Broj 1. Pula, u četvrtak dne 2. jenara 1913. God. XLIV.

Oglasi, pripostana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. H. Handić u Trstu.

Poziv na predplatu!

Započela je nova godina a **mnogi i mnogi** od naših cienj. predplatnika zaostali su sa predplatom za jednu i dvie godine. Pozivljemo i opominjemo sve one, koji još svojoj dužnosti udovoljili nisu, da to odmah učine. Predplata se plaća unapried.

Uprava „Naše Sloge".

Položaj na Balkanu!

Pula, 31. decembra 1912.

Oružje miruje i ako ne posve, jer medju Turci i Grci biju se još bojevi, dočim se odaslanici saveznih država balkanskih dogovaraju u Londonu o konačnom miru. Ali predvidja se, da ti dogovori neće biti onako hitro dovršeni, kako se je mislilo neposredno pred prvim sastankom pogadjača za mir izmedju Turske s jedne strane, a Bugarske, Srbije, Crne Gore i Grčke s druge strane.

Turski odaslanici već su dva puta odgudili raspravljanje, jer da jim tobože treba novih naputaka iz Carigrada.

Stvar stoji u glavnom ovako: Saveznici koji su oteli Turskoj silno velikog prostora, od novopazarskog okružja tamo skoro do Carigrada, rado bi uzdržali to sve za se, a pokorili bi se odredbam velevlastih glede Albanije, da bude samostalna država.

Osobito je težko glede Skadra i Odrina (Adrianopola), jer bi Skadar htjeli imati na svaki način Crnagora, a Odrin bi htjela imati Bugarska, premda ta dva grada i tvrdjave još su u turskim rukama.

Po predlogu balkanskih saveznika oni bi dakle Turskoj pustili od njenoga bivšega europskoga posjeda samo Carigrad sa jednim pojasom zemlje izmedju crnoga i marmorskoga mora.

A turski odaslanici postavili su prošlog ćedna ove zahtjeve: Cielo okružje Odrina (Drinopolje, Adrianopol) ima ostati ravno pod Turskom, jer da joj to okružje rabi i da su u Odrinu grobovi prvih sultana, koji su stekli bili velik dio Balkana već mnogo prije, nego li su zauzeli Carigrad.

Sva Macedonija neka bude samosvojna u nutarnjoj upravi pod jednim knezom iz neutralne vladarske kuće a vjerozakona protestanskoga, da ne bude ni turske ni katoličke ni grčke vjere, kojoj pripadaju stanovnici Macedonije; ali da vrhovni gospodar Macedonije, da bude i nadalje turski sultan.

Sva Albanija sa Skadrom, da bude takodjer u nutarnjim poslima svoja, ali knez da joj bude od turskoga carskoga roda i da bude vezana na Tursku tvrdje, nego li Macedonija.

Glede velikog otoka Krete, koj bi htjela pripojiti Grčka, turski odaslanici kažu, da to pitanje ne spada na pregovore o miru, već da ga ima rieširi turska sporazumno sa onimi velevlasti, koje Kretu nekim načinom nadziraju, a to su Engleska, Francuska, Rusija i Italija.

Glede otoka poštrkanih izmedju Europe i Male Azije, izjavili su turski izaslanici, da po njihovih zakonih svi otoci spadaju na Azijatsku Tursku i da moraju ostati Turskoj.

Tako po računu Turske ona, koja je svuda izgubila bitke, pridržala bi manje više sve kao i prije, a Bugarska, Srbija, Crna Gora i Grčka ne bi dobile po gotovo ništa. Zato su se odaslanici tih država izjavili, da turskih predloga niti ne uzimaju u razpravu, jer su prenapeti. Na to su se mirovna pogadjanja odgodila do četvrtka 2. jenara po podne, jer da tobože turski odaslanici moraju pitati nove naputke iz Carigrada.

Iz carevinskog vieća.

U Beču, dne 30. decembra 1912.

U poslednjem broju javili smo u kratko, kako je išlo u zastupničkoj kući i proračunskom odboru do 20. decembra. Sada opet u kratko, da javimo štogod od onda napred.

Još u subotu pred Božić imao je proračunski odbor dugu sjednicu. Do neke ure po podne još je položaj bio neodlučen jer je dvoje zavlačivanje prietilo, da odbor neće dokrajčiti razprave o privremenom proračunu.

Ali neku dobu po podne već se razjasnilo, da u odboru obstrukcija prestaje i to rusinska za to, što su se dogovori izmedju njih i Poljaka za rusinsko sveučilište, koje bi se imalo ustanoviti u Galiciji, prilično izgladili, a hrvatsko-slovenska obstrukcija prestala je, jer se je za stalno doznalo, jedno da je Cuvajevom komesarstvu u Banovini konac a drugo, da će se u bečkom parlamentu i to najprije u narodno gospodarskom odboru raspravljati pitanje o ustanovljenju državne zadružne banke, koja je stvar veleznamenita za sve pokrajine, ali osobito za naše zemlje na jugu, u prvom redu za Primorje i za Dalmaciju.

Pošto su u supor obstrukcije jednog diela českih zastupnika već prije bili prihvaćeni zakoni o rekrutih, o stavnji konja i o drugih danchi u slučaju rata, to su se zastupnici raziši svojim kućama na božićevanje, naši budi koliko zadovoljni, što su s jedne strane učinili koliko su mogli, da ne bude vojske izmedju Austrije i budi koga na Balkanu, a s druge strane doznali, da je napokon osiguran pad Cuvaja i da će se osnovati zadružna banka. Nije sve, ali je ipak nešto!

Odmah za Stjepanjem, to jest već 27. decembra, bile su opeta sjednice zastupničke kuće i to onaj dan, pak u subotu 28. do skoro dvije ure po ponoći.

U petak 26. raspravljalo se je poglavito o službeničkoj pragmatiki, to jest o zakonu, kojim se uredjuju službovni odnošaji raznih državnih činovnika i nižih službenika i njihove plaće. To je zastupnička kuća već u prošlom ljetu bila raspravila i odlučila, ali je gospodska kuća učinila od svoje strane neke promjene, glede kojih su narodni zastupnici opeta morali raz pravljati, jer valja znati, da u nas ne ima zakona, nego onako, kako jednako odluči zastupnička i gospodska kuća, ter vladar to potvrdi. Zato u svakom zakonu počima ovako: „Privolom obih domova carevinskog Vieća odredjujem ovo i ovo"; onda skaču paragrafi jedan za drugim.

U prošlu subotu trajala je sjednica do blizu 2 sata po ponoći, jer su Rusini dugo zatezali u punom parlamentu, dok su Poljaci viećali o konačnom dogovoru glede njih i Rusina.

U večer je pukao glas, da su se kako tako nagodili, da se ima 1914. godine podnesti parlamentu zakonska osnova o ustanovljenju posebnoga rusinskoga sveučilišta. Ako ta osnova nebi postala zakonom do početka školske godine 1916, onda će biti na lavovskom sveučilištu odjeljene rusinske nauke i profesori, baš i ako ne posve kao samostalno sveučilište, a vlada će tu odredbu moći provesti naredbom, ako i ne bude zakona. Od časa, kad bude ta naredba stupila u kriepost, priznati će Rusini sada postojećemu lavovskom sveučilištu značaj podpuno poljski. Tim načinom postignuto je to, da će Rusini, i ako kasnije, nego li su želili, ipak podpuno dobiti svoje sveučilište u svojoj zemlji Galičkoj. Još će biti prepora medju njimi i Poljaci, ima li rusinsko sveučilište biti baš u Lavovu, glavnom gradu zemlje, ili u kojem posvema rusinskom gradu. Ali prilika je, da će se tekom vremena pogoditi baš za Lavov.

Pitanje pojednačenja sveučilišta zagrebačkoga sa drugimi u Austriji, za nas Hrvate, nije se još ovoga puta moglo riešiti radi neustavnih odnošaja, koji su u Banovini.

Rasprava o privremenom proračunu tekla je za tim poljsko-rusinskim sporazumkom gladje i proračun je prihvaćen konačno iste večeri. Nije pravi za cielu godinu, nego je samo dano pravo vladi, da može pobirati prvih 6 mjeseci poreze kako do sada i da može trošiti tekom 1913. ono, što je bilo predvidjeno a ne potrošeno u god. 1912.

Izuzeta je podpora za parobrodarsko društvo Austo-Amerikanu, koju može vlada dati tekom 1913. samo polovicom, jer parlamenat nije još konačno odobrio dotičnu pogodbu.

Za privremenim proračunom još su se raspravili i prihvatili neki manji zakoni, kao: da vlada može prodati nešto od državnog nepokretnog imetka u Beču, pak mala promjena zakona o sudbenim položima, o kontroli državnog duga i napokon neke promjene zakona o društvima.

Tekom januara biti će sjednica nekih odbora odmah iz starovjerskog Božića, a sjednice punog parlamenta biti će, kako se računa, tekar od prilike 26. januara i dalje.

Pri glasovanju privremenog proračuna naš je hrvatsko slovenski klub, kao oporba glasovao proti, a glasovao je za predlog, da vlada pribavi i potroši prilično milijuna za državne sluge, ali toga vlada neće učiniti, dok ne bude dobila novih poreza, dakle za nju novih dohodaka. Ti porezi biti će glasovani valjda već početkom febrara, ali seljaka ne će taknuti.

Radi se samo o tom, da se poveća porez na rakiju i špirite, što je i pravo, pak na ličnu dohodarinu višeg stupnja, na dobitke što ih imadu veliki bankiri i akcionari od čistoga dohodka dotičnih društava i napokon neko povećanje poreza na šampanjska vina. To se zove mali porezni program i tomu se naši zastupnici neće tvrdo protivit... jer tiče bogatije ljude i druge zemlje u prvom redu.

Govor

zastupnika Dra. Laginje prigodom rasprave privremenog proračuna, izrečen u sjednici zastupničke kuće carevinskog vieća u Beču 28. novembra 1912.

(Nastavak.)

Zato i u tom pogledu slobodan sam, da prijavim već sada za meritornu razpravu *predlog*, koj će se glasiti:

»Poziva se vlada, da političku i financijalnu službu u Dalmaciji, u Primorju, u Kranjskoj i u slovenskim krajevima Štajerske i Koruške, bez čekanja na operate reformnoga povjerenstva, koji neće biti tako brzo predloženi, uredi čim prije na način, da ta (politička i financijalna služba) bude narodnija, brža i točnija, što se neda postignuti bez sudjelovanja naroda i bez češćega, ustmenog saobraćaja sa narodom, a tomu je bezuvjetno potrebito, da dotični službenici podpuno poznaju zemaljske jezike.«

Znamo, gospodo, političkih kotara, gdje se njihov upravitelj uz najbolju volju ne može da bavi svim poslovima svojeg upravnog kotara, je posve zapeslen kroz dane, a drugda bar po nekoliko ura, sa zadatcima, koji za veliku većinu puka nisu baš u prvom redu važni. To su tako zvane reprezentacijone dužnosti dotičnog predstojnika.

Hoću, gospodo, da navedem samo nekoje primjere. *Poreč* je sjedište zemaljskoga odbora, biskupije i starodavne sa arheologične strane svjetoznane crkve.

Povećani promet tudjinaca, osobito u posliednje vrieme, donosi, da kroz čitavu godinu dolazi tamo mnogo ljudi, neki da si ogledaju starinske znamenitosti, neki da obave što imaju pri zemaljskom odboru ili njegovim pojedinim ljudima; u obće dolazi tamo mnogo ljudi, koji sa velikim dielom naroda onoga kotara ne imaju nikakova posla. Predstojnik kotara, kao po dužnosti, onim u Poreč dolazećim valja da bude na ruku, da ide s njima, da jim daje upute. Tim gubi vrlo mnogo vremena, te se za druge velike poslove svoga kotara, za gospodarske i socialne prilike vrlo prostranih seoskih obćina, ne može brinuti u obće, ili bar ne onoliko, koliko bi mu bila dužnost.

Što kažem o Poreču, to vriedi, gospodo, za kotarsko poglavarstvo *Pulu* i *Volosko-Opatiju* još u mnogo većoj mjeri. Tamo moraju da budu na upravu kotara postavljene osobe, koje će moći, recimo tako, da salonski druguju sa svom onom visokom gospodom, što u ta dva mjesta dolaze vrlo često. Tu koncesiju, i ako sam demokrat, moram da učinim.

Nu ti predstojnici ureda, baš radi njihovoga nešto višega društvenog položaja, ne mogu da pravo pojme potrebe bliže okolice, seoskih občina, i da se za nje zauzmu koliko bi trebalo. Dužnosti reprezentacije, koje ta dva predstojnika moraju da vrše, jesu tolike, da ona dva gospodina — osobe u ostalom vrlo ljubazne i pune dobre volje — ne mogu da se bave sa odnošajima domaćeg puka, osobito sa mnogobrojnimi potrebami dotičnoga seljačtva. Tome se, gospodo, dakle mora doskočiti i zato sam slobodan najaviti za razpravu privremenog proračuna sliedeći predlog:

Da bude c. k. vlada pozvana, da pri kotarskim poglavarstvima u Puli, Porču i Voloskom Opatiji političku službu uredi na način, da dotični predstojnici dobiju vrstne namjenike, podpuno vješte hrvatskom jeziku za obavljanje svih političkih poslova koji se tiču seoskih občina onih uredskih okružja

(Netko prigovara, da je to obstrukcija.)

Gospodo, da ne bude nesporazumljenja.

Ja govorim stvarno i imam pravo na to, doklegod mi je moguće. Zlo će biti, ako ovaj naš postupak shvatite krivo, jer ako se mi damo u istinu na obstrukciju, onda ne zaboravite, da smo mi južni Slaveni, Hrvati; onda će biti drugačije. Sada ja govorim, kako se pristoji.

Što sam ja nabacio misao, neka se u hrvatsko-slovenskim pokrajinama ove države uvede reformu političke uprave još prije, nego li reformno povjerenstvo štogod dovrši, to je posve osnovano u jednom povjestnom sličnom postupku i u potrebama pučanstva. Mi znamo, da neki poglaviti zakoni i izvrstni iz one, za ovu državu častne dobe, kad su ljudi još znali činiti kratke paragrafe, kao na primjer obći gradjanski zakonik i sudbeni postupnik, nisu bili zavedeni za svu državu na jedanput.

Oni su bili uvedeni izprva samo u neke zemlje, da se pokuša, kako li će se kasnije obnesti u drugim zemljama.

Ali onda je, gospodo, u Austriji bilo smisla za upravu, za velike zadaće i radnje i za njihovo provadjanje, i to se mora priznati na čast povjesti i blagih pokojnika iz one dobe, od najviših u državi do najzadnjih pisara.

Nije bez razloga, što su tada zakone, koji su imali vriediti, rekao bih za vjekove, na pokus uvadjali baš u zemlje, koje bijahu kulturno i gospodarski na nižem, možda na najnižem stupnju.

Ono je bila misao zdrava, jer ako su se oni zakoni pokazali dobrimi u onakvim krajevima, to je bio znak, da će oni u naprednijim stranama još koristniji biti i da će jih se u kulturnijim zemljama moći lagje preinačivati i popravljati.

S toga stanovišta ne bi se imala smatrati kao nešto protivnoga temeljnim načelima države političke uprave, pobuda da se reforme zavedu najprije u jednom dielu države, a da je takova reforma neobhodno potrebita u prvom redu tamo, gdje prebivamo mi južni Slaveni, dakle u našoj domovini, o tom držim, da je suvišno dalje govoriti povrh onoga, što već danas rekoh i što smo mi nebrojeno puta rekli u ovom visokom domu.

Gospodo moja! Politička vlast imala bi se tamo dolje čuvati toga, da rabi neku strogost u slučajevima i prilikama, gdje to baš ništa ne koristi. Samo taknuti ću se jednog pitanja, koje je u Dalmaciji i kod svih južnih Slavena prouzročilo veliku zlovolju; jedne odredbe, koja po mnenju svih nas nije bila na mjestu, već je bila suvišna i nekoristna. Kako znate, bila su pred malo dana razpuštena občinska zastupstva od dva vrlo znamenita grada Dalmacije, Šibenika i Spljeta. Što je razlog onomu razpustu? Govori se, da je razlog to, što je bilo par izkaza za uspjehe, što su ih polučili naši suplemenici Srbije i Bugarske i u obće balkanski saveznici, pak da je pri tom, što mi poričemo, palo poklika, koji su redovito kažnjivi. Kako rekoh, bar po vjestima koje ja znadem i o kojima ne imadem razloga sumnjati, onakvih poklika nije bilo. Ako su občine dalmatinske prema svojim silama i razmjerno velike svote poslale za križ balkanskih saveznika; ako je koja od njih poslala tamo liječnike i plaća jih dok oni tamo vrše svoju milosrdnu službu; ako se duša narodna, kako prije dokazah čuti po krvi, po povjesti i po mudrosti sadržanoj u pučkoj književnosti i pjesničtvu jedno te isto sa onimi, koji danas vojuju proti turskom polumjesecu; ako ciele slojeve naroda obuzme kao neka munjevna struja, ne u zlom smislu, već samo tako, da izreku ljubav svojim suplemenicima, radi njihovih velikih uspjeha — to se ipak jedan ili dva poklika, koji su se možda tom prilikom čuli, ne smiju uzeti ni suditi kao dokaz nekog poltajja, proti kojem da se postavi državna vlast. Razpust občine šibeničke i split ke, po sudu našem i cieloga stanovničtva, jest korak, kojega vlada ne bi bila smjela da učini.

Ja nastojim, da u tom pogledu govorim čedno i da ne rabim preoštrih izraza. Poslje razpusta onih dvaju občina, pri milo se je cielog naroda u Dalmaciji jedno čuvstvo, koje može da izazove baš protivno od onoga, što državne oblasti drže da štite sa onom nepotrebnom odredbom.

Malo dana poslje onih razpusta, na 24. novembra, sakupilo se u sabornici Zadra, koji se smatra glavnim gradom Dalmacije, do 700 ljudi, da izreknu svoj sud ob onim odredbam i da izjave svoje mnijenje o dogodjajima na Balkanu. Tu je, gospodo došlo do posve mirne ozbiljne izjave množine ljudi, koji se punim pravom mogu smatrati, da su cvjet i službeno zastupstvo svega autonomnog života kraljevine Dalmacije. Sakupili su se onamo skoro svi pokrajinski zastupnici, i od državnih zastupnika svi oni, koji su u obće mogli da dodju i sakupila se onamo službena zastupstva skoro svih občina zemlje — držim za stalno da samo dvije ne — dakle u istinu zastupan je bio sav autonomni život i sve autonomne ustanove.

Došlo je, gospodo, do manifestacije; to se ne može i neće tajiti. Bio bi baš grieh proti našemu narodu i proti našim narodnim težnjam, kad mi, prema našim okolnostima i u Dalmaciji, gdje smo autonomno na vlasti, ne bismo našim suplemenicima na Balkanu izrazili najpodpunije, najveće simpatije.

Istodobno se je na onom sastanku dakako zauzelo stanovište proti onom razpustu. Na dokaz, da ništa zla nije bilo ni moglo biti; na dokaz, kako je sva javnost Dalmacije, sakupljena 24. novembra u Zadru, tumačila manifestacije, koje su tobože dale povoda razpustu, dozvolite gospodo, da vam u točnom njemačkom prevodu kažem rezoluciju, koja je bila prihvaćena na ovom sastanku.

Ta se rezolucija glasi (čita):

Narodni zastupnici na carevinskom vieću i na dalmatinskom saboru, predstavnici občina i svih narodnih stranaka u Dalmaciji, okupljeni na pokrajinskom sastanku u Zadru dne 24. studenoga 1912.

Izvanju svoje udioljenje narodima savezničnih balkanskih država, posebice jednokrvnoj srbskoj braći, za boljem, da njihova sjajna pobjeda stalno vitežkim naporima i krvavim žrtvama, budu ovjenčana postignućem konačnim uspjehom i uzvisujuju proti hajci, kojom bi se htjelo gurnuti naš rarod u bratoubilački rat.

Gospodo! Ja crpim znanje o postupku naše diplomacije doduše samo iz novina, jer neka su vrela za nas male ljude zapečaćena ili barem otiču vrlo daleko od nas. Nu, ako se pitam, na kojem stanovištu stoji naša monarhija, to treba da rečem: Naša monarhija stoji na stanovištu, da *status quo* (prijašnje stanje), kako je prije bilo mišljeno, dakle dalnje održanje turske vlasti na ozemlju, koje su zauzeli balkanski saveznici, u obće ne može se održati dalje. Nije li tako? Da će još jedan komad europske Turske ostati to spada takorekuć u europske tradicije; na to smo pripravni. Nadalje je u rezoluciji rečeno, da dobitnicima imadu ostati ako ne svi zaokupljeni predjeli, a to barem dobar dio njih. Ja držim, da naša diplomacija nije ni proti tomu, jer inače kamo bismo za boga došli? A da se nas Hrvate, Slovence i Srbe, koji živu u Austriji ne smije uckati na bratoubilački boj i to ćete gospodo pojmiti. Druga je stvar, što će naš narod misliti u odlučnom času. O tom rezolucija ne kaže ništa. I nijedan javni službenik u Austriji nema prava iztraživat kako će se katolički Hrvati, Srbi i Slovenci u Austriji držati u času, kad bi se radilo o njihovom narodnom životu, o njihovoj budućnosti i prošlosti. Na to odgovoriti i o tom promišljati, da mi ostanemo ovdje i da, kao do sada, takodjer do onog časa ostanemo vjerni državljani, imadu bditi i o tom se brinuti gospoda od vlade.

(Sliediti će.)

---

†

Smrt porečkog biskupa Ivana Krst. Flappa.

U noći od Sijepanja na treći božićni dan, dne 27. decembra, umro je biskup porečko-puljske biskupije Ivan Krstitelj Flapp.

Zadjela ga je srčana kaplja, nezna se pravo u koju dobu. U 6 ura ujutro imao ga je probuditi sluga, ali ga je našao mrtva.

Dozvani liečnici utvrdili su, da je umro nekoliko ura prije.

Pokojni biskup Flapp rodio se u Krminu (Cormons) dne 18. aprila 1845. Bio je od posve siromašne kuće. Učio je prve nauke u svojem rodnom mjestu, pak u Gorici (primorskoj), gdje je svršio gimnaziju i bogosloviju. Bio je uvick prvi ili bar drugi u školi, bistar i marljiv. Osim školskih nauka ljubio je mnogo umjetnost, osobito glazbu ili muziku.

Za školovanja bio mu je veliki pomoćnik, savjetnik i dobročinac tadašnji kriminski dekan don Marocco, a kasnije ga je pomagao i uputio na više nauke pokojni knez-nadbiskup gorički Andrija Golmajer, našega slovenskoga roda.

Pokojni je biskup bio zaredjen za svećenika godine 1865, a godine 1869. nakon nešto boravka u Beču na Augustineu, postigao je doktorat svetoga mudroslovja iliti teologije.

Kako je bio zaredjen već treće godine sjemeništa, prije nego li će poći na nauke u Beč, bio je u Gorici prefekat onog sjemeništa. A podučavao je također u kući grofa Coronina u Sv. Petru pri Gorici. Godine 1874. postao je spiritualom u osrednjem sjemeništu goričkom i podučavao tamo crkveno pastirstvo, a kasnije crkveno pravo i povjest katoličke crkve sve do godine 1884.

Te godine, po smrti pokojnoga trščanskoga biskupa Dobrile, postao je ne biskupsku stolicu trščansko-koparsku tadašnji porečki biskup pročastni Glavina, pa je Flapa zapala porečko-puljska biskupija.

Na kanonićkom procesu u Beču bio si je izabrao za svjedoke svoje stare prijatelje monsignora Siona i Oca Marka Cristofoletti.

Zasio je porečku biskupiju 15. marča 1885., a puljsku 24. maja iste godine, jer puljska biskupija nije posve utopljena u porečku; pače bi morao biskup stolovati barem po pol godine u Puli.

Našlo se je za pokojnikom njegovu oporuku iliti testament od 11. febr. 1911. Ostavio je veliki imetak, po prilici *milijun* kruna gibivoga.

Glavni baštinik kažu da je jedna zaklada za uzgoj svećenika, koja će nositi njegovo ime. Od dohodaka te zaklade ustanoviti će se štipendije po 300 K za mladiće voljne svećeničkom stališu. Te štipendije dieliti će svakodobni biskup porečko puljski dogovorno sa namjestničtvom za Primorje u Trstu.

Pobližih ustanova ne znamo nego tu, da ovih štipendija neima nikad uživati manje mladića talijanske, nego ii mladića slovinske narodnosti.

Povrh toga je pokojnik ostavio raznih zapisa u korist svoje bliže rodbine, a nećakinji, koja ga je od mnogo godina dvorila, pustio je doživotni neki mjesečni prihod i sve što je njegovoga osobnoga od pokućtva, rubenine i stolnine.

*

Smrt biskupa Flappa, koj je od nekoliko godina bio takodjer tajni savjetnik Njegovog Veličanstva cesara i kralja, javio je zborni kapitul odmah svetomu Ocu u Rim, Cesaru-kralju u Beč, papinskom poslaničtvu u Beču i biskupima crkvene pokrajine, to jest onim od Gorice, Ljubljane, Trsta i Krka.

Pogreb će biti dne 3. januara 1913.

Pokojni biskup Flapp bio je po rodu Talijan Furlan. Da je ljubio Talijane, toga mu mi Hrvati kao Talijanu nismo nikada uzeli u zlo, jer svaka ptica k svomu jatu leti. Ali možda više radi okolice u kojoj je živio, nego li od osobne svoje volje, nanesao je pokojnik našemu hrvatsko-slovenskomu narodu porečko-puljske biskupije, dosta jada i nevolje. Naš jezik u porabi od starine u mnogoj crkvi na selima, pače i u nekim gradovima, ljuto je progonila biskupska oblast porečko-puljska i mnogo smo izgubili o tom pogledu u zadnje 24 godine biskupovanja pokojnog Flappa.

Nu on se danas nemože više da brani, za to ne idemo s timi tužaljkami dalje.

Bog je jedini pravedan sudija. Danas nad mrtvačkim odrom Flappovim zamolimo, da mu se Bog smiluje duši, a onim koji imadu u vlasti da imenuju biskupa, neka prosvjetli pamet, da budu znali posaditi na biskupsku stolicu porečko-puljsku duhovnika takovoga, da bude posve jednako pravedan Talijanu i Hrvatu i da se našemu jeziku u crkvi povrati, što mu se je otelo zadnjih tridesetak godina, da budemo i mi Hrvati svuda nebunjeno u ovoj biskupiji mogli pjevati u svojem jeziku: Slava Bogu na visini a mir na zemlji ljudem, koji dobro vole. Amen.

Pogled po Primorju.

Puljsko-Rovinjski kot.

K novoj godini. Ovim brojem svršavamo staru godinu 1912. i budućim stupamo u godinu novu, t. j. 1913.

Na koncu stare godine rastajemo se eto najzadnjie sa svim našim predbrojnicima, suradnicima, koje pozivljemo ujedno ovim, da nam ostanu i nadalje vjerni i skloni.

K novoj godini ne razvijamo novog programa. Naš će list i nadalje nastojati, da sliedi stope starih i najstarijih svojih godišnjaka, da drži visoke zastavu, pod kojom su vojevali za narodna prava slavni

naši rodoljubi i predšastnici, blagopokojni naši prvaci biskup Dobrila, dr. D. Vitezić, Karabaić, Baštijani, Ujčić itd. itd.

Pod tu zastavu pozivljemo sve i svakoga, koji je voljan raditi za duševni i tjelesni boljak našega naroda, komu želimo iz srca, da mu bude sretna nova godinu 1913.

Zahvala. Milodari, što stigoše u velikom obilju za ukrcanu momčad c. i k. ratne mornarice, prigodom minulih božićnih blagdana, znak su zamjerne plemenitosti građjanstva prema c. i kr. ratnoj mornarici i prema otačbini.

Prispjeli milodari bilo u novcu, bilo u darovima, porazdieliše se medju sve mornare toli medju ukrcane kao i medju one koji se nalaze na kopnenim postajama.

Ovaj liepi izkaz privrženosti doprinese u velike, da je momčad sprovela božićne blagdane u veselju i radosti.

C. i kr. lučko zapovjedničtvo u ime vaskolike momčadi zahvaljuje se ovime najsrdačnije.

Odvjetnički izpit položili su na prizivnom sudu u Trstu sliedeći kandidati odvjetničtva: g. dr. Fran Gabršček iz Gorice, g. dr. Lovro Skalier iz Pule i g. dr. Ulikse Stanger iz Voloskog. Čestitamo.

G. dr. Lovro Skalier, otvorit će skorih dana odvjetničku pisarnu u Puli.

Za družbu sv. Cirila i Metoda sakupilo se u veselom društvu u krčmi Ivana Mihovilovića u Pomeru na predlog g. M. Rosande dne 22. pr. mj. K 16. Darovaše po K 1 Šupljina Josip, Vojak Blaž, zidar, Rosanda Martin, Mihovilović Antun p. Jurja, Rakić Antun Stipin, Zuccon Jos. Bulić Ivan pok. Franje, Milotić Juraj iz Muntića, Marija Šupljina, Luca Jelačićeva, Ana Mihovilović, Kata Rosanda; po 40 p. Mihovilović Josip Ivanov, Zuccon Toma Ivanov, Zuccon Mijo (Vik), po 30 p. Demarin Giovanni, Zuccon Antun Josipov; po 20 p. Vojak Ružica, Perić Božo, Božac Martin (Feštа), Buttolo Virgilij, Foška Divojčina, Toma Mihovilović Ivanov. Živili darovatelji! Napred za Družbu!

Lošinjski kotar

Mali Lošinj. Božićnica „Družbinog zabavišta", bila je i ove godine prava narodna slava. Nikada još dvorana Hrv. Čitaonice nije primila toliko dičnih Lošinjana, toliko otmjenih gosiju kao 22. XII. pr. god. Svi nisu mogli naći mjesta, te je veliki broj mogao samo malo vidjeti. Već dugo prije 6 sati svi su neustrpljivo čekali zvon, koji je javio početak Zastor se digao, pozornicu punu djece, kao andjelići — ugleda razdragana množina. Zanos je rasao, krasnim izvadjanjem svake točke, te povladjivanju ne bi kraja, a postiže vrhunac, kada se po šesti put zastor digne, te mališi sa svojom glazbom izvadjaju slikovni ples. Toliko izražaja, zadivljenja i radosti naroda, nad svojom toli malenom dječicom, jasan je dokaz, da su se dobro ponieli. Osobito valja pohvaliti Dragu Picinić, Ani Perićić, Fanku Zimić, Meri Taraboća, Miku Vidulić, Niku Juričića, Frana Vidulića, kapelnika Ivića Martinolića i plesača Kazimira Vidulića. Živili svi mališi!

Na koncu pri razsvjetljenim krasnim Božićnim drvcem, učiteljica je g. Markus toplim riječima pozvala roditelje, da zahvale mnogoletnim dobrotvorom zabavišta. Prešlo se je na dielenje obilnih darova i tako svrši za učenike zabavišta sretan dan, koji će ostati u ugodnoj uspomeni svima, koji su prisustvovali.

Krčki kotar

Krčkoj omladini. Zaključkom sastanka sveukupne krčke omladine u Baški dne 8. rujna odredilo se, kako je to već u svoje vrijeme bilo objavljeno, da se cjelokupna krčka omladina koli srednjoškolska, toli visokoškolska i učiteljska organizira u jednu cjelinu na način, da se uz bok centralnog odbora, koji se je tog dana izabrao, organiziraju u pojedinim občinama mjesni pododbori, kojima je zadaća, da po mogućnosti okupe oko sebe čitavu omladinu svoje občine. Ovi će mjestni odbori raditi sporazumno sa centralnim odborom, te će svoj rad, koji se prema zaključku sastanka sastoji u osnivanju knjižnica, držanjem pučkih predavanja i analfabetskih tečajeva, gojenje glazbe i pjevanja i u obće svime što je nužno, da se popravi niski kulturni niveau našega naroda. Pozivam navlastito članove centralnog odbora, koji su dužni da na tom rade, da u svojim občinama organizuju sveukupnu omladinu, izaberu svoje pododbore i da mi članove odbora, kao i sve ostale članove jave. Pošto je sastanak bio 8. rujna, kad je već većina omladine bila odsutna, to je sada zgodno njima, da se prigodom božićnih ferija, kad je sva omladina kod kuće dotični zaključci provedu. Ujedno nek se drži kroz ovo vrijeme pučka predavanja i analfabetski tečajevi.

Umoljava se, da se o svemu točno podpisanog pismeno obavjesti.

Dobrinj, 23. decembra 1912.

Josip Variola, tajnik.

Voloski kotar

Hrvatska sokolska župa Vitezić obdržavati će u Prostorijama Nar. Doma u Pazinu u nedjelju dne 5. jenara 1913. u 2 i pol sata po podne svoju redovitu glavnu skupštinu sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav starješine. 2. Čitanje i ovjerovljenje zapisnika posliednje glavne skupštine. 3. Izvješće tajnika o djelovanju župe u godini 1911. i 1912. 4 Izvješće blagajnika. 5. Izvješće župskog vodje. 6. Izvješće revizora računa. 7. Izbor središnjeg odbora i revizora. 8. Proračun za godinu 1913. 9. Možebitni predlozi.

Umoljavaju se sva uzupljena društva, da neizostavno na ovu skupštinu izvole odaslati svoje odaslanike. Odbor.

Hrv. Čitaonica u Kastvu obdržavala je dne 18. pr. mj. 46. god. glavnu skupštinu. Godina 1912. imala je 53 člana; K 1148·95 prihoda i K 1057·56 rashoda; aktiva K 2127·45 i pasiva K 267·54, imovina K 1859·81. U upravljajući odbor birani su ponovno predsjednikom Kazimir Jelušić, načelnik, tajnikom Bruno Jurinčić, učitelj i blagajnikom Milan Brozović, učit. Del. škole.

Pazinski kotar

Iz Pazina nam javljaju, da se je tamo konstituirao poseban odbor za priredjenje koncerta dne 11. januara t. g. u korist Družbe sv. Cirila i Metoda. Prama podu zetim pripravama regbi, da će taj koncerat moralno sjajno uspjeti. Poželjno bi bilo, da i financijalni uspjeh bude što veći, zato upozorujemo svu okolicu, da ne propusti tu zgodu, a da ne dodje na taj koncerat.

Milodari. Blagopokojni g. Fran Bukovac, bivši župnik u Trvižu, ostavio je oporučno muškoj podružnici Družbe u Pazinu K 200. Slava mu i od Boga plaća!

Gdjica Karolina Pečenko darovala je 50 K „Dječjem zabavištu" u Pazinu, da počasti uspomenu svoje blagopokojne sestre. Najljepša hvala darovateljici a pokojnici vječni mir!

Širite „Našu Slogu".

Franina i Jurina

Fr. Dobro jutro Jure, Si kaj dubro spuo?

Jur. A pu naše stuoru.

Fr. Si ču ti, da su naši Talijani v Račićah vruota ud škule zamazali.

Jur. Kega vraga, kaj jin jie nuozat Buh pamet zie, kaj još jin ni dosta, kaj sa jih vrie storili.

Fr. Storili sa jih stori, i saka jin jie dubro pasala, ma forši će se ja dikada i vjet.

Jur. Se spametiš Frane, kada sa uno bili bandiera naša zgureli?

Fr. Spametin se dubro i neću tako brzo puzuobit.

Jur. A ki je to namaza.

Fr. Tr moreš znat ki. On ka jie nevaldan drugo sturit sturi i to. Ki jie bi kunpaniji za pluvanu ponka sturit, tua je i to stori.

Jur. Donke suo dubro piturali ti pitori.

Fr. Ma propiju figure za spužicjun.

Jur. Ma veru znuoš kaj jie? Reje bi storili da griejo kamo ća iz Račić, zak bi ja forši kak bakunić kruha zaslužili, pak bi se onibot mogli štimat da su gospudi, a sada nisuo.

Fr. Pravo j'maš, ma da suo i ono s kieu sa vruata mazali nesli si vrt, ku ga jimaja, bi bili anku dubro storili.

Jur. Reći jin, da nakaj stavija soli gluova, pak će ja forši pametniji bit, pak jih neće gluova bulet, ku naši utruki hrvocki kantucja našin crekvi.

Fr. Benj dubro, ću jin reć.

Razne primorske viesti

Mi ne ćemo ratovati. Istina je, kako svi znamo, da je naša država učinila takodjer dosta velike pripreme za rat. To se i mora, jer kud su sve druge države naokolo oboružane do zubi, nebi bilo mudro, da naša drži križem ruke.

Ali svi, koji prate dogadjaje zadnje dobe, uvjeravaju se sve više, da se Austrija ne će zaplesti u rat, jer nie imade tomu razloga.

Srbija je naime izjavila dvije znamenite izjave, po kojima se može sa stalnošću računati, da ne će tjerati mak na konac Glede neke neurednosti od strane srbske vojske prema austrijskom konzulatu u Prizrenu, srbska vlada čula je već Austriji zadovoljštinu i izjavila se pripravna dati i daleko, koja bi bila potrebita.

A glede luke na albanskoj obali, koju Srbija želi da ima u prvom redu u Draču, i tako da može slobodno uvoziti i izvoziti trgovinu, srbska je vlada izjavila, da je zadovoljna, kako odrede izaslanici velevlasti. Austrija pak nije se kratila nikada slobodnom prolazu trgovine iz Srbije na more; samo je proti tomu, da bi Srbija dobila luku na albanskoj obali tako, da ju može sama, ili po kojem svom pomoćniku pretvoriti u vojenu luku, iz koje bi se lahko zatvarala sloboda austrijske trgovine iz jadranskog u sredozemno more. Dakle nada je stalna, da će se naša država pogoditi sa Srbijom i glede trgovačke luke na albanskoj obali i glede željeznice do nje iz Srbije i dolnje Bosne, te će moći živjeti oba kraja u prijateljstvu i slobodnom trgovanju. To baš svi pametni žele, i s te strane je pogibelj rata posve minula.

Školski nadzornici. Kako smo javili u zadnjem broju, objavljena su službeno nakon toliko očekivanja, imenovanja kotarskih školskih nadzornika u Istri za slijedećih 6 godina.

Za politički kotar Kopar potvrdjen je dosadašnji nadzornik g. Henrik Dominko; za pol. kot. Volosko g. Ivan Bunc, koj je do sada obavljao tu službu za kotare Pazin, Poreč i Pulu, što je bilo nepravedno, jer je odviše na jednog čovjeka; za pol. kotare Krk i Lošinj potvrdjen je dosadašnji nadzornik g. prof. Nikola Žic; za pol. kot. Pazin imenovan je novi nadzornik i to prof. Martin Zgrablić; Za pol. kot. Pulu i Poreč imenovan je novi nadzornik i to g. Fran Barbalić, nadučitelj na puč. koj školi u Bermu.

Ni jednom tom licu ne ima prigovora, naši su ljudi a to je i naravna stvar, jer imadu nadzirati naše, to jest hrvatske i slovenske pučke škole. Samo je koparski mogao bit promjenjen, ako je istina, kako čujemo, da je trudan onog posla i možda nešto počasan.

U interesu narodne stvari moramo ipak da nešto požalimo, a to je ovo: Gospoda Žic i Zgrabljić jesu profesori naše gimnazije u Pazinu, domaći sinovi, baš Hrvati iz Istre, izvrstni učitelji. Po zakonu, oni ostaju i nadalje po naslovu i plaći profesori pazinske gimnazije, a to je razlog, da na njihova mjesta ne mogu definitivni profesori, nego se gimnazija mora pomagati sa namještenimi. Takovi su obično samo početnici i ostaju tamo, dok im se dade prilika za drugo, trajno mjesto. Cujemo, da u tom pogledu nije najbolje na našoj pazinskoj gimnaziji i to žalimo, jer bi moglo škoditi tomu našemu jedinomu srednjem zavodu u Istri, ako ga redom ostavljaju najbolji odgojitelji baš Istrani.

Novim školskim nadzornikom, osobito onim za Pazin, Pulu i Poreč stavljamo pak na srce, da se svimi silami zauzmu ne samo za dobro nadziranje obstojećih podpuno naših škola, nego da paze i na to (kako paze talijanski nadzornici u obratnom slučaju), da se na onim talijanskim školama, u kojima je propisan hrv. jezik kao predmet, taj jezik u istinu također i podučava, i da ga podučava osposobljen učitelj, te neka u tom pogledu ne dopuštaju nikakova „kontrabanda".

Suviše neka iz petnih žila nastoje, da naš narod, osobito na puljštini, vodnjanštini, poreštini, motovunštini i bujštini, dobije čim prije javnih škola u svojem jeziku. Polje je pusto i široko; biti će blagoslovljen onaj, koji ga bude podpuno obradio.

Novi bečki načelnik. Zastupstvo prestolnoga grada Beča izabralo je načelnikom dra Richarda Weiskirchnera, pošto je odstupio bivši načelnik Neumayer. Izbor se je obavio 23. decembra a već 28. decembra potvrdilo je Njegovo Veličanstvo taj izbor.

Weiskirchner je Bečanin iz siromašne kuće. Bio je negda ravnatelj magistrata i jedan od vodja kršćansko-socijalne stranke bečke, koja se je na žalost kašnje pretvorila u tvrde Niemce.

Poslije je Weiskirchner bio ministat trgovine jedno par godina, a sada je evo mali kralj, jer nije šala biti načelnik občine prve u državi i brojeće preko 2 milijuna ljudi, nešto sedam puta koliko sva kraljevina Crna Gora.

Spomen-knjiga biskupa Dobrile. Prigodom stogodišnjice rodjenja velikog istarskog biskupa dra Jurja Dobrile, uredio je monsignor Ante Kalac, prepošt u Pazinu vrlo liepo „Spomenknjigu stogodišnjice rodjenja biskupa dra Jurja Dobrile".

U toj krasnoj knjigi kim više poprsnik pjesmi velikom biskupu, pribrano je sve do najsitnije crtice što se znade o dru J. Dobrili i njegovim rodi-

teljima. Sa radom i životom velikog biskupa usko je vezana sva naša kulturna i politička poviest u Istri, pak će u ovoj knjizi svatko naći vierni prikaz našeg tadanjeg stanja i početak narodng budjenja i osviešćivanja. Radi toga bi morala ova knjiga doći u ruke i u najširje slojeve našega naroda. Knjiga ja urešena sa lijepim slikama, a naručuje se kod „Tiskovnog društva“ u Pazinu uz cienu od 4 K. Čisti dobitak knjige namienjen je za podignuće spomenika biskupu Dobrili.

Napredak znanosti!

za liečenje sifilisa kao što i kožnih i spolnih bolesti.

Brzi i sigurno djelujući liek, u tuzemstvu i inozemstvu potvrdjen od mnogobrojnih svjedočbi kao kožne otekline, uretritis, zvatitis; kod upale disala akutnih i kroničnih bolesti itd. Sve spomenute bolesti liečе se najradikalnije sa

Casile confettis

po K 4·— kutija.

Jezgrovito liečenje sifilitičnih bolesti i njih posljedica jest **„Jorubin Casile“**, s najboljim uspiehom proti onemoglosti, spolnoj nesposobnosti, bolesti zglobova, neurasteniji i proti prelievu i spermatoriji, upali mokraće itd. Ciena **Jorubin Casile** K 3·50 bočica.

Za razjašnjenja i svaku drugu uputu obratiti se na ljekarnu **Seravallo** u Trstu na naslov g. N. Casile, koji će odgovoriti odmah uz diskretno održanje tajne.

»Casile« liekovi prodavaju se u svim ljekarnama U Puli ljekarne Wassermann, Costantini S. Policarpo i Ulika Pellegrini.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska raznačavaonica **R. Stermecki, Celje**

Julius Meinl

Uvoz kave

NOVA PODRUŽNICA

PULA

Via Sergia br. 35.

3488 6 8

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

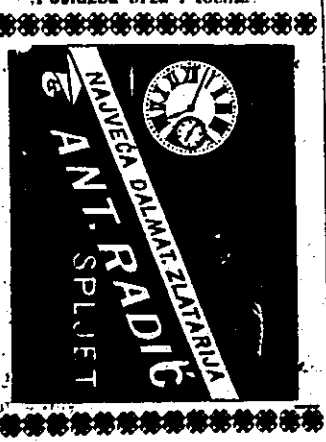

Oglas.

Mestna hranilnica u Kranju je isliedi zaključka upravnog odbora u sjednici dne 17. decembra 1912. povisila kamatnjak počamši sa **1. junarom 1913.** i to:

1. za štedne uložke na 4½% — štedni uložci se ukamaćuju polumjesečno, kamati se pribrajaju k glavnici polugodišnje t. j. 30. junija i 31. decembra svake godine, rentni porez plaća hranilnica sama iz vlastitog imetka;
2. za sve hipotekarne zajmove na 5½%;
3. za občinske zajmove i za zajmove javnim korporacijama za ½%, oziroma za nove takove zajmove na 5%;
4. za zajmove na vriednostne papire na 6% i
5. za mjenice na 7%.

U Kranju, dne 18. decembra 1912.

Ravnateljstvo mestno hranilnico.

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

Prodaje se ormar dvokrilni uz jeftinu cienu. Via Ercole br. 21, III. pod lievo.

Br. 2550.

Raspis dražbe.

Ovlašteno od općinskoga zastupstva u sjednici od 12. XII. o. g., ovo poglavarstvo raspisuje ovime javnu dražbu za prodaju občinskog zemljišta označenog česticom 2626, t. j. 25 Ul. 651 opć. Baška.

Zemljište leži neposredno uz morsku obalu i suprot kupalištima.

Zemljište će se prodati najboljem po nuditelju bilo cijelo ili dio.

Kupac je dužan da tu sagradi kuću za stanovanje ili obrt.

Najniža je cijena 6 K m².

Dražba će biti u općinskom uredu u Baški dne 8. siečnja 1913. od 10 do 12 sati pred podne.

Uvjeti prodaje razvidni su u općinskom uredu za vrijeme uredovnih sati.

Općinsko poglavarstvo
BAŠKA, dne 14. XII. 1912.

Načelnik:
B. Kaftanić v. r.

Od 1878! --- Posvuda čuveni glasoviti obljubljeni domaći liek. --- Kod većih naručbi znatan popust.

Ljekarnika **A. THIERRY-a balsam**

Jedino pravi sa zelenom duvnom kao zaštitna marka.

Zakonom zaštićeno.

Allein echter Balsam
A. Thierry in Pregrada

Svako patvaranje, oponašanje i preprodaja drugih balzama sa zavaravajućom markom progoni se kazneno po sudu i strogo kazni. — Djeluje sigurno, ljekovito kod svih bolesti organa disala, kašlja, izbacivanja promuklosti, katara grla, prsobolja, bolesti pluća, specijalno kod influence, bolesti želudca, upale jetara i slezene, pomanjkanje stolice, zubobolje i ustnih bolesti, trganje zglobova, opeklina, kožnih bolesti itd. 12/2 ili 6/1 ili 1 vel. poseb. boca K 5·60

Thierry-eva jedino prava confolijska mast

sjegurna i stalna ljekovitog djelovanja kod rana, otekl., ozleda, upala, abcesa odstranjuje sva strana tjelesa, a su došla u tijelo pa često predusretno operacije, koje se sa bolima skopčane, ljekovita kod još tako starih rana, 2 posude stoje K 3.60.

Izvor: Ljekarna „K Anglu čuvaru“ A. THIERRY-a u PREGRADI, Hrvatska. — Dobiva se u svim većim ljekarnama. Na veliko u ljekarn. drogerijama.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4½%

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

NAJBOLJI NAMJESTAJI SNAGE

kao motore na naftu sustava DIESEL, najnovije ležeće konstrukcije, premašaj troškovi po konjskoj sili na sat 1½ hel. više, motore na plin (gaz), benzin, šestu, kameno ulje za obrtničke, poljodjelske i električne namještaje snage, dalje namještaje na morskavi plin pruizvadja:

DRIŽDJANSKA TVORNICA MOTORA

na plin d. d.

(A. G. Dresdner Gasmotorenfabrik vormals MORITZ HILLE, DRESDEN)

najveća špecialna tvornica Evrope

Glavno i isključivo zastupstvo, kamo sve upite upravljati valja:

Tehnička poslovnica:

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolo 2|b.

Dobivaju se potpune opreme za obrtnička i industrijalna poduzeća

Cijenik na zahtjev bezplatno i bez poštarine.

Dopisivanje: hrvatski, slovenski, talijanski i njemački.

Austro-hrvatsko

parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Ravnateljstvo u Puntu.

Vlastito odpravništvo na Rieci, Riva Cristoforo Colombo.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. listopada 1912. do opoziva.

Pruga: Punat-Rijeka.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.45	odl.	PUNAT	dol.	4.50
6.—	dol.	Krk	odl.	4.35
6.10	odl.	„	dol.	4.25
7.—	dol.	Glavotok	odl.	3.40
7.05	odl.	„	dol.	3.35
7.35	„	Malinska	odl.	3.0
7.45	odl.	„	dol.	2.55
8.30	dol.	Omišalj	odl.	2.10
8.35	odl.	„	dol.	2.—
9.30	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Njivicama i Torkolama.

Pruga: Rijeka-Nerezine.

Poned. Četvrt.	Postaje	Utorak Petak
prije podne		po podne
10.15 7.35	RIJEKA	5.—
10.50 8.10	Opatija	4.25 4.25
11.— 8.20	„	4.15 4.15
12.20 9.40	Beli	2.55 2.55
12.30 9.50	„	2.45 2.45
1.20 10.40	Merag	1.55 1.55
1.30 10.50	„	1.45 1.45
2.10 11.30	Krk	1.05 1.05
2.20 11.40	„	12.55 12.55
po podne		prije podne
—.— 1.40	Baškanova	11.25 11.25
—.— 1.20	„	11.15 11.20
—.— 2.30	Lopar	10.10 —.—
—.— 2.40	„	10.05 —.—
4.20 3.40	Rab	9.25 9.05
4.30 4.—	„	9.— 9.—
4.55 4.25	Lun	8.35 8.35
5.— 4.30	„	8.30 8.30
6.10 5.40	Veli Lošinj	7.20 7.20
6.20 5.50	„	7.10 7.10
6.30 6.—	Mali Lošinj*)	7.— 7.—
6.40 6.10	„	6.50 6.50
7.30 7.—	NEREZINE	6.— 6.—

*) Luka Sv. Martin.
Uvjetno pristajanje u Puntu i St. Baški

Brza pruga: Rieka-Opatija-Lovran-Rab

Svaku Srijedu	POSTAJA	Svaku Srijedu
prije podne		po podne
7.35	RIEKA	7.20
8.10	Opatija	6.45
8.20	„	6.35
8.35	Lovran	6.20
8.40	„	6.10
12.30	Rab	2.30

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Lovran-Lošinjveli

Svake Nedjel	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svake Nedjel.
prije podne				po podne
7.35	odl.	Rijeka	dol.	9.20
8.10	dol.	Opatija	odl.	8.45
8.20	odl.	„	dol.	8.35
8.35	dol.	Lovran	odl.	8.15
8.40	odl.	„	dol.	8.10
1.25	dol.	LOŠINJVELI	odl.	3.30

Uvjetno pristajanje u Malomlošinju luka sv. Martin.

Pruga: Baška-Punat-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrtak Subota Nedjelju	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svak Ponedj. Srijeda Petak Subota
prije podne				po podne
4.30	odl.	Baška	dol.	6.10
5.30	dol.	Punat	odl.	5.—
5.45	odl.	„	dol.	4.50
9.30	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški.

Pruga: Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica

Svaki dan	Odl. i Dol.	POSTAJE	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.30	odl.	Vrbnik	dol.	4.30
5.45	dol.	Sv. Marak	odl.	4.15
5.50	odl.	„	dol.	4.10
6.30	dol.	Šilo	odl.	3.30
6.40	odl.	„	dol.	3.20
7.—	dol.	Crikvenica	odl.	3.—

Pruga Crikvenica-Rieka.

Svaki štorak

7.16 pr. p. odl. Crikvenica . . dol. 2·45 po p.
9.15 pr. p. dol. Rijeka . . . odl. 12·45 po p.

Broj 2. Pula, u četvrtak dne 9. jenara 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplata

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu.

Poziv na predplatu!

Započela je nova godina a **mnogi i mnogi** od naših cienj. predplatnika zaostali su sa predplatom za jednu i dvie godine. Pozivljemo i opominjemo sve one, koji još svojoj dužnosti udovoljili nisu, da to odmah učine. Predplata se plaća unapried.

Uprava „Naše Sloge".

Položaj na Balkanu!

Pula, 8. jenara 1913.

U zadnjem broju izrazili smo bojazan glede pregovora o miru izmedju Turske i balkanskih država, da će se ti pregovori zategnuti. To se je obistinilo, jer su u u ponedjeljak ti pregovori u Londonu obustavljeni.

Razlog tome je taj, što Turci neće nikako da pristanu na zahtjeve saveznika, t. j. neće pod nijedan način da predadu Bugarima Odrin (Drinopolje) a Grčkoj otoke u Egejskom moru. U sjednici od ponedjeljka donieli su turski delegati nove predloge, u kojima proširuju nešto granicu u korist Bugarske, odriču se otoka Krete, ali zahtievaju, da Odrin ostane u turskoj vlasti, a egejskim otocima da se dade autonomija pod suverenitetom sultana. Na te predloge turskih delegata odgovorili su delegati saveznih balkanskih država ovo: „Predlozi otomanskih delegata ne odgovaraju zahtievima formuliranim od saveznika u predjašnjoj sjednici. Pošto pregovori s novim predlozima ne bi doveli do sporazuma, balkanski delegati su prisiljeni djelovanje konference suspendirati." Na to su sjednicu zaključili. Turski su delegati prosvjedovali proti suspenziji i izjavili da predsjednik nema tog prava. Balkanski delegati pak su poručili Turcima, da neće pregovore prekinuti, nego hoće samo počekati na povoljan odgovor sa strane Turske.

Iza suspenzije mirovnih pregovora sastali su se na konferenciju poslanici velevlasti i zaključili, da se ima prepriečiti nastavak rata izmedju balkanskih država i Turske. Sada će nastupiti velevlasti i posredovati te uplivati na Tursku da se odreče Odrina. Po tome koraku velevlasti sudeć ima velike nade, da neće ponovno buknuti rat izmedju Turske i balkanskih država, te da će doskora doći do željena mira, koji je potreban svima. Dok se ne sklopi mir, nema nade, da će velevlasti odpustiti rezerviste, koje su pozvali pod oružje za ojačanje vojne sile od mirne dobe.

Za našega cesara i kralja zna se odavna, da bez krute sile pod stare dane nebi htio ratovati. I sv. otac Papa u Rimu prigodom nove godine zažalio je od svih vladara, s kojima je u prijateljstvu, da bi uzdržali mir. A njegova još uviek vriedi mnogo i pred okrunjenim glavama, pak da Bog da vriedila mu i ova!

*

Turska i Grčka uza sva mirovna pogajanja ratuju i nadalje. Tako grčka vojska obsjeda grad Janinu, koju Turci još drže u svom posjedu, gdje dodje često do krvavog sukoba medju jednom i drugom vojskom. Na moru pak dodje češće do neznatnih sukoba izmedju grčkog i turskog brodovlja; turski brodovi izadju viseput iz Dardanella, opale nekoliko hitaca na grčke brodove, koji tad navale na turske brodovlje te ovo onda pobjegne natrag u Dardanelle.

Crnogorci straže Skadar tvrdo obsjednut tiesnim obručem, dok ga Turci još uviek brane i neće da ga predadu, jer je dobro obskrbljen živežem.

Glede Drinopolja glase najnovije viesti, da će danas započeti pregovori o predaji grada izmedju zapovjednika Drinopolja i bugarskog zapovjednika. Uzrok tomu je velika nestašica hrane i glad, te bolesti što vladaju u Drinopolju. Predajom Drinopolja u bugarske ruke, pospješili bi se pregovori o miru i samo sklopljenje konačnog mira. A da je pad Drinopolja neizbježiv u najskorije vrieme, potvrdjuju i viesti iz Carigrada, jer se grad nikako više ne može održati radi pomanjkanja hrane i velike nadmoći bugarske vojske okolo njega.

Po tome zaključujemo, da ćemo moći u narednom broju javiti veselu viest, da je nastao na Balkanu mir, kojega očekuju željno svi narodi ciele Europe.

Govor

zastupnika Dra. Laginje prigodom rasprave privremenog proračuna, izrečen u sjednici zastupničke kuće carevinskog vieća u Beču 28. novembra 1912.

(Svršetak.)

Nadalje izjavlja se u resoluciji (čita):

„Izjavljuju, da iskasi simpatija saveznim balkanskim državama, s kojih se u saănje doba sa strane austrijskih vlasti u Dalmaciji iznimnim mjerama sieku građanske sloboštine i autonomna prava zemlje, jesu prirodni izljev osjećaja pučanstva u Dalmaciji i njegova predstavničtva, te osudjuju protunarodni sustav policajski, koji nalazi izrašaja: u Dalmaciji u samovoljnom razpuštanju občinskih zastupstva; u Bosni u kraćenju najvažnijih ustavnih prava."

Ta mi znamo, gospodo, da Bosna i Hercegovina još ne imadu državljanstva, ne u pogledu zemlje, nego pojedinci ne znadu, kakvo državljanstvo imaju. Strašno je takodjer, kakve posljedice to može da ima za pojedince u inozemstvu (čita dalje):

»U Hrvatskoj uvadjanjem i podržavanjem komesarijata, kojim se, jednoj od najstarijih ustavnih kraljevina Evrope, stoljetna zakonom zajamčena samostalnost odusimlje, u isto doba, kad se odlučujući krugovi Austro-Ugarske zalažu, da se Arbaniji udieli državna autonomija,"

Dà, gaspodo, to su činjenice. To nije više poezija; to je drugi dio mega govora! (čita dalje):

„pokazujuć time više velikodušnosti prema jednomu dielu rušećeg se turskog carstva, nego li pravice prema narodu, koji je od vjekova stvorio sebi ustavni život i kulturu, koji, brojeći više milijuna snažna, darovita i hrabra pučanstva, nastava, na granicam balkanskih država, sad prevažni južni teritorij te monarhije."

To vrlo znamenito južno ozemlje ove monarhije, to smo mi. Nešto je tu samohvale, ako hoćete, ali veleizdaje kakve, dapače niti što takova, što bi se moralo zapljeniti, ne možemo naći u ovoj resoluciji. (Zast. dr. Dulibić: To je bilo zaplienjeno). Zlo je, da je zaplienjeno; to kažem ja, jedan od mirnijih (čita dalje):

Predstavnici Dalmacije proti ovakom sustavnom potlačivanju odlučni su, da bez razlike stranačkog mišljenja, složnim silama brane narodna i ustavna prava, uskorujuć čas, u koji Dalmacija ima ispuniti svoj zavjet sjedinjenja sa cjelokupnom kraljevinom Hrvatskom, preporodjenom i ukriepljenom državnom samostalnošću, ustavnom slobodom i ravnopravnošću svih njezinih sinova.

Gospodo moja, i to se zaplienjuje u godini 1912. po Kristovom narodjenju i pod prilikami, u kojimi živu Hrvati Austrije. Bilo bi vriedno smieha, da nije vrijedno plača.

Toliko dakle o političkoj upravi. Dakako, da nisam naumio ostati ovdje cielu noć. To nije bila moja nakana. Moja je namjera, u koliko mi i tjelesne sile dopuštaju, da štogod iznesem, što možda nije baš bez koristi za državu ni za naš narod.

Pokušati ću, da još koju rečem o drugim granam naše javne uprave. U tom pogledu teku rieči kao iz vrela. I ako nismo Niemci, govorimo od srca, zato nam rieči teku.

Uzmimo na primjer sudsku upravu, dakako samo glede onih krajeva, u kojih stanuje u ovoj državi naš narod. Što vidimo tu?

Mi imamo sudbenih kotara, gdje stanuje do 80 po sto Hrvata, a kakvih 20 po sto Talijana. Nepretjerujem!

Što ovdje navedem, nije napereno proti talijanskom elementu. Gospoda mogu biti uvjerena, da sam ja medju najboljim prijateljima talijanskog naroda. Ali navadjam činjenice.

U sudbenim kotarima Motovunu, Piranu, Lošinju, pače u Cresu, gdje u seoskim občinam nema jednoga Talijana, sude i druge sudske poslove obavljaju ljudi, koji ne poznadu jezika većine ladanjskog naroda. Ja sam odvjetnik, pak se je u Cresu mojem zamjeniku opetovano dogodilo, da se je sudac ispričavao, da ne može dati pisati zapisnika o izkazu svjedoka u hrvatskom jeziku, jer nema zato sposobnog osoblja.

Takovo je stanje na kvarnerskim otocima, koji, kako znate leže izmedju Istre, Dalmacije i Hrvatske. Hoće se u narodnom pogledu da se stvori nekadašnja vojnička krajina, izmedju raznih hrvatskih zemalja, samo da mi ne dodjemo do onoga, što su nam Bog i priroda dali i što nam pošteni ljudi moraju da priznaju.

U području okružnog suda Rovinja, jesu Hrvati u velikoj većini, ako izuzmete gradiće, od kojih ima Rovinj svojih 13 tisuća, a drugi kao Poreč, Motovun, Vodnjan, Buje itd. samo po koju hiljadu, Lošinj je doduše nekoliko, ali tamo nisu samo Talijani, većina je naroda hrvatska kao i u Cresu; sa svim tim nismo mi danas došli do toga, da bi imali jednu porotnu razpravu u hrvatskom jeziku. U pogledu toga (rovinjskog) tribunala, treba da još koju rečem, ne baš radi porotne klupe (hrvatske), jer do nje će doći, ma bilo i proti volji vlade i prije nego li ona misli, već iz hiljade drugih važnih razloga. Kada se je u Austriji za prvi put uredjivalo sudovanje, recimo moderno, imala je Pula, koja pripada okružnom sudu rovinjskom kakve 3000, najviše 4000 stanovnika, bila je močvarno gnjezdo, te su mu na glavnom trgu pastiri iz gornje Istre u zimsko doba ovce pasli. Pula bijaše tada u obće posve neznatno, od malarije nezdravo gnjezdo.

Nasuprot toga, imao je grad Rovinj već tada, držim, barem 7000 stanovnika, ako ne više, jer je kroz tri vieka, kao posrednik onog vrlo zanimivog useljivanja u Istru iz Dalmacije i u obće sa jadranske obale, bio došao do blagostanja.

Mimogred spominjem, da je medju Talijani i Hrvati mnogo prezimena, koja spominju sa stalnošću na ovo useljivanje.

U Rovinju i njegovom sudbenom području naći ćete mnogu obitelj prezimenom »Albanese« i »Decaneva« t. j. Di Canca sa otoka Krete ili Quaranta t. j. Santi Quaranta, ali je Santi odpalo itd. dakle u ono doba nebijaše većega grada nego li Rovinj, gdje bi se za srednju i južnu Istru i za kvarnerske otoke bilo moglo ustanoviti jedan sudbeni dvor.

Tako se je dogodilo, da je Rovinj odlučilo za sjedište okružnog suda i ostalo je tako do danas.

Ali kakovi su danas odnošaji stanovničtva i prometa? Evo ovako: Naprama kojih 13 000 stanovnika, što jih ima Rovinj, gdje je sielo okružnog suda, ima danas Pula do 50.000 stanovnika bez vojničtva. Pučanstvo okolice Pule i bližih kotarskih sudova, te Lošinja i Cresa takodjer je mnogo poraslo u zadnjim 50 godinam, pak bi već iz tog razloga bilo naravno, da bude Pula odabrana za sjedište okružnog suda a ne Rovinj.

Ali mi ne zahtjevamo ni toliko. Mjesta je na zemlji za svih, te ako bi oduzeće okružnog suda Rovinju imalo značiti neki narodnostni i gospodarstveni gubitak, mi smo posve sporazumni s tim, *da se za Pulu i kvarnerske otoke, u prvom redu sa Cres i Lošinj, te za bližnje sudbene kotare istarskog kopna ustanovi jedan novi okružni sud sa sjedištem u Puli.* Pravica tako pita već obzirom na broj naroda. Ali to nije jedini razlog.

Mora se naglasiti, da najveći dio mjenjenih, trgovačkih i u obće takovih stvari, koje bi se imale riešiti čim prije, dolaze iz Pule, a ne iz Rovinja ili iz gornjih krajeva prema Kopru. Tako se dogadja, da mjenica plativa u Puli mora da bude utuženа u Rovinju, te dotični nalog izplate ili posudu treba ipak nešto duže čekati. Mislite u takovom slučaju na potrebu privremene odredbe ili osjegurne ovrhe! Pa ne treba, da to na dalje razlažem.

Onda ima pitanja delikatnije naravi, koja u Puli nastaju, a na vanjštini nè, ni u samom Rovinju, čije je stanovničtvo većinom poljodjelsko.

Kod nas u Puli ili odličnija gospodja ili gospodin veće službe, dodje u položaj, da se mora obratiti na suca, koji je dobar, marljiv i sve što hoćete, ali ipak ne ima takovih, koji bi imali nekoje veće autoritete i iskustva života, te da kažem iskreno i neki viši društveni, socialni rang. To su odnošaji, na koje treba računati. Kako se vidi, ima i u tom pogledu neprilika, s kojimi nam se je boriti. Zato biti ću tako slobodan, da postavim opet za raspravu privremenog proračuna jedan predlog, koj ide za tim, da vlada providi čim prije te bude u Puli ustanovljen toli potrebiti okružni sud. Reći ću posve u kratko, da bi se tomu moglo prigovoriti, da zemaljski sabor još nije dao privole; ali ja baš iskreno izjavljam, da nikako ne razumijem takovo tumačenje zakona. Može se biti za autonomiju, koliko se hoće, ali u ovakvom slučaju, gdje je vlada u zadnjih dvanajstak godina jedno 8 puta pitala mnienje sabora, a on ga nedao niti nepovoljnoga, ne ima mjesta zakonu od godine 1873. br. 62, koj odredjuje, da se okružja mienjati ili nova sudišta ustanavljati mogu naredbenim putem, ali samo pošto se je vlada upitala za mnienje sabora, ill primila takovo mnienje.

Gospodo, ja nisam baš profesor njemačkog jezika; ali ja držim, da se iz one odredbe zakona, bez ikakvog nasilnog tumačenja i bez pretjerivanja može izvesti pravi smisao. Ako vrhovna sudska uprava upita jedan sabor: reci mi tvoje mnienje, bili bilo dobro ili potrebito, da se tu i tu ustanovi jedan okružni sud, pa ako dotični zemaljski sabor kroz dvanajstak godina neda niti jednog negativnog odgovora, zar će onda sudska uprava čekati za uvijek na naredbu, kojom bi se zadovoljilo najvećim interesima sudske uprave i najvećim ekonomnim interesima pučanstva, kao što bi baš bio slučaj u Puli.

Ali, gospodo, zakona i ne treba tumačiti; njegovo mrtvo slovo dosta govori za moj nazor. Što znači to: (novo sudište može se ustanoviti naredbenim putem) »samo nakon pitanja zemaljskog sabora za mnienje ili nakon primitka takovog mnenja?«

To mora značiti, da je dosta, ako je vlada pitala sabor za njegovo mnienje, pa i ne dobila ga, ili u drugom slučaju, ako jedan zemaljski odbor ili sabor, od vlastite volje (i ne pitan), reče vladi, da želi ovu ili onu promjenu sudskog okružja, ili ustanovljenje jednog novog sudišta.

U jednom i u drugom slučaju može se ustanoviti novi jedan okružni sud. Neki hoće da je ta besjeda »ili« tiskarska pogrieška u zakonu, mjesto besjedice »i«.

U pogledu ustanovljenja novog okružnog suda u Puli, mi smatramo onu pogriešku (ako se je podkrala) za providnost Božju i držim, da se zborna sudišta mogu ustanoviti svagdje, gdje je to potrebito iz gospodarstvenih, jezikovnih i u obće iz razloga sudske uprave. Dapače još je otvoreno pitanje, da li se ne mogu ustanavljati nova sudišta državnim zakonom, a da se ne pita nikoga, jer vrhovna sudska uprava vezana je na mnenje sabora samo onda, kad hoće da nared benim putem ustanovi jedan tribunal.

Glede gospodarstvenih naših uprava, dakle glede ministarstva za poljodjelstvo, javne radnje, trgovinu itd., mogu da se izrazim u kratko. Naš je klub upravio na ukupnu vladu vrlo obsežnu interpelaciju (Ta je interpelacija podnesena u zastupničkoj kući u Beču dne 27. novembra, tiskati će se u »Našu Slogu«, čim bude prevedena. Op. ur.), kojom se pita, da sva ona djela, što su naznačena u tako zvanom velikom gospodarskom programu od god. 1908., budu izvedena odmah, a ona što zahtjevaju velikih svota i koja se ne mogu provesti na jedanput, da budu provedena najkasnije u 10 do 15 godina, kako je u programu od 1908 ustanovljeno, i da prema tomu vlada već sada odredi sve što je potrebito, da budu posve izvedene sve točke programa, sve neobhodne potrebe stanovničtva u Primorju. Dakako bez navadjanja pojedinih stvari, koje su u interpelaciji navedene i ako samo primjerice prijavljam odnosni predlog, koj se glasi:

C. kr. vlada poziva se, da u bečkoj službenoj novini od 4. augusta 1908. objavljeni program za gospodarsko podignuće južnog Tirola i Primorja, u onom dielu koj se tiče Istre, provadja brže nego li do sada, da osobito radnje, ticuće se najprečih potreba seoskog stanovničtva budu provedena bez oklevanja, a one koje zahtjevaju većih novčanih žrtava ili više vremena, neka osjegura tako, da budu bez dvojbe izvedene u roku od 10 do 15 godina, računanih od 1908. U tu svrhu ovlašćuje se vladu, da se posluži također izvanrednimi krediti.

Mislim, gospodo, da mi je u tom pogledu još spomenuti, da sam u onoj interpelaciji spomenuo samo Istru, s razloga, što baš ta zemlja na prvom mjestu potrebuje vladinih odluka, bez kojih seoskom stališu Istre prieti podpuna propast.

Neću tim da rečem, da druge pokrajine ne imadu također vrlo velikih potreba na gospodarskom polju, pak će o tom u zgodan čas drugi pozvaniji moji drugovi i o tim stvarima govoriti potanko i podpunim poznavanjem odnošaja.

Eto gospodo, poslje svega što sam rekao i ako je izašlo kraće nego li sam želio, držim da moram završiti. U koliko biste moja izvadjanja u obće htjeli smatrati kao izjavun našega kluba, – što nije –, pridržujemo sebi, da konačnu odluku glede vladine osnove o proračunu, stvorimo onda, kad nam bude moguće odrediti naše stanovište poslie [illegible] izpitanja nutarnjega i vanjskog položaja naše monarhije. (Zastupnici su taj govor živo povladjivali i pljeskali.)

Pogled po Primorju.

Puljsko-Rovinjski kot.

Jedna zabrana u Puli. Lučki admiralat u Puli zabranio je slopskim osobam i momčadi i takozvanim gažistima bez rangovnog čina, polazak „Narodnog Doma“ u Puli. Tako je stajalo u dnevnoj zapovjedi od 2. januara 1913.

„Narodni Dom“ u Puli vlastničtvo je kreditne Zadruge Istarske Posujilnice, koja ima na prvom podu svoju pisarnu. Uz nju je na prvom podu „Gospodarska Sveza za Istru“ i „Čitaonica“ društvo za zabavu i pouku. Sve to troje nebavi se nimalo politikom, a tako ni privatni stanari drugog i trećeg poda i podkrovlja.

Prizemno je gostiona u zakupu gradjanske pivare s jedne strane glavnog ulaza i kavana s druge strane. Još su tu nahodi velika dvorana za zabave, te ju drži posebice u zakupu gimnastičko društvo „Sokol“.

Zabrana o kojoj govorimo, mogla se je ticati i tiče se samo kavane i gostione, gdje je pristup svakomu slobodan, te je tamo u istinu zalazilo također podčastnika i momčadi bilo mornarice, bilo od kopna, bilo od domobranstva; medju njima i takovih koji ne razumiju hrvatski ili vrlo malo.

Naši prijatelji „Giornaletto“ i „Polaer Tagblatt“, donieli su odmah sutradan viest o ovoj zabrani samu posebice. Tako jih je razveselila.

Neko česko društvo i neka zabavna udruženja podčastnička, koja pod plaću bijahu sebi osigurala veliku i liepu dvoranu sokolsku u „Narodnom Domu“ nisu je ovih dana mogla porabiti, jer uz predstavu ili ples, ljudi hoće i da štogod založe u gostioni ili kavani; ali ako u nju ne smiju, onda ne mogu ni držati zabave.

Tako je ovom zabranom nanesena velika, ogromna šteta zakupniku gostione i kavane, zakupniku velike svečanosne dvorane, a posredno i vlastnici palače, jer mnogi, koji baš i nisu tvrdo vezani na vojnički zakon, ali iz drugih obzira, misleć, da se je dogodilo Bog zna kakvo zlo, žacali su se i oni dolaziti u Narodni Dom, i ako bez ikojeg razloga.

„Finalmente“! Tako je uskliknuo „Giornaletto“ organ kamorre i napisao prilično dug članak o zabrani.

Tko ga je pomno pročitao, uvjeren je, da je kamorra i ovaj put pokazala svoju mljetačku ćud, proračunanu samo na skrajno licumjerstvo i na najgnjusniji dobitak. Brigant je ogrnuo kabanicu, da mu se bodeža ne vidi. On je na jednom najbolji i najvjerniji Austrijanac! — Ako su onaj članak čitali oni od lučkog admiralata, morali su sami sebi reći: Maddalena, Ti ga fatto pezo!

U članku pak od 7. o. mj. „Giornaletto“ ravno govori, da ovu državu može spasiti samo talijanski narod upravljan iz Rima ili podložan monarkiji. Na zdravlje!

Takvog pisanja ne opažaju gospoda od državnog odvjetničtva!

Povod zabrane kažu nam, da je bio taj, što je proti poslovodji kavane i gostione Grgi Basletiću bila podnesena prijava, da je još negdje decembra u Kandlerovoj ulici u nekoj krčmi ili kavani, izjavio nešto glede svoje braće vojnika, čega oni pod tešku kaznu nebi smjeli učiniti.

Stvar se je dala istraživati, pak je bjelodano dokazano, da poslovodja Basletić niti je bio u tom nekom lokalu u Kandlerovoj ulici, niti je što onakova rekao.

Nasuprot je pod sumnjom gore navedene izjave neki konobar kavane.

Ostavljamo drugim da sude, je li pravo mahom zabraniti polazak Narodnog Doma i bez ikojeg omedjašenja, te uzrokovati nedogledne štete pojedincem i ustanovam radi par nepromišljenih izraza, što ih jedan kellner izreče, Bog znaj u koju dobu noći u drugoj ulici i u drugom lokalu.

Pošto je stvar stavljena na čisto, nadamo se, da će c. kr. lučki admiralat opozvati onu zabranu i tako omogućiti, da se u Nar. Domu u Puli opeta može pjevati — na žalost naših narodnih neprijatelja — kao na silvestrovo večer, koračnicu „Oj Banovci“, što su ju Hrvati pjevali pred 60 i više godina, kad su pod oružjem korakali proti Giornalettovim prijateljem-buntovnikom, a za „Kralja i za Dom!“

Talijanske suze. U organetu puljske kamorre od prošlog tjedna nekto jadikuje, kako hrvatske i slovenske novine nepreslance mraze Talijane pred dobrim Istarskim kmetom i prikazuju je kao najveće neprijatelje tog dobrog puka. To da nije istina, već da su Talijani bili uviek prijatelji istarskog kmeta i dok se nisu pojavili razni politički špekulanti, vikači i panslavistički buniteljі, da su Talijani živjeli sa slavenskim kmetom u najboljem miru i ljubavi itd.

Koliko drskosti u tom pisanju, toliko i podlih laži. Dok je naš kmet spavao, Talijani su s njim radili što su htjeli, zlorabeć na štetu našega kmeta svoju vlast i zakone, dapače izrabljivali su našega kmeta ne samo tobože fina i učena talijanska gospoda suci, advokati, liečnici, ašešori itd. nego i gradske gospodske dangube, postolari, butigiri, kočijaši, štracari, brusari itd. Svi ti živjeli su na račun našega kmeta i njegovim žuljevima i trudom se obogaćivali. Kmet je šutio, jer je morao, budući za njega nisu vriedili zakoni, a talijanska gospoda su ga varala i gulila. Dok je naš kmet morao sve to mirno podnašati, naravno, da su ga dotle u miru i ljubavi Talijani krali i dok se nije kmet toj talijanskoj otimačini opirao, vladao je mir. Za takvim mirom i ljubavlju eto plače u listu puljske kamorre Talijan mladje generacije, jer ne može dandanas da „mirno i u ljubavi“ živi na račun našega kmeta, kako su to činili njegovi stariji.

Kad su naši prvi narodni borci i buditelji ustali proti toj otimačini i zulumu i našega kmeta počeli učiti kako je jednak pred zakonima svakomu Talijanu, gospodinu i fakinu, odtad je počelo nestajati talijanskim dangubama tobože „mira i ljubavi“ a u istinu mastnih kmetskih zalogaja i brutalnog gospodstva. To je uzrok talijanskim jadikovkama zbog prestale „ljubavi i mira“ izmedju Talijana i našeg kmeta, to je povod napadajima i podvalama na naše prvake, jer su ovi našem kmetu otvorili oči, da ne tovi kojekakve talijanske štacunare, postolare i druge u propalim talijanskim gradićima. Sve to većim osvješćenjem našega naroda nestaje Talijanima one stare vlasti i prepotencije, pred kojom je negda naš kmet na dvadeset koračaja skidao klobuk talijanskoj gospodi i tresao se pred njihovom pojavom.

Hvala našim narodnim vodjama, svećenicima i prosvjetiteljima toga više nema; a mi ćemo svi i nadalje putiti i učiti naš narod, da izbjegava onakovo talijansko prijateljstvo, mir i ljubav, koje sve nije bilo ništa drugo, nego zatiravanje i izrabljivanje našega naroda i naše narodnosti. Prijateljstvo, mir i ljubav sa Talijanima neće prije nastati, dokgod Talijani ne priznaju i ne dadu našemu narodu i narodnosti sve što nam po Božjem i ljudskim zakonima pripada i ne povrate što su nam u prošlosti oteli i kratili.

Zahvala. Prigodom božićnih blagdana dobila je družbina škola u Banjolama (Pula) od gosp. Nike vit. Mardešića dvije poveće škrinje pune svakovrstna voća i slatkiša, da se taj dar podieli kao „dobra ruka“ školskoj djeci.

Blagohotni obzir gosp. Nike vit. Mardešića, što ga prema djeci ove škole izkazuje, nuka me, da mu ovim putem izrazim najodanija čuvstva zahvalnosti. Napomenuti još imam, da je taj dobri čovjek još u početku školske godine kupio i poslao na svoj trošak za istu djecu mnoštvo školskih knjiga. Ta će njegova požrtvovna ljubav ostati trajnom uspomenom u srcima ove djece. Ona do duše ne poznadu osobno toga svog dobrotvora, no i ako ga ne poznadu, daju mu tvrdu vjeru, da će uviek svim srcem nastojati, da se dostojnim pokažu njegove dobrote. U prvom su redu ona odlučila, da će svoj liepi hrvatski jezik ljubiti, u njemu živiti i umrijeti za njega. Tudju će školu izbjegavati, da ne postanu u njoj izrodi, koji su na sramotu rodu svome. Takove i sami tudjinci preziraju, jer „tudja ljubav ljubi svoga“.

Veseo je zaista bio ovogodišnji Božić našoj djeci i srećna su, što s ponosom mogu pokazati na svoje mnoge dobrotvore, poglavito na gosp. Niku vit. Mardešića, pak mu iz dubine zahvalnih srdaca svojih kliču: Živio! — Dukić Milan, učitelj Družbine škole, Banjole.

Veliki ples mladenačkog društva nar. radn. organizacije biti će u subotu 11. t.

mj. u velikoj dvorani Nar. Doma. Početak u 8 i pol sati na večer: Ulaznina: članovi N. R. O. 80 p., nečlanovi K 1·60, gospodje 40 p. Pristup imadu samo pozvani.

Za dobru ruku k novoj godini darovao je g. Grgo Buždon u Poli Družbi sv. C. i M. K 5. Živio i našao nasljednika.

Lošinjski kotar

„Dramatičko i glazbeno društvo" u Malom Lošinju. Vrlo nam je začudno, što se do sad nije našlo pero, koje bi svrnulo pozornost javnosti na ovo eminentno kulturno i narodno društvo u Malom Lošinju. Ovo je društvo za ovaj kraj, a pogotovo za sam grad, najsretnije nadjeno sredstvo za budjenje narodne sviesti i udruživanje narodnih elemenata. Bez njega bio bi Lošinj u ova burna vremena mrtvo udo na našem narodnom tijelu.

Društvo započelo je svoj rad još kao nekonstituirano Carevim „Zimskim Suncem", koje je kod publike u Malom i Velikom Lošinju ostavilo tako dubok dojam i izmamilo toliko suza iz narodne duše, da je smatralo nužnim, da ga uz „Graničare", „Charlejevu tetku", „Fakina od porta", „Posliednjeg Zrinskoga" itd. uvrsti u svoj repertoire i za ovu zimsku sezonu.

Iza „Zimskog Sunca" sliedila je vrlo uspjela večer sa biranim programom, u kojem su se naši diletanti osobito istaknuli u igri „Stric iz Amerike", dok smo se 1. prosinca pr. god. od srca nasmijali vrlo uspjeloj šaloigri Jaka Štoke „Mutasti muzikant", a 15. istog mjeseca reprizi te igre i drugoj šaloigri od istoga auktora: „Ne zovi vraga". U izboru tiju igara bilo je društvo najsretnije ruke, jer su ti komadi upravo ko naručeni za ovdješnju publiku.

Bude li ovo društvo nastavilo na započetom putu ovakvom marljivošću i požrtvovnosti, možemo mu već unapried proreći, da će ga zapasti najljepši lovor-vijenac na polju dramatike i glazbe, dok će u povjestnici našeg narodnog preporoda u Malom Lošinju zauzeti prvu i najljepšu stranicu.

Kako čujemo, ovo se društvo kani pripojiti „Narodnoj Zajednici za Istru", što je vrlo pohvalno, jer će se tako moći oduprieti svakoj navali sa strane rovašazavidnika, koje se, Bogu hvala može na prste prebrojiti.

Za ovako uspješan rad ide u istinu velika zasluga našem vrlom i neutrudivom naučitelju, g. Josipu A. Kraljiću, kao predsjedniku društva, koji je svojom radinosti i sposobnosti, bez da sve vješa o veliko zvono, već mnogo toga izvojštio i izorao na tvrdoj ledini našeg narodnog napredka u Malom Lošinju.

Ne manja zasluga ide onoj idealnoj braći-sokolovima Antonu i Noju Martinoliću, koji su se baš u zgodan čas povratiti iz daleke Amerike, da urade za napredak i spas svog rodnog mjesta. Na njima je, da uhvate naše narodno krmilo u ruke i da skrenu brodicu našeg narodnog rada sa ne najprirodnijeg puta, kojim bi mogla krenuti u drugim, valjda manje sposobnim rukama. Na to ih zove naš narodni elemenat, a oni, kad već znadu i umiju, neka nas vode.

Odlučno mjesto u „Dram. i glazbenom društvu" zauzimlje naš dobri i simpatični starčić, gosp. Josip Skopinić, učitelj, koji je društvu ono, što tijelu žila kukavica. Njega i gosp. učitelja Milana Paškvana zapala je časna zadaća, da upravljaju i vode glazbeni dio društva, što oni i vrše na obće zadovoljstvo i harnost publike.

Što pak da kažemo o našoj pčelici gdjici Karmeli Bonicioli, koju nalazimo na popritu od onih vremena, odkako se je počela buditi narodna sviest u Lošinju? Za nju bi dostajale samo ove rieči: ugledale se u nju sve naše gospojice, koje do danas stoje izvan kruga „Dramatičkog i glazbenog društva" i neka ju sliede primjerom neprekinutog narodnog rada. Gdjica Bonicioli jest prvak naših žena u Lošinju, ona je najvjerniji tip naše narodne žene, uljelovljena narodna radinost, požrtvovnost i samopriegor. Dramatičko društvo kani na skroman način proslaviti 25 godišnjicu njezinog rada na narodnom polju, što je ona u punoj mjeri i zaslužila. Živila!

Kad još spomenemo naše vrle činovnike i ono kolo djevojaka, koje se upravo natječu u radu za ovo društvo, prikazali smo vam u glavnim potezima onu četicu, koja igra glavnu i najuspjeliju ulogu u preporodu otudjelog Lošinja.

Samo naprjed mladi naši sokolovi, pa ako i naidjete na koji klip, bio to makar i u formi predstave, dignite nogu i prekoračite ga, da uzmognete čistim stopalom stupiti na piedestal sačinjen od lovorike kad vam se bude čitalo povjesnicu vašeg uspjelog rada za spas Lošinja.

Nova seoska blagajna osnovana je dne 26. decembra 1912. u Štivanu na otoku Cresu i to za porezne obćine Štinan, Belej, Ustrine i Vranu.

Na osnovateljnoj skupštini raztumačio je prisutnima društvena pravila Rajfeisenove blagajne veleč. g. I. Pavačić, iztaknuv važnost i vriednost takovih zavoda, koji pomažu članovom u nevolji i drže ih daleko od novčara i krvopija. Istog dana učlanile se 32 osobe. Bilo sretno!

Krčki kotar

Tužna Kurikta. Talijanski list „Corriere Adriatico" od dne 16. decembra 1912. što izlazi u Trstu, silno se je potužio u dopisu iz Krka na odnošaje u onom gradu. Spominje, kako je bivši predstojnik one obćinske uprave dao ostavku, te je predsjednikom imenovan neki činovnik rovinjskog tribunala, koj po zakonu ne može da upravlja obćinom krčkom, jer je još uviek vezan na spomenuti sud, od kojega da ima samo dopust i to do konca septembra 1913.

Dopisnik kaže, kako taj gospodin radi mjesto odvjetnika i mnogo, i kako bi u upravi obćine morao opeta raditi za jednog tvrdog čovjeka, dakako nije moguće da je bolestan, a zašto bi drugo bio na dopustu nego radi bolesti.

Doduše Krk je talijanski gradić i onaj gospodin na kojeg cilja dopisnik je Talijan i te kakov. Zato nas baš nije osobita briga, da riešavamo ovaj spor. Nu ako je istina, da je „radi bolesti" dobio dopust do konca septembra 1913, to je jedan dokaz više, kako Austrija tobože proganja Talijane. Valjda ovomu gospodinu koncem septembra 1913 pada stanoviti broj godina, usljed kojih će dobiti veću penziju. Nu tu neće plaćati sami Talijani, nego i Hrvati. Eto to je razlog zašto smo se osvrnuli na onaj člančić talijanskog lista „Corriere Adriatico" a njemu neka odgovore gg. Covaz, Jacopig i drugi, kojih se tiče!

Voloski kotar

Ičići. *Da se čuje i drugo svono.* Od svoje petnajste godine tucanja po raznim mjestima Istre u civilnih i državnih službah, izlazeći se batinama i dosta drugim neugodnim posljedicama, ostavši uviek vjeran svojoj narodnosti, ipak se našlo nekakono i ambiciozno momče, te me htilo bestemeljnim i neosnovanim podvalama napasti, tobož na obranu hrvatstva ovdje. Nezna jadan, da su prvo njega obćinari a tako i obćina Ičići znali osvojiti i očuvati svoju narodnu stvar, pak i danas, svjestni svoje dužnosti, na dolican način stoje na obrani svojih prava, te bi oni prvi bili znali ustati i proti ovdasnjem poštemeštru, kad bi za to i malo povoda imali.

Pred koji mjesec dana, sa strane poštne direkcije, privremeno imenovana poštna činovnica, nastupila je kod ovog poštanskog ureda službu i u saobraćaju sa strankama, istina, nije baš glatko išlo, jer osim par slovenskih rieči, ni slova hrvatski ne zna Poštemeštar da svako zlo ukloni, na vrieme poduzeo je shodno i nade je, da hoće doskora i u ovom pogledu udovoljeno biti. Čemu onda nabacivati se proti nedužnoj osobi poštemeštra, kad je on u toj stvari kao činovnik najponizniji sluga svoje predpostavljene oblasti; čemu stupce lažima napunjivati, da se samo talijanski govori i da je ured potalijančen, kad je nasuprot istina, da je napis pošte na drugom mjestu hrvatski, dapače i bez talijanskog, da sve liskanice, upute i ine druge spise nose na drugom mjestu hrvatski i da uobče sav personal u uredu kao i izvan ureda medjusobno samo hrvatski govori. Ništa drugo nego sramota, da se je jedino radi osobne osvete htjelo oklevetati moju osobu. Nek se radje sam pokaže na drugom polju, gdje je pozvan da radi.

Zato što se odnosi na patriotizam u poštemeštra u Ičićih — neka sudi javnost a glede svega drugoga pozivljem pisca, da sa svojim imenom odgovornost preuzme e da se na drugom mjestu ogledamo. — Ivan Španjol, c. kr. poštemeštar.

Odbor gospodja i gospodjica u Voloskom Opatiji odpremio je ovih dana putem družbe sv. Cirila i Metoda za Istru na družbinu školu u Rabac: odjeće za 15 muškaraca i 18 djevojčica; za družbinu školu u Zrenj: odjeće za 24 djevojčice i za 17 muškaraca; za školu u Humu: odjeće za 18 dječaka i 12 djevojčica. Želili bismo, da se u ovaj prekrasan primjer Voloskih i Opatijskih gospodja i gospodjica ugledaju i druge naše rodoljubke diljem Istre naše.

Pazinski kotar

Koncerat s plesom za Družbu. U subotu dne 11. t. mj. priredjuju podružnice družbe sv. C. i M. u Pazinu **veliki koncerat s plesom** u dvorani Nar. Doma uz sudjelovanje „Hrv. glazbe". Ulaznina: Sjedala 1 K, stajanje i galerija 60 para. Početak točno u 8 sati. Buduć je čist prihod namienjen u plemenitu i dobrotvornu svrhu primaju se predplate sa zahvalnošću. Istotako obzirom na tu svrhu, mora te večeri pohrliti u Narodni Dom sve, što čuti i odiše slavenskim duhom u Pazinu, da pokaže ne samo činom, nego i srcem, da duboko osjeća za napredak i prospjeh našeg narodnog napredka i života. Program koncerta je vrlo biran; na njem čitamo: proslov, guslanje solo, pjevanje, tamburanje, glasovir i solopjevi, a na koncu predstavit će lakrdiju u 1 činu „Za Objed".

Upozorujemo na ovaj liepi koncerat vanjske u okolici pazinskoj, te da mnogobrojni posjete taj koncerat na kojem će se bratski pozabaviti i proveseliti a uz to podpomoći plemenitu i rodoljubnu svrhu koncerta: Družbu!

Koparski kotar

Slum. Dne 12. o. mj. obdržavati će ovdješoja podružnica Družbe sv. C. i M. svoju glavnu godišnju skupštinu sa običnim dnevnim redom. Početak točno u 3 sata po podne.

Pozivlju se članovi i prijatelji dobre stvari, da se u što većem broju odazovu.

Za učiteljstvo. U koparskom kotaru razpisana su do 16. jenara 1913. sliedeća učiteljska mjesta ravn. učitelja III. reda sa hrvatskim nastavnim jezikom: u Sovinjaku, Draguću, Humu, Danama, Trsteniku, Svim Svetima (Sv. Donat) i Črnici, koje zadnje tri su novo sistemizovane; mjesto podučitelja u Laniśću, mjesto učiteljice III. reda u Roču i Laniśću; nastavni jezik hrvatski. Javljamo ovo za to, da podsjetimo naše hrvatsko pučko učiteljstvo, da i u koparskom kotaru imade važnih hrvatskih škola, za koje nek se natječe.

Razne primorske viesti

Dobra ruka sv. Cirila i Metoda za Istru. Pored snažnog odjeka, što ga izvanjski sudbonosni dogodjaji izazivlju u našm narodu, jedva je čuti glas ove naše Družbe, koja usudjutim sred ovakvih težkih prilika nastavlja neumorno svoj rad, i treba da je tako: njezino napredovanje mora biti brez prekida, jer što dalje, to i neprijateji navaljuje sve to jače.

Još malo, pa će biti 20 godina, što se naša Družba osnovala. Bila se osnovala kao posliednji očajni pokušaj otpora, koji je srećom vrlo lijepo uspio. Godine 1895. imala je Družba jednoga samoga učitelja, dok ih danas poslie 17 godina imade 70 što učitelja što učiteljica, porazmještenih na raznim, najizloženijim točkama Istre.

Ali je time naša Družba preuzela na sebe vanrednu odgovornost, skopčanu s ogromnim obvezama i žrtvama. Račun njezinih redovitih troškova za tekuću godinu premašit će svotu od 200.000 K.

Hoćemo li pak, da nam uspjeh bude podpun i narodna obrana u Istri olakšana, morat ćemo segnuti dalje. Trebat će zaći još i u one istarske krajeve, gdje se već u maleno djece naša majčina rieč sve većma gubi. Njih treba spasiti i privesti k ognjištu našemu.

Da nam to bude moguće, obraćamo se ovime na sve rodoljube i prijatelje naše Istre s usrdnom molbom, da bi nam u ovom teškom času pomogli i prigodom početka nove godine podielili Družbi što obilatiju „dobru ruku", to više — što je ove godine usljed raznih kriza i nevolja sabiranje za istarske škole znatno oteščalo a na žalost i prilično zapelo. Naprijed za Družbu.

Još nikada ulje se dogodilo da bi bilo za srbske srećke od god. 1888. toliko zanimanja, kaošto je upravo sada. Pravi uzrok toga zanimanja je teško naći, ali je sigurno, da mnogo privlačive moći leži u činjenici, da stojimo pred velikim vučenjem (15. jenara), kod kojeg će biti izvučen glavni zgoditak čistih 100 000 franaka. Tko hoće u sretnom slučaju obogatiti, kod toga za srećku malo izdati, za tog je ustvarena srbska državna srećka iz god. 1888. Mnogo više nade do bogatstva nudi dakako turska srecka sa svojim bogatim zgoditcima u iznosu 1,800.000 franaka svake godine. Turska srećka je skuplja, ali i dragocienija. Pravi računar će izračunati, da je turska srećka najjeftinija. „Slovenska Straža" preporuča obadvie i to svakome onu, koja mu je naj-

Srećke u korist kluba Ćirilo-Metodskih zidara.

Ne odbacite sreće, koja Vam se nudja!!!

Kupite **srpsku državnu srećku** od godine 1888. u izvrstnoj skupini 3 srećke na 46 mjesečnih obroka po K 3·25, još bolje u skupini 4 srećke na 46 mjesečnih obroka po K 5·50 sa 11 vučenja svake godine! Srbska srećka sama može se dobiti na mjesečne obroke po samo **jednu krunu!**

Glavni zgoditci 100.000, 75.000 i 20.000 franaka svake godine.

Ne pregledajte, da je dne 1. veljače 1913. vučenje

turskih srećaka

sa glavnim dobitcima po 3 puta 400.000 i 3 puta 200.000 franaka svake godine! Turske srećke su najbolje i potpuno sigurne srećke. Mjesečni obrok K 4·75. **Velika skupina** za turskom, srbskom i za dvim drugim srećkama na mjesečne obroke po K 6·25.

Sve ponudjene srećke moraju biti izvučene!

Pretplata za hrvatsko izvješće o vučenjima svih važnih srećaka, koje izlazi svaki mjesec, iznaša 2 krune godišnje. — Obavijesti daje i naručbe prima za srećkovno odjeljenje »Slovenske Straže« gosp. **Valentin Urbančič, Ljubljana.**

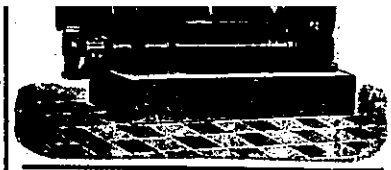

električne namještaje snage, dalje namještaje na mršavi plin proizvadja : ::

DRAŽDJANSKA TVORNICA MOTORA
:: na plin d. d. ::
(A. G. Dresdner Gasmotorenfabrik vormals
∴ MORITZ HILLE, DRESDEN) ∴
najveća špeciaina tvornica Evrope

Glavno i isključivo zastupstvo, kamo sve upite upravljati valja :

∴ **Tehnička poslovnica:** ∴

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolo 2|b.

Dobivaju se potpune opreme za obrtnička i industrijalna poduzeća ∴ ∴ ∴

Cijenik na zahtjev bezplatno i bez poštarine.

Dopisivanje: hrvatski, slovenski, talijanski i njemački. ∴ ∴ ∴

prije podne				po podne
4.30	odl.	Baška	dol.	6.10
5.30	dol.	Punat	odl.	5.—
5.45	odl.	"	dol	4.50
9.30	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški.

Pruga: Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica

Svaki dan	Odl. i Dol.	POSTAJE	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.30	odl.	Vrbnik	dol	4.30
5.45	dol.	Sv. Marak	odl.	4.15
5.50	odl.	"	dol.	4.10
6.30	dol.	Šilo	odl.	3.30
4.40	odl.	"	dol.	3.20
7.—	dol.	Crikvenica	odl.	3.—

Pruga Crikvenica-Rieka.

Svaki utorak

7.15 pr. p. odl. Crikvenica . . dol. 2.45 po p.
9.15 pr. p. dol. Rieka odl. 12.45 po p.

podesnjaj | | | Upravništvo ne današnji oglas: „Srećke u korist Kluba Ćirilo Metodskih zidara".

Javna zahvala.

Prijateljima i znancima, koji se mene sjetiše povodom mog 30godišnjeg novinarskog jubileja, izričem ovim putem najsrdačniju zahvalu.

U Trstu, dne 6. jenara 1913.

Matko Mandić.

Prodaje se ormar dvokrilni uz jeftinu cienu. Via Ercole br. 21, III. pod lievo.

Napredak znanosti!

za liečenje sifilisa kao što i kožnih i spolnih bolesti.

Brzi i sigurno djelujući lik, u tuzemstvu i inozemstvu potvrdjen od mnogobrojnih svjedočbi, kao kožne otekline, uretritis, zystitis; kod upale disala akutnih i kroničnih bolesti itd. Sve spomenute bolesti liječe se najbrže i radikalnije sa

Casile confettis

po K 4·— kutija.

Jezgrovito liečenje sifilitičnih bolesti i njih posljedica jest **„Jorubin Casile"**, s najboljim uspjehom proti onemoglosti, spolnoj nesposobnosti, bolesti zglobova, neurastenije i proti prelievu i spermatoriji, upali mokraće itd. Ciena **Jorubin Casile** K 3·50 bočica.

Za razjašnjenja i svaku drugu uputu obratiti se na ljekarnu **Seravalle** u Trstu na naslov g. N. Casile, koji će odgovoriti odmah uz diskretno održanje tajne.

»Casile« liekovi prodavaju se u svim ljekarnama U Puli ljekarne Wassermann, Costantini S. Policarpo i Ulika Pellegrini.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica **R. Stermecki, Celje**

Julius Meinl

Uvoz kave

NOVA PODRUŽNICA

PULA

Via Sergia br. 35.

3488 7 8

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda

„CROATIA"

osiguravajuća zadruga u Zagrebu. — Utemeljena god. 1884.

Povjerenik za Pulu i okolicu: Ante Iskra, upravitelj škole Via Leme 9.

Centrala: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice. Podružnica u Trstu, via del Lavatoio br. 1. II. kat. — **Telefon br. 2594.** — **Glavna zastupstva:** Ljubljana, Novisad, Osijek, Rijeka i Sarajevo.

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti,
2. osiguranja miraza,
3. osiguranja životnih renta;

II. Protiv štete od požara:

1. **Osiguranja zgrada** (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica),
2. **Osiguranja pokretnina** (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih stro jeva, blaga i t. d.),
3. **Osiguranja poljskih plodina** (žita, sijena i t. d.);

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadružna imovina u svim odjelima iznosi	K 2,713.674·13
Od toga temeljna glavnica	K 800 000·—
Godišnji prihod premije s pristojbama	K 1,363.040 89
Isplaćene odštete	K 4,970.238·48

Sposobni posrednici i akvizitori nagnješćuju se uz povoljne uvjete.

Od 1878! --- Posvuda čuveni glasoviti obljubljeni domaći lieh. --- Kod većih naručbi znatan popust.

Ljekarnika **A. THIERRY-a balsam**

Jedino pravi sa zelenom duvnom kao zaštitna marka.

Zakonom zaštićeno.

Svako patvaranje, oponašanje i preprodaja drugih balzama sa zavaravajućom markom progoni se kazneno po sudu i strogo kazni. — Djeluje sigurno, ljekovito kod svih bolesti organa disala, kašlja, izbacivanja promuklosti, katara grla, prsobolja, bolesti pluća, specijalno kod influence, bolesti želudca, upale jetara i slezene, pomanjkanje stolice, zubobolje i ustnih bolesti, trganje zglobova, opeklina, kožnih bolesti itd. 12/2 ili 6/1 li 1 vel. posebna boca K 5.60

Thierry-eva jedino prava confifolijska mast

sjegurna i stalna ljekovitog djelovanja kod rana, otekl ozleda, upala, abcesa odstranjuje sva strana tjelesa, su došla u tijelo pa često preduzetne operacije, koje su sa bolima skopčane, ljekovita kod još tako starih rana, 2 posude stoje K 3.60.

Izvor: Ljekarna „K Anđelu čuvaru" A. THIERRY-a u PREGRADI, Hrvatska. — Dobiva se u svim većim ljekarnama. Na veliko u ljekarn. drogerijama.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4½%

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

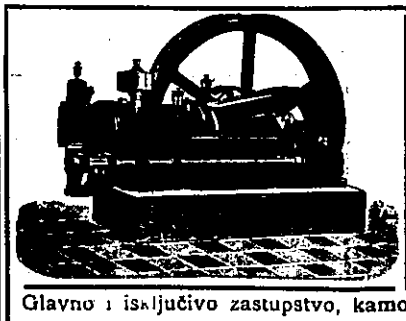

NAJBOLJI NAMJEŠTAJI SNAGE

kao motore na naftu sustava DIESEL, najnovije ležeće konstrukcije, prometni troškovi po konjskoj sili na uru 1½ hel. više, motore na plin (gas), benzin, žestu, kameno ulje za obrtničke, poljodjelske i električne namještaje snage, dalje namještaje na mršavi plin proizvadja: ::

DRAŽDJANSKA TVORNICA MOTORA

:: na plin d. d. ::

(A. G. Dresdner Gasmotorenfabrik vormals MORITZ HILLE, DRESDEN)

najveća špecialna tvornica Evrope

Glavno i isključivo zastupstvo, kamo sve upite upravljati valja:

Tehnička poslovnica:

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolo 2|b.

Dobivaju se potpune opreme za obrtnička i industrijalna poduzeća

Cijenik na zahtjev bezplatno i bez poštarine.

Dopisivanje: hrvatski, slovenski, talijanski i njemački.

Austro-hrvatsko

parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Ravnateljstvo u Puntu.

Vlastito odpravništvo na **Rieol,** Riva Cristoforo Colombo.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. listopada 1912. do opoziva.

Pruga: Punat-Rijeka.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.45	odl.	PUNAT	dol.	4.50
6.—	dol.	Krk	odl.	4.35
6.10	odl.	„	dol.	4.25
7.—	dol.	Glavotok	odl.	3.40
7.05	odl.	„	dol.	3.35
7.35	„	Malinska	odl.	3.0
7.45	odl.	„	dol.	2.55
8.30	dol.	Omišalj	odl.	2.10
8.35	odl.	„	dol.	2.—
9.30	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Njivicama** i **Torkolama.**

Pruga: Rijeka-Nerezine.

Poned. Četvrt.	Postaje	Utorak Petak
prije podne		po podne
10.15 7.35	RIJEKA	5.— 5.—
10.50 8.10	Opatija	4.25 4.25
11.— 8.20	„	4.15 4.15
12.20 9.40	Beli	2.55 2.55
12.30 9.50	„	2.45 2.45
1.20 10.40	Merag	1.55 1.55
1.30 10.50	„	1.45 1.45
2.10 11.30	Krk	1.05 1.05
2.20 11.40	„	12.55 12.55
	po podne	prije podne prije podne
—.— 1.40	Baškanova	11.25 11.25
—.— 1.20	„	11.15 11.20
—.— 2·30	Lopar	10.10 —.—
—.— 2·40	„	10.05 —.—
4.20 3.40	Rab	9.25 9.05
4.30 4.—	„	9.— 9.—
4.55 4.25	Lun	8.35 8.35
5.— 4.30	„	8.30 8.30
6.10 5.40	Veli Lošinj	7.20 7.20
6.20 5.50	„	7.10 7.10
6.30 6.—	Mali Lošinj*)	7.— 7.—
6.40 6.10	„	6.50 6.50
7.30 7.—	NEREŽINE	6.— 6.—

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u **Punta i St. Baški**

Brza pruga: Rieka-Opatija-Lovran-Rab

Svaku Srijedu	POSTAJA	Svaku Srijedu
prije podne		po podne
7.35	RIEKA	7.20
8.10	Opatija	6.45
8.20	„	6.35
8.35	Lovran	6.20
8.40	„	6.10
12.30	Rab	2.30

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Lovran-Lošinjveli

Svake Nedjel.	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svake Nedjel.
prije podne				po podne
7.35	odl.	Rijeka	dol.	9.20
8.10	dol.	Opatija	odl.	8.45
8.20	odl.	„	dol.	8.35
8.35	dol.	Lovran	odl.	8.15
8.40	odl.	„	dol.	8.10
1.25	dol.	LOŠINJVELI	odl.	3.30

Uvjetno pristajanje u **Malomlošinju** luka **Sv. Martin.**

Pruga: Baška-Punat-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrtak Subotu Nedjelju	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svak Poned. Srijedu Petu Subotu
prije podne				po podne
4.30	odl.	Baška	dol.	6.10
5.30	dol.	Punat	odl.	5.—
5.45	odl.	„	dol	4.50
9.30	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Pruga: Vrbnik-Sv. Marak-Silo-Crikvenica

Svaki dan	Odl. i Dol.	POSTAJE	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.30	odl.	Vrbnik	dol	4.30
5.45	dol.	Sv. Marak	odl.	4.15
5.50	odl.	„	dol.	4.10
6.30	dol.	Silo „	odl.	3.30
6·40	odl.	„	dol.	3.20
7.—	dol.	Crikvenica	odl.	3.—

Pruga Crikvenica-Rieka.

Svaki utorak

7.15 pr. p. odl. Crikvenica . . dol. 2·45 po p.
9.15 pr. p. dol. Rieka . . odl. 12·45 po p.

Broj 3. Pula, u četvrtak dne 16. jenara 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu.

Za obrtnu školu u Klani.

Današnji dan hoće se znanja i umjeća za budi koji zanat, inače nas pokose drugi narodi, koji imadu dosta svakovrstne nauke i upute.

Vrlo koristna i potrebita u Istri, u onom gorskom kraju, koji medjaši s Kranjskom i sa banovinom Hrvatskom, bila bi jedna obrtna škola za ljesnu industriju.

Predlog za ustanovljenje takove škole sa sjedištem u Klani podnesli su naši zastupnici u bečkom parlamentu u sjednici od 12. decembra 1912. pod br. 1394/A i svestrano ga obrazložili.

Zato ga i donašamo ovdje podpuno, kao stvar, koja se ne tiče samo jednog mjesta, već cieloga jednog predjela Istre, jer bi se, dakako, u ovakovu školu primali takodjer mladići iz raznih krajeva gornje Istre. Taj se podnesak glasi ovako:

Predlog

zastupnika *Laginje*, *Mandića*, *Spinčića* i drugova glede ustanovljenja državne stručne škole za izkorišćenje ljesa u Klani, kotar Volosko, Istra.

Žitelji Klane i medjašnih poreznih obćina bave se od starine poglavito izgradjivanjem liesa za trgovinu, te su na daleko priznati izvrstni tesači u izradjivanju greda najrazličitijih mjera i takozvanih vratila na oštri brid.

Oni izradjuju takodjer, ali dakako u priprostom obliku za domaću porabu pojedine komade voza i razne poljodjelske sprave, kao grablje, sjenene vile, vozne i nosne koševe.

Stanovnici doline Rečine, koja medjaši na Klanu, bave se jur stoljeća sa izradbom pokućtva, vrlo čvrstoga i često daleko ljepšega od onog što rabe naši seljaci kao obične stolice, postelje i škrinje; pak se je upravo čuditi, gledajuć tamo izradjene ormare i bora, kako to liepo izvadja narod, koji do sada nije imao nikakove školske obrtne nauke.

Iz onih krajeva rabe takodjer izvan zavičaja kod velikih šumskih posjeka mnogi ljudi kao poslovodje, škartirci itd.; mnogi se bave malom trgovinom liesa, što ga davaju najviše na Rieku.

Nadje se tamo i po koji veletržac liesom.

Tako ima onaj narod već od nekada vrlo dobre sposobnosti za obrtnu nauku, koja bi učila bolje izrabljivati lies.

To je i posve naravska stvar, jer u onim krajevima medjašećim sa kranjskim i hrvatskim visokim gorovljem, ne uspjeva više loza ni maslina, kao druguda po Istri; oraće je zemlje malo, a nasuprot imadu one porezne obćine, koje ovdje dolaze u obzir, velikih i dielomice vrlo dobro očuvanih šuma, a povrh toga imadu ondašnji stanovnici priliku, da mogu računati takodjer na okolne šume (državna Dletvo i gospoštinske Brod Grobnik, Snežnik i Čabar).

Klana i najbližje medjašne porezne obćine imadu polag obćinskog pregleda (Leksikon) za Primorje od popisa koncem 1900 godine, šumske površine u hektarima: Klana 2632, Lisac 169, Škalnica 232, Studena 706, Breza (šuma Lužina velike obćine Kastavske) 1606, Marčelji 151, Sroki 54, Rečina 277, dakle ukupno 5873 hektara.

Osobitog je spomena vriedna okolnost, da u onim šumam, uz glavno što je jelovina i bukovina, ima mnogo druge vrsti liesa: javor, lipa, jasen, breza, brest, orah, ljesak, tis i hruškov trn, ta no nisu ried kost.

Za košaračtvo, kao kućnu nuzgrednu zaradu u zimi, bila bi ona okolica takodjer vrlo zgodna, jer u polju klanjske i grobničke Rečine, mogle bi se lahko i koristno nabavljati, dotično pojiti, razne vrsti vrbe (žukve) za onaj obrt.

Čuje se, da c. kr. ministarstvo poljodjelstva kani napustiti u Klani kao suvišan, tamošnji šumsko upravni ured. Tako bi bila odmah dana mogućnost, da se dobije zgrada za željenu školu i za stan ravnateljev. Ona nekretnina (ur dska kuća, sa nuzgrednimi zgradami, vrt i dvorište usred sela), mogla bi se naime ustupiti obćini na dugogodišnje odplate i smjestiti tamo stručnu školu. To tim više, što Klana mora da u najbližoj budućnosti znatno preuredi župnu crkvu, da sazida školsku zgradu za četri razreda i da učini vodovod, dakle nikako nebi još mogla posebnu novu zgradu dati za željenu stručnu školu.

Živu potrebu takve jedne obrtne škole spoznala je mjestna obćina Kastav, u koju spada i Klana i sva gore navedena sela, zaključkom o njoj stvorenim u sjednici obćinskog zastupstva od 19. jula 1912., a upravno vieće porezne obćine Klane u sjednici od 21. oktobra 1912. vrlo se je naradovalo onom zaključku i odlučilo je, da će po najboljim svojim silam sudjelovati pri ustanovljenju stručne škole u Klani.

Na temelju tih odluka upravila je mjestna obćina Kastav dne 18. novembra 1912. br. 6166/12 naročitu molbu na c. kr. ministarstvo bogoštovja i nastave, koje neće uzmanjkati, a da je neda na znanje c. k. ministarstvu javnih radnja.

U pogledu uredjenja (organizacije) takve škole budi napomenuto, da bi ista imala biti dnevna škola sa dvogodišnjim pripravnim tečajem uz pouku početne spreme u stolarstvu, rezbarstvu i tokarstvu; onda tri godišnja tečaja stručnog odjelenju za pokućtvo i gradjevno drvodjelstvo, tako da bi učenik, uz dobar uspjeh, svršivši pučku školu, u pet godina iza toga, dakle mladić od prilike 17. do 18. godišnji, mogao dobiti svjedočbu naučnika za stolarski obrt i nakon dalnje praktične uporabe od jedne godine dana gdjegod kao pomoćnik (kalfa) ili tvornički radnik, mogao bi dobiti osposobljenje, da nastupi samostalno kakvi obrt, kako to propisuje § 14. a. zakona od 5. febrara 1907. br. 26 lista državnih zakona i naredba ministarstva trgovine i unutarnjih poslova od 27. jula 1907. br. 193. lista državnih zakona.

Tečajevi za košaračtvo mogli bi, kako već rečeno, biti uvedeni uz tu školu svako toliko, pak ako bi se po vremenu još dala prigoda onim, što svršu samo pripravni tečaj, da se dalje naobraze u tehnologiji ljesa, obrtnom računstvu, osobitim obzirom na izračunavanje materijala i ciena i na procienjivanje šuma, te na odnosno dopisivanje i knjigovodstvo, to bi se tim načinom došlo do upravo idealne škole za ono pučanstvo.

Učenika za stalno nebi manjkalo. Pučka škola u Klani sama ima okolo 300 djece dužne polaziti školu; od tog samog mjesta bez dvojbe bi liepi broj dječaka polazio obrtnu školu onakvog smjera, a nebi ih falilo niti iz dalnje okolice.

Troškovi takvog zavoda za izvjestno doba nebi bili previsoki. Tri sile, naime ravnatelj ujedno glavni učitelj, pak još jedan učitelj i jedan posve valjan poslovodja, bili bi dostatni za duže vremena.

Naukovni jezik imao bi dakako biti hrvatski, jer narod koji bi dolazi u obzir, pripada izključivo toj narodnosti.

Obzirom na to utemeljenje postavlja se *predlog*:

Visoka zastupnička kuća neka odluči:

»*C. kr. vlada se poziva, da čim prije moguće ustanovi u Klani, kotar Volosko, Istra, državnu stručnu školu za iskorišćenje ljesa, poglavito za pokućtvo i gradjevno drvodjelstvo.*«

Taj su predlog podpisali osim spomenute trojice naših zastupnika iz Istre: dra Laginje, Mandića i Spinčića, još sljedeći zastupnici iz hrvatsko-slovenskoga kluba i to:

Dr. Fon, dr. Gregorčić, Pišek, Roškar, Brenčić, Prodan, dr. Sesardić, dr. Žitnik, Gostinčar, dr. Verstovšek, dr. Janković, dr. Šusteršič, Perić, dr. Dulibić, Fr. Demšar, Jaklič, Grafenauer, I. Hladnik i dr. Korošec.

Dao Bog, da se ta želja naroda gorske Istre i naših zastupnika bude čim prije obistinila. Osvjedočeni smo, da će i upravno vieće obćine Klane, koje se za napredak toli liepo skrbi, od svoje strane sve moguće učiniti da se ova zdrava zamisao ne smetne s dnevnog reda, dok ne bude posve ostvarena. Uz dobru volju svih, koji imadu pri tom govoriti, neće biti teško.

Vlada se od nekoliko godina prilično žanzima za obrtne škole, a gdje su obćine voljne štogod žrtvovati i gdje su prilike zgodne, ondje se moramo nadati, da će i zemaljski odbor učiniti podpuno svoju dužnost.

Talijanski zulumi u piranskoj obćini.

Interpelacija zastupnika *M. Mandića*, *dra Laginje* i *Spinčića* i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika radi zaštite hrvatsko slovenskog stanovničtva u okolici Pirana u Istri.

Školske godine 1911./12. otvorena bijaše u Sv. Luciji, sudbeno okružje Piran u Istri, za mnogobrojne u onim krajevima nastanjene seljake slovenske i hrvatske narodnosti, nakon službene dozvole, privatna škola sa slovenskim naukovnim jezikom, koja je vrlo dobro posjećena i koja pokazuje veoma dobar uspjeh.

Zadnjih godina obdržavalo se za spomenuto stanovničtvo amo il tamo i po koji sastanak, na kojima se je slavensko stanovničtvo o njegovim državogradjanskim pravicama podučavalo te na sredstva i puteve upućivalo, kojima bi ono seosko pučanstvo do svojih raznih prosvjetnih i gospodarskih potreba došlo, što sve spada u prava svih državljana, zajamčena im državnim temeljnim zakonima, dakle i medju prava istarskih Slavena, pa stanovali oni u najvećoj blizini Pirana.

Upada upravo u oči, da su baš od ono doba, kad no je medju slovensko-hrvatskim stanovničtvom u okolici Pirana onaj prosvjetni rad započeo, takodjer nemiri tamo započeli, kojim je postalo žrtvom gori spomenuto stanovničtvo, dotično njegov posjed i vlastničtvo.

Tako bijaše prije nekoliko mjeseci baš na dan obdržavanja javnog pučkog sastanka kuća posjednika Milovića zapaljena. To isto dogodilo se je za obdržavanja drugog sastanka jednom drugom slovenskom posjedniku. Djeca tamošnje talijanske škole pogrdjuju slavenske seljake i seljakinje, koji idu za svojim poslom, pogrdnim nazivom: *schiavi*, *porchi*, *venduti*, *Turchi* itd., što se ima pripisati stalno samo načinu uzgoja, što no ga ona djeca u talijanskoj školi uživaju. Učitelj spomenute javne škole poslužio se je dne 17. novembra 1912. upravo takvim izrazima prema jednomu društvu tamošnjih slovenskih stanovnika, vraćajućih se na večer u Malije i u susjedna sela, te je pri tom on sam ili netko od njegovih gostiju više hitaca iz samokresa izpalio.

Ovo se potvrdjuje javno i uz izjavu eventualne službene prisege od strane očevidca Josipa Kleve iz Malije, Alojzija Fičur iz Fičuri i Josipa Gorela Val iz Gocan u dnevniku „Edinost" od dne 15. decembra 1912., br. 349.

Da li se tog čovjeka za njegove zločine na odgovornost pozvalo, nije do sada poznato; nu već imade nekoliko žrtava takovog izazivanja, jer da se nalazi jedno osamnaest slovenskih seljaka pod iztragom, što u ostalom nije u Istri nikakva riedkost, da se pak eventualno krivnju „podieli", ili pak da se one, koji bijahu prvi na odgovornost potegnuti, premda nevini, proti kojima će eventualno pravi krivac svjedočili, odsudi.

Medju raznim sredstvima, koja su Talijani grada Pirana na jednoj skupštini, obdržavanoj dne 8. decembra u svojem kazalištu zaključili, da će proti *„hrvatskoj pogibelji"* njihove okolice upotrebiti, nalazi se i zahtjev na tamošnju občinsku upravu, da se ima ista kod oblasti zauzeti za to, da dodje crkva u Sv. Luciji pod izravnu upravu obćine Piran, da se tamo ustroji kapelanija pod patronatom iste obćine, koja će sve troškove uzdržavanja sama nositi.

Svrha, tog zahtjeva je dosta jasna:

Talijanska občina Piran imala bi također putem crkve, kao što već č-ni putem talijanske pučke škole u okolici Sv. Lucije, hrvatsko-slovensko stanovništvo raznaroditi, ili da bar — u koliko nebi to već posve uspjelo — ono stanovništvo u zdravom napredku i u njegi svog materinskog jezika spriječi.

Občinu Piran moralo se je prije malo godina, kao što je dobro poznato oblastim, često i vrlo žestoko na vršenje njezinih patronatskih dužnosti prema župnom stanu u Kaštelu (Castelvenere) opominjati, gdje bijaše svećenik — pošto on nije pristaša vladajuće svojte — skoro u pogibelji, da bude pod krovom župnog stana pokopan.

Sada bi imala ta občina dobiti u svoju upravu jednu crkvu, te radi ustanovljenja i uzdržavanja jedne kapelanije patronat preuzeti i to u svrhu a da ono slovensko stanovništvo okolice također svomu plemenu otudji.

Na temelju svega navedenoga stavljaju podpisani na njegovu preuzvišenost gosp. ministra predsjednika za njegov vlastiti djelokrug, te za djelokrug ministarstva nutarnjih posala, pravosudja i bogoštovlja i nastave *preŧan* upit:

I. Je li njegova preuzvišenost voljna dati se o svemu gore navedenomu naj točnije obaviestiti, i dalje:

II. Je li njegova preuzvišenost voljna pobrinuti se za to,

a) da bude hrvatsko slovensko stanovništvo okolice Pirana u svim njegovim pravicama bezuvjetno štićeno i da se obzirom na blizinu već dobro poznatog lječilišta Portorose, za Piran i okolicu državno redarstvo uvede?

b) da se ponašanje učitelja talijanske pučke škole u Sv. Luciji strogoj istrazi podvrgne?

c) da se eventualnu molbu občine Piran radi odstupa crkve u Sv. Luciji u njezinu upravu, te zbog priznanja patronatskih prava občini nad tom crkvom i nad kapelanijom, koja bi se imala tamo ustanoviti, kao bezstidnu navalu radi raznarodjenja hrvatsko-slovenskog pučanstva okolice Pirana bezuvjetno zabaci?

U Beču, 20. decembra 1912.

(Sliede potpisi.)

Položaj na Balkanu!

Pula, 15. jenara 1913.

Zamršeno stanje na Balkanu i Europi još uviek zabrinjuje sve narode. Iza obustavljenih pregovora o miru izmedju balkanskih država i Turske u Londonu nije se položaj ni najmanje razbistrio ni poboljšao: delegati ratujućih stranaka stoje u Londonu čekajući razvitak dogodjaja.

Za ovo vrieme obustavljenja pregovora sastali su se ponovno na konferenciju poslanici velevlasti u Londonu i zaključili, da će sve velevlasti poslati Turskoj jednaku notu ilili pismo, u kojem će preporučiti Turskoj da preda Drinopolje Bugarima a glede otoka u egejskom moru, da će iste vlasti odlučiti, koji imadu pripasti Grčkoj a koji će ostati u vlasti Turske. Ta nota imala je biti predana Turskoj u ponedjeljak, ali kako najnovije viesti javljaju, bit će poslana sutra u četvrtak. Usljed toga su se u utorak u jutro sastali delegati balkanskih država na sjednicu, u kojoj su zaključili predati turskoj istodobno nota, kojom navješćuju turskoj vladi, da će prekinuti pregovore o miru, ako Turska neće prihvatiti savjete sadržane u noti velikih vlasti. Dakle ako Turska ne popusti u pitanju odstupa Drinopolja, rat izmedju balkanskih država i Turske će se nastaviti svom žestinom. Nadati se je ipak, da do toga neće doći, jer velevlasti svom silom nastoje zapriečiti da dodje do ponovnog krvoprolića.

Uz ovaj zapletaj na Balkanu skoro da nije Rumunjska prouzročila još veći sukob, koji je mogao izazvati europejski rat. Rumunjska je naime htjela izrabiti položaj Bugarske, koja je istrošena u ovom ratu, da joj Bugarska ustupi nešto svoje zemlje na medji kao tobože zaokruženje granice. Bugarska na to nije htjela pristati, na što je Rumunjska odgovorila mobilizacijom svoje vojske i zagrozila upasti s vojskom u Bugarsku. Nakon višednevnih pregovaranja, uspjelo je strankama nagoditi se tako, da su utanačile prepustiti konferenciji poslanika velikih vlasti uredjenje spornih pitanja izmedju Bugarske i Rumunjske. Time je sretno uklonjen sukob, koji je mogao imati kobnih posljedica po cielu Europu.

*

Napetost izmedju naše države i Srbije je sasvim popustila, jer je srbska vlada izjavila, da će nakon sklopljenja mira povući svoje čete iz Drača i albanske obale.

Topovi i puške izmedju Grka i Turaka, koji stoje jedni proti drugim kod Janine, u ove zadnje dane miruju. Turska flota kušala je opet izaći iz Dardanella ali čim se pojavi grčko brodovlje, tursko se umakne u Dardanelle.

Skadar i Drinopolje još uviek stoje u turskoj vlasti, ali odsječeni od cielog svieta, a pred Čalaldžom stoji puškom u ruci jaka bugarska vojska proti Turcima, čekajuć na zapovied: položi oružje ili pucaj!

Pogled po Primorju.

Puljsko-Rovinjski kot.

Sjednica odbora političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri obdržavana je u utorak dne 14. t. mj. ovdje u Puli. Razpravljalo se o raznim aktuelnim pitanjima političke i gospodarstvene naravi i poprimilo shodne zaključke.

Veliki ples Sokola. U subotu dne 18. t. mj. priredjuje „Hrv. Sokol“ u Puli svoj svakogodišnji **Veliki ples** u dvorani Nar. Doma. Početak u 8 i pol sati; ulaznina: članovi 1 K, članice 60 p, nečlanovi 2 K. Članovi u sokolskoj odori ne plaćaju ulaznine. Glazba c. i k. ratne mornarice. Pristup imadu samo pozvani.

Ovogodišnju vrlo kratku pokladnu sezonu otvorila je liepim i uspjelim plesom naša omladina N. R. O. prošle subote. Za njome eto sliedi naš Hrvatski Sokol sa priredjivanjem svog tradicionalnog Velikog plesa, koji biva uviek u istinu „velik“ koli brojem prisutnika, toli liepim uresenjem dvorane i elegantnošću oprava. Tako se sprema i ove godine sve da i ovogodišnji „Veliki ples“ u ničem ne zaostane za proslogodišnjim.

Veliki ples u korist hrvatskih škola u Puli, obdržavat će se ove godine dne 1. februara. Već sada možemo po pripravama što se za isti čini očekivati, da će i ove godine onako liepo uspjeti, kao što je i lani. Potanje o tom plesu javit ćemo na vrieme.

Ukinuta zabrana. U posljednjem broju javili smo, kako je lučki admiralat bio zabranio vojničkim pripadnicima i momčadi da polaze „Narodni Dom“ u Puli; bolje rekuć zabrana se ticala samo polazka gostione i kavane.

Novom dnevnom zapovjedi od 11. t. m. ukinuo je lučki admiralat ovu zabranu, pošto se je osvjedočio, da ni vlastnica Doma ni zakupnikov poslovodja, ni u obće nijedno društvo koje se tamo okuplja, nije prićestno budi kakvog čine, radi kojeg bi se imalo temelja dalnjoj zabrani.

Uspostavljeni su tako oni za pravo silni ne pomućeni dobri odnošaji izmedju vojnih oblasti, naročito naše mornarice s jedne strane i slavenskog stanovništva s drugc. Polazak Nar. Doma slobodan je opet i gg. častnicima i podčastnicima i gažistima bez ranga i momčadi svake vrsti oružja.

To je važno osobito za naše rezerviste mornarice iz Dalmacije i ostaleg Primorja, da se mogu naći u kavani i gostioni sa domaćimi ljudi i obćiti u svojem jeziku i čuti kakovu predstavicu i čitati novine.

Dok to dajemo na znanje, molimo ujedno, u interesu dobre stvari, da se svatko u onim prostorijama vlada, kao što je do sada redovito bivalo, skladno i pristojno i da ne dade povoda nikakvim pritužbama.

Jer su i vremena takva; ima dobroćudnih njuškara, koji misle, da će zaslužiti raj nebeski, ako vide ili čuju komarca, pak drugim brže bolje predstave, da su vidjeli vola i onda tako ide dalje.

Ne treba nam pak ni spominjati, jer se samo po sebi razumije, da u kavani i gostioni Nar. Doma nije nikad bilo takovoga političkog javnog sastanka. Takov sastanak, ako bi imao biti, držao bi se u velikoj dvorani sokolovoj i bio bi prijavljen oblasti. Na takav sastanak politički dakako da vojnici ne smiju, a na vesele sastanke t. j. na plesove, zabavne večeri i predstave smije i vojnik i u veliku dvoranu, dakako u koliko mu to dozvoli ono društvo koje daje ples ili inu koju zabavu.

*

To ukinuće zabrane naravno da nije pravo puljskoj kamorri. U svom organetu od ponedjeljka siplje žuć radi dignuća zabrane, kao što je osam dana prije skakao od veselja, denuncirajuć podlo i kukavički nas Slavene a na sebe i svoje pokazivao kao prave i jedino vierne i odane austrijske patriote. Razumije se, da to kamorri ne vjeruje nitko, kao što su se u sebi i kamorași smijali toj debeloj laži. Talijani, pak glavni stup Austrije! Austrijske vlasti ne zaslužuju, da im se talijanska iredenta još tako očito ruga!

Kamorraši jadikuju, da je zabrana u Nar. Dom trajala samo 9 dana, dok je za talijanske krčme i kavane trajala mjesece, dapače i godine, kao n. pr. kavani Secession nakon pet godina bila dignuta zabrana. Vojničke oblasti sigurno nisu sliepe, pak je to dobar znak, da su dobro znale koliko su dobri bili i „patriotični“ vlastnici i gosti tih krčama i kavana. To znamo i mi, da je n. p. kavana Secession bila uviek leglo i stjecište svih iredentista i raznih moretta u Puli.

U Nar. Domu pak uči se i pozivlje naš narod na rivendikaciju naših prava, koja nam talijanska iredenta otimlje i krati i uz to puti naš narod i ako bude ustrebalo, dignuti ga na noge proti onima, koji bi htjeli pokušati istrgnuti ove zemlje ispod žezla Nj. Veličanstva našega cesara i kralja — a te Jornaletto dobro pozna, kako jim je ime i koji su.

Čitaonica u Puli obdržavati će svoju redovitu glavnu skupštinu u petak dne 31. jenara o. g. u 8 sati u večer u društvenim prostorijama sa sliedećim dnevnim redom: 1. izvješće odbora, 2. izbor novog odbora i 3. slučajnosti.

Opet jedna sauda radi prevara u občini Pula. Prošlog tjedna obdržavala se na okružnom sudu u Rovinju rasprava proti inžinir Josipu Lebanu, bivšemu ravnatelju občinske plinare, vodovoda i munjare u Puli. Državno odvjetništvo je tužilo inž. Josipa Lebana radi uredovnog pronevjerenja, prevare i zavadjanja na krivo svjedočanstvo. Rasprava je trajala dva dana, a u petak u jutro proglasio je sudbeni senat odsudu, kojom se inžinir Josip Leban odsudjuje na dvie godine teške tamnice poostrene sa samotnim zatvorom jedan put na mjesec. Sud je proglasio Lebana krivim svih zločina poleg obtužnice izim samo slučaja radi nepovlastnog prisvajanja siena i slame. Istražni zatvor mu nije sad uračunao u kaznu, jer da se je istraga zavukla krivnjom obtuženika.

Branitelj Lebanov uložio je proti osudi priviv i ništovnu žaobu. U nedjelju je Leban pušten iz zatvora uz položenje kaucije od 60.000 K.

Položio zastupnički mandat. Zastupnik na zem. saboru Istre dr. Jos. Ritossa, izabran iz obće kurije grada Pule, položio je zastupnički mandat. Dr. Ritossa bio je član socialističke stranke, iz koje je istupio, pak je valjda to uzrokom položenja mandata, kojeg su mu svojedobno dali socialisti pomoću puljskih kamorraša. Kod budućih izbora teško da će proći socialistički kandidat u Puli.

Neke novine javile su, da je položio zastupnički mandat i dr. Albanese, zem. zastupnik grada Pule iz kurije poreznika, ali to ne odgovara istini.

Tko će biti porečko-puljski biskup. Iza nedavne smrti porečko-puljskog biskupa Flappa, iznašaju novine kandidate za tu biskupsku stolicu. Tako u „Triest. Zeitung“ javlja se, da će biskupom u Poreču postati mons. dr. Faidutti, kanonik u Gorici i zastupnik na car. vieću. Neke druge novine iznose imena dra Mahnića, biskupa u Krku te dr. Klementa Bonefačića, župnika-dekana u Mal. Lošinju. Rekbi, da su sva iznašanja kandidata za sada puka kombinacija, jer neće još tako brzo doći do popunjenja biskupske stolice u Poreču.

Mi s naše strane ponovno ističemo, da stolicu porečko-puljske biskupije zasjedne čovjek, koji će se brinuti za duševno i tjelesno dobro i našega naroda, koji je u većini u ovoj biskupiji, te koji poznaje dobro jezik i potrebe našeg puka i bude imao i duše i srca za taj puk i njegove svetinje.

Konstituiranje obć. zastupstva u Kanfanaru. Talijanaško obć. zastupstvo u Kanfanaru, koje je došlo na vlast one čisto hrv. občine poznatim sredstvima Talijana Istre i pomoću domaćih odroda i prodanaca, konstituiralo se je u ponedjeljak. Izabran je načelnikom: Okret (Talijani ga pišu „Ocret“, savjetnicima: Basilisco, Deltreppo, Udovičić, Carin, Cancellar i Iskra.

Po tim imenima sudeć bila bi tri po rodu Talijana, dok su načelnik i tri obć. savjetnika okrenuli ćedja svom hrvatskom rodu.

Na krstitkama Milene-Danice Kirac u Puli sakupilo se za Družbu sv. Cirila i Metoda K 11·43, koje darovaše po K 2: don Janko Anton, Buić Franjo i Brečević Blaž; po K 1: Kirac Stjepan, Družetić Ivan, Brečević Anka, Kirac Marija i Milačić-Anka; Fuma Družetić 23 p. i Kirac Ivan 20 p. — Novac je izručen ovdješnjoj podružnici.

Lošinjski kotar

Iz Unlja. O nama se malo čuje, možda će koji pomisliti, da je već nestalo Hrvata na Unljama. Ali nije tomu tako, jer uza sve što nas imade manje, ipak nas se više boje naši neprijatelji nego mi njih; jer živimo podpuno samosvojnim životom. Dakako, da imademo to zahvaliti bivšim svećenicima i sadašnjem župniku, koji posvećuje sve svoje liepe sposobnosti crkvi i narodu.

Hrvatsko zabavište započelo je i ove godine svoj plemeniti rad kao i prošle godine pod ravnanjem gdjice Fučić, koja nam je na Stjepanju sa svojom djecom i djecom pučke škole priredila skromnu ali ugodnu zabavu, te smo se zadovoljno vraćali kući. Bilo je momenata, kad su bila taknuta najosjetljija roditeljska čuvstva izvještanom igrom nevine djece, a opet i takvih, kad smo hihotali od smieha. Osobito smo se zadivili kuražnom nastupu Josipa, Davorina, Marice i Ivice. Nad svako očekivanje bila je igra male Karmele kao starice, zatim kao prodavačice na trgu. Iznenadila nas je igra Anke i

Lucije, koje su glasno i milozvučno govorile svole šaljive uloge, da su izazvale na valu smjeha. Antun bio je neutrudiv u govoru i predstavljanju. Pjevanje posve u skladu.

Igrokaz djece pučke škole urodio je sjajno, osobito se odlikovaše: Martin i Dinka, a Anka svojim liepim pjevanjem. Daleko bi vodilo, kad bi pri tako bogatom programu išao sve isticati. Iza toga bila je živa slika i dielenje darova, a veleč. g. župnik razložio je ljudima rad i svrhu zabavišta.

Mi možemo biti samo zahvalni „Družbi", da nam je poslala tako vriednu učiteljicu, koja je na zadovoljstvo sviju nas Hrvata, a gdjici Fučić možemo na tom uspjehu čestitati, uvjereni da će ustrajati.

Čujemo da gospodjica uči sada i odrasle za predstavu. Evala joj, samo napred!

Naši „puri Fiorentini" odlučiše se da dadu i oni predstavu, ali doživiše kod svoje vlastite publike fiasko, kao Talijani u Tripolisu.

Djeca im nisu znala govoriti, uz „papa in bocca" isto su mucala, razumila je za svih strina Jakova, koja će im do godine reći, što su govorili. Zgodno je, da po Unijama pjevaju „Serbi non saremo, Croati mazzaremo", a predstavu sa božićnim drvcem davaju na sv. Tri kralja, 13 dana po Božiću; sigurno će i oni postati Srbi ili su zamjenili stari kalendar sa novim?

Silvestrova večer u Malom Lošinju. Naše obljubljeno „Dramatičko i Glazbeno Društvo" iznenadilo nas je na Silvestrovo krasnim i biranim programom: tri šaloigre, onda lutrija i ples, dok je na pol noći izvelo podpunim uspjehom krasnu živu sliku „Izmjena stare i nove godine".

Tom prigodom dvorana mjestne Hrv. Čitaone bila je dubkom puna. Sve što hrvatski čuti i misli, sve je dohrlilo, da se malko nasmije, da zaboravi na čas na svakidanju borbu za život.

Šaloigre ispale su pak, kao obično, divno, majstorski. Ta drugačije nebi moglo ni biti, uzme li se u obzir, da su tu igrali naši vrstni diletanti gg. Kirac, Bonefačić, Antun Noe i Mojslav Martinolić, koji su bili kod svakog čina burno aklamirani.

Liepo je bilo gledati kako se staro i mlado do suza smije, gdje se na licima sviju čita zadovoljstvo i veselje nad uspjehom one nezaboravne večeri.

A i ples, što je potrajao do tri sata u jutro, ispao je iznad svakog očekivanja; ta niko ne pameti, da je u dvorani Čitaonice bilo toliko plesača i plesačica, koliko one večeri. Dao Bog, da se toga naša nadobudna mladost i u buduće drži, te da kod svake zabave dohrli do našeg hrama, eda se već jednom rieši i „Circola" i svega što ne diši našim duhom. Ples nam je, akoprem protiva njemu zdravstveni i ini obziri govore, ipak, obzirom na naš narodni položaj i makinacije od dušmana, od nuždne potrebe. Nase „Dramatičko i Glazbeno Društvo", ta naša uzdanica, to dobro shvaća, što nam je najboljim jamstvom, da će na započetom putu i nastaviti. Samo tako napried i budućnost je naša!

Kako čujemo, naše u istinu neumorno „Dramatično i Glazbeno Društvo" namjerava do skora predstavljati krasne igre „Fakin od Porta" i „Graničari", što narod očekuje velikom nestrpljivošću, tim više što su pojedine uloge podieljene medju najbolje sile toga društva. A i mješoviti glazbeni zbor, kako se čuje, iznenaditi će nas do skora, pa želimo samo, da to čim prije bude. Šteta samo, da nemamo prikladne dvorane, u kojoj bi moglo naći mjesta sve ono, što se ga kod takvih prilika traži. Današnja je premalena, a kako nam sve kaže, bit će u buduće još manja jer je zanimanje za predstave i zabave danomice sve veće. Nego nadajmo se, da će se to pitanje u nedalekoj budućnosti ipak jednom rieiti na veselje sviju prijatelja „Dramatičkog i Glazbenog Društva" i na čast narodnih društava u Malom Lošinju.

Krčki kotar

Štipendije *iz zaklade pok. don Leopolda Rumšića iz Baške.* Biskupski ordinarijat u Krku razpisuje natječaj, koji traje do 3 febrara o. g. na štipendije pok. svećenika Leopolda Rumšića iz Baške na otoku Krku.

Godišnje štipendije iznose 1.) za pučke škole izvan obitavališta roditelja K 400; 2.) za gimnazije K 600: 3.) za bogoslovne K 200; 4.) za sveučilišta i ovim jednake škole K 600 do 900.

Pravo na ove štipendije imadu muški rodjaci zakladitelja bilo po muškoj ili ženskoj lozi od roditelja zakladateljevih Ivana Rumšića i Jelene rodj. Tijan.

Pismene molbe sa običnim prilozima valja poslati biskupskom ordinarijatu u Krku. Štipendiju će uživati molitelj od početka pak do konca nauka, ako se pokaže vriednim.

Voloski kotar

Odbor za sakupljanje milodara za vojnike pozvane pod oružje sastao se je u Opatiji. Predsjednikom mu je c. k kot. kapetan g. barun Schmidt Zubierow, njegov zamjenik zapovjednik vojnog lječilišta u Opatiji pukovnik g. Josip Neudecker. Odbornici gg. Ivan Bačić, načelnik Veprinca, Kazimir Jelušić, načelnik Kastva, dr. Andrija Staner, načelnik Volosko Opatije, Ivan Zuppar, načelnik Lovrana, dr. Albin Eder, carski savjetnik u Lovranu te dr. Julij Glax, vladin savjetnik u Opatiji.

Taj je odbor sakupio do 23. decembra 1912. ukupno K 5180·60, od čega je poslano c. k. namjestništvu u Trst K 4680·60 a 500 K c. i kr. ratnoj mornarici.

Odbor Bratovšćine hrv. ljudi u Istri poziva ovime p. n. gg. članove Bratovšćine na *glavnu godišnju skupštinu*, koja će se držati u „Narodnom Domu" u Kastvu dne 29. januara o. g. u dva sata poslje podne s običnim dnevnim redom.

Iz Voloskog. *Hrv. sokolska župa „Vitezić"* obdržavala je u prostorijama Nar. Doma u Pazinu u nedjelju, dne 5. siečnja 1913., svoju redovitu glavnu godišnju skupštinu. Na ovoj skupštini bijahu po svojim odaslanicima zastupana slijedeća užupljena Sokolska društva. Dobrinj, Kantrida-Zamet, Lovran, Medulin, Pazin, Pula i Volosko-Opatija, dočim sokolska društva iz Kastva, Mihotići-Frančići ne bijahu zastupana.

Za upravnu godinu 1913. bijaše izabran sliedeći središnji odbor: starješina dr. Ivan Pošćić iz Voloskog-Opatije, podstarješina Josip Stihović iz Pule, tajnik Matko Lukež iz Voloskog Opatije, vodja Janko Jazbec iz Lovrana, revizori računa dr. Pederin iz Pule, Ivan Gržinić iz Pazina i Ivan Marčelja iz Kantride Zameta.

Župa je imala u godini 1911. slijedeći blagajnički promet: prihoda K 2715·06, rashoda K 2127·74, aktiva K 227·—, pasiva K 173·75, dočim je u godini 1912. imala prihoda K 2371·50, rashoda K 143·19, aktiva K 844·—, pasiva K 242·96. Glasom gornjeg blagajničkog izvješća, ostala je u blagajni koncem godine 1912. svota od K 934·31, koja svota uračunati će se u prihod tekuće godine.

Pazinski kotar

Iz Pazina. Početkom decembra prošle godine otvorili su ovdješnji Talijanaši svoju novu kazalištnu dvoranu sa pobočnim prostorijama. Najprije razvila je ovdje svoje djelovanje neka vrlo loša glumačka družba iz Italije a iza toga počeo je zabavljati občinstvo neki Perini iz Trsta, nastanjen inače u Opatiji i ondje dobro poznat sa svojim kinematografom, koji svako malo zapinje, jer ne može dalje radi kvara na mašineriji i radi slabog poslovanja u obće.

Ovu zgradu podigao je jedan konsorcij ovdješnjih Talijanaša uz ogroman trošak od svojih 350.000 K najmanje. Da li ista ovoliko vriedi, veliko je pitanje, nu glavna je tu svrha, za kojom se ide.

Svrha je naime iste, da uz „legu" čim više pomogne odnarodjenju hrvatskog pučanstva. I šta se usprkos tome dogadja?

Na božićnicu „legincg azila", koja se je držala u toj kazališnoj zgradi, vidimo nekolicinu gospode, koja se ubraja u hrvatsku inteligenciju — apage! — te koja onako indiferentno gleda onu tužnu *narodnu metamorfozu* naše hrvatske dječice. Okrutnih li srdaca, kosmate li narodne sviesti!

Hajdemo sada na predstave bilo glumaca bilo kinematografa.

I tu vidimo te hrvatske junake, kako se koče, purane i šepire i kako otvorenog srca pomažu Talijanašima. Sramota!

Ne imade tu nikakve isprike. Namjere Talijanaša jesu svima poznate, osobito pako hrvatskoj inteligenciji. A da se Talijanaše još bolje upozna, evo kako oni otvoreno pišu proti onima, koji su se zauzeli za otvorenje c. k. državne gimnazije u Pazinu:

„Se poi l' asserzione fosse anche vera e se quindi fosse vero, che il Dr. Vitezić e Com. siansi efficamente adoperati, perchè il ginnasio venisse aperto, ciò non costituirebbe a loro favore meriti speciali, che anzi in tal caso la città di Pisino . . . . . maledirà la loro memoria, come quella di persone, che contribuirono a recarle la più sanguinosa delle offese.

Držim, da će ove riječi, pisane i podpisane od glavnih talijanaških pokretača grada Pazina, popraviti one hrvatske duše, kojih se to tiče, a za slučaj da nebi, onda *„žalostna jim majka"*.

Pučka knjižnica u Pazinu. U mjesecu oktobru i novembru bio je broj izposudjenih knjiga nešto opao, ali tečajem mjeseca decembra porasao je opet, te se izdalo 154 knjiga.

U cijeloj ovoj godini izdalo sa 1710 knjiga, te se prema tome izdalo za 625 knjiga više prema god. 1912. Od postanka knjižnice do sada izdalo se 4212 knjiga. Knjižnica broji sada 1330 djela, a u zadnjem mjesecu povećala se sa liepim brojem novih i vriednih knjiga.

Primili smo od A. Flego, Volosko 10, Jos. Mandić, Pazin 5 knjiga i od glavarstva občine N. K 50·—. Darovateljima najljepša hvala i sliedili i drugi na tom putu, da uzmogne ova knjižnica postati ono, što leži na srcu upravi iste, da se to postigne u što kraćem vremenu.

Razne primorske viesti

Sjednica hrv.-slov. egzekutivnog odbora. Hrv.-slov. izvršujući odbor držao je dne 10. siečnja t. g. svoju redovitu sjednicu u dvorani hotela „Stephanie" u Opatiji. Sjednica je započela u 10 sati u jutro. Pristupili su oba predsjednika: dr. M. Starčević i dr. Ivan Šušteršić, oba tajnika: dr. Brejc i Cezar Akačić, za Štajersku dr. Janković, za Istru Spinčić i dr. Laginja, za Dalmaciju dr. Krstelj. Član iz Bosne i onaj iz Gorice brzojavno se ispričaše nenadano zapriječeni. Osim toga iz Banovine bijahu dr. Banjavčić i Stj. Zagorac.

Razpravljalo se je o položaju hrv.-slov. naroda obzirom na vanjsko i unutarnje prilike u monarhiji i primili su se shodni jednodušni zaključci. Sjednica se je nastavila i poslie podne i svršila kasno u noći.

Osnivanje novih pučkih škola. U smislu ugovora, sklopljenog izmedju predstavnika obih klubova na zemaljskom saboru pred predstavnicima c. k. vlade u Beču dne 9. aprila 1911, bilo je početkom lanjske godine osnovano 14 novih pučkih škola u Istri. Ljetos je zemaljsko školsko Vijeće, na predlog Zemaljskog Odbora, osnovalo 13 novih škola u sjednici od 7. jenara tekućeg. Te novoosnovane škole jesu: 1. hrvatske: Brgudac (Buzet), Grimalda (Buzet), Morgani (Kanfanar), Baderna (Poreč), Tupljak (Pazin), Kunj (Labin), Vela Učka (Buljun), Jurdani (Kastav), Zvoneća (Kastav); 2. slovenske: Pregarje (Podgrad), Boršt (Marezige) i Rakitović (Buzet); 3 talijanska: Maj kod poreča. U istoj sjednici zem. škol. Vieće dozvolilo je za Podpeć (Dekani) excurrendo slovensku školu, ovisnu od Lonke. Isto tako bijaše početkom ove školske godine izpostavljena jedna učiteljska sila u Serdočima (Kastav), ovisnu od Zameta, a u Sarsonima (Kastav) ovisnu od Sv. Mateja. Očekivat je, da će se tekom ove godine osnovati još škola za Lubenice (Cres). Sada se to nije dogodilo, jer je za skore dane urečena razprava za školu u Valunu (Cres), od koje može da bude odvisna preinaka odnosnog školskog okružja.

Od do sada u Istri osnovanih pučkih škola, ima još preko 20 ne otvorenih. Uzrok je tomu ponajviše pomanikanje škol-kih zgrada, što svjedoči o nemaru dotičnih občinskih uprava. Upadno je to kod onih občina što su u rukama Talijana, pa se ne brinu za izgradnju škola u mjestima, gdje je osnovana hrvatska ili slovenska škola. Ali se ne smije premučati i nekoje naše občine, kao n. pr. Barban, gdje nisu otvorene 4 škole, koje su bile jur odavna osnovane.

Još ima u sve 44 molbe za osnuće novih škola, koje leže i čekaju svoj red, a za koje su bile rasprave jurve provedene. Po spomenutom ugovoru te bi škole morale biti osnovane do jenara 1916. Vidit ćemo!

Smrt majke Jugovića. Primili smo na poklon od auktora g. Iva Vojnovića četvrto pjevanje „Smrt majke Jugovića", kao epilog prvim trim spjevima, kojim iznaša vrlo krasno pjesnički obradjeno oslobodjenje srbske raje od turskog zuluma i osvećenje Kosova. Pisac je posvetio ovo četvrto pjevanje „Srbskoj vojsci osvetiteljici". Knjižica se dobiva kod auktora u Dubrovniku za 70 para.

Golem strah radi vojne na Balkanu pada, usporedo s time se diže ciena turskih i drugih srećaka. Za poznavaća položaja je jasno, da onimi, koji namjeravaju kupiti tu ili onu srećku, ako i ne u špekulacijske svrhe, nego samo u spoznaji poznate izreke, da bez srećke nije moguće gobiti glavnog dobitka, upravo u tom trenutku cvate pšenica. Tako ugodno, kako mogu srećke sada, ne će najbrže skoro kupiti, ili nikada. Približave se vučenje turskih i drugih srećaka, ujedno dolazi u zemlje nebroj kričućih ponuda različitih tudjih, većinoma židovskih tvrdka. „Slovenska Straža" prosi ovim putem slavensko ljudstvo sviju staleža, da ne uzima obzir na ove ponude, koje mu u mnogom slučaju mogu biti u nesreću, nego neka se služi njezinim posredovanjem, po kojem će doći u svezu sa prvim i najjačim slavenskim zavodom te vrsti u našoj monarhiji, kod bojeg se ne treba bojati gubitka i bezobzirnosti. — Onaj, koji bi rado pokusio sa izvrstnim srećkama, neka čita današnji oglas „Srećke u korist kluba Ćirilo Metodskih zidara".

Franina i Jurina

Fr. Si ču Jure, da su se neka deca va Sovinjaku z naše škole upisala va talijaniku?

Jur. Su pravili ja, da od kada je prišu oni talijanski meštar, da je tu puli nas va Sovinjaku se drugače.

Fr. Neki dan da je govorio, da bu on ben potiral našega gospodina plovana od nas, i da ne bu on dugo poli nas va Sovinjaku.

Jur. Čera sam biu va gradu va jenoj butigi, ma ga nis vaje prepoznau, aš preja je imeo mustači, a sada jih nima već, obril se je, trebe da zato, aš su mu preveć pačili pul tabakanja.

Fr. Jas se ne štupin, kakovi su ti neki naši Hrvati, da su se pustili od njega zavozit, pak da su poslali otroki va talijanska škola.

Jur. A sada se hvali, da će intanto predobit naše jude i otroke. Neka, neka.

Fr. Hvali se ja, ma neće dugo, aš će ga prvo onisti s rožići zet, neg budu naša deca finila hodit va talijanska škola.

Jur. Imaš pravo Frane, ćemo mu ben mi skratit prsti, pa će manje tabakat.

Oglas.

Gospodarsko društvo u Pazinu obdržavati će dne 30. jenara 1913. u 10 sati prije podne u velikoj dvorani „Narodnog Doma" u Pazinu redovitu glavnu skupštinu sa sliedećim dnevnim redom:

1. odobrenje zaključnog računa za god. 1911,
2. promjena pravila,
3. pogovor radi buduće glavne skupštine,
4. eventualija.

Gospodarsko društvo u Pazinu
dne 13. jenara 1913.
Dr Š. Kurelić, predsjednik.

Poziv!

Istarsko pčelarsko društvo u Pazinu pozivlje pčelare i prijatelje pčelarstva na II. glavnu skupštinu, koja će se obdržat u četvrtak dne 30. jenera o. g. u dvorani Nar. Doma u Pazinu u 8 i pol sati u jutro uz sliedeći razpored:

1. pozdrav predsjednika,
2. čitanje zapisnika prve glavne skupštine,
3. Izvješće tajnika,
4. izvješće blagajnika i revizora,
5. izbor novog odbora,
6. predavanje o Zondersićevoj ameri kanki (ulju),
7. priedlozi.

oo **JEFTINO I BRZO.** oo

CEDULJICE

za

sv. ispovjed i pričest

izradjuje

NARODNA TISKARA

LAGINJA i dr. — PULA

VIA GIULIA 1.

oo **JEFTINO I BRZO.** oo

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo. Punat.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Torkolo-Glavotok-Malinska-Njivice-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Krk-Rieka tri put na tjedan.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat-Baška-Lopar-Rab-Lun-Lošinjveli-Lošinjmali (luka sv. Martin) Nerezine dva put na tjedan.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake srijede tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali (luka sv. Martin) svake nedjelje tamo i natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Cirkvenica svaki dan tamo i natrag.

Glavno odpravničtvo na Rieci.

Julius Meinl

Uvoz kave

NOVA PODRUŽNICA

PULA

Via Sergia br. 35.

3488 8-8

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni

Poslužba brza i točna

GOTOVI KREVETI

iz crvenog platna dobro nunjeni, pokrivač ili podnja pernjača 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·— i K 18·—; 2 metra duga 140 cm. široka K 13·—, K 15·—, K 18·—, i K 21·—; jastuci 80 cm. dugi, 58 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, i 70 cm. široki K 4·50 i 5·50.

Izradjuju se i po posebnoj mjeri, strunjače na 3 dijela za 1 krevet po K 27·—, boje K 33·—. — Razašilje franko pouzećem od K 10·— napried. Zamjenu i vraćeno prima natrag ako se poštarina plati.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Napredak znanosti!

za liečenje sifilisa kao što i kožnih i spolnih bolesti.

Brzi i sigurno djelujući liek, u tuzemstvu i inozemstvu potvrdjen od mnogobrojnih svjedočbi kao kožne otekline, uretritis, zvstitis; kod upale disala akutnih i kroničnih bolesti itd. Sve spomenute bolesti liečе se najradikalnije sa

Casile confettis

po K 4·— kutija.

Jezgrovito liečenje sifilitičnih bolesti i njih posljedica jest **„Jorubin Casile"**, s najboljim uspjehom proti onemoglosti, spolnoj nesposobnosti, bolesti zglobova, neurastenji i proti prelievu i spermatoriji, upali mokraće itd. Ciena **Jorubin Casile** K 3·50 bočica.

Za razjašnjenja i svaku drugu uputu obratiti se na ljekarnu **Seravallo** u Trstu na naslov g. N. Casilet koji će odgovoriti odmah uz diskretno održanje tajne.

»Casile« liekovi prodavaju se u svim ljekarnama U Puli ljekarne Wassermann, Costantini S. Policarpo i Uliks Pellegrini.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska rozpačavaonica **R. Stermecki**, Celje

Prodaje se ormar dvokrilni uz jeftinu cienu. Via Ercole br. 21, III. pod lievo.

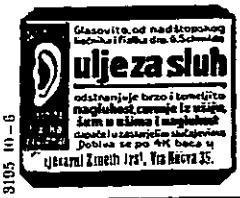

3105 10—6

Ilustrovane cienike šalje badava

Od 1878! - - - Posvuda čuveni glasoviti obljubljeni domaći liek. - - -
Kod većih naručbi znatan popust.

Ljekarnika **A. THIERRY-a balsam**

Jedino pravi sa zelenom duvnom kao zaštitna marka.
Zakonom zaštićeno.

Svako patvaranje, oponašanje i preprodaja drugih balzama sa zavaravajućom markom progoni se kaznenopravnim putem i strogo kazni. — Dokaže se sigurno, ljekovito kod svih bolesti organa disala, kašlja, izbacivanja prsi, muklosti, katara grla, prsobolja, bolesti pluća, specijalno kod influence, bolesti želudca, upale jetara i slezene, pomanjkanja stolice, zatvorenje i ustnih bolesti, trganje zglobova, opeklina, kožnih bolesti itd. 12/2 ili 6/1 li 1 vel. posebna boca K 5.60

Thierry-eva jedino prava confifolijska mast

sjegurna i stalna ljekovitog djelovanja kod rana, otekl ozleda, upala, abcesa odstranjuje sva strana tjelesa, u dosla u tijelo pa često predusretne operacije, koje se sa bolima skopčane, ljekovita kod još tako starih rana, 2 posude stoje K 3.60

Izvor: Ljekarna „K Angelu čuvaru" A. THIERRY-a u PREGRADI, Hrvatsko. — Dobiva se u svim većim ljekarnama. Na veliko u ljekarn. drogerijama.

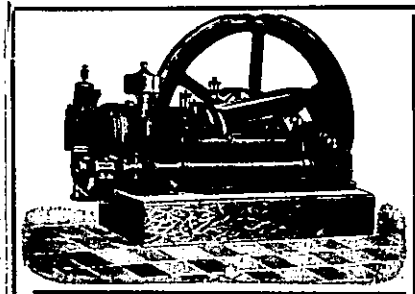

NAJBOLJI NAMJESTAJI SNAGE

kao motore na naftu sustava DIESEL, najnovije ležeće konstrukcije, prometni troškovi po konjskoj sili na uru 1½ hel. više, motore na plin (gas), benzin, žestu, kameno ulje za obrtničke, poljo-ljelske i električne namještaje snage, dalje namještaje na mršavi plin proizvadja:

DRAŽDJANSKA TVORNICA MOTORA

na plin d. d.

(A. G. Dresdner Gasmotorenfabrik vormals MORITZ HILLE, DRESDEN)

najveća špecialna tvornica Evrope

Glavno i isključivo zastupstvo, kamo sve upite upravljati valja:

Tehnička poslovnica:

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolo 2/b.

Dobivaju se potpune opreme za obrtnička i industrijalna poduzeća

Cijenik na zahtjev bezplatno i bez poštarine.

Dopisivanje: hrvatski, slovenski, talijanski i njemački.

Srećko u korist kluba Ćirilo-Metodskih zidara.

Ne odbacite sreće, koja Vam se nudja!!!

Kupite **srpsku državnu srećku** od godine 1881. u stvarnoj skupini 3 srećke na 48 mjesečnih obroka po K 3·35, još bolje u skupini 2 srećke na 46 mjesečnih obroka po K 3·50 sa 11 vučenja svake godine! Srbska srećka sama može se dobiti na mjesečne obroke po samo **jednu krunu!**

Glavni zgoditci 100.000, 75.000 i 20.000 franaka svake godine!

Ne pregledajte, da je dne 1. veljače 1913. vučenje!

turskih srećaka

sa glavnim dobitcima po 3 puta 400.000 i 3 puta 200.000 franaka svake godine! Turske srećke su najbolje i potpuno sigurne srećke. Mjesečni obrok K 4·75. **Velika skupština** sa rentnom, srebrnom i sa drim drugim srećkama na mjesečne obroke po K 6·25.

¡Sve ponudjene srećke moraju biti izvučene!

Pregleda za hrvatsko izvješće o vučenjima svih važnijih srećaka, koje izlazi svaki mjesec, imaju u kuće gotilje. — Obavijesti daje i naručbe prima za srećkarno odjeljenje »Slovenske Straže« gosp. **Valentine Urbančič, Ljubljana.**

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničene jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4½%

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Broj 4. Pula, u četvrtak dne 23. jenara 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu.

Matica Hrvatska u Istri.

Ovaj članak primili smo od „Matice Hrvatske".

Matica Hrvatska je najveća hrvatska književna institucija, i dok se u Hrvatskoj književna djela najobičnije štampaju u 500—1000 primjeraka, vrlo rijetko više, pa i tu pisci i nakladnici jadikuju, da ne mogu nakladu raspačati, jer nemamo čitaće publike, dotle Matica Hrvatska štampa svoja izdanja u 11.000 primjeraka i sve se to raširi u narod. Knjige od god. 1911. bile su posve raspačane, pa ih danas više i nema. Uz hrvatski nehaj za knjigu to je bilo moguće postići, jer su Matičine knjige birane, najbolje što se kod nas stvara, pa jer se smatra rodoljubnom dužnošću, da bude svjestan Hrvat članom Matice, i napokon, što su Matičine knjige vanredno jeftine. Matica imade imovinu od K 779.953, dakle više od tri četvrta milijuna, a ne teži ni za kakovom dobiti materijalnom, pa žrtvuje sve, samo da podа narodu što više knjiga, redovito po sedam do osam djela, a uz neznatnu članarinu od *šest* K na godinu.

Za godinu 1912. izdala je Matica Hrvatska za svoje članove, koji uplate šest kruna, ovih sedam knjiga: 1. *Basala Albert* dr.: Povijest filozofije, knj. III Povijest novovjeke filozofije. 2. *Hrvatsko kolo*, zbornik zabave i pouke, knj. VII., sa prilozima od dvadesetak najboljih hrvatskih pisaca, pretežno pripovjedača. 3. *Dante-Kršnjavi*: Božanštvena Komedija. Dio II. Čistilište. Prijevod i tumačenja. 4. *Vladimir Nazor*: Hrvatski kraljevi. Pjesme. 5. *Adela Milčinović*: Bez sreće. Drama. 6. *Branislav Nušić*: Priče. Zbirka humoreska najboljega srpskog humoriste. 7. *Merežkovski*: Petar Veliki. Roman. S ruskog preveo Josip Pasarić. Str. 576. Ovaj glasoviti roman stoji u njemačkom prijevodu *osam* kruna, dakle više nego sva izdanja Matičina.

A kako prolaze izdanja Matice Hrvatske u Istri? Upravo nikako. Sudjelovanje Istre medju članovima Matice Hrvatske tako je neznatno, da nas upravo zabrinjuje. Mi ćemo ovdje podati točnu statistiku imena povjerenika, mjestâ, u kojima je Matica mogla dobiti povjerenika, i broj njihovih članova, sve to od ove godine.

Povjerenici: 1. Ahtik Josip, činovnik štedione, Kopar, 13 članova. 2. Dorčić M. P., trgovac, Baška na Krku, 14. članova. 3. Grego Nikola, župnik, Omišalj na Krku, 11 članova. 4. Lesica Iv. Gjuro, Rukavac, 10 članova. 5. Marčelja Franjo, poštar, Klana, 19 članova. 6. Mladenić Antun, naučitelj, Vodice, 16. članova. 7. Mogorović Bogdan, c. k. pristav, Rovinj, 12 članova. 8. Orlić Ivan, upravitelj župe, Dragući, 5 članova. 9. Novljan Fran, profesor, Pazin, 52 člana. 10. Ribarić Josip, profesor, Kastav, 101 član. 12. Vinko Šepić, Buzet 12 članova. 13. Tenter Mato dr., profesor, Opatija 31 član. 14. Trinajstić Matko dr., odvjetnik, Volosko 34 člana. 15. Zec Nikola, učitelj, Draga-Mošćenice 6 članova.

Pored toga Matica Hrvatska ima povjerenika u Puli i u Poreču, koji još nisu naručili posljednja izdanja — i to je čitava statistika za Istru i otok Krk. Ova je statistika svakako veoma poučna. Najprije treba reći, da Matica ima uopće i relativno prema drugim hrvatskim krajevima najmanje članova i povjerenika u Bosni i Hercegovini i Istri, dakle upravo u onim krajevima, gdje je hrvatstvo ugroženo, pa bi trebalo svim silama raditi oko osvještenja narodnih sila. Matica Hrvatska ima više članova Slovenaca nego li u Istri ili u Bosni i Hercegovini.

Kako se iz našega pregleda vidi, Matica ima na Krku i u Istri samo 354 člana, dakle onoliko, koliko ima n. pr. u samom Zadru ove godine, a Istra imala bi u našem prosvjetnom životu predstavljati daleko više nego jedan grad. Vrlo je značajno, da malo mjesto Kastav ima gotovo trećinu svih članova Matičinih u Istri, što je znak, da bi se i u ostalim mjestima Istre mogla širiti hrvatska knjiga.

Matica Hrvatska moli za to ovim putem, u prvom redu u interesu same Istre, istarske rodoljube po mjestima, gdje nema povjerenika, da se odazovu Matici, pa da odmah prihvate povjereništvo, pa makar sakupili za sada samo pet prinosnika po šest kruna.*) Navedena statistika može pobuditi u Hrvatskoj neugodno osjećanje, jer za Istru žrtvuje mnogo čitav narod, i dok je to narodnoj politici donijelo lijepih tečevina, narodnoj prosvjeti evo veoma malo koristi. Gdje su Družbini učitelji?

Matica uvijek računa sa narodnim položajem za Istru i obraća na nju osobitu pažnju. Medju izdanjima za god. 1913. prihvaćene su veoma lijepe „Istarske priče" Vladimira Nazora; istarski pripovjedač Viktor Car Emin upravo je poslao Matici najnoviji roman iz svoga kraja „Iza plime". Pored toga u Matici se pretresa osnova, da se u nizu velikih ilustrovanih djela prikaže pojedine naše zemlje, njihova prošlost i sadašnjost, i ovo će se pitanje ovih dana konačno riješiti, a od djela prvo bit će posvećeno — Istri

Kad se govori o Istri, ne smijemo prešuljeti ni Trst. Mi uvijek govorimo, da je to hrvatski i slovenski grad. Trst naš odbija talijansku kulturu, ali i — ne prima hrvatske kulture. Matica imala je prednjih godina vrlo malo članova u Trstu. Minule godine preuzeo je povjereništvo vrlo savjestan i agilan povjerenik dr. Josip Jedlowski, te je skupio oko stotinu članova Hrvata i Slovenaca, — za Trst još uvijek vrlo malo — ali kako mu gotovo polovica članova ni za godinu dana nije namirila članarine za primljene knjige, opet je ove godine Trst spao jedva na deset članova. Kod Matice Slovenske i kod Srpske književne Zadruge slovenska i srpska publika svjestno vrše svoju dužnost, a to treba da se uvrijedi i u Hrvata, da budemo svuda ljepo organizirani, pa i Matica Hrvatska, da vrši svoju dužnost, traži ne samo svjesne povjerenike već i svjesne članove.

*) Rodoljubi, koji su spremni da prihvate povjereništvo, neka izvole to saobćiti Matici Hrvatskoj u Zagrebu, pa će im se poslati sve upute i tiskanice.

Položaj na Balkanu!

Pula, 22. jenara 1913.

Ratno stanje na Balkanu rek bi da se bliža svome koncu, te će biti doskora zaključen mir izmedju Turske i balkanskih saveznika. Povod tomu preokretu na bolje dala je zajednička nota šest velevlasti, predana turskoj vladi prošlog petka, kojoj velevlasti svjetuju da sklopi mir. Preporučuju joj da se odrekne Drinopolja na korist balkanskih saveznika a rješenje pitanja glede Egejskih otoka da povjeri Europi. Ako bude Turska te savjete poslušala, da će joj velevlasti doći u pomoć financijalno i moralno i tako podupriti njezin gospodarstveni napredak. Iza primitka te note sastali su se turski ministri na dosta dugo viećanje i napokon zaključili velevlastima odgovoriti da prihvaćaju savjete te će prepustiti Drinopolje. Turska će dati odgovor velevlastima večeras, sriedu, ili sutra, četvrtak. Po tome bio bi mir sklopljen za par dana. I u tom suda ne smijemo se prenagliti, jer bi mogla Turska još zavlačiti stvar za koji dan, što bi moglo jednim mahom preokrenuti cielu situaciju. Balkanski saveznici naime još uviek ne vjeruju u dobre namjere Turske, pak svoje vojske drže spremne za svaki slučaj, kao što su balkanski saveznici odlučni ovlastiti delegate, da izravno narede vrhovnim komandantima prekinuti primirje, ako su uvjereni da do mira ne može doći. Svakako odluka o miru ili ponovnom ratu odvisi od Turske. Ovako neodlučno stanje ne može više za vlačili ni Turska, pak će konačna odluka pasti sutra ili prekosutra.

*

Poslanici velevlasti počeli su danas vijećati o Albaniji, kojoj će sutra odrediti granice. Glede Skadra da je postignut sporazum tako, te će taj grad pripasti novoj Albaniji, a Crna Gora bi dobila za to novčanu odštetu.

*

U subotu došlo je do pomorske bitke izmedju grčkog i turskog brodovlja. U toj bici ostala su jako oštećena dva velika turska broda i postala nesposobna za boj. Tursko brodovlje moralo se povući u Dardanele. Turski krstaš „Hamidieh" morao se zakloniti u sueški kanal, da ne padne u ruke Grčkim brodovima, te je tako sasvim odieljen od turske mornarice i neće se povratiti turskoj eskadri, dok se ne sklopi mir.

U Epiru kod Janine imali su Grci ponovno lijepih uspjeha. U dvie navale na Turke, potisli su Grci iste sa svojih jakih pozicija i zadali Turcima velikih gubitaka.

*

Po gornjem kratkom prikazu ne možemo ni danas javiti jasnoću položaja; diplomatska nalezanja su uviek takova, da svako sporno pitanje sporo i polagano objasne i raspletu.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Veliki ples Sokola. Najavljeni veliki ples Hrvatskog Sokola u Puli obdržavao se je prošle subote. I ovogodišnji Veliki ples bio je u istinu „velik" toli po broju učestnika koli prisustvom odličnih gostova te krasnim urešenjem dvorane. Ples se je vršio vrlo animirano uz najljepši red i skladnost do jutarnjih sati.

Izim naših prvaka dra M. Laginje i dra I. Zuccona, počastili su ples svojim posjetom lučki zapovjednik admiral Julij pl. Ripper, kotarski poglavar grof Schönfeld, podpukovnik gener. štopa Göttlicher, veliki sudac savjetnik Peručić, fregatni kapitan barun Görlach, poštanski ravnatelj Vidmar, upravitelj policije dr. Mlekuš i dr. Admiral Ripper sa svojom pratnjom došao je na ples oko 9 i četvrt i zadržao se do iza 10 sati. Na ulazu bio je pozdravljen dobrodošlicom od staroste Sokola zast. Stihovića. Iza pozdrava aklamiralo je občinstvo preuzv. g. admirala sa srdačnim „Živio"!

*

Posjet preuzvišenog g. Rippera na Velikom plesu Sokola nije po volji poznatom debelom njuškalu i plaćeniku talijanske kamorre, te nazivlje taj posjet pogriešnom politikom. Toj izmećarskoj družbi su i naši plesovi politika. Mi nismo krivi, da predstavnici vlasti ne posjećuju neke plesove Talijana u Puli, pošto znaju dobro oni i mi, da ti plesovi ne prodju nikada bez demonstracija odnosno manifestacija za materom zemljom. To bi doista lieplo izgledalo, kad bi predstavnici austrijskih oblasti prisustvovali kod takvih manifestacija. Što pak masna i ugojena obrazina izrigava na našu adresu, karakterizira samo njegovu ćud i kulturu, što drugčije ne može ni da bude kod dužnika i plaćenika.

Ples za hrvatske škole. Onu drugu subotu priredjuju sva naša narodna društva u Puli jedan *Veliki ples* u korist hrvatskih škola u Puli. Ples će biti u Velikoj dvorani Nar. Doma, a za udobnost občinstva bit će te večeri otvorene i prostorije Čitaonice. Za taj ples čine se velike pripreme, tako, da bude i neplesačima pruženo dovoljno zabave i veselja.

Premda je lanjski takav ples bio jedan od najsjajnijih, očekujemo, da će ovogodišnji nadkriliti sve dosadanje. To očekujemo tim više, što su se ove godine otvorile u Puli dvie nove hrv. škole te se broj djece u velike pomnožao, pak prama tome nastalo je većih potreba i po tome treba više podpore. Radi toga pozivljemo sav naš narod, sve što i koliko čuti slavenski, da ne fali doći u subotu dne 1. februara na veliki ples za hrvatske škole u Puli, da tako i činom pokažemo, kako nam do-

boko u srcu leži ljubav i briga za napredak i uzgoj naše djece u materinskom jeziku.

Poretna rasprava proti podrepnicama puljske kamorre. Dne 27. o. mj. započeti će porotna razprava na okružnom sudu u Rovinju proti bivšim činovnicima i slugama občine i grada Pule, koji su obtuženi radi sleparija, kradja i prevara. Sve su to bivši pomoćnici i ljubimci puljske kamorre t. j. puljske talijanaške gospode, koja se je s njimi služila u borbi proti Hrvatima i ostalim Slavenima. Ta se kamorra sada tobože srami svojih nekadašnjih štićenika, all to ne stoji, jer se ona sramiti ne može djela ili nedjela, kojima je sama kumovala. Nebi bili današnji obtuženici znali počiniti niti stoti dio svojih zločina, da im nije kamora kroz prste gledala, a za vrieme svakih izbora dapače nekoje sama nagnala da kradu iz občinske kase.

Znali su poglavice kamoraša, da se slijepi, krade i vara na puljskoj občini, ali oni nisu smjeli znati proti svojim miljenicima, koji su slijepo kamorri služili i koji su ju nebrojno puta iz neprilika izvukli. Žalostno je kod ovog sramotnog posla talijanske liberalne stranke u Puli jedino to, da će pravi krivci i nadalje u cilindru i u rukavicama ponosno puljskim ulicama šetati, dočim će gnjiti u tamnici oni, koje su gospoda u nesreću spravila.

Puljski kamoraši, kojim nije ništa sveto pod suncem božjim, biti će kadri da svjedoče i proti vlastitim žrtvam, samo da spase sebe i svoja gnjusna djela.

Što se tiče obtuženika, kamoraši tiraju u javnost viest, da će oni biti riešeni, uzprkos teškim i dokazanim zločinom.

Tim hoće kamorši da uplivaju s jedne strane na talijanske porotnike, s druge pakao da bace pepela u oči nesretnim obiteljim i rodbinam mnogobrojnih obtuženika.

Porotna rasprava proti spomenutim obtuženicima trajati će, kako se čuje više od čedan dana, jer se ima da saslusa mnogo svakojakih svjedoka.

U svoje vrieme izviestiti ćemo o tom glasovitom procesu puljske kamorre.

Pučki plesovi. U nedjelju dne 26. t. mj. je drugi pučki ples Nar. radničke organizacije u Puli, a u nedjelju 2. febrara treći i zadnji. Ti pučki plesovi bivaju u dvorani Narodnog Doma poslje podne do 11 uri na večer uz svirku narodnih sopila.

Banjole. Premda smo mi Banjolci blizu Pule, malo se o nama znade. Zaokupljeni životnim brigama u našem zatišju, dajemo malo znaka o sebi. No prilike se mijenjaju, pa eto nas, da se i o nama čuje.

Naše je mjesto na lijepu položaju pokraj mora, nedaleko ceste, koja vodi u Premanturu. Svi se osjećamo Hrvatima i samo hrvatski govorimo. Ima nas blizu 400. Medju nama niti jednoga Talijana. Ipak nam se u mjestu diže lepa zgrada s natpisom: „Scuola popolare della lega nazionale". Diže se ta škola i napunjuje s našom djecom. Ima ih u njoj već što iz mjesta što iz okolice preko 80. Komu rodoljubu da ne zakrvavi srce, kada vidi ili čuje tu žalost našu. Prva ju očutila Družba, pa da se ne izrodi naš podmladak, pribavila nam narodnu školu. Vrvi ova s našim mališima i vesele se oni, što ih učitelj u slatkom materinskom jeziku uči. Uči ih u svemu, što je lijepo, dobro i plemenito. Koje li razlike izmedju naše i talijanske škole! Što mogu djeca, da u toj školi nauče? Ne znamo, bismo li više žalili učitelja, koji ne razumije što govore djeca, ili djecu, koja ne razumiju što govori učitelj. Učitelj kaže: „leggi tu" (čitaj ti), a dijete legne na pod. Učitelj kaže dalje: „di mi tu" (kaži mi ti), a djeca se uplašena okreću i pitaju se, gdje dimi. Tako su nedavno pripovjedala sama djeca, te bismo se tomu smijali, da nije plača vrijedno. Djeca pak toliko u toj školi naučе, da poslije što su je redovito 3—4 godine pohadjala, ne znadu ni svoje ime podpisati. Pred Božić je držao naš učitelj analfabetski tečaj. Učio je čitati i pisati i nekoliko polaznika, koji su talijansku školu — svršili. I sve to ne može da nekim našim ljudima otvori oči. Koga da radi tolike neupućenosti naših ljudi krivimo? Najveć sebe.

(U narednim brojevima doniet ćemo niz dopisa iz ovoga mjesta, e da se Banjolci prenu iz svog mrtvila i nebi li uvidili od kakve je štete i sramote u njihovom čisto hrvatskom selu tudjinska, odnarodjujuća tal. škola zloglasne lege. — Ur.)

Iz Premanture. Žalosne prilike, koje vladaju u ovome selu moraju da zabrinu svakoga premanturskoga rodoljuba. Premantura, čisto hrvatsko mjesto ižim nekoliko izroda, leži u dubokome blatu, iz koga će se jedino teškim naporom moći da uzdigne. Žalosno, ali istinito.

Mi Hrvati imamo ovdje društvo „Hrv. Čitaonicu". Ali to društvo ne zaslužuje toga lijepoga imena „Čitaonica", jer u istinu to nije čitaonica, već je to jednostavna gostiona ili još bolje krčma. Ne čita se tu, već se karta i pije od podne pa do noći. Razbacuje se mukom zasluženi novac, dočim nikome (čast iznimkama) ne dodje ni na kraj pameti, da uzme u ruke novine ili da čita knjigu.

U društvu „Unije" gdje se sakupljaju „Matičheve karikature", kako je to jednom spomenula „Edinost", još je i gore. Tamo u opće nema novina, pa se još mirnije pije i karta. Za drugo ne tare briga nikoga, glavno je, da je grlo mokro.

O, koliko bi pametnije bilo, kad bi mladež mjesto igračih karata uzela u ruke novine ili knjigu, pa se čitanjem pozabavila i obogatila svoj duh.

Tako je su društvima, a da vidimo, kako je sa oblastima.

Naš delegat još uviek čita „dekrete" puljskog municipija u talijanskom jeziku, a da „Talijančići" sadržaj bolje shvate, natukne im ga sa par riječi onako po premanturski „po našu", da ga može i Garić razumjeti. No toga neće brzo trebati jer se Garić popravlja.

Upravno je vijeće napokon odlučilo, da odstrani ogledalo uzgoja i kulture naših „Talijana", te da nanovo metne natpis na pučku školu, koji je bio onomadne po njima skinut.

A kako u crkvi? Nije tamo slabo.

Premanturci su reć bi, veoma strpljivi, pa mogu da dnevno čekaju od jutra do podne na sv. misu. Pardon. Ali ne svi. Zvonaru je to dodijalo, a bogme i moralo je. Skoro već godinu dana čekao je on dnevno od jutra do 10, 11 sati a često i duže, dok je gosp. Matić došao da misi. Najednom navalila zima, pa se nije dalo zvonaru drhtati na Brdu po 4, 5 sati, te se on lijepo zahvalio na službi. Stoga, uzrok što je zvonar predao — demisiju — ne zastoji se toliko u tome, što neće da mu ljudi dadu ono što mu pripada, kako to veli g. Matić, već više u tome, što je on gubio cijelo prije podne, a usudili bi se reći: da i u tome što svaki zvonar mora da pleše, u svakom pogledu onako, kako to velečasni hoće.

Jedino tako si možemo protumačiti onaj nagli okret barba Marka i bivšeg zvonara, koji čim dodjoše u doticaj sa g. Matićem, prestadoše biti Hrvatima.

Sada se ima postaviti novog zvonara. Velimo postaviti, a ne birati, jer tu odlučuju tobože „kamerlingi", a zapravo sam g. župnik. To nije pravedno, jer puk plaća zvonara, pa bi imao da ga i bira. Ali u Premanturi je sve moguće; puno se govori, malo radi. Mi samo molimo gosp. Matića, da već jednom odredi nekakav red za crkvu, da i mi znamo hoće li biti u svećane dane sv. misa u 9 sati ili o podne.

Lošinjski kotar

Vel. Lošinj. U nedjelju dne 12. o. mj. priredilo je „Dramatsko društvo" iz Malog Lošinja i kod nas u Velom Lošinju vrlo uspjelu večernju zabavu. Program bio je biran, pa smo s nestrpljenjem čekali, kada će se zastor dignuti. Kao prva točka programa bilo je pjevanje „Istarske himne" od Brajše Rišana. Maleni zbor, ali pjevanje tako skladno i lepo, da nismo već dugo takvog čuli. Svaka čast ide zborovodju gosp. Paškvana a i pjevače. Bili su nagradjeni burnim pljeskom, pa nam zato zapjevaše pojačanim glasovima naših gospojica „Šumi Marica" i „Onam' onamo", što takodjer lepo odpjevaše. Druga točka bila je šaloigra „Ne zovi vraga" od Jaka Štoke. Predstavljači su sasma dobro igrali svoje uloge, a od svih najbolje ulogu sramežljivog Luke g. Noe Martinolić, koji je usred predstave bio izazvan od občinstva i nagradjen burnim pljeskom. A to ga i ide, jer u svakom pogledu lepo igra. Treća točka bio je „Mutasti muzikant", šaloigra Jaka Štoke, koja je izazvala buru smjeha. A što da rečem o četvrtoj točci „Na policiji". Predaleko bi zašao da to opisujem, pa zato ću u kratko reći, da su svi lijepo igrali, a občinstvo je bilo posve zadovoljno. Premda je kiša padala čitav dan kao za okladu, bilo je prilično posjećeno, a drugi dan bilo žao svima onima, koji nisu bili na predstavi, kada su čuli, kako je lepo bilo.

Najljepše se zahvaljujemo odboru „Dramatskog društva" što nam je pružio taj užitak, pa ga molimo, da nas i u buduće ne zaboravi, nego čim prije nas opet posjeti.

Krčki kotar

Iz Baške. Već se 27 godina primiče kraju, odkad je ova občina prešla u naše ruke. No promatrajući rad naših otaca u nizu priličnog broja godina, oko poboljšanja stanja, kojeg nam namriješe prvašnji gospodari, ne ćemo naći, osim ovo zadnjih par godina ništa utješljivog. Znajući, da su na upravi sjedili neuki ljudi, od kojih se njihov „ja" nije mogao ni za pedalj odalečiti, nije se niti moglo očekivati većih uspjeha. Pred kratko vrieme, kako spomenusmo, kanda se počelo ispravljati ono, što nam stariji skriviše. I uspjevalo je prilično, dok opet ne dodje nemila pogriješka, koja bi mogla imati teške posljedice. Tu pogrješku nam je nakana iztaknuti.

Pred 5 godina se u Baški sagradilo kupalište sa skromnim domaćim kapitalom. Otvorilo se par hotela, medju njima jedan češki, sagradjen na zemljištu, kojeg bje občina prodala uz prilično nisku cijenu. Prodala je i za onda je dobro učinila. Svrha se naime postigla, jer zadnjih dviju godina bje u Baški preko 1000 gostova — Slavena, pa i ako im Baška nije mogla pružiti svih mogućih komforta, to se oni zadovoljiše tim, što očuliše, da su medju braćom. Izraziše glasnije tek nedostatak hlada, kojeg kod nas nema skoro ništa. Tom nedostatku se odmah htjelo stati na put i to tako, da se zasumi oveći komad zemljišta vis-a-vis kupališta — vlastničtvo občine. Ova je to zemljište ustupila kupalištu, e da ono uz pomoć njezinu i drugih zasumi. Kupališna uprava, znajući od od koje bi koristi bio taj naum, dala se odmah na posao, sagradila obrambeni zid i počela sa pošumljenjem istoga. No sad na jedan put ne znamo zašto ni za čiju volju, odlučila je občina prodati dotično zemljište. Nismo protivni, da se unovče obć. zemljišta od kojih se ne vuče nikakvih kamata niti od kojih nema nade, da će se vući; ali smo protivni kao i velika većina javnog mnienja u Baški, da se prodavaju ona zemljišta, od kojih bi se za par godina mogao utržiti dvostruki iznos. Protivni smo osobito prodaji spomenutog zemljišta, koje je, objektivno govoreći, za sada na najljepšoj poziciji Baške te čija vrijednost od dana na dan sveudilj raste.

Spominjemo ovo radi toga, nebi li možda uvidjeli naši „oci" svoju pogrišku te odustali od svog nauma. Vederemo.

Voloski kotar

Iz Lovrana. U subotu dne 1. februara t. g., obdržavati će Hrv. Čitaonica Danica u Grand Caffe „Adria" **Veliki ples** u korist hrvatske siromašne školske djece u Lovranu.

Početak u 8 i pol sati na večer, ulaznina za osobu 1 K, za obitelj 2 K. Ovime pozivljemo na tu zabavu sve naše, koji moraju doći svi te se čute naši iz Lovrana i bližnjih mjesta, da bude taj ples u istinu „velik" kao i svake godine, tim više pako, što će se onaj dan vidili koji su za nas i znami, jerbo isti dan ima ples i Lega Nazionale (Znacionale) u kazalištu u Lovranu.

Društvo za polepšanje grada Kastva obdržavalo je dne 6. t. mj. svoju prvu glavnu skupštinu u dvorani g. župana Rubeša Frana Božine. Dvorana bila je dubkom puna občinstva iz grada i bližnje okolice. Kod konstituiranja izabran je jednoglasno u odbor gg. Oskar Tepeš predsjednikom, Franjo Jelušić, učitelj, tajnikom, Ferdo Carlavaris ml. blagajnikom i dalnja tri člana odbora Ivan Jelovica i Ivan Rubeša zidarski majstori i Ivan Rubeša ml. stolarski majstor. U nadzorni odbor izabrana su gg. dr. Gajo Dabović, ob. liečnik i Kazimir Jelušić, načelnik.

Već kod skupštine upisalo se 20 članova utemeljitelja sa svotom po 50 K, 68 godišnjih članova po 4 K i 2 podupirajuća po 2 K. Bilo sretno!

† **Ivan Jelušić.** Dne 18. t. mj. umro je u riečkoj bolnici Ivan Jelušić član „Istarske Vile" u Kastvu. U nedjelju po podne bio je dovezen do kastavskog groblja. Sprovodu prisustvovala je „Istarska Vila" in corpore sa zastavom i sokolsko društvo, a občinstva se nabralo do hiljade. „Vila" odpjevala je nad grobom žalostinku, a član g. Ferdo Carlavaris oprostio se govorom u ime društva od mrtvog sučlana. Počivao u miru.

Kretanje pučanstva u župi kastavskoj god. 1912. Pod Kastav rodilo se 278, umrlo 131, stanje koncem godine 7204. U kapelanijama: sv. Križ, rodilo se 160, umrlo 61, stanje 2763; sv. Matej rodilo se 122, umrlo 91, stanje 3965; Rukavac rodilo se 80, umrlo 43, stanje 3303; Zvonečа rodilo se 56, umrlo 29, stanje 2251. Ukupno se rodilo 696, umrlo 344, dočim iznaša stanje župe koncem godine 19.453.

Osim ovih pripadaju občini Kastav oni iz Rječine pod župom Jelenje; dielomično iz Pobrove pod župom Volosko; iz pridružene občine Bergud, Lisac i Skalnica pod župom Jelšane i Klane i Studene pod župom Klana.

Porečki kotar

Iz Nove Vasi kod Poreča. U nedjelju dne 26. tek. mj. priredjuje — Hrvatsko zabavno društvo „Napredak" u Novoj Vasi — zabavu s plesom u korist „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" uz prisustvovanje narodne glazbe iz Kuštelira. Preporuča se cijenjenom občinstvu iz Nove Vasi i bližih mjesta, da dodje u čim većem broju. Bit će dosta zabave za svakoga! Predstavljat će se „Začarani ormar" i „Jure kod fotografa". Iza toga sliedi tombola, onda ples. Ulaznina: za članove K 1·20, za nečlanove K 1·60. Dame plaćaju 40 para. Prepiate primaju se sa zahvalnošću.

Zahvala. Podpisana se najljepše zahvaljuje u ime nadarenih učenika i učenica sliedećima: Velecienjenim gospodjama i gospodjicama u Voloskom Opatiji na daru od 24 odjeće za djevojčice i 17 odjeća za dječake. Velecienjenom g. Martinu Sreboth iz Poreča na darovanih K 10 za dva najsiromašnija djaka, koji predstavljaše i vel. gosp. Simi Červaru, župniku i nar. zastup. na darovanih 10 „Jorgovan“ koledara za mladež. Našli sljedbenika. Uprava „Družbine“ škole u Zrenju.

Američka brzina u riešavanju službenih spisa. Kad bi bio c. kr. kot. pred. stojnik u Poreču g. Murad onako brz ili hitar u riešavanju hrvatskih podnesaka, kao što je bio primjerice u riešavanju glasovitog „fermana“ upravitelja občinskog vieća u Umagu g. Manzutta, o kojem govorimo na drugom mjestu, tada ne bismo bili prisiljeni u sviet spravljati sliedećih redaka:

U poreznoj občini Materada (občina Umag) ustrojila je tamošnja naša mladež društvo, kojemu su dali ime „Hrvatska Zvizda“. Odnosna pravila poslaše preko c. kr. kot. poglavarstva u Poreču c. k. namjestničtvu u Trstu na potvrdu.

Ta pravila bijahu od c. k. namjestničtva u Trstu dne 14. maja 1912. odobrena i 16. maja 1912. na c. k. kot. poglavarstvo u Poreču odpremljena.

Članovi novoustrojenog društva, koji se obratiše na jednog našeg rodoljuba u Trstu, nisu imali dne 8. jenara 1913. još nikakva odgovora. Ta su dakle odobrena pravila iz Trsta do Poreča pak do Umaga-Materade putovala skoro *osam* mjeseci — premda nije trebalo nikakvih študija ni izvida, nego samo napisati par rieči pri občenja, da su pravila odobrena.

Ne možemo doduše uztvrditi, da su ta odobrena pravila ležala čitavo vrieme samo na stolu g. Murada u Poreču, te lahko moguće, da ih je za koje vrieme pridržao „quale misura di rigore a Materada“ izdavalelj „umačkih fermana“ g. Manzutto, ali bio kriv jedan ili drugi, takva šta se nebi smjelo u jednoj prosvjetljenoj državi dogadjati.

Ako je krivnja na c. k. kot. poglavaru g. Muradu, znati će c. k. namjestničtvo u Trstu što mu je činiti; je li pako kriv g. Manzutto, tada bi mu se morao g. Murad zagroziti, da mu neće u buduće više njegovih glasovitih „fermana“ onako na lahko potvrdjivati.

Divljačtvo talijanske gospode u Umagu. Sjećati će se stalno još mnogi od naših čitatelja divljačtva talijanske občinske uprave u Umagu, koja je sa groblja u poreznoj občini u Materadi dala baciti na ulicu nadgrobni spomenik pokojne supruge čestitog našeg rodoljuba i posjednika g. Mateja Tonkele iz Materade. Jedini razlog tomu barbarskom činu umažke gospode bijaše taj, što je Tonkela dao izrezati na spomeniku nadpis u materinskom t. j. hrvatskom jeziku, kojim se služi 95 po sto občinara Materade.

Medjutim talijanaška nazovi-liberalna gospoda u Umagu naišla su u ovom slučaju na tvrdu kost.

G. je naime Tonkela, videći se povrijedjen u svojem pravu i najsvetijem čuvstvu do pokojne si supruge, poduzeo sve zakonom predvidjene korake, a da zadobije svoje pravo i zadovoljštinu. Stojalo ga je dosta truda i mnogo troška ali je ipak doblo tu zadovoljštinu, da je najviša molba odsudila barbarski postupak umažkih nasilnih liberalaca.

Oni ili njihovi nasljednici htjedoše za budućnost izbjegnuti takvoj moralnoj zaušnici, te stvoriše na občini zaključak, da se u buduće ne ima trpiti na spomenicima na groblju u Materadi drugih nadpisa van talijanskih ili latinskih. Takav zaključak — kažu da im je potvrdila čak i politička oblast. Ne znamo, da li to odgovara istini, ali ako da, tada bi htjeli poznati onoga c. kr. činovnika, koji je takav protuzakoniti zaključak potvrdio. Ako nam se sam prijavi, izposlovati ćemo mu medalju od . . . . krumpira!

Nedavno postavio je g. Josip Benulić isto iz Materade svojoj pokojnoj supruzi križ ili propelo na grob sa hrvatskim napisom. Dogodilo se i njemu kao i Tonkeli. Gospoda iz Umaga dadoše naime ono propelo odstraniti sa groba, pozivajući se na spomenuti zaključak občinskog zastupstva u Umagu glede nadgrobnih napisa. Razumije se samo po sebi, da neće mirovati ni Benulić, sviestan si svoga prava, dok ne zadobije to pravo i zadovoljštinu.

Nu i on će morati da prodje križni put svih mogućih molba, političkih i sudbenih, što mu ne bi trebalo, kad bi bile naše upravne oblasti na vrieme udarile po prstima prposnu i obiestnu nazovi-liberalnu gospodu u Umagu. Koliko će ga to stajati truda i troška, pa zašto? Za to, jer carske oblasti nisu na vrieme stvorile svoju dužnost i jer naši Talijani misle, da za njih ne postoje ni državni temeljni zakoni, kad se radi o tom, da se Hrvate ili Slovence riješi najprimitivnijih njihovih prava.

Carske oblasti morati će da obezkriepe ili uniše navedeni zaključak občinskog zastupstva u Umagu — ako isti u istini obstoji — jer se ne kosi samo sa državnim temeljnim zakonima nego i za naj jednostavnijim ljudskim pravicama. Te oblasti — pa koliko one bile obzirne i popustljive prema talijanskim nasilnicima — ne smiju i ne mogu da trpe i da mirno gledaju, kako se temeljne zakone državne drzovito i bezobrazno nogama gazi.

Iz poročkog pašaluka. U c. k. političkom kotaru Poreč, nalazi se mjestna občina Humak (Umag) kojoj je na čelu tamošnji veleposjednik P. Manzutto, koji si utvara, da je na njega prenešena sva vlast ovoga svieta. On izlaje na svoje podredjene takove naredbe i zapoviedi, da ih se ne bi smio stiditi ni jedan predstojnik turskih oblasti na Balkanu.

Ti su „Fermani“ g. Manzutta pravo remek-djelo samovolje i nasilja. Takav jedan „ferman“ izdao je g. Pietro Manzutto dne 12. decembra 1912, te ga evo niže u originalu i u hrvatskom prievodu na viečnu čast i slavu talijanskog slobodoumlja i talijanske prosvjete u Istri pri občujemo:

„Municipio d' Umago
No. 2643—V.
li 12 dicembre 1912.

Oggeto: Misure di rigore a Materada e S. Lorenzo.

Avviso.

Per viste d'ordine publico trovo di proibire qualsiasi *agglomeramento* di persone nei comuni di *Materada e di S. Lorenzo* come pure i canti e gli schiamazzi tanto per le vie che nelle osterie, nonchè i balli e qualsiasi *altro* tratenimento publico o *di società private.*

Dalla Giunta comunale amministrativa.
Il Preside:
Pietro Manzutto m. p.

(Pečat.)

Al No 24292—12.

Visto ad approvato!

Parenzo li 17 dicembre 1912.
L'i. r. Capitano distrettuale:
(L. S.) Murad m. p.

Prevod glasi,

Municipij u Umagu
Br. 2643—V.
dne 12. decembra 1912.

Predmet: Mjere strogosti u Materadi i u Lovrečici.

Oglas.

Obzirom na javni red zabranjujem bilo kakav *sastanak* osoba u občinama Materada i Lovrečica, kano što i pjevanje i viku bilo u ulicama bilo u krčmama, nadalje plesove i bilo kakva *druga zabava javna ili privatnih društava.*

Iz občinskog upravnog vieća.
(Pečat.) Predsjednik:
Petar Manzutto v. r.

K broju 24292—12.

Vidjeno i potvrdjeno!

U Poreču, dne 17. decembra 1912.
C. kr. kotarski kapetan:
M. P. Murad v. r.

Mi smo ostali zapanjeni, čitajući ovu naredbu g. Manzutta, koji drži valjda, da je on nesamo upravitelj občinskog vieća u Umagu, nego možda i više nego li je ministar nutarnjih posala.

Jedan visoki politički činovnik uzkliknuo je čitajući goruji „ferman“: tà to je pravo obsadno stanje! Ostao je pako zapanjen, kad je pročitao potvrdu političke oblasti u Poreču.

G. kotarski kapetan Murad ili nije pročitao „fermana“ ili je i on mislio, da se je za čas preselio tamo nekamo u Macedoniju, te da je na čelu kojem tamošnjem pašaluku.

Od više političke oblasti, kojoj je goruji „ferman“ stavljen do znanja, očekujemo, da će podučiti valjano gg. Manzutta i Murada kako Istra nije pod turskom, već pod austrijskom vlašću.

Koparski kotar

Sv. Lucija kod Piraua. Dne 16. o. m. bila su djeca škole Družbe sv. Cirila i Metoda kod ispovjedi i to u crkvici sv. Lucije. Kako je ostao ključ od crkve na vratima izvana, došao je netko i zatvorio vrata ključem, dok su se djeca unutri izpovjedala. Vrata su samo jedna, te su svi ostali u crkvi zatvoreni i izpovjednik i djeca i učiteljica i mežnjar i odraslih je bilo prilično. Morali su se čavli od ključanice popustiti, da se vrata otvore.

Ako pogledamo na dogodjaje, što su se ovdje dogodili našim ljudem zadnje pol godine, vidimo, da je to samo jedan kolobar u cijeloj verigi takvih dogodjnja.

Pravo ima naš zastupnik Mandić u interpelaciji, da zahtjeva, da bude ovdje uvedena državna policija.

Buzet—Sv. Martin. Daje se na znanje svim članovima i prijateljima društva „Zemljoradnička Prosvjeta“, da će ova obdržavati svoju godišnju glavnu skupštinu u nedjelju dne 26. t. mj. u 2 sata po podne sa običajnim dnevnim redom. Prije i poslie nje biti će ples u korist samog društva. Svaka će pripomoć dobro doći.

Odbor.

Razne primorske viesti

Skupština njemačkog narodnog vieća. Niemci se spremaju da u marču t. g. održe jednu skupštinu narodnog vieća alpinskih zemalja, na kojoj će biti zastupani predstavnici štajerskog, koruškog, kranjskog i novoosnovanog primorskog narodnog vieća. Viećati će o jugoslavenskom pitanju sa njemačkog stanovišta. Skupština da će se obdržavati u Celovcu ili Celju.

Pa da nam Niemci nisu prijatelji; eto se sastaju da riešavaju jugoslavensko pitanje bez nas a svakako i protiv nas. Čudno nam je još, koga će zastupati predstavnici „Volksrata“ novoosnovanog u Primorju; ti „Volksräteri“ iz Primorja biti će ujedno i „Volk“ iz Primorja na toj skupštini.

Današnji prilog. Ovom broju priložena je knjižica, u kojoj su pučkim načinom protumačena pravila „Narodne Zajednice za Istru“.

Ne natvarajte vrata sreći, koja vam sili u kuću. Tako se glasi današnji oglas „Slovenske Straže“, koji poziva dotične, koji žele pokusiti svoju sreću sa srećkami, k nakupu sigurnih i zaupanja vrijednih vriednostnih papira. Da je to najjeftiniji i najmanje pogibeljan pokus, doći do bogatstva je već odavna pribito. Pitanje je samo sa kojom srećkom? Imamo jih bez broja, koje su sve dobre i zanesljive, ali najdragocjeniju nam ostavlja Turske, koja se upravo umiče iz evropskog pozorišta. Sa turskom srećkom ćemo se kod vučenja glavnog zgoditka 400 000 i 200.000 franaka upravo veselo oprostiti od protjeranih Turaka! Ne zakasnimo vlaka, koji vozi dne 1. veljače o. g. k sreći! Vozni list stoji samo K 4·75, naš cilj je 400.000 i 200.000 franaka. — Tko namjerava kupiti ovu izvrstnu srećku, neka čita današnji oglas „Srećke u korist kluba Ciriio-Metodskih zidara“.

Priposlano*)

Anonimnog dopisnika iz Malog Lošinja, koji je u 2. broju „Pučkog Prijatelja“ iz Pazina, od dne 16. tek. mjeseca — u svojej prevelikoj revnosti za mir, poredak i sporazum u stranci, a pogotovo za napredak ove škole — izvolio o mene otrcati prljavštine svoje plemenite duše, htijući me zlobnom namjerom prikazati svijetu kao učitelju, koji u svojoj školi ni toliko ne postizava, *da mu djeca mogu izražavati svoje misli u hrvatskom jeziku*, pozivljem, da se izvoli jednog dana, bilo u koji školski sat, potrudili sa svojom svitom i malobrojnim pseudo-istomišljenicima do škole, gdje će nastojati, da ga uvjerim, kako ga je njegova djetinja kratkovidnost, neobuzdana dubrovitost, notorna brbljavost i skromna željica „Visoke Porte“ dovela do smješnosti jednog zgojnog vucibatine u bijelim rukavicama.

Ne učini li to, smatrat ću ga prostim uličnjakom i zajednim napadačem na tudje pošteno ime.

Mali Lošinj, dne 21. siječnja 1913

Josip A. Kraljić,
upravitelj škole Družbe sv. C. i M.

*) Za članke pod gornjim naslovom ne preuzima uredničtvo nikakve odgovornosti.

80.000 satova
kao na dar.

Prenzece jedne raspradaje omogućuje mi predati za K 2·50 vrlo elegantni 14 karat. 3 ubre-zlat. Ankerremont. sat s lancem. Isti imade 36 sati i luči dobri stroj (nagradi znak) i jest električno pozlaćen. Za točni hod jamči se 4 god. 1 kom. K 2·50, 2 kom. K 4·70, 3 kom. K 7·—. Razpošilje pouzećem svjetska kuća

Ch. Jungwirth, Krakov F/31.

NB. Promjena dozvoljena ili novac natrag.

Pozor!
50.000 pari cipela!!!
4 para cipela samo za K 7·90.

Radi novčanih neprilika dobio sam nalog od više većih tvornica cipela, da razpačam veliku množinu cipela daleko ispod tvorničke ciene.

Zato prodajem svak m 2 para cipela za gospodu i 2 para cipela za gospodje na vrpce šuto ili crne, galoširane sa jakim pribitim podplatima, vcoma elegantne po najnovijoj fazoni. Veličina po broju. Svaka 4 para cipela samo K 7·90.

Razpošilje pouzećem

C. Wiener, Schuh-Export, Krakov br. 842.

Zamjena je dozvoljena ili se novac vraća.

o o **JEFTINO I BRZO.** o o
CEDULJICE
sv. ispovjed i pričest
izradjuje
NARODNA TISKARA
LAGINJA i dr. — PULA
VIA GIULIA 1.
o o **JEFTINO I BRZO.** o o

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

Napredak znanosti!

za liječenje sifilisa kao što i kožnih i spolnih bolesti.

Brzi i sigurno djelujući liek, u tuzemstvu i inozemstvu potvrdjen od mnogobrojnih svjedočbi kao kožne otekline, uretritis, zvatitis; kod upale disala akutnih i kroničnih bolesti itd. Sve spomenute bolesti liječe se najradikalnije sa:

Casile confettis

po K 4·— kutija.

Jezgrovito liečenje sifilitičnih bolesti i njih posljedica jest **„Jerubin Casile“**, a najboljim uspjehom prćti onemoglosti, spolnoj nesposobnosti, bolesti zglobova, neurastenji i proti prelievu i spermatoriji, upali mokrače itd. Ciena **Jerubin Casile** K 3·50 bočica.

Za razjašnjenja i svaku drugu uputu obratiti se na ljekarnu **Seravalle** u Trstu na naslov g. N. Casile, koji će odgovoriti odmah uz diskretno održanje tajne.

»Casile« liekovi prodavaju se u svim ljekarnama U Puli ljekarne Wassermann, Costantini S. Policarpo i Ulika Pellegrini.

SVOJ K SVOMU!

Tiskara i knjigovežnica

LAGINJA i DR.

Ulica Giulia, 1. PULA Ulica Giulia, 1.

Preporuča se za

tiskarske, knjigoveške i galanterijske radnje.

Solidna izradba pečata iz gume.

Imade u zalihi

tiskanice i knjige za p. n. občine, crkve, škole, odvjetnike, posujilnice, konsum. društva, trgov. knjige, pisanka za škole, kao i sve pisarske i risarske potrebštine.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica R. Stermecki, Celje

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo. Punat.

Redovite pruge po Krarneru.

Punat-Krk-Torkolo-Glavotok-Malinska-Njivice-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Krk-Rieka tri put na tjedan.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat-Baška-Lopar-Rab-Lun-Lošinjveli-Lošinjmali (luka sv. Martin) Nerezine dva put na tjedan.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake srijede tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali (luka sv. Martin) svake nedjelje tamo i natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Cirkvenica svaki dan tamo i natrag.

Glavno odpravničtvo na Rieci.

GOTOVI KREVETI

iz crvenog platna dobro punjeni, pokrivač ili podnja pernjača 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·— i K 18·—; a metra duga 140 cm. široka K 13·—, K 15·—, K 18·—, i K 21·—; jastuci 80 cm. dugi, 58 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, i 70 cm. široki K 4·50 i 5·50.

Izradjuju se i po posebnoj mjeri, strunjače na 3 dijela za 1 krevet po K 27·—, boje K 33·—. — Razašilje franko pouzećem od K 10·— naprieđ. Zamjenu i vraćeno priznaje ako se poštarina plati.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259

pošta PILSEN, Češka.

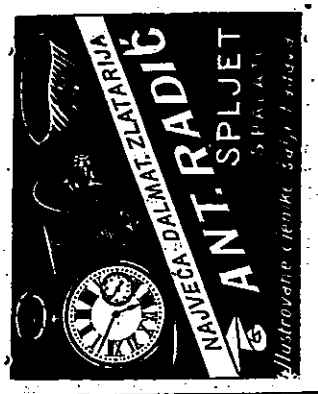

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 — Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Od 1878! --- Posvuda čuveni glasoviti obljubljeni domaći liek. --- Kod većih naručbi znatan popust.

Ljekarnika **A. THIERRY-a balsam**

Jedino pravi sa zelenom duvnom kno zaštitna marka. Zakonom zaštićeno.

Svako patvaranje, oponašanje i preprodaja drugih balzama sa zavaravajućom markom progoni se kazneno po sudu i strogo kazni. — Djeluje sigurno, ljekovito kod svih bolesti organa disala, kašlja, izbacivanja promuklosti, katara grla, prsobolja, bolesti pluća, specijalno kod influence, bolesti želudca, upale jetara i slezene, pomanjkanje stolice, zubobolje i ustnih bolesti, trganje zglobova, opeklina, kožnih bolesti itd. 12/2 ili 6/1 li 1 vel. posebna boca K 5.60

Thierry-eva jedino prava confifolijska mast

sjegurna i stalna ljekovitog djelovanja kod rana, otekl ... ozleda, upala, abcesa odstranjuje sva stra ta tjelesa, su došla u tijelo pa često predusretne operacije, koje su sa bolima skopčane, ljekovita kod još tako starih rana, 2 posude stoje K 3.60.

Izvor: Ljekarna „K Anjelu čuvaru“ A. THIERRY-a u PREGRADI, Hrvatska. — Dobiva se u svim većim ljekarnama. Na veliko u ljekarn. drogerijama.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Srećke u korist kluba Ćirilo-Metodskih zidara.

Ne odbacite sreće, koja Vam se nudja!!!

Kupite **srpska državna srećka** od godine 1888. u izvrstnoj skupini 3 srećke na 46 mjesečnih obroka po K 3·25, još bolje u skupini 4 srećke na 46 mjesečnih obroka po K 5·50 sa 11 vučenja svake godine! Srbska srećka sama može se dobiti na mjesečne obroke po samo **jednu krunu!**

Glavni zgoditci 100.000, 75.000 i 20.000 franaka svake godine.

Ne pregledajte, da je dne 1. veljače 1913. vučenje

turskih srećaka

sa glavnim dobitcima po 3 puta 400.000 i 3 puta 200.000 franaka svake godine! Turske srećke su najbolje i potpuno sigurne srećke. Mjesečni obrok K 4.75. **Velika skupina** sa turskom, srbskom i sa dvim drugim srećkama na mjesečne obroke po K 6.25.

Sve ponudjene srećke moraju biti izvučene!

Pretplata za hrvatsko izvješće o vučenjima svih važnijih srećaka, koje izlazi svaki mjesec, iznaša 2 krune godišnje. — Obavijesti daje i naručbe prima za srećkovno odijeljenje »Slovenske Straže« gosp. **Valentin Urbančič, Ljubljana.**

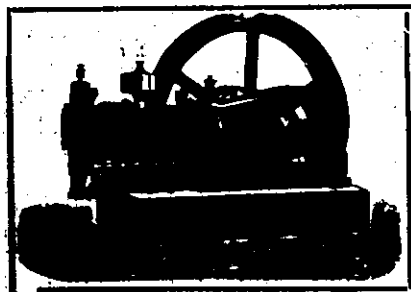

NAJBOLJI NAMJESTAJI SNAGE

kao motore na naftu sustava DIEŠEL, najnovije lakše konstrukcije, prometni troškovi po konjskoj sili na sat 1½ kol. vide, motore na plin (gas), benzin, šesto, kameno ulje za obrtničke, poljodjelske i el-ktrične namještaje snage, dalje namještaje na mršavi plin proizvadja:

DRAŽDJANSKA TVORNICA MOTORA na plin d. d.

(A. G. Dresdner Gasmotorenfabrik vormals MORITZ MILLE, DRESDEN)

najveća specialna tvornica Evrope

Glavno i isključivo zastupstvo, kamo sve upite upravljati valja:

Tehnička poslovnica:

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolo 25.

Dobivaju se potpune opreme za obrtničke i industrijalne poduzeća

Cijenik na zahtjev bezplatno i bez poštarine.

Poslovanje: hrvatski, slovenski, talijanski i njemački.

SVOJ K SVOMU!

TISKARA I KNJIGOVEŽNICA

LAGINJA i DR.

ULICA GIULIA, 1. **PULA** ULICA GIULIA, 1.

preporuča se za

tiskarske, knjigoveške i galanterijske radnje.

Solidna izradba pečata iz gume.

Imade u zalihi

tiskanice i knjige za p. n. občine, crkve, škole i odvjetnike, posujilnice i konsumne družtva, trgovačke knjige, pisanke za škole, kao i sve pisarske i risarske potrebštine.

Broj 5. Pula, u četvrtak dne 30. jenara 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu.

Izbornici
na kvarnerskim otocima!

Uslijed smrti dugogodišnjeg vašeg zastupnika blage uspomene Sima Kvirina Kozulića pozvani ste, da **dne 9. veljače 1913.** birate zastupnika u sedmi izborni kotar seoskih občina.

U taj izborni kotar spadaju sve porezne občine na kvarnerskim otocima, izuzev porezne občine Krk, Cres, Mali Lošinj, Čunski, Osor, Nerezine i Sv. Jakov, te izuzev takodjer mjesto Veliki Lošinj.

Stanovničtvo tog izbornog kotara čvrsto spaja medjusobni vez zajedničkih interesa bilo u narodnom bilo u gospodarskom i prosvjetnom pogledu, — pitanja ta zasjecajuća u djelokrug zemaljskog sabora.

U izboru svog zastupniha povjerit ćete dakle svoje glasove osobi, koja poznaje vaše potrebe u pomenutom smjeru, te koja je sposobna i voljna svom svojom duševnom moći za nj se zauzeti.

Ali svaki izbor je ujedno svečana manifestacija volje naroda. Od davnine amo kvarnerski su otoci bili smatrani kao jedna cjelina, te su kroz vijekove dijelili isti udes.

Novostvorenim zemaljskim izbornim redom odtrgnulo se je od Vašeg izbornog kotara dobar dio seoskog stanovničtva lošinjskog otoka i pripojilo se ga življu na istarskom kopnu, s kojim u narodnom pogledu nema ništa zajedničkog.

Vaš glas imade biti prosvjedom proti takovom neopravdanom raztrganju Vaše uže domovine, a ujedno potvrdom jedinstva i solidarnosti kvarnerskog otočja.

Imajući na umu te okolnosti, te saslušav mnienje vaših prvaka na otocima, podpisani vas pozivlje, da glasujete za muža bogatog umom i srcem, svestrano naobraženog, marnog i radišnog vršitelja preuzetih si dužnosti, požrtvovnog i čvrstog rodoljuba, koji se je izjavio pripravnim preuzeti vaše zastupstvo na temelju programa našeg društva.

Izbornici na kvarnerskim otocima, dne 9. veljače 1913. složite vaše glasove u imenu:

Ambroz Haračić

c. kr. školski savjetnik u miru u Malom Lošinju.

Odbor političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri.

Pazin, due 27. siječnja 1913.

Predsjednik: Dr. D. Trinajstić.

Tajnik: Jos. Stihović.

Položaj na Balkanu!

Pula, 29. jenara 1913.

(Prevrat u Carigradu.)

Turska vlada sazvala je za dne 22. o. mj. u Carigrad, uslied pritiska zastupnika velevlastih, sakupljenih na konferenciji u Londonu, narodno vieće, koje se je imalo odlučiti za nastavak rata s balkanskim saveznicima ili za toli željeni mir.

Narodno vieće, sastojeće se od ministara, državnika, članova careve porodice, senata — nešto oko 60 osoba — iščekivalo se rečenog dana i zaključilo ogromnom većinom glasova nakon dulje i žestoke rasprave, da se ima zahtjevu velevlasti udovoljiti t. j. da se ima odstupiti Bugarskoj Drinopolje i tako izbjeći dalnjem prolievanju krvi.

Jedva se je bio Europom pronio taj teško očekivani zaključak turskog narodnog vieća — iznenadi zapanjenu diplomaciju i sav prosvietljeni sviet nova, neočekivana viest iz Carigrada — već odmah sliedećeg dana.

Toga su naime dana za viećanja svega ministarstva proviili u vladinu palaču tri ili četiri viša častnika na čelu jedne čete turskih svećenika, koji su bučno zatirpe turskih svećenika, koji su bučno zatirpe turskih svećenika, koji su bučno zatirpe

i objavljalo narodu točno onako, kako je rečeno u saboru, neka narod znade potanko što njegovi zastupnici čine. Talijanska većina i njezin saborski predsjednik toga neće, pak ako zato neima sabora, onda bi teleća glava morala znati, čija je krivnja, da se sabor Istre ne saziva.

Onda o slabom gospodarstvu pokrajinskom.

Talijani su proti volji hrvatsko-slovenskih zastupnika upeljali školske takse; vlada jim je dala zakon potvrditi, u nadi, da će se talijanska većina i njezina Junta brinuti za pučke škole.

Kad su Talijani dobili školske takse; onda su Hrvatom za truc ustanovili talijansku gimnaziju u srcu hrvatske zemlje u Pazinu i samo-talijanski ženski licej u Puli.

Talijani su proti volji hrvatsko-slovenskih zastupnika potrošili silne novce na samo-talijansku gospodarsku školu i usredotočili to sve u Poreču. Iz ove škole, namjesto umnih gospodara-ekonoma, izlaze mladići, koji radje idu u žandare, finance i dacijere, a sila Božja hrvatske zemlje u Istri, leži neobradjene i bez razumnoga gospodarstva, jer puk bez škole i pomoći ne može napred.

Kada što treba dogovarati s vladom za velike vodne i cestne gradnje, zemaljski odbor odašilja na dogovore same talijanske pristaše i tako ide sve na jednu stranu.

Koje čudo, ako gospodarstvo pokrajine, mjesto napredovati, nazaduje. I tu ne treba biti mudrac, da se razumije, da je tomu kriva talijansko-liberalna stranka, a ne hrvatsko-slovanska pučka.

Izborni red za občine i za sabor pokrajinski.

Svaki koji znade abece naše politike u Istri, znade i to, da se je naša hrvatska pučka stranka nebrojeno puta izjavila za proširenje izbornog prava za občine i za pokrajinski sabor. Naši zastupnici postigli su reformom godine 1908. bar to, da se jedan dio saborskih zastupnika bira na temelju općega, jednakog i tajnog izbornog prava i da je izborni postupak, barem za občinu Pulu uredjen moderno i pravedno. Što naši nisu postignuli više već onom zgodom, krivnja nije njihova, jer oni sami ne mogu promjeniti izborni red.

Dapače talijanska stranka, tobože liberalna, navalila je već godine 1908. i tu sramotu na se, da je za izbore po porezu u svojih kotarih udarila mnogo viši porez za izborno pravo, nego li ga imadu hrvatsko slovenski kotari.

A da su Talijani privolili odieliti talijanske gradove od hrvatskih seoskih občina, izborno pravo bilo bi se još više proširilo samo po sebi, jer bi drugo tielo u občinah bilo svršavalo sa vrlo niskim porezom i tako bi množina malih posjednika bila imala izborno pravo, koje ga sada još neima.

•

Socijalistički kapi te sve stvari vrlo dobro znaju, pak da su posve pravedni, oni bi na svojih sastancih rekli: „Ljudi, mi treba da pomažemo hrvatsku pučku stranku u Istri, jer i ona je u oporbi proti vladajućoj većini kao i mi. Najprije skupno srušiti većinu, a onda svak sebi".

Ali mjesto toga socijalistički kapi rade ludo. Oni na svojim sastancim meću u jedan koš i talijansku i hrvatsku pučku stranku. A kada treba odlučiti se, da pomognu premoći jednoj ili drugoj, onda pomažu u odlučnom času samo talijansku stranku. Tako su sa svojimi glasovi učinili tri puta u zadnjih deset godina, a sva tri puta bila je prigoda smrviti kamorru. Oni su joj pomogli, mjesto da ju smrve s nami skupa!

•

Naša stranka i pristaše jesu takodjer za proširenje izbornog prava i za občine i za pokrajinski sabor. Mi imamo za to teških razloga. Ali ponašanje dvih socijalističkih zastupnika u istarskom saboru do sada baš nije pokazalo, da ta stranka ozbiljno misli o proširenju izbornog prava, jer da je tako, bili bi se drugačije ponašali.

Pogled po Primorju.

Puljsko-Rovinjski kot.

Slaveni! Dodjite u subotu večer svi u Narodni Dom na Veliki ples za hrvatske škole u Puli.

Veliki ples za hrvatske škole. Od svih plesova, što su naša narodna društva običavala priredjivati kroz mesopustno doba, najljepši i najsjajniji je bio ples za naše hrvatske škole u Puli. To je i razumljivo. Svugdje u prosvjetljenim državama skrbe ili državne ili pokrajinske ili občinske oblasti za škole u kojima se odgaja podmladak u svom materinskom jeziku, samo u Istri, osobito pak u Puli te oblasti ne mare za ogromni broj slavenskog pučanstva u ovom gradu. U Puli smo prisiljeni sami osnivati svoje narodne škole i vlastitim novcem uzdržavati je. Takovih narodnih škola imademo u Puli četiri sa dvanajst učiteljskih sila. To stoji pak mnogo novaca, pak se svako sa strahom pita odkuda smoći toliku svotu, da se pokrije taj silni trošak. U tu svrhu brine se u prvom redu naša Družba, podružnica u Puli i ostali dobri rodoljubi i vriedne rodoljubkinje, koji marljivo poput marnih pčelica kroz cielu godinu sabiru takorekuć prosjačeć novčić po novčić, da namaknu potrebiti trošak za uzdržavanje naših narodnih škola u Puli.

Izmedju raznih načina sabiranja za naše hrvatske škole u Puli, jest i priredienje plesa, kojega čisti prihod ide u korist tih škola. **Takav veliki ples biti će u subotu dne 1. febrara** o. g. u velikoj dvorani Nar. Doma. Ulaznina za taj ples iznaša 1 K za svakoga bez razlike. Obzirom na plemenitu svrhu i veliku korist, za koju se drži taj ples, stalno držimo, da će u subotu dne 1. febrara doći u Narodni Dom sve štogod je u Puli od slovinske krvi, da tako i činom pokažemo kako želimo, da se što više pomogne te naše škole u Puli napreduju i porastu za sačuvanje i učvršćenje naše narodnosti i svieti. Oni pak, koji su budi kako zapriječeni doći na ples za hrvatske škole, neka svoj doprinos pošalju odboru za priredienje tog plesa (Nar. Dom) ili neka kupe ulaznice, koje se prodavaju u Narodnom Domu, u našoj Tiskari i kod odbora svih naših narodnih društava.

U subotu dakle svi u Narodni Dom na ples za naše hrvatske škole u Puli, da time našoj narodnosti ne izkažemo samo čast i poštu, nego i pripomognemo smoći onaj veliki trošak, što ga imademo svake godine za uzdržavanje naših hrvatskih škola u ovom gradu.

Maškarada Sokola. U utorak 4. febrara zadnji dan poklada biti će „Maskarada" Sokola t. j. čuvilski ples. Ulaznina za članove 60 para, za članice 80 para, za nečlanove 1 K.

Kradljivci puljske občine pred porotom. Jučer je počela pred rovinjskom porotom rasprava proti desetorici tatarske družine Galante-Fillinich & Ci. radi kradje i prevara na občini Pula. Svi obtuženici bili su čvrsti stupovi kamorre u Puli i štićenici vodja kamoraške stranke.

Rasprava proti njima da će trajati do dva tjedna. Mi ćemo izvjestiti naše čitatelje o ispadku te rasprave.

Novi narodni odvjetnik u Puli. G. dr. Lovro Škalier upisan je u imenik odvjetničke komore u Trstu sa sjedištem u Puli. Novi odvjetnik otvara pisarnu 1. febrara u Nar. Domu.

Sokolski ples u Medulinu. U subotu dne 1. febrara t. g. priredjuje Hrvatski Sokol u Medulinu svoj prvi veliki ples. Pozivlju se br. Sokoli i ostali prijatelji našeg Sokola da mnogobrojno posjete taj ples.

Za Družbu. Gosp. Niko Turato. obć. tajnik u Omišlju šalje za Družbu K 11·40 sabranih na piru g. Ivana Pavačića i Ivanke Jedrlinić u Omišlju.

Banjole. U našem je mjestu malo na predka. Ljudi su prazne duše. Mi nemamo ništa, čime bismo mogli iskazati, da smo i mi dionici našeg običeg narodnog rada. Glavna i najveća krivnja, što danas faktično zaostajemo, je naš nemar. Zato treba da se iz našega mrtvila probudimo i da ima u nami volje i sposobnosti. Podignimo najprije našu čitaonicu; treba da uznastojimo, kako nam ona ne bi bila samo mjesto krčmarenja i pijače, nego mjesto, gdje bismo se sakupljali, o našim potrebama razgovarali, te svakom se dobru tu učili. Uzmimo u ruke novine i knjige, gledajmo i pratimo budnim okom sve, što se oko nas dogadja. Obraćamo se na vas mladići; vas čeka u životu još mnogo toga, česa možda još pravo ne shvaćate, a što kao pravi rodoljuhi treba da znate. Valja da se u borbi našega narodnog života oboružate nekim znanjem i iskustvom, ako hoćete dobra sebi i svome mjestu. Sakupite se i potaknite vašim zauzimanjem i ozbiljnim radom iskru, koja će ogrijati srca svih Banjolaca. Ima vas veliki broj, pa biste mogli, samo ne krzmajte. Razveselit ćete tim korakom svačije rodoljubno srce.

Kao što kvočka najvećom ljubavlju i hrabrošću brani svoje piliće, tako se i mi svim svojim umom i srcem založimo, ako ima u nami srca i duše, da spasimo našu djecu, koja nam se odnarodjuje, dok je na vrijeme. Ne dajmo, da nam se djeca stide jezika, u kojem mi s njima govorimo i Bogu ih moliti učimo. Ta ljepše baštine nemamo, da djeci ostavimo, do našega milozvučnog hrvatskog jezika.

Lijepo je znati što više jezika. Naučit će nešto, ali onda neće nikada dobro znati ni svoga ni tudjega. U ostalom, čemu treba našoj djeci talijanski jezik? Nismo li mi Hrvati i Slovenci u Istri u većini? Neka Talijani uče naš jezik, ako hoće da s nama živu.

Pula — *M. s. Giorgio.* Često čitamo u mjesnoj talijanskoj novini, o neurednosti kod gradske ceste. Ali za nas stanovnike prostranog „Monte S. Giorgio" nitko ne mari. Rekbi da živimo kano bubreg u loju! Ali čujte, kako je darežljiva ruka občinske uprave s nama. Vaskoliki predjel medju cestom šijanskom, te via Bradamante, akvedotom i cestom, koja vodi na mjesno občinsko groblje neima niti svjetlosti, niti ceste, niti vode, ako izuzmemo jedino V. Operai, gdje imade vode, ali je ulica tako nadzirana, da još nije vidila nikakva popravka, te izgleda kao najgora seoska staza. Mi stanovnici M. s. Giorgio smo se češće utekli i prvašnjoj občinskoj upravi, da nam priskrbi vodu i svjetlost i da nam uredi puteve. Utekli smo se pismenom molbom potkriepljenom mnogobrojnimi podpisi i na današnju upravu, tražeć, da nam već jednom priskrbi te tri glavne životne potrebe. Preporučili smo stvar i usmeno občinskomu komesaru. Ali naš glas ostaje uviek onaj vapijućega u pustinji. Krenemo li u koji kraj „M. s. Giorgia" u večer, to moramo dobro paziti, da si po onim grebenastim stazama, u potpunoj tmini ne razbijemo glave. Molili smo, da nam se poslavi bar nekoliko petrolejskih svietiljaka. Ali ni toga nam gospoda ne dadu. Već je i u najzabitnijim selima uvedena bar nekakva svjetlost, ali mi stanovnici grada Pule ištemo smo i toga dobra. Bar da bi naše oblasti lišile i dužnosti plaćanja. Ali da! Ove su nam jednake kano i onima, koji uživaju i svietlost i vode, i ceste. Nek naša gospoda dodju malko ljeti k nama, pak će se zgroziti videć kakovu vodu pijemo. Nek izvole malko večerom prošetati se po ovom našem kraju, pak će vidjeti, da će sutradan morati tražiti liečničku pomoć Mi smo ovdje skoro isključivo Hrvati, a za raju ne treba se skrbiti. Plati i šuti, pa mirna Bosna, misle si naši občinski oci. Po selima kolaju raporti vrhu takvih neurednosti bar sa strane žandarmerije. Ali nama je odzeta i ta obrana. Nitko, pak nitko! Nadali smo se, da će promjenom uprave na občini sinuti i za nas bar koja sunčana zraka, ali smo se jadni prevarili. Za nas ne ima pak ne ima novaca. Ne vjeruju li gospoda nama, nek popitaju liečnike, koji nas pohadjaju (dokako po danu, jer se po noći i oni boje, da si ne razbiju glave i ne slome noge).

Voloski kotar

Skupština Bratovšćine hrv. ljudi u Istri nije se mogla obdržavati 29. t. mj. te će se ista držati dne 5. febrara o. g. u 2 s. po p.

Promjena poštanskog okružja. Sela Markovići, Grbci, Blečići i Bačići, koja su do sada spadala pod poštansko okružje u Zametu, te selo Frlanija, koje je do sada spadalo pod pošt. okružje u Matuljima, podvržena su od sada pod poštanski ured u Kastvu.

Vodovod Živica kod Matulji. Prošle godine dala je občina Kastavska izvesti vodovod sa izvora „Živica" po tvrdci inžinira Rumpel u Beču sa troškom od kojih 40.000 K za Matulje, te je ovog mjeseca konstatirana nepropustivost dotičnog velikog reservoira za vodu i selo Matulji je gospodski obskrbljeno sa zdravom i pitkom vodom. Vode imade na pretek, da bi se dalo lahko sagraditi dalnje reservoire, kada bi podpore bilo i obskrbiti dobrom vodom okolne krajeve sve do Mihotići a moguće i prema Preluki-Kantridi, samo bi trebalo vještaka da prouči jakost izvora vode, jer bi to bila velika blagodat za one krajeve, koji trpe na nestašici dobre pitke vode a i za napredak osobito morske obale, kojoj predstoji velika budućnost. Red bi bio na visokoj vladi i na pokrajinskoj oblasti, da priskoče u tom pitanju občini na pomoć i izašalju vještaka inžinira-hidrotehnika na lice mjesta. Za naše državne i zemaljske zastupnike stalni smo, da će i u tom pitanju učiniti svoju dužnost.

Škola u Saršonima občine Kastav. Dne 1. t. mj. po podne otvorila se je svečano nova škola u Saršonima. Gosp. kapelan iz Sv. Matoja blagoslovio je novu zgradu ukrašenu narodnim trobojnicama a puninjava mužara oglasila je narodu taj svečani čin. Školu sagradio je zidarski majstor g. Marčelja-Valjan po nacrtu arhitekta g. Dedeka a nastojanjem tamošnjih občinara na čelu sa njihovim prvakom starinom Antunom Lučić, počastnim gradjaninom kastavskim, Matom Lučić, obć. savjetnikom i Jurjem Saršon Ivančić, obć. zastupnikom. Naroda sakupilo se mnogo iz onih krajeva, zadovoljnoga da su i oni dotjerali do svoje škole, pa su tom prigodom o koristi škole i dužnosti pohadjanja iste progovorili gg. obć. načelnik Jelušić, bivši škol. nadzornik prof. Pribil, kastavski nadučitelj Fr. Baf, sv. Matejski nadučitelj Božo Dubrović, kapelan sv. Matejski i novi učitelj saršonske škole Kirinčić.

Pjevačko i tamburaško društvo „Halubljan" zabavljalo je občinstvo ugodnim pjevanjem i tamburanjem.

Iza svečanosti sastalo se društvo u kući starine Antuna Lučić, gdje se proveselile uz pjesmu i glazbu, nazdravljajuć napredku nove škole i svima onima, koji su se zauzeli, da je do nje došlo. Nije se saboravilo tom prigodom i našu „Družbu", pa je u škrabicu kod g. Lučića pala i koja krunica za one siromahe naše, koji ne imaju svoje redovite škole. G. Lučić

e društvo gostoljubivo podvorjo, pa mu ovom prigodom kličemo „Na mnogaja ljeta!“

Drugi dan napunila se je škola djece, koja će ju, nadamo se, uz mar roditelja marljivo pohadjati a dobar učitelj učiniti će takodjer svoju dužnost, pa želimo, bilo sretno na korist tamošnjeg naroda, komu još mnogo treba,

Socijalistička javna skupština radi nerada istarskog sabora. U nedjelju, dne 26. o. mj. javili su se socijalni demokrati u našim krajevima te urekli dvije javne skupštine, jednu u jutru u Opatiji, a drugu popodne u Mihotićima.

Ona u Opatiji nije se mogla obdržavati radi malog broja slušalelja, dočim je na onu popoldušnju u Mihotićima došlo dosta naroda. Tu su bili i nar. zastupnik dr. I. Pošćić i nekolicina mladjih.

Socijalisti prikazali su narodu štetne posljedice za čitavo pučanstvo od nerada istarskog sabora, a krivnju tom zastoju svalili su i na Talijane i na Hrvate i Slovence. Našu borbu i obstrukciju u zadnjem zasjedanju, nazvao je socialista Jakovac *„komedijom“*.

Socijalistima je odgovorio dr. Orlić i dr. Pošćić, koji posljednji je u dugom govoru obrazložio uzroke neradu našeg sabora i prikazao našu borbu u zadnjim godinama za jednakopravnost. Skupština je bila veoma živahna, jer su došli i razni stari „mački“ iz Krstićeve ere.

Na koncu bila je većinom glasova prihvaćena rezolucija predložena od socijal-demokrata, kojom se pozivlje vlada, da sazove istarski sabor na zasjedanje, i kojom se odsudjuje dosadanji rad *naših* i talijanskih zastupnika. Rezolucija predložena od naših ostala je u manjini.

Sretna godina tisuću devet sto i trinajst. „Klub XIII“ u Voloskom priredjuje na pokladni utorak dne 4. veljače 1913. u svim prostorijama Nar. Doma u Voloskom svoj na glasu poznati „Veliki krabuljni ples“. Izmedju plesova biti će novih sjajnih atrakcija i iznenadjenja, te su odnosne I. vrsti sile već osjegurane i angažovane. Pošto je sav čisti prihod namjenjen „Djačkom pripomoćnom društvu u Voloskom-Opatiji“, to se darovi i preplate primaju sa zahvalnošću. — Početak u 9 sati na večer. Ulazština: gospodje 1 K, gospoda 2 K. — Poželjno bi bilo, da se ovomu pozivu odazove što veći broj krabulja. Pristup imadu samo pozvani.

Pazinski kotar

Trinaesti godišnji izvještaj „Djačkog pripomoćnog društva u Pazinu“ za društvenu godinu 1911.—1912. Pazin 1912. Tiskara „Tiskovnog društva.

Primili smo sa zahvalnošću godišnji izvještaj, iz kojega doznajemo da imade društvo tri počastna člana i 190 utemeljiteljnih članova.

Društveni odbor sastoji od sliedećih članova: predsjednik dr. Dinko Trinajstić, odvjetnik, podpredsjednik Kalac Ante, prepošt, tajnik Fran Frankola, profesor, blagajnik Cucančić Matija, poslovodja posujilnice. Odbornici: Kos Ivan, ravnatelj gimnazije, Pregelj Rudolf, profesor, Kurelić dr. Šime, odvjetnik i načelnik, Grašić Josip, župnik u Bermu i Slokovič Liberat, župnik u Sv. Petru u Šumi.

Odbor se pravom tuži, što su se prijavili samo dva nova člana utemeljitelja i što redoviti članovi nisu većinom dostavili svoje članarine, dočim je broj podupirajućih članova za par godina spao od 4000 na 50. Društvu je prispjelo u ime članarine (utemeljitelja, redovitih i podupirajućih) K 329, darovi i zapisi, K 4499·91, skupno K 5174·62. Podporu je uživalo 54 učenika u iznosu od K 7682·20 (44 Hrvata i 10 Slovenaca) Odkad društvo obstoji izdalo je K 188.705·26.

Djake su badava liečili dr. N. Bachich, dr. Šebesta i dr. A. Gržinić. Liekove dobivali su bezplatno iz ljekarne dr. Šebeste. Ovoj gospodi se odbor zahvaljuje najsrdačnije.

Iz Tinjana. Dne 2. veljače obdržavat će ovdješnja „Čitaonica“ zabavu sa tamburanjem, pjevanjem, šaloigrom i tombolom. Preporuča se obćinstvu iz Tinjana i bližnjih mjesta, da dodje u što većem broju. Bit će dosta zabave! Darovi primaju se sa zahvalnošću.

Porečki kotar

Pritužba na oružničtvo. Primamo: Znademo vrlo dobro, da je za naše novine jako pogibeljno dirati u oružničtvo, pa imalo su za to i težkih razloga. Takovih razloga imademo i mi u obćini Umag. Neimamo ništa proti privatnom životu gg. oružnika, ni proti njihovoj službi u koliko se ista tiče njihovih obćenitih dužnosti. Ali nam se valja pritužiti proti njima, u koliko vrše naloge naše obćinske oblasti. Gospoda talijanska u Umagu drže naime, da mogu razpolagati sa oružnicima po miloj volji kano i sa svojim „gvardijanima“, a tomu nije tako. Oružnik je dužan u nekojim slučajevima vršiti i naloge obćinskog glavara kad se radi o javnom miru i redu, o osobnoj sjegurnosti itd. itd. ali nije dužan izvršiti naloga njegovih, koji proizlaze iz prkosa, osvete itd.

Izdade li primjerice obćinski načelnik kakov nalog, dekret, naredbu itd. koja je u očitoj protimbi s postojećim državnim zakonima, tada ne ima sile ni zakona, koji bi mogao oružniku naložiti, da provadja ili dade provesti rečene dekrete ili da postupa proti onima, koji se ne drže tih dekreta, naredaba itd. Takovih slučajeva imademo često u obćini Umag, gdje se je posliednjih par godina izljelo svu talijansku žuč na siromašni naš hrvatski narod.

Mi vjerujemo, da je oružniku težko oprieti se nalogu kakovog talijanskog načelnika, koji misli, da je u svojoj obćini svemogući i da može proti pojedincu i čitavoj jednoj narodnosti poduzimati i najnezakonitije mjere, samo radi toga, jer mu neće više onaj da vjeruje ili da ga sliepo sliedi.

Ali oružnici imadu svoje predstojnike, u prvom redu kotarske poglavare, kojima je dužnost podučiti svoje podredjene i ono što je glavnije: pokazati takvim načelnicima zube i reći im jednom za uvjek, da se ne prte u tudje poslove i neka ne misle, da su oni nad zakonom. Takova će lekcija stalno koristiti — samo ju valja izdati.

C. kr. kot. poglavaru u Poreču do znanja i na ravnanje. Pišu nam iz rečenog kotara: Primili smo onomadne jedan dekret c. k. kot. poglavarstva u Poreču, podpisan od kapetana Murad a a u poslu ustrojenja jednog društva. Taj dekret pisan je tobož u hrvatskom jeziku; ali taj je jezik pravi „galimatijas“. Imade u njemu tako grubih slovničkih pogriešaka, da je nemoguće, da bi ga bio koji Hrvat sastavio ili napisao.

Kod nas u Istri, gdje imade dvie trećine stanovničtva hrvatskog ili slovenskog jezika, bilo bi smiešno danas zahtjevati, da jedan kot. predstojnik izdade vlastoručno sastavljen dekret — ma najmanjeg obsega — u hrvatskom jeziku bez pogrieške. Njemu je dosta, da porna savršeno njemački i talijanski jezik, a giede hrvatskog ili slovenskog dosta mu je, da se može sa seljakom sporazumiti u tom jeziku.

Mi dakle ne tražimo od kotarskoga predstojnika u Poreču podpuno poznavanje hrvatskoga jezika, ali on bi ipak morao imati nekoga u uredu, koji znade 15 do 20 rieči pravilno napisati.

Gospodarska sveza za Istru svojim zadrugam.

Poduka za izračunanje blatnog dobitka od robe.

Pojedine zadruge, koje se bave prodajom robe, kao što su gospodarsko-trgovačka društva, konsumna društva i neke posujilnice, nisu još na čistu, kako da izračunaju **blatni** dobitak, ili gubitak na robi u poslovnoj godini, za koju sastavljaju obračun ili računski zaključak.

Blatni dobitak, nekoji zovu i **kosmati** ili **sporko**-dobitak.

Za točno izračunavanje toga treba držati na pameti sljedeće:

Prvo: Inventar: koncem godine treba da je učinjen posve u redu to jest da ste robu, što ju društvo ima, pravedno premjerili i prebrojili i ocienili. Roba se cieni najniže po koliko ste ju kupili, a dobro je odbiti štogod kala, recimo 2 po sto na sve.

Drugo: Treba da je točno izračunano i zbrojeno, što je društvo svega **dugovalo** na koncu godine za robu **(vjerovnici)** i koliko su vami **dugovali** članovi za robu **(dužnici** ili **potraživanje).**

Napokon treba, da je točno zbrojeno, što ste zadnje pretekle godine **primili** i što ste **platili** za robu.

Koji možda niste koncem godine učinili inventara, pogrešili ste; ali to se dade još popraviti ovako: **Učinite inventar odmah sada.** K cieloj vriednosti koju nadjete, **dodajte** koliko ste od **nove godine do dana inventara prodali, bilo za gotovo, bilo na poček, a od svega odbijte** što vam je robe ove godine došlo do dana inventara. Tako dobijete vriednost robe, kako je bila na koncu pretekle godine.

* * *

Kada imate te račune gotove, onda je lahko izračunati blatni dobitak pretekle godine. Načela su ova:

Ako ste **početkom** pretekle godine imali robe **više** nego li na konac, onda se to računa u **slabo.** Obratno u **dobro.**

Ako ste **početkom** pretekle godine imali **više** vjerovnika (neizplaćenih faktura), nego li na konac, onda se to računa u **dobro.** Obratno u **slabo.**

Ako ste **početkom** pretekle godine imali potraživanja za robu (dužnici) **više** nego li na konac, onda se to računa u **slabo.** Obratno u **dobro.**

Ako ste u pretekloj godini **primili** za robu **više** nego li izdali, onda se to računa u **dobro.** Obratno u **slabo.**

Izbrojite sve stavke u **dobro** i posebice sve stavke u **slabo,** pak odbijte manji zbroj od većega, onda dobijete ili **blatni dobitak** ili **gubitak** na robi u pretekloj godini, već prema tomu, kako je **veći** zbroj svih stavaka, koje su u **dobro,** ili je veći zbroj svih stavaka, koje su u **slabo.**

* * *

Prema tomu, što smo rekli, možete blatni dobitak na robi izračunati po **sljedećem obrazcu,** koj smo poslali jednoj našoj zadrugi na temelju njezinih podataka.

Njezin račun izadje ovako:

Prvi način:

		Dakle u slabo (—)	Dakle u dobro (+)
1. **vriednost robe** 31. 12. 1911.	3539·54	—	—
„ „ „ „ 1912.	2994·56	544·98	—
2. **vjerovnici** za robu 31. 12. 1911. (neplaćene fakture)	2333·96	—	
„ „ „ „ 1912.	1780·98	—	552·98
3. **dužnici** (za robu) 31. 12. 1911.	2730·54	—	
„ „ 31. 12. 1912.	3589·86	—	859·32
4. **primitci** za robu ciele 1912.	12.341·26	—	
izdatci „ „ „ 1912.	11.988·13	—	353·13
Zbrojevi		544·98	1765·43
Odbiv od **dobroga slabo**			544·98
Ostaje blatni dobitak za god. 1912.			1220·45

Drugi način

(kojim izadje jednako):

Primitci za robu god. 1912.	K 12.341·26	Izdaci za robu god. 1912.	K 11.988·13
Vrijednost robe 31. 12. 1912.	„ 2.994·56	Dug za robu god. 1912,	„ 1.780·98
Potraživanje za robu „	„ 3.589·86	Vriednost robe 31. 12. 1911.	„ 3.539·54
Dug za robu 31. 12. 1911.	„ 2·333·96	Potraživanja za robu „ 1911.	„ 2.730·54
	K 21.259·64	(dužnici)	K 20.039·19
Dobitak	K 21.259·64		
Gubitak	„ 20.039·19		
Ostaje blatni dobitak za g. 1912.	K 1220·45		

* * *

Iz toga vidite, da se neda izračunati blatni dobitak ni gubitak na robi za 1912., ako ne uzmete u obzir takodjer posljedke, koje ste imali koncem god. 1911. Vidite i to, da bez točnih inventara, ne može biti ni točnog računa o tom, jeste li s poslovanjem robe imali dobitka ili gubitka. A tako ni bez točnih računa o vjerovnicima i dužnicima za robu.

Pula, 28. januara 1913.

Za odbor:

Dr. M. Laginja, predsjednik.

Neka pomisli g. kotarski predstojnik, što bi mu se dogodilo, kad bi poslao kojem talijanskom društvu ili občini ili pojedincu u svojem kotaru jedan talijanski dekret u onakovoj talijanštini, kakva je hrvaština u nazočnom slučaju.

Koparski kotar

Talijanski stupovi na Humu. Ono madne obdržavala je podružnica glasovite „Lege“ svoju skupštinu, na kojoj bi jahu izabrani u novi odbor sliedeći Kalabrezi: Legović Fr., Fabris, Gržinić A, Gržinić I., Legović I., Paulović, Grabar i Modal. O važnosti „Lege“ govorili so Fiorentinci Grabar i Legović.

Na ovakvim stupovima se temelji talijanstvo Huma. Žalostna vam majka tužni odpadnici!!

Razne primorske viesti

† **Nadvojvoda Rainer.** U ponedjeljak u 5 s. po podne umro je u Beču član carske kuće nadvojvoda Rainer u visokoj starosti od 86 godina. Pokojni nadvojvoda bio je najstariji član vladarskog doma.

Nadvojvoda Rainer bavio se jako mnogo znanošću i umjetnošću, koju je osobito podupirao. God. 1857. bio je predsjednik državnog sabora a 1861. bio je imenovan ministrom predsjednikom, te je kao takav ostao sve do 1865. God. 1866. učestvovao je u ratu i to pod zapovjedničtvom nadvojvode Albrehta. Kasnije bio je imenovan zapovjednikom domobranstva, komu je ostao zapovjednikom punih 40 godina i stekao mnogo zasluga za domobranstvo, koje je podigao do velike visine.

Bio je oženjen sa nadvojvodkinjom Marijom, s kojom je lani slavio diamantni pir.

Carevinsko vieće. Predsjedničtvo carevinskog vieća sazvalo je državne zastupnike za utorak dne 28. o. mj. na sjednicu. Na dnevnom redu nalazi se kano prva točka izvještaj zdravstvenog odbora o zakonu na zaštitu od kužnih bolesti i uništenje istih; druga točka glasi: izvještaj odbora za poslove državnih namještenika glede uredjenja plaće i promaknuća kod austrijske uprave duhana namještenih poslovodja, nadglednika i njihovih pitomaca.

Ovo zasjedanje imalo bi trajati samo 15. febrara o. g. Tada bi imalo započeti zasjedanje zemaljskih sabora, koje bi trajalo dulje vremena.

Koliko smo mogli doznati, naši su se zastupnici podali jurve u Beč, što dajemo do znanja onima, koji bi ih mogli trebati.

Za učitelje i učiteljice. Na družbinim školama u Istri imade ispražnjenih nekoliko učiteljskih mjesta. Gospoda učitelji i gospodjice učiteljice, koji bi možda želili stupiti u družbinu službu, neka u tom smislu sastave svoje molbe i neka ih obložnim ispravama uprave na Ravnateljstvo Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru, Opatija. Rok natječaja traje do 15. veljače o. g.

Hrvatskom pripomoćnom društvu u Beču pristupili su kao doživotni članovi gg. dr. Vinko Dvořak, svenč. profesor u m. u Zagrebu i Franjo Hanaman, inžinir u Berlinu, svaki sa doprinosom od K 100.

Društvena adresa: Beč, VIII., Lerchenfelderstrasse 44.

Za prodaju konja. C. kr. ministarstvo poljodjelstva poziva sve odnjače i posjednike konja, da najdalje do konca aprila o. g. pismeno prijave ravno c. kr. ministarstvu poljodjelstva sve svoje konje koji su za prodaju.

Potanje uvjete mogu prodavaoci da saznadu kod kompetentnog c. kr. poglavarstva, c. kr. zemaljskoga svjetnika u Trstu odnosno kod kompetentnog magistrata ili kod c. kr. ministarstva.

Vino iz voća

I. vrsti, sladko, čisto, štajersko izradjeno iz voća od Mascanzca i Reinette, litar 20 para, franko moj kolodvor, u bačvicama od 150 do 300 litara itd.

Razašilje pouzećem

Juraj Stelzer, Puntigam

kod Gradca. 248 1-6

Važno

za p. n. župne urede, občine, škole, posujilnice, konsumna društva i ostale cij. mušterije. Radi preuredbe občinskih tiskanica nije podpisana izdala svoj mnogo traženi

Narudžbeni koledar za g. 1913

Čim se urede gore imenovane tiskanice, izdat ćemo ga te dostaviti po običaju franko i badava našim velec. mušterijama

uz odlično poštovanje

Tiskara Laginja i dr., Pula.

Iznajmljuje se soba sa pokućtvom i posebnim ulazom. Via Besenghi br. 48.

GOTOVI KREVETI

iz crvenog platna dobro punjeni, pokrivač ili podnja pernjača, 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·— i K 18·—; 2 metra duga 140 cm. široka K 13·—, K 15·—, K 18·—, i K 21·—; jastuci 80 cm. dugi, 58 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, i 70 cm. široki K 4·50 i 5·50.

Izradjuju se i po posebnoj mjeri, strunjače na 3 dijela za 1 krevet po K 27·—, boje K 33·—. — Razašilje franko pouzećem od K 10·— napried. Zamjenu i vraćeno priznaje ako se poštarina plati.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259

pošta PILSEN, Češka.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

u Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Stazione 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dokt i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni

Poslužba brza i točna.

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo. Punat.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Trsatsko-Glavotok-Malinska-Njivice-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Krk-Rieka tri put na tjedan.

Rieka-Omišalj-Beli-Merag-Krk-Punat-Baška-Lopar-Rab-Lun-Lošinjvell-Lošinjmali (luka sv. Martin) Nerezine dva put na tjedan.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake srijede tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab-Lošinjvell-Lošinjmali (luka sv. Martin) svake nedjelje tamo i natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Cirkvenica svaki dan tamo i natrag.

Glavno odpravničtvo na Rieci.

Napredak znanosti!

za liečenje sifilisa kao što i kožnih i spolnih bolesti.

Brzi i sigurno djelujući lek, u tuzemstvu i inozemstvu potvrdjen od mnogobrojnih svjedočbi kao kožne otekline, uretritis, zvstitis; kod upale dizala akutnih i kroničnih bolesti itd. Sve spomenute bolesti liječe se najradikalnije sa

Casile confettis

po K 4·— kutija.

Jezgrovito liečenje sifilitičnih bolesti i njih posljedica jest **„Jerubin Casile“**, s najboljim uspjehom proti unemoglosti, spolnoj nesposobnosti, bolesti zglobova, neurastenji i proti prelievu i spermatoriji, upali mokraće itd. Ciena **Jerubin Casile** K 3·50 bočica.

Za razjašnjenja i svaku drugu uputu obratiti se na ljekarnu **Seravalle** u Trstu na naslov g. N. Casile, koji će odgovoriti odmah uz diskretno održanje tajne.

»Casile« liekovi, prodavaju se u svim ljekarnama U Puli ljekarne Wassermann, Costantini S. Policarpo i Ulika Pellegrini.

Širite „Našu Slogu“.

Javna zahvala.

Uzajamno-pripomoćnoj zadruzi PROVIDNOST u OMIŠU (Dalmacija).

Podpisani zahvaljujem u ime moje i u ime sirotčadi pokojnoga moga sina MATA; koga krije crna zemlja, navršiv jedva 30 godina, uzajamno-pripomoćnoj zadruzi „Providnost“ u Omišu u Dalmaciji; za njezinu tačnu i brzu odplatu cijelog osjeguravajućeg iznosa, kojim je mnogo ublažila bijedu jadne siročadi ostale bez milog hranitelja.

Ljudi, kmeti i težaci! upišite se u ovu prekorisnu zadrugu, koja Vam je za Bogom prva utješiteljica i dobročiniteljica Vama i Vašoj obitelji.

Ugledajte se u ovaj kobni slučaj i razumit ćete koliko vredi upisat se u ovu koristnu zadrugu, koja je osnovata, mogu reći uprav za nas maleni puk. Otrgnite onaj novčić, kojeg više puta uzaludno bacamo u razne bezpromišljene vicije, a istodobno obitelji i djeci iz grlo izvadili, pak povjerimoga našoj „Providnosti“, koja će nam stostruko povratiti bilo nama za života ili rano-jom smrću našim nasljednicim.

Dao Bog, da ovaj moj glas, koji izlazi iz iskustva i osvjedočenja, jadnog učviljenog poljodjelca, ne ostane glas vapijućeg u pustinji.

BADERNA (Istra), 18. januara 1913.

MATE FABLE s. r.

Od 1878! Posvuda čuveni glasoviti obljubljeni domaći lek. Kod većih naručbi znatan popust.

Ljekarnika **A. THIERRY-a balsama**

Jedino pravi su zelenom duvnom kao zaštitna mačka. Zakonom zaštićeno.

Svako patvaranje, oponašanje i preprodaja drugih balzama sa zavaravajućom markom progoni se kaznено po sudu i strogo kazni. — Djeluje sigurno, ljekovito kod svih bolesti organa disala, kašlja, ishićavanja, prsne mukloće, katara grla, prsobolja, bolesti pluća, specijalno kod influenze, bolesti želudca, upale jetara i slezene, pomanjkanje stolice, zabobolje i ustnih bolesti, trganje zglobova, opeklina, kožnih bolesti itd. 12/2 ili 6/1 li 1 vel. posebna boca K 5.60.

Thierry-eva jedino prava confoljska mast

osjeguran i stalan ljekovitog djelovanja kod rana, otekl osjeda, upala, abcesa odstranjuje sva strana tjelesa, su došla u tijelo pa često preduzetne operacije, koje su bolima skopčane, ljekovita kod još tako starih rana, 2 posude stoje K 2.60.

Glavno: Ljekarna „K Anđelu čuvaru“ A. THIERRY-a u PREDRAGU, Hrvatska. — Dobiva se u svim većim ljekarnama. Na veliko u ljekarn. drogerijama.

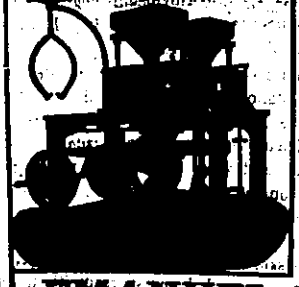

NAJBOLJI ŽITNI MLINOVI,

uljarski strojevi, motori, gospodarski strojevi u najboljoj izradbi i najfinije izradjeni, priredjeni za svako tlo.

Mnoga poduzeća po nama uredjena i prometu.

Ponude, proračuni na zahtjev badava i bez postarine od

tehničke poslovnice

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolò 26.

Dobivaju se podpune opreme za sva obrtnička i industrijalna poduzeća.

Upućivanje: krivci, odvodci, njemački i engleski.

Broj 6. Pula, u četvrtak dne 6. febrara 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi, odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, u nesložu sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu.

Izbornici
na kvarnerskim otocima!

Uslijed smrti dugogodišnjeg vašeg zastupnika blage uspomene Šima Kvirina Kozulića pozvani ste, da **dne 9. veljače 1913.** birate zastupnika u sedmi izborni kotar seoskih občina.

U taj izborni kotar spadaju sve porezne občine na kvarnerskim otocima, izuzev porezne občine Krk, Cres, Mali Lošinj, Ćunski, Osor, Nerezine i Sv. Jakov, te izuzev takodjer mjesto Veliki Lošinj.

Stanovničtvo tog izbornog kotara čvrsto spaja medjusobni vez zajedničkih interesa bilo u narodnom bilo u gospodarskom i prosvjetnom pogledu, — pitanja ta zasjecajuća u djelokrug zemaljskog sabora.

U izboru svog zastupnika povjerit ćete dakle svoje glasove osobi, koja poznaje vaše potrebe u pomenutom smjeru, te koja je sposobna i voljna svom svojom duševnom moći za nj se zauzeti.

Ali svaki izbor je ujedno svečana manifestacija volje naroda. Od davnine amo kvarnerski su otoci bili smatrani kao jedna cjelina, te su kroz vijekove dijelili isti udes.

Novoustrojenim zemaljskim izbornim redom odtrgnulo se je od Vašeg izbornog kotara dobar dio seoskog stanovničtva lošinjskog otoka i pripojilo se ga življu na istarskom kopnu, s kojim u narodnom pogledu nema ništa zajedničkog.

Vaš glas imade biti prosvjedom proti takovom neopravdanom raztrganju Vaše uže domovine, a ujedno potvrdom jedinstva i solidarnosti kvarnerskog otočja.

Imajući na umu te okolnosti, te saslušav mnienje vaših prvaka na otocima, podpisani vas pozivlje, da glasujete za muža bogatog umom i srcem, svestrano naobraženog, marnog i radišnog vršitelja preuzetih si dužnosti, požrtvovnog i čvrstog rodoljuba, koji se je izjavio pripravnim preuzeti vaše zastupstvo na temelju programa našeg društva.

Izbornici na kvarnerskim otocima, dne **9. veljače 1913.** složite vaše glasove u imenu:

Ambroz Haračić

c. kr. školski savjetnik u miru u Malom Lošinju.

Odbor političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri.

Pazin, dne 27. siečnja 1913.

Predsjednik: **Dr. D. Trinajstić.** Tajnik: **Jos. Stihović.**

Pitanje talijanskog sveučilišta.

Posliednje doba utihnulo je ponešto pitanje o ustrojenju tal. sveučilišta, dotično pravne fakultetu — za sada — premda ne propuste talijanski zastupnici nijedne zgode, a da se nebi o tom pitanju bavili. U tom pogledu iesu oni u istinu neutrudivi, i to više takozvani umjereni, nego li radikalni i liberalni talijanski zastupnici. I doista reć bi, da je umjerenim Talijanom, ili kako se oni zovu, kršćansko socijalnim Talijanom više stalo do toga, da se ustroji talijanska pravna fakultela bilo gdje u Austriji, nego li takozvanim liberalnim Talijanom. Ovi posliedniji hoće talijansko sveučilište u gradu Trstu ili nigdje (Trieste o nulla!), što zahtjevaju i njihovi djaci, dočim bi se zadovoljili umjereni ili konservativni Talijani sa sveučilištem ili pravnom fakultetom bilo u kojem gradu Austrije. Posve je opravdano njihovo stanovište, koje ide za tim, da se ustroji pravna fakulteta u prvom redu u Trstu, ali oni bi se zadovoljili s takovom fakultetom drugdje.

Pitanje talijanskog sveučilišta imade se riesiti u državnom saboru, gdje se o tomu vodi rieč već desetke godina.

Naši zastupnici nisu u načelu proti talijanskom sveučilištu, jer ono što traže za sebe, dotično svoj narod, ne mogu da nieću drugomu. Ali oni su proti ustrojenju talijanskog sveučilišta u Trstu, jer Trst nije čisto talijanski grad i jer tali janska većina u gradskom vieću neće da tamo ustroji ni jednu slovensku pučku školu, a da i ne govorimo o srednjih i talijanskog, sveučilišta u Trstu, jer stručnih školah, koje trebaju tršćanski Slaveni kano osebno toplo sunce i na koje imadu nepobitno pravo. Hrvatski i slovenski zastupnici Primorja, kojim se pridružile skoro svi ostali zastupnici slovenskih i hrvatskih pokrajina zahtjevaju, da se prije ili bar istodobno izjednači hrvatsko sveučilište u Zagrebu sa austrijskim sveučilištima, da se učine sve potrebite priprave za ustrojenje slovenskog sveučilišta u Ljubljani i tada da se ustroji talijanska pravna fakulteta bilo u kojoj pokrajini Austrije — izuzam Primorja.

Naši su zastupnici išli u susretljivosti prema talijanskom zahtjevu u sveučilištnom pitanju i dalje. Oni su bili pripravni i na ustrojenje talijanske fakultete i u samom Trstu pod stanovitim uvjetima, koje bi bili imali da izpune tršćanski Talijani na školskom polju na korist slovenskih gradjana. Na te uvjete bili bi pristali talijanski zastupnici pučke ili umjerene stranke iz južnog Tirola, možda dvojica i trojica njihovih istomišljenika iz Primorja te talijanski socijaldemokratski zastupnici iz Trsta, nu liberalni talijanski zastupnici Trsta, Istre itd. nisu htjeli za te uvjete niti čuti. Ovi nazovi liberalni zastupnici zahtjevaju talijansko sveučilište u Trstu, dočim ne daju slovenskim sugradjanom niti jedne pučke škole t. j. za sebe traže pečenku, a drugom ne daju niti suhe polente!

Njihovom dakle krivnjom zavlači se ponajviše riešenje tog pitanja, jer da su oni pravedniji i susretljiviji prama Slavenima Primorja, nebi se ni oni protivili ustrojenju talijanskog sveučilišta, dotično pravne fakultete u Trstu. Ali dok se naši susjedi Talijani protive najprimitivnijim zahtjevima našega naroda na školskom polju, dotle nemaju absolutno nikakvog prava, tražiti od naših zastupnika, da privole na ustrojenje najvišeg njihovog naučnog zavoda baš tamo, gdje to oni žele.

U ostalom imade glede ustrojenja talijanskog sveučilišta i glede smještenja istoga, prvu i glavnu rieč sre lišnja vlada. Njoj dolazi često u prilog, da se čas protivi južni Slaveni ustrojenju tog sveučilišta u Trstu, čas pako Niemci raznih struja ustrojenju istoga u Beču, jer baca tada krivnju sad na jedne sad na druge, igrajući pri tom ulogu lukavog Pilata. Kad bi se bila ta vlada ozbiljno i odlučno zauzela za to, da se ustroji talijanska pravna fakultela u Trstu ili u Beču, ona bi bila već odavna predobila za to većinu članova državnog sabora, ali pošto ona toga ozbiljno ne želi ni amo ni tamo, ne podužimlje ništa i baca krivnju sad na Niemce, sad na južne Slavene.

Koncem prošle godine učinjeni su neki koraci k oživotvorenju davnog zahtjeva austrijskih Talijana. Vladina osnova, koja ide za tim, da se ustroji u Beču talijanska pravna fakultela, o kojoj je raspravljao pododbor proračunskog odbora u državnom saboru, bijaše promienjena jednoglasno u tom smislu, da se tu fakultetu ne ustroji u Beču, nego baš u Trstu. Taj pododborov zaključak nije doduše još zakon, jer će o vladinoj osnovi još vijećati proračunski odbor, a za njim državni sabor i gospodska kuća, ali je u toliko značajan, što se je bio ministar bogoštovlja i nastave izjavio proti Trstu i što je imao taj pododbor u rukama prosvjed proti Trstu jednog svog člana, zastupnika dra Korošca, člana hrvatsko-slovenskog kluba. U pododboru odlučivali su Poljaci, Česi i Niemci, koji nisu u tom pogledu ni malo interesirani i čija ledja nisu okusila talijanskih batina, kakve prima danomice naš narod u ovih naših stranah. Niemcima se ne čudimo, jer su oni vječni saveznici Talijana proti nama, ali se čudimo Poljacima, koji se protive ustrojenju rusinskog sveučilišta u Lavovu i čudimo se Česima, koji bi morali znati da postupaju primorski Talijani s našim narodom kao što je postupao do nedavna Turčin na Balkanu sa Slavenskom rajom.

Tečajem ove školske godine uvedeni su u Trstu na višoj trgovačkoj akademiji „Revoltella" nekoji pravni tečaji ili razna predavanja pravnih znanosti, u koliko spadaju ista u trgovačku struku. Vlada je nastojala već prije predobiti talijanske zastupnike za to, da bi pristali na ustanovljenje trgovačkog sveučilišta u Trstu. Nu oni su se tomu protivili tražeći uvjek talijansko sveučilište ili pravnu fakultetu u Trstu. Da li bijaše ta protimba iskrena ili samo prividna, doznati ćemo s vremenom.

Što se tiče uvedenja pravnih nauka na „Rivoltelli" u Trstu, izjavio je zastupnik Bugatto, član talijanske pučke stranke, inače najpogibeljniji i najodlučniji protivnik našega naroda, da se tuj radi samo o trgovačkoj naobrazbi trgovačkih visokoškolaca, nipošto o predavanjima za pravnike. Nasuprot tomu izjavio je predsjednik proračunskog pododbora, poljački zastupnik Rosner, da se kani trgovačku akademiju „Revoltella" preustrojiti u austrijsko „trgovačko sveučilište" s talijanskim predavanjima, a uz to da će se ustanoviti talijansku pravnu fakultetu. Jedan od najuvaženijih bečkih listova piše, da se namjerava na „Revoltelli" uvesti predavanja također iz financijalne, državopravne znanosti, što bi odgovaralo po prilici pravnoj fakulteti.

Iz svega ovoga sliedi, da bi mogli austrijski Talijani preko noći dobiti ne samo trgovačko sveučilište, nego i pravnu fakultetu, i to sve u Trstu, dočim ne mogu Slovenci grada Trsta dobiti ni jedne pučke škole, a mi Hrvati i Slovenci Primorja i Dalmacije ne možemo postići ni toliko, da bi se naši mladići mogli naobraziti i valjano za javni život pripraviti na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu!

Kakva sreća za nas, da smo poludivlji i krvoločni Arnauti!

Položaj na Balkanu!

Pula, 5. febrara 1913.

Naglom i nenadanom promjenom vlade u Carigradu, nastale su također nagle, nipošto nenadane promjene u Londonu! Zastupnici europskih velevlasti čekali su od turske vlade odgovor na svoje uvjete (noću) radi sklopljenja mira izmedju balkanskih saveznika i Turske a mjesto odgovora, stigla je iz Carigrada viest, da je prevratom sručena stara vlada i namještena nova, sastojeća od samih mladoturaka!

Nova vlada nije mogla mimoići notu zastupnika velevlasti, te je nakon običajnog turskog zatezanja, ipak odlučila, da na uvjete velevlastih odgovori.

Glavni uvjeti velevlastih bijahu da Turska odstupi Bugarskoj Drinopolje a sudbinu egejskih otoka neka prepusti odluci velevlastih.

Pošto nije turska nova vlada na vrieme odgovorila na spomenutu notu, zaključiše zastupnici balkanskih saveznika nalazećih se u Londonu, da se ima sa Turskom utanačeno primirje prekinuti i da će čim izteče za to opredieljeni rok, započeti dalnje ratovanje. To je imalo biti u ponedjeljak u 7 sati na večer.

Medjutim je stigao iz Carigrada od nove vlade odgovor na notu zastupnika velevlasti. Taj odgovor neće i ne može da zadovolji balkanske saveznike a nebi imao ni zadovoljiti zastupnike velevlasti — ako su dosljedni i ozbiljni

Ovi će zastupnici nastojati po svoj prilc, da i nadalje mešetare, nebi li time prepriečili dalnje prolievanje krvi, nu da li će im to uspjeti, pokazati će nam najbliža budućnost.

*

Rat se nastavlja. Po dogovoru utanačenom za primirja, ratujuće stranke bile su se obvezale preuzeti neprijateljstva tek iza 96 sati nakon prekinuća pregovora o miru. Tako je u ponedjeljak u 7 sati na večer započeo ponovno rat. Bugari su počeli tu večer žestoko bombardirati Drinopolje sve do polnoći, a sutradan u 5 sati u jutro nastavili. Turci su slabo odgovarali, te je grad stao goriti na tri strane. Turski zapovjednik Drinopolja neće da preda grad, ali kako glase viesti i iz Carigrada, grad će se morati predati do konca ovog tjedna. Na glavnoj liniji, u Čataldži, još nije došlo do sukoba, izim malog okršaja kod Galipola.

Poslanici velevlasti u Londonu se trude, da zaprieče ponovno krvoproliće, ali neće uspjeti, dok ne bude Turska, popustila zahtjevima balkanskih saveznika. Turska vlada biti će pak na koncu primorana da popusti, jer su velevlasti složne ne priečiti balkanske države u zahtjevima prema Turskoj.

Medjunarodni položaj još uvjek nije razbistren, ali ima nade, da će do mala biti uklonjen svaki nesporazumak. Naš car i kralj poslao je naime princa Hohenlohe sa visočanskim pismom ruskom caru, što se drži vrlo važnim korakom za uzdržanje europskog mira, to više, što je općenito poznato, da je naš sredi vladar najveći zagovaratelj mira. Time nestaje svake zabrinutosti i pogibelji za svjetski mir.

Iz carovinskog vieća.

U Beču, dne 30. januara 1913.

Ovoga čedna imao je državni sabor dvije sjednice i to u utorak i četvrtak. Na prvoj sjednici čitao je predsjednik omrtnicu za pok. nadvojvodom Rajnerom, što su zastupnici stojeć slušali.

Kužne ili prilipčive bolesti.

Prošle se je zpšlo na raspravu vladine osnove o kužnim ili prilipčivim bolestima. O toj se osnovi raspravljalo u dotičnom odboru mjeseca novembra 1912. Tada je osnovu vratnom zdravstvenom odboru s nalogom, da provede manje promjene i popravke, koji bijahu za raspravu podneseni. O toj smo osnovi izvjestili u svoje vrieme. Radi se naime o tome, kako da se zaprieči širenje raznih kužnih bolesti (kuga, tifus, boginje, crvica itd.) o sredstvima, kako da se to zaprieči i o kaznama, kojim podpadaju oni, koji se propisa ne drže.

Raspravljalo se je o toj osnovi na obim sjednicama, a govorili su većinom stručnjaci t. j. liečnici. Prihvaćena bijaše ispravljena osnova u prvom i drugom čitanju, dočim će biti prihvaćena u trećem čitanju tekar na budućoj sjednici dne 10. febrara o. g.

Sjednice su u petak prekinute i nastaviti će se dne 10. febrara. Medjutim rade u Beču razni odbori, napose odbor financijalni i proračunski.

U ovom posliednjem imala bi doći na razpravu i vladina osnova o ustrojenju talijanske pravne fakultete u Beču.

† Kardinal Nagl

bivši tršćanski biskup.

Došav u Beč u utorak jutro, saznao sam po novinam, da je u noći od ovoga prošloga ponedjeljka na utorak malo pred dvie ure u jutro, dakle 4. februara, umro kardinal Nagl, bečki nadbiskup.

On je bio nekoliko godina naš biskup tršćansko-koparske biskupije, te nam je dužnost nešto obširnije spomenuti toga znamenitoga čovjeka.

Fran Ksaver Nagl rodio se je u okolici Beča na 16. novembra 1855. godine. U donjoj Austriji izučio je gimnaziju, pak je učio bogoslovlje.

Godine 1882. postigao je doktorat sv. bogoslovlja. Nešto vremena bio je u Rimu u zavodu „Anima“ te se je tamo naučio talijanski jezik, ali poznalo mu se, kad je govorio talijanski, da je Niemac po rodu, jer je na tvrdo izgovarao.

Godine 1883. bio je profesor tumačenja sv. Pisma na bogoslovnoj školi u Sv. Pöltnu (Austrija), dvije godine zatim postao je dvorskim kapelanom u Beču.

Godine 1902. bio je imenovan biskupom združenih biskupija tršćanske i koparske u Trstu.

Godine 1909. mjeseca januara imenovan je dr. Nagl za koadjutora bečkom nadbiskupu dru Gruschi. To imenovanje nosilo je po obstojećim propisima, da će dr. Nagl biti bečki nadbiskup, čim Bog sudi staroga dra Gruscha. Tako se je i dogodilo dne 5. auguste 1911.

Malo zatim imenovao je sv. Otac nadbiskupa Nagla stožernikom iliti kardinalom sv. rimske crkve, što je iza pape najviše crkvena vlast, a ima ih za cieli sviet, kad su sva mjesta popunjena, ukupno samo sedamdeset.

Bolest Naglova nije trajala dugo, barem očita ne. Bio je čovjek jak, u zadnje doba nešto prekrupan. Umro je od bubrežne boli, dobivši na dobu blagoslov sv. Oca, poslan mu po papinskom nunciju u Beču. Primio je na vlastitu želju svetotajstva umirućih i osobitim žarom izrekno vjerovanje apostolsko, te prisutnim rekao: svjedoci ste moje vjere.

Agonija je trajala od ponedjeljka 10 sra na večer do tri četvrta jedne, kad je pokojnik preminuo. Bili su onaj čas okolo njega: posvećeni biskup dr. Pfluger, ceremonijar Merinski, liečnik dr. Schwarz i dvije milosrdne sestre nastojnice.

*

O pokojniku sud je različit i u tršćansko-koparskoj biskupiji i u Beču.

Bio je duh bojovit i što je spoznavao za pravo, za onim je išao bez obzira na desno i lievo. Zato je osobito poslijednje doba u Beču bio postigao velikih uspjeha, bilo u organizaciji katolika, bilo u priredjenju velikoga euharističkoga kongresa, što je bio prošle jeseni u Beču, tako ljepan, kakva kaže da sviet još nije vidio.

Kao biskup tršćansko-koparski imao je pokojni dr. Nagl jedan veliki uspjeh, koj mu je možda dopomagao čak do kardinalstva, ali i jedan poraz.

Uspjeh njegov bio je smirenje pokrenja *Riemanjskoga*. Riemanje, naseljeno selo blizu Trsta bilo je došlo do svjetskog glasa, jer se je iz maloga pitanja da dobije posebnu župu, bilo izleglo veliko pitanje, da podje u pravoslavlje. Napokon je izašlo, da je Ricmanje postalo posebna župa, naselno se latinskim jezikom i da se je sve smirilo. O tome drugi put opširnije.

Poraz pak doživio je bivši tršćanski biskup, kad je išao dalje, nego li je bio postignuo u Ricmanju, gdje se žalibože *nije* moglo dokazati, da je naš jezik bio u obredima crkvenim zadnjih ne samo trideset, četrdeset, nego ni sto godina.

Ne poznajuć pravog stanja stvari i zanašajuć se na pobjedu u ricmanjskom pitanju, pokojni je Nagl pokušao, da jednim mahom pera uniši porabu našeg hrvatskog jezika po svim crkvam Istre, gdje je djelomice sačuvan u sv. misi u svem što se narodu glasno pjeva, pak pri krstu, vjenčanju, pogrebu, blagoslovim itd.

Na tu zapovjed ustao je naš narod kao jedan, a na čelu mu narodno svećenstvo, osim riedkih i malovriednih iznimaka.

Znamenita ostaje u povjesti našega naroda ta doba odlučnih prosvjeda našega svećenstva i one nezaboravne skupštine posvjetnih naših prvaka.

Tu se je branilo ono malo prava našemu jeziku, što mu je ostajalo u crkvi, a nije se tražilo obnove nečega, čega već žalibože davna nije bilo, kao na pr. u Ricmanjih.

Tadanji biskup Nagl uvidio je, da se je prenaglio i ostavio je stvari na miru kako su bile. Inače bi bio riskirao veliki prevrat u crkvenom pogledu medju Hrvati i Slovenci u Istri. Baš to, da nije dalje gonio mak na konac, treba mu brojiti u dobro. Bio nam je u pogledu narodne politike, kao Niemac, protivnik; ali odlučan i očit protivnik, kad je uvidio s kim ima posla i da je pravo na našoj strani, priznao nam je što nas ide.

U Beču nadbiskup Nagl iz početka imao je ljutih protivnika medju nižimi, a baš i medju nekimi višimi, jer se je općenito držalo, da bi morao biti nasljednik pokojnog nadbiskupa kardinala Gruscha, obljubljeni dr. Marschall i nitko drugi. Nu malo, po malo videć, kako se dr. Nagl muževno zauzima za red i napredak i dobar odgoj katoličkog svieta, te kako je postao kardinal i doveo do podpunog uspjeha veliki kongres od prošle jeseni, stali su ga svi, ako ne ljubiti, a ono poštivati i to ne samo istovjernici, nego i drugi.

*

Pokojnik me je nedavno primio u pohod na neobičan dan. Znajuć, da se je bio naučio hrvatski ili rečimo slovenski dosta dobro, poklonio sam mu se i izjavio hrvatski, kako mi je osobito milo, da mogu govoriti u mojem narodnom jeziku najvišega dostojanstvenika naše Crkve, jer znam, kako je na cieli sviet kardinalski malen broj, a još manji broj onih, koji znadu hrvatski. Bilo mu je ugodno i uzvratio mi je po nasu i pohvalio mi se, da je malo dana prije toga bio u našoj Liburniji (Opatiji i okolici) i da se nabi svećenici dobri (oni pjevaju sv. misu u našem jeziku) i da mu je bilo milo, što je, medju ostalimi, mogao pokazati svoga prijatelja hrvatskog župnika Rajmunda Jelenića.

Držeć, da izlaženje tomu visokom dostojanstveniku, uz ostalo, pripisati neki uspjeh, za tako okolnosti u kojima živimo, dosta znatan za nas, pak je dostojno da se ovim redcima zjatim pokojnog dra Nagla.

A kako smo se prije borili, jedan i drugi misleć da ima pravo, u pitanju *Riemanjskom* i mislim je onako prošlo, o tom ako Bog da, drugi put.

Za onda samo toliko, da najvišim: Dr. Nagl nemože je kriv, nego li drugi, da nam se nije posrećilo u ricmanjskom pitanju postignuti ono što smo željeli.

Beč, 4. febrara 1912. Dr. M. L.

Širite „Našu Slogu“.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Ples za hrvatske škole. Prošle subote obdržavao se u Nar. Domu ples za hrv. škole u Puli. S pohvalom ističemo, da je taj ples pohodio veliki broj našeg občinstva tako, da su plesna dvorana i galerija bile dubkom pune. Sam ples je uspio u svakom pogledu, te je ostala liepa svotica za plemenitu svrhu, kojoj je ples bio namienjen. Zasluga ide plesni odbor, koji je nastojao, da bude na plesu svakom pruženo dovoljno zabave i trudio se, da što više krunica namakne dobrotvornoj svrsi plesa. Iza plesnog odbora zaslužuju veliku hvalu naše rodoljubne gospodje i gospodjice, koje su se s ushitom natjecale, da iztrže što više stvari i marno sabirale utržak u skupnu torbicu za naše škole. Tako se je smoglo, da je ostalo preko 2000 K čista dobitka.

Pokrovitelj plesa bio je naš neutrudivi Niko vit. Mardešić, koji je sa svojom milostivom gospodjom činio honores.

*

Ako i je ples uspio podpunoma i zadovoljio svakoga, nije tako gostioničar, koji je propustio priskrbiti, da bude poslužba dobra, ali je bila ispod kritike. Nadamo se, da to u buduće neće učiniti, jer mora imati na umu, da su gostovi tu, da ih se dobro posluži, a ne da se gostovi sami služe. Toliko za ovaj put na ravnanje.

Zahvala. Podpisani kao predsjednik mjestne podružnice Družbe zahvaljuje se ovime najljepše našim rodoljubnim gospodjama i gospodjicama, koje su nežaleć truda sabrale 1250 K za Božićnicu našoj djeci i revno pomagale, da je ista i ove godine onako liepo uspjela. Vječna harnost naše uzdanice neka im bude naplatom za njihovo rodoljubno djelo! — Niko Mardešić.

Za Družbu. Tri rodoljubna radnika Hrvata, što nisu mogli prisustvovati plesu za hrv. škole daruju K 3·—

Banjole. U prošlim brojevima prikazali smo pogubnu štetu, što ju donosi odgoj naše djece u Leginoj kovačnici. Danas ćemo prikazati, kako da uklonimo tu pogubnu štetu. Prije svega treba nam sloge: Poduprimo: jedan drugoga liepim savjetom, a prezir pokažimo prema onima, koji za par izdajničkih srebrnjaka: volu više svakomu nego K braći svojoj, pa se izrode. Poturica gori od Turčina. Eto vam n. pr. našega susjeda krčmara J. M. Mnogi ste vidjeli ili čuli, kako je na svoje vlastito dieta, mladića u 18. godini ruku postavio i na najbrutaliniji ga način iz čitaonice izturao samo zato, jer je za čas došao medju svoje drugove, koji ljube svoj rod i jezik. No mi mu sada pokažimo, da posjedujemo toliko svjesti i ponosa, a da bismo mu i dalje naše prijateljstvo iskazivali. On je ovim svojim pokudnim činom pokazao mržnju prema svojim susjedstvu i našoj hrvatskoj stvari. Razum i savjest nam kaže, što nam valja sada činiti.

Prije nego svršimo, želimo još reći ovo: Naroc, koji nije složan, a nemaran, obično ima malo moći, te biva ugnjetavan i njegov se glas ne čuje. Budimo zato u svakoj stvari složni. Zajedničkim marom popravit ćemo mnogo toga što smo zapustili i pokazat se dostojnimi sinovi naše domovine.

K izboru na kvarnerskim otocima. U nadjem i svom hodu priobćujemo proglas političkog društva za Hrvate i Slovence Istre na izborničke kvarnerskih otoka, kojim se poziviju, da odaju svi svoje glasove narodnomu podložniku g. *Ambrozu Haračiću*, c. kr. školskom nadzorniku u miru u Malom Lošinju.

Odbor našeg političkog društva progiasio je narodnim kandidatom g. *Ambroza Haračića* tekar onda, kad je doznao za

mnienje i želje samih izbornika i njihovih povjerenika na kvarnerskim otocima. Ova je dakle kandidatura pravi izraz želje i volje naroda, svih izbornika sedmog izbornog kotara seoskih občina I tre. Gosp. *Haračić* izpuniti će valjano onu prazninu, koja je bila nastala na kvarnerskim otocima smrću nezaboravnog našeg Šima Kvirina Kozulića. On je ho poznat ne samo u rodnom si Lošinju kao značajan i odlučan hrvatski rodoljub i kao vrlo radin i marljiv muž na narodnom polju u obće, napose pako na polju pučke prosvjete, nego i širom ostalih kvarnerskih otoka.

Stalni smo dakle, da će dne 9. febrara pohrliti izbornici narodnih občina na kvarnerskim otocima u velikom mnoštvu na biralište te svi složno odati svoje glasove za toli častita i vriedna rodoljuba, kao što je g. *Ambroz Haračić*.

U ovom izbornom kotaru je izključena narodnostna borba za ovog izbora, jer se narodni protivnici neće drznuti na svjetlo, ali izbornici naši ne smiju se na to oslanjati, te ostati kod kuće, nego u što većem broju pohrliti na biralište. Čim više bude imao glasova narodni predloženik, tim častnije biti će to za njega i za sav izborni kotar. Na biralište dakle dne 9. febrara za g. *Ambroza Haračića*.

Volosko kotar

Iz Narodne Zajednice za Istru. Redovita mjesečna sjednica C. O. Nar. Zajednice za Istru održavat će se u četvrtak dne 6. veljače u 5 sati po podne u občinskoj viječnici na Vološkom. —

U četvrtak dne 30. pr. mj. obdržavala se je u Labinu konstituirajuća skupština nove podružnice Nar. Zajednice za Istru za Labin i okolicu. —

Podružnica Nar. Zajednice za Istru za Volosko-Opatiju i Vasansku, obdržavat će buduće subote dne 8. o. mj. u 8 i pol sati u večer u Nar. Domu u Voloskom *I. sastanak članova*. —

Podružnica Narodne Zajednice za Istru za Zamet i okolicu, priredjuje buduće nedjelje dne 9. o. mj. I. pučko predavanje. Predavat će g. dr. Fr. Bakarčić, liečnik u Opatiji, o svojim utiscima u Sofiji i Bugarskoj, i to u dvorani pjevačkog društva „Sloge" u Zametu. Početak predavanja u 5 sati, a ulaznina 10 para. —

G. dr. Bakarčić držao je ovo predavanje već u podružnici Nar. Zajednice za Istru u Veprincu i to u nedjelju dne 26. pr. mj.

Novi liečnik u Matulji. Kao drugi občinski liečnik Kastva sa sielom u Matulji imenovan je g. dr. Tomo Bilek, koji je do sad kroz 17 godina blagotvorno djelovao u Podgradu. Dr. Bilek poznat je kao vrstan liečnik, te će sigurno i u Matuljima upotriebiti svu svoju djelatnost i znanje u korist tamošnjeg pučanstva. Preporučamo našem narodu novog liečnika.

Deputacija iz občine Podgrad, na namjestničtvu u Trstu. U ponedjeljak 27. pr. mj. predvio je zastupnik M. Mandić jednu deputaciju iz občine Podgrad, sastojeću od sedmik župana iz Podgrada, Ročca, Veliki i Mali Muna te Žejane, podnamjestniku g. grofu Attemsu, pošto je namjestnik ono prije podne imao neku važnu konferenciu.

Deputacija je predala podnamjestniku molbu radi gradnje ceste iz Jurdana-Zvaneća Žejane-Muna Podgrad, koja bi se imala graditi po vladinom programu tekar god. 1916., a koja je za one zapuštene krajeve od silne potrebe. G. grof Attems obećao je deputaciji, da će se namjestničtvo zauzeti kod središnje vlade u Beču topio za to, da bi se rečenu cestu čim prije započelo graditi, jer uvidja veliku potrebu iste za stanovničtvo onih krajeva te se nada, da bi se moglo složnim zanimanjem gg. zastupnika i namjestničtva u Trstu bar nekoliko onu gradnju pokrenuti.

Zastupnik Mandić obećao je i deputaciji i g. grofu u ime drugova i svoje, da će u Beču poduzeti sve moguće korake a da se opravdanoj želji stanovničtva občine Podgrad čim prije udovolji. Preporučio je nadalje zagovoru i pažnji vlade nekoje gradnje u onoj občini, kao gradnju vodovoda u Podgradu, gradnju kala u Malim Munama, gradnju vodnjaka u Velim Munama itd. Pogovoriše se takodjer o eventualnom ustrojenju čipkarskog tečaja u Podgradu, o kopanju kamenog ugljevlja u Munama itd.

Podnamjestnik je obećao deputaciji vladinu podporu koli u pitanju vodogradnja, toli u drugim gospodarskim podhvatima, kad hude občina i interesirani podpisali sve propisane preduvjete i pismeno predložili svoje ž lje.

Poreški kotar

Iz Vabrige kod Poreča Dne 2. o. m. pao je od ubojničke ruke naš veliki rodoljub, višegodišnji blagajnik vabriške posujilnice, odbornik Družbine podružnice — Kvirin Košeto.

Upravo kad se vraćao sa Družbinog plesa u Vabrizi kući, izdajnička ruka napala ga u neposrednoj blizini njegove kuće u Taru. Još se za pravo ne zna, koji je uzrok potaknuo ubojicu na taj zvjerski čin, ali se drži, da je pokojnik žrtva politike, jer se je svagdje isticao kao vatren Hrvat.

Pokojnik ostavlja mladu udovicu sa 4 nejake djece. — Bila mu lahka hrvatska zemljica!

Biesna talijančad u Umagu. Od tamo nam pišu: Zgodnijeg naziva nije mogao naći vaš dopisnik za posliednji broj vašeg cienjenog lista iz onih strana, nego li bijaše onaj: *„Iz porečkog pašaluka"*.

I doista postupaju Talijani i talijanaši u ovom kotaru, napose u ovoj občini s našim narodom, kao što su nedavno Turci i Arnauti postupali s nevoljnom kršćanskom rajom u Macedoniji i u Staroj Srbiji. Njima nije ništa sveto, nijedno oružje dosta zgodno i ni jedno sredstvo dosta podlo, kad se radi o tom, da nam se osvete i da nas podepsaju, što smo im tobož prestali biti poslušni i pokorni odkad smo se malo osviestili i nešto progledali. Otvorenje „Družbinih" škola u Materadi i Lovrečici spravilo ih je posve iz ravnoteže.

Ne vide ispred sebe ništa, drugo nego „divljeg ščava", koji neće više da ljubi šibu i batinu, kojom su ga do sada nemilosrdno šibali i batinali i koji im ne ljubi više skute i koljena, kao što smo im to do nedavna činili. Oni nas mrze, preziru iz dna duše te ne traže drugo, nego kako bi nam se osvetili i kako bi nas sve utopili u žlici vode.

Slieđeći istiniti događaj potvrditi će vam sve što gori rekosmo:

Dne 23. p. mj. stigao je u Umag parobrodom iz Trsta učitelj „Družbine" škole u Lovrečici u 9 sati na večer. Znajuć, da će stići kasno u Umag i da neće tamo naći lahko voza, naručio je našemu čovjeku u Lovrečici, da ga dodje čekati vozom u Umag. Stigav parobrodom u Umag, ne nadje vozara, te se uputi u jednu gostionu, gdje je čekao na kočijaša.

Medjutim se stala sakupljati pred gostionom umažka rulja, ponajviše mladići i dečki, koji su pred kućom zviždali. Upozoren od prijateljske osobe, da je preko 50 sumnjivih osoba (kako ono reče: mas; calzona i farabuta), koje stalno na njega čekaju i da bi dobro bilo, da ne izađe iz kuće već neka prespava u gostioni, jer bi inače mogao zlo proći.

Medjutim stigne kočijaš, koji se nije ufao uniđi u gostionu, jer je znao da bi otjerali konja i oštetili kočiju oni gospodski fakini. Ta i onako imao je s njima dosta neprilike, pošto su mu bili vezali s konopom sva četiri kola i inače mu se grozili tako, da se je siromašni starac sav od straha i zime tresao.

Za čitavo to vrieme ne bijaše blizu ni občinskih-stražara ni kakvog oružnika. Oni bijahu dapače upozoreni na pogibelj, koja putnicim prieti, ali se nitko ne makou; i stražari i oružnici kao da su u bezdan propali.

Doznavši ova biesna talijančad, da su oružnici na izgred upozoreni, udaljiše se smjesta svi, osim par njih, koji su valjda bili srčaniji i koji su imali upozoriti svoje surazbojnike na eventualni odlazak učitelja.

Onaj se zbilja odluči na odlazak, jer je drugi dan imao školsku obuku. Odaljivši se od središta kakvih stotinu koračaja, poče iz jedne pokrajne ulice sipati kamenje poput tuče na putnike. Vozar potjera konja, ali biesna rulja ne prestade trčati za kočijom bacajući neprestano kamenjè. Rulja bivala je sve veća a sipanje kamenja sve češće. Nekoji od tih abrućkih junaka skočili su i pred kočiju, tako da su putnici bili sa svih strana obkoljeni. Od važniji stali se penjati na kočiju, dok nije jedan dobio valjanu zaušnicu.

U kočiji bijaše toliko kamenja, da se je učitelj počeo i sam kamenjem braniti. Iz bin onda, kad se je zguren latio rukom za stražnji žep, kao da hoće izvući kakvo oružje, zaustaviše se ti abesinski junaci, glasoviti zbog svog junaštva u — biegu! Tada potjera kočijaš još bolje konja i oni sretno umakoše dalnjemu progonu. Na mjesto u Lovrečicu krenuše u Materadu, jer su ih čekali na putu u Lovrečicu drugi razbojnici. Mjesto da stignu putnici oko 10 sati u Lovrečicu, stigli su tamo oko pol noći. Zahvaliti mogu dragom Bogu, da su tako prošli, jer je pravo čudo, da ne ostaše na putu mrtvi ili težko ranjeni.

Ovo vam je g. uredniče, istiniti opis onog barbarskog napadaja umažke gospodske fukare, a vi pozovite one, za koje znate, da su pozvani i dužni da paze na red i mir u ovoj občini, dotično u svojem kotaru, jer potraje li i nadalje ovaj i ovakav zulum, biti ćemo prisiljeni, da se dignemo listom i da potražimo sebi zadovoljštinu. Za eventualne nerede odgovarati će onaj, koji stoji na čelu ovom nesretnom kotaru.

(Ne možemo od manje, a da ne upozorimo c. k. kot. predstojnika g. Murada na abnormalne i nezdrave odnošaje u občini Umag. Mi znamo, da njemu ne treba čitati naše listove, ta on imade razne „Presse", „Piccole" itd., ali njegova je sveta dužnost, da učini mir i red u svojem kotaru. U prvom redu ima da pozove podredjeno mu oružničtvo na vršenje dužnosti, jer ćemo inače udariti u druge strune.

Gg. narodni prisjednici u Poreču učiniti će dobro djelo, ako upozore g. kapetana na zadnje događaje u občini Umag, pa da jednom već prestanu tamo barbarski izgredi. Op. ured.)

Koparski kotar

„Kmetski savez" za koparski kotar. Koncem prošle godine ustrojilo se je u Dekanih za koparski politički kotar, kmetski savez (kmečka zveza), kojemu je svrha organizacija seljačkog stališa u onom kotaru. Tu su organizaciju pokrenuli gg. svećenici onog kotara.

U tršćanskoj „Edinosti" prigovorio je netko toj organizaciji, što ne bijahu pozvani na prvi sastanak zastupnici, učitelji itd, i što bi imala biti novomu društvu nakana, da se medju Hrvate i Slovence Istre poslje sjeme razdora itd.

U ljubljanskom „Slovencu" od dne 28. pr. mj. čitamo o toj organizaciji pod naslovom „Kmečka zveza za koperski okraj", da je taj savez imao dne 23. pr. mj. sastanak u Novoj Vasi u piranskoj okolici. Na sastanku govorio je načelnik Andrej Medoš o organizaciji seljaka, a odbornik dekan Škerbec o staleškoj sviesti i ljubavi prema domovini. Obilato sakupljeno občinstvo slušalo je zanimanjem govore. Sastali su se povjerenici društava te se je prijavilo mnogo članova. Nakana društva nije, *da bi se medju Hrvate i Slovence Istre narod razdvojio* ili da bi se *trovalo* čuvstvo ljubavi i narodnosti i vjere te se sijalo neprijateljstvo čak medju suseljacima, kako sanja dopisnik „Edinosti", već dapače baš protivno.

Ako je tomu tako — o čemu ne imamo razloga da dvojimo — tad pozdravljamo i mi taj najnoviji kolobar u lancu narodno gospodarske organizacije u Istri.

Franina i Jurina

Fr. Jure slušaj, da ti ništo povidan.

Jur. A ča to?

Fr. Ja imam doma jednoga gardelina, brat moj, gardelin numero uno.

Jur. Ben, pak ča?

Fr. Ta gardelin selin mi je prije kanta i skaka po gajbi, a sada na jedanput je ferma i ne kanta i ne skače po gajbi, ja ne znan ča mu je?

Jur. Ma Bog ti pamet posoli, Frane. Gardelin ima više pameti od tebe. Ma ča ne znaš, da je i od municipija u Umagu i od kapetanata u Poreču zabranjeno kantati i plesati u Lovrečici. Njanke tega ne znaš?

Fr. Ma viš vraga, tako je to? Ja sam para, da će mi gardelin krepati, kad ne će kantati već.

Jur. Ne će krepati ne. Ćeš viditi, kako će on zakantati duplo jače, kad pasa ova kvarantena.

Fr. Ma ča ni smiha, kako je pametan moj gardelin, a?

Jur. Pametniji od tebe!

Fr. Ma pur ja imam doma anke jenega petelina i on steso selin kukuriče.

Jur. Zač za petehe ni proibito.

Fr. A za tovare?

Jur. Njanke.

Razne primorske viesti

Poziv hrvatskoj djeci. Bugarske carske princeze Eudokija i Nadežda upravile su kroz javne novine ovaj ganutljivi poziv hrvatskoj djeci povodom svetog rata za oslobodjenje kršćanske raje ispod barbarina, divlje Turadi. Taj poziv glasi:

Bog je blagoslovio kršćansko oružje u brzoj borbi, koja se je svršila.

Nu koliko žrtava stoji taj triumf, koliko siročadi ostaje nakon toga kršćanskoga rata! Njoj treba hljeba, odjeće i odielo.

Mi pružamo ruku u korist ovih malenih sirota, pozivajuć u prvom redu njihovu malenu braću i sestre u Hrvatskoj, da im pošalju svoju pomoć. Oru pomoć, bila kako malena, određenu za osnutak malenih injestnih sirotišta u raznim kotarima Bugarske, mi ćemo primati uz zahvalom i radosno ćemo poslati svoje portrete zajedno sa blagodarnošću malenim hrvatskim dobrotvorima.

Pomozite — to je za djecu onih križara, koji su pali za krst častni.

Krist će nagraditi dobro djelo, što se čini za ove malene; jer „što činite ovim malenima, to činite i meni". On će blagosloviti njihovo dobrotvore.

Eudokija i Nadežda
princeze bugarske.

Op. Prinosi naka se izvole izravno slati princesama Eudokiji i Nadeždi u Sofiju, carski dvor.

Veliki Ćirilo Metodov ples u Trstu obdržavao se je 1. tek. mj. Kako je po znato čitateljima našeg lista priredjuje redovito svake godine združena sveslavenska omladina, u Trstu Veliki Ćirilo-Metodov ples, čiji je čisti dobitak namjenjen polovicu za hrvatske a polovicu za slovenske škole u Trstu. Mi Hrvati čutimo osobitu potrebu, da se što prije otvori ova pučka škola, da već jednom prestane raznarodjivanje djece naših sunarodnjaka, koje zvanje sili da žive u Trstu a ne mogu nejaku djecu radi škole od sebe odalečiti. Radi toga ovo je više kulturna nego li zabavna svečanost, pa je stoga i dužnost svih naših ljudi, koji mogu, bez obzira na to da li su od dotičnog odbora dobili poziv ili ne, da pošalju svaki prama svojim sredstvima svoj obol za gornju kulturnu svrhu. Iza prinosa za slavenske crvene krže ove godine osobito moramo očutiti jaki poriv da doprinesemo nešto i za hrvatsku školu u Trstu

Pošiljke nek se naslove na Hrvatsku Štedionicu ili Jadransku Banku u Trstu.

Akadem. društvo Hrvata Agronoma „Lipa" u Beču javlja nam ovime, da je 25. siečnja tek. god. položio treći šumarski državni ispit njezin vrijedni član Ante Ružić, Brešce, Istra. Mladom našem šum. inžiniru čestitamo.

Položili ispit. Dne 29. siječnja položili su doorim uspjehom u Beču nadopunitbeni pravnički ispit ova gospoda: Ružić Marko iz Kaštelira; Slokovič Franjo iz Pazina; Sestan Rajko iz Draguća i Štrk Ivo iz Frančići. Mladim pravnicima čestitamo i želimo im svaku sreću.

Izbor jednog zastupnika na istarski sabor iz kurije veleposjednika, obaviti će se u Poreču dne 5. marča o. g. To je mjesto ostalo izpražnjeno smrću bivšeg zastupnika i načelnika u Poreču g. A. Danelona. Još nije poznato, koga kane za to mjesto istarski Talijani kandidirati.

Interpelacija zastupnika M. Mandića i drugova. U sjednici državnog sabora od dne 30. jenara o. g. uložio je zastupnik M. Mandić sa drugovima veoma obširnu i vrlo dobro utemeljenu interpelaciju na ministra trgovine zbog vrlo loše uprave parobrodarskog društva austrijski Loyd u Trstu. — Bude li nam dozvolio prostor list, priobćili ćemo tu interpelaciju u hrvatskom prevodu.

Za odpuštanje pričavnika i razne poboljšice. Dne 31. siečnja pošlo se je više zastupnika bez razlike narodnosti i stranka, niedju njima i naš zastupnik Spinčić, k ministru domobranstva. Podali su se k njemu, da mu iznesu razne pritužbe, što dolaze od pričavnika pozvanih u vojsku i drugih aktivno služećih vojnika a nalazećih se o mediama monarhije bilo na jugu, bilo na sjeveru. Zastupnici su naročito istaknuli, kako bi se imalo dati više dopusta i možda izmjenki pozvane pod oružje s drugimi; kako bi se imalo pobrinuti za bolja ležišta, pokrivala, hranu; kako bi se imalo na kraj stati pretjeranim cienama trgovčića u mjestima, gdje je vojska; kako bi se mornje pod jesen otkljenjene pod oružjem se nalazećih vojaka dielti bez cincanje, čim brže.

Gospodin ministar domobranstva spomenuto je najprije, da je oporučeno na najvišem mjestu, da se svi oni naši i svi od zajedničarskih trupa da mogu odpustiti od službe 6 pješ. stadova, i to starijih, potrebitih u njihovim obiteljima, kod kućanstva koje podupiru; — nažalost samo zato jer su otišli na mogu biti oslobodjeni; za obuku su imali dosta vremena, oblasti imale pobrinuti. Zamjenski pojačavalo do sad se nalazalo pod pretjerom u drugimi, na jugu, to jest u Dalmaciji, Bosni i Hercegovini, ne ide na prodo s tega, što su poznati svi; na sjeveru u Galiciji i Bukovini to bodjer ne, jer se tamo prama ustanovu nahone, po hajdane, se ne može poznati stanje, prilika da zamjene tamošnje postojbe. Kad će se ipak dati kratko dopusta onim, koji bi se u kratko vrieme u 24 sata, mogli vratiti na svoje posle na svoja mjesta. Njeko doba da se vojnici na jugu stalju pod šatorima, kadgod u blata i vodi hladi; sada već toga nije, svi spavaju u kućama, mahar i mnogi u jednoj sobi i po tri u jednoj postelji. Potrebiti su je stalno bolja; — ministar doe što je mogućnim i pobrinuti, kao i rubavlom, mojo, gaćam, nogavicam, nabavljenoj vojnicima o novčje doba, ukinuvši na sime. Za hranu dotičnje vojnici 10 para na dan više no obično. Radi protjeranih cieno živeža i radi brzega dieljenja podpora obiteljima pod oružje pozvanih pričuvnika, obratiti će se na političke oblasti. Tako će se i radi njekih drugih pitanja sporazumiti bilo sa ratnim, bilo sa drugim ministarstvima.

Svemu zlu reče ministar, nije moguće na kraj stati. Najbolje bi da prestane svaki uzrok naoružanja, ol da to nije od njega odvisno.

Dr. Tomo Bilek

občin. liečnik Kastavske občine

otvorio je svoju praksu u **Matuljima** u villi „Ambrosini". — Bavi se također **zubarstvom.**

Vino iz voća

I. vrsti, sladko, čisto, šljajersko izradjeno iz voća od Mascanzca i Reinette, litar 20 para, franko moj kolodvor, u bačvicama od 150 do 300 litara itd.

Razašilje pouzećem

Juraj Stelzer, Puntigam

kod Graden. 248 1-6

GOTOVI KRIVETI

iz crvenog platna dobro punjeni, pokrivač ili podaja pernjača 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·— i K 18·—; 2 metra duga 140 cm. široka K 23·—, K 15·—, K 18·—, i K 21·—; jastuci 80 cm. dugi, 58 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, i 70 cm. široki K 4·50 i 5·50.

Izradjuju se i po posebnoj mjeri, strunjače na 3 dijela za 1 krevet po K 27·—, boje K 33·—. — Razašilje franko pouzećem od K 10·— napried. Zamjena i vraćeno priznaje ako se poštarina plati.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259

pošta PILSEN, Češka.

Napredak znanosti!

za liečenje sifilitičnih bolesti i rđjih pogibelnih i opasnih bolesti.

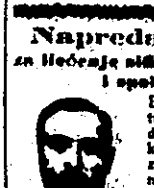

Brzi i sigurno djelujući lek, u tuzemstvu i inozemstvu potvrdjen od mnogobrojnih svjedočbi kao kolne otekline, uretritis, cistitis; kod upale dimla akutnih i kroničnih bolesti itd. Sve spomenute bolesti liečе se najradikalnije sa

Castle confettis

po K 4·— komad.

Jedgravino liečenje sifilitičnih bolesti i rđjih pogibelnih jest **„Sorubin Castle"**, a najbolje sredstvo protiv onemoćalosti, spolnoj nesposobnosti, bolesti zglobova, neuroznosti i posl. preživeli spermatoreji, upali mjehura itd. Cieno originalnim **Castle K 3·50** bočica.

Za razjašnjenja i svaka druga upita, obratiti se na ljekarnu **Serravallo** u Trstu na uglu g. M. Canta, koji će odgovoriti odmah na dotičnje odašiljanje tajne.

„Castle" lekovi prodavaju se u svim ljekarnam: U Pazi ljekarna Wiedermann, Costantini i Pulcorpo i Ulbo, Pellegrini.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 - Palazzina 1 i Stan 14.

Prodaja svjetlog kruha tri puta na dan.

Brzotna poslužba u dom i u javno ljetalište.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni

Poslužba brza i točna.

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo. Punat.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Torkolo-Glavotok-Malinska-Njivice-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Krk-Rieka tri put na tjedan.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat-Baška-Lopar-Rab-Lun-Lošinjveli-Lošinjmali (luka sv. Martin) Merezine dva put na tjedan.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake srijede tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali (luka sv. Martin) svake nedjelje tamo i natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Cirkvenica svaki dan tamo i natrag.

Glavno odpravničtvo na Rieci.

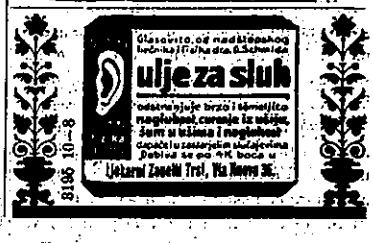

Javna zahvala.

Uzajamno-pripomoćnoj zadruzi PROVIDNOST u OMIŠU (Dalmacija).

Podpisani zahvaljujem u ime moje i u ime sirotčadi pokojnoga moga sina MATA; koga krije crna zemlja, navršiv jedva 30 godina, uzajamno-pripomoćnoj zadruzi „Providnost" u Omišu u Dalmaciji; za njezinu tačnu i brzu odplatu cijelog osjeguravajućeg iznosa, kojim je mnogo ublažila bijedu jadne siročadi ostale bez milog hranitelja.

Ljudi, kmeti i težaci! upišite se u ovu prekoristnu zadrugu, koja Vam je za Bogom prva utještiteljica i dobročiniteljica Vama i Vašoj obitelji.

Ugledajte se u ovaj kobni slučaj i razumit ćete koliko vredi upisat se u ovu koristnu zadrugu, koja je osnovata, mozu reći uprav za nas maleni puk. Otrgnite onaj novčić, kojeg više puta uzaludno bacamo u razne bezpromišljenje vicije, a istodobno obitelji i djeci iz grla izvadili, pak povjerimoga našoj „Providnosti", koja će nam stostruko povratiti bilo nama za života ili ranijom smrću našim nasljednicim.

Dao Bog, da ovaj moj glas, koji izlazi iz iskustva i osvjedočenja, jadnog ucvirjenog poljodjelca, ne ostane glas vapijućeg u pustinji.

BADERNA (Istra), 18. januara 1913.

MATE FABLE s. r.

Od 1878! - - - Posvuda čuveni glasoviti obljubljeni domaći lek: - - - **Kod svoih naručbi znajte!** poput.

Ljekarnik **A. THIERRY-a balsam**

Jedino pravi sa zelenom drvenom kao zaštitna marka.

Zakonom zaštićeno.

Svako pervarenje, oponašanje i preprodaja drugih balsama za upravo-ime markom prepusi se kazneno po sudu i strogo kazni. — Djelotvorno, ljekovito kod svih bolesti organa disanja, kašlja, hrkavenja prsi, muklosti i tara grla, prsobolja, bolesti pluća, opasljivo kod influenze, bolesti želudca, upale jetara i sleznog, pomanjkanje stolice, zubobolje i svitalo bolesti, trganja zglobova, opekline, kašalj, bolesti kd. 12/9. M. 6/1 ili 1 vel. posebna boca K 5·60

Thierry-ova jedino prava centifolijska mast

ujgurna i stalna ljekovita djelovanja kod rana, otekline, ozlede, opala, abscesa odstranjuje sta strana tjelesa, koja su dosla u tjelo pa čestu preduzetnu operaciju, koje su za bolima skopčane. Ljekovita kod još tako starih rana.

2 posude sa K 3·60

Hrvatska. — Dobiva se u svim vodim ljekarnama.

Na valiko u ljekarn. drogerijama.

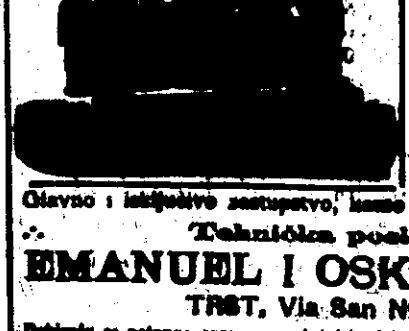

NAJBOLJE NAMJEŠTAJI SVAKE

MILJUNSKI TVORNICA, MOSKA

Glavno i isključivo zastupstvo, koncesije sve upite upovrijesti: volja:

Tehničkom poslovnicom:

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolo 2/b.

Ravnaju se potpune opreme za električne i industrijalne postrojbe

Oglasnike na zahtjev besplatno i bez poštarine.

Dopisivanje: hrvatski, slovenski, talijanski i njemački.

Broj 7. Pula, u četvrtak dne 13. febrara 1913. God. XLIV.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce .. predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani se tiskaju, a nefrankirani se primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stanuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., ostali 20 h., koli u Puli tolj izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kuće neka se naslovljuju svapiznu i predplate

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu.

Novo djačko podporno društvo za Istru.

Čitamo u „Riečkim Novinama" od dne 28. jenara sliedeći poziv:

Za „Obranu" u Istri.

„Povrh Družbe sv. Ćirila i Metoda, kojoj je svrha, da u nježne duše zapuštene dječice od vlade i pokrajine zapostavljane i proganjane hrvatske raje ulije duh narodne prosvjete, postoji i društvo „Obrana". Tomu je društvu plemenita svrha, da podupire moralno i materijalno hrvatske i slovenske katoličke visokoškolce uzorna vladanja iz Istre za vrijeme njihovih nauka i takve učenike učiteljišta zadnjih dvaju godišta.

Ako je Družbi svrha da ulije duh narodne prosvjete i narodnog uzgoja u duše istarske hrvatske djece, „Obrani" je svrha, da taj duh sačuva i obrani protiv nasrtaja nenarodnog, protihrvatskog i protivjerskog liberalizma.

Naš narod u Istri jest i hoće da ostane i nadalje hrvatskih i vjerskih osjećaja svojih predja. Inteligencija valja da bude vjerna predstavnica i voditeljica svog naroda. Inteligencija mora čutjeti jednako s narodom, da uzmogne razumjeti njegove prave želje i potrebe. U demokratskom vijeku mora i naša inteligencija biti demokratska, a kako se kao takova ne smije sramiti ni kape ni motike ni žuljavih ali poštenih ruku našega seljaka, tako se ne smije sramiti ni njegove žive vjere, koja mu je jedina davala snage u narodnim borbama, a isto je tako ona jedina u stanju da naš puk održi u životnoj borbi za obstanak, te da ga drži daleko od pogubnog socijalizma i razvratnog anarhizma.

U Istri nas je malo i siromašni smo. Stoga se obraćamo na sve Hrvate širom naše domovine, da se u svim veselim i nevesellim zgodama sjete i nas, te da i oni pridonesu koji kamešak za što čvršće utvrdjivanje ove naše savremene vjerske i narodne tvrdjave „Obrane".

Komu sredstva dopuštaju, zadužit će se u velike vjerskoj i narodnoj stvari u Istri ako pristupi „Obrani" kao član. Članovi utemeljitelji plate jednom za uvijek K 100 (u jedanput ili u jednu godinu); redoviti članovi plaćaju godišnje K 5, a podupirateli barem K 2 na godinu. Novac se šalje za Katoličko podporno društvo Obrana u Pazinu — Istra."

A sada neka nam bude dozvoljeno nekoliko opaska „sine ira et studio".

Mi istarski Hrvati i Slovenci imademo odavna tri djačka podporna društva t. j. društva, koja se bave ustrojenjem pučkih štala, te podupiranjem srednje- i visokoškolske naše mladeži.

Najstarije takovo društvo je „*Bratovština hrvatskih ljudi u Istri*" sa sjedištem u Kastvu; pak dolazi po dobi „Družba sv. Ćirila i Metoda" za Istru sa sjedištem u Volosko-Opatiji i konačno „Djačko pripomoćno društvo" sa sjedištem u Pazinu.

„Bratovštini", koja podupire od svog postanka djake srednjih i visokih škola, bio je od prvog početka pa sve do danas na čelu svećenik, obično župnik-dekan u Kastvu. U odboru bilo je uvijek a je i danas više svećenika. Proti ostalim odbornicim, svjetovnjacim, nije bilo od postanka društva nikada i nigdje kakvog prigovora u vjerskom pogledu. Oni vriedni i čestiti kastavski svećenici, počam od blagopokojnog župnika-dekana preč. g. Vjekoslava Vlaha, pak sve do današnjeg župnika-dekana veleč. g. Frana Ryšlavy-a, nebi bili uz sebe trpili u odboru osobe, kojih se vjersko osvjedočenje nebi sudaralo s njihovim.

„Družbi sv. Ćirila i Metoda" bio je na čelu sve do svoje smrti blagopokojni dr. *Dinko Vitezić*, uzoran rodoljub i osvjedočen katolik. Od njegove smrti pa do danas je tomu društvu na čelu svećenik, a u odboru uvjek i po koji drugi svećenik.

„Djačkom podpornom društvu" bio je je doduše uvjek na čelu koji svjetovnjak, ali u odbora bilo je a imade i danas više narodnih svećenika, koji bi stalno prije odstupili nego li bi dopustili, da društvo skrene s narodnog i vjerskog puta.

Ne imade dakle po našem skromnom mnienju proti upravama spomenutih prosvjetnih društava s vjerskog stanovišta od početka pa do danas, absolutno nikakva prigovora.

I baš radi toga ne pojmimo, čemu se je išlo sada stvarati novo djačko podporno društvo *katoličko*, za naše visokoškolce, kad već imamo takovo društvo u „Bratovštini", koja je od početka do danas bila i biti će — ako bude htjela obstojati — *čisto katolička*. "Nama se čini, da se baš ide s neke strane u Istri za tim, da se narodno kolo zatvori i da se narodne redove razcjepka i oslabi upravo u času, kad no se narodni dušmani, talijanski liberalci i klerikalci sve to više zbližuju i ujedinjuju.

Zar su gospoda u Pazinu i na Pazinštini već zaboravila kako je baš iz Pazina poletio *prvi veseli glas* u talijanske novine Istre i Trsta o *„renderu među Slovenima Istre i oslabljenju time talijanskej borbi."*

Ako ta gospoda misle, da se tim slabljenjem i cjepkanjem narodnih društava i narodnih sila koristi i pomaže narodnoj stvari u vjerskom i narodnom pogledu — o, onda, spašeni smo; mi smo na žalost protivnog mnienja. Budućnost će pokazati tko je imao pravo.

Rat na Balkanu!

Pula, 12. febrara 1913.

U zadnjem smo broju javili, kako su 8. t. mj. na večer počeli ponovno pucati topovi na Balkanu. Bugari i Srbi, koji topovi na Balkanu. Bugari i Srbi, koji topovi na Balkanu. Bugari i Srbi, koji topovi obsjedaju Drinopolje, otvorili su žestoku vatru na grad, te ga mnogo oštetili a uz to se pomakli bliže grada i stisnuli još tjesnji obruč, stanovši par šestica Turcima. Zapovjednik Drinopolja Šukri paša hrabro brani grad i izjavio je, da će prije svratiti grad sa zemljom i poginut sa cielom posadom nego predati Drinopolje Bugarima. To je očajna borba turskog zapovjednika, koji je više puta pokušao da prodre iz grada, ali je bio uviek suzbijen sa velikim gubitcima. Očekuje se ipak, da će grad pasti, premda imade u njemu još dosta municije, jer oko grada stoji 120.000 Bugara i 60.000 Srba, koji siplju na grad neprestanu vatru iz svojih teških topova.

Za vrieme primirja ostala je bugarska sila utaborena kod Čataldže, gdje je operirala proti Turcima, te se obćenito očekivalo, da će kod Čataldže i u ponovnom ratu nastaviti boj proti Turcima. Nu Bugari promjeniše plan, te se odjednom prikazaše na poluotoku Galipoli prodirajuć u smjeru proti Dardanelskim utvrdama. Tu je došlo do žestokoga boja s Turcima, koji su ostali sasvim poraženi ostaviv na bojištu preko 15.000 što mrtvih što ranjenih. Tu Bugari nastavljaju svoje operacije, kojima se žestoko opiru Turci podpomagani slabom vatrom od par turskih brodova. Cilj Bugara je prodrieti do utvrda Dardanella i tako omogućiti grčkom ratnom brodvlju ulaz u dardanelsko tiesno, odakle bi zajedno provalili u Carigrad.

Oko *Skadra* biju žestoki boj s Turcima Crnogorci, podpomagani od srbske vojske. Crnogorci su zauzeli oko Skadra više glavica, sa kojih uspješno bombardiraju grad. Te glavice zauzeše Crnogorci odvažnim jurišem, te su svoju hrabrost skupo platili. Kažu, da je za tih juriša palo sa srbsko-crnogorske strane preko 6000 ljudi, medju kojima 126 crnogorskih častnika, dva rodjaka kraljice a njezin brat general Vukolić bio je teško ranjen.

Grci se bore s Turcima kod Janine, da zauzmu taj grad. Do odlučne bitke još nije došlo, već se neprijatelji utvrdjuju za svaki slučaj navale.

*

Velevlasti za sada miruju, te čekaju neće li koja od ratujućih stranaka doći pitati posredovanje u njih. Tako se glasi viest, da je Turska zapitala preko Hakipaše u engleske vlade, nebi li ona poduzela korake za utanačenje mira. Engleska vlada je odgovorila, da Turska podnese za to službenu molbu. Govori se još, da će započeti doskora ponovni pregovori o preliminarima za mir u Nizzi.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Izbor na kvarnerskim otocima. Kako je javljeno, obavio se je prošle nedjelje 9. t. mj. izbor zemaljskog zastupnika u sreskim občinama kvarnerskih otoka. Izabran je kandidat hrv. narodne stranke g. Ambroz Haračić. Naš narodni kandidat dobio je 1362 glasa i to u kotaru Krk 877 a u kot. Lošinj 485. Poprilli u Unijah i Susku glasovali su za nekoga Mirčevicha, koji je dobio 152 glasa.

Pregovori za snizv istarskog sabora. Na poziv namjestnika sastaju se kod namjestnika u Trstu dne 17. t. mj. predstavnici hrvatske i talijanske stranke u Istri na pogovor radi sazova istarskog sabora. Na pogovor pozvani su zem. kapetan dr. Rizzi i podkapetan dr. Laginja, predsjednici obaju klubova, koji imadu povesti sa sobom po četiri člana.

Znajući nepopustljivost Talijana glede priznanja jednakopravnosti našemu jeziku u saboru i zemaljskom odboru, a pošto pak naši zastupnici nesmiju ni za dlaku u tim najpravednijim zahtjevima popustiti, koji su za nas *conditio sine qua non*, možemo unapried proreći, da će ti pregovori ostati i ovog puta bez uspjeha. To će biti valjda zadnji pokušaj vlade, koja ako ne uspije, raspustit će istarski sabor.

Konstituiranje Čitaonice u Puli. Jučer na večer konstituirao se je novi odbor naše Čitaonice ovako: predsjednik dr. I. Zuccon, podpredsjednik Ljud. Deklava, tajnik Ivo Šorić, blagajnik Bl. Brečević, odbornik Hermes Rajčić; zamjenici Alfons Legiša i dr. Mirko Vratović.

Novi odbor je tom prigodom zaključio priredjivati članovima t. zv. jour fixe svake subote, da se oživi društveni život naše Čitaonice. Takav prvi jour fixe biti će ova subotu dne 15. t. mj. na večer.

Položio zastupnički mandat. Prošlog četvrtka priobćile su talijanske novine Primorja nekako sramežljivo viest, *da se govori*, da je bivši puljski načelnik i zastupnik na istarskom saboru, odvjetnik u Puli dr. *Varetton*, položio svoj zastupnički mandat. Onaj *„govori se"*, vrijedi zlata, jer se je time samo htjelo pripraviti talijansko občinstvo na budući događaj, koji se je već bio ispunio. Razloga dakako ne navedoše, jer ih je bilo stid pred svojim občinstvom priznati istinu, pošto su do nedavna smatrali, ili bar predstavljali Varetona kao prvaka svoje stranke. Ali sunce se neda zakom prikriti niti se može tako lahko zabašuriti nekoje činjenice, koje su danas i srabcima u Puli poznate i s kojima se već bave i sudbene oblasti.

Javna je naime tajna, da je dr. Varetton suodgovoran kao bivši načelnik za nečuvene kradje i prevare, što je počinile na občini u Puli njemu podredjeni činovnici, koji sjede na obtuženičkoj klupi pred porotom u Rovinju. Radi toga i drugih izravnih zloporaba, da je i sam Varetton pod kaznenom istragom.

Za dokaz *rodoljubnog i nesebičnog* djelovanja g. Varetona kod puljske občine navadjamo ovdje samo jednu izjavu glavnog obtuženika radi kradja i prevara kod puljske obcine i to glasovitog blagajnika Galante-a, koji je ovih dana pred porotom kazao: Dok je dr. Varetton zastupao občinu Pulu kao odvjetnik iznosili su njegovi računi godimice 5—6000 K, dočim su troškovi prijašnjeg odvjetnika iste občine Dr. Baseggia najviše 4—500 K. Jednom u jednoj pravdi — kaže Galante — za samih 100 K prošlošio je odvjetnik dr. Varetton svoj račun 500 ili 600 K, te je občina, pošto je proces dobila i budući bijaše dužnik insolventan, izgubila ovih 100 K i sve troškove odvjetnika.

Eto, kako se je gospodarilo na občini u Puli, kojom su ravnali ovdašnji kamorašti i njihove podrepnice. Ovi posljednji su pred občinstvom manje krivi, jer se nisu valjali u bogatstvu i u raskošju i jer nisu drugo činili nego li njihovi gospodari u bielim rukavicama i cilindru i sa cvietom na prsima. Tatove i sliepare-činovnike stići će kazna pravde, dočim će pravi krivci, kamorašti kolovodje i nadalje slobodno šetati Pulom, držeći nos visoko kao najčišći i najpošteniji muževi i kao najveći i najodlučniji talijanaši patriote.

Sramotnim odstupom zastupnika Varetona izgubiti će istarski sabor posebnu figuru, koja je znala toliko puta svojim komadijaškim nastupom zastupnike obiju stranaka razveseliti.

Istarski veleposjed, koji bi morao imati u saboru po svojem položaju, bogatstvu, inteligenciji itd. najodličnije i najvidjenije muževe svoje stranke, može biti ponosan, što dolaze njegovi zastupnici radi ovakvih prijavština u kaznene iztrage.

Istarska kamorra na obtuženičkoj klupi. Evo već treći tjedan traje porotna rasprava proti desetorici biviših činovnika občine Pula radi kradje i pronevjerenja občinskog novca. Tekom procesa izlazi na javu vrlo zanimivih stvari, osobito način, kako se kralo i varalo. Sudbeni računarski vještaci ustanovili su, da su od god. 1896. do konca 1911. ti uzor-činovnici pokrali občinu za preko 213.000 kruna, ali kažu da su morali pokrasti i preko milijun i pol kruna, što se ne da točno ustanoviti, jer su „gospoda“ tati uništili odnosne računske knjige.

Između ostaloga nadjen je jedan spis i pročitan na raspravi, kojim su se kapurijani puljske občine, odnosno kamorre, načelnik dr. Vareton, podnačelnik Frank, obć. savjetnici Petris i Benussi te obć. tajnik dr. Palisca obvezali prema tadašnjem ministru bogoštovja i nastave grofu Stürgkhu, da će občina otvoriti hrvatsku školu u Puli, kad vlada preuzme talijansku obć. gimnaziju u svoje ruke. Kako su te varalice održali riječ vidi se po tome, da hrvatske škole još i danas uzdržava Družba sv. Cirila i Metoda, premda je vlada podržavila občinsku talijansku gimnaziju u Puli. Jasno je već i sliepcima, da je talijanska kamorra prije i sada još uviek živi od sljeparija i varanja.

U tu raspravu je upleten i najposljednji načelnik občine dr. Vareton, koji je pod procesom radi zloporaba sa občinskim novcem. To je dalo povoda, da je dr. Varston polotio zastupnički mandat na istarskom saboru.

Na raspravu je pozvano više svjedoka, među njima dr. Sizzi i dr. Stanich, bivši načelnici občine puljske. O dru Stanichu primio je sudbeni dvor otvoreno pismo (podpisano) u kojem pisme kategorički tvrdi, da je dr. Stanich znao za kradje, falsifikacije i pronevjerenja sa strane obtuženika za vrieme svoga načelnikovanja.

Taj proces trajati će za stalno još ovaj i cieli budući tjedan, ako se što izvanredna ne dogodi.

Inžinir Leban odmegljio. Glasoviti bivši inžinir občinskih poduzeća u Puli (plinara, vodovoda) Leban, koji je bio osuđen od tribunala u Rovinju kaznjen na dvie godine tamnice radi prevara i pronevjerenja občinskih stvari, a puštan tada na slobodu do pravomoćnosti osude uz kauciju od 40.000 K, pobjegao je u Ameriku. Tako je i taj šmi inžinir izbjegao kazni na moreć ni za 40.000 K, koje su njegovi crtovi položili za njega. Tako se sada sve tri bivša občinska inžinira (Leban, Benni, Mannin) izvan granica austrijskih zakona, te se mogu sada s pokradjenim novcem iz puljske občinske blagajne slobodno ćefati u „slobodnim“ zemljama.

Iz Društva. U veselom društvu Slovenaca, Hrvata i Čeha u gostioni Josipa Travnička u Šijani sakupilo se za Družbu K 6. — U Dračevcu kod Poreča sakupio je na mlado ljeto Ivan Katušić za Družbu K 6. — Kod „zečevine“ u Krnici sakupilo se u društvu lovaca K 14·20. — G. Pavica Brgić sakupila je na dan pusta u Krnici K 15·64. — Među članovima Hrv. Čitaonice u Dubašnici sakupio je dne 9. t. m. g. Pavao Kremenić K 18. — Živili rodoljubni sabirači i prinosnici. Napried za Družbu!

Hrv. Sokol u Medulinu obdržavati će u nedjelju dne 16. t. m. u tri sata po p. svoju prvu glavnu godišnju skupštinu sa dnevnim redom: 1. Pozdrav starešine. 2. Izvještaj upravnog vieća o radu društva u prošloj godini. 3. Izvještaj blagajnika. 4. Izvještaj upravitelja o stanju društvenog imetka. 5. Izvještaj revizora i absolutorij upr. vieću za god. 1912. 6. Izvještaj vodje o tjelovježbi. 7. Izbor novog upravnog vieća i 8. Eventualni predlozi.

Darovi za glazbeni odjel hrv. Sokola u Medulinu: dr. Sorli 5 K, Vlašić Mate, Novavas 10 K, dr. Zuccon K 40, Fr. Matejčić, Trst K 20, na piru Lorencin Nikole sa Šugar Ružom sakupljeno K 36·64, dr. Stanek K 5, pop Janko K 2, Kukuljica 5·08, starosta izručí predanih mu K 21·50, dr. Laginja K 20, Trapan Josip K 2, u ime božje K 300. Hvala darovateljima.

Lošinjski kotar

Iz Maloga Lošinja. Umjesto odgovora na dopis iz Malog Lošinja u 4. broju „Pučkog Prijatelja“ iz Pazina, podario je gosp. Josip A. Kraljić po 1 K „Narodnoj Zajednici za Istru“ i „Družbi sv. Cirila i Metoda“. Novac uručen je podružnicama u Malom Lošinju.

Voloski kotar

† **Vjekoslav Kinkela.** Iz Rukavca — občina Kastav — stiže nam dne 7. o. m. žalostna viest, da je preminuo tamo dan prije, nakon dugotrajne teške bolesti okrijepljen svetotajstvima za umiruće u 66. godini dobe svoje g. Vjekoslav Kinkela stariji, trgovac, posjednik, počastni građanin grada Kastva, bivši mnogogodišnji zastupnik i savjetnik občine Kastav, te glavar rodoljubne obitelji Kinkelove u Donjem Rukavcu.

Dok je bio pokojnik mladji i zdrav, zanimao se živo za duševni i tjelesni napredak rodnog si mjesta i svoje občine, te ga je i radi toga zastupstvo občine i grada Kastva počastilo time, što mu je podielilo počastno građanstvo.

Za vrieme smutnja, prouzročenih u onoj občini od tudjinskih plaćenika kao Coder, Krstić itd. doživio je i on gorkih od strane zavedenih stvorova, ali on je uviek čvrsto stajao uz one narodne muževe, koji su odlučno branili narodnu čast i koristi občine.

Kad su mu snašle sile, više zbog bolesti nego li radi starosti, zamienio ga je u službi občine i naroda stariji sin i danas glavar obitelji Vinko, koji zastupa na občini dostojno svoje susjedčinare i valjano zamjenjuje svoga vriednoga oca.

Inkolat je sina Vjekoslava i kćerku Mariju, koju ubrajamo među najbolje učiteljice Istre. Bio je vazan gospodar i glavar svoje obitelji, koja je ugojio u čisto narodnom duhu i koja mu služi na čast. Za sobom ostaje teške uzvišenu supruguudovicu, dvije kćeri, dva sina, snahu i unučadi, te brojnoj prijatelja i štovatelja, koji žale duboko preveni gubitak toga vriednoga muža.

Občinski liečnik u Mošćenicama. Na zadnjoj sjednici zastupstva občine Mošćenice bio je imenovan liečnikom g. dr. H. Udina. Čestitamo občinarima!

Odlikovanje. Dotobrinik u Opatiji vel. g. Mate Dubrović bio je odlikovan od sv. Oca tim, što mu je podielio čast papinskog komornika. Čestitamo!

Kako vladini organi idu na ruku našemu seljaku. U Podgradskom kotaru već od nekoliko godina fali sposoban čovjek za uškopljenje domaćih životinja, osobito krmaka. Gospodarska zadruga se obratila u to ime na razne oblasti, da bi priskočile na pomoć, ali žalibože bez ikakvog uspjeha. Napokon pošalje gospodarska zadruga na svoj trošak jednog mladića u Štajersku, veterinaru dr. Lampretu, da se kod njega taj zanat nauči. Dotičan gosp. veterinar je našeg čovjeka doista dobro izvježbao. Povrativšemu se mladiću kupi gospodarska zadruga i potrebite instrumente, a mladić, čim je kući došao, napravio je molbenicu na kotarsku oblast u Voloskom, da mu izda dotičnu dozvolu.

To se je dogodilo godine 1911, ali do danas zabadava čeka na obrtni list. Pošto krmci nisu htjeli da čekaju na obrtni list, na molbu posjednika htjede dotični mladić da njih krmke uškopi, ali bi od žendarmerije ustavljen, jer da nema obrtnog lista. Što biste kazali na takve šikane?

Iz Narodne Zajednice za Istru. Prošle nedjelje, dne 9. o. mj. obdržalo se pod okriljem Narodne Zajednice za Istru pučko predavanje u Zametu kod Rijeke, koje je osobito uspjelo. Predavao je vrlo zanimivo g. dr. Bakarčić, liečnik u Opatiji o svojim doživljajima i utiscima u Sofiji i Bugarskoj. Predavača su sakupljeni veoma pozorno slušali i na koncu nagradili živim i dugotrajnim pljeskanjem. Prije predavanja progovorio je narodu g. dr. Poščić, nar. zastupnik i predsjednik Nar. Zajednice o svrsi i zadaći ovoga našega mladoga društva. Govorio je tako, da se je opažalo kako je on čvrsto uvjeren o uspjehu ove organizacije, koja nam je bila tako potrebita. Iza predavanja pokazao je g. prof. Crvarić iz Opatije skioptikonom nekoliko zanimivih slika iz Bugarske, Sofije i oslobodjenih krajeva, što je občinstvo veoma zanimalo.

Istoga dana obdržali su odbori podružnica u Zametu i Matulji svoje odborske sjednice, na kojima se koješta liepa i korisna pretresalo i zaključilo.

U subotu u večer, dne 8. o. mj., obdržavao se u Voloskom I. sastanak članova podružnice u Voloskom-Opatiji. Na tom brojno posjećenom sastanku izvjestio je odbor o dosadašnjem radu. Članovi su postavljali iza toga upite i iznašali su svoje želje i prieloge za dalnje društveno djelovanje.

Pazinski kotar

Iz Pazina. Od potrebe je, da iznesemo nekoje važnije stvari iz našeg društvenog djelovanja u gradu Pazinu u novoj godini.

Premda bi bilo već o nekojim stvarima moralo biti izvještćeno, te se i tu opet opaža značajna crta našeg naroda, da uz prilično broj inteligencije ne nadje se nitko, da izvjesti barem u kratkim crtama glavne događaje iz našeg narodnog života u tom gradu.

Dne 11. januara priredile su podružnice Družbe sv. C. i M. u Pazinu koncert s plesom. Cijela zabava je dobro uspjela, a na tome moramo se u prvom redu zahvaliti priredjujućem odboru, koji si je prilično truda dao, da stvar što ljepše izpadne. Sve točke rasporeda bile su dobro izvedene a u tome ide hvala vodji pjevanja i tamburanja i sudjelujućim članovima. Poželjno je, da se ovakve zabave ne zapuste, već da ih se svake godine motne na dnevni red, a to tim više, kada je stvar namjenjena u osobito plemenitu i dobrotvornu svrhu.

Dne 2. februara držala je „Hrvatska glazba“ u Pazinu prvi svoj pjev, na kojega je pohrlilo sve što je našega u Pazinu, osim nekolike „častnih“ iznimaka. Sam je pjev izpao u svakom pogledu na zadovoljstvo svija. Premda je ulaznina niska bila (muški K 1, ženske 60 para), to je ipak bio liep prihod od K 408·64, koji nam najbolje potvrdjuje, da je ples bio dobro posjećen.

Mjesto ulaznine poslali su prinose gg. dr. D. Trinajstić K 20·—; po K 10 dr. Kurelić, Matejčić Fran, Mandić Josip, Motika Josip, Rebek Prav., Ujčić Nikola; po K 5 braća Aučić, dr. Šebesta Josip; Pečenko K 3 i Lovrinić M. K 2. Svima spomenutim i nespomenutim najljepša hvala.

Jedan događaj koga smo doživjeli kod ovoga plesa, a koga su mnogi opazili, ne možemo prešutjeti a da ga ovdje ne spomenemo. Nekoja gospoda na čelu sa g. Baćićem bili su korporativno osam dana prije na veteranskom plesu. Na ovom je plesu dapače g. Baćić i do kasno doba noći i plesao, dok naprotiv spomenute gospode na plesu „Hrv. glazbe“ nije bilo niti blizu, a niti su poslali ulaznine, prem se radi o jednom važnom narodnom društvu u Pazinu. A to tim više je za osuditi taj njihov postupak, kada nam je vrlo dobro poznato, da su u svoje vrijeme galamili radi osnutka jedne hrvatske glazbe u Pazinu, a sada, kada je imamo, onda ih ne vidimo na djelu.

Po svemu tomu izgleda, da su stanovitoj gospodi prečiji osobni interesi i u drugom redu stranački, nego li je to naš narodni napredak u Istri. Ali kada se radi za naš narodni napredak u Istri, od potrebe je bez svakog obzira, pa makar se tu radilo o svojim ljudima, da uvijek, svagdje odlučno, i dosljedno nastupamo za svoja narodna prava, ako ljubimo svoj jezik, rod i milu grudu.

Na ove opaske prisilila nas je i ova činjenica, da naime na pokladni utorak, kada se je obdržavao Hrv. Čitaonice ples, koji je isto bio dobro posjećen, bila su isto nekoja od spomenute gospode u prostorijama do plesne dvorane do kasno doba noći (ne plativši ulaznine za ples), a to radi stanovitog njihovog inspiciranja. Sramota!

Hrv. Čitaonica u Pazinu obdržavat će svoju glavnu godišnju skupštinu dne 2. ožujka 1913. u dva sata po podne u vlastitim prostorijama uz ovaj dnevni red: 1. Čitanje zapisnika posliednje skupštine. 2. Izvješće odbora. 3. Promjena pravila. 4. Izbor raznih odboru. 5. Razno.

Nova pravila, koja odbor predlaže, može svaki član pregledati svakog dana prije glavne skupštine u prostorijama čitaonice. Odbor.

Puška knjižnica u Pazinu. Radi pokladnog zabavnog vremena je broj izdataka knjiga opao, te se je izdalo samo 75 knjiga. — U zadnje vrijeme je knjižnica primila od g. Jos. Mandića 2 knjige i od „Odbora za prosvjetu“ 2 knjige. Najljepša hvala i slijedili ih drugi na tom putu.

Djačko pripomoćno društvo u Pazinu primilo je od 1. aug. 1912. do 1. febr. 1913. sliedeće prinose:

a) Od utemeljitelja: P. n. gg. Mate Oršić, kanonik, Krk K 100, Šebesta dr. Josip, obć. liečnik, Pazin K 100, Corazza Gjuro, sudb. viećnik, Rovinj K 40, † Josipa Koritnik rodj. Pečenko, Trst K 100.

b) Od članova redovitih: P. n. gg. Pero Premuda, sud. viećnik u m., Zagreb K 10, Valentin Jereb, župeupravitelj, Sv. Martin K 10, Ljudevit Tomičić, Trst K 20.

c) Od članova podupirajućih: P. n. gg. Matejčić Fran, Trst K 100, Obitelj Marotti-Karabaić, Dubrovnik, za počastit uspomenu pok. otca Viktora i brata Antona K 50, Medulinsko društvo za štednju i zajmove, Medulin K 75, Gjuro Hrašovec, odvj., Celje K 4, „Tarek i Mišić“ K 101, Placar, Krk K 24, dr. Agneletto zahvale K 14·40, Zapis blagopok. Frana Bukovec, bivšeg župnika u Trviču K 200. Za dobru ruku darovali: Vanik Josip, župnik, Lindar K 10, Prijatelj pe dr. Trinajstiću K 200, Prva hrvatska štedionica, Zagreb K 100, Rerudar K 200, Bučevoj K 400, dr. D. Trinajstić K 20, dr. Josip Šebesta K 5, Matko Mon-

dić, nar. zast., Trst K 10, dr. Fran Mandić, liečnik, Trst K 30, Gojtan Josip, župnik, Kaščerga K 5, Hrvatin Anton, posjed., Kaščerga K 1, Petković Katarina, Kaščerga K 2, Ambroz Haračić, profesor, Mali Lošinj K 20, Frulić Šime, župnik, Grdoselo K 5, Flego Josip, župeupravitelj, Slum K 10, Andrijčić Ante, asesor, Poreč K 20, Djuro Ružić, veletržac, Rieka K 10, Grašić Josip, župnik, Beram K 20, Fran kola Fran, prof., Pazin K 5, Gjuro i Marija Gašparović, Karlovac K 20.

Plemenitim prinosnikom svesrdno zahvaljuje se Odbor.

I od naše strane toplo preporučujemo ovo toli potrebito i vrlo plemenito društvo, za koje se sada žalibože jako malo zauzimlje naš narod. (Op. ur.)

Porečki kotar

Iz Materade piše nam. Čudit će se mnogo njih, da u svakom broju „N. S." čitaju štogod o nama. Znak je dakle, da i u ovim stranama žive Hrvati, o kojim je skoro ciela Istra držala, da smo potalijančeni. Ali tomu nije tako, premda imademo već 16 god. talijansku školu, koja je imala biti prava kovačnica odnarodjenja naše mile dječice. I za nas je u ovim zapadnim krajevima Istre dvadeseti vieк novi vieк, u kojem smo se probudili, i gledamo, da se oslobodimo od talijanskog tiranstva. A da se oslobodimo od tog tiranstva, pomogla nas je naša plemenita Družba, kojoj smo vrlo zahvalni, što nam je podigla po jednu školu, koliko za nas materačane, toliko za našu susjednu braću u Lovrečici, Kaštelu, Sv. Luciji kraj Portorose i Grožnjanu.

Našu družbinu školu polaze i ove škol. god. 114 djece, a buduće školske godine polazit će preko 140, tako da u školskoj prostoriji ne će biti više mjesta. Godinu je dana otvorena škola, pa ovakav polazak djece.

Vidi se odatle, kako raste sve to veća sloga medju nama i probudjenje hrvatske sviesti u ovim zapadnim krajevima. Nema više nikakve sile, kojom bi mogli naši neprijatelji Talijani ugušiti ovaj pokret za hrvatsku rieč i našu grudu. Nek otvore više oblasti svoje oči, i nek pročitaju gornje istinite brojeve, pak će vidjeti, da u Materadi nije niti 5 po sto Talijanaša, kako nam je iskazao naš vriedni rodoljub u „N. S." od 23. pr. mj., gdje je takodjer dao na uvid cieloj Istri onaj gnjusni turski „ferman" od umaškog načelnika Manzutta, a potvrdjen takodjer od strane kot. poglavarstva! I radi ovdašnjih par prodanaca, da podnosimo nepravdu svi mi 98 po sto Hrvata? Gdje su više oblasti, da ne skrate prste ovim zulumćarima, koji misle da su u Turskoj, gdje vlada nasilje i bezvlađe?

Za sv. tri Kralja imala je biti dječja zabavica, ali po onom „fermanu" pobojao se naš g. učitelj, da ne bi došli žandari, te da bi nam kod toga smetali. Dakako, da su se na sv. tri Kralja svjetlucali šiljci žandarma i obć. stražara, kao što i na 26. pr. mj., kad je priredio naš g. učitelj Gabrijelić dozvolom kot. pogl. skromnu ali ugodnu zabavu u škol. dvorani, gdje smo bili zakupljeni preko 200 nas tako, da nije bilo više u dvorani mjesta. — Dvorana bila je ukusno okićena, a pozornica tako ukrašena, kao da smo u kakvoj šumici. S jedne strane pozornice stajao je bogato okićeni bor, te smo se zadivili onom janačkom nastupu Josipa i Margarite, te ostale djece, koja su uzveličavala Isukrsta. Im dva komada o božiću razveselila su nas djeca svojim milozvučnim pjevanjem raznih pjesama, a osobito pak s „Hej veselo" i „Za dom". — Nad svako očekivanje lepo je izgovor „Za materinsku rieč", koji su djeca upravo izvrstno prikazala. Za vrijeme predstavljanja bilo je krasnih prizora, kad su ono bila istaknuta najnježnija roditeljska čustva izvježbanom igrom djece. Komu nije srce uzdrhtalo od veselja, kad je čuo deklamaciju pjesme „Planula zora" i pjevanje iste, kao i „Još Hrvatska nij' propala", „Tko je rodjen Hrvat" i druge.

Ne možemo, da ističemo sve, jer bismo daleko zašli, već se liepo zahvaljujemo g. učitelju i gdjici učiteljici Markovčić, koja je bila od pomoći kod priredjivanja pozornice. Na koncu zabave išao je učitelj g. Ivo Miloš po dvorani, da sakupi koji novčić za plemenitu „Družbu". Svaki, koji je imao štogod u žepu, dao je, tako da se je u sve sakupilo 31 K.

Koparski kotar

Iz Buzeta. Već više vremena se nismo javili, kao tobož da smo već svi mrtvi, te vas molimo g. uredniče, da ovih par redaka izvolite uvrstiti u cienjenu „Našu Slogu.

Natrag mjesec dana po prilici sagradio je Dinko Sirotić, nadglednik bujica, novu kuću, blizu našeg Nar. Doma. Kod nas je stari običaj, da se prigodom dovršaja krova na novoj kući objesi zastava i da vlasnik kuće dade, odposno pripravi zidarom takozvanu napojnicu (likof).

Tu kuću gradili su naši pošteni zidari i držali su se starog običaja te su objesili na krov hrvatsku trobjnicu. Ali kad je Sirotić to opazio, bio mu je trn u oku, te je zastavu primio u ruke i bacio u blato veleć zidarom, da on takve zastave neće na svojoj kući viditi, jer da on nije Hrvat i mjesto da zastavu objese, da će im dati pol litra rakije.

Kad je opazio naš drvodjelac Kajzer da je zastava nemilosrdno bačena u blato, dignuo je istu i ponesao u Nar. Dom.

Mi se ne čudimo, da se je taj Sirotić usudio takva šta počiniti, jer znademo dobro, da je od takovog roda i odgoja (prodanac) i da je tu stvar počinio, samo da pokaže svojim predpostavljenim, da je junak za naše zastave zabacivati i da takovim postupkom valjda prije postigne mjesto c. k. šumskog nadziratelja.

Neki naši — tiesni prijatelji tog odpadnika — zažmiruju na to izdajničko djelo. Upozorujemo pako naše ljude, da takovo postupanje uzmu na znanje.

Kaštel (obć. Piran). Prošle godine smo dobili od vlade pomoć radi slabe ljetine i to za Kaštel 11.000 K. Na sjednici kod c. kr. kot. glavarstva u Kopru bilo je odlučeno, da se s tim novcem ima napraviti groblje kod Sv. Marije sa 6000 K, a sa ostalih 5000 K, da se imadu popravljati putevi u Kaštelu.

Kaštelani su se svi kao jedan dignuli proti tomu, nek se s tim novcem ne popravljaju putevi; i to za to, jer do sad su običavali s državnom pomoći popravljati staze tako, da su na put nabacali zemlju, da pokriju kamenje i kad je došao daž, bilo je slabije nego prije; tako su na primjer s državnom pomoći napravili predprošle godine put u Gadarima. Za to su Kaštelani zahtjevali, da se tako u prazno ne troši novac.

Iza dugog natezanja bila je na sjednici kod c. k. kot. glavarstva u Kopru odluka promjenjena tako, da se za 2000 K ima kupiti kukuruz, a za ostalih 3000 K da se popravljaju putevi.

Prošlog su se mjeseca ti putevi popravljali i valjda je već cijela svota potrošena, jer se ne vidi da rade. Ali ako ideš sada iz Vižinade k Svetici; ili iz Kaštela na kratko u Montrij, kuda su popravili staze, moraš dobro paziti kamo staneš; tu nije nego zemlja i debelo kamenje. Sada, kad je još zemlje, po dalju je slabije nego prije. Kad bude daž opeo zemlju, ostat će po putu debelo kamenje; i opet će biti slabije nego prije.

Evo, za to su se kaštelani toliko protivili, da se s ovom državnom pomoći ne popravljaju putevi. Bilo je obećano od strane c. kr. kot. glavarstva i od strane občine u Piranu, da će biti putevi popravljeni u redu, tamo, gdje se budu popravljali. Sada mi čekamo, da put od Vižinade do Svetice i put od Kaštela do Montrij bude u redu popravljen. Zemlja bi bila dobro stajala na njivi, a ne po putu. Ali, ako će biti putevi popravljeni u redu, treba da občina Piranska postavi za „kapa" jednoga čovjeka, koji se razumi u popravljanje puteva. Sada već Kaštelani nemaju svoje muževe u Kaštelu koje su jedan put sami izbirali, nego koga njim Piran stavi za župana, onoga moraju držati. Zato i jesu putevi ovakvi.

Franina i Jurina

Fr. Je pošebile, da su poli našega jezera oni Karnjei, keh je žalibog ena naša kasa na dobru viru skapulala pred 7 let odi rovine, sopeta tako tepli Talijoni, da su se pasonu nedilju fidoli već pobirat na plesi i za talijansku „Legu".

Jur. A je pošibile, je, da bi tako ne. I još su im niki naši derešto dobri mladići doli za tu gnjusariju nikuliko koron, ma te šperon va Boga, da se ne ćeju pustit više nikul tako zaslipit odi tih doklaćenih žbaracini, ki su za naše misto šiguromente huji lih — Bog mi je prosti! — najveća kuga i kolera.

Fr. Ma jo se pak šolić štupin, kako ti žbaracini, ki su bili kaštigoni na saku viju, moreju biti onako veliki prijatelji z nikimi špicli.

Jur. A ja takova su sedo vremena, mà jo penson, da ćeju ta vrimena šubito pasot, i da ćeju se još žbaracini naprav opeć zi simi „šijori šontuli", zi simi svojemi Pikuli i Jurnaleti i zi simi očodami i urdini, keh su pred malić prejeli odi talijanskih kopi v Istriji.

Razne primorske viesti

Iz carevinskog vieća. U Beču dne 11. febr. 1913. U jučerašnjoj sjednici, bila je prihvaćena u trećem čitanju zakonska osnova proti širenju kužnih bolesti.

Zatim je počela rasprava o promjeni obrtnog zakona obzirom na zaštitu radnika pekara, koje gospodari silno iskorištćuju. Rasprava je u današnjoj sjednici nastavljena i osnova prihvaćena.

U istoj sjednici je raspravljena i prihvaćena osnova zakona o zaštiti trgovačko-obrtnih znakova (maraka) prema Vašingtonskom ugovoru.

Započela je konačno razprava o promjeni obrtnog zakona glede kućarenja.

Glavni rad državnog sabora uredotočen je u važnijim odborima, osobito u financijalnom i proračunskom odboru. Kad ovi svrše svoj posao, nastati će i u kući živahnije djelovanje.

Položio mastupnički mandat. Iz Poreča javljaju, da je položio čast zemaljskog zastupnika g. Augustin Tomasi, predjednik zem. kulturnoga vieća. On je bio izabran u ietarskom veleposjedu.

Za Varetonom — Tomasi, a govori se, da je sit komedije svoje stranke i sladkogorki, ali onaj blaženi „litel", što mu ga je prišio jedan član njegove stranke povodom zadnjeg saborskog zasjedanja podaje mu jošte nešto „korajže".

Madjarska poklopa na Rieku. Poznata je školska činjenica, da su danas na Rieci Madjari gospodari, koju su osvojili protuzakonito i samlno i koju je ta dašnja vlada predala lakoumno, da ne kažemo izdajnički Madjarima na milost i nemilost.

Nu uzprkos svomu gospodarstvu na Rieci, trebalo im je da zagospoduju i nad riečkim svećenstvom i nad riečkim crkvama, u kojima vlada još uviek hrvatski jezik.

Sjećati će se naši čitatelji, kako su Madjari prije tri godine pokušali, nebi li Rieku s okolicom odciepili od senjske biskupije te za Rieku otvorili posebnu i samostalnu biskupiju. Taj pokušaj nije im tada uspio, jer su složno ustali proti Madjarskoj pohlepi i hrvatski biskupi i hrvatsko svećenstvo i hrvatski narod.

Naišav na složan odpor svega hrvatskog naroda odustali su Madjari od svoje nakane, no ne za uviek. Sada se opet pronio glas, da su Madjari ponovno pokušali predobiti Sv. Stolicu za odciepljenje Rieke od senjske biskupije i za ustrojenje samostalne biskupije. Novine javljaju dapače, da je sv. Otac na to već pristao i da je to već gotova stvar.

Službeni list hrvatske vlade pobija ovaj posljednji glas.

Opozicionalne novine u Hrvatskoj i na Rieci ne znaju ni same, kako stvar stoji. Biskup senjski kaže, da ne zna ništa, a isto tako i zagrebački nadbiskup. I jedan i drugi bi morali znati iz Rima za tako važnu promjenu.

Hrvatski je narod radi te madjarske pohlepe silno ogorčen i uznemiren i to tim više, pošto se ne zna što je na stvari.

U toj nejasnosti umirit će bar ponešto svakog rodoljuba viest „Riečkih Novina", koju priobćuju u svojem broju od dne 8. o. mj. i koja se glasi:

„Madjari drže sada, da je došao zgodan čas — sada hrvatski narod spava. Ne i sada su se prevarili: viest će o odciepljenju prodrmati i najpospanije, i Hrvati će pokazati, da nijesu zaboravili na najizloženiji kraj Hrvatske. *Ta prije će odstupiti senjski biskup, prije će demisionirati cio banovinski episkopat, nego li će pristati na ocjepljenje Rijeke, prije nego li će počiniti najveće izdajstvo na hrvatskoj katoličkoj crkvi.*

A ako ih ne budu niti upitali, nego im jednostavno stavili pred oči gotov čin? Ta, nema paragrafa u ni jednom zakonu, pa ni kanonskom pravu, što ga ne bi mogao dobar jurista nategnuti na deset načina! Nije badava naglašeno u šematizmu senjske biskupije, da je Rieka istom od 1786. podvrgnuta senjskoj biskupiji, a prije da je pripadala poljskoj. Nu naši će biskupi, čvrsto se nadamo, znati i sada zaprijećiti ovo bezakonje. Dekret o odciepljenju, ako je već i gotov, ne smije biti publiciran."

Ako su u istinu hrvatski biskupi pripravni, da svi žrtvuju čak svoj visoki položaj prije nego li bi dopustili, da se Rieku odcjepi od svoje matice, od senjske biskupije, tada je uzaludan svaki madjarski napor i sve njihove sile. Sv. bo Stolica nebi mogla tražiti toliku žrtvu od hrvatskog naroda radi obiesti i prkora Madjara.

U zadnji čas dolazi viest iz Beča, da je papinski nuncij u Beču izjavio zagrebačkom nadbiskupu dru Baueru, da su sve glasine o odciepljenju Rieke od senjske biskupije neistinite.

Prodaje se

1 par dobrih konja sa vozom uz priličnu cijenu.

Oglasiti se kod Jakova Lučić kbr. 73 u selu Zorčići, županije Marčelji kod sv. Matela, občine Kastav.

Dvorac na prodaju.

U Šoštanju kod Celja (Južna Štajerska) prodaje se uz nisku cjenu dvorac u krasnoj okolici sa divnim položajem. Ima 18 soba i salona, 3 kuhinje, staju i razgredne prostorije, mali podrum — sve vrsma zgodno za hotel —, osim toga veliki podrum odsen za veletrgovinu s vinom.

Pobliže obavjesti daje:

Vinko Kollšek u Šoštanju (Štajerska).

Prodaje se u Pazinu

nova kuća u sredini grada, sa vrtom (koliko koma treba), sa kamenolomom te lepim vočnjacima. Upitati kod Josipa Vranjeć u Pazinu.

Poziv

na redovitu godišnju glavnu skupštinu **Posujilnice u Lanišću**, reg. zadruge sa neograničenim jamstvom, koja će se obdržavati u nedjelju dne 23. febrara 1913. u 1 sat po podne u društvenim prostorijama uz slijedeći

dnevni red:

1. Izvješće upravnog odbora.
2. Izvješće nadzornog odbora.
3. Čitanje izvještaja o obavljenoj reviziji po „Gospodarskoj Svezi za Istru“ u Puli i „Zadružnoj Zvezi“ u Ljubljani.
4. Odobrenje računarskog zaključka za god. 1912.
5. Slučajni predlozi.

Ako ova glavna skupština ne bude mogla u opredieljeno vrieme zaključivati, držati će se obzirom na § 32. društvenih pravila pol sata kasnije na istom mjestu i s istim dnevnim redom druga glavna skupština, koja će zaključivati bez obzira na prisutan broj članova.

Odbor.

Br. 166/IV.

Razpis

službe občinskog liečnika.

U smislu § 2. zakona od dne 12. augusta 1907. zem. zak. list br. 89 razpisuje se ovim mjesto občinskog liečnika za občinu Podgrad, sa godišnjom plaćom od K 1600 i putnom odškodninom (paušalom) K 1000.

Liečnik mora stanovati u Podgradu, gdje je sjedište kot. suda i drugih ureda, mora držati svoj farmaceutski ormar i govoriti jedan slavenski jezik.

U kratkom vremenu ustanoviti će se zdravstveni okoliš triju odbćina tog sudb. kotara, naime: Podgrad, Jelšane i Materija, te se može računati na povišanje plaće. Točniji uvjeti leže na ogled kog podpisanoga županstva. Prošnje poslati podisanom županstvu u roku od 4 tjedna.

Županstvo občine
PODGRAD, dne 10. febrara 1913.
Dekleva, župan.

Odvjetnik

Dr. Lovro Scalier

otvorio je

svoju pisarnu u Puli

– (Narodni Dom). –

GOTOVI KREVETI

iz crvenog platna dobro punjeni, pokrivač ili podnja pernjača 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·— i K 18·—; 2 metra duga 140 cm. široka K 13·—, K 15·—, K 18·—, i K 21·—; jastuci 80 cm. dugi, 58 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, i 70 cm. široki K 4·50 i 5·50.

Izradjuju se i po posebnoj mjeri, strunjače na 3 dijela za 1 krevet po K 27·—, boje K 33·—. — Razašilje franko pouzećem od K 10·— napried. Zamjenu i vraćeno priznaje ako se poštarina plati.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Napredak znanosti!

za liečenje sifilisa kao što i kožnih i spolnih bolesti.

Brzi i sigurno djelujući liek, u tuzemstvu i inozemstvu potvrdjen od mnogobrojnih svjedočbi kao kožne otekline, uretritis, zvstitis; kod upale disala akutnih i kroničnih bolesti itd. Sve spomenute bolesti liečе se najradikalnije sa

Casile confettis

po K 4·— kutija.

Jezgrovito liečenje sifilitičnih bolesti i njih posljedica jest **„Jormbin Casile“**, s najboljim uspjehom proti onemogloći, spolnoj nesposobnosti, bolesti zglobova, neutrastenji i proti prelievu i spermatoriji, upali mokraće itd. Ciena **Jormbin Casile** K 3·50 bočica.

Za razjašnjenja i svaku drugu uputu obratiti se na ljekarnu **Seravalle** u Trstu na; naslov g. N. Casile, koji će odgovoriti odmah uz diskretno održanje tajne.

»Casile« liekovi prodavaju se u svim ljekarnama U Puli ljekarne Wassermann, Costantini S. Policarpo i Ulika Pellegrini.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni. Poslužba brza i točna.

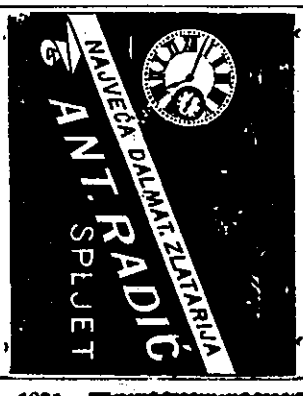

Širite „Našu Slogu“.

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo. Punat.

Redovite pruge po Krarneru.

Punat-Krk-Torkolo-Glavotok-Malinska-Njivice-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Krk-Rieka tri put na tjedan.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat-Baška-Lopar-Rab-Lun-Lošinjveli-Lošinjmali (luka sv. Martin) Nerezine dva put na tjedan.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake srijede tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali (luka sv. Martin) svake nedjelje tamo i natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Cirkvenica svaki dan tamo i natrag.

Glavno odpravničtvo na Rieci.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 314.

Vino iz voća

I. vrsti, sladko, čisto, štajersko izradjeno iz voća od Mascanzca i Reinette, litar 20 para, franko moj kolodvor, u bačvicama od 150 do 300 litara itd.

Razašilje pouzećem

Juraj Stelzer, Puntigam

kod Gradca. 248 3-6

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu. — Utemeljena god. 1884.

Povjerenik za Pulu i okolicu: Ante Iskra, upravitelj škole Via Leme 9.

Centrala: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice. Podružnica u Trstu, via del Lavatoio br. 1. II. kat. — Telefon br. 2594. — Glavna zastupstva: Ljubljana, Novisad, Osijek, Rijeka i Sarajevo.

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti,
2. osiguranja miraza,
3. osiguranja životnih renta;

II. Protiv štete od požara:

1. **Osiguranja zgrada** (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica),
2. **Osiguranja pokretnina** (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.),
3. **Osiguranja poljskih plodina** (žita, sijena i t. d.);

III. Staklenih ploča protiv razbijanja.

Zadružna imovina u svim odjelima iznosi	K 2,713.674·13
Od toga temeljna glavnica	K 800.000·—
Godišnji prihod premije s pristojbama	K 1,363.040·89
Isplaćene odštete	K 4,970.238·48

Sposobni posrednici i akviziteri namještćuju se uz povoljne uvjete.

Od 1878! --- Posvuda čuveni glasoviti obljubljeni domaći liek. --- Kod većih naručbi znatan popust.

Ljekarnika **A. THIERRY-a balsam**

Jedino pravi sa zelenom duvnom kao zaštitna marka.

Zakonom zaštićeno.

Svako natvaranje, oponašanje i preprodaja drugih balzama se zavarvajućom markom progoni se kazneno po sudu i strogo kami. — Djeluje sigurno, ljekovito kod svih bolesti organa disala, kašlja, ihacivanja promuklosti, katara grla, prsobolja, bolesti pluća, specijalno kod influence, bolesti želudca, upale jetara i slezene, pomanjkanje stolice, zubobolje i ostalih bolesti, trganje zglobova, opeklina, kožnih bolesti itd. 12/2 ili 6/1 ili 1 vel. posebna boca K 5.60

Thierry-eva jedino prava conífoljska mast

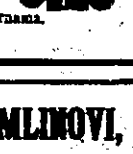

sjegurna i stalna ljekovitog djelovanja kod rana, oteklina, ozleda, upala, sbcesa odstranjuje sva strana tjelesa, koja su došla u tijelo pa često predusretne operacije, koje su sa bolima skopčane, ljekovita kod još tako starih rana, 2 posude stoje K 3.60.

Glavno: Ljekarna „K Anđelu čuvaru“ A. THIERRY-a u PREGRADI, Hrvatska. — Dobiva se u svim većim ljekarnama. Na veliko u ljekarn. drogerijama.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4½%

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

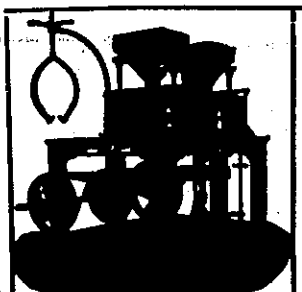

NAJBOLJI ŽITNI MLINOVI,

uljarski strojevi, motori, gospodarski strojevi u najboljoj izradbi i najfinije izrađeni, prikrojeni za svako tlo.

Mnoga poduzeća po nama uredjena u prometu.

Ponude, proračuni na zahtjev badava i bez poštarine od

tehničke poslovnice

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolò 2/b.

Dobivaju se podpune opreme za sva obrtnička i industrijalna poduzeća.

Dopisivanje: hrvatski, slovenski, njemački i talijanski.

Broj 8. Pula, u četvrtak dne 20. febrara 1913. God. XLIV.

Oglasi, pripošlane itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce... predbrojbe, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake ili K 5·— } na godinu, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju svapisma i predplata.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu.

Poštovani izbornici na kvarnerskim otocima!

(VII. izbor. kotar za pokr. sabor.)

Ponukan od prijatelja, odlučio sam primiti kandidaturu, što mi ju za vaš izborni kotar ponudio Odbor našeg polit. društva, a da nisam prije nikada pomišljao, da bi ta časna, dà, ali i odgovorna služba imala zapasti upravo mene, koji tek u skromnosti posvećujem svoje slabe sile i svoje slobodno vrijeme narodnom radu.

Vi ste mi ipak na 9. o. m. jednodušno poklonili svoje povjerenje. Od srca vam hvala.

Ja ću nastojati, što budem bolje i više mogo, da, radeći prema programu našeg polit. društva, odgovorim vašem povjerenju u mene.

Poznam prilično naše zapuštene otoke i vaše potrebe, ali da se pobliže upoznamo, ja ću se ovog ljeta uputiti po kotaru, a medjutim bit će mi uvijek ugodna dužnost, ako se koji moj izbornik bilo u kojem poslu, gdje ja mogu posredovati i pomoći, na mene obrati.

Ponovna vam hvala i Bog vas poživio!

Mali Lošinj 15. veljače 1913.

Ambroz Haračić.

Zašto je položio zastupnik Augustin Tomasi svoj mandat u istarskom saboru?

U zadnjem smo broju priobćili viest, da je g. Augustin Tomasi, zastupnik na istarskom saboru i predsjednik zemaljskog kulturnog vieća za Istru, položio zastupnički mandat. Tu su viest priobćili talijanski liberalni listovi nekako stidljivo, kao da se to njih i ne tiče. Istu viest potvrdio je službeni list tršćanskog namjestničtva time, što razpisuje već popunitbeni izbor na izpražnjeno mjesto po g. Tomasi-u.

Iz nijednog talijanskog lista nismo ništa mogli doznati o tom, što bi bilo moglo prinukati Tomasi-a na to, da položi svoj zastupnički mandat. On je bio jedan od starijih talijanskih zastupnika na istarskom saboru i mnogogodišnji član zemaljskog odbora. Za najteših borba hrvatsko-slovenskih zastupnika na istarskom saboru u Poreču, godina devedesetih prošloga stoljeća, spadao je on medju glasovitu četvoricu talijanskih zem. prišjednika — Cherisch, Cleva, Gambini, Tomasi — koji su tadanjeg predsjednika Campitelli-a riečju i činom podjarivali u bezobzirnom, strastvenom i protuzakonitom postupanju protiv našim zastupnicima.

Priznajemo rado, da se je Tomasi kasnije ponešto umirio, osobito poslie smrti pokojnog Campitelli a, kojega je nasliedio u predsjedničtvu zemaljskog kulturnog vijeća, ali baš kao predsjednik tog vieća nije pokazao proti našemu narodu u je zikovnom pogledu nikakve prijaznosti ili susretljivosti. U tom vieću je još uvjek talijanski jezik izključivo službenim jezikom a na hrvatske ili slovenske podneske naših kotarskih gospodarskih zadruga odgovara se samo talijanski. To mu si postao je u formi nešto blaži prema nama, ali u stvari je ostao uviek isti.

Čim se je dočulo, da je Tomasi položio svoj zastupnički mandat, saletiše nas sa raznih strana pokrajine s upitima: Je li to istina? Zašto je to učinio? Ako je istina, zašto nije položio i čast predsjednika zemaljskog kulturnog vieća itd. Na prvo pitanje odgovara carska vlada, koja razpisuje na njegovo zastupničko mjesto popunitbeni izbor, a na druga dva upita ne možemo izviestno već sada odgovoriti. U vladinim će krugovima stalno biti poznat razlog odstupu zastupnika Tomasi-a, al će ti krugovi dok budu mogli držati te razloge za sebe, jer se je Tomasi s tim krugovima liepo gledao i na c. kr. namjestničtvu dobro vidjen bio.

Mjesto nas odgovara na drugo i treće pitanje naših prijatelja iz pokrajine dobro upućeni „Fojačev", dopisnik tršćanske „Edinost".

U 45. broju od dne 14. o. mj. piše on naime pod naslovom „Zopet — polom v Istri" medju ostalim i ovo:

„Kad smo u „Piccolo" od 4. febrara o. g. čitali oglas o izboru za popunjenje mandata izpražnjenog odstupom Augustina Tomasi-a, zastupnika za istarski veleposjed, slutio je stalno malo tko izmedju nas o pravim razlozima, koji su rečenog zastupnika prisilili, da položi svoj mandat. Talijanski listovi nisu do tada ništa spominjali, da je Tomasi položio mandat. Dapače niti isti „Piccolo", koji se inače uvjek žuri, da priobći prvi kakovu viest.

Već ta okolnost dala bi sama po sebi slutiti, da se je nešto iza kulisa zbuhalo, dotično da se nešto kuha. Eto nekoliko povjesti. Odstupivši zastupnik Tomasi bio je u svoje vrijeme jedan od glavnih stupova talijanske liberalne stranke. Još do predzadnje sesije bio je takodjer zemaljskim prisjednikom. Povodom predzadnje obnove zemaljskog odbora je pako Tomasi morao usljed pritiska mladjih radikalnih elemenata medju istarskim Talijanima, *odstupiti*, a kao odštetu priskrbili su mu mogućnici u Poreču dobru sinekuru kod zemaljskog kulturnog vieća.

Na predlog zemaljskog odbora bio je naime Tomasi imenovan predsjednikom spomenute zemaljske korporacije, a na predlog c. kr. namjestničtva zadobilo je to imenovanje takodjer najvišu potvrdu. Do imenovanja Tomasi-a predsjednikom kulturnog vieća primali su bivši predsjednici za svoju — počastnu službu — samo odštetu u iznosu od 2000 K. Da se pako Tomasi-u nešto pomogne, povisio je zem. odbor tu svotu od *2000* K ćak na *8000* K. Povrh toga si je Tomasi — koji je još i danas valjda predsjednikom zemaljskog gospodarskog vieća — za svoja česta putovanja u pokrajini, ili u Beč, ili Bog zna kuda — priračunao još ogromne putne troškove.

Recimo još ste na ovom mjestu — da se ne bi tkogod varao — da Tomasi nije nikakav izučeni gospodar, koji bi se kao strukovnjak razumio u pojedine grane gospodarstva i da bi se kano takov mogao zauzimati na korist i za napredak istarskog seljačtva, te upravljati rad zem. gospodarskog vieća. Bio je, tako rekuć, počastni predsjednik a ipak je primao gore spomenutu ogromnu plaću. (On je i članom upravnog vieća državnih željeznica u Beču. Op. ur.)

Jasno je dakle, da s takvimi — i povrh toga takodjer zagriženim Talijanima — nije moglo uspješno djelovati zemaljsko kulturno vieće na gospodarskom polju.

Gospodarsko vieće moralo bi se sastajati više puta na godinu, da razpravlja o obračunu, proračunu, o raznim gospodarskim potrebama itd. Toga pako nije vršilo naše gospodarsko vieće. Pomislite samo: to vieće nije imalo prošle godine *niti jedne sjednice!*

Zemaljskom kulturnom vieću pruža zemaljski odbor i vlada — koja šalje takodjer svoga zastupnika na sve sjednice — dosta znatne novčane podpore za podignuće gospodarstva. Taj novac se je pako, žalibože uviek upotrebljavalo ponajviše na korist talijanskih seljaka, odnosno naših odpadnika. Nu niti ovim toliko — kako se čuje — već na korist razne gospode, koja nemaju nikakva posla sa gospodarstvom.

Već prije par godina govorilo se o velikom neredu, koji da vlada u zemaljskom kulturnom (gospodarskom) vieću. Vaguna umjetnog gnojiva da je nestalo a da se ne zna kamo.

Prošle godine je zemaljsko kulturno vieće razpisalo nagradu za gradnju uzornih štala, gnojnica, uredjenje pašnjaka itd. Za te nagrade — kano i za podružnice marvogojstva — dobiva zemaljsko kulturno vieće, osim drugih iznosa, takodjer svotu od 33.000 K, no o razdiobi te svote nije bilo do sada ni duha ni sluha! Gdje leži taj novac?!

Po Kopru se govori u talijanskim krugovima, da je kod zemaljskog kulturnog vieća nestalo 50.000 K, koje da su pako nekoja gospoda pokrila. Radi toga da su Tomasi-a prisilili, da je položio saborski mandat. Dali je to istina? Imademo li i tuj polom? Što kaže na to vlada? Je li o tom obaviešten vladin odaslanik, koji zastupa vladu u zemaljskom kulturnom vijeću?! Je li dobro informiran o svemu, napose pako o tom, kamo idu državne podpore? Da li se ih u istinu upotrebljuje za unapredjenje gospodarstva?

Zahtjevamo od vlade te pozivljemo takodjer naše zemaljske prisjednike, da se pobrinu za bezodvlačno razjašnjenje. Osjeguranja tražimo, dali su se u istinu dogadjale neurednosti?! Bar vladi nebi smjelo biti indiferentno, ako bi javnost držala, da hoće i ona svojim nemarom štogod zabašuriti!"

Ovako dopisnik „Fojačev", koji mora da je dobro obavješten i kojemu prepuštamo odgovornost za navedene činjenice.

Od carske vlade očekujemo, ako je bilo nereda, da o tom javnost obaviesti. Eventualnim zabašurivanjem tudjih grieha, učinila bi se sukrivicom.

Rat na Balkanu!

Pula, 19. febrara 1913.

U ovih zadnjih osam dana ne imademo zabilježiti kakav važni čin sa ratišta. Bugari, kako smo jur spomenuli, nastoje na poluotoku Gallipoli prodrieti do utvrda koje brane moreki put u Dardanelle, da tako uzmogne grčko ratno brodovlje prodrieti do Carigrada. Ako se to dogodi, onda će turska vlast sasma izčeznuti iz Europe. Turci su pokušali više puta da iskrcaju čete na Gallipoli, ali su bili od Bugara svaki put suzbijeni. Na Gallipolu Bugari prodiru odvažno, te su u ponedjeljak po žestokom boju oduzeli Turcima važne utvrde kod mjesta Bulair, odakle bit će im otvoren put u sam Gallipoli, ključ dardanellskog tjesnaca.

Kod Drinopolja vlada u ovo zadnje par dana mir; Turci se pak boje, da će ih Bugari iznenada naskočiti svom snagom, što Bugari u istinu kane učiniti, kako to viesti sa ratišta donose.

Kod Midije na Crnom moru pokušali su Turci iskrcati više vojske, ali su im to Bugari zapriečili i dapače tako oštetili turski brod „Assar i Tevfik" da je isti potonuo.

Oko Skadra spremaju se Crnogorci na veliki napad na grad. Kako glase viesti, rekbi, da su Skadru dani odbrojeni; Turska posada da se sprema provaliti iz grada, nebi li tako iznesla žive glave i spasila bar nešto, što se spasiti dade. Zapovjednici Skadra uvidješe, da im je uzaludan svaki odpor, pak su odučili poduzeti taj zadnji zdvojni korak.

Grci kod Janine obkoljuju grad i namještaju teške topove a uz to čekaju pomoć svoje vojske iz Soluna a i Srbija im šalje u pomoć 18.000 vojske.

Turci stoje tu sa dosta brojnom vojskom pod Džavid-pašom, koji je skupio ostanke turske vojske iza poraza kod Skoplja i Bitolja.

*

Medjunarodni položaj nije više napet onako, kako je bio pred osam dana. Austrija i Rusija, koje su se zbog Albanije naoružale do zubi, započele su glede Albanije pogovaranja, koja se vrše vrlo povoljno, dapače kažu, da su se i sporazumili. Nemačka je odlučno izjavila, da je ona za mir, i kaže, da nema nikakve važnosti a još manje povoda rat, ako bude Srbija imala u Albaniji dva tri sela

više ili manje. Ova izjava je vrlo ugodno djelovala na sve države, pak će pospješiti sporazum između Austrije i Rusije, ako se već nisu sporazumile.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Umirovljenje admirala pl. Rippera. Nakon 52. godine službovanja pošao je ovih dana na vlastitu molbu u trajno stanje mira preuzv. g. Admiral Julij pl. Ripper, zapovjednik ratne luke. Tom prigodom podijelilo je Njegovo Veličanstvo admiralu Ripperu veliki krst Leopoldovog reda kao priznanje za vierno i odlično službovanje.

S umirovljenjem admirala Rippera nestaje jedne markantne ličnosti u gradu Puli a mornarica gubi jednoga od svojih najboljih oficira. Prošavši sve stepene u svom zvanju, ostavio je svagdje najljepšu uspomenu kod podčinjenih a kod predpostavljenih stekao je uvaženje takovo, da se u svakoj prilici računali na pomoć i suradnju pl. Rippera. Nu admiral Ripper nije stekao vrstan glas samo u domovini nego i u inozemstvu, gdje je važio kao oficir i pomorac u svim pomorskim krugovima kao stručnjak i vrstan strateg. Za svoju odvažnost i neustrašivost dobio je u pomorskim krugovima pridjevak „morski lav".

Admiral pl. Ripper istakao se je u Puli također kao zapovjednik ratne luke dostojno svog visokog i vrlo odgovornog položaja. Doslijedan svome čistom karakteru, u nepokolebivoj spoznaji svog zvanja da služi svom uzvišenom vrhovnom Vojskovodji i domovini, prožet do najsitnije žilice odanošću i vjernošću, odavaše na svakom koraku dokaza tim svojim plemenitim vrlinama. Poznavajuć dobro veliku važnost grada Pule kao ratne luke, nije se obazirao ni lievo ni desno, već koračio smjelo i odvažno putem pravice i zakona. Radi toga ima občinstvo Pule zahvaliti ponajviše pl. Ripperu, što je u Puli zgnječena ona hydra, nazvana kamorra, koja je gušila i tištila gradjane i občinare kroz nekoliko decenija, a koja sada svršava na obtuženičkoj klupi. Zato potišteni i slabi te do pred malo vremena bespravni sjećat će se uviek harnom odanošću ovog odličnog admirala.

Ovim kratkim potezima neka bude i s naše strane odano veliko priznanje plemenitom admiralu Juliju pl. Ripperu sa najiskrenijim željama, da u zasluženom miru užije spokojno ostatak svog života pregrćen ljubavlju i harnošću svih dobrih i poštenih!

70-godišnjica admirala Montecuccolli. Dne 22. t. mj. navršuje zapovjednik ratne mornarice grof Montecuccolli sedamdeset godina svog života.

O životu grofa Montecuccolli-a osvrnut ćemo se u budućem broju, pošto nam to danas prostor lista ne dopušta.

Jour Fixe u Čitaonici. Prošle subote održavao se u Čitaonici u Puli prvi jour fixe ili zabavna večer. Kako se vidi iz tog prvog zabavnog siela po dosta lieponi broju prisutnika, izgleda, da će ti jour fixi postati omiljelim večerima društvenog života u našoj Čitaonici, kako su to bili pred dvie tri godine.

Ovu subotu je drugo večernje sielo, a tako i dalje svake subote.

Imenovanje. C. k. sudac u Puli dr. Ivo Milić imenovan je kotarkim sucem i upravliteljem c. kr. kot. suda u Buzetu. Čestitamo!

Proces proti kamorri. Rasprava proti članovima občine puljske, krenjira kamorre, koja je počela pred porotom u Rovinju dne 20. januara prilično se svome svršetku. U ponedjeljak po podne pošao je govoriti državni odvjetnik a u utorak po podne branitelji. Držimo, da će bit osuđva izrečena u petak po podne ili u subotu u jutro. Sudbeni dvor je postavio na porotnike ukupno 112 upita.

Prošloga tjedna bili su u toj raspravi preslušani kano svjedoci bivši načelnici občine Pule dr. Rizzi i dr. Stanich. Obojica iskazaše da nisu opazili kradja, dapače da se pod njihovim načelnikovanjem nisu dogadjale kradje i prevare. Opisuju činovnike kao vriedne, marljive i poštene, osobito Fillinicha, toga stupa kamorre, prikazao je dr. Rizzi kano uzor činovnika, koji da je občini prikoristio više stotina tisuća kruna, a ne da bi još občinu prikratio za par tisuća, kako je tužen.

Ostali obtuženici pak priznavajuć svoja nedjela, brane se, da nebi bili mogli krasti občinski novac, da su predpostavljeni dobro pazili i pregledavali knjige. Zato je vrlo čudnovata, da ne rečemo simptomatična obrana nekih obtuženika sa strane bivših načelnika. Mi znamo pak vrlo dobro, da su svi sadanji obtuženici činili velike usluge vodjama kamorre kod svakih izbora a poznati pod imenom „galoppini", koji su tom prilikom upravo razsipali novac. Ako se uzme u obzir to i druge stvari, kojima su kumovali vodje kamorre, postaje jasna marljivost i poštenje ovakvih obtuženika.

Kako se najlakše poludi! U savezu sa kradjama i prevarama na občini puljskoj uputilo je državno odvjetničtvo i proces proti jednoj uplivnoj osobi, koja je negda zauzimala odlična mjesta. Vodje kamorre nastojahu da spase svog dostojnog druga, ali ne mogavši doći kraju napokon smisliše ovo: Jedan od njih pozove na večeru više kamorraša i tog odličnog gospodina. U sobi za večeru namjestiše par starih (a možda i razbijenih) zrcala te više krnjastih posuda od porcelana n. pr. tanjura i zdjelica. U sred najbolje večere, onako tobože iznenada, ustane dotični gospodin kano bjesan i stane razbijati zrcala i posuđe; skočiše prijatelji, dozvaše liečnike i automobil u koji strpaše odličnog gospodina i s njime kući. Od te večeri nije više viđjeti u Puli odličnog gospodina — strpaše ga u sanatorij.

Svjedoci su tu — commensales — te će lahko pod prisegom izjaviti, da odlični gospodin znade i poluditi. Dakle i ludilo imade vrlo dobru stranu kod neke odlične gospode i kamorraša.

Naši ratni brodovi u Levantu. Kako javljaju iz Beča, odredjeno je da odputuju u Levant ratni brodovi „Elisabeth" i „Marija Theresia". Brod „Elisabeth" ići će u Carigrad a „Maria Theresia" plovit će u egejskom moru, da štite život i imetak austrijskih podanika u onim stranama od moćebitnih napadaja sa strane Turaka.

Lošinjski kotar

Martinšćica na Cresu. (Izbor narodnog zastupnika, naša pošta i ceste). Hvala zauzimanju g. zastupnika Vj. Spinčića, mi smo ovoga puta za prvi put mogli glasovati kod kuće. Osim izbornika ove župe, pripojeni su bili ovoj izbornoj sekciji i izbornici župe Štivan. Naši su ljudi svi do jednog (osim bolesnih) došli na biralište, i svi dali svoj glas za prof. Ambroza Haračića. U izbornu žaru palo je u svem 120 glasova (od tih odpada na Martinšćicu 95 a na Štivan 25). Glasova bilo bi mnogo više, ali je mnogo ljudi radi zaposlenja u dalekom svietu.

I opet hvala g. zastupniku Vj. Spinčiću našim se višegodišnjim tužbam i prošnjam napokon udovoljilo, te smo za 15. januara o. g. dobili svagdanju (osim nedjelje) poštu.

Sbornik danas biti će pozvo dogradjena cesta, što vodi iz Martinšćice do Štivana pa do Belaja. Trebala je čekati dvadeseti vieк, dok su napokon ove župe dobile jednu i to prvu bolju cestu. Nadamo se, da neće pri ovom samo ostati, već da će se odsele i nadalje posvećivati malo više brige vanjskim občinama otoka Cresa.

Voloski kotar

Iz Narodne Zajednice za Istru. Odjeljenje za posredovanje mjesta i za namještanje naučnika u obrt i trgovinu imade na razpolaganje 4 naučnika za trgovinu jestvina, tri naučnika za stolarstvo, 2 naučnika za kovačiju, osim toga jednu gospodjicu (iz Opatije) vještu pisanju na stroju i jednoga mladića vješta blagajničko-tajničkim poslovima. Svi ovi mogli bi odmah nastupiti posao, pa molimo naše narodne poslodavce, da se obrate na pisarnu Nar. Zajednice u Opatiji, ako bi htjeli koga od ovih u posao uzeti.

Sa strane poslodavaca i gospodara traže putem Nar. Zajednice: 2 naučnika za postolarstvo, 1 za knjigoveštvo, 1 prodavačica novina i razglednica na molu u Opatiji. Tko reflektira na koje od ovih mjesta neka se takodjer obrati na gornju adresu.

Skupština Bratovšćine hrv. ljudi. Dne 5. o. mj. obdržavala se je u Kastvu glavna skupština Bratovšćine hrv. ljudi u Istri, u kojoj je društveni odbor podao izvješće o svom djelovanju u upravnoj godini 1912. Iz izvještaja tajnikova i blajnikova razabiremo, da prihod Bratovšćine u netom minuloj godini nije bio los, nu da je mogao biti i bolji. Cjelokupni prihod do konca 1912. iznašao je 2547 K. Skoro polovicu toga iznosa doprinijela je darežljiva ruka nekolicine već poznatih rodoljuba, dobrotvora Bratovšćine (koje bi mogli prebrojiti na prste jedne ruke); u ime članarine uplaćeno je K 83, većinom od siromašnih djaka, koji su kasnije podporu molili, a ostalo uniđlo je kao kamate društvene glavnice, koja je koncem godine 1912. iznosila 34.787 K 37 h.

Usljed raspisa natječaja na podpore primio je odbor 62 molbenice i nakon savjestnog prosudjivanja odlučio podporu 55 molitelja. Potporu su dobila 33 sveučilišna djaka većinom po 50 K, ukupno 1600 K i 22 djaka srednjih i sličnih škola ukupno 450 K, u svemu dakle 2050 K.

Svake godine porazdieli odbor u podpore sav čisti prihod ne dirajuć dakako u glavnicu; ali su podpore sa svim tim vrlo malene radi prevelikoga broja molitelja. Natjecatelja ima uviek više, a vriednim i čestitim mladićima teško je odbiti molbu. Nije uviek lahko izmedju vriednih i siromašnih izabrati najvrjedniji i najsiromašnije te ovima podieliti izdašnije podpore. Radi toga ne preostaje nam ino, nego da se zauzmemo i uznastojimo, da što bolje podupremo Bratovšćinu, pak će ona moći dieliti veće podpore. Koliko nas imade, koji bismo mogli u tu svrhu na godinu žrtvovati krunicu, dvije, ali se samo ne sjetimo! Žalibože imade mnogo i takvih, koji bi donekle i dužni bili, da joj donekle vrate milo za drago, ali posve zaboravljaju na nju.

Odbor od tri lica pregledao je društvene račune i našao ih u podpunom redu, te je odboru podijeljen absolutorij, a blagajniku je napose u zapisniku uvrštena zahvala za uzorno vodjenje blagajničkih poslova.

Napokon je za god. 1913. na novo izabran dosadašnji odbor, a isto tako su za pregledače računa birani dosadašnji članovi.

Pregled naših obćinskih ureda u Istri. Ovih dana polazi istočnom Istrom i otocima sa strane zemaljskog odbora za Istru revizor g. Orlich iz Poreča. Čujemo, da je od 7. do 12. t. mj. boravio u Kastvu i Kleni, gdje je točne pregledao občinske račune i urede i naše sve u podpunom redu. Tom prigodom da je nazvao občinu kastavsku „Comune modello" i čestitao u to ime g. načelniku.

Udruga sv. Mihovila u Rubešima obdržavala je dne 16. febrara o. g. svoju redovitu glavnu skupštinu, na kojoj je bilo do 100 članova. Skupština trajala je podpuna 4 sata. Odobrila je zapisnik prošlogodišnje skupštine i izvještaj tajnika i blagajnika. Članova povećalo se 22 a imovina za preko 500 K. Ponovno biran je predsjednikom g. Jenko Pavlinić i dosadašnji odbor.

† **Lav Jelušić.** Dne 13. t. mj. umro je u dobi od 62 godine u rodnom gradu Kastvu, Lav Jelušić iz poznatog roda Jelušić-Rečanića. Ostavio je udovu Mariju sa dva sina. Stariji je sin Dr. Hedvig, prisiušnik kod c. kr. pomorskog trgovačkog sudišta u Trstu a mladji Teobald na gospodarstvu u Kastvu.

Dne 14. t. mj. imao je veliki sprovod do groblja sv. Lucije, gdje je pokopan. Uz rodbinu sprovelo ga do zadnjeg počinka cielokupno gradjanstvo sa prijateljima iz Kastavšćine i bližnjim mjestima, sl. profesorski zbor učiteljske škole sa djacima, gg. učitelji i učiteljice iz mjesta, obć. odbor sa činovnicima i ostalim znancima iz Kastva.

U njegov spomen darovala je rodbina zakladi siromašnih djaka učiteljske škole u Kastvu 50 K, i to brat Rajmund, berseški župnik 20 K, sestra Ljubica sa suprugom Rudolfom Dešković, pom. kapetanom u Dragi Mošćeničkoj 20 K i supruga ud. Marija 10 K, dočim je brat Kazimir, načelnik kastavski, darovao po 10 K družbi sv. Cirila i Metoda za Istru i Bratovšćini hrv. ljudi u Istri.

Počivao u miru, a obitelji i rodbini naše saučešće!

Pazinski kotar

Iz Plomina. U naravi je čovjeku, da se na dan nove godine nekako smiri i da za trenutak zaboravi na sve boli, kojima ga je nadarila sudbina u životu, a za godinu dana. Čovjek, koji je inače osamljen i živi za sebe, traži i želi biti na dan nove godine u društvu dobrih prijatelja, da im pruži bratsku ruku i da im zaželi sretan početak.

Tako smo se i mi iz Plominšćine nekako slučajno sastali na dan nove godine u gostioni Švajgera, gdje smo u veseloj nadi, da će i nama doskora zasijati sunce ljepše budućnosti, zaželili jedan drugomu sretnu novu godinu, a svima nam je bila vruća želja, da bi naskoro došla ona sretna nova godina, kad Istranin više ne bude rob na svojoj vlastitoj grudi. Medjutim donio nam je naš Tone Galović jabuku i nagovorio nas je po prilici ovako: „Evo braćo jabuke iz vrta našeg mukotrpnog naroda. Nastojte da bude jaka i velika i da nam urodi stostrukim plodom. Plodove, nadam se, uživat ćemo još i mi, a još više naša siromašna djeca, kojoj još do danas — na sramotu — nije dano da u vlastitoj kući čuje i uči svoj materinski jezik. Reče i zabode u jabuku 2 K; za njim darovaše po 2 K Ivan Vozila Fošković, Josip Bušić, Ivan Drnovšek, Mate Vozila; po 1 K Josip Kobal, Josip Stepčir (Fortičer), Dinko Fošić, Marko Donadić, Anton Bučić Postir, Dinko Bučić, Ivo Bučić, mali Petar Hvaliz; gostioničar 3 K, Katinka Drnovšek sabrala za slatkiše 1 K, stol od tombole 1 K, ukupno K 23.

Ovu malu svotu darovasmo miloj nam majci Družbi, kao prvi skroman dar iz Plomina, u pouzdanoj nadi, da nije više daleko onaj sretni dan, kad će slobodan biti Plomin naš, a Talijan mu ne će biti gospodar.

Labin. Na konstituirajućoj skupštini podružnice Nar. Zajednice za Istru za Labin i okolicu izabran je sliedeći odbor: predsjednikom Dinčić Matko, podpredsjednikom Črnjel Jakob, tajnikom Mihatić Juraj, blagajnicom Svoboda Marija, knji-

ničarom Kolić Andjeo. Na samoj skupštini je gosp. Mihalić Juraj razložio prisutnima svrhu i zadaću Nar. Zajednice te potrebu ustrojenja podružnice tog društva za Labin i okolicu. Upisalo se odmah preko 30 članova, kojih će se broj za malo podvostručiti. Obzirom na prilike na Labinštini, ovoj je podružnici široko polje rada, pa se je i nadati od izabranog od bora, da će ozbiljno pregnuti na rad oko poboljšanja stanja ovog našeg potlačenog seljaka.

Predavanje u Pazinu. „Odbor za prosvjetu" nastavio je poslije zabavnog pokladnog doba sa svojim redovitim subotnjim predavanjima u Nar. Domu i u prvom predavanju prikazao je g. prof. F. Novljan „Alfreda Nobela", obretnika dinamita, jednoga od najznamenitijih ljudi 19. vijeka. Predavač je lijepo i izcrpivo prikazao njegov život i rad, što je slušateljstvo sa pozornošću saslušalo, te je i izneslo svoje zadovoljstvo sa pljeskom.

Odbor je odlučio kod tih predavanja pružiti slušateljstvu i umjetnički užitak, te će se kod svakog predavanja pridodati po jedan glazbeni komad. Kod ovog predavanja dao se — Beriot: Scéne de ballet — gusle solo (g. Šantel) uz pratnju glasovira (g. Govekar). Slušateljstvo je na koncu burno odobravalo proizvadjačima na liepom umjetničkom užitku.

U subotu dne 22. o. mj. predaje g. F. Sloković: Carinska razstava Austro-Ugarske. Početak u 8 i pol s. na večer.

Odbor priredjuje u nedjelju dne 2. mar. zabavnu umjetničku veče sa pjevanjem, sviranjem i predstavom. Potanji raspored objavit će se u budućem broju.

Pazin. Slavno uredništvo! Istini za volju molim Vas da izvolite u Vaš cijenjeni list uvrstiti slijedeće razjašnjenje:

U zadnjem broju „Naše Sloge" bio je dopis iz Pazina, u kojemu gospodin dopisnik veli, da su „nekoja gospoda na čelu sa g. Baćićem bila korporativno na veteranskom plesu . . . . dok spomenute gospode na plesu „Hrv. glazbe" nije bilo niti blizu, a niti su poslali ulaznine . . ."

Budući da je g. Baćić po meni poslao ulaznino 2 K, i budući da sam istu svotu zajedno sa svojom ulaznino na blagajni predao, osjećam se vrlo uvrijedjenim zbog take netaktično nabačene sumnje, koju dakako najodlučnije od sebe odbijam, i ujedno kao Hrvat iz Banovine dovikujem: Okanimo se ovakovog sofističkog i cjepidlačarskoga rada i prihvatimo se radije drugoga rada, koji će biti korisniji za hrvatski puk u Istri!

Zahvaljujuć se na uvrštenju bilježim se sa veleštovanjem Dimitrije Vac,
prof. na hrv. drž. gimnaziji.

Pazin, 18. II. 1913.

Izpravi. U zadnjem broju pomutnjom slagara nastala je u iskazu prinosnika Djačkom pripomoćnom društvu u Pazinu pogrieška, koju valja izpraviti i ima glasiti:

c) Od članova podupirajućih: P. n. gg. M. P. Dorčić, Baška K 2, M. Polonio, Krk K 4.

d) Od darovatelja: P. n. g. Matejčić Fran, Trst K *500* a ne K 100.

— —

Porečki kotar

Iz Materade. Čitateljima „Naše Sloge" bit će još u svježoj pameti, kako je god. 1897. občina Umag, u kojoj pašuje glasoviti Manzutto, našem ovdašnjem občinaru Mati Tonketi, bacila se groblja u Materadi nadgrobni spomenik sa neduž-nim hrvatskim napisom, što ga je bio postavio svojoj pok. supruzi Mariji. Tonketa nije štedio ni troška ni truda, te se pritužio na kot. poglavarstvo u Poreču, koje je uništilo odnosni zaključak občine Umag. Občina Umag pritužila se je na to na namjestničtvo, pak na ministarstvo i konačno na vrhovno upravno sudište. Sve oblasti su proglasile postupak občine Umag nezakonitim, te odsudile občinu Umag, da postavi spomenik natrag na groblje. Do toga medjutim nije došlo, jer su nepoznate ruke taj spomenik uništile.

Občina Umag je uzprkos tome izdala posebni red za groblje u Materadi te ustanovila (§ 14.) da nadpisi na spomenicima te križevima smiju biti samo talijanski ili latinski.

Dne 18. okt. 1912. umrla je u Materadi Marija Benolić žena Josipa. Na njezin grob postavio je njezin sin Josip Benolić drveni križ sa hrvatskim napisom. Taj „zločin" prijavio je občinski nadzornik groblja u Materadi občinskom poglavarstvu u Umagu, koje je odsudilo Josipa Benolića na globu od 10 K, te na odstranjenje upitnog križa sa groblja u Materadi. No občinsko poglavarstvo nije niti čekalo na uručenje te odluke ili na njenu pravomoćnost, ono je preko noći dalo odstraniti upitni drveni križ sa groblja.

Protiv te odluke obć. vieća u Umagu, podnio je Josip Benolić putem odvjetnika dra Brnčića u Trstu jako obširan utok na c. kr. kot. pogl. u Poreču.

U tom utoku pozivlje se Josip Benolić na dvorske dekrete od 23. aug. i 13. sep. 1784 i na onaj od dne 12. aug. 1788. broj 1460, glasom kojih imadu rodjaci pravo, da postavljaju svojim milim pokojnicima u znak ljubavi, štovanja i zahvalnosti primjerene spomenike, osobito pak križeve te da iste okrase ili na ini način označe. U smislu tih dvorskih dekreta ne smije se stranke ograničiti u porabi jezika. Občina imade samo pravo da nadzire, da li se ti spomenici i križevi ne protive sanitarno-policijskim propisima, odnosno, da napisi na tim spomenicima ne sadržaju što nemoralna i ništa drugo. Groblja su inštitucije, ustanovljene na obće dobro i na obću korist a občinski redovi za pojedina groblja, koji sadržavaju zabranu glede uporabe pojedinog jezika protive se jasnim ustanovama članka XIX. državnog temeljnog zakona od 21. dec. 1867. broj 142 l. d. z., glasom kojih su svi državljani ravnopravni te imadu jednako neopovredljivo pravo na gojenje svoje narodnosti i jezika.

Taj utok riješilo je c. kot. poglavarstvo u Poreču svojom odlukom od dne 5. feb. 1913. broj 2761 u smislu, da je pozivom na § 93 obć. reda za Istru ukinulo gore spomenutu odluku občine Umag te u razloženju svoje odluke pozivlje se na sve gore spomenute razloge navedene u utoku Josipa Benolić.

Priobćujemo ovaj slučaj našim čitateljima, da jim pružimo novi dokaz o zagriženosti naših Talijana, koji na sve moguće načine šikaniraju naše ljude u svojim občinama te dapače mrtvacima skidaju sa grobova križeve, te zadnje znakove ljubavi i zahvalnosti, samo radi toga, jer se na tim križevima nalazi par hrvatskih rieči. A priobćujemo taj slučaj takodjer radi toga, da osokolimo i druge naše ljude širom Istre e da se služe posvuda hrvatskim jezikom te da se proti svakoj zabrani prituže na pol. oblast.

Josipu Benoliću naše čestitke na pobjedi. Nadamo se, da će se u njega ugledati i drugi naši ljudi u Materadi i širom ciele Istre.

Iz Kaštelira. Po pisanju „R. N. L." br. 27 t. g. te Naneta i Franeta iz „P. P." dade se razumjeti, da ovdje vlada razdor, nesloga, na veliku našu žalost i veselje Talijanima. Nu dopisnik „R. N. L." sa bujnom fantazijom iznaša i uzvisuje samo što je talijansko, a naprosto ignorira napredak Hrvata. On mukom muči i prelazi preko naše posujilnice, koja u 13. godina svoga obstanka tako je napredovala, da može stati uz bok prvima zavodima iste vrsti u Istri. On mukom muči, da je ista kupila i uredila svoju kuću Narodni Dom, u koji je smještena Hrv. Čitaonica, djačja zabavišta, Hrv. Glazba i gostiona i dvorana. Uzvisuje Talijane, da imadu svoju glazbu a hrvatsku glazbu ne spominje, koja se je prije ustanovila i koja liepo napreduje. (Uzvisujući talijansku glazbu, mora da je gosp. dopisnik nemuzikalan čovjek, jer muzikalni ljudi govore, da je talijanska glazba na ruglo Kaštelira.) Lije krokodilske suze nad uspjehom Leginog plesa, a iste večeri bio je i Družbin ples, na kojem se sakupila liepa svotica za Družbu, ali gosp. dopisnika nije bilo, pa zanj niti ne znade. Plače za krasnim družbinim plesovima, koji su se jednom priredjivali. I sada se priredjuju družbini plesovi, te se sakupi za Družbu od 50 do 100 K, a za prijašnje „krasne plesove" morao je učitelj sa nekojima izvaditi iz džepa po 20 K, da se pokrije trošak. Kaže, da Talijana u Kašteliru nije bilo, a valjda zaboravlja, da su pred par godina gospodovali i paševali, a bogme danas je donekle obratno. Razdora, nesloge i neprijateljstva izmedju Hrvata ne vidimo, a ako koji hoće silom da ga napravi, neka se kani ćorava posla.

Nane i Frane iz „P. P." nema svrhe, jer su svi naši ljudi ne samo na dan Leginog plesa, nego cielo pustno vrieme, dolazili samo nama na ples. Izuzeti moramo Ružića, koji je zavirio u Legin ples i darovao 5 K. On se kaje, nas peče, te mu upisujemo u neoprostivi grieh.

Pokladni dar narodnjaka u Berkaču za Družbu. Malo imade krajeva širom Istre, koji su više napastovani od talijanske gospode, kao što je Berkač kraj Motovuna. Ne žacaju se ta besramna talij. gospoda u Motovunu ni najpodlijih i najnižih kleveta proti našim narodnim prvacima i našem rodu, samo da bi naše Berkačane otudjili od našega naroda i upleli ih u svoje mreže. Da bi laglje postigli taj svoj gadni čin otvoriše u Berkaču i Leginu školu, akoprem znadu, da tamo živi samo hrvatski narod osim nekoliko podrepnica, koji su se dotepli, samo da ljude smućuju. No hvala našim sviestnim Berkačanima, stalni smo, da će ta talijanska rabota ostati bez uspjeha, a tome je dokaz i to, što je tamošnja Družbina podružnica na čelu sa svojim predsjednikom Ivanom Tomcem, priredila ovih pokлada dva puta ples za Družbu, te se na taj način sabralo oko 90 K, što je vrlo pohvalno za berkačke narodnjake, koji su u vječnoj borbi sa motovunskim tiranima.

Samo tako hrabro napried, dragi Berkačani, pa će motovunski Talijančići uvidjeli, da vi ne ćete da budete pod ničijim tutorstvom, a doskora, ako Bog dade, pripomoći ća vam tome i hram prosvjete, Družbina škola, koju ćete u kratko dobiti i koja će podati vama i vašoj djeci duševne hrane, pa će iz tog čvrstog narodnog temelja uskrsnuti opet „Veli Jože", koji će brzo isprazniti i tako mizernu Leginu školu i potresti motovunske Fortece.

— —

Franina i Jurina

Fr. Ma i ta je lipa!
Jur. Ka je ta lipa?
Fr. Jedan puljski kamorast hvalio se na puna usta, da će jareti u Rovinju oslobodit sve one tate, stipce i varaštice, ki su na stotine miljari iz komunjske kase poderli.
Jur. Pak ča biš se temu čudija?
Fr. A kadi je onda pravica?
Jur. Zemi ti na plaći pinku kruha, pak češ valje znat kadi je pravica?
Fr. A oni kamorasi su požerali na stotine miljari naših žulji.
Jur. Ma oni su oni.

— —

Razne primorske viesti

Državna podpora za uredjenje pokrajinskih financija. U financijalnom odboru carevinskog vieća razpravlja se medju ostalim o novom porezu, što ga kani vlada udariti na proizvod žestokih pića (rakije itd.). Ukupni dohodak, što bi imao priteći odatle u državne blagajne iznosio bi s početka 54 milijuna kruna, taj iznos narasao bi tečajem godina na K 60,386.000 i konačno na K 73,800.000.

Naša pokrajina Istra dobila bi od tog iznosa umjesto 72.000 K, kasnije 282.000 zatim 318.000 i konačno 386.000 K.

U jednakom razmjerju dobile bi i sve ostale pokrajine Austrije svoj dio i to polag veličine, broja stanovnika, financijalne snage i polag potrebe.

Talijanski pravni fakultet prihvaćen u proračunskom odboru. Kako smo već onomadne javili bio je pododbor proračunskog odbora carevinskog vieća prihvatio predlog, da se ustroji talijanski pravni fakultet u gradu Trstu. Proti predlogu govorio je ne samo član hrvatsko-slovenskoga kluba dr. Korošec, koji je iz sjednice pododbora uz prosvjet takodjer izašao, nego i ministar bogoštovja i nastave dr. Husarek. Ovaj je dapače dao pododboru jasno razumjeti, da kad bi taj predlog i prošao u pododboru ili u odboru, pa i u samoj kući, da ne bi ipak postao zakonom.

Tim je ministar hotio reći, da zakonska osnova o ustrojenju talijanskog pravnog fakulteta, kad bi i prihvaćena bila u državnom saboru, da ju nebi prihvatila gornja ili gospodska kuća ili da ju nebi vlada predložila vladaru na potvrdu

Sada je osnova prihvaćena u proračunskom odboru i ona će doći na razpravu u državnom saboru. Kako stvari danas stoje imala bi ta osnova biti prihvaćena i u državnom saboru. Dogodi li se to, tada je vladina dužnost, ako ona u istinu ne će u gradu Trstu Talijanske pravne fakultete, da se posluži svim sredstvima, koje imade pri ruci, a da ne bude osnova u gornjoj kući odobrena ili da ju ne predlože vladaru na potvrdu. Hoće li ona to učiniti ili neće, to je njezin posao. Ako imade nalog od visokih krugova, da ne dozvole te fakultete u Trstu, onda su uzaludni svi napori pojedinih odbora ili pododbora i same kuće. Inače bili bi uzaludni svi napori bilo koje stranke proti ustrojenju te fakultete i u samom Trstu.

Stanovište naših zastupnika i svega hrvatsko-slovenskog kluba je u tom pogledu dosta jasno. Naši zastupnici ne protive se ustrojenju talijanske fakultete i čitavog sveučilišta u talijanskom gradu; protive se pako takovom ustrojenju u Trstu i u obće u Primorju, jer tuj nema čisto talijanskog grada.

Za sebe pako traže oni izjednačenje hrvatskog sveučilišta u Zagrebu sa austrijskim sveučilištima i ustrojenje slovenskog sveučilišta. Na talijanski zahtjev, da se naime sveučilište ili za sada talijanska pravna fakultata ustroji u Trstu, pristali bi, kad bi ta fakulteta bila dvojezična t. j. talijanska i slovenska ili hrvatska ili kad bi se dala trščanskim Slovencima primjerena odšteta u srednjem, strukovnom i pučkom školstvu. Inače protiviti će se oni svim sredstvima, koja im stoje na raspolaganje, proti ustrojenju talijanske pravne fakultete u Trstu.

Ubojstvo jednog nastupnika. Iz Beča nam pišu. Dne 11. o. mj. vraćao se je

socijalistički zastupnik i jedan od vođa te stranke Ivan Schumeier sa jednog socijalističkog sastanka izvan Beča u grad i to u 10 i pol sati na večer željeznicom.

Na kolodvoru u čekaonici vrebao je na njega neki radnik imenom Pavao Kunschak, brat Leopolda Kunschaka, bivšeg zastupnika na carevinskom vijeću i sada zastupnika na zemaljskom saboru Donje Austrije, te ga ubio revolverom. Schuhmeier ostao je na mjestu mrtav.

U nedjelju je bio sprovod, kojemu je prisustvovalo do pol miljuna ljudi.

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

Dvorac na prodaju.

U Šoštanju kod Celja (Južna Štajerska) prodaje se uz nisku cijenu dvorac u krasnoj okolici sa divnim položajem. Ima 18 soba i salona, 3 kolinje, staju i nuzgredne prostorije, mali podrum — sve veoma zgodno za hotel —, osim toga veliki podrum uređen za veletrgovinu s vinom.

Pobliže obavijesti daje:

Vinko Kolšek u Šoštanju (Štajerska)

Prodaje se u Pazinu

nova kuća u sredini grada, sa vrtom (koliko komu treba), sa kamenolomom i lijepim voćnjacima. Upitati kod Josipa Vranje u Pazinu.

o o JEFTINO I BRZO. o o

CEDULJICE

za

sv. ispovjed i pričest

izrađuje

NARODNA TISKARA

LAGINJA i dr. — PULA

VIA GIULIA I.

o o JEFTINO I BRZO. o o

Br. 166/IV.

Razpis

službe občinskog liečnika.

U smislu § 2. zakona od dne 12. augusta 1907. zem. zak. list br. 39 razpisuje se ovim mjesto občinskog liečnika za občine Podgrad, sa godišnjom plaćom od K 1600 i putnom odškodninom (paušalom) K 1000.

Liečnik mora stanovati u Podgradu, gdje je sjedište kot. suda i drugih ureda, mora držati svoj farmaceutski ormar i govoriti jedan slavenski jezik.

U kratkom vremenu ustanoviti će se zdravstveni okoliš triju občina tog sudb. kotara, naime: Podgrad, Jelšane i Materija, te se mrše računati na povlašenje ploče. Točniji uvjeti leže na ogled kog podpisanoga županstva. Prošnje poslati podpisanom županstvu u roku od 4 tjedna.

Županstvo občine

PODGRAD, dne 10. februara 1913.

Deklevu, župan.

Odvjetnik

Dr. Lovro Scalier

otvorio je

svoju pisarnu

u Puli

– (Narodni Dom). –

GOTOVI KREVETI

iz crvenog platna dobro punjeni, pokrivač ili podnja pernjača 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·— i K 18·—; 2 metra duga 140 cm. široka K 13·—, K 15·—, K 18·—, i K 21·—; jastuci 80 cm. dugi, 58 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, i 70 cm. široki K 4·50 i 5·50.

Izrađuju se i po posebnoj mjeri, strunjače na 3 dijela za 1 krevet po K 27·—, boje K 33·—. — Razašilje franko pouzećem od K 10·— napried. Zamjenu i vraćeno priznaje ako se poštarina plati.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259

pošta PILSEN, Češka.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Giovanni 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni. Poslužba brza i točna.

Napredak znanosti!

za liečenje sifilisa kao što i kožnih i spolnih bolesti.

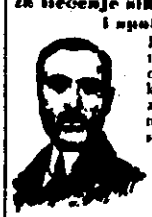

Brzi i sigurno djelujući lijek, u inozemstvu i inozemstvu potvrđen od mnogobrojnih svjedočbi kao kulne otekline, urettritis, zvatitis; kod opale dlasla akutnih i kroničnih bolesti itd. Sve spomenute bolesti liječe se najradikalnije sa

Castle confettis

po K 4·— kutija.

Jezgrovito liečenje sifilitičnih bolesti i njih posljedica jest **„Jerubin Castle"**, u najboljim napjehom protiv onemoglosti, spolne nesposobnosti, bolesti zglobova, neuralgenji i proti prelievu i spermatoreji, upali mokraće itd. Cieno **Jerubin Castle** K 3·50 bočica.

Za razjašnjenje i svaku drugu uputu obratiti se na ljekarnu **Serravalle** u Trstu na naslov G. N. Castle, koji će odgovoriti odmah uz diskretno održanje tajne.

„Castles liekovi prodavaju se u svim ljekarnama. U Pul ljekarne Wassermann, Constantini S. Policarpo i Ulike Pellegrini.

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo. Punat.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Torkolo-Glavotok-Malinska-Njivice-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Krk-Rieka tri put na tjedan.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat-Baška-Lopar-Rab-Lun-Lošinjveli-Lošinjmali (luka sv. Martin) Nerezine dva put na tjedan.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake srijede tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali (luka sv. Martin) svake nedjelje tamo i natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Cirkvenica svaki dan tamo i natrag.

Glavno odpravničtvo na Ricci.

Širite „Našu Slogu".

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odjela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 314.

Vino iz voća

I. vrsti, sladko, čisto, štajersko i radjeno iz voća od Mascanzca Reinette, litar 20 para, franko m kolodvor, u bačvicama od 150 300 litara itd.

Razašilje pouzećem

Juraj Stelzer, Puntigar

kod Gradca. 248 4

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Od 1878! – Posvuda čuveni glasoviti obljubljeni domaći lijek. – Kod većih naručbi znatan popust.

Ljekarnika **A. THIERRY-a balsam**

Jedino pravi sa zelenom dvanom kao zaštitna marka. Zakonom zaštićeno.

Svako patvaranje, oponašanje i preprodaja drugih balzama sa zavaravajućom markom progoni se kaznено po sudu i strogo kazni. — Djeluje ugodno, ljekovito kod svih bolesti organa disala, kašlja, isbacivanja prokuhlosti, katara grla, prsobolja, bolesti pluća, specijalno kod influence, oslesti želudca, upale jetara i slezene, pomanjkanje stolice, zubobolje i ostalih bolesti, trganje zglobova, opeklina, kožnih bolesti itd. 12/2 ili 6/1 ili 1 vel. porcelan boca K 3·60

Thierry-eva jedino prava confoljeska mast

osigurana i stalna ljekovitog djelovanja kod rana, oteklina, zglobla, upala, abcesa odstranjuje sva strana tjelesa, koja u dlela u tjelo pa često preduzetne operacije, koje su s tolima skopčane, ljekovita kod još tako starih rana, posude stoje K 3·60.

Svuda u ljekarna „K Anglele čuvara" A. THIERRY-a u PREGRADI, Hrvatska. — Dobiva se u svim većim ljekarnama.

Na veliko u ljekarn. drogerijama.

NAJBOLJI NAMJESTAJ: SNAGE

kao motore za naftu sustava DIESEL, najnovije lakoće konstrukcije, prometni troškovi po konjskoj sili na uru 1/2 het. više. motore na plin (gaz), benzin, žestu, kameno ulje za obrtničke, poljodjelske i električne namještaje snage, dalje namještaje na tekući plin proizvadja:

DRUŽBINSKA TVORNICA MOTORA

na plin d. d.

(A. G. Deutzer Gasmotoren-Fabrik vormals MORITZ HILLE, DRESDEN)

najveća specialna tvornica Evrope

Glavno i isključivo zastupstvo, kamo sve upite upravljati valja:

Tehnička poslovnica:

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolo 2/b.

Dobivaju se potpune opreme za obrtnička i industrijalna poduzeća

Cjenik na zahtjev besplatno i bez poštarine.

Poslovanje: hrvatski, slovenski, talijanski i njemački.

Broj 9. Pula, u četvrtak dne 27. febrara 1913. God. XLIV.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na trostruko obično cienika ili po dogovoru.

Novce predbrojbu, oglase ali šalje se naputnicom ili poloznicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Ako list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se se plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a neslogа sve pokvari“. Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka, o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani se ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i ustaljuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli tuli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplata.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. U nakladi tiskara Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu.

Italija i Njemačka proti istarskim Slavenima.

Zloglasni trojni savez, što no ga je spleo poznati „željezni“ kancelar Bismark izmedju Njemačke, Italije i Austro Ugarske, na korist prvih dvaju a na štetu treće, osobito njezinih slavenskih državljana, zadao je našemu narodu na jugu od svoga postanka sve do danas strašnih moralnih i materijalnih udaraca. Tomu savezu žrtvovani su na sjeveru i na jugu monarhije tako veliki materijalni interesi, da je danas u financijalnom pogledu Austro Ugarska najposljednija velevlast i da je danas unutar granica monarhije teži i skuplji život, nego li bilo u kojoj državi Europe. Tomu savezu za volju podnosi monarhija već desetljeća tako ogromne vojničke troškove, da je odavna iscrpila svoje blagajne i pokucala na sva europska novčana tržišta, te se je konačno morala uteći za novi zajam ćak preko Oceana u daleku Ameriku.

Koliko je taj nesretni savez nanio našim južnim pokrajinama štete poznatom zloglasnom vinskom klauzulom, prihvaćenom u trgovačkom ugovoru sa Italijom, biti će još živo u pameti svim našim čitateljima. Htjelo se je orijaške borbe, dok se je tu klauzulu odstranilo ili ublažilo, ali zato je morala naša monarhija podati Italiji stostruku odštetu na drugom polju.

Ovim i ovakovim materijalnim štetama, koje potekoše iz trojnoga saveza i koje ćuti najviše naš narod, pridružuju se mnogobrojne štete moralne i političke naravi, koje nije tako lahko uočiti i koje se neda pratima opipati ili rukama dohvatiti. Ovakve je štete težko opisati, a još teže dokazati, jer ih jedni taje i kriju od stida i bojazni, a drugi iz opreznosti, da protivnika bolje i lagje izkoriste.

Predstavnici našega naroda slutili su od postanka trojnog saveza, da mora u njemu biti i takovih klauzula, koje ovlašćuju s jedne strane njemačkog, s druge strane talijanskog saveznika, da se mogu pačati ili uplitati ćak i u unutarnje poslove Austro Ugarske monarhije. Tko se još ne sjeća, koliko su puta u talijanskom parlamentu u Rimu pozivali pojedini zastupnici svoju vladu na odgovornost i radi najneznatnije neprilike, koju bi doživio koji talijanski ribar, radnik ili mornar na obalama našega mora? Talijanska vlada poturila bi se odmah, da izposluje diplomatskim putem svomu podaniku zadovoljštinu i onda, kad je sam nepriliku prouzročio ili izazvao. Diplomacija Austro-Ugarske nadje se je uvjek pripravna i uslužna prema Italiji, ne kao ravnopravna, već kao podredjena i podložna svojoj saveznici.

Kadgod su naši zastupnici, javno ili privatno, u parlamentu ili u saboru od vlade ili njezinih predstavnika tražili, da se dade i našemu narodu nešto, što su već odavna naši Talijani uživali, ili da mu se povrati ono, što su mu Talijani postidnekako otели, odgovorilo im se je uvjek tajinstvena, *to ne ide, toga vam ne možemo dati itd.*, jer se tomu protive više državni obziri!

A koji bijahu ili koji jesu ti viši obziri?

Ništa drugo, nego obveze prema Italiji, ovlaštenje iste, da se smije i može pačati u nutarnje poslove Austro-Ugarske, u koliko se to tiče gospodarskih, prosvjetnih i političkih interesa njezinih podanika talijanskog jezika. I tom klauzulom, tim pravom služila se je talijanska diplomacija odavna, a služi se i danas, što su nehote priznali austrijski državnici u pitanju talijanskog sveučilišta.

Kako se je talijanska diplomacija služila *„svojim pravom“* ili kako bi bio pok. Cuder kazao *„zaslijepljenošću austrijske vlade“*, već pred 20 godina, svjedoče nam uspomene (memoari) glasovitog talijanskog državnika pok. Franu Crispi-a, višekratnog ministra predsjednika, što nam ih izdaje njegov sinovac Palamenghi Crispi.

U drugoj knjizi tih uspomena imade govora medju ostalim i o položaju Talijana u Austriji. Crispi je naime morao biti upozoren već prije god. 1893. na slavenski pokret u Istri, te bez dvojbe od talijanskih kolovodja naše pokrajine zamoljen, da uloži svoj upliv u tu svrhu, da bude taj pokret suzdržan ili potlačen. On se je u istinu molbi ili pozivu odazvao i ne samo izravno u Beču sav svoj upliv uložio, već se je dapače za pomoć proti Slavenima Istre utekao k samomu njemačkomu caru Vilimu!!

Evo kako glasi u hrvatskom prevodu to Crispi-evo posredovanje kod cara Vilima na korist istarskih Talijana, a na štetu Hrvata i Slovenaca:

„Kad se je god. 1893. Crispi povratio na vladu morao se je ponovno tužiti na postupak Austrije naprama njezinim talijanskim podanicima; pak, osjećajuć potrebu, da tu mora posredovati njemačka vlada, ovako je brzojavio grofu Lanzi, našemu (talijanskomu) poslaniku u Berlinu:

„Postupak austrijske vlade u Istri nema ni zere zdrava razuma.

Pošto je carstvo višejezično, za njegov je život nuždno, da poštuje sve narodnosti, a osobito talijansku i njemačku, *koje su jedine civilizovane.* (Sic!)

Prednost, koju daje Slavenima, jest na štetu njegovu i na štetu svih. Ne treba da tajim, kako ona agitacija stavlja talijansku vladu u težak položaj: a našem puku pravi sve antipatičnijim naš savez sa Austrijom, *koji u nas nije ni malo obljubljen.*

Ja ću učiniti moju dužnost, ali neka me se ne stavlja u položaj, da moram dati ostavku.

„Podjite odmah Caru (našme Vilimu II.) *i zaklinite ga neka se on umješa*, da prestane ovo jezično pitanje i da se talijanski jezik poštuje kao i slavenski.“

Poslanik odgovori, da me može vidjeti cara kad hoće, nego da će potražiti indirektni put, da ga obavesti. To je Crispia razumilo i on mu uprav sliedeći strog brzojav:

„Nakon dvadeset i sedam mjeseci, što vi, general naše vojske i poslanik, boravite u Berlinu, čudi me, da niste dobili pogodnost vidjeti cara svaki put, kada to mogu tražiti zahtjevi *internacionalne politike.* Ne mogu Vam zatajiti, da Vaš brzojav nije ni malo utješljiv.“

Na ovo grof Lanza pošalje svoju ostavku, ali ju Crispi ne htjede primiti, nego mu ovako brzojavi:

„Najprvo učinite Vašu dužnost, a onda ću vidjeti, kako će trebati odrediti.“

Poslanik je onda dobio da može govoriti sa Vladarem, koji mu reče:

„Recite Crispi-u, da se divim energiji, koju razvija u službi kralja i domovine glede internacionalnih ugovora. Žalim veoma potežkoće, koje mu stvara postupak austro-ugarske vlade u Istri, kako ih je učinio i meni u poljačkim pokrajinama. Već sam dao priobćiti nalog, koji sam odpravio mome poslaniku u Beč. Nastojat ću u tom pravcu, želeći da ne mogu, kako bi htio, direktno poraditi kod Cara austrijskog, od koga ne bi trpio ni najmanji upliv u moje nutarnje stvari, te kome ne mogu ticati pitanja nutarnje politike. Ipak ja ću nastaviti da radim, koliko je u mojoj snazi, da upozorim austro-ugarsku vladu na pogibelji, koje njen postupak naprama narodnjacima talijanskim može da učini čvrstoći saveza.“

*

Ako se zapitamo: što ti se je g. 1893. toli groznoga dogodilo istarskim Talijanima, tada moramo otvoreno i iskreno priznati, a s nama i svaki nepristran čovjek, da im se nije ni prije ni tada, ni kasnije absolutno ništa dogodilo. Oni su samo nasamarili Crispia-a, a ovaj njemačkoga cara, *da se tobože talijanski jezik u Istri ne poštuje kao slovenski*, dočim je poznato našoj vladi i svakomu, koji iole prati javne poslove u Istri, najpače samim Talijanima Istre, da je bio i da je još uvjek njihov jezik svuda u pokrajini vladajući, dočim je hrvatski ili slovenski jezik ovdje ondje samo trpljen. S neistinom, gnjusnom laži poslužili su se istarski Talijani proti našemu narodu, pozvavši sebi na pomoć proti nam najvećeg državnika Italije i silnoga cara Njemačke.

Proti našemu narodu u Istri, proti dviesto hiljada siromašnih i golorukih Hrvata i Slovenaca Istre, stupiše u boj dvie moćne velevlasti od preko 80 milijuna duša. Većeg junaštva teško je naći u povjesti!

Rat na Balkanu!

Pula, 26. febrara 1913.

Sa ratišta dolazi malo viesti; velika zima i snieg spriečavaju ratne operacije. Tako kod Drinopolja nije došlo do sukobe, a niti su obješdatelji obstreljivali Carigrad. Na poluotoku Gallipoli, gdje se Bugari upriti svoje sile da uzmu utvrde Dardanelle kao ključ morskom putu u Carigrad, došlo je kod grada Bulair opet do teškog sukoba između Bugara i Turaka, u kojem su Turci doživili strašan poraz; isto tako pretrpili su Turci poraz i u nedjelju. Radi tih poraza nastala je velika zabrinutost u Carigradu i vlada je počela pripravljati javno mnienje na mir pod uvjetima koje su joj već prije ponudile balkanske saveznice. — Oko Skadra se miruje zadnjih par dana u očekivanju teških obsadnih topova srbskih, koji imaju dospjeti parobrodom iz Soluna.

Turska je medjutim po svom izaslaniku Hakki paši poručila velevlastima, da će sada prihvatiti njihovu notu, po kojoj odstupa Bugarima Drinopolje, a egejske otoke prepušta odluci velevlasti. Bugari su pak u ime saveznika predali sada ove zahtjeve: nova granica izmedju Bugarske i Turske ima biti Midija — Rodosto; Turska mora platiti ratnu odštetu; Tursku vojsku ima se razoružati najdalje 15 dana iza početka mirovnih pregovora. Po tome se drži, da će doskora započeti ponovni pregovori za mir.

Napetost je izmedju Austrije i Rusije jako popustila. Tako glase viesti s jedne i druge strane, a tako je službeno izjavio takodjer austrijski ministar predsjednik grof Stürghk u ponedjeljak jednoj deputaciji iz Češke, da su odnošaji izmedju Rusije i Austrije vrlo dobri i da će već početkom budućeg tjedna Austrija početi sa demobilizacijom t. j. odpuštati svoje viste kući; ta demobilizacija da će odpočeti sa najstarijim godinama.

Bugarska i Rumunjska pak su pristale, da medjusobni spor glede uredjenja granice prepuste razsudbi velevlasti. Time je takodjer uklonjen jedan veliki razlog kakovom medjunarodnom sukobu.

Te viesti vadimo iz bečkih novina, te ako su rieči ministra Stürghka ozbiljno rečene i iskreno mišljene, to će svi narodi naše monarhije s velikim veseljem pozdraviti demobilizaciju, ako u istinu započne već u budućem tjednu.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Odstup zapovjednika mornarice. Kako već javismo, navršio je zapovjednik ratne mornarice admiral grof Montecuccoli dne 22. t. mj. 70 godina. Tom prilikom bio je odlikovan od Nj. Veličanstva sa slikom s vlastoručnim podpisom.

Radi visoke dobe predao je grof Montecuccoli molbu za umirovljenje, te se već oprostio od admirala i zapovjednika brodova predprošle nedjelje u Fažani u prisuću svekolikog brodovlja ratne mornarice.

O 70 godišnjici admirala Montecuccolla osvrnuli su se malo ne svi listovi, te donašamo i mi vrlo rado crte iz njegovog života, po podatcima, što nam ih je dao na uporabu naš vriedni Nikolo vit. Mardešić.

Rodom grof Montecuccoli rodio se 22. febrara 1843. U ratnu mornaricu stupio je g. 1860., te je već iste god. učestvovao u ratu proti Francuskoj i Sardiniji, kao što je kasnije bio u ratu kod Helgolanda

i Visa. Za zasluge i hrabrost iskazana u ratovima tim bio je odlikovan ratnom kolajnom za hrabrost. Već tada kao mladi oficir radi svojih umnih sposobnosti i rieđkih vrlina svrnuo je na se pažnju svojih pogiavara, te mu je bilo povjereno ovršivanje vrlo važnih zadaća u službi te se ubrzo uspinjao od časti do časti, a zatim struke u ratnoj mornarici u kojoj nije admiral Montecuccoli zaposlen bio. Za svoje odlično službovanje i nastojanje oko razvitka mornarice, bio je odlikovan Leopoldovim redom I. razr., velikim krstom Leopoldovog reda, ratnim križem za hrabrost u brilantima i napokon zlatnim runom, odlikovanje, koje zapadne rieđko koga izvan carske kuće. Iza odstupa admirala Spauna 1904. g. bio je grof Montecuccoli, tada podadmiral, imenovan zapovjednikom mornarice, kojoj je ostao na čelu punih 8 godina. Na tom mjestu pokazao je svu svoju djelatnost i sposobnost, te je našu mornaricu podigao do zamjerne visine i jakosti uz ograničena sredstva, koja mu stajahu na razpolaganje. Ali njegovoj željeznoj volji i ustrajnom radu uspjelo je svladati tolike poteškoće i osnovati ovako jaku našu pomorsku silu. Time je grof Montecuccoli pokazao, da je dostojan odvjetak slavnog vojskovodje i junaka od Gotharda proti nekrstu.

Naša ratna mornarica treba da bude uviek imala takovih zapovjednika, koji će ju poput admirala Montecuccolia dovesti do veličine, dostojne naše države i svih naroda.

Svojim radom ostavlja grof Montecuccoli u povjesti Austrije častan spomen na sebe i svoja djela.

Nj. Veličanstvo primilo je molbu za umirovljenje i tom prilikom podielilo grofu Montecuccoli-u velekrst reda sv. Stjepana. Njegovim nasljednikom imenovan je podadmiral Anton Hans.

Koncerat fanfare. Hrvatski Sokol u Puli izim njegovanja vježbe uveo je i njegovanje glazbe osnovanjem vlastite fanfare. U subotu dne 1. marča t. g. nastupa po prvi put u javnosti sokolska fanfara, priredjujući u velikoj dvorani Nar. Doma „Prvi veliki koncerat fanfare". Početak u 8 i pol s. na večer. Ulaznina za članove Sokola 60 para, članice 40 para, nečlanovi 1 K. Pristup dozvoljen svima, te se članovi umoljavaju, da dovedu na koncerat prijatelje i znance.

Osnovanjem sokolske fanfare udovoljilo se davnoj želji i potrebi, da i mi Slaveni u Puli dodjemo do svoje domaće glazbe. Do nas je sada, da poradimo svi te ta naša glazba ne samo ustraje nego da procvate te se ojača i proširi tako, te u buduće ne budemo kod zabava i koncerata vezani za skupe novce na milost i nemilost stranih glazba. Zato moramo mlade glazbare podpomoći osobito materialno, čemu se eto nadaje prilika već u subotu dne 1. marča t. g. radi čega treba da svi posjetimo koncerat Sokolske fanfare.

Veliki ples Dalmatinskog skupa. Dalmatinski skup u Puli priredjuje u subotu dne 8. marča 1913. u dvorani Nar. Doma svoj Veliki ples u korist društva. Udara glazba c. i kr. ratne mornarice. Početak u 8 i pol sati na večer. Ulaznina za članove 1 K, za nečlanove gospoda 2 K, gospodje 1 K po osobi; obitelji članova 2 K, obitelji nečlanova 5 K. Pristup imadu samo pozvani.

Osuda u procesu kamorre. U petak, nakon 19 dana rasprave, proglašena je osuda u procesu proti desetorici bivših činovnika občine Pula radi kradja i prevara. Slavna porota u Rovinju, satojeća od samih Talijana, riešila je sve obtuže nike. Ta presuda rovinjske porote jest i osuda talijanskim kamorističkim listovima gospodstva, te ju nastoje svim mogućim nedaricima opravdati, ali ne mogu je učiniti skrivljivom, jer neće da ista pravog razloga. Obtuženici svi do jednoga priznali su više manje sličnu podlost, te je bilo braniteljima vrlo teško snaći se pred tom činjenicom, pak su u obrani segnuli za drugim, kod talijanske rovinjske porote vrlo uspješnim sredstvom, a to je politika. Obće je poznato, da rovinjsku porotu obično sastavljaju većinom hrvatski odrodi, a po tome najfanatičniji Talijani kamorristi, kod kojih upaljuje najlakše političko pitanje. To političko pitanje iznesli su branitelji pred porotnike Talijane u obranbenim govorima i kako je bilo predvidjeti vrlo uspješno, jer je „pravorieк" porote bio za obtuženike odriešujući. Dakle to bi bio jedan moven, koji je vodio porotnike. Drugi bi bio i ovaj: Branitelji su u svojim govorima isticali takodjer jednu važnu okolnost, naime, da su mnogo a gdjegdje i ponajviše predpostavljeni obtuženika krivi te su ovi krali i varali, jer da su ti predpostavljeni sasma ili djelomično propustili vršiti pregledbu računskih knjiga i blagajne. Dakle pravi krivci bili bi oni, koji nisu bili pozvani na odgovornost. Ako je i ta okolnost bila uzrokom „pravorieku" porotnika, onda su riešavajuć kamorrine službenike, odsudili prvake i vodje kamorre ne samo u Puli nego i u Istri. Bilo kako mu drago, nas nije presuda talijanske rovinjske porote nimalo presenetila a još manje uzrujala; taj „pravorieк" je pravo zrcalo sve talijanske politike u Istri od uviek; samo je u tome najžalostnije to, da još u 20. vieku, u jednoj civilizovanoj i kulturnoj državi takvi i slični „pravorieci" rovinjske porote udaraju često samo nas Hrvate u Istri!

Popunitbeni izbor za istarski sabor. Pošto je zemaljski zastupnik dr. Augustin Rittosa (socijalista) položio svoj mandat, razpisuje c. k. namjestničtvo popunitbeni izbor za treći kotar općenitog izbornog razreda u Puli za dne 18. maja o. god. Eventualni uži izbor obaviti će se dne 25. maja. Ovaj izborni kotar sačinjava dio grada, Port Aurea, Sv. Martin i Zaro i od predgradja sv. Mihovil i sv. Polikarpo. Glavno biralište u Puli. Na izbornim listićima biti će naznačen izborni lokal i sat kad izbor počima i svršava.

Lošinjski kotar

Unije. Prošlog puta su cienjeni čitatelji u ovom listu čitali o plemenitom radu zabavišta za hrvatsku stvar na Unijama i nasuprot o radu naše braće Fiorentina, unatoč svemu šaranju dopisnika iz Unija u „Piccolu", kako je njihova predstava ispala liepa, ali istina je samo ono, kako je pisala o toj zabavi „Naša Sloga". Hrvatska Čitaonica odlučila se je da dade u tako kratko vrieme drugu zabavu i predstavu, sa odraslim djevojkama i mladićima, pripravljajući ih naša marna učiteljica gdjica Fučić; a dobitak te zabave ide u u fond za osnutak tamburaškog zbora, koji će buditi u narodu hrvatsku sviest, a mladost obojega spola koli sa prestavama, toli sa tamburaškim zborom privući, da se ne gube u bezposlenim sastancima po cestama i time ih pripravljati za ozbiljan život. Zabava sama ispala je upravo prekrasno, svi su liepo govorili i predstavljali. Osobito su se istakli gdjica Anka Karčić od Antona i Martin Radošević u šaloigri „Hvala Bogu, stol je prostrt".

Nego dok se ovako jedna mladost liepo zabavlja, vidjet ćete veći dio Unijske mladosti, koja spada u t. z. „Partito liberale nazionale" na večer kada pade mrak, kako se skiće i klatari pjevajući kojekakve pjesme, koje kad bi čuo Dante da oživi, odmah bi pao natrag u grob, jer nebi mogao slušati kako mu nagrdjuju jezik. I prije su bile na Unijama dvie stranke, ali nije bilo ove sramote kao sada. Na Unijama se dogodi da ljudi legnu u večer u postelju sa cielim ludnim vrućina, u jutro kad se probude, ludne vrata nisu više na svom mjestu — nema li — kamije ih tkogod donese razbijena, ili bace vrata u more, da odnesu braći preko mora liepi pozdrav. Tko se želi o tome osvjedočiti, neka zaviri malo kod kot. suda u Lošinj. Eto tako šira unijski Talijani svoju slavu po svijetu sa zlim, kad se mogu sa dobrim. Imademo doduše i glavara — ancijana — ali on je slab, ne slušaju ga, on više i krići samo na svom dvoru, a to čuje samo sestra Luca, a vani se boji da ne izgubi paušal.

Doduše naši Talijani vulgo Istrijani imadu svoga učitelja, koji nije mogao naći utočišća u svom rodnom mjestu Nerezinama, niti u Čunskom, i poslaše ga nama u Unije. Gosp. učitelj bi ih imao poduciti kad već ancijan ne može, te im kazati da im ne valja posao, ali baš obratno. Prošle godine obučavao je g. Gaetano Ruconich večernju školu, i baš iza te škole počele su se pjevati kojekakve pjesme rugalice, upravo iza te obuke postala je mladost onako jogunasta, zločesta i bezsramna, a Unijani su ga još zato plaćali.

U preventivu podobćine Unije nalazi se za 1912 Spese pell' istruzione pubblica 1080 Corone. Eto i od tih tisuću i osamdeset kruna davala se je neka svota Ruconichu, kao odšteta, da tako uči mladež unijsku. Pisac ovih redaka bio je prisutan na parobrodu, kad je mladež radi nekih prekršaja imala posla sa sudom, te kad smo se približavali Unijama, počeli su mladići pjevati: „In buso no andaremo fasioi non magnaremo", a g. Ruconich je pjesmu intonirao. Kako može ona mladost doći k pameti, kad ovakav jedan, koji je dužan da ih pokara, još ih potiče.

Inače g. Ruconich je i veliki liberalac, premda ne razumije liberalizma. On prednjači narodu i glede crkve. Onomadne je bio kadar upitati jednu djevojku i kazati joj: „Pošto ide u crkvu slušati popa i njegove fandonije; da bi mogao i on poći u crkvu, ali bi uzeo pršuta, salame i vina, pa bi jeo i pio; kad može pop, zašto ne bi i on".

Umoljavamo c. k. kot. oblast u Lošinju „Ubinam sumus". Gdje smo? Kamo to vodi rušiti u narodu vjeru u Boga i moral? Mislim, da to vodi do anarhije.

Umoljava se c. k. kotarska oblast u Lošinju, neka izvoli pripaziti i odstraniti te ljude, koji služe narodu na štetu a ne na korist. Kako može takav jedan prednjačiti narodu i mladeži?

Ili n. pr. u Lošinju su imale stranke parnicu, a g. Ruconich išao je nagovarati jednu djevojku, koja je bila svjedok, nek ne ide svjedočiti za stranku njemu nepoćudnu već jedino ako ju priale. Medjutim bila je djevojka pametnija pa je otišla.

Stvari koje su ovdje iznesene nisu lažne nego istinite, a u potrebi će ih i svjedoci posvjedočili. Nije nakana, da se klevećе i denuncira, već da se popravi za vremena, što se popraviti dade, a tko nije za nas neka ide. Mi ćemo rado gledati u svojoj sredini gospodina Rucopicha, ali neka bude najprije čovjek, Kulture! Kulture g. Rukoniću, ne budite uvjek Kinez.

Voloski kotar

Javni sastanak u Kastvu. U nedjelju iza mise dne 23. t. mj. sastalo se je na poziv nar. zastupnika g. prof. Vjekoslava Spinčića u dvorani g. Beta Vlah u Kastvu preko 200 izbornika iz prostrane Kastavštine sa svim tim što je vrieme bilo nepovoljno. Sastanku, koji je trajao od 9 do 11 sati prije podne, predsjedao je načelnik g. Kazimir Jelušić. Zapisničarom imenovan bio je učitelj g. Hinko Jelušić.

Iza nagovora predsjednika uzeo je riječ g. zastupnik prof. Spinčić, pogovoriv o našem javnom stanju. Govor g. zastupnika trajao je preko jednog sata i bio posvuda od sviju prisutnih saslušan i većkrat pljeskom i odobravanjem popraćen.

Iza g. prof. Spinčića govorio je g. dr. Orlić iz Volosko a zatim načelnik g. Jelušić. Bude li nam moguće, priobćiti ćemo naknadno štogod iz tih govora. Za danas priobćujemo samo resolucije, koje je skupština kastavskih izbornika na sastanku jednoglasno prihvatila.

I. 1) Sakupljeni na mnogobrojnom javnom sastanku u Kastvu dne 23. veljače 1913. prosvjeduju najodlučnije proti odluci proračunskog odbora zastupničke kuće u Beču od 14. veljače 1913, koji se je izjavio za ustanovljenje pravne talijanske fakultete u Trstu, dok je zabacio sve predloge, ticuće se sveučilištnih zahtjeva Hrvata i Slovenaca, žaleć napose, da su za tu odluku glasovali ne samo Talijani i Njemci svih stranaka, nego takodjer Česi, Poljaci, Rusini, dapače i jedan Hrvat.

2) Zahtjevaju, da se poduzme sve korake kako bi se u najkraće vrieme posve izjednačilo nauke, svršene i ispite položene na sveučilištu u Zagrebu sa naukama i ispitima na sveučilištima ove pole monarhije; te da se udovolji sveučilištnim zahtjevima Slovenaca.

II. Sakupljeni na mnogobrojnoj javnoj skupštini u Kastvu dne 23. veljače 1913, dok osudjuju talijanske zastupnike istarskog sabora bilo koje stranke, što neće da pripuste, da se oživotvori bez ikakvih daljnjih uvjeta potpuna ravnopravnost hrvatskog jezika u istarskom saboru i u cijelom autonomnom životu Istre, odobravaju dosadanji postupak hrvatsko-slovenskih zastupnika na zemaljskom saboru i zahtjevaju od njih

1) da ne popuste ni malo u pravima hrvatskog jezika u saboru i u svim autonomnim uredima Istre i da ne odstupe kod eventualnog novog zaokruženja općina ni pedalj naše zemlje Talijanima,

2) da i na dalje upru svim silama za sveopće, izravno, jednako i tajno izborno pravo.

III. Sakupljeni skupštinari pozivlju svog zastupnika, da kod oblasti požuri, a da brže riešavaju molbe obitelji pozvanih rezervista u vojničku službu, glede pripomoći, koja im po zakonu pripada.

IV. Nadalje pozivaju istoga, i da se zauzme kod oblasti kod ustanovljenje sudbenih dana za kastavske općinare u Kastvu, Sv. Mateju, Mučićevoj ravni a po mogućnosti i u Zametu.

V. Kao zastupnika na zemaljskom saboru pozivaju, da se zauzme kod zemaljskog odbora a da isti našim općinama podieli predujmove potrebite za vodo- i cestogradnje na račun podpora, koje će glasovati zemaljski sabor, kad se jednom sastane.

VI. Konačno pozivaju skupštinari svog zastupnika, da se zauzme i kod vlade i kod zemaljskog kulturnog vieća, da bolje podupiru „Gospodarsku zadrugu" u Kastvu, koja broji preko 800 članova, a obzirom na slabe ljetine, potrebuje za svoje članove i vladine i zemaljske podpore.

Iz Poljana kod Veprinca. Dne 26. I. 1913. sakupilo se u Poljanam kod „Mikuloveh K 17 za našu Družbu prigodom vjenčanja g. Dragutina Strenar-a, c. kr. kot. tajnika u Trstu sa gdjicom Anticom Rumac iz Poljana. Bilo sretno. Novac izručen je podružnici u Veprincu.

Istog dana Poljanski mladići izručili su kao dar Čitaoni u Poljanama 10 K prigodom „pregrade" spomenutim vjenčanicima. Živili!

Mošćenice. Hrvatska Čitaonica u Mošćenicama izabrala je za god. 1913. obor od sliedeće gospode: predsjednik Ante Dukić, upravitelj škole, podpredsjednik Josip Rubinić, trgovac, tajnik Cvjetko Rubinić, trgovac, blagajnik Anzelm Ivanušić, stolar, odbornici Vinko Mavričić, trgovac i Ivan Velčić, pekar.

Budući da bijaše raspuštena „Ženska" podružnica sv. C. M. u Mošćenicama, pa iz „Muške" podružnice Društvine postala je „Mješovita", te na glavnoj godišnjoj

skupštini izabrana je slijedeći odbor za godinu 1913.: ravnatelj Ante Dukić, zamjenica Kata Dobkvić, tajnik Grjetko Rubinić, zamjenica Ivana Labarnar, blagajnica Regina Domaldević, zamjenik Niko Pajalić.

Pazinski kotar

Odnošaji na c. k. poreznom uredu u Pazinu. U svoje vrijeme bilo je već nešto spomenuto u ovom listu glede jezikovnog pitanja na tom uredu. Prošla je od onda skoro jedna godina, ali se nije ništa na bolje promjenilo, već je ovih dana sa novim premještenjem nekojih činovnika nastupilo još gore stanje.

Prisiljeni smo stoga, da iznesemo nekoje činjenice na javnost, da se vidi kako slavno fin. ravnateljstvo pametno namješta činovnike na ovom porez. uredu, koji baš „vidno" odgovaraju ogromnom dijelu pučanstva ovog kotara. Njihova sposobnost i poznavanje hrv. jezika je tako velika, da ne mogu napisati u hrvatskom jeziku niti najjednostavnijeg poziva našem čovjeku.

Blagajnik ne znade hrv. jezik, pak je stoga uvijek na velikim mukama, kada imade posla sa našim narodom. Kontrolor ne znade ni mlatiti hrvatski, kamo li dobro govoriti i pisati. A sada dolazimo do porez. pristava nekog Penza, koji ne znade ma ništa hrvatski, a radi svog fanatičnog nastupa prama našem jeziku i narodu bio je već dva puta premješten iz Pazina. Ovih dana se po treći put vraća u ovaj ured, premda ne poznaje hrv. jezika, ali zato imade velikih protekcija, koje su mu pomogle uzprkos njegovoj protivnosti i neznanju do našeg naroda i jezika, da dođje natrag u Pazin. Poznato nam je, da je za ovo mjesto pitao jedan drugi, koji je vješt trim jezicima, ali bijaše odbit, a primljen opet Penzo, koji imade u Pazinu debelih kumova.

Imade još u tome uredu i drugih, kojima je hrv. jezik dosta malo ili nikako poznat. U opće, kada dodješ u taj ured, čuješ takvu hrvaštinu, da se je Bogu plakati. Kada dođje naš seljak, pak pita kakovu informaciju, kakova razjašnjenja u hrvatskom jeziku, e onda zlo i naopako. Naš seljak sve to strpljivo podnaša samo da se što prije oslobodi te neugodne sobe. Nu ni strpljivost našeg seljaka ne može u ogromnoj većini slučajeva pomoći, e onda nastane trčkarenje tih činovnika k onom jedinom činovniku na ovom uredu, koji poznaje hrv. jezik, da im priskoči u pomoć. O takvom načinu uredovanja i općenja sa strankama mislimo, da je suvišno dalje govoriti, a moguće je valjda to samo pod našim slavnim fin. ravnateljstvom u Trstu! I to sve se događja na jednom poreznom uredu, koji se nalazi u jednoj hrv. općini, koja imade 96 po sto Hrvata naprama Talijanima i Talijanašima.

Moguće će i ovog puta slavno ravnateljstvo doći sa onim poznatim starim i otrcanim izgovorom, da nema naših ljudi. Ali ovdje ćemo ponovno iznijeti onu finu ali prozirnu taktiku fin. ravnateljstva u Trstu, da naime, kada naši ljudi pitaju za namještenje u toj struci ih jednostavno odbiju, a kada se radi za namještenje ljudi vještih našeg jezika, onda joj vrlo dobro dođje izgovor, da nema ljudi. Ujedno opažamo, da tako isto rade i druge naše centralne oblasti u Trstu, te na ovaj postupak tih oblasti naprama našim ljudima upozorujemo naše zastupnike, da malko koji put posvete pažnju toj stvari.

Prosvjedujemo energično proti ovakvog postupanja sa strane fin. ravnateljstva prama našem narodu, i ujedno molimo kompetentne faktore, da ustanu svom energijom proti ovih nezahvalnim odnošajima, koji postoje na c. k. poreznom uredu u Pazinu i da budu jednom zavrim uređeni jezikovni odnošaji.

Poziv na glavnu skupštinu, koju će obdržavati Sokol u Pazinu dne 10 ožujka 1913 u prostorijama Narodnog Doma u Pazinu, u 2 sata po podne; u slučaju da se ne odazove dostatan broj članova, obdržavat će se skupština dne 30. marča 1913. u isti sat.

Dnevni red: Izvještaj odbora; Izbor novog odbora; Slučajnosti.

Koncerat u Pazinu. Kako je već u zadnjem broju „N. Sloge" javljeno, priredjuje „odbor za prosvjetu" u subotu dne 1. marča u velikoj dvorani N. Doma u Pazinu umjetničko zabavnu večer sa pjevanjem, sviranjem i predstavom sa slijedećim rasporedom: 1. Dvoržak: VIII. narodni ples, glasovir 4-ručno; 2. Hatze: Kad mlidijah umrijeti, tenor solo. 3. Wieniawski: Legenda, gusle solo sa pratnju glasovira. 4. Chopin: Balada op. 23., glasovir solo. 5. Foerster: Ljubica, veliki mješoviti zbor. 6. K. i Ž.: U šudnji za slavom, dijalog. 7. Hatze: Rob, sopran solo uz pratnju glasovira. 8. Gaal: Suita na ruske pjesme s repertoara Slavjanskoga Agrénjeva za gusle, glasovir, violencello, harmonij i Kontrabas. 9. Salavjev: „Prvi korak", drama u 1 činu. Početak u 8 i pol sati na večer.

Pčelarima. Pčelarsko društvo u Pazinu pozivlje pčelare da se odmah prijave, koliko će koji trebati ulišta i pčelarskog orudja, da društvo uzmogne sve na dobu naručiti.

Porečki kotar

Iz Nove Vasi kod Poreča. *„Družbin" ples. Provokacije talijanaša. Proganjanje društva „Napredak" sa strane poreče općine.* U nedjelju dne 26. prošloga mjeseca obdržavalo je Hrvatsko zabavno društvo „Napredak" u Novoj Vasi zabavu s plesom u korist „Družbe sv. Cirila i Metoda". Uzevši u obzir mjesne prilike, ispao je ples sjajno. Prihoda je bilo preko 300 K te je čisti prihod poslan Ravnateljstvu „Družbe" u Opatiji. Bilo je veliko zauzimanje za ovu zabavu te je mnogo ljudi dohrlilo iz bližih mjesta, na čemu im budi na ovome mjestu izrečena najljepša hvala. Drugi pak, koji nijesu mogli prisustvovati zabavi poslali su darove, da dokažu time dobru volju.

Slijedeća su gospoda darovala po 5 K: Antun Anzulović, učitelj - Cres, Martin Sreboth - Poreč; po 2 K: Fr. Milanović, trgovac - Livade, Ant. Živković pok. Jure, Jure Živković, Franjo Zajec, čin. - Poreč, Medvešček, Dr. Prudan - Pazin, A. Flego, c. kr. nač. post. - Višnjan 3 K. Don Šantić - Kaštelir 2 K.

Mjesto ulaznine darovali su slijedeći: don. A. Andrijčić, N. Novak, Kaštanić, kap. r. morn., N. Rajc po 5 K; Ruža Ružić, učiteljica Foškulin, Ujčić Ante, učitelj, Ivan Depolo, učitelj, Petar Bonefačić, učitelj, Jakov Vojnić, učitelj i Ujčić Marjan po 2 K; — Petar Vlašić 2 K, Jure Struja-Varvari 1·40 K, Cvjetko Kramar 80 para, Josip Klimičić 20 para. — Gosp. Mihovio Brčić ustupio je toge dana dvoranu badava! — Svima najljepša hvala!

*

Po običaju sastali su se naši ljudi iz mjesta i okolice u „Narodnoj gostioni", da proslave Pepelnicu u bratskome društvu i slozi, ne dirajući ni u čija čuvstva. To nije bilo pravo ovdješnjim prodancima sa našim „Antoniom" na čelu. Mislijahu, da nas malo imade te se dignu listom iz njihova gnjezda i dodjoše demonstrativno pred prostorije našega društva, da i opet pokažu svoju neotesanost i „junaštvo". Među tom kompanijom „ne boj se je" bili su glavni već poznati izazivači iz sela Gedići, koje niti ne pripada našoj poreznoj općini. Tu se uzvrpoljiše te se stadoše derati: „Viva Villanova italiana! Vigni fora! Schiavi! Cavre! Avanti bulli! Viva l'Istria italiana" i još mnogo drugih izraza, kojih u najboljem talijanskom rječniku nema.

Čuli naši mladići, da su impulirani u vlastitoj kući, pograbe im se . . . Čim ih ovi opaze, rep među noge, pa bjež glavom bez obzira, da se više i ne pokažu. Nema sumnje — do koji ćemo dan čitati u kakovom talijanskom „čefuću", da su Hrvati bez kulture, da su barbari i još kojeśta drugo.

Držimo, da tu ne treba komentara!

*

Od onoga dana, kada je ustanovljeno naše društvo „Napredak" upria je porečka općina sve sile proti njemu, ne bi li ga uništila. Dokazuju nam to najbolje ove činjenice:

Po § 2. društvenih pravila može društvo priredjivati zabave i plesove, za članove i poznanike kad god hoće, samo da to 3 dana prije javi kot. poglavarstvu. Tim se paragrafom poslužilo i dne 2. ov. mj. te je obdržavalo ples u društvenim prostorijama. Nu, to se činilo krivo našemu gospodinu „delegatu", Valentinu Košiću, te je prijavio mjesnoj općini, da se je ples držao bez dozvole. Općina je porvala gosp. predsjednika društva „na red" te ga oglobila za 22 K — ne obazirući se na društvena pravila.

Za prvi put smo to mirno podnesli, ali je sada već treći put, da nam se nanaša nepravica, premda nije društvo ni u čemu prekoračilo pravila.

Pred nekoliko vremena opstojalo je ovdje — sada propalo — društvo „Unione musicale italiana" te je cijele 3 godine priredjivalo javne plesove skoro svake nedjelje, bez ikakve dozvole sa strane općine, niti se to javljalo kotarskom poglavarstvu. Sa svim tim nijesu nigda niti pare globe platili. Ako pak mi držimo samo jedan ples ne prekoračivši nijednoga društvenoga niti civilnoga paragrafa, već imademo tri, četiri tužbe za sobom.

Upozorujemo na to gosp. c. kr. kotarskog poglavara, neka bi izvolio poduzeti shodne korake, da se sa strane općine s nama više ne postupa na ovaj nepravedan način.

Stavljamo na srce i našim gg. zastupnicima, da se za stvar zauzmu.

Franina i Jurina

Jur. Kako si pasa ovoga pusta Frane, ti, ki si bija u Novoj Vasi?

Fr. Dobro, dobro san pasa pust, ma na prvi dan korizme deboto da nisan osta gjuh.

Jur. A kako to?

Fr. Ter ti, kako mi se pera, ne znaš još niš . . . .

Jur. Ma je te ne razumin Frane.

Fr. Ča nisi čuja povidati, kako su došli naši prodanci vikati pred kišu našega društva?

Jur. Benj, reci mi, ča su vikali.

Fr. A vero, da „fora i ščavi i šerbi i . . ." ča je znan, kad moja tikva ni mogla toliko zapametiti.

Jur. A naši ljudi kadi su bili?

Fr. A vero u lokalu, di je društvo.

Jur. Pak da jin nisu niš rasprudili?

Fr. Nisu niš, nego su jin samo pokazali nos, pak su se ti njihovi „junaki" pobrali, kako da su jih s mestom pomeja. Još su se rivali, ki će prija ujti.

Jur. Ter si mogla znati i prije, da kad mačke doma ni, miši se štrča; ma kad se ona pokaže, onda bižide svaki u svoju škalju.

Fr. Još ću ti jenu lipu povidati. Kad smo došli onu večer na štacijon u oštarija, su se svi razbitah; najviše priko okna, a jedan, ki je bija najspametniji, je pošo u konobu meć bačve, ma mu ni došla voja za piti, jer je i on gleda kadi su prazne bačve, a ne pune.

Jur. Hahahaaa! Ke junaki! Propiu takovi bi se bili stili za dobili Tripoli!

Poziv

na IX. glavnu redovitu godišnju skupštinu „Bersečkog društva za štednju i zajmove, registrane zadruge sa ograničeno jamčenje u Berseču", koja će se obdržavati u nedjelju dne 16. ožujka 1913. na 4 sata po podne u prostorijama općinskog ureda u Berseču sa slijedećim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika prošle glavne godišnje skupštine.
2. Izvješće upravnog odbora.
3. Izvješće nadzornog odbora.
4. Potvrda računskog zaključka za god. 1912.
5. Izbor upravnog i nadzornog odbora i društvenog suda.
6. Zaključak glede uporabe čistog dobitka.
7. Slučajni predlozi.

Godišnji obračun izložen je zadrugarima na uvid u opć. uredu u Berseču.

Berseč, dne 23. veljače 1913.

Odbor.

Poziv

na XIV. redovitu glavnu godišnju skupštinu „Oprtaljskog društva za štednju i zajmove" u Livadama, koja će se obdržavati u Livadama u nedjelju, dne 9. marča 1913. u 2 sata po podne, sa slijedećim

dnevnim redom:

1. Nagovor predsjednika;
2. Čitanje i odobrenje zapisnika zadnje glavne skupštine;
3. Izvješće odbora za god. 1912.;
4. Potvrda računskog zaključku za god. 1912.;
5. Izbor nadzornog odbora;
6. Izvješće o izvršenoj reviziji;
7. Promjena pravila;
8. Slučajni prijedlozi.

Po § 35. društ. pravila izloženi su u društvenoj sobi članovima na pregled računi za godinu 1912.

P. n. gg. članovi pozivlju se na mnogobrojni posjet. I nečlanovi dobro došli.

Odbor.

Poziv.

Veprinačko društvo za štednju i zajmove, registrirana zadruga na ograničeno jamčenje, obdržavati će dne 16. Marča 1913. u 4 sata po podne u Veprincu k. br. 5 svoju X. glavnu redovitu skupštinu sa slijedećim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika prošlogodišnje glavne skupštine.
2. Izvješće upravnog odbora o djelovanju zadruge u god. 1912.
3. Izvješće nadzorstva o računima za god. 1912.
4. Odobrenje zaključnog računa za god. 1912.
5. Izbor upravnog i nadzornog odbora te pomirbenog suda.
6. Zaključak glede uporabe čistog dobitka.
7. Slučajni predlozi i savjeti.

Godišnji obračun izložen je zadrugarom na uvid u društvenoj pisarni u Veprincu.

Veprinac dne 24. Februara 1913.

Odbor.

Pozor! Pozor!

Za Uskrsne blagdane

preporuča gostioničarom, trgovcem i obiteljima dobre zdrave

domaće osušene šunke

od 4—7 *kg* po K 2·80 *kg* poštnim pouzećem franko.

Razašilje od 1 kom. i više.

Kod veće narudžbe znatan popust!

Vinko Sandalj,
Lupoglava (Istra).

Odvjetnik

Dr. Lovro Scalier

otvorio je

svoju pisarnu u Puli

– (Narodni Dom). –

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo. Punat.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Torkolo-Glavotok-Malinska-Njivice-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Krk-Rieka tri put na tjedan.

Rieka-Opatija-Bell-Merag-Krk-Punat-Baška-Lopar-Rab-Lun-Lošinjveli-Lošinjmali (luka sv. Martin) Nerezine dva put na tjedan.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake srijede tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali (luka sv. Martin) svake nedjelje tamo i natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Cirkvenica svaki dan tamo i natrag.

Glavno odpravničtvo na Rieci.

Širite „Našu Slogu"

1000 različnih slika i raznih predmeta za muškarce i ženske odjele sm. u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 314.

Julius Meinl

Uvoz kave

NOVA PODRUŽNICA

PULA

Via Sergia br. 35.

GOTOVI KRIVETI

iz crvenog platna dobro pušćeni, pokrivač ili podnja pernjača 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·— i K 18·—; 2 metra duga 140 cm. široka K 13·—, K 15·—, K 18·—, i K 21·—; jastuci 80 cm. dugi, 58 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, i 70 cm. široki K 4·50 i 5·50.

Izradjuju se i po posebnoj mjeri, strunjača na 3 dijela za 1 krevet po K 17·—, boje K 33·—. — Razašilje franko pouzećem od K 10·— napried. Zamjenu i vraćeno priznaje ako se poštarina plati.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Vino iz voća

I. vrsti, sladko, čisto, štajersko izradjeno iz voća od Mascanzca i Reinette, litar 20 para, franko moj kolodvor, u bačvicama od 150 do 300 litara itd.

Razašilje pouzećem

Juraj Stelzer, Puntigam
kod Graden. 248 5-6

Dvorac na prodaju.

U Šoštanju kod Celja (Južna Štajerska) prodaje se uz nisku cjenu dvorac u krasnoj okolici sa divnim položajem. Ima 18 soba i salona, 8 kuhinje, staju i nuzgredne prostorije, mali podrum — sve veoma zgodno za hotel —, osim toga veliki podrum udešen za veletrgovinu s vinom.

Pobliže obavjesti daje:

Vinko Kelšek u Šoštanju (Štajerska)

Prodaje se u Pazinu

nova kuća u sredini grada, sa vrtom koliko komu treba), sa kamenolomom te lijepim voćnjacima. Upitati kod Josipa Vranjac u Pazinu.

Br. 166/IV.

Razpis

službe občinskog liečnika.

U smislu § 2. zakona od dne 12. augusta 1907. zem. zak. list br. 39 razpisuje se ovim mjesto občinskog liečnika za občinu Podgrad, sa godišnjom plaćom od K 1600 i putnom odškodninom (paušalom) K 1000.

Liečnik mora stanovati u Podgradu gdje je sjedište kot. suda i drugih ureda, mora držati svoj farmaceutski ormar i govoriti jedan slavenski jezik.

U kratkom vremenu ustanoviti će se zdravstveni okoliš triju občina tog sudb. kotara, naime: Podgrad, Jelšane i Materija, te se može računati na povišanje plaće. Točniji uvjeti leže na ogled kog podpisanoga županstva. Prošnje po ustanovi podisanom županstvu u roku od 4 tjedna.

Županstvo občine
PODGRAD, dne 10 febrara 1913.
Beklova, župan.

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Napredak znanosti!

za liečenje sifilisa kao što i kožnih i spolnih bolesti.

Brzi i sigurno djelujući liek, u ruzemstvu i inozemstvu potvrdjen od mnogobrojnih svjedočbi kao kožne otekline, uretritis, zvstitis; kod spale disala akutnih i kroničnih bolesti itd. Sve spomenute bolesti liečе se najradikalnije sa

Casile confettis

po K 4·— kutija.

Jamčeno liečenje sifilitičnih bolesti i njih posljedica jest **„Jerusalim Castle"**, s najboljim uspjehom proti unemogućenosti, spolnoj neposobnosti, bolesti zglobova, neuraustenji i proti prolievu i spermatoreji, upali mokraće itd. Cieua **Jerusalim Castle** K 3·50 bočica.

Za razjašnjenje i svaku drugu upotrebu obratiti se na ljekarnu **Nervasile** u Trstu na naslov **C. R. Casile**, koji će odgovoriti odmah na dopisivanje obratno pošte.

»Casile« liekovi prodavaju se u svim ljekarnama. U Puli ljekarne Wassermann, Costantini S. Policarpo i Ulisse Pellegrini.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Od 1878! Posvuda čuveni glasoviti obljubljeni domaći liek. Kod većih naručbi znatan popust.

Ljekarnik **A. THIERRY-a balsam**

Jedino pravi su zelenom duvnom kao zaštitna marka. Zakonom zaštićeno.

Allein echter Balsam
A. Thierry in Pregrada

Svako patvaranje, oponašanje i preprodaja drugih balzama sa zavaravajućom markom progoni se kažnjeno po sudu i strogo kazni. — Djeluje sigurno, ljekovito kod svih bolesti organa disala, kašja, izbacivanja pro mukloti, katara grla, prsobolja, bolesti plića, specijalno kod influenco, ustnih bolesti, trganje zglobova, opeklina, kožnih bolesti itd. 12/2 ili 6/1 vel. originalna boca K 5·60

Thierry-eva jedino prava conifolijska mast

sigurna i stalna ljekovitost djelovanja kod rana, oteklina, ozleda, upala, abcesa odstranjuje sva strana tjelesa, koja su dosla u tijelo pa često predusretne operacije, koje su za bolima skopčane, ljekovita kod još tako starih rana, 2 posude stoje K 3·60.

Izvan Ljekarna „K Anglesu čuvarju" A. THIERRY-a u PREGRADI Hrvatska. — Dobiva se u svim većim ljekarnama. Na veliko u ljekarn. drogerijama.

NAJBOLJI NAMJESTAJI SNAGE

kao motore za nafta sustava DIESEL, najnovije izdanje, kamenokolje, prometni (traktori po kasijoj) sili na uru 1½ kol. više. motore za plin (gas), benzin, šetu. kamene alje za obrtničke, poljodjelske i električne namještaje snage, dalje namještaje za nadzori plin proizvodja:

DRAŽDJANSKA TVORNICA MOTORA

na plin d. d.

(A. G. Dresdner Gasmotoren-Fabrik vormals MORITZ HILLE, DRESDEN)

najveća specijalna tvornica Evrope

Glavno i isključivo zastupstvo, kamo sve upite upravljati valja:

Tehničko poslovnica:

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolo 28.

Dobivaju se potpune opreme za obrtničke i industrijalne poduzeća.

Objemlike na zahtjev besplatno i bez poštarine.

Besplatno: hrvatski, slovenski, talijanski i njemački.

Broj 432—13.

Gospodarska Sveza za Istru u Puli.

Jedna vladina spomenica zadrugarstvu.

C. kr. Ministarstvo za poljodjelstvo u Beču odpisom od 4. decembra 1912 br. 38.226 objavilo je pokrajinskim oblastim, medju timi i Namjestničtvu za Primorje spomenicu, odnoseću se na postupak pri ustanovljenju i upravljanju poljodjelskih zadruga (kreditnih, štedovnih, privrednih, potrošnih).

C. kr. Namjestničtvo u Trstu odpisom od 31. jenara 1913. II-1490-12. poslalo je ovih dana po jedan prepis one spomenice zemaljskom Odboru i poljodjelskom Vieću, te obim Svezam, uz preporuku ovim posljednjim, da objave svojim člancam, koliko više moguće, ovu spomenicu.

To činimo ovim putem, da i onaj dio naših ljudi, koji ne upravljaju zadrugami, možda nisu ni članovi nijedne, budu upućeni u stvar za slučaj, da bi bili pozvani u upravu ili u nadzor već opstojeće zadruge, ili da bi svojom voljom, ili na želju drugih, imali baviti se osnovanjem kakove nove zadruge medju našimi poljodjelci.

I. Što hoće vlada sa svojom spomenicom?

Poljodjelsko ministarstvo izjavlja, da je opazilo pri zadrugarstvu raznih pogrešaka, pak želi uputiti pojedine zadruge i Sveze, kako bi se pogreške odstranile i kojih se načela treba držati pri upravi.

Spomenicu hoće da znaju i one zadruge i Sveze, pri kojih možda do sada i nije pogrešaka, a to zato, da nebi i one upale u nje, kako su upale druge.

Poljodjelsko ministarstvo podpomaže zadruge; zato hoće, da se znade uvjete, pod kojimi bi od sada unapried podpore podieljivalo; jedno, da ne baca novac gdje nebi koristio, a drugo, da ima bolji izbor zadruga, kojim je vrednije dati kakovu pripomoć, jer pitanja je mnogo više, nego li vlada može davati.

II. Kako se glasi spomenica?

Ne možemo je objaviti baš od slova do slova, jer nam nije došla u našem jeziku, nego ćemo u kratko dati iz nje, što moguće vjernije, sve glavne misli ovim redom:

1. Već pred „dvanajst godina dalo je poljodjelsko ministarstvo neke upute (direktive) za zadružničtvo. Od onda se je mnogo napredovalo u tom pogledu. Ljudi su se naučili sami pomagati se sa zadrugami, nabavljati za skupni račun potrebite im stvari i proizvadjati za skupni račun. Tim je bezdvojbeno bilo koristi malomu poljodjelcu. Ali mnogi, zauzeti za napredak, prenaglili su se u kojećem i tako je nastalo pogrešaka, koje su u mnogom pogledu već i odstranjene, ali gdjegod još treba preinaka (reforma).

Zato hoće poljodjelsko ministarstvo, koje veliku vriednost polaže na zdrav napredak zadružničtva, da upozori na nedostatke, koji su se u raznim krajevima pokazali, da tako i onaj veći dio zadruga, koje posve u redu rade, bude na oprezu, da ne upade u pogreške, a da one zadruge, pri kojim očiti nedostatci obstoje, gledaju odstraniti jih čim prije.

Zato hoće poljodjelsko ministarstvo bez obzira da pokaže pojedine nedostatke, koje je opazilo, jer mu je mnogo stalo do toga, da zadrugarstvo bude uspjevalo i da se bude sve više jačalo.

2. Odviše se je očekivalo od vlade. Bila je kriva misao, da će vlada davati sve što treba za ustanovljivanje i za uzdržavanje zadruga. Poljodjelsko ministarstvo imalo je i ima samo pomagati. Krivo su računali oni, koji su mislili, da je dosta udružiti se u koje god poduzeće, pak da će onda vlada dati, na samu jednu prošnju, najveći dio troška potrebitoga za nabave ili za promet zadružnoga poduzeća.

Ustanavljalo se je privredne zadruge i ondje, gdje nije bilo stalno, da su svi preduvjeti za nje i da je dotično stanovničtvo prožeto pravim duhom zadružničtva.

Treba imati na umu, da razne poljodjelske zadruge imaju velike teške, zadatke i odgovornost pojedinih članova.

Dogodilo se je do istine riedko, *ali se ne smije događjati više*, da se ustanavljaju zadruge na lahku ruku, dok se nije stalno za dobru upravu istih i za uspješno poslovanje, jer u takvom slučaju nebi bilo opravdano tražiti od poljodjelskog ministarstva, da ono popravlja odmah iza osnutka već počinjene učinjene pogreške. (To se odnosi na velika rizična zadružna poduzeća, kojih do sada u Istri nemamo. Ali i sa osnivanjem malih zadruga treba biti vrlo oprezni, osobito ondje, gdje se za stalno znade, da neće moći biti pravoga odbora.)

3. Kreditne i štedovne zadruge (Posujilnice, seoske blagajne, društva za štednju i zajmove) treba da osobito paze na ove stvari: Blagajnici ili računari da su izučeni, zaufani; pregledi da budu pravi, čisti i potanki, ključi pod kojimi se čuvaju gotov novac i druge vrednostne stvari, da budu podieljeni; da se nepreslano proučava, kako je sa gospodarstvom članova, jesu li posve vriedni kredita, oni koji pitaju zajam (posudu); jesu li posudjeni novci u istinu porabljeni u onu svrhu, za koju su dani.

Takve zadruge neka se osobito čuvaju i toga, da novac od uložaka ne davaju na duge hipotekarne zajmove, jer se tako odviše vežu. (Ove stvari preporučamo toplo našim zadrugam u Istri. Znamo, da su do sada sa sto razloga mnoge morale davati posude i na hipoteke, na dugo vrieme, i prevelike, ali od sada unapried treba bolje paziti na sve što je u ovoj točki rečeno.)

4. Nabavne zadruge. Ako ne imaju same mnogo vlastitog novca, treba da se vrlo čuvaju zidanja vlastitog skladišta. Krivo je također osnivati potrošne (konsumne) zadruge za posve siromašne seljake, koji neimaju svojeg kapitala. Krivo je baviti se prodajom svakovrstne robe, osobito kolonijali i manufakturami, jer za te stvari treba mnogo novaca, mnogo prodje i dobro izučenih trgovaca. A najkrivlje je nakupljati *mnogo* takovih stvari.

Takove poslove mogu uzeti u ruke samo navlašne veće Sveze, ako imaju dosta kapitala od pribrane i dosta izučenih službenika. (I ta nauka je za Istru vrlo znamenita.)

5. *Strojne zadruge* t. j. one koje se ustanove za nabavu kakvih strojeva, za pravo ne spadaju u zadrugarstvo. Za takovo poduzeće našlo bi se obično malo ljudi, pak kad bi dobili pripomoć od vlade, brzo bi razvrgli zadrugu. Takovi se neimaju nadati redovito nikakovoj pomoći. (To je i pravo! Istre se to ne tiče, jer u našem zadružničtvu nije bilo i nije takovih zadruga.)

6. *Proizvodne i prodajne zadruge*. Te su najteže, jer zahtjevaju velikih troškova. Te se mogu ustanavljati samo iznimno, gdje je prilika, da se mali seljaci mogu okoristiti kakvim skupnim izradjivanjem i skupnom prodajom. Navadno s takvimi zadrugami spekuliraju na državnu pripomoć ljudi, koji imaju svoga kapitala. Takovih poljodjelsko ministarstvo neće podpomagati. (Takovih zadruga u Istri još neimamo; druguda je država njim mnogo novca dala. Dobro će biti, da ne bude više.)

Izuzete su od toga prigovora one zadruge, koje se bave stočarstvom (živinorejom), poboljšanjem pašnjaka i sličnimi poslovi; takve će država pomagati. (Tih zadruga nam u Istri treba i za nje čemo se čim prije svi morati skrbiti.)

Gore spomenute proizvodne i prodajne zadruge, „kojih je izvan Istre velik broj, bave se vrlo različitimi poduzeći, na primjer: nabavljaju žito, melju i prodavaju ga. Tako krumpir. Peku iz jednog, ili drugog proizvoda špirite; ustanavljaju električne naprave itd. Sve takove zadruge trebaju mnogo kapitala, ali mogu postati i pogibeljne za zadrugare; zato se poljodjelsko ministarstvo u svojoj spomenici o njima bavi vrlo obširno.

U Istri mogli bismo računati samo na neke vrsti takovoga udruživanja i to u pogledu *mljekarstva, uljarstva, vinarstva, zadružnih mlinova*, a po vremenu moglo bi doći i do zadruga za nabavu i prodaju gradjevnoga prostoga i finijega kamena, što bi bile *kamenarske s kljesarske* zadruge.

Za proizvodne zadruge na sploh poljodjelsko ministarstvo zahtjeva u glavnom ovo: Da se ne ustanove nigdje, ako nije baš dobra prilika za dotično poduzeće i ako nije prilično broj ljudi dotične okolice baš razumno zauzet za stvar. Barem polovicu kapitala potrebnoga za zgrade, pivnice, skladišta, strojeve itd. treba da saberu sami zadrugari odmah pri ustanovljenju zadruge. Posve točno treba prije da je izračunano na temelju potankih nacrta i troškovnika, koliko bi stajale zgrade, konobe (pivnice, klieti), strojevi i drugo orudje, dakako i zemlja za gradilište, ako ju treba kupiti. Isto tako treba točno izračunati prema prilikam mjesta i ljudi, koliko se čeljadi službe hoće za dobro upravljanje takove zadruge i kolik bi trošak bio za nje na godinu; isto tako kolik bi bio trošak za poslovni materijal na pr. za ugljen, benčinu ili drugo gorivo, ulje za mazanje strojeva i sve drugo, što treba pri poslovanju.

Suviše treba vjerojatnim načinom izračunati dohodak (rentabilitet) koji se razložno može očekivati od takovog poduzeća.

To sve imaju izračunati strukovnjaci, to jest ljudi, koji se razumiju u namjenjeni posao i koji poznaju mjestne prilike.

Napokon treba u pravila (zadružni ugovor) postaviti tvrde ustanove, da se članovi vežu ostati u zadrugi barem pet do deset godina, a to zato, da zadrugi bude osiguran obstanak na duže vremena, a da se od kakvoga hira članovi ne izpisuju odmah prvih godina početka. Tako će svi, znajuć da su vezani, nastojati, da poslovi zadruge idu koliko bolje moguće.

Još treba u pravila postaviti, da se po prilici u 15 godina ima od prihoda poslovanja utrnuti cieli trošak ustanovni (zgrade, strojevi, sprave), zato godišnji dio toga utrnuća treba predviditi u izračunavanju rentabiliteta, to jest dohodka, koj bi se od takve zadruge imao očekivati.

Robu za izradjivanje, što imadu davati zadrugari u skupnost, treba obračunavati u najniže prodajne cienе i od toga su ima zadrugaru plaćati najviše tri četvrtine, a zadnji četvrti dio tekar nakon obračuna pretekle godine, ako je bilo dobitka od poslovanja. I tu ustanovu treba postaviti u pravila.

Poljodjelsko ministarstvo drži, da samo tako oprezno promišljeni i tvrdo ustanovljene proizvodne zadruge mogu se uzdržati i dobro napredovati, te će ono samo takvim davati pripomoći, u koliko bude imalo državnoga novca u to ime.

Ali i u takvom slučaju proizvodna zadruga moći će se ufati državnoj pripomoći samo onda, ako prije ustanovljenja bude predložila poljodjelskom ministarstvu primjerak pravila, sve marte, opis inventara, to jest sprava strojeva koje i za koliko kani nabaviti, i dokazala da su trgovački i strukovno izučeni ljudi, koje se kani uzeti u službu.

Ako ministarstvo odobri nakanu, biti će uplaćena za državnu podporu, inače ju neće dati, a oni, koji bi osnovali novu takovu zadrugu bez predhodne privole poljodjelskog ministarstva, radili bi posvema na svoj rizik.

Povrh svega toga javlja poljodjelsko ministarstvo, da će ono pri podjeljivanju podpora takovim zadrugam, zahtjevati od njih obvezu (revers) da će biti dužne povratiti cielu podporu, ako se ne bi držale propisanih uvjeta, ako nebi uredno poslovale, ili bi još tako nemarno postupale, da bi zadrugarom povratile zadružne dielove, kad bi dobile državnu pripomoć.

(Te su nove odredbe tako oštre zato, jer se je u drugih pokrajinah dogadjalo, da su proizvodne zadruge dobivale velikih podpora, a nisu ih zavriedile. Nasuprot mi se u Istri možemo pohvaliti sa nekim *mljekarnam (Hrušica, Iliram)*, koje su dobivene podpore posve zavriedile. Naše društvo za štednju i zajmove u Žminju ima mlin, sada na naftu, koji vrlo lieno napreduje, premda nije još dobio državne podpore. Naše kletarstvo u *Volegih*, koje je do sada dobilo putem ove Sveze vrlo malenu podporu olećaje razvili se u znamenitu zadrugu za prosjeh vinarstva u koparskoj okolici.) (Nastaviti će se.)

Broj 10. Pula, u četvrtak dne 6. marča 1913.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novca predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Iko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOG

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1.

Odbor političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri

imao je u ponedjeljak dne 3. o. mj svoju sjednicu u Pazinu te je na istoj stvorio više važnih zaključaka u stvarima, koje zasjecaju u društveni djelokrug.

Medju inim bavio se je odbor pitanjem talijanske pravne fakultete u Trstu te je obzirom na stanovište, zauzeto u toj stvari od proračunskog odbora zastupničke kuće u Beču, glasovao sliedeću rezoluciju:

Odbor Političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri, dočim priznaje talijanskom kano i svakom drugom narodu u Austriji podpuno pravo na sveučilište u vlastitom jeziku,

prosvjeduje najodlučnije proti tomu, da bi se isključivo talijanski zavod bez obzira na autohtono slavensko pučanstvo, ustrojio u Trstu ili bilo kojem mjestu austro-ilirskog Primorja,

izrazuju svojoj braći Slovencima u Trstu svoju posvemašnju solidarnost u tom pitanju kaošto i glede njihovih zahtjeva na školskom polju u istom gradu,

traži od mjerodavnih faktora, da već jednom riješe prama želji Hrvata i njihove braće pitanje priznanja nauka, ispita i diploma na sveučilištu u Zagrebu, pozivljuć istodobno sve jugoslavenske zastupnike da i najoštrijim sredstvima nastupe u parlamentu proti sramotnom zavlačivanju i zabašurivanju toga za Jugo slavene životnoga pitanja.

Pazin, dne 3. marča 1913.

Tajnik: Josip Stihović. Predsjednik: Dr. D. Trinajstić.

Crna nezahvalnost!

Uzaludno bilo bi tražiti u političkom životu ili čak od političkog protivnika neku dobrohotnost, ono neko priznanje, koje se inače zahvalnošću nazivlje i koje se u svagdanjem životu medju dobro odgojenim osobama često susreće. Takova osoba neće propustiti zgode a da se za prokazanu uslugu, priznanje, preporuku, milodar itd. bilo kojim načinom zahvalnom ne izkaže. Ali tih izlieva dobra uzgoja i plemenita srca ne smijemo tražiti u javnom životu, najmanje pako od narodno-političkog protivnika.

Medjutim ni osobni, ni narodni, ni politički protivnik ne smije da ide u svom javnom radu tako daleko, da bi se za primljene usluge ili dobročinstva pokazao prema svom dobrotvoru nezahvalnim, te da se proti njemu iz narodne mržnje i strasti poslužе mrskom neistinom, da ne kažemo što gorega.

A takovim, jarnoga čovjeka malo častnim sredstvom poslužio se je g. Petar Spadaro, talijanski zastupnik Istre na carevinskom vieću, proti onima, koji mu po dva puta izkazaše *velike usluge* — proti vlastitim izbornicima. Evo dokaza:

G. Spadaro kandidirao je dva puta kod svrhobih izbora za carevinsko vieće na temelju nove izborne reforme. Izabran je bio oba puta u užem izboru proti vodji talijanske liberalne stranke dru Bennati u.

Godine 1907. odano bijaše kod prvog izbora u I. izbornom kotaru Istre u svemu okrugło nešto preko 12 000 glasova, i to na pet kandidata. Od tih dobio je najviše glasova dr. Bennati i to nešto preko 4700 glasova, dočim ih je palo na Spadara nešto preko 3900. Ostali glasovi pali su na socijaldemokratskog i slavenskog kandidata, ponajmanje na talijanskog prkos-kandidata.

Kod užeg izbora prošao je ipak Spadaro, za koga su glasovali *svi* slavenski izbornici i nekoji rečenog prkos-kandidata. Za njega su glasovali svi hrvatsko slovenski izbornici miljske, koparske, piranske, umaške i bujske občine. Ako je dakle tada pobiedio svog mnogo jačeg protivnika, imao je, da se z hvali skoro izključivo jedino hrvatsko slovenskim izbornicima onog izbornog kotara. Bez njihovih glasova nebi on bio absolutno nikada vidio kao zastupnik carskog Beča.

Godine 1911. stojali su si naproti opet Spadaro i Bennati, a uz njih socijaldemokratski i slavenski kandidati.

Došlo je opet do užeg izbora izmedju prve dvojice. Izbran je bio opet Spadaro, premda je kod prvotnog izbora imao skoro 1000 glasova manje nego njegov suparnik. Spadaru pomogli su opet hrvatsko-slovenski glasovi navedenih občina, bez kojih bi bio stalno propao.

G. Spadaro se je oba puta prije izbora, osobito prije užih izbora ustmeno i pismeno preporučivao našim prvacima svog izbornog kotara, ističući svoja kršćanska načela i svoje pravdoljublje prema zakonu. To isto opetovao je i piscu ovih redaka, naglasiv, da se neće nikada protiviti pravednim i opravdanim težnjama svojih slavenskih izbornika.

Nakon njegove pobjede kod užih izbora godine 1911. napisali smo u ovom listu doslovno:

„Kršćanski socijalci, koji postupaju žalibože vrlo često nekršćanski s našim narodom, proturali su svog kandidata *jedino* pomoću slavenskih izbornika. To im se dogodilo doduše i god. 1907., nu tada je imao propali talijansko-liberalni kandidat Bennati mnogo manje glasova, nego li ih je dobio 15. junija 1911. Prirast njegovih glasova pada na teret jedino njegovog protivnika Spadara, jer je u tom izbornom kotaru broj naših izbornika ili glasova znatno poskočio.

Stoji dakle nepobitno, da je g. Spadaro oba puta došao do mandata jedino pomoću slavenskih izbornika.

Najelementarnija pristojnost zahtjevala je dakle od njega, da u svojem javnom djelovanju nikada i nigdje ne ustane neprijateljski proti osobam, koje su mu pomogle do visoke časti i do znatnog prihoda. Od njega se nije tražilo, da se bilo gdje zauzme za dotične ili materijalne potrebe svojih izbornika slovenskog i hrvatskog jezika, ali ti izbornici imadu pravo od njega zahtjevati, da ih u javnosti parlamentu ne sramoti, ne kleveće, ne pada i ne ozloglašuje, na temelju p lažnih informacija ili . . . . . iz pako zlobe!

Već na glasovitom sastanku pira „Sinjorije" od dne 8. decembra 1 udario je Spadaro u veliko zvono p vajuć sve talijanske stranke na slož odlučan rad proti *novoj slavenskoj p belji*. Ustao je usred biesne piranske lje proti golorukim i nemoćnim sla skim seljacima one občine. Kolikog načitva!? Ali prvi uspjeh medju piran liberalcima nije mu dao mira. Vreb na drugu zgodu, da se opet prosla našao ju je; dala mu je nevina slovc pučka škola „Družbe sv. Ć rila i M-t kod sv. Lucije.

Austrijsko-makedonski odnosaji u lici piranskoj, osobito u Sv. Luciji bližnjim slavenskim selima poznati s šim čitateljima iz vjernih opisa, pri nih u našim listovima te iz temeljite pobitne interpelacije naših zastupnik carevinskom vieću podnesene zbog t podnosivih odnošaja.

Zastupnik Spadaro dospjelo je o ga novopečeni prijatelji u Piranu p na novi nepromišljeni korak i on po u carevinskom vieću sliedeći monstr interpelaciju, naperenu proti svojim nicima slavenske narodnosti:

Interpelacija

zastupnika Spadara i drugova Nje prevrtičnosti ministru notarnjih p radi težkih dogadjaja u Svetoj Luci Pirana.

U mjestu Sveta Lucija dogadja nakon što su tamo Hrvati susjedni čina sagradili na talijanskom zemlji vatnu hrvatsku školu sv. Ćirila i M s hrvatskim naukovnim jezikom, dan demonstracije pomoću navala strelj iz oružja i kamenovanjem mirnih st nika onoga mjesta, koji su sri talij narodnosti.

Ne bijaše dosta, što se je noću z druje kuće i vile stogova siena, v dapače vlažni Hrvati u dostoj som junstvu zauzeli tamo nalazeće se t ašku školu te su ju pozne kamenjer kvarili (u njemačkom tekstu stoji: porušili Op. p.), staviv otbijna u p stanovnike u njoj se nalazeće.

Proti tako zalostnim i pogibelj njenicama podurela je kotarska po oblast malo ili ništa i malo kani pošlo se navale, izazivanje i strielj oružja opetuje svake večeri, a o oružničtvo nikada znalo pronaći kr

Podpisani nemogući dalje podnaš koro stanje stvari, obraćaju se n govu prevrtičnost sa upitom:

Znade li Njegova prevrtičnost z činja ulice, dogodivše se zadnjih mje mjestu Sveta Lucija? Kani li N prevrtičnost bezodlučno tomu stati time, da pribavi pravo Tal onog mjesta i da dade poduzeti s odlučne mjere proti izazivačima

Broj 10. Pula, u četvrtak dne 6. marča 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odptavničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se se vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata se poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu.

Odbor političnog društva za Hrvate i Slovence u Istri

imao je u ponedjeljak dne 3. o. mj svoju sjednicu u Pazinu te je na istoj stvorio više važnih zaključaka u stvarima, koje zasjecaju u društveni djelokrug.

Medju inim bavio se je odbor pitanjem talijanske pravne fakultete u Trstu te je obzirom na stanovište, zauzeto u toj stvari od proračunskog odbora zastupničke kuće u Beču, glasovao sliedeću rezoluciju:

Odbor Političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri, dočim priznaje talijanskom kano i svakom drugom narodu u Austriji podpuno pravo na sveučilište u vlastitom jeziku,

prosvjeduje najodlučnije proti tomu, da bi se izključivo talijanski zavod bez obzira na autohtono slavensko pučanstvo, ustrojio u Trstu ili bilo kojem mjestu austro-ilirskog Primorja,

izrazuju svojoj braći Slovencima u Trstu svoju posvemašnju solidarnost u tom pitanju kaošto i glede njihovih zahtjeva na školskom polju u istom gradu,

traži od mjerodavnih faktora, da već jednom riješe prama želji Hrvata i njihove hraće pitanje priznanja nauka, ispita i diploma na sveučilištu u Zagrebu, pozivljuć istodobno sve jugoslavenske zastupnike da i najoštrijim sredstvima nastupe u parlamentu proti sramotnom zavlačivanju i zabašurivanju toga za Jugoslavene životnoga pitanja.

Pazin, dne 3. marča 1913.

Tajnik: Josip Stihović. Predsjednik: Dr. D. Trinajstić.

Crna nezahvalnost!

Uzaludno bilo bi tražiti u političkom životu ili čak od političkog protivnika neku dobrohotnost, ono neko priznanje, koje se inače zahvalnošću nazivlje i koje se u svagdašnjem životu medju dobro odgojenim osobama često susreće. Takova osoba neće propustiti zgodu a da se za prokazanu uslugu, priznanje, preporuku, milodar itd. bilo kojim načinom zahvalnom ne izkaže. Ali tih izlieva dobra uzgoja i plemenita srca ne smijemo tražiti u javnom životu, najmanje pako od narodno-političkog protivnika.

Medjutim ni osobni, ni narodni, ni politički protivnik ne smije da ide u svom javnom radu tako daleko, da bi se za primljene usluge ili dobročinstva pokazao prema svom dobrotvoru nezahvalnim, te da se proti njemu iz narodne mržnje i strasti poslužе mrskom nečistinom, da ne kažemo što gorega.

A takovim, javnoga čovjeka malo častnim sredstvom poslužio se je g. Petar Spadaro, talijanski zastupnik Istre na carevinskom vieću, proti onima, koji mu po dva puta izkazaše velike usluge — proti vlastitim izbornicima. Evo dokaza:

G. Spadaro kandidiran je dva puta kod svećobćih izbora za carevinsko vieće na temelju nove izborne reforme. Izabran je bio oba puta u užem izboru proti vodji talijanske liberalne stranke dru Bennati u.

Godine 1907. odano bijaše kod prvog izbora u I. izbornom kotaru Istre u svemu okruglo nešto preko 12 000 glasova, i to na pet kandidata. Od tih dobio je najviše glasova dr. Bennati i to nešto preko 4700 glasova, dočim ih je palo na Spadara nešto preko 2900. Ostali glasovi pali su na socijaldemokratskog i slavenskog kandidata, ponajmanje na talijanskog prkoskandidata.

Kod užeg izbora prošao je ipak Spadaro, za koga su glasovali *svi* slavenski izbornici i nekoji rečenog prkos-kandidata. Za njega su glasovali svi hrvatsko slovenski izbornici miljske, koparske, pirranske, umažke i bujske obćine. Ako je dakle tada pobiedio svog mnogo jačeg protivnika, imao je, da se z hvali skoro izključivo jedino hrvatsko slovenskim izbornicima onog izbornog kotara. Bez njihovih glasova nebi on bio absolutno nikada vidio kao zastupnik carskog Beča.

Godine 1911. stojali su si naproti opet Spadaro i Bennati, a uz njih socijaldemokratski i slavenski kandidati.

Došlo je opet do užeg izbora izmedju prve dvojice. Izabran je bio opet Spadaro, premda je kod prvotnog izbora imao skoro 1000 glasova manje nego njegov suparnik. Spadaru pomogli su opet hrvatsko-slovenski glasovi navedenih obćina, bez kojih bi bio stalno propao.

G. Spadaro se je oba puta prije izbora, osobito prije užih izbora ustmeno i pismeno preporučivao našim prvacima svog izbornog kotara, ističući svoja kršćanska načela i svoje pravdoljubljе prema zakonu. To isto opetovao je i piscu ovih redaka, naglasiv, da se neće nikada protiviti pravednim i opravdanim težnjama svojih slavenskih izbornika.

Nakon njegove pobjede kod užih izbora godine 1911. napisali smo u ovom listu doslovno:

„Kršćanski socijalci, koji postupaju žalibože vrlo često nekršćanski s našim narodom, proturali su svog kandidata *jedino* pomoću slavenskih izbornika. To im se dogodilo doduše i god. 1907., nu tada je imao propali talijansko-liberalni kandidat Bennati mnogo manje glasova, nego li ih je dobio 13. junija 1911. Prirast njegovih glasova pada na teret jedino njegovog protivnika Spadara, jer je u tom izbornom kotaru broj naših izbornika ili glasova znatno poskočio.

Stoji dakle nepobitno, da je g. Spadaro oba puta došao do mandata jedino pomoću slavenskih izbornika.

Najelementarnija pristojnost zahtjevala je dakle od njega, da u svojem javnom djelovanju nikada i nigdje ne ustane neprijateljski proti osobam, koje su mu pomogle do visoke časti i do znatnog prihoda. Od njega se nije tražilo, da se bilo gdje zauzme za duševne ili materijalne potrebe svojih izbornika slovenskog i hrvatskog jezika, ali ti izbornici imade pravo od njega zahtjevati, da ih u javnosti, u parlamentu ne sramoti, ne kleveće, ne napada i ne ozloglašuje, na temelju posve lažnih informacija ili . . . . . iz pakosti i zlobe!

Već na glasovitom sastanku piranske „Sinjorije" od dne 8. decembra 1912. udario je Spadaro u veliko zvono pozivajuć sve talijanske stranke na složan i odlučan rad proti *novoj slavenskoj pogibelji*. Ustao je usred biesne piranske rulje proti golorukim i nemoćnim slavenskim seljacima one obćine. Kolikog li ju načtva!? Ali prvi uspjeh medju piranskim liberalcima nije mu dao mira. Vrebao je na drugu zgodu, da se opet proslavi. I našao ju je; dala mu je nevina slovenska pučka škola „Družbe sv. Ćirila i Metoda" kod sv. Lucije.

Austrijsko-makedonski odnošaji u okolici piranskoj, osobito u Sv. Luciji i u bližnjim slavenskim selima poznati su našim čitateljima iz vjernih opisa, priobćenih u našim listovima te iz temeljite i nepobitne interpelacije naših zastupnika na carevinskom vieću podnesene zbog tih nepodnosivih odnošaja.

Zastupnik Spadaro dosjetio se jadu il ga novopečeni prijatelji u Piranu potakli na novi nepromišljeni korak i on podnese u carevinskom vieću sliedeću monstruoznu interpelaciju, naperenu proti svojim izbornicima slavenske narodnosti:

Interpelacija

zastupnika Spadaro i drugova Njegovoj preuzvišenosti ministru nutarnjih poslova radi teških događaja u Svetoj Luciji kod Pirana.

U mjestu Sveta Lucija događaju se, nakon što su tamo Hrvati susjednih obćina sagradili na talijanskom zemljištu privatnu hrvatsku školu sv. Ćirila i Metoda s hrvatskim naukovnim jezikom, danomice demonstracije pomoću navala, streljanjem iz oružja i kamenovanjem mirnih stanovnika onoga mjesta, koji su svi talijanske narodnosti.

Ne bijaše dosta, što se je noću zapalilo dvije kuće i više stogova siena, već su dapače složni Hrvati u dostatnom broju jurišem zauzeli tamo nalazeću se talijansku školu te su ju posve kamenjem pokvarili (u njemačkom tekstu stoji: posve porušili. Op. p.), staviv ozbiljno u pogibelj stanovnike u njoj se nalazeće.

Proti tako žalostnim i pogibeljnim činjenicama poduzela je kotarska politička oblast malo ili nitta i malo kani učiniti, pošto se navale, izazivanje i strieljanje iz oružja opetuje svake večeri, a da nije oružničtvo nikada znalo pronaći krivce.

Podpisani nemogući dalje podnašati takovo stanje stvari, obraćaju se na Njegovu preuzvišenost sa upitom:

Znade li Njegova preuzvišenost za rečene činjenice, dogodivše se zadnjih mjeseca u mjestu Sveta Lucija? Kani li Njegova preuzvišenost bezodlučno tomu na put stati time, da pribavi pravo Talijanima onog mjesta i da dade poduzeti stroge i odlučne mjere proti izazivačima a da se povrati stanovnicima izvanjskih sela obćine Piran onaj mir, koji ne bijaše od pamtivieka nikada narušen

U Beču, 12. decembra 1912.

Spadaro, Bugatto, Ussai, Pitacco, Gasser, dr. Grandi, Malfatti, Rizzi, Candussi, Conci, G. De Carli, Delugan, dr. Faidutti, dr. Degasperi, Tonelli.

*

Ova je interpelacija tako podlo zasnovana i sastavljena, da nam se upravo grusti pobjati ju. Slavenski izbornici zastupnika Spadara, napose oni iz obćine Piran, znati će najbolje, kako se ta interpelacija osniva od prvog do posljenjeg redka na samoj izmišljotini i laži. Oni će jamačno pokazati zastupniku Spadaro prvom zgodom, da njegov postupak prema njima nebi služio na čast ni najgorem slobodnjačkom, a kamo li će jednom nazovi-kršćansko-socijalnom zastupniku.

G. Spadaro! Bog ne plaća svake subote. Kod budućih izbora pomoći će Vam Vaši liberalci i slobodni zidari! Slavenskim glasovima ste se odrekli. Pravo je! Istarski Talijan ostane uviek isti, bio on liberalac, socijalista, framasun ili klerikalac — kad je treba udariti po mrzkom Slavenu. Zapamtimo si to svi dobro!

Rat na Balkanu!

Pula 5. marča 1913.

Sa ratišta nema ovog tjedna nikakvih važnih viesti. Radi velikog sniega i tvrde zime, miruje kod Drinopolja i na Glipolju jedna i druga stranka. Kod Skadra očekuju Crnogorci veće topove srpske i srpske vojske, koje imaju doći morem iz Soluna u Drač. Grci kod Janine došli su u okršaj sa malom posadom Turaka, koje su razpršili, a grčka eskadra zauzela je grad na jadranskoj obali Santi Quaranta. To bi bilo u glavnom sve sa ratišta u ovo osam dana.

Veći rad pokazale su rečujuće stranke za sklopljenje mira. Turska je najprije umolila velevlasti, da bi iste posredovale kod balkanskih država za mir, na što su velevlasti pristale uz uvjet, da Turska prihvati poznatu notu, upravljenu njoj prije ponovnog preuzeća neprietelstva. Turska je tu notu u cielosti primila i ovlastila velevlasti da na temelju iste započnu pregovore o miru sa balkanskim državama. O tome su poslanici velevlasti na dvorovima balkanskih saveznika priobćili molbu Turske za posredovanje i ponudili svoje usluge. Predstavnici vlada balkanskih saveznika odgovorili su, da će se staviti u sporazum sa saveznicima i onda zajednički odgovoriti. Kako se čuje, balkanski će saveznici prihvatiti posredovanje velikih vlasti, te će doskora započeti pregovori za mir. Ovog puta neće biti sklopljeno primirje dok bude trajalo pregovaranja te će neprijateljstva obustaviti tek onda, kad budu utanačeni i podpisani preliminari o miru, t. j. glavne točke

mira. Europske vlasti se nadaju, da bi mir mogao biti sklopljen već za 8 dana.

Međunarodni položaj se je znatno razbistrio, čemu je u velike pridonio sporazum između Austrije i Rusije. Napetost između ovih država je već toliko popustila, da će obje države početi već sutra 6. marca odpuštati pričuvnike (reserviste) kući. Austrija će odpustiti za sada samo one pričuvnike, koji se nalaze na granici Rusije u Galiciji, dok će one koji se nalaze u Bosni i Hercegovini te Boki Kotorskoj na granici Crne Gore i Srbije odpustiti tek kasnije, kad se sklopi mir između Turske i balkanskih država.

Tom demobilizacijom, odpuštanjem rezerve kopnene vojske u savezu biti će i odpuštanje reserve c. i kr. ratne mornarice u tolikoj mjeri, da će u pojedinim divizijama eskadre ostati toliko momaka, koje ne iziskuje ratno stanje. Time bi doskora nestalo onog užasnog stanja, koje već tri mjeseca tišti osobito naš narod u ovoj državi.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Promjene u zapovjedničtvu mornarice. Novi zapovjednik ratne mornarice Haus jest podadmiral, te je star 62 godine. Rodjen je god. 1861. u Tolminu na Primorju. Nakon svršenih gimnazijalnih nauka stupio je g. 1880. kao provizorni kadet u ratnu mornaricu. Kroz 32 godine službe postigao je čast linijskog kapetana. Godine 1900. preputovao je svijet i preuzeo zapovjedničtvo ratne ladje „Donau“, a onda rat ne ladje „Maria Theresia“, na kojoj je pod zapovjedničtvom Montecuccoli-a učestvovao na putovanju u istočnu Aziju. Godine 1907. postao je predsjednikom predsidalne kancelarije u sekciji ratne mornarice u ministarstvu rata, a godine 1906. postao je zapovjednikom rezervne eskadre, a onda druge divizije pojačane eskadre. Godine 1907. prisustvovao je kao delegat Austro-Ugarske haaškoj mirovnoj konferenciji. Godine dana iza toga imenovan je admiralnom lučkog admiraliteta u Puli. Od god. 1906. do 1910. bio je zapovjednikom eskadre, godine 1910. postao je viceadmiralom, te je preuzeo upravu pomorsko-tehničkoga odjela. Lanjske godine imenovan je inspektorom ratne mornarice. Već se onda govorilo, da će nasljediti grofa Montecuccoli a.

Žrtva svog zvanja. Sinštatelj ljećničtva, sveučilišni djak Justo Benussi iz Pule, ranio se je prošlih dana u zemaljskoj bolnici u Puli, kad je sekcirao neku ljetinu. Tom prilikom se malko porezao, te uslied otrovanja krvi nesretni mladić je iza par dana umro; pokopate ga u subotu. Počivao u miru!

Promocija. Gosp. Marij Krmpotić, sin uglednog obrtnika i čestitog rodoljuba u Puli gosp. Jos. Krmpotića, promaknut je prošlog tjedna na sveučilištu u Beču na čast doktora filozofije. Čestitamo!

Natječaj na ljećnika. U pokrajinskoj bolnici u Puli otvoren je natječaj za pomoćnog ljećnika sa godišnjom plaćom od K 2600 i stanom u naravi ili odštetom za stan K 600 godišnje. Molbe do konca marca t. g. na ravnateljstvo pokrajinske bolnice u Puli.

Veliki ples Dalmatinskog skupa. Kako već javismo, biti će u subotu u dvorani Nar. Doma „Veliki Plesˮ Dalmatinskog Skupa u Puli. Radi hrabrog nastupanja odlučio je odbor prirediti taj ples rado u društvu, da svojim članovima i drugom našem občinstvu pruži prostrtih godina prili i ovo godine jedan zabavne večer, a njima da time nanovine društvu nabavi sredstva, koja će doskora doći potrebita društvu u ruke.

O plesovima Dalmatinskog Skupa ne trebamo trošiti mnogo rieči jer su ti plesovi u Puli poznati sa svoje ljepote i ukusnosti od prijašnjih godina, pak ne možemo drugo, no da i ove godine toplo preporučimo svim našima, da mnogobrojno posjete taj „Veliki plesˮ naših rodoljubnih Dalmatinaca. Suvišno bi bilo i spominjati, da će i na ovogodišnjem plesu igrati glavnu ulogu hrvatske crvenkape kod gospodja i gospode, koja tako častno karakterizuju plesove Dalmatinskog Skupa u Puli.

Početak plesa u 8 i pol sati na večer. Ulaznina za članove K 1, za nečlanove gospoda K 2, gospodje 1 K, obitelj članova K 2, obitelj nečlanova K 5. Svira glazba c. i kr. ratne mornarice.

Maskirani ples u Peroju. U nedjelju dne 9. t. mj. kao zadnji dan poklada naše pravoslavne braće priredjuje rodoljubno društvo mladića perojskih „Veliki maskirani plesˮ u Peroju u dvorani Gjurgjevića.

Hrv. Čitaonica u Svet Vinčentu osnovala se je god. 1908. pod vrlo povoljnim prilikama. Prve godine napredovala je sjajno. Druge godine počela je slabiti, a da se i ne može navesti pravog uzroka. Došlo bijaše tako daleko, da je predsjednik Martin Peršić bio prinuđen nešto preostalog novca dati na interes, a kasnije bila je do sada dvie godine bez ikakvog djelovanja. Nastojanjem učitelja u Svet Vinčentu gosp. Kostelca, preuzela su zadaću spomenuti g. učitelj te gg. Koprivnikar i Trebin, da Čitaonicu opet oživa.

Nastojanje im je pošlo za rukom, tako da su mogli dne 2. III. o. g. obdržavati glavnu skupštinu, koja je bila dobro posjećena. Na skupštini se je na žalost ustanovilo, da od cieloga inventara ostoji samo nekoliko tambura i nuždne knjige za odbor. Drugih knjiga nema. Odbor Hrvatske Čitaonice u Svet Vinčentu apelira na svakoga Hrvata, da našoj siromašnoj Čitaonici pomogne sa kakvim darom bilo u novcu ili u knjigama. Svakom plemenitom darovatelju zahvalit će se odbor u ime Čitaonice u ovom listu.

Lošinjski kotar

Iz Cresa. (*Lieps starost.*) Pišu nam iz Cresa: dne 11. marča t. g. navršuje naš dični starina, odlični Franjevac i veliki hrvatski rodoljub Otac Frane Dubrović 88 godina života u dobrom zdravlju i bistre pameti. Naš otac Frane sto pomoću Božjom liepo nos te velike godine, veseleć se i uživajuć s nama svakom našem narodnom napredku i uspjehu, a Božja milost pružila je dobrom ocu Franu priliku, da je doživio i vidio mnoga narodne stečevine u ovom gradu, za koje je svim žarom rodoljubne duše radio i trudio. — Tog dana neka budu naša rodoljubna srca puna pobožne molitve i iskrene želje, da nam Svemogući uzdrži i nadalje do svoje svete volje u zdravlju tjelesnom i duševnom našeg dičnog starinu Oca Frana Dubrovića.

Voloski kotar

Iz „Narodne Zajednice za Istru“. *Poslovni odbor* C. O. Narodne Zajednice za Istru sastaje se svakog četvrtka u 5 sati po podne u društvenoj pisarni (Opatija, Villa Dalibor). U tom su odboru: predsjednik dr. Ivan Petčić, 1. podpredsjednik Kazimir Mandić, 2. podpredsjednik Alfons Cerčić, 1. tajnik Ivan Ivančić, 2. tajnik Stjepan Car, 1. blagajnik Julij Mikan, 2. blagajnik Leonardo Tomašić, knjigovodja dr. Mate Tentor, arhivar Nikodem Gotalić.

Centralni odbor Narodne Zajednice za Istru u kojemu imade svim ovo devetnaest još 21 odbornik i 6 namještenika sastaje se redovito svakog prvog četvrtka u mjesecu i to u viećnici Občinskog Doma na Volosku.

Podružnice Narodne Zajednice za Istru imade do sada 8 i to: u Volоškom Opatiji, Veprincu, Lovranu, Matuljima, Rukavcu, Zametu, Labinu i Malom Lošinju. Odbor podružnice u Volоškom Opatiji sastaje se redovito svakog drugog četvrtka, onaj podružnice u Zametu svake druge nedjelje, dok se odbori ostalih podružnica sastaju prema potrebi.

Pučka predavanja pod okriljem Narodne Zajednice za Istru drže se redovito svake nedjelje i to u Volоškom Opatiji i okolici. Dne 16. pr. mj. predavao je u Mihotićima g. dr. Milan Kovačić, liečnik iz Rieke o sušici; dne 23. pr. mj. predavao je gosp. Adolf Modrčin, inžinir iz Rieke o industriji sladora; dne 2. o. mj. predavao je na Veprincu g. Josip Mrakovčić, obć. veterinar na Volоškom o svinjskoj pošasti, dok je gosp. prof. Crvarić skioptikonom pokazao nekoliko liepih slika iz Beča i Schenbruna.

Pučke knjižnice što su do sada obstojale u Volоškom i Opatiji preuzela je Narodna Zajednica za Istru pod svoje okrilje. Onu na Volоškom vodit će knjižničar gosp. učitelj Ante Rajčić, a onu u Opatiji gosp. učitelj Vinko Šepić.

Pekarna dobro upućena u Opatiji naprodaju. Prodaje se u Opatiji pekarna, koja proizvodi u izvansezonsko doba što domaćeg, što finijeg peciva, dnevno 400 do 450 kg i to svojim stalnim muste rijama, koje za gotovo uzimaju. Sadašnji vlastnici nepuštaju ovaj posao samo zato, jer ne dospjevaju, da ga vode kako treba poradi drugih trgovačkih poslova. Preporučamo ovaj posao osobito kojem pekaru iz Istre, jer je ovo posve dobar posao i sigurna egzistencija. Pripravni smo svakomu dati dalnje informacije.

Mjesto sudbenog kancelista u Bujama. U službenim novinama razpisano je mjesto sudbenog kancelista u Bujama, na koje upozoravamo naše ljude, koji bi mogli za ovo mjesto kompetirati. Molbe treba podnesti na predsjedničtvo c. kr. okružnog suda u Rovinju do uključivo 10. travnja o. g. Traži se poznavanje pokrajinskih jezika.

Predavanja Narodne Zajednice za Istru u Veprincu. U nedjelju dne 2. marča držao je prosvjetni odbor C. O Narodne Zajednice za Istru dva predavanja.

Prije predavanja držala se je sjednica mjesne podružnice, na kojoj je bilo uz odbornike prisutno i više članova. Na sjednici se je raspravljalo i zaključilo više toga, kao o društvu za osiguranje goveda, o potrebi jedne pošte, govorilo se je o trgovačkoj udruzi, što je pokreće i osniva C. O. Narodne Zajednice za Istru za cijeli kotar, pa o „Komunšćici“, kao o budućem sastajalištu Zajedničara i uobće Veprinčana; u prostorije „Komunšćice“ Veprinačka će podružnica smjestiti svoju Čitaonicu i knjižnicu, arhiv, a sjednice odborske držat će se tu, kao i pogovore, dogovore i u opće u „Komunšćici“ kon centrirati će sav rad za razvitak javnog i društvenog života. Na sjednici se je zaključilo držati oko Uskrsa prvi sastanak članova podružnice, na kojem će odbor izvjestiti članove o svojem dosadašnjem radu i zaključilo se je zamoliti C. O. Nar. Zajednice za Istru i Gospodarsku Svezu, da puku rastumači koji odsjanak stručnjak vrijednost i svrhu društva za osiguranje goveda, kao i svrhu trgovačke udruge. Sjednicu su je držale u stanu veleučenog gosp. župnika Kazimira Mandića, koji je sjednicom ravnao i isto u pet sati zaključio radi predavanja.

U 5 sati započeo je g. Josip Mrakovčić, veterinar u Opatiji svoje vrlo poučno predavanje o svinjskoj pošasti. Gornja velika dvorana nove pučke škole bila je dobrom pasa, dapače prepuna (preko 300 ljudi) sa svih strana prostrana i ponosna Veprinačica. Sabrani puk je mirno pazljivo slušao stručni mladog veterinara g. Josipa Mrakovčića, koji je zgodnom riječi i liepim primjerima tumačio puku o toj pošasti i dao im u tom pogledu mnogo liepih uputa i dobrih savjeta. Evala mu!

Dok je g. predavač predavao u gornjoj dvorani škole, dotle je g. profesor Filip Červarić sa svojim adjuktantima gimnazijalcima Stirnom i Rabarom namjestio skioptikon i pripravio dispozitive u doljnjoj dvorani škole, gdje je u 6 sati počelo drugo predavanje „put u Beč i slike iz Beča“. Na tom predavanju bilo je još i više slušatelja, jer su gospoda učitelji Stiglić, Blažić i Puhar doveli i školsku djecu viših razreda, da vide Beč. G. prof. Crvarić svaku je sliku prisutnima protumačio. Vidjelo se, da je sve ono on i sam vidio. Tumačio je liepo i zgodno, pa je bilo i veselja i smjeha (menažerija u Schönbrunnu) u jednu riječ svi su se prisutni osjećali kao da su na putu u Beč ili u samom Beču.

Koli jedno toli drugo predavanje vrlo je dobro uspjelo, pa nije druge nego da se ovim putem pozdravi rad i nastojanje Narodne Zajednice na ovom polju, a gg. predavačima ovim putem iskrena hvala na trudu, što ga za nas Veprinčane ulažu. Dodjite nam češće! Živili!

Zajedničar-Veprinčan.

Pazinski kotar

Iz Pazina. Kako je već bio u zadnjem broju „N. S.“ objavljen raspored koncerta, koji se je obdržavao u subotu dne 1. marča, opazilo se odmah, da će po samim točkama zadovoljiti občinstvo. Ova se je nada i obistinila, jer ne samo da je bio raspored obilat, jer je koncert trajao 3 i pol sata, nego su i pojedine točke ovog koncerta podale občinstvu pravog umjetničkog užitka. Nekoje točke bile su doista teške za izvadjanje, ali svejedno bijahu izvedene na zadovoljstvo prisutnog slušateljstva. U kratko rečeno koncert je uspio u svakom pogledu, te bi bilo od velike štete, ako se ne bi nastavilo na tom putu dalje.

„Odbor za prosvjetuˮ, ispunio je sa ovim svojim prvim koncertom jednu liepu zadaću. Ali kad govorimo o uspjehu samog koncerta, moramo u prvom redu izraziti zahvalu g. grofu Šantelu i njegovim sestrama, koje su gostovale kod ovog koncerta. Dobar dio truda glede uspjeha odpada na gg. Govekara i Stanića. Na prvog radi izvadjanja komada na glasoviru, a na drugoga radi podučavanja pjevanja. Na koncu ide pohvala svima pjevačicama i pjevačima, koji su komad „Ljubica“ liepo odpjevali, te na zahtjev občinstva morali su i opetovati. A i naše predstavljače (gospodjice i gospodu) treba pohvaliti na njihovom zauzimanju, da ispadne komad što ljepše i kod toga nisu žalili truda. Hvala svima na pruženom užitku.

Predavanje u Pazinu. U subotu dne 8. i 15. marča predavat će u prostorijama „Hrv. Čitaonice“ u Nar. Domu g. A. Belanić „O Argentini i njenim prilikama“. Nadamo se, da će doći na ovo predavanje što veći broj slušatelja, pošto je sam predavač proživio nekoje vrijeme u ovoj zemlji, te će nam tako uzmoći podati svoja vlastita opažanja o narodnom životu u toj državi.

Poslie predavanja biti će: Viextempe: Souvenir guole solo (g. Stanić) uz pratnju glasovira (g. Govekar). Početak u 8 i pol sati na večer.

Pučka knjižnica u Pazinu. U mjesecu veljači izdale se 180 knjiga, te se prema tome izdale 55 knjiga više prema prošlom mjesecu. Gosp. J. Mandić podario je opet knjižnicu sa 1 dobrom knjigom. Najljepša hvala. Molimo i druge, da se sjete kadkada ove knjižnice, jer prosvjetom dolazimo do slobode!

Iz Pazina. S obzirom na izašle dopise u „Našoj Slogi“ i „Pučkom Prijatelju“ radi utemeljenja na pivo „Hrv. Glazbe“ 2.

febr. 1913. postane se strane g. I. Bačića, potpisani, kao primatelji ulaznine na istom plesu, izjavljuje ovime, samo istine radi, da g. prof. Vac-kod predaje ulaznine nije *ništa spomenuo*, da daje za g. Bačića. — Ivo Gržinić s. r., Ivan Grabar s. r., Šime Grubišin s. r.

Krčki kotar

Sokol-Punat obdržavat će redovitu glavnu skupštinu u sokolani, dne 24. o. mj. na 1 sat poslie podne sa sliedećim dnevnim redom: 1. odobrenje izvješća upravnog vieća; 2. odobrenje računarskih izvješća; 3. izbor upravnog vieća; 4. izbor 3 revizora računa za tek. god.; 5. razno.

Odbor.

Porečki kotar

Iz Božjeg polja kod Višnade. Prvi dan mjeseca maja poslali smo molbu na visoko školsko vieće u Trstu, da nam se podigne škola u Božjem polju, občina Višnada. Molbu je podpisalo do 60 otaca, a djece je bilo oko 120. Do danas nikakva odgovora nismo dobili, zato molimo našu gospodu zastupnike na pokrajinskom saboru u Poreču kao i one na carevinskom vieću, da se zauzmu za našu molbu. Kako u občini nije nego talijanska škola u Višnadi, a Družbina škola u Ferencima ne samo da je vrlo udaljena, nego već sada imade preko 100 polaznika, te ne treba da dokazujemo, kako nam je škola za koju molimo potrebna. Djeca mole i uzdišu za školom u materinskom jeziku.

Opet šteta na trsju. Sa žalošću moramo opet zabilježiti, da su pojedinim vinogradarima u političkom kotaru Poreč-kom počinjene štete u vinogradima i na voćima. Posječeno je mnogo hiljada vinorodnog trsja, liepih voćaka, lješnjaka itd. Ukupna šteta iznosi okolo 14.000 K, dočim je samo jednomu posjedniku na trsju prouzročeno do 7000 K štete.

Oblasti, napose oružničtvo izpituje i istražuje, ali pravoma krivca nije se do sada mogło doći u trag. Želiti je, da bi se svi dobromisleći ljudi složili proti tako niskim zločincima, koji se na tako smradan način osvećuju svojim protivnicima ili neprijateljima.

Koparski kotar

Na dopis iz Buzeta tiskan u 7. broju našeg lista primamo slijedeće:

1. Nije istina, da sam ja sagradio kuću „natrag mjesec dana po prilici" nego je istina da sam kuću sagradio pred dva mjeseca i to početkom decembra 1912.

2. Nije istina, da su zidari izvjesili na krov hrvatsku trobojnicu, naprotiv je istina da je netko već u jutro prisloniо uz zid na krovu jednu smrekvu.

3. Nije istina, da sam ja primio zastavu u ruke i bacio je u blato, veleć zidarom, da ja neću vidjeti takove zastave na mojoj kući, jer da nisam Hrvat. Nasuprot je istina, da je netko donesao prije podne u mojoj odsutnosti komad platna u veličini jednog ruba, na kom se niti narodni znakovi nisu dobro razabirali i položio ga na imenovanu smreku. Kad sam to vidio, rekao sam, da je mogao dotični barem jednu poštenu zastavu donesti. Poto se je poslavljao krov, a osobito letve, bilo je nekoliko smreka udarenu i pala je, jer nije bila pričvršćena, sa onom tobožnjom trobojnicom na lošinji potrgi kuće. Ja to nisam htio, jer sam držao i držim, da je to bilo mesto za potrgu do mačora.

4. Nije istina, da sam ja po rodu i nagoju pravaner, već je istina, da su moji roditelji bili i jesu svjesni Hrvati, jer su svoje zeštini, a „Naša Sloga" čitala se u kući mojih roditelja pred 25 godina.

Sa štovanjem Dinko Sirotić.

Buzet, 2. ožujka 1913.

Dodatak uredništva. Prepuštamo našem dopisniku svu odgovornost za svoj dopis, kao što prepuštamo i g. ispravljaču svu odgovornost za svoje tvrdnje.

Razne primorske viesti

Sjednica zastupničke kuće carevinskog vieća urečena je za danas dne 6. o. mj. sa sliedećim dnevnim redom: 1. Prvo čitanje vladine osnove o kućarenju. 2. Prvo čitanje predloga raznih zastupnika glede promjene zakona o raduoj dobi i o zatvoru dućana u obrtnoj trgovini.

Pobrkani pojmovi. U Beču postoji već nekoliko godina „Austrijsko pomorsko društvo", kojemu je svrha podupirati našu mornaricu i to u prvom redu ratnu mornaricu.

U tom društvu ustrojio se je posebni odbor gospodja radi osnuća škola za djecu svjetioničara. U tu svrhu sakupija taj odbor milodare, razprodava slike, i razglednice itd.

„Austrijsko pomorsko društvo" izdaje i svoje glasilo, i to u njemačkom i hrvatskom jeziku. Ovo posljednje pod naslovom „Zastava". Taj list čini reklamu koli za samo društvo, toli za osnovu gospojinskog odbora.

Društvo to našlo je u našim stranama t. j. u Primorju malo odaziva i to radi toga, što Talijani nisu nikada Niemcima pravo vjerovali a mi Hrvati i Slovenci stali smo im sve to manje vjerovati, čim ih više i pobliže upoznavamo.

U tom pogledu čini Dalmacija neku iznimku, jer tamo imade novo društvo u nekojim krajevima znatan broj članova. Bit će, da se naša braća koristi nadaju od škola, koje kani gospojinski odbor za djecu svjetioničara ustanoviti.

Ali upravo te škole plaše mnoge naše rodoljube, koji drže, da Niemci idu za poniemčivanjem naše djece ili bar za širenjem niemštine na našem jugu.

Onomadne čitali smo u jednom hrvatskom listu ostar članak proti Pomorskom društvu i njegovim njemačkim težnjama. Tamo se je izravno Hrvate pozivalo, da se čuvaju tog društva.

Sada pak čitamo u jednom Hrvatskom listu Dalmacije program onog društva i osnovu gospojinskog odbora za osnuće škola. Tim će rečeni list bez dvojbe da preporuči onaj program ili onu osnovu. Sada se pita: komu da narod vjeruje? Hoće li za ili proti društvu? Nisu li to pobrkani pojmovi?

Sve-albanski kongres u Trstu. U subotu sastali su se iz raznih krajeva Albanije odaslanici pojedinih plemena u Trstu na sve-albanskom kongresu. Svrha tomu sastanku, na kojemu imade 95 odaslanika, jest ta, da se pogovore o budućem ustrojstvu svoje domovine. Na kongresu jesu i dva kandidata za buduće prestolje nove kraljevine i to princ Kastriota, potomak glasovitog Skenderbega Kastriotića i princ Ghika. Zastupani jesu i Arbanasi iz okolice Zadra. U pozdravnih govorih istaknuše pojedini odaslanici zahvalu Austro-Ugarskoj i Italiji, koje zastupaju danas najživlje interese svih Albanaca i koje da rade na tom, da se stvori iz oslobođenih zemalja veliku Albaniju. Govorili su žestoko proti Srbiji, Crnoj Gori i Bugarskoj, koje da bi htjele otieti Albancima pojedine dielove njihove domovine — ako prem imadu Albanci kod ovih slavenskih država da zahvale svoje slobode.

Kongres će trajati više dana.

Na tom kongresu pozdravili su Arnaute dvojica u ime pruskih Niemaca, jedan u ime austrijskih Niemaca i jedan Madjar. ski Niemac! Srećom da je sav taj kongres samo jedna sprdnja, kao što se i la četiri zastupnika htjedoše Arnautima samo narugati. Jer ako Prus, Madjar i austrijski Niemac nesebično i ozbiljno želi komu slobodu, onda je svakako ironija slobode, kad je zapala ta čast Arnaute, koje hoće osloboditi iz jednih okova, da je čvršće slegnu u druge.

Prus, Madjar i austrijski Niemac neće da dadu slobode svojim sudržavljanima a kamo li je hoće dati divljim Arnautima.

Talijanski kandidati za istarski veleposjed. Dne 1. o. mj. proglasilo je talijansko političko društvo za Istru „Unione nazionale" svoje kandidate za izpražnjena mjesta u istarskom saboru iz kurije veleposjeda. Za tri izpražnjena mjesta proglašeni su ovi kandidati: dr. Jakov Amoroso, odvjetnik u Poreču, dr. Ivan Bossi, liečnik u Puli i dr. Angjeo Corazza iz Motovuna.

Proslava 300 godišnjice ruske vladajuće kuće Romanov. Dne 6. marča po našem koledaru svršava 300 godina, odkad je sadašnja ruska vladajuća kuća stupila na priestolje te danas sline države. Taj će se dogodjaj u čitavoj Rusiji proslaviti vrlo svečanim načinom.

Uredjenje rieke Mirne. Prošloga čedna započele su radnje za poboljšanje doline rieke Mirne; položene su tračnice u dužini dvaju kilometara, te se je započelo sa širenjem korita same rieke u selu Sv. Dionizij u por. občini Novavas (mjestna občina Brtonigla). Sa radnjom upravlja nadmjernik g. Rikardo Dorcich, predstojnik ureda za meljoracije c. kr. namjestničtva u Trstu; radnje provadja mjernik g. Rudolf Kenzian. Radnja je podieljena u manje dielove i predana manjim poduzetnicima; provodi se na račun vlade. Za posleno je do sada 20 radnika. Sjedište i ured ravnateljstva radnja nalazi se u Novigradu (Cittanova) u občin kom uredu.

Tamošnje prijatelje molimo, da nam jave da li su svi zaposleni radnici Istrani ili tudjinci.

Novačenje u Istri. Ove godine provesti će se novačenje ili vojnička slavnja u sliedećim mjestima i sliedećih dana: Škofije (občina Milje) dne 1. marča, u Kopru dne 3., 4., 5. i 6. marča, u Piranu dne 8. 10. i 11. marča; u Bujama dne 13. i 14. marča, u Rovinju dne 26. marča, u Puli dne 28., 29., 31. marča i 1. aprila; u Buzetu dne 2., 3 i 4. aprila, u Pod gradu dne 4. i 5. aprila, u Motovunu dne 5., 7. i 8. aprila; u Labinu dne 7. i 8 aprila; u Cresu dne 10. aprila; u Malom Lošinju dne 12. i 14 aprila; u Volosk-kom dne 16., 17., 18. i 19. aprila; u Pazinu dne 26., 28., 29. i 30. aprila; u Krku dne 28. i 29. aprila.

Predavanje o Istri. Grad Karlovac imade pučko prosvjetnu instituciju, koja je jedina te vrsti ne samo u svim našim gradovima, nego u obće u svim našim zemljama. Gradsko zastupstvo bira svake godine prosvjetni odbor od 18 članova u koji ulaze prvi inteligenti grada. Dužnost odbora je, da se brine za gradsku biblioteku, koja ima oko 7000 svezaka, da drži analfabetske tečajeve i priređuje pučka predavanja.

Tako je u nedjelju dne 23. veljače o. g. držao g. Franjo Horvat Kiš, učitelj, predavanje o Istri. Gosp. predavač preputovao je svih četiri strana — najviše pješice — skoro čitavu Istru, pa nam je u svom predavanju odkrio — na žalost mnogim neposnate pogleda i vidike. Predavač je sam konstatovao žalostno stanje, da se u Hrvatskoj ljudi vrlo slabo interesiraju za istarske prilike i misle, da su izvršili svoju dužnost, ako poklone obilnu novčić za istarske škole. Ocrtao nam je u svom predavanju geografske, političke i kulturno-socijalne prilike u Istri. Na koncu koji sa oličuje lahkim i živahnim stilom, kao i ostala njegova putopisna djela.

Publika je slušala s osobitim interesom predavača, koji je vješto znao izbjeći suhoparnost običnog predavanja i dati svom predavanju karakter duhovite konverzacije.

Zahvalni smo g. predavaču, što je izvršio svoju narodnu dužnost i prikazao karlovačkoj publici, jedan hrvatski kraj, kojemu moraju Hrvati nada sve posvetiti veliki interes.

Svaka otmena gospodja, koja uživa njenom svojom toaletom te zdravom ljepotom svojega tjela sveopću pozornost na sebe svraća, posve je uvjerena, da sva tajna njene ljepote i elegancije leži u najpomnjivijoj njezi teinte kao i ružičaste joj kože. Ona će se najljubaznije zato pobrinuti, da za kupanje, kao i za pranje ruku i lica rabi blagi i neutralni sapun, koji nježnu kožu ne podražuje niti joj ne škodi, već naprotiv zapaljene zviezde razara a vrlo povoljno na kožne škuljice djeluje. Sva ta svojstva posjeduje u punoj mjeri pravi Steckenpferd sapun od ljiljanovine, te zato nebi ovaj smjeo na nikojem toaletnom stoliću otmjenih gospodja manjkati.

Franina i Jurina

Jur. Ča da će poć Brižan iz Novaki i njegov kumpanj Zvanić va katafić ječmik i fažol j'a?

Fr. Vero da će, ma da će ga pazinski krnjeli i kamorași slano platit.

Jur. Ter su neki krnjeli i kamoraši desta naših ljudi na živo odrli, pak ne plaćaju svojim.

Fr. Je tako je!

Poziv.

Društvo za štednju i zajmove u Sv. Križu (Srdoči), registrirana zadruga na ograničeno jamstvo, obdržavati će redovitu glavnu skupštinu za VII upravnu godinu dne 16. ožujka 1913. u 4 sata po p.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika prošlogodišnje glav. skupštine.
2. Izvještaj ovršene revizije.
3. Izvještaj upravnog odbora.
4. Izvještaj nadzornog odbora.
5. Potvrda računskog zaključka za god. 1912
6. Izbor upravnog i nadzornog odbora te pomirnog suda.
7. Drugi prijedlozi.

Sv. Križ, dne 1. ožujka 1913.

Upravni odbor.

PEČATE

iz GUME izrađuje tiskara

Laginja i dr.

Via Giulia 1. - Pula - Via Giulia 1.

Glasovito, od najstarijeg liečnika i fizika dra G. Schmida

ulje za sluh

odstranjuje brzo i temeljito nagluhost, curenje iz ušiju, šum u ušima i nagluhoću prouzročenu zastarjelim slučajevima. Dobiva se po 4 K boca u

Ljekarni Zanetti Trst, Via Nuova 35.

35 95 10-9

Pozor! **Pozor!**

Za Uskrsne blagdane

preporuča gostioničarom, trgovcem i obi teljima dobre zdrave

domaće osušene šunke

od 4—7 kg po K 2·80 kg poštnim po uzećem franko.

Razašilje od 1 kom. i više.

Kod veće naručbe znatan popust!

Vinko Sandalj,
Lupoglava (Istra).

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe

jest fini sapun koji čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje lepu, mekanu i nježnu put, što se za dnevno čišćenje tim mirisavim sapunom može neobično preporučiti.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova **Lilienerema „Nivea“** kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospođe. Cijena u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Dvorac na prodaju.

U Šoštanju kod Celja (Južna Štajerska) prodaje se uz nisku cijenu dvorac u krasnoj okolici sa divnim položajem. Ima 18 soba i salona, 3 kuhinje, staju i nuzgredne prostorije, mali podrum — sve veoma zgodno za hotel —, osim toga veliki podrum udešen za veletrgovinu s vinom.

Pobliže obavjesti daje:

Vinko Kelšek u Šoštanju (Štajerska)

o o **JEFTINO I BRZO.** o o

CEDULJICE

za

sv. ispovjed i pričest

izrađuje

NARODNA TISKARA

LAGINJA i dr. — PULA

VIA GIULIA 1.

o o **JEFTINO I BRZO** o o

SVOJ K SVOMU!

Tiskara i knjigovežnica

LAGINJA i DR.

Ulica Giulia, 1. PULA Ulica Giulia, 1.

Preporuča se za

tiskarske, knjigovežke i galanterijske radnje.

Najbolje jeftine poslove je izvrši.

Knjige, i sviki tiskanice i što god se p. n. obćine, ureda, škole, odvj. tajnika, poreznika, konsulata, drug. tvr. trgov. kuće, pisarne za škole, itd. itd. tiska, uvezuje, ukoričuje i izvršuje

Julius Meinl

Uvoz kave

NOVA PODRUŽNICA

PULA

Via Sergia br. 35.

GOTOVI KREVETI

iz crvenog platna dobro punjeni, pokrivač ili podnja pernjača 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·— i K 18·—; 2 metra duga 140 cm. široka K 13·—, K 15·—, K 18·—, i K 21·—; jastuci 80 cm. dugi, 58 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, i 70 cm. široki K 4·50 i 5·50.

Izrađuju se i po posebnoj mjeri, strunjače na 3 dijela za 1 krevet po K 27·—, boje K 33·—. — Razašilje franko pouzećem od K 10·— naprid. Zamjena i vraćeno primaju ako se poštarina plati.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Napredak znanosti!

za liečenje sifilisa kao što i kožnih i spolnih bolesti.

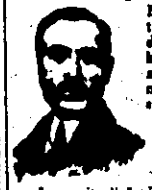

Brzi i sigurno djelujući lijek, u tuzemstvu i inozemstvu potvrđen od mnogobrojnih svjedočbi kao kožne otekline, uvrstiša, zvstiša; kod spale dlaka akutnih i kroničnih bolesti itd. Sve spomenute bolesti liječe se najsretnije sa

Castle confettis

po K 4·— kutija.

Jedgrovito liečenje sifilitičnih bolesti i njih posljedica jest **„Jeruzalem Castle“**, s najboljim uspjehom proti onemogućenosti, spolnoj nemoćnosti, bolesti zglobova, neurastenji i proti prašini i spermatoreji, upali rektuma itd. Cijena **Jeruzalem Castle** K 3·50 bočica.

Za razjašnjenja i svaku drugu uputu obratiti se na ljekarnu **Hernvalle u Trstu** na nadov g. N. Castle, koji će odgovoriti odmah uz diskretno čuvanje tajne.

„Castle“ lijekovi prodavaju se u svim ljekarnama U Puli ljekarne Wassermann, Costantini S. Pan crazio i Ulika Pellegrini.

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo. Punat.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Torkolo-Clavotok-Malinska-Njivice-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Krk-Rieka tri put na tjedan.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat-Baška-Lopar-Rab-Lun-Lošinjveli-Lošinjmali (luka sv. Martin) Nerezine dva put na tjedan.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake srijede tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali (luka sv. Martin) svake nedjelje tamo i natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Cirkvenica svaki dan tamo i natrag.

Glavno odpravničtvo na Rieci.

Širite „Našu Slogu“.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 814.

Vino iz voća

I. vrsti, sladko, čisto, štajersko izradjeno iz voća od Mascanzca i Reinette, litar 20 para, franko moj kolodvor, u bačvicama od 150 do 300 litara itd.

Razašilje pouzećem

Juraj Stelzer, Puntigam

kod Gradca. 248 6-6

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Od 1878! Posvuda čuveni glasoviti obljubljeni domaći lijek. Kod većih naručbi znatan popust.

Ljekarnika **A. THIERRY-a balsam**

Jedino pravi sa srebrnom dunom kao zaštitna marka. Zakonom zaštićeno.

Svako patvaranje, oponašanje i preprodaja drugih balzama se zavaravajućom markom progoni se kazneno po sudu i strogo kazni. — Djeluje sigurno, ljekovito kod svih bolesti organa disala, kašlja, izbacivanja pri muklosti, katara grla, prsobolja, bolesti pluća, specijalno kod influence, bolesti želudca, upale jetara i slezene, pomanjkanje stolice, zubobolju i ostr.h bolesti, trganje zglobova, opekline, kožnih bolesti itd. 12/2 ili 6/1 ili 1 vel. poseb.na boca K 5.60

Thierry-eva jedino prava confolijska mast

sigurna i stalna ljekovitog djelovanja kod rana, otekline, ozleda, upala, abcesa odstranjuje sva strana tjelesa, koja su dosla u tijelo pa često preduzetne operacije, koje su sa bolima skopčane, ljekovita kod još tako starih rana, 2 posude stoje K 3.60.

Nevar: Ljekarna „K Anđelu Savarne“ A. THIERRY-a u PRIBRAMU I. Hrvatska. — Dobiva se u svim većim ljekarnama. Na veliko u ljekarni drogerijama.

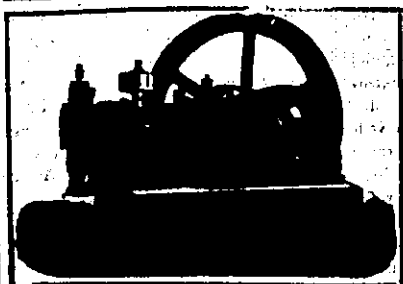

NAJBOLJI NAMJEŠTAJ SNAGE

kao motore na sisu sustava DIESEL najnovije lakše konstrukcije, prometni troškovi po kućnoj sili na uru 1½ hel. vlo. motore za plin (gas), benzin, šesta, kameno ulje za obrtničke, poljodjelske i električne namještaje mange, dalje namještaje za mlarni plin proizvadja:

DRUŽOJANSKA TVORNICA MOTORA

na plin d. d.

(A. G. Braunor Gasmotorenfabrik vormals MORITZ HILLE, DRESDEN)

najveća ljetalna tvornica Evrope

Glavno i isključivo zastupstvo, kamo sve upite upravljati valja:

Tehničko poslovnište:

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolo 2/b.

Dobivaju se potpune opreme za obrtničke i industrijalne podnebe.

Cijenik na zahtjev besplatno i bez poštarine.

Dopisivanje: hrvatski, slovenski, talijanski i njemački.

Broj 432—13.

Gospodarska Sveza za Istru u Puli.

Jedna vladina spomenica zadrugarstvu.

(Nastavak.)

7. Poljodjelsko ministarstvo u svojoj spomenici daje naputke takodjer glede poljodjelskih *zadružnih Sveza (federacija).* O njih govori ovako: Velika većina austrijskih zadružnih saveza posluje vrlo dobro. Ako imaju koju poteškoću, to je radi toga, što je sada u opće malo novca, što još nemamo u Austriji Zadružne Banke i što kojoj god Svezi daje neprilika njezina koja članica. Ali je u Austriji na žalost i takovih zadružnih Sveza, kojih poslovanje daje mnogo misliti; gdje god je žalibože došlo i do poloma. Takove su Sveze krive, što zadružničtvo u njihovom kraju propada. Mnogi mali posjednik ugrožen je bio u takvom slučaju za svoj opstanak, a takove Sveze su onda od vlade tražile da jih zdravi.

Narod je onda po pojedinom slučaju sudio sve, zaboravio na dobro, koje je zadrugarstvo učinilo mnogim, pak sve sudio slabo po pojedinom slabom slučaju.

Zato će biti u vlastitom interesu svih zadružnih Sveza, koje su baš pozvane da brane konačne ciljeve zadrugarstva u moralnom i materijalnom pogledu, da poprave, što bi u njih bilo pogrešenoga, i da se upravljaju samo po najstrožijim i najrazložnijim načelima.

Na primjer: Dogodilo se je, i ako po sreći samo u pojedinim slučajima, da su se neke Sveze, — krivo tumačeć koju ustanovu svojih pravila, ili baš proti njima —, upustile u vrlo rizične spekulacije, koje nipošto nespadaju u pravi djelokrug poljodjelskih zadružnih Sveza, da su uzimale od svojih članica mjenice „za ljubav" ili uložne knjižice bez uložka i tako dobivale tobože novca za one rizične spekulacije. Dogadjalo se je, da se upravni i nadzorni odbori nisu nikad brinuli za poslovanje, da se u opće nije pazilo na nedostatke, koje bi obnašli revizori. Dogodilo se je jur i to, da je po koja Sveza zidala velika skladišta i palače, ili jih kupovala, a sve bez pravog poznanja stvari i bez mudrog prosudjenja; da su knjigovodje i blagajnici bile jedne te iste osobe, da se nisu obavljale općenite revizije, da su se ključi blagajne puštali samo u jednim rukama, da se je kredit davao i nečlanovom, da se je pojedinim osobam slijepo povjeravalo svu upravu i tako dalje.

To su teške pogreške proti redovitom upravljanju sa Svezami. Zato se ovdje spominju, da se na svaki način čuvaju i pojedinih takovih pogrešaka i one Sveze, koje se do sada upravljaju dobro, da nebi i one u buduće došle u velike poteškoće.

Osobito neka se pazi na ove stvari: Zadružne Sveze ponajviše imaju premalo vlastitoga kapitala, koj nestoji u nikakvom pravom razmjeru prema veličini uložaka. Trebati će dakle nastojati, da se povećaju zadružni dielovi i da se stvore poslovne prihrane (reserve). Preporuča se Svezam takodjer, da pregledaju svoja pravila i da naročito iskjuče iz njih sve one poslove, koji strogo nespadaju u djelokrug zadružnih Sveza. Osobita briga neka se ima i pri podieljivanju zajmova učlanjenim zadrugam. Temelji kredita treba da budu izračunani što točnije moguće.

Svi organi Sveze treba da uvjek čine svoju dužnost; članovi uprave da medjusobno poslovanje pregledavaju, a nadzorni odbor neka što strožije nadzira. Nesmije se ustanavljati u istom mjestu iz političkih razloga konkurenčne zadruge, niti vabiti zadruge iz jedne Sveze u drugu obećavanjem lagljeg kredita.

Velika je pogreška nekih zadružnih Sveza, da se nebrinu dostatno za likvidnost novca, te mogu doći u velike pogibelji, ako navale ulagatelji. Takove pogibelji opstoje, ako Sveze nerazlikuju kredita uložnoga od prometnoga, ako daju novac na duge hipoteke, mjesto na kratke osobne zajmove, ako umrtve novac u investicije proizvodnih zadruga, ako nabavljaju javne papire, kojih je tečaj lahko promjenjiv, ako novac ulažu u kuće ili u hipoteke na kuće. Sveza može na dugo vrieme dati zadrugam samo onaj novac, koji je sama dobila za dugo vremena, a ono, što ona mora da povrati u kratko, može dati samo na kratko vrieme.

U pravilu neka se davaju samo zajmovi u tekući račun, a preostatci neka se ulažu kod velikih banaka, opet samo u tekući račun, da se može novac imati na razpolaganje svaki čas. Zadružne Sveze moraju da postepeno počmu raditi po zdravim bankovnim načelima.

Mogu se zadružne Sveze baviti takodjer nabavnim i prodajnim poslom za svoje zadruge, ali to više samo komisionalno i nesmiju pri tom zaboraviti, da je njihov glavni zadatak, u pogledu novca, novčano izjednačivanje medju njihovimi zadrugami — članicami. U rizične bankovne poslove nesmiju se Sveze upuštati i moraju uvjek imati na pameti, da se u njima putem uložaka, koje dobivaju od svojih članica, sakupljaju prištednje mnogih pojedinaca, koje nesmiju biti postavljene u pogibelj, da nebudu mogle biti vraćene.

U pogledu podupiranja Zadružnih Sveza biti će poljodjelsko ministarstvo od sada unapred strožije. Kad bi koja Sveza pitala pripomoć, zahtjevati će ministarstvo, da mu se predloži operat revizije i da se čim prije odstrane pomanjkanja, koja bi bila navedena u reviziji.

Još si ministarstvo pridržaje pravo pripomoć davati Svezam tek ako bude povoljan uspjeh pregleda, koje bi ono odredilo putem kojega bankovnoga ili drugog strukovnjaka. Nu nesamo glede državnih podpora u opće, nego i glede visine istih paziti će poljodjelsko ministarstvo, da se održe čisti konačni ciljevi, za kojimi se je išlo odmah iz početka.

Tako na primjer pripomoć upravnim troškovima neima biti vječna, već samo za prve početke da olahkoti poslovanje, jer zdravo poslujuć, moraju da se Sveze konačno ipak osove na vlastite noge. Hoće li državna

pripomoć za upravne troškove trajati godine i možda desetgodišta, to će odvisiti od mjestnih okolnosti: ali do toga nesmije doći, da one Zadruž... Sveze, koje već dapače i bankovne poslove obavljaju, sve veće subven... pitaju, mjesto da se zadovolje sa manjimi i konačno nauče živiti bez njih.

Dakle poljodjelsko će ministarstvo pri budućem odmjerivanju sub... vencija Svezama za upravne troškove sve gore naznačene okolnosti uz... mati u obzir, pri čem će morati računati i sa poteškoćami državn... proračuna.

Zaglavak.

8. Poljodjelsko ministarstvo svršava svoju spomenicu sljedeći... misli:

U prediućim točkam navelo se je načela, kojih se treba držati pri poslovanju pojedinih zadruga i njihovih Sveza, kao i pri podieljivanju pripomoći istim od strane države. Pri tom se je spomenulo razne slab... pojave pri zadrugarstvu i reklo, da će se pri podieljivanju dalnjih po... pora još strožije nego li do sada zahtjevati, da se pogreške odstrane. Ali tim ministarstvo ni iz daleka nekani omalovažiti zadrugarstvo u Austriji. Dapače priznaje, da je izuzam neprilika i zloporaba, koje su se u poje... dinim slučajima pripetile —, zadrugarstvo Austrije, sa svojih skoro 12000 zadruga i preko 40 Sveza, već do sada djelovalo za čudo dobro i blago... nosno; da je to djelovanje priznato u državi i u inozemstvu i da se ima zahvaliti nesebičnom, izvrstnom, trudu nebrojenih znamenitih i vrstnih funkcionara.

Poljodjelsko ministarstvo ovom svojom spomenicom niti ne kani osuditi a kamo li smanjiti ili čak napustiti gospodarstveno načelo, po kojem treba da se pospješuje i oplodjuje državnom pripomoći samopomoć zadrugarstva. To načelo, naime da država mora podpomagati zadrugarstvo, priznato je kao pravedno i koristno već u početku zadrugarskog djelovanja u kraljevinam i zemljam Austrije.

Poljodjelsko ministarstvo smatra dapače i nadalje svojim zadatkom, što izdašnije pospješivanje zadrugarstva, koje je važno ne samo za poljodjelstvo, nego i za cieli gospodarstveni život. Jer baš zadrugarstvom otvorilo se je polje, na kojem se obavlja znamenita gospodarska radnja, gdje se neupada ni u pogreške gospodarenja samopašnoga (onoga gdje svak pazi samo za se), ni u pogreške gospodarenja komunističnoga (onoga gdje svi rade, neznajuć za koga).

A to pospješivanje sa strane države neima opstojati samo u podavanju materijalnih sredstava, dakle u podupiranju novčanom, već mora da opstoji i u tom, da država daje smjer (direktive) i savjete.

Povratiti se treba k jedino zdravoj misli, da s jedne strane državna pripomoć ne smije nadomjestiti posve samopomoć, na koju je seljačtvo upućeno, nego ju mora samo buditi, živiti i pospješivati; s druge strane zadrugarstvo treba, da svoj rad svede samo na svoj pravi zadatak i da se čuva svih prije navedenih pogrešaka.

Kad bude tako, onda će austrijsko seljačko zadrugarstvo, koje se je iz vrlo malenih početaka u tako kratko vrieme znamenito podiglo bivati uvjek čvršće, jače razvijenije.

Pri tom može, kao i do sada, računati na što brižljivije pospješivanje sa strane poljodjelskog ministarstva.

Tim svršava spomenica, koju smo, što vjernije nam bijaše moguće, eto dojavili našem zadrugarstvu i uopće našem puku u Istri, kao što će za druge zemlje i narode učiniti drugi.

Broj 11. Pula, u četvrtak dne 13. marča 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacije«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Šlogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., za ostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplata

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu.

Rat na Balkanu!

Pula, 12. marča 1913.

Na balkanu još uviek gruvaju topovi i čini se, da će još više vremena proći, dok bude konačno utanačen mir. Već par tjedana nije bilo osobitih viesti sa ratišta, dok nije pred četiri dana došla važna viest, da su Grci zauzeli dobro utvrdjeni grad Janinu u Albaniji, koju je branio Esad paša sa 23 000 Turaka Grci su preko tri mjeseca obsjedali taj grad, te im je tek prošlog petka uspjelo te su prisilili Janinu na predaju. U početku obsade bila je grčka vojska preslaba za navalu na taj grad i tek iza zauzeća Soluna kad su Grci mogli poslati pred Janinu veći dio svoje vojske, mogli su sa stalnim izgledom na uspjeh sa svih strana obkoliti Janinu i poduzeti navalu. Videći se tako turska posada u Janini pritisnuta sa svih strana, nije preostalo zapovjedniku Esad paši drugo, nego da se predade Grcima sa svom posadom, oružjem, municijom i trofejima. To se zgodilo u petak o podne, te su Grci svečano ušli u Janinu, u kojoj im se predalo 23.000 turskih vojnika. Pad Janine i oslobodjenje kršćanske raje, razveselilo je sve prave i poštene prijatelje pravde i slobode, samo nije neke t. zv. kulturträgere ili najnoviju krvnu i nekrvnu braću divljih Arnauta. Zauzećem Janine zadobili su balkanski saveznici dalnju pobudu za dalnje ratovanje i izvršenje do kraja one svete misije, koju su sebi postavili u početku ovog križarskog rata proti nekrstu i bezdušnom tlačitelju svake slobode i napredka. Sada se nalazi u grčkom posjedu cieli Epir, te se može reći, da je i Grčka ovom pobjedom izvršila svoj zadatak u ovom ratu. Sada preostaje još da padne Skadar i Drinopolje, da tako Crna gora odahne a Bugari uzmognu zadati tada Turcima zadnji udarac kod Čataldže i na Galipolju, da tako prisile Turke prihvatiti uvjete mira koje im nude saveznici. Bez toga neće brzo doći do mira.

Bugari kod Drinopolja počeše opeta ščće bombardirati grad, a ujedno se spremaju poduzeti odlučnu navalu, osobito odkad doznaše da je pala Janina. Neke viesti javljaju, da je zapovjednik Šukri paša zapitao u turske vlade uvjete, pod kojima bi predao grad, jer da usljed glada i bolesti ne može duže odoljevati obsadnom stanju.

O položaju u Skadru dolaze opet viesti, koje slikaju stanje stanovničtva a osobito turske posade upravo očajno. Tu viest da su dobili mjerodavni krugovi u Beču. Po tim viestima da zapovjednik Skadra neće moći uzdržati ponovne navale crnogorske. Srbski teški obsadni topovi stoje već na svojim mjestima, te će doći već ovoga tjedna do obće navale. Po tome računaju, da će Skadar još ovoga tjedna pasti u ruke srbsko-crnogorske vojske. Ako padne Skadar, onda će uredjenje albanskih granica postati najvažnije pitanje u pregovorima izmedju velevlasti. Stanoviti krugovi (Austrija i dr.) izrazuju bojazan, da su se Rusija, Francuzka i Englezka već dogovorile, da će Skadar priznati Crnoj gori ako ga zauzme. To bi bilo sasma prirodno i podpunoma pravo.

Pisalo se do sada kroz više mjeseci da će Drinopolje i Skadar pasti u svakom tjednu, nu to se nije još zbilo, zato treba i sadu gornje viesti uzeti sa rezervom, premda je razumljivo, da je položaj u obsjednutim tvrdjavama to slabiji, pak će ipak doći dan, da će ta dva grada jednom pasti.

O pregovorima za mir dolaze glasovi, da će balkanske saveznice prihvatiti posredovanje velevlasti za mir, ali će ujedno staviti svoje uvjete. Saveznici će odgovoriti svi jednako i predat odgovor za tri četiri dana.

Medjunarodni položaj još nije sasma razčišćen. Premda je engleski ministar predsjednik označio svjetski položaj više ugodnim i izjavio da nema povoda sporu ili zapletaju radi razlike jednog ili dvaju albanskih mjesta, ipak bečki službeni krugovi se srde na Srbiju, što se toliko zauzimje i pomaže, da Skadar padne u crnogorske ruke.

Danas je izašlo u službenim novinama Austrije i Rusije jednako objavljenje, kojim se odpuštaju pozvani pričuvnici na austrijsko ruskoj granici s jedne i druge strane i broj vojske u Galiciji svadja na normalnu mjeru. Dakle se ipak jedan dio demobilizacije izvršuje, ako i kasnije za osam dana, ipak je ipak!

U ratnoj mornarici napuštena je takodjer divizija sastojeća od brodova „Monarch", „Wien" i „Budapest" i svedena na normalan broj. Još treba da se svede na normalan broj i ostalo brodovlje, pak onda odpuste pričuvnici na jugu monarkije i onda će narodima pasti s prsiju teška i više neizdržljiva mora, koja prieti brzim ugušenjem sviju, ako ju vlasti ne skinu dok su još na vrieme.

Iz carevinskog vieća.

U Beču, dne 6. marča. 1913.

Na početku današnje sjednice predložio je ministar financija nekoje zakonske osnove. Medju podnescima nalazi se jedan predlog socijalnih demokrata glede odpusta saveznih pričuvnika, i jedan glede kartela željeza. Prije nego se prešlo na dnevni red, predložio je zast. Seitz, da se njegov predlog glede odstupa pričuvnika stavi na dnevni red kao druga točka. Zast. Nemec postavio je isti predlog. Kuća je ove predloge odbila. Na to je započelo prvo čitanje zakona o kućarenju.

Zast. Dasinski postavio je predlog glede ukinuća zabrane iseljenja, i da se postavi na dnevni red pitanje odpusta pričuvnika. Predlog je odbijen. Medju podnescima nalazi se više predloga i interpelacija glede uvedenja pričuvnika i njihovog odpusta.

Zast. Choc i Trešić podnieli su interpelaciju glede arbanaškog kongresa u Trstu. U interpelaciji se veli da je u vrieme, kada se pregovara sa Rusijom, učinjena težka politička i taktička pogriešaka, što je sa strane ureda izvanjskih posala insceniran kongres tobožnjih delegata Arbanasa. Kongres, na kojem se je na nečuveni način ustalo protiv Srbije, stoji u očitom proturiečju sa čuvstvima austrijskog pučanstva. Takva je politika nedostojna jedne države, u kojoj je slavenska većina, a i za to je pogrješna, jer će projektirana Albanija u budućnosti uviek značiti pogibelj ratnog sukoba sa Srbijom. Interpelanti pitaju, da li je istina, da se priredjivačima arbanaškog kongresa dalo 50.000 K državnog novca. Zast. Wuht interpelirao je protiv huckanja na rat, koje se tjera u Austriji.

U sjednici od 7. o. mj. dovršila je kuća prvo čitanje zakona o kućarenju. Generalni govornik pro krš. socijal Wohlmeier izjavio je, da pripuštanje ugarskih i hrvatskih kućaraca mora dati povoda bojazni.

Glavni govornik contra zast. Biankini izpunio je skoro cieli svoj govor pitanjem izvanjske politike monarhije. Tisuće i tisuće hranitelja obitelji — rekao je — nalazi se na granici daleko od posla, a da se ne zna, zašto se tako troši radna snaga naroda i njegova porezna sposobnost. Ovo stanje najteže pogadja Dalmaciju, u kojoj su pače i škole zatvorene. Dalje prelazi govornik na balkanske dogodjaje, pa veli, da se kod nas sitničari. Ciela akcija se vrti čas oko jednog mjesta, čas oko drugog, kome će pripasti, Srbiji ili Albaniji. Herojskih pobjeda balkanskih naroda nitko kod nas ne priznaje i hoće se, da im se oduzme plod. Podupiru se zahtjevi Rumunjske, da otme Bugarima Silistriju, a divljim Arnautima daje se autonomija i njima za volju otimlju se teritoriji Srbiji, s kojom smo u uskim gospodarskim svezama.

Zakon o kućarenju odpraćen je obrtnom odboru.

Zast. Heilinger osvrnuo se je na govor grofa Tisze u ugarskom saboru, te je protestirao proti njegove tvrdnje, da se obće pravo glasa u Austriji nije pokazalo valjanim. Sasma je neumjestno, da jedan čovjek, kao što je grof Tisza, govori na takav način o našoj častnoj kući. Moli predsjednika, da protestira proti tvrdnja, koje je grof Tisza izrekao o austrijskoj zastupničkoj kući

Predsjednik je zaključio sjednicu, želeći zastupnicima sretne uskrsne blagdane. — Dojduća sjednica biti će najavljena pismenim putem.

Pogled po Primorju

Puljsko-Ropinjski kot.

Drzovitost c. kr. kotarskog poglavarstva u Puli. Gornji izraz je najblaži, kojim možemo nazvati najnoviji postupak c. kr. kot. poglavarstva u Puli, glede upo-rabe jezika u dopisivanju sa hrvatskim bilo občinskim, bilo župnim uredima. Imali smo prigode osvjedočiti se ovih dana, na zdravlje, godine u Gospodu 1913., da je spomenuta politička oblast počela dostavljati spise u isključivo njemačkom i talijanskom jeziku, i to uredima, s kojima je do sada dopisivala isključivo hrvatski.

Najprije pitamo gospodu kod c. kot. poglavarstva u Puli, da li se oni zbilja hoće da sprdaju s načelom ustanovljenim u članku XIX. državnog temeljnog zakona od 21. decembra 1867. d. z. l. br. 142, prema kojem je u Austriji svim narodnostima zajamčena jednakopravnost glede uporabe jezika? Zatim pitamo istu gospodu, da li im je poznata neka afera, sa odnosnim posljedicama, od nazad nekoliko godina, kojoj je dao povoda sličan postupak c. k. kot. poglavarstva u Puli? Ako za nju ne znadu, mi ćemo im je danas u kratko ispričati.

Nekom je prigodom c. k. kot. poglavarstvo u Puli poslalo talijanski spis stanovitom uredu čisto hrv. mjesta, koji je na taj spis dao odgovor u hrv. jeziku. Kot. poglavarstvo je taj odgovor povratilo sa njemački pisanom opazkom, kojom zahtjeva, da mu se odgovori ništa manje nego njemački. Slučajno je u isto doba jedan hrv. zastupnik u parlamentu interpelirao glede sličnog postupka istog c. k. kot. poglavarstva sa nekim drugim uredima. Ministar mu je odgovorio, da je dobio informacije od puljskog c. k. kot. poglavarstva, po kojima tvrdnja g. zastup. ne stoji, već da spomenuta oblast dopisuje su strankama i uredima u njihovom jeziku. Ali par dana kasnije mogao je isti zastupnik, u ruci sa gore spomenutim njemačko-talijanskim spisom c. k. kot. poglavarstva u Puli, osvjedočiti g. ministra, da ga njegova podčinjena politička oblast vara, te da ne samo dopisuje njemačko-talijanski sa hrvatskim strankama, već da još od njih zahtjeva odgovor u tim jezicima. Posljedica je svega toga bila, da je jedan činovnik c. k. kot. poglavarstva u Puli morao pakovati iz Pule a upraviteljstvo dobilo takav tuš, da ga je prošla volja više pokušavati slične eksperimente.

Rek bi dakle, da ne bi škodilo, kad bi se tkogod pobrinuo, da se spomenutoj gospodi na c. k. kot. poglavarstvu u Puli dozove u pamet, kako bi trebali da uređuju u smislu zakona o ravnopravnosti. Za to im tvrdu vjeru dajemo, da ćemo se čim prije pobrinuti da nauče poštivati zakon i da sa njihovim spisima u ruci dokažemo na kompetentnom mjestu najnoviju drzovitost službujućeg osoblja kod c. k. kot. Poglavarstva u Puli. Ele, gospodo, da vidimo, tko će izvući tanji kraj!

Talijanska samovolja. U listu „Unione Nazionale", novomu glasilu stare talijanske stranke u Poreču, čitamo važnu viest, da je zemaljski odbor u svojoj sjednici od 6. t. mj. stvorio novo pravilo za pokrajinske činovnike, za poboljšanje njihovoga dosadanjega stanja, odredjujuć ne samo da će to novo pravilo predložiti,

kolio je saboru mora, na pretres i odluku zemaljskomu saboru, nego da se i *bez sabora*, odmah stavi u kriepost isto pravilo za cielu tekuću god. 1913.

Koliko god smo znali, da za slavnu juntu u Poreču više vriedi talijanski: „sic volo, sic iubeo“ (tako hoću i tako mora biti) nego li zakon i red, ipak nismo htjeli odmah vjerovati u gornju viest. Ta bilo nam je poznato, kako sl. je junta u Poreču, kroz sve ovo doba odkad nema sabora, upućivala *na budući sabor* svako pitanje za bilo koju pripomoć (ceste, vodogradnje itd.), jer da bez sebora ne smije trošiti.

Zato smo se obratili na hrvatske članove zemaljskog odbora, da nam oni stvar razjasne i doznali smo, da je gornja viest istinita, da su talijanski asesori sa kapetanom Rizzi *sami, u odsutnosti nadih*, koji su se uz prosvjed udaljili iz sjednice, stvorili onaj zaključak, te će već ove godine pokrajinski troškovi za isključivo talijanske činovnike (na juntu, na kreditnom zavodu, na poljodjelskom zavodu, u pokrajinskoj bolnici, na prkos gimnaziji u Pazinu i na liceju u Puli) iznašati preko *dvadeset tisuća kruna* više nego do sada.

Čujemo, da su također učitelji iz ciele pokrajine pitali potporu (obog oskudice) od zemaljskoga odbora, ali o njihovoj molbi slavna junta, pače talijanski njezini članovi neće ni da čuju, pošto bi od takove podpore morali nešto dobiti i Hrvati (Slovenci).

Kad je tomu tako, mi se čudimo našim zastupnicima, što još traće vrieme u pregovorima s talijanskim zastupnicima, koji ste pokazuju očito, da njima nije stalo do nikakva sporazuma niti do rada u saboru, nego do isključive vlasti, do preziranja hrvatskih želja, do zanemarivanja hrvatskih potreba. A to im sve liepo nepjeva, uz blagoslov visoke vlade, koja nada ima prečijeg posla sa srbanaškim kongresima, nego li sa pravednim i zakonitim sredjenjem stvari u Istri.

Politika u akciji sanirania malarije u Istri. Sa strane oblasti ponudjeno je liječenje malarije u mjestima čisto hrvatskim i to u Loboriki, Muntiću i Marčani jednom našem liječniku i to kako se sam vidi kotarski liečnik izrazio, radi toga, jer naš liečnik, koji pozna jezik naroda, može računati na sjeguran uspjeh. No što se dogodi?

Čini se, da naš liječnik neće ipak te službe dobiti, jer su se vodnjanski liečnici obratili protestom na namjestničtvo u Trst, dokazujuć nekakve pravo na gore spomenuta mjesta. I do sada su drugi liečnici zalazili u Marčanu a da vodnjanski liečnici nisu protestirali. A zašto? Jer su bili i oni Talijani.

Dakle politika i čisto sanitarnim stvarima; a slavno namjestničtvo čini se da da im udovoljiti, usprkos toga, što isti ne poznade naše jezike, te ne mogu računati na privrženost naroda i na nikakav uspjeh; usprkos toga što Muntić i Loboriku ne spadaju pod Vodnjan, usprkos toga što jedino vindi pripada pravo da imenuje liečnika koji se njoj čini najshodnijim, usprkos toga što je prva dužnost vlade, da nastoji da bude akcija uspješna. U ime našeg naroda, radi kojih će istrijan jedino on trpiti, protestiramo najenergičnije te zahtjevamo od sl. namjestničtva, da radi samo iz obzira za obće koristi po narod.

Ako ipak vlada popusti arogantnoj prezitji talijanskih liečnika u Vodnjanu te imenuje jednog od njih, poziv ljemo narod u tim mjestima da odmah ustane protiv takovog nasilnog nametljivosti i da se u svakom pogledu ignorira takovo liečnike i ne će nam u obzir za nas. Koji ignoriranom i naše pomoć i koji nam se ništa neće, a kojima ne smijemo imati ništa obzira. Ako vlada ostavlja narode u Loboriki, Muntiću i Marčani želi u istinu i iskreno dobra, neka nam pošalje liečnika, koji će razumjeti nas i mi njega.

Izlet „Hrvatskog Sokola“ u Puli u Vinkuran. U nedjelju dne 16. o. mj. priredjuje naš „Hrvatski Sokol“ svoj prvi izlet i to u Vinkuran. Odlazak iz Pule u 2 sata p. p. Sastajalište ispred Nar. Doma. Kod tog izleta prisustvovati će za prvi put društvena fanfara. Pozivlju se svi članovi i prijatelji našeg Sokola, da prisustvuju tom izletu u što većem broju.

Lošinjski kotar

Iz Lošinja. *Nešta o tršćanskoj poštanskoj upravi.* Nekoj osobi, koja se na žalost nalazi u tršćanskoj ludnici, htjedoh za badnjak napraviti malo veselje te joj poslati dne 22. decembra 1912. nekoliko riba. Predadoh ribe na pošti u Lošinju prije 8 sati u jutro, da ide napried sjegurno još isto jutro brzim parobrodom, koji dolazi u Trst isti dan u 4 sata poslie podne.

Osam dana iza kako sam ribe poslao dobih od dotične osobe list, kojim mi javlja, da je ribe dobila tek 26 istoga mjeseca, dakako u pokvarenom stanju.

Da su ribe bile stranci dostavljene tek četvrti dan, mogo se dogoditi samo ili s nemarnosti kojeg činovnika ili što je vjerojatnije, namjerice možda jer je bio naslov slovenski. Karakteristično je napomenuti, da sam ribe poslao i u Karlsbad, te da su tamo došle u posve dobrom stanju, dok su u Trst, koji je barem tri puta bliži, došle posve smrdljive.

Znatiželjan sam, što bi trebalo poduzeti, da se takvoj poštanskoj samovolji na put stane.

Voloski kotar

Iz Lovrana. (Vlastnici ljekarne, strastveni talijanski agitatori.) Dugo su se tajili i vlastnici ovdašnje ljekarne, bez koje bi možda danas i kruha gladni bili i koju imadu zahvaliti jedino jednomu Hrvatu, ali su ipak pokazali svoju pravu boju. U nevolji i siromaštvu bili su samo ljekarnici i ništa drugo, a sada, pošto se hrvatskim zagovorom i našim novcem podko žite, pokazaše da su također odlučni i strastveni Talijani.

Na zadnjoj skupštini glasovite „Lega nazionale“, bio je jedan izabran podravnateljem a drugi tajnikom. Tim su dosta jasno pokazali, da su odlučni i žestoki protivnici svega, što je hrvatsko ili slovensko — *dakle protivnici i našeg novca*. Uzmite to do znanje braco Lovranci, Mošćenićani, Beršečani itd.

Hrvatska opera u Opatiji. U prošloj sedmici dotiekli smo mi Hrvati u ovim krajevima zanešni kulturni događaj, koji ne smije da prodje stopaćen, već mora da se bilježi u povjestnici istarskih Hrvata.

Ovih dana naime započelo je gostovanje pokrajinskog kazališta u Osijeku u našoj ljepoj Opatiji i to za 12 predstava, što opereta, što opera.

Nije ovo prvi put, što nas je pohodilo ovjetno kazalište, ali je novost u tome, što se je ove godine davala opera, dok su kod prijašnjih gostovanja bile u programu jedino operete i drame.

Hrvatski je narod dakle u Istri dotiekao novu kulturnu pobjedu, on, koji je do pred par godina bio smatran inferiornim u kulturi, koga su neprijatelji nazivali prezirno „došvem“, postignuo je, da se u njegovim gradovima, koji u vlastitom jezik najviši ljepoti pred glasbenom umjetnosti, da se pjeva hrvatska opera.

Da bude dapače još veći, opasit moramo, da je ovo prvi put, što se je u Opatiji davala opera. Do sada su se pjevale opere „Madarske Rapsodije“, Verdijeva „Traviata“ i Smetanova „Prodana nevjesta“. Za ostale gostove predstave kazališta imali smo sreću da slušamo i našu Maju markizu Strozzijevu.

Ne ću da za danas govorim o glazbenom uspjehu. Moralni uspjeh je neprocjenjiv. Naši neprijatelji Njemci i Talijani tužnim srcem moraju nam priznati, da se i mi imademo nečim dičiti.

Na predstave dolaze ne samo našinci, već i Talijani i Njemci, pa se svi moraju diviti, jer takvo nešto još nije bilo u Opatiji. Istarski Hrvat neka bude ponosan i ovom kulturnom stečevinom.

Pazinski kotar

Koncerat u Pazinu. Narodna prosvjeta ne smije ići za tim, da u narodu proširi neke nove pojmove, nego joj je zadaća razvijati sve duševne sposobnosti pojedinca i mnoštva te nastojati oko uzgoja uma, srca i volje. Stoga i jest pravo, što je „Odbor za prosvjetu“ uza svoja predavanja priredio i koncerat, jer ako ništo, a ono pjesma i glazba djeluju na srce i oplemenjuju čovjeka. Koncerat, koji je obdržavan u subotu 1. o. mj., sjajno je uspio.

Osmi slavenski ples od A. Dvořáka bijaše krasan uvod u cijeli koncerat. Oni motivi iz slavenske nar. glazbe pripravili su nas na slavenske komade, koji su iza toga slijedili. Gospodja E. Novljan i gosp. M. Govekar izvedoše taj komad na glasoviru četveroručno dotjeranom vještinom.

U drugoj točki odsviran je kvintet našega domaćega glazbenika, koji sklada vrlo melodiozne pjesme. Već se je tu odlikovala gdjica A. Šantel, koja je s guslama sudjelovala u kvintetu. Ali kad je sama uz pratnju glasovira (g. Govekar) zasvirala legendu od H. Wieniowskoga, očarala je publiku milim zvucima svoga instrumenta tako, da pljeskanju ne bijaše ni kraja ni konca, kad je prestala, pa je na jednodušni zahtjev dodala još jedan komad.

Gospodin Govekar svirao je na glasoviru Baladu op. 23 od Fr. Chopina. Komad je vrlo težak, ali g. glasovirač ima izvrstnu tehniku. Budući da je on svim glazbenim točkama ovoga koncerta sudjelovao, biti će dobro da ovdje spomenemo, kako smo sretni, što je k nama došao. On je naime početkom ove godine namješten kao učitelj tjelovježbe na hrvatskoj gimnaziji, a u ovo kratko vrieme što je medju nama, upoznali smo ga kano izvrstna glazbenika i učitelja gimnastike. Radujemo mu se, jer vidimo, da će našoj narodnoj stvari u Pazinu vrlo mnogo koristiti.

Prekrasnu čuvstvenu pjesmu Ljubica od A. Forstera pjevao je mješoviti zbor tako, da je slušateljstvo burnim pljeskom zahtjevalo, da se komad opetuje, čemu se je i udovoljilo. Pjevačice i pjevači mogu biti ponosni, što su onako teškú pjesmu bez pogrieške odpjevali. Svaka hvala i priznanje ide gosp. Staniću, koji je zbor uvježbao. To je pokazalo, da u Pazinu ima vrlo dobrih pjevača i pjevačica, pa bi se moglo nešto veliko stvoriti, kad bi bilo ustrajnosti. Ovaj je koncerat dignuo naš narodni i društveni ponos a ima nade, da će ovaj mješoviti zbor sada ostati na okupu. I naš narodni poloaj ovdje nas sili, da se mažemo, da nastojimo sve naše vile okupiti i združiti za narodno dobro. Ako to uspije, ujedat će se naša narodna pozicija u srcu Istre vrsme, a to je vrlo potrebito.

Psihološki dialog „U službi za slavom“ odigrale su gdjice Zorzut i Mogorović vrlo dobro. Svoje teške uloge — psihološki prikaz, kako mlade djevojčice teže za slavom, podpuno su shvatile i prikazale. Nadamo se, da će one na našoj pozornici još pokazati svoju vještinu.

Gospodjica D. Šantel pjevala je uz pratnju gusala i glasovira „Serenjadu čobićeta domoćutje“. Gusle je majstorski svirala sestra joj gdjica A. Šantel a glasovir g. Govekar. Publika je umjetničke točke gradila burnim pljeskom a gdjicu pjevačicu izazvala, da joj se zahvali na umjetničkom užitku, koji nam je pružila.

Vrhunac ovog koncerta postignut je bezsumnje u osmoj točki: „Suita na ruske pjesme iz repertoara Slavjanskog Agrenjeva“ za gusle, glasovir, violincello, harmonij i kontrabas“ (gdjica A. Šantel, gg. Govekar, prof. Šantel, Rapotec i Stanić). Vrlo smo zahvalni umjetnicima za užitak, koji su nam pružili. Osobito su uživali oni, koji su u velikim gradovima čuli pjevati zbor Slavjanskoga. Ovaj im je kvintet probudio sve one bajne utiske i mile uspomene.

Raspored je svršio predstavom „Prvi korak“, drama u jednom činu od Salavjeda. Čin se događja u Rusiji, ali i kod nas često progone našu učiteljicu na selu onake i slične nevolje, pa se je komad vrlo dopao. Kod prizora, gdje učenici uznemiruju staroga podvornika, bilo je obilje smjeha. G. Grabar igrao je tu ulogu kao glumac od zanata. Glavnu ulogu učiteljice imala je gdjica M. Obradović, voditeljica zabavišta. Ona je vrlo liepo prikazala mladu, nevinu, naivnu, idealnu učiteljicu, koja tek stupa u život, puna ljubavi do svojega zvanja i uzgoja djece, a za nevolje ovoga života se ne brine. Držanje joj bijaše prirodno i neprisiljeno, govor i naglasak prekrasan, ta rodjena je Slavonka. Gdjica Raffaelli, učiteljica majstorski je svoju ulogu odigrala. Kraće uloge imali su gg. dr. Prudan, Gortan, Grubišа i Stanić. Od ovih se je istaknuo g. Gortan, koji je vrlo dobro prikazao bivšeg načelnika.

Najviše zasluga, što je taj koncerat tako sjajno uspio, ima g. prof. Šantel, koji je sve pripravio i uredio. Osobito smo zahvalni gdjicama A. Šantel i D. Šantel, koje su iz blagonaklonosti sudjelovale te koncerat pridigle do prave umjetničke visine. Prva je od njih naročito radi toga došla iz Pule a druga čak iz Gorice. Nijesu kod toga žalile ni truda ni troška ni neugodnosti putovanja. Neka im ovdje bude u ime slušateljstva izrečena najtoplija zahvala. Živile!

I ako je ulaznina bila vrlo niska — poradi svrhe same priredbe — ipak je na blagajni unišlo K 208 i 80 para. Čistoga će ostati oko 120 K, što će našemu narodu u Istri sigurno mnogo dobra ploda donieti. Taj koncerat ima još jedan vrlo veliki uspjeh. Naša mladež u gimnaziji i učiteljskoj školi imala je tu prilike, da čuje koncerat, kakav se inače može čuti samo u velikim gradovima. Naročito će to mnogo koristiti našim kandidatkinjama učiteljstva, koje će se jednom raziti širom naše mile Istre i u narod raznijeti ukusnu, glazbu i plemenitost.

Sad se u Pazinu govori samo o tome koncertu i svi žele, da im se češće pruži takav umjetnički užitak i takva plemenita zabava. Bila im želja uslišana.

Predavanje u Pazinu. U subotu dne 8. ožujka predavao je g. Ante Bežanić: „O Argentini“. Predavatelj je u kratkim, liepim crtama prikazao veličinu ove zemlje. Izvesne je značajne crte iz narodnogospodarskog života; a zanimive su bile i njegove opaske iz socijalnog i republikanskog života ove države, što je občinstvo sa zanimanjem pratilo.

U subotu dne 15. ožujka predavat će o borbi oko oslobodjenja, sadašnjim stranka ma i narodnom životu u obće u Argentini, a napose će se osvrnuti na milijunara Hrvata Mihanovića.

Poslije predavanja pružilo se slušateljstvu za kratak čas i umjetničkog užitka sa svirankom na guslama uz pratnju glasovira.

Iz Krbuna. Gosp. Rusko Acian Franov sakupio je za Družbu sv. Ćirila i Metoda K 26. Darovale sledeći: po 5 K Barbić M., bojnik i Dušić Josip, bećmar, Pazin; po 1 K Rusko Franjo, župan,

Runko Anton, Celić Miho-Pećarić, Celić Mate, Rade-Listić Blaž, Rade-Listić Ivan, Rade Bačac Jure, Runko Mate; po 60 para Celić Miho, postolar, Udovičić Frane; po 50 para Celić Ivan Pećarić; po 40 para Runko Marija, Runko Ivan, Puhar Antun; po 30 para Celić Jele, Celić Ana, Runko Marija; po 20 para Runko Šime, Celić Franica; N. N. K 2·40.

Porečki kotar

Iz Materade. Još mnogo i mogo vremena bismo se bili načekali, dok bi nam došla potvrdjena pravila našeg društva „Hrvatska Zvijezda" od više oblasti, da nas nije upulio naš vrijedni rodoljub u Trstu, koji se je popitao kod c. kr. Namjestničtva, da su pravila potvrdjena već od 14. svibnja 1912. Nakon 10 mjeseci smo dobili pravila, te smo se već i pobojali, da će ih miševi sagristi i pojesti u kojem pisarskom stolu c. k. kapetana Murada u Poreču dok nije dobio placet od fanatika Manzutta iz Umaga. Poslije tolikih smetnja i smetnja ipak je naše društvo počelo da djeluje. Gosp. nam je učitelj odstupio jednu sobu u školi, gdje se svake nedjelje sastanemo, te tu raspravljamo, čitamo raznovrstna štiva, te napokon i veselo zapjevamo po koju pjesmicu.

Tri puta na sedmicu u večeri vježba nas gosp. učitelj u školskoj dvorani u računstvu, čitanju i pjevanju.

Sve je to lijepo i korisno za nas, ali mi mladići, htjeli bismo da imademo još nešta više t. j. glazbu, koja bi budila u narodu hrvatsku svijest, a mladost obojega spola privukla bi, da se ne gube u bezposlenim sastancima po cestama. Zaradi toga pripravili smo fond za osnutak glazbenog zbora.

Narodna poslovica glasi: Tko prosi, taj i nosi. Tako i mi materadski mladići prosimo uljudno svakog našeg rodoljuba širom Istre, da bi nam podijelio za ovo korisno narodno djelo barem koju krunu. Držimo, da ćemo naći kod naših posjednika i inteligencije odziva za ovu plemenitu stvar, zato se unaprijed najuljudnije zahvaljujemo.

Darovatelji neka nam šalju novac na slijedeći naslov: Mladenačko društvo „*Hrvatska Zvijezda*", *Materada (Umag)*.

I mi toplo preporučamo rodoljubima u svim hrvatskim zemljama, da prinosima pripomognu ove mlade poborniko za naša hrvatska prava u kraju, koji se tek počeo buditi i uspješno raditi a za kojega smo držali da je izgubljen za našu narodnu stvar. Pripomoć bit će to od veće koristi, što će odatle planuti žar rodoljublja i po okolnim mjestima, gdje naš narod još spava. — Ur.

Koparski kotar

Iz Marezige. Štedionica i posudilnica u Marezigi zaključila je na svojoj glavnoj skupštini lanjske godine proširiti svoje poslovanje također na mjestne občine Oprtalj i Pomjan. Taj zaključak je već uknjižen u zadružni registar trgovačkog i pomorskog suda u Trstu.

Zavod obstoji već trinajst godina i uspjeva izvrstno, tako da je godine 1912. imao K 426.234·90 prometa a štedioničkih uloženka K 55.528·36, i to samo u okružju za mjestnu občinu Marezige. To dokazuje jakost i veliko poslovanje zavoda, pak se preporuča novim mjestima na koje je proširено poslovanje, da se izdašno poslužite tim zavodom kod posude i uloženja novca, kojeg ukamaćuje sada po čistih 6 po sto, a novac je najbolje osiguran, jer isim 400 članova, koji jamče za svim svojim imetkom, jamče također tri porezne občine sa svim svojim imetkom i poreznom snagom.

Posude: zlato, na hipoteku i na jamstvo po najnižoj kamenoj mjeri, te se ne koji konkurence niti od protivničkih novčanih zavoda.

Razne primorske viesti

† **Dr. Vicko Mardešić.** Prošloga tjedna umro je u Komiži naglom smrću dr. Vicko Mardešić, tamošnji občinski liečnik u dobi od 39 godina. Kao vrstan liečnik i odušević rodoljub, stekao je pokojnik ljubav svijuh, te je njegova prerana smrt duboko razžalila sve, koji su ga poznavali.

Pokojnik je bio veliki prijatelj našega lista, te je živo pratio našu borbu u Istri i iskreno se radovao svakom našem napredku. Za pokojnikom duboko žali u Puli rodoljubna obitelj Mardešić, u kojoj je pokojnik uživao kao prvi rodjak i kum pravu bratsku ljubav.

Budi plemenitom pokojniku lahka hrvatska zemlja za koju je živo radio a obitelji i rodbini naše iskreno saučešće.

*

Da počasti uspomenu blagog pokojnika, daje g. Niko vit. Mardešić u Puli K 50 za Komižške siromake, K 30 za Družbu sv. Cirila i Metoda i jedan dar za Družbinu školu u Banjolam kod Pule.

Hrv. slov. akad. društvo „Istra". Društvena će se sjednica obdržavati o uskrsnim praznicima, s toga molimo odbornike, da izvole čim prije javiti predsjedniku (B. Frančić, Rijeka p. r.) svoje mnienje o vremenu i mjestu obdržavanja društvene sjednice, da se uzmognemo jednoč svi sakupiti. Na ovu sjednicu pozivamo i izaslanike ostalih bratskih istarskih akademskih klubova, zato vriede i za njih opaske na odbornike.

Budući će se na ovoj sjednici pretresti vrlo važne stvari, preporučamo svima interesentima, da ne uzmanjkaju. Nadalje molimo društvene funkcionare, naročito gg. *knjižničare* i blagajnika, da izvole do toga roka podnieti društv. predsjedniku svoja semestralna izvješća. Mjesto i vrijeme držanja sjednice objavili će se naknadno. — Božo Frančić, predsjednik, Niko Sučić, tajnik.

Popunitbeni izbor za istarski sabor. Kako se je unapried znalo, bijahu izabrani dne 5. o. mj. kod popunitbenog izbora kod kurije veleposjeda predloženici talijanskog političkog društva za Istru i to gg. dr. Bossi, dr. Corazza i dr. Amoroso. Upisanih bijaše svih izbornika veleposjednika 102, a od ovih glasovalo ih je samo 44! Izabrani bijahu sa 44, 43 i 42 glasa.

Glasujućih nije bilo ni polovica upisanih izbornika, a k izboru pristupilo ih je još mnogo manje, jer su mnogi glasovali pomoću punomoći.

Kad će već jednoč prestati u Istri ona sredovječna povlastica talijanske gospode, na kojoj osniva talijanska vladajuća svojta svoju premoć i previast. Zar nije to sramotno, da može 15 do 20 osoba birati 3, 4 i više zastupnika za zemaljski sabor jedino radi toga, što im bijaše sreća mila, da su imućni ili bogati, dočim treba naših izvanjskih izbornika 15, 20 i više hiljada, a da uzmognu svi skupa izabrati samo jednoga zastupnika. Gdje je tu pravica? Zar nije to sredovječno, kad no se je sa siromasima postupalo u mnogim krajevima kano i sa blagom.

Ovu sredovječnu povlasticu neholicine bogataša moralo bi se čim prije dokinuti, i to tako, da se uvede i kod izbora za zemaljski sabor i za občine jednako, sveobće, izravno i tajno izborno pravo, koje vriedi i za državni sabor. Pred zakonom moramo biti svi jednaki, bogataši i siromasi; kad imademo iste dužnosti, moramo imati i iste prava. Okolnostima će i tada biti bolje, jer ih neće boljiti glava radi obstanka, kao što boli uviek siromaka, imetne, radnika i niže razrede pučanstva.

Iz Nar. Zajednice za Istru. Prošle nedjelje dne 9. o. mj., priredio je proširени odbor Nar. Zajednice vrlo uspješno predavanje o „alkoholizmu" u Zametu. Predavao je g. dr. Ivan Kiseljak, liečnik iz Rijeke, a popratio je predavanje sa slikama sa skioptikonom g. prof. Crvarić iz Opatije.

Istoga dana održao se je u Rukavcu I. sastanak članova podružnice Nar. Zajednice za Rukavac i okolicu. Tom prigodom predavao je g. Petar Prodan, tehnički tajnik kot. gosp. zadruge u Opatiji „o voćarstvu.

Slijedeće subote, dne 15. o. mj., biti će u Voloskom predavanje „o gradnji jednoga velikoga prekooceanskoga parobroda", a u nedjelju, dne 16. o. mj. u 6 sati u večer ovo isto predavanje u Lovranu (kavana Huber).

Prošlog četvrtka, dne 6. o. mj. bila je 10. redovita skupština Centralnog Odbora, na kojoj se je stvorilo više važnih zaključaka. — Buduće nedjelje dne 16. o. mj. bit će redovita sjednica podružnice u Lovranu i to u 2 sata i pol popodne.

Centralni Odbor bio se je pred nekoliko vremena obratio na sve hrvatske i slovenske občine u Istri za nekoje podatke. Većina njih udovoljila je ovoj molbi, dok nekoje niti do danas ne učiniše toga. Molimo ih i ovim putem, da to učine. Isto tako molimo svu onu gg. činovnike, na koje smo se obratili, da nam se jave i odgovore na naša dva pisma. Svaki na svoje mjesto, ako hoćemo da što od nas bude!

Pitanje popunjenja biskupske stolice u Poreču. Razni novinari Primorja navještaju, premještaju i imenuju stare i nove biskupe, kao da se radi o imenovanju ili premještenju kakvog sudbenog sluge. Još se nije bila slegla zemlja nad grobom pok. biskupa Flappa, već su mu ti sveznajući mudraci našli i imenovali nasljednika, koji nije medjutim hvala Bogu ni danas imenovan.

U zadnje doba turaju napred osobito trojicu kandidata za onu stolicu. Kandidaturu goričkog prošta i državnoga zastupnika monsig. Faidutti-a napustiše, jer da se njegovu imenovanju protivi Rim (?) što nam ne ide lahko u glavu. Bit će razlog — ako ga u istinu neće, gdjegod bliže.

Ostala trojica kandidata bili bi kanonik kaptola u Gorici Brumat, kancelar goričke nadbiskupije Zamparo i neki profesor na sveučilištu u Gracu dr. Uhde.

Prva dvojica jesu Talijani, od kojih jedan znade nešto slovenski. Treći je Niemac i znanstveno najbolje podkovan, ali jezikovno posve nesposoban jer ne zna ni rieči zemaljskih jezika. Prva dvojica su u porečko-puljskoj biskupiji posve neposznati te dvojimo, da bi primili ono važno mjesto, ako drže iole do svoje časti i do svog dostojanstva. Za obojicu znade se positivno, da im je hrvatski jezik — jezik svega izvanjskoga puka biskupije posve neposnat. Već radi toga nisu sposobni za ono mjesto, jer su po kanonskom pravu iregularni.

Mi očekujemo koli od crkvenih dostojanstvenika, toli od svietskih oblasti, da neće narinuti porečko-puljskoj biskupiji biskupa, koji nije posve vješt hrvatskom jeziku.

Osiguranje pomoraca. Prošloga mjeseca izašao je zakon, koji radi o osiguranju pomoraca proti nezgodama i u slučaju bolesti. Zakon o osiguranju proti nezgodama, koji se sada provede i na pomorce, opredielljuje, da imade za pomorce plaćati osiguranu samo poslodavci.

Zakon o osiguranju pomoraca u slučaju bolesti imade tri vrsti osiguranja: bolest na kopnu u tuzemstvu, bolest na brodu za vrieme putovanja i bolest na kopnu u inozemstvu. Pomorac mora biti osiguran proti bolesti samo na kopnu u tuzemstvu, dočim spadaju troškovi bolesti na brodu za vrieme putovanja poslodavcu.

Franina i Jurina

Jur. Si čuja Frane za oni cirkus, što ga je pripelja u Pulu oni mandrila Šmit.

Fr. Što oni, koji ima majmune iz niških cesarstva?

Jur. Dá, dá, i koji ima jednog majmuna, komu je dal ime Prinz Peter II.

Fr. A najlipša je ta, da kad tog majmuna zoveš kom Vili, onda se i oni svi drugi majmuni, mandrili i gorili skupa sa Šmiti obrnu.

Jur. To je znak da se svi zovu Vili. Ali zašto je dal onemu ime Peter II.

Fr. Zasto je mislil, da bi mu u Puli razbili cirkus i njega sa svimi majmuni, kad bi im u Puli ostavil imena iz niških cesarstva.

POZIV

na XXV. glavnu skupštinu

Kotarske gospodarske zadruge Volosko-Opatija što će se držati dne **30. marča 1913.** u 9 ura u jutro u prostorijama Čitaonice u **Mošćenicam** uz slijedeći

DNEVNI RED:

1. Pročitanje zapisnika lanjske glavne skupštine.
2. Izvješće tajnikovo.
3. Izvješće blagajnikovo.
4. Eventualni predlozi.
5. Ždriebanje gospodarskoga orudja.

Kotarska gospodarska zadruga.

VOLOSKO, dne 10. marča 1913.

Predsjednik:
V. Tomičić.

Poziv

na XVII. glavnu redovitu godišnju skupštinu **Posujilnice u Voloskom** registrane zadruge na ograničeno jamčenje, koja će se obdržavati dne 29. marča 1913. u 3 s. po p. u društvenoj pisarni sa slijedećim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika prošlogodišnje glavne skupštine.
2. Izvješće ravnateljstva.
3. Izvješće nadzornog odbora.
4. Izbor ravnateljstva, nadzornog odbora i društvenog suda.
5. Zaključak glede uporabe čistog dobitka.
6. Slučajni predlozi.

Godišnji obračun izložen je zadrugarom na uvid u društvenoj pisarni u Voloskom.

Volosko, 4. marča 1913.

Ravnateljstvo.

Širite „Našu Slogu".

oo JEFTINO I BRZO. oo

CEDULJICE

za

sv. ispovjed i pričest

izrađuje

NARODNA TISKARA

LAGINJA i dr. — PULA

VIA GIULIA I.

oo JEFTINO I BRZO. oo

Pozor! **Pozor!**

Za Uskrsne blagdane

preporuča gostioničarom, trgovcem i obitelji dobre zdrave

domaće osušene šunke

od 4—7 kg po K 2·80 kg poštinim poštenim franko.

Razašilje od 1 kom. i više.

Kod veće narudžbe znatan popust!

Vinko Sandalj,
Lupoglava (Istra).

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe jest jedini sapun koji čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje lepu, mekanu i nježnu pût, što se sa vnerno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim liekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova **Lilienerema „Manera"** kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Cieva u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo. Punat.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Torkole-Glavotok-Malinska-Njivice-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Krk-Rieka tri put na tjedan.

Rieka-Opatija-Bell-Merag-Krk-Punat-Baška-Lopar-Rab-Lun-Lošinjvell-Lošinjmali (luka sv. Martin) **Novalno** dva put na tjedan.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake srijede tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab-Lošinjvell-Lošinjmali (luka sv. Martin) svake nedjelje tamo i natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Cirkvenica svaki dan tamo i natrag.

Glavno odpravničtvo na Rieci.

SVOJ K SVOMU!

Tiskara i knjigovežnica

LAGINJA i DR.

Ulica Giulia, 1. PULA Ulica Giulia, 1.

Preporuča se za

tiskarske, knjigovežke i galanterijske radnje.

Izrađuje izvrstno poletne iz gume.

Imade u zalihi

Julius Meinl

Uvoz kave

NOVA PODRUŽNICA

PULA

Via Sergia br. 35.

GOTOVI KREVETI

iz crvenog platna dobro punjeni, pokrivač ili podnja pernjača 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·— i K 18·—; 2 metra duga 140 cm. široka K 13·—, K 15·—, K 18·—, i K 21·—; jastuci 80 cm. dugi, 58 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, 70 cm. široki K 4·50 i 5·50.

Izrađuju se i po posebnoj mjeri, strunjače na 3 dijela za 1 krevet po K 27·—, boje K 33·—. — Razašilje franko pouzećem od K 10·— naprieđ. Zamjenu i vraćeno priznaje ako se poštarina plati.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Napredak znanosti!

za liečenje sifilisa kao što i Bežnih i spolnih bolesti.

Brzi i sigurno djelujući liek, u tuzemstvu i inozemstvu potvrdjen od mnogobrojnih svjedočbi kao kožne otekline, uretritis, zvatitis; kod upale disala akutnih i kroničnih bolesti itd. Sve spomenute bolesti liječe se najradikalnije sa

Casile confettis

po K 4·— kutija.

Jesgrovito liečenje sifilitičnih bolesti i njih posljedica jest **„Jerusalim Casile"**, a najboljim sredstvom proti onemogućenosti, spolnoj nesposobnosti, bolesti zglobova, neurastenije i proti prolievu i spermatoriji, upali mokraće itd. Cieva **Jerusalim Casile** K 3·50 bočica.

Za razjašnjenja i svaka druga upitu obratiti se na **ljekarnu Nervosilo** u Trstu na naslov **C. N. Casile**, koji će odgovoriti odmah uz diskretno održanje tajne.

»Casile« lekovi prodavaju se u svim ljekarnama U Puli ljekarne Wassermann, Costantini S. Policarpo i Ulika Pellegrini.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 314.

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

„CROATIA"

osiguravajuća zadruga u Zagrebu. — Utemeljena god. 1884.

Povjerenik za Pulu i okolicu: Ante Iskra, Via Campo Marzio 5, I. kat.

Centrala: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice. Podružnica u Trstu, via del Lavatoio br. 1, II. kat. — Telefon br. 2594. — Glavna zastupstva: Ljubljana, Novisad, Osijek, Rijeka i Sarajevo.

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti,
2. osiguranja mirazа,
3. osiguranja životnih renta;

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zgrada (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica),
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih stro jeva, blaga i t. d.),
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, sijena i t. d.);

III. Staklenih ploča protiv razbijanja.

Zadružna imovina u svim odjeljima iznosi	K 2,713.674·13
Od toga temeljna glavnica	K 800 000·—
Godišnji prihod premije s pristojbama	K 1,363.040·89
Isplaćene odštete	K 4,970.238·48

Sposobni posrednici i akviziteri namještčuju se uz povoljne uvjete.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Od 1878! — Posvuda čuveni glasoviti obljubljeni domaći liek. Kod većih naručbi znatan popust.

Ljekarnika A. THIERRY-a balsam

Jedino pravi sa solonom duvanom kao zaštitna marka.

Zakonom zaštićeno.

Allein echter Balsam

A. Thierry in Pregrada

Svako patvaranje, oponašanje i preprodaja drugih balzama sa zavaravajućom markom pratiti će se kazneno po sudu i strogo kazni. — Djeluje sigurno, ljekovito kod svih bolesti organa disala, kašlja, izbacivanja prosutosti, kataru grla, prsobolja, bolesti pluća, specijalno kod influence, bolesti želudca, upale jetra i slezene, pomanjkanje stolice, zubobolje i živčanih bolesti, trganje zglobova, opeklina, kožnih bolesti itd. 12/2 ili 6/1 ili 1 vel. posebna boca K 5.60

Thierry-eva jedino prava confolijska mast

sigurna i stalna ljekovitog djelovanja kod rana, otekline, oteda, upala, ahcesa odstranjuje sva strana tjelesa, koja su dolila u tijelo pa često preduzetne operacije, koje su su bolima skopčane, ljekovita kod još tako starih rana, 2 posude stoje K 3.60.

Glavno: Ljekarna „K Anjelu čuvaru" A. THIERRY-a u PREGRADA, Hrvatska. — Dobiva se u svim većim ljekarnama. Na veliko u ljekarn. drogerijama.

NAJBOLJI ŽITNI MLINOVI,

uljarski strojevi, motori, gospodarski strojevi u najboljoj izradbi i najjeftinije izrađeni, priređeni za svako tlo.

Mnoga pohvalna po nama izrađena u prometu.

Ponude, proračuni na zahtjev badava i bez poštarine od

tehničke poslovnice

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolò 2/p.

Dobivaju se potpune opreme za sva obrtnička i industrijalna poduzeća.

Dopisivanje: hrvatski, slovenski, njemački i talijanski.

Broj 12. Pula, u četvrtak dne 20. marca 1913. God. XLIV.

Oglasi, priopćenja itd. tiskaju i računaju se po temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce, pismohrojbu, oglase itd. šalje se nakaznicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt. predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve upropašćuje". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju; nepodpisani se ne tiskaju, a nefrankirani se primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i unaprieda se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 para, ostali 20 h., koli u Puli tako i izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalaze se u »Tiskari Lagleja i dr. Via Giulia br. 1.« kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip [illegible]. Tiskara [illegible] Via Giulia 1. Glavni urednik prof. M. Mandić u Trstu.

Poslie „Velikog Petka" — „Uskrs".

Na gori Kalvariji umrie prije dvadeset viekova na Veliki Petak najčišća i najnevinija žrtva, što ih je ikada sviet vidio. Umro je Bog-čovjek, da svojom krvi zapečati u najgroznijim mukama svetu nauku, koju iza Njega pronieše širom svieta priprosti ribari i koja je danas zavladala čitavim prosvjetnim svietom. Pravednik nad sve pravednike izdahnuo je na Golgoti svoju svetu dušu znajući, da bez „Velikog Petka" neima „Uzkrsa". Žrtvovao se na drvu križa, da ublaži srčbu svoga Oca nebeskoga zbog naših grieha i da nas oslobodi viečnih muka. Uzvišenije i plemenitije žrtve nepozna poviest čovječanstva i nemože da je pozna, jer takvu žrtvu mogao je, da doprinese sam Sin božji.

Smrću Spasitelja svieta radovali su se Njegovi neprijatelji misleći, da je tim uništena i Njegova uzvišena nauka. Ali oni se uzprkos tomu i mrtva pobojaše. Hoteći u laž utjerati Njegovo proročanstvo, da će ustati iz groba za tri dana, postaviše oko groba vojničku stražu, na Njegov grob navališe težki kamen, te ga konačno i službenim pečatom zapečatiše. Pa gle čuda! Za tri dana — kako rečeno — odvaljen bi težki kamen sa groba i Spasitelj pokaza svu svoju božansku moć time, što ustade, proslavljen i tjelesno preobražen, od mrtvih!

Isukrst, koji je Svojim slavnim uzkrsnućem neoborivo i nedvojbeno dokazao, da je pravi Bog, hoto je pretrpiti onoliko muka, podnesti onakvih sramota i podvrći se onoj toli groznoj smrti radi toga, da nas spasi od viečnih tmina i da nam dade sjajan primjer o tom, kako nam valja podnašati strpljivo sve jade i nevolje, koje nas na ovom svietu progone. Mučili se moramo na ovom svietu, gradati moramo i strpljivo podnašati sve nepravde života, a da nam bude obilnija plaća na drugom svietu.

U podvrćen proslave najuzvišenijeg blagdana kršćanstva, valja da se sjetimo i naše braće po krvi i jeziku, koja prolievaju već skoro pol godine svoju dragocienu krv po gorovitom Balkanu za krst častni i slobodu zlatnu!

Nakon sjajnih pobjeda kršćanskog oružja pod konac prošle godine sastaše se u Londonu najprije odaslanici Turske i balkanskih saveznika, pak poslanici europejskih velevlasti na engleskom dvoru. Nakon dugotrajnog viečanja razidjoše se prvi neobavljenog posla, jer se je Turska opirala pravednim zahtjevima kršćanskih saveznika. Nebijahu mnogo sretniji ni drugi. Stvoriše doduše i oni neke zaključke, koji bi bili morali biti obvezatni za obje ratujuće stranke, ali je i njima turska vlada račune prekrižila. Odbila je njihove predloge izjaviv, da će radje poginuti nego li pristati na sramotne uvjete mira. Turska se je naime nadala, da će se zastupnici velevlasti u Londonu naći nesložnimi, ili da će svojim zatezanjem prisiliti svoje protivnike na blažije uvjete.

Medjutim ona se je ovaj put ljuto prevarila. Jedan dio diplomacije, napose ona Austro-Ugarske i Italije, želio je i želi danas prikratiti balkanske saveznike na korist Turske, ali spletke te diplomacije nailaze na odlučan odpor kod pobjedonosnih balkanskih naroda i kod njihovih zaštitnika medju velevlastmi.

Smrtni protivnici Slavena, Niemci i Talijani napinju sve sile nebili i nadalje uzdržali na životu u Europi gnjilu i propalu tursku državu. Ove dvije „kršćanske" države hoće pod svaku cienu, da spase od propasti tursku državu, koja je kroz viekove držala u robstvu skoro sve balkanske narode i koja je od svog dolazka u Europu do danas stvorila na stotine i stotine hiljada kršćanskih mučenika. I sada, kad se spremaju kršćanski narodi, da sbace sa sebe stoljetni težki jaram, da oslobode sebe i svoje iz gnjusnog robstva, da povrate kršćanske zemlje njihovim nekadašnjim vlastnicima, ustaje diplomacija kršćansko-katoličkih i prosvjetnih država: Austro-Ugarske i Italije, te grmi: nè, to nesmije da bude! tuj su po sriedi i naši interesi! mi smo spremni braniti oružanom rukom naše probitke!

Zapitamo li se pako, koji li su to skupni interesi ili zajednički probitci ovih dvaju za nevolju prijatelja i saveznika, tada moramo iskreno odgovoriti, da tih interesa i probitaka mi nepoznamo i da toga ta mudra diplomacija nije ni svietu nikada pribćila. Po našem dubokom osvjedočenju sastoje ti skupni interesi i zajednički probitci jedino u tom, što diplomacija obiju ovih država skupno i zajednički prezire i mrzi balkanske Slavene! Jedino mržnja veše Niemce i Talijane proti svemu, što je u onim južnim stranama slavenskoga.

Lukava i bimbena talijanska diplomacija služi se diplomacijom Austro-Ugarske jedino u svoje sebične svrhe, jer ona nedolazi toli često i tako iz bliza u sukob s interesima Slavena. Njoj bi možda i milo bilo, da se balkanski Slaveni kulturno i gospodarski pridignu na uštrb Niemaca, koji su njoj na Jadranu, pogibeljniji nego li su to maléne slavenske države. Ali, vična od vajkada u mutnom loviti, tura lukavo diplomaciju Austro-Ugarske u stupicu a da se njezinom sliepošću okoristi i da ju u zgodnom času u živo pogodi.

Danas je čitavom svietu poznato, da se Austro-Ugarska svim silama napinje u tu svrhu, a da na razvalinah jednog diela Turske stvori u Europi iz poludivljih arnautskih plemena, veliku Albaniju. I kod tog nastojanja nevodi ju možda kakva uzvišena misao o kakvoj slobodi il jedinstvu rečenih plemenu, već jedino mržnja i ničim opravdani strah pred ojačanjem slavenskih država. Ona hoće jaku i veliku Albaniju na štetu Crne Gore, Srbije i Bugarske, koje su svojom krvi iz arnautskih okružja proterali krvoločnog Turčina. Velikodušno daruje Arnautima slobodu i veliku domovinu, koju su balkanski saveznici oslobodili turskog robstva. U Albaniji, izvan svojih granica ide da sredi poludivlje narode i odnosaje, dočim prieči unutar svojih granica, vlastite svoje narode u borbi za prosvjetom i slobodom te ih podržaje u podredjenosti i ovisnosti.

U ostalom svietski su dogodjaji često jači nego li sve moguće osnove i spletke najmudrijih i najlukavijih diplomata. Balkanski narodi pohvatase za oružje koncem prošle godine proti stoljetnom dušmanu, proti volji i proti osnovam velevlasti, koje su bezbrižno trpile neprestano mrcvarenje balkanskih kršćana. Tim oružjem izvojevaše si u najkraćem roku toli sjajnih pobjeda, da je većina velevlastih ostala iznenadjena, da zapanjena. Tada posredovaše „kršćanske" velevlasti, bojeći se za obstanak svoje miljenice, nekršćanske Turske. Obustavljeno bijaše za kratko doba ljuto krvoproliće, jer zaštitnici Turske neimaše ni snage ni odvažnosti a da bi ju prisilili na uzmak, koj je svojim porazom zaslužila.

Sada blesni opet zublja rata na raznim bojištima Balkana. Pobjedonosne grčke čete otimlju Turskoj jedan grad za drugim, dočim se Bugari i Srbi spremaju na složnu i odlučnu navalu na silno utvrdjeno Drinopolje, a Crnogorci i Srbi na junački juriš na kameniti Skadar.

Krivnjom diplomacije svetkovati će junačke čete balkanskih saveznika i uzkrsne blagdane na bojnim poljanama, kaošto su žalostno proslavile na istim poljanama i prošle božićne blagdane. Ali oni će ipak konačno doći do željenog cilja, jer Drinopolje i Skadar moraju konačno da padu u njihove ruke, ako se prije svojevoljno ne predadu. To im želi iz puna srca svaki prijatelj slobode i prosvjete, najpače svaki pravi Slaven. To im želimo iz dubine srca i mi istarski Hrvati i Slovenci. Slaveći uspomenu na Uzkrsnuće Kristovo, sjećati ćemo se i kao pravi kršćani i kao dobri Slaveni naše junačke a težko izkušane braće na Balkanu, koja liju dragocienu svoju krv za krst častni i slobodu zlatu! I njima i svemu našemu narodu, svakomu, koji nosi pravdu u sreu i za njom teži, i koji ljubi iskreno svoju domovinu, te njoj želi njezino uzkrsnuće i od Boga sretan Uzkrs!

Porotni sudovi za Istru.

Iza porotnog procesa u Rovinju proti nekojim bivšim činovnicima obćine Pula radi kradja, prevara i pronevjerenja obćinskog novca, te odrješujućeg „pravoriekа" te porote, — i nakon sastava listine tršćanske porote, uspisali su se o poroti na dugo i široko talijanski listovi Istre i Trsta. Dakako li listovi pišu o tome za sebe i svoje, braneć i opravdavajuć „pravoriek" rovinjske porote a napadajuć i prikazujuć protuzakonitim sastav listine tršćanskih porotnika.

Sva ta vika talijanskih porotnika nije nije nisla drugo nego proste ulićnjačka galama u naravi svih Talijana, kojom bi htjeli dobiti za sebe nešto, zato dobro znadu da im ne pripada i zato su osvjedočeni da im nije nanešena krivica. To je sasma slično onome, kad tršćanski tat bježeći ulicom više prema drugima drži tata". Ta američanska reklamna pisanija talijanskih novina u Primorju imade i tu, žalibože u našoj državi vješput uspjelu svrhu, da zaprieči Hrvatima i Slovencima u austro-ilirskom Primorju postići jedan mali dio pravica, koje nam pisani i od Nj. Veličanstva potvrdjeni zakoni zajamčuju. Dakle jedan dio pravica kod osnivanja tršćanske porote, što se priznalo našemu narodu, dalo je povoda toliko graji u talijanskim novinama. Da vidimo malko, koliko se nanaša krivice Talijanima a koliko nama kod porotnih sudišta u Trstu i Rovinju.

Za Istru postoje dva porotna suda, jedan kod pokrajinskog suda u Trstu za političke kotare u Istri Volosko i Kopar a drugi kod okružnog suda u Rovinju za političke kotare Krk, Lošinj, Pula, Pazin i Poreč.

Do lani bivale su porotne rasprave u Trstu takove, da porotnici redovito u pravilu nisu nikada razumili hrvatskog ili slovenskog obtuženika, te je ta anomalija bila postala takovo pravilo, da su dapače i suci od sudskog senata kadkada a ne same talijanski odvjetnici, novine i drugi talijanski fanatici regoberili i prosvjedovali, kad bi koji slavenski obtuženik ili svoj odvjetnik odklanjali Talijane ili makar-

vali, da porota i sudski senat budu tako sastavljeni te budu mogli izravno, kako to zakon nalaže, razumjeti obtuženika. Rekosmo, da su u početku i suci na to rogoborili, dok kasnije nisu iznašli formulu, da je naime putem tumača dovoljno i sasma poskrbljeno za razumjevanje između obtuženika i sudaca odnosno porotnika a time ujedno udovoljeno zakonu. Da je sve to bilo očito proti zakonu i pravici, koju zakon izričito hoće da sačuva i obrani barem u sudnici time, što naročito naglašuje, dapače naredjuje, neposrednost postupka između obtuženika i sudaca a perhorescira posrednost kao protuzakonitu i protupravnu, pokazalo se kasnije, kad je viša sudbena oblast na prosvjede i pravi prikaz tog protuzakonitog i protupravnog stanja bila prinuđena odstraniti tu anomaliju sa pokrajinskog suda u Trstu i uvesti red, zakon i pravo, da se uzmogne tako i slavenskim obtuženicima pred tršćanskom porotom suditi po zakonu i pravu. Od tuda je u Trstu nastala sada takova porotna klupa, da slavenski i talijanski obtuženik može neposredno obćiti sa svojim sucima, kao što mogu i porotnici neposredno razumjeti obtuženika. Do takove porote u Trstu došlo je na način, što je sudska oblast naredila, da se kod sastavljanja listine porotnika ima paziti prije svega i poglavito na poznavanje zemaljskih jezika, biva jezika talijanskog i slovenskog ili hrvatskog, jezika te se govore i rabe u području tršćanskog pokrajinskog sudišta. Na temelju tako sastavljene prvotne listine za porotnike dogodilo se kod sadanjeg zasjedanja porotnog sudišta u Trstu, da je od 36 izžrebanih porotnika bilo izžrebano 25 Slovenaca i 11 Talijana, kako kaže Talijani, dok je u istinu 26 njih koji znadu slovenski i talijanski jezik a 11 njih koji poznaju samo talijanski jezik. To je za Talijane Primorja velika nepravda, protuzakonitost, to je velika uvreda za talijanski karakter grada Trsta. Kada se dakle kod nas u austrijsko-ilirskom Primorju vrši zakon i pravo za Slavene, tad je to za Talijane protuzakonito i nepravedno, očiti znak, da Talijani u austro-ilirskom Primorju imaju svoju vlast i premoć zahvalili jedino protuzakonitosti i nepravdi. Fanatizam i bezobraznost Talijana dolazi već tako daleko, da prosvjedaju i viču već proti tomu, što su u tršćansku porotu ušli ljudi, koji poznaju i slovenski jezik, makar ti ljudi bili i pristaše Talijana, kao što se to pokazalo na raspravama baš od sadanjih porotnika u Trstu. Vede bezobzirnosti nemogu počiniti niti najpokvarenije elemente; a tršćanski Talijani — srećom i ovom slučaju reagirali i la Mrak, Vidaković i dr. — šalju svoje državne zastupnike u Beč k ministru, pozivlju odjetničku komoru (u rukama Talijana, — i za to respekt!) te šalje svoje odaslanike na prosvjedovanje u Beč, a u sjednici gradskog zastupstva glasuju sankcionirajuću rezoluciju proti nezakonitosti i nepravdi, nanešenoj Talijanima time, što je kod sadanjeg zasjedanja porotnika tršćanske porote. Gojenom podlosti i bezstidnom bezobzirnošću — ime li je renegat!

Tako je nanešena krivica i nepravda Talijanima u Trstu. Ne znamo, što će sudbene oblasti i ministar pravosudja odgovoriti na besramne proteste i drzovitost talijanskih zavitanje, ali mislimo, da bi bilo već jednom vrieme, kad bi oblasti već jednom učinile kraj toj talijanskoj bezobzirnosti i drzovitosti i počeli ih jednom za uviek, kako oblasti imadu drugi gojenci o pravu i zakonu te pokazati tim nedužnim tako rekuć, da ih prodje za uviek volja protestirati proti prava i zakona a zasmijati se na nepravdu i protuzakonitost.

Za tu drzovitost u sudnici tršćanskoj i bez koje se može biti govora o pravoj i poštenoj sudovalji, kao se hrvatski slavenski odvjetnici i drugi pozvanih čimbenika, koji su svi složno ustali i do kraja ustrajali dok nisu postigli pravo, koje im je po zakonu već davno pripadalo.

Dok se kod tršćanske porote udovoljilo zakonu i pravu, čekamo mi Hrvati, koji smo sudbinom vezani na rovinjsku poroto, još uviek i u ovom dvadesetom vieku od rovinjske porote vršenje zakona i pravde o ravnopravnosti. Dok Talijani Trsta hoće silom, da im se nepravda kroji kad se vrši zakon i pravo i bezsramno prosvjeduju proti ovršivanju zakona i prava, dotle mi, kojima se od rovinjske porote nanaša najveća nepravda i krivica, nesmijemo prosvjedovati proti nezakonitosti i nepravdi i dignuti svoj očajni glas, da se vrši zakon i pravda! Kada to pokušamo učiniti na ovom mjestu, tada nas se plieni. Zato htijuć opet nešto pisati o rovinjskoj poroti i njezinoj ustanovi ili bolje o tome, kakva se krivica kod porotnih sudišta nanaša nama a kakva Talijanima, nastojati ćemo izbjegavati svaki izraz ili rieč, koji bi mogli dati povoda cenzoru da ureduje, premda će nam biti teško uzdržati se, a da sa pravom rieči ne okratimo postupak i način vlasti, kako se osniva rovinjska porota i kako ista sudi i u koliko je u obće sposobna da sudi hrvatskim obtuženicima. (Sliedi.)

Rat na Balkanu!

Pula, 19. marča 1913.

Iza zauzeća Janine po Grčkoj vojski, Grci osvajaju po malo i druge gradove i mjesta, u sjevernom Epiru, koje hoće priključiti Grčkoj. U isto vrieme okupirali su Grci u strategične svrhe Santi Quaranta i Delinu; razširene su bile viesti da su Grci okupirali i Valonu, ali se kasnije ispostavilo, da nisu istinite.

Na ostalom bojištu nema nikakvih promjena. Kod Čataldže i Galipolja vojske miruju. Bugari su počeli ovaj tjedan žešće bombardirati Drinopolje sa svojim velikim topovima, kojih su 17 namjestili u ovo zadnje vrieme, pak opet dolazi i ovaj tjedan viest, da će Drinopolje do konca ovog tjedna pasti. Iako tako se bombardira žestoko Skadar, oko kojeg su Srbi namjestili silne velike dapače topove, kojima grad neće odoljeti a uz to se nalazi kod Skadra oko 40.000 srpske vojske, koja se spremа, sa crnogorskim trupama na odlučan navalu na Skadar. I za Skadar dolaze viesti, da se pred tolikom silom vojske neće moći dugo održati, pak prorieču i tom gradu skori pad. Uza sve to dolazi često do žestokih sukoba među pojedinim manjim četama.

Orih zadnjih dana napisale su se gomile o bombardovanju Dvora i Svet. Ivana Medanskog za stanje turskog ratnog broda Hamidije. To je naime onaj turski brod, koji je gotovo cielo mjesec dana nemirovao u Dardanelu i, uz to, stalno gađao jest nepoštiva grčkim obalama. Tako je 13. t. mj. došao taj brod pred Dvor i sino ga bombardirali obalni pa 10 topova a da nije pošlala druge znatnije štete; ostalo je otišao pred Sv. Ivan Medvanski i Lucio na grad kojih 100 topovskih hitaca. Tu je nanio dosta štete; ubio je oko 100 vojnika a uz to potopio četiri grčka transportna parobroda, koja su bila usidrena u luci, a koji su iz Soluna prevozili srpske vojske, artilerije, municije, hrane i konja, što je sve poslala Srbija pod Skadar u pomoć Crnogorcima. Sa strane i crnogorske strane se Sv. Ivana Medvanskog sporno tvrdi, da ta ladja nije bila turska, „Hamidie" nego nedavno ratna ladja „Angud", koja je pod turskom zastavom bombardirala te dva grada. Mi bi viest rado bili istinita, jer tada bi Austrija tim činom Grčkoj na se velika odgovornost za posljedice i zapetljaje bi bi nastali, te bi se tu dio mogao lahko pozitivno doznati a vrlo teško sakriti. Sa službene austrijske strane ta se viest odlučno poriče.

Posredovanje velevlasti za utanačenje mira između balkanskih saveznika i Turske započelo je već, jer su balkanske države prihvatile ponudu posredovanja. Velevlasti su poručile saveznicima, da preinače buduću turako-bugarsku među Midija-Rodosto u Midija-Enos, a da svo zapadno zemlje iza te medje pripadne balkanskim saveznicima izim Albanije. Na mjesto ratne odštete pripustit će velevlasti saveznike konferencijama glede uredjenja i podieljenja turskog državnog duga. U to posredovanje velevlasti polažu se velike nade, dapače takove, da će za desetak dana biti sklopljen mir. Tako da se tvrdi sa službene strane od bugarske vlade.

Medjunarodni položaj je toliko bolji, što su Austrija i Rusija odpustili sa ruskogalicijske granice svaka svoje rezerviste. Svi rezervisti, koji su sada služili četiri mjeseca, oprošteni su dvaju oružnih vježba. Rezervisti iz Bosne počet će 20. t. mj. puštati na dopust u četiri grupe. Dopust biti će kratak a pustit će samo 4 po sto momčadi, koji će se morat povratiti.

Rezervisti ratne mornarice još ne odpušta. Za Uskrsne blagdane podieljen je i momčadi ratne mornarice dopust u većoj množini.

Ponavljamo opet: dok se ne sklopi trajni mir između balkanskih država i Turske, dotle neće nastati ni normalni odnošaji u europskim državama, dapače ni onda posvema, jer će tek iza toga početi prava natezanja o nekakvoj neodvisnosti Albanije, a pravo za pravo, tko će tu zemlju bolje skućiti pod svoj jaram i bolje iskorišćivati: Austrija ili Italija?

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

† **Dr. Ivo Letis.** U petak na večer oko 7 s. dodj. u ovdješnju Čitaonicu, gdje je tada bio okupljen liepi broj naših ljudi s rečima prvacima, viest, da je dr. Letis sadjenut od kapi umro. Viest ta usupanula je sve prisutne te se rečima podala u prostorije bolestničke blagajne ratne mornarice i osvjedočile se o žalostnoj viesti. Tu je naime pokojni dr. Letis oko 6. i pol sati, pišuć recept posljednjem bolesniku te večeri srušio se mrtav po stolici. Priskočiše mu odmah u pomoć dva kolege, koji su još bili u ambulanci i ustanovise, da je pokojnik sadjenut od kapi u moždjane, usljed čega je mastno prolieo krvi u mozgovima. Pustiše mu krv i učiniše injekcije za disanje, ali je bilo sve uzalud: nakon četvrtsatne agonije, a da nije došao k viesti, dr. Letis je u 10. i pol s. umro. Oko umirujućeg, zakupili su se brzo izmjenjali svi ljekarci grada Pule, na koje je poraslo djelovanje, ta nesreća, te su kvalificiranom izvanredom brigom nastojali pomoći svome kolegi. Vidjesmo potresnih prizora, a u očima mnogih ljudi, koji dnevnice gledaju mori, opažasmo krupnih suza. Iza konstatacije smrti, mrtvo tielo bje preneseno u kapelicu pokrajinske bolnice.

Tragična smrt ovog vriednog liečnika pobudila je u cielom gradu, u svim slojevima pučanstva veliku sućut, osobito pak u liečničkim krugovima, gdje je pokojnik bio vrlo uvažen, a u nekim naročitim krugovima osobito kod naše mladježi, i niže pučanstva posebice u Šijani, koje je ojadila pod njegova liečnička obruča.

Tu veliku sućut za pokojnikom pokazuje je impozantni sprovod, koji se je obavio u nedjelju po podne. Sprovodu je prisustvovalo u povesti do 3000 građana iz svih staleža: gradjanstva, vojničkih i civilnih ban. redara namještenika, a od mužanca malo ih je falilo, dotl' oni bijte zastupani sva naša građanska društva, koji su položila i vjence na odar pokojnika. Uz to su bili zastupani po svojim predstojnicima svi državni uredi, a domorodna občina Volosko-Opatija po podnačelniku Juliju Miranu i jednom zastupniku. Sprovod je krenuo iz pokrajinske bolnice kroz grad u crkvu Majke Božje od Zdravlja, gdje je bilo tielo blagoslovljeno, a odatle preko obale na mul Jelisavin pred parobrod „Fiume", koji je drugi dan prevezao mrtvo tielo u Volosko. Liepo je bilo gledati preko obale onu dugu žalobnu povorku, koje zadnji redovi bijahu još pred stopakom palačom a mrtvačka kola bila su već pred parobrodom. Tu se je od miloga pokojnika oprostio u ime Hrvata dr. Ivo Zuccon, u ime liečničke komore dr. Devescovi (talijanski) i kot. živinar dr. Cella (njemački).

Takova velika sprovoda u Puli nije bilo od smrti admirala Sternecka.

Sa parobrodom odpratili su mrtvo tielo u Volosko na vječno počivalište dva izaslanika bolest. blagajne mornarice, dr. Ivo Zuccon i Hermes Rajčić u ime puljskih Hrvata, kao što i predstavnici občine Volosko Opatija. U Opatiji je također priredjen sprovod uz mnogobrojno sudjelovanje gradjanstva, premda je mnogo gradjanstva bilo otišlo na Sušak na sprovod pok. srbskom ministru Vuiću i njegovoj supruzi.

* * *

Pokojni dr. Ivo Letis imao je tek 43 godine. Rodio se u Voloskom od oca Iva, pomorca i majke Marije. Otac je izgubio pred desetak godina, te ostao jedinac u udove majke ponos i ujeha. Pokojnik služio je kao liečnik u Pazinu i Buzetu, dok nije pred šest godina došao u Pulu kao liečnik kod bolestničke blagajne c. k. ratne mornarice za civilne radnike.

Za pokojnikom tuguje supruga Hermina, udovica majka, te ujna i ujak Regina i Ivan Fiamin, pom. kap. i dobro znani naš čelik rodoljub u Voloskom, komu je pokojnik bio pravi miljenik, a koji je na glas smrti dobrzao u Pulu i pratio lieš pokojnika.

Žaleći i mi iskreno za milim pokojnikom, koji među nama ostavlja ugodnu uspomenu, izrazujemo supruzi udovici, majci, ujaku i ujni duboko saučešće te se križanskim samopriegorom srasli u toj golemoj tuzi, a dragoni pokojniku neka bude lahka domaća hrvatska gruda, koju je žarko ljubio!

Novi zapovjednik ratne mornarice. Javili smo, da je bio imenovan zapovjednikom ratne mornarice podadmiral Anton Ivan Haus. Iz njegova mladovi i ranije vojničke službe donosimo po slovenskim listovima još ovo: On se je rodio 15. junija 1861. u Tolminu u Gorici. U dobi od jedne godine zapustio je svoje rodno mjesto. Svoje djetinjstvo prživio je na gradu Bubnjavci, kod Metlike, gdje mu je otac bio upraviteljem. Prvih šest gimnazijalnih razreda svršio je u Novom Mjestu, sedmi dva razreda u Ljubljani. Iza toga stupio je u c. i kr. mornaričku akademiju.

Dne 4. augusta 1887. vječao se je kao linijski poručnik I. razreda u kapeli grada Drankovca kod Sv. Jerneja u Dolenjskoj sa svojom rodjakinjom gdjicom Anom Trnčevom.

Podadmiral Haus je dakle rodjen i odgojen na Slovenskom. Odlikovao se je uviek usljed svojeg izvanrednog talenta. Govori gladko osim jezika, medju timi i slovenski, te drži u prvom redu slovensku sluteć, da mu djeca ne zaboravu slovenski jezik.

Imenovanje u ratnoj mornarici. Car i kralj Franjo Josip imenovao je najvišim ratne luke u Puli kontreadmirala Eugena viteza Čamplanta, dosadanjeg zapovjednika I. odjela ratne mornarice. Zapovjednikom I. odjela ratne mornarice imenovan je kontreadmiral Maksa Njegovan, dosadanji zapovjednik II. odjela ratne mornarice. Zapovjednikom c. i kr. ratne akademije na Rieci imenovan je

kontreadmiral Oskar Gassenmayr; dosadašnji zapovjednik c. i kr ratne akademije na Rieci Richard vitez Barry imenovan je zapovjednikom II. odjela brodovlja ratne mornarice.

Ratne ladje u pričuvi. Ratne ladje „Monarch", „Wien" i „Budapest" izlučene su iz sastava I. stožernog a prva pridana „Budapest" odputovao je već na Rieku, „Monarch" za Sibenik a „Wien" ostane u Puli. „Budapest" će služiti pitomcima ratne akademije za vježbe.

Visoka starost. U ulici Monte S. Giorgio u Puli živi starica Justina Bolanac, rodom iz Pazinštine, koja se je rodila god. 1813. te je nedavno navršila 100 godina. Ova riedka starica nalazi se u vrlo povoljnom zdravstvenom stanju, živahna je i okretna te ne pokazuje nimalo volje, da zapusti ovu suznu dolinu. Pa neka njoj Bog produlji život — kad ona to želi.

Promenadni koncert u Medulinu. Na dan Uskrsa iza velike mise, pri kojoj će svirati hrvatska glazba u Medulinu kao što i u procesiji, odsvirat će ista glazba nekoliko komada na javnom trgu u Medulinu.

Za Družbu. Da počasti uspomenu prijatelja pok dra. Iv. Letiša, dao je g. Juraj Kaftanić za Družbu K 10.

Krčki kotar

Bogat lov sardela. Iz Krka nam pišu, da su predprošlog petka tamošnji ribari i onog i sliedećeg dana osobito sretni bili. Ulovili su naime u noći od petka na subotu i od subote na nedjelju preko 30.000 kg. sardela. Tako bogatog lova ne sjećaju se ni stariji domaći ribari. Pod svieću se je nabralo toliko ribe, da su ih lovili ručama, paljcima, osobito pak košarama i t. zv. „folegama", kojima bi zagrabili 30 do 40 kg. u jedan put. Neki su išli u čamcima gledati to čudo, a nisu se vratili praznih ruku, jer su mogli i oni grabiti ribe do mile volje. Dobar su dio ribe poslali na Rieku, a ostalo po otoku, gdje se je prodavala po 3 novčića kilo.

Pazinski kotar

Pučko prosvjetno društvo u Pazinu držati će svoju redovitu glavnu skupštinu u srijedu dne 7. travnja t. g. u 2 sata po podne u dvorani „Narodnog doma" u Pazinu. Dnevni red: 1. Izvješće odborovo. 2. Izbor novog odbora. 3. Slučajnosti.

Ne bude li dostatan broj članova, držati će se uz iste formalnosti isti dan pol sata kasnije bez obzira na broj pristupnih članova. (NB. Sa članovima, koji su zaostali sa plaćanjem članarine, postupiti će se po § 10. društvenih pravila.

Za Družbu. Da počasti uspomenu blagopokojnog dra Letiša, daruje g. dr. Josip Sobolić, župnik u Pazinu Družbi sv. Cirila i Metoda K 10.

Izvanredna glavna skupština Hrvatske Čitaonice u Pazinu održavati će se u nedjelju 30. t. mj. u 2 sata po podne u društvenim prostorijama u ovim danim redom: 1. Čitanje zapisnika. 2. Predložena pravila. 3. Eventualija.

Ako se u spomenuti uru ne skupi dovoljan broj članova, održavati će se pol ure kasnije uz bilo koji broj članova.

Koparski kotar

Iz Koparštine. S obirom na dopis u Vašem cienjenom listu od 6. pr. mj. pod naslovom „Kmetski savez za koparski kotar", molim, da objavite sliedeće opazke:

Zahvalni smo gospodinu dopisniku, što toplim riečima pozdravlja novo društvo „Kmetska sveza". Time je pokazao, da pojmi nakanu pokretnika ovoga društva.

1. Protiv prigovora, da nisu bili na prvi sastanak pozvani drugi staleži, izjavljamo, da su na sastanak bili pozvani svi, koji žele narodu pomoći na temelju dosadašnjega razvoja. A razvoj kulturni našega hrvatsko-slavenskoga naroda u Istri napose temelji na istinama kršćanskim. Pozvani bijahu i dvojica narodnih zastupnika na zemaljskom saboru, za koje se je znalo, da su kod kuće. G. Pangere pozdravio je sastanak pismeno te se ispričao, da ne može doći. Ispričao se je isto tako g. Valentić. Naš nar. zastupnik g. prof. Mandić bio je tada zaposlen u državnom saboru u Beču. Od gg. učitelja bijahu dvojica prisutni, bar u početku.

2. „Kmetska sveza" razdora ne želi. Okupiti želimo narod, organizovat ga hoćemo, da zna sam zahtjevati svoja prava te imponirati svojom svjesću i brojem. Narod neka onda sam rasudi i sa smutljivcima obračuna. Mi hoćemo, da narod ostane čudoredan i zdrav — ostat će to bude li imao vjeru — čuvat će je sam, osviesti li se.

A to je bio i program naših prvokorifelja u Istri od Dobrile sve do sadašnjih naših prvaka. „Kmetska sveza" hoće, da taj program izvoditi pomogne narod sam. Dakle — „Kmetska sveza" hoće, da očuva stečavine naših prvaka, da ide njihovim tragom i tako pripravi ljepšu budućnost našemu narodu.

Predsjednik prvog sastanka „Kmetske sveze" je otvoreno i jasno izjavio: Kmetska sveza" neće raditi protiv „političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri", stoji na istom programu, podupirat će njegov rad, dokle god ostane isto na kršćansko socialnom stanovištu. „Kmetska sveza" neće nastupiti proti svojih narodnih zastupnika, koji toliko uzradiše za našu Istru; podupirat će ih te medju narodom širiti razumjevanje njihovog rada i nastojanja, jer rade na jednom te istom temelju, ko što „Kmetska sveza" hoće da djeluje.

3. Smješno je, kad tko onda tvrdi, da je novo društvo razdor medju Hrvatima i Slovencima. Siju razdor, a drugi su, koji hoće da ga siju. „Kmetska sveza" u svojim pravilima pozna samo seljaka i njegovu korist. Tu nema razlike medju Hrvatom i Slovencem. Naši su zastupnici jedno tielo u Beču, može ju sveučilišta jednodušno i solidarno, a mi narod ove razlike ne pozna. „Kmetska sveza" pak hoće, da ta svjest skupnosti jade bude, da postane organizirana volja, predkojom će imati respekt tudjinac i domaći dušmanin, dignu li se na taj kadgod do moći.

Kanon u občinskom sastopstvu u Kopru. U zadnjoj sjednici zastupstva občine Koper, dalo je občinsko vieće na načelnikom ostavku, izjavivši, da nemože dulje upravljati občinom, pošto ne uživa više povjerenja občinskog zastupstva. Na budući sjednici birati će se načelnika i vladike — ako nije ova ostavka slučajna talijanska komedija.

Razne vanjske viesti

Grčki kralj ubijen. U utorak po podne, kad je grčki kralj bio objašnjavao svojim adjutantom putne po Solunu, neki individuum izvadio je u njega bilu te ga je ubio. Kralja su odmah tielo smrtnog ranjenog nesli u bolnicu, gdje je nakon jednog sata umro. Ubojica je odmah uhapšen, a zove se Aleksandar Shinaz. Govore da je po narodu Kucovlah; uzrok tomu zločinu nije poznat. Grčki kralj imao je 68 godina a vladao je od godine 1863. Sada u času, kad je grčko oružje slavilo slavlje a naro.i uzvisivao svog kralja i cielu kraljevu porodicu, u času kad se imale obistiniti rieči grčkog ministra Venicelosa, kad je u početku rata rekao kralju: „Veličanstvo, kladio bih se, da kanite poći kopnom u Solun a vratiti se morem" — zločinačka je ruka posegnula za životom tog dobrog kralja.

Novi grčki kralj biti će najstariji sin pok. kralja Konstantin, komu je sada 44 godine, pod imenom Konstantin XII.

Prestoljonasljednik u Miramaru. U subotu stigao je dvorskim vlakom na postaju Miramar kraj Trsta, prestoljonasljednik nadvojvoda Fran Ferdinand sa suprugom vojvodkinjom Sofijom Hohenberg, trojicom djece i sa pratnjom na duži boravak. Za boravka nadvojvode — 4 do 5 dedana — ostati će park Miramara za občinstvo zatvoren. U Kaštelu uveden je poštansko brzojavni ured a u luci pred kaštelom usidrene su dvije ladje ratne mornarice za izlete i zabave. Nadvojvoda je veliki prijatelj starina, osobito crkvenih, te će bez dvojbe i ovaj put obaći sva važnija mjesta na našim obalama, gdje imade takvih starina.

† **Dr. Josip Paštrović.** U Zadru preminuo je prošlog dedna jedan od najstarijih i najzaslužnijih hrvatskih rodoljuba Dalmacije i to dr. Josip Paštrović u visokoj starosti od 87 godina. Pokojnik je prednjačio osobito u prvo doba narodnog preporoda u Dalmaciji uz svoje nezaboravne drugove dra Klaića, Pavlinovića, Nodila, Danila itd. U dalmatinskom saboru igrao je u prvo doba vrlo važnu ulogu u borbi proti tadašnjoj talijanskoj vladi, koju je nemilosrdno pobijao. Otiđenom rodoljubu bila dugovječna uspomena u zahvalnom narodu!

Vjerni si do groba. Na Susaku kraj Rieke ležao je teško bolestan bivši srbski ministar predsjednik dr. Mihajlo Vuić. Bolestnika je njegovala brižno ljubeća supruga Angelija, koja je sa svojim suprugom preživjela preko 20 godina u sretnom braku.

Prošlog petka po podne došao je k bolesniku ljekar dr. Bosnić, da ga pregleda. Nesretna supruga reć bi, da je iz izraza liečnikova lica opazila, da je stanje njezinog supruga jako teško. U skrajnoj odvojenosti pohitila je ona u susjednu sobu, te se samokresom u slijepočicu usmrtila. Dok se je ona teško ranjena borila sa smrću, njezin je suprug, potresen duboko njezinim činom, izpustio u 1 sat noći svoju dušu.

Nesretna gospodja preminula je sliedećeg dana nakon teške agonije. Obojica preminulih pregovore u ponedjeljak iz Sušaka u Beograd.

S **Austrijski ministar trgovine** g. dr. Schuster pl. Bonot boravio je prošlog dedna tri dana u Trstu, gdje je obašao sva važnija trgovačko industrijalna poduzeća, osobito arsenale, slobodnu luku, brodogradilište itd.

Savez istarskih Hrvatsko-Slovenskih dobrovoljnih vatrogasnih društava. Pod tim naslovom ustanovio se je koncem prošle godine savez dobrovoljnih vatrogasnih društava, kojeg glavna zadaća jest, da ustanavlja u pojedinim mjestima — gdje još takvih nema — dobrovoljna vatrogasna društva. Na talost jest opravdano kod nas u Istri slučaj, da u cieloj zemlji, koja broji 80 po sto stanovnika hrvatsko-slovenske narodnosti ne postoje više od 5 dobrovoljnih vatrog. društava, i to u Voloskom-Opatiji, Materiji, Dekanih, Jelšanah i Omišlju, koja društva vrše po svojoj snazi plemeniti rad podpomaganja svog bližnjeg u sili i potrebi. Da se pako i u ovom pogledu Istra podigne u jednaku visinu sa drugim zemljama, moli se obć. glavarstva kao i pojedine osobe u mjestima Istre, gdje još ne postoje vatrogasna društva, da u tom pogledu rade oko toga, da se ovakova društva u kratkom ustanove.

Potrebite informacije daje Savez Istarskih hrv.-slov. dobrovoljnih vatrogasnih društava u Voloskom-Opatiji.

Pripomoć porodicam u vojsku pozvanih pričuvnika. Ministar za zemaljsku obranu izdao je na gradjanske i državne oblasti okružnicu, kojom obavješćuje oblasti, da je zajedničko ministarsko vieće zaključilo, obiteljima na aktivnu službu pozvanih pričuvnika odnosno na dalnju službu pridržanih vojnika u koliko to bude moguće priskočiti u pomoć. U tu svrhu, da se imadu sastaviti popisi svih takovih obitelji, kojima će se prema broju djece i godinama hraniteljeve vojne službe kao i ostalim pažnje vriednim okolnostima doznačiti jednom za uviek jedna svota u ime podpore.

Oblastima priposlana naredba sadržaje potanko sve propise, kojih se pri podieljivanju ovih podpora ima držati.

Goriški sabor razpušten. Medju one mnogobrojne zem. sabore, u kojima ne može doći do sredjenih odnošaja zbog stranačkih razdora spada i sabor Goričke-Gradiške.

Već se je dulje vremena govorilo, da će radi toga biti taj sabor razpušten, što se je u istinu prvih dana ovog mjeseca i dogodilo. Iduću je vlada našla u tom, što je nedavno umro zemaljski kupetan i saborski predsjednik dr. Pajer, kojega zamjenjuje sada slovenski zastupnik g. dr. Gregorčić.

U novom saboru doći će teško do boljih odnošaja, ne budu li se Slovenci obiju stranaka sporazumili te bar u načelnim stanovištima složno radili. — Bote dáj, da bude tako!

Hrvatsko društvo „Strossmayer" u Trstu, obdržavalo je dne 8. o. mj. svoju II. glavnu skupštinu, te je izabralo sliedeći odbor:

Predsjednik prof. Matko Mandić, nar. zastupnik, podpredsjednik Josip Costaperaria, arhitekt, tajnik Miroslav Šilić, prokurist „Croatie", blagajnik, Josip Šipić, činovnik „Croatie", poslovodja Josip Mennenberg, ravnatelj Kamburg Amerika linije, odbornici: dr. Nikola Z. Bjelovučić, odvj. kandidat, Isidor Dobić, mirovni činovnik Gvelmar, Milan Hajsa, činovnik „Jadranske banke", dr. Fran Gustin, odvjetnik, zamjenici odbornika: Josip Dominkuš, postiljonier, Vjekoslav Djuro, brijački obrtnik, Josip Gosenjak, knjižar, revizori: Ivan Bonefačić, trgovac, Ivo Randić, upravitelj „Croatie", dr. Dinko Tecilazić, liečnik.

Oglas.

Upravno Vieće općine Premantura, javlja ovime, da ima na prodaju 1000 komada hrastovih kolaca. Interesenti, neka se obrate na gornji naslov najkasnje do 1. travnja o. g.

Pozor! PRUŽA SE RIEDKA PRILIKA!

Specialiteti u manifakturnoj robi kao bieljelo rublje i sukno za gospodje i gospodu. Vjenčano opremanje mladoženje obavlja se najpomnije.

Tjedansko i mjesečno odplaćivanje na 3-6 mjeseci počeka!

Na zahtjev, eventualno poziv dopisnicom, dolazim u kuću sa uzorcima. Uz odlično poštovanje

W. WEISZ, PULA - Olivo Cornélio broj 2.

Zahvala.

Duboko dirnuti iskrenim saučešćem prigodom teškog udarca, koji nas je zadesio smrću našega nezaboravnoga

Dr. Iva Letis

izričemo ovime najdublju svoju zahvalu svim pokojnikovim drugovima, prijateljima i znancima, te svim civilnim i vojničkim oblastima, korporacijama i društvima, koji su dali izraza svojoj sućuti bilo poklonom vjenaca i cvijeća, bilo učestvovanjem kod sprovoda, bilo na ikoji drugi način.

Pula, 17. III. 1913.

Obitelji
Letis, Altman, Fiamin.

Poziv

na IX. glavnu redovitu godišnju skupštinu Lovranskog društva za štednju i zajmovi registrane zadruge na ograničeno jamčenje, koju će se obdržavati dne 3. aprila 1913 u 10 sati prije podne u društvenoj pisarni sa sliedećim

dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika lanjske glavne skupštine.
2. Izvješće ravnateljstva;
3. Izvješće nadzornog odbora.
4. Izbor ravnateljstva, nadzornog odbora i društvenog suda.
5. Zaključak gledo uporabe čistog dobitka.
6. Slučajni predlozi i savjeti.

Godišnji računi stoje zadrugarom na uvid u društvenoj pisarni.

Lovran, dne 15. marča 1913.

Ravnateljstvo.

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

Pozor! Pozor!

Za Uskrsne blagdane

preporuča gostioničarom, trgovcem i obiteljima dobre zdrave

domaće osušene šunke

—7 kg po K 2·80 kg poštnim po naučem franko,

Kod vaše naručbe znatna popust.

Vinko Sandalj,
Lupoglava (Istra).

Napredak znanosti!

za liečenje sifilisa kao žive tekućine i spolnih bolesti.

Brzi i sigurno djelujući lek. Iz iskustva i lekarskog potvrđen od mnogobrojnih svjedočbi kao bolne otekline, uvećani zvzdžci; kod spale dlake akne, i kroničnih bolesti itd. Sva spomenute bolesti liečio se najradikalnije sa

Casile confettis

po K 4·— bočica.

Jagnjevito liečenje sifilitičnih bolesti i njih posljedica jest „Jerubin Castle“, a najbolji zaštitni sredstvo protiv onemogućenosti, spolnog nesposobnosti, bolesti zglobova, neuraštenije i proti prelivanju spermatorije, upali mokraćne itd. Cena Jerubin Castle K 3·50 bočica.

Za razjašnjenje i svaku drugu uputu obratiti se na ljekarnu Nedvarlik u Trstu na naslov g. N. Castle, koji će odgovoriti odmah uz diskretno čuvanje tajne.

Castle liekovi prodavaju se u svim ljekarnama. U Puli ljekarne Wassermann, Costantini S. Pelizzaro i Ulika Pelizzari.

Julius Meinl

Uvoz kave

NOVA PODRUŽNICA

PULA

Via Sergia br. 35.

GOTOVI KRAVETI

Iz crvenog platna dobro pojnjeni, pokrivač ili podnja prevlaka 180 cm. duga, 110 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·— i K 18·—; 2 metra duga, 140 cm. široka K 15·—, K 25·—, K 18·—, i K 21·—; jastuci 80 cm. dugi, 50 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, i 70 cm. široki K 4·50 i 5·50.

Izradjuje se i po posebnoj mjeri, strukle po 3 dijela za 1 kravet po K 17·—, K 33·— — Kasnije franko preuzeće se ne može. — Najbolji. Zahtjevi i vrednost pošalju se unaprijed.

Benedikt Sachsel, Loben, br. 259

pošta Prem, Češka.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna posluživa u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni. Poslužba brza i točna.

1000 i tisuću slika i razmik predmeta za muške i ženske odjela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 314.

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo. Punat.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Torkole-Glavotok-Malinska-Njivice-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Krk-Rieka. tri put na tjedan.

Rieka-Opatija-Sali-Merag-Krk-Punat-Baška-Lopar-Rab-Lun-Lošinjvell-Lošinjmali (luka sv. Martin) Merazine dva put na tjedan.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake srijede tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab-Lošinjvell-Lošinjmali (luka sv. Martin) svake nedjelje tamo i natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Cirkvenica svaki dan tamo i natrag.

Glavno odpravničtvo na Rieci.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Tetschen a. Elbe jest jedini sapun koji čuva kožu od sunčanih pjega i uzrkuje liepu, mekanu i tiju finu put, što se za stalno dobar čim zahvalima može neobično dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim liekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se prepora'a Bergmannova „Mazera“ kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospođe Cieva u tubama 1·0 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Od 1878! Posvuda crveni glasoviti obljubljeni domaći lijek. Kod vaših naručbi zahtjevajte pravi.

Ljekarnika **A. THIERRY-a balsam**

Jedino pravi na svietu od davnine kao neštetno mirisno sredstvo

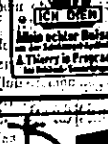

Svako patvorenje, oponašanje i prepodaja drugih balzama na zavarku, znamenu marku, pročelju kazniano po suda i strogo kazni. — Djelje ugodno. Ljekovito kod svih bolesti organa disanja, vrata, bronhijalne grlobolji, kataru grla, prsobolja, bolesti pluća, specijalno kod influence, bolesti želudca, crieva, jetara i slezene, pomanjkanje stolice, zubobolje, nutrnih bolesti, trganje zglobova, opekline, žgaline, bolesti itd. 1/2 1/1 6/1 ili 1 vel. posebna boca K 5.60.

Thierry-eva jedina prava core-felljska mast

ojačava i stalna ljekovitog djelovanja kod rana, čirulja, ozleda, opala, abcesa od tranjeje sva strana tjelesa, koja su dolja u tijelo pa često predusrtane operacije, koje za sa holima skopčane, ljekovita kod još tako starih rana. 2 posude stoje K 3.60

Izvor i tvrtka: „K. Angelo Custode“ A. THIERRY-a u PRESSLU, Hrvatska. — Dobiva se u svim većim ljekarnama.

Na veliko u ljekarni, drogerijama, [illegible]

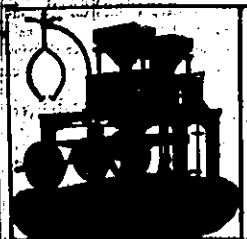

NAJBOLJI ŽITNI MLINOVI,

uljarski strojevi, motori, gospodarski strojevi u najboljoj izradbi i najfinijoj izradjenji, prikladni za svako tlo.

Mnoga podunoša po nama uredjena u prometu.

Ponude, proračuni na zahtjev badava i bez poštarine od

tehničke poslovnice

EMANUEL I OSKAR KRAUS

TRST, Via San Nicolò 20.

Dobivaju se potpune opreme za sva obrtnička i industrijalna postrojenja.

Dopisivanje: hrvatski, slovenski, njemački i talijanski.

Gospodarska

Odgovor na vla

U posljednja dva br
a c. kr. poljodjelsko
sto širu objavu i pojedi
e i posebnih letaka po
ta možda manje, nego

Već smo u onoj objav
ono o zadrugarstvu u Is
ske vladine spomenice,
drži.

Da pako naša javnost
gospodarskoj Svezi za Istr
na znanje također podn
djelskog ministarstva u
vako:

C. kr. Na

Gospodarsko Sveze za
ame od c. kr. poljodjelsko
pćene ovoj Svezi odpisom

Mislimo, da to c. kr.
kr Ministarstvu poljodjelst

Spomenicu c. kr. polj
br. 38.226 u pogledu zadru
vojem poslovnom području
tiskan u listu „Naša S
rstenje drugom pučkom li
slani su zadrugam ele
je su već važnosti također
a prilaže se u dva primje
5. od 27. febraru i br. 1

Tako će hrvatsko i s
oli kakvo stanovište zauzi
loj našoj državi.

Nego ova Gospodarsk
omenice svoju podpunu duž
kla prema visokomu c. k
va objavila njegove izja
nicam.

Utisak, koj će spome
vima zadružničkim medju
drostruko bojazati, koju tr
elsko ministarstvo raspršt b
jeva, koje mu blide riešiti.

Bojazan je to: *jedna*,
ko će-biti također u pogle
skanja vrieditи bezuvjetno
zledu Istre nebi bilo oprave

Visoko poljodjelsko
vo sadašnjem glavnovlašću
stva jednako postupala u c
su pod sretnijimi okolno
de. Seljačtvo Istre i cieloga
macije, treb da u pogledu
e pogodovanju pred druge
u ovim južnim pokraji
opka, kakva vrieli da ko
načilo ovim južnim krajev

Poznata je žalostna
vo do najnovijeg doba sl
ke.

U takvom narodu nar
i da treba čeličnega i v

Već je to vrlo važan
zadrugarstvu u pomoć
i u seljačtvu ima dostata

Poznato je da dalje,
ela u Istri vrlo razštrkana
težak i skup. U to je r
esti većeg podupiranja za

Suviše je opće poznato
no mora često baviti pitan
dostatnu mjeri, javni č
načinu hrvatsko i slovens
je Sveze, vrši dio onih
, općinske, pokrajinske,
neupućene u prave potre

Gospodarska Sveza za Istru u Puli.

Odgovor na vladinu spomenicu zadrugarstvu.

U poslednja dva broja lista „Naša Sloga“ izcrpili smo spomenicu c. kr. poljodjelskog ministarstva glede zadrugarstva. Tim smo dali što širu objavu i pojedincem i zadrugam o sadržaju one spomenice, dapače i posebnih letaka poslali smo u one krajeve Istre, gdje se ovaj list čita možda manje, nego li prijašnjih godina.

Već smo u onoj objavi, u zaporkama mimogred spomenuli štogod posebno o zadrugarstvu u Istri, naročito smo upozorili naše ljude na one odstavke vladine spomenice, kojih treba da se naše zadrugarstvo osobito drži.

Da pako naša javnost, osobito zadruge istarske začlanjene u ovoj „Gospodarskoj Svezi za Istru“ budu posve upućene u stvar, donašamo im na znanje takodjer podnesak ove Sveze na odgovor spomenici c. kr. poljodjelskog ministarstva u pogledu zadrugarstva Taj podnesak glasi se ovako:

C. kr. Namjestničtvu za Primorje

u Trstu.

Podnesak

Gospodarske Sveze za Istru u Puli glede spomenice o zadrugarstvu izdane od c. kr. poljodjelskog ministarstva 4. decembra 1912 br. 38226. priopćene ovoj Svezi odpisom dd. Trst 31. januara 1913. II — 1490 — 12.

Prilog „“

Molimo, da to c. kr. Namjestničtvo uzme na znanje i visokomu c. kr. Ministarstvu poljodjelstva prosljedi ovaj podnesak.

I.

Spomenicu c. kr. poljodjelskog ministarstva od 4. decembra 1912. br. 38.226 u pogledu zadrugarstva, obnarodovala je podpisana Sveza u svojem poslovnom području što je više mogla; sadržaj spomenice izcrpljen je, tiskan u listu „Naša Sloga“, priopćen za posvemašnje ili kraće uvrštenje drugom pučkom listu u Istri „Pučki Prijatelj“ i posebni otisci poslani su zadrugam — članicam. Neke upute sadržane u spomenici, koje su veće važnosti takodjer za Istru, osobito su preporučene. Na dokaz toga prilaže se u dva primjerka dotični otisak iz čednika „Naša Sloga“ br. 9, od 27. febrara i br. 10. od 6. marča 1913.

Tako će hrvatsko i slovensko zadružničtvo u Istri potanko upoznati kakvo stanovište zauzima c. kr. vlada u pogledu zadrugarstva u cieloj našoj državi.

II.

Nego ova Gospodarska Sveza za Istru nebi izvršila u pogledu one spomenice svoju podpunu dužnost, kad nebi svoje mnenje isto onako jasno izrekla prema visokomu c. kr. Ministarstvu za poljodjelstvo, kao što je jasno objavila njegove izjave i upute narodu i svojim zadrugam — članicam.

Utisak, koji će spomenica ostaviti pri onima, koji se bave sa poslovima zadružničkim medju hrvatskim i slovenskim seljačtvom Istre, biti će *dvostruka bojazan*, koju treba da već u bližoj budućnosti c. kr. poljodjelsko ministarstvo raspriši blagohotnijimi odlukami glede konkretnih slučajeva, koje mu bude riešiti.

Bojazan je ta: *jedna*, da je državno gospodarstvo prisiljeno *izvanredno štediti* takodjer u pogledu zadrugarstva, a drugo, da će to nadvladano stiskanja vriediti bezuvjetno takodjer *za Istru*, kao za cielu državu. U pogledu Istre nebi bilo opravdano ni jedno, ni drugo.

Visoko poljodjelsko ministarstvo i c. kr. vlada u opće činila bi krivo seoskomu stanovničtvu Istre, kad bi u pogledu podupiranja zadrugarstva jednako postupala u ovoj pokrajini, kao u drugim stranam države, koje su pod sretnijimi okolnosti mogle napredovati i u istim jesu napredovale. Seljačtvo Istre i cieloga austrijsko-ilirskog Primorja, kao i seljačtvo Dalmacije, treba, da u pogledu pospješivanja zadrugarstva sa strane države, tako pogodovano, pred drugimi, napredniimi zemljami. Ako bi c. kr. vlada u ovim južnim pokrajinam u tom smjeru porabila svu strogost postupka, kakvu rekbi da kani porabiti u drugim nekim pokrajinam, to bi značilo ovim južnim krajevima nanašati novu krivicu. Evo zašto:

Poznata je žalostna činjenica, da naše hrvatsko i slovensko seljačtvo do najnovijeg doba skoro nije imalo nikakve, niti pučke školske naobrake.

U takvom narodu naravna je stvar, da se zadrugarstvo teže razvija i da treba češćega i većega podučavanja i pomaganja sa strane države.

Već je to vrlo važan razlog, da država u ovakvim prilikam priskoči zadrugarstvu u pomoć u mnogo većoj mjeri, nego li u zemljama, gdje i u seljačtvu ima dostatan broj izučenih ljudi.

Poznato je da dalje, da su naseljenja hrvatskoga i slovenskog naroda u Istri vrlo razstrkana, da je promet s njima i medju njima još mučak težak i skup. Ali to je razlog razmjerno većim troškovima, dakle i većoj potrebi većeg podupiranja zadrugarstva.

Suviše je opće poznato, da se hrvatsko i slovensko zadrugarstvo nažalibože nebave, ili premalo mora često baviti pitanjima, kojima se u Istri ž

III.

Zapuštenost ove i okolnih zemalja priznala je napokon sama c
Vlada već pred više godina, ustanovivši dosta opširan program za go
darstveno podignuće *Primorja* (Istre — Goriškoga i Trsta s okolico
kao i južnog Tirola.

Taj je program objavljen u državnom službenom listu „Wi
Zeitung" od 4. Augusta 1908, te c. kr. Vlada u uvodu istoga izjav
„da je upoznala i da je po više puta priznala, dapače i u samom pa
mentu, da je potrebno za Primorje i južni Tirol, posebnu brigu sa str
države urediti, kao što je već prije bilo uredjeno glede Dalmacije, d
te zemlje uzmognu podignuti kulturno i gospodarstveno. Obzirom na to
stavio se je program i ustanovilo što se sve ima izvesti i kojim red
pri čem da se doduše ima paziti na ravnovjesje u državnom kućanst
ali da se ima izbjegavati svaka tjesnogrudnost." —

Kod tri milijarde našega državnog proračuna, državno kućanst
zaista neće zadesiti nesreća, ako se u pogledu podupiranja zadrugar
u Istri bude izbjegavala svaka tjesnogrudnost.

U tom vladinom programu za gospodarstveno podignuće Prim
medju ostalim je naročito istaknuto: pospješivanje i podupiranje pol
djelskih društava i zadruga, obiju Sveza (talijanske i ove) u Istri, po
piranje uljarskih, kljetarskih i mljekarskih zadruga, unapredjenje pasm
i livadarstva, nagradjivanje uzornih takvih naprava, pospješivanje mar
gojstva, pčelarstva, i t. d.

Ako je to sve u vladinom programu od 1908. naročito spomenu
i ako je ovaj vladin program, kao što jest, bio temelj za djelatnost drž
u Primorju i južnom Tirolu, veću, jaču, nego li je ona običajna za
pokrajine, — onda se mora doći do zaključka, da i pospješivanje zad
garstva, podupiranje pojedinih zadruga i njihovih Sveza u pogledu I
morja (kao i Dalmacije) ima biti razmjerno veće i intensivnije, nego i
drugim pokrajinam naše države.

IV.

Još je jedan vrlo velik razlog za to, a taj je: sljedeći: Žalostn
činjenica, da seosko stanovništvo Istre do sada, a bez ikoje svoje krivn
nije imalo nikakve koristi od bezkamatnih zajmova za obnavljanje vin
grada. U drugim krajevima okoristilo se je seljaštvo na milijone on
providbom, dočim istarskomu seljaku, žalibože bezuspješno njegove krivn
nebijaše moguće doći do onih bezkamatnih zajmova.

Veći posjednici, ne seljaci, lahko su dolazili drugim putem
toga, da obnavljaju svoje vinograde; hrvatski ili slovenski seljak, ili se
morao zaduživati na visoke kamate, ili je u opće morao napustiti mis
obnove svog vinograda. Zadrugarstvo Istre trpilo je radi toga vrlo mno

V.

Visoko c. kr. poljodjelsko ministarstvo neka izvoli sve te okoln
uzeti u osobiti obzir, te zadrugarstvo u Istri i nadalje pospješivati, nesa
razmjerno kao u drugim pokrajinam, nego i izvanredno pogoduo, kao
velikoga godine 1908 ustanovljenog i objavljenog programa za gospo
stveno unapredjenje Istre. A podpisana će Gospodarska Sveza za Is
nastojati, da se upute navedene u spomenici od 4. decembra 1912.
38.226 budu točno vršile, i od strane njezine i još postojećih njezi
članica, a osobito u slučajima, gdje bi se kanila ustanoviti budi k
vrsti nova registrana zadruga.

Pula, 15. marča 1913.

Gospodarska Sveza za Istru.

Broj 18. Pula, u četvrtak dne 27. marča 1913. God. XLIV.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili poloznicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pula.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacije.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a neslogu sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom svoji 10 K u obće, } na godinu
5 K za seljake } na godinu
ili K 5·— odnosno K 2·50 na pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., ostali 20 h., koli u Puli tako izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Rakulja. U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Maxdlé u Trstu.

Porotni sudovi za Istru.

II.

Sastav prvotnih porotnih listina čini se tako, da budu obćine pozvane putem političkih oblasti te iznesu iz svog područja zakonom kvalifikovane ljude za vršenje službe porotnika. Takove iz svih obćina sabere sudbena oblast (u našem slučaju ona u Rovinju) te izmedju svih sortira — ako se ne varamo — njih 250 i od ovih za svako zasjedanje žriebom iz žare izvadi se njih 36. Takav po prilici postupak odredjuje zakon, a kako pak točno postupa pri tom okružni sud u Rovinju nije nam poznato. Zakon odredjuje također točno, kakve sve ljude ima se predložiti odnosno imenovati za porotnike, te medju glavnim zahtjevima zakon iziskuje poznavanje jezika, koji je ili koji jesu u obićaju u području dotičnog okružnog suda. Poznavanje jezika jest jedan od najglavnijih uvjeta za sposobnost vršenja porotničke službe. Poznata i dokazana jest činjenica, da okružni sud u Rovinju na taj glavni uvjet do sada nije nikada pazio niti se u tom pogledu obazirao na propise zakona, kojí odredjuje, na što se sve ima paziti kod sastava listine porotnika. O tome nas je uvjerila prigodom svakog zasjedanja porote u Rovinju porotna listina od onih 36 ljudi, medju kojima bismo našli vrlo rieđko osam takovih, koji bi poznavali i hrvatski jezik, dok biva redovito izmedju 36 porotnika najviše 4 do 5 njih, koji poznaju hrvatski, a dogodilo se da nije bio kadkad niti jedan, a kod posliednjeg zasjedanja samo jedan. Po tom razmjeru lako možemo suditi, da obično u porotnoj klupi kod rasprava većinom i u najviše slučajeva ne sjedi niti jedan porotnik, koji bi poznavao hrvatski jezik, a da ne pazi a još manje obazire na to, da obtoženik govori hrvatski, niti briga koga za to (ni sudbeni dvor ni „pučke suce") da li porotnici — sudije — razumiju što obtoženik govori i kako se brani, je, što govore svjedoci u prilog obtužnice ili u prilog obtuženika. Na okružnom sudu u Rovinju tako su se na takav postupak priučili, da niti ne ćute više onu povredu zakona, koju tim postupkom počinjaju, te smatraju takav postupak sasma redovitim ili podpunoma zakonitim ili bolje koji odgovara posvema svim propisima zakona. Tom prilikom se više niti ne sjete propisa zakona o neposrednosti postupka; a i čemu? Zašto imade ljudi na svietu, koji poznaju više jezika? Čemu se brigati toliko i isbirati i tražiti dvanajst ljudi koji bi poznavali i hrvatski jezik, kad sve to može obaviti sam jedan čovjek, koji će razumiti što reče obtuženik hrvatski, a onda će to liepo razložiti talijanski „pučkim sucima", koji će tad po tom posliednjem doznanju krivnje ili nekrivnje izreći svoj „pravorieк". To valjda treba da bude tako na okružnom sudu u Rovinju, jer da nema tko tumačiti sucima u Rovinju — govorimo uviek o poroti — što govori hrvatski obtuženik, morala bi se ukinuti institucija tumača. A ta anomalija institucije tumača za hrvatski jezik, za jezik, koji je u Istri zemaljski i kao takav zakonom priznat, za jezik, kojeg govori većina pučanstva u području okružnog suda rovinjskog u ovom naprednom i prosvjetljenom dvadesetom vieku, za taj jezik postoji i rabi se redovito kod porotnih rasprava u Rovinju još i danas tumač!

Mi vjerujemo, da kod viših sudbenih oblastih u Beču za to ne znadu, ili su od oblastih u Beču za to ne znadu, ili su od naših oblasti o pravom stanju stvari krivo informirani.

Sudske oblasti, koje se bave sastavom porotnih listina obično se ispričavaju, da ne nadju u porotnim listinama nikada toliko ljudi medju pripadnicima hrvatske narodnosti, koji bi posjedovali sve one kvalifikacije, koje iziskuje zakon za vršenje službe porotnika, pogotovo pak takovih, koji bi poznavali talijanski i hrvatski jezik. Ne upuštajuć se sada u pitanje, kojim pravom i po kojem zakonu iznadje i imenuju porotnicima uviek takove ljude, koji nuje porotnicima uviek takove ljude, koji poznaju samo talijanski jezik, i ne pitajuć sada, zašto istim pravom i po istim zakonu okružni sud u Rovinju ne imenuje porotnicima i naše ljude koji poznaju samo hrvatski jezik — tvrdimo da isprika sudbenih oblasti u Istri nije ni malo ispravna a još manje vjerodostojna.

Prije svega i glavno za sortiranje porotnika iz porotnih listina okružni sud u Rovinju pazi jedino i poglavito na to, da li osoba predložena za porotnika poznaje talijanski jezik. To je conditio sine qua non — ako znaš hrvatski nećeš za porotnika u Rovinj, ali za to lakše u buturnicu. Da li osoba znade i hrvatski na to se malo pazi, a škart je svaki koji znade samo hrvatski. To je po starom i običajnom pravu u Istri, ako znadeš i talijanski, onda nešto vriediš, ako znaš samo hrvatski — ajd u šaš! Dakle, da se ne bi tako postupalo, porotne listine bi drugčije izgledale, bile bi ispravne za sve i propisom zakona udovoljeno.

Pod okružni sud u Rovinj spadaju ove hrv. obćine, koje su upravljane od predstavnika naroda, koji u tim obćinama živi: Barban, Žminj, Pazin, Boljun, Baška, Dobrinj, Dubašnica, Omišalj, Punat i Vrbnik — ovih 10 obćina upravljano su od Hrvata. Onda spadaju pod okružni sud u Rovinju ove obćine, koje isključivo ili u ogromnoj većini nastavaju Hrvati a upravljaše su od Talijanaša, renegata: Cres, Lošinj Veli, Osor, Motovun, Oprtalj, Višnjan, Vižinada, Labin, Plomin, Žminj (sami Hrvati), Svetvinčenat, Kanfanar (sami Hrvati); onda imade još deset obćina, kojim upravljaju Talijani i u kojima obitava u većini talijanski elemenat, ali u nijednoj sami Talijani.

Iz ovoga je razvidno, da imade u području okružnog suda u Rovinju barem dvanaest čisto hrvatskih obćina, dok nema niti jedne (izim Rovinja) čisto talijanske obćine t. j. imade deset obćina kojima obćine t. j. imade deset obćina kojima upravljaju Talijanaši, ali koje nastava u velikoj većini hrvatski narod, a deset obćina u kojima obitava hrvatski narod u znatnoj manjini, medju koje brojimo i Mali Lošinj, da nam se ne predbaci te pretjerujemo.

Rat na Balkanu!

Pula, 26. marča 1913.

Sa ratišta ni ovaj tjedan nema kakvih odlučnih ali važnijih viesti. Kod Čataldže su Turci pokušali prodrieti bugarsku liniju ali su bili odbijeni. Bugari su pred Drinopoljem započeli u subotu živahnijom akcijom na grad. Od tog dana bombardiraju žestoko grad sa svih strana i čine odvatne naskoke na turske pozicije. U utorak u jutro poduzeli su Bugari sveobći naskok na Drinopolje i počeli istodobno sa svih strana navaljivati i obstreljavati turske utvrde. O tome javljaju ove potankosti:

Jutros je počeo općeniti juriš na Drinopolje. U 1 sat u jutro počele su srpske i bugarske čete glavni juriš na cieli obruč turskih utvrda. U 3·40 su Bugari nanakon hrabre i očajne turske obrane jurišali bajunetama i zauzeli istočni vienac turskih pozicija, a napokon uz velike žrtve i tvrdjavu Maslak sa svim njezinim pomagalima i zemunicama. Bugari su pri tomu zarobili 12 velikih topova, 4 mitraljeze i 3000 Turaka. Bugarska je avangarda zaposjela iza teške borbe utvrdu Servandere, koja je još oko 1 kilometar udaljena od centruma turskih tvrdjava. Južni su vienac utvrda probili Bugari nakon očajnog odpora Turaka, te nakon što su turske redove razbili, zauzeli su nekoje znamenite pozicije.

Oko Skadra zamuknuli su srpski i crnogorski topovi. To je uzsljedilo nakon pritiska Austrougarske na Crnugoru, a iza nje na savjet ostalih velevlasti, da Crnagora mora mirovati kod Skadra dok ne izadje iz grada, sve civilno gradjanstvo, koje je u Skadru silno trpilo zbog gladi i raznih bolesti, koje su se pojavile u Skadru. Crnagora je morala napokon popustiti, jer joj se Austrija bila zagrozila oružanom silom. Rek bi, da će time biti Crnagora spriečena poduzeti dalnje akcije proti Skadru, jer se Austrija na sve načine protivi, da Crnagora zauzme Skadar.

Bilješke iz talijanskog pašnika.

Poreška „Unione Nazionale" čudi se, što je vlada dozvolila da su u Splitu i Šibeniku bili ponovno izabrani isti ljudi u obćinsko zastupstvo, nakon što su oba obćinska zastupstva bila raspuštena. „Unione Nazionale" usporedjuje ovu činjenicu sa slučajem u — Puli!

Naši Talijani znadu zbilja, kako se u talijanskom narječju veli: muso rotto e berola fracesda! Usporedjuju raspust obćine Splita i Šibenika — koji je raspust nalazio radi ponovnih izvršenih, plemenitih narodnih demonstracija ratujućoj braći na Balkanu u prilog — i raspust obćine Pula, koji je uslijedio radi . . . . . bradju od miljon kruna!!! Šarlatani!

*

Talijanske novine javljaju vijest o ostavštini grofice Dalmestri Valeska Opatijskoj obćini za siromake, čuđe se, da se je načelnik, na odnosni talijanski spis grofice, podpisao sa naznakom u talijanskom obć. glavarstvu u Lovrano. Došao je naime jedan pravi Talijan na obćinu i slučajno nabasa na načelnika, kojega je baš tražio. Nego neposnavajući ga, upitao ga u hiesnoj talijanštini: La prego dov'è il signor sindaco? — Naš se „Magnifico" pomutio, jer nije znao da „sindaco" znači načelnik, te da je dakle baš on taj slavni i prosvjetni „sindaco". Da se izvuče iz škripca, odgovorio je Talijanu, u najbližnjoj talijanštini: El simiko venjirà un poko più tardi.

Odmah zatim je skočio načelnik u ured i nahod sloboru pol sata trudenja pri riečnikom, našao je: sindaco = načelnik!

Kako se kasnije izvukao iz neprilike, ne znamo.

Što se tiče „sindaco" tiče, koju rabe u Italiji, prisili ćemo ovdje nešto, što se bilo dogodilo u svoje vrieme u „talijanskom" obć. glavarstvu u Lovrano. Došao je naime jedan pravi Talijan na obćinu i slučajno nabasa na načelnika, kojega je baš tražio. Nego neposnavajući ga, upitao ga u hiesnoj talijanštini: La prego dov'è il signor sindaco? — Naš se „Magnifico" pomutio, jer nije znao da „sindaco" znači načelnik, te da je dakle baš on taj slavni i prosvjetni „sindaco". Da se izvuče iz škripca, odgovorio je Talijanu, u najbližnjoj talijanštini: El simiko venjirà un poko più tardi.

Odmah zatim je skočio načelnik u ured i nahod sloboru pol sata trudenja pri riečnikom, našao je: sindaco = načelnik!

Kako se kasnije izvukao iz neprilike, ne znamo.

I opet „muso rotto . . . .!

Poznato je i vrapcem po krovovima, da je sva ona vika i buka Talijana za sveučilište u Trstu prava komedija za njih.

Oni sami dobro znadu, da od tog hrabna neće biti kruha, dapače bilo bi im u dnu srca, da bi došlo do ostvarenja te njihove „vruće" težnje, jer bi im time izbjegle iz ruku jedno oružje u borbi proti našim narodnim zahtjevima.

Ipak oni, tjerajući tu nedostojnu komediju sa najvišim naukovnim zavodom, spočitavaju nam, da mi vodimo u tom pitanju — komediju!

Gospodo Talijani, tko vas ne poznaje, skupo vas prodaje!

koji ne smije pripasti Crnojgori već ima ostati u posjedu buduće „neodvisne" Albanije. Tako će one silne žrtve Crnegore da zauzme Skádár ostali bezuspješne usljed ostrog nastupa Austrije prema maloj Crnojgori. Da postigne taj cilj, Austrija je putem njemačkih i madjarskih novina izhitrila i izmislila sijaset viesti, po kojima da su Crnogorci i Srbi prisilili katoličko i tursko stanovničtvo na prelaz u pravoslavnu (starovirsku) vjeru, ubili još jednog katoličkog popa u Albaniji, a Crnogorske vlasti da su prisilile parobrod Ungaro-Croate „Skodra" da pomogne prevesti srbske čete iz grčkih parobroda na na kopno u lukama Drača i Sv. Ivana Medunskog. Radi tih pretjeranih viesti Austrija je Crnojgori ostro zaprietila i zatražila podpunu zadovoljštinu kaznom krivaca. Time je prošlog tjedna bila nastala velika napetost i bilo se bojati ozbiljnog sukoba i ratne operacije sa strane Austro-Ugarske proti Crnojgori. Pošto su pak na Crnugoru uplivale i ostale velevlasti, Crnagora je morala popustiti i tako se je položaj poboljšao te će se taj konflikt rieštiti mirnim putem.

Medjutim se ustanovilo, da sve viesti bečkih novina o crnogorskim nasiljima prema pučanstvu Albanije, o ubijstvo katoličkog svećenika te o nasilnom postupku sa parobrodom Ungaro-Kroate, u koliko nisu izmišljene bile su na skroz pretjerane. Ipak kako se vidi Austrija je tim viestima postigla svoj cilj, naime spriečenje zauzeća Skadra po Crnogorcima.

Da je to bila samo izlika vidi se i po tome, što je baš u te dane poslanička konferencija u Londonu viećala o granicama buduće Albanije i odlučila, da Djakovica i Skadar imaju pripasti Albaniji. Ako su poslanici velevlasti u Londonu odredili u istinu tako glede Skadra i Djakovice, onda su time riešene dvie najvažnije točke, koje su ugrožavale evropski mir, pak bi tako do mala mogao biti uklonjen ponajglavniji uzrok, radi kojeg Austrija drži ratnu mornaricu i kopnenu vojsku na južnoj medji u ratnoj spremi.

*

Drinopolje palo. Kad smo ovo bili već napisali, dodje po noći brzojavna viest, da je Drinopolje palo u Bugarske ruke. Bugarski general Savov brzojavio je svome kralju, da se Bugari nalaze u Drinopolju. Kralj Ferdinand odputovao je odmah u Drinopolje.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Glavna skupština hrv. Sokola u Puli, biti će dne 30. t. mj. u 3 sata po podne u društvenoj dvorani sa običajnim dnevnim redom.

Iz Premanture. *(Prošetí i sahljevi našeg mudrog „Gudala".)* Dne 9. ožujka se je obdržavala sjednica občinskog upravnog vieća, gdje se naš sijor Tonin potužio, da je prerano dolaziti u 8 sati na sjednicu, i da drugi pât uopće neće ni doći na raspravljanje. Naš je mali opozicionalac došao dakle na 9 sati. Odmah uzme komad papira iz svog džepa i stane po njem čarati nešto, (nekakove majmune i rake) tako da jadan ni sam nije znao što čini. Tako čarkajući sutio je, samo je kadkada zagudio: „Mi protestio con energia" . . . i bum! od silne energije.

Općinski su se vječnici dakako čudom čudili i pitali otkuda našem „gudalu" sami protesti a korisnih priedloga nikakovih. Al' dà — on je i predlagao.

Čujte — pa se divite!! Poče on dostojanstveno: Stari su naši ljudi običavali sabirati na Lipi cviet za tè, a sada nitko ne sabire zato predlažem, da se stavi stara Lipa na dražbu, a murva koja je kod mojeg vrta da se izvadi i presadi tamo, gde stoji sada Jipa. To predlažem zato, jer mi ona silno škodi!

Čini se kao da hoće „Gudalo" postati filokserom.

No na sreću su naši vjećnici znali toj nesreći predusresti time što su njegov prijedlog odbili. Znadu oni da taj naš opozicijonalac zavidja nekim Hrvatima na onom krasnom hladu što ga murva ljeti daje.

Kasnije u razgovoru izvadi iz džepa zbirku zakona, koju je na hrvatski preveo Dr. I. Z. te se stao dreèiti, da on ima zakone u rukama, pa ne treba da ga itko uči.

Nas to veseli, da premanturski „talijančić" razumije hrvatski a mi smo mislili, da nezna kad bi htio biti rodjen tamo negdje u Kalabriji ili Ćozi.

Kasnije dodje na raspravu točka o tabli, koju se mora postaviti na općinsku pučku školu. Protiv toga je opet „energicamente" (ali ovog puta bez prijašnje eneržije) protestirao veleći: „Zašto da trošimo u nepotrebne svrhe novac; škola stoji već preko 20 godina i kroz sve to vrijeme nije bilo na školi table, pa je prema tome ne treba ni sada! Divnog li zaključka, našeg „Gudala", on valjda nezna da mi znamo, da bi renegati bili već davno postavili na školu natpis „scuola popolare" kad bi bili mogli. Al sreća je, što koza nema dugi rep. Ej „Gudalo", znamo mi tvoje jade — ali ti na žalost ne možemo pomoći! Natpis će se opet postaviti — a vi ga izbrišite: znajte, da time ipak sami sebi škodite. Tuže se naši talijanski „koretari" da moraju sada pod starost učiti ćešće hrvatski govoriti, i da oni ne razume ovo ili ono.

Ta u Kalabriji su rodjeni — nesretnici!

Nad odrom † dra. Iva Letiša. Na dan sprovoda pok. dra. Iva Letiša 16. t. mj. pred parobrodom, koji je ponesao mrtve ostanke pokojnika na vječni počinak u Opatiju, oprostio se dr. Ivo Zuccon ovim riečima:

Nemila smrt prekinula je u najljepšoj muževnoj dobi životne niti svim nama mi loga neraboravnoga dra. I. L. liječnika bol. blag. c. i k. bojne mornarice. Ugrabila ga je iznenada, baš kad je vršio svoje zvanje i bacila medju sve koji su ga poznali užasnu tugu i preneraženje. Ta kako i nebi: čas prije zdrav i jak, u poslu okretan i žilav, u razgovoru zabavan i veseo — preslade najedanput pred nama bitisati.

Rodjen u ubavoj Opatiji izučio je domaću pučku školu, pak riječku gimnaziju i konačno gradačku univerzu, gdje je stekao opširno liječničko znanje i umjeće. I pošao je najprije da po dolovima i bregovima buzetske, ročke i pazinske općine bude od pomoći trpećemu čovječanstvu, vršeći svoje zvanične dužnosti opć. liječnika s najvećom požrtvavnosti i s najiskrenijom ljubavi. A šestu već eto godinu djelovao je blagotvorno ovdje u Puli, štetan u obitelji i štovan od svijuh sbog svoga mara i čovjekoljubija, uvažen od svojih kolega, obljubljen od prijatelja i znanaca.

Dragi Ivo, tijelo smo ti ugasnulo sbilj med četiri daske za vječni počinak, ali duh Tvoj, uspomena Tvoja živjeti će u svim nama do vijeka. Vidi kako Te mnogobrojni dopratismo do mora, koje si toliko ljubio, do ladje, koja će te preveti u mili Tvoj zavičaj, od kojeg pitamo s pjesnikom:

U Tvom polju daj mu groba
Tvojim cvićem grob mu kiti!

Putuj, dragi Ivo, nezaboravni prijatelju, praćen gorkim suzama i užasnom boli neutješive Tvoje supruge, sada ucviljene udovice, praćen plačem i nariekanjem dobre starice mile majke Tvoje, putuj u prekogrobni zagrljaj sa dragim Ti, vajmè! prerano umrlim ocem.

Sbogom doktore Ivo Letiću, vječna Ti bila uspomena. Sbogom!

Još jedan kamorraški proces. Dne 5. aprila t. g. obdržavat će se pred okružnim sudom u Rovinju proces proti Ludoviku Selles-u, bivšem inkasatoru najamninskog novčića občine Pula radi pronevjerenja. Pošto Lodoviko Sellea (po starini iz Postojne) nije prevario — zašto se sad sigurno kaje — toliku svotu, za koju zakon iziskuje da ga sudi slavna rovinjska porota, to će odgovarati za svoje lijepe čine redovitim sucima pred okružnim sudom u Rovinju.

U spomen dra. I. Letiša. Da počaste uspomenu pok. dra. I. Letiša darovaše gg.: Niko vit. Mardešić K 10 za Družbu a K 10 za Djač. pripomoć. društvo u Pazinu; dr. Mirko Vratović K 20 za Družbu, zemljak Gundulićev K 10 za Družbu, Ante Mezulić K 5 za Družbu i Čalić Mate K 5 za Družbu.

Lošinjski kotar

Iz M. Lošinja. Odnosno na viest iznešenu u „Našoj Slogi" od 13. marča t. g. pod naslovom: „Nešta o tršćanskoj poštanskoj upravi" molim, da ju izvolite popraviti u toliko, da nije poštanska uprava ništa kriva, što je stranka u tršćanskoj ludnici dobila dne 26. XII. 1912. pokvarene ribe, već je tome uprava ludnice kriva. Pošta u Sv. Ivanu dostavila je upravi ludnice dne 24. XII. 1912. paket sa ribama, koji je bio ovomjestnoj pošti predan dne 23. XII. 1912. Uprava ludnice držala je ribe dva dana t. j. dok nijesu ribe zasmrdjele, pak ih je onda tekar stranci izručila. Valjda ju je preveliki smrdež na njezinu dužnost podsjetio, da ih je gnjile stranci dostavila.

Pisac ovih redaka je onoj istoj osobi opet, i to dne 5. III. 1913. poslao paket sa ribama; i taj put ih je stranka dobila u gnjilom stanju. Isti dan, kad sam ih u Trst poslao, poslao sam ih i u Karlsbad, te su i taj put u Karlsbad prispjele u posvema dobrom stanju. Jer — hvala Bogu — tamo ne moraju ići kroz ruke gospode u tršćanskoj ludnici!

Dotična osoba u ludnici, kojoj sam ribe poslao, pisala mi je, da su se na nju još jadili, što joj se taj smrdež pošilja! Nije li to vrhunac bezobraznosti!

Iz Cresa. *Jama sahvala.* Prigodom navršenja mojih 88 godina a nastupom 89. godine moga života, mnogi i mnogi prijatelji u većem broju no prije sjetili su se moje osobe i čestitali mi rodjendan.

Ja nisam u stanju radi moje visoke starosti i slabog vida, odgovoriti svakomu ma i najkraćim načinom, i s toga se ovim pisancem odužujem svima i kličem im: hvala, hvala! a Vami dao Bog svaku sreću i lieporazdravlje da možete živiti do moje dobe i dalje. — U Cresu 24. ožujka 1913. — O. Frane Dobrović.

Krčki kotar

Krčkoj omladini. U pojedinim Krčkim općinama nijesu se još uredile djačke organizacije, kako je to na sastanku cjelokupne Krčke omladine dne 9. lujna pr. g. u Baški zaključeno bilo.

Dužnost je starijih članova, navlastito onih centralnog odbora, da te organizacije u svakoj općini provedu. Nek se upotrebe ovi uskrsni praznici, kad je omladina na okupu. Organizacija nek se provede na ovaj način: Jedan uplivniji član ili više njih nek nastoji skupiti po mogućnosti svu omladinu svoje općine; srednjoškolsku, akademsku i učiteljsku. Nek se tada izabere jedan odbor, koji će s jedne strane davati direktivu i inicijativu za rad, a s druge strane stajati u doticaju sa centralnim odborom, koji se je pr. g. na sastanku izabrao, te je već svojedobno bio objavljen. Dužnost je svake organizacije, da u svojoj općini podupre što veću djelatnost ponajpače u prosvjetnom smjeru kao: dr. žanjem pučkih predavanja i analfabetskih tečaja, osnivanjem pučkih knjižnica, gojenjem glazbe i pjevanja itd.

Pravila su organizacije identična, uz neke male preinake, sa pravilima akadem. društva Istra, čiji smo mi pododsjek. Članarina je godišnje 2 K. Za eventualne upute nek se obrati na podpisanog ili na gosp. predsjednika J. Grškovića u Puntu. Ujedno nek se o uspjehu i radu podpisanog obavjesti. Tajnik: Med. Variola, Innsbruck (Universa).

Voloski kotar

Bratovšćina hrv. ljudi u Istri raspisuje ovime *natječaj na potpore Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri* za godinu 1913. Molbenice obložene sa svjedobžbom prvog semestra (kolokvija) te iskazom siromaštva imaju se dostaviti podpisanomu najdalje do 20. aprila o. g. Molitelj mora biti članom Bratovšćine (sam, ili koji od njegovih), inače po društvenim pravilima nemože dobiti potpore. Osim toga valja da u molbenici navede da li inače uživa koju potporu i u kojem iznosu. — U Kastvu, dne 19. marta 1913. Odbor Bratovšćine hrv. ljudi u Istri.

Ispiti osposobljenja za učiteljsku službu. Pismeni ispiti osposobljenja za opće pučke i gradjanske škole započet će pred ispitnim povjerenstvom u Kastvu dne 5. maja 1913. u 8 sati ujutro. Molbenice s prilozima (svjedodžba ispita zrelosti, opis života, dokazi dvogodišnjega službovanja na školama s pravom javnosti, te točan pregled, po kojemu se može odmah vidjeti na kojoj je školi molitelj službovao i koliko vremena) neka se na vrijeme pošalju preko dotičnoga c. kr. kot. školskoga vieća ravnateljstvu ispitnoga povjerenstva u Kastvu.

Pazinski kotar

Iz Pazina. Na uskrsni ponedeljak bio je izlet iz Pazina sa hrv. glazbom u Lindar, da se kao i prošlih godina bratski pozdravimo i par sati proveselimo. Lindarci nas dočekaše i ove godine baš bratski i sa živio ki ci. Iz Pazina nas išlo je oko 150 svakog stališa, dobe i spola. Bilo bi sigurno mnogo više ljudi iz Pazina otišlo u Lindar, da nije u jutro i u podne padala kiša, a poslije podne duvao je takav vjetar, koji je prijetio svaki čas sa kišom.

Usprkos ovome zlu vremenu ipak nas se je lijepa četa sakupila u našem bratskom Lindaru, gdje nam je uz sviranje narod. komada vrlo lijepo i brzo vrijeme prošlo, tako da se je na jedanput približio čas odlaska, kada smo se morali oprostiti sa našim Lindarcima. Sa sviranjem naše glazbe povratismo se natrag u Pazin i to ovog puta bez ikakvih upadica sa strane protivnika.

Predavanje u Pazinu. U subotu dne 29. marča predavat će u prostorijama „Hrv. Čitaonice" — Nar. Dom u Pazinu g. prof. F. Novljan, o fizičaru „J. Watt". — Poslije predavanja odsvirat će se jedan komad na gusle uz pratnju glasovira i kontrabasa. Početak u 8 i pol sati u večer.

Iz Čepića kod jezera: Da doklićeni krnjeli i Talijani, kad ih naš dobri narod malo nasiti, postaju najjači primjer crne nezahvalnosti i grdne drzovitosti, evo za to i ovog dokaza:

Naši Fermegli pišu sad na otvorenim dopisnicama i uz potpuni svoj potpis (a da i ne govorimo o neprestanim gnjusobama, koje razašilju pod ugljavljenom anonimnom etiketom), da oni s . . u (c . . a) Hrvatima, hrv. jezika i sibirskim (slavenskim) trgovcima, a Monti-Končari rečeni škopi pr. opeta, da oni ne cijene Hrvata ma ni za blato (neanche per una m . . a).

Tko želi vidjeti te dopisnice, nek nam se javi putem uredništva ovog štovanog

listo, pa ćemo mu ih poslati na uvid. A do tada pak neka drže dobro u glavi ovaj dekinčenički kuraj i naši ljudi iz daljega, ka i im se ta vruća Pikolova i Jornaletova Talijančad ukaže pred vratima radi „nekog“ posla.

Porečki kotar

Iz Kaštelira. Na dopis „Riečkog Novog Lista“ od 13. marča t. g. smatramo mi podpisani dužnošću odgovoriti par riječi, jer bi naša šutnja mogla podkrijepiti podvale dopisnika, a s druge smo strane spremni dokazati, da je u gore spomenutom dopisu sve pusta izmišljotina, kojom surovi napadač namjerava ocrniti pred svijetom svijetli obraz veleč. gosp. Šantića i požrtvovnog nam učitelja.

Imade tri godine, da smo osnovali glazbu. Ni nota nijesmo poznali. Prošlo je mnogo vremena dok smo se nešto uputili, a prema tome kasno je počela i naša zaslužba. Nu nastojanjem i brigom gosp. učitelja platili smo 1100 K za instrumente. Zasluženim novcem plaćali smo redovito Čitaonicu; razdijelili smo oko 800 K; uložili u posujilnicu 249 K; podmirili sve druge troškove, kojih ima u izobilju u ovakovom društvu. Ne razumljemo kako nam je mogao gosp. učitelj štogod pridržati. Nama su računi jasni i o njihovoj smo točnosti uvjereni. Za račune podružnice niti ne pitamo, jer pohađjamo glavne skupštine, gdje blagajnik ima svoj izvještaj. — Prema tome nama ne prikraćuje nitko ništa. Na cijeloj stvari bit će to istina, da bi dopisnik htio svima mjeriti svojim laktom, pa iznaša lažne vijesti o drugima.

Toliko smo htjeli navest u obranu našega učitelja, koji nas besplatno podučava i koji se nesebično skrbi za napredak naše glazbe. Glazbari (13 podpisa).

Iz Ferenci kod Višnade. Dne 16. ovog mjeseca imali smo u školskoj zgradi u Ferencima glavnu godišnju skupštinu ovdješnje Družbine podružnice, na koju je došlo naroda iz cijele okolice. Tom zgodom sakupilo se u Družbinu škrabicu K 12·30, koja svota je odposlana ravnateljstvu Družbe u Opatiju.

Koparski kotar

Dane (Vodice). Dne 30. o. mj. održavat će podružnica Družbe sv. C. i M. svoju glavnu skupštinu sa običajnim dnevnim redom. Početak u 3 sata po podne.

Pozivlju se članovi prijatelji naše Družbe, da se u što većem broju odazovu.

Razne primorske viesti

Iz „Narodne Zajednice“ za Istru. *Puška predavanja.* U nedjelju dne 16. o. mj. održavalo se u Lovranu I. predavanje i to „o gradnji jednoga prekooceanskoga parobroda.“ Predavao je g. inžinir Iv. Župan. Predavanje je bilo vrlo brojno posjećeno. Ovo isto predavanje obdržavalo se dan prije u Voloskom i to za školsku djecu i za občinstvo. Na utorni ponedjeljak obdržavalo se u Zametu III. predavanje i to: „o Beču i Schönbrunu“. U utorak na blagdan Majke Božje, obdržavalo se je u Veprincu III. predavanje i to „o svetoj zemlji“. Buduće nedjelje obdržavat će se u Lovranu II. predavanje „o Balkanu i balkanskim narodima“.

Podružnice. Podružnica u Veprincu imala je u utorak na blagdan Majke Božje svoj I. sastanak članova. Potvrdjena su pravila nove podružnice za Kastav-grad, pa će se konstituirajuća skupština obdržavati po svoj prilici u nedelju, dne 6. travnja.

Centralni odbor. Slijedeća redovita sjednica C. O. obdržavat će se u četvrtak, dne 3. travnja u občinskoj sjednici u Voloskom. Obratili smo se u ovo zadnje doba na sva hrvatska i slovenska društva u Istri u svrhu statistike pa molimo, da nam se što prije odgovori. Ujedno molimo odgovor od one gg., na koju se obratismo poradi povjerenika. Svaki na svoje mjesto, skrajnje je vrijeme.

Svesokolski slet zabranjen. U augustu ove godine imao se ovogodišnji svesokolski slet obdržavati u Ljubljani. Nu zemaljska vlada Kranjske pronašla je zabraniti slet, jer da se boji, te bi tom prigodom mogli doći do izjava simpatija prema Bugarima i Srbima, koji bi prisustvovali sletu odnosno prema Bugarskoj i Srbiji i do izjava antipatija prema postojećem sistemu u ovoj dvoličnoj (dualist.) monarkiji od iosno proti postupku austrijske (čitaj: njemačke i magjarske) diplomacije prigodom rata balkanskih saveznika za oslobodjenje ispod turskog zuluma.

Motiv zabrane svakako austrijski, dočan postupku prema nam Slavenima u ovoj sretnoj zemlji. Drugčije ne može da bude, dok nam vedre i oblače Niemci i Magjari!

Franina i Jurina

Jur. Si čul Frane, da nike žene iz Caknići davaju ragaconom piti i isti, samo da njin diverte njihove kćeri i da budu od talijanskoga partita.

Fr. Ragaconi su šegavi, a žene su šturlave. Ragaconi su s njima za talijanski partit, dok je vina u karateli, a kad ne bude vina, neće bit ni njih. Ča nisi vidil, kad gredu doma od tih, kako se smiju i pogovaraju, kako su pili i jili alla macca.

Jur. Imaš pravo! Na prvi dan korizme su plesali oni od njihovega partita i jena žena njin je nosila isti i piti u jenoj lati pod traveršon, samo da ne vidi njen muž, pa su hodili piti jedan na hot.

Fr. Ma da si vidil, ča je bilo pokle, kad su pošli doma!?

Jur. A ča?

Fr. Smijali su se kako munjeni. Pak su ali zdolun po cesti i su se stavili kantati kontra Hrvaton, ki su njim rekli jenu večer, da su hodili kako i cube po trelen komunu u plez. Pak su tornali po cesti i su vikali: ecco là la nostra kasa, la nostra patria. I opet su se stavili smijati, ki su pili i jili za niš.

Jur. A jedan je od njih rekal, da su Hrvati puni uši. Ma ben mu se je nasal jedan Hrvat, ki mu je rekal, da će mu ga znet s zaprtimi oči pipajući.

Fr. I sigurno bi mu ga bil napipal.

Jur. To je više nego s gurno.

Fr. A Bog njim daj pamet, ki su još sturlavi. Svoj materinski jezik su hitili pod noge i sada bi hitili bili po sili Talijani. Jadna njihova mati.

Jur. Anke svoju mater su hitili pod noge, kad su hitili i jezik od svoje matere.

Fr. Ča ćeš Jure moj? Oni bi ti za pol šolda i oca i mater svoju ubili. To su ti ljudi bez vire, ljudi od niš!

Jur. Atora bolje da gredu tamo h Kalabrežima, nego da tu mute ljude.

Fr. Magari bi htili poći. Bimo njim na krcali pun bragoc čibule, pak neka ih vrag nosi sa svom čibulom.

Zahvala.

Zahvaljujemo se ovim putem svoj onoj plemenitoj gospodi i dobrim ljudima iz cijele buzetske okolice, što nam iskazaše svoju naklonost prigodom smrti i pogreba našeg malog andjelka LOVORKE.

Šepić Vinko i Pavica,
supruzi.

Za škole!

Držala bez željezca, olaštena, prodaju se za kratko vrijeme duzina po **30 para** u papirnici Laginja i dr., Pula, ulica Giulia, 1.

Poziv

na **XI. glavnu redovitu godišnju skupštinu «Malološinjskog društva za štednju i zajmove»**, registrane zadruge na neograničeno jamčenje, koja će se obdržavati u nedjelju dne 13. aprila 1913. u 5 sati po podne u dvorani Hrvatske Čitaonice, sa slijedećim

dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnje glavne skupštine.
2. Čitanje nutarnjeg reda društva.
3. Čitanje izvješća o izvršenoj reviziji.
4. Čitanje i odobrenje računskog zaključka za godinu 1912.
5. Biranje jednog člana nadzornog odbora.
6. Biranje računara.
7. Možebitni predlozi.

Računski zaključak stoji zadrugarima na uvid u društvenoj pisarni.

Mali Lošinj, 24. ožujka 1913.

ODBOR.

POZIV

na **IV. redovitu glavnu skupštinu „Gospodarskog trgov. društva u Zametu“** što će se obdržavati dne 6. aprila t. g. u 3 sata poslije podne u prostorijama društva „Sloga“ u Zamptu.

DNEVNI RED:

1. Pročitanje zapisnika posljednje skupštine.
2. Izvješće upravnog odbora.
3. Izvješće nadzornog odbora.
4. Izvješće o poslovnoj reviziji.
5. Izbor novog upravnog i nadzornog odbora.
6. Slučajni predlozi.

Zamet, dne 24. ožujka 1913.

UPRAVA.

Poziv

na redovitu glavnu skupštinu Gospodarskoga društva u Baderni, r. z. n. c. j., koja će se obržavati u nedelju dne 13. aprila 1913. u 3. sata po p. u društvenim prostorijama u Baderni.

DNEVNI RED:

1. Čitanje i odobrenje zapisnika o zadnjoj glavnoj skupštini.
2. Izvješće predsjedničtva.
3. Potvrdjenje računskoga zaključka za g. 1912.
4. Izbor predsjedničtva.
5. Izbor nadzorničtva.
6. Promjena pravila.
7. Slučajnosti.

Ako na ovoj glavnoj skupštini nebi bio dovoljan broj članova, vršiti će se pol sata kasnije na istom mjestu po istom dnevnom redu druga glavna skupština, koja bude valjano zaključivala bez obzira na broj prisutnih članova.

Odbor.

POZIV

na **I. glavnu skupštinu „Novovaškog hrvatskog zabavnog društva „Napredak“**, koja će se obdržavati u **nedjelju** dne 30. marča t. g. u 1½ ura po podne u društvenim prostorijama sa slijedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće tajnika i blagajnika.
3. Izbor novog odbora.
4. Eventualija.

Poslije skupštine **Ples.**

Opaska. Svaki član mora da plati godišnju članarinu unaprijed a u slučaju, ako je koji sa članarinom zaostao, morat će ju nadoknaditi na glavnoj skupštini.

Nova-Vas kod Poreča, dne 25. marča 1913.

ODBOR.

Svoj k svome!

Restauracija „Narodni Dom“

– u Puli –

preporuča se svim Slovincima u i izvan Pule, da se sastaju u svojoj kući i svome domu te pozabave uz dobru kapljicu vina i izvrsnog Pilzenjskog piva, dobra jela topla i hladna iz domaće kuhinje — dobro poskrbljena.

Brat k bratu, Slaven k Slavenu! Kô pozna brata za brata, tom neće biti tudjin gospodar!

Pod tim geslom preporuča se domorodcima

Restauracija „Narodni Dom“ u Puli
ulica Carrara.

o o **JEFTINO I BRZO.** o o

CEDULJICE
za
sv. ispovjed i pričest
izradjuje
NARODNA TISKARA
LAGINJA i dr. — PULA
VIA GIULIA 1.

o o **JEFTINO I BRZO.** o o

Pozor!

PRUŽA SE RIEDKA PRILIKA!

Specialiteti u manifakturnoj robi kao **bijelo rublje i sukno za gospodje i gospodu. Vjenčano opremanje mladoženje** obavlja se najpomnije.

Tjedansko i mjesečno odplaćivanje na 3-6 mjeseci počekа! Uz odiično poštovanje

Na zahtjev, eventualno poziv dopisnicom, dolazim u kuću sa uzorcima.

W. WEISZ. PULA - Clivo Cornelio broj 2.

Širite „Našu Slogu“.

Napredak znanosti!

za liečenje sifilisa kao što i kožnih i spolnih bolesti.

„Brzi i sigurno djelujući lijek, u tuzemstvu i inozemstvu potvrđen od mnogobrojnih svjedočbi kao kožne otekline, uretritis, zvatitis; kod upale disala akutnih i kroničnih bolesti itd. Sve spomenute bolesti liječe se najradikalnije sa

Casile confettis

po K 4·— kutija.

Jezgrovito liečenje sifilitičnih bolesti i njih posljedica jest **„Jerubin Casile“**, s najboljim uspjehom proti unemoglosti, spolnoj nesposobnosti, bolesti zglobova, neurastenji i proti prelievu i spermatoreji, upali mokraće itd. Ciena **Jerubin Casile** K 3·50 bočica.

Za razjašnjenja i svaku drugu uputu obratiti se na ljekarnu Serravallo u Trstu na naslov g. N. Casile, koji će odgovoriti odmah uz diskretno održanje tajne.

»Casile« liekovi prodavaju se u svim ljekarnama U Puli ljekarne Wassermann, Costantini S. Policarpo i Ulika Pellegrini.

GOTOVI KREVETI

iz crvenog platna dobro punjeni, pokrivač ili podnja pernjača 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·— i K 18·—; 2 metra duga 140 cm. široka K 13·—, K 15·—, K 18·—, i K 21·—; jastuci 80 cm. dugi. 58 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, i 70 cm. šir ki K 4·50 i 5·50.

Izradjuju se i po posebnoj mjeri, strunjače na 3 dijela za 1 krevet po K 27·—, boje K 33·—. — Razašilje franko pouzećem od K 10·— naprieđ. Zamjenu i vraćeno priznaje ako se poštarina plati.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

fia Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni. Poslužba brza i točna.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 314.

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo. Punat.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Torkolo-Glavotok-Malinska-Njivice-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Krk-Rieka tri put na tjedan.

Rieka-Opatija-Bell-Merag-Krk-Punat-Baška.

Lopar-Rab-Lun-Lošinjvell-Lošinjmall (luka sv. Martin) Nerezine dva put na tjedan.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake srijede tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab-Lošinjvell-Lošinjmall (luka sv. Martin) svake nedjelje tam i natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Cirkvenica svaki da tamo i natrag.

Glavno odpravničtvo na Rieci

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe

jest jedini sapun koji čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, meknuu i čistu put, ako se sa dnevno dolaz čim zahvalama može nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova **Lilliencrema „Manera“** kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Ciena u tubama 40 70 para kom. Dobiva se svuda.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

†

Tužnim srcem javljamo svemu rodu, prijateljima i znancima žalosnu vijest, da je naš nezaboravni

Vinko Mavričić

posjednik i trgovac, obć. zastupnik, zast. banke Slavlje itd.

nakon duge i teške bolesti, providjen sa svetim otajstvom, u ponedjeljak dne 24. marča 1903. u 3 sata po podne, u 59. godini, blago u Gospodinu preminuo.

Sprovod premilog pokojnika krenuti će iz kuće žalosti u srijedu dne 26. marča u 3 sata po podne na groblje u Mošćenice.

Draga-Mošćenice, dne 24. marča 1913.

Tugujuća rodbina.

Od 1878! - - - Posvuda čuveni glasoviti obljubljeni domaći liek. - - - Kod većih naručbi znatan popust.

Ljekarnika **A. THIERRY-a balsam**

Jedino pravi sa zelenom dunom kao zaštitna marka. Zakonom zaštićeno.

Svako patvaranje, oponašanje i preprodaja drugih balzama sa zavaravajućom markom progoni se kazneno po sudu i strogo kazni. — Djelaju sigurno ljekovito kod svih bolesti organa disala, kašlja, izbacivanja pro muklosti, katara grla, prsobolja, bolesti pluća, specijalno kod influence, bolesti želudca, upale jetara i slezene, pomanjkanje stolice, zubobolje i raznih bolesti, trganje zglobova, opeklina, kožnih bolesti itd. 12·2 fl 6·1 fl 1 vel. posebna boca K 5.60

Thierry-eva jedino prava confifoljska mast

sjegurna i stalna ljekovita djelovanja kod rana, otekline, uloga, upala, akcesa odstranjuje sva strana tjelesa, koja se dosla u tjelo pa česta preduzetne operacije, koje su za bolima skopčane, ljekovita kod još jako starih rana, 2 posude stoje K 3.60.

Hrvatska. — Dobiva se u svim većim ljekarnama. Na veliko u ljekara. drogerijama.

SVOJ K SVOMU!

TISKARA I KNJIGOVEŽNICA

LAGINJA i DR.

ULICA GIULIA, 1. **PULA** ULICA GIULIA, 1.

preporuča se za

tiskarske, knjigovežke i galanterijske radnje.

Solidna izradba pečata iz gume.

Imade u zalihi

tiskanice i knjige za p. n. občine, crkve, škole i odvjetnike, posjedničke i konsumne družtva, trgovačke knjige, plakate za škole, kao i sve pisaruke i risaruke potrebštine.

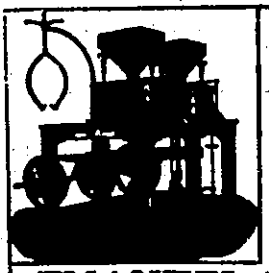

NAJBOLJI ŽITNI MLINOVI,

uljarski strojevi, motori, gospodarski strojevi, u najboljoj izradbi i najfinije izradjeni, priredjeni za svako tlo.

Mnoga poduzeća po nama uredjena u prometu.

Ponude, proračuni na zahtjev badava i bez poštarine od

tehničke poslovnice

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolò 2b.

Dobivaju se podpuno opreme za sva obrtnička i industrijalna poduzeća.

Dopisivanja: hrvatski, slovenski, njemački i talijanski.

Broj 14. Pula, u četvrtak dne 3. aprila 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Ako list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu.

Porotni sudovi za Istru.

III.

Naveli smo obćine, koje spadaju pod okružni sud u Rovinju, radi toga te svatko uvidi, da je velika većina stanovničtva u tom sudbenom okružju hrvatsko. Tim navedenjem smo htjeli takodjer prikazati, kako je netemeljita isprika sudbenih oblasti, da se i sa hrvatskim ljudima ili s ljudima, koji poznaju i hrvatski jezik, ne može nikada sastaviti jedna takova porotna klupa. Dok pod okružni sud u Rovinju spadaju obćine sa mjestima kako je gore navedeno, dotle i dok se i za hrvatske obtuženike ne postavi u porotne klupe ljude, koji će razumiti naše obtuženike — dotle ćemo uviek tvrditi, da su takovi izgovori vrlo sumnjivi, a ako se to stanje poroto kod okružnog suda u Rovinju bude i nadalje tako provadjalo i podržavalo, morat ćemo pomisliti, da se to čini s nekom svrhom, koju sada ovdje ne ćemo da kažemo. Ovim redcima hoćemo danas dokazati sudbenim oblastima u Istri a svim poštenim ljudima pokazati činjenicu, kako je isključena svaka tvrdnja, da se medju Hrvatima pod rovinjskim okružnim sudom ne može naći dostatan broj ljudi sposobnih i zakonom kvalifikovanih za vršenje porotničke službe i po tome za sastav jedne porotne klupe, koja bi odgovarala propisima zakona ili bolje bila sposobna da po pravu i zakonu sudi obtuženicima i talijanskog i hrvatskog ili slovenskog jezika.

Rekli smo, da pod okružni sud u Rovinju spada barem dvanaeset čisto hrvatskih obćina, t. j. u kojima obitava samo hrvatski narod (ne računamo u talijansku narodnost ono par odpadnika ili doklaćenih stranaca u obćini Pazin i Kanfanar). Od tih dvanaest obćina, deset je upravljano od ljudi domaćih, hrvatske narodnosti, dok su dvie — Tinjan i Kanfanar — upravljane od odpadnika i doklaćenih tudjinaca, ali narodni karakter, hrvatsku narodnost, ne mogu ti odpadnici ili doklaćeni stranci ni tim obćinama oduzeti, zato i te dvie obćine ubrajamo bez pretjerivanja u čisto hrvatske.

U ovih dvanaest obćina imade po popisu pučanstva od 31. decembra 1900. u svemu 51.574 Hrvata i 2131 Talijana, odnosno takovih, koji su se za Talijane upisali, a i ovi Talijani svi poznaju takodjer hrvatski jezik Sa la pitamo sve poštene i prave ljude, je li mogućno vjerovati, da se samo u ovim obćinama nebi moglo naći barem jedan stotinu sposobnih i zakonom kvalifikovanih ljudi za vršenje porotničke službe i koji — što je glavno — poznaju hrvatski i talijanski jezik. Mi tvrdimo, da smo u stanju danas nabrojiti takvih sto ljudi u obćinama Pazin, Žminj, Buljun, Baška, Punat, Omišalj i Vrbnik. Kad bi dakle oblast, koja sortira i izabire ljude za porotnike iz prvih porotničkih listina uvrstila iz tih obćina — recimo samo 50 (pedeset) — takovih ljudi u glavnu listinu porotnika, tada bi sa svom stalnošću, nedvojbeno, izašlo od tih ljudi — recimo opet vrlo malo — barem deset njih, te bi žriebom bili uvršteni medju trideset i šest porotnika, potrebnih za svako porotno zasjedanje.

Ako se sudskim oblastima čini ovo naše računanje pretjerano ili ako navadjamo previsok razmjer, neka pokuša upotriebiti navedeni način postupka za sastav porotne listine, osvjedočit će se, da će konačno proizaći još veći broj od onog što smo ga više istaknuli.

Tako stojimo sa brojem našega naroda u navedenim čisto hrvatskim obćinama.

Idemo sada da vidimo broj hrvatskog naroda u ostalim obćinama, koje spadaju pod rovinjski okružni sud, u obćinama, koje upravljaju Talijani. Vadimo brojke opet po statističkim podatcima na temelju popisa pučanstva od 31. decembra 1900., jer nam nisu pri ruci — a državne vlasti nisu još obradile — detaljni podatci na temelju zadnjeg popisa pučanstva od 31. decembra 1910.

Takovih obćina imade u svemu dvadesetitri i to u krčkom kotaru jedna, u lošinjskom četiri (sve), u puljskom četiri, grad Rovinj, u pazinskom dvie, u porečkom jedanaest (sve u talijanskim rukama). U svim tim obćinama imade — po gorirečenim podatcima — 98.840 Talijana i 49.831 Hrvata. Da po spomenutom popisu izlazi u tim obćinama toliki broj Talijana, neka se dobro upamti, da su taj popis sastavili najfanatičniji Talijani, koji su u obćinama M. Lošinj, Osor i Cres upisali najmanje tri tisuće našega naroda u Talijane, a u kotaru poreč su se upisali za Talijane barem 25.000 našega naroda, u obćini Labin oko 2000, ne računajući više tisuća našega naroda u Pol, koje su Talijani upisali za svoje. Tako je u tim obćinama upisano preko 30.000 Hrvata za Talijane, te da nije bilo takova popisa i da bi se isti pravo pošteno po narodnosti, bili bi u tim obćinama Hrvati u velikoj većini, što dokazuje najnoviji popis pučanstva od 31. decembra 1910 po kojem je razmjer između Hrvata i Talijana u tim obćinama skoro izjednačen. Sa svim tim uzmimo navedenu brojku Hrvata u spomenutim obćinama, nalazimo i ovdje isti broj našega naroda kao i u prije spomenutim obćinama, te uvrstivši od tog broja barem pedeset njih u glavnu listinu porotnika, dobijemo i od tog broja barem deset njih, koji bi bili izžriebani medju 36 porotnika. Po tome bi se za svako porotno zasjedenje dobilo najmanje dvadeset porotnika, koji bi poznavali hrvatski i talijanski jezik, a ostalo bi još ipak 16 nesposobnih ili bolje zakonom nekvalifikovanih i povrh toga još dvanaest zamjenika Rovinjeta, dakle 28 porotnika, koji nebi poznavali hrvatski jezik.

Taj razmjer porotnika odgovarao bi ne samo broju Hrvata i Talijana pod rovinjskim okružnim sudom, nego pravu i zakonu, što mora da je glavno i poglavito sudskim oblastima kod sastavljanja porotničkih listina.

Sada se nameće pitanje, zašto se to ne dogadja kod okružnog suda u Rovinju. U prvom redu je uzrok taj, što se do sada nije nikada pazilo na sposobnost o poznavanju zemaljskih jezika, ili ako se je i pazilo na to, onda se je slepo vjerovalo talijanskim obćinama, koje bi lažno označile za neke predložene, da poznaju i hrvatski jezik. U prvom slučaju izlazi nepravednost postupka a u drugom površnost, što se oboje protivi očitom i jasnom propisu zakona.

U drugom redu jest taj uzrok, koji izgleda vrlo čudnovat, što redovito kod svakoga zasjedanja sačinjavaju listinu porotnika u velikoj većini — izim najviše 4 do 5 — ljudi iz talijanskih obćina. Kako i kazi do toga, ne znamo, i rad toga ne ćemo da sumnjičimo oblasti; ali bio koji mu drago uzrok tom čudnovatom slučaju, dužnost je sudskih oblasti, a i zakon to nalaže, da pripazi te sve obćine svog područja sudjeluju kod sastava porotničkih listina. Ako radi tog pada krivnja na naše narodne obćine te ne predlože zakonom kvalifikovane ljude za porotnike, onda moraju oblasti takve nemarne obćine pozvati na red i kazniti te onda uvesti da ovršе zakonom propisanu dužnost. Ako ne bi ni to koristilo, onda bi morale same sudske oblasti provesti, što te nemarne obćine propuste, to tim više, što svaka krivnja, nepravednost i protuzakonitost prouzročena time do sada uviek kod porotnog zasjedanja u Rovinju pada na sudske oblasti, koje jedino i okriviljujemo, da nam se ta krivica i nepravda nanaša.

Na koncu svega ovoga nastaje pitanje, kada će to stanje kod okružnog suda u Rovinju prestati, kada će ta nepravda i

Bilješke iz talijanskog pašaluka.

Skandal . . . . obeskandal . . . . tako viču Talijani nakon pisanja „Naše Sloge" što se tiče vjerolomskog, tobože kršćanskog zastupnika Spadaro.

Nije za Talijane škandal, ona sramotna, skroz lažnjiva interpelacija proti Družbinoj školi u Sv. Luciji. To je za njih sve dično i pošteno.

Skandal je za njih, što se tobož tekar sada odkrilo, da je Talijan Spadaro obećavao pravednost Slavenima, ako mu uspije izbor pomoću njihovih glasova.

Pak što je tu po sriedi novoga! Takovi ste vi gospodo Talijani svi, i klerikalci, i liberalci i socijalisti. Što ste vi činio Rizzi, da postane zastupnikom? God 1907. u isti dan kad je svečano izjavljao u skupštini socijalista: Io accetto tutti i postulati del socialismo . . . . u isti dan dao je po njegovim telićima u Malom Lošinju govoriti: Znate, Rizzi je dobar kršćanin, on ide svaku nedelju na misu, on je darovao crkvi jednu krasnu sliku . . . . U isto vrieme, kad je u dvorani Apollo u Puli vikao proti: invasione croata . . . , širio je u puljskoj okolici glasove, da je jako veliki prijatelj našeg naroda . . . .

Svi ste takovi kao Spadaro. Nemojte mu se zato čuditi ni rugati; rugati bi ste se mogli jedino onim našim ljudima, koji vam vjeruju. Nego tih je svaki dan sve to manje.

*

Talijani hoće još jednu gimnaziju realku u Rovinju!

Da su barem pametniji, pak da bi nastojali dobiti druge kud i kamo potrebnije škole Istri, kao n. pr. savršene zanatlijske škole, poljodjelske škole i slične zavode, škole, koje može djak pripravnije poletjeti u bieli sviet, te uspješnije voditi borbu za obstanak. Samo gimnazije stvaraju pusti intelektualni proletarijat, osobito oni, koji ne mogu nastaviti više nauke: proletarijat na teret sebi i društvu, proletarijat, koji se mora vucariti po raznim državnim i privatnim uredima za kukavnu plaću, koja mu ne da ni živjeti, ni umrieti.

Da su u Istri normalne prilike, da se mi Hrvati i Slovenci možemo mirno razvijati uz Talijane, da dakle nema one ostre narodne borbe, dosta bi bilo za Istru samo dvie gimnazije: jedna hrvatska, druga talijanska, a zatim mnoštvo drugih praktičnih škola za oba naroda.

Nego govoriti nešto pametnoga našim Talijanima, vriedi isto, kao što i trošiti sapun, neka afrikanski crnac postane biel.

*

Kud će suza, nego na oko . . . tako i našim Talijanima srce ćuti za blaženu Italiju.

Pred nedavno naši Talijani u Zemaljskom Odboru pozvali su dva talijanska profesora iz Italije, da oni prouče i pro sude agrarni program Zem. Odbora.

Naravski, braća iz Italije nisu mogla da učine krivo braći s ove strane „žuhkoga mora", te su im izdali krasnu svjedočbu. Zem. Odbor, da je baš pogodio sve potrebo poljodjelaca, koji da će izravno biti pomoženi i poučeni u svemu.

Blago nama! Dobro bude, ako tako bude, ako ne bude i kako drugačije.

*

Nježna, plemenita talijanska duša, smućuje se radi krasno uspjelog plesa Sokolaša u Puli, te negodovanjem spominje primitivnost admirala Rippera i raznih drugih dostojanstvenika. Sa njeke umišljene moralne visine opaža „Unione Nazionale", da nitko tko imade srieći o svome dostojanstvu, ne može reagirati na naše sistemne borbe!

Ovo pisanje talijanske štampe sjeća nas na poznatu priču o lisici i kiselom grožđu. Kiselo je bilo grožđe za lisicu . . . . jer ga nije mogla uhvatiti.

A sjećate li se plemenita gospodo Talijani onih godina vaše sloge sa nekojim krugovima mornarice?!

Kiselo je, jelte grožđe, zato se vaša „dignità" buni!

Nek se radje buni pred, poznatim cijelom svietu, sablaznima vaših ljudi na obćini u Puli i pred glasovitom odsudom u Rovinju.

nezakonitost naprama nama Hrvatima prestati? Odgovaramo nikada! dok se bude postupalo onako, kako se je do sada stvarala rovinjska porota. Svakako je u interesu sudstva, pravde i zakona u jednoj civilizovanoj državi, u interesu obrazovanih ljudi kao što su naši suci, koje bez njihove krivnje takova rovinjska porota prikazuje u ne baš liepom svietlu, da to abnormalno stanje već prestane i to prisilno zlo ukloni!

Za takvo stanje rovinjske porote odgovorne su jedino sudske oblasti, jer se je s naše strane pokazuje na tu anomaliju kroz desetke godina kroz javnu štampu, a naši zastupnici i vodje naroda upozorili su na to pozvane faktore raznim memorandumima, interpelacijama i pritužbama. Upozorujemo i naše narodne občine, dapače pozivljemo ih u ime narodne časti, da svake godine sastave točno prvotnu listinu porotnika i predlože sve zakonom kvalifikovane osobe za vršenje porotničke službe i dostave nadležnoj oblasti. Time će ne samo izvršiti svoju narodnu dužnost i pripomoći, da se i našem jeziku kod rovinjske porote dade ono mjesto koje mu po pravu i zakonu pripada, nego će obtužencima našega roda i jezika pružiti mogućnost, da izravno obće u svom jeziku sa pučkim sucima i udovoljiti pravdi a sudbenim oblastima tako onemogućiti izpriku, da radi pomanjkanja naših ljudi ne mogu sastaviti prave i sposobne porotničke klupe. Kada to naše občine učine, onda tek ćemo moći suditi, da li su nadležne oblasti voljne i za nas udovoljiti zakonu!

Viećanje vrhovne uprave stranke prava u Opatiji.

Na poziv predsjednika vrhovne uprave stranke prava dra Mile Starčevića, držalo se dne 27. pr. mj. u Opatiji zasjedanje Vrhovne uprave a dne 28. pr. mj. sjednica plenuma zastupnika stranke prava iz svih hrvatskih zemalja. Ovim su sastancima prisustvovali članovi vrhovne uprave iz Banovine: dr. Mile Starčević, dr. Vladimir Prebeg, Cezar Akačić, Stjepan Zagorac, dr. Dragutin Bošnjak, dr. Fran Milobar, Kerubin Šegvić, Ivan Peršić i bivši narodni zastupnici razpuštenog sabora iz Banovine: Marijan Mihaljković, Fran pl. Kufrin, Franjo Hrustić, Stjepan Lesni, dr. Živko Petričić, dr. Ivan Ružić, dr. Stjepan Pomper, dr. Ante Pavelić, Mate Polić, Stipe Vučetić, Ivan Zatluka, dr. Vuk pl. Kiš i Drago Vinković

Iz Bosne i Hercegovine članovi Vrhovne uprave: dr. Nikola Mandić, dr. Jozo Sunarić, Juraj Vevečić, Josip pl. Vancaš i narodni zastupnici: Salihbegović Šemsibeg, Djurkovečki pl. Mirko, Gjebić-Marušić Kosta, dr. Katušić Milan i dr. Mazzi Dominik. Ispričane svoju odsutnost Ademaga Mešić, nadbiskup dr. Josip Stadler, Nikola Precca i dr. Jankievic.

Iz Dalmacije članovi Vrhovne uprave: don Ivo Prodan i dr. Ante Dulibić. Ispričane svoj nedolazak dr. Ivo Krstelj, Frane Škurić, Virgil Periš i dr. Mate Drinković.

Iz Istre članovi Vrhovne uprave: dr. Matko Laginja, Šime Červar i prof. Viekoslav Spinčić. Ispričao se Luka Kirac.

Iz Slovenije članovi Vrhovne uprave stranke prava odnosno hrv.-slov. egzekutivnoga odbora: dr. Ivan Šuštaršić, dr. Krek Janez, dr. Ivan Korošec, dr. Janko Brejc i zastupnici dr. Josip Benković, dr. Eugen Lampe, dr. Vinko Gregorić, Franjo Demšar, dr. Fon i Matijašić, a ostali ispričane svoju odsutnost.

Nakon toga, što su po dru Prebegu pročitani zapisnici o viećanju Vrhovne uprave stranke prava i plenuma pravaških zastupnika, obdržavanomu u Ljubljani dne 19. i 20. listopada 1912. ovjerovljeni, razpravljalo se o političkom položaju hrv. naroda i o stanovištu stranke prava s obzirom na nastale promjene na Balkanu, te je usvojena jednoglasno ova izjava:

Posljednjih šest mjeseci naši po jeziku srodnici i susjedi Srbi i Bugari zamjernom požrtvovnošću u nizu krvavih bitaka odkupiše krvlju svoju braću po vjeri i narodnosti i oživotvoriše svoje ideale.

Te pobjede izazvale su i u srcu hrvatskih otačbenika iskreno oduševljenje ne samo za to, što vide u njima pobjedu narodnoga i historijskoga prava, nego i zato, što te pobjede dokazuju snagu i malenih naroda, kad su organizovani i prožeti živom narodnom sviešću. Ta radost nad balkanskim uspjesima, to iskreno oduševljenje i zanos morali bi da budu novim poticalom na ustrajan rad za oživotvorenje hrvatskog historičkog državnog prava i hrvatskog narodnog ujedinjenja. Naprotiv se i medju samim Hrvatima a osobito kod omladine opaža nemila pojava, koja stavlja posve u pozadinu hrvatsko državno pravo i hrvatsko narodno načelo: sjedinjenje hrvatskih i slovenskih zemalja u smislu programa Ante Starčevića od god. 1894. Uslied sustavnoga protuhrvatskog rada sa strane državnih faktora, kojima je hrvatski narod podčinjen, taj je prevokret mišljenja razumljiv, ali nije nipošto opravdan. To može biti plod očajnosti, znak gubitka vjere u vlastitu snagu hrvatsko-slovenskoga naroda, znak gubitka pouzdanja u našu zajedničku bolju narodnu budućnosti

Poslie dogadjaja na Balkanu, mi te vjere nismo izgubili, ona je dapače u nama porasla i pojačala osvjedočenje, da će se naši hrvatski narodni ideali: ujedinjenje i samostalnost hrvatsko-slovenskih zemalja u dogledno vrieme oživotvoriti.

S toga apeliramo na sve pravaške otačbenike, navlastito na pravašku omladinu, da uzdrže punu vjeru u prava hrvatskog naroda.

I poslie pobjede oružja balkanskih saveznika ostaje kao prije prieka potreba, da se okupimo svi Hrvati i Slovenci u što jaču falangu, da stisnemo svoje redove i da pomnoženim silama nastavimo borbu za oživotvorenje hrvatskog državnog prava i po njem našeg narodnog ujedinjenja.

To je ne samo plemenit, zakonit i opravdan cilj našega rada, nego je jedini preduvjet našeg daljnjeg narodnog obstanka.

Podučeni gorkim iskustvom ne polažemo svoje nade u bilo koga izvan hrvatskoga naroda, odbijajući svaki pokušaj, da hrvatski narod bude bilo čije slieno protunarodno orudje, stupajmo napried na dosadanjem svojem državopravnom i narodnom programu, uzdajući se samo u Boga i Hrvate!

Glede pojedinih hrvatskih zemalja složeni su ovi načelni zaključci: U Banovini ni jedna nagodbena vlada ne može računati na podporu stranke prava i njezinih članova.

Stranka prava ostaje vjerna svojim obvezama iz pakta sa hrvatsko-srbskom koalicijom.

Stranka prava ulagati će i dalje sve svoje sile u pobijanju izvanzakonskoga stanja u Banovini.

S obzirom na nesuglasice, nastale u Dalmaciji izmedju nekojih članova stranke prava — Vrhovna uprava stranke upućuje svoje tamošnje pristaše na gornju izjavu i programatično stanovište stranke.

Za Istru usvaja stranka prava stanovište tamošnjih hrvatskih i slovenskih zastupnika, da imade hrvatski jezik biti u toj zemlji priznat i podpuno proveden u istarskom saboru i u svim autonomnim uredima.

Glede Bosne i Hercegovine stranka prava jednodušno stoji na stanovištu, da hrvatski jezik mora biti isključivo jedini državni i službeni jezik na području vanjske i unutarnje službe.

Stranka prava veseli se slozi muslimana i katolika Hrvata u tim zemljama i nastojat će, da se ta sloga uzdrži i učvrsti.

Stranka prava sa zahvalnošću priznaje otačbenički požrtvovni rad hrv.-slov. kluba na carevinskom vieću za odstranjenje izvanzakonskog stanja u Banovini, a vidi u tom prve uspješne pristupa braće Slovenaca u stranku prava.

Zauzeće Drinopolja.

Punih pet mjeseci trajala je oko drevnog Drinopolja žestoka i krvava bitka. U prvoj dobi ratovanja prodirale su bugarske čete pobjedonosno i neočekivano naglo, stigav do silno utvrdjene Čataldže, 30 kilometara udaljene od Carigrada. Nu to sjajno prodiranje nije za njih vriedilo toliko, koliko vriedi danas pad Turcima svetog grada Drinopolja. Taj je grad neobičnim junačtvom branio turski general Šukri paša na čelu dobro uvježbane do 80.000 momaka brojeće vojske.

Dugo su se Bugari i njihovi saveznici Srbi pripravljali na odlučnu navalu na silno utvrdjeno Drinopolje, nu do navale da nije došlo, jer da se je bugarski car Ferdinand tomu protivio, bojeći se prevelikih žrtava.

Ali konačno privolio je i car i učinjene su priprave na odlučnu navalu. Žestoka navala započela je dne 24. a svršila 26. marča. O toj groznoj navali doznajemo:

Čim je u glavnom ratnom stanu bila izdana naredba 23. pr. mj. u večer zapovjedniku drugog diela vojske, da napadne turske pozicije i da ih zauzme — general Ivanov je dao nalog, da sjutradan iza podne započnu operacije. Svi su obsadni topovi otvorili vatru proti vienca turskih utvrda. Turci su odgovarali sa svojim najjačim topovima. Iza 8 sati nastavili su s bombardiranjem, ali uz česta prekidanja, samo da se pješačtvu dade što više vremena, kako bi se pripravilo obći napadaj.

Prvi, koji su probili vienac turskih tvrdjava, bili su Srbi, i to 20. regimenta pod zapovjedničtvom generala Štefanovića. Šukri paša ponudio je generalu Stefanoviću svoj mač i predaju grada, nu general mu je odgovorio, da on nije glavni zapovjednik, pa nije kompetentan da primi predaju vojske i uputio Šukripašu na bugarskog generala Ivanova. Šukripaša je počeo nakon toga raspravljati o uvjetima predaje sa generalom Ivanovom.

Čim je car Ferdinand primio viest, da je Drinopolje palo — odmah je u posebnom vlaku s princevima i generalima Savovom, Ivanovom, Racijom i Petrovom krenuo prema osvojenom gradu. — Vlak se je morao zaustaviti nekoliko kilometara pred gradom, jer su Turci pokušali u zadnji čas da podignu u zrak veliki most, koji se nalazi na rieci Marici. To im je samo djelomično pošlo za rukom. Radi toga su putnici morali nastaviti svoj put u automobilu glavnom cestom, preko koje je prolazila nepregledna povorka turskih zarobljenika. Iza kratke su vožnje, za koje su Bugari svuda frenetično pozdravljali cara, car i njegova pratnja otišli u vojnički kasino, gdje je bio interniran Šukripaša i turski generalni štop. Car je najprije oduševljeno pozdravio vojsku, zatim je primio Šukripašu, koji mu je predao svoj mač. Ali mu ga car povratio, pohvalivši ga radi njegova junačkoga držanja.

Juriš je na Drinopolje trajao točno 49 sati. Bugari su zarobili 51.000 Turaka, — medju kojima 17 paša, 4 divizijska generala, 8 brigadnih generala, te ukupno 1220 turskih častnika. Medju zarobljenicima imade 64 njemačka, 18 rumunjskih i 6 belgijskih častnika.

Bugari su zauzeli 100.000 pušaka, 620 topova i velika skladišta zimskih kaputa. Prema jednoj viesti, koja još nije potvrdjena, Turci su bacili u zrak Selimovu džamiju.

Šukripaša sa svojim štopom je odveden u Sofiju, gdje je bio na najprijazniji način dočekan od štacionskog zapovjednika i interniran u jednom hotelu.

Rat na Balkanu!

Pula, 2. aprila 1913.

Junačko zauzeće Drinopolja po bugarskim i srbskim četama ovjenčava posljednje faze onog gigantskog djela, što ga hoće ostvariti balkanski saveznici u ratu s Turčinom. Bugari su sada kao i Srbi skoro izvršili svoje sveto djelo u ovom ratu. Još se Bugarima opire četa Turaka oko Čataldže, gdje su im Bugari zadali u ove zadnje dane silne gubitke.

Sve oči uprte su sada, osobito u zadnja tri dana na Skadar, kojeg obsjedanje neće da napuste uzprkos oštrog zahtjeva sa strane velevlasti. Radi toga poslat će velevlasti u crnogorske vode svoje ratne brodove kao demonstraciju, te ne bude li i to koristilo, da će Austrija ili Italija izkrcati svoje čete u Crnojgori. Ove posliednje već su pripravne na to. Napetost je radi Skadra vrlo velika i prieti pogibelj velikih zapletaja, te bi se moglo dogoditi štogod neočekivanog ako Crnagora ne popusti.

Uza sve to čini se, da će se doskora sklopiti mir izmedju ratujućih stranaka, jer je turska prihvatila uvjete velevlasti, na temelju kojih će ove posredovati kod balkanskih saveznika. Kako viesti glase, danas će i balkanski saveznici predati velevlastima svoje uvjete za preliminare mira, a koji da se vrlo malo razlikuju od onih velikih sila, pak se drži, da se neće naići na velike poteškoće za sklopljenje mira. A kad bi prestala neprijateljstva izmedju ratujućih stranaka, poboljšao bi se tada i sveobći europejski položaj.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Izloženje listina za III. izborni kotar sveobće kurije (grad Pula). Izborne listine za izbor zastupnika u III. kotaru občenite kurije (grad Pula) izloženo su od 1. do 14. aprila na občinskom poglavarstvu. Izbornicima slavenske narodnosti stoje iste na razpolaganje kroz cieli dan u prostorijama Narodne radničke organizacije. Od 5 sati na večer napried biti će izbornicima na razpolaganje po jedan povjerenik hrvatske stranke.

Pravo glasa u ovom kotaru imadu svi, koji su navršili 24 godine, bez obzira na to, da li plaća porez ili ne, a stanuju u Puli barem godinu dana.

Ovaj izborni kotar sačinjavaju prva dva izborna kotara, koja su ustanovljena za izbor zastupnika gradova, trgovišta i obrtnih mjesta te predgrađja Sv. Polikarpo.

Gradski izborni kotari občine Pule bivaju omedjašeni ovako:

I. izborni kotar sastojeći od dieta grada koji zovu „grad“ biva omedjašen ulicom Zaro, ulicom Giulia, ulicom Giosue Carducci (prije Circonvallazione) i cestom, koja vodi od Arene uzduž Valerijinog perivoja, obalom Franje Josipa i ulicom dell' Arsenale.

II. izborni kotar sastojeći od gradskih dielova Port' Aurea, sv. Martin, Zaro i od predgradja S. Michele biva omedjašen ulicom Giovia, ulicom Stanković, ulicom Dante, Sitnakom cestom do ulice Francesco Patrizio, pak od ove do ceste ozad pokrajinske bolnice, Medulinskom cestom ulev i baraka Rismondo, ulicom Mutila, ulicom Defranceschi do vježbališta mornarice i ulicom Polikarpa do raskršća sa ulicom Zaro. Dakle svi oni, koji stanuju u ovim dvim kotarima i u predgra-

gradju S. Polikarpo, imadu pravo glasa u ovom kotaru.

Rok za reklamacije traje do 14. aprila, zato neka svaki na vrieme dodje pogledati da li je u listini, da ga se može reklamirati ako je ispušten i da ne bude kasnije prigovora, kao što obično, što nije ovaj ili onaj u izbornoj listini.

Oproštajna večer. Kako smo javili svojedobno, sudac na ovom kot. sudu dr. Ivo Milić imenovan je predstojnikom kot. suda u Buzetu. Danas je dr. Ivo Milić ostavio naš grad i odputovao na svoje mjesto u Buzet. Tim povodom priredili su obljubljenom drugu i prijatelju mnogobrojni njegovi prijatelji dne 1. tek. mjes. oproštajnu večeru, na kojoj su se od njega iskreno rastali i zaželili mu svaku sreću i zdravlje u novom boravištu.

Dr. Ivo Milić, koji je pune četiri godine boravio u ovom gradu, ostavlja medju svima, koji su došli s njime u doticaj, kao dobar i pravedan sudac i kao građanin svuda najljepšu uspomenu. Ako ovaj sud i gubi u njemu jednog učenog i dobrog suca, radujemo se Buzećanima, koji u dru Miliću dobivaju vrstnog suca i savjetniku te odličnog gradjanina.

Pridružujući se i mi željama njegovih prijatelja i drugova na odlazku u novu postojbinu, želimo dru Miliću u Buzetu svako dobro i zdravlje.

*

Na oproštajnoj večeri sakupljeno je na predlog g. Nike Mardešića medju prisutnima K 163·20 za siromašnu djecu naših narodnih škola u Puli.

Obiteljska žalost. Rodoljubnu obitelj g. Grga Vratovića, kavanara, zadesila je prošlog tjedna teška žalost smrću ljubljenog sina Grga, od 17 god., djaka trgovačke akademije u Gracu. Podlegao je naglo ljutoj boljetici. U nedelju bio mu je sjajan sprovod uz mnogobrojno učestvovanje gradjanstva svih stališa. Ožalošćenoj obitelji naše iskreno saučešće a milom pokojniku bila lahka zemljica.

*

Da počasti uspomenu pok. G. Vratovića daje Ante Šverko ml. za Družbu K 5.

Vrhunac bezočnosti. U broju 10. našega lista od 6. marča t. g. pod naslovom „Crna nezahvalnost", predbacili smo talijanskom klerikalnom zastupniku na carevinskom vieću I. izbornog kotara Istre g. Spadaru veliku i u istinu najcrnju nezahvalnost prema izbornicima hrvatske i slovenske narodnosti, koje je podlo denuncirao u jednoj skroz i skroz lažnoj interpelaciji na ministra unutarnjih posala. Tom prilikom dokazali smo brojkama, da je bio g. Spadaro g. 1907. i g. 1911. izabran zastupnikom za carev. vieće jedino pomoću glasova hrvatsko-slovenskih izbornika, bez kojih bi bio oba puta **stalno** propao. Dodali smo još k tomu, što i danas ponovno i apodiktični tvrdimo, još ovo:

„G. Spadaro se je oba puta prije izbora, osobito prije užih izbora usmeno i pismeno preporučivao našim prvacima svog izbornog kotara, ističući svoja kršćanska načela i svoje pravdoljubije prema zakonu. To isto opetovao je i piscu ovih redaka, naginsiv, da se ne će nikada protiviti pravednim i opravdanim težnjama svojih slavenskih izbornika."

Na ovo pozivlje nas i dra Laginju, (koji medjutim ne ulazi ni malo u spomenuti članak) list talijanskih klerikalaca u Trstu, da za gornje tvrdnje donesemo dokumentirane dokaze, inače da će imati pravo nazvati nas niskim klevetnicima.

Mi vjerujemo pošt. organu krš. socijala talijanskih u Istri, da smo sve nje stavili u veliku nepriliku s onom našom tvrdnjom prema talijanskim liberalcima kamoraške dlake, koji tu tvrdju sada izrabljuju za sebe, ali prije nego se onako izprčio, kao da smo mi ustvrdili nešto lažna ili izmišljena, imao je prije upitati g. Spadara što je istine u stvari i pozvati ga, da g. Spadaro izravno i javno sa svojim podpisom opovrgne, ako je kadar, naše gornje tvrdnje, pa da vidimo onda, koji će ostati klevetnik i lažac. Zast. Spadara smo prikorili i njemu ćemo odgovarati gdjegod hoće, dok pos. organu talijanskih klerikala poručujemo, da se u buduće ne prikazuje u vrhuncu bezočnosti.

Izlet „Hrv. Sokola" u Vinkuran. U nedjelju dne 6. o. mj. biti će izlet Hrvatskog Sokola u Vinkuran uz sudjelovanje društvene fanfare. Sastajalište pred Nar. Domom u 2 sata p. p., odakle se kreće pojedince put Vinkurana. Pozivlju se svi članovi i članice našeg Sokola, da čim mnogobrojnije prisustvuju tom izletu.

Tko će biti imenovan porečko-puljskim biskupom? Čitamo u tršćanskim novinama i bilježimo po novinarskoj dužnosti, da će do mala slediti imenovanje župnika kod sv. Antuna novoga u Trstu i počastnoga kanonika preč. g. dra Pederzolli Trifuna za biskupa porečko-puljskoga.

† **Dr. Ivan Cleva.** Dne 1. t. mj. umro je u Vodnjanu zem. zastupnik na istarskom saboru i načelnik Vodnjanski dr. Ivan Cleva, u dobi od 62 godine. Pokojnik bio je rodom iz Barbana, zvanjem liečnik i dugi niz godina zastupnikom. Bio je naš veliki narodni protivnik u istarskom saboru i kao prisjednik zem. odbora, gdje je postao glasovit, osobito zbog potalijančivanja naziva naših mjesta i gradova. Pokopan je jučer po podne u Vodnjanu. Počivao u miru.

Za gradnju nove crkve u Banjolama. Namjestništvo je podielilo odboru za izgradnju jedne crkve u Banjolama dozvolu za sabiranje prinosa u koparsko-tršćanskoj i porečko-puljskoj biskupiji. Za sabiranje milodara ovlašteni su Krsto Mikovilović i Luka Crnobori iz Banjola. Trošak za izgradnju crkve proračunan je na K 25.000.

Odlazeći iz ovoga grada, pozdravljam najsrdačnije prijatelje i znance s kojima se nisam mogao osobno oprostiti.

Pula, dne 2. travnja 1913.

Dr. Ivo Milić.

Lošinjski kotar

Veliki Lošinj, 29. III. 1913. Drugi uskrsni blagdan obdarilo nas je Dramatsko Društvo iz Malog Lošinja ponovno jednom veoma uspjelom zabavnom večeri. Dne 24. predstavljalo je naime rečeno društvo u našem Hrvatskom Domu igru „Fakin od Porta", koju je preveo iz francuskog i priredio za naše prilike naš pisac Viktor Car Emin. Prevodilac prilagodio je komad tako uspjelo našem primorskom živalju, da bi ga se potpunim pravom moglo nazvati narodnim komadom. Starac Martin Tičić i njegova plemenita ženica Kate jesu pravi hrvatski Primorci. Jezik je narodni i čist. Izvedbi igre pako nema prigovora, držimo li na umu, da su igrali diletanti. Uvriedio bih cjelinu, kad bih pohvalio kojega pojedinca, svi dobro odigrše svoje uloge.

Dok se najljepše zahvaljujemo dramatskom društvu u Malom Lošinju i njegovim požrtvovnim članovima, moramo progovoriti našem narodu, da se je u veoma malenom broju odazvao pozivu. Na svakojake „marijonette" i saltimbanke naš narod kao lud hrli, pa makar u protivničku kuću, dok kod naših zabava u tako malenom broju prisustvuje. Lošinjani, kada ćete se opametiti?!

Voloski kotar

† **Vinko Mavrličić**, posjednik i občinski zastupnik u Dragi Mošćeničkoj umro je dne 24. pr. mj., a sahranjen bje u sriedu dne 26. pr. mj. uz saučešće cielog domaćeg pučanstva i znanaca i prijatelja iz Lovrana, Voloskog-Opatije i Kastavske občine. Pokojnik bijaše vrli rodoljub, koji se je rado žrtvovao za narodnu dobrobit te je bio članom svih narodnih društava u svojoj občini i također članom Sokola u Voloskom-Opatiji od postanka ovog društva. Isto imade malo članova, koji bi bili tako redno i savjestno vršili svoje članske dužnosti, kao što je pokojnik. U svojoj oporuci namjenio je društvu Hrv. Sokol u Voloskom Opatiji liepi zapis od K 500, a razne iznose namienio je drugim narodnim institucijama u Istri.

Kod sprovoda učestvovao je također Hrv. Sokol iz Voloskog-Opatije sa jednim svojim odjelom i društvenom zastavom. Prisustvovaše također sprovodu predsjednik Družbe sv. Cirila i Metoda profesor Vjekoslav Spinčić i predsjedničtvo kotarske gospodarske zadruge u Opatiji, kod koje bijaše pokojni Mavričić odbornik. Nad otvorenim grobom oprostio se je od pokojnika starješina Hrv. Sokola u Voloskom-Opatiji sa kratkim nadgrobnim govorom.

Iz Zameta. Radi blizine grada Rieke i njenog napredka, raste i broj pučanstva u Zametu tako, da je u posljednjih deset godina broj njegovog pučanstva porastao za cielih 100 po sto. Ova porezna občina, koja već sada broji 2400 stanovnika, spada pod kapelaniju Sv. Križa u Srdočevoj, gdje se nalazi kapelanska crkvica, koja je većini pučanstva Zameta dosta daleko, radi česa jedan dio Zametana voli polaziti crkvu na Rieci, a mnogi — u današnjem vieku komoditete — riedko kada i zalaze u crkvu.

Uvidila se je potreba jedne crkve u Zametu. I zbilja još pred više godina ustanovio se je jedan odbor, koji je poduzeo potrebito za gradnju crkve. Od predpostavljenih oblasti izhodio je dozvolu za gradnju, dao se na sakupljanje milodara, a dobio je i nešto podpore. Tim novcem, koji nije ni iz daleka dostajao za cielu gradnju, počeo je graditi crkvu i dogradio ju. Prošle nedelje dne 30. marča bio je blagoslov ove crkve, koja je posvećena presv. srcu Isusovu. Taj čin obavio je veleč. gosp. F. Ryslavy, župnik dekan iz Kastva uz sudjelovanje dvojice gg. kapelana. Kod svečanosti sudjelovala je vojnička glazba, pjevačko društvo „Sloga" i prisustvovala je korporativno Udruga sv Mihovila u Rubeši.

Poželjno bi bilo, da i puk iz bližnjih krajeva položi svoj milodar za manjkajuće potrebštine ove crkve, za koju se ne može sve nabaviti prinosima domaćeg pučanstva i ne uzev u obzir, da crkvu tereti prilično velik dug, kojega bi se mogla lahko riešiti, kad bi neki mjestni kućegospodari učinili svoju dužnost, koju su žalibože propustili.

Pazinski kotar

Iz Plomina. C. k. poštanski ured ovdje nalazi se već dulje vremena u kući gosp. kapetana Zagabria. On je sagradio tu kuću najviše s tom namjerom, da priredi svom rodnom mjestu čim ljepše prostorije za poštu i njezine činovnike, budući u Plominu nije bilo druge kuće za to. Pak se mora u istinu reći, da je time svime najbolje ugodio. Koli občinstvo toli činovničtvo, bili su do sada uviek zadovoljni sa spomenutim prostorijama.

Sada na jedan put, ne zna se s kojeg razloga, odlučila je gdjica Grum, poštarica, prenesti poštanski i brzojavni ured u kuću g. načelnika Tonetti-a. U istoj se kući već nalazi občinski ured sa stanom občinskog tajnika i žandarmerija, te nema više potrebitog mjesta za poštu.

Ovdje se svi čude, kako je moglo to dozvoliti c. k. ravnateljstvo pošta i brzojava, budući su bili zadovoljni koli gosp. Zagabria kao vlastnik kuće, toli g. Drnovšek, nadglednik brzojavne pruge ovdje kao najamnik iste, da ostane poštanski ured i za unapried na svojem starom mjestu uz dosadanje uvjete. Nego čuje se nekako iz daleka, da imade gospodjica poštarica velikih prijatelja kod ravnateljstva pošte u Trstu, koji, reć bi, znadu već stvari tako urediti, da se ispune u svemu vruće želje njihove štićenice, pa makar bilo to i proti volji svega puka, a k tomu premještenju poštanskog ureda doprineslo je najbrže ne malo i to, što se je počela gdjica poštarica družiti s nekojim ovdašnjim Talijanašima, kojim nije bilo drago, da bude poštanski ured u stanu jednog našeg čovjeka, te su ju nagovorili, da ga prenese drugamo. A njoj je taj savjet dobro došao, jer si misli, da će se time osvetiti svome kućnom gospodaru, što se je usudio više puta prijateljski i očinski upozoriti ju, neka se čuva nekojih svojih mušica, koje bi joj mogle naškoditi. Tu je napokon još jedna ni malo liepa stvar po sriedi, o kojoj ne ćemo da govorimo ovdje, ali za koju znadu već svi u Plominu, te se čude, kako mogu mučati o tome oni, koji su postavljeni, da paze na mir i red i dobro ponašanje u mjestu. Ali neka paze dobro, da na to njihovo mučanje i pokrivanje nezakonitosti ne bude progovorio napokon sam puk, jer će onda morati pobrati šila i kopita te poći od kud su i došli. Za danas dosta o tome.

C. k. ravnateljstvu pošta i brzojava pak najtoplije preporučamo, da dobro pazi na djelovanje svojih činovnika, koji, reć bi, ugode više puta radje jednoj osobi nego svemu puku.

Razne primorske viesti

Za Družbu. Istarski Talijani hoće, da iskoriste sadašnje neprijateljsko razpoloženje viših odlučujućih krugova spram južnih Slavena. Njihovo novinstvo prikazuje Hrvate i Slovence u Primorju elementom nepouzdanim i monarhiji neprijateljskim, ističući vajno, kako su oni, Talijani, stup carstva i čvrst nasip protiv slavenske provale. Odlučujući krugovi nasjedaju našim Talijanima ako i ne iz uvjerenja, a ono iz mržnje proti nas.

Kao uviek, prva je na udaru naša Družba. Gdje god mogu čine joj neprilika, poteškoća, zapreka. Hoće da je utuku, da je skuče. Tako je prošlih dana hrvatoštajerško kot. škol vieće u Poreču izdalo naredbu, koja družbinom učitelju oduzimlje svaku slobodu kretanja, govora i disanja. On ne smije politički raditi, ne smije se baviti nikakvim poslom, koji bi zasjecao u kulturni i društveni život svoga mjesta. Na družbinoj zgradi ne smije se vješati hrvatska trobojnica: hrvatske

Pozor! PRUŽA SE RIEDKA PRILIKA!

Specialiteti u manifakturnoj robi kao **bijelo rublje i sukno za gospodje i gospodu. Vjenčano opremanje mladoženje** obavlja se najpomnije.

Tjedansko i mjesečno odplaćivanje na 3-6 mjeseci počeka!

Na zahtjev, eventualno poziv dopisnicom, dolazim u kuću sa uzorcima. Uz odlično poštovanje

W. WEISZ, PULA - Olivo Cornelio broj 2.

Broj 15. Pula, u četvrtak dne 10. aprila 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novca predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili poštozalcom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se se plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nestogu sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju. Nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } nagodinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan istc.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju svapisma i predplate

Odgovorni urednik Jerko J. Mahnlja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu.

Novi porečko-puljski biskup.

Dulje vremena povlačilo se novinama ime mons. dr. Trifuna Pederzolli, župnika kod sv. Antuna novoga u Trstu, kao nasljednika pok. biskupa Flappa na stolicu porečko-puljske biskupije. Sada je pako konačna odluka pala i imenovanje mons. dr. Pederzolli a za porečko puljskog biskupa je gotova stvar. Novi porečko-puljski biskup jest rodom iz Kotora u Dalmaciji a po ocu iz talijanskog Tirola, star 54 godine, uzgojen u talijanskom duhu u kući i u gimnaziji Zmajevićevog sjemeništa, gdje su Jezuiti iz Italije vodili i poučavali sve predmete. Toliko možemo za sada reći o novom biskupu s dodatkom, da poznaje dostatno i hrvatski i do sada se nije isticao u politici ili bolje nije se čulo za njega, da bi se mješao u narodnostnu borbu izmedju nas i Talijana Primorja.

Prigodom tog imenovanja moramo iskreno i otvoreno reći svoju i mi, ne toliko o osobi novoga biskupa, nego poglavito o položaju i upravi porečko-puljskog biskupa.

Talijanske kamorraške novine cielog Primorja pozdravile su imenovanje mons. Pederzolli-a velikim oduševljenjem u dugim člancima iznoseć vrline i krieposti novoga biskupa. Kad bismo htjeli po tim pohvalnim člancima talijanske kamorraške štampe suditi novog biskupa, morali bismo reći: malum omen: ali pošto novoimenovani biskup porečko-puljske biskupije nije kriv, da ga talijanska liberalna kamoraška štampa Primorja hvali i uzdiže, ne smijemo i ne možemo to uzeti odmah za zao znak, već uzmimo te hvalospjeve kamorre kao lažne, neiskrene i dvolične izljeve kamorraša u vrozirne, nečiste svrhe, htijući već prije nastupa pridobiti novog biskupa za sebe u niskoj borbi proti nama. Zato ti hvalospjevi talijanske liberalne kamoraške klike nisu ništa drugo nego podlo i ogavno laskanje i puzanje.

Talijani Istre ne propuste nikada niti jedne prilike, a da svako pitanje bilo političko, gospodarstveno, crkveno, kulturno itd., ne svedu na politiku, te pokrenu svu svoju moć i vlast dok to pitanje ne biva riešeno lih u njihove nečiste svrhe a proti nama za našu moralnu i materijalnu štetu i propast. Tako su i ovog puta poduzeli Talijani sva sredstva i upotriebili svoj položaj na junti i bezstidnu premoć u zemlji, dok nisu kod državnih faktora postigli da bude imenovan porečko-puljskim biskupom njihov kandidat.

Dugim biskupovanjem pokojnog Flappa i načinom upravljanja porečko-puljske biskupije kroz to vrieme osokoljeni upiliše u glavu i rek bi osvjedočiše kompetentne državne faktore, da je porečko puljska biskupija isključivo talijanski posjed, da je porečko-puljska biskupija jedino za Talijane. Veći broj hrvatskog pučanstva u toj biskupiji, maldane jedini viernici te štuju crkvu i ovršuju zakone crkve i zapovjedi božje — na to se ne smije obazirati; udovoljenje pohotnih želja i niskih ciljeva kamorraške klike u Istri i zemaljskom odboru to su jedini i glavni argumenti, kojima istarska talijanska kamorra zahtjeva biskupa porečko puljskoga za sebe i fanatizovanu ultratalijansku kliku u Poreču.

Mi smo za biskupovanja pok. Flappa nebrojeno puta istaknuli u ovom listu poznatu i žalostnu činjenicu, da je porečko-puljskom biskupijom vladala više talijanska junta u Poreču, nego li ordinarijat; da je talijanska klika u Poreču sa ulice mnogo puta namećala ordinarijatu svoje fanatične zahtjeve proti našim svetinjam i viseput postigla ne jedan veto ordinarijata u najopravdanijem udovoljenju naših zahtjeva i zakonom zaštićenih prava. Progonstva našeg jezika u crkvama naših mjesta, zabrana hrvatske molitve, propovieđi, pobožnog pjevanja i naučanja katoličke vjere — progonstva i skoro istriebljenje narodnih svećenika te silovito nametnuće tudjih talijanskih svećenika hrvatskom puku ove biskupije, koji ne razumiju puk ni ovaj njih — sve su to preočiti dokazi one žalostne činjenice i posljedice, koje su morale nastati usljed sistema, kojeg izrabljuje za sebe oligarhična talijanska kamorra na svakom polju, tako i na crkvenom. Ona talijanska kamorra, koja nikad ne zaviri u crkvu izim da se crkvi i svetinjama vjere naruge, napadne službenike vjere, ošteti i priarati crkvu i skuči što je više moguće pod svoju vlast povlastice i prava crkve a svećenstvu na svakom koraku baci klip pod noge! Sve bi to izgledalo neverjerojatno, pretjerano, kad ne bi za to bilo na pretek dokaza i vidljivih činjenica. Ordinarijat porečko-puljske biskupije bio je više na junti i i porečkoj ulici, nego li u biskupskoj palači!

Uz ovakove okolnosti mi vrlo dvojimo, da ne rečemo e smo više no stalni, da će se odnošaji u porečko-puljskoj biskupiji promieniti pa stajao tko mu drago na čelu te biskupije. Možda je ova naša tvrdnja odviše smiona, ali žalostnim iskustvom poučeni ne možemo se nadati korjenitom izliečenju zla, kog je stvorila istarska talijanska kamorra. U tom nas podkriepljuje okolnost, što je tome podlegao u brzo pok. biskup Flapp, za kojeg i Talijani kažu, da je bio u početku pun energije, samostalnosti, vrlo učen i svestrano naobražen, prožet pravednošću i nepristranošću, uz to pobožan i dobar. Ipak ga je svladao ambijenat fanatične ulice u gradu Poreču i još više ona tiranska moć i vlast na istarskoj junti, koja hucka i fanatizira porečku ulicu proti svakoj pravednosti i najpoštenijem djelu.

Nastaje pitanje, hoće li se moći ovom strašnom zlu oteti novoimenovani biskup mons. dr. Trifun Pederzolli? Teško, dokgod bude njegovo sielo u Poreču; ali ako mu podje za rukom odoljati toj silnoj napasti, pokazat će, da je čovjek u pravom smislu te rieči, biskup Providnosti, koji će biskupiji učiniti mnogo dobra i pročistiti ju od kukolja i zaraze, što hara godine i godine na zator crkve i vjere, doniet će svom stadu sreću i mir, učvrstiti ga u kršćanskoj vjeri i svratiti na pravi put pravde i zakona božjih. Naš puk će takovog biskupa blagoslivljati i zahvaljivati Providnosti na takvom pastiru.

Mi smo osvjedočeni, da su novoimenovanom biskupu poznate sve spomenute prilike, pak zato će mu biti prva i poglavita briga, da se svom dušom i srcem dade na teški posao: ukloniti, po našem čvrstom uvjerenju, ponajglavitiji uzrok tog zla, a taj je: **premještenje biskupske stolice u Pulu.** Kad to postigne, uklonit će jednim mahom sve ostale uzroke i napasti, kojima će biti izložen u gradu Poreču, jer dokgod bude u njemu, naš hrvatski puk one biskupije nema se nadati boljitku ni duševnom ni tjelesnom. Taj uvjet imao bi mons. Pederzolli postaviti kao conditio sine qua non prije svog nastupa na stolicu porečko-puliske biskupije. Uz druge ne manje važne uzroke za premještenje biskupske stolice iz Poreča u Pulu, stoji takodjer i ovaj medju važnijima, a taj je: čast i dostojanstvo jednog biskupa, koji bi se više uvažavali u Puli na veći ugled crkvene hierarhije i veliku korist i probit same vjere, kao što i na podignuće sve to više smalaksajućeg vjerskog čuvstva u ovom gradu. Opetujemo: jedino iz novog siela moći će novi Pastir dieliti svoj pastirski blagoslov jednako i pravedno cielom sebi povjerenom stadu.

Ove rieči napisasmo u najboljoj namjeri kao osvjedočeni kršćani, htijući iskreno i otvoreno prikazati naše stanovište pri nastupu novog biskupa. Odklanjamo najodlučnije ujedno možebitni prikor, da nas je na ovakovo pisanje potaknula okolnost, što je novi biskup talijanske narodnosti i što nije na to mjesto imenovan koji Slaven. Tu osvadu odbijamo najodrješitije. Presvjetli dr. Pederzolli pozna i hrvatski jezik, ako ne sasma dobro, uvjereni smo, da će mu se kao Dalmatincu brzo povratiti riek izraza i rieči, koje mu ispaše iz pameti zaradi dužeg ne govorenja našeg jezika, i s te strane mi bismo bili posve zadovoljni s njegovim imenovanjem. Ali to poznavanje jezika prestat će biti dobrim svojstvom i nužnim uslovom sposob-

Bilješke iz talijanskog pašalika.

Fasci je prove . . . . tako viču sada jednoglasno talijanski liberalci i talijanski klerikalci u pitanju Spadara. Mi da im moramo pružiti dokumentirane dokaze o pomoći naših izbornika Spadaru. Crna nezahvalnosti, ime ti je Spadaro. Pitaju dokaze za ono, što i vrapci na krovu dobro znadu. To je isto kao pitati: vanka dokaze, da je talijanska stranka poštena, a svi dobro znamo za užasnu prazninu občinske blagajne u Puli.

* * *

Talijani vele, da su zadovoljni sa imenovanjem porečko-puljskog biskupa u osobi mons. Pederzolli. Eto u tomi idemo im malo u susret, te ćemo reći: kad su ne sretne prilike kod nas još takove, da nijo mogao ni jedan naš svećenik postati biskupom u Poreču, te se htjelo jednog Talijana, izmedju svih Talijana najbolji je skoro Pederzolli.

Talijani dobro znadu, da je novi biskup blage ćudi i bez energije, te računaju na pokvareni ambijent u Poreču, koji bi mogao uplivati na Pederzollia. U tom se možda ne varaju — a možda i da. Sam Bog znade budućnost.

* * *

Talijani se organizuju. Rade na svu silu. Osnovali su, kako je već poznato našim čitateljima novo političko društvo „Unione Nazionale", te izdavaju i glasilo društva pod istim imenom. Predsjednik društva je dobro poznati arlekin Bennati.

Talijani kupe članove za svoje društvo na sve strane. Izabrali su ponajlanike po svim občinama, te se kane do malo dana konstituirati. A mi?

Žuriti se moramo takodjer, jer spavanjem ćemo izgubiti i ono što smo do kaila teškom mukom spasili.

U Pomoć Niemci! To je zmisao jednog članka prošlog tjedna u židovsko-talijanskom glasilu „Il Piccolo". U pomoć Niemci, proti **Slavenima!**

Nemojte — vele Talijani — vi Niemci graditi vaše narodne kuće u Trstu, nemojte oslabiti talijanstvo, jer oslabljeno talijanstvo snaga je Slavena, koji su i vasi neprijatelji.

I ne samo židovsko glasilo nego i svi Talijani su istoga mnienja. Radje Kinezu ili Kafrancu, samo ne Slavenu!

Cielo ovo postupanje Talijana u obćigled velike i prave pogibelji pred Niemcima i u obćigled najpoštenijih i najzakonitijih naših zahtjeva, jest jedna prava ludost; a u ludjačinu se postupa sa silom. Naša nije nak bude sat rad i naše energično odbijanje svakog talijanskog zahtjeva.

* * *

Židovsko glasilo u Trstu je ovih dana pošteno nasamarilo jednog bedaka, koji vjeruje u sveznanje Pikula u Trstu. Dvojica su se naime okladila: jedan je naime tvrdio, da se samo u bečkom parlamentu može govoriti više jezika a u budimpeštanskom samo madjarski. Drugi je tvrdio, da se i u budimpeštanskom parlamentu može govoriti još koji drugi jezik.

Ova dvojica pametnjakovića obratili se za informacije židu u Trstu, a židovski im je list odgovorio, da se u budimpeštanskom saboru može govoriti samo madjarski, što je očita laž, jer je u ovom parlamentu dozvoljeno govoriti i hrvatski, te je tako jedan od ove dvojice nevino izgubio okladu. Dobro mu stoji, kad nema pametnijeg odvjetnika od spomenutog lista, koji iz mržnje prema Hrvatima nije htio reći, da se u budimpeštanskom parlamentu govori i hrvatski.

nosti onim mahom, čim podlegne fatalnom ambijentu istarske talijanske klike i podje stopama svog predšastnika.

Uvjeravamo pak najsvečanije novog Pastira porečko-puljske biskupije, da ćemo mi uviek poticati sav naš hrvatski narod na ljubav i odanost prema njegovom biskupskom štapu, dokgod bude dielio svoju ljubav i pravednost i prema našemu narodu i njegovim svetinjama!

† Erazmo Barčić

Dne 6. o. mj. u 8 sati na večer umro je od srčane kapi Erazmo Barčić. On je još istog dana bio čitavo poslie podne dobre volje. Još u pet i pol sati primio je jednog novinara, da mu dade zanimiv interview o uvedenju državne policije u Rieci. Na večer oko 8 sati spremao se u kazalište, kad ga u tom spremanju udari srčna kap. Odmah su došli liečnici dr. Deškoviċ i dr. Kiseljak, ali nisu mogli drugo nego konstatovati smrt. Nenadana smrt Erazma Barčića pobudila je obću senzaciju i dubok dojam na Rieci, gdje ga je sve poštivalo. Hrvatska društva odkazala su sve zabave. S Barčićem liеže u grob posljednji od riečkih patricija.

*

Erazmo Barčić bio je jedna izmedju najodličnijih pojava u političkom životu Hrvatske, posebice pak na Rieci, gdje je bio inkarnacija Hrvatstva, tog otetog nam i umjetno otudjivanog grada. Već kao mladić u pedesetim godinama živo je i odlučno dizao svoj glas za slobodu Hrvatske i njezinog prava na hrvatsku Rieku. Kasnije u konstitucionalnoj dobi istakao se nepopustljivim zagovornikom hrvatskog državnog prava, pravim pionirom slobode i ujedinjenja hrvatskog naroda u i izvan hrvatskog sabora, gdje je uz Antu Starčeviċa, Eugena Kvaternika i dr. gromorno branio slobodu i samostalnost Hrvatske. Duboko prožet tim idejama, ostao im je vieran sve do zadnjega daha. Te je ideje pokazao i na odličnom mjestu kao dobri predsjednik hrvatskog sabora u govoru, kojim je oslovio 1906. prave narodne predstavnike u svršio riečima iz himne Garibaldia „Va fuori, o stranier" (odlazi, tudjinče — iz moje domovine!). Tim riečima karakterizirao je Barčić najjasnije svoje duboko čuvstvo ljubavi prema hrvatskoj domovini, svoj čisti karakter i živo pregnuće do najtanje žilice za slobodu Hrvatske!

*

Erazmo Barčić rodio se na Rieci 9. junija 1830. godine iz ugledne patricijske porodice grada Rieke. Tu je svršio pučke škole i gimnaziju, a na to pošao na pravoslovnu akademiju u Zagreb. Iza svršenih nauka službovao je kratko vrieme u sudačkoj struci, koju je napustio i posvetio se odvjetničtvu, da može slobodan i nezavisan sve svoje sile kao pravi Hrvat posvetiti slobodi i nezavisnosti Hrvatske.

Sprovod ovog velikog Hrvata obavio se u utorak prije podne uz neizmjerno učestvovanje cielog gradjanstva Rieke, hrvatskog Primorja i izaslanika iz sve Hrvatske i bližnje Istre.

Velebrojni izrazi saučešća nad smrću odličnog rodoljuba sa svih krajeva hrvatskih zemalja dokazuju, kako se duboko svih Hrvata kosnula tužna vieść o njegovoj smrti. Uspomena na Erazma Barčića, muža lavskog srca za oslobodjenje i ujedinjenje svih Hrvata, ostat će neizbrisiva u srcima cielog hrvatskog naroda.

Slava Erazmu Barčiću!

Sjetite se Družbe sv. Cirila Metoda za Istru.

Rat na Balkanu!

Pula, 9. aprila 1913.

Iza pada Drinopolja bugarske čete dolaze do manjih sukoba sa Turcima kod Čataldže; ali tu je u ove posljednje dane utihnula puška, jer se bliža doba kad će biti sklopljen mir, pošto su Bugari i Turci na tiho ugovorili, da se obustave neprijateljstva.

Ako je na skrajnjem Istoku prestalo ono neizmjerno prolievanje krvi, nije tako oko Skadra. Prošlog tjedna bio se oko tog grada užasno krvav boj izmedju crnogorsko-srpskih i turskih četa. Crnogorci preuzeše i hite na svaki način bez obzira na žrtve da zauzmu Skadar, uza sve to, što se tome protive velevlasti. Tako su Crnogorci prošlog petka i subote navalili nečuvenom odvažnošću i junačtvom na visoku i čvrsto utvrdjenu glavicu Taraboš, sa koje Turci uporno brane Skadar, jer kad bi Taraboš pao, onda bi bila Crnogorcima otvorena vrata u Skadar. Prigodom te navale, koja je bila jedna od najkrvavijih, izgubili su Crnogorci mnogo ljudi ubijenih i ranjenih a da nisu postigli svrhe, jer nisu mogli zauzeti cielu glavicu već samo nekoliko manjih utvrda na istoj.

Za Skadar su Crnogorci žrtvovali do sada skoro trećinu svoje vojske — preko 10.000 ljudi — a teško da će ga dobiti u svoju vlast ako ga i zauzmu. Austro-Ugarska naime tvrdo zahtjeva, da Skadar ne smije pripasti Crnojgori već ostati u budućoj Albaniji. Za taj svoj zahtjev je predobila i ostale velevlasti, pak njihovi poslanici na konferenciji u Londonu zaključili su i poručili crnogorskoj vladi, da Skadar neće biti nikada njihov te zato da povuku čete ispod Skadra, jer im je uzaludno svako prolievanje krvi i žrtvovanje ljudskih života radi Skadra. Crnogora nije poslušala tu poruku i nastavila borbu za Skadar i odgovorila, da je Skadar za Crnu Goru životno pitanje te će ili Skadar biti njihov ili nestati Crnegore. Na taj odgovor Crnegore odgovorile su velevlasti time, što su poslali pred obale Crnegore — pred Bar i Ulčinj — svoje ratne brodove, kojih se sakupilo tu oko dvadesetak. Nu i ta prietnja nije ganula crnogorskog kralja, koji je došao sam na jedno brdo da vidi te silne gjemije. Zapovjednik svih tih ratnih brodova, engleski admiral, poručio je odmah crnogorskom kralju, da obustavi bombardovanje Skadra, i povuče svoje čete ispred njega. Crnogorski kralj je ponovno odgovorio nato isto kao velevlastima.

Sada ti ratni brodovi stoje usidreni pred crnogorskom obalom čekajući zapovjedi svojih vlada i razvitak dogodjaja.

Crnogorci i Srbi ispred Skadra spremaju se medjutim na odlučni napad na grad, te ako velevlasti ne poduzmu kakav novi pritisak ili silu na Crnugoru, imao bi grad doskora pasti obijedateljima u ruke. Kako se pak druge vlasti glase, velevlasti se pogovaraju, da odštete Crnugoru za Skadar jednim drugim zemljištem na moru ili prema Albaniji, a po drugim viestima nude velevlasti Crnojgori kao odštetu za Skadar 20 milijuna kruna, po čemu bi na svakog Crnogorca odpalo 80 kruna.

Uza svu tu napetost medjunarodnog položaja, ipak za sada nije predvidjeti kakve pogibelji, jer se čini, da će se i tu naći izlaz, koji će Crnugoru zadovoljiti, te će silom okolnosti prinudjena napokon popustiti glede Skadra.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Izbor zemalj. zastupnika u Puli. U zadnjem broju smo donieli, da su listine za izbor zemaljskog zastupnika za treći izborni kotar sveobće kurije, za grad Pulu izložene od 1. do 14 aprila. Ujedno smo opisali i naveli sve ulice, koje spadaju u taj kotar i spomenuli, da u tom kotaru imade pravo glasa svaki onaj, koji je navršio 24 godine, stanuje barem godinu dana u Puli do dana razpisa izbora, da je austrijski državljan, bez obzira na to, da li plaća porez ili ne.

Prema tome rok za reklamacije traje još do budućeg ponedjeljka 14. t. mj. Obzirom na to kratko vrieme, pozivljemo sve Slavene u Puli, da se prijave u Narodnoj radničkoj organizaciji, gdje je svaki dan od 5 s. dalje jedan od odbora, koji prima reklamacije i pregleda ako je koji iz listina izpušten. Svaki pravi Slaven treba da dodje pogledati, ako je upisan u izborne listine.

Izbor će se obaviti dne 18. maja t. g. a eventualni uži izbor dne 15. maja. Mjesto i sat izbora doznat će se kasnije, što ćemo na vrieme obznaniti, a ujedno biti će to naznačeno na legitimaciji, koju će primiti svaki izbornik.

Talijani i socijalisti se spremaju živo za taj izbor, te je kandidat socialista vodja njihov u Puli Lirussi, a Talijani od kamorre da će postaviti kandidatom dra Agostini, liečnika bolestničke blagajne za civilne radnike ratne mornarice. Jedni i drugi se sada kolju medju sobom, ali će se najzad složit po starom običaju socijalista i kammorre; kad dodje pogibelj talijanstvu, onda priskoče socijalisti spašavati kamorri talijanstvo Pule, kako je to bilo kod svakih izbora do sada. U početku se grizu kao pas i mačka, da zasliepe svoju fanatiziranu masu, a onda na koncu složno, kao da nije bilo nikad ništa medju njima, naskoče nas Slavene.

Zato treba tim više da svaki Slaven učini svoju dužnost, da uzmognemo lakše odoljeti dvojakom neprijatelju. Svaki od naših neka nagovara prijatelje i znance, da idu pogledati ako su u izbornoj listini, pak će tek onda biti broj naših tolik, da ćemo moći častno stupiti na izbor i pokazati našim narodnim protivnicimu, da niti u gradu ne mogu voditi računa bez nas.

† **Ivan Mrzljak.** Jučer u jutro preminuo je g. Ivan Mrzljak, kancelista c. i k. ratne mornarice, u dobi od 57 godine. Pokojnik rodom iz Novoga Vinodolskog, isticao se uviek svojim sviestnim rodoljubljem u narodnoj borbi i u svakoj prilici podpomagao našu narodnu stvar. Poboljevajući duže vremena otela nam ga je nemila smrt. Svaki koji ga je poznavao duboko će požaliti smrt dobrog Ivana Mrzljaka. Žalež i mi od srca za pokojnikom, izrazujemo svoj rodbini naše najdublje žalovanje a milom pokojniku bila vječnaja pamjat!

Sprovod pokojnika obaviti će se u petak 11. t. m. u 4 s. po podne iz bolnice c. i kr. ratne mornarice na vojničko groblje.

Izlet Sokola u Vinkuran. Prošle nedjelje bio je najavljeni izlet našeg Sokola u Vinkuran sa fanfarom, koja je tog dana nastupila prvi put na čast. Izletu je prisustvovalo mnogobrojno naše občinstvo iz grada, koje je uz svirku sokolske fanfare veselo stupalo tamo i natrag. U samom Vinkuranu bili su pripravljeni stolovi na otvorenom, gdje su se gosti ugodno zabavljali uz pjevanje rodoljubnih pjesama, a sokolska fanfara koncertom zasladjivala časove izletnika, koji su vriednim fanfarama burno povladjivali na liepom izvadjanju. U sumrak povratili se izletnici odpraćeni živio-kliči rodoljubnih Vinkuranaca. Cieli izlet prošao je u najljepšem redu i miru.

Na izletu se nije zaboravilo ni na našu Družbu, te je za istu na predlog i rodoljubnim činom g. Milana Dukića, učitelja u Banjolam, sakupljeno medju izletnicima K 35·64.

Neumjestna isticanja. Primamo odnarodnog zastupnika: Prošlog čedna preminuo je občinski načelnik u Vodnjanu i zemaljski zastupnik g. dr. Ivan Cleva, o kojem je donio i naš list par redaka u zadnjem broju. Obitelj pokojnika, ili netko za nju, poslala je osmrtnicu i meni kao zemalj. zastupniku, dakako s talijanskim naslovom, što je učinila valjda i ostalim zem. zastupnicima Istre i što se čini i drugdje u naobraženom svietu. Istoga dana poslao sam udovi pokojnika posjetnicu s običajnim izrazom saučešća — sve dakako u talijanskom jeziku t. j. naslov i običajni „p. c.".

U nedjelju primih crno uokvireno pisamce s talijanskim naslovom i talijanskim sadržajem t. j. zahvatom za izraze saučešća. Proti tomu ne može se ništa, jer tako rade svi iole naobraženi ljudi, ali proti čemu moram prosvjedovati i što nebi bio učinio nijedan naš pastir, jest činjenica, da su na omot pisma priliepili biljeg glasovite svoje „Lega nazionale". To su valjda učinili i drugim našim zastupnicima i to smatram ja prostom provokacijom, nedostojnom osoba, koje su bez dvojbe polazile školu — pa i ne imale nikada u rukama koju knjigu o liepom ponašanju. Što bi bile te osobe kažale, da sam im ja priliepio na pisamce, kojim sam im izrazio saučešće, biljeg Družbe, što inače činim uviek i svakomu, za kojega znadem, da se ne može uvriediti? Kriknule bi stalno od boli i ogorčenja, „što hrvatski divljaci" ne znaju poštediti osoba ni u najtežim nesrećama njihovim.

I takovi ljudi kažu, da su u kulturi daleko nad nama, da se mi ne možemo s njima mjeriti itd. itd. Vjerujte nam gospodo, da se mi s takovom kulturom pred svietom nebi ni pokazali.

Porotno zasjedanje u Rovinju. Predstojeće redovito zasjedanje porote u Rovinju započeti će dne 13. maja ove g. u 9 sati prije podne. Predsjedati će razpravama predsjednik okružnog suda u Rovinju g. Julijan vitez Covaz i njegovi zamjenici savjetnik prizivnog suda g. dr. Antun Sbisà i zemaljski savjetnik g. Ant. Signori.

Istarska Posujilnica u Puli obdržava svoju glavnu godišnju skupštinu u nedelju dne 20. t. m. u 10 sati prije podne u dvorani Čitaonice. Potanje vidi u oglasu.

Vjenčali se. Dne 5. o. mj. vjenčao se je g. Bogdan Mogorović, sudbeni prislušnik u Rovinju sa gdjicom Marijom Ivich iz Pazina. Bilo sretno!

Hrvatska Čitaonica u Svetvinčentu primila je od gg. Srečka Dobrile, iz Smoljani K 5 i Josipa Peršića iz Svetvinčenta K 1·20. Plemenitim rodoljubima najsrdačnije zahvaljuje odbor Čitaonice.

Narodni darovi. Da počaste uspomenu pok. dra Ivana Lelisa, darovali su za Družbu po K 10 gg. Rok Perićić, dr. Iv. Zuccon, Josip Krmpotić, Cuzzi Ivan, te dr. M. Laginja K 5 za Družbu, a K 5 Bratovšini hrv. ljudi u Istri.

Novac je predan Podružnici u Puli.

Pazinski kotar

Pazin, 6. aprila 1913. „Odbor za Prosvjetu" marljivo radi svojim predavanjima svaku subotu u večer u dvorani Čitaonice. Predavanja su redovito dosta posjećena, a bilo bi željeti da budu i više. „Odbor za Prosvjetu" rayna se u svom radu sa školskom godinom, te će se u svoje vrieme iz izvješća, doznati sav potanji rad.

*

Opažaju neki naši ljudi, da postoji u Pazinu odveć društava. Imade ih, koji misle, da bi uputnije bilo imati manje društava, a svako bi društvo mogio imati razne odbore, jer bi se time sile manje cicpale i jednostavnije sve radilo, te u boljem dogovoru. Na koga je red, neka razmisliju o tomo i stvar popravi.

*

„Talijani" u Pazinu rade, nego čini se, da im poslovi financijalno slabo idu. Od

jednog „Talijana“ samoga čuli smo tužbe na slab uspjeh njihovog kinematografa. A što bi bilo da im mnogi Hrvati i Slovenci (žalostna im majka) ne posjećuju taj kinematograf?! Da smo mi u Pazinu svi složni u radu na narodnom polju, brzo bi se naše „Talijune“ posvema utuklo.

*

Dosta nuždna potreba za grad Pazin je jedan dobro uredjeni trg za prodaju povrća, mesa, ribe i dr. Odnosno na ovo pitanje imalo bi se urediti prenos povrća, mlieka i drugih proizvoda iz polja, te organizirati prenos riba, jer se sve to vrši još na dosta primitivan način. Sve to bi mnogo koristilo narodu u Pazinu i okolici.

Za sada nabacismo ovu ideju sa par rieči, a drugom prigodom baviti ćemo se s njome obširnije.

Kršan, dne 7. aprila 1913. Danas je preminula ovdje nakon dulje bolesti, u 73. godini svoga života, velevriedna gospodarica Justina Frankola, rodjena Burul, majka velč. gosp. profesora-katehete u Pazinu, komu izrazujemo našu najiskreniju sućut na tolikom gubitku. — Počivala u miru!

Porečki kotar

Iz Materade. *(Talijanski barbarizam i šovinizam u umaškoj občini.)* Vriedno je, da se potanko pozabavimo s onom osobom, koja je bila više puta spomenuta radi svog nepravednog postupka s nama Hrvatima u obližnjim selima grada Umaga, te koju su svi upoznali u samom g. Manzuttu, koji su pročitali naše dopise u „N. S.“. On, kao načelnik množine ljudi, morao bi se smatrati kao otac te množine, bez razlike na jezik i pol. stranke. On, kao načelnik, morao bi se savjestno skrbiti za svoje občinare; kao za svoje prave Talijane rodom iz Italije i za naše renegate tako i za nas Hrvate, koji sačinjavamo dobar dio občine, kojoj svojim žuljima plaćamo poreze i namete kao i drugi. Dali nam je pak občina pokazala onu očinsku skrb za naše potrebe? Nije! Iza toliko godina dala nam je učiniti dva kratka putića, a ostale naše potrebe?

Tudje dugove za neke ohole ljude mora občina da plaća, mislimo na koparsku izložbu, jer nam je bilo rečeno, da sve tal. občine plaćaju, tako i naša, a nas neće da pomaže niti u najnuždnijim potrebama. Svaku pomoć, koju pitaju naši renegati izpuni im občina, t. j. načelnik, a ako dodje koji čovjek protivnog mu mišljenja, zna mu pokazati vrata. Naš „dobar i savjestan“ načelnik znao nam je više puta, a neće uzmanjkati ni u buduće, da pokaže svoju protimbu, koju je usadio takodjer i u svoje podredjene službene osobe, mislimo naime na naše župane, koji čine onako kako im zapovjeda njihov gospodar. Upravo ovi župani, u koje je preslo Manzuttovo neprijateljstvo, a osobito u našeg župana Mattea Giurissevicha, koji si je utuvio u glavu, da je pravi sin one talijanske zemlje preko našeg mora, a ne zna tužan, da je na onoj kamenitoj Ćićariji okolo sela Golca, pasao ovce, ako ne on, a onda njegov otac, a sada, pošto mu je načelnik podielio tu čast nasilno, bez naše privole, diže siromah visoko nos ispod gospodskog klobuka. Tužni čovječe, prst na čelo, pak promisli gdje si se rodio a odakle dolaziš i koje prezime nosiš.

Čitatelji, pročitajte sliedeći slučaj pa prosudite. Ovakvih sličnih primjera ima vam u ovim zapadnim krajevima sva sila, a imat će ih žalibože još.

Obolio gospodar neke siromašne obitelji, stanujuće u selu Boškarji. Siromah 15 dana ležao u postelji, a možda još leži a žena s nejakom djecom nije znala kako da si pomogne, već otišla k županu Juriševiću i zamolila, da izposluje kod načelnika, da joj podieli koju pomoć za bolestnog muža. Mjesto da ju utješi kao otac i da joj obeća pomoć, njegov je odgovor glasio: „Ioite Hrvatom, pa nek vam oni daju, ča niste se vrgla s njima? Ako se odvržete od njihovog partida i pošaljete svoju djecu u našu talijansku školu, onda ću vam učiniti supliku kod podestata“. Ali mu je ona kao žena liepo odbrusila: „Ča pitam vas da mi date od svoga, ča nismo svi jednaki u komunu i ne plaćamo svi jednako dacionale. Recite mi, ćete mi učinit supliku ili ne ćete? Moja dica će šelin poć u onu školu, kadi gredu sada, te mi nismo nikakovi Talijani.“

Odaletivši se ženu par koraka, pobojao se nešta župan, pa ju je dao pozvati natrag i obećao, da će predložiti občini, nek joj podieli podporu za trošak bolesti. Načelnik odlučio joj dati K 4, koje je siromašna žena i uzela. Bili bismo radovznali, koliko bi naš skrbni načelnik podijelio toj siromašnoj obitelji, kad bi bila svoju djecu poslala u talijansku školu, za koju moramo mi svi da plaćamo za par naših renegata. — Došao liečnik k bolesniku i učinio mu svjedočbu, da je taj muž zaista bolestan. Nakon 10 dana otišla je žena opet na občinu, ali sada sa liečnikovom svjedočbom, da moli pomoć. G. Manzutto pokazao se je ovaj put neobično veledušnim te je ženi na temelju liečničke svjedočbe htio dati čitave *dvie* krune.

Pravo je imala žena, da nije uzela niti ove dvie krune, rekavši mu: „Nanche la strada che ho fatto, non la me se pagata, po cosa farò con 2 Cor.? Ali naš milosrdni načelnik odgovori joj očinskim srcem: „La vadi in Serbia o in Croazia, po che vi ajuta loro e i vostri compagni.“ Liepe rieči jednog načelnika!

„Per questa volta ho parlato in lingua taliana, ma altra volta parlerò in lingua croata, poi occorerà, che avete in podestaria anche un interprete.“ Rekavši to žena, pokazali su joj vrata i smijali su se za njom.

He! čovjek veli a Bog dieli. Jesu li to milosrdni stvorovi, jesu li to dobri ljudi? Šta ih ne boli glava za ovu siromašnu obitelj, šta im je skrivila, te ju tako progone. A pitam vas gdje su povlasti i slobodštine našega mjesta? Zašto vise još oni Manzuttovi „Fermani“ potvrdjeni takodjer i od c. k. kot. oblasti po kućnim zidovima i vratima krčama? Što još vlada u Materadi obsadno stanje? Tko podkapa zakone? Nešto se plete svakako oko nas. Zato skupite pamet gospodo!

Franina i Jurina

Fr. Ma mora imat dugi nos on zmrdljivi pizinjski krnjel.

Jur. Po čemu to sudiš?

Fr. Zač ga je zabol valje va gologoriško crikvu.

Jur. On zabada svoj nosinu i na talijanske gnojnice, pak neće va naše crikve.

Fr. Ča se ne boji, da mu ga ki ne skrati?

Jur. Dragi ti, ter je dobil više palic leg nijedan krnjelski tovar.

Fr. Onda ima debelu kožu.

Jur. Tovarsku.

*

Fr. Ma kako je to, da neki naši mladići hode leta i leta u škole a nečine nikakeh izpiti nit su ikakve koristi narodu?

Jur. Reč bi da imaju drugega posla, da ničju gde se ih ne sije, i da douškuju što drugi delaju i govore, pak najzad ni tega ne razumeju.

Fr. Ma to j' od njih nepošteno, a za narod jako žalostno.

Jur. Reć bi, da ni toliko ne dosiže njihov razum ni njihov uzgoj.

Fr. Brižni mi s takovom mladostju.

Razne primorske viesti

Iz Narodne Zajednice za Istru. *Podružnice*: Budući da se prošle nedjelje radi raznih zapreka nije moglo u Kastvu održati konstituirajuću skupštinu podružnice N. Z. z. I. za Kastavgrad, to će se ista držati buduće nedelje dne 13. o. mj. i to u prostorijama „Hrv. Čitaonice“ u 3 sata poslie podne. Potvrdjena su već pravila nove podružnic N. Z. z. I. za Klanu i okolicu, a poslana su na potvrdu pravila N. Z. z. I. za Cres i okolicu.

Pučka predavanja. Prosvjetni odbor N. Z. z. I. priredio je prošle nedjelje dne 6. o. mj. u Matuljama jedno vrlo uspjelo predavanje. Predavao je gosp. prof. Ivan Ivančić „o Balkanu i balkanskim narodima“. Predavanje bilo je popraćeno mnogobrojnim slikama, koje je N. Z. z. I. najpripravnije posudila slav. podružnica „Pučke Prosvjete“ u Sušaku. Buduće će se nedjelje dne 13. o. mj. ovo isto predavanje ponoviti u Lovranu na želju tamošnje podružnice N. Z. z. I.

Pučke knjižnice: U Voloskom se nalazi „pučka knjižnica“ N. Z. z. I. u prostorijama čitaonice „Bratimstvo“. Otvorena je svako nedelje od 9 i pol do 11 sati. Knjižničar je g. učitelj Rajčić Antun. Za svaki svezak se plaća 4 para. Knjižnica imade sada 575 svezaka i to 484 hrvatska, 90 slovenskih i 15 čeških. U prošlom mjesecu ožujku isposudilo se 119 svezaka i to muškarcima 31, a ženskim 88. Članova imade upisanih 57 i to 15 muških i 42 ženske.

U Opatiji se nalazi „pučka knjižnica“ N. Z. z. I. u prostorijama čitaonice „Zore“. Otvorena je nedjeljom od 10 i pol do 11 i pol sati. Knjižničarom je g. učitelj Šopić Vinko. Za svaki se svezak plaća 4 para. Knjižnica imade sada 506 svezaka i to 457 hrvatskih, 28 slovenskih i 21 čeških. U mjesecu ožujku isposudilo se 48 svezaka i to muškarcima 17, i ženskima 31. Članova imade upisanih 54 i to 26 muških i 28 ženskih.

Za „Jadransku izložbu“, koja će se buduće ljetna otvoriti u Beču, bila se je zainteresirala i N. Z. z. I. pa je u tom smislu bila pisala na više strana u Istri, ne bi li se štogod s naše strane moglo kod te izložbe izložiti, ali budući da je u zadnje vrieme jasno izbila na javu tendencija i karakter, što će ga izložba nositi, osobito po plakatu, kojim se tu izložbu oglašuje, to je C. O na zadnjoj svojoj sjednici zaključio ne sudjelovati kod te izložbe i preporučiti istar. Hrvatima i Slovencima, da ne sudjeluju kod te protuslavenske izložbe.

Zadružni kongres u Ljubljani. Dne 2. i 3. t. mj. obdržavao se u Ljubljani zadružni kongres za južnoslavenske zemlje. O tom važnom kongresu izvieštiti ćemo obširnije u budućem broju.

Novo djelo našeg dičnog Viktora Cara Emina. Iz novina doznajemo, da je naš neumorni i velezaslužni književnik g. Viktor Car Emin svršio novu veću pripovjest pod naslovom „Iza plime“. U tom da se djelu crcali život našega naroda u Primorju. Ovo će djelo izdati „Matica Hrvatska“. Čestitamo unapred našemu odličnom zemljaku.

III. odborska sjednica H. S. A. F. D. „Istra“ obdržavati će se — uz sudjelovanje izaslanika ostalih ist. ak. dr. — u nedjelju dne 18. o. mj. u *Puli* (u Nar. Domu) u 9 sati pr. p. sa sliedećim dnevnim redom: 1. Odborski izvještaj za minuli semestar. 2. Novi društveni poslovnik. 3. Eventualija. Drugove, koji su označeni kao zastupnici akad. društava u Beču i Zagrebu, moli se ovim putem, da ne izostanu. — Predsjednik Božo Frančić, cand. iur.; tajnik N. Sučić.

Posebnost godine 1913. su svibanjska vučenja srećaka u korist „Hrvatske Narodne Straže“, kod kojih se u srelnom slučaju već po uplati prvog mjesečnog obroka od 5 kruna može dobiti 90.000, 40.000, 30.000 i dva puta po 20.000 K odnosno franaka i lira. Čitajte današnji oglas: Srećke u korist Hrv. Nar. Straže.

Poziv

na XXIII. redovitu glavnu skupštinu
Istarske Posujilnice u Puli
koja će se obdržavati u nedjelju dne 20. aprila 1913. u 10 sati prije podne u dvorani Čitaonice u Puli sa sliedećim
dnevnim redom:

1. Izvješće i obračun za upravnu godinu 1912.
2. Izvješće nadzornog odbora.
3. Odluka o porabi čistoga dobitka.
4. Izvješće o reviziji.
5. Izbor starošinstva, nadzornog odbora i pomirnog suda.
6. Što koji predloži.

Opaska: Glavna skupština može valjano zaključivati, kad je na njoj zastupana barem jedna desetina zadružnih dielova. Ako toga nije, držati će se ista u 10 i pol sati bez obzira na broj prisutnih sa istim dnevnim redom.

Poziv

na V. glavnu godišnju skupštinu Sv. Nedeljskog društva za štednju i zajmove, reg. zadr. s neogr. jam., koja će se obdržavati u Sv. Nedelji dne 25. t. mj. u 2 sata po podne sa sliedećim
dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika prošle glavne skupštine.
2. Izvješće obavljene revizije.
3. Odobrenje računa za god. 1912.
4. Promjena pravila § 31. i 32.
5. Izbor upravnog odbora.
6. Izbor nadzornog odbora.
7. Razno.

Odbor.

Vjestnik
Gospodarske Sveze za Istru.

Posujilnica u Voloskom imala je u subotu dne 29. marča godišnju glavnu skupštinu pod predsjedanjem g. Viktora Tomičića, načelnika upravnog odbora.

Ta je zadruga na omedjašeno jamčenje sa devetkratnom garancijom za svaku krunu zadružnog diela. Posujilnica u Voloskom jedna je od naših najboljih vodjenih i najjačih. Koncem god. 1912. imala je 29.246 kruna uplaćenih zadružnih dielova, dakle ukupnog jamstva od strane članova 292.460 kruna.

Kako je lanjske godine bila velika stiska za novac svuda (a biti će još i za duže vremena), tako su ljudi dizali i od Voloske Posujilnice svoje uloške više, nego li bi bili inače.

Ta zadruga isplatila je tekom godine poprečno preko tisuću kruna uložaka na dan više, nego bi primila. Sa svim tim nije došla u nikakovu nepriliku, te joj se može čestitati na tako sjajnom uspjehu.

Skupština je raspravila i odobrila obračun lanjske godine, odlučila da od čistog dobitka, koji iznaša kruna 12·371·87 ide 4000 kruna u posebni rezervni fond za gubitke, ako bi ih kad bilo, a 3000 kruna u obći rezervni fond.

Ostatak je podieljen u mnoge dobrotvorne svrhe (podporna djačka i druga narodna društva), u dividendu, nagradu činovnicima itd.

S prinosom od lanjskoga čistoga dobitka iznašati će obći rezervni fond Voloske Posujilnice *136.000* K, a posebni za

eventualne gubitke *14.000* K, dakle ukupno 150.000 K; zaista liepa svota.

Ukupni promet 1912. bio je:

Gotovina na početku god.	K	7748·11
Primitci tekom godine	K	2.661.258·60
	K	2,669.006·71
Izdatci tekom godine	K	2,658.680·22
Gotovina koncem 1912.	K	10.326·49

Potvrdjen je dosadašnji upravni i nadzorni odbor i društveni sud.

Razpravljalo se je o gospodarstvenom stanju u kotaru zadruge, te je skupština dala direktive upravi glede budućeg poslovanja, naročito glede kamata i zajmova aktivnih i pasivnih. Skupštinari su izrazili takodjer nazor, posve opravdan, da se rezervne zaklade imadu i unapred povećavati čim više moguće i ako su već dostigle prilično visinu, jer time raste ugled i kreditna jakost zadruge.

Za one, koji još ne znadu, neka bude spomenuto još i to, da je Voloska Posujilnica vlastnik tamošnjeg hotela „Narodni Dom“ (Liburnija), te je dužnost pravih rodoljuba, koji zalaze u one strane, da podupiru ono svratište i gostionu, jer tim pomažu našu narodnu stvar.

Na skupštini bio je i predsjednik naše Gospodarske Sveze za Istru dr. Laginja, koji je u tom svojstvu i kao član one zadruge takodjer sudjelovao pri raspravama sa raznimi savjeti i opaskami, izraziv takodjer zadovoljstvo nad dobrim napredkom spomenute naše zadruge.

Podajemo ovdje bilancu kako je Voloska Posujilnica stajala koncem 1912.

Aktiva (Imetak).			K
Aktivni zajmovi			2,542.644·56
Zaostali kamati akt. zajmova			32.481·94
Novac u tek. računu			71.885·42
Vred. papiri i zadr. dielovi drug. poduzeća			118.984·96
Inventar pisarne po odbitku	10%		1.105·66
„ hotela	„	10%	8 754·86
„ dvorane	„	10%	1.037 07
Vrednost nekretnine	„	1%	285.503 07
Kaucija vodovoda			30·—
Škrabice			600·—
Blagajna 31. prosinca 1912.			10.326·49
			3,073 354 03
Pasiva (Dug).			
Zadružni dielovi			29.246·—
Šted. uložci sa uglav. kamati			2,721·101·24
Za 1913. primljeni kamati			7.358·30
Nedignuta dividenda 1910.			550·53
„ „ 1911.			996 45
Rezervni fond			133.000·—
„ „ za pokriće ev. gub			10 000·—
Novac u tek. računu			132.615 50
Hipotekarni dug			26.114·14
Čisti dobitak			12 321·87
			3,073·354·03

Svoj k svome!

Restauracija „Narodni Dom“

– – u Puli – –

preporuča se svim Slovincima u i izvan Pule, da se sastaju u svojoj kući i svome domu te pozabave uz dobru kapljicu vina i izvrstnog Pilzenjskog piva, dobra jela topla i hladna iz domaće kuhinje — dobro poskrbljena.

Brat k bratu, Slaven k Slavenu! Kô pozna brata za brata, tom neka biti tudjin gospodar!

Pod tim geslom preporuča se domaćem rodoljubnom

Restauracija „Narodni Dom“ u Puli

ulica Carrera.

Za škole!

Držala bez željezca, olastena, predaju se za kratko vrieme dapina po **20** para u trgovini Lovina i dr., Pula, ulica Giulia, 1.

GOTOVI KREVETI

iz crvenog platna dobro punjeni, pokrivač ili podnja pernjača 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·— i K 18·—; 2 metra duga 140 cm. široka K 13·—, K 15·—, K 18·—, i K 21·—; jastuci 80 cm. dugi, 58 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, i 70 cm. široki K 4·50 i 5·50.

Izradjuju se i po posebnoj mjeri, strunjače na 3 dijela za 1 krevet po K 27·—, bojes K 33·—. — Razašilje franko pouzećem od K 10·— napried. Zamjenu i vraćeno primaje ako se poštarina plati.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259 pošta PILSEN, Češka.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 314.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe jest jedini sapun koji čuva kožu od svakih pjega i uzdržuje lieps, mekan i nježan pût, što se na dnevno dokazerim zahvalama može nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim lieharnama, drogerijama i parfumerijama.

Jedno se preporuča Bergmannovu Lilienmilch „Bazara“ kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Cieni u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.

Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913 do opoziva.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka, svake srieda, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat-Baška-Loper-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Novalja se svake srieda tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Lošinjveli-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka prodaljenje do Rieke.

Glavna odpravništva:

na Riedi Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264. — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

✝

Podpisane duboko ucviljene priobćuju svim rodjacima i prijateljima pretužnu viest, da je jutros u 7 s. nakon duge i teške bolesti u 57. god života u Gospodinu usnuo njihov premili muž, sin, brat, ujak itd

Ivan Mrzljak

kancelista c. i k. ratne mornarice.

Sprovod mil.g pokojnika biti će u petak dne 11. travnja t. g u 4 s. po podne iz bolnice c. i kr. ratne mornarice.

Svela zadušna misa služit će se u subotu 12. travnja t. g. u 7½ s. u jutro u crkvi c. i k. ratne mornarice „Morske Gospe“.

PULA, 9. travnja 1913.

Obitelji: Mrzljak. Robnik, Palin, Perlčić.

Nazočno služi za izravno saobćenje.

ZAHVALA.

Prigodom smrti i dugotrajne bolesti našega neznoravnoga

Vinka Mavričića

primili smo toliko saučešća i iskaza ljubavi, da nam nije moguće svima napose zahvaliti. Činimo to ovim putem. Osobitu hvalu dugujemo velecučenom gospodinu dru Milanu Kovačeviću, koji je pokojnika svom brigom liečio i kušao mu olakšati boli. Zahvaljujemo svoj onoj gospodi, koja su iz bliza i daleka sprovodu prisustvovali, a napose „Sokolašima“ iz Voloskog-Opatije, koji su sprovod uzveličali. Svima od nas hvala, a od Boga plata.

MOŠĆENIČKA DRAGA, dne 30. ožujka 1913.

Rastužena rodbina.

Srećke u korist Narodne hrvatske Straže.

5 glavnih zgoditaka

90.000, 40.000, 30.000, 20.000 i 20.000 kruna odnosno franaka i lira

dobije tekom mjeseca svibnja

u sretnom slučaju već sa uplatom samo 5 kruna onaj, koji naruči izvrstnu skupinu 5 srećaka na 70 mjesečnih obroka po 5 K.

15 vučenja godišnje.

Zahtjevajte obširno svibanjsko izvješće o srećkama! Iz njegovog sadržaja: Za jednu krunu 100.000 franaka! — Izvješće razpošilja i naručbe prima za srećkovno odjelenje „Slovenske Straže“

g. Valentin Urbančić, Ljubljana.

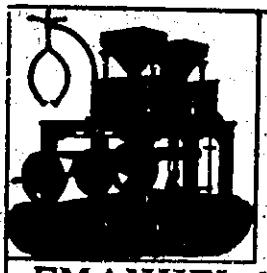

NAJBOLJI ŽITNI MLINOVI,

uljarski strojevi, motori, gospodarski strojevi u najboljoj izradbi i najjeftinije izradjeni, prirodjeni za svako tlo.

Mnoga poduzeća po nama uredjena u prometu.

Ponude, proračuni na zahtjev badava i bez poštarine od

tehničkog poslovanoe

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolò 2b.

Dobivaju se podpune opreme za sva obrtnička i industrijalna poduzeća.

Nepotrebno: hrvatski, slovenski, njemački i talijanski.

Broj 16. Pula, u četvrtak dne 17. aprila 1913. God. XLIV.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novca.. predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točnu označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani se ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., ostali 20 h., koji u Puli toli izvan toga.

Uredničtvo i uprava nalazi se u Tiskari Lagunja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i pročpišta

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. H. Handić u Trstu

Odnošaji na okružnom sudu u Rovinju.

Zalostni odnošaji vladaju na okružnom sudu u Rovinju. Mjesto da hrvatski jezik orijaškim korakom napreduje, on nazaduje. Zaludu je životna snaga našega naroda putem zakona izvojštila hrvatskom jeziku jednakopravnost s talijanskim jezikom, kada na onom sudu djeluju talijanski suci i činovnici, koji hrvatskim jezikom ne vladaju, pak uređuju isključivo talijanski i ondje, gdje bi hrvatski jezik morao suvereno da vlada. I tako nam praksa stvorena od talijanskih sudaca i činovnika te od našeg nemara otimlje i uništava pravo, koje nam jasno slovo zakona dava.

Okružni sud u Rovinju nadležan je bilo u prvom bilo u drugom stepenu za teritorij, koji je ili isključivo ili velikom većinom napučen hrvatskim elementom. Taj pako hrvatski elemenat, osim onog dielа, koji u gradovima stanuje, ne pozna baš ništa talijanski jezik. To su nepobitne činjenice. Logično bi i pravedno a također i zakonito sada bilo da perfektno govore hrvatski oni, koji su pozvani, da na tom sudu pravdu kroje. Ali zaludu. Istra je zemlja iznimaka ili bolje rečeno hrvatski njezin dio. Na rovinjskom okružnom sudu samo su dva suca Hrvata i jedan koji nešto hrvatski natuca. Sudbeni dvorovi sada sastavljeni su tako, da u najboljem slučaju po nas samo jedan njihov član vlada hrvatskim jezikom.

Ne treba sada nataknuti na oči crni sitnozor, da se uoči sva crnina i neodrživost odnošaja, koji usljed takovog stanja stvari nastaju. Hrvat, koji pred takav sud dolazi ili zna talijanski i onda je i nehoteć prisiljen, da se odreče prava, da se hrvatskim jezikom služi ili pako talijanskog jezika ne pozna i onda slo i naopako. Tumač je za zemaljski hrvatski jezik nepripustljiv, suci poznavanje hrvatskog jezika simuliraju, a onda je shvatljivo, da su otvorena vrata svim mogućim nesporazumljenjima.

Odnošaji su to neodrživi i nekulturni i skrajno je vrieme, da ih se već jednom dokrajči. Mi po stoti put upiremo prstom u to nezdravo stanje i tražimo, da svi poznati faktori porade oko njegove sanacije. A pozvan je za to i svaki Hrvat, u prvom redu hrvatski odvjetnici. I ovi su dosta krivi da ovo nesnosno stanje traje i da već nije do absurdnosti dovedeno. Pitanje jezika, pitanje je časti narodne i tu transakcija nema. A pitanje je to i kruha i budućnosti sinova naših, koji se državnim službama posvećuju. Talijanski odvjetnici neka budu primjerom hrvatskim. Frika je svima u pameti sfera, koju je prošle godine na rovinjskom sudu izazvao odvjetnik B. kad je kod jedne rasprave II. stepena sugerirao svom klijentu da izjavi, da kod suca prvog stepena nije govorio hrvatski te tako izrabio prigodu, da se uz odobravanje predsjednika sudbenog dvora nelealno očeše o suca, koji je hrvatskim jezikom sastavio odnosni izpisnik. To je prešlo u javnost, pak nam je svima poznato. A što se „inter moenia" događja, znali bi nam u obilnoj mjeri pripovjedati hrvatski vježbenici i prisluŠnici rovinjskog suda. Ali o tom drugi put i drugom prigodom.

Dok tako postupaju talijanski odvjetnici, pred koliko i koliko zloporaba zatvaraju oči Hrvati i njihovi odvjetnici. Zar su im te zloporabe postale nešto obična, da ih ni opaziti više ne mogu.

Prestanimo već jednom, da sa zlo shvaćenom uljudnosti pokrivamo bilo kakova popuštanja. Za Talijane i onako ostanemo „ščavi" i barbari. Počnimo već jedanput svi bez razlike kazati sube i nadovežimo svoj postupak na postupak one stare naše generacije, koja je ne poznajuć obzira i skrupula znala da nam stvori zakonski temelj, na kojem radeć možemo da izvojštimo i u praksi hrvatskom jeziku onu pobjedu, koja neminovno mora da dodje.

A na ove odnošaje upozorujemo u prvom redu predsjednika rovinjskog suda gosp. vit. Covaza, pak ga pitamo, zna li on, da svi suci rovinjskog tribunala osim trojice ne znadu hrvatski. Pitamo Vas gosp. predsjednike, znate li Vi, da predsjednik I. civilnog senata dr. Mattioni, predsjednik II. civilnog senata dr. Csatska, predsjednik kaznenog senata dr. Sbisà i sva sila drugih savjetnika i sudaca kako gg. Cegnar, Devetach, Quarantotto i kako se sva ta gospoda zovu, ne poznadu hrvatskog jezika a ipak sude hrvatskim strankama? Vama je to gosp. predsjednice za stalno poznato, jer ste na čelu rovinjskog suda, a što ste učinili, da se to nesnosno stanje ukloni? Jeste li ikada upozorili više oblasti, da tako dalje ne smije i ne može ići, da su ti odnošaji neizdrživi i da elementarna pravda traži, da se drugačije s njom postupa? Mi od Vas odgovora ne tražimo, jer znamo kako stvari stoje, ali pamtite, da je naša ustrpljivost iscrpljena i neurede li se odnošaji brzo i pravedno, mi ćemo zagrmiti jedan drugi: „Quousque tandem abutere patientia nostra".

•

Saznajemo iz dobro informirane strane, da je predložen na imenovanje za suca kod c. k. suda u Puli jedan tršćanski Talijan, koji ne zna ni rieči hrvatski. Ako to imenovanje uzsliedi, biti će novi atentat na zakon, pravicu i hrvatski jezik. Mi ćemo za sada čekati to imenovanje, ali hoćemo dok smo na vrieme, da upozorimo na jezične odnošaje, koji vladaju na području puljskog suda i na mogućnost, da na njemu uređuje jedan sudac bez poznanja hrvatskog jezika. Imamo već gorkih iskustva sa sucem dr. P. koji hrvatski ništa ne zna i sa dr. S. koji ga zna malo ili bolje nikako.

Za reciprocitet hrvatskog sveučilišta u Zagrebu.

Oštkače značenje svih naših potreba onda, kad se nadjemo spotani, maleni, nemoćni, kad zdravim očima ugledamo koliko smo daleko od naših sanja — ideala kraljevine Hrvatske. Načelo je u naravi, da sve što živi brani svoj život i odupire se smrti svim svojim silama. Najljepši je život naroda, a što znači borba za narodni život, glasno nam vele mrtva ustabugarskog, srbskog i crnogorskog vojnika. Dok nam nije sudjeno da branimo Hrvatsku . . . , pozvani smo da je branimo perom i rieču, da se žrtvujemo na svakom koraku, da zapovjedimo onima, koje postavismo u sabore, da budu tvrdi zidovi, koji će zaustaviti sva pitanja, dok se neriješe hrvatska. Pred nama je najnoviji dogodjaj: reciprocitet hrvatskog sveučilišta u Zagrebu. U proračunskom se odboru u Beču odobrilo podignuće talijanskog pravnog fakulteta u Trstu, za volju Italije, austrijske saveznice proti naravnom razvitku slavenskog življa na Balkanu. Jedna nezakonitost vuče drugu: Hrvatima kao i Srbima i Slovencima na Hrvatskom sveučilištu uzkraćuje se u istom odboru da mogu slobodno vršiti ispite u Zagrebu, zauzeli zaslužena mjesta bilo u Dalmaciji, bilo u Istri. Pitanje reciprociteta hrvatskog sveučilišta ne datira od ove godine, ono je staro bar 30 godina. Bilo bi suvišno, kad bi pratili što se je od tada sve poduzimalo, kad se još nije ništa postiglo.

Važnija su pitanja: zašto se nije ništa postiglo i što znači izravnanje sveučilišta razstrgane i razstrojene kraljevine Hrvatske sa ostalim austrijskim sveučilištima? Bez podrobnijeg dokumentiranja dovoljno je postaviti jednu tvrdnju, da se odgovori na prvo pitanje. Uspjeh naime jednog poduzeća sastoji u znazi sila koje ga podupiru. Snaga hrvatskog zastupstva bila je najprije osamljena, onda se našla u raznim klubovima sa Srbima i Slovencima, ali bez dubljeg uvjerenja svijuh, da je priznanje reciprociteta jamstvo bržeg kulturnog razvitka, što znači stapljanje duhova u jaku falangu pod egidom: prosvjetom slobodi! Duboko uvjerenje, koje bi se očuvalo u nepopustljivom redu, manjkalo je svagda

Bilješke iz talijanskog pašalaka.

I talijanska „Unione Nazionale" osvrnula se je obširno na onomadne obdržavan kongres Stranke Prava u Opatiji, te se nekako nasladjuje nad raznim mnijenja u hrvatskim redovima.

Da pak bude poštovanoj „Unione Nazionale" sve jasnije, reći ćemo joj danas ovo:

Zaludu, što je proti svim ljudskim i božjim zakonima, to ne može niti dugo ostati. Načelo narodnog ujedinjenja — ono veliko načelo, koje je ujedinilo Italiju — ujedinit će i nas južne Slavene u habsburškoj monarhiji (Hrvate, Srbe i Slovence) pa makar se svi Talijani i svi Niemci na glavu postavili. Razumljivo je, da rani ljudi drugačije misle, kako će se doći do ostvarenja ove velike ideje.

Medjusobnih, unutarnjih borba bilo je i biti će u svakom narodu. Divnih nam primjera pokazuje povjest ujedinjenja Italije. Borili su se nemilosrdno hladnokrvni konservativac Cavour i ono veliko srce Mazzini za čistom mišlju, vatrenih patriota; borili su se medjusobno, a ipak oboljica su radili za jednu velebnu ideju, za ujedinjenje svog naroda. Poznate su nam dobro borbe republikanca sa junakom Garibaldiem na čelu, i poznata nam je velika žrtva, koju je Garibaldi učinio, kad je na oltaru domovine žrtvovao svoja republikanska načela i nastavio se boriti pod zastavom kralja Viktora Emanuela.

Da su naši Talijani ma i malo pameti, oni bi brzo shvatili, da hoćeš, nećeš, mi južni Slaveni moramo doći do našeg narodnog ujedinjenja, te da će se dakle u tom sklopu naći i naša Istra, sa svim svojim Talijanima i takozvanim Talijanima. Razum bi im rekao tada: Ne budimo ludi, te nemojmo izazivati Hrvate, mi postupajmo s njima pravedno, da nam budu mogli oni vračati milo za drago.

U njihovom ludilu oni toga neće učiniti, a mi ne obazirajući se na te duševne i narodne pigmejce, slijedimo dalje putem do ostvarenja velike ideje — narodnog ujedinjenja.

•

„Unione Nazionale" prevodja danak jednog njemačkog lista iz Njemačke, koji se bavi napredkom Niemaca na našem slavenskom jugu. Njemački list konstatira porast Niemaca u Puli, Rovinju, Trstu, Gorici i drugdje. Poziva sve Niemce na složan rad. Spominja da je njemačko društvo „Südmark" potrošilo u ove krajeve od god. 1883, preko 3,600,000 K.

Na mjesto da ovaj silan rad Niemaca otvori oči Talijanima, te uvide složnost skupne obrane nas Slavena i Talijana, jedinih autohtonih stanovnika ovih krajeva proti tudjincu, neteljenom gospodaru Niemcu — naši Talijani ustraju dalje u svojoj ludoj hajci proti nama, te nam dapače „U. N." spočitava pomoć, koju da primamo iz — Rusije.

Draga naša kolegica „U. N.", da je to istina, što žalibože nije, drugčije bi se stale danas u Istri, ne bi se neklima i zubima borili za svaki ma i najmanji uspjeh u narodnoj borbi. Vi Talijani sami dobro znate, da nama Hrvatima niti pare se dolazi iz vana: sve što imademo, sve je dar hrvatske ruke, nego vi za pokriti tudjinsku pomoć što ju i u novcu dobivate iz Italije, spoštovate te isto i nama. Slijedite dalje vašim zulumskim putem, bit će gore po Vas.

Veoma su sumnjivi nekoji talijanski „povjestničari" poput prof. G. C. koji u „Unione Nazionale" povoljno ocienjuje knjigu prof. G. o — talijanskoj Rieci! Taj prof. G. piše samo o rieci u XV. vijeku. Dakle godinom 1500 svršava njegova povjestna rasprava. Da je taj profesor išao samih 9 godina naprieć, bio bi došao do onih užasnih navala Veneciana na hrvatsku Rieku, koju su od 1509. do 1512. Venecijani dva puta užasno razorili. A da je proučio poviest Rieke pred XV. vikom, bio bi dozvao da se Rieka prvi put spominje u XIII. vieku kao vlastničvo hrv. knezova Frankopana iz Krka. U XV. vieku spala je Rieka pod vlast Habsburgovaca, što ipak nije taj grad ni malo raznarodilo. Hrvatski se onda samo govorilo po gradu, a o tome imademo bezbroj pisanih isprava. Talijanstvo Rieke je čedo madjarske agitacije, kao što je Talijanstvo našega Primorja čedo Niemaca. Talijanstvo je pako orudje u rukama Niemaca i Madjara proti Hrvatima. Kad im to orudje više ne treba, oni ga odmah zabace. Talijani to najbolje znadu, jer su bezbroj puta primili od njemačkog štapa.

kao i šada. Pojedinačni izstupi nisu toliko plodonosni kao jaki, jedinstveni i energični izstupi velike cjeline, a osudjujemo i krstimo izdajstvom svaki protunarodni korak, počinio ga makar tko. Dokle će mladji nukati starije da predju strančarske zadjevice i inade? Hrvati, Srbi i Slovenci ištu svoje pravo, oni su u tom jednodušni, za to i zahtjevaju od svog zastupstva jednodušnost. U sukobu dviju ideja odlučuje se za slavensku. Germanstvo nam je škodilo, ono nam škodi — vrieme je, da mu viknemo: dosta! Očita je važnost priznanja reciprociteta. Dok se vlade boje stopiti udove Hrvatske u jednu cjelinu, boje se i sjene toga jedinstva. U priznanju reciprociteta očitovalo bi se virtualno jedinstvo, koje bi se htjelo pretvoriti u faktično.

Toga se boji Beč, boji Pešta. U tom je Hrvatska nalik Kristovim haljinama: razdieli zemlju, otmi joj prava, tako se postupa. Kad vam to velimo ne bojimo se istine, jer je jednom već vrieme, da istini pogledamo u oči. Narod, koji sebe ne zna cieniti, koji nema ponosa, koji štuje trbuh više od slobode, ne zaslužuje da živi. Pokazat ćemo dakle koliko napredovasmo, ako svi kao jedan uporno stavimo zahtjev: hrvatsko sveučilište mora biti izjednačeno austrijskim sveučilištima, jer vlada, koja ište od naroda danak u novcu i u krvi, mora znati, da je to volja onoga, koji daje taj danak.

Prekinimo sa vremenima, kada smo molili; danas zahtjevamo svoje pravo; častnija je smrt junaka nego život kukavice. Ovo je vrieme naše, da smo ga shvatili dokažimo.

S hrv. sveučilišta u Zagrebu
Hrvati i Srbi akademičari.

Rat na Balkanu!

Pula, 16. aprila 1913.

Ovaj krvavi rat vodi se sada tako rekući jedino za Skadar. Bugari i Turci oko Čataldže ugovorili su tiho primirje. A Srbi su već davno obračunali s Turčinom i nemaju šta više da zauzmu za sebe. Grci su takodjer na kopnu svršili svoju zadaću, jedino njihovo brodovlje na Egejskom moru čuva otoke, da nebi turska flota izašla iz Dardanella i bombardirala grčki posjed u tom moru. Pred dva dana izašla je opet turska flota iz Dardanella, ali čim je opaziše grčki brodovi, prisiliše je da se opet umakne u Dardanelle. Došlo je medju jednim i drugim brodovljem do medjusobog topovskog pucanja ali bez štetnih posljedica.

Kako smo rekli, sve ratne operacije usredotočene su sada oko Skadra, kojeg Crnagora hoće na svaki način da pridobije. Ta upornost crnogorske vlade, daje velevlastima velikog posla. Veliko brodovlje velikih vlasti, koje je zatvorilo Crnugoru s mora, t. zv. pomorska demonstracija proti Crnoj gori nije ništa koristila kao što Crnagora ne popušta u pitanju Skadra ni poslje toga, što je srbska vlada naredila svojoj vojski, koja je pomagala Crnogorcima pri obsjedanju Skadra, da se povuče. Velevlasti su ponudile Crnojgori za Skadar, da će njoj dati nešto plodnog zemljišta oko Skadarskog jezera i prikrbiti bezkamatni zajam od 30 milijuna kruna. Sve to je crnogorski kralj odbio i izjavio ili Skadar ili smrt te poručio velevlastima, da će i nadalje obsjedati i bombardirati Skadar sa samom crnogorskom vojskom, premda su crnogorske vojvode izjavili, da je nemoguće muzeti Skadar bez srbske vojske. Pošto se je i ruska vlada službeno sada izjavila proti tvrdoglavom postupku crnogorskog kralja i odobrila podpuno postupak velevlasti, te je velika vratolomnija Crnagora gubiti uzaludno svoju snagu i ljude za stvar, koja neće nikako postignuti u ovom ratu, a prezrukuje njihove napetost oko Europe, čime gubi simpatije i dobiva još više protivnika i neprijatelja, nego što ih je imala do sada.

Medjutim se vode pregovori o miru izmedju Turske i balkanskih saveznika, te se nagovieštа, da bi mir mogao biti sklopljen za četiri dana.

Pogled po Primorju

Puljsko-Ropinjski kot.

Izbor zemaljskog zastupnika u Puli. Kako je već javljeno, obavit će se dne 18. maja o. g. izbor jednog zemaljskog zastupnika za grad Pulu iz općenite kurije 3. izbor. sreza, t. j. svaki, koji je navršio 24 godine, a stanuje pred danom razpisa izbora barem jednu godinu u Puli i bez obzira da li plaća što poreza ili ne, ima pravo glasa u ovoj kuriji i toga dana birati zastupnika. Eventualni uži izbori obaviti će se dne 25. maja t. g. (ne 15. maja, kako je usljed tiskarske pogrieške bilo štampano u zadnjem broju).

U ponedjeljak dne 14. t. m. istekao je rok za reklamacije proti izbornim listinama, te je zada zaludu za svakoga tražiti, da bude unesen u listine; koji je upisan u liste dobit će kartu za glasovat i koji je reklamiran biti će upisan u liste i dobiti kartu.

I ovog puta bile su listine jako slabo sastavljene; ispušteno je bilo preko 1000 ljudi, koji imaju pravo glasa. Mislili smo, da će pod vladinim komesarom ići i tu na bolje, ali se čini, da činovnici, koji su ostali na občini još od vremena kamorre, ne znaju drugčije uredovati nego kako su se naučili za uprave tatarske kamorre. To ne služi ni malo na čast vladinom komesaru, pak bi morao budnim okom paziti na kamoraške činovnike i uvesti jedan put red i pravo na občini. Ako se proti jednim listinama podnese preko 800 reklamacija, kako je to učinjeno proti ovim izbornim listinama, onda to pokazuje više no na neurednost kod občine puljske.

Naši izbornici treba da sada čekaju dok im dodje izborna legitimacija, bez koje neće moći nitko glasovati. Legitimacije će se svakom izborniku dostaviti poštom u stan, za to svaki onaj, koji je u zadnje vrijeme promienio stanovanje u drugu ulicu, neka pazi, da mu nebi legitimacija došla na prvašnji stan. To će svaki takav preduzeti najbolje time, da se preporuči listonoši ili gospodaru kuće ili sustanaru prvašnjeg stanovanja, da uposore dostavljača, te mu legitimaciju donese u novi stan. Ako pak ima sve to nebi kojigod dobio legitimacije tri dana prije izbora, neka to dodje prijaviti u Narodni Dom, pak će ga se uputiti, kako će dobiti legitimaciju. Naglašujemo ponovno, da treba dobro paziti na to, jer koji ne bude imao legitimacije, neće moći glasovati.

Gdje će se glasovati još nije objavljeno, ali kad bude, javit ćemo u ovom listu i mi, premda će biti svakomu napisano na legitimaciji, kao što će na istoj biti napisana i doba, kada će početi a kada završiti glasovanje.

Svi naši se uz to upozoruju na to, da se nedadu zavesti od naših protivnika socijalista i Talijana pak ili glasovat za njihova kandidata. Oni moraju dobro čuvati glasovnicu i napisati na nju ime onoga čovjeka, koga će predložiti naša narodna stranka. Najbolje je, da svaki naš donese glasovnicu u Narodni Dom, pak će mu se tamo napisati ime naredanog predloženika ili pak neka da lopisati glasovnicu po osobi svoga povjerenja.

Za koga ćemo mi ovog puta glasovati, to ćemo donieti i objaviti na vrieme u jednom od budućih brojeva.

Glavna skupština Pučkčitaonice u Puli. U nedjelju dne 20. o. mj. obdržava Istarska Pučkčitaonica u Puli svoju glavnu godišnju skupštinu u 10 sati prije podne u dvorani Čitaonice. Pozivlju se članovi, barem oni iz grada, da dodju na tu skupštinu u što većem broju, da čuju izvješće o radu i uspjehu naše Posujilnice kroz prošlu godinu i da sudjeluju u izboru za novu upravu, koja se ove godine bira na toj skupštini.

Izlet Premanturske Čitaonice u Banjole. U nedelju dne 20. t. mj. bit će izlet Premanturske Čitaonice u Banjole uz sudjelovanje društvenog tamburaškog zbora. Sastajalište u prostorijama Čitaonice u 2 sata po p., odakle se kreće skupno u Banjole. Pozivlju se svi naši Premanturci, da čim mnogobrojnije prisustvuju tom izletu.

Iz Svetvinčenti nam pišu: Na dopis u „N. Sl." od 12. dec. 1912. br. 50, pod naslovom „Kradja u Svetvinčentu", istini za volju javljamo, da nije manjkalo u talijanskoj „Cassa rurale" K 8.000 već samo K 3.700. Tajnik iste g. učitelj Strologo bio je okrivljen, što je pustio iz neopreznosti blagajnu otvorenu, odputovavši. Radi toga bilo je državno odvjetničtvo proti njemu povelo postupak, ali se izpostavilo da nije kriv te je državno odvjetničtvo ovih dana odustalo od obtužbe protiv njega, jer se je dokazalo, da je podpuno nevin. Isti će gospodin preuzeti opet upraviteljstvo škole u Svetvinčentu ovih dana.

Lošinjski kotar

Veli Lošinj, 10. IV. 1913. *Djelovanje društva Circolo Popolare iz Malog Lošinja u Velom Lošinju.* U nedjelju dne 6. t. mj. dalo je društvo Circolo popolare iz Malog Lošinja u talijanskoj dvorani „Ausirto" ili bolje nazvanoj Teatro Verdi u Velom Lošinju, zabavnu večer uz pjevanje, glazbu i predstavu jedne operete, koju su prošle sedmice davali za prvi put u Malom Lošinju. Duša ciele ove zabave bili su gostioničar Hofman iz Malog Lošinja, vlastnik hotela Hofman, u koji se osobito svraćaju naši ljudi Hrvati i Srbi prigodom njihovog boravka u Malom Lošinju, te orguljaš župne crkve u Malom Lošinju V. Craglietto. Da su nekoji profesori c. k. nautičke škole imali takodjer glavnu riec o tome ne treba dvojiti.

Dok mi ne možemo nego diviti se požrtvovnom radu članova Circolo popolare, koji ne pazeći na udaljenostne ni na mjestne razlike izmedju Velog i Malog Lošinja, žrtvuju svoje vrieme na žaleći truda, da postignu svoju svrhu, koja jest jedino potalijančenje ovih krajeva, tuga obuzimlje svakog rodoljuba, kada vidi našu nesložu i osobne mržnje, koje su u ovo zadnje doba preuzele mah medju našim ljudima u ovom kotaru.

Talijani, koji su na vlasti, koji imadu svu moć u rukama, koji su materijalno moćni, obskrbljeni školama i društvima, žive u najljepšoj slozi, složno rade na svakom polju, ne dijele se ni u konservativce ni u klerikalce, liberalce, socijaliste ili kako se inače mi dielimo, već i ako su jedan od drugoga individualno posve različitog nazora, bilo vjerskog, bilo političkog, ipak okupljeni su u jedna te ista društva, jedan uz drugoga radi kao brat uz brata.

A u našim redovima, kakve li nesloge, kakvih li osobnih mržnja, kolikih osobnosti. Za svaku se najmanju riec posvadimo, svaku riec što nam brat kaže promjerimo sto puta, nebi li smo u njoj našli koju uvredu, svaki držimo svoje osobe nepogriešivom, osobnost nam je sve, te smo već izgubili dar razuma, da volimo da nam propadne sav narodni posjed, nego da popustimo biti za vlas našoj osobnoj ambiciji.

U ovom medjusobnom trvenju na otoku Lošinju između nas Hrvata u ovoj bratoubilačkoj borbi, gubimo dan-danice naš narodni posjed, a Talijani zahvaljaju se u motrenju naše borbe, dan-danice napreduju na svakom polju imajući pred očima samo jedno geslo „napredak Talijanstva".

Naš pjesnik Mažuranić pjeva:

„Kajite se djeco dok imate dana", a ove zlatne rieči neka vriede i za nas Hrvate na otoku Lošinju a osobito u Malom Lošinju, jer teški će biti račun, koji ćemo morati položiti narodu za ova naša djela, jer će imena naša ostati potomstvu ne na vječnu uspomenu, već na vječni prezir.

Kajimo se, dok je još vrieme, da se popravi ono, što smo našemu narodu sagriešili.

Voloski kotar

Javni sastanak u Sv. Mateju. Na jednostavnu viest, uvrštenu u obim hrvatskim dnevnicima Rieke, sakupilo se je dne 18. t. m. poslie večernje službe božje u jednoj dvorani stare školske zgrade u Sv. Mateju mnogo naroda. Sazivač sastanka zastupnik Vjekoslav Spinčić otvorio je sastanak, pozdravio prisutne i predložio predsjednikom sastanka načelnika občine Kazimira Jelušića, što bijaše jednodušno i prihvaćeno. Pozdravio je i on sakupljene i naglasio, da imadu tu pravo uzeti riec ne samo prisutna gospoda zastupnici nego i svak drugi koj ju zapita.

Prvi progovori zastupnik Spinčić o radu hrvatsko-slovenskih zastupnika u carevinskom vieću, naročito u savezu sa događajima na Balkanu i sa stanjem Slovenaca, Hrvata i Srba u monarhiji.

Odmah iza njega govorio je zastupnik dr. Ivan Pošćić, te crtao odnošaje u istarskom saboru odkad je po novom izbornom redu izabran pak do najnovijih vremena.

Sakupljeni na sastanku jako su pozorno pratili govore svojih zastupnika. Zgražali su se koli nad izvanjskom toli nad nutarnjom politikom državnika monarhije, osobito obzirom na postupak sa Slovencima, Hrvatima i Srbima u svim zemljama bez razlike. Najodlučnije su odsudili drzovitost talijanskih zastupnika na zemaljskom saboru, koji još danas, u vieku slobode, ravnopravnosti, demokratizma misle onako kako su mislili predji nekih njih, misle u svojim sredovječnim nazorima da imadu povlastice nad nama, da imadu u Istri Talijani vladati, a Hrvati i Slovenci za nje raditi i doprinašati.

Sakupljeni, sve zreli muževi, često su tekom govora povladjivali nazore i postupak svojih zastupnika i bodrili ih, da i nadalje najvećom odlučnošću zahtjevaju oživotvorenje prava hrvatskoga naroda u obće i onoga u Istri posebno.

Poslie zastupnika izbornici su se i sami naročito Božo Dubrović ogiasili i izrazili putem govora i resolucije razne želje, koje je takodjer predsjednik sastanka, kao najbolji poznavalac svih potreba u cjelokupnoj občini, tumačio.

Na skupštini bile su jednoglasno prihvaćene sliedeće resolucije:

I. Glede zemaljskog sabora doslovno onakva kao ona u Kastvu dne 25. veljače, u kojoj se odsudjuje talijanske zastupnike što neće da se postave na temelj bezuvjetne ravnopravnosti, odobrava postupak hrvatsko-slovenskih zastupnika i poziva ih da ne popuste ni za dlaku u pravima hrvatskog jezika nit kod novoga zaokruženja občina, te da uzrade za sveobće, izravno, jednako i tajno pravo glasa.

II. Da se podupre gospodarsku zadrugu u Kastvu, brojeći preko 800 članova, iz državnih i zemaljskih sredstava.

III. Poziva se zastupnike, da uzrade načinom kako znadu:

1. da se iznosi opredieljeni u pokrajinskim proračunima za cesto- i vodogradnje za ove takodjer i upotriebi i da se ih ne troši u druge svrhe;

2. da se u Sv. Mateju uvedu sudbeni dani;

3. da školsko okružje Sv. Matej dobije podporu za školsku zgradu;

4. da se ustroji podružnica delavske škole ili stručni tečaj u Sv. Mateju;

5. da se u Marčeljima ustroji javna pučka škola.

Na svrsi zahvalio je predsjednik skupštinarima na uzornom redu, koji je vladao tečajem cieloga zborovanja, a oni su uzvraćali zahvaljujuć za dolazak i kličuć: Živivili naši zastupnici! Živio predsjednik!

Narodna Čitaona u Poljanama (obć. Vepricac) obdržavati će svoju glavnu godišnju skupštinu u nedjelju dne 20. t. mj. u 4 sata poslie podne.

Pazinski kotar

Poziv na glavnu skupštinu *„Istarskog pčel. društva"*, koja će se obdržavati u u prostorijama Narodnog Doma u 6 sati na večer dne 24. o. mj. sa sliedećim dnevnim redom: Izvještaj odbora. Promjena pravila. Izbor novog odbora. Eventualija. Neće li se odazvati dovoljan broj članova, obdržavat će se iza osam dana t. j. 1. V. o. g. skupština uz svaki broj. Odbor.

Pazin, 13. IV. 1913. Puljski „Giornaletto" od 12. o. mj. donaša dug dopis proti našemu načelniku dru Kurelića radi jedne občinske odredbe tičuće se voća.

U tom dopisu zove pisac u pomoć i nebo i pakao, i htijući biti duhovit spominje čak i . . . kralja Zvonimira! A ne zna jadan, da se je tim samo izvrgnuo ruglu svakoga ma i malo pametnoga čovjeka.

Občinska će oblast već učiniti svoju, te razvjetliti još bolje ponašanje talijanaša.

Što se tiče Zvonimira, i taj naš zadnji hrvatski kralj i mi njegovi potomci slični smo u jednom: odveć dobričine, odveć popustljivi, odveć naivni sa našim Talijanašima. Nego ipak i najstrpljivijem čovjeku znade kadkada dodijati zulum neprijatelja. Nadamo se dakle, da će i naši ljudi, poučeni gorkim iskustvom, znati s našim talijanašima drugačije ravnati.

*

Pred nekoliko dana utopila se hotimice u potoku Fojbu, nedaleko Pazina, neka djevojčurina Josipa Glavić, 35 god. stara, odana pijanstvu i nemoralu. Bog zna koliko ima krivnje ovoj nesretnici asimilacija, toli ugodna fraza Talijanima i talijanašima.

Radi istine. Zbog zadnjeg dopisa iz Plomina okrivljuje nekoji g. Ivana Drnovšeka, kao da je on auktor istoga. Istini na volju izjavljujemo, da g. Ivan Drnovšek nije pisao spomenuti dopis niti stoji u kakovu savezu s njime i u obće s našim listom. — Uredničtvo.

Koparski kotar

Iz Slama. Prošlog nas je tjedna ostavio, nakon osamgodišnjeg boravka medju nama, naš vrli župe upravitelj veleč. gosp. Josip Fiego. Pošto je on bio prvi upravitelj naše mlade župe, mnogo se je morao truditi, dok je razne stvari uredio. Baš kad je sve to na naše zadovoljstvo učinio i siromašnu crkvicu prilično ishitio, premještaju nam ga u Šternu (občina Opatalj). Dok mi za uzor-svećenikom žalimo, ne možemo, a da župljanima Šterne ne čestitamo.

*

Ako i laganije od puža, ipak se micemo. Nakon dvadesetgodišnjeg moljakanja došli smo, Bogu hvala, ipak do toga, da se je ove zime započelo sa gradnjom seoske četrnje (Šterne) sa sadržinom od 2000 hl. Neka bude tim putem izrečena najljepša hvala svima, koji su se za toli potrebitu stvar zauzeli, a napose našem veleuzaslužnom nar. zastupniku g. I. Sancinu.

*

Naša Društvena podružnica nije mrtvo, prem se o njoj nieme već dugo oglasili, dapače lieno napreduje. Zadnja je skupština vrlo dobro uspjela, jer se je tog dana što darova a što članarine nabralo do 130 K. Pohvalno je osobito to, da ne treba članova — izim malih iznimaka — tražiti i moljakati, da plate članarinu, već je donesu na dan skupštine sa malim darom po vrhu. Ubrojimo li narodni blagdan i darove u raznim zgodam, proizlazi, da je naša podružnica poslala u godinu dana svojoj matici u Opatiju 169 K 11 p. Liepa svotica za selo od 450 duša. Živili darovatelji i našli mnogo sljedbenika.

Razne primorske viesti

Sv. Otac Papa bolestan. Prije par mjeseci bio je sv. Otac Papa težje obolio od influence. Oporaviv se od bolesti, preuzeo je bio, premda još ne posve zdrav, redovite poslove, ali ne za dugo, jer ga je zahvatila ponovno boljetica. Sada već 8 dana leži u postelji i bolest daje povoda velikoj zabrinutosti. Visoki bolestnik trpi od slabosti srca i ognjice, te su vatikanski krugovi vrlo zabrinuti za zdravlje usljed ozbiljnog stanja bolestnika.

Porečke-puljski biskup imenovan. Nj. Veličanstvo car i kralj imenovao je za porečko-puljskog biskupa mons. dra Trifuna Pederzolli, župnika kod sv. Antuna novoga u Trstu. Novom biskupu ima 54 godine, rodom je iz Kotora u Dalmaciji a po starijima iz talijanskog Tirola.

Atentat na španjolskog kralja. U nedjelju kad se je španjolski kralj Alfons XIII. vraćao na konju u dvor sa jedne vojničke svečanosti okružen mnogobrojnom oficirskom pratnjom, u blizini „Španjolske banke" stupio je iznenada pred kralja jedan čovjek, uhvatio lievom rukom uzde kraljevog konja, a desnicom izvadio revolver. Kralj je, videći, da ima pred sobom napadača, brzo podbo konja, da je poskočio baš u momentu, kad je napadač izpalio revolver i zbog toga je hitac promašio. Atentator je pokušao ponovno pucati, ali ga je jedan redaratveni agent uhvatio i bacio na zemlju, ali ovaj je izpalio još dva hitca protiv kralja, ali su i ova dva promašila.

Kralj je skočio s konja i viknuo „Živila Španjolska!" koji je poklik oduševljeno prihvatilo i množtvo.

Atentator je Španjolac, zove se Rafael Sanebes Alegre, ima mu 25 godina i po zanimanju je kolar.

Put oko zemlje za 5 K može učiniti onaj, koji čita današnji oglas „Srećke u korist Hrv. Nar. Straže" i na temelju zamišljog izvješća, koje se pošalje svakomu besplatno, naruči ugodnu skupinu srećaka, s kojima dobije u sretnom slučaju već tekom mjeseca svibnja pet glavnih zgoditaka.

Vjestnik
Gospodarske Sveze za Istru.

Širi upravni odbor „Zadružne Zveze" u Ljubljani, koja je također za naše zadruge u Istri novčani središnji zavod, odlučio je prošlog mjeseca marca, da se prigodom glavne skupštine u Ljubljani ove godine drži također *kongres zadružničtva judnih Slavena*.

Taj je kongres bio dne 2 i 3. aprila i to prvi dan po podne, a drugi dan cielo pred podne.

Pristup je bio slobodan svakomu, ne samo članovima onih zadruga, koje su učlanjene u Zadružnoj Zvezi.

Tih je bilo dakako najviše iz Kranjske, Štajerske i Koruške, ali je bilo također nekoliko zadrugara iz Dalmacije, Istre i ostalog Primorja, neki i iz Bosne-Hercegovine. Iz Istre vidjeli smo rado i nekoje seljake. Raspored je bio ovaj:

1. Kako da se vraćaju zajmovi. Referent nadrevizor Vlado Pušenjak;

2. Zadružničtvo i skrb za javno blagostanje. Referent sudbeni viši savjetnik Miho Obeljen;

3. Centralna Zadružna blagajna (banka). Referent dr. Laginja, predsjednik Gospodarske Sveze za Istru;

4. Obrtno seljačko zadružničtvo. Referent ing. Remec od društva za pospješivanje malog obrta u Kranjskoj;

5. Novi zadružni zakon. Referent drž. zastupnik dr. Krek;

6. Zadružničtvo i seljačka trgovina. Referent ravnatelj ljubljanske Gospodarske Zveze Janko Jovan.

Kongres se je držao u velikoj dvorani „Ljudskog Doma".

Otvorio ga je zgodnim govorom dr. Krek i predložio za predsjednika dra Laginju, a za njegove zamjenike g. Obuljena, dra Hochnjeca i J. Jovana.

Od službenih ljudi prisustvovali su kongresu prvi dan u ime vlade dvorski savjetnik vitez Laschan, od zemaljskog odbora prisjednik Lampe, od Kmetijske Družbe kranjske tajnik Pirc. Drugi dan počastio je kongres također zemaljski predsjednik baron Schwarz. Državna vlada dozvolila je svim svojim činovnicima, koji imaju budi kakov gospodarstveno-obrtni referat, da prisustvuju raspravama i čuju razlaganja raznih ljudi, koji se bave zadružničtvom, kao i opaske, koje su pojedini učestnici kongresa činili tekom rasprava o pojedinim točkam.

Prostor lista ne dopušta, da bismo na široko izvodili, što se je sve razpravljalo. To će obširno priobćiti u posebnoj knjizi „Zadružna Zveza", te ćemo u svoje doba upozoriti naše čitatelje, kada knjiga izadje, da ju nabave bar nekoji od onih, koji se zadružničtvom bave ili za nj zanimaju. Već sada možemo reći, da su rasprave tog kongresa vrlo uspjele i da su ostavile učestnicima dubok utisak od nauka koje su tamo čuli.

Primljene su nakon svakog referata odnosne resolucije, kao želje kongresa i kažiput za buduće djelovanje zadružničtvu, u sljedećem smislu.

1. Glede načina vraćanja zajmova: Da zadruge Raiffeisenovice (posujilnice) skrbe za to, da ne dolaze u neprilike pri vraćanju svojih dugova i uložaka. Zato treba da imaju uvjek prilično raspoložive gotovine, da se u potrebi mogu brzo pomoći. Zato treba, da se drže samo svoje novčane centrale; samo pri njoj treba se zaduživati i samo pri njoj ulagati suviške. Dužnici treba da svojim posujilnicam vraćaju svake godine redovito barem jedan dio kapitala i da posve redovito odplaćuju kamate.

2. Glede obrtnoga seljačkog zadružničtva: Treba u zadružničtvo pritegnuti također obrtnike i obrtne radnike. Seljačtvo i mali obrtnici treba da se medjusobno podpomažu, to i novcem i raznolikom uporabom malih strojeva. (N. pr.: Stroj iliti mašina mljekarske zadruge može neku dobu dana, kad obavi posao mljekarne, služiti kojemu obrtu.) Mašine treba nabavljati mudro i kroz ljude u zadružničtvu, koji se u to razumiju, jer se pojedini nabavljač često prevari i glede dobrote i glede dostatne veličine.

3. Glede novog zakona o zadrugama: Kongres je sporazuman sa vladinom zakonskom osnovom, koja je jur predložena parlamentu, uz neke promjene, koje treba da naši zastupnici uznastoje, da budu prihvaćene u zakon.

4. Glede centralne zadružne banke: Kongres priznaje potrebu takovog zavoda; uvjeren je, da će takova banka biti zadrugam od velike koristi. Želi, da temeljna pripomoć od strane države bude veća, nego li je predvidjena u osnovi zakona, koj je već u raspravi u gospodarskom odsjeku parlamenta. Ako iz budi kojeg razloga nebi mogli doći do zadružne banke na cielu državu, neka se nastoji ustanoviti takav zavod za južne pokrajine (slovenske zemlje, Primorje i Dalmaciju).

5. Glede seljačke trgovine putem zadrugarstva: Načelo bi moralo biti, da seljaci-zadrugari nabavljaju potrebiti robu (umjetni gnoj, sprave, živež, krmu itd.) samo putem Gospodarske Zveze u Ljubljani i da samo putem nje prodavaju suviške svojih poljskih proizvoda i životinje. Takovo poslovanje bilo bi na korist svega zadrugarstva i svakog pojedinca u zadružnoj organizaciji.

6. Glede zadružnog pospješivanja javnog blagostanja. Zadružnim putem ima se skrbiti, da seljaci ne odbjegavaju svoje starine, da se ne sele preko mora i u gradove, gdje ih fabrike izrabljuju. Zato treba da se seljačtvu stvore malo po malo bolje prilike. Pomor na selima, osobito na djeci, silno je velik, nastojanje u bolesti slabo, čistoća često nikakva, znanje slabo.

Na temelju kršćanske ljubavi i bratskog rada, može se mnogo postići. Država treba da se za seljačtvo zauzme mnogo više, nego li do sada. Putem zadružničtva neka se u kojem gradu na moru ustanovi društvo, koje će se brinuti za povećanje blagostanja u glavnom dielu našeg naroda, to jest u seljačtvu i pomorcima, da se smanji izseljivanje, da nastanu bolje prilike na selima i da narod uzljubi opeta svoj očinski dom, a da ne bježi iz njega.

Zlata vriedno bilo je u tom pogledu izvješće nadsavjetnika Obuljena. On je iznesao mnoge i silne rane našega puka, izpripovjedao je, što su u tom pogledu u drugih naroda učinile vlade i posebna društva i pokazao je put, kojim nam je krenuti, ako ćemo, da nam ne propadne seljačtvo i stanovničtvo na morskoj obali. To će biti novi, veliki zadatak zadružnog djelovanja u svim zemljama hrvatskog i slovenskog naroda.

Resolucija kongresa o tom vrlo znamenitom pitanju glasi se doslovno ovako:

Zadružni kongres u Ljubljani daje kongresnom predsjedničtvu nalog, da dogovorno sa svimi gospodarskimi i zadružnimi, kulturnimi i njima sličnimi udruženji i korporacijami Hrvata, Slovenaca i Srba oživotvori skupni Savez kao socijalnu maticu južnih Slavena, koj da bude središte organizovanog rada za pospješenje narodnoga blagostanja i domovinskog duha, sa sjedištem na obali jadranskog mora i u smislu referenta na kongresu.

*

Završujemo to izvješće opaskom, da su dva referata (Obuljenov i Laginjev) bili izrečeni čisto hrvatskim načinom, a ostali slovenskim i da smo se razumili kao braća jednog doma, a to je velika stvar!

Poziv

na devetu redovitu glavnu skupštinu **Žminjskog društva za štednju i zajmove**, koja će se držati dne 28. aprila 1913. u 9 sati prije podne u društvenom mlinu u Žminju sa sliedećim dnevnim redom:

1. Čitanje i odobrenje zapisnika zadnje glavne skupštine.
2. Izvješće odbora.
3. Odobrenje računskog zaključka za godinu 1912.
4. Izvješće o izvršenoj reviziji.
5. Promjena § 31. društvenih pravila (izbor domaćeg nadzornog odbora od 3 lica).

Odbor.

Jeftina kava

(dok traje zaliha)

85h 80h

¼ kg Brasil I. prčena ¼ kg Brasil II. prčena

u svim podružicama

Julius Meinl

Uvoz kave

NOVA PODRUŽNICA

PULA, Via Sergia br. 35.

Poziv

na redovitu glavnu skupštinu „Gospodarskog trgovačkog društva u Cresu“, registrane zadruge na ograničeno jamčenje, koja će se obdržavati na Spasovo, dne 1. maja 1913. u 9. sati po podne u dvorani „Narodnog Doma“ uz slijedeći

dnevni red:

1. Čitanje zapisnika od zadnjoj glavnoj skupštini.
2. Izvješće upravnog odbora.
3. Izvješće nadzornog odbora.
4. Izvješće o izvršenoj reviziji.
5. Promjena pravila.
6. Izbor upravnog i nadzornog odbora.
7. Slučajnosti.

Odbor.

Poziv

na redovitu glavnu skupštinu „Društva za štednju i zajmove u Cresu“, regitr. zadruge na neograničeno jamčenje, koja će se obdržavati na Spasovo, dne 1. maja 1913. u 8. sati po podne u dvorani Nar. Doma uz slijedeći

dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjoj glavnoj skupštini.
2. Izvješće upravnog odbora.
3. Izvješće nadzornog odbora.
4. Izvješće o izvršenoj reviziji.
5. Promjena pravila.
6. Izbor upravnog i nadzornog odbora.
7. Slučajnosti.

Odbor.

Prometna bolestnička blagajna za civilne radnike c. i kr. ratne mornarice u Puli.

Natječaj

Kod prometne bolestničke blagajne za civilne radnike c. i kr. ratne mornarice u Puli ima se popuniti mjesto jednog (četvrtog) liečnika.

S ovim mjestom skopčana je početna plaća od K 5760 (plaća, stanarina, paušal za kola u području grada Pule).

Molbe imadu se podnieti do najkasnije 31. maja 1913. u uredovne prostorije, Pula, via Campomarzio 31.

Potanje uvjete gledaj: austr. sanitetski propisi, list. liječničke komore, Rivista sanitaria itd.

Isti se mogu dobiti takodjer u uredovnim prostorijama.

Pula, 11. aprila 1913.

Predstojnik.

- Ivan Kacin, -

Ljubljana, Zaloška cesta 7.

Graditelj

orgulja i harmonija

po amerikanskom sustavu. — Gradi svake vrsti harmonije za crkve, škole i privatnike. Popravci orgulja i harmonija obavljaju se najfinije. —

Cienik badava i franko.

1800 i više slika i raznih predmeta za muzeja i šumska odjela on u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska [illegible]

K. Šturmović, Crikvenica, br. 214.

Svoj k svome!

Restauracija „Narodni Dom“

-- u Puli --

preporuča se svim Slovincima u i izvan Pule, da se sastaju u svojoj kući i svome domu te pozabave uz dobru kapljicu vina i izvrstnog Pilzenjskog piva, dobra jela topla i hladna iz domaće kuhinje — dobro poskrbljena.

Brat k bratu, Slaven k Slavenu! Ko pozna brata za brata, tom neće biti tudjin gospodar!

Pod tim geslom preporuča se domo rodcima

Restauracija „Narodni Dom“ u Puli

ulica Carrara.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe jest jedini sapun koji čuva kožu od zamašćenja pjega i uzdržaje lepu, mekanu i nježnu put, što se za dnevno dokazećim zahvalama može nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim lekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova Lilienscreme „Manera“ kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Cieva u lubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.

Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913 do opoziva.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka, svake sriede, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat Baška-Lopar-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali-luka-Sv. Martin-Nerezine svake sriede tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Lošinjveli-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.

Glavna odpravničtva:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

ZAHVALA.

Prigodom dugotrajne bolesti, smrti i pogreba našega nezaboravnoga

Ivana Mrzljaka

primili smo nebrojeno iskaza saučešća i udjela u našoj velikoj žalosti. Na tim iskrenim dokazima sučuti i ljubavi prema nama i milom pokojniku izrazujemo ovime najsrdačniju zahvalu svima, koji su budi kako nastojali ublažiti našu veliku bol i iskazali zadnju poštu blagom pokojniku.

PULA, dne 11. aprila 1913.

Rastužena rodbina.

Srećke u korist Narodne hrvatske Straže

5 glavnih zgoditaka

90.000, 40.000, 30.000, 20.000 i 20.000 kruna odnosno franaka i lira

dobije tekom mjeseca svibnja

u sretnom slučaju već sa uplatom samo 5 kruna onaj, koji na ruči izvrstnu skupinu 5 srećaka na 70 mjesečnih obroka po 5 K

15 vučenja godišnje.

Zahtjevajte obširno svibanjsko izvješće o srećkama! Iz njegovog sadržaja: Za jednu krunu 100.000 franaka! — Izvješće razpošilja i naručbe prima za srećkovno odjelenje „Slovenske Straže“

g. Valentin Urbančić, Ljubljana.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu. — Utemeljena god. 1884.

Povjerenik za Pulu i okolicu: Ante Iskra, Via Campo Marzio 5, I. ka

Centrala: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice. P[o] **družnica u Trstu,** via del Lavatoio br. 1. II. kat. — **Telefon br. 2594.** -

Glavna zastupstva: Ljubljana, Novisad, Osijek, Rijeka i Sarajevo.

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti,
2. osiguranja miraza,
3. osiguranja životnih renta;

II. Protiv štete od požara:

1. **Osiguranja zgrada** (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica),
2. **Osiguranja pokretnina** (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih stro[jeva], blaga i t. d.),
3. **Osiguranja** poljskih plodina (žita, sijena i t. d.);

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadružna imovina u svim odjelima iznosi	K 3,013.832·6[0]
Od toga temeljna glavnica	K 800.000·—
Godišnji prihod premije s pristojbama	K 1,486.297·5[0]
Isplaćene odštete	K 5,624.162·9[0]

Sposobni posrednici i akvizitori namještenja se uz povoljne uvjete.

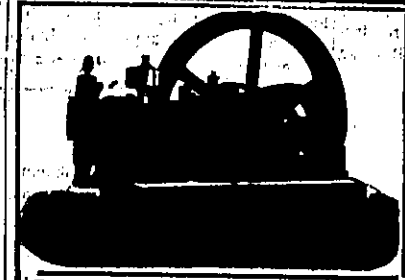

NAJBOLJI NAMJESTAJI SNAGE

kao motore na nafti sustava DIESEL, najnovija lakše konstrukcije, preuzeti tržišavi po konjskoj sili na vrv 1½ hol. vlo, motore za plin (gas), benzin, šestr. kamene ulje za obrtničke, poljodjelske i električne namještaje svake, dalje namještaje za motori plin proizvodnja:

DRAŽDJANSKA TVORNICA MOTORA

na plin d. d.

(A. G. Dresdner Gasmotorenbau vormals MORITZ HILLE, DRESDEN)

najveća specijalna tvornica Evrope

Glavno i isključivo zastupstvo, kamo sve upite upravljati valja:

Tehnička poslovnica:

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolo 2/b.

Dobivaju se potpune opreme za obrtničke i industrijalne podneske

Objemlik na zahtjev besplatno i bez poštarine.

Poslovanje: hrvatski, slovenski, talijanski i njemački.

Broj 17. Pula, u četvrtak dne 24. aprila 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju obič. cienika ili po dogovoru.

Novce predbrojbu, oglase kd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a neslogu sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata se pošiljanjem stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., ostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplata

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu

Do kada....!

Zaludu je, što je neprirodno, ne može dugo obstati. Neprirodno je, da u jednoj državi, u većini slavenskoj gospodare Niemci i Madjari; neprirodno je, da u Istri, u većini slavenskoj, pašuju miljenici bečkih njemačkih krugova i miljenici u Rimu — Talijani i talijanaši. Neprirodno je, da u najstarijoj kraljevini u habsburgskoj monarhiji, to jest u Kraljevini Hrvatskoj, vlada, u ovom vieku, absolutizam. Neprirodnih stvari ima bezbroj u dunavskoj monarhiji.

Sve te neprirodnosti nemilo se osvećuju. Mi u ovoj monarhiji živimo u pravom absolutističkom stanju. S nama, osobito Slavenima, vlada nekoliko njemačkih familija, koje su si odavna monopolizirale vlast u državi, te se prilieplie za kormilo.

Ako samo promotrimo našu jadnu Istru, opazit ćemo, da sav onaj teret, sva ona impertinencija, sva ona samovolja vladajuće talijanske klike, jest odjek žalostnog postojećeg sistema u ovoj državi.

Što drži Talijane na vlasti?

Drže ih razne povlastice u izbornom redu za zem. sabor i drugdje; drže ih silni uplivi iz Rima i Berlina na Beč; drži ih očito kršenje temeljnih zakona ove monarhije, a osobito kršenje § 19. temeljnih zakona, koji govori o ravnopravnosti svih naroda i jezika.

Da bi se u Beču viši krugovi u istinu držali one zlatne rečenice: „Justitia regnorum fundamentum", nestalo bi odmah tih nepravednih, štetnih i protuzakonitih povlastica; da bi u Beču držali više do dodostojanstva jedne neodvisne velevlasti, prezirom bi odbili svako pačanje Italije i Njemačke u unutarnje prilike u ovoj monarhiji; da bi u Beču više držali sami do sebe, do ugleda ove monarhije, oštro bi kaznili prekršitelje temeljnih zakona.

Ako čovjek siromak, gladan, ukrade komad kruha, vode ga u zatvor, a kršitelji temeljnih drž. i zem. zakona, slobodno šeću i dalje vladaju!

Što treba pogovarati se s Talijanima glede ravnopravnosti hrvatskoga i talijanskoga jezika u zem. istarskom saboru? Zakon je tu, pa neka se isti ovrši.

Neće li umjetna većina talijanskih zastupnika, da štuje taj temeljni zakon države, tada je vlada dužna da oktroira izborni red, te uvede drugi potpunoma pravedan za sve, bez razlike Talijana i Hrvata, bez povlastica za Talijane ni za Hrvate. Vidilo bi se tada, kako bi drugčije stvari izgledale u Istri.

Nebi tada trebalo baviti se pitanjem i gubiti vrieme, kako da se učini sposobnim za rad istarski sabor.

Uvedenjem jednakog prava i ovršivanja zakona i za Hrvate, izčezle bi dugogodišnje one trzavice u Istri, koje poriču svaki rad i napredak osobito na gospodarskom polju. U Istri treba da se uvede i vladavina i za Hrvate na temelju prava i poštivanja našega naroda i jezika, a ne podržavati i na dalje onu grdnu anomaliju, da vlada u Istri već stotinu godina jedna oligarhična sekta Talijana i talijanaša samo za sebe, svoj trbuh i žep na štetu Hrvata i Slovenaca i gnjusnim iscrpljivanjem većine pučanstva u Istri. Kad bi se to učinilo, ne bi trebalo proučavati shodnost uvedenja komesarijata u Istri. Možda i to zlo nebi škodilo kao predteča boljih od nošaja u ovoj tužnoj pokrajini.

Naš narod ima pravo pitati pozvane čimbenike: Do kada će trajati ova nedostojna igra s nama u Istri? Do kada će nasilje i kršenje zakona slaviti svoje orgije?

Zar nisu dostatno otvorili oči onima gore nečuvene kradje u Puli i razni drugi škandali?

Mičimo se u cieloj Istri i dajmo glasno razumjeti, da ovako dalje ne smije ići.

Rat na Balkanu!

Pula, 23. aprila 1913.

Kolikogod se već na tjedne nagadjalo, da će mir na Balkanu doskora nastupiti, ipak taj nije još niti danas sklopljen. Sada se može ipak reći, da je rat prestao i nastupio formalni mir. Saveznici balkanskih država predali su naime velevlastima notu, kojom prihvaćaju posredovanje velikih sila za mir i pristali uz neke promjene u načelu na uvjete predložene od velikih sila. U toj noti se balkanske države najprije zahvaljuju velikim silama na posredovanju, koje je sadržano u 4 točke te vele, da i one žele, da intervencija uspije. Da olakšaju intervenciju, spremne su da prime predloge velevlastih uz molbu, da još mogu raspravljati o egejskim otocima, albanskim i tračkim granicama. Napokon ne mogu balkanske države da se odreknu ratne odštete.

Na temelju odgovora započeti će sada pogovaranja o miru sa Turskom, u ime koje će velevlasti pregovarati sa balkanskim državama, te se sada može sa većom stalnošću ustvrditi, da će u kratko vrieme biti sklopljen konačni mir.

Zaprieka brzom utanačenju mira jest do sada još uviek pitanje Skadra. Crna gora naime uz sav pritisak velevlasti neće, da se odreče Skadra i da odustane od obsade te povuče svoju vojsku ispod Skadra. Crnogorski kralj i vlada uza sve to, da je Srbija povukla svoje čete ispod Skadra, uporno stoje na stanovištu da zauzmu Skadar i sebi pripoje te i nadalje obsjedaju grad i navaljuju na utvrde oko njega. Zadnje viesti glase, da će Crnagora popustiti u pitanju Skadra, kako to zahtjevaju velevlasti, ali radi naroda i časti crnogorska vlada mora poduzeti sve, da Skadar zauzme, no ona će ga ipak morati napustiti velevlastima, koje od odluke, da Skadar pripadne novoj državi Albanskoj, neće nipošto popustiti. S tom viešću u savezu slaže se i činjenica, što je austrougarska vlada zaključila započeti odpuštanjem pričuvnika na granici Crnegore i Srbije, što je u istinu već odpočelo sa odpuštanjem nadomjestnih pričuvnika. Isto tako podkrieplinje gornju viest o popuštanju Crne gore takodjer činjenica, da se je obći medjunarodni položaj jako poboljšao, te su rek bi odstranjene za sada nesuglasice. Medjutim medjunarodno ratno brodovlje drži i dalje zatvorenu crnogorsku obalu.

U zadnje vrieme šire se po novinama glasine, da je nastao spor izmedju Srbije i Grčke s jedne i Bugarske s druge strane radi granica i predjela u novooslobodjenim zemljama. Ako su te viesti istinite, tada bi bile vrlo žalostne i od nedoglednih posljedica, jer bi tad balkanske države mogle jednim mahom izgubiti sve što su neizmjernim žrtvama u krvi i novcu teškim ali junačkim naporima postigle. Nade je ipak, da će balkanski saveznici ostati tako pametni i složni i pri koncu svojih velikih uspjeha i neće postaviti na kocku sva svoja junačka djela, kojima se cieli svieat divi.

*

Kad su ovi redci bili već složeni, došla je danas po podne sa Cetinja ova viest:

Skadar je pao. Crnogorske čete ušle su jutros slavodobitno u grad!

Iza pada Skadra u posjed Crnogoraca nalaze se velevlasti pred gotovim činom. Kako će se sada razviti dogodjaji i hoće li Europa promieniti svoje zauzeto stanovište pokazat će nedaleka budućnost. Zauzećem Skadra ovjenčana su slavna djela saveznika-osloboditelja i balkanski su saveznici time uzeli oružjem Turčinu sve u Europi izim Carigrada, kojeg bi bili Bugari takodjer uzeli, da su htjeli.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Držimo na pameti izbore! Dne 18. maja o. g. biti će izbor za jednog zastupnika na zemaljski sabor Istre iz obćenito kurije u gradu Puli. Taj kotar zastupao je do nedavna socijalista dr. Ritossa, obć.

Bilješke iz talijanskog pašaluka.

Mnogi su se naši ljudi čudili, kad su se odkrila poznata pronevjerenja na občinskoj upravi u Puli. Tomu se ipak ne smijemo čuditi, jer je stvar tako stara, tako običajna, da se moramo istoj naviknuti.

Sami Talijani priznaju, da su oni majstori u — poštenoj upravi občina, i to odavna, jako odavna.

Danas spominjemo samo sliedeću iskrenu ispoviest Talijana: U bivšem talijanskom listu „L' Eco di Pola" od 14. 5. 1888. — dakle pred 25 godina — čitamo: Noi precipitiamo, indubbiamente in un orrenda rovina e continuando nell' attuale sistema acceleremo la nostra caduta.... Inutile l' illudersi! Gli esempi della nostra amministrazione sono troppo manifesti per non dover confessare che il trionfo degli slavi è da ascriversi agli errori nostri. *„Noi nella pubblica amministrazione, invece che l' esempio di una buona economia, abbiamo dato quello dell' imbroglio!"*

Je li treba ovome nadodati još koju riječ? — Samo dvie opaske: prvo, ako se Talijani sami takvim priznavaju pred 25 godina, da li se možemo čuditi, ako su danas sto puta gori? Drugo: Rieči talijanskog lista o skoroj propasti Talijana bile bi se odavna ispunile, da ih nije podržavala „slavna" austrijska vlada. Nego neka bude poznato i vladi i Talijanima, da svaka sila za vremena.

Vraćajući se na pravedno pisanje spomenutog talijanskog lista, vidimo, da je taj list baš prorokovao novu kradju, jer se je dvie godine ze tim, 1890. god., odkrilo kradju blagajnika zem. odbora, G. Rigo, Talijana iz Poreča, koji je sa svim tim da je uživao krasnu plaću, ukrao bio zem. odboru oko 83.000 forinti. Nego ipak su onda bila u Rovinju druga vremena i talijanski su porotnici osudili Riga, koji je dobio 8 a njegova supruga 2 godine tamnice.

*

Sporazumili su se Talijani i Niemci proti nama. U Trstu se naime do mala imadu obaviti občinski izbori. Ovih dana je tršćansko talijansko-židovsko glasilo pozvalo u pomoć Niemce proti Slavenima. A malo dana zatim istim je tonom pisao njemački list „Tagespost" iz Gradca, obećavajući pomoć Talijanima proti Slavenima.

Nama ova hajka združenih dušmana proti svemu što je slavensko daje s jedne strane liepu moralnu zadovoljštinu, a sa druge strane još ljepšu pouku. Zadovoljština sastoji u tome, što dobro vidimo, da se nas u Trstu baš u redu boje, a to znači da smo ipak nešto, da smo sila, s kojom treba računati. Pouka je ova: kad se Talijan i Niemac (koji se inače znadu medjusobno počupati kao pas i mačka) tako divno mogu slagati proti nama, zašto se ne bismo mogli i mi, sinovi jednog naroda, uviek slagati, kad su po sriedi naši narodni interesi.

Samo napried gospodo Talijani i Niemci, svi složno proti Slavenima. Od te vaše složne borbe izaći će ojačano slavenstvo u Trstu.

*

Nama za primjer neka služi talijanska agitacija oko njihovoga novoga političkoga društva. U Poreču veli „U. N." sakupilo se preko 200 novih članova, živo se radi u Puli. Njihovi kolovodje sami idu od kuću do kuće, tumače njihovima važnost političkog društva, kupe nove članove itd.

*

Uhoda je onaj nesretni stvor, koji za novac prisluškuje, ako se gdje što govori proti kakovoj vladi, pa joj to sve odmah prijavi. Provokatorni agent je onaj nesretni stvor, koji svojim ponašanjem navede drugoga na kakav izgred, te ga onda prijavi.

Puljski „Giornaletto" od 11. 4. ide je još dublje u nemoralnu kaljužu. Taj list nije uhoda, niti provokatorni agent, već takvo stvorenje, za koje mi nemamo za sada rieč, kako bi ga nazvali. On naime iz svoje kaljuže izmišlja nekakve „veleizdajničke" povike u Dalmaciji!

U poznatom zloglasnom „fermanu" kot. glavara u Splitu, koji je zabranio manifestacije na čast balkanske braće „Giornaletto" vidi posljedicu progonjenja Talijana sa strane austrijske vlade!

I takovi stvorovi još mogu da pišu o nekakvoj časti, takovini ljudima je povjerena naša jadna Istra!

liečnik u Vižinadi, koji je bio tada izabran pomoću Talijanske kamorre u Puli.

Sada pak kod ovih izbora nastupiti će talijanska kamorra i socijalisti (Talijani i oni) svaki sa svojim kandidatom. Ali bez naših hrvatskih glasova neće biti ni jedan ni drugi izabran, pak da dodje do užih izbora, koji će se obaviti 25. maja t. g., naša će stranka poći ovog puta na izbor sa svojim kandidatom, znajuć, da kod prvog izbora 18. maja neće biti izabran nijedan kandidat.

Kod užeg izbora odlučit će svakako glasovi onog kandidata, koji bude pao kod prvog izbora, pa bio taj Hrvat, Talijan ili socijalista. Radi te važnosti pozivljemo i upozorujemo sve naše izbornike, da već sada rade, upućuju i opominju svoje susjede, prijatelje i znance, da se na vrieme pobrinu te dobiju legitimacije, jer bez nje neće moći glasovati nitko i paze da im ne bi Talijan ili socijalista napisao na škedu ime svog kandidata. Svaki naš imat će na glasovnicu napisati ime našeg narodnog kandidata, kog će se oglasiti na vrieme. Nitko od naših neka ne zaboravi, da ovog puta bira središte grada, gdje Talijani misle, da oni jedini tu stanuju i po tome središtu označuju Pulu kao čisto talijanski grad ili davaju Puli talijanski karakter. Mi treba da pokažemo prigodom izbora na 18. maja, da nije tomu tako, nego da ima našega roda vrlo mnogo i u tom dielu grada tako, da ako budemo svi složno do jednoga pošli glasovati, bismo mogli talijanskoj kamorri grada Pule, koja je za milijune pokrala puljsku občinu i narod, pripremiti neočekivano iznenadjenje. Držimo to na pameti i radimo svaki kod svoga za izbor od 18. maja.

Kamoraški izljevi. Od kad je planuo balkanski rat, a mi Hrvati ove monarhije počeli da sa shvatljivim simpatijama pratimo herojske napore i podhvate naše braće na Balkanu, ne prestaje stanoviti dio talijanske kamoraške štampe, u prvom redu puljski „Giornaletto", da sa prozirnom tendencijom upire prstom na očitovanja naše simpatije za balkanske Slavene, te nam podmeće ni više ni manje nego veleizdajstvo prama ovoj monarhiji, upozorujuć u prvom redu na djelovanje našega naroda u Dalmaciji.

Robska, maljušna i sitno špekulantska ta štampa ne može ili ne će da shvati, da se na Balkanu naša krv za naše svetinje prolieva i da mi možemo uza sve simpatije za osvetnike Kosova i biednje zadržati kako i zadržavamo državljansku vjernost prama državi u kojoj živimo. Ta štampa, sudeć o drugim što je i sama, neprestano nas denuncira i još hoće da bude štampa naroda, koji se je šezdesetih godine prošlog stoljeća onako lieno ujedinio. Ali razliku pravimo mi. Prama onom ujedinjenju talijanskog naroda mi osjećamo udivljenje, a prama ovoj štampi samo gnušanje onakovo, kakovo čutimo prama reptilima, koji se valjaju u blatu i kloakama.

Ovoliko budi rečeno obzirom na servilno pisanje „Giornaletta" i sličnih novina, za kojih nam svetost naših čuvstava brani, da se u bilo kakovu polemiku u tom predmetu upuštamo.

Skupština podružnice Družbe u Puli. U nedjelju dne 27. aprila t. g. biti će glavna godišnja skupština podružnice Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru u Puli u dvorani Sokola (Nar. Dom) u 10 sati prije podne uz sliedeći dnevni red: Pozdrav predsjednika. 2. Izvješće tajnika. 3. Izvješće blagajnika. 4. Eventualija. 5. Izbor predsjednika i novog odbora.

Pozivlju se svi rodoljubi, da dodju na ovu skupštinu u velikom broju te pomognemo blagotvorno djelovanje naše podružnice u Puli i njezine matice Družbe sv. Ćirila i Metoda.

Skupština Posujilnice u Puli. U nedjelju dne 20. t. mj. obavljala se je glavna godišnja skupština Istarske Posujilnice u Puli. Skupštinu, kojoj je prisustvovao dovoljan broj članova ali ipak dosta malen prema velikom broju članova, otvorio je u 10 i pol sati pr. p. predsjednik iste g. dr. M. Laginja, pozdraviv prisutne liepim riečima. Na to je pročitan izvještaj o djelovanju Posujilnice kroz g. 1912. iz kojeg vadimo ove podatke: Dne 31. decembra 1912. brojila je zadrugara 2936 sa 27.255 zadr. dielova sa uplaćenih K 54.510 glavnice a sa još devetkratnim jamstvom ukupno K 545.100. Novčani promet, ne računajuć blagajnički saldo, bio je: prihod K 3,730.962·70, rashod K 3,658.189·19, ukupno K 7,389,151·89. Štedioničkih uložaka bilo je god. 1912. K 3,535.265·47, a koncem god. 1911. K 3,645.708·54, te se u god. 1912. više isplatilo nego primilo K 110.443·07. Zajmova podieljeno je zadrugarom K 3,005.770·05 za manje K 95·733·91 nego li u god. 1911. Čistog dobitka bilo je K 15.951·62, koji je bio razdieljen ovako: K 11.000 u rezervni fond; K 1000 Nar. Domu u Pazinu, K 900 Djačkom pripomoćnom društvu u Pazinu, K 600 Družbi sv. Ć. i M. za Istru putem podružnice u Puli i Pazinu, K 200 glazbi Hrv. Sokola u Puli, K 100 Dječjem zabavištu a Pazinu, K 50 Djačkom prip. društvu u Beču, a K 2101 prenešeno na novi račun.

Istarska Posujilnica sa podružnicom u Pazinu plaća uloške redovito sa 4 i pol po sto, a na veće uloške i više prema pogodbi, zajmove pak daje na kamate od 6 po sto.

Rezervni fond iznašao je koncem godine 1911. K 72.093·94, te sa prinosom od čistog dobitka god. 1912. iznaša sada K 83.093·94.

U upravni odbor za nastajno trogodište izabrana su ova gg.: dr. M. Laginja, dr. I. Zuccon, Andrija Turak, Ante Mezulić, Pave Pavešić, fv. Žic i Galović; u nadzorni odbor: dr. L. Skaljer, Jos. Krmpotić, Bart. Sulina i Ivan Ivić.

Kako je razvidno iz ovog izvadka, Posujilnica je i ove godine djelovala sa dosta liepim uspjehom uza svu krizu na gospodarskom i novčanom polju, koju je prouzročio rat na Balkanu i napetost medjunarodnog političkog položaja u Europi te djelomična mobilizacija u našoj državi. Kroz 22 godine svoga obstanka utvrdila se Istarska Posujilnica tako te svojom solidnošću slovi kao jedna od najjačih medju svojim družicama u Istri, a imade pokretnog i nepokretnog imetka u iznosu od K 645.065·06.

Račun družbinog plesa u Puli. Odbor za priredjenje plesa za hrv. škole u Puli u pokladama ove godine, sredio je konačno o tom plesu sve račune, iz kojih izlazi, da je taj ples donio čistog dobitka K 2084·17. U svemu je unišlo za taj ples K 2.730·27, a izdataka bilo je K 646·10. Od prihoda unišlo je: na blagajni K 582, od rasprodanih ulaznica K 501, od preplate K 328·60, od rasposlanih ulaznica (sve izvan Pule) K 449, od šaljivog lista „Komarac" 249·78, od tombole i prodaje K 619·89.

Odbor se najljepše zahvaljuje rodoljubnim damama i gospodi na rasprodaji ulaznica, plemenitim darovateljima i sabiračima te svima, koji su pripomogli, da je ples imao tako sjajan i materijalni uspjeh.

Zahvala. Podpisani se u ime Češke Besede u Puli najsrdačnije zahvaljuju članovima Hrv. Sokola i Čitaonice te vele. gdji Skaljer na blagohotnom sudjelovanju kod zabave za otvorenje Češke Besede u Puli. Za Odbor: E. Škoda, predsjednik, R. Johanek, tajnik.

Poziv. Pozivlju se svi Slaveni grada Pule, koji su do sada i koji žele unapried pjevati, da nefaljeno dodju u subotu, dne 26. o. mj. u 7 i pol sati na večer u prostorije Čitaonice na dogovor.

Zabavna posjela u Čitaonici. Nakon odulje stanke biti će u subotu 26. t. mj. na večer opet zabavno posjelo u Čitaonici za članove i dovedene gostove. Članovi Čitaonice u Puli sa gostovima dobro došli!

Izlet Premanturaca u Banjole. Ob ovom liepom i uspjelom izletu rodoljubnih Premanturaca u Banjole 20. t. mj. radi nestašice prostora doniet ćemo dopis u narednom broju.

Krčki kotar

Iz **Punta** nam pišu: Evo občina Punat po drugi put odbila proširenje ovdješnje djevojačke škole. Sada se i naše slavno zastupstvo odlikovalo još i tim, što je zatvorilo pučku školu, da učiteljstvo ne može obučavati. Navelo ih na to, što su više oblasti udovoljile utoku učiteljstva proti slabim stanovima što im je občina našla, samo da prištedi nekoliko kruna, koje bi im se na ime stana morale izplaćivati.

Drugi uzrok bio je valjda i taj, što su im iste odbile nacrt proširenja sadanje školske zgrade, spojiv je sa stanovima u naravi.

Pa da nismo napredni, kad ovakve muževe na občini imamo.

Voloski kotar

Sa zapadne Kastavščine pišu nam: Zahvalni smo tom slavnom uredničtvu, što se je u posljednje doba osvrnulo opetovno na jednu pučku ranu, koju valja temeljito izliečiti a da nam ne pokvari mladeži preko mjere. Mislimo naime na javne plesove, koje se obdržava u raznim županijama naše velike občine i to u svako doba godine.

Poznato nam je da se pleše od davne starine i da će se plesati dok bude veselih i zabave željnih ljudi, ali sve valja da je u nekim granicama i u neko doba godine.

Vrlo štetne posljedice duševne i tjelesne neobuzdanog i prečestog plesa ne ćemo da opisujemo, jer je to poznato svakomu, koji hladno i trezno sudi, samo nezriela i nerazložna mladež neće da svagda za to znade.

Na veliku nam je zadovoljstinu, što se je netko iz naše občine oglasio proti neobuzdanom i prečestom plesu i u jednom riečkom listu, koji ne stoji ni malo pod uplivom svećenika ili starih i zabrinutih otaca razuzdane mladeži. Veseli nas to tim više, što je bio baš u tom listu napadnut prije Uskrsa jedan od čestitih naših dušobrižnika iz ove občine, koji je u propovjedi pokarao mladež, koja je polovicom korizme (posta) priredila dva javna plesa i roditelje te mladeži, koji šta takova dopuštaju.

Taj ukor bijaše posve umjestan i g. dušobrižnik nije učinio ništa drugo, nego svoju svetu dužnost, na čemu su mu zahvalni svi pametni i trezni ljudi. Tamo se nije nikada plesalo u korizmi niti u privatnoj kući, kamo li pako u gostioni ili u javnim prostorijama.

Pa usprkos toga našla se je osoba, koja je dušobrižnika javno u novinama napala radi toga, što je nerazboritu svoju mladež po svojoj dužnosti pokarao.

Mi znademo vrlo dobro, da on plesa neće dokinuti i da bi mu bio uzaludan svaki trud, kad bi i pošao za tim, ali njegovo je pravo kao i svakog drugog dušobrižnika, da prigovori i pokara one, koji plešu u nedozvoljeno doba i k tomu — ako se ne varamo, bez dozvole občinske uprave.

Slažemo se potpuno s pozivom, što ga je upravio na uvodu spomenuti dopisnik riečkog lista na upravu občine Kastav, koja je dužna da se brine za duševno i za tjelesno dobro naše mladeži, naše nade i utjehe.

Neka se pleše — kad već mora da bude, ali nipošto neobuzdano i u svako doba godine, dapače čak i u korizmi. Toga se absolutno nebi smjelo nikomu i pod nijednu cienu dozvoliti.

Opatijska mala željeznica. Kako je znano, ide od postaje Matulji po Voloskom i Opatiji do Lovrana. Daljine ima sada oblo 12 kilometara. Ta je željeznica većim dielom vlastničtvo občine Volosko-Opatija, jer ona ima većinu dionica. Kad je občina imala kupiti one dionice, bilo nas je, koji smo se bojali, da je posao malo odviše riskantan za občinu, ali lanjska i ova godina do sada pokazuje, da se promet sve više pvećava, a tim i dohodci rastu.

Prihod je lanjske godine prema predlanjskoj poskočio za preko 40.000 kruna, a da i ove godine ide dobro, dapače još bolje, pokazuju sljegeći podatci:

Do konca marča 1912 primilo se	K 77.582·26
A ove godine za istu dobu	K 86.629·30
Dakle ove godine više	K 9.047·04

Da Bog dà, bilo još bolje! A to će i biti uz dobru kontrolu i ako narod bude dobrovoljan prama tomu poduzeću.

Preporučamo, da se dakako i tudjincima ide na ruku liepim susretanjem i njim razumljivim načinom, ali da se pritom na prvom mjestu daje poštovanje našemu hrvatskom jeziku. Postaje bi se morale prozivati i to najprije hrvatski. Na primjer: Kotarski sud — Bezirksgericht. Prestupiti — Umsteigen itd.

Pazinski kotar

Iz Pazina. Dopisnik u zadnjem broju „N. S." ističe, da je nuždna potreba za grad Pazin jedan dobro uredjeni trg za prodaju povrća i drugih stvari. K onom njegovom dobrom predlogu pridodat ćemo nekoje svoje opazke, da ih uzmu na znanje oni faktori, kojih se to tiče.

Ako hoćemo, da uredimo trg za prodaju u Pazinu, to moramo isto najprije nastojati, da se u okolici grada podigne racijonalno gojenje povrćarstva i voćarstva, jer na žalost u tom pogledu je naš seljak još na niskom stepenu. Klimatske prilike su takve, a i samo tlo je takvo, da bi uz racijonalno obradjivanje i gojenje tla naš seljak dobivao liep kapital iz spomenutih grana gospodarstva. Sada se obradjuje i goji samo onako od naravi i bez svakog reda. Nekoji u tom pogledu nešto rade, pošto vide jasno, da im to nosi liepi novac, ali racionalni temelj manjka još svima.

S toga mislimo, da bi vodstvo ovdješnjeg drž. uzor-gospodarstva, koje postoji od god. 1906., na tom polju najviše moglo poradili i da bi se tu najprije plodovi opazili. Koliko je nama poznato, u tom pogledu nije se do sada Bog zna što uradilo, da se narod pouči u toj grani gospodarstva, premda mislimo, da bi ta grana gospodarstva liepi prihod bacila našemu seljaku, a s druge strane i grad Pazin bi imao dobru robu.

I one stvari što se sada prodaju na veliko, kupuju ih tudjinci i od toga liepo žive, a od naših ljudi još se nije nitko našao, koji bi se znao okoristiti u tom poslu. N. pr. nije li to ironija, da u Pazinu pokupuje na veliko trešnje Talijan, te ih onda šalje, a znate kamo — u Zagrab.

Iznesli smo ove opaske na razmišljanje onima, kojih se to tiče, da se započne nešto raditi i u tom pogledu u ovom gradu i u okolici.

Za Hrvatsku Glazbu u Pazinu. Darovao je Josip Turčinović, odvj. solicitator kod dra Trinajstića iznos od K 20. Najljepša hvala.

Iz Čepića kod jezera. Kad se već nekim čuvarima javnog reda (rekbi „karabinierima" plominskog sindaka) oči tako „razboljele", da ne mogu nikako vidjeti stvari, radi kojih bi još moglo u našem kraju skroz prekipjeti, tad ćemo bogme biti prisiljeni, da im do 15. 20 dana najkasnije pošljemo ovim putem veliku bocu jake ljekarije, napravljene iz točnog i vrlo dugog popisa debelih činje-

nica i nepobitnih dokaza . . . . Dakle — do vidjenja!

Iz Lindara pišu nam dne 22. t. m.: Ovdješnja „Čitaona“ ustanovljena je god. 1883. a po tomu prva iza Kastavske. Prvomu odboru, koji se je sastojao iz par prosvjetljenijih rodoljuba u ono doba, bilo je zadaćom privesti u kolo što više ljudi, da budu tako udruženim silama mogli lakše buditi i širiti narodnu sviest. Borbe bile su velike, pa je posve shvatljivo, da se je i kročilo polagano.

Na sreću nije se pak nitko obazirao ni na lievo ni na desno t. j. nikomu nije palo na um budi kakvo cijepkanje a svačije su oči imale pred očima žudjeni cilj: prosvjetljenje naroda. Koliko se postiglo ovako udruženim silama i slogom, ne treba dokazivati.

Nu u najnovije vrieme „naša nas brda“ obdariše nekim mudrijašem — govori se, da je to neko golobrado momče — pa udri on drijati, da smo mi liberalci, da Čitaona drži „R. N. L.“ a po tomu, da je i njezin rad liberalan; jedno mrieču hoće mu se razdora.

Uzgredno spominjemo, da je naša Čitaona predplaćena na „N. Slogu“, „Edinost“, „Pučki Prijatelj“, „Hrv. Zastavu Istine“ i „R. N. List“. Po tome neka svatko sudi, kako mora medju nama bujno cvasti liberalizam i klerikalizam. Nama ne treba cjepkanja, jer se mi još uviek držimo naše stare „narodne hrv. stranke“ a i ostali ćemo takovi, jer smo to nasliedili od naših starijih.

Opravdati se ne mislimo, već smo sa ovih par redaka htjeli zapriečiti daljnje bezpotrebno pisanje i natezanje, pa velimo: *dosta!*

Više ne ćemo odgovarati ni odgovora tražiti, već smo htjeli mi dobro misleći u kratkim potezima samo predočiti cieli položaj.

Ako pak bude i nadalje tko pisao, taj će samo izreći svoj sud i svoje mnienje a uviek bez našega znanja.

Dobro misleći Lindarci.

Odbor za prosvjetu u Pazinu. U subotu dne 26. t. mj. predavat će prof. pl. Doroghy u velikoj dvorani Nar. Doma u Pazinu o „Napulju, Vezuvu, Pompejima i Capri“ uz skioptikon.

Koparski kotar

Iz Buzeta. Do mala bit će godina dana, što no se je odlučilo ustanoviti kod nas vecu pučku knjižnicu. Knjiga nije bilo spremnih za uredjenje. Moralo se je tek početi sa sabiranjem. Nadali smo se koječem od naše rodoljubne inteligencije. No same je naše nade nadkrilila požrtvovnost i spremnost, kojom se oni tako liepo odazvaše, te smo u 2 mjeseca imali na razpolaganje oko 800 što knjiga, što brošura. Dužnost nam je, da tom zgodom istaknemo osobito gospodu, koja su najviše knjiga darovala. To su: Rade Kazimir, učitelj, Ellner Anton, župnik, Sancin Ivo i Flego Frane, nar. zastupnici te Flego Ante, pravnik. Sama su ova gospoda darovala oko 700 knjiga.

Njima, kao i svim ostalim darovateljima iskrena hvala. Darovane su knjige bile velikom većinom ne vezane. Moralo se je dati vezati. Sve te pripreme zategle su se do mjeseca ožujka. Dne 19. III. 1913. bila je knjižnica posve uredjena te otvorena občinstvu.

Knjižnica imade 722 sveska (ne računamo 100 nevezanih, što brošura, koledara itd.); od tih 549 beletrističkih, 114 poučno znanstvenih, 45 gospodarstvenih i 14 sveszka nabožnog sadržaja. Po jeziku je 568 hrvatskih, 138 slovenskih i 7 talijanskih knjiga.

Knjižnica je vlastničtvo „Prosvjetnog odbora u Buzetu“. Otvorena je nedeljama i blagdanima od 9 do 12 sati prije podne. Knjižničari su Vivoda Ivan i Dražić Lovro. Stelo u Narodnom Domu.

Sa izdavanjem knjiga počelo se dne 19. pr. mj. Do 14. o. mj. izdano je 145 knjiga, od toga više od polovice — 75 — seljacima.

Opazili smo, da nam je gospodarska zbirka premalena. Naši ljudi traže većinom gospodarske knjige. Da popunimo tu najvažniju zbirku, obraćamo se ovim na na naše rodoljube, da nam pomognu te nam daruju što više gospodarskih djela.

Iz občine Piran pišu nam. Polovicom ovog mjeseca obdržavali su piranski sinjori u svojem kazalištu sastanak radi pristupa u novo talijansko političko družtvo „Unione nazionale“. Iz Kopra, dotično Poreča dodjoše gg. Bennati i Apollonio, kako je poznato, dva najzagriženija naša protivnika.

Kao predsjednik privremenog odbora razložio je Bennati svrhu novog družtva pozvav sve prisutne, da se upišu u družtvo. Za njimi progovorio je načelnik Fragiacomo, koji je jadikovao za nekadanjim vremenima, kad bijahu svi jedne misli i jedne ćudi, dočim prieti danas Talijanima velika pogibelj od slavenske provale,

Njemu na utjehu progovorio je zatim zem. prisjednik Apollonio, koji je razložio gospodarski program zemaljskog odbora, kojim će se prepriečiti prelaz talijanskih posjeda u slavenske ruke.

Sve ovo zanimati će malo vaše čitatelje, ali je važno spomenuti, da su svi govornici složno isticali veliku pogibelj, koja prieti najčišćem i najodusevljenijem Talijanskom gradu Piranu od ono malo Slavena, koji su u onoj občini i koji su se u posljednje doba stali buditi. Dobar je to znak za nas te nam valja svim silama poduprieti naše izvanjsko občinare a da se uzmognu oduprieti prisilnom potalijančenju piranskih republikanaca.

*

Prošloga tjedna nestalo je iz Pirana tamošnjeg c. k. bilježnika g. dra Gjurgja Lorenzini-a, koji je medju Talijanima uživao obćenitu ljubav i svećbće povjerenje. Njemu bijaše povjereno mnogo novaca, osobito od srednjih i nižih slojeva, koji su ostali oštećeni. Po jednoj viesti pronevjerio je bilježnik 100.000 K, po drugim viestima je ta svota mnogo veća.

Za bilježnikom izdao je tamošnji sud tjeralicu. Talijani Pirana i susjednih mjesta veoma su poraženi zbog te nove prevare u njihovim redovima.

Piranska i u obće talijanska sinjorija u Istri imala bi se organizirati u družtvo proti tatima, varalicama i sljeparima iz vlastitih redova, pak bi bili naši i njihovi pristaše poštedjeni od talijanskih firma Galante & Ci., dr. Lorenzetto, Lorenzini etc. etc.

„Kotarska gospodarska zadruga“ u Dolini obdržavala je koncem pr. mjeseca svoju redovitu godišnju skupštinu, koja bijaše vecma dobro posjećena. Nakon obavljenih formalnosti predavao je veoma zanimivo novi putujući učitelj g. Vladimir Kuret, koga su skupštinari živahnim odobravanjem nagradjivali.

Iz tajničkog izvještaja proizlazi, da je zadruga liepo napredovala, premda njoj ne ide na ruku zemaljsko kulturno vieće, kako bi po pravu i po svojim pravilima moralo. Tako su primjerice ostale neuslišane sve molbe „Zadruge“ radi namještenja bikova za pleme u Dolini i u Ulici.

U tom pogledu prihvaćena je jednoglasno resolucija, odaslana kulturnom vieću u Poreču, c. k. namjestničtvu u Trstu i putem drž. zastupnika M. Mandića ministarstvu poljodjelstva u Beču.

U resoluciji se moli, odnosno traži, da se namjesti čim prije bikove za razplod u Dolini i u Ulici; da se stvori nove postaje za razplod goveda u Borštu i Ospu; da se za god. 1913. i 1914. ustroji u občinam Dolina i Očizla Klanec toliko postaja za razplod goveda a da dođe bar na 120 krava i junica jedan bik za pleme; da namjestničtvo zastavi nacrt zakona o licenciranju bikova za pleme; da se već tečajem god. 1913. naredbenim putem ustanovi privremeni zakon o licenciranju bikova za pleme, dok ne stupi u kriepost odnosni zakon; da se poduzme sve moguće mjere za poboljšanje pašnjaka i štala za goveda. U tu svrhu neka se dieli nagrade i namjesti strukovnjake.

Pročitano je za tim blagajničko izvješće, odakle je razvidno, da su članovi redovito članarinu plaćali i da Zadruga čvrsto stoji, jer ima preko 7000 vriednosti u zemljištu, strojevima, u gotovom i kod članova.

Zaključeno je promieniti pravila Zadruge u tom smislu, da se njezino djelovanje proteguе na sav koparski kotar i da mogu biti članovi gg. svećenici i učitelji.

Pošto se članovi pogovoriše o ustrojenju osjeguravajućeg društva za goveda i nakon podieljenja 50 zgoditaka srećkanjem, zaključi predsjednik tu vrlo liepo uspjelu skupštinu.

Franina i Jurina

Fr. Kamo putuješ na tom magarcu ni jašeć ni hodeć.

Jur. Putujem šarenjaku u Cvitane, da mu ga prodam za macej.

Fr. Ja sam čuja, da će dojti sada u kratko k njemu Višnjanci pa zato kupuje staroga magarca, jer serenjak nije zadovoljan, ako nema mesa od tovara.

Jur. Zato prodanca u Cvitani i pječa meso od tovara.

Fr. Jeli i on prodanac, kako i oni munjeni Višnjanci.

Jur. Još gori od njih ili kumpanjfora.

*

Fr. Ma zač se onoliko ripi lovranski poprdilo zaradi talijanskega meštra?

Jur. Morda bi on rad . . . .

Fr. Ma ga drugi poprdili poznaju.

Jur. Tr on je njih kapo.

Fr. Je, je, ma bi voleli da ga ni, leh da je.

Razne primorske viesti

Naša nevolja tudje veselje. Novo glasilo zemaljskog odbora u Poreču i talijanskog političkog društva za Istru prati zamjernom marljivošću svaki kucaj našeg narodnog života. Ono ne samo da znade za sve, što se kod nas u javnosti zbiva, već dapače i više, da više nego li mi sami! Tako doznajemo iz zadnjeg broja tog glasila za nekoje pojave kod nas, koji su nam na našu sramotu do sada nepoznati bili. Pod naslovom: „U protivničkom taboru; novo slovensko političko društvo“ priobćuje sliedeću viest:

„Čini se, da kane dati Slovenci Istre posebni dokaz svoje narodne i političke osebujnosti posvemašnjim odcieplienjem od Hrvata, od kojih se razlikuju ako ne po težnjama, a ono bar po jeziku, koji je posve različit.

Pobudom akademičke klerikalne mladeži, svećenika i jednog skupa učitelja ustrojilo se je „Zadrugu poljodjelaca“ za pol. kot. u Kopru a za sjedištem u Dekanih. Ovo je političko drustvo poljodjelskog značaja i teži za zaštitom poljodjelskih probitaka. Na temelju § 2. društvenih pravila, od oblasti već odobrenih, bila bi svrha društvu: borba za politička prava i za gospodarske koristi poljodjelaca; probudjenje sviesti poljodjelaca; učvršćenje ljubavi do slovenske domovine; obrana i ucieplienje kršćanskih (ili bolje klerikalnih) načela u poljodjelskom stališu.

Društvo će nastojati, da članovi svojih [illegible] na državne i zemaljske sabore, ne manje i na občinske izbore.

Društveni djelokrug potegnuti će se na kotare Kopar, Buje i Piran, t. j. na onaj dio Istre, gdje imade Slovenaca.

Ovo nagovještanje osebujnosti slovenske politike u Istri je najizravnija podružnica kranjskog klerikalizma, a je također dielomično izazvana time, što Hrvati, koji sačinjavaju veliku većinu Slavena Istre, nastoje da smute i mimoidju narodnostnu i političku osebujnost Slovenaca te i radi toga, što je sadašnje političko družtvo hrvatsko-slovensko upravljano isključivo od samih Hrvata.

Jošte valja uvažiti, da postoji izmedju Hrvata i Slovenaca Istre tajni razdor, koji dolazi svako malo do površja putem novinarskih prepirака.“

Ovoliko talijanski list, koji je, kako rekosmo bolje upućen u naše javne odnošaje — nego li mi — ako je istinito ono, što on navadja.

U ostalom o njegovom izvještaju imaju rieč oni, koji su mu pružili gradivo ili koji su mu dali povoda da tako piše, pa bili oni u kojoj mu drago stranci ili struji. Mi se nadamo, da je njegovo veselje preuranjeno, ako osniva isto na pukom ustrojenju gospodarskog društva u Dekanih. Imade li pako i drugih kakvih informacija, tad bi mogla naša nevolja postati njegovim veseljem.

Sabora — ne bude! Novo glasilo novoustrojene talijanske stranke u Istri „Unione nazionale“ pripovieda u zadnjem broju na uvodnom mjestu pod naslovom: „Sabor ne dolazi“ (La Dieta non viene) da nema izgleda, da bi se mogao sastati istarski sabor. Povod tomu neradu u istarskom saboru daju — kako se samo sobom razumije — jedini Hrvati, koji su tako nepomirljivi i tako nezasitni, da su odbili čak predloge carske vlade. (Ne bijahu li možda ti predlozi sastavljeni u Poreču. Op. ur.) Talijanski odsalanici bili bi *pošrtvovno i nesebično možda i pristali* na te predloge, ali koja korist, kad ih neće nikad zadovoljni Hrvati.

Na nepomirljive Slavene Istre pada dakle jedino krivnja radi neuspjelih dogovora — jer Talijani bi jim dali i dušu — *samo da ostanu i nadalje talijansko roblje.*

Sada će se — kažu Talijani — napokon osvjedočiti i carska vlada, da se za Slavenima ne može na kraj, jer su uvjek nezadovoljni i nezasitni.

Tako po prilici rečeni list, kojemu ne možemo već danas odgovoriti, jer mi nismo toli sretni a da bi znali što su odgovorili hrvatsko-slovenski odaslanici na predloge carske vlade a još manje, kakov li su odgovor dali talijanski odaslanici.

Talijanskom listu je u tom obziru lahko, jer su mu širom otvorena vrata ne samo zem. odbora u Poreču, nego i ona c. kr. namjestničtva u Trstu. Tako je on već mogao doznati ne samo za predloge odnosno za odgovor svoje stranke na vladine predloge, nego i za odgovor hrvatsko-slovenskih odaslanika. Novi nam je to dokaz o tom, kako se složno snuju, smišlja i radi u Poreču i u Trstu o nama i proti nama.

Na koncu se grozi talijanski list zastupnicima naše stranke, da će talijanski zastupnici svomu pučanstvu potanko i temeljito dokazati, kako su jedini Slaveni krivi, da nije došlo do sporazuma, dotično do rada zemaljskog sabora. Našim zastupnicima, odnosno njihovim odaslanicima valja dakle pripraviti lekcija, po kojima će nemilosrdno padati talijanske batine.

Iz Nar. Zajednice za Istru. *Pučke knjižnice.* Ovih dana primila je N. Z. z. I. od g. Poniža iz Gorice na dar 178 hrv. knjiga i više godišta raznih beletrističkih listova; od hrv. akad. društva „Hrvatska“ u Gracu 126 knjiga; a od g. Ant. Šterka iz Rieke 102 knjige. Dok se ovime najljepše zahvaljujemo plemenitim darovateljima, preporučamo se darežljivosti drugih naših rodoljuba.

Društva. Centralni odbor N. Z. z. I. obratio se prošlog mjeseca na sva hrvatska društva u Istri s molbom, da mu izvole priposlati izkaz o društvenom stanju koncem god. 1912. Većina tih društava odazvalo se ovoj molbi, ali budući da se prava svrha more postići samo onda, ako sva društva te izkaze priposlalo, to i ovim putem molimo sva ona društva, koja upitnog arka ne priposlaše, da to čim prije učine.

Dvojaka mjera. Sl. zem. odbor u Poreču, za kojega znademo već odavna, da imade za Talijane Istre uvjek otvorenu veliku mošnju a za nas Hrvate i Slovence uvjek zatvorenu onu maljušnu, pokamo

je i onomadne, da je pripravan priskočiti u pomoć svojim pristašama bilo u kojoj neprilici.

Poznato je općenito, kako su u posli jednje doba bile u velikoj novčanoj stisci skoro sve naše posujilnice zbog općenite novčane mizerije u čitavoj monarhiji.

Naša novčana poduzeća morala su se uticati k Petru i Pavlu a da uzmognu zadovoljiti svim mnogobrojnim potrebam i da ih ne stigne gotova propast. Plaćati su morali visoke kamate kod većih novčanih zavoda, samo da se uzdrže i da ne propadnu. Sličnim talijanskim poduzećima nije naškodila novčana mizerija, jer im nije trebalo drugo nego uteći se zemaljskom odboru u Poreču, koji ima za njih uvjek otvorenu veliku mošnju. Taj im je odbor vazda pomagao u neprilici i tako su sretno premogli tešku novčanu krizu.

Sretnih li Slavena Istre pod maćuhinskom talijanskom većinom u zemaljskom odboru, koji se služi dvojakom mjerom!

Tko ne čita Inserate, neće se također brinuti za današnji oglas „Srećke u korist Hrv. Narodne Straže", što mu može učiniti ogromnu štetu. Taj oglas izidje samo još danas. Neka ga dakle svatko čita, jer će inače biti prekasno.

Vjestnik

Gospodarske Sveze za Istru.

Društvo za štednju i zajmove u Lovrani imalo je dne 8. aprila 1913. glavnu skupštinu, na kojoj je bio raspravljen i odobren obračun za g. 1912.

Lovranska je posujilnica na ograničeno jamčenje, t. j. svaki zadrugar odgovara za obveze društva sa 9 puta toliko, koliko iznaša zadružni dio. A svaki zadružni dio iznaša 2 K.

U prošloj godini je i Lovranska Posujilnica isplatila štedioničkih uložaka više nego ih je primila u istoj godini, ali sa svim tim izašla je dosta dobro, kako pokazuje niže ispisana bilanca.

Društvo za štednju i zajmove u Lovranu upravljaju poznati naši ljudi tamo, koji uživaju i zaslužuju podpuno povjerenje. Okolica nije siromašna. To jedno i drugo daje očekivati, da će Lovransko društvo sve više napredovati, a to će biti tako, da se čim veći broj naših ljudi upiše u društvo kao članovi i da oni kojim prelice novca ulažu radje u to društvo nego li u druge novčane zavode. Osobito je grieh od Boga da mnogi naši ljudi još današnji dan iz Voloskog kotara i Kvarnerskih otoka nose novac u Riečke štedionice, mjesto da ga povjere svojim domaćim.

Bilanca.

Imovina (Aktiva).	K
Zajmovi	122.068·01
Tekući račun	2 993·81
Inventar pokretni	537·61
Inventar nepokretni	—
Zaostale kamate zajmova	34·49
Vriednost tiskanica	—
Vriednost biljega	—
Dio kod Gospod. Sveze	100·—
Dio kod Sveze u Celju	100·—
Dionica kod Jadranske banke	452·15
Gotovina koncem godine 1912.	381·40
	K 126.667·47

Dugovi (Pasiva).	K
Dielovi	590·—
Ulošci na štednju s kap. kam.	118.648.32
Tekući račun	4.547·—
Pretplaćene kamate zajm.	342·71
Rezervna zaklada K 1.961·56) Kamati)	1.961·56
Čisti dobitak	577 88
	K 126.667·47

Društvo za štednju i zajmove u Malom Lošinju. To društvo imalo je glavnu skupštinu dne 13. aprila 1913. Promet za god. 1912. iznašao je skoro pol milijuna. Društvo je do sada lijepo napredovalo u prvih deset godina obstanka.

Rezervna zaklada iznaša sa čistim dobitkom za god. 1912. K 13.664·33. Tekom lanjske godine pristupilo je novih članova 48 a odpalo samih 8 te je svih članova do konca godine bilo 499.

Lošinjska Posujilnica ustanovila je tabedjer svoj notarnji red poslovanja.

Čistog dobitka imalo je Malo-Lošinjsko društvo u prošloj godini K 3.220·46. Kako je Mali Lošinj prometan grad, nadamo se, da će se i ova naša zadruga sve bolje razvijati, a to će biti moguće, ako članovi plate više nego jeden zadružni dio i ako svoje prištedanje budu ulagali radje u to svoje domaće društvo, nego li kamo drugamo

Bilanca.

Imovina (Aktiva).	K
Zajmovi	211.600·66
Tekući račun sa Svezom	52.799·—
Inventar pokretni	465·57
Inventar nepokretni	25.974·90
Zaostale kamate zajmova	9.970·67
Dio kod Zadružne Zveze	1.000·—
Dio kod Gospodarske Sveze	100·—
Vriednostni papiri	500·—
Tekući račun pošt. šted. Beč	795·01
Državna obveznica	856·89
Gotovina koncem god. 1912.	10.262.49
	K 314 325·19

Dugovi (Pasiva).	K
Dielovi	2.010·—
Ulošci na štednju s kap. kam.	298·621·86
Pretplaćene kamate zajmova	29·—
Rezervna zaklada K 10.042·18) Kamati 4% „ 401·69)	10.443·87
Čisti dobitak	3.220·46
	K 314.325·19

Poziv

na glavnu skupštinu **Kašteliirskog društva za štednju i zajmove,** reg. zadr. na ogr. jam., koja će se držati u nedeju dne 11. maja 1913. u 4 sata po podne u Narod. Domu (vlastita kuća) u Kašteliru sa sliedećim dnevnim redom:

1. Čitanje i odobrenje zapisnika zadnje glavne skupštine.
2. Izvješće odbora.
3. Odobrenje računskog zaključka za godinu 1912.
4. Promjena §§ 31. i 32. društvenih pravila.
5. Izbor upravitelja eventualno jednog odbornika.
6. Izbor domaćeg nadzornog odbora od tri lica.

Ako na ovoj glavnoj skupštini ne bi bio dovoljan broj članova, vršiti će se pol sata kasnije na istom mjestu po istom dnevnom redu druga glavna skupština, koja bude valjano zaključivala bez obzira na broj prisutnih članova.

Odbor.

Poziv

na redovitu glavnu skupštinu **„Društva za štednju i zajmove u Omišlju"**, reg. zadr. na neogr. jam., koja će se obdržavati u ponedjeljak dne 12. maja 1913. u 3. sata po podne u društvenim prostorijama uz sliedeći

dnevni red:

1. Izvješće i obračun za upravnu godinu 1912.
2. Izvješće nadzornog odbora.
3. Odluka o porabi čistog dobitka.
4. Predlozi.

Ravnateljstvo.

Prodaje se 3 šivaća stroja „Singer" za debelo šivanje i vezenje, i jedan stroj za postolare, posve novi, jeftine ciene. Upitati se trg Alighieri 7, III. pod.

Prodaje se jeftino peć na plin uz dva kotača. Upitati se u Via Ercole 21, III. kat.

Soba sa pokućivom za iznajmiti. Via Epulo 6, parter desno.

Jeftina kava

(dok traje zaliha)

85h 80h

¼ kg Brasil I. prčena — ¼ kg Brasil II. prčena

u svim podružicama

Julius Meinl

Uvoz kave

NOVA PODRUŽNICA

PULA, Via Sergia br. 35.

- Ivan Kacin, -

Ljubljana, Zaloška cesta 7.

Graditelj

orgulja i harmonija

po amerikanskom sustavu. — Gradi svake vrsti harmonije za crkve, škole i privatnike. Popravci orgulja i harmonija obavljaju se najjeftinije. —

Cienik badava i franko.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 314.

Svoj k svome!

Reštauracija „Narodni Dom"

-- u Puli --

preporuča se svim Slovincima u i izvan Pule, da se sastaju u svojoj kući i svome domu te pozabave uz dobru kapljicu vina i izvrstnog Pilzenjskog piva, dobra jela topla i hladna iz domaće kuhinje — dobro poskrbljena.

Brat k bratu, Slaven k Slavenu! Kô pozna brata za brata, tom neće biti tudjin gospodar!

Pod tim geslom preporuča se domorodcima

Reštauracija „Narodni Dom" u Puli

ulica Carrara.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe jest jedini sapun koji čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put, što se na dnevno dolazećim zahvalama može nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova **Lilienscreme „Manera"** kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Ciena u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.

Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913. do opoziva.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka, svake srieđe, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat Baška-Lopar-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Nerezine svake srieđe tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Lošinjveli-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.

Glavna odpravničtva:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

Srećke u korist Narodne hrvatske Straže.

5 glavnih zgoditaka

90.000, 40.000, 30.000, 20.000 i 20.000 kruna odnosno franaka i lira

dobije tekom mjeseca svibnja

u sretnom slučaju već sa uplatom samo 5 kruna onaj, koji naruči izvrstnu skupinu 5 srećaka na 70 mjesečnih obroka po 5 K.

15 vučenja godišnje.

Zahtjevajte obširno svibanjsko izvješće o srećkama! Iz njegovog sadržaja: Za jednu krunu 100.000 franaka! — Izvješće razpošilja i naručbe prima za srećkovno odjelenje „Slovenske Straže"

g. Valentin Urbančić, Ljubljana.

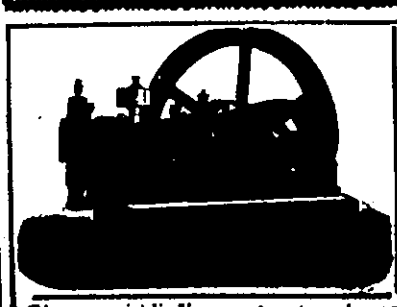

NAJBOLJI NAMJESTAJI SNAGE

kao motore na naftu sustava DIESEL, najnovije tuđe konstrukcije, proizvaja tvrdnost po konjskoj sili na uru 1½ kil. više, motore na plin (gas), benzin, ligtu, kamene uje za obrtnike, poljodjelstvo i električne namještaje snage, dalje namještaje na motori plin proizvodje:

DRŽAVLJANSKA TVORNICA MOTORA

na plin d. d.

(A. G. Staatsbürgerliche Fabrik

MOTZ NAŠE, HRVATSKO)

najveća specijalna tvornica Evrope

Glavno i isključivo zastupstvo, kamo sve upite upravljati valja:

Tehnička poslovnica:

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolo 2/b.

Dobivaju se potpune opreme za obrtnička i industrijalna poduzeća ∴ ∴ ∴

Cjenik na zahtjev besplatno i bez poštarine.

Besjedovanje: hrvatski, slovenski, talijanski i njemački. ∴ ∴ ∴

Broj 18. Pula, u sriedu dne 30. aprila 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., ostali 20 h., koli u Puli tolik izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Lagisja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju svaplena i predplate

Odgovorni urednik Jerke J. Mahulja. Izdaje i tiska Lagisja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu.

Radi sutrašnjeg blagdana izdali smo naš list danas poslie podne.

Kako je pao Skadar.

Dopisnik „Tribune" šalje svome listu pod nadnevkom 22. aprila o. g. sliedeći izvještaj: Jutros u 1 sat predao se Skadar crnogorskim četama, koje su nakon dva dana naporne i neprekidne borbe pobjedile. Akcija, koja je služila kao uvod za ofenzivu čitave vojske kralja Nikole, bilo je povlačenje Vukotićeve divizije iz krajeva Rjolia i Vrake, da se sve sile sjedine s jedne i druge strane Tarabosa, proti kome se je poduzela odlučna borba.

Obsada se je dakle pojačala u večer dne 21. o. mj. oko dviju strašnih pozicija Tarabosa i Brdice, jer su crnogorski generali dobro znali, da će se grad morati predati, čim padnu ove utvrde. General Martinović napredovao je sa svojih 8000 ljudi, koji su od posljednjih pozicija kod Skadra pa sve do predstraža kod Muričana i Oblika držale čitavi zapadni dio Tarabosa. Iste je noći sbor od 6000 ljudi dolazeći od Rjolina uspješno se iskrcao kod Zogaja, gdje je već bilo sabrano drugih 8000 ljudi.

Obsada dakle, ograničena na Taraboš, izvršivala se u nizu operacija s iskrcavanjem, izvedenim bez i najmanje uzbune turskih baterija, sa neobičnom vojničkom razboritošću, dok je još bila zaposlena Brdica, na koju su sipale vatru crnogorske baterije sa Oblika. U ostalom već je i Brdica bila posve izolirana radi poplave, te joj je bio prekinut spoj sa Tarabošem.

Jučer u jutro otvorile su turske baterije na Taraboš paklenu vatru protiv predstraža generala Vukotića, koje su prele nevidjene Zogaj, doprle do prvih turskih „kula" te su započele bitku na bodove. Crnogorci, štićeni vatrom svojih mitraljeza, junački su napredovali, ali u to je već vatra sa Tarabosa počela kositi čitave satnije, te je bitka poprimala karakter pravoga pokolja. Ali u to su i sa Siroče Gore i sa Muračina gruvali teški srbski topovi velikog kalibra a jednako i crnogorski proti Tarabošu i uroti skadarskoj citadelli, ukrstavajuć se s vatrom artilerije sa Oblika, koja je pucala u Brdicu, sada već definitivno izoliranu. Bombardovanje je bilo sve upornije, a vodio ga je osobno general Martinović, koji je sa visina Muričana motrio učinak pucanja i davao odredbe artilerij.

Protunapadaj Turaka, najprije slab, postao je žestok oko podne, ali su turski hitci imali slab učinak usljed sjajnih pozicija crnogorskih baterija, koje su bile podpunoma u zemlji i pokrite gromljem, te tako Turci nisu mogli razlikovati jedno mjesto od drugoga.

O podne je bombardovanje bilo najopornije. Odmora nije bilo. U redovima crnogorskih topničara bilo je već mnogo mrtvih, a naročito medju prednjim i odkritim pozicijama. Ali bol radi mrtvih bila je sviadana radošću borbe i predstojeće pobjede. Borili su se jedan za drugim turski topovi, koji su prestajali pucati, ali nisu prestali svi. Nekoji su pucali kroz čitav dan i Crnogorcima bilo je nemoguće da identificiraju pozicije. Bez sumnje je spretnost turskih četa na zkrajnjim pozicijama Tarabosa bila velika. Svaki su čas njihovi topovi mienjali pozicije, misleći tako, da smetu crnogorsku pucnjavu.

Medjutim su generalu Martinoviću dolazile viesti o napredovanju Vukotićeve divizije sa istočne strane, gdje je prodirala neobičnom brzinom i najboljim uspjehom uza sve pretežku gubitke. Vukotićeva pješadija napredovala je čitavog dana pod teškim učinkom neprijateljskih hitaca, a posljednji su redovi ovih vojnika, koji su nakon žestokih napadaja i protunapadaja uspjeli da osvoje čitav vienac uzvišenja neposredno pred Tarabošem, morali su prelaziti preko mrtvih tjelesa pale braće. Naprama večeri zatražio je Essad-paša crnogorsku vladu, da pošalje u Skadar jednoga parlamentera. Odmah je general Vukotić pošao u turske linije. Oba su se generala sastala na zapadnoj obali jezera u neposrednoj blizini grada, te su dugo raspravljali o pitanju, da li se Arbanasi, koji su pribjegli u Skadar iz susjednih sela, mogu vratiti svojim kućama. Za vrieme toga razgovora, nije htio Essad-paša govoriti o predaji grada, nego je predao crnogorskom generalu ostar prosvied austrijskog konzula radi štete, koja je bombardovanjem nanešena citadelli.

U noći je opet počelo bombardovanje Crnogoraca jače nego ikada, a u isto vrijeme je došla generalu Martinoviću viest da su Srbi onu poziciju osvojili napadajima na bajunete, te da se već vije crnogorska zastava na vrhu. Slavodobitno klicanje popratilo je ovu viest o pobjedi, koju je general Martinović odmah javio svojim četama, koje su bile spremne da se bace u progon i da jurnu na vrh Tarabosa. Skadar! Skadar! Vikahu Crnogorci, opojeni radošću, te se spremahu na triumfalni ulaz u grad, dok su baterije sa Muričana otvorile vatru proti Tarabošu za posljednju borbu. U maglovitoj noći razsvietljivalo se nebo nenadanim požarom a u prodolima odjekivali su hitci topova. Upornost bombardovanja Tarabosa uništila je četu Essad-paše i one su tako ostale razotkrit njihov bok, da je napadačima bio tvoren ulaz u grad. Zauzimanje Tarabosa, obavljeno prije polnoći, najsjećniji je momenat crnogorsko-turske borbe. Martinovićeve su čete na divan način izvršile konačni juriš, a u jedan sat je izvjesio Essad-paša na citadeli zastavu za predaju i prvi su odjeli Crnogoraca ušli u grad mostom preko Bojane.

Rat na Balkanu!

Pula, 29. aprila 1913.

Naslov ovoga članka imao bi od danas dalje pravilnije glasiti „Položaj na Balkanu", jer se može iza pada Skadra smatrati rat dovršenim, nu ostavili smo još stari naslov s razloga što mir nije još konačno zaključen i događaji što sliede sada na Balkanu i u Europi izravna su posljedica rata na Balkanu.

Pad Skadra i ulaz crnogorske vojske u grad rek bi da je prodrmao sa slogom velikih vlasti, jer i ako poslanici velikih vlasti u Londonu neprestano višćaju o novom položaju, ipak nisu do sada tvrdo i konačno zaključili, da Crnogorci moraju ispazniti Skadar.

Izmedju vlasti trojnog sporazuma i vlasti trojnog saveza postoji u skadarskom pitanju velika razlika u mišljenju. Austro-Ugarska, podupirta Italijom i Njemačkom, tražila je na posljednjoj sjednici poklisarske konferencije, da se protiv Crne Gore odmah odlučno nastupi, a Engleska, Francuska i Rusija su se tome protivile.

U tome, da Skadar pripadne Albaniji, velike sile su složne i poručile su crnogorskoj vladi, da zauzeće Skadra u ničemu ne mienja odluku velevlasti glede sjevernog i sjeverno-istočnog ograničenja Albanije. Uslied toga Skadar ima biti u najkraće vrieme ispražnjen i predan vlastima, koje predstavljaju zapovjednici internacionalne mornarice u crnogorskim vodama.

Da se to dogodi, najviše pritiše Austro-Ugarska te je austrijski ministar vanjskih posala grof Berchtold upravio velečinam cirkularnu notu, kojom traži da vlasti odlučno nastupe proti Crnojgori u pitanju Skadra, inače će Austrija nastupiti sama.

Crnagora bi i popustila u pitanju Skadra te napustila grad uz neke uvjete i teritorijalnu odštetu, ali Austrija o tome neće ni da čuje, dok Rusija, Engleska i Francuska stoje na stanovištu, da se Crnojgori za Skadar mora dati nekakva odšteta.

Priestoljonasljednik Danilo pošao je u Skadar na čelu 5000 Crnogoraca te je vojnicima držao govor, u kojem je kazao, da Crnogorci nisu za to zauzeli Skadar, da se iz ovog grada opet povuku. Oficiri

Bilješke iz talijanskog pašaluka.

Talijani rade! Ponavljamo ovu već napisanu istinu. Ponavljamo ju, jer opetovane stvari ipak koriste. Ponavljamo ju, jer imade medju nama mnogo glubih ljudi, koji se na prva riečˇ ne znaknu.

Talijansko novo glasilo političkog društva „Unione Nazionale" veselo konstatira, kako se Talijani upravo natječu, tko će više sakupiti novih članova, tko će više novaca poslati društvu. Doći će ih u velikom broju dobar dio hrvatskih poturica, ali ne mari to za njih, jer će te poturice figurirati kao Talijani.

A mi? Nemojmo da se obistine i ovaj put riečˇ: Sinovi tmine lukaviji su od sinova istine.

Na rad, tko se hrvatskim imenom dići i ponosi!

* * *

Pošteno su ostali popareni „Talijani" grada Rieke. Madjari su ih do pred nedavno tetošili na sve moguće načine, ali ne baš njima za ljubav, kako su „Talijani" sami mislili, već samo za to da Hrvatima naškode.

Sada, kada Madjari vide, da mogu štogod i bez „Talijana", kane Madjari uvesti na Rieci državnu madjarsku policiju.

To je nemilo opeklo riečke „Talijane" puput Stupičića, Grožića itd., te su se izjadali ovih dana u gradskoj viećnici. Brbljavi kako jesu, sve su iznieli na javu. Iznieli su, kako su ih Madjari volili, koliko su pustih hiljada kruna dobili od Madjara, kako su upravo Madjari stvarali umjetno talijanstvo na Rieci. „Rieka mora biti talijanska — izjavio je grof Andrassy — i ako ne bi bila talijanska, morali bismo je stvoriti talijanskom."

Dragocjena je izjava „Talijana" Grožića, koji je naveo rieči spomenutog Andrassya, izrečene god. 1868. odboru Riečana, kad se je u Budimpešti viećalo glede ugarsko-hrvatske nagodbe. Tada je Andrassy rekao riečkom zastupniku „Talijanu" Adamiću: „Nemojte popuštati Hrvatima, a mi ćemo vam dati sve, što budete zahtjevali."

I tako, kao što na Rieci Madjari, tako u Primorju Niemci i njemačko-bečka politika miluje i tetoši „Talijane", dapače stvara nove Talijane pomoću hrvatskih poturica, samo da nama Hrvatima naškodi. Kad se pako madjarstvo i niemstvo osile, tada i „Talijani" dobivaju po glavi. Nego što takova naši „Talijani" još ne mogu shvatiti.

* * *

. . . . . exempla trahunt: primjeri povlače. Opeta jedan novi slučaj talijanske velike kradje. Pred malo dana pobjegao je iz Pirana tamošnji c. k. bilježnik dr. Lorenzini, pokravši njegovim klientima preko sto biljada kruna. Tako se liepo živi i radi u talijanskom pašaluku.

* * *

„Cuore di Trieste" — tako su pisale prieč malo dana talijanske novine u Trstu, hvaleći „plemenitost" talijanske filantropije u Trstu.

Sasma ispravno je na ove hvalospjeve Talijana, odgovorila vrla tršćanska „Edinost". „Cuore di briganti" je to vaše plemenito talijansko srce — tako je zaključila „Edinost" iza kako je navela razne slučajeve, kako se u zavodima javnog dobročinstva postupa uslužno samo sa Talijanima, dočim se druge jadnike pusta da bez hrane i prenoćišta planduju po ulicama, te se još surovo na nje izkaljuje svoju mržnju.

„Lopovi nesramni", ogorčeno pita „Edinost" — ne plaća li možda nas 60.000 tršćanskih Slovenaca niti paru občinskog poreza, s kojim se uzdržavaju javni zavodi dobrotvornosti? Nije li možda jedna trećina prihoda iz naših žepova, te nemamo li dakle i mi pravo do tih občinskih ustanova?

su priestoljonasljednika Danila nosili kroz redove crnogorske vojske, koja ga je oduševljeno pozdravljala.

Medjutim dolazi viest, da se je Essad-paša u Lješu proglasio kraljem Albanije i da je Džavid-pašu imenovao svojim ministrom. To je onaj Essad-paša, koji je bio zapovjednik Skadra i poslje predaje grada Crnogorcima, bilo mu je dopušteno otići iz Skadra sa svom oboružanom vojskom, municijom i topovima; a Džavid-paša je od onih turskih vojskovodja, koji je pobjegao sa kojih 20.000 vojnika ispod Bitolja te nije pao u ruke srbskim četama. Sada su se ta dva turski vojskovodje združili u Albaniji i raspolažu sa oko 50.000 oboružane vojske.

Ako je ova viest istinita, onda položaj postaje još više zamršen a sva Europa izigrana, ponajpače pak Austrija i Italija, koje su se najviše izložile i bacile u veliki trošak radi Albanije. S time u savezu dolazi iz Pariza viest, da će se pitanje Skadra riešili isključivo izmedju Albanije i Crne gore bez svakog uplitanja Europe i to na način, da će Skadar postati suvlastničtvo obiju država.

U zadnji čas dolazi još vrlo važna viest, da je austrijski ministar izvanjskih posala grof Berchtold dao ostavku. To je znak, da Austrijski predlozi u pitanju Skadra i Albanije ne nailaze na odobravanje kod većine velikih sila i time bi sva akcija Austrije bila ometena ako ne posve skrahirana.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Novi porečko-puljski biskup. U četvrtak 1. maja ima se predstaviti u Beču, da potvrdi vjerovanje apostolsko, dosadanji kanonik i župnik crkve sv. Antona novoga u Trstu dr. Trifo Pederzolli, jer je sada stalno, da ga je Njegovo Veličanstvo imenovalo biskupom porečko-puljskim.

Novi biskup rodio se 14. novemb. 1863. u Kotoru (Dalmacija). Otac mu je bio inžinir iz talijanskog diela Tirola. Gimnaziju je učio u Zadru. God. 1886., 28. novem. bio je zaredjen u svećenike. Kao svećenik išao je u Beč učiti se dalje bogoslovlje a odanle se kao doktor teologije vratio u Trst, gdje je bio neko vrieme duhovnik-pomoćnik u crkvi jezuita i ujedno vjero učitelj na ženskom liceju.

Po smrti pok. kanonika Fabrisa postao je mons. Pederzolli župnikom sv. Antuna novog i kanonikom stolne crkve sv. Justa.

Prije nekoliko vremena mi smo rekli u ovom listu svoje mnienje, kakav mora da bude porečko-puljski biskup. Židovsko novinstvo primorskih Talijana donosi Pederzolli-evo imenovanje sa osobitim zadovoljstvom. To nas upućuje na mirno čekanje, da djela budu pokazala čovjeka. Mi od mona. Pederzolli-a kao čovjeka, koji je potekao od oca Talijana pa u obće od našeg biskupa nismo nikad zahtjevali ni hećemo da guši Talijane. Ali što zahtjevamo od svakog biskupa jest: da svoju pastirsku službu vrši našem narodu u našem jeziku, da ga štiti proti mogućnikom, da ga pomaže tjelesno i duhovno. Uza svoje sposobnosti i poznanja našeg jezika novi porečko puljski biskup moći će učiniti mnogo dobra i našem narodu. Daj Bože da bude tako!

Skupština Družbine podružnice u Puli. U nedjelju prije podne bila je u dvorani Nar. Doma glavna godišnja skupština Podružnice Družbe u Puli. Skupštinu je otvorio zasluzni predsjednik podružnice g. Niko vit. Mardešić zanosnim i rodoljubnim govorom potičuć skupštinare na izvršivanje narodne dužnosti za rad Družbe. Iz izvještaja tajnika i blagajnika razabrasmo i u prošloj godini lepi i uspješni rad i napredak ovdješnje podružnice, tako da je imala prihoda nešto preko 6000 K a razhoda oko 5000 K, te je ostalo gotovog u blagajni podružnice 1800 K.

U upravni odbor za ovu godinu izabrani sa aklamacijom kao predsjednik Niko vit. Mardešić, tajnik drd. Petar Žiža, blagajnikom dr. Lovro Skalier. Nova uprava podružnice povjerena je dobrim rukama, te će i ove godine pod marnim vodstvom rodoljubnog predsjednika donieti našoj Družbi obilnog ploda.

Poser za Izbore. Još nas dva tjedna diele od izbora zemalj. zastupnika iz obće kurije u gradu Puli. Tekom budućeg tjedna počet će dolaziti izbornicima legitimacije, pak upozorujemo naše izbornike, da paze, te im bude svakomu ta legitimacija uručena. Podsjećamo ponovno sve one, koji su u zadnje doba promjenili stan, da se preporuče prvašnjem gospodaru ili svojem prvašnjem sustanaru te upute listonošu na njihov sadanji stan. Svakako pak neka svaki barem dva dana prije izbora podje zatražiti sam legitimaciju na kapetanat u Puli.

Naši protivnici Talijani i socijalisti spremaju se na tihom za taj izbor te nisu još ni proglasili svoje kandidate. Izgleda, da će borba biti žestoka, osobito izmedju socijalista i Talijana, a odlučit će o izboru svakako glasovi naših izbornika. Radi toga treba, da ni jedan naš ne uzmanjka doći 18. maja na izbor, da pokažemo socijalistima i Talijanima, da ne odlučuju više u Puli ni jedni ni drugi bez nas. To treba da uvaži svaki od naših i prema tomu živo poradi da bude 18. maja palo što više glasova za našega kandidata.

Premještenja u porečko-puljskoj biskupiji. Veleč. Angjeo Mateljan premješten je na vlastitu molbu u Sv. Mariju od Zdravlja kod Barbana; vlč. Frano Livić iz Sv. Marije od Zdravlja ide u Filipan, u Ližnjan dolazi č. g. Marcović, dosadanji kurat u Kavranu, u Kavran dolazi kapelan iz Krnice g. Pojani.

Malo više takta. Dne 20. aprila bio je naš urednik pozvan na ovdješnji sud za 9 i četvrt s. pr. p. na preslušanje. Poziv mu je bio uručen 28. aprila t. g. oko 4 s. po p., dakle oko 18. sati prije preslušanja. Sa svime time i preimda je to bio *prvi poziv*, dodano je bilo na poziv rukopisom ovo: *„pod prietnjom globe od 10 kruna i prisilnog predvodjenja“*. Na pozivu se čita podpis Karaman.

Prepuštamo uvidjavnosti razumnih čitatelja razsudu o tom pozivu i da li takav način pozivanja na sud odgovara duhu i civilizaciji XX. vieka. Ako i obstoji takav propis te ovlašćuje suca upotriebiti gornji način pozivanja na sud, ipak taktičnost bi morala svjetovati, da takav način u pozivima upotriebe u skrajnim i izvanrednim slučajevima. Est modus in rebus!

Iz Raklja. Ovdašnji narodnjaci spremaju se, da osnuju Gospodarsko-trgovačko društvo ili zadružni dućan (konsumno društvo). Za takav jedan dućan čuti se ovdje velika potreba, da se s jedne strane pruži pučanstvu ovog mjesta prilika dobavljati životne potrebštine uz jeftine cieno, a s druge strane da se suprieči izrabljivanje nekih trgovaca, koji udaraju cieno robi po svojoj volji. U interesu ovdašnjeg naroda je dakle, da se u što većem broju upiše u društvo i odmah u početku podupre nastojanje pokretača za ustanovljenje takovog društva.

Hrvatska Čitaonica u Premanturi sa tamburaškim odjekom priredjuje na duhovski ponedjeljak dne 12. maja koncert na otvorenom. Raspored zabave javit će se na vrieme. Braću iz okolice, do skorog vidova u Premanturi.

Banjole. Nedjelja od 20. o. mj. bila je za nas dan veselja i radosti. Posjetili nas naši vriedni Premanturci i uz cilikanje milozvučnih tamburica prikavili nam časove najveće ugodnosti. Pred Čitaonicom i oko tamburaše, kojima inače za njihovo udaranje svako priznanje, sabralo se mnogobrojno naše občinstvo. Bilo je to pravo narodno veselje. Velikom su pozornošću i izvedljivošću saslušane i dvije domoljubne deklamacije, što su ih znali tako živo i srdačno kazati dva naša dječaka. Slušaoci im u zanosu pljeskanjem burno povladjivali. Svečanost je tekla u najljepšem redu i svršila je sa velikim moralnim uspjehom.

Doček braće Premanturaca bio je iskren i srdačan, ali odlazak njihov pobudio je u nami čustvo oduševljenja. Klicanju i bratskom pozdravljanju na rastanku nije bilo kraja ni konca.

Najveća zasluga, što nam je ovo veselje tako liepo ispalo, ide našim mladićima, koji su se živo zauzimali, da braći posjetnicima u svakom pogledu pruže čim više ugodnosti.

Sada idemo osobito za tim, da predju u kolo našega bratstva i oni, koji se nas odriču i izbjegavaju, jer zavedeni ne osjećaju ljubavi za svoj narod i slatku materinsku rieč. Time ćemo u ovom mjestu za vazda onemogućiti škodljivo nametanje našega protivnika i njegovo smetanje, koje je neprirodno, nemoralno, upravo huncutsko.

Umorstvo u Bričanci kod Svetvinčenta. U nedelju dne 20. o. mj. dogodilo se u spomenutom selu strašno umorstvo. Marija Ten živjela je ovdje već neko vrijeme sama sa svojim dijetetom od 2 godine u jednoj kući. Od neko doba izgleda, kao da je ona bila suvišna u tom selu, jer joj jedne večeri za njezine odsutnosti pomanjkalo iz kuće više komada rublja, a pred nekoliko dana ukraše joj dapače i vrata sa kuće, metnuvši ju u takav položaj, da nije mogla vratima zatvoriti kuću, da se obrani od lupeža.

U nedelju pako noću došao je u njezinu kuću njezin susjed Mate Floričić, navalio na nju, izvukao ju iz kreveta i ubio na putu pred kućom kamenjem.

Biedna žena bi u jutro nadjena pet koračaja od kuće mrtva, sva iznakažena i ogrezla u krvi, dok je njezino diete mirno spavalo u kolievki. Orudničtvo je poduzelo odmah izvide da to infamno umorstvo razjasni, te posumnjalo odmah na spomenutog Floričića, na kojem su našli mrlja krvi i drugih znakova, koje mu je pustila ona biedna žena u borbi za život. Razlog tom zločinu bio je, što je taj lupež htio pokrasti nesretnu ženu. Taj Floričić, bezdušni lopov, bio je napao pred nekoliko vremena jednog starca skrivečke i gotovo ubio, zato je bio već kažnjen.

Iz Marčane. (Prinos za Družbu i za Djačko pripomoćno društvo u Pazinu.) Iza glavne skupštine ovdješnjeg „Društva za štednju i zajmove“, obdržavane dne 18. o. mj. sakupila se medju zadrugarima svotica od K 16. Odnosni iznos, koji je predan upravi „N. Sl.“, namjenjen bje polovicu Družbi, a polovicu Djačkom pripomoćnom društvu u Pazinu.

Doprinesli su sliedeći: Po 2 K Jakov Degrato (Titov), Jakov Skoravić i Vinodolac don Ivan; po 1 K Ciliga Anton, Radolović Anton (Belas), Crek Ivan, Radolović Mate (Belas), Karlavaris, učitelj, N. N., Radolović Anton (Slak), Bužić Mate, Stomilović Miho i Ciliga Ivan.

Bošinjski kotar

Iz Veleg sela pišu nam, da se je tamo otrovao prošlog čedna jedan od najljućih naših narodnih protivnika, na kojem se je opet obistinila ona stara hrvatska: gori poturica nego li Turčin. Bio je to sin načelnika i duša svih protuhrvatskih poduzeća u Velom Selu Antun Cumicich. Kako mu krasno hrvatske ime kaše, spadao je medju one odpadnike našega naroda u obim Lošinjima, na kojima počiva čitavo umjetno talijanstvo naših strana.

Ne ćemo, da se bavimo životom toga „patriota integerrimo“, jer, kako vele, ima tu raznih stvari, a niti uzrokom otrovanja. Da je bio poštivan i od protivnika (Hrvata), jedan A. Cumicich, kojega je život zastajao u mržnji na sve što je hrvatsko i u misli da nam naškodi, bilo u čemu, to može reći samo dopisnik „Piccola“ nadučitelj Martinolić. Moguće se i Vi g. Martinoliću utvarate u svojoj razgrijanoj fantaziji, da vas Hrvati cienе? „Povereto“!

Čudimo se, što nije bilo nikakve komisije, koja u ovakvim slučajevima otrovanja, nebi nikako smjela izostati. No čemu se najviše čudimo i što je nas sve sablaznilo jest: što je taj samoubojica, — koji NB. nije nikad ni zavirio u crkvu, a kamo li pristupio k svetim sakramentima — imao crkveni pokop i sjajni sprovod, kao najvjerniji katolik. Upitali bismo don Roca Stuparich — urešena križem „pro Ecclesia et Pontifice“ — kako se taj pokop i sprovod slaže sa zakonima crkve? Ne znate li, da je Cumicich sam kupio otrov u ljekarni Colombis u Malom Lošinju, taj otrov dva dana sobom nosio — dakle sasma promišljeno svoj čin počinio. Ispitajte malko don Roco svoju savjest, pak ćete nam prištediti takove sablazni.

Krčki kotar

Iz Punta. Malo odgovora na dopis iz Punta, uvršten u „R. N. L.“ od 16. t. m. br. 92. Žalostno, što imademo medju nama takove ljude, koji s nama živu i su proti nas. Sve se ono piše u prilog učiteljstva, koje se za sve brine, a nije se brinulo za otvorenje škole, niti se brine za poučavanje opetovnice, nego ju posve zapustilo. U ponedjeljak bila je zatvorena škola, ali i otvorena, jer se je u njoj poučavalo u jutro i poslie podne, te je još istog dana bio opozvan zaključak o zatvoru škole. To se je zbilo iz uzroka, što ih navadja dopisnik.

Nije dakle osobna krivnja načelnika, podnačelnika i činovnika, koji je baš na sjednici zagovarao školu, te ne zaslužuje uvreda, nego pohvala, koju je za svoje sdušno i revno vršenje službe i primio pred više godina od zem. Odbora. Želja je občenita naroda, da bi se občina riešila sadašnjeg učiteljstva, koje se povuguje s narodom i zlostavlja mu djecu, te nema taktike u školi. Občina nije nikada odbila proširenje škole. Treba znati, da ovo učiteljstvo ne će da se nagadja za stanarinu kao prije i da prima stanove u naravi, kako su to prijašnji učitelji primali i osim drugih da sam Lovrić, muž i žena, hoće da im se plati po zakonu u ime stanarine god. kr. 939, te odbijaju stanove. Občina nema toliko sredstava, odkad ima u proračunu nove troškove, kao za liečnika i drugo, jer c. i kr. namjestničtvo već traću godinu ne dopusta po zastupstvu odobrene obć. nameta. Toliko za sada, a budeli potrebno javiti ćemo obširnije.

Toliko neka bude rečeno i dopisniku iz Punta u zadnjoj „N. Sl.“, da se čuja i druge zvono.

Voloski kotar

Srbske demonštracije kod stavnje na Voloskom! Nekako čudno zvoni gornji naslov, ali naša krivnja nije, što su ga pronašli i u sviet turili neznajući njemački listovi.

Onomadne obavljeno je u Voloskom običajno novačenje. Naša mladež, stavnji podvrženа, polazi na novačenje pjevajuć i veseleć se. To je veselje riedkokad iskreno, ali jer je takav običaj, mora tako da bude. Većina mladića je koliko toliko vinom ugrijana, da zatomi bol ili da se pokaže srčanom. N gdje idu mladići k novačenju i pod zastavom. Svuda se pjeva davorije vesele narodne pjesme. Mladež pjeva a roditelji plaču i uzdišu. Tako biva i na Voloskom.

Ljetos bijaše nešto drugačije. Tako bar izvještuje njemački list iz Graca „Tagespost“. Ljetos su naši mladići pjevali *srbske pjesme*, vikali *abzug* (dolje) *Austrija*! te klicali *živio!* slavenskim junacima na Balkanu. Bilo bi smjesno, da idemo pobijati ovu švabsku glupost. Kako ćete tomu glupanu dokazati, da je hrvatska ili srbska pjesma jedno te isto? Naši mladići nisu hvala Bogu još toliko okuženi švabštinom a da bi znali što je švabski *Abzug*. Ako su klicali živio! pobjedonosnoj braći na Balkanu, nisu načinili drugo, nego dali oduška ili izraza čustvu bratimstva i srodstva; kojega ne može zabraniti nikakov zakon ni slomiti nijedno oružje.

Pazinski kotar

Iz Pazina. Polovicom aprila boravio je ovdje presvj. biskup Krčki dr. Mahnić, u poslu gradnje hrvatskog konvikta.

Konvikt će se do mala početi graditi, te će svojom ljepotom i veličinom biti na ures gradu Pazinu. Bilo sretno!

*

Pred malo dana ustanovila se Marijina kongregacija hrvatskih gimnazijalaca. Do malo dana očekuje se ovamo presvj. biskupa iz Trsta dra Karlina, koji će također držati jednu konferencu hrvatskim djacima.

*

Čujemo, da će se u drugoj polovici mjeseca maja obdržati u velikoj dvorani Nar. Doma zanimiva izložba slika prof. Šantel. O tome će se u ostalom potanje s interesirane strane javiti.

*

Gosp. Josip Turčinović ravnatelj pisarne gosp. dra Trinajstića, vjenčao se dne 16. o. mj. u Pevmi kod Gorice sa gospodjicom Maricom Benedetić. Čestitamo!

*

Pred nedavno obdržavao se ovdje pogovor usljed poziva Namjestničtva u pitanju nove ceste Pazin—Gologorica—Raška Dolina—Kršan. Pogovoru su prisustvovali zastupnici zemaljske i kotarske i političke oblasti, zem. odbora, občine Pazin, Plomin i Labin, cestovnih odbora Pazin i Labin i upravnog vieća Čepić.

Prisutni su potvrdili prijašnji nacrt, te se obećalo zastupnicima iz Čepića i Tupljaka, da će sagraditi jedan posebni nuzgredni dio ceste u njihovu korist.

*

I ovdješnja hrvatska gimnazija je služebeno proslavila 200 godišnjicu pragmatičke sankcije. Nakon sv. mise u Franjevačkoj crkvi, obavljene od veleč. gosp. prof. Frankole, podalo se djačtvo sa profesorima u veliku dvoranu Nar. Doma, gdje je prof. L. Brolich držao prigodno slovo. Na gusle je svirao kvartet sastavljen od gg. prof. Šantel, Stanić, Kosmač i Brnobić.

*

Dne 21. o. mj. obdržana je občinska sjednica, u kojoj se je medju ostalim stvarima odlučilo ustanoviti novi novčani zavod, naime „Štedionu udruženih občina u Pazinu“. Do sada pristala je na tu štedionu i občina Boljun, a pristati će i druge u ovom kotaru.

Od velike je važnosti ovaj novi zavod za gospodarstvo u ovim stranama. Sve one mnoge hiljade pupilarnog i crkvenog novca, koje idu sada uložene po ročnim zavodima Trsta, biti će dielomice uložene u ovoj štedioni, te će posudom tih novaca uz obročno odplaćivanje pomoći našega poljodjelca i obrtnika.

Red nam je zazuci rukave na gospodarskom polju, jer čovjek financijalno odvisan od protivnika, odvisan je i u narodnom pogledu.

Želimo čim skorije definitivno ustrojenje zavoda i bio isti našemu narodu na korist!

Porečki kotar

Iz Poreča. **Kog.** pašaluka. Još nikad kao ove i prošle godine ne bijaše u našem listu toliko pritužaba na državne i občinske, na školske, oružničke itd. oblasti u političkom kotaru Poreču. Glavni povod daje nam sama politička oblast u Poreču i od nje više manje odvisno občinsko glavarstvo u Humku (Umag).

Progonstva, tužbe, prijave, protiv našega puka u tom kotaru i rečenoj občini iznešene su tečajem prošle i ove godine u našem listu. Glasovite odredbe ili naredbe i okružnice političke oblasti u Poreču zadivile su iste visoke političke činovnike na c. k. namjestničtvu u Trstu. C. k. kot. kapetan g. Murad u Poreču znade stalno, kako na namjestničtvu sude o njegovih naredbah i okružnicah, što ih izdaje ili podpisuje na želju i na predlog kajmakana u Humku — a proti mrzkom im i omraženom hrvatskom narodu sela Materada, Lovrečica itd.

Dne 19. o. mj. se je u njegovom uredu opet jedan od njegovih podredjenih na viekove proslavio. Evo kako.

Naš mladić Juraj Trento iz Rotarije, občina Humak bio je pozvan rečenog dana na kotarsko poglavarstvo u Poreč, da mu tamo sude na prijavu jednog protivnika njegove narodne misli. Čujte, o čemu se radi.

Na 1. marča 1913. nosio je Juraj Trento, član velepoštovane, ugledne imućne naše družine, koja imade velik posjed u Rotariji i u Materadi, od kuće u Materadu jednu gusku u vreći, da sa tamo oplemeni. Putem sreo je privatnog lovskog čuvara Marka Petreticha, talijansku podrepnicu, koji ga ne može ni čuti ni vidjeti radi neke izgubljene pravde. Zaustavi mladića te ga zapita što nosi u vreći. Ovaj odgovori, da nosi gusku na svoj posjed u Materadu radi razploda. Petretich htjede pod svaku cienu da izprazni vreću i da vidi što je u njoj. Mladić mu odgovori, da toga učiniti ne može, jer je guska razvezanih nogu, te bi mu utla; ako ju hoće vidjeti, neka dade garanciju od 50 K ili neka ide u koju kuću, gdje mu guska ne može utaći. Nu Petretich ne htjede popustiti, pa kad je Juraj zapitao kojim li on pravom njega pretražuje, odgovori, da imade on veću moć nego li oružnik; napokon dobaci mladiću da je kriomičar (kontrabandier) i tat. Nezadovoljan s tom ničim opravdanom uvriedom, prijavi još te mladića kot. poglavarstvu u Poreču. (Za uvriedu prijavio je mladić Petreticha sudu.)

Radi toga bijaše pozvan kako rekosmo Juraj Trento za dne 19. aprila na kotar. poglavarstvo u Poreču. Na tom poglavarstvu, soba br. 7, odeuditše mladića na 20 K globe a da ga nisu niti preslušali. Na opazku mladićevog brata da nezna talijanski nego hrvatski, nisu se niti osvrnuli. Samo mu rekoše talijanski, da ima platiti globu od 20 K. Zašto, kako, čemu? Ništa svega toga. Ne zaudara li to postupanje po makedonsku? Zar misli zbilja g. Murad, da je na čelu kakovog pašaluka te mu je slobodno po svojoj azijatskoj ćudi divljački postupati s našim narodom? Hoće li već jednom stati na kraj tomu zulumu c. k. namjestničtvo? Ili zar ima g. Murad posve slobodne ruke? — Vidjet ćemo!

Občina bez upravitelja. Na talijanskoj občinskoj upravi u Vižinadi bijahu do nedavna tal. socialisti i liberalci. Načelnik je bio dr. Ritossa, liečnik i do nedavna zem. zastupnik i vodja istarsko-talijanskih socijalista. Občinsko zastupstvo nije djelovalo već dulje vremena. Upravljalo je s občinom upravno vieće. Ovo je vieće dalo ostavku u ruke predsjednika Ritosse, koji je sa svoje strane priobćio zemaljskom odboru da odstupa. Eto, ovako se upravlja sa nazovi talijanskim občinama Istre!

Koparski kotar

Podružnica Družbe sv. Cirila i Metoda Brieg-Račice obdržavati će svoju glavnu godišnju skupštinu dne 4. maja t. g. u Račicama u 3 sata po podne i to pod vedrim nebom pred kućom g. Josipa Sinčić, župana Račice. Na koju pozivljemo sve članove i prijatelje na mnogobrojni posjet. Svirati će domaća glazba.

Skupština podružnice Družbe u Lanišču. Podružnica Družbe sv. Cirila i Metoda u Laniščú obdržavati će godišnju glavnu skupštinu u nedjelju dne 4. maja t. g. u 1 sat po podne u Čitaoničkoj sobi u Laniščú. Prigodom skupštine držat će se predavanje: „Narod bez škola, jest narod bez budućnosti!“

Pozivije se sve članove i prijatelje narodne stvari, da dodju na skupštinu u što većem broju.

Iz Laniščа nam pišu: Već više puta smo htjeli pritužiti se javno o potporama, što ih dobivaju — bolje rečeno, što ih ne dobivaju — obitelji naših vojnika-rezervista pozvanih na granicu, to smo čekali u dobroj vjeri misleć, da će se nepravde ukloniti, ali se prevarismo.

Kada su ono učinili u Beču zakon o tim podporama, pisalo se, a čini nam se, da je to i u Vašem listu spomenuto, da će stalno dobivati siromašne obitelji pod oružje pozvanih pričuvnika od države prilična potporu. Medjutim je ovdje više pričuvnika bilo pod oružje pozvanih a podporu je dobio samo jedan i to K 2·59 na dan.

Najčudnovatije pak je to, da ne dadu niti najsiromašnijim obiteljima podpore. Jedna takova obitelj je u Laniščú. Jedini sin, koji hrani *osamdesetgodišnje* roditelje, bio je pozvan u vojnike, zapustiv skrb za roditelje svojoj ženi. Siromastina je ovdje takva, da ta tužna žena ni za papir nema, da si mužu piše! A ipak joj komisija za podieljenje podpore u Poreču molbu za podporu odbila. A da bude ironija veća, nema proti toj molbi utoka.

Ne znamo, tko je tome kriv, da takva obitelj ne dobije podporu, samo to znamo, da tako nebi smjelo biti.

Druge obitelji, koje imadu svoje sinove, odnosno muževe u vojničtvu, nisu također dobile potpore, akoprem su i te podpore veoma potrebne.

Pripovjeda nam pričuvnik, koji je pred par dana došao ovamo na dopust, da imade u Krivošijama u njihovoj kumpaniji nekoliko Niemaca, i akoprem dosta imućni, da su dobile njihove obitelji do 5 K dnevne podpore. Kaže, da nema Niemca tamo, koji nije podpore dobio. Mi mu to skoro ni vjerovati ne možemo, jer je nepojmljivo, da nam se — tako nepravedno po zakonu kroji.

Pošto u odlukama komisije za potpore u Poreču kaže, da proti tima nema utoka, prisiljeni smo to objelodaniti javno.

Franina i Jurina.

Fr. Ča bi reć, da je danas prišal Stipe z ramoniko na Vranje?

Jur. Ča ne znaš da imajo naši mladići i divojke poli Jurini ples.

Fr. Pak ča će i sad va proliću plesat va one konobe, kudi se repa i kapus kisi?

Jur. Ta kade bi drugde plesali, ku ne va konobe. Repa i kapus vunjo s čabri, pak on udor gre po plesu, da ne bi kemugod prišlo slabo.

Fr. Ha, ha, ha! Ti imaš pravo. Ono njin je mesto bašelka i mažuroni.

Jur. Pa ča ni sram divojke tam hodit.

Fr. Ha, ha, ha! Baš si pogodil, a ča ne znaš kako po noćah klate, kako sovi va ples na Boljunšćino, na Učko i na Lupoglav.

Jur. Ja, zato njin po drugeh krajeh govore kulićo.

Fr. To je pravo, neka njin govore. Ča klate sako dobo noći po plesih i po lumperijah, moro doma bit.

Jur. Sada si reka jeno pošteno besedo.

Fr. Ma ni divojke nisu toliko krive, da so takove, nego otac i mat, ki ih ne drže va strahu.

Jur. Ča je to tepo, poli nas, da otac i mat puste svojo dico od trinajst, četrnajst let dalje da klate po noćah, kakor zgubljene ovce.

Fr. To je sramota za oca i mater.

Jur. Neki oci i matere se jur kajo, a neki te se posle kajat, kad bude prekasno.

Razne primorske viesti

Glavna skupština Družbe. Ove godine obdržavat će se godišnja glavna skupština Družbe Sv. C. i M. za Istru u Kršanu kod Plomina dne 25. maja.

Gradnja novih cesta u Istri. Dne 16. t. mj. zastala se je u Podgradu posebna komisija, koja je imala zadaću, da na temelju od c. kr. namjestničtva predloženih nacrta i troškovnika ustanovi program gradnja novih cesta. Na tu komisiju došli su gg. namjestnički savjetnik Pipitz i c. k. viši gradjevni savjetnik Mahnić sa nekoliko inžinira kao predstavnici vlade, c. k. kot. poglavar barun Schmidt-Zabierow, gg. zemaljski asesori Andrijčić i Salata kao odaslanici zemaljskog odbora, načelnici občina Podgrad, Buzet i Materija i odaslanici občine Kastav te zemaljski zastupnik dr. Brnčić. Raspravi predsjedao je namj. savjetnik Pipitz. Iza kratkog izvještaja g. gradj. savjetnika Mahnića, prešlo se je na raspravu o pojedinim projektiranim cestama. Ponajprije raspravljalo se je gradnju nove ceste iz Podgrada, odnosno Račica preko Muna na Žejane, zatim iz Žejana na Zvoneću i odavle u Jušići. Ta cesta imala bi biti po vladinom nacrtu široka 6 m a dogačka 27 km te bi se imala graditi kano državna cesta. Najveći strmac iznosi samo 5·9% i to samo na par mjesta a cijela gradnja stajala bi po tom projektu 45 K svaki metar, ukupno dakle oko 1,200.000 K.

Zastupnici zem. odbora izjaviše, da pokrajina, ako ostane u kriposti taj projekt, ne bi mogla doprinositi občinu tangentu od 40 po sto, dakle približno 500.000 K, jer da bi se tim doprinovom previše obteretile pokrajinske finance; da je pak pokrajina pripravna doprinesti 40 po sto troška, uzevši za podlogu trošak od 20 K za svaki metar, odnosno sveukupni trošak od 540.000 K, dakle približno 216.000 K.

Zastupnici občine Kastav predlagali su, pozivajuć se na zaključak obć. zastupstva od 7. marča t. g., da se ne gradi tu cestu kako je projektirana mimo sela Zaluke, nego sela Sušnji na Ivanići to radi toga, jer bi si uslied te varijante pristedila občina Kastav uzdržavanje jednog komada lisinske ceste i jer bi se na taj način dobio ljepši spoj sa rukavačkom cestom i sa cielim zapadnim dielom občine. Za taj slučaj izjaviše odaslanici občine Kastav, da će občina staviti eraru badava na raspolaganje sva ona občinska i privatna zemljišta, koja bude srar trebno u području občine Kastav za gradnju nove ceste.

Komisija si je pridržala ustanoviti na kom mjesta, da li se dade provesti ta promjena također sa tehničkog stanovišta.

Komisija je za tim prešla na raspravu glede gradnje drugih projektiranih cesta. U svrhu, da se ne kompliciira pitanje cestogradnje, zaključi komisija, da se za sada ispusti iz programa gradnja ceste Vodice—Mune i Laniščе - Mune, dočim, da se imade čim prije započeti gradnjom ceste Laniščе—Lupoglava i one iz Podgorja u Jelovice i Vodice. Dne 17. t. m. preambulirala je komisija novo projektiranu cestu Račice—Mune—Žejane—Zvonеća—Jušići; a zatim dne 18. i 19. t. m. ostale dvie projektirane ceste. Doznajemo, da su se nekoji župani protivili varijanti ceste, koju su zahtjevali odaslanici občine Kastav, a odluka će pasti dne 23. t. mj. za koji dan je sazvana definitivna sjednica kod c. k. namjestničtva u Trstu.

Prodaje se jeftino peć na plin uz dva kotača. Upitati se u Via Ercole 21, III. kat.

Soba sa pokućivom za iznajmiti. Via Epulo 6, parter desno.

- Ivan Kacin, -

Ljubljana, Zaloška cesta 7.

Graditelj

orgulja i harmonija

po amerikanskom sustavu. — Gradi svake vrsti harmonije za crkve, škole i privatnike. Popravci orgulja i harmonija obavljaju se najjeftinije. — Cienik badava i franko.

Jeftina kava

(dok traje zaliha)

85h **80h**

¼ kg Brasil I. prżena — ¼ kg Brasil II. prżena

u svim podružicama

Julius Meinl

Uvoz kave

NOVA PODRUŽNICA

PULA, Via Sergia br. 35.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 814.

Svoj k svome!

Reštauracija „Narodni Dom"

-- u Puli --

preporuča se svim Slovincima u i izvan Pule, da se sastaju u svojoj kući i svome domu te pozabave uz dobru kapljicu vina i izvrstnog Pilzenjskog piva, dobra jela topla i hladna iz domaće kuhinje — dobro poskrbljena.

Brat k bratu, Slaven k Slavenu! Kô pozna brata za brata, tom neće biti tudjin gospodar!

Pod tim geslom preporuča se domorodcima

Reštauracija „Narodni Dom" u Puli

ulica Carrara.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe

jest jedini sapun koji čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put, što se za dnevno dolazećim zahvalama može nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim lekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova **Lilienscrema „Manera"** kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Ciena u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.

Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913 do opoziva.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka, svake sriede, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat Baška-Lopar-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Nerezine svake srieda tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Lošinjveli-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.

Glavna odpravničtva:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

Širite „Našu Slogu".

Oglas.

Gospodarska zadruga u Kastvu obdržavat će dne 4. maja 1913. u 9 sati prije podne u Kastvu svoju redovitu 28. glavnu skupštinu sa sliedećim

dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvještaj tajnika.
3. Izvještaj blagajnika, obračun i proračun.
4. Izvještaj revizionalnog odbora.
5. Popunidbeni izbor u zadružni odbor.
6. Izdržbanje gospodarskog orudja.
7. Različiti predlozi.

Sjetite se družbe Sv. Čirila i Metoda za Istru!

Za škole!

Držala bez željezca, olaštena, prodaju se za kratko vrijeme duzina po **30 para** u papirnici Laginja i dr., Pula ulica Giulia, 1.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

fia Campo Marzio br. 5 — Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

POZOR RODOLJUBI!

ZAHTJEVAJTE POSVUDA

:: NAŠE IGRAĆE KARTE ::

„PRIMORKA"

PRODAJU SE U TISKARI, PAPIRNICI I KNJIGOVEŽNICI LAGINJA i dr., PULA.

NAJBOLJI ŽITNI MLINOVI,

uljarski strojevi, mutori, gospodarski strojevi u najboljoj izradbi i najjeftinije izradjeni, prirodjeni za svake tlo.

Mnoga poduzeća po nama uredjena u prometu.

Ponude, proračuni na zahtjev badava i bez poštarine od

tehničke poslovnice

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolò 2/b.

Dobivaju se podpune opreme za sva obrtnička i industrijalna poduzeća.

Dopisivanje: hrvatski, slovenski, njemački i talijanski.

■ SVOJ K SVOMU! ■

TISKARA I KNJIGOVEŽNICA

LAGINJA i DR.

■ ULICA GIULIA, 1. PULA ULICA GIULIA, 1. ■

preporuča se za

tiskarske, knjigovežke i galanterijske radnje.

Solidna izradba pečata iz gume.

Imade u zalihi

tiskanice i knjige za p. n. obćine, crkve, škole i odvjetnika, posujilnice i konsumna društva, trgovačke knjige, pisanke za škole, kao i sve pisarske i risarske potrebštine.

Broj 19. Pula, u četvrtak dne 8. maja 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce . . predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } nagodinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., ostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplata

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. H. Handić u Trstu

Medjunarodni položaj.

Pula, 7. maja 1913.

Rat na Balkanu je prestao, premda još nije podpisan mir izmedju balkanskih saveznika i Turske, ali su iz tog rata na stale takove prilike te nisu izazvale europejski rat. Povod tomu dalo je najprije pitanje uredjenja Albanije i kad se tu poteškoću prebrdilo, zaoštrilo je još više medjunarodni položaj zauzeće Skadra po Crnogorcima. Koncem prošlog ćednа očekivalo se svaki čas, da će radi Skadra ćete naše monarhije preći crnogorsku granicu i buknuti neprijateljstva, ali usljed velikog pritiska Europe a ponajviše radi prijateljskih savjeta Rusije, napokon je Crnagora popustila. Tomu je mnogo doprinesla i energična izjava Austrije, da ako velevlasti ne poduzmu odlučne korake te Crnugoru prisile na izpražnjenje Skadra, to će Austrija sama i na svoju ruku nastupiti proti Crnojgori. Čim je crnogorska vlada svoju odluku glede Skadra objavila posianičima u Londonu, onim mahom je popustila napetost medjunarodnog položaja, i poslie toga će se sada sva kriza, koja je tako dugo držala svu Europu a posebice Austriju na ratnoj nozi riešiti mirnim putem.

Službena crnogorska izjava o napuštanju Skadra se glasi:

Kriza glede zahtjeva za izpražnjenjem Skadra riešena je u smislu želja velikih vlasti. Posto je Crnagora bila pred velikim pritiskom Europe, to nije vidjela mogućnosti, da bi duljim odporom iz ove krize pobjedonosno izašla, popustila je vlastima te izjavila, da stavlja sudbinu Skadra u ruke velikih vlasti. Kralj se je u posljednjem trenutku odlučio na taj težki korak. Kralj je duboko uvjeren, da je time iz obzira prema svojoj zemlji i svome narodu doprinesao veliku žrtvu za sveobći mir, žrtvu, koju su jednodušno od njega zahtjevale sve države, upućujući ga čak na prieteću pogibelj, da Crnagora izgubi svoju nezavisnost. Pri tom je kralj Nikola uzeo u obzir i svoje saveznike, bojeći se, da svojim odporom ne ugrozi plodove težkim žrtvama izkupljene pobjede.

Crnogorske čete napuštaju već Skadar, a zapovjednik medjunarodnog brodovlja u Crnogorskim vodama engleski admiral Burnaj dobio je nalog, da iskrca medjunarodne čete u Baru, odakle ima krenuti u Skadar i tamo preuzeti upravu grada. U Skadru bit će uvedena provizorna vlada, koja će predati u svoje vrieme upravu budućoj albanskoj vladi.

Dok još nije bila Crnagora izjavila, da napušta Skadar velikim vlastima, bile su se Austrija i Italija sasvim opremile i pripravile čete da zaposjednu Albaniju. Sada je izručenjem Skadra postalo to suvišnim, te neće ni Austrija ni Italija poslati svoje vojske u Albaniju, pošto je Essadpaša odpustio veliki dio svojih četa, to će sve velike vlasti skupno urediti upravu Albanije.

Na sjednici od 6. t. mj. poslanika velevlasti u Londonu predložio je engleski ministar ove uvjete za mir izmedju Turske i balkanskih saveznika:

1. Izmedju Turske i saveznika bit će uspostavljene diplomatske i prijateljske sveze.

2. Turska ustupa saveznicima sve teritorije na zapadu od crte Enos-Midija.

3. Velike vlasti rezerviraju sebi prava, da ustanove južnu granicu Albanije i da ustanove posjed glede egejskih otoka, onda glede samostanske republike na gori Athos.

4. Kreta ostaje Grčkoj, a glede egejskih otoka, sporazumjet će se vlasti najprje s Grčkom, kao i glede južne granice Albanije.

5. Ostala će sporna pitanja, napose financijalna, riješiti komisija, koja će se sastati u Parizu i kojoj će prisustvovati i delegati balkanskih saveznika.

O načelu pravosudja u osvojenim krajevima, osobito glede muslimana odlučit će posebna komisija. — Misle, da će balkanske države pristati na te pogodbe, samo će Grčka zadržati granicu glede Epira i egejskih otoka.

Balkanski saveznici pak glede osvojenog zemljišta su se skoro sporazumili, te će mirno i složno podieliti oružjem zauzete zemlje i uživati plodove svojih junačkih žrtava.

Tako se osammjesečna borba za slobodu i europejska napetost bliža svome koncu, pak će narodi jedva napokon odahnuti od teške krize, koja ih je tištila premda ćemo još dugo svi teško osjećati posljedice prouzročene od te silom nametnute krize.

Sada ga nitko neće!

Još do nedavna htjeli su ga imati jedni i drugi, jer je bio ugledan, bogat i učen, bio je sretan. A danas? Danas ga se odriču, danas ga zatajuju, kao što je Petar zatajio Isusa.

C. k. bilježnik dr. Lorenzini u Piranu uživao je glas i ime bogatog muža, odličnog bilježnika i velikog Talijana. Nije čudo što su se za njega, za njegovu osobu borile obje tamošnje talijansko stranke t. j. nazovi-liberalna i nazovi-kršćanska. Svaka od njih htjela ga je imati u svojim redovima. Stari liberalni načelnik Fragiacomo vukao ga k sebi za jedan rukav, dočim ga je kršćanski (?) zastupnik Spadaro ubrajao medju svoje vjerne. A kako i nebi? C. k. bilježnik (Ono c. k. ne vriedi mnogo u Piranu! Op. korekt.), bogat čovjek, ugledan i uplivan muž.

Sve to djelovalo je na niže slojeve građjanstva, koji su svoje težko zasluženе groševe povjeravali tomu odličnomu i traženomu mužu. Ali eto nesreće!

Dr. Lorenzini pobere jednog krasnog jutra šila i kopita te ga nestane, kao da je u zemlju propao. Započetka šaputalo se u prvačkim krugovima jedne i druge stranke o tom biegu, dok stvar nije prodrla i u šire krugove. Nestalo je bilježnika, ali širc krugove. Nestalo je bilježnika, ali jaoh! s njim je nestalo i na stotine hiljada kruna tudjih žuljeva i tudje muke.

Govori se, da je dr. Lorenzini sobom odnio ili pronevjerio 2 do 300 000 kruna, koje mu bijahu povjerene u pohranu kao c. k. bilježniku. Taj mu silni novac povjeriše srednji i niži slojevi t. j. mali obrtnici, posjednici, poljodjelci, ribari itd. Za njim izdale su sudbene oblasti tjeralicu, ali kasno popodne k misi, jer kad bi ga i našli, teško, da će se više ikada natrag dobiti one puste hiljade.

Sa biegom „odličnog patriote" počele su ponajprije u slavnom Piranu domaće prepirke, a kasnije prenieše se u sve talijanske krugove pokrajine, i konačno preše su i u njihovo novinstvo.

Nas zanima veoma malo, što si oni rekoše u domaćim krugovima, na četiri oči, izmedju svojih zidova, nu zanimivo je ono, što si jedan drugomu predbacuju sada u javnosti. Sada ne će da itko što znade za sirotu bilježnika, sada ga ne će nijedna stranka, sada ga zatajuju, kao da ga nisu nikad čuli ni vidjeli. Njihova glavna glasila t. j. Spadarova „Unione" i glasilo zemalj. odbora u Poreču „Unione Nazionale", stoje si nasuprot u ljutoj borbi znojeći se u dokazivanju: Tvoj je bio! Vaš je bio!

Kršćansko (?) glasilo kaže Porečanom, da su morali znati, komu daju ili šalju novac iz zemaljske kreditne banke, da taj novac nisu smjeli slati sljepcu i varalici, da su ga morali slati izravno posjednicima itd. itd.

Glasilo porečke gospode odgovara, da oni nisu krivi, što su piranski čuci povjeravali svoj novac svomu klerikalnomu pristaši, kojega da oni ne smatraju svojim.

U ostalom kaže „Unione Nazionale" protivnicima, neka ne zaboravc, da su i oni imali svog Zanettia, koji ne bijaše samo član stranke, nego njezin prvak i vodja, koji nije okrao samo siromahe, nego i crkvu.

U tom smislu peru liberalno-klerikalna talijanska gospoda Istre svoje blatno rublje i u javnosti na čast i slavu svoje dvietisućgodišnje kulture, nu pri tom zabo-

Bilježke iz talijanskog pašaluka.

„Salus ex inimicis nostris" — tako smo uzkliknuli, čitajući glasilo talijanskog političkog društva od dne 19. IV.

Dao Bog, da bi svi naši pomno pročitali i shodne pouke crpali.

Dopisnik iz Pazina piše u spomenutom listu o gradnji konvikta. Nije mu pravo, što će pasti ovom prilikom i koja mrvica i sa vladinih stolova. Talijanska stranka, koja bez pomoći slavne c. kr. austrijske vlade ne bi danas u obće niti obstojala u Istri, zamjera vladi, da ista ispunjava malen, odveć malen dio njezinih dužnosti naprama nama Hrvatima.

*

I vrapcima je na krovu poznato, da bez vladine pomoći i bez pomoći preko granica, slaba bi se pisala našim „Talijanima". Nego nam oni eto u porečkoj „U. N.", od 28. IV. spočitavaju, da primamo novčanih podpora izvan države i to baš iz Hrvatske!

Polagano kume, ovdjo si se nemilo zarekao.

Znaj dakle poštovana „U. N." i nek ti bude ovo čisto i bistro rečeno:

Današnja uža Hrvatska, zarobljena pod Ugarskom, jest samo „reliquiae reliquiarum" ciele Hrvatske, a u toj cieloj — danas raskomadanoj Hrvatskoj — nalazi se i naša pokrajina Istra.

Prije ili poslie sva će se uda razkomadane Hrvatske ujediniti pod jednom upravom u jednoj državnoj zajednici, kao što se nalaze ujedinjena pod slavnim žezlom habsburške kuće.

Ako dakle i dobiva koja naša narodna ustanova štogod podpore iz uže Hrvatske i Dalmacije, to nije pomoć iz vana, to je pomoć iz nutra, pomoć samo hrvatska, iz same kraljevine Hrvatske, kojoj spada takodjer i Istra de jure, i ako ne još de fakto.

A vi farizejci, vi hypokriti najgore vrsti, ne dobivate li zar i Vi novčane podpore iz Dalmacije, dakle izvan granica Istre od raznarodjenih Hrvata, koji se Talijanima nazivlju.

U našem radu oko ujedinjene Hrvatske pod žezlom zakonitih naših hrvatskih kraljeva iz habsburške dinastije, stoji sav naš . . . . . irredentizam. Mi ga visokim čelom ispovjedamo, pa je zakonit, jer je pravedan, jer je svet, i jer će samo taj naš „iredentizam" spasiti ugled i moć ciele monarhije.

*

Talijanska perfidnost ide dalje. Porečko glasilo „U. N." bunca o nekakvom . . . . framasunskom društvu u Zagrebu, koje da pomaže našu Družbu sv. C. i M.

Naumice spomenuti list izkrivljuje činjenice. Ne radi se naime niti u snu o bilo kakvim framasunima; takovog smrada nama ne treba, te ga drage volje prepuštamo Talijanima. Radi se samo o društvu „Cirilometodski zidari" u Zagrebu, koje se sada stopilo sa društvom „Hrv. Narodna Straža", a svrha mu je pomagati narod u ugroženim hrvatskim stranama na granici.

*

Židovsko-talijansko glasilo znade se baviti i crkvenim katoličkim pitanjima. To se razumije, njemu je mnogo stalo, da se u crkvi katoličkoj drži sve u redu, da pravica vlada, da se ne miješa politiku u crkvena pitanja . . . . Tko te ne pozna!

U tom smislu i pozdravljaju židovi novoga porečko-puljskog biskupa, onoga istoga biskupa, kojega su znali koji put napasti kao župnika!

Židovski list u istom broju gdje pozdravlja biskupa Pederzollia, navaljuje na blagopokojnog biskupa Sterka, onoga Sterka koji je imao jednu manu: neograničenu dobrotu i premalo energije sa pokvarenim i opakim elementima, kojima je glasilo židovski list i druge irredentske novine.

ravljaju jedni i drugi, da imadu i drugih junaka, s kojima se ponositi mogu. Nisu bo jedini slave vriedni Lorenzini i Zanetti, koji su visoko nosili talijanski barjak Istre; imadu oni i predšastnika i nasljednika sebi sličnih i sebi ravnih. Ta gdje je njihov slavni Rocco sa svojih 170.000 kruna zemaljskog novca, t. j. žuljeva pučanstva Istre, dakle i slavenskih. A gdje su slavni Lorenzetto te još slavniji Galante i liepa mu družba, koji su se proslavili na račun občine puljske. Za ove bar neće kazati gospoda u Poreču, da ne bijahu njihovi. Da, danas se ih srame gg. Rizzi i Salate i drugovi, ali dok su im služili kao podrepnice, dok su pomagali talijansko-liberalnoj stranki do sljeparskih pobjeda — o tada bijahu pravi patriote, tada im bijahu mili i dragi. Dakako da je čovjeku, poštenom čovjeku, teško sjediti u društvu tatova, varalica i sliepara, ali nije ljudski odricati se ih, zatajivati ih u njihovoj nesreći i nevolji. A tako činite vi gospodo liberalci i klerikalci s ljudima, koje ste sami odgojili.

Stanovničtvo u Primorju.

Po zadnjem popisu pučanstva od god. 1910. proizlazi, da

a) grad Trst sa okolicom imade

1. Talijana	118.959
2. Slovenaca	56.916
3. Niemaca	11.856
4. Hrvata i drugih Slavena	3.158
Ukupno	190.889

b) Istra

1. Hrvata	168.184
2. Slovenaca	55.134
3. Talijana	147.417
4. Niemaca	12.735
5. Čeha	1.807
6. Ostali i strani državljani, koji nisu izjavili materinskog jezika	18.289
Ukupno	403.566

c) Goričkа

1. Slovenaca	154.564
2. Talijana	90.119
3. Niemaca	4.486
4. Hrvata	186
Ukupno	249.355

Hrvata i Slovenaca imade dakle u Primorju	437.387
prema Talijanima	356.495
Slavena dakle za	80.892

više od Talijana.

Uvaži li se, da se je našega naroda, osobito u Trstu i u Istri na temelju takozvanog občevnog jezika više desetaka hiljada upisalo medju Talijane, može se kazati bez pretjerivanja, da nas u Primorju imade barem 140.000 više od Talijana, da je naime nas Slavena okrugio najmanje 490.000 a Talijana 300.000.

Sve ove tri pokrajine sačinjavaju jedno političko upravno tielo. U Trstu imade sliedeće zajedničke oblasti: namjestničtvo, prizivni sud, financijalno ravnateljstvo, ravnateljstvo pošta i brzojava, ravnateljstvo državnih željeznica i pomorsku vladu.

Čovjeka groza hvata kad potanje istražuje razliku izmedju činovničtva u ovim uredima, vještog hrvatskom odnosno slovenskom jeziku i činovničtva vještog talijanskom odnosno njemačkom jeziku. Teško postane svakom Hrvatu i Slovencu, kad pomišlja, koliko se ljute borbe hoće, koliko žrtava, gubitaka vremena, silnih neugodnosti za kakvu malu zadovoljštinu u jezikovnom pitanju.

Mnogo nas je u Primorju, ali ne stoji snaga naroda samo u broju, već u narodnoj sviesti. Jačih je sto Hrvata sviestnih, nepopustljivih u narodnom pitanju, nego na hiljadu mlitavih, samih kruhoborca, zavpanaca.

Spas naš od nas samih. Ne budemo li mi sami radili za naše pravo obstanka i razvitka kao slobodan narod, izgubiti ćemo i ono, što smo teškom mukom dobili.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Novi poreško-puljski biskup presvj. g. Dr. Trifun Pederzolli, bio je prošloga ćedna u Beču, gdje je kod papinske nuncijature potvrdio propisano apoštolsko vjerovanje kod čega su mu svjedočili dva svećenika tršćanske biskupije.

U novinama se je bio pronio glas, da će novi biskup do mala u Poreč, gdje da će biti posvećen za biskupa. To neodgovara istini, jer će novi biskup po vlastitoj želji biti posvećen u stolnoj crkvi sv. Justa u Trstu, i to kako se čini na blagdan sv. Petra i Pavla t. j. na 29 junija.

Ovdje nam je ispraviti jošte nekoje netočnosti, koje su unišle u novine o novom biskupu. Rečeno je naime, da je Dr. Pederzolli u Trstu započeo služiti kao duh. pomoćnik kod Jezuita, što nestoji, nego kod sv. Antuna staroga. Nadalje nestoji, da je on postao župnikom kod sv. Antuna novoga nakon smrti pok. kanonika Karla Fabrisa, već je imenovan na mjesto pok. Fabrisa župnikom sv. Antuna novoga kad je ovaj postao kanonikom stolnoga Kaptola sv. Justa u Trstu.

Traže se kandidati. Izbor zem. zastupnika iz obće kurije u gradu Puli eto je pred vratima, a ni jedna stranka nije još objavila svog kandidata za taj izbor.

Talijanska kamora u Puli rek bi da ne će ni postaviti svog kandidata, jer ga ne može naći, pak je nastala i svadja radi toga izmedju mladih i starih kamoraša. Jedan dan prošloga tjedna držali su stari i mladi kamorasi u Gabinetto di lettura (talij. čitaonica) skupštinu u svrhu skorih izbora i proglašenja kandidata. Toj sjednici prisustvovali su pored drugih i Rizzi i Salata. Ovaj posljednji je pohvalio djelatnost mladih, koji su ovog puta vodili sami svu akciju za izbor, ali je naglasio i nekako zahtjevao, da bude s talijanske stranke postavljen takav kandidat, koji bi bio povoljan i starima. Opravdavao je to time, da se ne smije odviše isticati radikalno talijanstvo, jer se time jako škodi talijanskoj stvari. Taj predlog Salatov su podupirali Rizzi, Timele, Uči Benussi i dr. te su uspjeli mlade pregovoriti, da su pristali na to i razišli se, da traže kandidata. Nu u to dodje u Pulu vodja mladih, talijanskih radikala, student Deberti i doznavši o spomenutoj sjednici i zaključku iste, prozreo je odmah lukavštinu i prevejanost Salatovog predloga i poručio starima, da on ne pristaje na taj predlog zahtjevajuć, da kao što su mladima prepustili svu akciju za izbor, da njima prepuste takodjer izbor i proglašenje kandidata. Stari ne htjedoše ni čuti o tom, držeći se zaključka spomenute skupštine. Na to je Deberti poslao „Jornaletu" na objelodanjenje jedno otvoreno pismo, ali koje „Jornalet" nije htio otisnuti. Na to je Deberti razpustio talijanski izborni odbor, komu je on bio predsjednikom.

O svemu tome talijanske novine kamorre mudro šute, samo je mjestni organet kamorre pred par dana u jednoj izreci o tome natuknuo iz daleka opominjuć mlade, da se ne igraju radikalizma u narodnopolitičkim pitanjima Talijana Istre. To sve bit će uzrokom, da je organet kamorasa u Puli postao osobito u ovo zadnje doba najprostijim denuncijantom, denuncirajuć na najpodliji način nas Slavene u Puli i prikazujuć svaki naš korak bilo na kulturnom, bilo na gospodarskom i političkom polju kao pogibelj za državu. Na sve to se nismo obzirali niti nećemo, jer znamo, da komorrašu nitko ne vjeruje i da to piše jedinu u plaćeničke svrhe, nebi li kamorraški organet izmamio gdje novaca, kojih mu je sada sasvim pomanjkalo. A to plaćeničko pero ljuto ćuti.

Iza svega toga nastala je u kamoraškom logoru smetnja, te na sve strane kamorraški vodje kume i zaklinju, da se spasi trulo talijanstvo kamorre i nude kandidaturu i ovome i onome. Ali nitko neće da se odazove a niti Salatu ne može da pomogne. I tako kamorra razpisuje ovime natječaj za kandidata za izbor zemaljskog zastupnika na 18. maja t. g.

*

Socialisti proglasili su kandidatom druga Lirussia, vodju socialističke stranke u Puli, te ga preporučaju svojim sumišljenicima. Zalostna je činjenica, da će i ovog puta glasovati za Lirussia mnogo i mnogo Slavena, koji su još toliko sliepi, da ne vide te u krugu talijanskih socijalista rade ponajviše za talijansku stvar a proti vlastitoj braći istoga naroda i jezika.

*

Naša narodna stranka izstupiti će samostalno, ne obaziruć se ni lievo ni desno; mi kročimo uz ovakove prilike u Puli ako ne brzo a to stalno, i tko se od naših jednom povrati u narodne redove, taj više ne odstupa, a to je najbolji uspjeh i dokazom, da mi osvajamo osvjedočenjem i osvješćivanjem našu zalutalu braću, a ne novcem i pijaćom. Zato pozivljemo i opet sve naše, da se drže na okupu i ne dadu zavarati od naših protivnika: makar nas bila samo i stotina, treba da smo u svakom odlučnom času svi složni i na pravom mjestu!

Društvo jugoslavenskih činovnika novčanih zavoda — krajevna skupina Pula držati će svoju godišnju glavnu skupštinu u Puli „Narodni Dom", u nedjelju 11. maja 1913. u 10 i pô sati pr. podne.

Imenovanje na sudu u Puli. Kamorin listić „Giornaleto" silno se srdi, što su ovih dana od tri činovnika sudbenih u Puli dva Slavena a jedan samo Talijan, ovaj posljednji imenovan je oficijalom kod zemljišnih knjiga u Puli. Kamorra skoro svu Europu zove u pomoć proti tom tobože nepravednom postupku vlade, jer da ona tako zapostavlja Talijane.

Pravo srditi se imali bi mi Hrvati, jer svaki naš čovjek imenovan za sudbenog činovnika znade posve dobro takodjer talijanski i služi se tim jezikom u saobraćaju sa talijanskim strankama do mile njihove volje a žalibože katkada i preko. Kod Talijana je drukčije. Osim hvalevriednih iznimaka činovnik talijanske narodnosti nezna hrvatski, a mnogi, i ako znade, neće da znade. I tako se našega naroda još donašnji dan dosta potalijančuje kroz takovu čeljad plaćenu žuljevima naroda a u službi na sudovima, kotarskim poglavarstvima i drugima.

Mi bi u toj stvari sudili posvema jednostavno a mislimo i pravedno ovako: Istra je po većini svojega puka hrvatska zemlja. Na javne službe imali bi se nastavljati samo hrvatski ljudi koji su i knjige učili u svojem jeziku a talijanski da znadu koliko je potrebno u onim krajevima, gdje se sureće čovjek naše narodnosti hrvatske sa čovjekom talijanskoga jezika. Tako bi Austrija u Istri morala vladati isključivo na hrvatsku, tim više što zemaljski odbor sa svimi svojimi oblasti vlada kao da smo usred Italije.

Banjole. Požrtvovna ljubav, koju ćute „Sokolaši" iz Pule za naše mjesto, potakla ih, da nas u nedjelju dne 4. t. mj. sa svojom glazbom i mnoštvom drugih prijatelja i rodoljuba pohode i da u našoj blizini kucaje narodne nam duše bolje razume.

Svi, koji su taj lijepi i nezaboravni dan kod nas sproveli, stekli su osvjedočenje, da su Banjole tvrda kost, o koju zaman naši protivnici svoje gnjile zube lome. Doduše drže nam ovi grabežljivci u svojim pandžama još nekoliko djece i tupe joj u zloglasnoj kovačnici mozak i dušu, ali ublažujemo ovu bol narodne naše duše čvrstim uvjerenjem, da dok budemo tako složni i oduševljeni za narodnu stvar kao spomenute nedjelje, nije daleko dan, kada budemo uspjeli, da ovu nevoljnu dječicu od teška njezina stanja oslobodimo i u školu materinske riječi dovedemo. Složnim domoljubnim radom dočekat ćemo naskoro taj čas.

Javna zabava u Premanturi. Kako je bilo javljeno već u zadnjem broju priredjuje Hrvat. Čitaonica u Premanturi s Tamburaškim odsjekom na duhovski ponedjeljak dne 12. t. mj. javnu zabavu uz tamburanje, pjevanje, tombulu, šaljivu poštu, natjecanje u vrećama i dr. Po tome će biti pruženo svakomu dovoljno zabave da uz dobru kapljicu i okrijepu vrijeme provede, a radišni odbor poduzeo je sve, da ta prva javna zabava u Premanturi ispane što ljepše i na svačije zadovoljstvo.

Narodnjaci pohitimo u ponedjeljak u Premanturu, da se bratski po hrvatsku proveselimo s rodoljubnim Premanturcima.

Za Družbu. Za dobivenu okladu g. Mihaljevića iz Štinjana daje g. Vicel K 5·—

Zbornik časnih pravila za mejdane. Nakladom tiskare Laginja i dr. u Puli izašla je knjiga „Zbornik časnih pravila za mejdane", što ju je sastavio Ljudevit Sorlini, učitelj mačovanja i gimnastike. Ovo je prva knjiga te vrsti na hrvatskom jeziku. Ovoj knjizi je svrha, da djeluje što više u pomirljivom duhu, „jer se pravo viteštvo ne da ni pomisliti bez miroljubivosti i plemenštine srca i duše." Zakonik za mejdane u toj knjizi pregledao je i povoljno se izrazio predsjednik „Prvoga mačovalačkoga kluba u Zagrebu" prof. Dr. Franjo Bučar.

U toj knjizi su preglednim načinom iznešena sva pravila kod mejdana od najstarije dobe do dana današnjega i uputa i zakonik mejdandžijama i djeverima prije i za vriemo mejdana. Sve je pak tako sastavljeno, da se kroz svu knjigu vuče plemenita tendencija pisca, da što više spriječi prolijevanje krvi, kao što nastoji razložnim primjerima obuzdati strast i naglost uvrijedjenih, koje upućuje kako imaju lijepim načinom i uljudnom formom prosudjivati uvrijedu i reagirati na istu. Mejdandžije će u toj knjizi naći sve, što je potrebito za obranu časti i zadovoljštinu za nanešenu uvrijedu.

Knjiga obsiže 94 str. velike osmine, a stoji K 1·20, poštarina 20 para više, te se dobiva u tiskari Laginja i dr., Pula (Istra).

Voloski kotar

Iz Lovrana. Od više vremena izlazi ovdje novina pod imenom „Lovrana", tjednik za podignuće lječilišta Lovran i za promicanje prometa stranaca na „Austrijskoj obali". Tako je napisano na čelu lista, u sredini hrvatski, s lieve strane njemački, s desne strane talijanski. List izlazi svake subote prije podne, stoji na godinu K 9·60. Iz početka napisao bi koji člančić takodjer i hrvatski i u dobrom dialektu; sad piše od njeko doba samo njemački. Istini za volju treba priznati, da se taj listić do sada nije ogrešio o dužno poštovanje prema našoj hrv. narodnosti i da se bavi skoro isključivo mjestnim vijestima i kritikom tamošnjih odnosaja.

*

Taj listić skoro u svakom broju imade teških napadaja na občinsku upravu i na povjerenstvo lječilišta (Kurkomision), jer po njegovom mnienju ni občina ni to povjerenstvo ne rade ni iz daleka, koliko bi morali za podignuće lječilišta Lovrana. Žalosno je, što se na dobu nije našlo u Liburniji nekoliko naših rodoljuba, koji bi mogli izdavati list kao što je „Lovrana" ali pretežno u hrvatskom jeziku. Za ogiase, pritužbe i želje tamo naseljenih Niemaca bilo bi lahko ostalo mjesta takodjer njemačkom jeziku. Kažemo to zato, jer nisu sami Niemci, koji dolaze u onaj krasno napredujući kraj, nego je mnogo i takovih gostiju, koji bi razumili hrvatski pi-

sanu novinu, a za domaći puk Lovrana i okolice, koji je izuzamši malo obitelji isključivo hrvatske narodnosti, bio bi list u našem jeziku od velike potrebe i velike pobude.

Nova poštanska zgrada u Opatiji. Mnogo se je godina tužilo na sasvim nedostatnu poštansku zgradu u Opatiji. Konačno se je sagradilo novu. Občina dala je požrtvovno zemljište, a država zgradu i što je u njoj. Zgrada leži nad cestom povrh občinskog trga. Jako je praktično gradjena. Ima prizemlje i dva kata. Osim uredovnih prostorija za činovnike i druge namještenike i namještenice za poštu, brzojav, telefon i sve tomu pripadajuće raznovrstne i mnogobrojne sprave, je tu stan za višega upravitelja i za čuvara zgrade a k tome soba za post. komesara kad u Opatiju dodje. Svi činovnici, namještenici i namještenice imali su zadnjih nekoliko tjedana mnogo posla, a došli su im na pomoć i neki iz Trsta radi premještenja iz stare u najam uzete poštanske zgrade u novu. Zadnje poslove premještenja obavilo se je noću od nedjelje na ponedjeljak, od 27. na 28. travnja. Dok se je još u nedjelju po podne moglo i preporučena pisma odavati u staroj zgradi, bilo je u ponedjeljak u jutro na njoj čitati posebnimi obavjesti, da se već uredjuje u novoj zgradi, kako se je u istinu i uredovalo. Bez ikakvog smetanja za občinstvo, uredovanje se je preneslo iz jedne u drugu zgradu, i sve je u njoj nekako zadovoljnije. Dne 30. travnja bilo je službeno pregledavanje prostorija. Iz Beča došao je u tu svrhu odjelni predstojnik Stibral u zamjeni njegove preuzvišenosti gospodina generalnog direktora pošta i brzojava dra Wagnera Jauregga, ujedno sa njegovim tajnikom i odj. savjetnikom Puswaldom, te gradjevni ministerijalni savjetnik Leonardi i nadinžinir Vošanek. Iz Trsta ravnatelj pošta i brzojava dvorski savjetnik Patlay sa jednim presidialistom, poštnim komesarom dr. Vagajem i inžinirom Depollom. Od domaćih, odnosno naseljenih bili su prisutni obć. načelnik dr. Stanger i zastupnik naroda prof. Spinčić, predsjednik ljekilišne komisije dr. Glax, generalni direktor prometnog dioničkoga društva Schindler i inžinir Buić. Predvodio je u zgradi, pokazivao i predstavljao više upravitelj pošte i brzojava obće štovani Ilešić. O zgradi i cielom uredjaju izjavili su se svi prisutni jako povoljno. Više činovnika dao je odjel. predstojnik Stibral sakupiti u jednu dvoranu, pak ih je tu liepim riečima pozdravio. Rekao je medju ostalim, da nije občinstvo za činovnika, nego su činovnici za občinstvo, pak se oni ovom imadu prilagodjivati. Pače i kad bi tko od občinstva bio i naprasit, neuljudan, ne treba mu vraćati jednakim načinom, nego mirno i uljudno. Te rieči bile su zgodimice rečene ne možda za to, da se koga od prisutnih prikori, jer su Opatijski pošt. činovnici bili uviek jako uljudni prema jako različitom občinstvu, nego su bile obćenita pouka za sve činovnike pa gdje oni bili i dobro bi bilo, da ih razni činovnici po istarskim uredima zapamte i prema njima se drže. Na pozdravu zahvalio se viši upravitelj Ilešić, u ime činovnika liepim riečima, obećav, da će svi kao i dosad vršiti zdušno svoje dužnosti. Napisi u zgradi su njemački-hrvatski-talijanski. Vani ih još nema. Za sve spomenute osobe bio je u Hotel Stephanie priredjen banket, kod kojega se izreklo više zdravica.

Vjenčanje. Kćerka našega velevriednoga Ivana Rabara, ravnatelja komunalne realne gimnazije u Voloskom-Opatiji Ljuba, vjenčala se je dne 1. maja t. g. u Voloskoj župnoj crkvi sa sinom ravnatelja kr. realke u Osjeku Fr. Devidè Josipom. Svjedoci vjenčanja bili su dr. Niko Fabianić i Bogdan Devidè, a vjenčanje je obavio prof. Vjekoslav Spinčić. Vjenčanju su prisustvovali i otac nevjestice i otac mladoženje, kao i razni drugi rodjaci i rodjakinje. Pir u večer prošao je veselo. Bilo je rodoljubnih zdravica. Sakupilo se je za Družbu 71 krunu. Radujemo se s roditeljima i čestitamo mladom paru, koj je već sutra dan odputovao u Osjek pak u Valpovo, gdje je mladi Josip Devidè namješten kao veterinar.

Dragutin Gašpari, do sada kontrolor kod c. kr. pošte u Opatiji, imenovan je prošlih dana višim poštnim kontrolorom kod iste pošte. Imenovanje mu je priobćio odjelni predstojnik Stibral prigodom pregledavanja prostorija. Dugo se je zatezalo tim imenovanjem, konačno je ipak uzsliedilo. I nije smjelo biti drugčije. Dragutin Gašpari pomogao je stvoriti poštu u Opatiji prije skoro 30 godina i pomogao je nepretrgnuto do danas, da se je ista pošta podigla na stepen, na kojem se nalazi. Svi, koji poznadu Gašparija i njegovo djelovanje, poštanski namještenici i občinstvo, raduju se njegovom zasluženom promaknuću. Djelovao još dugo na zadovoljstvo svih!

Pazinski kotar

Odbor za prosvjetu u Pazinu polazeći sa stanovišta, da je potrebito ne samo usavršivati umne sposobnosti kod čovjeka, već takodjer istodobno i oplemenjivati srce ljudsko, odlučio se je, da u danima od *18. do 20.* maja tek. god. priredi u velikoj dvorani Nar. Doma u Pazinu izložbu slika i kipova bilo originala bilo reprodukcija.

Zato se ovime uljudno poziva sve one, koji bi željeli izložiti svoje radnje, nek se izvole obratiti na društvenog tajnika dr. I. Prudan u Pazinu.

Gospodi okolišnim učiteljima se napose preporuča, da izvole na tu izložbu dovesti školsku djecu.

Iz dosada stiglih prijava i obećanja je nade, da će izložba u sadržajnom pogledu daleko nadkriliti očekivanje odbora.

Učiteljsko društvo „Narodna Prosvjeta". Glavna skupština „Hrv. učiteljskog društva „Narodna Prosvjeta" za Istru u Pazinu", obdržavati će se u Mihotićima kod Matulja na duhovski ponedjeljak dne 12. maja o. g. u 1 sat po podne u dvorani „Nar. Doma" sa sliedećim dnevnim redom: 1. Otvorenje skupštine. 2. Čitanje i ovjerovljenje zapisnika zadnje glavne skupštine. 3. Izvještaj odbora: a) tajnika, b) blagajnika i revizora, c) urednika društvenog glasila. 4. Izbor upravnog odbora i revizora. 5. Uredjenje pravnih odnošaja učiteljstva Istre. 6. Možebitni predlozi.

Opaska: Tko želi objedovati u Mihotićima, neka se na dobu oglasi na ovaj naslov; Gjuro Lesica, učitelj u Rukavcu, p. Frančići.

Pazin 4. V. 1913. Dne 30. IV. u večer držao je g. prof. pl. Doroghy u velikoj dvorani Narodnog Doma predavanje o Napulju i njegovoj okolici (Vezuv, Pompeji, Kapri i dr.). Sa skioptikonom je projektirano preko 50 slika.

*

Na duhovski ponedjeljak dne 12. o. m. u 10 sati u jutro predavat će g. Ante Belanić u velikoj dvorani Nar. Doma o izseljivanju uobće i o izseljivanju u Argentinu i u južnu Ameriku napose.

Preporuča se našim ljudima, osobito našem narodu, koji dolazi u blagdan u grad, da mnogobrojni dodju na predavanje. Predavač je sam bio tri godine u Argentini, te će podati više točnih podataka o iseljivanju u Argentini.

*

Danas u jutro se svečano konstituirala u franjevačkoj crkvi Marijina kongregacija djaka hrvatske gimnazije; prva takova kongregacija u Istri. Kongregaciji je pristupio liepi broj djaka.

Presvj. biskup dr. Karlin čitao je sv. misu i obavio druge funkcije, koje su trajale poldrugi sat. U krasnoj propovjedi iztaknuo je važnost ovih kongregacija, i pozvao novoupisane na vršenje kršćanskih krieposti.

*

Sinoć je priredila mjestna podružnica sv. Cirila i Metoda liepu zabavu, sa biranim programom. Igralo se, pjevalo i na koncu predstavljalo. Ciela je zabava trajala skoro tri sata. Naroda bilo je prilično broj, a moglo bi ga biti i više. Doniekle vriedi izgovor, da je bilo kišovito vrieme, no što takova u ovom skupu kuća kakav je Pazin ne smije da bude nikakvom zaprekom.

Inače je zabava tekla u najboljem redu. Burno odobravanje i pljeskanje svjedoci su izvrstno odigranih uloga. Samo napried za našu Družbu — za našu milu djecu.

*

I občina Buzet se priključuje občinama Pazin i Boljun u svrhu ustrojenja „Štedionice udruženih občina" sa sjedištem u Pazinu. Očekuje se još pristup i drugih občina.

Koncerat u Pazinu. Prigodom zadnjeg koncerta, priredjenog od strane „odbora za prosvjetu" u Pazinu, istaknulo se vruću želju, da ostane mješoviti zbor na okupu, da se tako uzmogne češće pružiti umjetnički užitak i plemenitu zabavu našemu narodu u Pazinu. Od strane „odbora za prosvjetu" se je zbilja odmah poduzelo potrebite korake, da započne zbor sa svojim vježbama, da se na taj način može u istinu obistiniti gore spomenuta želja.

Plod dosadašnjih vježbanja bio je koncerat, što ga je priredila „Ženska podružnica Družbe sv. C. i M. u Pazinu" dne 3. maja u Nar. Domu.

Krasna čuvstvena „Pjesma slavulja" od Iv. pl. Zajca bila je uvod u cieli koncerat, a odpjevao ju je ženski zbor uz pratnju glasovira tako, da je slušateljstvo zahtjevalo, da se opetuje, čemu se je i udovoljilo.

I kod ovog koncerta nastupili su svojim solima na glasoviru i guslama gg. Govekar i Stanić.

Petu točku: Adamić: Žalobna koračnica; Vebral: Slaven. korač. za dvie gusle, violincello i glasovir (Stanić, Rapotec, Govekar i Šantel) se je dobro izvelo na zadovoljstvo slušateljstva. Kao što se je ženski zbor iskazao u „Pjesmi slavulja", tako je isto liepo odpjevao od Jenka: „Na tujih tleh", što se je isto uz burno pljeskanje moralo opetovati.

Raspored je svršio sa predstavom „Striceva oporuka", vesela igra u jednom činu od F. Ž. Milera. Sudjelovali su u većim ulogama gdjica Raffaelli, gdja Noviјan i Šantel, gg. Grabar i Stanić, a u kraćim ulogama gdjica B. Rudela i M. Rodić. Majstorski je izvela svoju ulogu gdja Šantel kao kravarica Anča. Evala i drugim na trudu, što su ga uložili, da što bolje prikažu ovaj komad, koji baš nije lagan za diletante.

Uz hvalu pjevačima i pjevačicama i drugim sudjelujućim — ide svaka hvala i priznanje g. Staniću, koji je zbor uvježbao.

Koncerat je bio dobro posjećen, ali sveједno moramo opaziti, da bi moglo doći na takve koncerte više občinstva, nego što ga je faktično bilo. Opaža se, da još u nekojim slojevima našega naroda nema onog shvaćanja do takovih umjetničkih užitaka i da dodju samo onda, kada je na rasporedu i ples. Mislimo, da bi se i ovo s vremenom dalo popraviti, ako bi se što češće priredjivale slične plemenite zabave.

Dakle samo napried i nemojmo se povući u zatvorene sobe, kao što su ovog puta učinile nekoje osobe, premda se nalaze u najslobodnijem položaju, pa ipak se nisu udostojali stupiti u pjevački zbor, premda se ih je i molilo. Žalostno je bilo vidjeti onako malen broj pjevača uz ono like pjevačice. Za sada na razmišljanje onima, kojih se to tiče — a drugom zgodom čemo biti otvoreniji glede ove gospode.

Iz Pazina. Na prvu nedjelju maja bio je izlet iz Pazina sa „Hrv. Glazbom" u u Zarečje, da se par sata u ovom ubavnom selu proveselimo. Premda nije bilo najpovoljnije vrieme u doba zakazanog odlaska Glazbe, to se je ipak liepa četa sakupila u našem bratskom Zarečju. Pored svega toga ističemo, da se je svejedno moglo naći mnogo više naših ljudi — osobito intelegencije — nego što se je u u istinu našlo. Ta to je najljepša prigoda do se upoznamo sa narodom.

Pučka knjižnica u Pazinu. U mjesecu marču izdalo se na čitanje 145 knjiga, a u mjesecu aprilu 146 knjiga, dakle nešto manje prema prošloj godini.

Darovali su knjižnici: N. N. K 30 i g. Fran Matejčić, c. k. pokr. šk. nadzornik K 10. — Najljepša hvala.

Radi važnosti ove knjižnice u Pazinu preporučamo se i dalnjim darovima bilo u novcu, bilo u knjigama.

Koparski kotar

Iz Lanišća 4. V. 1913. Danas obdržavala se je godišnja skupština naše podružnice Družbe sv. C. i M. Članova je bilo prilično, a moglo ih je biti mnogo više. U novi odbor bili su izabrani: Šajina Ivan, Buždon Grgur, Buždon Josip i Žmak-Barčić mladji. Poznavajući nove odbornike, uvjereni smo, da će se potruditi, da naša podružnica čim ljepše uspjeva.

Tom prigodom spominjemo, da se je na predlog Zlatić M., zidara iz Prapoća, sabralo za Družbu kod Puhlja, krčmara u Lanišću K 3·60 a u Prapoćama K 2·20. K tome je darovao gosp. župnik Vrbka K 3. Živjeli darovatelji.

*

Kako se čuje, naša toli moljakana i potrebita cesta Lupoglava-Lanišće rek bi, da će se ipak za neko vrieme početi graditi. Naši ljudi u to ne vjeruju. Kažu, da su ju već njihovi djedovi pitali, oci je nisu dočekali, pa da ni oni neće! Vidjet ćemo, da li će ostati nevjerni Tome. Naši susjedi preko briega sa svojim vodjom sve se izmotavaju na njihovim „sedutama" za tu cestu. Osudjujemo to smješno izvinjavanje, jer nije to ni susjedski ni bratski a najmanje pako hrvatski!

Sv. Lucija — Portorose. Naši radikalni Talijani, koji bi utopili sve Slavene u žlici vode — da je Bog dao kozi dugi rep — zaslijepljeni su tako mržnjom i strasti proti nama, a da i ne vide, kako im se malo po malo ušuljava u kuću tudjinac sa sjevera, inače mrska im „patata" (Niemac), koji stvara tiho i prijazno medju nama svoju koloniju. Nije Niemac onako sladak i prijazan, dok ne postigne svoje svrhe, radi nas i radi talijanskih crnih očiju, već hoće da nas poput zmije otrovnice očara i onda tekar otruje. Toga dakako ne vide talijanski republikanci iz Pirana, jer im je ona naša nevina škola u Sv. Luciji i ono malo probudjene narodne sviesti, posve zastrla oči.

Niemac se u našem ljećilištu sve to više širi i udomaćuje, a kada se bude čutio dosta jakim, pokazali će nam zube.

Ta primjera imademo o tom na žalost dosta u Primorju. Uči nas dosta Opatija, Pula, Trst, Gorica itd. itd., gdje su Nijemci ustrojili svoje kolonije i odakle se pripravljaju na juriš na naše občine, škole, zavode itd.

Iz novina doznajemo, da su Niemci u Piranu pomoću talijanske gospode iz Pirana zasnovali nekakvu igraonu, koju okrstiše francuzkim imenom „Casino des Etrangers" i koja da bi imala postati neki „Monte Carlo", gdje se, kako je poznato, provadja najnemoralnija i najpogubonosnija igra na svietu.

Tu igraonu, da će otvoriti mjeseca maja i to proti svim postojećim zakonima carstva. Dozvolu da su nekako izposlovali kradomice kod vlade, koja da će tu sramotu trpjeti i ako treba oba oka zatvoriti.

Čudimo se kako je mogao na to pristati ili kako može to trpjeti onaj pobožni Petar Spadaro, koji bi morao znati, da takova nemoralna i sramotna poduzeća odsudjuje najodlučnije crkva. Čekati ćemo dok se taj sramotni „Monte Carlo“ otvori, pa ne bude li učinio svoju dužnost zastupnik talijanski, zamoliti ćemo kojega našega zastupnika u Beču, da popita u kojoj javnoj sjednici gg. ministre, kako mogu oni trpjeti kod nas sramotnu i pogibeljnu igraonu proti jasnom slovu zakona. Do vidova!

Franina i Jurina

Fr. Znaš Jurino, ki su pravi grajani va našem slavnem Lovranu?

Jur. Trebeda oni isti, ki su tamo stotine i stotine let.

Fr. Ajbò; pravi su *cittadini* Grosmani, Pegani, Zonke, Marki i njihovi lepi kumpanji.

Jur. Bora ti, ter se nisu neki još dobro va Lovrane ni posmradili.

Fr. Va ten pak nimaš pravo, zač su se dobrahno baš oni.

Razne primorske viesti

Izstup iz začastnoga odbora Jadranske izložbe. Svojedobno pozvan zastupnik prof. Vjekoslav Spinčić da privoli da se ga uvrsti u začastni odbor „Jadranske izložbe“, on se je pozivu, saslušav mnijenje „Narodne Zajednice“, njekima predpostavkama odazvao. Videć što dalje to bolje, kako poslovni odbor postupa i za čim se pri tom ide, on je tomu odboru dne 20. travnja t. g. javio, da iz začastnog odbora Jadranske izložbe izstupa.

Koncerat na korist hrvatske pučke škole u Trstu. U subotu na večer vrlo se je u velikoj dvorani „Dalmatinskog Skupa“ sjajan koncert na korist zaklade za hrvatsku pučku školu u Trstu. Koncert bijaše vrlo dobro posjećen od strane hrvatske inteligencnje a bile su prisutne i nekoje slavenske te srbske družine i njihovi vidjeniji predstavnici. Program koncerta bijaše biran i bogat te su ga izveli na podpuno zadovoljstvo, sve same domaće sile, koje bijahu za umjetničko uživanje, pruženo razdraganom občinstvu, obilatim odobravanjem nagradjene. Uspjeh koncerta koli moralan toli materijalan bijaše vrlo povoljan.

„Iz Narodne Zajednice za Istru“: *Konstituirajuća skupština podružnice u Kastvu.* Prošle nedjelje obdržavalo se u Kastvu konstituiranje nove podružnice Narodne Zajednice za Istru za Kastav-grad. Sa strane Centralnog odbora bili su prisutni društveni predsjednik Dr. Poščić i prvi tajnik prof. Ivančić.

U odredjeni sat sakupilo se u prostorijama „Hrvatske Čitaonice“ oko 40 građjana većinom obrtnika i trgovaca. Uzrok osnovanja Narodne Zajednice, njezinu svrhu i uredjenje protumačio je društveni predsjednik, dok je poslovanje C. O. i podružnice rastumačio društveni tajnik. Na ime toga svi su se pristupi prijavili kao članovi podružnice, pa se je prešlo na izbor odbora. Predsjednikom podružnice bio je izabran učitelj Jelušić Franjo, odbornicima učitelj Bačić Ljudevit, Carlavaris Ferdo, Dukić Anton Antičin i Rubeša Ivan, odborskim zamjenicima Dukić Robert i Jelušić Ljudevit, a revizorima Carlavaris Janko i opć. glavar Kazimir Jelušić.

Podružnicama Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru: Još su uvijek nepromijenjene prilike, koje već preko godinu dana sprečavaju našu Družbu u sabiranju prinosa u onim hrvatskim krajevima, gdje je ona do sada crpla najveću svoju korist. Te žalosne prilike paralizuju Družbin rad tako, da je već nekoliko puta došla u položaj, da nije mogla udovoljiti niti svojim redovitim obvezama. U ovim kritičnim časovima morale bi joj priskočiti u pomoć njezine podružnice. Opetovano smo pozvali ugledne odbore svih naših podružnica, da bi u tom smislu poradili, ali su se tom našem pozivu samo rijetki odazvali.

Sada evo ponavljamo naš poziv i molimo, sve naše podružnice, da od svojih članova sabere i nama što prije dostave sakupljeni novac. Osim toga pozivljemo sve ugledne odbore naših podružnica, da — ako nisu to do sada učinili — sazovu glavnu godišnju skupštinu, na kojoj će se medju ostalim izabrati odaslanici na ovogodišnju glavnu skupštinu naše Družbe. Spomenuta će se skupština držati dne 25. svibnja u Kršanu.

Podružnice, koje su svojim dužnostima udovoljile umoljavaju se, da bilo priredjenjem kakove zabave, ili bilo kojim putem namaknu našoj Družbi, što izdašniji izvanredni prinos, te da joj tako onemoguće zastoj, koji bi u današnjim vremenima bio našem narodu u Istri od najkobnijih posljedica.

Za škole!

Držala bez željezca, olaštena, prodaju se za kratko vrijeme duzina po 30 para u papirnici Laginja i dr., Pula ulica Giulia, 1.

Prodaje se jeftino peć na plin uz dva kotača. Upitati se u Via Ercole 21, III. kat.

Soba za pokućivom za iznajmiti. Via Epulo 6, parter desno.

Svoj k svome!

Reštauracija „Narodni Dom“
-- u Puli --

preporuča se svim Slovincima u i izvan Pule, da se sastaju u svojoj kući i svome domu te pozabave uz dobru kapljicu vina i izvrstnog Pilzenjskog piva, dobra jela topla i hladna iz domaće kuhinje — dobro poskrbljena.

Brat k bratu, Slaven k Slavenu! Kò pozna brata za brata, tom neće biti tudjin gospodar!

Pod tim geslom preporuča se domorodcima

Reštauracija „Narodni Dom“ u Puli
ulica Carrara.

U ime Njeg. Veličanstva cara!

C. k. kotarski sud u Buzetu po tužbi c. k. Državnog odvjetništva u Rovinju, kao javnog tužitelja protiv Marije Zlatić radi prekršaja § 11² Z 16/1 1896 L. D. Z. od god. 1897. Br. 89 u prisuću funkcijonara državnoga odvjetništva F. Bigato kao javnog tužitelja te obtuženice, koja se nalazi na slobodi, nakon glavne rasprave danas provedene a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja, da se uporabi zakon

sudi o je

Mariju Zlatić ženu Blaža a kćer Andrije i Katarine Božić iz Sluma tamo boraveću a pripadnu u Buzetu, 86 god. staru, kat. vj., trgovkinju mlijekom, bez imutka, pismenu, već kažnjenu po Z 16/1 1896 L. D. Z. od god. 1897 br. 89

krivom

što je dne 26. prošloga veljače u svrhu prodaje otpremila iz Sluma u Pulu mlijeka, koje je bilo navodnjeno te da je tako patvorila živežne stvari s namjerom, da zavara u prometu i trgovini dakle prekrš. § 11² Z 16/1 1896 L. D. Z. od god. 1897 br. 89 te biva zato na osnovu § 11 netom citiranog zakona

osudjena

na četrdeset (40) K globe pretvorive u slučaju neutjerivosti u četiri (4) dana zatvora te na platež postupačnih troškova te možebitnih troškova ovršne kazne.

Osim toga proglasit će se ova presuda u puljskim novinama „Naša Sloga“ i „Giornaletto“ i to na trošak obtuženice.

Razlozi – omissis.

Buzet, dne 3. aprila 1913.

Šestan v. r. Dr. Volarić v. r.

Br. 953.

Raspis natječaja.

Na temelju zaključka obć. odbora i službene pragmatike raspisuje se natječaj za mjesto **občinskoga poslužnika i općinskoga redara u Baški.**

Općinskom poslužniku pripada plaća od 720 K i otšteta za stan od 48 K godišnjih. To je mjesto stalno, sa pravom na mirovinu.

Općinskom redaru doznačuje se plaća od 1000 K i otšteta za odoru od 100 K godišnjih.

Aspiranti na ta mjesta moraju dokazati:

a) austrijsko državljanstvo;
b) dobu od 20 godina;
c) potpuno posjedovanje gradjanskih prava;
d) zdravo fizično ustrojstvo;
e) dobar glas i neprikorno moralno ponašanje.

Svaki od natjecatelja mora osim toga poznavati dobro u govoru i pismu hrvatski jezik.

Prvenstvo uživaju aspiranti rodjeni i nadležni u Istri i oni što su već vršili takovu službu te izluženi oružnici.

Molbe prima potpisano najkašnje do 20. V. o. g., a moraju biti vlastoručno pisane,

Općinske poglavarstvo
BAŠKA, dne 1. svibnja 1913.
Načelnik: B Kafanić.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica
R. Stermecki, Celje, br. 314.

PEKARNA
LJUDEVIT DEKLEVA
fia Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano 14.
Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.
Direktna poslužba u dom i u javne lokale.
Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.
Poslužba brza i točna.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun
od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe
jest jedini sapun koji čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje lieput, mekanu i nježnu pût; što se sa dnevno dolazećim zahvalama može nepobitno dokazati.
Komad po 80 para dobiva se u svim lekarnama, drogerijama i parfumerijama.
Isto se preporuča Bergmannova Lilienscreme „Manera“ kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Cieni u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.
Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913. do opoziva.
Redovite pruge po Kvarneru.
Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka: svaki dan tamo i natrag.
Baška-Punat-Rieka, svake srieđe, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.
Rieka-Opatija-Lovrau-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.
Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjveli-Lošinjmali-Iuka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.
Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat Baška-Lopar-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali-Iuka Sv. Martin-Nerezine svake srieđe tamo, četvrtak natrag.
Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošinjmali-Iuka Sv. Martin-Lošinjveli-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.
Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.
Glavna odpravničtva:
na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

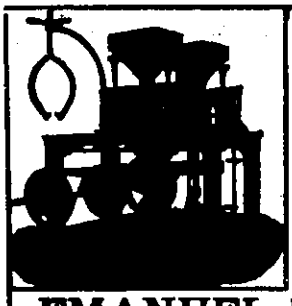

NAJBOLJI ŽITNI MLINOVI,
uljarski strojevi, motori, gospodarski strojevi u najboljoj izradbi i najfinijie izradjeni, priredjeni za svako tlo.
Mnoga podunoća po nama uredjena u prometu.
Ponude, proračuni na zahtjev badava i bez poštarine od
tehničke poslovnice
EMANUEL I OSKAR KRAUS,
TRST, Via San Nicolò 2/b.
Dobivaju se potpune opreme za sva obrtnička i industrijalna poduzeća.
Dopisivanje: hrvatski, slovenski, njemački i talijanski.

Broj 20. Pula, u četvrtak dne 15. maja 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju obič. cienika ili po dogovoru.

Novce .. predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani i ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., a ostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u „Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslavljaju svi pismena i predplate

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu

Izbornici!

U nedjelju, 18. tek mj. pozvani ste na izbor jednog zastupnika za istarski sabor u trećem kotaru opće kurije u gradu Puli.

Svaki Slaven koji imade pravo glasa u tom kotaru, svaki gradjanin puljski koji ljubi pravicu i dobro ovoga grada, neka bira zastupnikom takvoga čovjeka, koji će na temelju načela jednakih prava za sve gradjane vršiti svoj zastupnički mandat u saboru i izvan njega za dobrobit Pule i svega puljskoga puka.

Takav je kandidat hrvat. pučke stranke

dr. Lovro Scalier

odvjetnik u Puli,

sin hrvatske radničke obitelji, rodjen baš u kraju Divića, zanesen dušom i tijelom za dobrobit ovoga grada i voljan da poradi u prvom redu za moralni i materijalni napredak hrvatskoga puka. Izbornici! Za takvoga kandidata dajte svoj glas sa oduševiljenjem.

Nitko da ne izostane od izbora!

Pula, dne 14. maja 1913.

Izborni odbor hrv. pučke stranke.

Uzaludan trud!

Glasilo zemaljskog odbora u Poreču nastoji svietu dokazati u dvim posljednim brojevima, kako su hrvatsko-slovenski zastupnici na istarskom saboru nezasitni i nepomirljivi — jer su s prezirom odbili uvjete za poravnanje narodnostnog spora u Istri, uvjete, koje je sastavio i predložio nitko drugi, nego c. k. namjestnik knez Hohenlohe u Trstu.

Ostavljajući našim zastupnicima, dotično odaslanicima istih, koji su uzalud vrieme tratili dogovarajuć se s poznatim talijanskim pretjerancima i samodržcima, da im odgovore kako najbolje znadu (ako to vrijednim smatraju) istaknuti ćemo mi ovdje samo jednu točku, kojoj pripisuju naši narodni protivnici najveću — na oko — važnost, a ta je, da je spomenute uvjete našim i talijanskim zastupnicima *kao svoje* predložio c. k. namjestnik.

Članovi zemaljskog odbora, koji su ujedno i suradnici svoga glasila, drže naše zastupnike veoma plitkimi i duhom ubogimi, ako misle, da bi oni mogli ovakovoj ludoriji povjerovati. Mi nismo tako zlobni, a da bi mogli ni u snu pomisliti, da je carski namjestnik onako pristran i nepravedan prema našemu narodu, kao što ga oni predstavljaju. Mi smatramo carskog namjestnika u ovom poslu posve nevinim ili samo u toliko neopreznim i krivim, što je nešto podpisao i za svoje uzeo, što mu bijaše lukavo podmetnuto. Inače morali bismo ga držati protivnikom našim i neprijateljem našega naroda, kao što su to sva ona gospoda u Poreču i u pokrajini, koja prisižu na program svog novog lista i koja se smjesno nazivlju liberalcima.

Kod sastavljanja i uredjivanja poznate osnove „za izmirenje", koju je podpisao carski namjestnik u Trstu, imali su svoje nečiste prste, uz kojeg višeg činovnika u Trstu, porečka ili u Poreču stanujuća gospoda, osobito ona kod zemaljskog odbora. Carskom namjestniku podmetnuto je jaje poznatih porečkih spletkara i on je isto u dobroj vjeri uzeo za svoje. Inače bismo ga morali smatrati za muža, s kojim se ne može o onako ozbiljnom predmetu razpravljati.

P. S. kada smo već bili napisali ove redke, došle su nam na pamet rieči jednog našeg zastupnika, koji nam je jednom zgodom pripovjedao, da talijanski zastupnici, dotično njihovi prvaci i kolovodje neće više absolutno ništa da čuju o carskom namjestniku u Trstu, kao posredniku u narodnostnom sporu u Istri, *jer da u njega ne imaju nikakva povjerenja, da je nesposoban za toli važnu ulogu, da mu ništa ne vjeruju, da treba ugovarati glede izmirenja u Beču, da se je tamo postiglo u tom smislu već nekoje uspjehe itd.* A sada je tim istim zastupnicima carski namjestnik preko noći postao najvećim diplomatom u istarskim poslovima i sada mu najednom ne samo slieno vjeruju, nego se u njega i posve pouzdaju, sada bi dapače oni uz neke neznatne promjene prihvatili njegove predloge, dotično uvjete itd. itd.

Kako da si protumačimo tu naglu promjenu, tu neočekivanu metamorfosu. Zar se je promjenio preko noći carski namjestnik ili oni strastveni i do morga zagriženi dušmani našega naroda? Zagonetku nije teško riešiti.

Umjetnička izložba u Pazinu.

Do malo dana, dojduće nedelje, 18. o. mj., svečano će se otvoriti u Pazinu, u velikoj dvorani „Nar. Doma" prva hrvatska umjetnička izložba slika i kipova sa slijedećim programom:

1. Originalne slike i kipovi.
2. Grafička umjetnost i umjetnički obrt.
3. Reprodukcije.
4. Školska izložba (gimnazija i ženska uč. škola).

Radi mjesnih prilika izložba će trajati samo osam dana, od 18. do 25. svibnja.

Ulaznina biti će 50 h., seljaci, djaci i vojnici plaćaju polovicu a učenici pučkih škola samo 10 h ili para.

Po svuda sve više to prodire težnja za estetskim uzgojem, a nema sumnje, da umjetnost znatno upliva na razvoj čuvstva i volje, pa se „Odbor za Prosvjetu" — koji priredjuje ovu izložbu — nada velikom posjetu iz grada i okolice.

Na samoj izložbi naći će se uviek posebnih tumača, koji će ići na ruku posjetiocima.

Prostrana dvorana Narodnog Doma biti će razdieljena u pet odjela, u kojima će biti izloženo preko 230 slika i kipova.

Svi se ovdašnji narodni krugovi živo zanimaju za ovu izložbu, te je Odbor za Prosvjetu dobio dragocjenjenih slika i kipova, čiji pojedini komadi predstavljaju najmanju vriednost od 3, 4, 5 i više hiljada kruna.

U dvorani izložbe razdavati će se katalog, iz kojega će biti razvidno ime auktora slike, predmet, ime vlastnika i procjenjena vrijednost.

Spominjemo danas samo, slike Raffaele Santia (kopija) „La Madonna della Sedia" procjenjene na 5000 K, slike Pistelinia: Braća pl. Lund, 2 uljene slike Gauermana: Krajina, procjenjena svaka od pojedinih slika na 3000 K. Imade mnoštvo uljenih slika, dekor. črteža, pastela, reprodukcija od profesora mjesne hrvatske gimnazije Š. Šantela, koji je i duša ove izložbe, te će takodjer izložiti više svojih krasnih radnja sestre prof. Šantela, gdjice Henrika i Augusta Santel. Krasnih će slika od velike vriednosti i visoke starine ustupiti Č. C. O. O. Franjevci, mons. prošt. A. Kalac, načelnik dr. Kurelić, dr. D. Trinajstić, više profesora hrvatske gimnazije, oba naša liečnika, više učitelja, činovnika, te mnoštvo drugih privatnika.

Uz predsjedništvo O. Z. P. marljivo rade izabrani tehnički reklampi odbori, a simpatijom prati ovaj kulturni pokret sve što je hrvatsko i u obće slavensko u Pazinu.

Nadamo se brojnom odazivu iz vana. Ulaznina je naviše nisko odredjena, da izložbu mogu posjetiti i najsiromašniji ljudi.

O uspjehu ove izložbe ovisiti će dalnji koraci na kulturnom polju naše hrvatske Istre, čije je srce Pazin, koje srce mora da ostane zdravo, prosvjetljeno, da bude jedno jako žarište rodoljublja i složnog bratskog rada, držeć se one naše liepe narodne: Složna braća nove dvore grade a nesložna i stare razgrade, ili kako je ono liepo kazao jednom kralj-pjesnik:

Umjetnost.

Proljeće se budi. Sunce grije. Trava niče, drveće lista, a cvijeće cvate i uzduh napunja miomirisom. Ptičice pjevaju, odjekuje brijeg i dol, livada i gaj. Čovjek sve to gleda, osjeća i sluša, a srce mu od radosti u grudima drhće: ona neizmjerna ljepota prirode napunja mu dušu. Srećan je, koliko čovjek u ovoj suznoj dolini može biti srećnim, pa slavi svemogućega Boga, koji je sve to stvorio i tako divno uredio.

Ne ćemo sada promatrati sve pojave u prirodi, jer ih ima veoma mnogo, a sve su vrlo zanimive, ali kasno bismo svršili, pa se obazrimo na ptice i cvijeće, što nas najviše veseli.

Zašto ptice pjevaju? Koja nam korist od ta pjesme? Doista pjevanje ptica pjevica ne može se ni pojesti ni popiti, ali opet što bi bilo proljeće bez cvrkuta lastavica, bez zviždanja kosa, pjevanja ševe i bigljisanja slavulja? „Ne živi čovjek samo o kruhu", ako i jest istina, da bez jela i pića ne može živjeti, ali ima nešto vrednije od svakidašnjeg kruha — ljepota. Pjevanje ptica je lijepo, a u tome je njegova prava vrijednost.

Trešnje, breskve, kruške, jabuke, šljive i ostale voće u proljeće krasno cvatu. Divimo se njihovoj ljepoti, ali znamo, da će od toga biti i koristi, jer je ono miomirisno cvieće predteča sladkog ploda. I grožđe će procvasti i napuniti vinograde milim mirisom, a seljaku vinogradaru grudi se šire i od te ugodnosti i od nade, da će mu vinogradi uroditi slatkim grožđem, napuniti bačve u podrumu te donijeti i nešto novaca za domaće potrebe. Tu nam se eto ljepota združuje s korisnim: užitak probudjuje nadu za budućnost.

Zašto cvatu ljubice, tulipani, ljiljani, karanfili i ruže? Kakav će nam oni plod donijeti? Koja nam korist od njih? To su čudna pitanja, jer i ako od njih nema korisna ploda, ali koga ne veseli skromna ljubičica i ponosni tulipan, koga ne razblažuje ljiljan, znak nevinosti, komu se ne mili krasni karanfil, koga ne usrećuje rumena ružica, ponos djevojački? To je cvijeće lijepo, njegova nam je ljepota dosta, više od njega ne tražimo.

Sve predmete na zemlji možemo s obzirom na čovjeka razdieliti na one, koji mu 1. koriste, 2. škode, 3. niti škode niti koriste, 4. lijepi su. Mudar nastoji da iskoristi sve što je dobro, čuva se onoga, što je škodljivo, a proučava ono, što niti škodi niti koristi, jer bi se moglo desiti, a događja se to često, da bi mu nešto od onoga moglo škoditi ili koristiti.

Prepoznati dobro i zlo, korisno i škodljivo uči nas znanost. Ona takodjer proučava u prirodi sve, što još nije proučila, bez obzira u kojem to odnošaju stoji prema čovjeku. Vrhunaravnim istinama bavi se vjera. Onaj dio duševnog rada, koji se bavi ljepotom, zove se *umjetnost*.

Ona obuhvaća graditeljstvo, kiparstvo, slikarstvo, pjesničtvo i glazbu. Graditeljstvo se bavi gradnjom crkava, škola, kazališta i drugih veličanstvenih gradjevina. Kiparstvo prikazuje svece, ljude i životinje klešući ih iz mramora, lijevajući od bronca, režući iz drva itd. Slikarstvo prikazuje likove na papiru, platnu, stijenama itd., perom, olovkom, kistom itd. Pjesništvo izražava ljudske misli u liepom obliku riečima, a glazba djeluje na ljudsku dušu glasovima.

Ljepota je glavni zahtjev svake umjetnosti. Kod toga može se liepo združiti s koristnim i dobrim kao n. pr. crkva, škola. Ljepota može u nama buditi nadu u bolju budućnost kao kipovi i slike svetaca i svetica, prikazivanje narodnih junaka i narodnih idejala: pjesme o raju i budućnosti naroda. Tako su naše narodne pjesme preko pet stotina godina pjevale o Kosovu

Sloga bratska krijepost je i snaga, a nesloga oružje slomljeno.

Svi dakle u Pazin od 18. do 25. o. mj. na prvu umjetničku izložbu.

Medjunarodni položaj.

Pula, 14. maja 1913.

Iza odstupa Skadra velikim vlastima, medjunarodni položaj se sve više poboljšava i nestalo je sada svake napetosti i i pogibelji za kakav zapletaj. Danas su medjunarodne čete sa brodovlja u crnogorskim vodama unišle u Skadar, a istodobno otišle crnogorske čete.

Pregovori za mir teku u Londonu bez poteškoća, te će doskora biti svršeni i podpisani. Isto tako je reunija poslanika u Londonu skoro obavila posao glede ograničenja nove nezavisne Albanije.

Dok se medju velevlastima sve to mirno razvija, nastale su gdjegdje izmedju Srbije i Bugarske te Bugarske i Grčke sporovi radi osvojenog zemljišta. Došlo je radi toga i do oružanog sukoba izmedju pojedinih malih odjela četa bugarskih i grčkih. To su vrlo žalostni pojavi, koji bi mogli biti od kobnih posljedica po saveznike, jer imade pohlepnih jastreba, koji huckaju jedne na druge i čekaju čas, nebi li zgrabili plien. Nade je, a i u interesu samih balkanskih saveznika, da spor rieše u slogi i miru. Rusija je počela već posredovati medju saveznicima, pak će njezinim uplivom biti diferencije riešene povoljno po sve saveznike.

Iz Beča javljaju, da će naša država početi odpuštati sve rezerviste tekar kada bude sklopljen mir izmedju ratujućih stranaka, ali da će ipak već ovih dana početi odpuštati one rezerviste, koji imadu svoju obitelj, ženu i djece.

Turske čete također odilaze iz Albanije, te ih je otišao već velik broj od Džavid-paše i Esad paše, što je olakšalo velevlastima riešavanje medjunarodnih pitanja, nastalih u ovo zadnje doba.

Po tome je sadašnja situacija povoljna, pak imade velike nade, da će doskora nastati svuda posvemašnji mir.

Pogled po Primorju

Puljsko-Ropinjski kot.

Velika izborna skupština. U petak 16. t. mj. u 7 sati na večer, biti će u velikoj dvorani Narodnog Doma **izborna skupština,** na kojoj će se govoriti o izboru zastupnika za istarski sabor u gradu Puli, koji će se obaviti u nedjelju dne 18. t. mj. Na toj skupštini predstavit će se kandidat naše narodne stranke dr. Lovro Scalier, odvjetnik u Puli.

Pozivlju se svi naši, da dodju u što većem broju na tu skupštinu.

Za izbore od 18. maja. C. k. kotarsko poglavarstvo javlja, da će se za izbor jednog zemalj. zastupnika iz obćenite kurije grada Pule dne 18. maja t. g. glasovati u ovim prostorijama, i to kojima prezime počimlje slovom *A—O* u muškoj pučkoj školi Sv. Martin; *D—J* u ženskoj pučkoj školi Sv. Martin; *K—O* u Arco Romano (blagovalište za siromašnu djecu); *P, S* u pučkoj školi trg Alighieri; *R, T—Z* u pučkoj školi trg Alighieri. Izbori počimaju u 8 sati u jutro i traju do 1 sat pop.

Isto poglavarstvo pozivlje također izbornike, da svaki onaj, koji nebi dobio legitimacije, najkasnije 24 sata prijevizbora (do subote 17. t. m.), dodje istu podignuti na c. k. kot. poglavarstvo.

Naš narodni kandidat. Za izbor zem. zastupnika iz obće kurije za grad Pulu, Talijanska kamorra proglasila je u zadnji čas svog kandidata. Naša hrvatska pučka stranka bila je zaključila, da će poći u borbu sa svojim kandidatom jedino u slučaju ako i kamorra postavi svog kandidata. Pošto se to dogodilo, proglasio je naš širi izborni odbor na skupštini od utorka kandidatom naše hrvatske pučke stranke **dra Lovra Scalier,** odvjetnika u Puli.

O našem narodnom kandidatu nemamo da rečemo mnogo rieči, jer je malo našega naroda u Puli, koji ne bi poznavali čestitu i vriednu rodoljubnu obitelj starog poštenjačine Vincenca Škalira. Iz te rodoljubne obitelji je naš kandidat dr. Lovro, odvjetnik u Puli, od aprila ove godine. Rodjen i odgojen u Puli, od radničkih roditelja, uzrastao i očeličio se u narodnom duhu. Naš doktor Lovro pak dobro pozna patnje i potrebe našega naroda u Puli, jer je medju njime proveo skoro cav svoj život i živo sudjelovao u svim našim narodnim borbama za postignuće naših pravica, koje nam kleti Talijani kamorre neće da dadu.

Zato je dužnost svih nas, Hrvata, Slovenaca, Čeha, uobće svih Slavena u Puli, da u nedjelju glasuju za našeg narodnog kandidata dra Lovra Scalier, da tako u njegovu imenu u nedjelju 18. maja učinimo sebi i cielom našem narodu čast i diku. Svaki Slaven neka napiše na glasovnicu (škedu): **dr. Lovro Scalier!**

Pazite na legitimacije. Na drugom mjestu javljamo, gdje i kako će se glasovati u nedelju 18. maja. Ovime upozorujemo naše izbornike da paze na legitimacije, te ako je koji nije još dobio, neka dodje u Narodni Dom, kao što za svaku stvar neka se dodje u Nar. Dom. Legitimaciju treba da svaki dobro čuva.

Babau! Nakon dugog traženja talijanska kamorra je napokon na Duhove našla kandidata. Pobjedila je pri tom stara kamorra u Puli i na junti, a mladi, tobožnji demokrati a u istinu kamoraši novije dobe ostali su potišteni od starih kukavih kamoraša, jer se je njihov „babau" obvezao u slučaju da bude izabran stupiti u klub talijanske većine na istarskom saboru.

Novi predestinirani mesija puljske kamorre zove se dr. Karlo Devescovi, liečnik bolestničke blagajne c. kr. ratne mornarice za civilne radnike. To je onaj dr. Karlo Devescovi, koji je pred 8 godina kušao osnovati radikalnu stranku Talijana u Puli proti kamorri i na javnim skupštinama vabio i plašio Talijane mlade i stare kamorre sa „babau slavo", a koji malne isključivo živi i biva uzdržavan od naroda, koji sačinjava baš taj njegov „babau slavo". To je onaj dr. Karlo Devescovi, koji je bio jedan od onih riedkih Talijana u Puli, te je uživao neki ugled u cielom gradjanstvu grada Pule, a što je jednim mahom oborio, što je svoju osobu i svoj dobar glas stavio u službu one bande, čije pristaše pokradoše milijune občinskog novca i koji trunu i trunuti će u kaznionama u Kopru i Rovinju.

Dr. Karlo Devescovi ne obstoji više. Sada obstoji jedan dr. Karlo Devescovi, uporište tatarske kamorre, liečnik-spasavatelj gnjile i rastvarajuće se kamorre. Ali kao što nije mogao kirurg dr. Antičević svojim nožem odstraniti smrad i gnjilež sa rak-ranama obasutog tiela kamorre, ne će ni dr. Karlo Devescovi ni iz daleka moći izliečiti trulo tielo i pokvarenu dušu kamorre, nego će samo sama sebe okužiti te će i njega spopasti posljedice rastvaranja, koje rastaču lopovsku kamorru i dovelo ju na obtužničku klupu i napokon u kaznionu u Kopar.

Od kandidata takove stranke ili skupine ljudi mora svaki pošten čovjek bježati a još manje za takovog čovjeka glasovati, a da se kod toga ne osramoti!

Kamoraška banda opet pod obtužbom. Kada su ono glasoviti talijanski porotnici u Rovinju svojim „pravorjekom" riešili onih deset tatova, sljepara i varalica občinskog novca u Puli, kamoraški listovi udarište u vesele diple, misleći da je tim „pravorjekom" svršeno sve. Nu istraga je nastavljena i dalje, te proširena također proti „porotnicima", koji su bili riešili bandu Galante-Filinić & Ci. Usljed daljnjih izvidjenja prošlog petka bio je ponovno uapšen glasoviti Galante i odveden u sudbene uze u Rovinj. Kako se pogovara, imade za njim sliediti drugih senzacija i uapšenja te bi reći, da ovog puta neće izbjeći zasluženoj kazni.

Jučer je uapšen još jedan od glasovite desetorice August Horak.

Eto bezsramna kamorra pod cimerom mladih nekakvih demokrata imade još obrazine da dolazi sa svojim kandidatom dr. Carlo Devescovi. Sreća je, što je i talijanski narod u Puli dobro upoznao tatarsku talijansku bandu, pak će joj i u nedelju kod izbora dati lekciju, koju zaslužuje, jer svaki glas što pade za kamoraškog kandidata, biti će glas sumišljenika i pristaša firme Galante Filinich & Ci. I dr. Carlo Devescovi, liečnik bolestničke blagajne ratne mornarice je dopustio, da ga takova banda nosi kandidatom!

Hrvatski Sokol u Medulinu priredjuje u nedjelju 18. t. m. sa društvenom fanfarom slet u Škatare, radi vježbanja u stupanju. Odlazak iz Medulina u 2 i pol sata pop. a iz Škatari u 7 u večer. Pozivlju se rodoljubi iz bližih mjesta, da se mnogobrojni priključe tom sletu.

Za glazbare: u subotu 17. t. mj., te u utorak i srieda pred tielovom su glazbene vježbe. Treba da dodju svi!

Iz Krnice. Konačno je zaključeno u sjednici gradskog zastupstva u Vodnjanu, dne 6. o. mj., da se imade u Krnici podignuti nova školska zgrada. Prieko potrebi ovog puka biti će time napokon udovoljeno.

Voloski kotar

Kotarska Gospodarska Zadruga u Voloskom Opatiji, držala je svoju dvadesetipetu redovitu glavnu skupštinu u Mošćenicama dne 30. marca tek. godine u prisutnosti mnogobrojnih članova. Predsjednik g. Viktor Tomičić pozdravi prisutne goste g. zastupnika Vj. Spinčića g. prof. Ivančića, kako zastupnika Narodne Zajednice i spomenu netom preminulog blagajnika Vinka Mavričića, kojemu skupštinari usklikne: Slava! Na to istaknu, da sa današnjim danom zadruga vrši svoju dvadesetipetgodišnjicu i navede štošta iz njezina života zaključi na koncu, da se početkom drugog razdoblja ljepše razvije na korist poljodjelstva u ovim krajevima.

Dr. M. Trinajstić pročita tajnikovo izvješće, gdje se osvrće na zadružni rad u minulih 25 godina. To izvješće donašamo danas posebice u prilogu našega lista.

Isti pročita i blagajnikovo izvješće koje svršava sa K 5921·57 prihoda i toliko razhoda.

Mjesto preminulog blagajnika bude izabran odbornikom i blagajnikom g. Anselmo Ivanušić iz Mošćenica.

Povela se rieč o vladinom putujućem učitelju, te se na predlog g. župnika Ziganto odlučilo moliti, da bude čim prije popunjeno mjesto tog učitelja i da mu bude sielo u Voloskom-Opatiji.

Zaključilo se obratiti se ponovno na občinsko glavarstvo za doprinos k plaći zadružnog tehničkog tajnika i nastojati ne bi li vlada dala našim gospodarom na hranu i uporabu mazge, što je u vrieme mira ne potrebuje, te potporu za nabavu sjemenja raznog povrća i cviećа za razdiobu medju članovima.

Gosp. Škalamera nabroji zasluge predsjednikove za zadrugu u ovih 25 godina njezina života i navede više činjenica, koje osvjetljuju njegovu požrtvovnost i zauzimanje za procvat zadruge, te predloži, da mu se za sve to izriče hvala u zapisnik.

Gosp. Ziganto podupre taj predlog i iztakne predsjednikovu radinost u svem što znade, da služi občemu dobru.

Skupštinari poprate rieči obojice sa živim povladjivanjem, a predsjednik se na tomu lijepim riečima zahvali, obećajuć da će i unapriied raditi za zadrugu koliko mu buda njegove stare godine dopuštale.

Na to se gosp. profesor Spinčić zahvali na pozdravu predsjednikovom, čestita njemu i zadruzi na dvadesetipetgodišnjici rada, zaželi, da se ova ljepše razvije i procvate te onda podulje prozbori o obćenitom našem gospodarstvenom stanju, položaju i prilikama.

Skupštinari, koji su ga pomno slušali, su mu na koncu živio zahvalili.

Predsjednik pozdravi i predstavi nadošlog učitelja pčelarstva gosp. L. Tomašića, koji progovori o pčelama i pčelarstvu u obće, te o umjetnom pčelarenju, pokazujuć jednu košnicu amerikanku, preuredjenu po gosp. Znidarščiću iz Bistrice, i više pčelarskog orudja. Preporuči prisutnim, da se stanu življe baviti umjetnim pčelarenjem, koje uz mali trud nosi liep dohodak.

Skupštinari su pomno pratili njegovo predavanje a na koncu se na g. predsjednik srdačno zahvali na pouci.

Na koncu bude izzriebano 18 noževa za cieplianje, 18 škara, košnica što ju je gosp. Tomašić pokazao te tri knjige o pčelarstvu. Onda predsjednik zaključi skupštinu zaželiv svim dobru ljetinu.

Sajam u Kastvu. Radi tjelovskog blagdana neće se dne 22. maja 1913. obdržavati godišnji sajam sv. Jelene, već dojduć dan dne 23. maja.

Koparski kotar

Iz Roča. Podružnica sv. C. i M. obdržavat će svoju godišnju glavnu skupštinu u nedjelju dne 18. maja, na koju se članovi, kao što i svi prijatelji naše narodne stvari, pozivlju. Poslije skupštine bit će ples u korist Družbe.

Razne primorske viesti

Carevinske vieće. Iz zastupničkih krugova doznajemo, da su primili pozive k prvoj budućoj sjednici zastupničke kuće carevinskoga vieća za dne 15. o. mj. Sjednica je urečena za 11 sati u jutro i to sliedećim dnevnim redom: 1) izbor jednog perovodje i 2) prvo čitanje predloga tiućeg se promjene zakona o trajanju radnje i o zatvoru dućana.

Glavna godišnja skupština Družbe sv. C. i M. za Istru držat će se dne 8. junija o. g. u Krčanu, a ne kako je bilo javljeno 25. maja. Podrobniji raspored priopćit će se naknadno.

---

i oslobodjenju kršćana ispod turskog jarma, a napokon se nada ispunila, Kosovo je oslobodjeno.

Svaki narod, ako želi imati pravo na obstanak, mora imati svoju vjeru, znanost i umjetnost. Sve grane umjetnosti razvijaju se malo po malo, jer se pravi umjetnici rijetko radjaju, a svaki je narod ponajprije zabrinut za svoj svagdašnji kruh. Kao što u zimi cvijeće ne cvate, tako ni umjetnost ne cvate u narodu, koji živi u nevolji i robstvu. Kao što pjevanje ptica navješćuje proljeće, tako i umjetnost javlja narodno probudjenje blagostanja.

Naš narod u Istri nije još ogrijalo sunce narodne sreće, ali ipak se čini, da kroz guste oblake probija topli tračak: narod nam se na sve strane budi na novi narodni život, pa treba da se ogledamo i za narodnim cvijećem — za umjetnošću. Kao što u proljeće otvaramo srce i dušu ljepoti dnevnoga stvaranja. Umjetnost neka nas ubiđi, utješi, pomiri, razveseli, napuni nadom u bolju budućnost i ojača za narodni rad.

Proljeće se budi . . . .

Naša nevolja — tudjo veseljo! Naveli smo onomadne kako se veseli novo glasilo zemaljskoga odbora u Poreču što se je u Dakanih stvorilo novo političko društvo (u istinu gospodarsko) i što se kane tobož Slovenci posve odijeliti od Hrvata u Istri.

Sada se veseli opet isti, što hrvatska pučka škola u malom Lošinju slabo napreduje radi čestih promjena ravnajućih učitelja i zbog osobnog trvenja izmedju vidjenijih lošinjskih Hrvata. Za tu radošnu viest — kaže rečeni list — doznaje iz „Riječkih Novina", iz kojih je i nedavno priobćeno nesretno trvenje na hrvatskoj pučkoj školi „Družbinoj" u Cresu.

Porečki list pabirči po našim novinama sve ono, što nam služi na sramotu ili što nas prikazuje u lošem svijetlu.

Glavno su im vrelo: „Riečke Novine", „Riečki Novi List" i „Hrvatska škola", u kojima se naši „liberalci" i „klerikalci" natežu i kosmaju radi trica i kućina, iznašajuć na pazar stvari, koje nisu često vijedne ni lule tabaka ili koje bi se imalo doma izravnati.

Dopisnici tih listova niti neslute kako imade u Poreču bogato plaćenih činovnika zemaljskog odbora i prisjednika tog odbora, koji poželjno i požudno njuškaju i traže naše mane i naše nevolje pak ih u svojem listu, nama na sramotu i porugu priopćuju.

Ako ta gospoda dopisnici u istinu misle, da uzajamnim grdnjem i psovanjem koriste dobroj narodnoj stvari — onda neka samo izvole nastaviti.

Zavod za osjeguranje radnika proti nezgodama — za Dalmaciju. U hrvatskim listovima Dalmacije čitamo, da se je trgovačka komora u Spljetu obratila c. k. namjestničtvu u Zadru, da se ustanovi posebni zavod za osjeguranje radnika proti nezgodam u Dalmaciji. Sada postoji takav zavod u Trstu a to za Kranjsku, Goričku, Trst, Istru i Dalmaciju — dakle za pokrajine, u kojima žive po velikoj većini hrvatski ili slovenski narod. Uzprkos tomu je danas taj zavod posve u talijanskim rukama te su Hrvati i Slovenci od uprave skoro posve isključeni.

Proti toj nepravdi prosvjedovalo se je više puta u javnosti a u novije doba podnesli su naši zastupnici u bečkom parlamentu upit proti pristranoj talijanskoj upravi a onim zavodom zahtjevajuć, da se za Hrvate i Slovence ustroji posebni zavod za osjeguranje radnika. Tomu zahtjevu imale bi se pridružiti trgovačke komore Dalmacije.

Naši seljaci — gospodari proti zlobnom oštećivanju tudjeg posjeda. Dne 28 pr. mj. bijaše na c. k. namjestničtvu u Trstu posebna deputacija seljaka — gospodara iz zapadne Istre, koju je predveo zastupnik Mandić i koja je predala podnamjestniku grofu Attemsu dobro utemeljenu molbu i pritužbu na zaštitu posjeda, osobito vinograda i bilga pred zločinačkom rukom.

U pritužbi je pravedno istaknuta neukost i zanemarenost pučanstva, koje nema ni učitelja ni pravog svećenika, koji bi blagotvorno uplivali na neuko pučanstvo te ga odvraćali od svakog nedjela il zločina. Škola, i to u pučkom jeziku pita narod pak će nestati onih i sličnih nedjela. Uz školu dajte narodu duševnih pastira kakve Bog zapovieda, a ne proste radnike bez ljubavi, čuvstva i srca do njega.

Naši susjedi talijanskog jezika držali su a drže i danas hotimice narod u neukosti i neznanju, pak onda bacaju nanj zlobno osvadu, da je on počinio ovo ili ono zlodjelo, premda nemaju za to dokaza. Da je sam narod do grla sit tih i sličnih zlodjela najbolji je dokaz gornja deputacija i njezina molba — pritužba.

U molbi se navadja i nekoja sredstva, kojima bi se dalo prepriečiti ili umanjiti oštećenje tudjeg posjeda, kao pojačanje oružničtva ili nove postaje, prisilna dielomična naknadna šteta od suobćinara (iz one porezne obćine ili sela itd.), brisanje poreza oštećeniku, državna podpora itd. Deputaciji obećano je da će državna oblast poduzeti sve moguće korake, a da se zlobnom oštećivanju tudjeg posjeda na put stane.

Družbini učitelji, čuvajte se talijanskog druga denuncijanta! Dne 19. p. mj. obdržavana je u Poreču pod predsjedničtvom c. k. kotarskog kapetana kao predsjednika c. k. školskog vijeća, sjednica ovog vijeća. Pošto su položili svečano obećanje novoimenovani članovi toga vieća, školski nadzornici gg. Barbalić i Parenzan, te učitelji gg. Crast i Coslovich te kanonik Paković, priobćuje predsjednik g. Geza Murad, da je c. k. zem. škol. vieće odobrilo ustrojenje mješovite pučke škole u Maju.

Odobreni su zatim razni proračuni, zastavljena terna za imenovanje učitelja; uzeta do znanja razna premještenja itd. Podpredsjednikom toga vieća bijaše imenovan nadzornik Predonzan.

Na koncu *„jedan član toga vieća" pritužio se proti političkom ponašanju, protivnom uzgojnom poslanstvu puka, nekojih učitelja, „Družbe sv. C. i M."* Predsjednik uze do znanja tu pritužbu te naloži školskomu nadzorniku da nadzire spomenute škole i da o tom izviesti na budućoj sjednici.

Tako čitamo u tršćanskom „Židovčiću", kojega je stalno koji član onoga vijeća o toj sjednici izviestio.

Po nalogu kot. kapetana g. G. Murada mora sada školski nadzornik g. Barbalić, da posjeti i nadzire one „Družbine" škole, kojih učitelji bijahu od onog člana kot. škol. vieća prijavljeni. G. nadzornik će stalno nalog ispuniti i nastojati, da doznade koliko je istine na „kolegijalnoj" pritužbi onog člana i druga.

Od svog nadzornika imadu *nevini* učitelji pravo zahtjevati, ime denuncijanta; ako je pako koji izmedju njih štogod zakrivio, neka pazi da nedade u budućoj razloga pritužbama. Mi znamo, da je veoma lahko naći protivniku mrlju na suknji pa za to treba, da se tih mrlja i sami čuvamo. Ovog pitanja imalo bi se latiti glasilo naših učitelja.

Vrijednost turskih srećaka raste uprkos neprestanim krizama, što je najbolji dokaz za njihovu sigurnost i zanesljivost. Tko hoće kupiti tu izvrstnu i preporuke vrijednu srećku, neka čita današnji oglas „Srećke u korist Narodne hrvatske i Slovenske Straže".

Vjestnik
Gospodarske Sveze za Istru.

Poruka glede konsumnih društava. U predzadnjem broju „Naše Sloge" bio je dopis iz *Raklja*, da je tamo potrebna zadruga, kupovanjem robe i prodavanjem iste za skupni račun, dakle recimo jedno konsumno društvo i da će takovo društvo čim prije ustanoviti. Rečeno je još u onom članku, da bi se tako razne živežne potrebštine dobivale jeftinije (cjenije), a s druge strane zapriečilo bi se, da neki trgovci ne izrabljuju naroda, udarajuć robi previsoke ciene. To dvoje imalo bi dakle dovesti do osnutka zadružnog dućana iliti konsumnog društva.

Mi savjetujemo, da naši ljudi po Istri, za sada, ne ustanavljaju nigdje zadružnih dućana iliti konsumnih društava onako na sliepo i bez dobrog promišljenja i bez tvrdog zakona medju onimi, koji će se začlaniti.

To savjetujemo za to, jer je iskustvo dokazalo, da su zadružni dućani, konsumne zadruge i kako su se takova društva već zvala, skoro svuda slabo već prošla. Naša Gospodarska Sveza bila je prisiljena više takovih zadruga savjetovati na likvidaciju, na prestanak, dapače, da ne zagaze u veće zlo, gdjegod je i novčano pomogla, da jih izvadi iz neprilike. Ali toga ne bi mogla svagdje ni uvjek, a nebi ni smjela pomagati ondje, gdje je na dobu savjetovala, da se radi drugačije, nego li se je radilo.

Zašto su konsumna društva većinom bila bez koristi?

Prvo zato, jer članovi nisu bili vezani, da duže vremena ostanu u društvu. Tako se je dogadjalo kao kad slamu zapališ: časak velik žar i svjetlo, a časak kasnije malo pepela i ništa drugo.

Iz početka upisalo bi se u zadrugu više kućnih gospodara, a već koncem prve ili druge godine opeta se mnogi brisali i nisu se više služili u društvevom dućanu (butigi).

Drugi razlog neuspjeha bio je, što su postavili poslovodje ljude neuke u trgovini, pak je išlo naopako.

Treći razlog je, što je previadala oholija, pak su za konsum navadno sagradili vlastite dome, a to većinom na dug.

Četvrti je razlog neuspjehu bio, što se je članovima konsuma previše davalo na vjeru iliti na poček. A kada obitelj troši hranu kupljenu na vjeru, onda se nekako i ne misli, da će se to morat platiti, pak se troši čestokrat više, nego li je od prave potrebe.

Koji je radnik, pa služi svoj kruh bilo u kameniku (kavi), bilo u vapnenici, bilo u fabriki ili u boljega seljaka, a nije kadar platiti svakih 8 ili 15 dana ono, što na dug potroši iz dućana, taj je slab gospodar. Tomu ne će pomoći konsumno društvo, nego će ga razmoći zadrugu.

Isto vriedi sa kmeta, koj živi od svoje zemlje. Ako on nije kadar namiriti svoje konsumno društvo kad je prodao janjce, ili seno, ili vino, ili drugu ljetinu, ni od takovoga nije koristi.

Napokon su konsumna društva slabo uspjevala i radi toga, što su zadružni dijelovi bili maleni te društvo nije imalo vlastitog kapitala. A tko kupuje hranu na dug, bilo to pojedinac, bilo društvo, tomu ne može da ide dobro.

Neka konsumna društva trpila su i od velikih poreza, jer ako su budi koliko radili sa nečlanovi, ili ako su samo pravila bila sastavljena tako, da je mogla nastat samo sumnja, da društvo radi takodjer sa nečlanovi (recimo u krčmi), onda su oblasti propisale prevelike poreze (steure) i neka su konsumna društva propala baš od toga.

Da još rečemo konačnu, neke takove zadruge idu loše ili su morale prestati i zato, što su se zalošile sa mnogo robe, koja se ne prodaje nego redko i tako je lešao mrtav kapital u suknu i laktenini, koja je mnogo stajala i ležeći se kvarila.

Svemu tomu zlu dade se doistine doskočiti, kad iz izkustva znamo, gdje je pogrieška, ali treba drugih prilika i ljudi uzgojenih prema tomu, da u istinu spoznaju, što je bolje i da imaju dobru volju čuvati se zla.

Doći će vrieme, da se budu opeta i za naš narod ustanavljali skupni dućani i konsumna skladišta. Ali to će razložno moći biti onda, kad budemo imali mladjeg naraštaja izučenog za takvo stvari i u većim središtim velika skladišta, od kojih bi se manja providjala, a ne da svako malo društvo kupuje gdje i kako ga je volja.

Do bolje zgode dakle mi savjetujemo ovo:

Vi u Raklju i drugdje naši gledajte u prvom redu da ustanavljate društva za štednju (šparanje), a ne društva za trošak.

To je prva i poglavita nauka, jer je pametnije nastojati, kako češ lagljе štogod novaca metnuti na stran, nego li, kako češ lagljе doći do robe, koja ti uvjek niti nije krvavo potrebna.

Ako li su prilike takove, da u jednom selu baš morate ustanoviti zadružni dućan iliti konsumno društvo (gospodarsko) društvo, onda ga ustanovite samo, ako se možete složiti na ovo;

Prvo, da vas ne bude manje od 50 obitelji.

Drugo, da se kućni gospodari članovi vežu ostati u društvu barem za *šest* godina, ide li dobro ili slabo.

Treće, da zadružni dio bude barem po *pedeset* kruna, plativih i na obroke, ali najdalje u godinu dana.

Četvrto, da ne zidate odmah zadružnog doma, nego da za prvih 6 godina pogodbom osjegurate prostorije, gdje će biti društvo.

Peto, da ne zadužite nikojeg člana za neprilično veliku svotu ni za duže vremena, jer makina, koja nije kadra sprotu plaćati ugalj i ulje, što se za nju troši, ne vriedi ništa.

Šesto, da se neupuštate u poslove ciziične, dakle da ne kupujete na primjer velike količine brašna, za koje vas onda gone veliki mlinovi po Ugarskoj sudom na burzi u Budimpešti, a oni vam davaju robu kada i kakovu hoće; ili da ne kupujete nikakve robe, koja se ne prometne nego riedko, pak Vam obleži i društvo vodi do gubitka.

Sedmo, da pod nijedan način ne držite društvene krčme (oštarije) niti za članove, niti za nečlanove, jer to je poguba gotova. Nije trgovački, ni hrvatski ni kršćanski tražiti dobitak za društvo u tom, da društveni član u društvenoj krčmi loče, a doma mu obitelj možda i strada. Zadruge nisu ni nesmiju biti za takova nastojanja.

Ako dakle nuždno treba konsumnog društva zato, jer možda mjestni trgovci ili nisu za posao, ili odviše zlorabe narod, onda se pri osnivanju društva treba držati gornjih naputaka. Po njima mogao bi izaći budi koliko dobro, a bez njih izašlo bi stalno slabo i bilo bi više štete nego li koristi.

Franina i Jurina

Fr. Čuj ovu frišku, Jurino!

Jur. No?

Fr. Lovranski poprdili se hvale, da mora kapitan iz Volosk̄oga će, zač da su mu oni podpržili.

Jur. Dragi ti, ča bi oni ciganski dokladenici nekemu podpržili, ter ne bi okol njih ni jedan pošten človek ni blatan postol otrl.

Fr. Su, veramente, su još kuji leh cigani, zač ćeš se cigana lagljе oslobodit leh njih.

Poziv

na redovitu glavnu skupštinu „Gospodarskog trgovačkog društva u Kastvu", registrane zadruge na ograničeno jamčenje, koja će se obdržavati dne 25. maja 1913. u 4 sata po podne u društvenim prostorijama uz slijedeći

dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjoj glavnoj skupštini.
2. Izvješće upravnog odbora.
3. Izvješće nadzornog odbora.
4. Izvješće o izvršenoj reviziji.
5. Promjena pravila.
6. Izbor upravnog i nadzornog odbora.
7. Slučajnosti.

Odbor.

Oglas.

Dne. 25. maja t. g. na 4 sata po podne će se obdržavati u župnom stanu u Šum bregu **javna dražba za** popravak občinske crkve Majka Božja od Snijega. Proračun K 3000 (tritisuće), vadij 10 po sto. Proračun i nacrt na uvid za uredovnih sati u župnom uredu.

Uprava občinske Crkve:
Šumber, 9. maja 1913.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska raspačavaonica
R. Stermecki, Celje, br. 314.

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

Oglas!

Podpisano **„Gospodarsko Društvo" u Pazinu**, javlja ovime svojim članovima i ostalim prijateljima, da će obdržavati svoju glavnu skupštinu u velikoj dvorani „Narodnog Doma" u Pazinu, dne 29. 5. 1913 u 1½ sata poslije podne sa slijedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Čitanje zapisnika posljednje glavne skupštine.
3. Izvješće tajnika.
4. Izvješće upravitelja.
5. Čitanje zapisnika obavljene posljednje revizije.
6. Promjena pravila.
7. Razno.

Opaska: U slučaju, da ne bude prisutan dostatan broj članova u određeno doba, držati će se glavna skupština istoga dana u 2 sata sa istim dnevnim redom.

Gospodarsko društvo u Pazinu,
dne 13. svibnja 1913.

Predsjednik: Dr. Š. Kurelić, Tajnik: J. Turšinović

PEKARNA
LJUDEVIT DEKLEVA
Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano 14.
Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.
Direktna poslužba u dom i u javne lokale.
Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.
Poslužba brza i točna.

Svoj k svome!
Restauracija „Narodni Dom"
– u Puli –
preporuča se svim Slovincima u i izvan Pule, da se sastaju u svojoj kući i svome domu te pozabave uz dobru kapljicu vina i izvrstnog Pilzenjskog piva, dobra jela topla i hladna iz domaće kuhinje — dobro poskrbljena.
Brat k bratu, Slaven k Slavenu! Ko pozna brata za brata, tom neće biti tudjin gospodar!
Pod tim geslom preporuča se domorodcima
Restauracija „Narodni Dom" u Puli
ulica Carrara.

Širite „Našu Slogu".

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun
od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe
jest jedini sapun koji čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje lijepu, mekanu i nježnu put, što se se dnevno dolazećim zahvalama može nepobitno dokazati.
Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i parfumerijama.
Što se preporuča Bergmannova Lilienmilch-Kaseru kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Cijena u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Srećke u korist Narodne hrvatske i slovenske Straže.
1,800.000 franaka
iznose kod svakogodišnjih 6 vučenja **glavni zgoditci turskih srećaka.** Svaka srećka je izvučena i ima trajnu novčanu vriednost. Kupovnina se porevna u mjesečnim obrocima po samo 4 K 75 h. Kupac si steče isključno pravo igranja već po uplati prvog obroka.
Idúće vučenje 1. juna 1913.
2,387.000 kruna
dotično franaka iznose kod svakogodišnjih 15 vučenja glavni zgoditci izvrstne skupine 4 srećaka na mjesečne obroke samo po 6 K 25 h. — Izvješće razpošilja i naručbe prima za srećkovno odjelenje „Slovenske Straže"
g. Valentin Urbančić, Ljubljana.
Primaju se provizijski zastupnici.

Ustanovljena 1891.
ISTARSKA POSUJILNICA u PULI
registrana zadruga za ograničene jamčenje
Vlastita kuća (Narodni Dom)
Podružnica u Pazinu.
Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz
4½%
čisto bez ikakvog odbitka.
Ustanovljena 1891.

„CROATIA"
osiguravajuća zadruga u Zagrebu. — Utemeljena god. 1884.
Centrala: Zagreb u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice. Podružnica u Trstu, via del Lavatoio br. 1, II. kat. — Telefon br. 2594. — Glavna zastupstva: Ljubljana, Novisad, Osijek, Rijeka i Sarajevo.
Ova zadruga prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja:
I. Na ljudski život:
1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti,
2. Osiguranja miraza,
3. Osiguranja životnih renta;
II. Prostv štete od požara:
1. Osiguranja zgrada (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica),
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.),
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, sijena i t. d.);
III. Staklenih ploča protiv razbijanja.
Zadružna imovina u svim odjelima iznosi . . . . . K 3,015.332·66
Godišnji prihod premije s pristojbama . . . . . K 1,456.297·56
Isplaćene odštete . . . . . K 5,694.162·98
Sposobni posrednici i akvizitori namještaju se uz povoljne uvjete.
Povjerenik za Pulu i okolicu: Ante Iskra, Via Campo Marzio 5 I. kat.

Raspis natječaja.

Br. 958.

Na temelju zaključka obć. odbora i službene pragmatike raspisuje se natječaj za mjesto **občinskoga poslužnika i občinskoga redara** u Baški.

Općinskom poslužniku pripada plaća od 720 K i otšteta za stan od 48 K godišnjih. To je mjesto stalno, sa pravom na mirovinu.

Općinskom redaru doznačuje se plaća od 1000 K i otšteta za odoru od 100 K godišnjih.

Aspiranti na ta mjesta moraju dokazati:
a) austrijsko državljanstvo;
b) dobu od 20 godina;
c) potpuno posjedovanje gradjanskih prava;
d) zdravo fizično ustrojstvo;
e) dobar glas i neprikorno moralno ponašanje.

Svaki od natjecatelja mora osim toga poznavati dobro u govoru i pismu hrvatski jezik.

Prvenstvo uživaju aspiranti rodjeni i nadležni u Istri i oni što su već vršili takovu službu te izsluženi oružnici.

Molbe prima potpisano najkašnje do 20. V. o. g., a moraju biti vlastoručno pisane,

Općinske poglavarstvo
BAŠKA, dne 1. svibnja 1913.
Načelnik: B Kaftanić.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.
Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913 do opoziva.
Redovite pruge po Kvarneru.
Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.
Baška-Punat-Rieka, svake srieđe, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.
Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.
Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.
Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat Baška-Lopar-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Nerezine svake srieđe tamo, četvrtak natrag.
Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Lošinjveli-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.
Vrbnik-Sv. Marak-Silo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.
Glavna odpravničtva:
na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

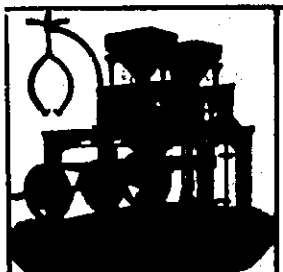
NAJBOLJI ŽITNI MLINOVI,
uljarski strojevi, motori, gospodarski strojevi u najboljoj izradbi i najjeftinije izradjeni, prirodjeni za svako tlo.
Mnoga poduzeća po nam: uredjena u prometu.
Ponude, proračuni na zahtjev badava i bez poštarine od
tehničke poslovnice
EMANUEL I OSKAR KRAUS,
TRST, Via San Nicolò 2/b.
Dobivaju se potpune opreme za sva obrtnička i industrijalna poduzeća.
Dopisivanje: hrvatski, slovenski, njemački i talijanski.

IZVJEŠĆE

o dvadesetipetgodišnjem radu kotarske gospodarske zadruge Volosko-Opatija, pročitano na glavnoj skupštini u Mošćenicama dne 30. marča 1913.

Ustrojenje naše zadruge po današnjim pravilima bilo je dozvoljeno sa odpisom c. k. namjestničtva u Trstu od 8. aprila 1887. Br. 4712|1. za područje mjestnih občina Mošćenice, Lovran, Volosko-Opatija i p. o. Poljane.

Do pet dana biti će 25 godina, što je ona ustanovljena bila, pa smatram svojom dužnosti, da gospodi članovom prikažem barem letimice njezin rad u ovom razdoblju.

Bilo je na 5. aprila 1888. kad se ovdje u Mošćenicama u ovoj istoj dvorani sastalo 30 prijavljenih članova, a tom sastanku prisustvovali su c. k. kotarski poglavar Vitez V. Jettmar te zemaljski zastupnici pok. Vinko Zamlić i Dr. Matko Laginja. Ovaj zadnji, koji se skrbio za osnutak ove, a i drugih naših zadruga, razloži zadatak i korist takovih gospodarskih zadruga, zahvali se prisutnima, koji su se odma odazvali pozivu osnovatelja i potakne jih neka uzrade, da se broj članova pomnoži i da društvo procvate.

Toga dana bude odabran prvi odbor sastojeći od gg. Viktora Tomičića, kako predsjednika, Vinka Zamlića, kako podpredsjednika, Nika Peršića, kako tajnika, Petra Deškovića, kako blagajnika te gg. Krnetića Eduarda, Frana Škalamera, Grabrovca Josipa, Barkovića Jura, Korića Antona i Galovića Perišića Ivana, kako odbornike.

Članova je bilo u početku samo 30.

Podpredsjednik Vinko Zamlić se do malo odreče svoje časti, jer odviše zapriečen župnim poslovima, i onda bude imenovan podpredsjednikom g. Fran Škalamera.

Sa zadrugom slave danas dvadesetipet godišnjicu svojeg zadružnog rada gg. predsjednik Viktor Tomičić, kojemu je glavna skupština više puta glasovala zahvalu za njegov požrtvovni rad oko procvate društva, predsjednik Fran Škalamera i odbornik Juraj Barković. Radu prve dvojice, ima zadruga osobito zahvaliti za uspjehe, što jih je imala.

Čast tajnika obnašao je gosp. Niko Peršić do 1. julija 1900. Te godine se on zahvalio i bude onda izabran tajnikom gosp. Jakov Luznik, sada već umrli. Koncem godine 1902. se i on zahvali radi zdravlja, te je zapala mene čast, da vodim dalje tajničke poslove.

Blagajničku čast i trud noslo je gosp. Petar Deković sve do konca godine 1896, kad bude imenovan blagajnikom gosp. Vinko Mavričić, koji je bio već od 7. decembra 1893. odbornikom.

Kako blagajnik radio je marljivo i sdušno sve do zadnjega svog časa. Njemu ima zadruga zahvaliti sve svoje uspjehe u občini Mošćeničkoj.

Taj rad prouzrokovao mu je dosta gorkih časova i nezahvalnosti, al on, plemenita duša, nije mario za to, već radio i mučio se u tom, kao u svemu, što je mislio, da će biti dobro za narod i za puk, kojega je iskreno ljubio. U tom radu snašla ga smrt dne 24. tek. mjeseca. U ime zadruge poklonila je zadruga K 20 Družbi sv. Cirila i Metoda, mjesto vienca, a do groba odpratili su ga u ime njezino gg. predsjednik i tajnik.

Tomu zaslužnomu mužu neka bude vječna uspomena u našoj zadruzi i vječni pokoj u gospodjem krilu! Slava mu!

Trnovit je bio put, kojim je naša zadruga koracala od svog početka do danas, pa u težkim prilikama, kojima se morala boriti, možemo biti ipak zadovoljni sa uspjesima, što jih je do danas postigla.

Imala je neprijatelja i doma i vani, te nije uživala susretljivosti niti ondje, od kuda je morala najviše podpore očekivati.

Gospoda u Poreču smatrali su ove krajeve uz more, od Voloskog do Mošćenica, kako talijanske krajeve i držali, da je naša zadruga stvorena za Taljane, onako, kako je u Dolini stvorena druga zadruga za Slovence u koparskom kotaru. Za to su stali od zadruge tražiti, da talijanski dopisuje, vraćati joj spise hrvatski sastavljene i kratiti joj izplatu diela, što ga je dobivala od lovskih taksa. Nego odbor se nije dao tim ni ustrašiti, ni odputiti od prave staze. Stao je tvrdo na braniku svojih prava i obranio je, pa se danas ta borba tek spominje. Tu je borbu zadruga vodila skupa sa ostalim hrvatskim zadrugama Istre, a pod vodstvom predsjednika krčke gospodarske zadruge Dr. Dinka Vitezića, koji je iznio naše tegobe pred upravni i pred carevinski sud u Beču i pobijedio.

Drugih je neprilika imala zadruga u samom puku. S jedne su bili oni, koji nisu bili zadovoljni što ona hoće, da bude hrvatska, te su se nudjali, da će pristupiti u Zadrugu, ako se u Lovranu ustroji podružnica i ako se pravila tiskaju i talijanski, „abbenchè questa non è la vera lingua — ma è la più che occorre", kako su oni kazali. Ti isti pak tužili su zadrugu u Poreč za svaku malenkost, pa čak i za to što nije davala i nečlanovom na porabu škropilnice, koje je kupila ona samo djelomičnom podporom zemaljskog gospodarskog vieća.

Poreč je ovim pritužbama udovoljio tim što je davao i mimo naših zadruga podpore u kotaru.

S druge pak strane imala je zadruga, da se bori, a i danas još mora se boriti, sa nemarnosti i zapuštenosti našega poljodjelca. Malo jih se učlanilo, a nekoji, koji su se učlanili, plaćali su članarinu godinu, dvie i onda prestali. Takovih je bilo, a je i danas jošte žalibože, ne samo med prostim seljanima, nego i med onima, koji se u inteligenciju broje. Barem ovi ne bi smjeli gledati na one dvie godišnje krunice članarine, kad se radi o tom, da pridignemo našega seljaka, u koga je sva naša nada i naša moć.

U zadružnim spisima ima mnogo dopisa osobito od Petra Deškovića i sad pok. Vinka Mavričića, gdje se svakojako tuže. Prvi na primjer jednom piše: „sa žalošću moram opaziti, da Mošćeničani nisu baš zauzeti za zadrugu, ja sâm ne možem toliko djelovati, kako srcem želim, da bi nam zadruga sjajno napredovala. Neimam nikoga ovdje, koji bi me u tom podupirao — s vremenom se nadam boljemu uspjehu".

Od onda, kad je on pred 22 godine to pisao, je mnogo već krenulo i u Mošćenicama na bolje, pak se nadam, da će sve više, te da ćemo i ovdje imati toliko članova koliko u Berseču. Za njima se nadamo porastu broja članova u Lovranu i u Poljanama. Zadruga je u početku brojila 30 članova; broji jih danas 159.

To je liep broj, ali još uviek premalen prema broju poljodjelaca i gospodara u području naše zadruge.

U svojem radu je odbor kroz minulih 25 godina imao pred očima gospodarski napredak poljodjelca u svem, čim se on zanima.

Jer je glavni izvor njegova prihoda u vinu, to je on dakako u prvom redu nastojao, da podigne vinogradarstvo.

Uprav kad je zadruga počela raditi, počela je kod nas harati po vinogradima medljika ili peronospora. Zadruga je prije svega nastojala, da vinogradare upozna sa naravi te bolesti, te da njim onda pruži i sredstva, kojima će se od nje obraniti. Nabavljala je godimice modre galice i prodavala ju za cienu, što je nju stojala, učila je kako treba prirediti smjese sa vapnom i davala članovom bezplatnu uporabu škropilnica raznih vrsti.

Tako je isto nabavljala sumpor i prašilnice za borbu proti pepelu ili oidiumu.

Nego žalibože kod ovih skupnih nabava, je zadruga imala gorkih izkustva. Ona je za prištednju nabavljala u većim količinama, pa neki članovi, koji su se bili prijavili, nisu uzeli robe, ili uzeli, a kasno platili, ili niti se prijavili, niti uzeli. Volili su drugdje kupovati, jer je bilo par fillira jeftinije, a nisu se dosjetili, da jeftinoća i dobrota ne idju skupa, te da je njih ono „jeftino", drugdje kupljeno, stajalo mnogo više nego ono tobože „skupo", što ga je zadruga davala.

Kad se u našoj pokrajini stala širiti filoksera, stala je skrbiti zadruga, da širi gojenje američanske loze, koja jedino može filokseri odoliti. Prije je nabavljala članovom američanske loze necijepljene i cijepljene sa plemenitim vrstima grožđja, a poslije je uredila skupim novcem vlastiti razsadnik američanske loze i odanle dielila i dieli za jeftin novac članovom i nečlanovom rozge i žilavice prikladne za ove naše krajeve.

Njezinim trudom pronadjena je filoksere u Dragi-Mošćeničkoj i u Poljanama. Sa vladinom pripomoći uredila je uzorni vinograd u Dragi Mošćeničkoj, pri čem se je mnogo zauzeo netom preminuli naš blagajnik i za to ubrao dosta nezahvalnosti. Zauzela se takodjer za uzorne vinograde u Lovranu i Ičićima.

Da uzmognu članovi praviti laglje i bolje vino, nabavila je zadruga vinsku prešu, te ju ustupila članovom na uporabu.

Više puta je ona digla svoj glas na obranu našega vinogradarstva. Kad se stala ćutiti posljedica nesretne vinske klauzule dogovorene sa Italijom, ona je živo prosvjedovala i pridružila se 1894. odaslanstvu svih naših zadruga u Istri pred Njegovo Veličanstvo, tražeć pomoći i polakšica. Godine 1902. je zaključila u glavnoj skupštini i podnesla resoluciju, tražeć, da se kod obnove ugovora sa Italijom ukine ta kobna klauzula. Kad se godine 1910. stalo u carevinskom vieću razpravljati o novom porezu na vino pridružila se je občem prosvjedu proti tom novom sudbonosnom porezu. Tim je ona doprinesla svoje, da ne dodje više do klauzule i da vlada uztegne već podnešenu osnovu poreznog zakona na vino.

Iza vinogradarstva zauzela se zadruga za razvitak voćarstva. Tu je naručivala za članove plemenite voćke, putila jih u gojenju i kalštrenju istih. Sad je stala uredjivati uzorni voćnjak u Berseču, a žali što joj nije bila dana podpora za takav voćnjak i vrt takodjer u Dragi Mošćeničkoj.

Za promicanje vrtlarstva je nabavljala i dielila članovom raznog povrtnog sjemenja, a sad će početi, da pravi pokuse raznim sjemenjem u vrtu, što ga redi u Berseču.

Što se tiče maslina, to se je zauzimala za pouku u kalštrenju istih po pizanskim kalštriocima. Oni su priredili mnogo uzoraka u cielom našem području, ali žalibože mogli smo opaziti, da se naši posjednici nisu toliko okoristili tom poukom. Imali smo prilike ovih dana vidjeti uzorke oklaštrene po pizancima i opet na stari neracijonalni način oklaštrene.

Da se još bolje uputi poljodjelca u gojenju maslina uredio se u Bersečkoj občini u kraju „Bela Zemlja" uzorni maslinik, gdje se posadilo domaćih i 15 finih maslina dobivenih iz Italije, koje dobro uspievaju. Jer se taj maslinik nalazi u rukama vješta gospodara, nade je, da će svojim primjerom služiti drugim za pouku i ravnanje.

Nastojalo se, da dodjemo i do jedne uljarske zadruge, koja bi ujedno bila i mlinarska zadruga. Za to se bilo priredilo već pravila i kupilo tlo, ali onaj naš stari nemar uzrokom je, da je ostalo sve pri starom.

Da nam zemlja bude plodnija skrbila je zadruga širiti uporabu kemičnog ili umjetnog gnoja. U prvim godinama ga je dielila badava pojedinim boljim posjednicima, da prave s njim

pokuse i tim zorno prikažu drugim korist takova gnojenja, a kašnje je skupno nabavljala za članove razne vrsti umjetnog gnoja. Jedne je godine ćak napravila sama smjese za razno povrće, te je iste podielila članovom za pokuse.

U pogledu govedarstva je nastojala polučiti bolji napredak uvadjajuć bolju pasminu, te je na svoje troškove kupila plemenitu kravu i dala ju članovom na obskrbu, uz uvjet, da telica od nje ostane društvu. Izmolila je otvorenje naskočne govedje postaje prije u Berseču, a onda u Opriču.

Htjela je doskočiti živoj potrebi osiguranja proti šteti, što ju posjednici trpe crknućem blaga, osnovanjem društva za uzajamno osiguranje. Priredila je pravila i izmolila koncesiju za takovo društvo, ali žalibože nije do osnuća takova društva došlo, jer opet nije bilo mara medju posjednicima goveda.

Sva je prilika, da će se obistiniti što sam već onda u svojem godišnjem izvješću iztaknuo, da će drugi kraj preteći naše područje i osnovati po tim pravilima društvo za osiguranje goveda.

Troškom pokrajine priredila se jedan put govedja izložba u Mošćenicama, ali ta je slabo uspjela, jer se nije našlo niti jednu glavu od 12, što jih se dovelo, vriednu nagrade. Nijedna krava nije imala izrazita značaja kakve pasmine, već je to bila mješavina raznih pasmina bez vriednosti i bez prave oznake.

Videć u pčelarstvu liep i jeftin izvor dobitka, nastojala je i tu gospodarstvenu granu pridići, upućujuć posjednike u novo racijonalno pčelarenje sa pomičnim saćem. Pozvalo se pred više godina vješta pčelara, da drži predavanje o pčelarstvu, dielilo se upute, knjige, košnice i nagrade. I ponudilo se za nabavu novih košnica. Ona će i napried posvetiti svoju pažnju i skrb toj liepoj i unosnoj grani gospodarstva, te se nada, da će se broj naših racijonalnih pčelara sve više širiti.

Uvedenje gojenja svinjadi nije uspjelo, jer naši vole kupovati poodrasle prašćiće, nego je sami uzgajati. Tomu su možda krivi i slabi eksemplari, što nam je jednom poslala pokrajina, a drugi put vlada: Jedna je sama postaja bila ustanovljena u Sv. Frančišku, a i ta je slabo uspjela.

Za poboljšanje pasmine naših ovaca izmolila je nekoliko glava bergamaške pasmine. To se križanje pokazalo korisnim i poneslo se osobito u občinama Berseč i Martina.

Da se unapriedi uzgoj peradi, bilo se dva puta nabavilo po 30 jaja liepe vrsti kokoši „jarebica“ i podielilo je u Berseču i u Mošćenicama. Ono, što se iz tih izleglo, hvalilo se sbog svoje liepote, dobrote i plodnosti.

Nešto sa pripomoći zemaljskog gospodarskog vieća, a najviše svojim troškom, ustanovila se mala zadružna knjižnica, gdje imade preko pedeset knjiga čisto gospodarskog sadržaja. Popis tih knjiga priopćio se članovom opetovano puta, ali se tim samo jedan ili dva člana okoristilo.

Za pouku u gospodarstvu služila su predavanja, što su jih priredjivali vladini putujući učitelji gospodarstva gg. Sancin, Žnidarić i Petrù, te upute što su je davali isti učitelji obilazeć naš kotar. Nego to su oni mogli činiti u maloj mjeri, jer su imali velik djelokrug, koji je obuhvaćao više političkih kotara.

Uz pripomoć zemaljskog odbora možemo od nekoliko godina uzdržavati tehničkog tajnika gosp. Prodana, koji se trsi, da daje upute i pouke u gospodarstvu predavanjima i savjetima kod svojih posjeta po području naše zadruge.

Prigodom glavnih skupština, kad se mnogo članova zajedno nadje, držalo se uviek kakovo poučno predavanje u gospodarstvu.

Ribarstvo ne spada baš u poljodjelstvo, te ne bi bila dužnost zadruge, da se za to brine, ali pošto su kod nas ribari u isto doba i poljodjelci, te se napredak u ribarstvu svakako odbija i na poljodjelstvo, jer omogućuje ribaru, da više uloži u svoje gospodarstvo, to je naša zadruga smatrala, da i u tom pogledu bude članovom na ruku. U tu svrhu priredila je za bersečke ribare pravila za ribarsku zadrugu u njihovoj občini i potrudila se za upisivanje iste u zadružni registar. Pravila su uredjena tako, da ona može proširiti svoj djelokrug i na cielu Mošćeničku mjestnu občinu. Bi reć, da se je i kod toga obistinila stara istina, da se mi znamo zauzeti i ugrijati za novu misao, novu uredbu, al brzo ohladnimo i padnemo u staro mrtvilo.

Osim knjiga za pouku nabavila je zadruga za porabu svojih članova 15 škara za obrezanje loza i voćaka, 12 škara za striženje ovaca, 4 tesle, 30 štrcaljki, 40 mješića za sumporanje, mlatilnicu za žito, dva mulila za kukuruz, dvie slamoreznice, 24 kose, 12 srpova i presu za mošt.

Povrh toga ne propušta nijedne glavne skupštine, a da medju članovima ne izždrieba raznog gospodarskog orudja.

S tim bih Vam gospodo bio u velikim potezima prikazao rad i život naše zadruge u minulih 25 godina njezina obstanka. Ne možemo se pohvaliti velikim uspjesima, al takova šta se ne može ni očekivati od društva, koje je od prvotnih 30 članova moglo narasti samo do 150—200 članova, koje ima veoma ograničena sredstva i koje se mora boriti sa tolikim neprilikama.

Uza sve to smijemo ipak reći, da se napredak naših gospodara u vinogradarstvu imade u prvom redu zahvaliti nastojanju i radu naše zadruge, pouci, što je na više načina dielila i primjeru, što su ga uslied toga njezini članovi davali.

Budu li joj sadanji članovi ostali i unapried vierni, i budu li se trsili, da privabe novih članova, te bude li nastojanje odbora našlo odaziva u poljodjelcima, osvjedočeni smo, da će se do nekoliko godina moći i boljim i većim uspjesima pohvaliti.

Sada bi morao izvjestiti gg. skupštinare o radu u minuloj godini 1912. Jer se taj rad kretao u istim granicama kako i prošlih godina, te bi imao u mnogočem samo opetovati ono što je već rečeno, to ću se ograničiti, da ovdje iztaknem samo neke činjenice.

Izbor predsjednika u osobi gosp. Viktora Tomičića, podpredsjednika g. Frana Škalamera, obavljen u lanjskoj glavnoj skupštini od 11 februara 1912, bio je potvrdjen odlukom 30. maja 1912 br. 1162|11 c. k. namjestničtva.

Kod obnove permanentnog odbora u zem. gospodarsko vieće mi smo dali naš glas za g. Dr. M. Laginju, koji je bio i izabran uz glasove zadruga u Kastvu i u Podgradu.

Primili smo od c. k. vlade K 250 a od zemaljskog odbora K 200 podpore za uredjenje vrtla za povrće i voćnjak u Berseču. Već ga se prekopalo i posijalo raznim povrćem i još će ga se nasaditi voćkama.

Zemaljsko gospodarsko vieće nije uvažilo naše molbe, da nam dade plemenitih krava za polovičnu cienu, kako se bilo molilo uslied zaključka glavne skupštine još u godini 1910.

Niti naša molba za podporu za uredjenje uzornog vrta za povrće i voća u Mošćenicama nije bila od c. k. vlade uvažena.

Bio je uredjen novi uzorni vinograd u Lovranu i nasadjen lozama fine vrsti.

Podielilo se badava 51 murva da se tim pripravi tlo za razvitak svilogojstva.

Nabavilo se i porazdielilo 200 kg sezamovih tropina, ne bi li se ta koristna krma i kod naših posjednika blaga udomila.

Za cieplјenje loza na zeleno porazdielilo se 1 kilogram gumijevih trakova. Ove je dielio naš tehnički tajnik prigodom poučavanja u cieplјenju.

Jednom vještom pčelaru dalo se K 40 podpore uz uviet, da ima ljude u svojem kraju podučavati i putiti u pčelarstvu.

Pozdravilo se veseljem osnutak Narodne Zajednice i izjavilo se uviek spremnim raditi zajednički na polju narodnog gospodarstva.

Pridružilo se predstavci kotarske zadruge u Krku na zemaljsko gospodarsko vieće i na c. k. vladu, prosvjedjujuć proti postupku talijanske stranke, koja stranačkim koristima zapostavlja obće interese pokrajine i pitajuć, da se na državnom uzorgospodarstvu u Pazinu ustroji podpuno stručna gospodarska škola, te da se priskoči raznim potrebama našega seljačtva.

Tim bi bio ja izcrpio sve što sam morao i htio izviestiti te molim gg. skupštinare, da izvole ovo izvješće primiti na znanje.

Dr. M. Trinajstić
tajnik.

Broj 21. Pula, u četvrtak dne 21. maja 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlani itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce, predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 837.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesložu sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarine. Plaća i utužuje se u Pulu.

Pojedini broj stoji 10 h., ostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu.

Radi sutrašnjeg blagdana izdali smo naš list danas poslie podne.

Poziv

na XX.

redovitu glavnu godišnju skupstinu Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru

koja će se držati u **nedjelju**, dne 8. junija 1913. u **Krnam.**

RASPORED:

I. U 10 sati u jutro **sv. misa.**

II. U 11 sati prije podne **družbina skupština** sa slijedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Čitanje zapisnika posljednje glavne skupštine.
3. Izvješće tajnika.
4. Izvješće blagajnika.
5. Izvješće narodnog vieća.
6. Možebitni prijedlozi.

III. U 3 sata poslie podne **javni sastanak** i slobodna zabava.

(Odnosno na posljednju točku dnevnoga reda, umoljavaju se ona p. n. gg. skupštinari, koji žele na skupštini podnesti kakav predlog, da ga blagoizvole priopćiti družbinom ravnateljstvu barem tri dana prije skupštine).

OPATIJA, dne 15. svibnja 1913.

Ravnateljstvo družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Otvorenje prve hrvatske izložbe u Pazinu.

Pazin, 18. 5. 1913.

Prvi je ovo pokušaj ovakove hrvatske kulturne proslave, ovakvog kulturnog izkaza u Pazinu, razumljivo je zato da nas je pratila neka vrst bojazni kako će sve ovo ispasti.

Danas pako doživili smo takovo iznenadjenje, da nam srce igra od radosti, da nas ovaj uspjeh mora sokoliti na dalnji rad. „Odbor za Prosvjetu" i silno ono mnoštvo naroda iz grada i okolice, koje je pohrlilo na ovu svečanost, bilo je presenećeno nad neočekivano krasnim uspjehom. Svima se na licu čitalo ono unutarnje zadovoljstvo, koje svaki istarski Hrvat mora čutiti, da se dan danas mogu ovakvim uspjehom priredjivati ovakve kulturne proslave u bivšem gnjezdu najljućih naših narodnih protivnika, naših grobara. Tempora mutantur . . . i naš hrvatski Pazin, naše ovo hrvatsko srce hrvatske Istre, pokazuje se sve to više u svojoj ljepoti, u svojem pravom svjetlu. Uz nas istarske Hrvate časno su se zauzeli i bratski radili naša braća Slovenci, čija je duša ovdje brat Slovenac prof. Š. Šantel, koji je bio i duša cijele izložbe.

U 10 sati u jutro prostran vrt Narodnoga Doma bio je pun puncat naroda. Izmedju zastupnika oblasti i odličnijih osoba opazili smo: Vel. gosp. namjest. savjetnika kot. poglavara Sorlin, kotarskog suca viteza pl. Schrott, gradskog načelnika dr. Kurelića, odvjetnika dr. D. Trinajstića, viteza pl. Lund, ravnatelja hrv. gimnazije školskog savjetnika I. Kosa, vjeroučitelja hrv. gimnazije prof. Frankolu, više profesora, učitelja, činovnika itd. itd. A poseban su ures, posebnu su krunu ovomu silnom mnoštvu naroda učinile odlične gospodje i gospodjice.

Nakon odigranog jednog komada hrvatske glazbe, uzdignutim je glasom i zanosno progovorio sakupljenom narodu predsjednik „Odbora za Prosvjetu" prof. Novljan. Evo u kratkih potezih smisao njegovog govora:

Od kada je ova velika dvorana našega „Narodnoga Doma" sagradjena, više puta progovoriše u njoj narodu naši narodni prvaci, Spinčić, Mandić i Laginja. U njoj progovoriše u raznim zgodama naši zastupnici u zemaljskom saboru i drugi rodoljubi. U njoj bijahu mnoge narodne skupštine. U njoj se je govorilo i raspravljalo o raznim stvarima, koje su narodu na ovaj ili onaj način koristile. U njoj je progovorio i kulturni radnik neumoran pobornik sloge Slovenaca i Hrvata Fr. Ilešić.

U toj je dvorani hrvatsko kazalište igralo mnoge lijepe komade. U njoj se je orila naša narodna pjesma. Njezine su stijene odzvanjale od divnih zvukova glazbe.

Napokon smo, hvala Bogu, doživjeli, da su se u toj dvorani sastali umjetnici.

Ovu smo izložbu slika bili zamislili čednu i siromašnu, kako je čedan i siromašan naš narod, ali dobrotom mnogih plemenitih ljudi u Pazinu, uspjelo nam je sastaviti izložbu daleko ljepšu, nego smo se nadali. Za to smo osobitu hvalu dužni gosp. prof. Šantelu, sud. savjetniku gosp. vit. Schrottu, gosp. vitezu Lundu, časnom samostanu Franjevaca u Pazinu i mnogim drugim vrlim našim ljudima, koji su rado dali umjetnine, iz svojih stanova, da nam ovdje zajednički progovore. Čast mi je svima izreći najtopliju hvalu.

Sastadoše se ovdje umjetnici da nam progovore, ali ne osobno nego svojim djelima. Ne progovaraju nam oni riječima, nego slikama, linijama, bojama, svjetlom i sjenom. Govore nam o ljepoti prirode i čovječjega tijela; govore nam o radu, patnjama i nadama čovjeka u ovoj suznoj dolini; govore nam o nježnoj ljubavi materinoj, o ljubavi prama narodu, domovini, i vladaru, govore nam o našim narodnim junacima i narodnim prvacima, govore nam o prošlosti, sadašnjosti, budućnosti, govore nam o našim narodnim idealima i težnjama, govore nam napokon o najvišim mislima čovječanstva: o vjerskim istinama, svecima i Bogu. Mnogo nam toga govore i mnogo nas uče, samo treba da dobro otvorimo oči, da njihov nauk razumijemo, da pridignemo srce i dušu!

Sloga proglašujem ovu prvu izložbu, koju priredjuju Hrvati i Slovenci u Pazinu, otvorenom!

Nakon toga je glazba počela udarati našu narodnu hrvatsku himnu: Lijepa naša Domovina, a silan se narod počeo kretati te puniti dvoranu „Narodnog Doma", tako te je cijeli Odbor imao pune ruke posla oko izdavanja ulaznica.

Dok ovo pišemo neprestano dolaze novi a odlaze stari posjetioci, te se mnogi opetovno vraćaju.

Za danas zadovoljni puštamo pero, te ćemo se još osvrnuti na ovu izložbu.

Medjunarodni položaj.

Pula, 20 maja 1913.

U koliko se obće stanje izmedju velikih sila poboljšalo, u toliko zabrinjuje činjenica što je nastala velika napetost radi osvojenih krajeva izmedju Bugarske s jedne a Srbije i Grčke s druge strane. Uzrok toj napetosti je taj, što Bugarska traži za sebe nekoje krajeve i mjesta, koje su okupirali Srbija odnosno Grčka, a Srbija i Grčka opet traže za sebe nekoje krajeve koje je zaposjela Bugarska. Srbija i Grčka traže još od Bugarske promjenu ugovora, kojeg su sklopile medjusobno prije početka rata, koji ugovor nije sada povoljan Srbiji i Grčkoj, jer se nisu nadali da će postići ratom toliki uspjeh, a Bugarska izjavlja da neće podupirati popustiti te će čvrsto ustrajati na ulanačenom ugovoru. Radi tih nesuglasica izmedju balkanskih saveznika prieti pogibelj te bi izmedju Bugarske i složne Srbije i Grčke mogao nastati oružani sukob. Diplomacija velevlasti do sada se nije umješala u taj spor, a rekbi da i neće, jer to ne konvenira jednoj ili više od velevlasti, koje možda navlas još rovare i potiču da se taj spor još više zaoštri. Mi se ipak nadamo, da će prokušanoj diplomaciji balkanskih saveznika uspjeti te će taj spor riešiti mirno sami medjusobom, jer će morati uvidjeti da eventualni sukob medju njima donieti će istima samo pogubne štete a koristi i dobitka onim nekim državama, koje u potaji

Biljeske iz talijanskog pašalika.

Istarski „Talijan", vražja je to ptica; tko ga dobro ne pozna, skupo bi ga platio.

Najsmješniji su naši Talijani, osobito oni oko „Unione Nazionale", kada hoće da igraju ulogu ozbiljnih političara, visokog političkog morala, pa iz visine njihovog umišljenog dostojanstva, diele pouke i ukore na desno i lievo.

Kako su na primjer bili komični Talijani u pitanju izbora Spadaro! Čovjek — koji ih ne pozna — prisegao bi, da su to ljudi najveće političke korektnosti i morala.

Talijan je kao i židov. Da Talijan izmami na izborima glas našega čovjeka, služiti će se svakim sredstvom. Najveći bezvjerac križati će se i Boga moliti, a i obratno. Što sve ne kažu Talijani našem narodu. Boje se oni pred svakim istupiti sa istinom. Oni neće reći našemu čovjeku: mi smo Talijani i hoćemo da potalijančimo Istru, te ju pripravimo za ono doba, kada onima preko ne bude jadransko more „amarissimo". Da bi tako govorili, brzo bi pobrali pete. Oni se služe lažju. Bunca ju o nekakvim prodajama Hrvatskoj, zaludjuju narod, da smo mi Istriani i ne rodom Hrvati itd.

Naša je borba s druge strane iskrena, sveta. Mi čisto i bistro velimo našem puku: Mi živimo u pokrajini Istri, u toj Istri živi naš narod koji hrvatski govori, te je zato Hrvat. Naš je narod ovdje u Istri od starine i ima po zakonu barem jednako pravo kao i Talijani, koji žive u manjini u ovoj našoj Istri. Žalibože, taj se zakon ne vrši, te je na nama red, da prisilimo pozvane ljude, da se zakon vrši.

Našega naroda, dakle Hrvata, imade i u Dalmaciji i u ušoj Hrvatskoj i Slavoniji i u Hercog-Bosni. Mi se svi Hrvati nalazimo pod našim zakonitim kraljem, te moramo još nastojati, da nad nama svima bude i jedna jedina naša zakonita vlada i to u Zagrebu, u toj prestolnici svih Hrvata.

Do toga će morati doći, pak bilo našim Talijanima pravo ili ne. Sada se Talijani odreć pinće, a onda će postati kao mokre kokoši.

Dok ste još na vladi, sliedite dalje gospodo Talijani u ugnjetavanju nas Hrvata, nego znajte da ona latinska, koju i vi razumiete: plus presse, plus surgit — pritisnuto jače, sve to više skače, vriedi i za naš narod.

*

Dakle čujte: mi smo Hrvati neumjereni! Židovsko-talijansko glasilo piše o „hrvatskoj neumjerenosti" te krivi hrvatske zastupnike radi neuspjeha sabora!

Odavna čujemo tu vašu glazbu gospodo Latini, a čuli smo i mnogo gorih. Nismo mnogo marili za vašu viku, već smo našim radom išli dalje. Vrtili smo kolo naše narodne politike u Istri, i kolo se dosta okrenulo; ipak ne još toliko, da bi se moglo reći sa Gundulićem: . . . . . tko je gori eto je doli, a tko doli, gori ustaje . . .

Još ste gospodo Latini dosta gori, još se smijete pravdi i zakonu . . . . neka, proći će i ta vaša sila, a „ride ben, chi ride ultimo".

Dojdućeg kolovoza je ravno 30 godina što su talijanski zastupnici u Poreču skočili kao bjesni na prve hrvatske rieči dra Laginje u istarskom saboru: gospodo Latini . . . . onda i kasnije palo je mnogo psovaka sa talijanske strane na Hrvate, ipak sve te psovke nisu zaustavile naše narodne uspjehe.

Nakon godine 1907. Talijani su izgubili glavu. Ne samo u Beču, nego čak i u Italiji počeli su trezni ljudi drugčije misliti o Istri, te su dobro razumili, na kakovim je labavim temeljima podignuto „talijanstvo" Istre.

rovare nebi li što više koristi za sebe odniele od krasnog uspjeha balkanskih saveznika u ratu proti Turskoj. Iz Bugarske se javlja, da se je ova pozvala na Rusiju da ona razsudi u sporu, te je Rusija u tom pogledu i posredovala u Beogradu. Istotako se širi viest, da nije isključeno te bude Macedonija proglašena kao autonomna pokrajina ako Srbija ne popusti. Sa Srbske strane pak se uvjerava protivno, da je Srbija pripravna popustiti i staviti se u pregovore i braniti uviek interese balkanske sveze, ali da je ipak neobhodno potrebita revizija srbsko-bugarskog ugovora.

Danas se sastaje nakon počitka od dva tjedna poslanička konferencija u Londonu, koja će se baviti pitanjem kandidature za arbanaško prestolje.

U London su prispjeli već svi delegati za pregovore o miru izmedju Turske i balkanskih saveznika. Još je uviek nesigurno kad će biti sklopljen prelimniirani mir, jer su Srbija i Grčka postavile gledе granica Albanije i egejskih otoka posebne predloge, koje nisu do danas napustile. Engleski ministar predsjednik imao je jučer s prvacima delegata balkanskih država jednu konferenciju radi mira. Diplomati u Londonu još ne znaju što će biti s dogovorima za mir, jer niti su delegati balkanskih država niti poslanici odredili kada će biti prva sjednica za mir.

Medjunarodne čete preuzele su Skadar i počele uredjivati vladanje. Zapovjednik Skadra engleski admiral Burney proglasio je nad Skadrom i okolicom obsadno stanje, jer su Arbanasi bili počeli počinjati razna nasilja i buniti mir i red.

Ministarstvo rata naše države odredilo je naredbom od 19. o. mj., da od četa što se nalaze u Bosni i Hercegovini i Dalmaciji bude osam posto po redu poštjano na dopust od 14 dana kući. Po tome izgleda, da naša vlada ne misli još odpustiti pričuvnike na južnoj granici monarhije.

Iz carevinskog vieća.

U Beču, dne 18. maja. 1913.

Poslie više od dva mjeseca sastala se je zastupnička kuća carevinskog vieća u sjednici dne 16. t. mj., i obdržavala i sljedećega dana.

Od predmeta nalazećih se na dnevnom redu razpravilo se je predlog njekih zastupnika za promjenu zakona o dobi dnevnog rada i zatvaranja trgovina obzirom na trgovačke pomoćnike, i izručilo ga obrtnomu odboru. Nadalje je ovjerovilo nekoje protestirane izbore. Značajno je za kuću, da bi se svi izbori morali odobriti ili zabaciti tečajem jedne godine poslie obavljenih izbora; a da su sada već skoro dvie godine, a da se mnogih protestiranih izbora nije razpravilo.

U prvoj sjednici, pak i u drugoj bilo je postavljeno mnogo predloga, a još više interpelacija, najviše tičućih se izvanjske politike i posebice zahtjevajućih, da se pričuvnike i nadomjestne pričuvnike pusti kući.

Tako su gledе odpuštanja pričuvnika zastupnici Dalbić, Fon i Spinčić postavili interpelaciju, u koje obrazloženju kažu medju ostalimi, da su južni Slaveni skoro isključivo bili žrtvovani, jer ima 7 mjeseci, da se svi rezervisti vojnih zborova Sarajeva i Dubrovnika nalaze pod oružjem na granici. To je velika nesreća za sve južne pokrajine. Zemlje nisu mogle biti u redu obradjivane, trgovina i obrt propadaju, čak i razne puške škole morale su ostati zatvorene, jer se dobar dio učitelja nalazi pod oružjem. Potraje li dalje ovo stanje stvari, naš će narod upasti u takovu bieduu i nevolju, da se neće za mnogo godina oporaviti. Na jugu tražilo se izvršivanje ratnih radnja, rekvirirana su kola i konji, što u drugim zemljama nije uzsliedilo. Takav postupak u južnim zemljama kosi se sa najelementarnijom pravednosti i čovječnosti. Na koncu interpelacije postavljen je upit na ministra predsjednika i na ministra za zemaljsku obranu, da li kane bezodvlačno odpustiti sve rezerviste naših južnih pokrajina?

Zastupnik Biankini je u istom predmetu postavio na predsjednika kuće ustmeni upit, kod kojega je došlo do male buke.

Zastupnik Spinčić, navedši slučaj Boža Frančića, kojemu su c. i kr. vojne oblasti uza svu njegovu prituždbu dale dostaviti njekakvu knjižicu u njemačkom i talijanskom jeziku sa izkrivljenim imenom, nadovezao je na to „da se cieli postupak u ovom slučaju neda drugače tumačiti, nego da i kod c. i kr. vojnih oblasti vlada stanovita mržnja proti hrvatskim imenima, proti hrvatskom jeziku i proti samim Hrvatima. Ako su pak ovi obvezani, da budu uzeti u c. i kr. vojsku i da žrtvuju svoju krv za cara-kralja i zemlju, to mogu sa svim pravom zahtjevati, da se njihova imena pravilno pišu i da njim se dokumente izdaje u hrvatskom jeziku". S toga pita interpelant s drugovi gospodina ministra domobranstva: „da li je voljan navedeni slučaj dati na znanje c. i kr. vojnom ministru, da se udovolji najprimitivnijem pravu, koje jedan državljan može tražiti od oblasti, ne izuzevši vojničkih oblasti, i da se takovi slučajevi kojimi c. i kr. oblasti svojom krivnjom toliko vremena gube već ne opetuju?"

Za razprave u kući malo se je rečena dva dana zanimalo. Najveće zanimanje vrtilo se oko pitanja, da li da se povede razprava o izvanjskoj politici i o dogodjajima na jugoistoku monarhije. Ne samo da se parlamenta nije zvalo za vrijeme „Balkanske krize", nego ima ljudi, koji bi mu i sada bili htjeli zamašiti usta. Gospodin ministar predsjednik rado bi bio udovoljio odnosnoj želji grofa Berchtolda i koji su za njim, ali nije mogao. Predstavnici svih stranaka sakupljeni u skupu starješina, zahtjevali su, da se razpravu o zadnjim svjetskim dogodjajima, koji još u ostalom nisu zaključeni, povede; i gosp. ministar predsjednik je njim morao popustiti. Nije doista pripustio, da se povede razprava o izvanjskoj politici kao takova, nego da se o toj politici govori kod prvog čitanja proračunskog provizorija, kojega će se dne 20. t. mj. kući podnesti i kojom prilikom će ministar predsjednik govoriti takodjer o izvanjskim dogadjajima. Kod odnosne razprave doći će do rieči sve stranke. Hrvatsko-slovenski klub odlučio je govornikom dra Korošca; od dalmatinskih zastupnika govorit će dr. Čingrija.

Pogled po Primorju

Puljsko-Ronjinski kot.

Posebno izdanje „Naše Sloge".

U subotu o podne 24. t. mj. izaći će posebno izdanje „Naše Sloge" radi užih izbora, koji će biti u Puli u nedjelju 25. t. mj. Kupite i čitajte svi to posebno izdanje radi glasovanja u izborima od nedjelje!

Zaključak naše stranke za uže izbore. Sinoć na večer obdržavala se u dvorani Narodnog Doma mnogobrojno posjećena skupština radi pogovora i stanovišta, koje ima naša hrv. pučka stranka zauzeti prigodom užeg izbora od nedjelje 25. t. mj. Premda je ta skupština bila najavljena malim letcima tek u ponedjeljak na večer, pretvorila se ista u veliku narodnu skupštinu po velikom broju prisutnih i zanosnim odobravljenjem, kojom je mnogobrojno občinstvo pratilo tok skupštine. U ime izbornog odbora otvorio je skupštinu dr. Ivan Zuccon, koji pozdraviv prisutne istakao je svrhu našeg istupa na izbor u ovom kotaru i važnost našeg uspjeha kod izbora od prošle nedjelje: poraz kamoraškog kandidata Talijana Devescovi-a s jedne strane i postignuće glavne svrhe kod prvog izbora: da ne bude već kod prvog glasovanja izabran ljuti talijančina kamoraš Dr. Devescovi. Iza njega progovorio je o svrhi ove skupštine dr. M. Laginja. Isti je stvarno prikazao i jezgrovito obrazložio, kako se ima naš narod ponieti u nedjelju kod užih izbora. Predočiv prisutnima pogubnu djelatnost Talijana prema našemu narodu i stanovište socijalista, izjavio je najsvečanije u ime sebe, da će u nedjelju 25. o. mj. dati svoj glas za socijalističkog kandidata IVANA LIRUSSI, naglasivši, da će radje odrezati šibu, koja će nas manje tući, nego li onu talijansku, kamorašku, koja nas svagdje i neprestance bez milosrdja tuče! Občinstvo je ovu izjavu našeg prvaka i umnog vodje popratilo urnebesnim pljeskanjem i jednodušnim povicima: za Lirussia, za Lirussia. Iza dra. Laginje progovorio je kandidat naše stranke dr. Lovro Scalier, zahvalivši se izbornicima, koji su mu dali svoj glas prošle nedjelje i preporučio izjavu dra. Laginje, da u nedjelju kod užih izbora dadu svi svoje glasove za Ivana Lirussi, opazivši zgodno na koncu kao memento socijalistima u Puli, da je to unicum u historiji izbornih borba, što dr. Laginja svečano preporuča glasovati za kandidata stranke, koja je dva puta u Puli kod užih izbora nastupila baš proti dru. Laginji a za kamoraškog kandidata, kojem hoćemo sada složno da onemogućimo izbor. Te rieči popratili su skupštinari frenetičnim odobravanjem. Burno pozdravljen progovorio je na to dr. Rudolf Pederin, predsjednik Narod. radn. organizacije. Izjavlja, da govori u ime N. R. O. i zagovara izjavu dra. Laginje. Naglasuje, da preporuča danas glasanje kod užih izbora za socijalistu Lirussia, ali da će istim zanosom u drugoj prilici i kod drugih izbora, kada to bude potreba sa stanovišta našeg radničtva istim i još većim zanosom zagovarati i preporučivati borbu proti socijalistima. Živo pristajanje i odobravanje popratilo je i ove lijepe rieči govornika.

Iza njega je posjednik Ivić još kratkim riečima preporučio našim izbornicima, da svi složno podjemo glasovati ovog puta za Lirussia samo da ne izadje kamoraški kandidat. Na to je predsjedatelj dr. Zuccon zaključio skupštinu preporučiv svim našima bez suzteznja i svakog obzira da glasuju za Lirussia uputiv izbornike kako će dobiti legitimacije, koji je nisu dobili i da će glasovnice (škede) za izbor od nedjelje dobiti u Narodnom Domu. Dr. Laginja je još na koncu nadovezao svom govoru, da se ne boje glasovati za Lirussi-a, ako bi koji imao obzira radi marine, jer prije svega bojna mornarica kao takova niti se pača, niti se smije mješati u izbore, te marina mora želiti svom radničtvu samo dobro a naše valjda raditi za talijana irredentistu a proti austrijskom socijalistu — kako to zahtjeva od svojih birača list Talijana irredentista „Il Popolo", koji izlazi sada u Puli za vrieme ovih izbora jedino da zagovara i preporuča kandidaturu Talijana i irredentiste dra. Carla Devescovi. To je dr. Laginja naviest naglasio i stavio pred oči našima i neka dosnaju oni cesarko kraljevski i oni cesarsko i kraljevski.

Hrvati i Slaveni Pule! *Kako je jednodušni zaključak ove skupštine dobro promišljen i svestrano obrazložen od razboritih i prekušanih prvaka naše stranke a na čelu im naš starina dr. Matko Laginja, u nedjelju 25. o. mj. moramo svi složno bez razlike mišljenja u interesu naše narodne stvari poći glasovati za Ivana Lirussi, te svaki neka napiše na glasovnicu:* **IVAN LIRUSSI** *ili* **GIOVANNI LIRUSSI.**

Sa mišlju u srcu i duši: „dolje kamorra, Talijan i iredentista dr. C. Devescovi, svi u nedjelju na izbore!

Nakon izbora. Kako je bilo predvidjeti nije pri izboru od nedjelje 18. t. mj. bio izabran ni jedan od postavljenih kandidata: treba da se obavi uži izbor u nedjelju dne 25. t. mj. izmedju kandidata socijalistične stranke Lirussi-a i kandidata kamorre fanatika dra. Karla Devescovi-a, liječnika bolestničke blagajne c. i k. ratne mornarice. Da je došlo do užih izbora prouzročila je naša hrvatska pučka stranka postavivši vlastitog kandidata u osobi dr. Lovra Scaliera, odvjetnika u Puli u zadnji čas naime kad se doznalo, da su i kamorraši proglasili svoga.

Izbor, koji je počeo u 7 s. u jutro a zatvorio se u 1 s. po pod., obavio se u pet izbornih prostorija i protekao sasvim mirno i bez velike navale izbornika: predano je u svemu 2192 valjanih glasova, od oko 6000 upisanih u listinama. Razlog je tomu taj, što su listine bile sastavljene skroz pogrešno osobito za naše ljude, tako da je na kotarskom poglavarstvu ostalo preko 2000 izbornih legitimacija neuručenih radi pogriešnog označenja stana i imena, što se još nikada nije dogodilo, a što će se odsele dogadjati, bude li vladin komesar na občini i drugi put radi neke ekonomije povjerio sastav izbornih listina mladim i analfabetskim djevojčicama, koje na puljskoj občini pišu na stroj. Radi tih neizbrojnih nedostataka i pogriešaka bilo je vrlo teško kontrolirati listine. I dobro u ono kratko vrieme popravili. Kamori takove listine nisu zadale mnogo truda, jer njihovi izbornici sastoje od kramara, trgovčića, obrtnika, trgovač. agenata, krčmara, logije pisara i činovničića raštrkanih po gradskim i privatnim uredima itd. itd., koji svi stanuju u središtu grada, iz kojeg većinom i sastoji ovaj izborni kotar. Prema tomu nije kamorraški kandidat dobio onoliki broj glasova, kako su to kamorraši i po vlastitom priznanju očekivali, premda je za kamoru sve što čuti talijanski u Puli došlo na izbor, a kojima se je pridružio i veliki broj Niemaca. Dodavši još k tomu izvanrednu agitaciju kamorre i preziru koju je činila na jadnim i iznemoglim starcima uzdržavanim od občine, mogu kamorraši odisto biti iznenadjeni malim brojem glasova za svoga kandidata.

Od 2192 valjanih glasova dobili su pojedini kandidati ovaj broj glasova: kandidat hrv.-pučke stranke dr. Lovro Scalier 830; kandidat socijalista Ivan Lirussi 831; kandidat kamorre dr. Karlo Devescovi 1031; po tome dakle uži izbor izmedju Lirussi-a i dr. Devescovi-a, a da nije naša stranka postavila svoga kandidata, bio bi u nedjelju izabran kamoraš ljuti i fanatičan Talijan dr. Devescovi, ali to smo spriečili, kako smo unapried pisali i ako Bog da ćemo spriečiti i u nedjelju, jer ne smijemo dopustit da bude izabran jedan najfanatičniji i upravo najbezobzirnniji Talijan dr. Karlo Devescovi, koji je imao tolike bezstidne obrazine javno, razvijajuć svoj program, kazati, da je naš narod došao ovamo krasti i otimati kruh Talijanima, i posivao Talijane da rade svukuda te naš narod potjeraju u šumu i goru da pase orce i svinje da time tovi talijansku propalu i gladnu sinjoriju, kao što u Puli naš narod tovi i uzdržava baš toga ljekara Devescovi-a i njegovu obitelj, da za zahvalnost taj bestidnik i bezsramljak grdi i ruši na najprostačkiji način svoje i svoje obitelji hranitelje i uzdržavatelje i radi i poduzimlje sve za uništenje njihovo. Takvom nečovjeku treba da naš narod na ambulanci odgovori onako, kako individui te sorte i zaslužuju, a u početku tako da se ne puste nigdje liečit od takvog likara,

Nastavak u prilogu.

Općinsko zastupstvo u Buzetu zaključilo je, da se gradi zgradu za dva razreda, što je veoma-čudno ako se pomisli, da je ovdje trorazredna škola s jednom izvanrednom učiteljskom silom, dakle u svemu 4 učitelja, te da dvije stare školske sobe nisu uopće uporabive za školu. Takodjer ne možemo odobravati, da se misli školu graditi u jednom potoku blizu pokopališta, kada imamo zato mnogo ljepših mjesta. Trošak za školu ne će biti malen pa postavljamo na srce onima, koji imadu kod toga odlučujuću riječ, da se ne prenagle, jer bi neotpusna pogriješka bila, da se novac potroši, a da se ono, što se učini, ne učini u redu.

Vrh kod Buzeta. Podružnica Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru na Vrhu obdržavati će svoju godišnju glavnu skupštinu dne 25. svibnja ove god. na Vrhu i to odmah iza velike sv. mise. Istog dana biti će i ples u korist Družbe, na kojem će svirati hrv. glazba „Sokol" iz Buzeta.

Umoljava se da dodju u što većem broju prijatelji iz susjednih okolica.

Podružnica Družbe sv. C. i M. Dragućc-Grimalda obdržavat će svoju redovitu godišnju skupštinu u Grimaldi, dne 1. junija 1913. u 4 sata poslie podne. Pozivlju se svi članovi, da prisustvuju u što većem broju, a gostovi napose oni iz Pazina i Buzeta dobro došli.

Upozorujemo pri tom, da će skupštinu počastiti sa svojim dolaskom naša požrtvovna glazba iz Pazina sa tamošnjim našim prvacima. Osobito Grimaldani i okolišna sela imadu da se vesele tome danu, što će na skupštini prozboriti i naši pazinski narodni vodje, dok će za mladji svjet biti pred skupštinom i iza skupštine ples uz igranje naše pazinske glazbe. Svi na Grimaldu 1. junija!

Franina i Jurina

Fr. Si čul kaj novega s Kašćela?

Jur. Selin kaj čujem, ma kaj je pak sada novega?

Fr. Tako nisi čul, da će Talijanci napravit muziku u Kašćelu?

Jur. Oho, oho . . .! tako jim se je morala jako dopast ona muzika na duhovski pondiljak!

Fr. On dan su sam česan grizli; još su jim drugi dan oči plakale.

Jur. Pak kaj jim ni to dosti?

Fr. Ne, nego da će napravit sada jednu muziku od domaćih muzikanti: i tako da jim već ne će bit česna potreba.

Jur. Ma će se sada Furlan debelit!

Fr. Će se debelit, ja: ma muzikanti će bit gladni.

Jur. A koliko će jih bit?

Fr. Sezdeset!

Jur. A kadi će jih nać toliko?

Fr. Musko i žensko, staro i mlado, sve će pobrat nutar.

Jur. Još teško da jih toliko najdu.

Fr. I to će se zvat muzika gladnih i tuđezemih!

•

Fr. Marko Labinjan mi je povida, da se njih Pierin jadi na špoticijon u Beču, zač da ni tamo ni jedne rimske muli ni labinskega skopca.

Jur. Ala Franino moj, njega bi morali staviti na špoticijon, pak bi sve bečkinje za njim ponorele.

Fr. A kamo ga stavit? Mesto muli al mesto skopca?

Jur. Piutošto mesto skopca.

Razne primorske viesti

Služba Božja za Hrvate u Beču. Brigom dvojice mladih svećenika, pitomaca u Augustineumu, jednoga biskupije zagrebačke, drugoga biskupije djakovačke, a zanimanjem presvjetloga zagrebačkoga nadbiskupa dra Antona Bauera, započelo se službom Božjom za Hrvate u Beču na Duhovo u crkvi presvetoga križa na uglu Mariahilferstrasse i Stiftgasse. Ta crkva spada pod vojni erar odnosno pod vojnu duhovnu upravu, a ona ju je dala na porabu Hrvatima za službu Božju. Ta služba Božja obstoji u tom, da se svake nedelje i blagdana propovjeda, da se čita tiha sv. misa i kod nje hrvatski na koru pjeva, da se hrvatski moli, i da se može, ko hoće, izpovjediti i pričestiti. Do sada se je vršila na Duhovo, Duhovski blagdan i na dan presv. Trojstva. Sva tri dana napunila se crkva Hrvatima i Hrvaticama iz svih slojeva, radnika, obrtnika, trgovaca, činovnika, raznih i visokih stupnjeva, vojnika, te djaka sa visokih škola i nešto učenika sa pučkih škola. Službu božju preuzeli su na se spomenuta dva Augustinejca, te su oni sva tri puta propovjedali i na Duhovo i Duhovski blagdan misili. Na dan presv. Trojstva čitao je sv. misu spomenuti presvjetli nadbiskup zagrebački, nalazivši se ovdje po svojim poslovima. Sam se je prijavio za sv. misu, na radost obojice mladih svećenika i vjernika Hrvata i Hrvatica. Tog dana bili su kod te sv. mise takodjer dr. Mile Starčević i župnik Stjepan Zagorac, te zastupnici Prodan, Sesardić i Spinčić. Baš krasno pjevaju na koru mladi ljudi raznih staleža. Spaja njih, kao i sve što u tu crkvu dolaze, ljubav do Boga i do Hrvatske.

Na Duhovo i Duhovski blagdan bila je sv. misa sa svetootajstvom, i to u monstranci, koju je za službu Božju Hrvatima darovala njezina visost, supruga nadvojvode priestolonasljednika Frana Ferdinanda!

Naučno izučavanje. U prilogu „Naše Sloge" od 29. augusta lanjske godine osvrnili smo se na 40godišnjicu književnog rada profesora Dragutina *Hirca* i tom prilikom pribilježili, da će ljetos podporom Jugoslavenske Akademije doći u Istru, da tu odpočne svojim zemljopisnim i bilinskim izučavanjima.

Kako nam javljaju iz Zagreba ta se vijest obistinjuje i prof. Hirc dolazi u Istru još ovoga mjeseca, te će odpočeti svojim studijama u Kastvu, obaći svu Kastavštinu, uzpeti se na Planik, Slavnik, Orljak, Drlošnik i druge vrhove i sabirati biljke iz istarske cvjetane, koje će obraditi u svom djelu „Revizija hrvatske flore", koje stampa spomenuta akademija od god. 1908. a posebice u djelu „Flora hrvatskog Primorja", koju će napisati sa Ljudevitom Rossijem, poznatim hrvatskim botaničarom. Izučavanje prirodnih prilika Istre potrajat će do pet godina i dobri Bog dao, da ga g. Hirc privede kraju.

Nadamo se, da će ovu viest primiti hrvatska Istra do znanja radostna srca, a p. n. g. rodoljubno svećenstvo, učiteljstvo i druge rodoljube molimo, da g. Hircu idu na ruku svojim savjetima i da mu, koliko je moguće, podavaju „narodna" imena bilja, životinja, ruda, kamenja, imena zemljopisna i da ga upozoruju na zemljopisne znamenitosti (stiene, pećine, špilje, ponikve, bezdne itd.)

Jubilarcu profesoru Hircu, koji je ljetos dne 16. travnja proslavio skromno i čedno 40 godišnjicu svog književnog rada i 60 godišnjicu svog života, kličemo: Dobro nam došao!

1,800 000 franaka . . . nadaljevanje u današnjem oglasu „Srećke u korist Hrvatske narodne i Slovenske Straže".

Listnica uredničtva.

Gosp. F. S. u P. Ono družtvo nije dužno čitati hrvatskih novina na Rieci. Čemu tražite novine izvan pokrajine; ta imamo ih hvala Bogu raznih struja doma. Mnogi misle, da će se c. kr. oblasti obazirati na ono, što donašaju listovi, izlazeći izvan pokrajine, al se ljuto varaju, jer se često ne obaziru ni na ono, što priobćuju domaći listovi. Istotako ni narodna družtva, odnosno njihovi odbori ne mogu da prate sve ono, što priobćuju razni listovi, izlazeći izvan pokrajine. Pišite dakle u jedan il drugi domaći list, pak će biti manje pritužaba i više uspjeha.

Da ste nam zdravo!

Vjestnik
Gospodarske Sveze za Istru.

Sjednica savjetujućeg povjerenstva za zadrugarstvo.

Bila je dne 9. maja 1913. pri namjestničtvu u Trstu.

Cesarski Namjestnik knez Hohenlohe, koj obično predsjeda, dao se je izpričati radi drugih neodklonivih poslova. Predsjednо je grof Attems, namjestnički podpredsjednik. Bili su još prisutni: Za Zemaljski Odbor istarski: prisjednik dr. Inocent Chersich, za zemaljsko kulturno Vieće istarsko tajnik dr. Fontanot, za Gospodarsku Svezu talijansku (federazione u Poreču) računarski savjetnik dr. Pogatachnig, za našu Gospodarsku Svezu u Puli njezin predsjednik dr. Laginja.

Ministarstvu za poljodjelstvo pridieljeni bukovinski vladin savjetnik pl. Miculi, bio je od istog ministarstva odaslan naročito na ovu sjednicu, kojoj su osim njega kao referenti sudjelovali namjestnički savjetnik dr. Pippitz i zemaljski poljodjelski nadzornik Frühauf. Zapisnik je vodio dr. Vlček.

Grof Attems otvorio je raspravljanje njemačkim jezikom, pozvav prisutne, neka se tim jezikom raspravlja obzirom na prisutnost odaslanika ministarskog, koj ne zna pokrajinskih jezika, slobodno je dakako zastupnicima autonomnih korporacija, da se služe takodjer svojim jezikom, bilo talijanskim, bilo hrvatskim ili slovenskim.

Zastupnik ministarstva pl. Miculi pozdravio je prisutne naglasiv, da dolazi u ime poljodjelskog ministarstva, jer se ustmeno može mnogo lagljе i brže staviti na čisto pitanja, koja jesu ili se čine potrebna da budu razbistrena.

Zastupnici obajuh Sveza pitaju izričitu izjavu vladinog odaslanika glede toga, je li moguće (kako bi željeli), da iznosi koje je vlada prijašnjih godina stavila u izgled i manje više obećala za razne pripomoći, a još neisplatila, budu isplaćeni tekom ove godine, a za buduće da budu koncem svake godine stavljeni u polog za svrhu, za koju su bili naumljeni, te da u obće ne propadaju, ako nisu potrošeni u dotičnoj proračunskoj godini.

O tom se je razpodjela duga razprava, u koju su upletena još druga važna pitanja postupka, pak je izjava, koju je dao zastupnik poljodjelskog ministarstva, pozivom takodjer na neke načelne odpise istog ministarstva, kao stalno pravilo imalo ovo:

a) Svote, koje su uvrštene u stanovitoj godini u državni proračun kao pripomoći zadrušničtvu za ovu ili onu svrhu, propadnu, ako iz budi kojeg razloga nisu mogli biti domaćeni tekom one godine. U svim tim slučajima treba da zadruge, dotično njihove Sveze, podnesu nove molbe, makar za istu stvar.

b) Pravodobno podnesene dobro utemeljene molbe zadružničtva za razne pripomoći, uzeti će ministarstvo poljodjelstva uvjek u dostojan obzir;

c) ali pri tom valja imati na umu, da za raiffeisenke i njima slične zadruge poljodjelsko ministarstvo, kako je jur pismeno izreklo, može davati kakvu ukupnu godišnju pripomoć putem Sveza, koje su vlastne to podieliti i makar naknadno izvjestiti, kojim se je zadrugam i što dalo;

d) dočim za svaku pripomoć onim zadrugam, koje se bave većimi nabavami i trošnjami za skupni račun, ministarstvo poljodjelstva pridržava sebi točan predhodni potanki ispit molbe i stavlja u izgled budi kakovu pripomoć državnu samo za slučaj, ako su dokazani svi uvjeti dobroga zdravog napredka dotičnoga poduzeća i ako je zadruga sama već sakupila svoga kapitala veći dio. (To je potanko bilo navedeno u našem viestniku, prilog »Naše Sloge« br. 9 i 10 od 1913.)

Napokon je izjavio ministarski odaslanik g. Miculi, da vlada neće podupirati, onakvih zadružnih poduzeća, koja su kadra oškoditi privatnog trgovca, kao što su zadružni mlinovi, jer se je tome oprio trgovačko ministarstvo. Samo one molbe u pogledu takovih poduzeća biti će još riešene, koje su bile podnesene prije one tužbe trgovačkog ministarstva, ako i u koliko budu dokazani uvjeti stalnog napredka takovih poduzeća.

Zastupnik Gospodarske Sveze za Istru prigovorio je tim nazorima središnje vlade, naglasiv osobito da se za Dalmaciju i Istru mora postupati bližje, baš zato, jer te zemlje bijahu do nedavna vrlo zapuštene i što je zadružarstvo u njima pozvano da pomaže vršiti dobar dio onoga velikoga gospodarstvenog programa, što ga je vlada za Primorje proglasila još god. 1908. a do sada posve malo provela. (Sliedi.)

Natječaj

Na temelju zaključka občinskog zastupstva od 9. maja 1913., toč. 2., razpisuje se natječaj za mjesto občinskog redara sa godišnjom plaćom od K 1140, stanarinom K 120 i paušalom za odielo K 100 za službu Zamet-Kantrida.

Molbe za raspisano mjesto imaju se podnesti do 1. junija t. g. podpisanom občinskom poglavarstvu, obložene krstoim listom, svjedočbom občinarstva, ponašanja, školskom i liječničkom, te eventualnim vojničkim dokumentima. Prednost imati će oni, koji su već u takvoj službi bili i uz hrvatski pomanjsju njemački ili talijanski jezik barem u govoru.

Občinsko poglavarstvo
KASTAV, dne 15. maja 1913.
Načelnik: **Jelušić** v. r.

Balkanski rat

na razglednicama dobiva se u
papirnici Laginja i dr. — Pula.

PEKARNA
LJUDEVIT DEKLEVA
Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Simone M.
Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.
Direktna poslužba u dom i u javne lokale.
Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.
Poslužba brza i točna.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpašavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 314.

Širite „Našu Slogu".

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.

Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913 do opoziva.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka, svake srieđe, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat Baška-Lopar-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Nerezine svake srieđe tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošnjmali-luka Sv. Martin-Lošinjveli-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.

Glavna odpravničtva:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

SVOJ K SVOMU!

Tiskara i knjigovežnica

LAGINJA i DR.

Ulica Giulia, 1. PULA Ulica Giulia, 1.

Preporuča se za

tiskarske, knjigovečke i galanterijske radnje.

Solidna izradba pečata iz gume.

Imade u zalihi

tiskanice i knjige za p. n. občine, crkve, škole, odvjetnike, posujilnice, konsum. društva, trgov. knjige, pisanke za škole, kao i sve pisarske i risarske potrebštine.

Sriće u korist Narodne hrvatske i slovenske Straže.

1,800.000 franaka

iznose kod svakogodišnjih 6 vučenja **glavni zgoditci turskih srećaka.** Svaka srećka je izvučena i ima trajnu novčanu vriednost. Kupovnina se porevna u mjesečnim obrocima po samo 4 K 75 h. Kupac si steče isključno pravo igranja već po uplati prvog obroka.

Iduće vučenje 1. juna 1913.

2,387.000 kruna

dotično franaka iznose kod svakogodišnjih 15 vučenja glavni zgoditci izvrstne skupine 4 srećaka na mjesečne obroke samo po 6 K 25 h. — Izvješće razpošilja i naručbe prima za srećkovno odjelenje „Slovenske Straže"

g. Valentin Urbančič, Ljubljana.

Primaju se provizijski zastupnici.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

POZOR RODOLJUBI!

ZAHTJEVAJTE POSVUDA
:: NASE IGRAĆE KARTE ::

„PRIMORKA"

PRODAJU SE U TISKARI, PAPIRNICI I KNJIGOVEŽNICI LAGINJA i dr., PULA.

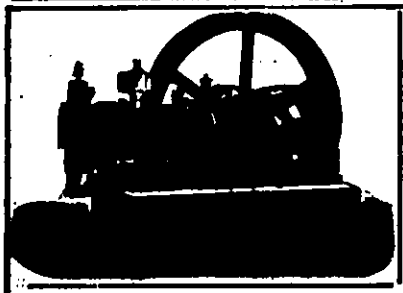

NAJBOLJI NAMJESTAJI SNAGE

kao motore na naftu sustava DIESEL, najnovije lešće konstrukcije, prometni troškovi po konjskoj sili na dru 1½ hel. više, motore na plin (gas), benzin, destu, kerosen ulje za obrtničke, poljodjelske i električne namještaje snage, dalje namještaje na motorni plin proizvadja: ::

DRAŽDJANSKA TVORNICA MOTORA

:: na plin d. d. ::

(A. G. Dresdner Gasmotorenfabrik vormals MORITZ HILLE, DRESDEN)

najveća specialna tvornica Evrope

Glavno i isključivo zastupstvo, kamo sve upite upravljati valja:

Tehnička poslovnica:

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolo 2/b.

Dobivaju se potpune opreme za obrtnička i industrijalna poduzeća

Cijenik na zahtjev bezplatno i bez poštarine.

Dopisivanje: hrvatski, slovenski, talijanski i njemački.

„CROATIA"

osiguravajuća zadruga u Zagrebu. — Utemeljena god. 1884.

Centrala: Zagreb u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice. **Podružnica u Trstu,** via del Lavatoio br. 1. II. kat. — **Telefon br. 2594.** — **Glavna zastupstva:** Ljubljana, Novisad, Osijek, Rijeka i Sarajevo.

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti,
2. Osiguranja miraza,
3. Osiguranja životnih renta;

II. Protiv štete od požara:

1. **Osiguranja zgrada** (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica),
2. **Osiguranja pokretnina** (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.),
3. **Osiguranja poljskih plodina** (žita, sijena i t. d.);

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadružna imovina u svim odjelima iznosi . . . . . K 3,013.332·66
Godišnji prihod premije s pristojbama . . . . . K 1,486.297·56
Isplaćene odštete . . . . . K 5,624.162·96

Sposobni posrednici i akviziteri namještaju se uz povoljne uvjete.

Povjerenik za Pulu i okolicu: Ante Iskra, Via Campo Marzio 5 I. kat.

SVOJ K SVOMU!

TISKARA I KNJIGOVEŽNICA

LAGINJA i DR.

ULICA GIULIA, 1. **PULA** ULICA GIULIA, 1.

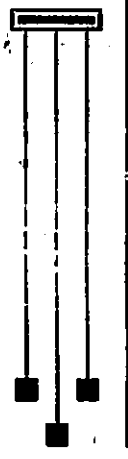

preporuča se za

tiskarske, knjigovežke i galanterijske radnje.

Solidna izradba pečata iz gume.

Imade u zalihi

tiskanice i knjige za p. n. občine, crkve, škole i odvjetnike, posujilnice i konsumna društva, trgovačke knjige, pisanke za škole, kao i sve pisarske i risarske potrebštine.

Broj 22. Pula, u četvrtak dne 29. maja 1913. God. XLIV.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce . . predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesložu sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata se poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., ostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu.

Poziv

na XX.

redovitu glavnu godišnju skupstinu Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru

koja će se držati u **nedjelju**, dne 8. junija 1913. u **Kršanu.**

RASPORED:

I. U 10 sati u jutro **sv. misa.**

II. U 11 sati prije podne **družbina skupština** sa slijedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Čitanje zapisnika posljednje glavne skupštine.
3. Izvješće tajnika.
4. Izvješće blagajnika.
5. Izvješće narodnog vijeća.
6. Možebitni prijedlozi.

III. U 3 sata poslije podne **javni sastanak** i slobodna zabava.

(Odnosno na posljednju točku dnevnoga reda, [umoljavaju se ona p. n. gg. skupštinari, koji žele na skupštini podnesti kakav predlog, da ga blagoizvole priopćiti družbinom ravnateljstvu barem tri dana prije skupštine).

OPATIJA, dne 15. svibnja 1913.

Ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

Prva hrvatska umjetnička izložba u Pazinu.

Zanos prvoga dana, kojim je naš narod pozdravio ovu izložbu ne samo da nije jenjao, već se povećao slijedeće dane, te nam je danas ugodno javiti, da je na molbu mnogih naših ljudi iz pazinskog, puljskog i drugih kotara, „Odbor za Prosvjetu" odlučio produljiti izložbu do 3. juna o. g. — tako da bude moguće svima komodno doći u Pazin.

U ponedjeljak 19. maja i slieđeće dane imali smo svaki dan cijele čete školske djece, predvodjene od njihovih marljivih učitelja. Do sada, kad ovo pišemo, došlo ih je iz Lindara, Gračišća, Zarečja, Pićna, Pule, Trviža, Žminja, Gologorice, Novaki, Kašćerge, Draguća, Huma, Sv. Katarine, Buzeta, Cerovlja, Motovun. Novaki i Kanfanara.

Najveći broj školske djece bio je u subotu, dne 24. o. mj. — došlo ih je preko 600! Bio je to pravi tabor školske djece u Pazinu. „Liepo je bilo vidjeti one silne čete djece, vodjene od njihovih učitelja i vjeroučitelja, kako samosvjesno koracaju po hrvatskom našem Pazinu, kako ponosno stupaju u izložbenu dvoranu „Narodnoga Doma", u kojoj se je do sada bezbroj puta manifestirala hrvatska misao. Srce nam je raslo u grudima, gledajući ono mnoštvo naše djcce, buduće oceve, buduće stupove naroda. Bila su to sve samo zdrava i nepokvarena seljačka djeca, kako je zdravo i nepokvareno podneblje ove u istinu „Liepe naše domovine". Gledajući tu djecu, nada nam je rasla u srcu i tajni jedan glas nam je govorio, da je budućnost Istre — hrvatska.

Došao je odličan broj svećenika i redovnika (Franjevaca iz Pazina) te je svačiji sud bio povoljan i jednoglasni usklik: što takva bi trebalo češće za naš narod!

Na Tielovo došla je liepa kita rodoljuba iz Pule, predvodjena od časnog našeg starine, dra M. Laginje. Uz Laginju opazismo dra Zuccona, dra Sorlia, jednog svećenika mornarice i mnogo druge gospode i gospodja. Na Laginjevom se licu čitalo zadovoljstvo nad ovom izložbom. Laginja je malo govorio, ali svaka njegova vriedi suhog zlata. Milo nam je čuti njegov očinski glas, kako nas je bodrio na daljnji rad, kako je hvalio sadašnji, a to nam je najbolje jamstvo, da smo na dobrom putu.

Ovu je izložbu posjetio i akad. slikar Crtić, koji se je zadržao jedno cielo popodne u dvorani, te je veoma pohvalio ovu krasnu namisao izložbe i harmonički, simetrički način izloženih slika, od kojih su mnoge visoke vriednosti.

A na koncu, časti radi, spominjemo Tebe, naš najmiliji posjetioče, istarski seljače. Divili smo se i ugodno nam je bilo oko srca, gledati kako se mnogi naši seljaci zanimaju za razne slike, koje su im uslužni članovi odbora tumačili. Vidili smo, da je naš seljak napredovao, kad ovako dobro razumlje važnost ovakvih izložba. To je dobar, veoma utješljiv znak. To je najbolje jamstvo, da mi istarski Hrvati propasti nećemo, jer je u seljaka svieat sve to jača. Seljak je onaj pravi temelj naroda, onaj nepresušni izvor novih, svježih energija.

Profesor Šantel je snimio nekoliko fotografija, koje se u obliku razglednice mogu dobaviti na blagajni u izložbenoj dvorani.

Čujemo, da će se dojdući mjesec obdržati u Pazinu druga izložba, i to prva takve vrsti, naime izložba ručnih radnja dječjeg zabavišta, kojega uz sveobću pohvalu vješto vodi učiteljica gospodjica Obradović.

Viditi ćemo dakle, što su sve liepoga naučili naši mališi. — Potanje drugom prilikom.

Iz carevinskog vieća.

U Beču, dne 24. maja 1913.

Razprava o privremenom proračunu.

Dne 20. o. mj. podnešena je zastupničkoj kući zakonska osnova o privremenom proračunu za II. polovicu 1913. Razprava trajati će 4 do 5 sjednica. Po dogovoru pročelnika svih stranaka, doći će do rieči od svake stranke stanoviti broj govornika, u svemu njih 35 do 36. Od svih govornika, koji su došli do danas do rieči, bavili su se svi više izvanjskom politikom nego li s predloženom osnovom.

U razpravu posegnuo je prvi ministar predsjednik grof Stürgkh, koji je najprije spomenuo narodne sporove u Galiciji i Češkoj, požalio je što ti sporovi nisu sporazumom riešeni. Govorio je zatim o velikim financijalnim potrebama i vojnim izdatcima.

Prelazeći na držanje monarhije naprama balkanskom ratu, naglasio je, da se je Austro Ugarska vladala prama načelu „Balkan balkanskim narodima", pa da je stoga zajedno s Italijom radila za osnivanje neodvisne Albanije i bila spremila proti Crnojgori vojne mjere.

Dotakao se je i tužaba proti literarnom odsjeku ministarstva izvanjskih posala, te je kazao da je taj odsjek radio po uputama ministarstva, koje preuzimlje svu odgovornost. Odbija objede o privatnim špekulacijama.

Čim medjunarodni položaj bude povoljniji, bit će odpušteni i ostali pričuvnici.

Preporuča komori, da pri kritikovanju vanjske politike drži pred očima obće državne interese.

Izmedju ostalih govornika uzeo je prvi rieč slovenski zastupnik dr. Korošec, koji reče:

Ministar predsjednik govorio je o svim mogućim pitanjima, samo o jugoslavenskog pitanja nije dotakao niti jednom rieječju. Ovo pitanje za nj ne postoji. Nitko ne može zamjeriti južnim Slavenima ako goje i iskazuju simpatije za balkanske narode, koji govore istim jezikom i iste su krvi, te su krv svoju proljevali za kršćanstvo. Naša je diplomacija doživila velik neuspjeh, a to, jer se nije gledalo na jug nego na Berlin. Čuvaj, Lukacs, Khuen — to su pravi veleizdajnici, a ne južni Slaveni, koji simpatiziraju sa Balkanom, ali ne teže vani. Oni se ne mogu uzdati ni

Na izložbi.

Bilo je godine 1907. iza onih izbora za carevinsko vieće, kad je dr. Laginja u tri kotara okupio mnogo tisuća izbornika. 9. junija obdržavana je u Pazinu ona glasovita Družbina skupština, koja se je pretvorila u pravo slavlje, kakvoga naš narod u Istri još nije doživio. Od kolčje, u kojoj se je dr. Laginja imao odvesti u grad, odpregnuše konje, a naši ljudi odvezoše svoga ljubimca svojim rukama u „Nar. Dom". Pratilo ga je neizgledno mnoštvo naroda, kličući od oduševljenja i radosti. Dvorana se je tako napunila, da ne bi ni zrnce prosa, štono rieč, bilo palo na tla, da ga je tko odozgo bacio. Prije skupštine stisnuh se nekako u kut, da bar nešto čujem, što će se ondje govoriti. Sparina je u dvorani bila užasna. Iza govora profesora Spinčića, koji je bio pun zanosa, sliedilo je izvješće odbora — suhoparno i hladno, kako je suhoparno navadjanje pojedinih činjenica, ali narod je pobožno i ustrpljivo slušao. Čulo se samo čitanje, a inače sve tiho, tiho. Iznenada netko na galeriji gromkim glasom zavikne: „Živio!" U dvorani se ljudi grohotom nasmijaše, a onda grobna tišina i čitanje se nastavi.

Mene je u srcu silno zaboljelo, što se naši ljudi nasmijaše onom našem junačini, koji ima onako strašan glas. Ta to je naša snaga; narod je sada prvi put osjetio svoju silu, koju drukčije ne može izraziti u tom času nego vikom. On bi se tukao, mlatio, samo da svom narodnom neprijatelju za uviek zatjera strah u kosti, da se pokaže kako nije više rob, kako je svoj gospodar na svome. Zato su kasnije i revolveri pucali, a bilo bi krvi i mrtvih glava, da nije prozborio „barba Mate", otac naroda. Onaj „Živio" govorio mu je više nego debela knjiga: u njem je bila sva borba našega naroda, sva tuga i nevolja, sve patnje i preziri, a konačno svijest, kako imamo silnu moć, kad se svi složimo. Ej slogom rastu male stvari . . . .

Ipak je onaj „Živio" bio i smiješan, jer je pokazao silnu jakost tiela, kad treba da govori duša, pa su se onda ljudi i nehotice smijali. Ali kad bi bili promislili, da naš seljački svieat zna samo za tjelesnu borbu, a ne za duševnu, bili bi poštovali onaj glas.

Danas je ona ista dvorana razdieljena na sobe. Po njoj je razmješteno cviećе, a po stienama visi preko tri stotine slika. Tu su kipovi i razne druge majstorske radnje. Dolaze ljudi; muški, ženske, mlado i staro, bogati i siromasi; skidaju kape i tiho po dvorani stupaju kao u crkvi; idu od slike do slike, gledaju, pa se dive i uživaju. Nema tu vike, nema buke, samo se čuje neki veličanstveni žamor; to gledaoci jedan drugome govore o umjetnosti, a odbornici i odbornice tumače.

Dolaze narodni svećenici, koji su u borbi osiedili, koji su izdržali onu strašnu tjelesnu borbu, kad je kamenje letjelo, puške pucale, a čovjek nije bio siguran za svoj život. I gledam te čestne starce, vidim radost i sreću na njihovim licima, slušam njihove rieči pune mladenačkog žara; iskreno se raduju toj izložbi. Sretni su, što su doživjeli, da u našem narodu napokon progovara duša. To su oni, koji u silnoj borbi nisu izgubili ideala, to su ljudi, kojima je tielo ostarilo, ali srce je ostalo mlado, jer je zadojeno čistim, nesebičnim rodoljubljem i nepokolebivom vjerom u Boga.

Dolaze djeca sa svojim učiteljima. Četice idu od slike do slike i slušaju razlaganje. Vide, čude se, pravo ne razumiju, ali osjećaju, da je to nešto veliko i divno: umjetnost ulazi u čista djetinja srca.

I Laginja je tamo. Eno mu tamo slike, okružena je cviećem: on je uviek bio okružen trnjem u svom životu, pa kad mu stare dane cviećem okititi ne možemo, bar da mu je slika u cvieću. Tamo gore stoji dr. Dinko Vitezić, a na sve to gleda biskup Juraj Dobrila. Njegovo ljubezno lice kao da okružuje neka sreća, što vidi, da je njegov nauk i trud urodio dobrim plodom. Ta eto ciela je izložba u njegovom duhu uredjena.

I biskup Strosmayer je tu, i on je došao u pohode sirotici Istri. Tamo se Gundulić budi, gleda na hrvatski preporod, a vidi, da se sada i Istra budi na duševni rad.

Tu su djela naših umjetnika: Bukovca, Crnčića, Krizmana, Pavačića, Ivekovića, Čikoša, Frangeša itd. I najveći umjetnici što ih je čovječanstvo imalo, ovdje su zastupani: Fidija, Leonardo de Vinci i Raffael Santi. Tu ima umjetnika slavenskih, talijanskih, njemačkih, francuskih, engleskih itd. To sve sastaviše naši ljudi u Pazinu. To je naš ponos i naša radost. Naši nam protivnici predbacuju, da smo barbari, ali ova izložba pokazuje, da imamo mnogo smisla za umjetnost, a što toga do sada nismo pokazali, nije naša krivnja.

Još će u Istri biti tjelesne borbe, još će gromki „Živio!" odzvanjati kao bojni poklik, još će trebati da se svrstamo svi u nepregledne bojne redove, ali u naš narodni život ulazi umjetnost, koja će oplemenjivati pojedince i narod, a borba naša s vremenom ne će biti sraz brutalnih sila, nego natjecanje duševnih moći. Kada duše naše probude se, nitko nas više uspavati ne će, a već se duše naše bude . . . .

u Niemce kršćanske-socijale, jer su se i oni sada dali u pangermansku politiku i pjevaju „Wacht am Rhein“. Naše je zadnje uzdanje jedino dinastija. Ona mora, oslonjena na moćnu armadu, stvoriti konac dualizmu. Na razvalinama dualizma neka se podigne nova, svim narodima jednako pravedna federalna monarhija!

Ne smije se dozvoliti, da se jugoslavenskim narodima dalje zabranjuje put k priestolju i u krunsko vieće. Južni Slaveni ne imaju u krunskom vieću niti jednoga zastupnika.

U ime njemačkog narodnog saveza govori zastupnik dr. Gross, koji izrazi svoju radost, što će u najskorije vrieme biti pušten kući veliki broj pričuvnika. Govoreći o jugoslavenskom pitanju, veli da se ne treba čuditi što sve to više raste plemenska sviest južnih Slavena. Ali ona može naći izražaj u drugoj formi, a ne u napadajima na dualizam. Takova država, kakvu zamišlja Korošec, bila bi zatočnica panslavizma. Prigovara, što je vanjski ured uviek stavljao zahtjeve, da ih se kasnije odreče. Trojni savez mora ostati zalogom mira. Mi ćemo nastojati, da živimo sa balkanskim državama u susjednom i prijateljskom odnošaju.

Češki socijaldemokrat dr. Soukup govoreći o albanskom pitanju, veli, da je naša politika u Albaniji nesretna. Mi smo uzeli Skadar kralju Nikoli, da poradimo u prilog velikoj Srbiji. Pozvali smo u Valonu Italiju, da pripravimo budući rat sa Italijom. Danas možemo mirno doviknuti mjerodajnim krugovima: „ruke proč od Albanije“. Govori obširno o iznimnim mjerama u Bosni i Hercegovini, kao i o konfiskacijama društvenog imetka. Veli na koncu, da Austrija mora čim prije preći na riešenje jugoslavenskog pitanja.

Mladočeski prvak zast. dr. Kramař reče, da u vanjskoj politici nije ništa učinjeno, da se sačuvaju prijateljski odnošaji prema jugoslavenskim državama. Naša im je monarhija za čitavog ovog rata zadavala jednu ranu težu od druge. Afera Prochaska bila je naduvana gotovo do smješnosti, a ratna se je trzavica dugo vremena umjetno podržavala medju narodima monarhije. Posljedica ove afere bila je i opet naša blamaža. Naša mobilizacija na jugu bila je posve suvišna, jer su naši susjedi i bez toga znali da smo mi spremni. Slaveni razumiju važnost jadranskog pitanja za Austro-Ugarsku i znadu, da Jadransko more mora biti slobodno, a ne igračka u rukama koje velike sile. Ali baš poradi toga ne razumijemo, zašto mi indirektno pomažemo Italiju da se ugnjezdi u Valoni i tako ugrozi naše interese. Monarhija duguje malenoj Crnoj Gori mnogo, jer ju je Crna Gora spasila od rata.

Austro-Ugarska nikako ne smije da zaoštrava krizu izmedju Niemstva i Slavenstva i da svoj život podredi koristima Madjara i Niemaca u Monarhiji.

Tim je prekinuta sjednica.

U sjednici od sriede dobi prvi rieč češki agrarac zast. Stanjek, koji reče medju ostalim, da je ministar vanjskih poslа grof Berchtold čovjek neosposobaan, pa bi morao zapustiti svoje mjesto. Češka poljodjelska stranka, koja je prva upozorila vladu na potrebu povoljnog trgovačkog ugovora sa Srbijom, doživjela je sada, da se mjesto poljodjelskih zaštićuje obrtničke interese monarhije.

Njemački kršćanski socijalist zastupnik Stöckler odobrava izvanjsku politiku monarhije, kao što i vojne priprave na jugu na zaštitu državnih interesa.

Vodja njemačkih socijaldemokrata dr. Adler, napao je žestoko vladu, jer mimoilazi parlamenat.

Zastupnik tršćanskih Talijana dr. Pitacco prosvjeduje, što se tobože južne krajeve okolo Trsta slavizira, pa naglašuje, da je to slaviziranje u protivnosti sa saveznićkim dužnostim prema Italiji.

Rusinski zastupnik Eugen Levickij veli, da je našoj politici uspjelo uzdržati status quo na Jadranu, ali s druge strane da je monarhija pretrpila takove gubitke, koji će se tek konačnim računom pokazati.

Zatim je prekinuta sjednica i buduća određena za petak s istim dnevnim redom.

U ovoj sjednici uze prvi rieč njemački zastupnik iz Češke Waldner, koji reče, da su balkanski narodi važan kulturni čimbenik, te bi ih morala monarhija izkoristiti. Govornik dvoji, da su naše žrtve vriedne Albanije. Naše pobjede na Balkanu bijahu smrt panslavizma.

Hrvatski zastupnik iz Dalmacije dr. Cingrija govorio je obširno o našoj izvanjskoj politici, koja je Srbiju i Bugarsku potjerala u naručaj Rusije. Ovakovu politiku ne može da odobri ni jedan čovjek zdravih moždjana.

Njemački kršćanski socijal zastupnik Schlegel prosvjeduje zbog dogodjaja, povodom proslave jubileja katoličkog akademskog društva „Karolina“ u Gradcu, a glede vanjske politike izjavio je, da su kršć. socijali zadovoljni, što je monarhiji bio sačuvan častan mir.

Vodja čeških narodnih socijala zastup. Klofač, obara se žestoko na izvanjsku politiku monarhije, koja je izazvala proti nam neprijateljstvo svih jug. Slavena. Na panslavizam — reče — više se samo, da se prikrije pangermanizam.

Njemački kršćanski socijal zast. Jerzabek reče, da se vlada ne smije čuditi, ako su kršćanski socijali u posliednje vrieme promienili svoje držanje prema njoj. Sa vanjskom politikom je zadovoljan.

Zast. Spinčić sa drugovi, na temelju brzojavke dobljene iz Budve, upravio je na ministra predsjednika interpelaciju za to, da bude pomoženo tamošnjim biednim državnim namještenicima.

Isti je zastupnik sa drugovi upravio ministru trgovine upit radi napisa na c. kr. poštanskom i brzojavnom uredu u Lovranu. Ovog ćemo doniet u cielosti u narednom broju.

U sjednici od ponedjeljka uzeo je prvi rieč kod nastavka razprave o privremenom proračunu poljski socijaldemokrat Daszinsky, koji je odlučno odsudio balkansku politiku naše diplomacije. Prešav na unutarnju politiku Austrije, naslikao je crnim bojama zdvojno stanje obiju narodnosti Galicije, koje se jatomice sele u Ameriku. Član poljskog kluba zastupnik dr. Holischer bavio se kao poznati stručnjak sa izvanjskom i nutarnjom politikom monarhije sa gospodarskog stanovišta.

Češki zastupnik dr. Masarik, koji proučava već godine i godine djelovanje naše diplomacije na Balkanu, izjavio se odlučno proti postupanju te diplomacije prema slavenskim narodima na Balkanu. Zbog pogrešne politike naše izgubili smo na Balkanu ne samo simpatije i prijateljstvo tamošnjih naroda, već također i vrlo važna tržišta za izvoz naše industrije.

Talijanski zastupnik Decarli iz Tirola iznosi želje i potrebe talijanskog stanovništva u južnom Tirolu na gospodarskom, političkom i kulturnom polju.

Medjunarodni položaj.

Pula, 30. maja 1913.

Sada, kada je rat izmedju balkanskih saveznika i Turske sasma prestao i pregovori za mir biti će doskora podpisani, balkansko pitanje prešlo je u sasma druge stanje, koje prieti opet ratom, a to izmedju samih balkanskih saveznika, naime sa strane Srbije i Grčke proti Bugarskoj. Povod tom sukobu daje zamršeno pitanje razdielbe osvojenih krajeva. Tako je bed Solune došlo do ponovnog sukoba izmedju bugarskih i grčkih četa. Take javljaju srpski konsuli iz Macedonije, da je u tim bitkama sudjelovala i artilerija. Gubitci su na jednoj i na drugoj strani veliki, a Grčke čete bile su svuda potučene i izgubile skoro svu artileriju, te su Bugari iztisnuli Grke iz svih pozicija i obkolili Solun sa dvie strane.

Srbija pak uporno zahtjeva reviziju ugovora sa Bugarskom, jer da su Srbi u balkanskom ratu učinili mnogo više od onoga nego su morali, pa radi toga traže sada i veći dio prema žrtvama. Glavno pitanje spora je grad Bitolj, kojeg su zauzeli Srbi a Bugari bi ga htjeli dobiti za sebe. Kôli u Bugarskoj toli u Srbiji javno je raspoloženje vrlo ratoborno, a pošto jedni i drugi neće da popuste, strah je, da je rat izmedju Srbije i Bugarske neizbježiv. Iz Bugarske dolazi viest, da se tamo drži te je rat izmedju Srbije i Grčke s jedne i Bugarske s druge sasvim siguran. Srbija je brzojavno pozvala pod oružje sve rezerviste, koji su se odazvali pozivu i pošli u svoje garnizone po osvojenim krajevima.

Srbska vlada predala je Bugarskoj opet jedno pismo, kojim predlaže, da bi se revizija ugovora obavila na konferenciji svih četirih saveznika u Parizu ili u Londonu. Bugari pak zahtjevaju, da se sporovi rieše u Sofiji, a srpsko pismo smatraju kao ultimatum, na kojeg da će Bugarska odmah odgovoriti. Medjutim se je Bugarska obratila molbom na ruskog cara, da bi on preuzeo presudu u sporu. Ruska vlada stavlja uvjet, da Bugarska ostane svakako uz Balkanski Savez. Ima po tome nade, da će Rusija doskora odlučno nastupiti, da zaprieči bratoubilački rat. Želja je pak svih Slavena, da se braća medju sobom ne pokolju na veliku štetu svoju a na korist svojih i u obće svih Slavena neprijatelja i ne zamieni našu veliku radost i veselje velika i gorka tuga i žalost.

Reunija poklisara je u ponedjeljak držala sjednicu i izrazila želju, da balkanske države bez otezanja i modifikacija podpišu odmah preliminare mira. Iza toga je reunija raspravljala o albanskom statutu, a na to odgodjena do petka.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Posebno izdanje. U subotu izaći će naš list za Pulu na pol arka u posebnom izdanju, u kojem ćemo našim izbornicima u Puli obširnije izjasniti važnost ispadka užih izbora od 25. t. mj. u gradu Puli. Prodavat će se u trafikama po 4 pare.

Nakon užih izbora. Napetost, kojom se očekivao uspjeh užih izbora od 25. t. m. prestala je već i kamorra je ispucala svoje puške u Giornalettu i Popolu već uponedjeljak, primivši svoj poraz u utješujućoj „moralnoj“ pobjedi. Ta utjeha opravdava valjda dalnju šutnju kamorre, jer zabeznuta uspjehom užih izbora ne govori više o njima.

I ovi izbori prošli su dosta mirno, bez važnijih upadica i nereda; glasovanje je bilo živahnije od prvih izbora. Kod užih izbora predano je u svemu 3005 glasova, od tih 2985 valjanih, danih za kandidata socijalista Lirussia 1619 a za kandidata kamorre dra Karla Devescovi 1366. Izabran je po tom većinom od 253 glasova socijalistički kandidat Ivan Lirussi.

Naša stranka provela je svoju odluku, glasovati za socialističkog kandidata, složno i čestno i postigla podpunoma svrhu, da ne bude izabran kandidat kamorre, one stranke, koja našemu narodu neće da prizna i dade najprimitivnija prava, koja nam pripadaju u gradu Puli polmenice a opiok u svoj Istri. To je početak odmazde, koja se osvećuje talijanskoj oligarhiji u bezobzirnom postupku prema našemu narodu.

Ovim izborima pokazali smo ujedno i kamorristima i socijalistima te sistemu, koji upravlja našom sudbinom, da smo mi Slaveni u Puli tako važan faktor, bez kojega nema više pobjede nikakovoj premoći ili nasilju ondje, gdje ne možemo sami pobiediti. I to je za nas ona vrlo važna i utješljiva činjenica o kojoj ćemo obširnije progovoriti u posebnom izdanju od subote 31. t. mj.

Hrvatske predstave. U subotu dne 31. t. mj. i nedjelju dne 1. juna priredjuju članovi slovenskog kazališta u Trstu u dvorani Narodnog Doma u Puli dvie hrvatske predstave. Odabrana su dva šaljiva komada.

Nakon godine dana imat ćemo napokon dvie hrvatske predstave. Slovensko kazalište u Trstu, koje se je razvilo ovu zadnju godinu do častne umjetničke visine, jamči nam, da će te prestave zadovoljiti rodni zavod, makar i maleni prema našim prilikama. Pobornici narodne umjetnosti i sviesti, dobro nam došli!

Sclenimo, da ne trebamo tek pozivati naš narod i inteligenciju (žalibože treba i ove posebice pozivat) da posjete mnogobrojni ove predstave, već treba i radi gori istaknute svrhe, da ti posjeti učestaju, odazvati se braći, da ne malakše našom krivnjom u njima dobra volja i veselje za dalnji rad. O nama ovisi, da li će nas slovensko kazalište iz Trsta posjetiti češće ili radi naše indolencije nikada više.

U subotu će se predstavljati „*Velika občina ili Ministar na dopustu*“, šaljiva igra u tri čina, a u nedjelju: „*Djavo*“, u 3 čina. Obje igre su iz savremenog života.

Početak u 8·30 sati u večer ulazne ciene: sjepalo u parteru I. i II. red K 2, od III. reda dalje K 1·50, stajanje K 1. Na galeriji: sjedalo K 1, stajanje 50 para.

Porotne rasprave u Rovinju. Prošloga čedna vršilo se je takozvano proljetno zasjedanje porote u Rovinju. Pred tom porotom sjedilo je na žalost i nekoliko nesretnika hrvatskoga jezika, te je jedan dapače bio odsudjen na smrt, drugi na više godina teške tamnice. Porota bijaše i ovaj put sastavljena skoro isključivo od samih Talijana, dočim su sudbeni dvor sačinjavali većinom talijanski sudci, talijanski državni odvjetnici i talijanski branitelji.

Kod razprava sa hrvatskim obtuženicima obavljao je službu tumača po rovinjskom običaju, a proti jasnom slovu zakona činovnik tumač, dapače i u onom slučaju, kad bijaše nesretni obtuženik odsudjen na smrt.

Kad promišljamo, kako mora biti pri duši onim nesretnicima, koji sjede na obtuženičkoj klupi i koji vide kako predsjednik, kako sudci, kako državni odvjetnik i porotnici *otvaraju usta*, a on jadan ne zna što kažu ni o čemu govore, tada nam u istinu stane pameti!

Mi smo u nizu članaka dokazali nepodobštinu, svu grdobu takovih srednjovječnih razprava, pa ipak sve to ništa ne pomaže.

Pred porotom u Rovinju sudi se i odsudjuje dapače i na smrt putem tih pomoću tumača. Govori se i razpravlja čitave dane o jadniku, koji je sliep i gluh, jer ništa ne razumije i ništa ne shvaća, već samo ono što mu tumač priobći u u njegovom jeziku, ponajpače groznu odsudu: odsudjeni ste na smrt ili dobili ste toliko i toliko godina tamnice.

Mi se obraćamo eto ponovno na naše zastupnike i na naše odvjetnike, da već jednom učine konac tomu nesnosnomu u svakom pogledu naše občinstvo. Ensemble slovenskog kazališta u Trstu broji u svojim redovima umjetničkih sila prvoga reda, pak radostno pozdravljamo u našoj sredini odlične članove slovenske Thalije željom, da ovaj posjet ne bude zadnji nego dapače da učestaju takovi posjeti kod nas, da dvorana Narodnog Doma u Puli postane neke vrsti podružnicom slovenskog kazališta u Trstu, kad već sami nismo kadri uzdržati jedan kulturni i naobražajan pa bilo i najradikalnijim sredstvima. Ova nepravda, ovakovo postupanje s

našim narodom mora već jednom prestati.

U hatar istine. Preč. g. kanonik Saveri došao je u naše uredničtvo umoliti nas, da ispravimo viest „Imenovanje puljskog prepošta“ u toliko, da nije istina, da je u onoj konferenci ustala većina svećenstva proti njemu i proglasila ga nesposobnim. Naprotiv je istina, da je on, kad je don Janko na toj konferenciji predložio, da bude hrvatski raspravni jezik a proti tomu ustali talijanski svećenici, kao predsjednik te konferencije jednostavno se digao i otišao, da tako onemogući dalnju raspravu i zaprieči veću smutnju i skandal.

Za Družbu. Podružnici Družbe sv. Cirila i Metoda u Puli, predao je gosp. dr. Lovro Scalier 10 kruna od oklade što je dobio g. J. R.

Lošinjski kotar

Veli Lošinj. Pred nekoliko dana opet se uspisao u „Piccolu“ poznati dopisnik za plaću. Svrha dopisa jest, zavarati veloselce, kako ih je tobože maloselska občina usrećila sa elektrikom pa jadikuje, što ne samo hrvatski občinski vićnici, već i nekoji talijanski, kojima još nije izpio mozak talijanski šovinizam, nisu htjeli načelniku potvrditi troškovnika. On ne budi lien, zahvalio se na časti načelnika.

Tužna naša občina, već od nekoliko godina ide rakovim putem, osobito iza kako je posla na ljepak maloseljskoj občini u pogledu elektrike. Siromašna, kako već je, ovo joj je zadnji udarac. Talijanski kaponje naše občine podpisali su sa električnom centralom takav ugovor i još na 30 (trideset) godina, u kojem nije ništa naznačeno, koliko točno odpada na maloselce a koliko na veloselce, već su ovi prepustili da nam Padrina panza sutta, kroji kako ga bude volja i kako bude on već dobro znao. U tako važnoj stvari, kao što je ova, pa i za tako dugi niz godina, trebalo je prije sve ispitati i proučiti, i iza dobrog promišljanja sklopiti ugovor uz takove uvjete, koji bi bili koristni za mjesto. Tako postupaju ljudi, kojim leži dobrobit puka i grada na srcu. Ti ljudi morali su znati, da su pozvani kako bi olahkotili življenje ljudima u ovim teškim godinama, koji da prehrane sebe i svoje moraju po Americi kosti lomiti; a ne moguće da im još na pleća meću breme, koje će njihove sile, ispite već od tolikih občinskih nameta, sasma skršiti i uništiti.

Sada, kad već čute što su učinili, koliko već moraju plaćati i koliko će svake godine morati više plaćati, sada se načelnik zahvaljuje. Sada onaj Škarpa, žalosna mu majka, veli da nije znao što je podpisao, jer je ugovor tobože bio napisan njemački! Lazi i bezobraznosti Škarpine! A evo što veli § 16 ugovora, koji je sav pisan talijanski: L' amministrazione sarà in lingua italiana quale lingua d'ufficio.

Za sve vrieme što bude ugovor trajao, platit će tužni veloseci najmanje 75 (sedamdesetipet) tisuća kruna!

Sada, kada nemamo načelnika, najbolje bi bilo da dodje politički komesar, koji bi pročistio naše občinu i zacielio mnoge rane, koje nam talijanska većina zadala. To bi bio jedini lijek, a nipošto, da bi se nametnuo upravni odbor, jer bi žada bilo još gore nego li prije.

Krčki kotar

Sa kvarnerskih otoka. Naš novoizabrani zastupnik prof. Ambroz Haračić, ovih je dana završio putovanjem po svojem izbornom kotaru. Htio je upoznati i čuti na licu mjesta prilike i potrebe svog kotara. Pohodio je svaku občinu i župu i svagdje je najvećom brigom izpitivao se za narodne potrebe. Kako gospodin zastupnik shvaća najozbiljnije svoje zastupničko zvanje, to će sve učiniti — koliko bude do njega — da se narodni vapaj ne samo čuje, nego i uvaži. G. zast. Haračić pustio je svuda po kotaru najbolji dojam, pa se svi izbornici vesele, što takvom čovjeku dadoše svoj glas.

Voloski kotar

Odbor „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri“ obdržavao je sjednicu u Kastvu dne 21. t. mj. radi ovogodišnjih podpora. Molbenica stiglo je u svemu 58, od kojih su 4 prema pravilima odbite. Podieljeno je 24 visokoškolcem K 1060, 11 gimnazijalcem na Susaku K 210; 10 onima realne gimnazije na Voloskom K 100, 8 učiteljskim kandidatom i kandidatkinjam K 200 i 1 učeniku delavske škole u Kastvu K 35. Ukupno K 1605, od kojih odpada po rodnomu mjestu molitelja na srednju Istru K 805, otoke K 545 i Liburniju K 255.

Kapetan Nikola Jelušić Peretov iz Kastva u Philadelphiji darovao je mjesto vienca na grob pok. Šurjaka Lava Jelušića društvu za poljepšanje Kastav-grada K 25.

Novo groblje u Brošeima občine Kastav blagoslovljeno je na duhovski ponedjeljak i time od strane občine zadovoljeno pučanstvu iz Puževe županije, da ne treba nositi mrtvaca u odaljeni Kastav pokopavati. Sagradjeno je u redu kao malo koje u bližnjim krajevima, što služi na čast i občini i gradjevnom poduzetniku.

Pazinski kotar

Izjava „Odbora za Prosvjetu“ u Pazinu. U broju od 22. o. mj. uvršten je u „R. N. L.“ dopis iz Pazina, koji je kadar da prouzroči nered, da širi nesklad medju rodjenom braćom. U tom dopisu spominje medju inim i izložbu slika, koju je priredio „Odbor za Prosvjetu“, te izgleda, kao da tu izložbu pisac dopisa hoće da brani.

S obzirom na to, podpisani Odbor izjavlja, da onaj dopis ne potječe ni od kojeg člana „Odbora za Prosvjetu“, te on ne stoji sa dopisnikom ni u kojoj svezi.

Izjavljamo konačno, da podpisani odbor ne odobrava onaj način pisanja, te žali, da se na onakav način napadaju osobe, koje toga ne zaslužuju. S naše strane iskreno smo zahvalni svima, koji su izložbu slika u Pazinu bilo kojim načinom podupri. — „Odbor za Prosvjetu“: predsjednik Fr. Novljan, tajnik dr. I. Prudan. — Pazin 25. maja 1913.

Iz Pazina. Na Tielovo vršila se običajna svakogodišnja svečana procesija sa sv. Sakramentom po gradu. Procesiji su prisustvovale sve oblasti, kotarska, sudbena, občinska, ódio vojnika i drugi; djeca hrvatske pučke škole, djaci hrv. gimnazije sa učiteljima odnosno profesorima, te mnogobrojan naš narod iz Pazina i okolice, čija je pobožnost naprama sv. Sakramentu dobro poznata.

Procesiju je pratila naša hrvatska glazba, te svojim prisustvom mnogo doprinieła sve to većem sjaju procesije.

Jedinu „časnu“ iznimku ovoj procesiji učinila su djeca talijanske pučke škole i djaci talijanske pokrajinske prkos gimnazije. Naravski, radi toga izostatka neće nitko Talijanima niti vlasa na glavi taknuti.

Porečki kotar

Zahvala. Podpisano ravnateljstvo najsrdačnije zahvaljuje velečastnom gospodinu župniku Fr. Gruntu na prinosu od 10 K od njega udjeljenu našoj dječici za poputbinu na izložbu u Pazin. — U Motov. Novacima, dne 26. maja 1913. Za upraviteljstvo pučke škole: Ivan Kosić.

Razne primorske viesti

Konštituiranje „Hrvatsko-slovenskog kluba“ na carevinskom viecu. Prošlog četvrtka konstituirao se je „Hrvatsko-slovenski klub“ na carevinskom viecu u Beču, izabrav predsjednikom zastupnika dra Ivana Šušteršića, zamjenicima zastupnike dra Korošca, dra Dulibića i prof. Spinčića, tajnicima zastupnike dra Jankovića i dra Sesardića.

Porečko-puljski biskup u Beču. Od tamo nam pišu, da je dne 20. o. mj. položio svečanu prisegu u ruke Njeg. Veličanstva cara i kralja porečko-puljski biskup presvj. gosp. dr. Trifun Pederzolli. Iza toga bio je novi biskup primljen od cara i kralja u audienciju. Svečano posvećenje novoga biskupa obaviti će se, kako već javismo, na blagdan sv. Petra i Pavla u stolnoj crkvi sv. Justa u Trstu.

Izbori u Trstu. Kako smo u svoje vrijeme javili, obnoviti će se tečajem mjeseca junija gradski, dotično zemaljski izbori u Trstu. Prvi izbor obaviti će se dne 8. junija a kasnije u razmaku od nekoliko dana slediti će ostali razredi.

U izbornu borbu stupaju ovaj put tri političke stranke t. j. slovenska narodna stranka, socijaldemokratska stranka i talijanska narodno liberalna stranka, koju vode židovi i bezvjerci.

Slovenska narodna stranka organizovala se je izvrstno po davnom običaju te radi marljivo i ustrajno, da pobjedi protivnike ne samo u trščanskoj okolici, već da se afirmira i u svim kotarima grada Trsta. U okolici biraju Slovenci 12. zastupnika, koji će biti bez dvojbe i ovaj put sve sami odlični Slovenci. Borba će biti žestoka i u samoj okolici, jer će Slovenci imati proti sebi ne samo takozvane slovenske socijaliste, već će ovaj put i trščanska talijanska kamorra službeno postaviti i u okolici svoje kandidate. Naši će čestiti Slovenci u okolici uzprkos toj dvojici ljutih protivnika ipak odnesti i ovaj put sjajnu pobjedu.

U gradu Trstu kandidirati će Slovenci po davnom običaju svuda, gdje imadu svojih izbornika, da pokažu kako imade i u samom gradu na hiljade slavenskih izbornika. Kod zadnjih izbora prije 4 godine, došli su čak u samom gradu nekoji slovenski kandidati u uži izbor, dočim su u više kotara baš svojom kandidaturom spravili u uže izbore kamoraše i socijaliste.

Političko društvo „Edinost“ radi već mjesece neumorno oko organizacije svojih pristaša u okolici i u gradu, pozivajuć ih na viećanja i na dogovore i sastanke.

Trščanski Hrvati, Srbi i ostali Slaveni, naći će se, kako se čvrsto nadamo i ovaj put u gradu Trstu pod zastavom polit. društva „Edinost“ te složno pomoći braći Slovencima do što lagljeg uspjeha. Svojoj svetoj dužnosti ne smije se nitko oglušiti, jer ako *može* Niemac pružiti ruku inače mrzkoj mu Talijanskoj kamorri, *mora* svaki pošten Slaven iz bratske ljubavi i slavenske uzajamnosti priskočiti u pomoć svom po krvi i jeziku bratu. Očekujemo dakle, da će svi Slaveni Trsta i u ovoj izbornoj borbi pokazati da bratstvo nije puka fraza i da krv nije voda.

Trščanski Niemci pomoćnici talijanske kamorre u Trstu. Do sada su trščanski Niemci t. j. doseljenici i carski činovnici riedko kad samostalno stupali u izbornu borbu u gradu Trstu te su obično pustali svojim pristašama da glasuju kamo im drago ili su im samo preporučili da glasuju za takozvanu talijansku liberalnu stranku. Kod zadnjih izbora postavilo je njemačko političko društvo u gradskim kotarima svoje kandidate, koji su pokupili sve glasove trščanskih Niemaca t. j. učitelja, profesora, trgovaca i obrtnika, ponajviše javnih činovnika.

Ovaj put je što političko društvo zaključilo da ne istupa samostalno u izbornu borbu, već da će svojim pripadnicima preporučiti, da svi složno glasuju za kandidata talijanske liberalne stranke, što talijanski liberalni listovi pozdravise sa velikim oduševljenjem. I tako će ovaj put Niemci i Talijani složno proti Slovencima i socijaldemokratima.

Trščanski Niemci se rade tako ni iz ljubavi ni iz simpatija do Talijana, već jedino iz taktike i svog koristoljublja. Njima su jednako mrski Slovenci i Talijani, ali će pomoći ovim posljednjim, jer se tako nadaju, da će brže i lagljе doći do svog cilja t. j. do svog ojačanja u Trstu i do brieg ponjemčenja Slavena i Talijana u Trstu i u obće u Primorju.

Nije isključeno, da su im za tu uslugu trščanski kamoraši obećali i protukoncesija bilo na školskom bilo na gospodarskom polju. Lukavi i nezasitni Niemci idu u Trstu postepeno i ustrajno za svojim ciljem a da od Slavena strašću zaslijepljena kamorra ne samo da im pusta slobodno polje, već im ide dapače pri tom i na ruku.

Radi toga je tim veća dužnost slavenskih izbornika grada Trsta, da se svi okupe pod zastavom „Edinosti“, te da pokažu slieparskoj kamorri i nadutom Niemcu, da se ih ne plaše i da će svi kao jedan složno vršiti svoje najveće državljansko pravo sebi na čast — bratu na spas!

Pjesma o ratu na Balkanu. O netom svršenom svetom ratu na Balkanu za slobodu i krst proti Turčinu, ispjevao je najbolji naš pučki pjesnik g. Juraj Kapić u Splitu pučkim načinom krasnu pjesmu o patnjama kršćanske raje i divskom ratu i junačkoj borbi kršćanske raje proti nekrstu. Pjesnik je u toj pjesmi spleo sve lovorvience junačkih pobjeda i iznio u krasnoj pučkoj formi. Pjesma, koja obsiže u knjižici od 8° form. 98 stranica, preporuča se sama od sebe jer se lahko čita i pisana je po pučku razumljivim načinom. Ta pjesma se naručuje kod: Juraj Kapić, Split (Dalmacija), a stoji 1 K.

Promocija. Dne 30. o. m. biti će promoviran na bečkoj univerzi na čast doktora prava odvjetnički kandidat istranin g. Ante Defar. Mladomu doktoru naše čestitke!

Šta je sve na svietu moguće. Medju ostalim takodjer to, da naručnik turske sreće već po uplati 4 K 75 para dobije 400.000 franaka. Tko ne vjeruje, neka piše po dokaze glasom današnjeg oglasa „Sreće u korist Hrvatske narodne i Slovenske Straže“.

Listnica uredničtva.

G. dopisniku iz Kaštelira: U vaše domaće razmirice ne ćemo se uplitati. Mjesto ulja valja baciti u vatru vode, jer bi inače požar kasno prestao. Žalostno je po vaše selo, da se tamo ne možete smiriti, puštajući Talijanima i šarenjacima, da vas jedne i druge jašu. Dok je tamo bilo manje „intelegencije“, bilo je više sloge i boljeg napredka. Promislite koliko je tamošnji razdor izmedju „inteligencije“ naškodio hrvatskoj školi. Ta valjda listate kadšto i kakav talijanski list iz Istre, koji se veselo vašemu razdoru i pripoviedaju svietu kako raste broj „Legine“ a pada broj hrvatske škole. Tomu je jedino kriv vaš nesretni razdor. Ugledajte se u tamošnje vaše stare rodoljube, koji nisu polazili duduše sveučilišta, ali imadu više ljubavi i više srca do nevoljnog naroda.

Nas ne briga što od tamo donašaju listovi izvan naše pokrajine, osobito oni na Rieci. Koja sreća, da se nebi u obće pritili u naše odnošaje u Istri. Kad neće da nam pomognu, ne bi nam imali ni odmagati. Na nekoje bljutave dopise iz Istre u zadnje doba nije vriedno ni osvrnuti se. S onim se ne može složiti ni jedan pametan hrvatski rodoljub iz Istre. Onako otrovno bilje nije niknulo u Istri; ono je unesla doma takozvana mladja inteligencija, koja bi narodu mnogo više koristila, kad bi si znanjem okrepila um i oplemenila srce a javne poslove prepustila zrelijim i izkusnijim osobama. Neizključujemo je time iz javnosti, ali ne smije samo grditi i psovati, već neće: marljivo i temeljito, na ljute narodne rane blago i umjereno upozorivati, kako se mladeži dolikuje. Inače da ste nam zdravo.

Poziv

na

redovitu glavnu skupštinu

»Gospodarskog trgovačkog društva u Kastvu«,

registrane zadruge na ograničeno jamčenje,

koja će se obdržavati dne 8. junija 1913. u 4 sata po podne u društvenim prostorijama, pošto se 25./5. t. g. nije mogla obdržavati zbog premalog broja pristupivših članova, uz slijedeći

dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjoj glavnoj skupštini.
2. Izvješće upravnog odbora.
3. Izvješće nadzornog odbora.
4. Izvješće o izvršenoj reviziji.
5. Promjena pravila.
6. Izbor upravnog i nadzornog odbora.
7. Slučajnosti.

Odbor.

Poziv

na IV. redovitu glavnu skupštinu dioničara **Austro-Hrvatskoga Parobrodarskoga Društva na Dionice u Puntu**, koja će se obdržavati u **Baški dne 6. juna o. g. u 2 sata po podne** u prostorijama „Narodnog Doma".

Dnevni red:

1. Izvješće Ravnateljstva o poslovanju društva u god. 1912.
2. Izvješće nadzornog odbora.
3. Čitanje računa razmjere, gubitka i dobitka za god. 1912. te podieljenje absolutorija ravnateljstvu i nadzornom vieću.
4. Promjene društvenih pravila.
5. Eventualija.

Ako se ne sabere dne 6. juna o. g. do tri sata po podne propisan broj dionica i dioničara, obdržavati će se dne 16. juna o. g. u 2 sa'a po podne nova glavna skupština sa istim dnevnim redom. Ova pako skupština je vlastna zaključivati bez obzira na broj prisutnih dioničara i zastupanih dionica.

Ravnateljstvo.

NB. Svaki dioničar, koji želi prisustvovati glavnoj skupštini, mora najdulje do 1. juna odnosno do 11. juna o. g. položiti svoje dionice sa kuponskim arcima kod: društvenih poslovnica u Puntu, na Rieci ili u Opatiji, Jadranske Banke u Trstu i Opatiji, Češke Banke u Pragu, Posujilnice u Puli, Seoskih Blagajna za štednju i zajmove ili Gospodarskih Trgovačkih Društava u Baškinovoj, Baškistaroj, Belome, Cresu, Dobrinju, Dubašnici, Lošinju malome i velome, Nerezinama, Omišlju i Vrbniku te gosp. dra Antuna Antončića, odvjetnika u Krku.

Samo sa pravovaljanom iskaznicom može dioničar ili njegov punomoćnik skupštini prisustvovati. Iskaznica izdana za skupštinu 6. juna o. g., vriedi takodjer i za 16. juna o. g.

Natječaj

Na temelju zaključka občinskog zastupstva od 9. maja 1913., toč. 2., razpisuje se natječaj za mjesto občinskog redara sa godišnjom plaćom od K 1140, stanarinom K 120 i paušalom za odielo K 100 za službu Zamet-Kantrida.

Molbe za raspisano mjesto imaju se podnesti do 1. junija t. g. podpisanom občinskom poglavarstvu, obložene kratnim listom, svjedočbom občinarstva, ponašanja, školskom i lječničkom, te eventualnim ćojničkim dokumentima. Prednost imati će oni, koji su već u takvoj službi bili i uz hrvatski poznavaju njemački ili talijanski jezik barem u govoru.

Občinske poglavarstvo
KASTAV, dne 15. maja 1913.
Načelnik: Jelušić v. r.

Balkanski rat

na razglednicama dobiva se u **papirnici Laginja i dr. — Pula.**

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe jest jedini sapun koji čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje ljepu, mekanu i nježnu put, što se sa dnevno dolaz-ćim zahvalama može nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova Lilienscrema „Manera" kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Cieni u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.

Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913 do opoziva.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka, svake srieđe, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat Baška-Lopar-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Nerezine svake srieđe tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošnjmali-luka Sv. Martin-Lošinjveli-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.

Glavna odpravničtva:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

Zahvala.

Podpisani zahvaljuju javno c. k. povlaštenom društvu „Riunione Adriatica di Sicurtà" u Trstu za brzu isplatu osigurne svote za njihovog pokojnog muža odnosno sina.

VELI LOŠINJ, 18. maja 1913.

Ivan Cumicich. **Ivanka udov. Cumicich.**

Srećke u korist Narodne hrvatske i slovenske Straže.

1,800.000 franaka

iznose kod svakogodišnjih 6 vučenja **glavni zgoditci turskih srećaka.** Svaka srećka je izvučena i ima trajnu novčanu vriednost. Kupovnina se porevna u mjesečnim obrocima po samo 4 K 75 h. Kupac si steče isključno pravo igranja već po uplati prvog obroka.

Iduće vučenje 1. juna 1913.

2,387.000 kruna

dotično franaka iznose kod svakogodišnjih 15 vučenja glavni zgoditci izvrstne skupine 4 srećaka na mjesečne obroke samo po 6 K 25 h. — Izvješće razpošilja i naručbe prima za srećkovno odjelenje „Slovenske Straže"

g. Valentin Urbančić, Ljubljana.

Primaju se provizijski zastupnici.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

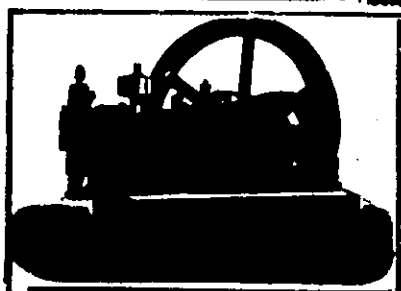

NAJBOLJI NAMJESTAJI SNAGE

Iz motore na sastu sustava DIESEL, najnovije izdeše konstrukcije, proizvaja tvrdnovi po konjskoj sili na uru 1½ hrt. više, motore na plin (gaz), benzin, šestu, kamene ulje za obrtničke, poljodjelske i električne zanajstvene svrhe, dalje namještaje za motori plin proizvodnje:

BRNJABSKA TVORNICA MOTORA

na plin d. d.

(A. G. Brünner Gasmotorenfabrik vormals Rudolf Mayer, Brünn)

najveća specijalna tvornica Evrope

Glavno i isključivo zastupstvo, kamo sve upite uputiti valja:

Tehnička poslovnica:

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolo 2/p.

Dobivaju se potpune opreme za obrtnička i industrijalna podjeća

Cijenik na zahtjev besplatno i bez poštarine.

Govori se: hrvatski, slovenski, talijanski i njemački.

SVOJ K SVOMU!

TISKARA I KNJIGOVEŽNICA

LAGINJA i DR.

ULICA GIULIA, 1. **PULA** ULICA GIULIA, 1.

preporuča se za

tiskarske, knjigovežke i galanterijske radnje.

Solidna izradba pečata iz gume.

Imade u zalihi

tiskanice i knjige za p. n. občine, crkve, škole i odvjetnike, posujilnice i konsumna društva, trgovačke knjige, pisaonice za škole, kao i sve pisarske i ricarske potrebštine.

Broj 23. Pula, u četvrtak dne 5. juna 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce .. predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake ili K 5·—, odnosno K 2·50 za pol godine. } na godinu.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Pul.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu

Poziv

na XX.

redovitu glavnu godišnju skupštinu Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru

koja će se držati u **nedjelju**, dne 8. junija 1913. u **Kršanu.**

RASPORED:

I. U 10 sati u jutro **sv. misa.**

II. **U 11 sati prije podne družbina skupština** sa slijedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Čitanje zapisnika posljednje glavne skupštine.
3. Izvješće tajnika.
4. Izvješće blagajnika.
5. Izvješće narodnog vijeća.
6. Možebitni prijedlozi.

III. **U 3 sata** poslije podne **javni sastanak** i slobodna zabava.

(Odnosno na posljednju točku dnevnoga reda, ljubljavaju se ona p. n. gg. skupštinari, koji žele na skupštini podnesti kakav predlog, da ga blagoizvole priopćiti družbinom ravnateljstvu barem tri dana prije skupštine).

OPATIJA, dne 15. svibnja 1913.

Ravnateljstvo družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Iz carevinskog vieća.

U Beču, dne 31. maja 1913.

Nastavak rasprave o državnom proračunu.

Ovoga čedna držane su sjednice svakog dana, osim subote, te se je razpravljalo skoro izključivo o predloženoj osnovi privremenog proračuna za 1913. Razprava je svršena tekar u sjednici od četvrtka i osnova je upućena proračunskom odboru. O sjednici od ponedjeljka izviestismo već u kratko, a danas nastavljamo sa izvještajem sliedećih sjednica.

U sjednici od utorka uzeo je prvi rieč u nastavku razprave o prvom čitanju zakonske osnove o privremenom proračunu njemački socijaldemokrat i bivši austrijski častnik Leuthner, koji je u dvosatnom govoru veoma žestoko napao austrijsku diplomaciju i visoke vojničke krugove zbog balkanske krize. Bivši ministar izvanjskih posala grof Aehrenthal nije hotio u Novopazarski Sandžakat, jer se je nadao, da će kod razsula Turske zapasti nas baština, ali se je ljuto prevario, jer smo mi ostali praznih ruku i dugim nosom. Glede Slavena austrijskih reče, da ih veže na Balkanu i sa Rusijom osjećaj plemenske zajednice.

Kršćansko-socijalni zastupnik Pantz pozdravlja sa zadovoljstvom zbliženje Austro-Ugarske i Italije, koje bi morale sklopiti pomorski ugovor u tu svrhu, da zaprieče prevlast na sredozemnom moru bilo koje druge države, bilo drugih združenih država. Odobrava postupak naše diplomacije u poslu samostalne Albanije. Slaveni se tomu opriešе neopravdano, jer ostrica diplomacije nije naperena proti Slavenom monarhije. Na koncu govora iztaknu, kako se mora staviti na dnevni red i riešavanje jugoslavenskog pitanja uz uvjet, da se time ne okrnji interese države.

Njemački divljak zastupnik Zenker odsudjuje politiku ministra vanjskih posala grofa Berchtolda. Ne slaže se ni sa politikom ministra predsjednika grofa Stürghka, najmanje pako sa postupanjem ministra pravosudja dra Hochenburgera, koji dozvoljava, da se proganja iole slobodoumnije pisanje novina. Jugoslavensko pitanje imalo bi ponukati našu vladu, da stupi u što bolje odnošaje sa balkan. saveznicima. Svaki zahtjev južnih Slavena pako, kojeg izpunjenje oni traže sad blaže sad oštrije, ne smije se odmah smatrati veleizdajom. (Za njegova govora došlo je izmeđju njega i njemačkih liberalaca do žestokog rieč-kanja.)

Bečki zastupnik Kuranda, takodjer bez stranke naglasi na uvodu, da mora uzeti u zaštitu židovsko djačtvo, koje napadaju bezrazložno njemačko-narodni djaci na bečkom sveučilištu. Prelazeći na novije dogodjaje na Balkanu, reče, da je možda on u parlamentu jedini, koji odobrava politiku naše diplomacije, ali stalno nije jedini zastupnik u Europi.

*

U sriedu nastavljena je razprava, u kojoj je prvi dobio rieč češki socijaldemokrat Tušar, koji prigovara, što imade priestoljonasljednik svoje prste kod državne uprave. Radi toga imalo bi se promjeniti ustav i dati pravo parlamentu, da odlučuje o miru i ratu. On drži da se nalazi monarhija usled naše izvanjske politike u gorem položaju nego li bi bila nakon izgubljenog rata.

U ime poljskog kluba uzeo je za tim rieč njegov načelnik zast. dr. Leo, koji ističe, da je Galicija mnogo trpjela usljed mobilizacije, osobito na pospodarskom polju i radi toga očekuje pripomoć od vlade. Prieteći sukob s Rusijom prouzročio je strašno gospodarsku nevolju. On vidi veliku pogibelj za monarhiju na sjeveru (Rusiju) te kaže u ime svoje stranke, da su Poljaci pripravni uvjek priskočiti na pomoć državi, u kojoj su njegovom na rodu obezbiedjena narodna prava.

Sveniemac zastupnik Iro opominje našu diplomaciju na opreznost kod vodjenja svoje izvanjske politike; ne smije se lahkoumno stvarati neprijatelje zaradi vojničkih operacija. Austrijski Niemci moraju štediti svoje sile za odlučni boj izmedju Slavena i Germana.

Poznati njemačko radikalni zastupnik Wolf, razlaže, kako su se na Balkanu razvili takovi odnošaji, da od njih prieti velika pogibelj monarhiji. Ne radi se sada samo o tom, da smo izgubili na Balkanu sva veća trišta, već nam prieti pogibelj, da izgubimo i svoj velevlastni položaj. Balkanski savez bo nije toliko naperen proti Turskoj, koliko proti monarhiji. Mjesto prijateljske Turske stekli smo si na Balkanu neprijateljski razpoloženo protivnike.

Načelnik rusinskog kluba zastupnik dr. K. Lewickij prigovara vladi, što se nije ozbiljno zauzela za povoljno riešenje rusinskog sveučilištnog pitanja i što nije uložila sav svoj upliv na to, da se pitanje izborne reforme za sabor Galicije na obće zadovoljstvo rieši. Radi toga mora izjaviti u ime svoje stranke, da rusinski zastupnici ne mogu dozvoliti, da se rieši financijalni nacrt vlade prije nego li bude riešeno pitanje o izbornoj reformi za Galiciju.

Zastupnik njemačke radničke stranke i član njemačkog saveza Seidl, obara se ponajprije na zastupnika Zenkera, koji je predbacio njemačkim strankam, što se drže čvrsto „korita" zbog vlastitih interesa, nipošto na korist njemačkog naroda. Prelazeć na izvanjsku politiku monarhije, izjavi, da nije učinjena monarhiji velika šteta od strane vojne uprave, ako je potrošeno na vojne pripreme samo 167 milijuna, jer je time sačuvan dragocieni mir. No ako se je više potrošilo, onda je vlada bacala novac lahkoumno i nerazložno. Njemu i njegovoj stranci, reče, je svakako miliji rat, nego li nečastni mir.

Zast. Breiter (izvan stranaka ili ti divljak) odsudjuje štampu ministra izvanjskih posala, koja je hotomice i zlom namjerom širila neistinite i huckajuće viesti. Za takovo pisanje čini odgovornim samoga ministra. Govornik je za podpunu ravnopravnost svih naroda u ovoj monarhiji.

Član poljskoga kluba zast. Angermann

Kanalizacija Vranskog jezera na otoku Cresu.*)

P. Josо Pavačić.

Putuješ li novosagradjenom cestom iz Cresa put Lošinja ili obratno, pa kad stigneš do sela Vrane, otvori ti se veličanstven pogled na Vransko jezero. Sa zapada nadvio se nad njim krševiti Hlm, visok 482 m., odakle ti se pruža divan pogled na cielu Istru, te na daleke talijanske planine. S istoka nadvili se vranski brijegovi, nazadjeni borovinom i nazvani novim imenom, šumom „Franje Josipa".

Divna su Plitvička jezera, krasan je Bled, al za njima u naravskoj i prirodnoj ljepoti ni malo ne zaostaje naše Vransko jezero. Razlika je samo ta, što se je drugdje om ljudski natjecao, da onoj prirodnoj ljepoti poda još kud i kamo veličanstvenji čar i krasotu, dok naše Vransko jezero ostalo je zapušteno, te nam podaje živu sliku, zaboravne Istre.

*) Pred godinu dana bio sam poslao ovu radnju „Pučkom Prijatelju"; a kojih razloga do danas je nije odšenuo; — valjda bogatstva za njegove stupce. — Op. pisca.

Jezero je dugačko šest kilometara, široko dva, a u dubljinu siže do osamdeset i više metara, a inače od površine morske više je za 14 metara.

Vransko jezero obiluje ribom, osobito lucima, a u novije vrijeme dala je pokrajina dovesti iz Italije dvjesto tisuća jegulja, koje su se, kako mi pripovijedaju vranski seljaci, u velike umnožile. Inače dobijemo u Vranskom jezeru manje ribe, koju seljaci hvataju mrežom, od koje nešto uporabe a nešto prodaju po bližnjim mjestima.

Jezero samo po sebi vrlo je romantično, i kad si se podigao na „Vrlibora", brežuljak kraj sela Hraste, ili na drugu brdašce tik do ovoga „Orlov", ne možeš se nasiliti pogleda, što ti ga daje veličanstvenog jezera. Sa svih strana okružuju Vransko jezero. Sa svih strana okružuju ga zimzelene šume, a tu i tamo opaža se po koju ladjicu, kako bijelim jadrom poput labuda po njem plovi. O kad bi Vransko jezero našlo kakvu milosrdnu dušu, koja bi se zanj zauzela i podigla ga do svjetskog glasa, mi bismo po njegovim brežuljcima gledali krasne vile, bijele zaselke, šarene perivoje. Gledali bismo, kako tu dolaze stranci, da se naužiju blagog južnog podnebja, da se liječe od raznih bolesti, da se okupaju na bijelom žalu vranskog jezera. — Zaboravi i nehaj Vransko jezero za te, koje u sebi krije ne samo toliki čar i ljepotu, nego i toliko bogatstvo, slika mi je kleto sudbine nas Hrvata.

Nu neka bude! Vrijeme gradi i razgradjuje po kotaru kulo. — Doć će doba, samo da bude u Hrvata značaja i štava, da će i on jednom u pravom smislu rieći, po svojim brijegovima i šarenim dolinama veselu orili pjesmu: „Ljepa naša domovina".

Budućnost Vranskog jezera.

Silan napredak, koji danas opažamo osobito na gospodarskom polju, ne može više ni Vransko jezero u zaboravi zapuštenosti držati. Punim pravom mogu reći, da malo koje jezero na svjetu ima takovu budućnost i takovu ulogu igra za dobrobit naroda kao Vransko.

Kad promotrimo njegovu zamašitost na gospodarskom i zdravstvenom polju, tad sami morat ćemo se upitati, kako da nije država ili pokrajina kud i kamo prije to jezero izrabila na korist i dobrobit naroda.

Vransko jezero, to je blagodat i život za otoke Cres i Lošinj. Bez njega, ova su dva otoka mrtva, s njime započinju novi život.

Ne mislim ovime samo nabacati nekoliko fraza, nekoliko krilatih rieči, nego moje tvrdnje hoću da i dokazima potvrdim.

Život Cresana i Lošinjana.

Prije nego krenem na pojedina dokazivanja, moram u kratkim crtama prikazati čitaocima život obitavaoca Cresa i Lošinja.

Cresan kao što i Lošinjan u prvom redu bavi se voćarstvom, vinogradarstvom te u najnovije doba sadjenjem buhača (chrisanthema). Tri su struke poljodjelstva, kojima se bavi za nuždu — ili time ili ničime.

A zašto nebi i čime drugime, pitat će tkogod? Drugim ne može, jer nema vode.

Gdje nema vode, tu nije govora ni o racijonalnom vrtlarstvu, ni livadarstvu, ni peradarstvu, ni mljekarstvu, nit drugim sličnim gospodarskim granama.

(Sliedi.)

Jedna novčana nakaznica, kojoj ne mogu naći gospodara ili vlastnika. Ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu priobćuje imena ili naslove poštanskih pošiljaka, kojim se ne može naći naslovnika ili adresata. Tako je poslana jedna novčana nakaznica pod brojem 80 iz Mošćenica dne 30. marča 1913. za Mateja Brešćaka u Bretu u iznosu od 30 K.

Odpremitelj te nakaznice ili naslovnik neka se priglasi na ravnateljstvu pošta i brzojava u Trstu.

Navala na slovensku školu u Trstu. Prošloga ćednа su do sada nepoznati zlikovci htjeli zapaliti slovensku školu u ulici Acquedotto. Dvojica talijanskih mladića došli su pod izlikom da traže neku osobu u predvorje, te tuj proljeli katrana oko stupova, vrata i škrinje za plin. Kad je već vatra buktila nadošla je srećom jedna učiteljica te pomoću drugova pogasila vatru. Da je vatra došla do plina, bila bi se mogla dogoditi strašna nesreća, jer je u jednoj školi bila večernja poduka i do 70 osoba u drugom katu.

Taj lopovski čin nije mogao nitko drugi zasnovati nego pripadnici zloglasne talijanske kamore, koji truju sav javni život u našem Primorju.

Pa još se hvale svojom kulturom? Divljaci ste i barbari i ništa drugo.

Franina i Jurina

Fr. Dobar dan Jure!

Jur. O, Bog daj Franc, ča je?

Fr. Čuda tega, karo mijo! Si bil na zabave u nedelju?

Jur. Ne ja. Ča va Dragi od Mošćenic?

Fr. Ja. To ti je bilo čagod. Ljudi kako mravi, puna Draga. I posebni vapor je bil krcat i još da je pustil ljudi, ča ni mogal zet.

Jur. A?

Fr. Ja, ja! I sokolaši su vježbali. I oni mali znaš. To ti je bila raritad. I dve muzike su bile i fini tanac. A bander je bilo sve puno, cela Draga.

Jur. Kakove bandere?

Fr. Bože moj, još pitaš: naše!

Jur. Ča hrvatske?

Fr. A ja.

Jur. A se je jadil Kafula?

Fr. Ki vražji Kafula?

Jur. Oni poprdilo, renegat, ki se je pro dal kako tovar za soldi.

Fr. Ča on? Ha, ha, ha! On je umrl!

Jur. Ma ti me kojonaš.

Fr. Jutinu govorin.

Jur. Ča zasprave.

Fr. Ma — vero! Nego reci mi, Jure, ča to nosiš va vreće?

Jur. A svračesa malo. Malo frmentuna, malo posej i pašćic?

Fr. Ča za . . . . .

Jur. Za Kafulu, aš vaja da mu tornamo milo za drago, ma kad ga je Bog zel ren i ja doma.

Fr. Le, kad si namislil hodi va Dragu, morda ćeš nać koga ta mu hitit neka se naji.

Jur. Donke ren, Bog!

Balkanski rat

na razglednicama dobiva se u

papirnici Laginja i dr. — Pula.

Poziv

Dne 29. lipnja 1913. u 3 sata poslie podne obdržavati će se VII. glavna godišnja skupština „Društva za štednju i zajmove", reg. zadruge na neogr. jamčenje sa sjedištem u Sv. Luciji kod Oprtlja, u kući „Družbe sv. Cirila i Metoda" sa slijedećim

dnevnim redom:

1. Pozdravni govor predsjednika.
2. Čitanje zapisnika zadnje glavne skupštine.
3. Čitanje zapisnika revizije.
4. Izvješće o djelovanju društva u godini 1912.
5. Obračun za godinu 1912.
6. Izbor 3 članova u nadzorni odbor.
7. Slučajni predlozi.

Obračun za god. 1912. stoji članovima na uvid od 21. lipnja do glav. skupštine.

Sv. Lucija kod Oprtlja, dne 5. lipnja 1913.

Odbor.

Poziv

na XI. redovitu glavnu skupštinu „Vabriškog društva za štednju i zajmove", registrirane zadruge na ograničeno jamčenje, koja će se obdržavati dne 22. lipnja 1913. u 10 sati prije podne, u školi „Družbe sv. C. i M. u Vabrigi, sa sliedećim

dnevnim redom:

1. Odobrenje zapisnika prošle redovite glavne skupštine.
2. Odobrenje računskog zaključka za god. 1912.
3. Izbor upravnog odbora.
4. Izbor nadzornog odbora.
5. Što koji predloži.

Odbor.

Kuća i zemljište

na prodaju radi odlaska iz Pule. Upitati se kod uprave lista.

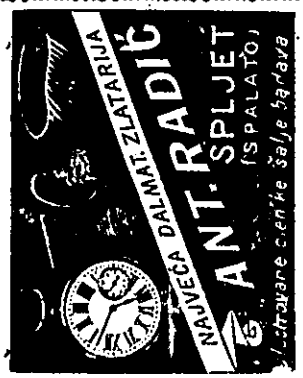

SVOJ K SVOMU!

Tiskara i knjigovežnica

LAGINJA i DR.

Ulica Giulia, 1. PULA Ulica Giulia, 1.

Preporuča se za tiskarske, knjigovežke i galanterijske radnje.

Solidna izrađba pošta iz guma.

Imade u zalihi tiskanice i knjige za p. n. občine, crkve, škole, odvjetnike, posuđionice, konsum. društva, trgov. knjige, pisanke za škole, kao i sve pisarske i trgovačke potrebštine.

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni. Poslužba brza i točna.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe

jest jedini sapun koji čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje lipu, mekanu i nježnu pût, što se sa dnevno dolazećim zahvalama može nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova **Lilienscrema „Mazara"** kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Ciena u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.

Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913 do opoziva.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka, svake sriede, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat Baška-Lopar-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Nerezine svake sriede tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošnjmali-luka Sv. Martin-Lošinjveli-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.

Glavna odpravničtva:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

Ravnateljstvo Austro-hrvatskog parobrodarskog društva na dionice u Puntu

javlja da je bilanca za godinu 1912. ispitana po nadzornom vijeću, te ujedno sa izvješćem ravnateljstva svakom dioničaru na uvid izložena u poslovnici društva u Puntu.

Punat, dne 26. svibnja 1913.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

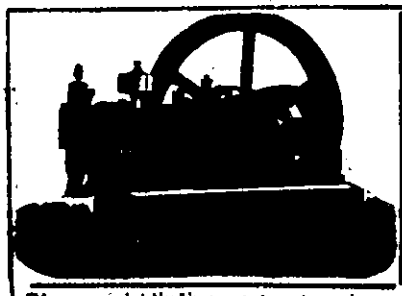

NAJBOLJI NAMJESTAJ SNAGE

kao motore za sajle sustave DIESEL, najnovije tipove konstrukcije, vrsnoće i trajnosti po konkurenčnoj cijeni sa sve 1½ kol. vida, motore na plin (gas), benzin, žestu, kameno ulje za obrtničke, poljodjelske i električne namjestaje snage, dalje namještaje za motorne pilo proizvodnje:

BRAŽDJANSKA TVORNICA MOTORA

za plin d. d.

(A. G. Bruder Gasmotorenfabrik vormals Mortz, Mnac, Bresden)

najveća specijalna tvornica Evrope

Glavno i isključivo zastupstvo, kamo sve upite upravljati valja:

Tehnička poslovnica:

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolo 2/b.

Dobivaju se potpune opreme za obrtničke i industrijalne podueća

Cijenik na zahtjev besplatno i bez poštarine.

Govorenje: hrvatski, slovenski, talijanski i njemački.

Broj 24. Pula, u četvrtak dne 12. juna 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cenika ili po dogovoru.

Novce.. predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točnu označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju svapiema i predplata

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu

Poziv.

„Političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri" pozivlje ovime sve svoje imenovane pouzdanike u mjestnim občinama Pazin, Tinjan, Boljun i Žminj, da na svaki način dodju, četvrtak, dne 19. ovoga mjeseca, u 2 sata po podne u veliku dvoranu „Narodnog Doma" u Pazinu.

Povesti će se riječ o obćem našem narodnom položaju sa posebnim obzirom na Istru, te o društvenim stvarima.

Pazin, dne 8. lipnja 1913.

Za društveni odbor.

Predsjednik: Dr. D. Trinajstić. Tajnik: J. Stihović.

Par riječi gornjem pozivu.

Deseta je već godina prošla, što obstoji „Političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri".

U ovo smo vrieme doživili liepih dana, kao primjerice, dan 14. maja 1907., kad je naša hrvatska Istra progovorila onako nečuvenim do onda plebiscitom. Doživili smo dan 29. septembra 1912., kad smo se mogli u našoj Puli osvetiti nad perfidnošću i lopovluku talijanske stranke, koja, nakon što nam je bila priznala treći kotar za zemaljski sabor, istoga nam je malo zatim prevarom otela. Doživili smo znameniti dan 26. maja 1913., kad smo našim glasovima zadali u srcu grada Pule, teški udarac, jednom svemogućoj talijanskoj sili.

Nego još nam mnogo toga manjka. Još nam je dužnost stisnuti naše narodne sile, te u složnim i čvrstim redovima, oteti neprijatelju svu moć nad našim narodom.

Nakon onih dobro poznatih užasnih moralnih krahova talijanske liberalne stranke, izgledalo je, da se ista neće više sa prijašnjom jakošću pojaviti. Nego eto, vidimo sada, da se u staroj grišnici nalazi još sile, još volje kratiti našemu narodu, ono što mu po svim božjim i ljudskim zakonima ide.

Talijani — predvideći nove događaje — organizuju se oko njihovog političkog društva. Zavidnom upravo slogom, radi kod njih svećenik sa svjetovnjakom, gradjanin sa seljakom.

Demokratični duh vremena a i nove prilike razširene kulture, ne trpe više, da mala šaka ljudi upravlja cijelom strankom, te time preuzima na se svu odgovornost.

Red je, da sav naš narod po najboljim njegovim ljudima, sudjeluje na narodnom radu, da bude svakomu slobodno izraziti svoje mnijenje, pokazati činom, što je on kadar učiniti.

Tko neće da radi na javnom narodnom polju, nema niti prava kritizirati, odnosno osudjivati ili omalovažavati rad drugih.

U gornjem smislu kani raditi i naše „Političko Društvo za Hrvate i Slovence u Istri", te pozivlje sve pošteno misleće naše ljude na rad.

Za četvrtak, dne 29. ovog mjeseca pozvani su u Pazin pouzdanici „P. D." u občinama Pazin, Boljun, Tinjan i Žminj.

Nek se nitko ne ogluši ovom pozivu. Neka nikoga u ovim i sličnim narodnim pozivima ne uplaši gubitak vremena ili koji mali trošak.

Naša junačka braća na Balkanu veselim su srcem i krv svoju prolijevali za domovinu. Da li ćemo se mi ustručavati izgubiti i jedan dan na sveobću narodnu korist?!

Dužnost je Političkog Društva, da okuplja narodne redove, da odstranjuje sve zaprijeke, uništuje nesporazumke, da sve naše pošteno misleće narodne radnike raspaljuje svetom vatrom narodnog oduševljenja.

Političko Društvo učiniti će svoju dužnost i po svim drugim občinama Istre, te svima dati mogućnost da sporazumno rade.

Vi svi dosadašnji članovi i pouzdanici „P. D." tražite uviek nove članove i pouzdanike. Svima tumačite moć organizacije, važnost skupnih i češćih rasprava, dogovora u narodnim pitanjima, moć narodne discipline i samozataje vlastitih mnijenja pred narodnim sudom. Tumačite im, da kad je pitanje narodno po srijedi, izčezavaju sve druge razlike, a u prvom redu osobne.

Sve za stvar, za načelo, za hrvatsku i slovensku ovu našu Istru.

Viećanje vrhovne uprave stranke prava u Trstu.

Za dne 1. i 2. tek. mjes. bio je dr. Mile Starčević sazvao u Trst članove vrhovne uprave stranke prava, da viećaju o sporu, što je nastao u krilu stranke radi glavnog glasila stranke prava lista „Hrvatska". Dne 19. maja o. g. provalili su u tiskaru, gdje se tiska „Hrvatska" neki članovi stranke prava dr. Horvat, dr. Sachs, dr. Milobar i dr. I. Frank i iz uredničtva odstranili urednike „Hrvatske" Ivana Peršića i Herubina Šegvića, izručiv im ujedno pismo, kojim vlastnik tiskare spomenutim urednicima odkazuje službu.

Viećanje u Trstu trajalo je u nedjelju i ponedjeljak cieli dan i noć do 2 s. u jutro. Predsjedao je dr. M. Laginja. Nakon viećanja prihvaćeno je ovo priobćenje: Vlastnik lista „Hrvatska" je vrhovna uprava stranke prava, te se odnošaj lista „Hrvatske" ima onakav uspostaviti, kakov je bio do 19. maja t. g. Prepušta se vrhovnoj upravi, da može „Hrvatsku" tiskati u onoj tiskari koja je najjeftinija, a prednost ima katoličko tiskovno društvo. Dr. Mile Starčević ostaje predsjednikom vrhovne uprave stranke prava. Pakt s koalicijom mora ostati i nadalje i stranka prava bditi, da se pakt sa strane koalicije točno vrši i obdržava.

Proti ovoj odluci protsvjedovali su kasnije članovi vrhovne uprave dr. Bošnjak, dr. Milobar i dr. Prebeg, te neće da se pokore, jer još ni do danas nisu predali list „Hrvatska" vlastnici, vrhovnoj upravi stranke prava, nego i nadalje pišu proti viećanju u Trstu i zaključcima a uz to kroz cieli list, glavno glasilo stranke prava, prodiru magjaronski papci.

S tim ljudima trebalo bi obračunati naprečac, jer nije dostojno i častno

Kanalizacija Vranskog jezera na otoku Cresu.

P. Josо Pavačić.

(Nastavak.)

I tako, ne samo da ništa ne napredujemo u razumnom gospodarstvu, nego silnu štetu trpimo i na onom gospodarstvu kojim se bavimo i koji nam je glavni uvjet obstanku. Nikakvo dakle čudo, da narod s Bogom kliče rodjenoj grudi, da ostavlja očinski prag pa da bježi krpimice u tudje i daleke krajeve.

Skrajno bi vrijeme bilo, da se svi bez razlike kompetentni faktori zauzmu, da se Vransko jezero kanalima rasnese diljem otoka Cresa i Lošinja, pa makar to stajalo i par milijuna, jer tih par milijuna bili bi upravo ništica, prema koristi, koja bi odatle potekla za pučanstvo ovih dvaju otoka.

Pogledamo li zamašitost Vranskog jezera u zdravstvenom, gospodarskom te u strategičnom pogledu, moramo doći na zaključak: „Vransko jezero, hoćeš ne ćeš, moramo kanalizirati". Idem, da u kratko sve dokažem.

Vransko jezero u zdravstvenom pogledu.

Po otoku Cresu kao što i Lošinju vele, da vlada malarična groznica. Rekoh, da vele; premda sam vidio na svoje oči, gdje je jedan liječnik izvadio krv šestdesetorici, medju tima sam bio i ja, i ni u jednom slučaju nije analiza našla malarične groznice. Sa svim tim vlada i pokrajina, te čak kako sam čuo i privatnici troše na tisuće za tamanjenje malarije. Svi pako razboriti ljudi, a tako i isti liječnici, pa ako hoćete i oni koji su naviše poslani da drže malaričnu kuru vele: „da mjesto kininom, trebalo bi narod obarbiti zdravom vodom".

Zdrava pitka voda glavni je uvjet zdravlju — a toga baš mi ne imamo. Toga radi uzaludne su sve malarične kure.

Što koristi, da jedan seljak uzme pet do šest kininovih tableta kroz dan, kad siromah mora piti onu vodu, koju piju ovce, magarci, mazge, volovi i mule? To nije niti voda, to je neki compost, od oddadaka i mokraće navedenih životinja te nešto kišnice. Pije li i kuha taj tužan narod na mokraći životinjskoj ili vodi, to je veliko pitanje. Toga dakako kompetentni faktori ne će vjerovati, ali činjenica ostane činjenica, i to gorka žalosna činjenica. Dakle ako država želi provesti u pravom smislu malaričnu kuru, najprije nek obskrbi narod zdravom pitkom vodom — a kasnije dolazi liečenje kininom, koje će tada biti suvišno.

Pitanje nam se sada samo po sebi nameće, kako bi država obskrbila otok Cres i Lošinj vodom? Ništa lakšega niti jednostavnijega. Eto nam Vranskog jezera! U njem ima vode za sve kvarnerske otoke, pa ako hoćete i za cijelu Dalmaciju.

Kanalizacija.

Vransko jezero, koje onamo mirno počiva, a da na nj nitko ni ne misli, niti tko od njega ima koristi, trebalo bi izrabiti. Njegovu tako zdravo i tako pitku vodu, kakve malo gdje dobiješ na svietu, valjalo bi kanalima razliti otokom Cresom i Lošinjem.

Naravska stvar, da će na ovo tisuću usta graknuti: E al' zato bi se htjela vreća kruna, trebalo bi milijuna? Da, da! Ali nitko ne misli, da je ovaj bijedan narod već na stotine i stotine milijuna štetovao i danomice štetuje. — Dakle za milijunima koje je on štetovao ne naričemo, a hućemo radi par milijuna, koje bi se potrošilo!

Dva milijuna kruna i kanalizacija bila bi provedena. Nu dva milijuna kruna prama koristi i dobiti uprav su ništa. I kad bi ni država, ni pokrajina, nego kad bi same četiri občine Cres i Lošinja dobro stvar prosudile, promozgale i proračunale, one bi se same dale na taj podhvat, čime bi si ovjekovječile harnost naroda. Jer kako ćemo se niže osvjedočiti, dva milijuna kruna, što bi se izdalo za vodovod, ta dva milijuna creski i lošinjski narod pretrpi samo na šteti u ciglih osam godina.

Da je tomu tako, moramo uzeti računstvo u ruke, pa izračunati, koliko štetuje u pojedinoj gospodarskoj grani. Najprije moramo uzeti u obzir ovčarstvo.

(Sliedi.)

pravih i poštenih Hrvata dogovarati se i natezati sa sličnim ljudima. Istrebljenje takovog kukolja iz stranke prava samo će u velike koristiti i obilnog ploda donieti hrvatskom narodu.

Dvadeseta glavna godišnja skupština Družbe sv. Cirila i Metoda.

Imade u povjesti naroda osobitih dana, koji mu ostanu čvršće upisani u srcu i duši, kojih se dana narod rado sjeća. Takvi su dani za naše istarske Hrvate — dani obdržavanja glavnih godišnjih skupština Družbe sv. Cirila i Metoda.

Maleno selo Kršan, ispod visoke Učke a nad jezerom Čepić, imalo je ove godine osobitu čast, da se u njemu držala prošlu nedjelju, dne 8. juna o. g., dvadeseta glavna godišnja skupština naše velezaslužne „Družbe".

Mnogobrojan narod iz sjevernih strana, poimenice iz občine Volosko-Opatije, iz ciele naše Liburnije, došao je sa posebnim parobrodom do plominske luke, te se zatim uspio do brežuljka, u kojem se nalazi ubavi Kršan. Došao je liepi broj naših ljudi iz južnih strana, a u prvom redu iz naše hrvatske Pule. Došlo ih je mnogo iz zapada, a u prvom redu iz našega Pazina i okolice. Došlo ih je mnogo iz prostrane okolice Lubina i Plomina, svi vučeni jednom željom, jednom mišlju na našu Družbu, na našu ovu liepu Istru.

Radi navale ljudstva i radi čekanja izletnika iz vana, zakasnilo se za jedan sat sa cielim rasporedom, te je na 11 sati započela tiha sv. misa, koju je čitao velč. gosp. kršanski župnik A. Zidarić, kroz koju je liepo pjevao pjevački zbor „Lovor" iz Opatije. Iza sv. mise, oko podne, sav se narod sakupio u dvorištu pred crkvom, gdje se obdržala skupština, koju je otvorio predsjednik nar. zast. prof. V. Spinčić.

Govor predsjednika.

Pritisnule su častnog borca godine teške, približuje mu se sedamdeseta, bjeline mu posule častnu glavu, ipak još imade u njemu mladenačkog žara, još mu je riječ jaka, krepka, potresna.

I grmila je ta riječ starog borca pred mnoštvom naroda. Spomenuo je Spinčić narodu robstvo u kojem se još nalazi pod krutim Talijanima u občinama Labin i Plomin. Hvali zauzimanje naroda i njegovo rodoljubno ponašanje prigodom izbora za carevinsko vieće i zem. sabor, red je također, da se jedanput ozbiljno maknemo i za osvojiti občine.

Prelazi na školsko pitanje. Navadja, da u onim krajevima na 12 hiljada naroda, nakon mnogog i teškog rada uspjelo se podignuti 9 pučkih škola, i to tako, da su tri sagradjene i podpunoma uzdržane od Družbe sv. Cirila i Metoda, ostale su državne, ali ipak tri je sagradila Družba. Tumači narodu, kako ćemo samo prosvjetom doći do slobode, treba nam najviše pučkih škola u svojem materinskom jeziku.

Pozdravlja sav naš narod, koji je veselo srca pohitio na ovu skupštinu, pozdravlja sve hrvatske svećenike, učitelje i druge narodne borce. Pozdravlja predstavnike štampe: „Naše Sloge" iz Pule, „Pučkog Prijatelja" i „Hrvatske Škole" iz Pazina te „R. Novog Lieta" iz Rijeke.

Družbin prihod je lanjske godine bio K 226.000, u ovom je iznosu sadržan i iznos, primljen od vlade za škole u Puli, Creve i M. Lošinju od 70.000 K. Taj bi iznos morala davati pokrajina, nego pošto su još uvjek Talijani gospodari na zem. odboru, oni neće da za to čuju. Žao je Spinčiću konstatirati, da su redoviti prihodi Družbe lanjske godine dosta pali. Dale su mnogo manje razne občine, dale su mnogo manje razne podružnice, a bilo ih je, koje nisu dale znaka života o sebi. Spominje rad „Cirilo-Metodskih" zidara u Zagrebu i njihove nasljednice „Hrvatske Narodne Straže"; od te se je strane primilo također mnogo manje. Navadja crne oblačine, koje su se nadvile nad užom Hrvatskom, naime apsolutizam, koji još tamo vlada, koji je absolutizam prouzročio zabranu, da se ne smije kupiti tamo za našu Družbu prigodom narodnog blagdana.

Plamenitim riečima opisuje Spinčić strahovitost vremena u kojim živimo i potrebu bezodvlačne i obilne pomoći. Troškovi su Družbe sve to veći. Sa sviju strana narod vapije za školama, te se težkim srcem mora produljiti gradnju mnogih škola. U godini 1912. sagradilo se 8 novih škola i jedno zabavište, uzelo 12 novih učiteljskih sila, tako da Družba ima sada 55 škola sa 75 učitelj. sila. Družba je uredila pitanje plaće i mirovine za učitelje. U to se ime stavilo u posebni mirovni fond 36.000 K. Imade mnogo obveza, koje se mora ispuniti.

Na koncu govora izpričao je Spinčić narodne zast. dra Laginju i dra Poščića, koji zapriečeni drugim važnim radom, nikako ne mogoše doći na ovu skupštinu.

Prešlo se zatim na predlog g. K. Jelušića, kastavskog načelnika, preko druge točke dnevnoga reda, naime čitanje zapisnika posljednje glavne skupštine te je za tim sliedilo

Izvješće tajnika.

Na dugo i široko je govorio naš obljubljeni pisac Viktor Car Emin, te ne jedan put se tako oduševio u čitanju svojeg izvješća, da mu se uzbudjenje čitalo na licu.

Zanosnim je riečima spomenuo Car strašnu i krvavu borbu naše braće Srba i Bugara za oslobodjenje izpod turskog robstva. Nego — veli Car, temelj uspjesima zadnje krvave borbe, bila je duga i težka borba na kulturnom polju. Ima riečî udivljenja za one učitelje, ponajviše narodne svećenike, koji su morali kriomice, da se Turci ne dosjete, podučavati srbsku i bugarsku raju, a kad bi Turčin za to doznao, poslao bi svoje bašibozuke, da naprave „red", oni bi taj „red" napravili time, da bi izvadili dotičnim narodnim apostolima oči, odsjekli ruke, ustrielili ih, ili inako nemilo iznakazili . . . Ipak sjeme kulture od njih posijano, imalo je divan plod!

Prilike su kod nas drugčije. Mi se možemo i sa samom prosvjetom mnogo pomoći, te riešiti narodnog sužanjstva. Družba sv. Cirila i Metoda vrši taj plemeniti zadatak, prosvjetljivanja naroda. Spominje rad raznih podružnica. Najviše je sakupila podružnica u Puli K 5400, zatim u Pazinu K 2000, u Dubrovniku K 2000, u Trstu K 800 itd. Medju raznimi zapisci spominje najvećega od N. P. nadbiskupa u Zagrebu dra J. Posilovića od K 25.000, hvala također zagovoru odličnoga prijatelja naše Družbe, N. P. koadjutora nadbiskupa dra Bauera. Putem novina došlo je žalibože mnogo manje od prekšanj, god. 1911. došlo je preko novina 30.000 K a lani samo 13.000 K. Veliki uzrok ovome zastoju nalazimo u ratu na Balkanu. Iz Balkana dolazili su nam veseli glasovi o pobjedama bratskog oružja ali i dolazio nam je do srca dirajući jauk ranjenika. Srca naša nisu se mogla uzdržati, i naš je narod pošteno izvršio svoju dužnost.

Na dugo je još govorio naš tajnik, te spomenuo ogroman rad Družbe oko uzdržanja onoga što se je podiglo i oko novo imajućih se graditi škola. Spominje rad Družbe, koja je lanjske godine ustrojila posebni didatički zavod, te je, marom plemenitih gospodja iz Volosko-Opatije, prirkrbila odjela za mnogu siromašnu djecu. Spominje odlazak iz Odbora D. čestitog g. Frankovića, ravnatelja učiteljišta u Kastvu, jer ga narodna dužnost zvala, da posveti svoje sile bratskom društvu „Ljudevit Gaj" na Rieci. Spominje novu izvrstnu silu, koja ga je zamienila, naime gosp. prof. Ivančića. Spominje častnog odbornika, našega „mladića" Viktora Tomičića. Osamdeset je već godina našemu Tomičiću, kojega po svoj Liburniji i daleko preko nje, poznaje i mlado i staro, ali ipak uza svu bielu kao snieg glavu i bradu, naš je Tomičić, uviek po srcu „mladić" te uviek zauzetan za narodnu stvar.

Svršava sa ponovnim vrućim pozivom na sav naš narod, za čim veću pomoć svojoj Družbi, od koje odvisi spas naše djece, budućih muževa našega naroda.

Sliedilo je zatim čitanje izvješća blagajnika g. J. Mirana, župana Opatije.

Na predlog g. K. Jelušića, u ime rev. odbora, podalo se absolutorij odboru, to jest potvrdilo, da su u redu svi računi.

Pošto se nitko nije prijavio s kakvim drugim predlogom, predsjednik Spinčić zatvara skupštinu, zahvaljujući se svima prisutnicima i preporučujući im ponovno Družbu.

Nakon toga se narod podao u obližnje gostione, da okriepi tijelo, nakon što je na skupštini okriepio si duh.

Poslije skupštine opatijski pjevački zbor „Lovor" izpjevao je nekoliko pjesama. Pjevalo se pred kućom čestitog rodoljuba župnika i nar. zastup. A. Zidarića. Pohvaliti nam je i vrle učiteljice iz Pazina, te druge gospodjice, koje su također svojim krasnim pjevanjem, poljepšale svečanost.

*

Oko tri i pol sata popodne počeo se narod kupiti na prostoru skupštine. Vidili smo narod. zast. Spinčića, koji ide medju narod, s njim se ljubezno razgovara, prima i bilježi njegove želje, tužbe, predloge. Čitalo se na licu naroda, kako mu je drago na ovolikoj pažnji starog i dobro poznatog mu narodnog borca, te kako mu ide u susret.

Malo zatim započeo je ponovno naš Spinčić da govori, te je otvorio sastanak. I opet se sav narod okupio oko Spinčića, te pomnjivo slušao vatrenu riec. Govorio je Spinčić o težkoći narodnog rada u obće. Star sam već zastupnik, rekao je govornik, te dobro znadem, kako je bilo težko u početku, u onim prvim godinama. Sada se je našem narodu pomoglo u mnogočem, a bit će i mora biti još bolje, bude li samo sloge i rada. Spinčić je pokudio ponašanje onih občinskih zastupstva, koje ne idu više puta na ruku narod. zastupnicima, te im više puta prave neprilike. Mi smo mnogo i mnogo hiljada izmamili od vlade za poboljšanje prilika, kao javnih radnja i sličnoga po Istri, no mnoge občine nisu htjele pravo uložiti taj novac. Red nam je zato, da čim više občina iztrgnemo iz neprijateljskih ruku, a naše povjerimo valjanim ljudima.

Iza prof. Spinčića progovorio je g. A. Belanić iz Pazina. Spomenuo je narodu silnu nepravdu kojoj je izvržen, jer plaća težke poreze u novcu i krvi, a krati mu se i najjednostavnija prava. Hrvati i Hrvatska nisu ničiji robovi, niti su od nikoga silom oružja bili osvojeni. Kad velimo Hrvatska, nesmiemo razumiti samo onaj komad zemlje preko mosta na Sušaku, ono su samo ostanci Hrvatske, jer i ova naša Istra i Dalmacija jesu dio ciele Hrvatske. Ta je Hrvatska jednom imala svoje vladare, svoju vojsku. Nego nadošli su crni dani, pojavio se silan Turčin u Europi, i Hrvati su tada cienili boljim, složili se s drugimi i pod krunom Habsburgovaca, bolje se oprieti Turčinu. I oprli su se junački; no medju tim novi su ih Turci zarobili. Božjom pomoću i našom slogom izbavit ćemo se i od novih Turaka. Nek se narod uzda samo u se, nek ništa ne čeka od zgora, jer će nam od zgora doći samo ono, što mi samo svojom slogom izsilimo.

Javio se tada za riec prof. F. Novljan iz Pazina. Na dugo je liepo govorio naš Novljan. Smisao njegovog govora bila je: Narode, uzdaj se use i u svoje kljuse; samo u slogi med seljačtvom i učenijim našim ljudima leži naš spas. Liepo je Novljan tumačio, što sve može i što sve čeka našega seljaka, našega kmeta. Nek se taj naš seljak izobražuje, nek se uči, nek brani i obdelava pomno svoju zemlju, a gospoda, nek se približuju našemu čovjeku, nek budu s njim u neprestanoj svezi, te nek razumiju njegovu dušu, te će tada sve dobro ići. I najbolji oficir bez valjane vojske ne može ništa, a tako isto malo će pomoći i najbolja vojska ako nema valjanih oficira. Seljak je najbolji temelj naroda. Sa svjestnim seljacima učiniti će se čudesa za naš narod. Nikada se ne valja pouzdati, da će nam oni gore pomoći. Ako nam oni što i pomognu, tobože dobrovoljno, čine to iz vlastitih i za vlastite svoje interese, a ne našemu narodu za ljubav. Mi ćemo moći, da našim radom, našom slogom, prisilimo mogućnike la popuste. Na narodnom polju imade rada za svih, za seljake i za gospodu, za muško i za žensko. Jest, i žene nam moraju pomoći; njima je povjeren uzgoj djece naše, budućih narodnih vojnika. Dijete uzgojeno u istinitim i čvrstim kršćanskim načelima, znati će biti i dobar Hrvat.

Pošto se nitko više nije prijavio za riec, to je zast. Spinčić zatvorio ovaj sastanak, a narod se počeo razilaziti svojim kućama; bilo je to oko 5 sati po podne.

Liepi smo dan sproveli u zdravom podnebliju našega Kršana. Takvi dnevi ostavljaju ugodnu uspomenu u srcima prisutnika. Sada nam je red dati se na posao: sjećati se često naše Družbe, da nam i drugu godinu bude mogla pružiti još veći narodni užitak, a taj će biti to veći, čim će veći biti družbini prihodi, čim će iskrenije biti rodoljublje naše.

Napred za Družbu, napred za Hrvatsku Istru.

Iz carevinskog vieća.

U Beču, dne 5. juna 1913.

Financijalne osnove.

U zastupničkoj kući carevinskog vieća vladalo je ovog čedna takovo mrtvilo, kao da su zastupnici na okupu mjesece i mjesece ili kao što je običaj za najveće ljetne sparine. Čuti se doduše naglu i neobičnu u ovo doba godine toplinu vrlo živo i ovdje, ali u samoj kući jest temperatura prilično snošljiva te bi život u kući morao biti mnogo živahniji nego li je u istinu. Nakon tako žvane „velike" razprave o izvanjskoj politici ili o najnovijim događajima na Balkanu, kao da su izgubile sve stranke više manje interes za ozbiljno i trezno djelovanje.

Ovoga čedna obdržavane su ukupno samo tri sjednice, dočim se je preostalo vrieme prepustilo radu u pojedinim odborima, ponajpače proračunskom odboru.

U kući je započela u utorak razprava o takozvanom malom financijalnom programu, koji sadržaje 6 osnova. Te su: preustrojenje osobne dohodarine; povišanje poreza na jaka pića, povišanje preodkaza iz državnih blagajna zemaljskim blagajnam; osnova na uvedenje poreza na automobile, na šumeća vina i na igre kod utrkivanja ili kod totaliziranja. Vlada preporuča te osnove time, što je od njih ovisno pitanje činovničkih plaća.

Izvjestitelj financijalnog odbora dr. Steinwender započe razpravu ističuć, da vlada mora dobiti nove izvore prihodu, jer bi inače primanjkalo u državnom proračunu

Nastavak u priloga.

za 100 milijuna kruna. Ostali izvjestitelji zastupnici Niklas i Tonelli, preporučili su svaki sa svog stanovišta predložene osnove.

Prvi je dobio rieč kod razprave jedan vidjenijih članova njemačkih socijaldemokrata dr. Renner, koji je pobijao osnove zahtjevajuć obsežnu financijalnu preosnovu.

Prešni predlog.

Čim je prekinuta razprava o financijalnim osnovama, započela je razprava o prešnom predlogu zastupnika Fresla i drugova za ukinuće poreza na meso. O predmetu razpravljalo se je na koncu sjednica u utorak i sriedu, te je predlog upućen proračunskom odboru.

Na početku sliedeće sjednice obavljene su verifikacije ili odobrenja izbora nekojih zastupnika, pak se je prešlo na dalnju razprave o financijalnim osnovama.

Rusinska obstrukcija.

Već se je dulje vremena govorilo, da će rusinski zastupnici obstruirati vladine osnove financijalnog pitanja. Kao razlog svom postupku navadjaju neuspjeh poljsko-rusinske nagodbe u izbornom pitanju za galicijski sabor. Dogovori za preosnovu postojećeg izbornog reda za zemaljski sabor u Lavovu, vodjenih izmedju poljskih i rusinskih prvaka razbili su se, kako Rusini drže, krivnjom vlade, koja nije dostatno uplivala na Poljake, da budu ovi prema Rusinom popustljiviji u izbornom poslu. Radi toga hoće da se sada vladi osvete uporabom obstrukcije u parlamentu.

Rusinski zastupnik Budzinovski govorio je proti financijalnim osnovama skoro tri sata već u sjednici od utorka, te je svoj govor nastavio u sjednici od sriede. Za njim je izrekao dulji govor u rusinskom jeziku njegov drug zastupnik Holubowicz, koji je podnesao mnogobrojne pritužbe proti vladi i proti zemaljskoj upravi Galicije.

Odgovor na interpelacije o uhodarstvu pukovnika Redla.

Prvih dana ovog zasjedanja upravile su sve veće stranke upit na vojnu upravu zbog uhodarstva ili špijunstva austrijskog pukovnika Redla na korist Rusije.

Doznalo se naime, da je taj visoki častnik iz Praga slao putem špijuna važne vojne nacrte ili planove ruskoj vladi za skupe novce. Takove nacrte reć bi da su od njega dobivale i nekoje druge velevlasti, reć bi Italija ili Njemačka. Čim su vojne oblasti doznale, da je pukovnik u istinu počinio izdajstvo na svojoj domovini, pozvaše ga u Beč, gdje se je nakon razgovora sa nekim častnicima ustrielio.

Zbog tako velikog zločina za jednog častnika, interpelirali su zastupnici ministra za zemaljsku obranu, pozvav ga, da parlamentu kaže pravu istinu.

Ministar za zemaljsku obranu, general barun Georgi odgovorio je na sve upite istog predmeta u sjednici od četvrtka dosta obširno. Burno prekidan, naročito od strane socijalista, rekao je ministar:

Najmučniji momenat moje dugogodišnje službe jest taj, da moram danas govoriti o slučaju, koji je tako sramotan, da bi ga najradje zavio neprozirnom koprenom. Govorit ću ipak posve otvoreno. Razumijem ogorčenje, koje poradi toga vlada, jer je svakomu na srcu čast naše armade. Nemam dovoljno rieči, da podpuno žigošem sramotu ovoga čina. Ako je već svaki špijun vriedan preziranja, to treba pogotovo prezirati izdajicu, koji se iznevierio svome najvišem gospodaru i svojoj domovini. Izdajnik je sudio sam sebi, ali njegova smrt nije nikakva zadovoljština za njegovu krivnju. Zatim pripovieda ministar, kako je pukovnik pozvan u Beč, gdje je odsjeo, s kim je ovdje govorio i kako se je ustrielio u svratištu. Redl je častničkoj komisiji odmah priznao svoju krivnju. Na upit komisije, da li je imao sukrivaca, odgovorio je, da nema, jer je uviek radio sa šifriranim brzojavkama. Osim toga je priznao, da je počeo špijunirati tek u posliednje vrieme i da ga je njegova strast natjerala na to. Komisija je iza toga izašla iz hotela. Dubokom žalošću treba konstatirati, da je Redl agentima tudje države prodao i one nacrte, koji se odnose na nastupanje austrijske vojske u slučaju rata. Ali ipak mogu reći, da važnih stvari nije izdao, jer nije mogao da dodje do njih. Ministar svršava sa uzdignutim glasom, da je armada ovim Redlovim činom veoma osramoćena, ali da ipak čin jednoga pojedinca ne može da oblati sve. Ministar se nada, da će narod ipak ostati kod svog povjerenja u armadu. Armada će se pokazati, da je vriedna toga povjerenja.

Iz proračunskog odbora.

Kako gori rekosmo, usredotočen je sada glavni rad u pojedinim odborima, ponajviše u proračunskom odboru. U tom je odboru u sriedu hrvatski zastupnik iz Dalmacije dr. A. Trešić, u poduljem govoru žestoko navalio na vladu, što je tako dugo krzmala sa sazivom austrijske zastupničke kuće i time onemogućila baš u najkritičnije vrijeme parlamentarnu kontrolu nad postupkom i držanjem vlade. Govornik zahtjeva, da se već jednom realizuje reciprocitet ispita, položenih na zagrebačkom sveučilištu sa onima na bečkom, te konačno traži posvemašnju demobilizaciju četa na jugu monarhije.

— —

Medjunarodni položaj.

Pula, 11. juna 1913.

Izaslanici balkanskih država i Turske, koji su u Londonu viećali o miru, imali su u ponedjeljak posljednu koferencu i odputovali svojim kućama. Definitivni ugovor o miru nisu sklopili, već su ostali kod preliminara mira.

Ta okolnost medjutim ne zadaje toliko brige i bojazni za porušenje mira, koliko velika napetost izmedju Bugarske i Srbije. Bugarska još uviek neće da popusti a Srbija uviek stoji na svom stanovištu o reviziji ugovora izmedju obih država. Bugarska dapače nije se još izjavila, da pristaje na sastanak ministarskih predsjednika četirih balkanskih država. Zato je Srbija ponovno poslala Bugarskoj pismo, kojim ju pozivlje, da u toku od osam dana odgovori, hoće li prisustvovati sastanku ministarskih predsjednika ili ne. Ako Bugari na to ne pristanu, da će Srbija bez otezanja proglasiti pripojenje osvojenih krajeva kraljevini Srbiji.

S druge strane poduzela je u ponedjeljak Rusija kod bugarske vlade najodlučniji korak, da se sačuva mir medju saveznicima. Kažu, da je Rusija poručila Bugarskoj, ako se zarati sa Srbijom, da će oružanom silom zapriečiti bratoubilački rat. Isto tako rade Englezka i Francuzka, da se sprieči ponovni rat na Balkanu, koji bi bio od nedogledних i usudnih posljedica i po Srbiju i po Bugarsku.

Sa svime time u savezu donose novine viest, da je bugarskog ministra predsjednika uspjelo nagovoriti te povuče svoju ostavku i ostane i nadalje bugarski ministar predsjednik. Ministar Gešov je naime veliki pristaša i zagovornik za održanje tiesnog saveza, što su ga balkanske države sklopile u ratu proti Turskoj.

U zadnji čas dolazi vjerodostojna viest, da je ruski car Nikolaj poslao bugarskom kralju Ferdinandu i srpskom kralju Petru brzojav, kojim ih opominje, da zaprieče bratoubilački rat i izjavlja, da je pripravljen odmah osobno preuzeti razsudu u srbsko-bugarskom sporu.

Uza sve te umirujuće viesti, događjaji i priprave u Bugarskoj i Srbiji pokazuju, kao da je rat izmedju Srbije i Bugarske neizbježiv. Iz Beograda naime javljaju, da je Bugarska odbila srpski zahtjev, reviziju

ugovora. O tome je odmah viećalo srpsko ministarsko vieće i naložilo svojemu poslaniku u Sofiji, da prekine diplomatske sveze sa Bugarskom. U Srbiji očekuju doskora, da će Bugarska navaliti na srbsko zemljište.

Iz Sofije dolazi opet viest, da je kralj Ferdinand povjerio sastav ministarstva Danevu. Ovaj je pak odlučni protivnik revizije ugovora sa Srbijom i pristaša stranke, koja zahtjeva, da se oružanom silom, t. j. ratom, prisili Srbiju, da odustane od svojih zahtjeva.

Crni se dakle oblaci viju nad Balkanom, koji ugrožavaju potamniti svu onu liepu i junačku slavu u svetoj borbi proti petstoljetnom krvniku Turčinu, i nakon slavnih pobjeda i oslobodjenja te osvećenja svoje mukotrpne braće, porinuti jednoverbnu braću, Bugare i Srbe u sramotan brato ubilački rat.

Pogled po Primorju

Puljsko-Ropinjski kot.

Odpuštanje rezervista mornarice. Od prošle nedjelje amo svaki dan prati glazba kroz grad na kolodvor ili parobrod veće odjele momčadi ratne mornarice, koji su bili pozvani u aktivnu službu još lani, a sada bivaju odpušteni kući. Odpušteni su svi rezervisti te i oni koji su služili od g. 1908. Veselom klicanju odpuštenih nema kraja.

Usljed toga biti će razoružani mnogi brodovi kao suvišni sada, a bit će sastavljena jedna eskadra brodovlja aktivna a jedna od rezerve. Zapovjednikom prve imenovan je kontreadmiral Njegovan, a druge kontreadmiral pl. Barry a zapovjednikom križarskog brodovlja kontreadmiral Fiedler.

Njemački ratni brodovi u Puli. U subotu jutro prispjeli su u našu luku dva njemačka ratna broda „Goeben“ i „Strassburg“; na prvom imade posade od 1200 ljudi a na drugom 900. Jučer su odputovali iz Pule.

Kako su branili narodni imetak. Glasilo tatarske kamorre u Puli ne mogući zaboraviti na mastne zalogaje, što ih je uživao za vrieme vlasti i uprave kamorre na puljskoj občini, ustaje u jednom od poslednjih brojeva na obranu narodnog imetka (patrimonio nazionale). Ipak ne može da govori o novčanom narodnom imetku, jer su ga on i njegovi gospodari svega prožderli, nego brani nekakov narodni imetak u jezičnom pogledu. Zahtjeva naime od vladinog komesara na občini, da mora uredovati i sve spise objavljivati jedino u talijanskom jeziku, jer da je to stara baština, narodni imetak kamorre, kojeg mora vladin povjerenik zelozno čuvati. Gospodin vladin povjerenik, barun Gorizzutti, odgovorit će najbolje tim požderuhima narodnog imetka time, da i na puljskoj občini uvede pravo i jednakost i za jezik našega naroda, koji u velikom broju živi u puljskoj občini i doprinaša plaćati terete i dugove, što su je prouzročili kamorristi krađjom i prevarom, poručivši ujedno toj tatarskoj bandi, da bi bili davno ukrali i prožderali i jezični patrimonij nazionale, da se je taj „patrimonij“ mogao pojesti i zafrajati.

Uredovni sati kod kotar. poglavarstva u Puli. Počevši od 1. junija pa do 1. oktobra t. g. odredjeni su kod c. k. kotarskog poglavarstva uredovni sati od 8 prije p. do 2 popodne.

Za izvanredne i žurne poslove uvedena je kroz to vrieme ograničena nadzorna služba 4—6 sata po p. Za općenje sa strankama ostaju nepromienjeni dani i sati odredjeni prijašnjom odlukom.

Natječaj za poštara u Premanturi. Ispisano je mjesto pošt. otpravnika kod novo ustanovljenog c. k. pošt. ureda u Premanturi općina i politički kotar Pula. Godišnja beriva spojena sa rečenim mjestom iznašaju 600 K kao plaća, 120 K kao paušal za ured, 504 K kao paušal za poslužnike. Molbe treba poslati c. k. pošt. brz. ravnateljstvu u Trstu. Dalnje obavjesti mogu se dobiti kod spomenutog ravnateljstva.

Lošinjski kotar

Iz Malog Lošinja. Kako vam je u kratko javljeno, držala se je 18. pr. m. glavna godišnja skupstina mjesne podružnice Družbe sv. C. i M. Već osam dana prije započelo se — po starom običaju — sabiranjem članarine i milodara od kuće do kuće. Sabirači su svoju zadaću ozbiljno shvatili, da nisu marili ni truda ni muke, da namaknu čim ljepši obol našoj Družbi i da tako dokažu, kako se sve može, kad se ljudski i požrtvovno na nešto prione. Dokazali su takodjer, da su svi izgovori, da je ratno doba, da uspjeha neće biti itd. podpunoma neosnovani, ili bolje labava izprika onih, kojima je do inada i ondje, gdje se radi za spasiteljicu naše lstre.

Da je tomu tako, najbolje se razabire iz toga, što su naši sabirači ove godine sabrali K 268·80, dok je prošle godine na taj način sabrano istom K 188·14. Više od ovoliko sabralo se u jednaest godina samo dva puta. I darovima za večernju lutriju bili smo ove godine bogatiji; bilo ih je sabrano 8 više nego li prošle godine.

Iz svega toga vidimo, da ide naša podružnica u susret sve to ljepšoj budućnosti, što se imade u prvom redu pripisati našem rodoljubnom gradjanstvu, koje sve to bolje shvaća zadaću naše velezasluzne Družbe, dok ide ne manja hvala vriednim sabirateljima i odboru, koji je bio u izboru tako sretne ruke. Neka bude svime na ovom mjestu izrečena svesrdna hvala!

Sama skupština držala se u 8 sati na večer. Iza pozdrava predsjednika sliedila su izvješća tajnika i blagajnika.

Iz izvješća blagajnika proizlazi, da je kroz minulu upravnu godinu sabrano u ime članarine i darova K 926·47. Troškovi iznašali su K 91·94, tako da je ostalo u blagajni K 834·53. — Krasan doista uspjeh, ako se uzme u obzir siromaštvo i skupoća u ovom gradu, pa i to da se više puta kroz godinu sabire u razne dobrotvorne svrhe.

Članova bilo je 116, dok je ove godine taj broj poskočio na 135.

U odbor bili su birani: gg. Franjo Skopinić, umir. učitelj, predsjednikom, Josip Vidulić „Zaglajenac“, podpredsjednikom, Josip A. Kraljić, tajnikom i Antun Zorović, blagajnikom. Odaslanicima na glavnu godišnju skupštinu Družbe bili su izabrani gg.: Antun Martinolić ml. i mr. ph. Josip Picinić.

Iza skupštine slijedila je lutrija u korist podružnice, te je i na taj način utjerano K 59.

Za tim dala se mladež u vrlo animirani ples, što je potrajao do kasna u noći.

Za vrijeme skupštine koncertirao je hrv. putujući tamburaški i pjevački zbor „Jadran“, a pri tamburama se i plesalo. Mladež se ne može dosahvaliti kako su im noge pri ciliku našeg narodnog glazbala nekuda lakše i hitrije bile.

Dvorana bila je puna muškoga i ženskoga svieta, tako da smo i posjetom potpunoma zadovoljni. Ne vrijedi opaska u potonjem broju „N. S.“, da su muškarci bili slabije zastupani, ali vriedi na žalost ta, da nije med njima bilo onih, koji bi morali u svemu prednjačiti; nata je inteligencija upravo brilirala svojom odsutnošću. Zar ćemo tako i ondje, gdje se radi za obće narodne interese, gdje se radi za našu Družbu?

Voloski kotar

Veprinac. Muška podružnica Družbe sv. Cirila i Metoda — Veprinac, obdržavat će dne 15. t. mj. u 4 sata popodne gl. godišnju skupštinu s običajnim dnevnim redom na Veprincu u Komušćici.

Pazinski kotar

Javna zakvala. Za uspjeh izložbe slika u Pazinu izražavamo najsrdačniju hvalu svima, koji su nas bilo kojim načinom u našem nastojanju podupri li. Posebice zahvaljujemo gg. vitezu E. Lundu i vitezu dr. L. Schrottu, časnom franjevačkom samostanu u Pazinu, nadporučniku Skali i svima ostalima, koji su nam svoje dragocjene slike i druge umjetničke predmete posudili. Zahvaljujemo slavnom upraviteljstvu c. k. državne vel. gimnazije, koje nam je išlo na ruku radi uporabe dvorane te nam još inače u našem radu pomagalo. Zahvaljujemo upraviteljstvima pučkih škola u Pazinu, Zarečju, Lindaru, Gračišću, Pićnu, Sv. Katarini, Pazinskim i Motovunskim Novacima, Cerovlju, Gologorici, Humu, Draguću, Lupoglavi, Ročkom Polju, Roču, Buzetu, Trvižu Kašćergi Žminju, Kringi, Kanfanaru i Puli; učiteljima, učiteljicama i vjeroučiteljima tih škola, koji nijesu žalili truda ni troška, da svoje učenike dovedu na izložbu. Slavnom općinskom poglavarstvu u Žminju i Roču neka bude izrečena osobita hvala, jer su većim novčanim doprinosom omogućila i siromašnijim učenicima svojih škola, da pohode izložbu. Tako isto zahvaljujemo i onim rodoljubima, koji su veću ili manju svotu doprinijeli, da djeca uzmognu pohoditi izložbu. Zahvaljujemo i onima, koji su darovima pripomogli pokriti velike troškove priredbe. Srdačna hvala gospodjama, gospodjicama i gospodi, koji su pomogli izložbu urediti, nadzirati i tumačiti posjetiocima. Na koncu zahvaljujemo i našim novinama, koje su izvješćivale o izložbi, naročito: Našoj Slogi, Edinosti, Slovencu, Slovenskom Narodu, Riječkom Novom Listu, Narodnom Listu i Obzoru.

U Pazinu, 7. lipnja 1913.

Odbor za Posvjetu:

Predsjedni Prof. Fr. Novljan. Odbornik Prof. S. Santel. Tajnik Dr. I. Prudan.

Iz Tinjana. (Sajam prodanaca.) Dne 9. t. mj. bila je u nas komisija za podijeljenje škole u hrvatski i talijanski dio ili bolje sajam prodanaca. Došli krnjelski štacari i kupovali prodance, koje su dovsli na sajam još prodanije duše.

Svatko je mislio, da ne će biti niti jednoga za talijansku školu, ali bilo je razočaranja, nicali su ko iz zemlje. Zar Talijani? — Evo jedan primjer: jedan, koji je upisao u talijansku školu, bio je upitan od komisije: „Come la se chiama?“ — odgovor bio je: „Imam jenega malega od 6, a jenega od 8 let.“

Niti šestina njih nisu ni toliko talijanski znali, da mogu kazati, da će talijansku školu; na talijanski upit svi su odgovarali hrvatski. Kad roditelji ne razumiju talijanski, što će znati djeca?

Naši Talijani, a ima ih u svemu sedam obitelji bez niti jednoga djeteta za školu, imali su pune ruke posla da dovode nesvjesne roditelje pred komisiju, kao što se volove vodi na sajam.

Narode, narode, kad ćeš postati sam svoj gospodar? Zar osamdeset Talijana u cijeloj Tinjanskoj općini da ima tisućama našega naroda zapovijedati?

Neka se srami svaki Tinjanac bez iznimke, dok ove sramote sa sebe ne zbaci!

A golemih batina zaslužuje, koji je doprinio, da naš narod počinja takove sramote i narodno izdajstvo!

Poreč

Narodni plesu Fe
Kako javismo u proš
dne 15. t. m. obdrža
družnica Družbe sv.
sviranje glazbe naše
Kaštelira. Početak
Ulaznina za muške 1
Dakle uz ovako nizk
doći na taj narodni
zabaviti u narodnom
Družbu! U Nedjelju

Kopars

Iz Vrha, občina
gusta prošle godine
carsku i hrvatsku z
rodjendan Njegova V
od naših Talijančića
način obe zastave
jedeće noći bila lu
stiegom spaljena ne
znatih zlikovaca. —
nedjela sjedila ona
skim sudom, gdje su
vanju sasvim slobod
Nekoji pak, ovim
dali se na „junačko
o. g. Toga smo nai
godišnju skupštinu
C. i M. Sve je tekl
iste smo sasvim za
noći oko 9 sata se
na „junačko“ delo.
njava u krčmi Josi
pak glazbari spremi
stanom u počast g.
dan komad, začne
nje sa triju strana
pred istim po glazb
Jedan je sokolaš-gla
glavu te je pao na
nego upravo curko
janje zakolje. Nije
taj kamen pogodio
je sjegurno bio nam
činom krvoželjni
bacali su nekoji ka
žandare. Pa da ovo
naci“ à la Musolino
kamenjem. Kad o
sunce, eto petorice
kama spremnih u
kojoj se flta ne pla
što zla ne dogodi.
ih milostivo prate d
Ivan Zornada od A
od Antuna, Lovro
Petar Matković od
nezakoniti sin Anice
ih još tuženih osim
Pa da nije sudbin
a u jutro „veriga“.
pohvaliti žandare i
oprezno i ozbiljno
imademo zahvaliti,
bilo na Vrhu više u

Razne prim

Ravnateljstvo I
Metoda za Istru
jedeće prinose: A B
u škrabici K 10·66.
zije u Dubrovniku
Društvo za štednju
ime potpore K 100.
Laništće K 52·34.
sastanku u Matuljan
Vinković, odvjetnik
Nikole Šimecki, trgo
vijenca na odar pok
G. Božo Biečić Zame
župnika Ivana Ben
3342·22. Družbina
Opatija K 195. Pogla
u ime potpore K 2
Račice šalje čisti

Voloski kotar

Veprinac. Muška podružnica Družbe sv. Cirila i Metoda — Veprinac, obdržavat će dne 15. t. mj. u 4 sata popodne gl. godišnju skupštinu s običajnim dnevnim redom na Veprincu u Komusićici.

Pazinski kotar

Javna zakvala. Za uspjeh izložbe slika u Pazinu izražavamo najsrdačniju hvalu svima, koji su nas bilo kojim načinom u našem nastojanju poduprli. Posebice zahvaljujemo gg. vitezu E. Lundu i vitezu dr. L. Schrottu, časnom franjevačkom samostanu u Pazinu, nadporučniku Skali i svima ostalima, koji su nam svoje dragocjene slike i druge umjetničke predmete posudili. Zahvaljujemo slavnom upraviteljstvu c. k. državne vel. gimnazije, koje nam je išlo na ruku radi uporabe dvorane te nam još inače u našem radu pomagalo. Zahvaljujemo upraviteljstvima pučkih škola u Pazinu, Zarečju, Lindaru, Gračišću, Pićnu, Sv. Katarini, Pazinskim i Motovunskim Novacima, Cerovlju, Gologorici, Humu, Draguću, Lupogiavi, Ročkom Polju, Roču, Buzetu, Tvrđu Kašćergi Žminju, Kringi, Kanfanaru i Puli; učiteljima, učiteljicama i vjeroučiteljima tih škola, koji nijesu žalili truda ni troška, da svoje učenike dovedu na izložbu. Slavnom općinskom poglavarstvu u Žminju i Roču neka bude izrečena osobita hvala, jer su većim novčanim doprinosom omogućila i siromašnijim učenicima svojih škola, da pohode izložbu. Tako isto zahvaljujemo i onim rodoljubima, koji su veću ili manju svotu doprinijeli, da djeca uzmognu pohoditi izložbu. Zahvaljujemo i onima, koji su darovima pripomogli pokriti velike troškove priredbe. Srdačna hvala gospodjama, gospodjicama i gospodi, koji su pomogli izložbu urediti, nadzirati i tumačiti posjetiocima. Na koncu zahvaljujemo i našim novinama, koje su izvješćivale o izložbi, naročito: Našoj Slogi, Edinosti, Slovencu, Slovenskom Narodu, Riječkom Novom Listu, Narodnom Listu i Obzoru.

U Pazinu, 7. lipnja 1913.

Odbor za Posvjetu:

Predsjedni Prof. Fr. Novljan. Odbornik Prof. S. Santel. Tajnik Dr. I. Prudan.

Iz Tinjana. (Sajam prodanaca.) Dne 9. t. mj. bila je u nas komisija za podijeljenje škole u hrvatski i talijanski dio ili bolje sajam prodanaca. Došli krnjelski štacari i kupovali prodance, koje su doveli na sajam još prodanije duše.

Svatko je mislio, da ne će biti niti jednoga sa talijansku školu, ali bilo je razočaranja, nicali su ko iz zemlje. Zar Talijani? — Evo jedan primjer: jedan, koji je upisao u talijansku školu, bio je upitan od komisije: „Come la se chiama?“ — odgovor bio je: „Imam jenega malega od 6, a jenega od 8 let.“

Niti šestina njih nisu ni toliko talijanski znali, da mogu kazati, da će talijansku školu; na talijanski upit svi su odgovarali hrvatski. Kad roditelji ne razumiju talijanski, što će znati djeca?

Naši Talijani, a ima ih u svemu sedam obitelji bez niti jednoga djeteta za školu, imali su pune ruke posla da dovode nesvjesne roditelje pred komisiju, kao što se volove vodi na sajam.

Narode, narode, kad ćeš postati sam svoj gospodar? Zar osamdeset Talijana u cijeloj Tinjanskoj općini da ima tisućama našega naroda zapovijedati?

Neka se srami svaki Tinjanac bez iznimke, dok ove sramote sa sebe ne zbaci!

A golemih batina zaslužuje, koji je doprinio, da nat narod počinja takove sramote i narodno izdajstvo!

Porečki kotar

Narodni ples u Ferenci kod Višnade. Kako javismo u prošlom broju, u nedjelju dne 15. t. m. obdržavati će ovdašnja podružnica Družbe sv. C. i M. svoj ples uz sviranje glazbe naše rodoljubne braće iz Kaštelira. Početak u 2 sata po podne. Ulaznina za muške 1 K a za ženske 20 p. Dakle uz ovako nizku cienu moći će svatko doći na taj narodni ples i veselo se pozabaviti u narodnom kolu. Napried za Družbu! U Nedjelju svi u Ference!

Koparski kotar

Iz Vrha, obćina Buzet. Dne 18. augusta prošle godine izvjesismo na zvoniku carsku i hrvatsku zastavu da proslavimo rodjendan Njegova Veličanstva. Osmorica od naših Talijančića razvjesili na nasilan način obe zastave u po biela dane i slijedeće noći bila hrvatska trobojnica sa stiegom spaljena nedaleko Vrha od nepoznatih zlikovaca. — Radi jednog i drugog nedjela sjedila ona osmorica pred rovinjskim sudom, gdje su proti svakom očekivanju sasvim slobodno prošli.

Nekoji pak, ovim uspjehom osokoljeni, dali se na „junačko“ djelo dne 25. maja o. g. Toga smo naime dana ovdje imali godišnju skupštinu podružnice Družbe sv. C. i M. Sve je teklo u redu i sa uspjehom iste smo sasvim zadovoljni. — No po noći oko 9 sata se abručka gamad dala na „junačko“ delo. Najprije nastala tučnjava u krčmi Josipa Hace. Kad su se pak glazbari spremili kući i pred župnim stanom u počast g. župniku odsvirali jedan komad, začne iznebuha padati kamenje sa triju strana po župnom stanu i pred istim po glazbarima kao tuča. — Jedan je sokolaš-glazbar bio pogođen u glavu te je pao na tla. Krv mu nije tekla nego upravo curkom curila, kao kad se janje zakolje. Nije manjkao vlas, da nije taj kamen pogodio gosp. župnika, komu je sjegurno bio namienjen. Niti ovim načinom krvoželni banditi još zadovoljni, bacali su nekoji kamenje na same c. kr. žandare. Pa da ovo nisu pravi noćni „junaci“ à la Musolino . . . . . na žandare kamenjem. Kad osvanu jutro i ogranu sunce, eto petorice sa „krunicom“ na rukama spremnih u Buzet u onu kuću u kojoj se šta ne plaća; a da im se putem što zla ne dogodi, umolili i žandare, da ih milostivo prate do Buzeta. Bili su to: Ivan Žornada od Antuna, Josip Žornada od Antuna, Lovro Sirotić pok. Antuna, Petar Matković od Jakova i Jakov Grbac nezakoniti sin Anice. Kako se čuje, bit će ih još tuženih osim ovih.

Pa da nije sudbina jarac: u večer „viva“ a u jutro „veriga“. Po savjesti moramo pohvaliti žandare iz Draguća za njihovo oprezno i ozbiljno postupanje. Njim se imaćemo zahvaliti, da nije onog večera bilo na Vrhu više ubitih.

Razne primorske viesti

Ravnateljstvo Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru primilo je nadalje slijedeće prinose: A B C klub Zagreb sabrano u škrabici K 10·66. Sedmi razred gimnazije u Dubrovniku sabranih K 7·80. Društvo za štednju i zajmovo Omišalj u ime potpore K 100. Družbina podružnica Lanišće K 52·34. Riječka akademija na sastanku u Matuljama K 60. G. dr. Božo Vinković, odvjetnik Karlovac šalje dar g. Nikole Šimecki, trgovca u Karlovcu, mjesto vijenca na odar pok. Marije Lukinić K 10. G. Božo Blečić Zamet K 1. Zapis blagopok. župnika Ivana Benedika iz Bazovice K 3342·22. Družbina muška podružnica Opatija K 195. Poglavarstvo općine Gospić u ime potpore K 20. G. Vodopija Mate, Račice šalje čisti prihod podružnici u Račicama K 49·50. G. Ivo Vivoda, učitelj Vrh šalje čisti prihod podružnice u Vrhu K 75. Živjeli plemeniti darovatelji! Naprijed za Družbu sv. Ćrila i Metoda za Istru!

Slavensko parobrodarsko društvo. Iz Trsta nam pišu, da je poznati hrvatski rodoljub i pomorski kapetan g. Kuzma Gamulin iz Jelše u Dalmaciji, sada boraveći u Trstu, došao na zdravu misao, da se u Trstu ustroji slavensko parobrodarsko društvo na karate. To bi se novo društvo imalo baviti plovitbom po jadranskom, sredozemnom i crnom moru. Novo društvo kani se ustrojiti samo domaćim kapitalom a zvati će se: „Slavenska slobodna plovitba“. Za sada kani društvo nabaviti samo jedan parobrod od kakvih 900 bačava a kasnije će dobavljati i druge poleg potrebe.

Mi pozdravljamo sa zadovoljstvom taj podhvat slavenskih rodoljuba.

Izbori u Trstu. U nedjelju 8. t. mj. počeli su u Trstu izbori občinskih-zemaljskih zastupnika. Tog dana biralo je u gradu 6 kotara 16 zastupnika a u okolici 3 kotara 4 zastupnika. Izabrano je u gradu 6 Talijana, u okolici 3 Slovenca. Potrebit je uži izbor u gradu u 4 kotara, i to u dva izmedju 5 Slovenaca i Talijana i u dva izmedju 5 socijalista i Talijana.

U okolici potrebit je uži izbor izmedju jednog Slovenca i jednog socijaliste. Uži izbori obavljaju se danas 12. junija.

Gnjusna klevota. Na prvoj skupštini talijanskog pučkog društva „Unione nazionale“ za Istru obdržavanoj dne 1. o. mj. zamolio je na koncu iste za riec, da pročita svoj sastavak učitelj talijanske pučke škole u Piranu Francesco Orbanich (puro sangue!) Taj sastavak vrvi tako prostim osvadama i tako gnjusnim klevetama dobačenim hrvatsko-slovenskom učiteljstvu Istre, da što takova nebi valjda mogao nadrijati ni posljednji fakin slavnog grada Pirana a dostojan je samo jednog izroda i odraz pokvarene i propale duše! Mi ćemo taj smradni sastavak priobćiti sav u prevodu neka vide naši učitelji kakvog druga imadu u osobi tog odpadnika.

Posvećenje i ustoličenje novoga porečko-puljskoga biskupa. Novine priobćiše onomadne viest — i mi po njima — da će biti novoimenovani porečko-puljski biskup presvj. gosp. Dr. Trifun Pederzolli posvećen za biskupa u stolnoj crkvi sv. Justa u Tratu na Petrovo t. j. na 29. o. mj. Kako doznajemo sada iz najpouzdanijeg izvora ta viest neodgovara istini, jer dan posvećenja nije još ste ustanovljen. Posvećenje vršiti će se negdje mjeseca agusta a ustoličenje u Poreču i u Puli negdje mjeseca septembra o. g.

Franina i Jurina

Fr. Dobar večer, Jure!

Jur. Bog daj, Frane, Bog!

Fr. Čuj, Jurina, ča ću ti pripovidati.

Jur. A ča novega?

Fr. Učera je bil puli mene kum Nadalin iz Tinjana. Pripovida mi je, da je njih plovan učinija „Marijino društvo“ i da je u to društvo upisa sve divojke i školane.

Jur. To je jako lipo od njega, da je takovo društvo ustanovija.

Fr. Počekaj, da ti napred povidam. Toga pusta da je bija u Tinjanu ples od Lege.

Jur. Ma, čuj Frane, kako je moguće, da se u Tinjanu drži ples od Lege, kada svih Talijana, koliko ih je u Tinjanu — od najstarijeg do najmladjeg — ni dosti za jedan ples?

Fr. Imaš pravo, Jure, ma na taj ples gredu najveć same taiijanske podrepnice.

Jur. A kako govore na plesu, kada ni ne znaju talijanski?

Fr. Sve samo hrvaški.

Jur. Lip je to ples od Lege, kadi se hrvaški govori!

Fr. Žalostno, ma tako je. Ali čuj još ovu žalostniju. Na ta ples da je pustija, reka je kum Nadalin, njih plovan divojke iz „Marijinog društva“.

Jur. Je li istina to Frane?

Fr. Kum Nadalin ne laže, ja bi prisega za svaku njegovu rič, da je istinita.

Jur. Bog moj, Bog moj, kamo ćemo dojti? Ča je to društvo ustanovija, da more divojke na ples od Lege slati?

Fr. Jure moj, mene su suze na oči hodile, kad sam to čuja.

Jur. A na ples Čitaonice brani društvenicam, jer ela je „liberalna“.

Fr. A nemoralni plesi od Lege u naših mestih su mu „klerikalni“.

Jur. Tako je, kad se najde zasukanih ljudi s puntilijem u glavi.

Visok posjet. Podružnica svakom prijatelju dobre kave poznate trgovine kave Julius Meinl u ulici Sergia 35 bila je onomadne odlikovana posjetom Nj. c. i k. Visosti prejasne nadvojvodkinje Marije Tereze i njezine kćeri, gospodje brodskog poručnika pl. Kloss. Visoke gospodje kupile su više stvari i izjavile se vrlo pohvalno o trgovini, koje proizvode cieni svaki sladokusac.

Št. 597.

Razpis natečaja.

Podpisano županstvo razpisuje sistemizirano mesto občinskega tajnika-blagajnika s slovenskim uradnim jezikom, z nastopom 5. malega srpna t. l.

Prosilci naj vlože svoje prošnje, kakor tudi dokazila:

a) avstrijsko državljanstvo,
b) starost najmanj 20 let,
c) domovinski list,
d) zdrav telesni ustroj,
e) spričevalo ponašanja,

najkasneje do 20. t. m.

Dokazati morajo tudi, da so absolvirali nižjo gimnazijo, ali nižjo realko, ali da so bili zaposleni v kakem občinskem uradu najmenj eno leto.

Prosilci rojeni, in imajoči domovinstvo v Istri imajo prednost.

Plače letnih 1200·— K te 200 K stanarine.

Občinski tajnik-blagajnik dobi ker je obenem tudi uradnik „Hranilnice in posojilnice v Marezigah“, letno nagrado v znesku 500·— K.

Zraven tega ima postranskih dohodkov v znesku K 100·—

MAREZIGE, 5. rožnika 1913.

Županstvo občine Marezige,
župan: Kocjančič.

Balkanski rat

na razglednicama dobiva se u

papirnici Laginja 1 dr. — Pula.

Prodaje se kuća i vrt. na lijepom mjestu za krčmu, na Monte Serpo, uz nisku cienu i na obročnu isplatu. Upitati via Giovia prolungata 307.

Broj 1777.

Raspis dražbe.

Občina Kastav, politički kotar Volosko raspisuje ovim putem gradnju občinskog vodovoda u Liscu, na temelju projekta izradjenoga po c. kr. melioracijskom uredu u Trstu od 10/1—13.

Gradnja je proračunana na 12875 Kruna 60 para, te se bude predala na temelju jediničnih, u proračunu ustanovljenih ciena.

Nacrti, proračuni, te opći i posebni gradjevni uvjeti stoje na pregled u občinskom uredu.

Pismene ponude sa vadijem u iznosu od 650 Kruna u gotovom novcu ili pupilarno osjeguranim vriednostnim papirima imaju se poslati podpisanom uredu najkasnije do 30. junija 1913.

Občina si pridržaje posve slobodni izbor ponuda.

KASTAV, dne 7. junija 1913.

Glavarstvo občine Kastav.

Načelnik: Jelušić.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.

Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913 do opoziva.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka, svake srieđe, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat Baška-Lopar-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Nerezine svake srieđe tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošnjmali-luka Sv. Martin-Lošinjveli-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.

Glavna odpravničtva:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 — Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni. Poslužba brza i točna.

Širite „Našu Slogu".

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe

jest jedini sapun koji čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje kopu, meknan i ljepšu put, što se na dnevno dolazećim zahvalama može nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova Lilienerema „Kanera" kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Cieva u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska raspašavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 314.

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4½%

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

„CROATIA"

osiguravajuća zadruga u Zagrebu. — Utemeljena god. 1884.

Centrala: Zagreb u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice. Podružnica u Trstu, via del Lavatoio br. 1, II. kat. — Telefon br. 3694. — Glavna zastupstva: Ljubljana, Novisad, Osijek, Rijeka i Sarajevo.

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti,
2. Osiguranja miraza,
3. Osiguranja životnih renta;

II. Protiv štete od požara:

1. **Osiguranja zgrada** (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica),
2. **Osiguranja pokretnina** (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.),
3. **Osiguranja poljskih plodina** (žita, sijena i t. d.):

III. Staklenih ploča protiv razbijanja.

Zadružna imovina u svim odjelima iznosi . . . . . K 3,013.332·66
Godišnji prihod premije s pristojbama . . . . . K 1,486.297·56
Isplaćene odštete . . . . . K 5,634.162·96

Sposobni posrednici i akviziteri namještenja se uz povoljne uvjete.

Povjerenik za Pulu i okolicu: Ante Iskra, Via Campo Marzio 5 I. kat.

POZOR RODOLJUBI!

ZAHTJEVAJTE POSVUDA
:: NAŠE IGRAĆE KARTE ::

„PRIMORKA"

PRODAJU SE U TISKARI, PAPIRNICI I KNJIGOVEŽNICI LAGINJA i dr., PULA.

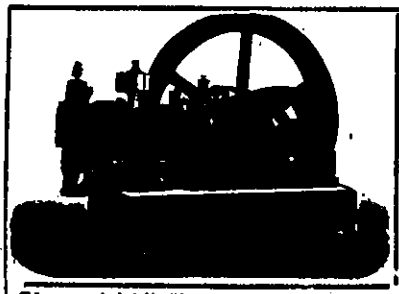

NAJBOLJI NAMJESTAJI SNAGE

kao motore na naftu sustava DIESEL, najnovije lučeće konstrukcije, premetni traktori po konjskoj sili na uru 1½ kil. više, motore na plin (gas), benzin, šestu, kameno ulje za obrtničke, poljodjelske i električne namještaje snage, dalje namještaje na mrtvi plin proizvodja:

DRAŽDJANSKA TVORNICA MOTORA

:: na plin d. d. ::

(A. G. Dresdner Gasmotorenfabrik vormals MORITZ HILLE, DRESDEN)

najveća špeciална tvornica Evrope

Glavno i isključivo zastupstvo, kamo sve upite upravljati valja:

Tehnička poslovnica:

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolo 2/b.

Dobivaju se potpune opreme za obrtnička i industrijalna poduzeća

Cijenik na zahtjev besplatno i bez poštarine.

Dopisivanje: hrvatski, slovenski, talijanski i njemački.

■ SVOJ K SVOMU! ■

TISKARA I KNJIGOVEŽNICA LAGINJA i DR.

■ ULICA GIULIA, 1. **PULA** ULICA GIULIA, 1. ■

preporuča se za

tiskarske, knjigovežke i galanterijske radnje.

Solidna izradba pečata iz gume.

Imade u zalihi

tiskanice i knjige za p. n. občine, crkve, škole i odvjetnike, posujilnice i konsumna društva, trgovačke knjige, pisamne za škole, kao i sve pisarske i risarske potrebštine. ■■■■

Broj 25. Pula, u četvrtak dne 19. juna 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce .. predbrojbu, oglase ltd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Rektamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } nagodinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu

Glavna skupština Družbe sv. Cirila i Metoda.

U prošlom broju donieli smo kratko izvješće o XX. glavnoj godišnjoj skupštini „Družbe sv. Cirila i Metoda", obdržane dne 8. juna o. g. u Kršanu.

Danas donašamo po obećanju godišnje izvješće, i to redom najprije govor predsjednika Družbe nar. zast. prof. Spinčića, a zatim cielo tajnikovo izvješće.

Predsjednikov govor.

Spinčić je najprije razložio zašto se gl. skupština nije obdržavala već 25. maja i konstatirao je, da je prisutno članova Družbe i više nego propisuje pravilnik, a zatim prešao na pozdravni govor.

Braćo i prijatelji! Sastali smo se ovdje — reče Spinčić — na medji dviju občina, kojih središta su više manje talijanski gradići Albona i Fianona, ali kojih je većina stanovničtva našega jezika i našeg imena. Albona i Fianona su stara, ali i imena Labin i Plomin su također stara, poznata već od 1300. godine, kad su se ovamo doselili vaši pradjedovi. Dobre ste ćudi, predobri, preblagi i to je jedan od glavnih razloga, da ste još uviek pod vlašću inorodnika, vaših narodnih neprijatelja, koji bi vas najradje utamanili. Tek pred 20 godina počeli ste se zanimati za političke izbore, birati u sabor i u carevinsko vieće, pa u tom biranju postupaste uviek poštenošću i čestitošću, koja vas resi kao malo koga drugog. Ali u pogledu občinskih izbora niste nikada zašli u pravu borbu, već ste inorodnicima puštali da vam gospodare, a oni rade o vašem uništenju. Od vas se traži plaćanje obć. pristojba, ali občina na vas ne troši ništa, ne brine se za vas ništa. Već je tome 10 godina, što je vlada odlučila doprinieti nekoliko tisuća, da vam se sagradi cisterna, ali krivnjom občine nije još ni sada izgradjena. Vi plaćate sve pristojbe, a protivnici vam ne daju ništa, niti za škole, niti za crkvu, niti za druge prosvjetne svrhe.

Na 12.000 stanovnika Plomina i Labina nema nego 6 občinskih jednorazrednih škola, a od tih 3 su Družbine zgrade. Da podigne prosvjetu medju ovim našim pukom, Družba je otvorila tri svoje škole; tako ima ukupno samo 9 škola.

Braćo i prijatelji! Robovanju vašem kriva je vaša narodna nesvjest i slaba prosvjeta, kriva je okolnost, što ste kod vaših narodnih protivnika zaduženi. Lišiti se morate duga zla druga; a lišit ćete se ga, ako marljivo šaljete vašu djecu u hrv. škole, pa ćete se tada prosvietliti i osvietiti i onda marljivim, trieznim i štedljivim radom osloboditi ćete se od tudjinaca. Kad ćete se ovako osloboditi i osviestiti, udarit ćete složno na vaše protivnike i sigurno osloboditi občine od tudjeg gospodstva.

Pozdravljam vas sve, koji ste ovdje prisutni i one, koji su kod kuće. S vama pozdravljam svećenike, učitelje i učiteljice, a naročito domaćeg župnika nar. zastup. Ant. Zidarića. Pozdravljam zastupnike štampe „Naše Sloge" iz Pule, „Pučkog Prijatelja" i „Hrvatske Škole" iz Pazina te „R. Novog Lista" iz Rieke.

Zatim je Spinčić izvjestio o Družbinom stanju. Njezin prihod bio je prošle godine oko 225.000 K, ali u tom je sadržana svota od 70.000 K, dana Družbi od c. k. vlade. Ona ih je dala za škole u Puli, Cresu i Lošinju, jer neće da ih uzdržava zem. vlast, koja bi ih bila dužna uzdržavati. Da nije bilo ovog doprinosa c. k. vlade, zlo bi bilo po Družbu, jer bi imali u godini 1912. za 20.000 K manji prihod nego u godini 1911. Razni prihodi od Družbinih proizvoda ne rastu, hrvatske občine su manje dale, podružnice koliko i drugih godina, a pao je samo jedan legat od preko 3000 K od Ivana Benedika, župnika u Brezovici. Inače su dali pojedinci i pojedina družtva, pa svima, koji su dali toplo zahvaljuje, kao i novinama, koje sabiru i bilježe prinose za Druž'u.

U Zagrebu su obstojali Ćirilo-Metodski zidari za Istru. To društvo se osnovalo god. 1903. sa izričitom svrhom da sabire za Družbu odnosno Istru, da za nju zidje. Po njima se je osnovala jedna knjižara za Istru, po njima se otvorilo u Zagrebu jedan kinematograf za Istru, oni su prirediali zabave za Istru i sabirali po kućama za Istru i sve svote davali su samo Družbi za Istru. Inicijativom Družbe organiziralo se god. 1909. narodni blagdan, koji je donio Družbi 30.000 K. Sliedeće godine preuzeli su Ćirilo-Metodski zidari u Zagrebu narodni blagdan u svoje ruke i svu sabranu svotu — 40.000 K — dali su Družbi za Istru. God. 1911., tad nisu više dali cielu svotu Družbi, već polovicu. Lanjske godine je također bio narodni blagdan, ali Družba nije dobila ni filira. Kad bi i htjeli, nisu mogli ništa dati Družbi, jer je komesar Cuvaj izdao naredbu, da se može sabirati samo za školske svrhe u Banovini. Ni inače Ćirilo-Metodski zidari god. 1912. nisu dali Družbi više od 2000 K, a ove godine dali su do sada 1000 K. „Hrvatska Narodna Straža", koja je preuzela od Ć.-M. zidara djelovanje, nije dala nego tek na velike pismene i otvorene molbe 4000 K, uz opazku, da žali da ta pripomoć nije veća, jer da su i izdatci Hrv. Nar. Straže toliko narasli, da joj nije moguće (?!!) uz najbolju volju više odrediti!

Braćo i prijatelji! Meni je jednako milo i drago svako hrvatsko diete, bilo ono sa skrajne istočne točke Srieme ili Drine, ili iz Savudrije, skrajne zapadne točke u Istri. Zahvaljujem svakome za svaku krunu što je daje za naučanje i prosvietljenje hrvatske djece. Ali ako je taka potreba, da se imetak od 100.000 K, što ga imade Hrv. Nar. Straža, mora potrošiti u drugim hrvatskim zemljama, pa i u samoj Banovini, neka Hrv. Nar. Straža ovu svu svoju u narodu sabranu svotu slobodno potroši i neka joj bude blagoslovljen rad. Ali ja držim, da su sada takova vremena, da se ne smije uporaba narodnoga novca odgadjati za drugu vremena i štediti. Ova vremena koja mi proživljujemo jesu najmučnija i najsudbonosnija, tako to ne ćemo imati gorih. Nerazumljivo je zato, što Hrv. Nar. Straža ovako razpolaže sabranim narodnim novcem i što ovako postupa prama Istri. Prilike su takove, da se ne smije niti iz daleka pomišljati na to, da se ovim narodnim novcem gradi u Zagrebu bilo kakav narodni dom.

Za priposlanu pomoć zahvaljujem C.-M. zidarima i Hrv. Nar. Straži i preporučamo im se i za u buduće.

Za očuvati našu hrvatsku narodnu stvar u Istri, mi smo prisiljeni apelirati na sve Hrvate, da odsele što više davaju za Istru i da sabrane svote namienjene Družbi sv. C. i M. za Istru, šalju izravno na ravnateljstvo Družbe u Opatiju ili kojoj bliže poznatoj podružnici. Troškovi Družbe su jako ponarasli. Družba ima 55 škola sa 75 učiteljskih sila. Prošle godine osnovala je 8 škola i jedno zabavište sa 12 učiteljskih sila. Uredjene su plaće učiteljskom osoblju, koje su sada jednake učiteljskim plaćam na javnim pučkim školama. Družba se je pobrinula, da njezin učiteliski personal bude osiguran u nemoći i starosti, te je u tu svrhu dala u mirovinski fond 86.000 K. Družba imade velike troškove ne samo za plaćanje učitelja, već i mnogo drugih izdataka, za zgrade, za uzgoj podmladka, mora se pobrinuti za otvorenje

Kanalizacija Vranskog jezera na otoku Cresu.

P. Josо Pavačić.

(Nastavak.)

Kako već spomenuh, otočani Cresa i Lošinja, osim ono nešto malo što se bavi ribarstvom, glavno im je zanimanje ovčarstvo. Ovce im podavaju najveću materijalnu ili novčanu korist. Sam otok Cres brojiti će oko osamdeset do devedeset tisuća ovaca. Toliko ovaca jamačno nigdje ne ćemo naći na svietu na tako malenom ambijentu. To je valjda unicum u cijeloj Austriji. Mimogred moram spomenuti, da je taj broj za tri dijela u statistici umanjen, i to s razloga, što se seljaci boje reći istinu, jer se plaše poreza; pa u mjesto reći imam sto glava, imam trideset komada.

Ovce otoka Cresa kao što i Lošinja lijepe su pasmine i dobro rentiraju, nu kud i kamo bi više, kad bi se tu rasu kritalo kojom plemenitijom. Ali tu bi trebalo, da priskoči vlada.

Pitanje nam se samo po sebi sada nameće: A otkuda za tolike životinje namaknu seljaci vode? Ta otok je Cres sam krš, bez izvora, bez živih vrela! Od kuda im dakle voda, bar u ljetno doba za vrijeme suše? O tom bi morao mnogo i mnogo pisati, nu ograničit ću se samo na glavnije.

Jest, Cres ne ima živih voda, nema izvora, nema vrutaka, pa zato prisiljen je svaki seljak, da učini u svojim pašnjacima umjetna sabirališta vode. Mora u svakom pašnjaku iskopati jamu i onda tu jamu cementirati, da kad dodje kiša, da mu se napuni vodom, i tako na taj način obskrbi za mjesec dana svoje stado.

Prosudimo sada, koliko to stoji novaca biednog seljaka? Nek se godimice takvih jama iskopa i cementira samo jedna stotina, i nek stoji svaka samo dviesto kruna, već dobijemo godišnji potrotak od 20.000 kruna.

Podjimo dalje! Mi znademo, i to iz žalosnog iskustva, da na otoku Cresu i Lošinju mjeseca lipnja, srpnja, kolovoza, pa i sve do polovice rujna vlada obično suša. Sretni smo, ako nam u ovo nekoliko mjeseca bar par puta dobro kiši — nu redovito, može se reći, ostanemo bez vode. U to vrijeme redovito isprazne cisterne i lokve i umjetna sabirališta. Kuda će sada seljak sa ovcama, gdje ih napojiti? Dok ima još kod kuće u cisternji vode, napuni par bačvica i nosi na pašnjak. Ali napokon pomanjka i u cisternjama. A sada? Sad mu ne preostaje, nego danomice voditi ovce na napoj po dva do tri sata daljine, a često čak i na Vransko jezero. Nije to šala pet do šest stotina ovaca tjerati po kojekakvim klancima i jadikovcima; to stoji truda i muke.

Seljaci prisiljeni su svakog drugog, trećeg dana voditi stado na napoj, ali nije moguće da jednom seljaku, koji ima u jednom prostoru pet, šest stotina ovaca, da mu po koja ne ostane i ta mora opet kroz tri, četiri dana trpjeti od žedje, a u najviše slučajeva pogine. Koliko od žedje pogine ovaca, to može vjerovati samo onaj, koji to svojim očima vidi. Rekoše mi seljaci, da im suša umanji ovce svake godine barem pet po sto. Recimo, da ne pogine od nestašice vode pet, nego samo tri po sto. Onda se na 80.000 ovaca godimice izgubi 2400 glava. Uzmemo li svaku ovcu, da vriedi samo 10 K, tad dobijemo štetu od 24.000 K.

To je samo gubitak na životinjama, a gdje je sada vrijeme, što seljaci izgube sa tjeranjem ovaca na napoj. Kroz ona tri ili četiri mjeseca sute, možemo mirno uztvrditi, da svaki dan po jedna osoba obitelji izgubi po jednu dnevnicu; recimo da tu dnevnicu izgubi samo pet sto obitelji, to bi bilo kroz tri mjeseca izgubljenih dnevnica 500 puta sto, odnosno u tri mjeseca 50.000. Kad bismo metnuli svaku dnevnicu samo 3 (tri) K, tad već dobijemo ogromnu svotu od 150.000 K.

Eto! uzmemo li samo ovčarstvo u obzir, tu već vidimo, koliku strašnu godišnju štetu pretrpimo.

Za gradnju umjetnih sabirališta	K 20.000
Poginulih ovaca	K 24.000
Gubitak na vremenu	K 150.000
Ukupno	K 194.000

(Sliedi.)

drugih novih škola, za podignuće školskih zgrada u siromašnim občinama, imade obveza za razne škole itd.

Narodi dolaze do slobode oružanom i bojnom silom, kako su je izvojevala naša braća na Balkanu, ili dolaze do slobode prosvjetom. To su dva najmoćnija sredstva. Družba radi prosvjetom. Ona hoće i želi, da razširi prosvjetu u ovom ogranku našeg naroda, koji je izvržen najvećoj pogibelji. Sireći prosvjetu i hrvatsku sviest u Istri, pomognut ćemo oslobodjenju cielog našeg naroda.

Na koncu je Spinčić — čija je jaka i muževna rieč bila pomno saslušana i primljena burnim odobravanjem — izpričao gg. Matka Mandića, dra M. Laginju i dra I. Poščića radi njihove odsutnosti; bili su zaokupljeni drugim narodnim radom.

(Sliedi.)

Narodni blagdan.

Iz mnogih hrvatskih krajeva stižavaju vrlo povoljne viesti o predstojećoj proslavi narodnog blagdana. Tako se je na priliku u Istri razmahala u tom pogledu upravo živahna agitacija. Brigu oko same proslave narodnog blagdana u Istri preuzela je naša velezaslužna „Narodna Zajednica za Istru“. Ona je ovih dana razaslala na svoje podružnice i povjerenike posebnu okružnicu, kojom ih poziv'je, da taj narodni blagdan što svečanije proslave, a uzav u obzir težak položaj naše Družbe i upravo goleme njene potrebe, neka porade, kako bi taj dan donio našoj Družbi što ljepši i izdašniji dar. Program proslave u svim istarskim mjestima bit će sliedeći:

1. U subotu, dne 5. srpnja svečana služba božja, kojoj bi imalo prisustvovati što više pučanstva. 2. Istog dana na večer kriesovi. 3. Sliedećeg dana u nedjelju propovied u crkvi o sv. Ćirilu i Metodu, a poslie sv. mise ili poslie podne učitelj ili tkogod drugi skupi narod i drži predavanje prema knjižici, koju će „Narodna Zajednica za Istru“ izdati u tu svrhu. 4. Poslie predavanja rasprodavanje rečenih knjižica medju narod. 5. Gdje je ikako moguće, neka se toga dana u Družbinu korist priredi pučka svečanost uz što manji trošak, a što veći dobitak. 6. Gdje to nikako nije moguće, neka se sabirnim arcima, koje će potpisani odbor poslati, sakupi što veću svotu za Družbu. 7. Sav sabrani novac dostavlja se odmah iza toga dana podpisanom odboru, koji će ga izručiti Ravnateljstvu Družbe kao posebni dar Istre prigodom proslave narodnog blagdana god. 1913.

Što se Dalmacije tiče, obrazovao se je u Zadru poseban odbor, koji će družbinom Ravnateljstvu biti na ruku i pripomoći, da ideja narodnog blagdana prodrije i u najzabitnije dalmatinsko selo.

Hrvatsko se je Primorje već izjavilo, da će i ove kao i prvatnjih godina raditi za našu Družbu. Naša primorska braća znadu, kako se istarski Hrvati moraju boriti protiv tudjina, koji se ne žaca nikakvih ni najodvratnijih sredstava, da se u ovoj biednoj zemlji nametne gospodarom.

Svoje nam pomoći neće uskratiti i drugi naši rodoljubi i prijatelji širom Hrvatske i Slavonije. Družba uzdržaje 55 zavoda sa 80 namještenika. Ovima će se pridružiti domalo još i drugi, ter to iziskuje borba, u kojoj živimo. Zapustiti nas u ovom času, značilo bi, predati nas na milost i nemilost Talijanima. A to ne će i ne može da učini nijedan Hrvat, u kome bije pošteno hrvatsko srce.

Iz carevinskog vieća.

U Beču, dne 15. juna 1913.

U Zastupničkoj kući carevinskog vieća raspravljalo se je petom minulog tjedna tako zvani mali financijalni plan; glasovalo se je o prelazu u podrobnu raspravu odnosnih zakonskih osnova; i načelo rasprave o privremenom proračunu za drugu polovicu tekuće godine.

Iz rasprave o malom financijalnom planu.

U prilog osnovama izjavila se sva njemačka sveza, i to poglavito obzirom na to, da bude omogućeno oživotvorenje činovničke pragmatike. Niemci bi pače zadovoljni bili, da se primi samo u toliko fin. plan, u koliko bi se pokrilo povišice činovničkih plaća. Tu bi jih valjda podupri i njihovi drugovi Niemci iz Češke, koji su inače veliki protivnici financijalnih osnova, jer bi se njihovim oživotvorenjem poboljšale financije kraljevine Češke, a to oni neće. Čim bi se to dogodilo, postala bi uzaludna njihova obstrukcija u češkom saboru. Za osnovu su takodjer Poljaci, ne samo s toga, jer jih hoće vlada, nego i s toga, jer bi po njima Galicija dobila liepih iznosa. Za nje se je izjavio i zastupnik iz Trsta dr. Gasser i to obzirom na povišenje činovničkih plaća. Inače se on pri toj zgodi tuži na to, što c. k. vlada zapostavlja talijanski elemenat (?!), i na to što se igra i vlada i parlamenat sa pitanjem talijanskoga pravnoga fakulteta. Moravski agrarac Njemac Luksch, je takodjer za financijalne osnove, jer bi njima Moravska došla do prihoda, kojih inače ne može dobiti, a treba jih.

Proti tim osnovama govorili su dr. Smodlaka. Sustavu, kojim se vlada, reče, neima se dozvoliti niti pare, najmanje mi Hrvati i Srbi, kojih se interesi politički, kulturni i gospodarski, najjače zapostavljaju. Proti osnovama su takodjer govorili češki agrarac dr. Vyskočil, češki radikalac Kalina i češki socijaldemokrat Modráček. K tomu njemački socijaldemokrat Jocki, te neki rusinski zastupnici. Ovi su svi najzešći, nepomirljivi protivnici predloženih financijalnih osnova. Oni neće, da se financije njihove kraljevine Galicije poboljšaju, dok se u toj kraljevini ne stvori njima povoljniji izborni red i dok jim se ne ustroji ili dade bar jamstva za skoro ustrojenje rusinskoga sveučilišta u Lvovu.

Početkom sjednice dne 13. t. m. bio je većinom glasova prihvaćen prelaz u podrobnu razpravu tih osnova. Zanj nije glasovao ni jedan Hrvat ni Srbin, a Slovenci samo iz Kranjske.

Razprave o privremenom proračunu.

U petak se je načela razprava o privremenom proračunu za drugu polovicu tekuće godine. Govorili su izvjestitelj proračuna dr. Steinwender; i izvjestitelji raznih predloga manjina. Medju ovima i zastupnik Gostinčar, koji je zagovarao svoj predlog, da se preko proračunske osnove predje na dnevni red. On i njegovi drugovi Hrvati i Slovenci, protivni su proračunu, jer vlada ne zadovoljava narodnim, kulturnim, gospodarskim potrebama slovenskoga i hrvatskoga naroda i jer vodi protislavensku politiku, koju toli rado podupiru Niemci.

Za odpust prišavaka.

Nema skoro dana, a da naši zastupnici u govorima ili upitima i privatno ne zahtjevaju, da se pričuvnici bilo na kraju, bilo na moru, puste kući.

Kad će biti prekinuto ljetno zasjedanje.

Zastupnička kuća imati će za ovaj mjesec posljednju sjednicu dne 19. t. m. Onda nastaje pauza do konca mjeseca, i to u svrhu, da mogu galički zastupnici, Poljaci i Česi ići na agitaciju za zemaljske izbore. Hoće li zastupnička kuća zasjedati u julu, to se još ne zna. Orisi najviše o Rusinima, dakako i o tom, dali će i u koliko Poljaci i vlada udovoljiti rusinskim zahtjevima. Kad bi se u julu sastala zastupnička kuća, raspravljala bi poglavito o službenoj pragmatici državnih činovnika.

Položaj na Balkanu.

Pula, 11. juna 1913.

Hvala energičnom posredovanju ruskoga cara neće doći do bratoubilačkog rata izmedju Srbije i Bugarske. Ruski car je naime brzojavio srpskom i bugarskom kralju, da sprieče bratoubilački rat i da on preuzima rasudu u spornim pitanjima obiju država. Srbski i bugarski kralj odgovorili su ruskom caru da primaju njegovu presudu i poručili da će odaslati svoje ministre predsjednike na sastanak za riešenje spornih točaka. Usljed toga je ruski ministar izvanjskih posala Sazonov pozvao ministre predsjednike četiriju balkanskih država, da čim prije dodju u Petrograd na jednu konferenciju.

Usljed ovog posredovanja ruskoga cara, predložila je Srbija Bugarskoj demobilizaciju četa, na što je Bugarska odgovorila, da Srbija navede ruskoj vladi razloge, s kojih je predložila demobilizaciju. Bugarska zahtjeva to zato, što Srbija neće da odustane od svoga zahtjeva o reviziji saveznickog ugovora. Ujedno se javlja iz Sofije, da je bugarski ministar predsjednik Danev izjavio, da će poći na konferencu ministara predsjednika u Petrograd tek onda, kad bude zajamčeno, da će biti ispušten iz presude ruskog cara i rasprave svi oni dielovi teritorija, koji su po bugarskom mišljenju nesporni.

Kako se iz svega ovoga razabire, sprema se Bugarska teškom mukom na pregovore sa Srbijom i prisilno se podvrgava presudi ruskoga cara. Tom je ponajviše kriva ratna stranka u Bugarskoj, koja bi žolila oružanom silom riešiti spor sa Srbijom, te okriviljuje dapače kralja Ferdinanda, što je u svemu popuštao Rusiji i da on kralj Ferdinand za volju Rusije nije htio dopustiti, da bugarska vojska sa Čatalidže udje u Carigrad. Radi svega hoće ta ratna stranka da kralja Ferdinanda zbaci sa priestolja a na njegovo mjesto postavi priestolonasljednika Borisa.

Dok stvari tako stoje medju saveznicima i u njima, ruska vlada i car stoje strogo na stanovištu, da se uzdrži balkanski savez i nadalje, te su jedino pod tim uvjetom prihvatili posredničtvo i presudu. To je pak najbolje jamstvo, da je rat izmedju Srbije i Bugarske uklonjen i da će na Balkanu nastupiti mir.

Prošloga tjedna ubili su u Carigradu protivnici sadašnje turske vlade prvog ministra Turske i doglavnika sultanovog velikog vezira Mahmud Šefket pašu. Ubili su ga na ulici, kad je prolazio automobilom u Portu, vladinu palaču, gdje je ministarstvo vanjskih posala. To ubijstvo je uzsiedilo kao osveta, kad su pristaše sadanje vlade potjerali silom iz Porte staru vladu (staroturke) i tom prigodom ubili vrhovnog zapovjednika turske vojske Nazim pašu. Ubojice velikog vezira su uapšeni, a uz to preko 400 drugih turskih odličnika i gradjana, koji da su u savezu sa tim ubijstvom i htjeli prouzročiti revoluciju u Carigradu, koja se imala razširiti po svoj Turskoj. Raspadanje turske države primiče se kraju, za čime neće nitko požaliti uzevši to s kojeg mu drago stanovišta.

Pogled po Primorju

Pulsko-Rodinjski kot.

Zahvala. Pod vodstvom svoga učiteljstva, priredile djeca Družbinih škola u Puli u nedjelju 15. t. mj. u 6. sati po podne na pozornici Narodnog Doma, predstavu sa pjevanjem u „Proslavu tisućgodišnjice kraljevstva hrvatskoga“, sa vrlo liepim prikazivanjem, što je prisutno občinstvo popratilo sa burnim odobravanjem. Da je sve krasno ispalo, hvala g. Vojski, koji je u tu svrhu sve sgodno na pozornici prirediio; g. Petanjku, koj je sa puno razumjevanja maskirao male naše predstavljačice i predstavljače; tiskari Laginja i drug., koja je u tu svrhu ustupila na porabu potrebite predmete, kao: krune, štitove, mačeve, tiskala besplatno pozive itd. i napokon sl. občinstvu grada Pule, što se je mnogobrojno odazvalo pozivu, te napunilo dvoranu i ulazninom te darovima doprinielo liepi obol u rodoljubnu svrhu djece hrvatskih škola u Puli.

Svima od srca hvala, a od Boga plaća! Pula, 15. juna 1913. U ime Družbinog učiteljstva: pop Fran Belavić, Družbin vjeroučitelj.

Glazbena večer s plesom Čitaonica u Puli priredjuje u subotu dne 21. t. mj. u velikoj dvorani narodnog Doma **Glazbenu večer s plesom.** Početak u 8 i pol sati na večer. Ulaznina 1 K po osobi.

Raspored: I. dio: 1. Brajša-Rašan: „Poputnica Družbe sv. C. i M. za Istru“ (mješ. zbor). 2. I. pl. Zajc: „Mletačke elegije“ — „Sala del maggior consiglio“, pjeva (bariton) g. I. Šorić uz pratnju glasovira. 3. K. Bendl: Ružinko má dřímej... (muški kvartet). 4. J. Oslisko: „San“, gusle i glasovir (gg. R. Johánek i dr. M. Vratović). 5. V. Novak: „Hrvatskoj“, muški zbor sa tenor solom (g. J. Stihović). 6. F. S. Vilhar: „Sarafan-parafraza“, glasovir (gdja Ivka Scalier). — II. dio: 7. F. S. Vilhar: „Lunica“ (mješ. zbor). 8. J. Hubelik: „Sérénade“, gusle i glasovir (gg. R. Johánek i dr. M. Vratović). 9. J. N. Hummel: „Brodar“, tenor solo (g. J. Stihović) sa pratnjom mumljajućeg zbora. 10. Fr. Liszt: „II. Rhapsodie hongroise“, glasovir (gdja Ivka Scalier). 11. a) J. Slogar: „Plovi ladjo“; b) I. pl. Zajc: „Za dom“ (muški kvartet).

Narodna Radnička Organizacija u Puli priredjuje u nedjelju dne 22. t. mj. u 5 sati po podne Veliku vrtnu zabavu u Nar. Domu uz sudjelovanje sokolske fanfare u Puli. Na zabavi biti će šaljiva pošta, srećolov, ples itd. Ulazne clene za članove 30 para, za nečlanove 40 para, za ženske 20 para. Čisti prihod ove zabave ide u korist podpornog fonda bolestnih članova R. N. O., te se s toga nadamo, da će radnici i prijatelji radništva dolrliti na istu u velikom broju i time doprinieti plemenitoj svrsi.

U znaku svjetla i znanja. U mjestnom listiću kamorre od 16. t. mj. čitamo jedan dopis iz Dobrinja, u kojem neki dobrinjski liberalac (ali ne Hrvat, premda bi morao biti po rodu i odgoju u školi) iznaša borbu izmedju dobrinjskih liberalaca i klerikalaca. Sav dopis nas se niti malo ne liče niti dira, ali moramo ustanoviti žalostnu činjenicu do kakove mržnje dovodi osobna strast u borbi izmedju osoba a ne načela. Svakako je pako još žalostnije, da dobrinjski liberalci moraju svoju žuč izlievati u najgnjusnijem libellu što izlazi barem u Austriji; svakako služi to na liberalnu čast nekim dobrinjskim akademičarima, dok dopustaju da dobrinjski liberalizam štiti jedan libel i glasilo one poštene tvrdke Galante e Ci. Ako se netko u Dobrinju ugodno sjeća svoje negdašnje kućne dobre sveze sa istarskom juntom a ne može otresti se te hereditarne „rodbinske“ sveze a da barem jednom na godinu ne zapuše u talijanski rog, makar i pod firmom hrvatskog liberalizma, liberalna akademska omladina dobrinjska trebala bi ipak toliko poraditi, da se oslobodi čovjeka, koji je liberalac i klerikalac, Hrvat i Talijanaš, ili bolje rečeno: ni prvo, ni drugo, ni treće, ni četvrto; njemu je u istinu najbolje mjesto u liberalnoj stranki, ako je ista „la redimitrice del popolo dalle tenebre dell'ignoranza e della superstizione“ i u koliko njegov moždjanski sustav može istjerati iz sebe injoranciju i superstiziju.

A misteru Malu Šućiću čestitamo, što ga hvali organ firme Galante-Fišnich e Ci.

Nestašica vode u Puli. Glasilo puljske kamorre od novijeg doba svaki dan kritikuje i prigovara općinskoj upravi u Puli radi djelovanja vladinog komesara na općini puljskoj. To zadirkivanje ima očitu svrhu, da vlada razpiše izbore za općinsko zastupstvo i da se tako kamorri a najviše novinici te kamorre povrate ona liepa i plodonosna vremena, kad je kamorra i ta novinica jela i grabila iz punog korita.

Mi ne ćemo, da branimo sadanju upravu pod vladinim komesarom; konstatiramo samo to, da glasilo kamorre psuje sada ono, što su stvorili njegovi kamoraši i prouzročili ovo derutno stanje na općini puljskoj. Vladin komesar u Puli morao bi biti jedan vrlo spretan i sretan magičar, da bi mogao u godinu dana sanirati ono, što su kamoraši kroz 20 godina krali i žderali (a to je na što zazubice rastu glasilu kamorre) i porinuli općinu puljsku u one silne dugove, na koje treba da općina plaća godišnje skoro do 300.000 K kamata! Odatle dolazi, da čutimo u Puli ne samo ove godine nestašicu vode, pošto smo takvih godina imali pod upravom kamorre više, a to ne samo u ljeti nego i po zimi. A to je naravska posljedica, kad je kamora posušila općinske blagajne, moraju se posušiti i općinski zdenci. Po tome se vidi, da ne psuje kamorra svoja nedjela radi sebe i loše sadašnje uprave na općini puljskoj, nego radi svog interesa, jer je već skoro godinu i pol, da kamorra i njezino glasilo ne vide općinske kase!

Gospoda od cenzure. Kako smo javili u zadnjem broju, uveli su na ovdašnjem c. k. kotarskom poglavarstvu uredovne sate od 8 u jutro do 2 sata po podne. Mi ne možemo imati ništa proti tome, dapače smatramo opravdanom tu odredbu u ovoj ljetnoj sparini. Ali imamo proti tome, što nam gosp. Mlekuš, šef ovdješnjeg redarstvenog odsjeka poručuje, da mu moramo naš list poslati na cenzuru najkasnije do 2 s. po podne. Mi poručujemo pak gosp. Mlekušu, da naš list izlazi svaki četvrtak i nastojimo da u taj dan izadje, ali na točan sat ne možemo biti vezani radi nepredvidivih tehničkih uzroka. Mi znamo samo to, da mora cenzura skrbiti te koji od činovnika bude uviek na mjestu za cenzuriranje, kao što je naša dužnost, da predamo list kroz dan na cenzuriranje. Nepojmimo, zašto je kapetanat odredio u spomenutoj satnici uredovnih sati inspekciju od 4 do 6 s. po. p. Ta bi bila izlišno, kad ne bi rabila za izvanredne slučajeve. Neka nam gospoda ne zamjere, ako opazimo, da nisu tu stranke a ni mi za njihov komoditet, te ako ga hoće već imati, to neka si ga uživaju u miru božjem ali na svoj račun a ne na uštrb stranaka.

Izlet u Premanturu. „Hrvatski Sokol" u Puli priredjuje na Petrovo i Pavlovo dne 29. o. mj. Izlet u Premanturu, gdje će prirediti javnu vježbu uz sudjelovanje društvene fanfare. Ura odlaska iz Pule bit će priobćena u sliedećem broju. Umoljava se članove, da kod ovog izleta sudjeluju u čim većem broju u društvenom odielu.

Voloski kotar

Razne iz Mošćenica. *Občinske stvari.* Našom općinom zapovjedaju, kako znate, domaći ljudi, ali ne po svojoj glave i pameti nego onako, kako im napuhnu glavu Talijani iz Lovrana i Voloskega — ala Marki i Costantini. — Poteštat je stari Maras — dobričina, ali čovjek, koji bi za plaću sve učinil, pa tako se dogadja, da za volju svojih gospodara pusti, da nam sve propada i da se s nami svi rugaju. Tajnik je potestov kunjado bivši pomorski kapetan Lovrić-Mohović, koji je malo bolji od potestata. On će znat možda dobro brodom vladat, ali za vladat općinu ni i neće nikada bit. Dandanasnji treba za takovu službu imati čovjeka učenoga, umetnega, koji je bil nekoliko vremena na kakovoj većoj općine. Općinski tajnik mora poznavat zakoni i propisi, jer je on duša cele općine. A tega svega ni kod našega Lovrića.

Općinsko zastupstvo ili raprežentanca sastoji se od 24 muža, od kojih će njih polovica na svaku potestovu reč: šior ći, a od one druge polovice će još ki ta poradi razneh obziri va odlučnoj potrebi glasovat proti svojoj pameti i uvjerenju. Vidite na priliku, kako su se lepo ponesli na zadnjoj sedute: Gospodin doktor Udina iz Trsata, kega su va jednoj prvoj sedute bili imenovali za općinskega liečnika, pital je, da bi ga uzeli u općinsku svezu a to će reć, da ga store Mošćenićanom, i na mesto da ga s obim rukama primu, oni ga odbiju, i to samo za to, jer su ih na to njihovi krivi učitelji nagovorili. A mislili su tužni ljudi, da su Bog zna što učinili. Oni ne znaju, da će g. Doktor Udina postat jednako austrijski sudit, jer će ga koja druga općina uzet u svoju opć. svezu, a posle godine dan on će sasvim tim bit Mošćenićan, kako i mi drugi.

Tužni ljudi, zašto se date tako varat i za nos vuć od hujega od sebe. Ne vidite, da vam se celi svet ruga? Niste čuli što govore ljudi od kapitanata za vas?

Imate učitelji, imate plovana, imate učeneh ljudi, pa zašto se s njimi ne svetujete, zašto ne učinite onako, kako vam oni govore? Nego neki od vas misle, da Lovrić i Maras sve znadu pa njih poslušaju, ali te se jedanput gorko zato kajat.

Gradnja mula u Dragi. Već treto leto grade u Dragi mul, a još ga nete ni ovo leto po svoj prilike svršit. Imprezu ima nekakov Piranez, koji se ruga i s nami i s governom, jer radi tako, kako mu torna konat. Ove je komedije reć bi već sita i oblast, pak je poslala novoga asistenta i i sada gre delo malo brže napred. I neka već jedanput svrše s tim, jer je ovo na sramotu celemu statu!

Gradnja škole u Dragi. I novu školu grade u Dragi, ali i to delo gre tako pomalo i kilavo napred, da ne znamo ni sami, kad će bit gotovo. Kako čujemo, imala bi kuća biti posve gotova za početak drugega školskega leta, a kad tamo, još ni niti pod krovom. Dobro bi bilo, da oni naši ljudi, koji su u mjesnom školskom vijeću u većini, malo požure s tom gradnjom.

Javna zahvala. Prigodom vjenčanja gdjice Dolores Deškoviće i g. Medanić u Dragi Mošćeničkoj, sabrala se na predlog gdje Ljubice Deškoviće lijepa svota od K 84·30; ta se svota na želju dotične mlade gospodje podielila na dvie polovice tako, da jedna pripadne našoj Družbi sv. Ćirila i Metoda, a druga „Pučkom Društvu Sloga" u Mošćeničkoj Dragi.

Naše društvo je rečenu svotu od K 42·15 primilo, pa se na plemenitom daru najljepše zahvaljuje svima darovateljima, a dvostruka hvala rodoljubnoj mladoj gospodji, koja je vazda do sada pokazala blagonaklonost našemu društvu. Pratila je sreća, nju i vojna njezina! Živili!

Za „Pučko Društvo Sloga".
Odbor.

Pazinski kotar

Iz Pazina. Dne 14. i 15. ovog mjeseca posjetio nas je amo odio slovenskog kazališta iz Trsta, te nas je ugodno zabavljao dvie večeri. Imali smo dvie predstave i više pjevanih komada.

•

Ovih će ferija akadem. društvo „Dobrila" držati ovdje u „Narodnom Domu" prvi praktični tečaj za vodje omladinskih društava. Na taj će tečaj doći iz svakog društava. Na taj će tečaj doći iz svakog omladinskog društva po dvojica (vodja i tajnik), a tečaj će trajati 3 do 4 dana.

Kao predavači i tumači bit će pozvana ova gospoda: dr. J. Krek, nar. zast., preč. g. J. Grašić, župnik u Bermu, dr. A. Gržinić, liečnik u Pazinu, F. Trampuž, upravitelj uzor-gospodarstva, J. Bačić, upravitelj pripravnice, prof. I. Butković, dr. Ćiril Brajša, odvj. koncipijent, učitelj Tomašić, Ačim J. Pilat, urednik, Lj. Špacapan, upravitelj tiskare, Š. Picinić, bogoslov i akademičari Vj. Gortan i O. Pavlinić.

•

„Odbor za Prosvjetu" je prošlih dana imao svoju sjednicu, na kojoj se je govorilo o krasno ispaloj izložbi. Razpravljalo se i o dalnjim koracima na prosvjetnom polju našega naroda.

•

Obća je tužba našega naroda radi velike suše. U mongim je čatrnjama pomanjkalo vode. Zlo je veliko ova suša za povrće i krmu. Svi željno očekuju, da nam se Bog smiluje i pošalje blagotvornu kišu.

Iz Čepića kod Jezera. Naši jadni desperaduni t. z. Talijani moraju i kod nas pokazivati svoje divljaštvo. Ohrabreni mirnoćom naših ljudi i zbog nesviesti ovdašnjega pučanstva, tri četiri dokladena gladuha uznemiruju neprestano naše mirno mjesto. Glavni vodja te desperatne bande jest neki pečeni Talijan, koji se nije sramio tražiti pomoći kod nas Hrvata a i danas živi jedino od naroda, kojega mrzi i proganja i čini svakojake pogrde svetinjama našega naroda, komu ima svaki dan zahvalit, da se najede dobroga kruha. Ta dokladena i propala banda dala se i na najgore divljaštvo, te je u noći 6. t. m. pred školom porezala kestenje, što su ih tamo zasadili za hladovinu i poljepšanje. Od takvih brutalnih stvorova ne može se drugo ni očekivati; ali se čudimo, da takova nedjelja počinjaju ti vandali usprkos žandarmerije, koja ne može da tim propalicama i skroz pokvarenoj i prostačkoj čeljadi stane na rep i priuči miru i redu. Ovdje se svatko čudi, da nekolicina klateženjaka radi što hoće u našem mjestu. Ali može našem inače mirnom narodu dozlogrditi to razvratno postupanje i izazivanje ovdješnje talijanske klateži, pak zato pozivljemo c. k. kotarsku oblast u Pazinu, da žandarmeriji u Čepiću naloži neka strogo pripazi na te klateženjake i uviek po zasluzi kazni, bolje prijavi, da budemo imali već jednom mira od tih dotepenaca. A samo malo bolje volje i više strogosti sa strane ovdažnje žandarmerije, pak će i ovdašnji šarenjaci povući rep medju noge, i biti će opet mir. Bolje da to učine oblasti, nego li narod sam, jer će se tako izbjeći velikom zlu.

Porečki kotar

Iz umaškog mandarinata. Iz *Lovrečice* nam pišu: Naš mandarin u Umagu upravlja s nama po kinezku i nadalje. U ožujku t. g. došao jedan naš pošten čovjek a pravi narodnjak, koji neće da zataji svoj rod, kako bi to htjeli na umaškom mandarinatu, na umaški mandarinat i zatražio od mandarina dvie uredovne svjedočbe: jednu za ciene grozdja g. 1907. i ciene vina 1908., drugu od ponašanja. Odgovori mu mandarin, da će mu svjedočbe o cienama dati, a onu od ponašanja da ne može dati, jer da dobra o njemu ne može napisati a slaboga da neće (ipak su i mandarini dobra srca! ?). Odgovori mu naš čovjek, da on od njega ne treba milosti, nego neka mu dade svjedočbu kako najbolje znade po svojoj savjesti, na što mu odgovori, da će se dati informirati.

Tako čekao naš čovjek i čekao, ali nikad dočekao. Podje više puta na mandarinat, ali bez uspjeha, jer su se mandarinovi klepci uviek izgovarali, da je ta stvar u rukama mandarina. Povratio se naš strpljivi čovjek ponovno i napokon nadje njihovu milost gosp. mandarina. Poklonivši mu se sa dužnim strahopoštanjem, upita ga ponizno za svjedočbe. Mandarin se na poniznog molitelja niti ne obazre, već oholo i prezirno odsječe kratko: nedam ništa! Naš jadan čovjek se na to nešto odvazi i na pol usta hoće da reče: protestiram, ali jao i naopako po se.

Mandarin skoči, ko zmijom uboden, na krakove tanke i strašno ljuto svom žestinom se izdere na molitelja: što ti jadna rajo usudjuješ se ovdje pred mojim svjetlim i veličanstvenim obrazom protestirati; izdiri odmah van, jer inače zovem moje vierne hlapce da te okuju u debelo gvoždje i bace u najdublju tamnicu mog mandarinata. Videći tu grozu i užas, odšulja se na polje, jer bi bio uzaludan trud i velika pogibelj ostati i nadalje u blizini svjetle obrazine g. mandarina. Tako ostade bez traženih svjedočba a bit će tako i dalje, dok god budemo u ovakvom mandarinatu ili ne zapušemo u mandarinov rog.

Jednoga dana vozio se taj isti čovjek parobrodom iz Trsta u Umag u I. razr. U istom razredu bio je mandarin s jednim svojim repnim hlapcem . . . recimo Italikon. Kad su ga opazili skočiše tražiti brodskog komesara, zahtjevajuć, da ga iztjera iz I. razreda, ali im komesar odgovori, da to ne može učiniti, jer da je čovjek platio I. razred. Na to se rep mandarina uzvrpolji i zače fino žvakati: cossa kvel p . . ko de un šćavo ga de star dove stemo noi cho per via de lui no podemo parlar niente; mi saria bon de darghe anke un šćafo e cazzarlo fora. Ali, ali, Italikon „saria bon", nu falilo je kuraja, jer se nije nalazio u mandarinatu nego na parobrodu.

Takvih slučajeva šikanacija, prkosa i tiranije s našim ljudima i institucijama umaškog mandarina i njegovih repova i podrepnjaka, mogli bismo nabrojiti, da ne bi stalo u dva ciela broja „Naše Sloge". Naši odpadnici, podrepnjaci i prodanci imaju od mandarina sve, a pravi i pošteni ljudi, koji ne pljuju u svoj obraz, ne taje svoj slavni rod i jezik, ti su po mandarinatu proganjani, zapostavljani i u svakom pravu spriečavani.

Radi toga postupka i zbog tih kinezkih odnosaja nosi mnogo krivnje i bivši kot. poglavar u Poreču Murat, koji je sa onim svojim famoznim fermanima znao pogodovati mandarinovu samovolju i pašovanje.

To nesnosno stanje ovdješnjem je narodu dozlogrdilo do preko očiju; u narodu sve vrije radi tog mandarinskog postupanja, te bi moglo doći skoro vrieme, da se prepuna gorka čaša čemera i strpljivosti prelije i uskipi u narodu.

Državne vlasti se već dugo vremena na to upozoruju, da učine tom nedostojnom stanju jedne uredjene države kraj, i da učine red tako, da nam postave jednog svog komisara, koji će unesti pravo i zakon i za naš narod, koji užasno stenje pod nepravdama i nezakonitostima bezobzirne i silovite talijanske klike u Umagu.

Iz Kaštelira. Glavna godišnja skupština ovdašnje podružnice Družbe sv. Ćirila i Metoda obdržavati će se u nedjelju dne 22. o. mj. u društvenim prostorijama.

Iz Kaštelira. Prije malo dana preminuo je ovdje šarenjak . . . . ćić — otac mu je došao iz Kranjske. Pred mnogo godina darovao je sav svoj imetak svojoj kćeri; ali za Talijane ostao je još uvjek posjednik i porezník, i kao takav glasovao je za iste kod svakog izbora. Doživio je visoku starost u najvećoj bijedi: stradao je i gladovao kroz dugi niz godina. Talijani starali su se, da se na dan izbora nažderе i naloče — i ništa više. Na dan pogreba pratili su ga diviji janjičari sa svojom klepačijom (glazbom) da mu se narugaju u najozbiljnijem času, a kod sprovoda bilo je dakako samo desetak baba i malo dječurlje.

Evo taku svršavaju izdajice svojeg naroda; a narod će proklinjati njihove kosti, koje nisu dostojne, da ih rodna gruda krije.

Šarenjaci, kolikogod vas ima i gdjegod se nalazili zapamtite si dobro: Talijani, naši krvni neprijatelji, vam se liže dok vas na biralište gone kao govedo na samanj; kasnije por . . . ščavi. Oni vas od srca mrze, preziru i ćak kod pogreba vas ruglu izvrgavaju, što Vam jasno potvrdjuje gori navedeni slučaj. Skrajna je doba da otvorite oči!

Koparski kotar

Iz Huma. Ne će valjda biti diljem Istre Hrvat ili Slovenac, koji nije čuo spominjati o tom talijanaškom leglu. Stalno je svatko više čuo pripovietdat no je čitao o dogodjajima, koji se ovdje zbivaju, jer rietki su odavle dopisi, koji bi braći Hrvatima i Slovencima svaku bar glavniju stvar donieli na vidjelo; ta priučili smo se na takav život, pa uzimljemo sve na laku ruku, misleć, da će sliepac već jednom otvoriti svoje zarašćene oči.

Dragi čitaoče, ne moj prebrzo zaključiti, da boravimo u Humu možda sretne dane kao ti medju ujedinjenom i prosvietljenom braćom. Ne, jer kako možemo, kad je živalj tako zasliepljen, da su ti sva nastojanja, svi nagovori uzaludni, da ga oslobodiš iz pandža kletog dušmanina. Zaista ne može si ni najučeniji čovjek stvoriti jasan pojam o ovdješnjem elementu, koji ne boravi bar nekoliko nedjelja medju njim. Tako boraveći ostavit će taj osinjak iznarodjene braće i krenut u svoj mili zavičaj, al uvjeren budi dragi štioče, da ćeš sam sebe pitati, kakav je to narod, koji se dade od dvojice trojice bezbožnika i fanatika tako ludo zasljepljivat i voditi za nos; naravno, da toj trojici je to kruh svakdašnji od kog živu, a ostalim ponor, u kojeg će se jednom svaliti.

Ta trojica, od kojih je jedan, kako naši ljudi kažu došao trbuhom za kruhom iz zemlje, za kojom teži mnogi mladić humski, vode svu humsku politiku, fanatizirajuć jadan puk kad s njime govore, a kad se okrenu i svaki nastavi svoj put, rugaju se za njim govoreći mu rieč, koja je Talijanima najsladja „ščavi" i slično. Zaveden narod to dobro znade, ali ipak ne će da krene s pogubnog puta na put sreće i blagostanja. Djeca će psovati njihovu tvrdoglavost kad budu, nalazeć se u svietu morala tudjinca moliti, da mu list piše kući itd., jer ona sama ne će znati. A tko je svemu tomu kriv? Nitko drugi van roditelji, koji ne će slati svoju djecu u školu, gdje se uče u onom istom slatkom materinjem jeziku, koji govori sav narod humski?

Ogromna je većina posve uvjerena, da tako ne bi smjelo dalje, al ti se boj mene, ja tebe i to je pogiaviti razlog, da se narod ne da privesti na pravi put.

Premda troši „Lega" godimice velike svote za taj čisto hrvatski kraj, mogao bi ipak koji napredniji Humljan uskliknuti, da čovjek, koji ide samo za tim, da mu dieca dobija na dan kljebac kruha, ne može imat nade u bolju budućnost, ne može napredovat, a tko ne napreduje, taj nazaduje.

Sami bivši učitelji ovdašnje legine kovačnice, izraziše se ne jednom, da ne mogu povjerenu im mladež ni u čemu ništa naučiti, ne poučavaju li ih bar nekoliko u njihovom hrvatskom — jeziku. Jedan je dapače kazao, da nema smisla legina škola u takovom kraju, gdje se govori samo hrvatski, jer da se time narod jedino zaslepljuje, a koristi nikakve nema. Neboji se izraziše ovako, drugi su dapače pljuvali i rogove pokazivali proti selu ostavljajući ga za vazda govoreći: „Fuor di servizio si, ma a Colmo fra quelli schiavi più no".

Da bi ti zasliepljeni Hrmljane samo ove dvie rieči razumio, ne bi se stalno dao onako izrabljivati od svojih tobožnjih apostola, koji ti vele da si „puro sangue", već bi ti otvoreno, neustrašivo ustao na obranu svog jezika, koji mora biti svakomu sladji i miliji od vlastitog života. Nema na svietu čovjeka, koji je proti tomu, da se ne uči više jezika, al uviek je valjda prvi onaj, s kojim te je mila majka bezbroj puta zaljuljala u slatke sanke. Svi učenjaci, ma bili oni koje mu drago narodnosti toplo preporučuju, da se najprije dobro nauči svoj jezik, a kad se istog dobro prokuhalo, treba učit onaj svojih najbližijh susjeda, da se može bolje obćit s njima, a i širiti svoj duševni horizont.

To dobro znadu svi, ma iole napredni narodi, samo naš humski, koji ne vidi ni do nosa, pljuva sebi u lice, zašto će se jednom kajati, nu bit će prekasno, jer: „kajat se treba dok je doba", liepo kaže naš neumrli pjesnik Mažuranić. (Sliedi.)

Franina i Jurina

Fr. Ministar Cali ki stoji va Lovrane, je pitat komun, da bi mu prodal mesto va cimitere, za storit tombu.

Jur. Pa ca nisu mu prodali.

Fr. Ne, lego su mu darovali ža neki meriti, a za ki Lovranci niti ne znaju.

Jur. Ali zna ben Rigo i Pikastrace.

Fr. Ali ovi su oni kako neki drugi keh ima va Lovrane ki su proti Austrije.

Jur. Ali ni protejli jednu siromasnu udovicu, koja je nasa i sini su njoj za nas i pravi Austrijci.

Fr. Tako se more reć da su dekorali ministra „per i meriti dei poperdili".

Razne primorske viesti

Našim dopisnicima. Umoljavamo ponovno naše vrlo cienjene dopisnike, da nastoje te budu njihovi sastavci nama uručeni najkasnije u sriedu u jutro, jer inače ne možemo iste uvrstiti već u slijedeći broj.

Izbori u Trstu. U četvrtak 12. t. mj. vršili su se uti izbori, pri kojima je bilo izabrano 5 socijalista i 5 Talijann. Dok su pri tim izborima socijalisti bili izabrani pomoću slovenskih glasova, socijalisti nisu htjeli pomoći da budu izabrana barem dva Slovenca proti Talijanima. Mjesto pomagati i jačati opoziciju, socijalisti vole da se jača vladajuća talijanska klika. Crna nezahvalnost!

Dne 13. t. mj. biralo se u III. izbornom razredu 16 zastupnika. Slovenci su postavili i u tom razredu svoje kandidate, koji su opet dobili liepi broj glasova. Tog dana izabrano je 14 Talijana, dok je u šestom kotaru bio nuždan uti izbor između dva socialista i 2 Talijana. Taj uti izbor obavio se je u utorak 17. t. mj. pri kojem su izabrana dva socialista; Slovenci su i taj dan glasovali za socialiste.

Jučer u sriedu biralo se u 6 gradskih kotara 16 zastupnika. U tom izbornom razredu uvršteni su izbornici akademske časti, državni i občinski činovnici, pomorski kapetani i dr. Slovenci su postavili i u tom izbornom razredu vlastite kandidate. Izabrane je 16 Talijana.

Slovenci su do sada i kod ovih izbora zadržali svoje prijašnje pozicije, a uz to su pokazali svojim glasovima u samom gradu da napreduju.

Prieštolonasljednik Crnegoro u Opatiji. U utorak prispio je crnogorski prijestolonasljednik knežević Danilo s pratnjom u Opatiju, gdje će se zadržati par tjedana.

Promocija. Dne 12. t. mj. bio je promoviran na čast veterinara na c. kr. vis. veterinarskoj školi u Beču g. Ivan Banovac, rodom iz Starog Pazina u Istri.

Poziv

na godišnju glavnu skupštinu „Gospodarskog društva" u Sv. Martinu kod Buzeta, koja će se obdržavati u subotu dne 28. juna 1913. sa sliedećim

dnevnim redom:

1. Izvještaj upravnog i nadzornog odbora.
2. Odobrenje računa za god. 1912.
3. Biranje upravnog, nadzornog odbora i mirovnog sudišta.
4. Slučajnosti.

Početak točno u 9 sati na večer. Tjedan dana prije bit će na ogled društveni računi svim članovima.

„Gospodarsko Društvo"

Buzet-Sv. Martin, dne 14. juna 1913.

Odbor.

Prodaje se kuća i vrt, na lieopom mjestu za krčmu, na Monte Serpo, uz nisku cienu i na obročnu isplatu. Upitati via Giovia prolungata 307.

Balkanski rat

na razglednicama dobiva se u

papirnici Laginja i dr. — Pula.

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Trg Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe jest jedini sapun koji čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put, što se na dnevno dolaz. čim zahvalama može nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim liekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova Lilienscrema „Manera" kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Ciena u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.

Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913 do opoziva.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka, svake srieđe, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Bali-Merag-Krk-Punat Baška-Lopar-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Nerezine svake srieđe tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Lošinjveli-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.

Glavna odpravništva:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

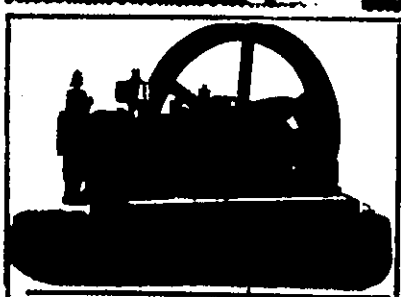

NAJBOLJI NAMJEŠTAJ SNAGE

kao motore na nafta sustava DIESEL, najnovije lakše konstrukcije, prometni tvrdnost po konjskoj sili na sat 1½ hel. vša, motore na plin (gas), benzin, petrolej, kameno ulje za obrtničke, poljodjelske i električne namještaje snage, dalje namještaje za vrtlarij plin proizvodjaja:

BRIŽOJANSKA TVORNICA MOTORA

na plin d. d.

(A. G. Grazer Gasmotorenfabrik vormals KRONTZ MÜLLE, GRAZ/STM.)

najveća specijalna tvornica Evrope

Glavno i isključivo zastupstvo, kamo sve upite upravljati valja:

Tehnička poslovnica:

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolo 2/b.

Dobivaju se potpune opreme za obrtništva i industrijalna poduzeća

Cijenik na zahtjev besplatno i bez poštarine.

Uputstvo: hrvatski, slovenski, talijanski i njemački.

Broj 26. Pula, u četvrtak dne 26. juna 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce... predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju svaka pisma i predplate

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu

Glavna skupština Družbe sv. Cirila i Metoda.

Tajnikovo izvješće.

Donašamo ovdje u cjelini krasno pjesničko izvješće, koje je poteklo iz zlatnoga pera našega Cara Emina.

Slavna skupštino!

Mi još neprestano živimo u svjetlu veličanstvenih slavenskih dana. Kosovsko osvetničko sunce ugrijalo nam je krv, razigralo srca, pa ma što radili, govorili ili mislili — sve to vršimo pod neodoljivim dojmom ovih vanredno sudbonosnih događaja.

Pod tim dojmom sastavljen je i ovaj izvještaj. U njemu bi morala biti u krupnim potezima ocrtana prošlogodišnja djelatnost naše Družbe, ali ma i koliko zasjecala ta djelatnost u naš narodni život u Istri, ona je gledana s visine nedavnih orijaških, upravo katastrofalnih događaja, potisnuta daleko u pozadinu.

A ima i drugih razloga, s kojih će se ovaj moj prikaz pričiniti još suhoparniji. Bujica izliva, te nas duše, odviše je jaka, a mi moramo, da pazimo ne samo, da ne provali izvjesne nasipe, već da ne propusti ni najsitnije kapljice, u kojoj bi se odrazila ma kakva iskrica divnog balkanskog plamena i zasjala u čarobnoj dúgi naših sjajnih triju boja.

A ipak imade u tom velebnom ratu i te koliko pouke. Ima je i za velike i za malene narode. I za nas, istarske Hrvate, za našu narodnu borbu, pa ako hoćete i za ovu našu školsku Družbu.

Daleko je od mene svaka misao, da bilo u čemu poredim našu borbu s podvigama junačkih narodnih ustaša u staroj Srbiji i Makedoniji! Ja hoću da spomenem samo jedno. Vama je, gospodo, poznato, kako su slavenski narodi u onim krajevima kroz punih pet stoljeća čamili u najdivljem robstvu i kako su Turci činili sve moguće, da ih do korijena istrijebe. Kako se je dakle desilo, da su poslie toliko godina oslobditelji, Srbi i Bugari, našli u onim tužnim krajevima braću, koja ih je ne samo zanosno i oduševljeno dočekala, već i sa svjesnim usklikom pozdravila sjedinjenje s njima?

Uzroke tomu treba tražiti u prvom redu u onoj, Slavenima prirodjenoj otpornoj snazi, koja lako ne popušta tudjincu — a u drugu ruku u neprestanoj kulturnoj propagandi, u mnogogodišnjem živom nastojanju, da se uboga raja osvjesti, pridigne i prosvijetli.

Ne znam pak, da li je kulturna povijest vascijeloga svijeta zabilježila mučniju propagatorsku rabotu od one u bivšoj evropskoj Turskoj. Ta se je rabota vršila sred neizrecivo težkih prilika. Trebalo je mnogo strpljivosti, lukavosti i diplomatske prepredenosti, dok bi otomanska vlada dopustila Srbima ili Bugarima, da u kojem mjestu stare Srbije ili Makedonije otvore koju srpsku ili bugarsku školu, a gdje nije bilo ni to dopušteno — a dopušteno nije bilo u ogromnoj većini slavenskih sela i varošica — tamo se je prosvjeta širila krišom. Taj je posao zapadao većinom svećenike, koji bi potajno učili nesretnu raju čitati i pisati, turali joj dobre i korisne knjige i držali u njoj budnu narodnu svijest. To se je divno nastojanje vršilo sred najveće opasnosti. Čim bi naime turska vlada saznala, da se negdje u potaji drobi narodu zabranjeni krušac znanja, otposlala bi tamo svoje bašibozuke, da učine red. Bašibozuci bi brzo učinili red: ulovili bi narodnog učitelja, izvadili mu oči ili ga kako drugčije osakatili i izmrcvarili, zapalili mu kuću i pustili ga da u mukama izdiše.

Debela knjiga dala bi se ispisati imenima tih narodnih mučenika, ali sve te muke nisu zadržavale one junačke prosvjetitelje u njihovu spasonosnu radu. Narodna se misao propagirala i unaprijed bez prekida, neumorno i bez straha, i njoj, toj veličanstvenoj raboti imaju Srbi i Bugari da zahvale svoju sadašnju sreću i veličinu.

Evo, gospodo, jedne sjajne pouke, što nam je daje netom minula borba za slobodu balkanskih naroda. Prosvjeta neka nam bude prvo i glavno oružje i u našoj borbi u Istri, gdje su Talijani nedavno prebrojili svoje redove i javili svijetu, da ih u ovoj našoj zemlji imade 147.000. Mi znamo, da ih nema toliko, već da su medju svoje pribrojili na desetke hiljada ljudi našega roda i jezika. To nas može medju tim samo donekle da utješi. Žalostna je činjenica, da one desetke hiljada naših ljudi pripadaju občinama, u kojima gospodare Talijani i da će ovi njihovi za nevolju gospodari učiniti sve moguće, da ih u što kraće vrieme prometnu u zgoljne Talijane. U tome je pogibelj, na koju mora da su okrenute naše oči; na nju, na tu neposrednu opasnost mora da je upućena gotovo sva djelatnost ove naše Družbe.

Naše Ravnateljstvo nije tu opasnost nikada smetnulo s vida. Dosadašnjim svojim radom naša je Družba već s nekoliko mjesta uklonila pogibelj nasilnog talijanskog odnarodjivanja, a na nekim izloženijim točkama učinila je, da se je već tomu zlu ponešto otupila oštrica. S tom misli nastupila je naša Družba i lanjske godine svoju djelatnost. S veselim srcem možemo reći, da je u tome ubrale i po gdjekoji lijepi uspjeh. U koliko ju je pak u tome podupirao narod, razabrat će se ponešto iz ovog kratkog prikaza, a nešto iz izvještaja g. blagajnika.

Sveukupni prihod družbinih podružnica bio je lani za neko 200 K manji od pretprošle godine. Najlipši uspjeh imala je podružnica u Puli, koja je lanjske godine obdarila Družbu prihodom od K 5451·05. Iza Pule dolazi na red Pazin s preko K 2000 prihoda, Dubrovnik sa K 2000, Volosko (obje podružnice) K 858·88, Jelsa K 788·26, Kastav (obje podružnice) K 578·60, Sv. Barbara K 409·15, Starigrad K 430·42 itd. Lijepo su radile podružnice u Malom Lošinju, Ferencima, Vrbniku, Rakitovcu, Mošćenicama, Podgradu, Dekanim, Humu, Mihotićima, Ližnjanu, Velikom Lošinju, Sv. Antunu, Danama, Brestu, Nerezinama, Veprincu, Boljunu. I podružnice na Vrhu, Lanišću, Velom Mlunu, Novacima, Kašteliru, Lindaru, Sv. Donatu, Bermu, Medulinu, Livadama, pokazale su da žive. Neke su podružnice sabrale i dostavile družbinom Ravnateljstvu po koju svotu prigodom narodnog blagdana, ali se nisu potrudile, da medju svojim članovima sakupe članarinu. Izim toga imade ih još nekoliko, koje su se izpričale, da radi izvjesnih mjesnih prilika nisu mogle sazvati skupštine i sabirati članarine, a bilo je i takovih, koje na sve naše pozive nisu o sebi odale ni glasa.

Ovo se mora požaliti. Već je dosta puta bila istaknuta i naglašena važnost naših podružnica. Nebrojeno se puta reklo, da bi one imale biti glavnim vrelom družbinih prihoda, osobito u slučaju, kad bi Družba zbog kakvog zastoja u sabiranju izvanrednih prinosa, imala da spane na ruke naših podružnica. Kako ćete gospodo kasnije razabrati, u ovo se potonje vrieme radi nepredvidivih unutarnjih i izvanjskih prilika družbini izvanredni prihodi popustili, a ipak nije naša Družba u svojim podružnicama našla ono uporište, kakovomu se je mogla nadati, pače, kako je već prije napomenuto, prihod je sveukup-

Kanalizacija Vranskog jezera na otoku Cresu.

P. Josо Pavačić.

(Nastavak.)

Mnogi i mnogi će se čudom prečuditi, kad pogleda ove brojke, ali ni jednog ne će se naći, koji ne će toga potvrditi. Brojke moje nisu preljerane, nego ne samo umjerene, već upravo preumjerene. Kad bi seljak crcski znao pisati i govoriti, on bi to kud i kamo crnjim i žalostnijim crtama prikazao. Ali time još nismo gotovi, nego moramo nastaviti, pa svrnuti se na drugu gospodarsku granu, naime na

Povrćarstvo.

O povrćarstvu na otoku Cresu i Lošinju ne možemo niti govoriti. Za ovu gospodarsku privredu, conditio sine qua non, jest voda. Povrće valja zalievati danomice, a za to treba imati u izobilju vode. Zaželimo li krastavaca, paveruna, rajčica, zraha, mladog fažola, repice, kolorabe, blitve itd., sve to treba da nam dodje iz Italije. Pokažite mi jednog našeg seljaka, koji ima liepo uredjen vrt, u kom ćes naći i ovog i onog? Ni jednog. Ne samo da ne ima za sebe, nu još manje za prodaju. A pogledajmo kod drugih naroda, kako imadu krasno uredjene vrtove, pune svake blagodati; i na pridjelcima tih vrtova ne samo da se obitelj hrani kroz više mjeseca, nego ćak i mnogo se unovči. Ali hvala vodi.

Mi bismo takodjer imali divnih vrtova, u kojima bi raslo južno povrće, nli badava, kad nam suša sve izgori, a vode od nikuda. Sretni smo, da se možemo barem ločike naužiti mjeseca travnja i svibnja.

Koli otok Cres, toli Lošinj na prvi pogled izgledaju krševiti, podavaju sliku krasa; ali u njihovoj nutrinji ima krasnih livada i oranica, koje, kad ne bi trpjele od suše, rodile bi kao što rode oranice ravnog Pada. Svi znamo, da na ovim dvim otocima lijepo uspjevaju naranče, cedruni, angurije i meloni, što je najboljim dokazom, da imamo posvema južno podnebje. Pa ipak uza svu tu krasnu klimu, našem seljaku tek što urodi nešto salate, boba i graha, drugim se ne može pohvaliti.

Rekoh već prije, da se u drugim stranama seljaci prehrane vrtom kroz više mjeseci i da im više koristi dobro uredjeni vrt nego najbolja livada. Od prvog aprila pa do konca septembra uvijek pobire u vrtu razno povrće. Da, da, i kod nas bi se ratari bavili povrćarstvom i te kako, al badava, bez vode sve uzalud.

Uzmimo sada ovdje račun u ruke, pa izračunajmo, koliku štetu trpi naš seljak godimice samo na povrćarstvu, radi pomanjkanja vode.

Recimo, da samo dvije tisuće obitelji pretrpi godimice štetu od K 50 to već dobijemo K 100.000. Mislim, da kad sam metnuo dohodak jednog vrta na K 50 godišnje, da već nisam mogao biti ograničeniji i umjereniji. Te opet, kad sam ubrojio dvije tisuće obitelji, mjesto pet ili šest, opet držim, da sam posve umjeren.

Kanalizacija Vranskog jezera u strategičke svrhe.

Nisam vojnik, niti se razumijem mnogo u vojnički zanat, nu ipak kao razuman čovjek moram reći, da kanalizacija Vranskog jezera i u strategičkom pogledu igra ne malu ulogu.

U Malom Lošinju gledamo tvrdjavu „Monte Asino". Tu, koliko sam vidio ima dovoljno vojnika, a i ratnih brodova. Ne prodje, može se reći godina, a da carski brodovi ne vozu u Lošinj pitku vodu. Eto, u vrijeme mira valja dovažati vodu, a uzmimo jedan eventualni slučaj rata. Uzmimo u obzir jednu eventualnu blokadu sa strane neprijateljskih brodova, odakle sada na brzu ruku pribaviti vodu za tvrdjavu i grad Lošinj? Recimo, neće do toga doći, ali mogućnost nije isključena. Historija nas je toliko puta iznenadila. Dogodili se događaji na koje nije nitko ni u snu mislio.

Moramo s toga zaključiti, da bi se morala provesti kanalizacija Vranskog jezera i iz strategičkih razloga.

Potrošak za malaričnu kuru.

Država troši godimice na malaričnu kuru oko K 15.000. Jedan je liečnik u tu svrhu na sjevernom dijelu otoka Cresa, a drugi ima Lošinj i Južni dio otoka Cresa.

(Sliedi.)

nih podružnica bio lani još i manji od predlanjske godine uza sve to, što smo ih posebnim okružnicama pozivali, da izvanrednim sabiranjem priskoče Družbi u pomoć. Na ovaj naš krajnji poziv odazvale su se bile istom tri ili četiri podružnice.

(Sliedi.)

Sastanak Političkoga Društva u Pazinu.

Dne 19. ovoga mjeseca na dva sata poslije podne obdržao se u pazinskom „Narodnom Domu“ najavljeni sastanak pouzdanika „Političkog Društva za Hrvate i Slovence u Istri“ mjesnih občina Pazin, Žminj, Boljun i Tinjan.

Ovomu su sastanku prisustvoali takodjer narodni zastupnici dr. M. Laginja i J. Stihović iz Pule.

Odaziv naroda, osobito našeg seljačkog svijeta, na ovaj sastanak bio je neobično velik. „Talijani“ iz Pazina začudno su gledali toliki broj naših seljaka, popova, učitelja i inih naših ljudi, kako prolazi po ulicama grada, te se kupi u nas „Narodni Dom“. Uznemirivala ih prisutnost našega naroda u takvom broju, a najviše ih uznemirivao i strahu davao najmiroljubiviji čovjek, što ga mi imademo, i uopće što ga cijela Istra ima — naš Laginja. Nije danas kao što je jednom bilo, danas i oni, ti naši „Talijani“ čitaju naše novine. Čitali su oni jednake pozive za ovaj naš sastanak u puljskoj „Našoj Slogi“ i u pazinskom „Pučkom Prijatelju“, pa ih to, ta naša sloga u novinstvu, taj naš jednak poziv, jednak glas smutio. Krasne li nauke za svih nas: da samo u našem složnom narodnom djelovanju možemo zadati straha protivnicima, možemo štogod dobra postići. I ova lijepa nauka o slogi, bila je na srcu i duši sviju govornika na sastanku. Dao Bog, da ostane na srcu i duši našeg naroda.

Otvaranje sastanka — pozdrav predsjednika.

Veseli me — rekao je predsjednik Političkog Društva g. dr. D. Trinajstić — prisutnost ovolikog broja naroda. Veseli me viditi ovdje toliko naših seljaka, naših svećenika, i ostalih akadem. izobraženih osoba. Sastali smo se svi, vodjeni jednom mišlju: koristiti našoj narodnoj stvari u Istri.

Tumačio je za tim dr. Trinajstić, kako je do god. 1902., radilo oko političkih pitanja Istre političko društvo „Edinost“ u Trstu. One se pako godine, na sastanku držanom u Pazinu, ustanovilo posebno društvo za Istru, naime „Političko Društvo za Hrvate i Slovence za Istru“. Društvo nije imalo mnogo članova u početku, nego ipak, hvala redu i stegi, koja je onda i kasnije vladala, postiglo se lijepih uspjeha na političkom, gospodarstvenom i prosvjetnom polju našega naroda u Istri.

Nego svijet ide napreda. Nastaju nova vremena i nove potrebe. Razne izborne reforme omogućile su širim slojevima naroda, da sudjeluju u narodnom radu. Nije dakle ništa neobičnoga, da je došlo do kakvih trvenja, a više puta i nesporazumka. To nas ipak ne smije toliko plašiti, dok je u nama svima jedna vrhovna misao, dok nam je svima u srcu, interes našeg naroda u Istri.

Govornik spominje rat na Balkanu. Taj je rat u nama Slavenima, a osobito južnim Slavenima, pobudio udivljenje, a protivnici naši su se zamislili . . . . Zamislili su se, videći kako im izmiče tlo ispod nogu, ono tlo, koje su oni smatrali stvorenim za njihove interese, te se pobojali ne čemo li se i mi južni Slaveni u ovoj monarhiji otresti nesnosnog jarma.

Dr. Trinajstić osvrće se za tim na rad naših „Talijana“ u ovo zadnje vrijeme. Godine 1907., nakon glasovitih onih izbora, naši su Talijani bili dosta smalak sali, ali eto ponovno dižu glavu. Reorganizirali su njihovo društvo, čija su pravila bila odmah potvrdjena od vlade, te se sada sami hvale, da u mjesto 200 do 300 članova, koje su prije imali, imadu sada preko 2000. I naše Političko Društvo odlučilo se dati na novi rad. U to je ime preuredilo pravila, nego ista Namjestništvo — nije odobrilo! Podnešen je utok na ministarstvo u Beču, nego izgleda, da i tamo neće nam pravila potvrditi . . . Sa svim tim, sa svom tom „naklonjenošću“ slavne Vlade, mi ipak ne smijemo stati prekriženih ruku, već moramo raditi i na temelju starih pravila. Prvi su koraci već učinjeni. Odbor je imenovao sve dosadašnje članove društva svojim pouzdanicima. Pouzdanici svake mjesne občine, predložiti će Odboru njekoliko imena ljudi, koji će češće moći doći u saobraćaj sa Odborom, te će biti na neki način posrednici ili vez izmed Odbora P. D. i ostalih članova, odnosno šire mase naroda. Time će se sav narodni posao razdieliti, uvesti više reda, više demokratizma, društvo će postati više pučko, i mnoge će energije bolje pokazati svoju volju i svoju sposobnost za rad.

Predsjednik još jednom pozdravlja sve prisutne. Osobiti pozdrav ima za našeg starog po godinama, a mladoga po srcu, vodju dra Laginju. Na spomenu Laginjevog imena, narod burno pozdravlja starog borca. Ispričali su svoju odsutnost Jakov Buretić, gosp. Š. Defar iz Tinjana i župnik u Sv. Petru u Šumi L. Slokoviće, zapriječen, jer mu je upravo brat umro. U ime svoje i prisutnika, izrazuje predsjednik veleč. Slokoviću svoje iskreno sažaljenje.

Govor dra Š. Kurelića.

Zastupnik na zem. saboru dr. Š. Kurelić, načelnik občine Pazin, dao je kratko ali jezgrovito izvješće o „radu“ odnosno neradu zemaljskog sabora.

Sav naš rad — veli Kurelić — u ovo zadnje vrijeme sastojao je u radu u kompromisnim komisijama (odborima za sporazum), koji rad nije donio do sada do nikakvih većih i ozbiljnih uspjeha — sve hvala slavnoj Vladi, koja učito protežira Talijane.

Govornik spominje godinu 1907. Zanosnim riječima spominje slogu i oduševljenje, koje je zavladalo one godine cielom našom hrvatskom i slovenskom Istrom, kad smo onako sjajno uspjeli na izborima za carevinsko vijeće. Talijani su se bili strašno pobojali tih naših uspjeha, s druge strane bili su se pobojali razdora u vlastitoj stranci, a s treće strane valja uzeti u obzir, da upravo onda Vlada nije iskazivala posebnih simpatija za naše Talijane, i to radi obzira izvanjske politike. Sve to je dovelo do toga, da su i Talijani pristali god. 1908., da se glasuje novi izborni i novi pokrajinski izborni red u Istri.

Novim je izbornim redom broj zastupnika bio ustanovljen na 47, od kojih 25 Talijana a 19 Slavena i tri virilista. Nije pravedan, jer smo mi Slaveni u većini u Istri, ali ipak, za sada moglo ga se prihvatiti, jer je bilo isključeno svako nadglasanje u važnijim stvarima.

U jeseni god. 1908. pokazali su bjelodano Talijani, kako drže do njihove poštene riječi, kad su nam na onako bezsramni način, sa novcima propale puljske občine, oteli treći kotar grada Pule (ponovno od nas dobijen prošle godine.)

Obavljeni izbori, trebalo je sazvati sabor, nego Talijani su jedno govorili i obećivali a drugo radili. Nijesu nikako htjeli sazvati sabor, da se konstituira novi zem. odbor, nego su nakon mnogo skanjivanja izjavili, da se žele prije pregovarati sa odaslanicima Slavena u svrhu rješenja raznih prijepornih pitanja. Slaveni su pristali na te dogovore, nego eto iznenadjenja . . . opazilo se veliki preokret u vladi. Vlada je — i ovoga puta uplivom iz vana — počela štititi naše protivnike. Mi smo u svima pogovorima opazili, da vlada nije nikada energično ustala na obranu zakona, kako nikada nije stala na put talijanskim protuzakonitim zahtjevima, već je uvijek i u svemu popuštala Tajijanima, i to sve što dalje, sve to više. Mi ne zahtjevamo od Vlade, da nam bude priklona, nego da bude jednako pravedna svima.

U početku došlo je do nekakvog malog uspjeha, ali smo zato morali i mi položiti našu žrtvu. U sjednici sabora 31. jula 1909. glasovano je, da se za 6 godina neće vršiti izbori u općinama. Talijani su računali time, da će učvrstiti svoje pozicije, a njekojim občinama, za koje su se bojali. Na uzvrat tome „popustili“ su nešto Talijani, te dozvolili sastav novog zem. Odbora, koji ima sada 5 lica, od kojih 2 Hrvata i 3 Talijana.

Talijani su nakon toga uvijek produljivali saziv sabora, te se na koncu došlo do toga, da se imenovalo komisiju od pet Slavena i pet Talijana, koja bi imala utirati put sporazumu.

Nego protekcija vlade naprama našim Talijanima bivala je sve to veća. To smo opazili i kod ovih pogovora, te je time naš položaj bio mnogo oteščan. Postigli smo barem to, da smo sada na čistom, što hoće oni i što hoćemo mi. Ipak nakon tolikog natezanja došlo se u oktobru 1910. do otvorenja sabora. Tom se prilikom pokazalo u još jasnijoj slici talijansko nasilje. Spominje predlog Bonnati, da se zaključi rasprava o odobrenju zapisnika. Spominje skroz prutuzakonito nasilje zem. kapetana Rizzia, koji nije htio priobćiti oko stotine prćenih predloga slavenskih zastupnika, tičućih se velevažnih pitanja našega naroda, te je na mjesto toga dozvolio raspravu potpore talijanskoj izložbi u Kopru od 50.000 K. Spominje postupanje zem. Odbora, u kojem se činilo sve, bez naših pridsjednika, te se jednostavno nije potvrdilo proračuna naših općina, dočim se potvrdilo sve proračune talijanskih občina . . . . Takovo zulumćarsko postupanje Talijana, dozlogrdilo je našima, te su naši zastupnici onemogućili u sjednici od dne 18. oktobra 1910. dalnje zasjedanje.

U ovo zadnje doba nastala je bila neka nova promjena u našim odnošajima sa Talijanima. Sam Namjestnik bio je uzeo na se ulogu posrednika, te je obećao izraditi jedan novi nacrt (plan), na temelju kojega bi se mogli provesti novi ugovori. Naši su zastupnici privolili i na to, misleći, da će se ovoga puta ipak pravednije postupati. Kad eto iznenadjenja . . . . . Vladin, naime namjestnikov nacrt, predložen našim zastupnicima, bio je opet jedna nova krvava uvreda za naš narod, te su ga radi toga naši zastupnici ogražanjem odbili.

U tom je nacrtu namjestnik u jezikovnom pitanju prihvatio sve predloge Talijana, a odbacio sve naše. Glede pitanja dlobe občina, nacrt namjestnika išao je i dalje od prijašnjih nacrta Talijana. Dok su naime prije Talijani pitali samo, da oni malj gradići, u kojim je ostalo malo staroga sjemena starih talijanskih obitelji, budu občine za se, dotle je ovaj nacrt predlošio, da sve okolne općine čistih naših sela, moraju odvisiti od načelnika odnosno od talijanskog zastupstva one male srednje općine. O proračunu i drugim važnijim medju nama spornim pitanjima u tim nacrtima nije bilo spomena. Da nam oslade taj zakusak, nudjalo nam se tek nekoliko školskih podpora za naše učenike.

(Svršit će se).

Iz carevinskog vieća.

U Beču, dne 23. juna 1913.

Prošlog četvrtka obdržavala je zastupnička kuća 4 dana sjednice, koje bijahu duge i dosta bogate na događajima. Izcrpili ćemo ih čim kraće za čitatelje „Naše Sloge“. Poslie njih bilo je zasjedanje obustavljeno i nastaviti će se, reć bi, tek početkom jeseni.

K 25 godišnjem jubileju njemačkog cara Vilima II.

Prošlih dana slavio je car Njemačke 25 godišnjicu svoga vladanja. Čestitali su mu razno; njeki su htjeli da bi mu čestitala i zastupnička kuća carevinskog vieća. Predsjednik kuće bio je na to pripravan za sjednicu dne 17. t. m. Saznali su za to njeki Česi i Slovenci, te su zastupnik Choc u ime radikalnih Čeha i zastupnik dr. Korošec u ime Slovenaca i Hrvata išli predsjedniku, i izjavili mu, da su oni protivni svakom čestitanju njemačkom caru. Drugi njeki Slaveni, kao Mladočesi i Poljaci rekli su da bi izašli iz dvorane kad bi predsjednik htjeo čestitati. I socijalni demokrati već po svojim načelima bili bi izostali. Predsjednik je na to odustao od svakoga čestitanja. Njemci svih dlaka bili su na to jako ojadjeni. Njeki su podnesli interpelaciju radi toga. Većina njih prigovarala je oštro predsjedniku u sjednici njemačke sveze. On je dao demisiju. Uztegnuo ju je na molbu istih Njemaca. Čestitala je onda njemačka sveza u ime svoje, kao što su već prije njemački kršćanski socijali — njemačkom caru. Složni Slaveni oduprli su se uspješno namjeri Njemaca.

Glede obustave zasjedanja.

U sjednici stranaka koje su za financijalni plan dne 17. t. mj. predložio je ministar predsjednik, nek se zasjedanje obustavi dne 20., i tim nek se prenese podrobna razprava o financijalnom planu na jesen. Osobito starješine velikih stranaka bile su tim predlogom vlade iznenadjeni. Rekli su da će o tom izvjestiti u klubovima. Većina njih pristala je na predlog vlade. Njemačka sveza odlučila je, da kuća mora zasjedati u srpnju. Tom svojom odlukom došla je u ponovnu sjednicu dne 18. pod vodstvom kućnog predsjednika u prisuću ministra predsjednika. Sjednica je trajala preko dva sata, a da se nije odlučilo ništa. Predstavnici njemačke sveze ostajali su kod svoga mnienja; vlada zagovarala je odlučno svoje stanovište naročito tim, da se u srpnju ne bi moglo razpraviti financijalnoga plana. Govorila je oštro na adresu Njemaca; rekli su, da će se predomisliti do sutra dan. I sutra dan su popustili. Da njim vlada pilulu osladi, dodala je jedan miesec naknadne odštete za činovnike.

Proračunska razprava.

Prvi dan razprave, dne 17. o. m. govorila su dva Njemca i Čeh agrarac Prašek. Nas zanima ono, što je govorio Zastupnik Dobernik, jedan od onih u Koruškoj, kojega je uzgoj učinio renegatom slovenskoga naroda. Govorio je o jugoslavenskom pitanju, o trializmu, o položaju Slovenaca u alpinskim zemljama, o težnjama Njemaca za morem. Odgovorili su mu kad su na red došli, zastupnici Spinčić, Vratovšek, Biankini i Ravnihar. Iz tih odgovora vidit će se bar ponešto, što je Dobernik po prilici govorio. Češki agrarac Prašek držao je obstrukcionistički govor, pošto su si njegovi drugovi postavili u glavu, da će zapriečiti zasjedanje u srpnju. Govorio je, dok nije saznao, da je vlada predložila strankama zasjedanje u jeseni.

•

Drugi dan razprave, dne 18. o. mj. govorio je za proračun Rumunj iz Bukovine Simonovici. Govorio je o nekim preinakama u sudbenosti i u prilog 3 milijuna Rumunja u Ugarskoj, tlačenih od Madjara. Mladoček Kraisky, oglasivši se takodjer za proračun, bavio se najviše pitanjem lokalnih pak i drugih željeznica. I Rusin Olesnicki opisan je u govorniko za, al se izjasnja proti vladi, kriveć nju, što nije došlo do izborne preinake za tabor u Galiciji.

Proti proračunu govore toga dana socijalni demokrat Smitka, Srbin dr. Vukotić i Čeh agrarac dr. Zahradnik. Smitka govori o njekim društvenim reformama. Zast. dr. Vukotić osjeća nuždu da se čuje i glas jednoga Srbina, osobito obzirom na dogodjaje na Balkanu. Skoro svi, veli, odsudjuju prstupak vlade, a skoro će se vidjeti, da će većina za nju glasovati. Teško je govoriti Slavenima a najteže Srbima, proti kojima se je najviše zauzelo. Oni, kao i Hrvati i Slovenci, radovali su se pobjedama svoje balkanske braće i dali su tom izražaja. A to, nešto posve naravna uzelo im se za zlo, kao nješto državi pogibeljna, kao nešto veleizdajničkoga; te se je razpuštalo občine i ljude sumnjičilo i progonilo; i uveli n. pr. u Kotoru nečuvenu špijunažu i provokatorstvo. Pobjede balkanskih naroda neugodno su iznenadile austro-ugarsku diplomaciju, al jih nije mogla promjeniti. Mogla je pako nadovezati s njima odnošaje koristne sebi i njima. Radila je posve protivno od toga, poduzimala štogod je mogla proti Crnojgori i Srbiji. Protiv njih stvorila je Albaniju, te tim Srbima turila nož u srce. Nu, oni koji su znali čuvati uspomenu na Kosovo i osvetiti ga, neće zaboraviti nit na kosti mučenika što su pali kod Skadra, Alesija, Drača i drugud po Albaniji. To sve učinila je Austro-Ugarska za Albaniju, za koju kaže neki njezin prijatelj Talijanac, da je nije mogla stići veća nesreća, nego što ju je stigla njezinom autonomijom. Govornik doziva si u pamet rieči velikog engleskog državnika Gladstona, koj jednom prigodom reče: „Pokažite mi na zemljovidu prstom jedan kraj, gdje je Austrija dobra učinila“! Kod nas ne! završuje govornik.

Zastupnik dr. Zahradnik (Čeh) govori obstrukcionistički govor, onako kao dan prije njegov drug Prošek. Govori 4 sata i prestaje tekar tada, kad saznaje, da je nade, da u srpnju neće biti zasjedanja. Govorio je u ostalom stvarno.

Treći i posljednji dan proračunske razprave govorili su zastupnici Spenul, Rusin iz Bukovine, soc.-demokrat Poljak Moračevski, Hrvat Spinčić, Poljak dr. pl. Loewenstein, socijaldemokrat Sveceny i kršćanski socijalac opat Hauser.

(Sliedi govor zast. Spinčića.)

Položaj na Balkanu.

Pula, 25. junija 1913.

Napetost izmedju Srbije i Bugarske unatoč ponudi ruskoga cara za presudu u njihovim spornim pitanjima nije još popustila. Jedna i druga država drže još uviek svoje čete spremne za rat.

Novi bugarski ministar predsjednik dr. Danev nečka se poći u Petrograd na sastanak ministara predsjednika balkanskih država, a ako podje, stavlja uvjet, da se u Petrogradu raspravlja o sporu samo u granicama postojećeg ugovora izmedju Srbije i Bugarske. Dakle Bugarska unapried odbija raspravu o reviziji ugovora.

Uslied tog stanovišta Bugarske i valjda na ponuku Rusije da nešto popusti bio je srbski ministar predsjednik Pašić dao ostavku kao ministar. Nu na silni nagovor kralja i ruskog poslanika u Beogradu ministar predsjednik Pašić je povukao ostavku, što u Bugarskoj i van Srbije to tumače kao znak nekog popuštanja sa strane Srbije u sporu sa Bugarskom. Nu glavni razlog što Pašić ostaje i nadalje ministar jest taj, što je ruska vlada poručila i bugarskoj i srbskoj vladi, da se ruski car ne će vezati nikakvim uvjetima ni s bugarske ni sa srbske strane, već zahtjeva da svaka strana iznese svoje zahtjeve i predloge, na temelju kojih će ruski car suditi po savjesti. Na temelju toga smatra se sada sastanak ministarskih predsjednika u Petrogradu osiguranim, gdje se ne će obdržavati konferencija u pravom smislu rieči, nego samo pregovori a ruski ministar vanjskih posala će posredovati. Po tome se smatra ratnu pogibelj izmedju Srbije i Bugarske uklonjenom barem za vrieme pregovora u Petrogradu.

Svi Slaveni žele, da se bratski spor izmedju Srbije i Bugarske rieši mirnim putem, što će se ufano dogoditi, ako i Bugarska pristane bezuvjetno na presudu ruskoga cara, kao što je na to pristala već Srbija. Rek bi da će Bugarska napokon uviditi, te je bolje poslušati glas braće, nego sirenske glasove i sladka obećanja svojih i svih Slavena neprijatelja i tlačitelja.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Sastanak pouzdanika Političkog Društva u Puli. Dne 3. julija u 10 sati u jutro obdržavati će se u velikoj dvorani „Narodnog Doma“ u Puli, sastanak pouzdanika Političkog Društva, iz mjesne općine Pula. Govoriti će se o našim političkim prilikama i o društvenim stvarima.

Za Narodni Blagdan. U nedjelju 15. t. mj. obdržavao se je u ovdješnjoj „Čitaonici“ pogovor radi proslave Narodnog Blagdana u ovom gradu, a sazvao ga je predsjednik „Čitaonice“ dr. I. Zuccon. Sva narodna društva, svi naši zavodi bili su zastupani na tom pogovoru. Odredilo se dati pod imenom svih društava veliku vrtnu zabavu dne 6. jula t. g. po podne te se u svrhu priprava imenovao širi odbor, kojemu je predsjednik dr. I. Zuccon, tajnik Petar Žiža, blagajnik Josip Stihović.

Odbor se je već dao na rad, te će uz sudjelovanje svih dobrovoljnih i dobrodošlih pomagača stalno prirediti najugodniju zabavu slavenskom općinstvu grada Pule, koje će tim radije doprinesti svoj obol za naše narodno školstvo. Upozorujemo već sada sve naše, sve Slavene u Puli, da nedjelje dne 6. julija t. g. popodne pridrže samo za proslavu Narodnog Blagdana.

„Glazbena večer „Čitaonice“. Bilo nas je, koji smo veoma dvojili o uspjehu koncerta, što ga je priredilo u subotu na večer 21. t. mj. naša „Čitaonica“, a to obzirom na nezgodno ljetno doba i na žalibože uobičajeni nemar općinstva. Ali sada nakon koncerta možemo reći, da smo se varali i da uz malo dobre volje ne može nikada izostati najljepši uspjeh. I baš na takav uspjeh smijemo danas pokazati i radovati se sa društvenim odborom, što je uz požrtvovnost i blagonaklono sudjelovanje pojedinaca pružio občinstvu umjetnički užitak, kakav se samo rijedko pruža u Puli.

Sve točke biranog programa bile su izvedene na općenito zadovoljstvo mnogobrojne publike, koja je razdragana davala oduška svome čuvstvu živahnim odobravanjem i pljeskanjem.

Mješoviti zbor u Brajšinoj „Poputnici Družbe“ i Vilharovoj „Lunici“; muški zbor u Novakovoj „Hrvatskoj“; kvartet u Bendlovoj; „Ružinko má dřímej“, u Slogarovoj „Plovi ladjo“ i u Zajčevoj „Za dom“; soliste g. Šorić (bariton) u Zajčevim „Miletačkim elegijama“ i g. Stihović (tenor) u Hammerulovom „Brodaru“ — svi, a ma svi, i dražestne gospojice i gospoda, zaslužili su najveće priznanje.

Ali clou te večeri bile su točke, odigrane od mil. gdje Skalierove, koja je i ovoga puta pokazala u „Sarafan parafrazi“ od Vilhara i u „II. Rhapsodie hongroise“ od Liszta, koliko umije vladati glasovirom i zanesti svojom beprikornom igrom zahvalno joj općinstvo.

Gospoda R. Johánek (gusle) i dr. Vratović (glasovir) upravo su zadivili publiku, kako su krasno odigrali „San“ od Oslisla i „Sérénade“ od Kubelika. Ta to su pravi umjetnici, kojima samo treba dati prilike da se izkažu.

Duša cijele priredbe bio je g. naučitelj Moričić, kojemu ide kao zborovodji dobar dio hvale, što je sve tako krasno uspjelo. On je složio program, on se danomice trudio da pripravi pjevače, on je ravnao sa pjevanjem. Nadamo se, da ćemo i u buduće imati prilike nagledati se ovako uspjelih glazbenih večeri.

Dužnost nam je s pohvalom iztaknuti, da su na koncerat one večeri dohrlili jednakom ljubavlju i Hrvati i Slovenci i Česi, što smatramo dobrim znakom za budućnost.

Na čast Istini ispravljamo našu zadnju noticu pod naslovom „Gospoda od cenzure“ time, da nije šef ovdješnjeg c. k. redarstvenog odsjeka g. dr. J. Mlekuš poručio te moramo list donieti na cenzuru najdalje do dva sata po podne. Zadnjoj notici kriva je osoba, koja je g. šefa krivo ili slabo razumjela. Mi to ovime lojalno ispravljamo, jer ne želimo da koga pravog obrečemo.

Izlet Hrv. Sokola u Puli u Premanturu biti će, kako već javljeno u nedjelju dne 29. o. mj. Odlazak u 2 sata po podne pojedince do gostione „Gambal“ u Via Promontore, odakle sliedi skupni odlazak sa društvenom fanfarom. Umoljavaju se braća članovi da dodju u društvenom odielu. U Premanturi biti će javna vježba.

Izbori u Rovinju. Prošloga tjedna obavljeni su izbori u Rovinju za obnovu gradskoga zastupstva. Borile su se dvie talij. stranke i to kršćansko socijalna i liberalna bolje kamoristička stranka. U trećem tielu pobjedila je kršćansko socijalna stranka sa 10 zastupnika, a u drugom i prvom tielu kamorska stranka sa 20 zastupnika.

Do izbora načelnika i uprave neće doći ni u novom zastupstvu, jer kršćanski socijali neće pristupiti na sjednicu, a statut zahtjeva prisutnost od najmanje 24 zastupnika. Radi toga već više godina nije moglo doći do izbora načelnika, pak je gradom Rovinj vladao upravni odbor. Pošto ne će moći birati ni sada načelnika, govori se, da će vlada postaviti i na občinu Rovinj svog komesara.

Za Družbu. Na Ivanje, prigodom proslave imendana gostioničara Nar. Doma u Puli, sabralo se za družbu K 20·10. Novac je predan blagajniku ovdješnje podružnice.

— —

Koparski kotar

Iz Huma. (Svršetak). Ovdje se radi na vrat na nos, upotrebljavajuć sva moguća sredstva, za čim uspješnije odnarodjivanje.

Tako imademo Leginu školu, zabavište i učitelja glazbe, a to je sve ubojito oružje napereno proti našem biednom pučanstvu, koji se dade od par dotepenaca, koji ih inače u svemu mrze, voditi za nos. Ovdješnji narod dakako misli, da je sve što ova nekolikina kaže, sama čiva istina.

Tako je počamši od 27. pr. mj. do 1. o. mj. čitava rulja radila dan i noć, kako bi što sjajnije dočekala gostove na zabavu, koju su obdržavali dne 1. t. m. pod vedrim nebom. Kolale su ovdje glasine, da će toga dana čitave mase njihove braće iz svih krajeva Istre doći, nu bili su razočarani, jer je bilo u istinu govoreć iz Pazina šest što postolara, što tabakina, a isto toliko iz Buzeta i Roča; dakle po prilici svih 20 na broju.

Jedan je od gostova govorio, a bio je valjda Pazinac (uviek zatvoren u kući), da je mislio te su u Humu sami Talijani, nu kad je čuo kakvim jezikom govore, otvorio je širom usta i stvorio si drugačiji sud, pa obzirom na to neće valjda više u taj čisto hrvatski kraj.

Budući su mislili, da će dolazeći gostovi pokriti sav priredjeni prostor, računali su dakako i na liep prihod; nu videći to mnoštvo ljudi od 20 na broju i većinom praznih džepova, ostali su poraženi, a to su odnali i svojim držanjem.

Dakako da će oni čist dobitak (?) deseterostruko pomnožiti, samo da svijet zasljepljuju; nu faktično je tako, jer vidjeh svojim zdravim očima dolazeće i odlazeće gostove.

Čuj dragi čitaoče, na čemu je bijesna fakinaža izrigala svoj jad radi loseg izida svoja zabave. Bit ću kratak, jer znam, da Ti je već dosadno čitat te moje suhoparne al istinite rieči.

U četvrtak u veče svirala je rulja pred zabavištem do kasno u noći, imajući pred sobom bačvicu ostanaka pive od nedjelje. Jer je ovo pivo bilo vruće, valjda ih je odviše stoplilo, jer je na svakoga došlo možda četvrt litra. U to doba hladio se za crkvom, koja se nalazi par metara daleko od župnog stana ovdješnji veleč. g. župnik Kurelić, g. učitelj Zornada i crkveni poslužnik.

Kad je fakinaža polazila kući, stala je bacati kamenje prema rečenoj trojici i na žalost pogodila našeg gobrog pastira i čelik narodnjaka baš u nos, da jadan izgubivši mnogo krvi, morade legnuti sav iznemogao u krevet.

Sreća Bog, da ga nije pogodio kamen u oko ili sljepoočnicu, jer bi bio ostao na mjestu mrtav.

Gnjusobi humskoj poručujemo ovime, da će se prije ili kasnije udaviti u blatu u kojem se valjaju; smrad, kojim ih zaodiše oni gladuhi, zaokužio ih je posvema te su postali poživinčeni i pretvorili se u gnjusnu gamad.

Franina i Jurina.

Fr. Glej, glej! Ma kega vraga teče ono Tončina u Tinjan sav zapuhan?

Jur. Da gre fato delat certifikat za pr dat dicu u talijansku fabriku.

Fr. Viš, viš, pasja para! A po čin kupuju dicu ti „kalabreski“ napuhanci?

Jur. Par po dva piruna bakalaja ali bokun tovarovine i supu kruha za tocat u smrdljivi petiot.

Fr. Tako mi svetega Lesija i krstatega viteza, ne bin se ja z nenin za tako cino jušta!

Razne primorske viesti

Narodni blagdan i Družba sv. Cirila i Metoda za Istru. Ovih dana razaslalo je Ravnateljstvo naše Družbe na društva i pojedince pozive, da bi se prigodom idućeg narodnog blagdana sjetili što izdašnijim darom naše Družbe. Neka nam se ne primi za zlo, što neprestano naglašujemo naše dosadašnje a i buduće ogromne potrebe. Te su potrebe jedini razlog, s kojega Družba vapi za pomoć. Kako smo već na drugom mjestu napomenuli, našoj Družbi ne može biti svejedno, dali je ta pomoć više ili manje obilata. Družba ima u zapuštenoj Istri danas toliko obveza, da mora neprestano kucati na srce svih onih Hrvata, koji ne daju ni Nijemcu ni Talijanu, da ih istisne s preljepih obala našega modroga Jadrana. Ovo što danas Družba radi u Istri, čini na račun i korist cijeloga hrvatskoga naroda, pa je i pravo, da je u toj borbi cijeli narod podupre.

Narodni biljeg Družbe sv. C. i M. za Istru dobiva se kod Družbinog Ravnateljstva u Opatiji. Biljeg je vrlo ukusno izradjen. Prigodom narodnog blagdana pruža se našem općinstvu lijepa zgoda, da tih biljega što više nabavi. Svako bi pravo hrvatsko pismo moralo biti ukrašeno biljegom Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

Izbori u Trstu. U ponedjeljak 23. t. mj. obavili su se izbori u Trstu u I. izbornom razredu za grad i okolicu. Grad je birao 16 a okolica 8 zastupnika; u gradu bili su izabrani kandidati talijanske vladajuće klike, a u okolici pobiedište sjajno slovenski predloženici. Tim danom su svršeni izbori za gradsko—zemaljsko zastupstvo u Trstu.

Slovenci su i kod tih izbora zadržali junački sve svoje pozicije, te je izabrano svih 12 slovenskih zastupnika kao u prijašnjem zastupstvu, dok su socijalisti izgubili tri mandata, koje je predobila talijanska kamorra.

U novo zastupstvo ulazi sa slovenske strane nekoliko novih vrstnih sila, koje će uporedo sa starim drugovima odvažno zastupati i braniti pravice slovenskoga naroda u gradu i okolici. Veselju naše braće nad krasnim uspjehom u tim izborima pridružujemo se i mi i svesrdno čestitamo slovenskom vodstvu i narodu na sjajnoj pobjedi.

Listnica uredničtva.

Radi preobilnog gradiva o skupštini „Družbe“ i „Političkog društva“, morali smo pustiti za drugi broj više dopisa i vieści.

G. J. K. Tinjan. Vaš dopis ne možemo tiskati, jer hoćete nekako ispričati ili smanjiti sramotu o „sajmu prodanaca“ u Tinjanu. Po našem dubokom uvjerenju taj „sajam prodanaca“ prouzročila je talijanska občinska uprava u Tinjanu, pak bez straha dodajemo, da golemih batina zaslužuju i svi oni, koji su budi kako skrivili i pridonieli, da je občina Tinjan došla pod talijansku upravu. Sram jih bilo svih! — Nevalja vam za sada još barem trideset godina ona tužaljka proroka Jeremije: „Oci naši sagriešiše . . . .“, jer su današnje prilike u Tinjanu stvorili živi i neki još dosta mladi sinovi, o kojima će tek njihova djeca tužno bugariti spomenutu naricalјku proroka Jeremije, ako to sadanji ocevi na vrieme ne poprave i grieh okaju!

Javna zahvala.

Ovime se najljepše zahvaljujem svima, koji su bili tako dobri, te su me se sjetili prigodom moga imendana. Želim svima iz svega srca zdravlje i zadovoljstvo. S njima ujedinjujem vruću želju, da naš narod napreduje u svemu što je dobro i ljepo.

U Opatiji, 23. lipnja 1913.

Vjekoslav Spinčić,
zastupnik naroda.

Poziv

Podpisani odbor poziva društvene članove na godišnju glavnu skupštinu, koja će se obdržavati u ponedjeljak dne 7. julija 1913 u 3 i pol sata po podne u maloj dvorani Narodnog Doma u Voloskom.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika posljednje skupštine.
2. Izvješće odbora o djelovanju društva.
3. Predloženje računa za godinu 1912. i zaključak glede istoga.
4. Izvješće nadzornog odbora.
5. Izbor novog društvenog i nadzornog odbora.
6. Rasprava i odluka glede predloga postavljenih u smislu § 21. društvenog ugovora.

Volosko, dne 23. junija 1913.

Istarsko društvo za promet pokretnina i nepokretnina i za gradnju kuća na prodaju društvo za ograničene jamčevje.
u Voloskom-Opatiji.

Poziv

Podpisano pozivlje p. n. g. članove na glavnu redovitu godišnju skupštinu, što će se obdržavati 8. srpnja t. g. u 8 sati na večer u „Narodnom domu“ u Baški, sa slijedećim

dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnje glavne skupštine.
2. Izvješće o poslovanju u god. 1912.
3. Izvješće nadzornog odbora.
4. Rasprava i odluka o zaključnom računu za godinu 1912. i o uporabi čistog dobitka.
5. Biranje ravnateljstva.
6. Biranje pomirnog suda.
7. Promjena pravila (§ 15.).
8. Prijedlozi stigli ravnateljstvu od članova.
9. Eventualija.

NB. Ako na ovoj skupštini nebi bio prisutan dostatan broj članova, onda će se skupština održati dne 24. VII. t. g. u urečeni sat, na istom mjestu, te uz isti dnevni red.

Baška 20. VI. 1913.

Ravnateljstvo morskog i klimatičkog kupališta.

Poziv

na VI. redovitu glavnu skupštinu Kršanskog društva za šiedniu i zajmove, registrane zadruge na neograničeno jamčenje, koja će se obdržavati u nedjelju, dne 6. srpnja t. g. u Kršanu na 4 sata poslije podne.

Dnevni red:

1. Izvješće upraviteljstva.
2. Čitanje i odobrenje zapisnika glavne skupštine od godine 1912.
3. Odobrenje računa za godinu 1912.
4. Izvješće o zadnjoj reviziji društva.
5. Izvješće nadzornog odbora.
6. Slučajni predlozi.

Odbor.

Ivo Vranešić, mljekarna
– Sunja (Hrvatska) –

a la Trappe sir od 1—2 klg. à K 1·60
Ia Greyer sir od 4—5 klg. à K 1·70
razašilje

Mljekarna Vranešić, Sunja.

Traži se zastupnik za Pulu i okolicu.

Prodaje se kuća i vrt, na lieпom mjestu za krčmu, na Monte Serpo, uz nisku cienu i na obročnu isplatu. Upitati via Giovia prolungata 307.

Balkanski rat

na razglednicama dobiva se u

papirnici Laginja I dr. — Pula.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Predaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni. Poslužba brza i točna.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.

Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913 do opoziva.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka, svake srieđe, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat Baška-Lopar-Ra'-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Nerezine svake srieđe tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošnjmali-luka Sv. Martin-Lošinjveli-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.

Glavna odpravničtva:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmanna & Co. Tetschen a/Elbe jest jedini sapun koji čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržuje ljepu, mekanu i nježnu pût, što se sa dnevno dolaz-ćim zahvalama može nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova Lilienerema „Manera“ kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Ciena u tubema po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

SVOJ K SVOMU!
Tiskara i knjigovežnica

LAGINJA i DR.

Ulica Giulia, 1. PULA Ulica Giulia, 1.

Preporuča se za
tiskarske, knjigovežke i galanterijske radnje.
Solidna izradba pečata iz gume.

Imade u zalihi
tiskanice i knjige za p. n. občine, crkve, škole, odvjetnike, posuđilnice, konsum. društva, trgov. knjige, pisanke za škole, kao i sve pisarske i risarske potrebštine.

Širite „Našu Slogu“.

Gradjanska Pivovara, Budjejovice.

Ovim dajemo do znanja, da je g. G. B. Costa naše

Skladište i zastupstvo

napustio i isto smo sa danom 23. junija 1913. povjerili gosp.

Dom Sec. Benussi u Puli, via Carducci br. 51.

Pošto time prelaze svi poslovi na gosp. Benussia, molimo naše cjenj. muśterije i prijatelje, da se od sada radi dobave pive i svim drugim prilikama obrate izvavno na g. Benussi-a.

Obračunanja do uključ. 22. junija 1913. obavljaju se sa g. G. B. Costa.

Gradjanska Pivovara, Budjejovice,
utemeljena 1795.

NAJBOLJI NAMJESTAJI SNAGE

kao motora za nafte sorte DIESEL, najnovije izdeke konstrukcije, prometni troškovi po konjskoj sili na uru 1½ bel. više, motore na plin (gas), benzin, šestu, kamene nafte za obrtničke, poljodjelske i električne centrijalne snage, dalje namještaje na motori plin preduzmuje:

DRUŽBINSKA TVORNICA MOTORA
na plin d. d.
(A. G. Deutzer Gasmotorenfabrik vormals MORITZ MILLE, DRESDEN)
najveća specialna tvornica Evrope

Glavno i isključivo zastupstvo, kamo sve upite upravljati valja:

Tehnička poslovnica:

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolo 2/b.

Dobivaju se potpune opreme za obrtničke i industrijalne poduzeća

Cijenik na zahtjev besplatno i bez poštarine.

Besjedovanje: hrvatski, slovenski, talijanski i njemački.

Broj 27. Pula, u četvrtak dne 3. julija 1913. God. XLIV.

Oglasi, pripostana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce .. predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom ... 10 K u obće, 5 K za seljake } nagodini ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., za ostali svet 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplata.

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu

Glavna skupština Družbe sv. Cirila i Metoda.

Tajnikovo izvješće.

(Nastavak.)

Naši narodni neprijatelji pružaju nam u tome drugačiji primjer. Podružnice njihove „Lege“, ustrojene na zator našega naroda u Istri, neutrudivo i požrtvovno rade na tom, da svojoj matici ulju novog soka i snage, dok naše naprotiv, uz neke inače vrlo častne iznimke, rade više ili manje neharno ili preko volje ili pak nikako. Bit će da je tome kriva i nemarnost pojedinih odbornika, ali nam je začudo, što se izmedju tolikih članova podružnica ne nadje njih nekoliko, koji bi nemarne odbornike potakli na rad ili na odstup.

Porasta ne vidimo ni u prihodu družbinih poduzeća. Nije ni čudo, uzmemo li u obzir, da osobito naše žigice imadu da izdrže upravo žestoku utakmicu. Ne prodje gotovo godina, da koje narodno društvo ne izidje pred javnost sa žigicama pod svojom markom, tako da je već občinstvo na ne malenoj muci, kojima da dade prednost. Tu zabunu iskorišćuju razni tudjinski špekulanti, turajući u promet žigice sa hrvatskim zastavicama i napisima, koji neupućeni svijet tjeraju još u veću bludnju.

Naši su narodni dušmani i u tome sretniji. Ima i u njih raznih institucija, društava i stranaka — ali u njihovo školsko udruženje nitko ne dira, jer se svi čuvaju, da mu križanjem puteva ne smetaju razvoj. Družba ima od svojih žigica od prilike 20.000 K godišnjeg prihoda. Bijaše čas, kad mišljasmo da će nam uvedenjem monopola te pomoći nestati. Mnogi su nas prijatelji družbini zabrinuto pitali, što ćemo, ako se to dogodi? Za sreću je sablast monopola dajbudi za sada minula, ali nam te naše jadne žigice, to naše veliko i dobro uporište, bije uza sve to mraz i to upravo s one strane, odkle bi ih moralo paliti sunce.

Molimo sve družbine prijatelje, da o ovoj tužnoj činjenici promišljaju!

Slično se kao i sa žigicama događja i sa družbinim cigaretnim papirom. I njemu je, i to poglavito zbog utakmice, od godine do godine padao prihod, ali je družbinom Ravnateljstvu ipak uspjelo, da svoj ugovor sa gosp. Stjepanom Gamulinom u Jelsi u toliko promjeni, da je Družbi od sada zajamčen godišnji prihod od K 1000.

I gospodin se Lentić trsi, da družbinom sapunu i svijećama utre što više putova u narod. U posljednje vrijeme dao je u promet takovu robu, koja se može sa uspjehom takmiti sa s najboljim proizvodima te vrste.

Toliko možemo reći i o „Maslinu“ i drugim družbinim proizvodima, koji se sa svojom vrsnoćom dosta sami preporučaju. Lanjske godine izdali smo novu nakladu narodnog biljega. Nacrt za taj biljeg izradio je akademički slikar g. Šaša Šantel. Biljeg je vrlo lijep i ukusan, te se već i time preporuča občinstvu. A preporuča ga i misao, koja ga je rodila — misao naše narodne obrane.

I družbine se škrabice uvrežuju u narodu sve većma, a s njima se polako uvodi i navika, da se občinstvo i manjim, ali i češćim darovima sjeća Družbe.

Kao prvašnjih godina, tako su se i lani mnoge hrvatske općine i razni novčani zavodi odazvali našim molbama za podporu, ali sakupljene svote ne odgovaraju našem očekivanju. Priznajemo, da su tome donekle krive i iznimne prilike u domovini, ali kad bi nas se svaka občina sjetila ma i najmanjim darom, sakupljena svota ne bi bila zaostala za onom prvašnjih godina.

Isto vrijedi i za novčane zavode. Ima medju njima takovih zavoda, koji nas se sjećaju upravo lijepim i izdašnim podporama, kao što je posujilnica u Voloskom sa 1000 K, Banka za Primorje na Sušaku sa 150 K itd., no ima i takovih, od kojih nemamo nikakve pomoći, a to moramo duboko da požalimo.

U ime zapisa primili smo K 111·64, što nam ih je ostavio pok. Josip Crnković; K 25·80 od pok. Jakova Grogurićevića, župnika u Gudincima, K 10 od pok. Ivana Novel iz Prade, K 200 od pok. Josipa Bačića iz Rijeke, K 100 od pok. Antonije Radivoj, K 100 od pok. Iva Jačića, K 999 od pok. Josipe udove Sajko.

Poznato je slavnoj skupštini, da je ne zaboravni naš prijatelj blagopok. Adolf Petru iz Osjeka još prije dvije godine ostavio Družbi K 25.000. — Prigodom ostavinske rasprave izbile su neke razlike, i sa strane rodbine podignuti izvjesni prigovori, ali ne protiv našega zapisa, što pokojnikovim rodjacima služi na čast. Pored toga ispostavilo se, da je pokojnikov imutak iznosio nešto manje, pa su prema tomu i pojedini zapisi smanjeni. Uza sve to je naša Družba dobrotom pokojnikovih srodnika i prijateljskim zauzimanjem gg. odvjetnika dra Pinterovića, dra Vladimira Kovačevića i dra Papratovića dobila K 20.240, koji nam je iznos ove godine isplaćen. Zahvaljujemo i ovim putem svima, koji su se trudili, da se pokojnikova posljednja volja ispuni. Družbinom dobročinitelju blakopok. Adolfu Petrů, kličemo još jednom Slava!

A vječna spomen neka je i svim pokojnicima, koji se na smrti sjetiše ove naše Družbe!

Lanjske su godine pristupili našoj Družbi ovi članovi utemeljitelji: Gdja udova profesora Čičigoja, Rijeka, te gg. Žiga Golubić, učitelj, Novo Selo, Čorak Krešimir, Zadar, Bobić Vasilije, Opatija, Ferdo Solar, trgovac, Zagreb (1. obrok), Vjenceslav Smokvina, Sušak. Prema tome svih članova utemeljitelja naše Družbe koncem god. 1912. bilo je 168.

Izim toga je naš davni član utemeljitelj Hrvatska poljodjelska banka u Zagrebu dostavila Družbi u istu svrhu daljnjih K 300. (Sliedi.)

Sastanak Političkoga Društva u Pazinu.

(Svršetak)

Talijani su još uvijek gospodujuća stranka u Istri. Na liepi način u smislu zakona i pravice oni neće da nam išta dadu. Vlada, koja je dužna da štiti zakon, da prisili Talijane na vršenje istoga, toga ne će da učini.

Dva bi bila puta, kojima bi se moglo doći do naših prava. Prisilni put i put kompromisa, dogovora. Prisilnim putem ne možemo, jer bi nam u tom slučaju došle u susret bajunete, koje bi nosila naša vlastita djeca. Kompromisnim putem sa Talijanima isto ne možemo doći do

Kanalizacija Vranskog jezera na otoku Cresu.

P. Jozo Pavačić.

(Svršetak.)

Potrošak za malaričnu kuru.

Država troši godimice na malaričnu kuru oko K 15.000. Jedan je liečnik u tu svrhu na sjevernom dijelu otoka Cresa, a drugi ima Lošinj i Južni dio otoka Cresa. Za tim su u pojedinim mjestima pomagači liječnika, koji dijele kininove tablice, i ovi pomagači dobiju godimice oko 100 do 200 K nagrade. Dakle što liječnici, što pomoćnici, te što opet kinin, držim da nisam pretjerao, kad sam rekao, da država potroši godišnje K 15.000. Eto i tih bi 15.000 odpalo, kad bi se provela kanalizacija Vranskog jezera. Jer, uredimo i opskrbimo narod sa zdravom vodom, pa je svršio svaki govor o malariji.

Gradnja cisterna.

Pošto na otoku Cresu i Lošinju ne ima vodenih vrela ni izvora, nego, kako već spomenuh, tko nema svoje vlastite cisterne, mora piti vodu iz kaljuža i bara. S toga mi, koji ovdje živimo, vidimo, da svaki seljak koji misli uzidati novu kuću, da najprije iskopa i uzidje cisternju.

Računali kako mu drago, jedna cisternja stoji minimum 1000 K. Svota ova inače nije velika, nu za našeg seljaka i prevelika. Potrošiti najprije ovu tisuću za cisternju, a za tim drugih tri, četiri, pet za kuću — evo kamo dodjemo. A koliki su opet, koji neće radi toga niti da grade kuće, nego se stišću kako mogu i gdje mogu.

Recimo, da se u kotaru Lošinjskom godimice samo 50 cisternja uzidje, i da stoji svaka samo tisuću kruna, dobijemo ukupni potrošak od 50.000 K. Kad bi se izvelo vodovod i taksiralo tog bijednog seljaka za uporabu vode i 10 K godišnje, on bi drage volje isplaćivao, jer bi znao, da će tekar u sto godina isplatiti 1000 K — koje bi inače morao odmah investirati za vodu. Dapače peti dio kamata od 1000 K isplaćivali bi mu godimice vodu.

Dakle i u tom pogledu nas seljak štetuje godimice svotu od K 50.000.

Pokupimo sve u jedno.

Pučanstvo otoka Cresa i Lošinja štetuje godimice:

1. na ovčarstvu	K 194.000
2. na povrćarstvu	„ 100.000
3. na gradnji cisternja	„ 50.000
4. malarična kura	„ 15.000
ukupno	K 359.000

Ne idem dalje. Ostavit ću i voćarstvo i mjekarstvo i peradarstvo i sve druge privredne gospodarske grane, ostajem samo kod ovoga, što spomenuh. Ne ću spominjati ni ogromnih troškova, koje narod podnaša radi bolesti, kojim je uzrok uživanje nezdrave vode; ne ću ovamo računati ni državne troškove za dovoz vode na ove otoke, sve ću to i sve ostalo mimoći i ograničiti se na gornju svotu.

Dapače bit ću još toliko popustljiv i umjeren, da ću i od gornje svote t. j. od K 359.000 odbaciti K 109.000 nek ostane ravnih K *250.000*.

Gospodo moja! pred tom svotom treba sustati i zamisliti se, je li to istina ili bajka? Nije bajka, nego žalosna istina, koju mora pretrpiti svake godine naš tužan Cresan i Lošinjan.

Zaključimo.

Spomenuh na početku ove radnje, da bi kanalizacija Vranskog jezera stajala oko dva milijuna kruna i rekoh istodobno, da je ta svota upravo ništa prema šteti, koju trpe godimice stanovnici ovih otoka.

Ne dva milijuna, nego na stotine milijuna je ovaj tužan narod već izgubio radi nestašice vode; a ipak na te izgubljene milijune nitko ni ne misli, nego ova dva milijuna ocem domovine silno brige zadavaju, ova dva milijuna velim, koji bi rentirali sto po sto. Tu, ova dva milijuna u osam su godina isplaćena. Dvijestopedeset tisuća narod godimice štetuje radi oskudice vode, a osam puta 250.000 je *dva milijuna kruna*.

Eto dakle! Kanalizacija Vranskog jezera nije nikakva utopija, nije nikakav monstrum, nego je skrajna i prijeka nuždа.

Narod creski i lošinjski i danas plaća prilično velike namete i adicijonale; udarimo mu i za vodu namet, pa ako hoćemo još i dvaput toliki, samo mu recimo to plaćaš za vodu i on će šutiti.

Na noge vas dakle, svi, bez razlike narodnih osjećaja. Poradimo svugda i svagdje gdje možemo, da se ova ideja ostvari. Sagradit ćemo si vječni spomenik. Narod bit će nam za uvijeke haran. Nek nam ne imponiraju ona dva milijuna, što bi izjela kanalizacija, nego nek nam imponiraju i savjest grizu oni na stotine milijuni, koje je narod štetovao i koje će još morati trpjeti, ne nadje li milosrdne ruke. Svima nam mora biti geslo unaprijed: „Kanalizacija vranskog jezera, valja da se provede“.

Rekoh!

Belej, 20. svibnja 1913.

uspjehu, jer ih za sada još uvjek vlada protežira.

Red nam je dakle ustrajati, ne popuštati, ovako dalje ne može do vijeka trajati. Morati će doći do promjena, možda dodje i do skorih novih izbora za zem. sabor.

Govornik vruće preporuča svima, neka se u tom slučaju pokažu onakovi, kakvi su bili god. 1907., neka ih vodi isti duh sloge i oduševljenja.

Govor dra M. Laginje.

Nakon pomno saslušanog i odobravanjem popraćenog govora dra Kurelića, ustao se da govori naš stari vodja dr. M. Laginja, kojega je narod odmah u početku burno pozdravio. Kao uvijek, Laginja je mirno govorio. Laginja ne raspaljuje duhove, nego svojom blagom besjedom dopire do srca i duše slušatelja. Ugodno je Laginju slušati i koristno njegove krasne naputke slieditи.

Laginja je u početku govora dao izraza svojem veselju nad tolikim brojem naroda. Rekao nam je najprije nešto o velikoj politici, ticuće se cijele države u kojoj živimo. Ta je država — veli govornik — od mnogo godina raspoloviena. Naš hrvatski kralj je cesar u Austriji a kralj u Ugarskoj. Ovo razdvojenje škudi mnogo cijeloj državi, smeta mnogo vladaru a škodi najviše našemu narodu, koji je takodjer raskomadan, malo amo, malo tamo. Mi smo Slaveni u većini u Istri, Dalmaciji, Bosni i Hercegovini, Banovini (Hrvatska i Slavonija), Kranjska, skoro su sve čisto naše zemlje. U većini smo u Goričkoj, imade nas lijepi broj u Koruškoj i u Štajerskoj. Sve ove zemlje, u kojima živi naš narod, skupno uzete veće su od mnogih slobodnih država Europe, koje krasno napreduju. Kod nas što vidimo? U Banovini zapovjeda Madjar i našemu narodu slabo ide. U Dalmaciji zapovjeda više Nijemac, i našem narodu slabo ide. U Istri zapovjeda svaki, samo mi ne, a kako nam ide, to dobro znamo. I tako dalje po svim ovim našim zemljama.

Videći sve to, ja velim, da dok mi svi ne budemo okupljeni u jednom saboru, ne budemo imali jedan zakon, ne dobijemo našu narodnu autonomiju, ne će nam biti pravo. Mi moramo svi nastojati, da se ojačimo gospodarstveno i da se svi mi ujedinimo, da se u habsburškoj državi ujedini sav naš narod, i onaj dio naroda, koji svoj jezik zovu hrvatskim imenom, i onaj dio naroda, koji svoj jezik zove slovenskim, i onaj dio naroda, koji svoj jezik zove srpskim. Sami moramo biti gospodari u svojoj kući. A naravski biti će uvijek i skupnih stvari s ostalom monarhijom, kao n. pr. vojništvo, novčarstvo i drugo. Mi sada u ovakvom stanju tekar na teško muku možemo dobiti kakvu oglodanu kost. Raditi moramo sami sa svim silama, da se riješimo ovakovog stanja, a ne samo zahtjevati od drugih a ne raditi sami, to je najgora politika.

Nije dosta — veli Laginja — da budemo dobri Hrvati i da budemo ujedinjeni, moramo imati i pameti, moramo se čuvati smutnje. Oprez i poštenje neka vlada medju nama. U jednu riječ budimo pravi kršćani. Potreba vjere je očevidna. Ako vi jednom djetetu velite, da ne smije vjerovati, on neće nikada ništa postati, neće se niti abc naučiti, jer neće vjerovati ni učitelju svome. Laginja spominje teškoću rada u bečkom parlamentu, gdje odlučuju velike stranke, a mi smo Hrvati tamo u malom broju. Žalibože Slaveni u bečkom parlamentu zaboravljaju mnogo puta poučnu priču o kralju Svatopluku i devet svesanih štapa, koje nisu mogla njegova djeca prelomiti, te su li slavenski zastupnici više puta ne složni, na radost naših protivnika. Spominje najveću njemačku stranku, kršćansko socijalnu stranku, koju je držao prilično u redu veliki poštenjak i pravednik pok. dr. Lueger, nego žalibože po njegovoj smrti, previadali su u toj stranci velikonjemci. Nadajmo se, da će se i tamo pročistiti prilike.

Zatim se govornik osvrnuo na Političko Društvo, te vruće preporučio svim svećenicima, svim učiteljima, svim glavarima, obiteljim barem uglednijih, neka se zaključane u društvo. Bavi se zatim sveopćom gospodarskom krizom, te je dokazao, da ipak kod nas nije najgore, i ako je slabo. Kod nas se ipak dade što postići, samo valja da se sami micemo. Govornik je više puta bio na ministarstvu pitati radi šterne ili ine potrebe u kojoj općini, te bi mu znali odgovoriti, da je novac već pripravljen, samo čekaju neka općina učini svoju, neka podnese nacrt, neka se ob veže nadoknaditi što manjka, a toga mnoge naše obćine ne čine. Valja neprestano moliti, neprestano dodijavati, ali i nešto raditi, pripraviti u početku nešto, da se tim lakše sve dobije. Inače sve naše molbe ostati će za uvijek spavajuće. Talijani su pametniji od nas, oni učine sve prve priprave, počmu delo, a onda pitaju potpore za njegovo nadaljivanje.

Nakon što je Laginja vruće preporučio narodu neka se najviše u se uzda i sam radi, svršio je svoj govor, a mnogobrojan ga je narod iz srca pozdravljao.

Primljene resolucije.

Nakon Laginje govorili su kratko veleč. gospodin J. Grašić, župnik u Bermu i gosp. dr. I. Prudan iz Pazina. Grašić je konstatirao strahoviti nemar, što vlada u zem. Odboru, kod kojega spavaju bezbrojne molbe za razne naše velike narodne potrebe, kao što kod Gospodarskog Vijeća, koje u obće ništa ne radi. Kudi ponašanje vlade, te predlaže, da se danas glasuje povjerenje našim zastupnicima i neka se izrazi prosvjed proti Vladi,

Dr. I. Prudan predložio je svoju resoluciju skupštini na odobrenje, u toj resoluciji sadržan je i predlog veleč. Grašića, čija je također cijela točka 5.

Postavljena resolucija na glasovanje primljena je jednoglasno.

Resolucija glasi:

Resolucija.

Pouzdanici „Političkog Društva za Hrvate i Slovence u Istri“ iz pazinskog sudbenog kotara na zastanku držanom u Pazinu dne 19. 6. 1913

1. Primaju na znanje izvješće zastupnika na carev. vijeću i zem. saboru, te izrazuju istim svoje potpuno povjerenje.

2. Obzirom na sustavno provadjanu i sada već službeno najavljenu najezdu tudjinstva na naš dom, smatraju jedinstven i složan rad hrvatskog, slovenskog i srbskog plemena u habsburškoj monarhiji neobhodnim preduvjetom za uzdržanje naše ugrožene narodne egzistencije i narodnog posjeda.

3. Uvidjajući akciju bečkih i peštanskih odlučujućih krugova, naperenu na slomljene naše otporne narodne snage i posvemašnjeg podjarmljenja našeg naroda tudjinskim interesima i tudjim nacijonalnim težnjama drže, da samo jedinstven, odlučan, bezobziran i nestranački nastup naše narodne delegacije u svim parlamentarnim skupinama je u stanju, da odkloni od našeg naroda to skrajno namjenjeno mu zlo.

4. Upozoruju hrvatske i slovenske zastupnike na istarskom saboru, da odlučno odklone svaku nagodbu sa talijanskim zastupnicima, ako ista ne sloni na faktičnoj jednakopravnosti na svakom polju javnog života a poimenice jezikovnom, gospodarskom i prosvjetnom pogledu.

5. Prosvjeduju proti stanovištu, zauzetom od c. k. Vlade prigodom pokušaja uredjenja sporazuma sa Talijanima u pokrajini, jer je u očitoj oprijeci sa državnim i temeljnim zakonima i sa faktičnom razmjerom pučanstva obiju narodnosti.

Ovu odluku neka se dade do znanja zainimanim narodnim krugovima i ostalim kompetentnim faktorima.

Spominjemo još govor poljodjelca Petra Sirotića iz Trviža. Preporučio je svima, da slijede stope naših starih vodja, pod kojima smo postigli lijepih uspjeha. Navalio je na one, koji bi htjeli sijati smutnju u našim redovima.

Predlozi glede pouzdaničkog Vijeća.

Zatim se je prešlo na zadnju točku dnevnoga reda, te su prisutni pouzdanici predložili odboru imena ljudi, za koje misle, da bi mogli biti imenovani u pouzdaničko Vijeće. Svaka je općina predložila za se. Red je sada na odboru Političkog Društva, da slijedi dalje ovim započetim radom.

Time je izcrpljen dnevni red. Predsjednik P. D. dr. Dinko Trinajstić je ponovno zahvalio svima na brojni odaziv. Preporučio je svima, odnosno na Laginjeve riječi, da moramo biti dobri kršćani, neka nas u svemu vodi i ljubav, ona prava kršćanska ljubav, bez koje sve propada. Neka se svi kao prava braća susretamo i pomažemo, neka kršćanstvo naše bude ne samo na jeziku, nego i na djelu.

Time je ovaj sastanak dovršen. Slijedilo je zatim upisivanje novih članova i uplata članarine. Uspjeh bio je krasan. Narod se je razdragana srca odalečio od dvorane i uputio svojim kućama, zadovoljan nad cijelim uspjehom i tvrdom odlukom, da će slijediti po naznačenom mu putu.

Iz carevinskog vieća.

U Beču, dne 22. juna 1913.

(Svršetak).

Zastupnik **Spinčić** počima svoj govor hrvatski, govori pak njemački kakvu uru i pol a prate pozorno njegov govor Hrvati, Srbi, Slovenci, razni Česi i Poljaci, pa i njeki Njemci. Spominje muke, što je naš narod pretrpio zadnje doba, kad bijaše svaki čas u pogibelji, da njegovi sinovi vojuju proti svojoj braći s kojom su stoljetja vojevali proti Turskoj. Prikazuje, kako se je austrougarska diplomacija već u oči balkanskog rata pokazivala prijateljskom Turskoj i Albaniji, a neprijateljskom Jugoslavenima, imenice Crnoj Gori i Srbiji; kako je poslje sjajnih pobjeda balkanskih država dolsta napustila misao o cjelovitosti Turske, al odmah napravila osnovu za novu Tursku, za Albaniju. Simpatije našega naroda, reče, i njegovih zastupnika bile su na strani bojovnika za slobodu proti sužanjstvu. Hrvatskoj bila je od mudrih glava dosudjena znamenita zadaća, ona je imala igrati u riešenju iztočnog pitanja prvu ulogu. Što nije, i što je monarhija izašla iz balkanske krize praznih ruku, kriva je politika austro-ugarskih državnika, neprijateljska Hrvatskoj. Dok su Hrvati sa svojom braćom Srbima vojevali proti Turskoj za svoju zajedničku domovinu Hrvatsku, bila je uz Mljetačku baš Austro-Ugarska monarhija, koja je nastojala oslabiti moć banova hrvatskih i same Hrvatske. I u posljednjim deseigodištima nastojala je o tom i istrgla Hrvatima iz njihova tjela gradova i cielih predjela. Sad bi se još koješta moglo i spasiti, al se i napried vodi Hrvatom neprijateljska politika, na van, i u nutarnjosti. Govornik dokazuje to i za nutarnju politiku, pak, odgovarajuć Doberniku, veli, da trializam ne znači drugoga nego emancipaciju Hrvata, Srba i Slovenaca od previasti njemačke, madjarske i talijanske. Dobernika predbacuje također kako ne radi toliko za državljane ove monarhije, koliko za njemačtvo i dovikuje mu, neka on i njegovi drže „prste k sebi“ obzirom na hrvatske i slovenske zemlje kao i na more. Osvrće se pak posebice na krivice, što se dogadjaju našemu narodu u Bosni i Hercegovini, u Hrvatskoj i Slavoniji; pak krivice što se nanašaju Slovencima i Hrvatima samo na školskom polju u Koruškoj, Štajerskoj, Kranjskoj, Trstu, Goriškoj i Istri. Zaključuje, da je iz svega rečenoga razvidno razpoloženje našega naroda, a to razpoloženje može se označiti sa **nezadovljstvom u najvećem stupnju**. To će prestati jedva tada, kad prestane sav zulum što se počinja na našem narodu. I za to nije dovoljno da se udovolji pojedincu, ili pojedinim skupinama, pojedinim pokrajinama, jednim ili drugim činom. Treba zadovoljiti cieli narod u svim pokrajinama, izpunjenjem njegovih nadasve opravdanih zahtjeva. Glasovati će skupa sa svimi Hrvati i Slovenci proti proračunu. (Ovaj važni govor doniet ćemo u budućem broju kao prilog u posebnoj knjižici).

Dr. pl. Loewenstein ističe u svom govoru kako su Poljaci Galicije imali trpiti posljednje doba radi obće napetosti i mobilizacije.

Svečery opravdava češkim jezikom, zašto će on i njegovi drugovi glasovati proti proračunu.

Hauser, opat i zemaljski kapelan Gornje Austrije, veli, da se moramo osjećati osramoćenim, što parlamenat nije čestitao njemačkom caru za njegov jubilej. Njemački car da je muž, da je značaj i saveznik našega carstva. (Njemci živo pljeskaju svoj toj drzovitosti Njemca sa crkvenim i svjetskim častima. Slaveni prigovaraju.) Slaveni da su se bar mogli pridružiti ruskomu caru, koj da je njemačkom čestitao. (Nova njemačka drzovitost.)

Izvjestitelji predloga manjina.

Hauser je bio posljednji govornik u razpravi. Slijedile su zaključne rieči raznih izvjestitelja o predlozima, za koje su bile u proračunskom odboru samo manjine. Medju tima je bio prvi Vrstovšek, koji je s njekima drugovima predlagao, da se preko proračuna predje na dnevni red. On se je najprije obrlo na Hausera, te mu doviknuo, da nije nepristojno to, što nije njemačkom caru čestitao parlamenat, u kojem ima toliko narodnosti, nego je nepristojno ono, što Njemci u parlamentu često počinjaju. Obarajuć se na Dobernika, prikazuje, kako Njemci nepravedno postupaju sa Slovencima. Osobito u Koruškoj.

Medju govornicima predloga manjina bio je i češki radikalac Choc.

Zast. **Biankini** pod formom stvarnog izpravka veli, de je kriva preuzetnost Njemaca i Madjara, što se ne riešava jugoslavensko pitanje. Nije bila vojna na Balkanu vojna za plienom, nego je vojna za plienom, grabeži, umorstvima ono što hoće Dobernik i drugovi. Pod istom formom stvarnog izpravka polemizirao je proti Doberniku zast. dr. Ravnihar.

Izvjestitelj većine — Burni prizori.

Izvjestitelj većine proračuna dr. Steinwender, imajući zadnji rieč, reče, da Choc i drugi Slaveni nisu samo protiv čestitke njemačkom caru, nego i proti tvorevzi. Rieči izvjestiteljeve upalile su u parlamentu, koj bijaše mnogobrojan na okupu. Slaveni svi bez razlike prosvjeduju proti drzovitosti izvjestiteljevoj; buče osobito radikalni Česi. Njemci svi bez razlike, i kršćanski i nekršćanski, medju njima i crkveni dostojanstvenici povladjuju izvjestitelju i pljeskaju. Predsjednik ne koristi zvoniti. Čeka da će popustiti, ali se svaki čas buka ponavlja. Na znak jednoga od vodja Njemaca, dra Grossa, Njemci se utješavaju i sjedaju; Gross se odsulja i do Poljaka, da ih nagovori da sjednu, ali oni stoje. Stoje svi Slaveni i socijalni demokrati; sjede Njemci, a valjda i Talijani. Velika većina, proti velikoj manjini. Značajan prizor. Poslije kakvog četvrt sata ide ministar predsjednik k izvjestitelju pak k predsjedniku kuće. Ovaj pretrgava sjednicu, tobož na 5 minuta. Bila je pretrgana čitav sat. Sastali se starješine klubova. Jedini dr. Gross je opravdavao Steinwendera. Drugi svi odbijali i zahtjevali, ili da ga predsjednik pozove na red, ili da Steinwender opozove, ili da drugi preuzme referat. Naj-

Nastavak u prilogu.

više se ih izjavilo za ovo posljednje. Ali nije nitko htjeo preuzeti referata. Vidilo se je ministra predsjednika, gdje u prisustvu dvojice ministara i obkoljen zastupnicima, sastavlja izjavu, koju bi morao Steinwender dati. Najprije je čitaju slavenske grupe i zadovoljavaju se njom; pak njemačke, i one su zadovoljne; pak i sam Steinwender. On odlazi na svoje mjesto, noseć onaj sastavak ministra predsjednika. Vlada grobna tišina. Prekida ju jedan Njemac sa „Hoch Steinwender“, čemu sliede prosvjedi Slavena. Onda se ipak sve primiruje. I Steinwender čita izjavu. U njoj žali, što je uznemirio i razdražio kuću. Priznaje bez obzira, da je prekoračio svoju zadaću kao izvjestitelj, a da je ono samo njegovo mnienje bilo. Što se pak tiče njegovih posljednjih rieči, on njima nije podvojio u pravo kuće da suodlučuje u pitanju izvanjske politike.

Glasovanje.

Iza te izjave glasovalo se je dugo vremena o predlozima manjina, o predlozima većina proračunskog odbora i o resolucijama. Predlozi manjina, svi, bili su zabačeni, njeki običnim, njeki poimeničnim glasovanjem. Predlozi većine, to je privremeni proračun, bio je prihvaćen sa glasovima njemačke sveze, njemačkih kršćanskih socijala, Talijana, Poljaka te Mladočeha i katoličkih Čeha. Proti proračunu glasovali su ostali Česi, Rusini, Slovenci, Hrvati i Srbi, te socijalni demokrati.

Medju napose prihvaćenim resolucijama bila je prihvaćena jedna Tresić Choc, kojom se poziva c. k. vlada, da bezodvlačno odpusti sve rezerviste, nalazeće se na južnim medjama monarhije.

Pretrgnuće zasjedanja.

U sjednici od 20. junija obavilo se je najprije treće čitanje privremenog proračuna, koj bijaše prihvaćen od stranaka kao i u drugom čitanju. Iza toga riešeni su razni izvještaji, kod kojih ne bijaše većih razprava i ovjerovilo se njeke prijeporne izbore.

Prešne predloge glede podpore u biedi uputilo se je c. k. vladi pozivom, da jih uvaži.

Već kasno u večer bila je sjednica zaključena, a s njom i zasjedanje prekinuto.

Položaj na Balkanu.

Pula, 2 julija 1913.

Na Balkanu se krv lije . . . ali ne za oslobodjenje ispod sužanjstva, nego se nemilosrdno prolieva bratska krv za premoć jednoga nad drugim; kolju se braća za zemlje što su je zajedničkim oružjem uzela natrag svojem petstogodišnjem zulumčaru i tiranu.

Očekivalo se, da će se Srbija i Bugarska uplivom Rusije mirno nagoditi, ali se nji hove čete počeše klati a da nisu ni čekali posredovanje Rusije niti navijestile rat jedna drugoj. Neprijateljstva počeše već prošlog tjedna izmedju malih odiela bugarskih i srbskih četa kod Zlatova na spornom osvojenom zemljištu, a kasnije se sukobi razširiše i pretvoriše u prave velike bitke. Bugarska se bori na dvie strane proti Srbiji i Grčkoj. Glavne oružane sile stoje na medji bugarsko srbskoj i na osvjenom zemljištu oko Skoplja jedna proti drugoj. Tako je došlo osobito do žestokog sukoba izmedju Srba i Bugara kod Štipa, pri kom je palo vrlo mnogo mrtvih s jedne i druge strane. Nakon krvavog boja Srbi su potiesnuli Bugare i zauzeli važno mjesto Kruprište. Kako glase viesti rekbi da su Bugari počeli prvi napadati. Na staroj granici Srbije i Bugarske još nije došlo do sukoba. Do glavnoga boja da će doći na Ovčjem polju, oznemilju što su zajedno Srbi i Bugari uzeli Turkom, i na tom polju operiraju i bugarska i srbska vojska za napad.

Na grčkoj medji traje takodjer neprekidno boj izmedju Grka i Bugara, gdje su Bugari potisnuli Grke natrag. Grčke čete razorušale su pak bugarsku posadu u Solunu i zarobili, te su samo jednom bugarskom generalu dozvolili izlaz iz grada.

Viesti glase suglasno, da su svagdje Bugari izazvali sukob. Sve te borbe dogodile su se u subotu i nedjelju. Svuda pak, i u Bugarskoj i u Srbiji vlada veliko oduševljenje za rat, koji je sada neizbježiv. Tako se javlja iz Grčke, da je ova već naviestila rat Bugarskoj.

Medjutim Rusija djeluje živo da zaprieči rat, te je svojim poslanicima u Beogradu, Sofiji i Ateni naložila, da zadnji put opomenu saveznike neka se okane neprijateljstva. Ujedno pozivlje Rusija balkanske ministarske predsjednike, da dodju u Petrograd.

S druge strane je opet Rumunjska mobilizirala svoju vojsku, te se grozi, da će preći bugarsku granicu, ako budu Bugari nastavili akciju proti Srbiji i Grčkoj. Rumunjska naime neće, da se Bugarska preveć ojača na Balkanu, jer bi tada postala pogibeljnim susjedom Rumunjske.

Kako će se sve to razviti i urediti, teško je nagadjati; položaj je vrlo ozbiljan i do skrajnosti napet, te ako Rusiji ne uspije u zadnji čas umiriti saveznike, može već danas nastati na Balkanu krvaviji rat od onoga, no što su ga balkanski saveznici izdržali sa Turskom.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Narodni blagdan proslaviti će ove godine sva slavenska društva u Puli u nedjelju 6. julija 1913. popodne pod pokroviteljstvom g. Nikole vit. Mardešića sa velikom pučkom zabavom u vrtu Narodnoga Doma uz sudjelovanje Sokolske fanfare, dječjeg mješovitog i muškog pjevačkog zbora te uz pratnju raznih šaljivih i ugodnih igara i iznenadjenja, sve u korist hrvatskoga školstva. Početak točno u 4 sata po podne. Ulaznina 40 para po osobi, a darovi se primaju sa zahvalnošću.

Dužnost je svih Slavena Pule, svih prijatelja hrvatskoga školstva u ovome gradu, da dodju na proslavu Narodnog blagdana i dadu svoj prinos u plemenitu svrhu, za uzdržavanje i promicanje narodnih škola.

Pula, 1. julija 1913. Odbor.

Narodni blagdan u Puli. Iza braće po drugim hrvatskim i slovenskim zemljama nisu htjeli zaostati ni Slaveni Pule, nego se i sva naša slavenska društva u Puli združiše u složno kolo i preuzeše častnu zadaću, da dostojno proslavimo i mi u Puli **Narodni blagdan** u spomen i slavu Apostola i Svetitelja svih Slavena sv. Cirila i Metoda, koji prvi počeše naučati hrvatski rod u istinama kršćanstva u njegovom materinskom jeziku.

I naša zaslužna Družba sv. C. i M. uzela je imena naših Apostola i prosvjetitelja, da po njihovim slavnim imenima i pod zaštitom sv. Cirila i Metoda širi našu materinsku riec medju našom mladeži, da ju zaštiti i očuva od otimačine i nečiste pohlepe nezasitnih Talijana, koji nastoje svim sredstvima, novcem i vlašču istarske junte, da što više naše nejake djećice ugrabe svome rodu i materinskoj rieči, te da je survaju u vječno robstvo talijanstva, sramotne izdaje i odmetnuća od vlastitog roda i doma. Tome kao ustuk uspješno djeluje naša Družba sa svojim školama, koje uzdržaje jedino darežljivim prinosima dobrih Hrvata i Hrvatica te ostale naše slavenske braće i sestara.

Ponukom naše zaslužne Družbe preslo je u običaj, da se svake godine 5. julija, dan sv. Cirila i Metoda proslavi kao **Narodni blagdan**, da se time s jedne strane odužimo slavnoj uspomeni naših apostola i prvih Prosvjetitelja, a s druge opet, da se tog dana sjetimo milodarima naše Družbe, koja tako hvalevriedno i požrtvovno radi na prosvjetnom polju.

Porečki kotar

Podružnica Družbe sv. C. i M. u ...ju obdržavati će svoju redovitu glavnu ...štinu u nedjelju dne 6. julija o. g. u pol sati prije podne u školskim prostorijama. Iza mise biti će ples u dvorani ...ndrije Punisa, te se preporučuje rodbima iz okolice, da toga dana posjete ...o većem broju našu skupštinu.

Koparski kotar

Podružnica Družbe sv. C. i M. za ...njak i okolicu obdržavat će svoju ...odišnju skupštinu u nedjelju, dne 13. ... na 5 sati po podne u Sorgobanima ...ičnim rasporedom. Prije i iza skup... bit će ples u korist Družbe.

...anovi! Dužnost nam je, da se pre... iz mrtvila, u koje zapadamo nešto ...om a nešto tudjom krivnjom. Prija... i susjedi! Pružite nama liek, da se ...emo vlastitog nehaja. Nek iskra pane ...iganj gori. Odbor.

...ranina i Jurina

Si bil Jure na skupščini Družbe va Kršanu?

Sam, zač pitaš?

Otel bin znat, ki su ono bleli va ošlariji, dokle su naši govorili pred crikvom?

Ki ćeš drugi da bleje, ako ne blago, I ja mislin tako, samo ne znan, ako su ono bile koze ali tovari?

Ja mislin, da su bile koze, a oni, ki su ih poslali tamo i platili, da onako bleju, ono su pravi tovari.

Nebogi Talijani! Već njin mora po vrazju slabo hodit, kad hoće da od ljudi delaju blago.

Ča ćeš no? Blago najradje hodi za blagom.

...zne primorske viesti

Društva za podučavanje nepis...lih primamo: Zagreb, dne 25. lipnja ... Slavno uredništvo! Molimo slavno ...ištvo, da bi u interesu istine izvo... uvratili u svoj cijenjeni list ovaj naš ...k kao ispravak na napadaj „Pučkog ...telja“ na naš klub, a koji je izašao ...sljednjem broju „P. P.“ pod naslo... „Na oprez“!

...ina je, da „ABC“ kani izdati „Hrvat...arodni kalendar“ za god. 1914. Iz... za to, jer na to kao društvo za ... prosvjetu ima pravo, a prema svo...pravilima i dužnost mu je širiti pro... u narod. Dokazano je, da su u na...dari jedno vrlo važno sredstvo za ...b prosvjete. Toga se eto sada laća i ...e. Time odpada i tvrdnja „Pučkog ...telja“, da je motiv, koji je društvo ...davanja kalendara rodio, bio konku... s kalendaru svetojeronimskom ili ... drugom. Nakladu u kojoj će se ...ati kao i cijenu kalendaru, mislimo, ...amo pravo sami ustanoviti. Ako ...pak ustanoviji cijenu 40 para, znači ... to, da ga po tu cijenu možemo ...bez štete za društvo.

...svim izvještajima naglasilo se jedino ...i će kalendar biti uredjen u čisto ...nalnom duhu. U njemu sarađjuju ...oznatije mladje sile. Kalendar još ...iživo, pa je vrlo neumjesno od ...tilaša“, da već sada govori o sadr...žaju kalendara, koji će tobože „dati narodu bezvjersku, indiferentnu kulturu“ — a o samom sadržaju naprosto još ne može ni znati ništa.

Što se tiče tvrdnje, da sadašnji „ABC“ ne jamči za valjanost sadržaja, jer da je društvo u rukama naprednjaka, primjećujemo, da društvu nije zadaća natezati se za kulturna uvjerenja s ovom ili onom grupom, nego mu je zadaća izključivo širenje prosvjete u narod, što društvo nastoji postići saradnjom svih grupa bez obzira na nečije kulturno mišljenje. Tome je dokaz to, što društvo ima dosta članova, koji su ujedno i članovi djačkog katoličkog društva „Domagoj“. Bili ti članovi ostali u društvu, kad bi ono bilo izključivo naprednjačko? Mislimo, da je nelijepo od „Dobrilaša“, kad neistinito pišu u jedno pučko glasilo o društvu, kojemu je zadaća prosvjetljivati taj puk, pa tome društvu podvaljivati nakane, kojih ono nema.

Što se napokon tiče molbe društva „Dobrila“ istinita je tvrdnja „Dobrilaša“. samo što on podmiče druge motive, zbog kojih je molba odbijena, koje motive je sam izmislio. Postoji odborski zaključak — stvoren za odborovanja prijašnjeg odbora, a potvrdjen po glavnoj skupštini 17. studena 1912., po kome se ne daje nikomu čitanke badava. Motivaciju tog zaključka vam prilažemo. Ako se kada davalo badava, bilo je to prije toga zaključka, kasnije se badava nije davalo nikome. S jednakih razloga odbijena je molba „Napredka“ i „Zajednice“ u Bosni, ferijalnog naprednjačkog kluba „J. Janušić“ i kluba „Istre“ pa i „Dobrile“.

Ono dakle, što tvrdi „Dobrilaš“, nije istina, a da li je napisano hotice ili nehotice — ne znamo.

Ovo konstatiramo istini za volju i da obranimo društvo od neumjesnih i neosnovanih napadaja ljudi, koji društvo ne poznaju.

Nadamo se, da će nas „Dobrilaš“ u buduće poštediti od sličnih napadaja. — Za „Društvo hrvatskih sveučilištaraca ABC za poučavanje nepismenih“: Srećko Zuglia, predsjednik, Nikola Filipović, tajnik u. z.

„Narodni blagdan“. Izišla je pod ovim naslovom knjižica, što ju je još od prije bila najavila „Narodna Zajednica za Istru“. U knjižici je krupnim potezima iztaknuto dvojako značenje narodnog blagdana za istarske Hrvate. Ocrtan je u kratko rad sveto braće na vjerskom i kulturnom polju našega naroda, prikazana je potreba naše Družbe kao i dužnost svakoga Hrvata, da ju što bolje podupre. Knjižica će dobro doći orobito onima, koji žele predavati o narodnom blagdanu. Cijena je knjižici 10 para. Dobiva se kod „Narodne Zajednice za Istru“ u Opatiji.

Novi glavni organ stranke prava. Dne 28. junija t. g. počeo je u Zagrebu izlaziti novi glavni list stranke prava za sve hrvatske zemlje pod imenom „Hrvat“. Pošto razni Horvati, Pazmani, Milobari, Franki, Rauchi itd. nisu povratili novinu „Hrvatska“ vrhovnoj upravi stranke prava kako je to bilo zaključeno na vieću u Trstu, prestaje „Hrvatska“ biti glasilo stranke prava a najmanje pak za sve hrvatske zemlje. Zato mi prosvjedujemo da list „Hrvatska“ glasilo najnovijih magjarona nosi naslov „za sve hrvatske zemlje“.

Pozivljemo naša društva i pojedince u Istri, da se predplate na pravo glasilo stranke prava a izbace iz svoje sredine najnoviji magjaronski list „Hrvatsku“.

Za Družbu. Prigodom Narodnog blagdana daje za družbu K 10·— velec. g. Antun Žic, župnik u Lunu (otok Pag). — G. Grgo Bužđon u Puli K 5·—

Poziv

na redovitu glavnu skupštinu Vižnjanskog društva za štednju i zajmove, koja će se obdržavati dne 20. t. mj. u 9 sati prije podne u prostorijama Družbine škole u Vižnjanu sa slijedećim

dnevnim redom:

1. Čitanje i odobrenje zapisnika glavne skupštine od god. 1912.
2. Odobrenje obračuna za god. 1912.
3. Izbor novog upravnog odbora.
4. Izbor nadzornog odbora.
5. Slučajnosti.

Vižnjan, dne 3. julija 1913.

Odbor.

žrtvovno naslavlja blagotvorni rad svete slavenske braće Cirila i Metoda.

Dne 5. julija slavi kao N a r o d n i b l a g d a n sav hrvatski sviet kriesovima po brežuljcima i priredjenjem javnih zabava ili sabiranjem milodara za našu Družbu.

Tako ćemo i mi Slaveni Pule svi složno proslaviti N a r o d n i b l a g d a n u ne djelju dne 6. t. mj. u prostranom vrtu Narodnog Doma javnim koncertom i drugim veseljem, kako to piše u programu, kojeg donašamo na drugom mjestu. Vrlo rado ističemo, da nam ne treba puno preporučivati našemu občinstvu, da u nedjelju dodjemo svi na koncerat u Narodni Dom u proslavu Narodnog blagdana sv. Cirila i Metoda, a na korist naše Družbe, jer se toj proslavi do sada uviek odazvalo u liepom broju i rodoljubnim zanosom, pak očekujemo i ove godine častan odaziv a dapače i veći od prošlih godina, da pokažemo našem ljutom i naše krvi žednom neprijatelju Talijanu, da se naš rod probudio iz dugog sna u koji ga zločinačkom svrhom uvališe Talijani i nedopušta više da ga dalje drži u tmini i neznanju, nego hoće i proslavom dana sv. Cirila i Metoda pokazati da želi svjetla i znanja i koracati putem slobode, prosvjete i napredka.

Zato u nedjelju poslje podne svi Slaveni mlado i staro, muško i žensko, u vrt Narodnog doma na proslavu Narodnog blagdana sv. Cirila i Metoda.

Izložba ručnih radnja. Družbine škole u Puli priredjuju izložbu ručnih radnja u prostorijama Čitaonice; na koju se pozivlju svi rodoljubi i roditelji naše djece. Izložba će biti otvorena 6. i 7. o. mj. od 8 do 12 sati prije podne i od 4 do 8 sati po podne.

Veleizdaja i špijunstvo u Puli. Nečudite se tomu naslovu. Glasilo puljske kamore ušlo je u trag velerazgranjenoj, u njegovoj glavi, uroti i špijunstvu u Puli, dakako sve u korist same Rusije, a špijuni su po „Giornalettu" sve sami Hrvati.

Ta fajta, koja je pripravna za šoldu prodati ženu, sestre, roditelje, otačbinu, vjeru i Boga, sada je izvan sebe i svaki se dan čita u kamorašiću od korsa u Puli o „senzazionali arresti dei serbo-croati."

Što je u stvari, to će znati oni, koji iztražuju. Svakako bismo jih upozorili, da se u tako škakljivim stvarima mora postaviti malo brnjice nekim novinama, pa makar one spadale u red bezuvjetnih pristaše trojnog saveza i pisale i dokazivale, kako u Puli djeca radnika Hrvata i oficira Niemaca i Čeha, ne mogu da budu drugo, nego li Talijani, ako se hoće, da dobiju neki pojam o ljubavi domovine i narodnosti.

Što je dakle sa tim špijunstvom u korist Rusije? Za stalno ništa, ali treba, da se u Puli izkaže policija, da se rehabilitira kamorra i da se izvrgnu pogibelji smjeha čak vojnički sudovi.

Prošlog čedna zatvorilo je naglo poštanski ured broj 8 (blizu Narodnog Doma) u Puli i nakon pregleda odveden je u zatvor predsjednik tog ureda Nikolić. Mi ga pišemo tako, jer se tako izgovara njegovo ime. On sam pak piše se Nicolich, dakle po talijansku, govori u svojoj obitelji isključivo talijanski, podupirao je u prijašnja vremena kamorru, kao toliki drugi; sa svim tim ima „Giornaletto" obraza pisati o arresti senzazionali di serbo-croati!

Pritvoren je doduše i neki po rodu Slovenac, naredník domobranstva Schmutz, jer je od više vremena bilo sumnje, od kuda čovjeku onolik novac; kažu da je u istinu trošio preko reda. Pak je zatvoren Savo Jovančević, vlastnik hotela Balkan, kojega je morao prekratiti u hotel Austrija, da mu ne bude mornarici zabranjen polaz. Savo, bivši mornar-vojnik, koj je svoje doba spasio od propasti cieli brod ratne mornarice i njegovu momčad, čovjek koj pred svim gleda da poštenim načinom zasluži štogod u gostioni i hotelu pa izdajnik, uhoda!

Dočim dakle po našem sudu ne biti ni govora o tom zločinstvu, re da je izbilo na javu nešto drugo. Ka da su na pošti našli velik manjak mače, da je te novce valjda davao lich naredniku Schmutzu i drugo A zašto? To će valjda dognati traga. Ako je istina što novine piš se je pri pošti ustanovilo do 60.0 manjka, onda se svaki čovjek mora č začuditi, kako li je to moguće uz nadzore, pregledbe i strogosti! Svi dajte pragmatiku, povećajte plaće, s se dogode ovakve svinjarije, onda se s plećima stiše.

Kukavel. Napasti koga iza ledja ili na jednoga, to je stari običaj kamor danguba i mularije u Puli. Tako te kamorine kukavice iskazale i nedjelje. Kad je jedna grupa od 4 mladića sa sokolskog sleta u Prema vraćajuć se došla iz ulice Campomarzi Portoratu, navališe na njih iza ledja dvadeset kamoraških danguba i kuk Ali je ta šmrkava mularija slabo p jer su batine sokolaša ovršile svoju nost i mnogi kamorašići umakoše bi još gorim batinama razbijene glave. je to trajalo kakvih deset minuta. P nasradina usudiše se doći pred Na Dom, ali tu dobiše takovu lekciju, ih proći volja drugi put zanovetati.

Da su kamoraške dangube mogl valiti na naše, kriva je jedino policija nosno njezin šef mudri dr. J. Mleku gospodin dozvolio je naime izlet u manturu pod uvjetom, da se ne smij korporativno gradom tamo ni natrag na male grupe. Tako su naši i uč pak su tako mogli preko dvadeset ba kamorača napasti jednu takvu grup 5 do 6 naših. A kad je već tako nar onda je g. Mleku morao postaviti 2 do 3 stražara da zaprieči napadaj kob, a ne da budu pojedinci izvr mrcvarenju sa strane pripravne i sa ljene kamoraške bande. No ta naredb premudrost spretnog i sposobnog šefa licije dra J. Mlekuša.

Drugi put neka policija dozvoli izl povorci, pak će viditi, da se kamor neće ufati napastiti i tako bit će najl sačuvan mir. Naši ljudi su naučni na i mir i neizazivaju nikada, to Ladgod išli na izlet skupno, nije došlo nikad sukoba, jer se kamorašići bojali naših i nije trebalo policiji da pazi na mir

Ali dà; policajna mudrost g. Miel je poznata u Puli tako, da će valj njegovi predpostavljeni uvidjeti da je za promaknuće iz Pule.

Kamorra opet u zatvoru. Svima je još friško u pameti porotna razpra Rovinju proti firmi Galante Fillinich radi kradja i prevara na občini pulj Ta poštena družba ftova i varalica bila je usprkos priznanja od talijan porote u Rovinju svjedočbu poštenja, je ta liepa. porota riesila te priznate i varalice. Proti riešenju je državno vjetničtvo uložilo ništovnu žaobu, o k je vrhovno sudište u Beču raspravl dne 1. t. mj. i uništilo presudu talijan porote u Rovinju. Čim se je doznalo odluku vrhovnog sudišta, zatvorila je licija članove poštene družbe Fillinich Negri-a, dok je vodja te firme Gala već od prije u zatvoru, a ostali umak ponovnom uapšenju što su pobjegli u Italiju, neki u Afriku. Proti tima će ponovno porotna rasprava. Ali ne u Rovinju nego u Celovcu.

Iz Svet-Vinčenta. Hrvatska Čitaon u Sv. Vinčentu obdržavala je dne 22. zabavu s plesom. Usprkos slabom vreme zabava je liepo uspjela, a to imamo hvaliti liepom sviranju glazbe iz Rovi skog sela, a zatim našim Kanfabarci gg. Jederliniću i Kosi-u. Na zabavi se sakupilo za Družbu K 11·40 i to na pre

log Martina Peršića. Svim onim, koji su se odazvali našem pozivu ili poslati dar Čitaonici, najljepše se zahvaljujemo.

Odbor.

Veliko zlo. Siromaški naš puk velikog dieła Istre snašla je opeta velika nevolja. Subotu popodne 28. lipnja prošla je slaba ura dolnju kanfanarštinu pak preko prema Karojbi zahvativ i ako ne široku, ali prilično dugu plohu njiva i vinograda, a prošli ponedjeljak 30. lipnja pak je nanilo potuklo može se reći cieli sudbeni kotar Pazin.

Šteta je ogromna; narod zdvaja. U istinu, Bogu je plakati, kad se računa, da su se ljudi pripravljali do malo vremena žeti i barem štogod spraviti, pak u čas sve uništeno.

Vinogradi su lijepo kazali, ali poslje ove nesreće slabo je ufanje i od njih.

Pozivamo oblasti, da s mjesta učine svoju dužnost i da narodu bude pravodobno dana prilika, da što zasluži.

Gdje je sve uništeno, ondje nekoristi odpisivati same poreze i namete; ta je najmanja. Narodu treba izdašne pripomoći i ta neka bude sva u javnim, opće koristnim radnjama i u novčanoj pripomoći za isplate kamata, jer inače narod će padati sve jače i jače u dug.

Voloski kotar

Pošta Zamet-Matulje. Dne 30. junija o. g. obustavit će se tekućka pošta izmedju Zameta i Kastva, te će se prvog julija o. g. uvesti dnevno jednokratna jednoprežna pošt. vožnja izmedju pošt. ureda u Zametu i u Matuljam i to slijedećim voznim redom: iz Zameta u 10·20 pr. p., iz Matulja u 12·15 po p.

Kom. mala realna gimnazija u Volosko-Opatiji. Prijamni ispit za prvi razred obdržavati će se u ovom zavodu dne 7. i 8. julija te 16. i 17. septembra o. g. Učenici imadu se u pratnji svojih roditelja prijaviti u ravnateljskoj pisarni u sati će pridonieti školsku svjedočbu odustnicu i krsni list.

Pazinski kotar

C. kr. velika gimnazija u Pazinu. pisivanje novih učenika u prvi razred it će u ljetnom roku dne 7. srpnja, a u senskom roku dne 16. i 17. rujna o. g. tih će se dana obdržavati i prijamni pit. Budući pako roditeljima, koji daleko anuju, prouzročuje putovanje trošak i bitak vremena, savjetuje im se, da dočni dovedu svoje sinove na upis istom jesenskom roku, gdje će im tad ravnateljstvo bit ujedno pri ruci glede stanova rimljenika.

Proslava „Narodnog blagdana" u Pazinu. Odzivajući se pozivu „Narodne Zadruge" i obzirom na prilike mjesta, odčile su muška i ženska podružnica Družbe . Cirila i Metoda proslaviti Narodni agdan uz slijedeći raspored:

U subotu, dne 5. julija na blagdan sv. irila i Metoda svečana sveta misa u 7 ti u stolnoj crkvi. Isti dan u 9 sati u tro otvorenje izložbe

a) dječjih radnja iz zabavišta (u škol:oj sobi zabavišta),

b) ženskih ručnih radnja učenica pučke tole (u škol. sobi ženske učiteljske škole).

Ove će izložbe biti otvorene dne 4., 6. 7. julija u jutro i poslije podne. Ulaz obodan. Isti dan u subotu na večer oncert „Hrvatske glazbe" u vrtu Narod. oma. Ulaz slobodan. U večer će se paili takodjer po Pazinu i okolici krijesovi. la ovo posebice upozorujemo naše ljude, a budu naime svi paliti na sami dan . Cirila i Metoda 5. julija u večer, a e dan prije u večer, kako se to prije bičavalo. Ove se godine odlučilo ovako, će se po cijeloj Istri paliti u subotu na večer, neka dakle niti Pazin ne čini tome iznimku.

U nedjelju, malo prije 10 sati u jutro, svirati će naša hrvatska glazba u vrtu Narodnoga Doma, a točno u 10 sati držati će profesor Novljan u velikoj dvorani Narodnog Doma predavanje o sv. Cirilu i Metodu i o Narodnom blagdanu. Ulaz slobodan.

Iz Pazina. Hrvatska Glazba u Pazinu priredjuje dan iza Narodnog blagdana, to jest u nedjelju dne 6. julija t. g. sa svojim društvenim članovima i ostalom gospodom iz Pazina izlet u Roč. Odlazak iz Pazina vlakom u 1 sat po podne a povratak večernjim brzovlakom.

Pošto će se na taj dan obdržavati glavna skupština podružnice sv. Ćirila i Metoda u Roču (na kolodvoru kod g. R. Čeha), obzirom na to, da je vrlo zgodna komunikacija iz svih strana srednje Istre, kao i to, da će se onog dana znustaviti tamo oba večernja brzovlaka, očekuje se veliki broj učesnika iz raznih strana srednje Istre, napose pako bližnjih krajeva, kao Buzeta, Ćićarije, Boljuna, Huma itd., e da se pokaže, koliko nas ima Hrvata, kad nas narodna dužnost zove. U nedjelju dne 6. junija svi u Roč.

Krašani u Lupoglavu. Nešto naših ljudi željeli su doći do Pule, da se progovore o raznim svojim općim potrebama sa zastupnikom onog kotara u bečkom parlamentu, dr. Laginjom.

On jim je odgovorio, da nebi pravo, da oni troše za put do Pule, a kako bi opet njemu teško bilo na Kras, ponudio je, da se sastanu na Lupoglavu, tako da nebude krivo posve ni jednoj ni drugoj strani.

Tako se je zastupnik Dr. Laginja našao prošlu subotu 28. lipnja u Lupoglavu, gdje su ga rano po podne dočekali nekoji župani i starešine sa buzetskoga Krasa.

Na domu Vinka Sandalja, gdje se je našao takodjer njegov sin Tome iz Bresta, savjetnik mjestne općine boljuneske, stali su u razgovor i razpravu o raznim stvarima, kojih se neke tiču cijelog Krasa, a neke samo prostrane porezne općine Lanišća i njegovih sela.

Ljudi su iznesli i zastupniku protumačili mnogo toga i preporučili mu više tamošnjih potreba, da se zauzme za nje, gdje treba. Raspravljalo se naročito o cestama, o mjestnoj općini (Buzet) i poreznim općinam Krasa, te ob odnošajima medju njimi, o školama starih i novih nekih školskih okružja, o nekoj novoj župi i gradnji crkve. Sve su to stvari za koje je onaj vredni narod već silno žrtvovao i još bi, samo da se oblasti maknu i da nespavaju barem ondje, gdje se od njih nepita mnogo.

Narodni predstavnici iznesli su takodjer novu nevolju, naime kako će jim radi vrlo slabe ljetošnje košnje, ponestati krme za zimu.

Na buzetskom Krasu zima počme rano i traje do kasna. Nemože pak tamo biti neke kasne ljetine od krme baš zato, jer je žetva kasno a jesenske su noći hladne te na strništu ne koristi sijati štogod jer nebi dozorilo ni za krmu.

Ispred svih govorio je općinski savjetnik Ivan Buždon i lijepo je razložio, kako je Krasu od krvave sile, da c. kr. vlada narodu priskoči u pomoć dojduće jeseni za krmu, jer će inače morati pošto poto da proda barem polovicu goveda, a to bi bila silna šteta.

Ljudi su pristojno pogostili svog zastupnika, a on na uzdarje poklonio 10 kruna Družbinoj podružnici u Lanišću. Gospodar Vice Šandalj videć kako je lijepo sve ozbiljno i složno, smatrao se je počašćenim onim sastankom, i u znak toga dao na stol, za odhodnicu, dobru butilju refoška, našto se je družba ispozdravila i razišla, krašani u svoje vrletne planine, a njihov zastupnik natrag u Pulu. Da Bog dà, do skorog vidova!

Porečki kotar

Podružnica Družbe sv. C. i M. u Zrenju obdržavati će svoju redovitu glavnu skupštinu u nedjelju dne 6. julija o. g. u 9 i pol sati prije podne u školskim prostorijama. Iza mise biti će ples u dvorani g. Andrije Punisa, te se preporučuje rodoljubima iz okolice, da toga dana posjete u što većem broju našu skupštinu.

Koparski kotar

Podružnica Družbe sv. C. i M. za Sevinjak i okolicu obdržavat će svoju ovogodišnju skupštinu u nedjelju, dne 13. julija na 5 sati po podne u Sorgobanima s običnim rasporedom. Prije i iza skupštine bit će ples u korist Družbe.

Članovi! Dužnost nam je, da se prenemo iz mrtvila, u koje zapadamo nešto svojom a nešto tudjom krivnjom. Prijatelji i susjedi! Pružite nama liek, da se otresemo vlastitog nehaja. Nek iskra pane da oganj gori.

Odbor.

Franina i Jurina

Fr. Si bil Juro na skupščini Družbe va Kršanu?

Jur. Sàm, zač pitaš?

Fr. Otel bin znat, ki su ono bleli va oštariji, dokle su naši govorili pred crikvom?

Jur. Ki ćeš drugi da bleje, ako ne blago.

Fr. I ja mislin tako, samo ne znan, ako su ono bile koze ali tovari?

Jur. Ja mislin, da su bile koze, a oni, ki su ih poslali tamo i platili, da onako bleju, ono su pravi tovari.

Fr. Nebogi Talijani! Već njin mora po vražju slabo hodit, kad hoće da od ljudi delaju blago.

Jur. Ča ćeš no? Blago najradje hodi za blagom.

Razne primorske viesti

Iz Društva za podučavanje nepismenih primamo: Zagreb, dne 25. lipnja 1913. Slavno uredništvo! Molimo slavno uredništvo, da bi u interesu istine izvolilo uvrstiti u svoj cijenjeni list ovaj naš članak kao ispravak na napadaj „Pučkog Prijatelja" na naš klub, a koji je izašao u posljednjem broju „P. P." pod naslovom „Na oprez"!

Istina je, da „ABC" kani izdati „Hrvatski narodni kalendar" za god. 1914. Izdaje ga zato, jer na to kao društvo za pučku prosvjetu ima pravo, a prema svojim pravilima i dužnost mu je širiti prosvjetu u narod. Dokazano je, da su u nas kalendari jedno vrlo važno sredstvo za širenje prosvjete. Toga se eto sada laća i „ABC". Time odpada i tvrdnja „Pučkog Prijatelja", da je motiv, koji je društvo kod izdavanja kalendara vodio, bio konkurencija kalendaru svetojeronimskom ili kojem drugom. Nakladu u kojoj će se štampati kao i cijenu kalendaru, mislimo, da imamo pravo sami ustanoviti. Ako smo pak ustanoviji cijenu 40 para, znači jedino to, da ga po tu cijenu možemo dati bez štete za društvo.

U svim izvještajima naglasilo se jedino to, da će kalendar biti uredjen u čisto nacijonalnom duhu. U njemu saradjuju sve poznatije mladje sile. Kalendar još nije izišao, pa je vrlo neumjesno od „Dobrilaša", da već sada govori o sadržaju kalendara, koji će tobože „dati narodu bezvjersku, indiferentnu kulturu" — a o samom sadržaju naprosto još ne može ni znati ništa.

Što se tiče tvrdnje, da sadašnji „ABC" ne jamči za valjanost sadržaja, jer da je društvo u rukama naprednjaka, primjećujemo, da društvu nije zadaća natezati se za kulturna uvjerenja e ovom ili onom grupom, nego mu je zadaća izključivo širenje prosvjete u narod, što društvo nastoji postići saradnjom svih grupa bez obzira na nečije kulturno mišljenje. Tome je dokaz to, što društvo ima dosta članova, koji su ujedno i članovi djačkog katoličkog društva „Domagoj". Bili ti članovi ostali u društvu, kad bi ono bilo izključivo naprednjačko? Mislimo, da je nelijepo od „Dobrilaša", kad neistinito pišu u jedno pučko glasilo o društvu, kojemu je zadaća prosvjetljivati taj puk, pa tome društvu podvaljivati nakane, kojih ono nema.

Što se napokon tiče molbe društva „Dobrila" istinita je tvrdnja „Dobrilaša". samo što on podmiče druge motive, zbog kojih je molba odbijena, koje motive je sam izmislio. Postoji odborski zaključak — stvoren za odborovanja prijašnjeg odbora, a potvrdjen po glavnoj skupštini 17. studena 1912., po kome se ne daje nikomu čitanke badava. Motivaciju tog zaključka vam prilažemo. Ako se kada davalo badava, bilo je to prije toga zaključka, kasnije se badava nije davalo nikome. S jednakih razloga odbijena je molba „Napredka" i „Zajednice" u Bosni, ferijalnog naprednjačkog kluba „J. Janušić" i kluba „Istre" pa i „Dobrile".

Ono dakle, što tvrdi „Dobrilaš", nije istina, a da li je napisano hotice ili nehotice — ne znamo.

Ovo konstatiramo istini za volju i da obranimo društvo od neumjesnih i neosnovanih napadaja ljudi, koji društvo ne poznaju.

Nadamo se, da će nas „Dobrilaš" u buduće poštediti od sličnih napadaja. — Za „Društvo hrvatskih sveučilištaraca ABC za poučavanje nepismenih": Srećko Zuglia, predsjednik, Nikola Filipović, tajnik u. z.

„Narodni blagdan". Izišla je pod ovim naslovom knjižica, što ju je još od prije bila najavila „Narodna Zajednica za Istru". U knjižici je krupnim potezima iztaknuto dvojako značenje narodnog blagdana za istarske Hrvate. Ocrtan je u kratko rad sveto braće na vjerskom i kulturnom polju našega naroda, prikazana je potreba naše Družbe kao i dužnost svakoga Hrvata, da ju što bolje podupre. Knjižica će dobro doći osobito onima, koji žele predavati o narodnom blagdanu. Cijena je knjižici 10 para. Dobiva se kod „Narodne Zajednice za Istru" u Opatiji.

Novi glavni organ stranke prava. Dne 28. junija t. g. počeo je u Zagrebu izlaziti novi glavni list stranke prava za sve hrvatske zemlje pod imenom „Hrvat". Pošto razni Horvati, Pazmani, Milobari, Franki, Rauchi itd. nisu povratili novinu „Hrvatska" vrhovnoj upravi stranke prava kako je to bilo zaključeno na vieću u Trstu, prestaje „Hrvatska" biti glasilo stranke prava a najmanje pak za sve hrvatske zemlje. Zato mi prosvjedujemo da list „Hrvatska" glasilo najnovijih magjarona nosi naslov „za sve hrvatske zemlje".

Pozivljemo naša društva i pojedince u Istri, da se predplate na pravo glasilo stranke prava a izbace iz svoje sredine najnoviji magjaronski list „Hrvatsku".

Za Družbu. Prigodom Narodnog blagdana daje za družbu K 10·— velečasni g. Antun Žic, župnik u Lunu (otok Pag). — G. Grgo Buždon u Puli K 5·—

Poziv

na redovitu glavnu skupštinu Višnjanskog društva za štednju i zajmove, koja će se obdržavati dne 20. t. mj. u 9 sati prije podne u prostorijama Družbine škole u Višnjanu sa slijedećim

dnevnim redom:

1. Čitanje i odobrenje zapisnika glavne skupštine od god. 1912.
2. Odobrenje obračuna za god. 1912.
3. Izbor novog upravnog odbora.
4. Izbor nadzornog odbora.
5. Slučajnosti.

Višnjan, dne 3. julija 1913.

Odbor.

Balkanski rat

na razglednicama dobiva se u

papirnici Laginja i dr. — Pula.

Bazovica u neposrednoj blizini kod Trsta, prodaje se ili iznajmljuje liepa kućica sa zemljištem, vrlo prikladna za maleno gospodarstvo. — Obratiti se na: Schlesinger, Trst, via S Sebastiano.

✝

Rascviljenim srcem javljamo svim rodjacima, prijateljima i znancima, da nam je dne 29. junija u večer iznenada preminula naša predobra majka

Marija ud. Nežić

Zemni ostanci mile pokojnice sahraniće se na groblju u Motovunu, dne 1. jula u 4 s. po podne.

MOTOVUN—PIĆAN, dne 29. junija 1913.

Janko, c. kr. kot. sudac i predstojnik, **Guido**, trgovac, **Dragutin**, porezni oficijant, sinovi; **Ivanka**, hći; **Ružica** rodj. Ivić i **Tončica** rodj. **Kurelić**, snahe.

Posebne osmrtnice se ne šalju.

Važan oglas Hrvatske narodne i Slovenske Straže. - Čitajte!

U današnjim teškim odnošajima **možete obogatiti samo sa srećkom.**

Turska srećka

jest u tu svrhu prva i najpreporučljivija srećka.

jer imade šesi vučenja na godinu,
jer iznose glavni zgoditci svaku godinu *400.000, 400.000, 400.000, 200.000, 200.000* i *200.000* franaka u zlatu,
jer svaka srećka *mora* dobiti najmanje 400 franaka.
jer je dakle za nju izdan novac sigurno uložen kao u štedionici.
jer igra još dug niz godina i obdrži kupac nakon izplate kupovnine trajno pravo srećkanja bez svakoga nadaljega uplaćivanja.
jer iznaša mjesečni obrok *samo 4 krune 75 para* i
jer pridobi kupac već nakon uplate prvog obroka izključivo pravo srećkanja.

POZOR! Buduće vučenje se vrši *1. kolovoza 1913.* Glavni zgoditak *400.000 Fr.*

Nakon vučenja izlazi hrvatski vjestnik o izvučenim brojevima.

VAŽNO! Primaju se takodjer priglasi k nakupu srećaka austrijske državne lutrije. Točne obavjesti šalje svakomu besplatno za srećkovno odiljenje „Slovenske Straže“ g. **Valentin Urbančič, Ljubljana.** — Primaju se provizijski zastupnici uz ugodne uslove.

POZOR RODOLJUBI!

ZAHTJEVAJTE POSVUDA
:: NAŠE IGRAĆE KARTE ::

„PRIMORKA“

PRODAJU SE U TISKARI, PAPIRNICI I KNJIGOVEŽNICI LAGINJA i dr., PULA.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu. — Utemeljena god. 1884.

Centrala: Zagreb u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice. **Podružnica u Trstu**, via del Lavatoio br. 1. II. kat. — **Telefon br. 2694.** — **Glavna zastupstva:** Ljubljana, Novisad, Osijek, Rijeka i Sarajevo.

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti,
2. Osiguranja miraza,
3. Osiguranja životnih renta;

II. Protiv štete od požara:

1. **Osiguranja zgrada** (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica),
2. **Osiguranja pokretnina** (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.),
3. **Osiguranja poljskih plodina** (žita, sijena i t. d.);

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadružna imovina u svim odjelima iznosi . . . . . K 3,013.332·66
Godišnji prihod premije s pristojbama . . . . . K 1,486.207·56
Isplaćene odštete . . . . . K 5,624.162·96

Sposobni posrednici i akviziteri nameštaju se uz povoljne uvjete.

Povjerenik za Pulu i okolicu: Ante Iskra, Via Campo Marzio 5 I. kat.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe jest jedini sapun koji čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put, što se za dnevno dolaz-ćim zahvalama može napobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim lekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova Lilienc rema „Manera“ kao izvrsno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Cieua u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 314.

SVOJ K SVOMU!

Tiskara i knjigovežnica

LAGINJA i DR.

Ulica Giulia, 1. PULA Ulica Giulia, 1.

Preporuča se za **tiskarsko, knjigovežko i galanterijsko radnje.**

Solidna izradba počata iz gume.

Imade u zalihi tiskanice i knjige za p. n. občine, crkve, škole, odvjetnike, posuditnice, konsum. društva, trgov. knjige, pisanke za škole, kao i sve pisarske i risarske potrebštine.

Širite „Našu Slogu“.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.

Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913 do opoziva.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka, svake srieđe, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag,

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat Baška-Lopar-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Nerezine svake srieđe tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Lošinjveli-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.

Glavna odpravničtva:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

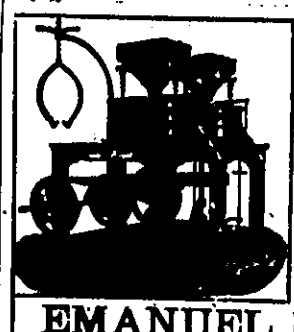

NAJBOLJI ŽITNI MLINOVI,

uljarski strojevi, motori, gospodarski strojevi u najboljoj izradbi i najfinije izradjeni, priredjeni za svako tlo.

Mnoga poduzeća po nama uredjena u prometu.

Ponude, proračuni na zahtjev badava i bez poštarine od

tehničke poslovnice

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolò 2/b.

Dobivaju se podpune opreme za sva obrtnička i industrijalna poduzeća.

Dopisivanje: hrvatski, slovenski, njemački i talijanski.

Broj 28. Pula, u četvrtak dne 10. julija 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce .. predbrojbu, oglase itd. šalje se napotnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani doplsi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji { 10 K u obće, 5 K za seljake } nagodinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina

Plaća i utužuje se u Pul.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju svapisma i predplata

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Tratu

Poziv na predplatu!

Evo je prošlo i prvo polugodište a da mnogi naši predplatnici nisu poslali predplate. Imade ih dapače mnogo i mnogo takovih, koji nisu poslali predplate ni za lanjsku godinu.

Podsjećamo ovime sve naše cienj. predplatnike, da urede svoje račune sa upravom i pošalju predplatu, a one okorjele dužnike opominjemo, da podmire predplatu, da ih ne zateče jednoga dana sudbeni poziv za podmirenje predplate, što će im prouzročiti veće troškove. Kad takovi nemaju toliko savjesti i dušovnosti, da je nepošteno držati list a neplaćati ga, s takovima ne ćemo ni mi imati nikakovog obzira.

Pula, mjeseca julija 1913.

Uprava „Naše Sloge".

Glavna skupština Družbe sv. Cirila i Metoda.

Tajnikovo izvješće.

(Nastavak.)

Prinos, što su tekom god. 1912. prispjeli našoj Družbi preko novinstva, znatno su manji od predprošlogodišnjih. Tako je u godini 1911. tim putem uniišlo u družbinu blagajnu K 29.811·60, dok je lanjske godine sveukupno hrvatsko novinstvo donijelo našoj Družbi samo K 13.297·09. Uzrok tomu treba tražiti u velikim i sudbonosnim događajima, koji već preko godine dana zaokupljaju u najvećoj mjeri sve narodne duhove.

Iznajprije iznimne mjere u Hrvatskoj. Te su mjere sa sobom povukle svu silu teških posljedica: progonstva, odsuda itd. Trebalo je sabirati za žrtve: narod je posluhnuo glas srca i priskočio, gdje je potreba bila veća.

Još se nije ta nevolja slegla, a već je na Balkanu zaorila bojna trublja. Uz pobjedonosne poklike dopirali su do nas i tužni vapaji ranjene braće. Tko je ikako mogao, priskočio je sa zanosom da vida rane, ublažuje boli i druge ljute nevolje ratne. Uz to je i mnogi posao zaostao — i mnoge se kese istančale a gdjekoje i osušile.

Ta je kriza utjecala nemalo i na našu Družbu; ona je, osobito u njezinim izvanrednim prihodima, prouzročila upravo znatan manjak.

Najveći udarac zadala nam je zabrana proslave Narodnog blagdana u Hrvatskoj. Mnoga se mjesta u Hrvatskom Primorju, a i druguda u Banovini spremala, da proslave svoj blagdan i da tom prigodom namaknu Družbi što izdašniji dar. Ali u zadnji čas stigla je zapovijed, da se namjeravane proslave, zabave itd. ne smiju obdržavati. Kraljevsko redarstveno povjereništvo u Zagrebu izdalo je doduše klubu Ćirilo-Metoskih Zidara, odnosno „Hrvatskoj Narodnoj Straži" dopuštenje za sabiranje prinosa, ali samo za 5., 6. i 7. srpnja i to uz izričitu napomenu, da će sabrani novac biti namijenjem *jedino u svrhu podizanja i podpomaganja hrvatskih škola u području kraljevine Hrvatske i Slavonije.* Osim toga tražilo se od kluba jamstvo, da se tom prigodom *„ne će sabirati dobrovoljni prinosi ni u koju drugu svrhu . . ."*

Ta je zabrana imala u prvom redu, da pogodi našu Družbu. I pogodila ju je upravo ravno u srce. Tako se eto dogodilo, da se je lanjski narodni blagdan proslavio posve skromno, pa su zbog toga još i skromniji bili prinosi, što su u to ime stigli našoj Družbi. Sasvim neznatna svotica: jedva jedna petina od svote, koju nam je donio narodni blagdan g. 1911...

Prilike u domovini žive su odjeknule i preko oceana, u dalekoj Americi. Pretprošle godine slizavali su nam odonud česti i upravo lijepi darovi. Lani se ti darovi prorijedili i otanjili, što više već se bio digao glas, da bi za neko vrijeme našu Družbu trebalo pustiti s vida, a svu pažnju obratiti k žrtvama i prilikama u domovini. Naše je Ravnateljstvo učinilo sa svoje strane sve moguće, da prikaže našim ljudima, kako bi ma i trenutačno prekinuće družbinoga rada moglo biti upravo sudbonosno za budućnost naše Istre. Jedina nam je utjeha, da se s tim nemilim glasovima prestalo i što su neki naši davni prijatelji kao gospodin Lacković u Čikagu, „Zajednica" u Rosariju de Santa Fè, braća u Oacklandu, Sharon-a — kraj svega toga nastavili sabiranjem prinosa u korist naše Družbe. Evala im!

Ali pored svih tih udaraca naša je Družba ostala hvala Bogu čila i dosta jaka, da ispunja obveze, što ih je na sebe preuzela. To imamo u prvom redu, da zahvalimo nekim izvanrednim i izdašnijim darovima, što ih primismo tekom godine 1912. Najljepši i najizdašniji bio je dar Njegove Preuzvišenosti g. nadbiskupa Jurja Posilovića, koji nam je bio dostavljen dobrotom Presvijetlog gospodina nadbiskupa-koadjutora dra. Antona Bauer-a. Davnu nam ljubav sačuvaše također i prvašnji družbini prijatelji kao gg. dr. Magdić, dr. Vinković, Katalinić-Jeretov, Gašpar Martinić, Kazimir Jelušić itd. — i tako se nešto njihovom pomoću nešto potporom općina i novčanih zavoda, pa doprinosima podružnica, družbinih proizvoda zabrala kroz 1912. godinu svota od K 155.000 biva za neko 19.000 kruna manje nego li pretprošle godine, kad su prilike u zemlji bile normalnije i pogodnije. Dodade li se gornjoj svoti vladina pripomoć od okruglih K 70.000, to je Družba lanjske godine imala u svemu K 256.000 prihoda.

Svakako znatna svota, ali smo imali razloga nadati se, da će biti kud i kamo znatnija, pa smo prema tomu i preuzeli na sebe početkom lanjske godine neke nove obveze, za koje smo držali, da ćemo ih pomoću Boga i naroda lijepo svladati.

Već su i dosadašnje naše obveze bile vanredno teške, a redoviti izdaci upravo golemi. Družba je koncem 1911. imala 35 škola od kojih jednu četverorazrednicu u Cresu, dvije trorazrednice u Puli, jednu u Velikom, a jednu u Malom Lošinju; zatim u Ičićima, Puli (gradu), Kasteliru i Livadama po jednu dvorazrednicu, dok su ostale bile samo jednorazrednice Tim školama treba nadodati osam zabavišta i to po jednu u Cresu, Nerezinama, Velikom i Malom Lošinju, Ćunskom, Unijama, Pazinu i Lovranu te 2 nastavna tečaja (u Cresu i Malom Lošinju). Tekom prošle godine otvorilo se 7 novih škola od kojih dvije dvorazrednice, pa jedno zabavište, jedan nastavni i jedan dječački obrtni tečaj. Osim toga proširilo se školu u Materadi na dvorazrednicu. U svemu uzdržavala je Družba lanjske godine 55 zavoda, biva 42 škole, 9 zabavišta, 3 nastavna i 1 obrtni tečaj. Svih družbinih namještenika imade ravno 80 ne računajući ovamo neke vjeroučitelje, koje moramo redovito plaćati, ni školske poslužnike, kojima u nekim mjestima plaćamo čak i 40 K mjesečno. Uzmu li se u obzir sva veća beriva, što ih Družba svojim namještenicima mora od godine do godine da plaća, razumljivo je, da ona mora računati na što veći godišnji prihod.

Pa ni to nije sve; uzdržavanje školskih zgradu, pa razni neizbježivi popravci, nabava inventara, učila, knjiga i pribora za siromašniju školsku djecu — sve to iziskuje od Družbe svake godine novih žrtava.

Glasom višeputa spomenutog sporazuma izmedju naših i talijanskih zastupnika, dužna je pokrajina, da svake godine otvori u Istri 12 škola od kojih bi najmanje deset moralo biti hrvatskih. Nekoliko ih se već otvorilo a po vremenu bit će ih i više. K njima će se pridružiti i koja družbina a i mnoge postojeće škole raširit će se na dvo-tro ili višerazrednice. Za sve te nove zavode i razrede trebat će i novih učiteljskih sila. Red je na Družbi, da se već sada postara, kako nam ne bi na jednom uzmanjkalo nastavničkog podmladka. Zbog toga podupire Družba prema svojim slabim silama što više učiteljskih pripravnika i pripravnica; ona je u tu svrhu otvorila medju svojim izdacima jednu rubriku, koja od godine do godine guta sve veće iznose. K tomu dolazi i mirovinska zaklada za naše učitelje i učiteljice, koja je već koncem lanjske godine iznosila 43.000 K ne računajući ovamo iznos što nam ga duguje Zemaljski ured. U tu zakladu mora naša Družba prema naročitom, od ministarstva odobrenom statutu, doprinositi godišnje toliko, koliko iznose sveukupne pristojbe svih družbinih namještenika, a preko toga još jednu izvjesnu ovećU svotu.

Iz ovoga kratkoga pregleda može se prosuditi kakovi su golemi redoviti izdaci naše Družbe. Ona je, ponavljam, na njih vezana, ona im mora udovoljavati. Družba svog poslovanja ne može prekinuti ni za jednu nedjelju dana, svoje namještenike mora svakoga mjeseca plaćati točno bez prekida i odgode, a zato mora raspolagati svotama, koje će joj to redovito isplaćivanje omogućivati. Ovo je vrlo važno i čini nam se, da mnogi naši prijatelji toga još ne uvidjaju. Mnogi misle: Družba živi od narodne pomoćnice ruke, pa ako ta pomoć nije uvijek jednaka, ne treba, da ni ona lomi sebi glave, već neka prema tome, da li je ta narodna ruka više ili manje obilata i ona udesi svoj rad. Takovo je mišljenje nelspravno. Družba ne može reći svojim učiteljima: ovoga Vam mjeseca ne možemo isplatiti namire, jer nemamo čime! Ili: sad možete otići, a kad prilike krenu na bolje, primit ćemo Vas opet. Pitamo: koji bi učitelj u takvim prilikama i uz takove uvjete htio u družbinu službu? A da ga se i nadje, kako bi se dolmalo naroda ono ma i časovito zatvaranje škole? A što bi na to naši neprijatelji? Pa kakve bi koristi imala naša stvar od takove nestalne obuke?

Iz svega se ovoga vidi, da naša Družba mora raspolagati dostatnim sredstvima, da može svoj spasonosni rad u narodu bez zastoja nastavljati, a svojim obvezama udovoljavati na način, kako to narodni obraz zahtjeva. Otrag dvadeset godina hrvatski je narod osnovanje naše Družbe pozdravio oduševljeno. On je već tada bio na čistu, da će Družbu trebati osoviti na jake temelje i pustiti, da se što više razmaha. Time je naš narod preuzeo na sebe i odgovornost za njezin obstanak, za njezin procvat, za njezin napredak. Navalio je na sebe svojevoljni porez i toj svojoj dužnosti do sada je časno udovoljavao. Hvaleći njegovoj požrtvovnosti možemo danas s veseljem reći, da nema u Istri gotovo ni jedne ugrožene općine, nad kojom nije naša Družba razvila zastavu prosvjete i naše lijepe hrvatske misli. Narod nom se je pomoći naša Družba upravo čudesno učvrstila i razvila kao malo koja druga narodna institucija. Ona naliči ogromnu i granatu stablu, koje je već donijelo i cvijeća i ploda, ali treba paziti, da mu ne ponestane soka, treba paziti da mu nijedna grančica ne usahne, ni jedna hvojica ne uvene. Treba i nadalje podupirati ovu našu Družbu, ne samo za to, da uščuvamo i uzdržimo, što smo do sada sagradili, već da svoju djelatnost prenesemo i u one krajeve naše Istre, gdje nam se narod najviše gubi.

Iz ovoga se vidi, da osim svojih svagdašnjih obveza i potreba ima Družba još i drugu svrhu, biva da područje svoga rada što više proširi i da u pohlepno dušmansko srce zabije što više novih i oštrijih klinova. Svaki zastoj u tome bio bi u neku ruku nazadak, i naše bi Ravnateljstvo, gospodo, izlazilo pred vaša časna lica pokunjeno, gotovo zastidjeno, kad bi se njegov rad imao da ograniči na samo održanje već zaposjednutih pozicija. Ne, mi moramo dalje, uvijek dalje! Naše je geslo naprijed! To smo se lozinke držali i lani i uza sve teške prilike, usprkos burnim događajim, krizama i svjetskim katastrofama, mi smo pod prijetećim, crnim oblacima, što se nadvili nad našom glavom, uznapredovali i osvojili našemu narodu neke teritorije, za koje držasmo, da su za nas i za našu hrvatsku misao već davno izgubljeni. (Sliedi.)

Sastanak pouzdanika u Puli.

Dne 3. ovoga mjeseca sastali su se na poziv predsjedničtva „Političkoga društva za Hrvate i Slovence u Istri“ pouzdanici iz puljskoga kotara sa svrhom da se upute u politički položaj u Istri i uopće u Austriji te cijeloj državi, da prama istomu zauzmu stanovište i da se porazgovore te stvore odluku o narodnoj organizaciji u kotaru, naročito u mjestnoj općini Puli.

Na sastanku je bilo do 50 pouzdanika iz cijeloga kotara, a krivo je užasno nevrijeme, koje se nad Pulom razbijesnilo baš onoga jutra što ih nije došlo mnogo više.

Predsjednik polit. društva g. *Dr. Dinko Trinajstić* otvorio je sastanak te pozdravio prisutne i izpričao nedošle. Istaknuo je zgodnim riječima svrhu sastanka i potrebu organizacije.

Dr. Ivan Zuccon, izvješćujuć o političkom položaju u pokrajini, razjasnio je glavne točke pokrajinskog života od god. 1908. amo te iznio drastičnim primjerima prkosnu pohlepnost talijanske stranke i posvemašnju potporu, štono je istoj pruža c. k. vlada na svim poljima autonomne uprave, ističuć osobito zadnji čin vlade, koja se nije žacala predložiti kao svoje isključivo talijanske predloge za tobožnje pomirenje obiju stranaka u saboru, u istinu pak za utučenje Hrvata i Slovenaca u Istri. Naglasio je apsolutnu nuždu, da naš narod sam, naročito putem svojih općinskih uprava, uzradi za svoje gospodarsko ojačanje i za svoj kulturni razvitak, a da ne čeka uvijek na problematične pomoći od strane javnih čimbenika. Pozvao je sve narodne ljude da složno pod zastavom Političkoga društva budu svaki na svojem mjestu u radu za narod.

Iza toga je *Dr. Matko Laginja* podao izvješće o položaju u parlamentu i u cijeloj državi. Poznatim svojim mirnim načinom iznio je teške prilike, u kojima se naš narod nalazi u svim zemljama na jugu, poteškoće uspješnog rada u parlamentu, velike razlike u shvaćanju državnog interesa sa strane gospodujućih Nijemaca, Magjara i Talijana te proti svakom božjem i ljudskom zakonu ugnjetavanih Slavena. Dotakao se žalostnih odnošaja u Istri prouzročenih od sredovječne samovolje i tvrdoglavosti talijanske stranke te je konačno preporučio najbolja sredstva za uspješnu borbu, dokiegod naš cijelokupni narod u monarhiji ne dodje do svoga ujedinjenja i svoje nacionalne autonomije.

Prisutni su pozorno saslušali oba izvješća te su na koncu živahnim odobravanjem i pljeskanjem dali izraza svojim osjećajima.

Na predlog *dra. Ruda Pečarina* bila je prihvaćena jednoglasno rezolucija jednaka onoj što ju je prihvatio pouzdanički sastanak u Pazinu te koju je „N. Sl.“ već priopćila.

Zatim su se imenovali stalni pouzdanici za mjestnu općinu Pulu. Iza toga je predsjednik *dr. Trinajstić* zaključio sastanak zaželiv da i ovaj i svi drugi koji se budu držali urodi najboljim plodom.

Na sastanku su uz spomenute jurve bili također narodni zastupnici velečl. Kirac i g. Stihović.

Sklad izmedju naroda i njegovih zastupnika zalog je bolje budućnosti.

Veterinarske neprilike u Primorju.

U „Piccolu“ od 25. junija t. g. imade članak pod naslovom: „Posto aperto, slavo cerio“. U tom članku napominje se kako je gosp. Dr. Rybař stavio u zadnjoj sjednici zastupničke kuće prielog, glede preteriranja slavenskih činovnika kod državnih ureda. Dotični člankar tvrdi, da vlada talijanske činovnike napram slavenskim zapostavlja, te da premda vlada niti ne raspiše konkurse, samo da može lakše protu-rati slavenske činovnike. Da tome nije tako nego baš obratno, gledati ću da dokažem sliedećim činjenicama iz veterinarske struke.

U Primorju imade 19 mjesta državnih, 7 općinskih i jedan zemaljskih veterinara. Da je posljednje imenovani Talijan, je samo po sebi razumljivo. Od općinskih veterinara je jedan Hrvat, i to onaj općine Volosko-Opatija. Od 19 državnih veterinara su samo 4 Slavena, dok su svi ostali, osim jednoga, Talijani, od kojih; osim onog u Voloskom, nije nijedan u stanju da napravi jedan zapisnik hrvatski ili slovenski. Nekoji od ovih neznaju skoro ništa hrvatski premda služe u hrvatskim kotarima. U tom se odlikuju osobito najmladji. Ti ne znadu ništa i neće ni da uče, ni da znadu hrvatski.

Kod svih centralnih oblasti t. j. kod namjesništva, kao i kod pomorske oblasti, su sami Talijani. U čitavom Trstu i okolici nema niti jednog slavenskog veterinara. Od onih 4 veterinara, što se nalaze u državnoj službi su si morali dotična mjesta tako rekuć izvojštiti. Uz ove prilike, što sada vladaju, je vrlo teško da dobije jedan od naših mjesto. Kod raspisa i podjeljivanja mjesta rade vrlo lukavo. Kad je koje mjesto prazno, upute svoje privrženike, da mole za mjesto kao bezplatni provizorični azistenti, malo zatim mjesto raspišu i onaj koji je već unutra ima uviek prvenstvo nad onim, koji nije još u državnoj službi, pa bio posljednji Bog zna kako sposoban.

U zadnje dvie godine su tako imenovali trojicu Talijana od kojih nezna nijedan ni hrvatski ni slovenski.

Prošle godine su bili jednog takvog imenovali za otok Krk. U Omišlju je bio izbruhnuo vrbanac, na kojoj je bolesti bilo mnogo krmaka poginulo i bilo bi ih još više poginulo, da nije došao drugi veterinar, da poduzme shodnije mjere. Krčki veterinar, zbog nepoznavanja jezika, nije mogao ili htio ništa da obavi.

Veterinar dodje u neposredni dotical sa seljakom te mora absolutno da posna jezik dotičnog seljaka, inače nije sposoban za službu, pa bio inače kao veterinar Bog zna kako sposoban.

U zadnje vrieme bio je jedan nekoliko vremena eksponiran u Podgradskom sudbenom kotaru. Isti je svagdje govorio samo talijanski. Nasi općinski organi su snjime takodjer općili talijanski. Kad bi se naše općine ravnale po receptu talijanskih općina, onda bi bili takvi činovnici nemogući. Htio bi vidjeti, kako bi pozdravili u Rovinju ili Poreču jednog državnog činovnika, koji bi s njima samo hrvatski govorio! Mislim, da bi u isti čas počela tuča padati!

Da je tako, kako jeste, smo mnogo sami krivi, jer smo previše serviline naravi. Toga se moramo otresti!

Novi rat na Balkanu.

Pula, 9. julija 1913.

Slavenska braća se ozbiljno posvadiše i zaratiše. Kolju se braća, da je grozota čitati o tom novom ratu na Balkanu. Pa da bi zašto; za ono zemljište, što su ga tolikim žrtvama i prolivenom krvi oslobodili iz turskog jarma.

Prošloga tjedna lievala se bratska krv punih pet dana i noći, te je tada palo oko 15.000 Srba, 20—25.000 Bugara i 10.000 Grka što mrtvih što ranjenih. Bitke su osobito krvave, pravi pokolj, jer se s obje strane bore vrlo hrabro i kao sliepi nasrću jedan na drugoga. Velike bitke su se održale na tri strane: Bugari proti Grcima na strani prema Solunu (Saloniću), i Srbi proti Bugarima kod Štipa uz rieku Vardar i na Ovčjem polju prema Kočanima — sve na osamlju, što ga savezniei otete Turskoj. Tko je pobiedio teško je sada točno reći, jer vieati iz Srbije govore da su pobiedili Srbi, a one iz Bugarske govore o pobiedama Bugara te iz Grčke dolaze glasi da su Grci pobiedili. Najvjerojatnije bit će za sada viesti iz Grčke jer su Bugari morali izpred Grka maknuti mnogo svoje vojske, da ju suprotstave proti Srbima. Pobiedjeni rek bi da su do sada svi obzirom na ogromni broj palih junaka, te se nijedna strana ne može pohvaliti sa kakvim uspjehom.

Vojske Srba i Bugara razdieljene su u dva jaka odiela i operiraju jedna na Ovčjem polju a druga kod Štipa uz rieku Vardar. Tu se biju najžešće bitke. Tako su Bugari javljali, da su na Ovčjem polju uništili jednu cielu srbsku diviziju, ali viest se ispostavila lažnom, jer je kasnije usta novljeno, da su Srbi baš tu prisilili Bugare na uzmak i zauzeli Kočane. Isto tako kod Štipa su Srbi odbili bugarsku navalu i protjerali Bugare preko rieke Vardar. Bugari su pak sa jednim odielom vojske provalili staru srbsku medju kod Knjaževca i Zaječara. Jedan odio bugarskih četa zauzeo je neutvrdjeno mjesto Knjaževac, dok su Srbi kod Zaječara odbili bugarske čete s podpunim porazom Bugara. Boji su na svim stranama strašno krvavi.

U ovom tjednu nije došlo do velikih sukoba na glavnim bojištima kod Kočana i Štipa. Čini se, da su tamo vojne operacije obustavljene i da je nastupilo medju glavnim četama neko primirje. Do sada nije odlučna pobjeda na nijednoj strani. Na južnom macedonskom bojištu nalaze se Bugari u slaboj obrani proti Grcima, jer su brojem preslabi, a da bi se mogli opirati silnim grčkim navalama. Grci se sve više približuju desnom krilu srbske vojske i nastoje sjediniti se sa Srbima, što ako se dogodi, značilo bi to jako pogibeljno za Bugare, jer bi tako bili ob koljeni s juga i prestao bi im izlaz jedino na sjever.

Rumunjska (Romania) je mobilizirala svoju vojsku, te prieti da će provaliti u Bugarsku. Austrija se je ponudila, da će posredovati izmedju Rumunjske i Bugarske, da odvrati Rumunjsku od provale u Bugarsku, ali nisu još počela pogadjanja.

Rusija takodjer mobilizira svoju vojsku i radi sa svom silom, da Bugarsku i Srbiju prisili na mir i da se uzčuva balkanski savez.

Sav ovaj novi balkanski rat potaknuli su neprijatelji Slavenstva, koji su zlim okom gledali na uspjehe Srbije i Bugarske na Balkanu i po tom ojačanje Slavena. Tim neprijateljima Slavena uspjelo je zavaditi braću, koja se jedino na korist svojih neprijatelja upustiše u bratoubilački boj. Bugarskom vlada dinastija nesiavenska, a bugarski diplomate ne htjedoše slušati glasove ostale slavenske braće!

Pogled po Primorju Puljsko-Rovinjski kot.

Proslava narodnog blagdana u Puli. Vrlo lieno i ugodno vrieme pogodovalo je ove godine proslavu Narodnog blagdana u Puli a uz požrtvovni mar i liepe priredbe odbora za proslavu, kojemu su se pridružile naše rodoljubne i marljive gospodje i gospodjice nije za ljepotom proslave mogao zaostati niti onaj krasni neočekivani materijalni uspjeh.

Već odmah u početku zabave napunio se prostrani vrt našeg občinstva iz svih slojeva, a naše dične gospodje i gospodjice veselo poskočiše uokolo da što više utrže i prikupe za uzdanicu naše mladeži i budućeg obstanka našega roda u Istri. A občinstvo, budi i to istaknuto s pohvalom, rado i veselo se odazivalo neutrudivim prodavačicama i sišlo u džep za dar rodu, što je marne pčelice još više pobudilo te još življe pregnule okolo rodoljuba. Nastade medju njima rodoljubno natjecanje, koje je izrazaj rodoljubnog srca odrazivalo na veselim licima. I neprestadoše dok ne utržiše i najsitniju stvarčicu.

Tako je uz zvukove sokolske fanfare i pjevanje mješovitog zbora te pjevača slovenskog društva tekla proslava Narodnog blagdana ugodno i veselo u najljepšem skladu. Tu se je moglo opaziti što sve može sklad i sloga blage a tople slavenske duše; tog dana odazvalo se proslavi sveslavenskog blagdana sve što je slavenskog u Puli, kao što su i predstavnici svih slavenskih društava u Puli upriličili proslavu narodnog blagdana.

Taj krasan odaziv i sklad svih donio je i krasnog ploda, našim narodnim školama liepi dar rodoljubnih slavenskih srdaca od 1500 kruna čistoga. Komu da zahvalimo? Svima! Hvale i slave rodoljubna srca za narodnu stvar ne traže, već svaki je pošao sa slave sa izražajem veselja i radosti u licu i srcu, što smo složno i skupno onako častno i dostojno izvršili rodoljubnu i narodnu dužnost.

Tu narodnu hvalu, ispunjenje narodne dužnosti, neka nosi u srcu odbor za priredbu proslave, i velecienjene naše rodoljubne gospodje i gospodjice, pjevači i pjevačice, zbor sokolske fanfare i drugi, darežljivi rodoljubi i rodoljubke, marni uredjivači vrta, upriličitelj izložbe košaračkih rukotvorina omiašajske škole i svi do jednoga te su žarkom ljubavju prema našem rodu i materinskoj rieči pripomogli uspjehu narodne slave. Budi nam to poticalom za dalnji složan rad na narodnoj njivi, koji će nama i našem pokoljenju donieti obilnog i blagoslovnog ploda!

Bezobrazluk što li? Kako je priopćio mjestni „Il Giornaletto“ od utorka, c. k. viši kotarski liječnik *dr. Schiavuzzi*, držeć predavanja o malariji za učitelje talijanskih škola uztvrdio je medju inim ovo: „Naša Istra bila je lijepa, bila je zdrava, dok nisu došli, iza longobardskih navala, Slaveni. Oni su bili, koji su pustošeći gdje je bilo puno života, omogućili razvoj malaričkih groznica, koje su kroz toliko vijekova osiromašile žiteljstvo, naročito oko Pule. Eto, dakle, dokazano zanošću još jedna zasluga Slavena, kojima mi suprotstavljamo sve naše sile da zapriječimo ponovni osamnjesti vijek“.

Mi smo odavna znali, da kotarski liječnik dr. Schiavuzzi, u svojoj talijanskonadutoj učenosti baš prezirno i sa puno očite mržnje piše i govori o nama; ali da će se toliko zaboraviti, i to na predavanju upriličenom od vlade u nazočnosti c. k. dvorskog savjetnika dra. Celebrini, a za odgojitelje talijanske mladeži, to nismo mogli očekivati.

Ako je dakle istina što je i kako je „Giornaletto“ priopćio, tad moramo reći, da je kotarski liječnik dr. Schiavuzzi lagao, znajuć da laže.

Općenito je poznata stvar i od svih pisaca o istarskim stvarima istaknuta, da su groznice u Istri, harajuće skoro isključivo u krajevima izloženim vjetrima sa sjevero-zapada, prouzročeno od nagle promjene temperature usljed tih vjetara, koji dolaze od mletačko-čezotskih laguna; a najnovijim istraživanjem ustanovilo se je, da je početak malarične groznice u ubodu njekih muśica, koje valjda iz onih laguna potječu.

To zna i gospodin dr. Schiavuzzi, ali on je htio sasvim tim izkaliti svoju mržnju na istarske Hrvate, jer videć pred sobom talijanske učitelje, kojima je nedavno njeki R. Corenich, predavajuć o poduci u materinskom jeziku, govorio istim uvredljivim tonom za naš narod, nije htio zaostati u bezobraznosti napadaja.

Mogli bismo podučiti gospodina doktora i drugim načinom, ali za danas ćemo mu navesti samo malo izvadaka iz knjige: *L' Istria, note storiche* od Karla De Franceschi, koji piše o nepučivanje Istre iza groznih ratova, kuga i drugih pošasti iznaša doslovno rieči proveditura mletač-

koga Marin Malipiera: „Pokušaji učinjeni od mletačke vlade da joj (t. j. Puli) vrati prijašnje stanje uvjek su se izjalovili *na zloj volji malobrojnih puljskih plemića*, koji bijahu ostali iza kuge; postavši time silniji uživali su u milju samovladanja te *bi htjeli biti gospodari svih neobradjenih zemljišta i odvraćaju nove stanovnike* ne samo krivim glasinama, *ogovarajući zemlju i zrak*, nego takodjer *uporabljajuć nasilja i počinjajuć umorstva*".

Isti pisac spominje kako je republika bila dovela i Grka i Napuljaca i Cipriota i Arbanasa i Talijana iz okolice Padove i Trevisa i bogzna još od kuda, ali svi su ti ljudi otišli jer Puljanci-starosjedioci „usavano loro insolenze e sopraffazioni continue, furti d'istrumenti rurali, uccisione di animali ed altri atti di ostilità e molestie . . ."

Pak navadja naseljenja Hrvata u raznim krajevima, naročito pod Filipom Županovićem u Alturi, gdje je nastala „una bellissima villa che ha ora (— 1650 godine —) più 80 fuochi ad onta delle molte difficoltà loro mosse specialmente dagli illustrissimi Barbarighi . . ."; pod Ivanom Radošvićem kod Medulina, pod Mikulom Portorićem kod Ližnjana itd.

Konačno ističe da bi se Puljština i Istra uopće bile dobro napućile: „se i vecchi abitanti non avessero spaventati con insolenze, temerità e litigi i nuovi venuti, mal vedendo che i terreni liberi che essi volevano godere ed usurpare, vengano dati ai nuovi abitanti".

Medjutim mi smo osvjedočeni, da će dr. Schiavuzzi još i dalje vršiti *svoju* više antihrvatsku nego li antimalaričnu službu c. k. kotarskoga liječnika u Puli.

*

Jučer dr. Schiavuzzi u Giornalettu iznaša nešto, što da je rekao na spomenutom predavanju, ali ni jednom riječju ne ispravlja ili prosvjeduje proti riečima, koje mu je „Giornaletto" stavio u usta.

Iz Kanfanara. I mi smo ovdje nastojali što dostojnije proslaviti narodni blagdan. Sabiralo se dosta uspješno i skupilo priličnu svotica za našu Družbu. Naši renegati i njihovi mešetari i gospodari gledali su to skupljanje prekim okom i nisu se mogli uzdržati a da to ne pokažu i činom. Istaknuo se učitelj talijanski. Tako je sa sabinim arkom skupljala filir po filir jedna djevojčica medju svojim malim družicama i drugovima. Kad je to vidio učitelj talijanske škole pokazao je svoju dvietisućljetnu kulturu time, što je djevojčici **iztrgao** sabirni arak tako te njoj polovicu arka otco a druga polovica ostala djevojčici u ruci. Ti širitelji brutture u našem narodu ne srame se u svojoj mržnji prema nama ni najprostačkijih čina te ne štede ni nejaku našu djecu. Kad će se zasramiti oni naši zaslijepljeni prodanci, koji takovima povjeravaju svoju djecu na odgoj?

Neki Bruto je ubio Cezara, svog najvećeg dobročinitelja!

Za Nar. blagdan primili smo ove darove: g. dr. Ante Pavelić, Zagreb, K 20, g. pop Marko Markovčić, Kornić, K 10; iz Pule: g. Ivan Poropat Grigorović K 1, Licul K 1, Korošec 40 para, dr. Salvator Karabaić, Pula, K 5; Jakov Brdar, učitelj, K 14·50 sakupljenih u Rovinjskom Selu; Ivan Čekada K 5, sakupljenih u veseloj družbi u Jelšanah; vlč. Niko Šutić sakupio u Kanfanaru K 20, a sabrano u Baratu K 49·20. Ovaj posliednji liepi dar osobito je ugodan, što su tu svotu doprinieli u Baratu svi do jednoga. Budi zato svaka čast i hvala svima u Baratu a na uzor ostalim suobćinarima, koji se kako i blago prodaju Talijancu, tudjoj krvi i svomu najvećemu neprijatelju.

U Alturi sakupiše Marko Verbanac, Ante Zuccon, učitelj, i Ivan Srmotić K 56·96, koja svota je izručena Podružnici u Puli.

Lošinjski kotar

Veliki Lošinj, 3. srpnja 1913.

Konac školske godine na Družbinoj školi i izložba ručnih radnja. Službom božjom zaključena bješe koncem prošle sedmice obuka na ovdješnjoj školi Družbe sv. Cirila i Metoda. Ove se je godine uranilo nešto sa zaključenjem školske godine radi nekih dogradnja na školskoj zgradi. Zadnjih dana obdržavala se je u školskim prostorijam skupna izložba ručnih radnja djece zabavišta, učenica pučke škole i djevojačkog nastavnog tečaja. Ovom smo izložbom pokazali mi Veloselski Hrvati, da naša družbina škola usprkos svim protivštinam bilo sa strane Talijana, bilo sa strane javnih oblasti danomice napreduje; osudili smo golemu nepravdu koja se počinja našem narodu, kada za oko 106 djece na talijanskoj pučkoj školi, i to skoro polovicu čezota, naša općina uzdržava petero učiteljskih sila, i to većim dielom novcem hrvatskih porezovnika, dok za 116 naše djece, ne daje nam niti prebijene pare za njihov odgoj i naobrazbu.

Hvala brizi naše majčice Družbe dobili su i Veloselci svoju hrvatsku školu, koju talijani neprestano ogovaraju, proganjaju ali na sve te njihove neprijateljske nastaje najbolji je odgovor ovogodišnja školska izložba. Ne samo mi Hrvati smo se divili radovima naše djećice, već sami naši narodni protivnici talijani, kao i nekoji od ovdješnjih gostova, koji su pohodili izložbu, morali su priznati, da je ista posvema uspjela. Talijani su našli brzo doskočicu, javno su naime govorili, da je nemoguće da su školska djeca izvršila takve radnje već da smo iste drugdje gotove kupili ili inače dobavili, te da ih podmetnusmo kao radnje školske djece! Hvala Vam na priznanju, gospodo protivnici. Vaše klevete su nam najbolji dokaz da se napredkom naše škole možemo podičiti.

Veloselci, neka dosadašnji uspjeh naše škole bude ponos sviju nas. Ljubimo ovo naše svetište, u kojem se naša djećica odgajaju u našem milom hrvatskom jeziku, gdje nauče ljubiti materinski jezik. Ne zaboravimo, da u prijašnja vremena, dok nijesmo imali naše škole, djeca naša osobito one iz Gornjeg Kraja, ostavljahu nakon 6 godina ovdješnju „scuola popolare" bez da nauče skoro niti svojeg imena napisati, a danas se djeca nas zgorinaca mogu takmiti za djecom lošinjske gospode ili kako je mi zovemo „nobiltà lussignana". Majke i oci našeg imena, pokažite u nastajućoj školskoj godini Vašu zahvalnost prama Družbi našoj, upišite svu vašu djecu u naše škole, a osobito djecu od 3—6 godina dajte u naše zabavište, nemojte se polakomiti za časovite koristi koje Vam obećavaju Talijani bacajući Vam koju siticu u odijelima ili obući, nemojte za Judin novac prodavati neprijatelju Vašu djecu, koja su krv vaše krvi!

Na koncu treba još da istaknemo, da sva zasluga za uspjeh izložbe ide u prvom redu našim dosta vrijednim učiteljicam, gospodjici A. Skopinić i I. Bartolić, gosp. učitelju Miholjević kao i ostalim rodoljubnim gospodjam i gospodjicam koje su u mnogočem pomogle, da ista tako lijepo uspije. Neka im bude ovim izrečena svima hvala.

Prigodom obdržavanja izložbe sakupilo se je za našu Družbu iznos od K 110, što za naše prilike znači ipak napredak.

Voloski kotar

Kastav, 7. srpnja 1913. Ovdješnje su družbine podružnice uz blagohotno sudjelovanje „Istarske Vile" priredile jučer u nedjelju u proslavu narodnog blagdana zabavu s biranim programom. Zabava je — koja je u svakom pogledu krasno ispala — bila dobro posjećena. Primilo se preko 450 kruna prihoda, pa će — čim se pokriju troškovi — našu „Družbu" zapasti lijep dar za narodni blagdan. Hvala svima, koji su na budi koji način doprinijeli, da je ova zabava tako lijepo ispala, da uzmognemo našoj Družbi darovati lijepu jabuku.

Kom. mala realna gimnazija u Voloskom — Opatiji. U subotu, dne 5. o. mj. završila je školska godina na kom. maloj realnoj gimnaziji u Voloskom-Opatiji sa svečanom službom božjom, koja se je služila u voloskoj župnoj crkvi u 8 sati. Poslije toga razdijelilo se učenicima svjedodžbe i školska izvješća. Iz toga izvještaja vadimo slijedeće podatke: Kom. mala realna gimnazija u Voloskom-Opatiji osnovana je god. 1908. te imade sada četiri razreda sa 107 učenika i to u prvom razredu 33, II. 34, III. 23, IV. 17. Od tih učenika bilo je završenjem iz Istre: 86, a iz drugih krajeva 21. 90 je učenika stanovalo kod svojih roditelja (Kastav, Volosko-Opatija, Veprinac, Lovran) dok ih je samo 17 stanovalo izvan roditeljske kuće. U naucima je uspjelo 90 učenika, dok ih je bilo nesposobnih 17. Izvrsno sposobnih bilo je 13 i to u I. razredu 2 učenika (Vidošić Tihomil iz Boljuna, Žic Franjo iz Punta) u II. razredu 4 učenika (Armanda Adam iz Kraja-Mošćenice, Landr Stanislav iz Praga, Miran Milovan iz Opatije, Zorović Dinko iz Nerezina) u III. razredu 7 učenika (Golubović Josip iz Lovrana, Grgurina Antun iz Trinajstića, Mandlć Vjekoslav iz Trinajstića-Kastav, Marušić Ivan iz Lovrana, Pipping Dragutin iz Mitrovice, Rabar Milutin iz Osjeka, Vischer Herman iz Mailberga.) Na zavodu je službovalo 9 učiteljskih sila i to Filip Crvarić, Dr. Antun Majžer, Ivan Bergić, Ivan Ivančić, Dr. Mato Tentor, Vladimir Raić, Šime Sironić, Ivan Janovsky i Eduard Tuma, dok je stajao na čelu zavoda ravnatelj Ivan Rabar.

Mune. *Otvorenje Hrvatske Čitaone:* U nedjelju dne 6. t. mj. bilo je otvorenje Hrv. Čitaone. Napokon i u ovoj samoći, u ovom kršu, u ovom skoro najzapuštenijem kraju Ćićarije, zasadilo se to vrlo plodonosno zrno, koje rečbi, da će donijeti obilno ploda, jer je narod bar do sada pokazao veliko zanimanje za to.

Već do sada imade prilićan broj članova, dapače veliki, ako se uzme u obzir, da je u ovo godišnje doba teško naći odrasla čovjeka u selu, jer što nije u Americi, to sve prodaje jesik.

Nade je, da će se ove zime kad dodju naši jesikari kući sadanji broj članova najmanje potrostručiti.

Narodni blagdan: Kao što diljem cijele Istre, te svih krajeva, gdje se naš narod osjeća slavenski, tako se i ovdje nastojalo, da se taj naš najveći svetak čim doličnije proslavi.

U jutro u 8 sati bila je svečana sv. misa, kojoj je osim školske djece prisustvovao prilićan broj naroda. Iza mise prikazalo se djeci značaj tog blagdana, a u večer je mjesno učiteljstvo sa školskom djecom kod velikog krijesa otpjevalo velik broj narodnih pjesama.

Za Družbu se sakupila svotica od 102·06 K, koja se je odmah poslala Ravnateljstvu.

Pazinski kotar

Književni natječaj. Potpisani odbor raspisuje nagradu od 200 K, (dvije stotine kruna) za spis, koji bi najviše koristio hrvatskom i slovenskom narodu u Istri.

Spis mora zapremati najmanje tri, a nesmije preskočiti četiri štampana arka. Ima biti pisan lijepim hrvatskim jezikom, tako da ga može razumjeti svaki naš pismen čovjek u Istri. Piscima je prepušteno, da izaberu književnu formo: pripovjest, pjesmu, razgovor, raspravu itd. Radi naročite svrhe smije spis izmišlje biti pisan i u narječju kojega istarskoga kraja.

Natječaj traje do Božića 1913. Ime pisca ima biti rukopisu priloženo u zatvorenom pismu, koji će biti označen istim geslom kao i rukopis. Nenagradjeni rukopisi vratiti će se na zahtjev piscima, a nagradjeni postaje svojinom potpisanoga odbora, koji će ga štampati. Posebni honorar neće se piscu isplatiti, ali troškovi za izdanje i raspačavanje, kao i primici od spisa posebice će se bilježiti, pa će piscu pripasti povrh nagrade 10% čistoga dobitka.

Pisci neka izvole svoj rukopis do 25. prosinca 1913. poslati na adresu: Prof. Franjo Novljan — Pazin.

U Pazinu, dne 29. lipnja 1913.

Odbor za Prosvjetu

Predsjednik: Prof. F. Novljan. Tajnik: Dr. I. Prudan.

Iz Lindara. I u našem Lindaru se nastojalo, da što dostojnije proslavimo narodni blagdan. Na dan sv. Cirila i Metoda odslužila se služba božja, kojoj je uz školsku djecu sa učiteljem prisustvovalo mnogo pučanstva. U večer se palilo krijesove te uz pjevanje rodoljubnih pjesama završismo proslavu narodnog blagdana.

Slijedećeg dana sabralo se po selu za Družbu 25 K i 10 h.

U nedjelju, dne 13. t. mj. slavi ovdješnja Hrv. Čitaonica trideseligodišnjicu svog obstanka, te odbor priredjuje u tu svrhu tog dana u 6 sati po podne na otvorenom zabavu sa predavanjem, deklamacijom, tamburanjem, predstavom, šaljivom poštom, tombolom i plesom, uz svirku naše glazbe iz Pazina. Ulaznina za muške 1 K, a za ženske 60 h. Polovica čistog dobitka ide u korist ovdješnje Podružnice sv. Cirila i Metoda. Pozivlje se sve naše iz Pazina i okolnih sela, da pohrle u nedjelju u Lindar.

Koparski kotar

Sastanak pouzdanika Političkoga Društva u Buzetu. Dne 16 ovoga mjeseca (srijedu) u 10 ura jutro obdržati će se u „Narodnom Domu" u Buzetu, sastanak pouzdanika Političkog društva, iz mjesne općine Buzet.

Živo preporučamo svim pouzdancima P. D. u Buzetu, da nefaljeno dodju na taj sastanak, na kojem će se govoriti o našem narodnom položaju i o društvenim stvarima.

Iz Buzeta. Već je tomu 7, 8, godinu, što naša inteligencija listom izbjegava talijansku gostionu na Fontani. Uzrok povod tomu dali su sami buzetski Talijani, koji su našu inteligenciju svagdje vrijedjali a i razbojnički napadali kamenjem. Skoro sve se toga drži, jer ne može da zaboravi nanesenih uvrijeda. No neki rekbi da ipak zaboravljaju i stare i nove uvrijede, pa im nije zazorno da idu u onaj lokal, odakle pada najviše uvrijeda. Ne zamjeravamo svima. Osobito onim ne, koji su na narodnom polju mrtvi i kojim je faljda majka priroda maćuhinski otrgla kakav kotačić iz glave, no zamjeramo onomu, koji ističe svoje hrvatstvo, a osim toga živi od službe u narodnoj općini u Buzetu.

Suvišno bi bilo da spominjem ime. Izgovor, da može raditi svojim novcem, što ga volja, ne će ga opravdati, već obratno dat će mu još goru svjedodžbu paupertatis.

Onoga pak u gospodar. dućanu opominjemo, da ne nagovara naše ljude talijanski, jer ćemo ga povući za uši, a upravu pozivljemo da poduči tog mladca o narodnoj dužnosti i gdje se nalazi.

Razne primorske viesti

Prilog. Ovomu broju priložen je Govor nar. zast. prof. Vjek. Spinčića, izrečen u carevin. vieću 19. junija t. g.

O trudu žito rodi, o muci grozdovi više. Ivan Marčelja, sin siromašne seoske kuće iz Marčelji općine Kastavske, izučivši pučku školu, polazio je malu obrtnu školu (delavsku) u Kastvu, pak državnu u Trstu. Tamo je istodobno praktično se vježbao u zidarskoj struci kod našega vrlog poduzetnika g. Martelanca.

Svršivši sve to, bio je primljen u Beč na akademiju lijepih umjetnosti, kamo rijetke primaju. Tamo se je usavršio u graditeljstvu (arhitekturi) najviše vrsti i nedavno postigao diplom akademskog arhitekta. Ali nije dosta. Postigao je i više. Naš Marčelja dobio je takozvanu „Rimsku nagradu“ kruna 3300 da može neko vrieme proboraviti u Rimu i proučiti najznamenitije gradjevine tamo.

Eto čovjeka, koj je neopisivom ustrajnosti, a čedan kao janje, pokazao što može Hrvat!

Ugledali se u taj primjer i drugi naši mladji!

Iz Narodne Zajednice za Istru. *Mjesečna sjednica C. O.* U četvrtak, dne 8. o. mj. u 5 sati poslije podne bila je u općinskoj vijećnici u Volosku redovita mjesečna sjednica C. O. Narodne Zajednice za Istru, kojoj je prisustvovalo 18 odbornika. Iz izvještaja tajničkoga o poslovanju kroz mjesec lipanj vadimo nekoliko podataka: „društvena je pisarna kao i do sada poslovala svakog dana osim nedjelje od 5 do 7 sati u večer. Kroz mjesec lipanj primilo se 114, a odpremilo 93 pisma. Osim toga odpremilo se 178 cirkulara za proslavu narodnog blagdana. Poslovni je odbor obdržavao redovito svakog četvrtka svoje sijelo, na kojemu se rješavalo tekuće poslove. Svi su odbornici u ovom mjesecu vršili prilično točno svoju dužnost. Od drugih društvenih odbora sastao se je dva puta zsbavni odbor, jedanput prosvjetni odbor i jedanput obrtno-industrijalni odbor. Ovaj posljednji odbor raspravljao je o zaključku stvorenom na zadnoj sjednici C. O. u pogledu uredjenja jedne „obrtničke zadruge za sve vrsti obrta u Kastavštini“. O poslovanju i zaključima zabavnog odbora izvjestio je napose odbornik g. Viktor Car Emin, dok je o poslovanju prosvjetnog odbora izvjestio prof. Crvarić. Prosvjetni je odbor prestao sada preko ljetnog doba priredjivanjem svojih pučkih predavanja, a bavi se sada uredjenjem jedne kolajuće pučke knjižnice. Na sijelima se poslovnog odbora stvorilo i nekoliko zaključaka kao n. pr. da Narodna Zajednica pokrene akciju za sabiranje narodnih pjesama, pripovijesti, poslovica i sl. po Istri u koliko to nije do sada učinjeno. Priprave oko uredjenja jednog ili više društava za uzajamno osiguranje ladja male plovidbe u Istri uznapredovale su u ovom mjesecu u toliko, što se je iz raznih mjesta primilo informacije o tamošnjim brodovlasnicima i što se je započelo s prevodjenjem nabavljenih uzor pravila za takva društva. Medju manjim poslovima, kojima se je poslovni odbor bavio, spomenut ću: zauzimanje oko uredjenja jedne trgovine s povrćem u Opatiji; posredovanjem za namještenje jednog naučnika u trgovinu u Lovranu, a jednog trgovačkog pomoćnika u Opatiji, jednog brijačkog majstora u jednom primorskom vrlo važnom mjestu u Istri, jednog postolarskog naučnika u Zamstu, a jednog krojačkog naučnika u Općini; posredovanjem za prodaju 15 q sira iz Nerezina i 500 kg meda iz Lanišća. Od društvenih podružnica nije nijedna na novo uredjena, ali su tijekom ovog mjeseca potvrdjena pravila prve slovenske podružnice u Sp. Škofjama (na Koparštini), pa sada čekaju četiri podružnice na svoje konstituiranje: ona u Klani, u Sočicima, u Cresu i u Sp. Škofjama. Od starih podružnica nisu sve u ovom mjesecu djelovale onako, kako su to prije običavale i kako bi morale. Pitali smo sve podružnice Izvještaj o njihovom tromjesečnom radu, pak će se iz toga viditi kako koja podružnica djeluje. Nemarne će se podružnice pozvati na veću djelatnost. Pisalo se oko stotinu cirkulara na razne osobe širom Istre moleći ih, da bi preuzele na se društveno povjereništvo za dotični kraj. Nekoji od ovih hvalevrijedno se odazvaše, dok od drugih nema do sada nikakva glasa.

Tijekom ovog mjeseca nastojat će se dobiti odgovor i od ostalih, a pisat će se i u ona mjesta, kamo se do sada nije u tom pogledu pisalo.

Seniori hrv.-slov. akad. dr. „Istra“. U izještaju prošlogodišnje skupštine pogrješno su bila navedena za seniore društvene imena nekoje gospode, koja nemaju ništa zajedničkoga s akad. društvom „Istra“. Zato ono obavjestenje potpuno otpada i vrijediti će samo ono, koje ćemo na budućoj glavnoj skupštini naknadno kao društvene seniore objaviti. Zato se umoljavaju ona gg., koja su dobila slične objave, da se izvole čim prije s odgovorom pozuriti.

Zaključkom lanjske skupštine (držane u augustu 1912. u Voloskom) uvela se u našem društvu seniorska čast.

Na seniorstvo imadu pravo po § 9. društvenih pravila slijedeći:

§ 9. Seniori su bivši redoviti članovi „Istre“, koji su svršili svoje nauke i prestali biti redovitim članovima društva. Predlaže ih glavna skupština ili pojedinac, imenuje ih upravni odbor, a postanu seniorima, ako iza dostave imenovanja uplate u društvenu blagajnu na jednom ili u dva mjesečna obroka K 10.

Seniori imadu jednaka prava i jednake dužnosti kao podupirateljі i utemeljitelji.

Ako u stanovitom vremenu doplate još K 40 postanu utemeljiteljima.

§ 16. Podupirajući članovi, utemeljitelji i seniori, imaju na svim sastancima pravo savjetovanja.

Hrvatsko-slovensko akad. dr. „Istra“.

Nove čitanke za hrv. pučke škole u Istri. U c. kr. nakladi školskih knjiga u Beču izašle su *Druga čitanka* (za 2. i 3. škol. god.) i *Treća čitanka* (za 4. škol. god.). Čitanke su veoma lijepe, a stoje Druga K 1·20, a Treća K 1·40. Kako čujemo, u mjesecu će rujnu izaći i *Prva čitanka* (Početnica), pa će naši učitelji moći u nastajnoj školskoj godini uvesti u škole nove toli potrebite i željno očekivane čitanke. Bilo u sto dobrih časova! Kad izadje još i *Četvrta čitanka* (za 5. i 6. šk. god.) bit će naše škole snabdjevene — nadamo se — dobrim čitankama.

Za školsku god. 1913./14. držati će na prodaju uz ove nove čitanke i sve ostale školske knjige, potrebne za hrvatske škole naše tiskara u svojoj papirnici ulica Giulia broj 1. Time će odpasti česti prigovor roditelja, da se knjige ne mogu nigdje dobiti.

Zahvala.

Iskrenim srcem izrazujem i ovim putem moju duboku harnost i zahvalnost veleuč. gg. liječnicima dru. Palikanu i drn. Drag. Ciotti-u, koji su me izbavili od smrtne rane, te svojom vještinom ne žaleć truda ni vremena marno i živo nastojali oko mene i evo, hvala Bogu, povratili mi potpuno zdravlje.

Pula, 7. julija 1913.

Leonard Tripalo.

Balkanski rat

na razglednicama dobiva se u

papirnici Laginja i dr. — Pula.

Bazovica u neposrednoj blizini kod Trsta, prodaje se ili iznajmljuje liepa kućica sa zemljištem, vrlo prikladna za maleno gospodarstvo. — Obratiti se na: Schlesinger, Trst, via S. Sebastiano.

Turske srećke-lutrija i štedionica. Najmanje riskira, tko naruči tursku, srećku, jer svaka srećka mora dobiti. Turske srećke imadu svaku godinu šest vučenja, kod kojih se izvuče nad 10.000 zgoditaka, medju njima 3 po 400.000, 3 po 200.000, 30.000, 6 po 10.000 franaka itd. Turske srećke igraju jošte 61 godinu, toliko časa traje takodjer igralno pravo njihovih vlastnika bez svakog nadaljnog uplaćivanja nakon uplate kupovnine. Za tursku srećku izdan novac je dakle sigurno uložen kao u štedionici i se množi usliljed njene od godine do godine naraščajuće kurzne vrijednosti. Ugodni uslovi, da se može kupovnina poravnati u mjesečnim obrocima po samo K 4·75, i da naručitelj pridobi isključeno pravo do sviju zgoditaka već po uplati novog obroka, omogućuje pako svakome, da si nabavi tu izvrstnu srećku, s kojom može u sretnom slučaju već kod budućeg vučenja dne 1. kolovoza o. g. dobiti 400.000 franaka. — Sve zaželjene obavijesti daje i narudžbe prima za srećkovno odijeljenje „Slovenske Straže“ g. Valentin Urbančić, Ljubljana. — Primaju se takodjer priglasi k nakupu srećaka austrijske državne razredne lutrije i davaju zanesljive i točne obavijesti.

Ivo Vranešić, mljekarna
– Sunja (Hrvatska) –

a la Trappè sir od 1—2 klg. à K 1·80
Ia Groyer sir od 4—5 klg. à K 1·70
razašilje

Mljekarna Vranešić, Sunja.

Traži se zastupnik za Pulu i okolicu.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe jest jedini sapun koji čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržuje ljepu, mekanu i nježnu put, što se sa dnevno dokazanim zahvalama može nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova Lilienscrema „Manera“ kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Cieva u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.

Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913 do opoziva.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka, svake srieđe, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjvell-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat Baška-Lopar-Rab-Lošinjvell-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Nerezine svake srieđe tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Lošinjvell-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.

Glavna odpravničtva:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

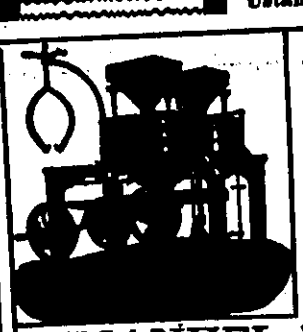

NAJBOLJI ŽITNI MLINOVI,

uljarski strojevi, motori, gospodarski strojevi u najboljoj izradbi i najfinije izradjeni, prirodjeni za svako tlo.

Mnoga poduzeća po nama uredjena u prometu.

Ponude, proračuni na zahtjev badava i bez poštarine od

tehničke poslovnice

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolò 2/b.

Dobivaju se podpune opreme za sva obrtnička i industrijalna poduzeća.

Dopisivanje: hrvatski, slovenski, njemački i talijanski.

Broj 29. Pula, u četvrtak dne 17. julija 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce . . predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Cekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } nagodimo ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina

Plaća i utužuje se u Pul.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu

Poziv na predplatu!

Evo je prošlo i prvo polugodište a da mnogi naši predplatnici nisu poslali predplate. Imade ih dapače mnogo i mnogo takovih, koji nisu poslali predplate ni za lanjsku godinu.

Podsjećamo ovime sve naše cienj. predplatnike, da urede svoje račune sa upravom i pošalju predplatu, a one okorjele dužnike opominjemo, da podmire predplatu, da ih ne zateče jednoga dana sudbeni poziv za podmirenje predplate, što će im prouzročiti veće troškove. Kad takovi nemaju toliko savjesti i duševnosti, da je nepošteno držati list a neplaćati ga, s takovima ne ćemo ni mi imati nikakovog obzira.

Pula, mjeseca julija 1913.

Uprava „Naše Sloge".

Glavna skupština Družbe sv. Cirila i Metoda.

Tajnikovo izvješće.

(Svršetak.)

Tako su se uz nemalene zapreke i poteškoće otvorile družbine škole u Puli, i to u gradskim četvrtima Kastanjer i Veruda. Otvorila se škola u Fuškulinu, kraj samoga Poreča, pa u Lovrečici na pragu Umaga, u Grožnjanu pred vratima Buje, u Sv. Luciji-Portorose na dohvatu Pirana, u Sovinjštini kraj Motovuna.

A nismo zaboravili ni najmanje djece, pa smo na ustuk odnarodjujućoj kovačnici u Labincima otvorili u Kašteliru i dječje zabavište.

Podignuće tih naših škola izvelo je na naše neprijatelje upravo porazan dojam. U lanjskom sam izvještaju iznio podrobnije, što su sve poduzeli protiv otvorenja škole u Puli (dvorazrednica na Kastanjeru i jednorazrednica u Verudi). Za školsku zgradu u Lovrečici nije nam obćina u Umagu htjela izdati stambene dozvole, ali na energični istup Ravnateljstva morala je ipak popustiti. Kako su pak Talijani od vlade silno razmaženi, oblast je, da ih malo pogladi i zadovolji, poslala u Lovrečicu žandare, da za koji dan zatvore i zapečate školu, u kojoj se je već vršilo upisivanje. Medjutim je pečat malo iza toga dignut i škola se na veliku radost onoga našega naroda otvorila.

U Sv. Luciji-Portorose pošli su još i dalje. Treba znati, da je ondješnji naš prijatelj G. Milković prikazao bio piranskoj obćini nacrte za kuću, koju je htio da pod svojim imenom sagradi u sv. Luciji. Obćina mu odmah izdala gradjevnu dozvolu. Zgrada se brzo podigla, našto ju je Milković predao našoj Družbi. Talijani u Piranu da se pomame od bijesa, pa udri na našega Milkovića. Da mu se osvete, zapalili mu kuću i nanijeli mu ogromnu štetu, koju su mu donekle narodni prijatelji nadoknadili. Neka mi bude dopušteno, da s ovoga mjesta najsrdačnije pozdravim g. Milkovića, kome imamo da zahvalimo, što je danas u Sv. Luciji-Portorose otvorena dvorazredna družbina škola. Naš je Milković prava i vidljiva žrtva talijanskog varvarstva. On je trpio za nas; da nije u svoje ime zatražio gradjevne dozvole, naša je Družba ne bi jamačno ni danas još imala. Evala mu!

Mi smo u svojem programu za lanjsku godinu imali štošta da izvršimo. Prilike, o kojima je bilo prije govora, spriječile su nas o tom. Najviše nas boli, što nismo dospjeli da sagradimo već davno odlučenu školsku zgradu u Brkaču i da time udovoljimo vrućoj želji ondješnjega našega naroda. Ali što nije učinjeno do sada, učinit će se dade li Bog u najbližoj budućnosti.

Ovomu bi izvještaju trebalo pridodati još mnogo, mnogo, da se barem u najkrupnijim konturama prikaže sliku našega rada u lanjskoj upravnoj godini, ali to bi me zavelo daleko, a ja moram računati vremenom i — što više — ustrpljivosti vašom. Zato ću preskočiti opis naše lijepe lanjske skupštine u Zametu, pa ću samo mimogrede napomenuti, da je na onoj skupštini došlo do izvjesnih promjena u našem Ravnateljstvu. Otac našeg hrvatskog učiteljstva u Istri — vladin savjetnik g. Fran Franković — odrekao se je časti člana nadzornog Vijeća, budući da je bio pozvan, da svoje divne sile posveti bratskom društvu riječkom „Ljudevitu Gaju". Pozdravimo ga, gospodo, i sa ovoga mjesta. Neka nam ga dobri Bog poživi na čast našega naroda i na korist i diku otudjele nam Rijeke.

Na njegovo mjesto u nadzorno vijeće dospio je mnogogodišnji i zaslužni član našega Ravnateljstva g. Viktor Tomičić. Mjesto njega izabrala je skupština u Ravnateljstvo mladog i vrsnog radnika na narodnom polju g. prof. Ivana Ivančića.

Tako osvježeno nastavilo je naše Ravnateljstvo svoj rad. Ono je iz svoje sredine izabralo uži odbor, kome je svrha, da što veće pažnje obraća naročito školsko-didaktičnim pitanjima. K tomu se je pobrinulo, da družbine škole budu što bolje i češće nadzirane, postaralo se i za bolji polazak i napredak, snabdjelo veći broj naše siročinje obućom i toplim odijelom, što su ga za Družbu priredile naše vrijedne gospodje u Voloskom-Opatiji — jednom riječi: radilo se dan u dan, i svetak i petak, besprekidno, baš kako to traže raznolike prilike ove naše izvanredno silno razmahane a mogu reći i dosta komplikovane Družbe.

A radilo se veselo, sa žarom i zanosom, kome je izvor u uspjehu našem samom. Taj je uspjeh neosporiv: zavirite, gospodo, u imenik ovih naših 55 škola, potražite ih na karti naše Istre i naći ćete, da je njihov tvrdi lanac sa svih strana već prilično snažno pritisnuo neprijatelja. Na prste bismo mogli prebrojit one talijanske obćine, u koje nije još prodrla naša Družba — a kamo ona prodre — ondje se, vjerujte, nešto i ruši. Vi već znate, što se to ruši! Tudjinska vlast, nepravda, nasilje, zulum — sve to pada u prah, gdje naša Družba stane sa svojim posvećenim stopama. Takovih je podrtina naša Istra puna. Neke su od starinske dobe — kao na priliku ova kršanska kula i druge njezine sestre po okolišnim brdima. U njima su se negda kovale verige našemu jadnom narodu, u njima mu se je krojila pravda — kruta i krvava tudjinska pravda. A danas? Danas se u njima skrivaju guštarice, koje ne mogu ni djece više da uplaše. Mru kaštela i gradine, ruše se kule, feudalni tornjevi — dok u životu ostaje samo ono, što je čilo i zdravo i radišno. Tako je bilo i dolje na Kosovu i kod Drinopolja. I Turci su kao i naši Talijani htjeli da žive od žuljeva siromašne raje. Ali su slavenske marne pčelice naoštrile svoj žalac, utamanile nevrijedne trutove i do mala će se u svojim košnicama širiti same i nasladjivati se medom svojih krvavo polučenih uspjeha.

A moja je, gospodo i braćo čvrsta i neoboriva vjera, da će doći dan, kad ćemo moći i mi nesmetano uživati i med naših cvjetnih livada i bašta. U tom me ne plaše ni oblaci, što se sakupljaju nad našim glavam ni grožnje udruženih krvnih neprijatelja našega roda i jezika.

Već mi samo čuvajmo našu malenu istarsku djećicu i dajmo je Družbi, neka je ona njeguje i brani. Ona će od njih stvoriti naše buduće osvetnike i poslati ih u boj za naša hrvatska slobodu, kao ono nekoć junačka Majka Jugovića svojih devet sinova i govorit će im kao što je onda ta slavna Srpska Mati govorila svojim nevjestama:

Ne tudujte moje nevjestice!
Bogu hvala na njegovu daru,
Pa ih mlada ni rodila n'jesam,
Da mi leže na meku dušeku,
Već da brane zemlju od dušmana.
Ne plačite, moja kćerce drage,
Ak' i jesu odletjeli zdrali,
Ostali su ptići zdralovići;
Hranit ćemo ptiće zdraloviće,
Naše pleme poginuti ne će,
Naši dvori ostat pusti ne će.

Blagajničke izvješće.

Iz pročitanog izvješća blagajnika J. Miran-a, bilježimo važnije stavke.

Lanjske godine imala je Družba prihod od K 226 983·02. Dobrovoljni prinosi K 68.212·90, podružnice su donijele K 20.323·21, razna poduzeća K 25.612·81, narodni blagdan samo K 10.512·59 itd. — Za učiteljske plaće dala je Družba K 98·208·04, najamnina školskih zgrada iznosila je K 12.758·75, uzdržavanje školskih zgrada K 18.264·57, razne podpore djacima K 6177·—. Čista imovina Družbe iznosila je K 335 006·61, učiteljska mirovinska zaklada iznosila je koncem godine 1912 K 43.623·65, imovina se povisila za K 19.872·62.

Kazimir Jelušić izvjestio je, da je nadzorni odbor — dr. Trinajstić, Viktor Tomičić i K. Jelušić — pregledao sve račune i knjige i sve našao u podpunom redu. Sve podpuno odgovara izkazu. Predlaže, da se blagajniku izrazi zahvalnost za njegov trud. Prihvaća se.

Time je dnevni red bio izcrpljen, pa pošto se nitko nije javio za riječ, predsjednik je zaključio skupštinu i zahvalio se svima na sudjelovanju.

Poslije skupštine bio je koncerat pjev. društva „Lovor", koji je vrlo marljivo pjevao omiljele narodne popjevke, što se domaćem narodu osobito dopalo. Bila je to sretna misao, što se „Lovor" pozvalo u Kršan. Aklamirale se i nar. zast. Zidarića te mu se pred kućom pjevalo. Kako spomenuto u prvom kratkom izvještaju, odlikovale su se u pjevanju gospodjice učiteljice iz Pazina i druge vrle gospodjice.

Oko 4 sata po podne obdržao se je najavljeni sastanak, na kojem su — kako jur spomenuto u prvom izvještaju — govorili prof. Vjek. Spinčić, A. Belanić i prof. J. Novljan.

Prije zapada sunca, sav se je mnogobrojni svijet uputio prema svojim kućama, vrlo zadovoljan, što je bio i sudionik ovoj našoj narodnoj slavi, koju će sigurno imati kod onog dielа našeg naroda poteme utjecaja u budjenju narodne svijesti i kulturnom napredku.

Organizacijom do pobjede.

Što je to organizacija?

Organizacija je ona sveza više različitih udova jednog tijela, jednoga društva, kojih udovi svaki za se po svojem putu, po svojem načinu i moći, a svi skupa, teže za jednim te istim ciljem.

Ovakovu organizaciju provadja sada i naše „Političko Društvo za Hrvate i Slovence u Istri". Ovakova nam je organizacija potrebita, da čim prije dosegnemo novih uspjeha.

Za valjanu organizaciju potrebno je dakle članova, i to čim više tim bolje. Ti članovi moraju biti medju sobom različiti, ili da se bolje izrazimo, moraju spadati raznim zvanjima, baviti se raznim poslovima; jer da bi svi članovi spadali samo jednom zvanju, radili samo jedan posao, bila bi to jedna vrst strukovne organizacije a nimalo narodno političke.

Naše P. D. potrebuje organizaciju izmedju seljaka i gradjanina, svećenika, učitelja, činovnika, radnika itd., ukratko ljudi raznih staleža, raznih sposobnosti, da svi prema sredstvima, koja raspolažu u njihovu zvanju, u mjestu, kojega zauzimlju, mogu blagotvorno raditi za skupni konačni naš narodni cilj: probudjenje narodne svijesti i gojenje viših narodnih ideala; onih ideala, koje mi visokim čelom možemo i moramo uvjek isticati, naime ujedinjenje našega naroda u ovoj monarhiji.

Nije dosta, da imade Političko Društvo mnogo članova, nego da svi ti članovi

složno, skupno rade. Taj složni skupni rad mora biti vodjen od jedne unutarnje sile. Ne smije ta sila odvisiti samo od vanjskih, nama tudjih i slabo razpoloživih čimbenika, ne smije imati obzira na ono, što drugi misli i želi, nego samo mora imati obzira na faktične potrebe našega naroda.

Interes našega hrvatskoga i slovenskoga naroda u Istri je alpha i omega djelovanja Političkoga Društva. Taj interes — i samo taj interes — mora voditi sve članove, sve pouzdanike društva u njihovom radu.

I najbolja vojska bez valjanog vodstva, bez duha posluha i zapta neće pobjediti. Ne valja samo htjeti raditi u interesu naroda, nego i znati raditi i to znati raditi složno. Svega toga nema, ako nad svima ne stoji jedna jaka ruka, kojoj se moraju svi pokoravati, jedna jaka ruka, koja će štititi red, te nadzirati rad svih i sve mudro upravljati prema konačnom cilju.

U prijašnja vremena stajali smo u tom pogledu u Istri bolje, te se jedino disciplini našega naroda imade zahvaliti toliko krasnih uspjeha na narodnom polju.

Danas njekoji hoće, da budu sami za se, da budu središte oko kojega se sve vrti, kojih mora da svak služa. Danas hoće mnogi, da radi samo po svojoj glavi; naravska posljedica je tada, pomanjkanje reda i apsolutna nemogućnost postići konačni ljudjeni narodni cilj. Interes osobni se time predpostavlja interesu narodnome, te je onda razumljivo, da organizacija takovih članova neće uspjeti.

Političko Društvo računa samo na one narodne radnike, koji će u ime slobode raspravljanja iznesti na vidjelo njihova mnijenja, njihove predloge, a ime narodne discipline znati će se ravnati po konačnim odlukama središnjeg odbora društva (izabranog slobodnom voljom većine članova), koji će na taj način postati prava vodeća sila, pravi auktoritet, te će se na taj način više puta ponoviti lijepi dani narodnih pobjeda u Istri.

Dvanaesta je već ura. Sinovi tmina — talijanaši — lukaviji su od sinova istine nas Hrvata i Slovenaca. Oni, talijanaši, rade u ovo zadnje doba složno, požrtvovno i ponovljenom snagom. Slijedimo ih i mi te istim žarom radimo za svetu našu narodnu stvar, kako oni rade za njihovu opaku, da time uskorimo Istri bolju budućnost.

Sastanak pouzdanika Političkoga Društva iz sud. kotara Labin.

U četvrtak dne 10. o. mj. u jutro, obdržao se je u Sv. Nedelji, u gostioni g. Črnjula lijepo posjećen sastanak pozdanika političkoga društva iz sudbenog kotara Labin.

Sastanku je prisustvovao nar. zastupnik kršanski župnik-dekan A. Zidarić, više drugih svećenika, učitelja i seljaka, te jedan posebni odaslanik političkoga društva.

Sastanak je mirno tekao u bratskom razgovoru i izmjeni misli vrhu mnogobrojnih potreba tamošnjega našega naroda, koji još tami pod gospodstvom šake talijanaša iz Labina i Plomina. Raspravljalo se i odlučilo poduzeti razne shodne korake na narodnom polju.

Pouzdanici iz mjestne občine Plomin su predložili svoje vidjenije ljude u pouzdaničko vijeće. To su takodjer učinili pouzdanici občine Labin i to samo za jedan dio občine, dočim za drugi dio sazvati će se do koji dan, nakon sporazuma sa tamošnjim ljudima, drugi sastanak.

Na predlog veleč. g. A. Zidarića, prihvatilo se nakon svestrane rasprave, jednoglasno rezoluciju, odnosno izražaj želje pouzdanika, koje žele viditi objelodanjene. Resolucija glasi:

Pouzdanici Političkoga Društva za Hrvate i Slovence u Istri, iz sudbenoga kotara Labin, na sastanku obdržanom dne 10. 7. 1913 u sv. Nedelji

1) priključuju se posvema resoluciji primljenoj na sastanku pouzdanika iz sudbenog kotara Pazin, na sastanku dne 19. junija ove godine, te ponavljaju svoj prosvjed proti strančarskom postupanju vlade, koja ide u prilog talijanašima,

2) izrazuju svoje podpuno priznanje Odboru Političkoga Društva u potrebitom skupljanju sila u svrhu bolje obrane pred narodnim neprijateljem. Vruće preporučuju cijelom našem narodu, svima Hrvatima i Slovencima Istre, da se u što većem broju kupe oko našega Političkoga Društva, te složnim nastupom uskore Istri bolju budućnost,

3) preporučuju „Političkomu Društvu", „Narodnoj Zajednici" i „Odboru za Prosvjetu", neka se dogovore glede redovitog obdržavanja sastanaka i skupština u svrhu odgoja naroda.

Nakon sastanka sliedio je skupni objed u istoj gostioni gosp. Črnjula. Tom se je prigodom, na predlog gosp. Mate Paliska, sabralo za Družbu K 23·20, koji je iznos odposlan ravnateljstvu Družbe u Opatiju.

Neka se liepi ovaj običaj slijedi u svim sličnim prigodama, te nek se svi nasi živo zauzmu oko sakupljanja narodnih sila. Naš narod jedva očekuje, da ga tko dodje uputiti na dobro, podučiti ga o njegovim pravima i dužnostima. Naš narod, koji još trpi od talijanaškog jarma, čuti silnu, neodoljivu potrebu, da se riješi okova. U tom plemenitom njegovom nastojanju dobro će mu doći svaki pravi narodni prijatelj i zagovornik bratske sloge.

Sastanak u Sv. Nedjelji ispao je lijepo; nadamo se, da će još ljepše ispasti drugi sastanak do nekoliko dana u istom sudbenom kotaru.

Novi rat na Balkanu.

Pula, 16. julija 1913.

Sa ratišta na Balkanu dolaze upravo strašne viesti; tamo se nisu ubijali nego upravo klali. Nestalne viesti od prošloga tjedna sada su se ispoljile u pravom svjetlu. Bugarska vojska potučena je sasvime i od Srba i od Grka. Osobito žestoke bitke bile su oko Štipa, gdje su Srbi porazili Bugare i kod Seresa, gdje su Bugari morali umaknuti ispred jače grčke sile. Na jednoj i drugoj strani imade veliki broj mrtvih i ranjenih. Računa se, da je mrtvih i ranjenih na strani Bugara do 50 000, na strani Srba 30.000 a Grka 15.000, te je u ovom ratu od osam dana palo skoro više ljudi, nego li u prvom ratu s Turskom kroz osam mjeseci. To je očiti dokaz, da je ovaj put izmedju jedno krvne braće bilo pravo klanje. Sa srbske i bugarske strane navaljivali su s najvećom žestinom, srćući kao sliepi u smrt.

Bugari su bili provalili u Srbiju ali su bili odbijeni sa velikim gubitcima i potisnuti preko granice. Nakon ajnih pobjeda i rasprsenja bugarske vojske, Srbi su prodrli u Bugarsku proganjajuć Bugare te doprli do Kjüstendila u Bugarskoj na putu u Sofiju, glavni grad Bugarske. Tu se bije sada žestoka bitka, te se Bugari brane vrlo junački. Medjutim ta bitka neće ništa uplivati na kakovu promjenu na bolje za Bugarsku, jer je bugarska vojska uvljed velikih poraza nemoćna i nesposobna za veći odpor.

Nakon tog velikog poraza bugarske vojske zatražila je sada Bugarska vlada posredovanje u Rusije za mir. Rusija se je toj molbi Bugarske odazvala i zatražila od srbske i grčke vlade, da obustave neprijateljstva. Srbi i Grci odgovorili su, da su voljni pristati na to, ali jedino pod uvjelom, da pregovaraju o miru izravno sa Bugarskom. Bugarska je pristala na izravna pregovaranja. Srbija traži, da joj Bugarska odstupi sva sporna zemljišta tako, da bude medjašila na jugoistoku neposredno sa Grčkom. Srbski zahtjevi su veoma umjereni i trieźni, dok Grčka zahtjeva sada mnogo više nego prije. Glavni uvjeti za mir bili bi ovi: Bugarska mora odstupiti srbima i Grcima sve krajeve, što su ih u ovom ratu zaposjeli; Bugarska plaća primjerenu ratnu odštetu; Bugarska mora demobilizirati do stanovitog roka. Na pretjerane grčke zahtjeve ne će pristati velevlasti, dok su sa srbskima zadovoljni, te ako Grčka popusti, doći će skoro do mira, ako pak ne, tad će se umješati Rusija i prisiliti Grčku na popuštanje.

Kad je nastao ovaj bratoubilački rat, umješala se i Rumunjska, te je provalila u Bugarsku i zauzela Silistriju i predjel od Dunava do Crnog mora — Tutrakan-Balčik, a da se tome nisu Bugari ni najmanje opirali.

Tako je Bugarska svojom tvrdoglavošću prouzročila sebi neizmjerne škode: izgubila silni broj ljudi, jedan veliki komad starog zemljišta (Tutrakan-Balčik) i od osvojenog zemljišta takodjer jedan lijepi komad, što će ga odstupiti Grčkoj, a ako brzo ne sklopi mir, mogli bi joj Turci uzeti Drinopolje i nešto zemlje, što joj je po miru s Turcima pripalo, jer dolaze viesti, da je turska vojska na Čataldži dobila nalog, da marširа na Drinopolje; nu do toga neće doći, jer bi to Turcima zapriečile i velevlasti u koliko nebi mogli Bugari.

Ovaj kratki ali vrlo krvavi rat biti će skoro završen, jer su pregovori za utanačenje mira dospjeli dotle, da će se već najdulje koncem ovoga tjedna sastati sve tri ratujuće stranke na konferenciju, da sklope mir.

Sav ovaj pokolj prouzročila je i započela Bugarska, nahuškana od neprijatelja Slavenstva, i sada je vrlo skupo platila svoj nebratski i neslavenski postupak: izgubila do pedesettisuća svojih najboljih sinova, zemalja i gradova, te čast i slavu stečenu u ratu s Turskom a uz to i simpatije svih pravih Slavena.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Hrvatska djevojačka škola u Puli. Nastajne školske godine (15. septembra) otvaraju školske sestre sv. Križa iz Djakova u Puli hrvatsku djevojačku školu. U tu svrhu kupile su već lijepu kuću s prostranim vrtom u via Sissano (villa Stipek). Ove godine otvara se prvi razred i dalje svake godine otvorit će se postepeno dalnji razredi. Na toj školi biti će osnovani takodjer tečajevi za kućanstvo, a učit će se izim toga francuski, knjigovodstvo, slikarstvo i glasovir. Uz školu otvorit će se takodjer zabavište za djevojčice i dječake.

Tom školom biti će udovoljeno jednoj velikoj potrebi u Puli za naš narod, jer su se do sada naše djevojčice iz pučke hrv. škole izgubile većinoma u moru talijanstva kod raznih šivačica, a sada imat će ne samo prilike da nastave nauke u hrvatskom jeziku, nego će izučiti ujedno šivanje i kroj, kućanstvo itd. ili da kasnije nastaviši više nauke postanu dobre učiteljice i odgojiteljice naše mladeži.

Pozdravljamo vrlo radostno otvorenje te nove škole kao i poštovane sestre sv. Križa, a našemu narodu preporučamo, da svoje kćeri pošalje u tu školu.

Dosljednost talijanskog svećenika. Negdje sam čitao, no sada se više ne sjećam gdje, da je župnik slobodan, da se služi svojim uredovnim jezikom, pa makar vlast, s kojom župnik dopisuje, ne razumjela uredovni jezik dotičnog župnika. Dalje je župnik takodjer dužan primati spise od javnih ureda i od stranaka u jeziku, koji nije njegov uredovni.

To su temeljni principi za uredovno dopisivanje, koji bi se imali i u praksi provadjati, prem se protivno dogadja.

U koliko mi je poznato, naše se svećenstvo strogo drži gornjih propisa, no drugačije izgleda stvar kod talijanske gospode. Oni primaju obječuće talijanske spise, dočim hrvatske odbijaju uz opasku u latinskom jeziku, da je jezik u dotičnom uredu nepoznat i da se imade dopisivati u latinskom jeziku prema propisima biskupije. Evo jednog primjera.

Dne 15. junija o. g. pozvao sam župni ured u Fažani, da obavi ženitbena proglašenja za nekog Ivana Jellenich iz Fažane sa ovamošnjom Lucijom Prcan.

Spis je bio sastavljen u hrvatskom jeziku. Prvo se je proglašenje imalo obaviti dne 22. junija o. g., što je ovdje i uzsliedilo, dočim je u Fažani izostalo, jer je spis povraćen uz motivaciju u latinskom jeziku sa talijanskim pečatom, da se želje priobće u latinskom, kao po biskupiji propisanim jezikom. Pitam ovdje otvoreno g kolegu:

1. Kad je latinski jezik — što nije — po propisima biskupije uredovni jezik, zašto biskupija dopisuje u talijanskom jeziku i zašto on?

2. Po propisima biskupije moraju župni pečati biti latinski, zašto je onaj u Fažani talijanski i zašto to biskupija trpi, kad nama pod prietnjom kazne dosljedno prema propisima — brani hrvatske?

3. Zašto se g. kolega ne drži stanovitih propisa u pitanju ženitbenih proglašenja?

M. E. S.

Djaci spljetske gimnazije u Puli. U ponedjeljak bilo je u našem gradu 16 djaka sa ravnateljem i dva profesora spljetske gimnazije na putovanju u naučne svrhe. Razgledali su znamenitosti grada i c. i kr. arsenal, te na večer prosljedili put prema sjeveru. Na tom putu posjetit će veće gradove do Solnograda, odakle se vraćaju svojim kućama.

Za narodni blagdan primili smo nadalje K 6·02, sabranih u Štinjanu kod Pule, koje darovaše po 1 K: Vanik Ivan, Mihaljević Grgo, Zuccon Miho; za rasprodane knjižice Nar. blagdan K 1, školska djeca K 1·42, Jos. Šestan 40 p. i Janko Kopač 20 p. Mala svota ali dana od rodoljubnih srdaca. A gdje su bili drugi Štinjanci?

Prva javna vježba Hrv. Sokola u Medulinu. U nedjelju 27. julija priređuje Hrv. Sokol u Medulinu svoju prvu javnu vježbu na otvorenom. Program u dojdućem broju.

Lošinjski kotar

Mali Lošinj. *(Narodni blagdan.)* Željno smo očekivali dan, da se odužimo Družbi za dobra, koja nam je dala i koja nam dajo. „Hrvatska Čitaonica" sa svojim marnim predsjednikom g. Rušković na čelu, dala se svojski na to, da proslava narodnog blagdana ispade što ljepša, a Družbi samoj što koristnija. Sami se je dan proslavio sa sv. misom, kojoj je pristupio priličan broj naroda. Svečanost bila je pako uređena za nedjelju u 8 i pol sati na večer. Akoprem je upravo te večeri malo iza 8 sati počela kiša lijevati kano iz kabla, to se ipak dvorana Hrvatske Čitaonice dupkom napunila. To nam je očiti znak, kako ljudi shvaćaju taj dan. Čitaonica nije za proslavu metnula nikakove ulaznine, već je prepustila samim Hrvatima, da dadu što im rodoljubna savjest ukaže. I nije se prevarila, jer se sakupila lijepa svotica.

Raspored bio je biran i kao stvoren za proslavu narodnog blagana. Malo iza 8 i pol progovorio je nar. zastupnik g. Harašić o značenju narodnog blagdana, kao što i o životu i djelovanju sv. braće. Njegov govor bio je popraćen sa nekoliko slika na skioptikonu.

Deklamacija Kriletićeve pjesme „za Istru" sa zgodnim umetkom Kataliničevih stihova dirnula je sve, tako, da iza burnog pljes-

kanja spontano zaorila dvoranom himna „Lijepa naša". Za tim se davala šaloigra „Čašica kave", koju su sa svojom poznatom vještinom izvele djevojčice družbinog nastavnog tečaja. Razumije se, da je smjeha bilo na pretek. Na koncu bio je animirani srećolov.

Ne možemo, a da ne zahvalimo družbinim učiteljicama, kao i djevojčicama i mladićima na trudu, koji su uložili da proslava ispade što ljepše.

Belej, na otoku Cresu. (Kako se sakuplja za Družbu.) U nedjelju dne 6. t. mj. poslije kako bi ljudima progovoreno o radu sv. braće Ćirila i Metoda, o značaju narodnog blagdana, te o svrsi naše Družbe, — sakupljale su dvije učenice ovdješnje pučke škole doprinose za Družbu. Diveć se polučenom uspjehu, vrijedno je, da se to dade javnosti na znanje nakanom, e bi se u ovaj primjer ugledala braća diljem naše uže i šire domovine, a osobito pako naša inteligencija. Promislite! Kopač, koji je do nedavna stenjao pod apsolutizmom creskih vlastela, koji nije imao pojma o svojoj narodnosti taj isti kopač daje nam evo danas krasan primjer, kako valja potpomagati našu Družbu.

Male djevojčice zaredaše od vrata do vrata. Domaćine i domaćice rado se odazvaše i nema takorekuć kuće, koja nije dala štogod za Družbu. Tko nije podario u novcu, taj je dao za Družbu sir ili runo, a neki jedno i drugo. Zaista divan primjer rodoljubnog dara od naših Belejana. Ako je teško doći do carevog novca našem kmetu, te ne može njime obdariti našu Družbu, to on rado iziđe do Božjeg ploda i dariva sir i vunu našoj Družbi. Time su Belejani prvi pokazali, kako se može pomoći Družoi, te bi trebalo, da se u taj lijepi primjer ugledaju i drugi širom naše uže i šire domovine.

Tako se je sakupilo u novcu oko 30 K, a u siru i vuni drugih 30 K, u svemu 60 K. Osim toga sakupilo se medju učenicima pučke škole K 5·32. Čim se bude prodalo sir i vunu, poslat će se novac ravnateljstvu Družbe. — Živili vriedni Belejani.

Pazinski kotar

Iz Tinjana. (Neka se čuje istina). U zadnjem broju „Pučkog Prijatelja" u članku koji nosi naslov „Tinjanskom Jurini i Fraini", htjelo sa zamesti istinitu riječ, koju su prozborili Jure i Frane o Tinjanskom zupniku kao vodji „Marijinog društva".

U spomenutom članku prikazane su stvari baš obratno, od početka do konca izvrćeno, lažno. U članku stoji, da su članice koje su prekršile zapovjed, bile kažnjene. To je istina, ali one članice, koje su bile u Čitaonici na zabavi, a ne one, koje su bile na Leginom plesu.

Dakle, tu nema izmotavanja, nego što je istina, istina je! Neka se ne misli starom reklamom i psovanjem zabašuriti istinu, jer — u laži su kratke noge; gdje ruča, tu ne večera.

Usput moramo samo toliko Jurinu popraviti, što je kazao, da je Čitaonica imala ples, a to nije istina; Čitaonica imala je samo kratku zabavicu, kojoj bi bilo svako i najnevinije dijete moglo prisustvovati, a kamo li da nebi društvenica.

To će biti zadnja naša riječ o tomu, pa neka se psuje i više koliko mu drago.

Zaključak školske godine na hrvatskoj gimnaziji u Pazinu. Dne 6. t. mj. zaključila se je školska godina na c. kr. velikoj gimnaziji u Pazinu sa svečanom sv. misom i pjevanjem zahvalne pjesme. Na zavodu poučavalo je 18 učiteljskih sila. Učenika bilo je na koncu školske godine 175. Od tih je svršilo 28 s odlikom, 116 s prvim redom, 15 imade popravni ispit, 11 drugi red, a 4 su neocjenjeni. Ispiti zrelosti držali su se od 5. do 7. julija pod predsjedanjem c. kr. pokr. škol. nadzornika Fr. Matejčića. Od 11 osmoškolaca, koji su se prijavili, prošli su 3 sa odličnim a ostali sa dobrim uspjehom. Istog dana zaključila se uz zahvalnu sv. misu i učiteljska ženska škola. Iza sv. mise bile su razdijeljene svjedočbe. Od 16 kandidatkinja prvog tečaja prošlo je 7 sa odlikom, 6 s prvim redom a 3 imadu popravni ispit iz jednog predmeta.

Porečki kotar

Narodni blagdan u Lovrečici. U subotu dne 5. t. mj. bio je ovdje svečano proslavljen narodni blagdan. Već rano u jutro vijalo se u Lovrečici 11 naših narodnih trobojnica, koje se moglo opaziti sa svih strana, jer su bile postavljene na najvišim mjestima. U 9 sati bila je služba božja, kojoj su prisustvovala djeca ovdješnje družbine škole sa svojim učiteljem i još mnogo naroda. Iza sv. mise povratila su se djeca u školu, gdje im je g. učitelj progovorio o životu i radu svete braće Ćirila i Metoda. Nakon toga zapjevala su djeca skladno nekoliko pjesama i razišla se svojim kućama.

Istog dana na večer zasjali su mnogobrojni krijesovi po Lovrečćini, činilo se da Lovrečćina gori.

A u Sv. Ivanu i na moru pred Sv. Ivanom bilo je pravo narodno veselje, koje je potrajalo do kasno u noći.

Čovjeku dodje da zaplače od miline, gledajući ovaj naš dičan narod, kako toga dana bez straha diže visoko našu trobojnicu, čuva ju i pripravan je proliti i krv za nju. On dobro znade, da će zbog toga biti na svakom koraku progonjen ne samo od občine, ali on ne mari za sva progonstva, jer znade, da će i njima kucnuti posljednji čas.

Evala našemu narodu. Tako valja. Živila Lovrečica!

Zabava u korist Družbe, koja je radi Manzutovog „veto per vista di ordine pubblico" bila zabranjena, prenešena je na nezvjesno vrijeme. (Zašto dozvolu za vaše zabave pitate u jednog Manzutta? Dozvole pitajte uviek kod kot. poglavarstva u Poreču. — Ur.)

Iz Zrenja. Sliedeći plemeniti primjer ostale Istre, odlučio je i odbor godružnice Družbe u Zrenju ove godine svečano proslaviti blagdan sv. Cirila i Metoda. Po svim našim narodnim selima dne 5. julija u večer gorili su krijesovi. Prema običaju drugih godina, palilo se i pred družbinom školom. Ovaj impozantni nastup nas Hrvata ubo je u srce naše prodance te su odlučili, da iskale svoj jad proti nama. Ali kako? Samih je bilo sram, jer su znali, da će počiniti judino djelo, budući znadu, da su po krvi i po mlieku Hrvati, zato su naručili školsku djecu Legine škole da ona demonstrira proti ovdješnjemu župniku i učitelju. Krasno je bilo čuti propalu talijansku kulturu ove izrodne djece, gdje vrišću „abbasso la Serbia", p . . . . de croati, m . . . . a croati itd. i to do skoro 11 sati na večer, dirigirani od ovdjašnjih kaporljona, a što je još žalostnije, nije daleko bio niti Legin učitelj Vjekoslav Duse „fiduziario della Unione Nazionale". Njegov položaj nebi smio dopustiti, da njegova školska djeca demonstriraju proti vlastitom kateheti i kolegi učitelju i to po noći kao banditi.

U nedjelju u jutro dne 6. julija obdržavala se glavna skupština podružnice Družbe, a po podne veselica u kući Andreja Punis. Već u jutro rano istog dana svuda po stajah i kućah su bili ispostavljeni plakati sa različitim napisima kao n. pr. „Viva Istria italiana", „Viva Stridone italiana", „Abbasso la Serbia" itd.

Niti istu crkvu nisu poštovali, na koju su prilieplli svoje demonstrativne napise. Polag pisma, moglo bi se prstom pokazati na osobu, koja je popunila ove plakate, te zlobni jezici vele, da je to bio jedan odgojitelj mladeži. Valjda je providnost božja htjela, da je upravo onog dana u jutro bio u Zrenju jedan oružnik, koji je radi uzbudjenosti duhova ostao kroz cio dan u Zrenju. Isti je odmah skinuo sve plakate, njekoje rastrgao a druge konfiscirao. Na svoje oči vidjesmo prestrašeno lice Luigia Duse, gdje sa strahom gleda skidanje plakata, ali dakako ne bez uzroka. Ovaj nastup oružnika je djelovao na Zrenjčiće, jer ipak nisu se usudili iza sv. mise navaliti na naše glazbare, kad su putem išli u dvoranu Andreja Punis, kako je javno prijetio Joakim Basanež, Zrenjski trgovac i mesar. Nadošlo je i vrijeme veselice, a naši glazbari ravno od Zrenjskog trga otpravili se svirajuć u salu Andreja Punis uz pratnju odbora i čeličnih naših mladića. Nije manjkalo niti starijih ljudi, koji osudjujuć brutalnost prodanog blaga htjedoše svojim sudjelovanjem dati kuraže mladjima. (Sliedi.)

Kaštel kod Buja za Družbu. Svi smo željno očekivali dan 5. srpnja — dan sv. braće Ćirila i Metoda, slavenskih apostola.

Kao što se po cijeloj Istri, a i svuda gdje se hrvatski osjeća, sakupljalo za Družbu, tako smo i mi ovdje sabirali za našu spasiteljicu — Družbu. Sabrana je svota od 50 K, koja je poslana Narodnoj Zajednici u Opatiju. Malena je to svota, ali svatko je dao veselo, znajući da je to za spas hrvatsko djece u Istri.

Osobito mi je pohvaliti „Omladinsko Društvo Lipu" čiji članovi su se natjecali, tko će više sabrati. Ovo je prva godina što se ovdje sabiralo za Družbu, pak se na početku vidi dobar uspjeh, a sve što dalje, nadamo se boljem. Samo tako naprijed! Živili svjestni Kaštelani.

Proslava narodnog blagdana u Kaštelirn. Već u petak poslije podne navjestila su zvona sutrašnji veliki blagdan sv. Cirila i Metoda. U jutro na dan svetaca probile su krovove kuća hrvatske trobojnice. Trg se punio narodom u svečanom ruhu. U 8 sati provela se kroz narod duga povorka školske djece, koja se je postavila pred oltar sv. Ćirila i Metoda, a nekoliko djece uspelo se na kor da zapjevaju sv. braći. Na drugu „veliku" misu sakupilo se toliko naroda, da se nije opazilo, da manjka nekoliko šarenjaka. Odmah po podne sa istarskom, hrvatskom i sokolskom himnom, pozvala je glazba hrvatske „Čitaonice" narod u Narodni Dom. Sakupilo se mnogo naroda, a mladjariji prohtjelo se i zaplesati u krasno iskićenoj dvorani. Po blagoslovu bila je dječja zabava. Prije zabave prozborio nam je gosp. učitelj o sv. Ćirilu i Metodu. Narod ga pomnjivo slušao i mnogo naučio. Iz dječje zabave ne znamo koga bismo više pohvalili, Mladi Hrvati, male Istrijanke, manje riječi više čina, plač „Leginog" djeteta, utjehe hrvatskog djeteta i uopće svi odigrali su svoje uloge kano treba. Nakon toga nastavila se plesna zabava do u mrak. Kao pčele skočili ljudi i djeca i dok bi izbrojio očenaš, planuo veliki kres.

Po večeri se bio narod opeta sakupio, prekratak mu bijaše ovaj lijepi dan, ali na žalost morao se brzo razići jer — smo pod pažnjom. Kaštelir je pod pažnjom, ali mir i sklad na narodni blagdan pokazao je, da mi nijesmo smutljivci već šarenjaci.

Sakupilo se za „Družbu" čistog 93 K 86 h. Mala je to svota, ali za onoga, koji pozna ovogodišnje financijalne prilike u Kašteliru jest mnogo.

Koparski kotar

Lanišće. *Narodni blagdan.* Prigodom narodnog blagdana sabralo se ovdje K 61·05. Novac poslalo se Družbi. Iznos od K 8·10 bio je sabran u seocu Rašporu. Nije to velika svota, ali zaslužuje pohvalu, što su se nekolicina njih iz Raspora sami sjetili prigodom narodnog blagdana naše zaslužne Družbe i dali joj, koliko je koji premogao. Živjeli! — Nadalje je izručio K 1·22 Vratović Toma, krčmar iz Podgaća, što je on sabrao u svojoj krčmi a ostalo sabrali su naš predsjednik podružnice Šajina Ivan, i njezin blagajnik Bužđon Josip. Tuže se, da nisu mogli više sabrati; ali ništa zato, njihovo nastojanje zaslužuje svaku hvalu, pa do godine, ako Bog da, bit će bolje.

U gornju svotu ubrojeno je i K 10, što ih je darovao našoj podružnici veleuč. g. dr. Laginja dne 28. junija prigodom sastanka u Lupoglavi.

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

Franina i Jurina

Jur. Si čul, Franina, ča god novega od Drage od Mošćenic, posle one zabave?

Fr. Nisan baš niš, ča je ča novega?

Jur. Znaš, Franina, tamo ni nanke jedan Talijan, nego sami naši judi, ma neki su brižni ćoravi i slepi, pak misle da su Talijai. Takovih je dva, tri, pa bi oteli činit furori.

Fr. Ča donke pravih Talijan tamo ni?

Jur. Ni jedan, da ga z laternom o polne iščeš, nego to su ti sve naši judi i naša krv, ma ta je krv otrovana ali zvodnjena, neka bevanda. On ki jin je otroval, zna ča dela, ne boj se.

Fr. To je žalosno, keda naši judi su kontra nas. Ča će reć svet?

Jur. Ee, tako ti je. I ta dva tri ćoravca, ki jimaju samo z blaton posla su po noći oblatili tabele od „Društva za poljepšavanje" sa smradom.

Fr. I ti se čudiš? Znaš da s medom ne mogu. Ča imaju to i daju. Neka, neka, tako napred delaju, to je talijanska kultura.

Jur. Na, baš to sam ti otel reć. I neki dan, kad je jedan pasal blizu mane, je smrdel kako pešta.

Fr. A ja! Brez facola na nos ne moreš hodit mimo njih.

Razne primorske viesti

Iz Narodne Zajednice za Istru. Najljepše umoljavamo svu onu gospodu, koja su antialkoholičari ili se zanimaju za antialkoholičarski pokret u Istri, da nam se jednom dopisnicom izvole prijaviti. Radi se o sistematičkom uredjenju takovog pokreta u Istri. Centralni odbor narodne Zajednice za Istru, Opatija.

Za Akademsko društvo „Istra" darovaše: K 25 Gradska blagajna Koprivnica, po K 20 Gradska blagajna Brod, g. Gjuro Ružić, braća Pavačić, po K 10 dr. Ivan Zuccon, dr. Ivan Poščić, Opć. pogl. Crikvenica, dr. Ivan Kiseljak, K 5 dr. Ante Gašparac. Svim plemenitim darovateljima najljepše zahvaljuje u ime narodne omladine — Akademsko društvo „Istra".

Prodaja hrvatskih školskih knjiga. Tiskara Laginja i dr. u Puli dobila je dozvolu prodavati školske knjige za hrvat-

ske škole. Time je tiskara Laginja i dr. udovoljila jednom velikom nedostatku, koji se ćutio u Puli i drugim krajevima Istre, pak se preporuča za naručbe. Knjige će se prodavati po ustanovljenoj cieni od školskih oblasti.

Izvanredno ugodna lutrija su turske srećke, jer svaka srećka mora dobiti. Kome je sreća mila, može već nakon uplate prvog obroka, koji iznosi samo K 4.75, dne 1. kolovoza o. g. gobiti 400.000 franaka. Jer mora svaka srećka dobiti najmanje 400 franaka, je to potpuno sigurna igra takodjer za one, koji obično ne imadu srće u igri. Tko ne ima srećke, ne može nikada dobiti, ali tko ju ima, dogoditi se može svaki hip glavni zgoditak, ako pa ne, dobije barem veliki dio svog novca natrag, jer mora bezuslovno dobiti barem najmanji zgoditak, ili ako opet srećku proda. Naručite dakle tursku srećku, jer njome možete već u najkraćem času obogatiti ili prištediti njome barem sigurnu glavnicu, koja vam se opet vrati u doglednom času najbrže u potpunoj visokosti. — Pojašnjuje i naručbe prima za srećkovno odjeljenja „Slovenske Straže" g. Valentin Urbančić, Ljubljana. — Primaju se takodjer priglasi k nakupu srećaka austrijske državne razredne lutrije i davaju zanesljive i točne obavijesti.

Kore od raka (ljuštine) kupuju se u via Ercole br. 21, III. pod lievo.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

in Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Ivo Vranešić, mljekarna

- Sunja (Hrvatska) -

a la Trappè sir od 1—2 klg. à K 1·80

Ie Groyer sir od 4—5 klg. à K 1·70

razašilje

Mljekarna Vranešić, Sunja.

Traži se zastupnik za Pulu i okolicu.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska raspačavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 314.

Nove čitanke za hrv. pučke škole u Istri. U c. kr. nakladi školskih knjiga u Beču izašle su *Druga čitanka* (za 2. i 3. škol. god.) i *Treća čitanka* (za 4. škol. god.). Čitanke su veoma lijepe, a stoje Druga K 1·20, a Treća K 1·40. Kako čujemo, u mjesecu će rujnu izaći i *Prva čitanka* (Početnica), pa će naši učitelji moći u nastajnoj školskoj godini uvesti u škole nove toli potrebite i željno očekivane čitanke. Bilo u sto dobrih časova! Kad izadje još te i *Četvrta čitanka* (za 5. i 6. šk. god.) bit će naše škole snabdjevene — nadamo se — dobrim čitankama.

Za školsku god. 1913./14. držati će na prodaju uz ove nove čitanke i sve ostale školske knjige, potrebne za hrvatske škole naša tiskara u svojoj papirnici ulica Giulia broj 1. Time će odpasti česti prigovor roditelja, da se knjige ne mogu nigdje dobiti.

Balkanski rat

na razglednicama dobiva se u

papirnici Laginja i dr. — Pula.

Bazovica u neposrednoj blizini kod Trsta, prodaje se ili iznajmljuje liepa kućica sa zemljištem, vrlo prikladna za maleno gospodarstvo. — Obratiti se na: Schlesinger, Trst, via S. Sebastiano.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe

jest jedini sapun koji čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu pût, što se sa dnevno dolazećim zahvalama može nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova Lilienerema „Nanera" kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Cieca u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.

Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913 do opoziva.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka, svake srieđe, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjvell-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat Baška-Lopar-Rab-Lošinjvell-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Nerezine svake srieđe tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošnjmali-luka Sv. Martin-Lošinjvell-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.

Glavna odpravničtva:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

Važan oglas Hrvatske narodne i Slovenske Straže. - Čitajte!

U današnjim teškim odnošajima možete obogatiti samo za srećkom.

Turska srećka

jest u tu svrhu prva i najpreporučljivija srećka.

jer imade šesi vučenja na godinu,
jer iznose glavni zgoditci svaku godinu *400.000, 400.000, 400.000, 200.000, 200.000* i *200.000* franaka u zlatu.
jer svaka srećka *mora* dobiti najmanje 400 franaka.
jer je dakle za nju izdan novac sigurno uložen kao u štedionici.
jer igra još dug niz godina i obdrži kupac nakon izplate kupovnine trajno pravo srećkanja bez svakoga nadaljega uplaćivanja.
jer iznaša mjesečni obrok *samo 4 krune 75 para* i
jer pridobi kupac već nakon uplate prvog obroka izključivo pravo srećkanja.

POZOR! Buduće vučenje se vrši *1. kolovoza 1913.* Glavni zgoditak *400.000 Fr.*

Nakon vučenja izlasi hrvatski viestnik o izvučenim brojevima.

VAŽNO! Primaju se takodjer priglasi k nakupu srećaka austrijske državne lutrije. Točne obavjesti šalje svakomu besplatno za srećkovno odjeljenje „Slovenske Straže" g. **Valentin Urbančić, Ljubljana.** — Primaju se provizijski zastupnici uz ugodne uslove.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

■ SVOJ K SVOMU! ■

TISKARA I KNJIGOVEŽNICA

LAGINJA i DR.

■ ULICA GIULIA, 1. **PULA** ULICA GIULIA, 1. ■

preporuča se za

tiskarske, knjigovežke i galanterijske radnje.

Solidna izradba pečata iz gume.

Imade u zalihi

tiskanice i knjige za p. n. občine, crkve, škole i odvjetnike, posujilnice i konsumne družtva, trgovačke knjige, pisanke za škole, kao i sve pisarske i risarske potrebštine.

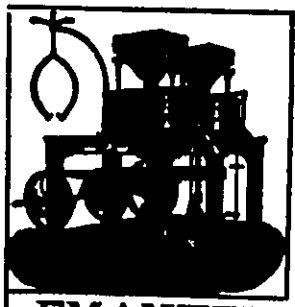

NAJBOLJI ŽITNI MLINOVI,

uljarski strojevi, motori, gospodarski strojevi u najboljoj izradbi i najjeftinije izradjeni, prirediени za svako tlo.

Mnoga poduzeća po nama uredjena u prometu.

Ponude, proračuni na zahtjev badava i bez poštarine od

tehničke poslovnice

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolò 2|b.

Dobivaju se podpune opreme za sva obrtnička i industrijalna poduzeća.

Dopisivanje: hrvatski, slovenski, njemački i talijanski.

Broj 30. Pula, u četvrtak dne 24. julija 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju obič. cjenika ili po dogovoru.

Novce predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju; nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu; ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik Jerko J. Rakuljа. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu

Poziv na predplatu!

Evo je prošlo i prvo polugodište a da mnogi naši predplatnici nisu poslali predplate. Imade ih dapače mnogo i mnogo takovih, koji nisu poslali predplate ni za lanjsku godinu.

Podsjećamo ovime sve naše cienj. predplatnike, da urede svoje račune sa upravom i pošalju predplatu, a one okorjele dužnike opominjemo, da podmire predplatu, da ih ne zateče jednoga dana sudbeni poziv za podmirenje predplate, što će im prouzročiti veće troškove. Kad takovi nemaju toliko savjesti i duševnosti, da je nepošteno držati list a neplaćati ga, s takovima ne ćemo ni mi imati nikakovog obzira.

Pula, mjeseca julija 1913.

Uprava „Naše Sloge".

Sastanak pouzdanika Političkoga Društva u Buzetu.

Dne 16. o. mj. bio je najavljeni sastanak pouzdanika Političkoga Društva iz mjesne obćine Buzet, u buzetskom „Narodnom Domu".

U 10 sati pr. podne otvorio je predsjednik P. D. gosp. dr. D. Trinajstić sastanak, te pozdravio mnogobrojne pouznike. Pozdravio je napose narodnog zastupnika na carevinskom vieću dra Laginju te zastupnike na zem. saboru veleč. A. Zidarića, Frana Flego i I. Sancina. Rastumačivši svrhu narodnog pokreta oko P. D., dao je rieč dr. Laginji.

Dr. Laginja je tumačio težak položaj, što ga hrvatski zastupnik imade u bečkom parlamentu, u kojem su doduše Slaveni u većini, nego žalibože dosta puta nesložni. Govori o silnim vojničkim troškovima, što prieči, da se ne može udovoljiti drugim potrebama. Govori o slabim upravama u njekojim pokrajinama, te spominje koliko mi Istarski Hrvati i Slovenci trpimo radi toga, što se uprava pokrajine nalazi u talijanskim rukama. Spominje cestu Lupoglava-Lanišće, o kojoj se govorilo još u vrieme Marije Terezije, a ipak još je pravo nema niti na — papiru. Vruće preporuča svima neka se u tom i sličnim pitanjima pokažu složni, neka ne zahtjevaju da mora cesta proći mimo svačije kuće, neka jednoglasno kažu, kad su upitani: dajte nam jednom tu cestu, pa se gradila kako hoće, glavno da se gradi. Ako se budete nabijali, selo nad selom, županija nad županijom, nećete nikada doći do ceste. Zatim se Laginja bavio visokom politikom i naznačio nesretni dualizam u monarkiji kao izvor svakoga zla za nas. Preporučio je svima neka se kupe okolo Političkoga Društva. Preporučio je roditeljima, svećenicima i učiteljima odgoj djece; odgoj ne samo razuma nego i srca.

Nar. zastupnik Sancin u dugom i vatrenom govoru navadjao je sav kalvarij, što prolaza hrvatski i slovenski zastupnici nakon izbora g. 1908. Ipak popustiti ne možemo niti hoćemo! Navadja, koliko su dobra učinili naši zem. zastupnici, premda sabor krivnjom Talijana ne radi, kao na primjer razne izvojštene podpore unesrećenim od zla vremena, razne uspjehe na školskom polju itd. Svršava vrućim pozivom na složan, noumoran rad.

Nar. zast. veleč. gosp. A. Zidarić, župnik-dekan iz Kršana, pozdravlja svoje izbornike. Spominje prve dane teških borba, u kojima je mnogo sudjelovao odličan jedan sin buzetske obćine, čije smrtne ostanke već više godina crna zemlja krije: blagopokojni kanonik Petar Flego, kojemu govornik osobno i narod mnogo duguju. Osvrće se na rad Talijana, na njihovu „Unione Nazionale" te zove sve na složan rad.

Nar. zastupnik Fran Flego, zgodnim rječima tumači svrhu Političkog Društva, navadja, kako valja primjerom raditi, kako se valja žrtvovati za skupnu narodnu stvar. Spominje, kako su znali Talijani davati novac na zajam po 20, 30, 50 ćuk i 100 po sto, od kojega su zla oslobodilo narod naše Posujilnice. Talijani ne rade ništa za narod, nego samo za svoju stranku, za svoju prevlast. Oni znadu otvoriti kakvu talijansku školu po našim selima, ali to samo onda, kad vide da mi dižemo tamo škole. Ustrojili su u Buzetu njihovu „Cassa Rurale", ali to samo na ustuk Posujilnici, inače da nije bilo Posujilnice, nebi nikada bilo niti „Cassa Rurale", i oni bi nesmetano davali narodu novac po 50, 100 po sto kamata!

Gosp. Ivan Buždon, obć. zastupnik iz Lanišća, nakon liepog govora predlaže na glasovanje rezoluciju, čijih je prvih pet točaka jednako rezoluciji primljenoj u Pazinu, na sastanku dne 19. junija o. g. a dalnje dvie točke glase:

Pozivlje se c. k. Namestništvo, da uztegne Pokrajinskom Poljodjelskom Vieću, sve one podpore, koje su mu izručene za podizanje poljodjelstva, te da se ove podpore dogovorno sa hrvatsko-slovenskimi i talijanskimi zastupnici uporabe za gorespomenutu svrhu.

Pozivlje se c. kr. Namjestničtvo, da naloži tehničkom odsjeku, da odmah započme na potrebitim radnjama na cesti Lupoglava-Lanišće.

Rezolucija je bila primljena jednoglasno.

Razvila se zatim živa rasprava u kojoj je sudjelovalo mnogo naših svećenika, seljaka i drugih ljudi, a dr. Laginja je marno biljetio želje i potrebe naroda. Na koncu je Laginja preporučio svima mirnu ustrpljivost. Sa našim radom, našom ustrajnošću možemo više toga dobiti, ali više stvari ne mogu ići bez sabora. Nego budite uvjereni — rekao je uzdignutim glasom Laginja — ni ja, niti moji drugovi nećemo vas prodati za tanjur leće. Trpili smo i još ćemo trpiti; raditi ćemo svim silama, da se uvedu zakonite, normalne prilike u Istri i u njezinom saboru, da i ako kasnije, dobijemo sve potrebito. Laginja je govorio o raznim koracima, po kojima će se glas naroda čuti i morati uvažiti, a naš narod, dobro razumjevši svojega već sijedog vodju, burno ga pozdravljao i odobravao njegove izjave.

Sakupljen je tada narod predložio pouzdaničko vieće i malo za tim — bilo je već dva sata po podne — predsjednik Političkog Društva zaključio je sastanak.

Novi rat na Balkanu.

Pula, 23. julija 1913.

Što je svaki mislonosni rodoljub predvidjao, kakve će posljedice još imati bratoubilački rat na Balkanu, to se je i dogodilo. Turska je naime sa ostancima svoje vojske prodrla u teritorij izgubljeni u prvom ratu i zauzela Bugarskoj Drinopolje, Lozengrad i Lüle-Burgas, koje su bili Bugari tolikim junaćtvom i žrtvama zauzeli. Sva ta mjesta zauzeli su sada Turci bez ikakvog odpora, jer su se iz svih tih mjesta malobrojne bugarske posade morale umaknuti pred brojnijom turskom silom.

Usljed te provale Turske nastat će ponovni zapleti na Balkanu. Velevlasti a na čelu im Engleska izjavile su već da neće dopustiti da Turska prekrši Londonski ugovor, te da će se već naći sredstva, koja će prisiliti Tursku, da poštuje taj ugovor. Proti toj izdajničkoj akciji Turske ustat će složno i balkanski saveznici, koji se sada medjusobno bore. Iz Beograda se naime javlja stanovište službenih krugova, koje glasi: Turske pokrajine, koje su osvojili balkanski saveznici, skupno su vlastničtvo Balkanskog saveza koji je još takodjer i sada odlučan, da brani te stečevine. Spor, koji je nastao medju saveznicima izravnat će saveznici medju sobom, a ako Turska napadne jednoga od saveznika imat će tada posla sa svima skupno. Sudeć dakle po toj izjavi mjerodavnih krugova, iztjerat će Tursku balkanski saveznici opet sjedinjeni iz zauzetih krajeva, ako nebi Turska htjela na miru predati te krajeve saveznicima.

Ovaj drugi rat, nakon što je palo toliko ljudskih života sada je svršen. Bugarska iznemogla, pristala je na pregovaranja o miru. Izaslanici ratujućih država sastali su se u Nišu u Srbiji i tu će biti podpisano primirje, a onda će početi pregovori o miru u Bukarestu u Rumunjskoj.

Tim dogovorima prisustvovat će osobno svi ministri predsjednici balkanskih država. Povodom toga dale su vlade u Srbiji i Rumunjskoj svojim zapovjednicima vojske nalog, da obustave sve ratne operacije proti Bugarskoj, ali da ćete ostanu i nadalje do sklopljenja mira na svojim pozicijama, samo ne smiju sada prieći, da se Sofija, glavni grad Bugarske, gdje je bilo pomanjkalo već hrane, obskrbi svim potrebitim živežem.

Odasvuda javljaju, da će mir biti sklopljen skoro, jer da će se neprijatelji brzo pogoditi, pošto nema nitko nakane, da Bugarskoj otežća sklapanje mira.

Od novoga rata imale su sve ratujuće stranke štete a najviše Bugarska, a jedino je dobila Rumunjska, koja nije ni puške ispalila a dobila liepi komad bugarskog zemljišta Tutrakan-Balčik (od Dunava na Crno more).

Nastaje sada još pitanje, hoće li morati balkanski saveznici nakon sklopljenog mira ponovno poseći za oružje proti Turskoj, da ju istjeraju iz nepovlastno zauzetih krajeva. Nade je, da do toga neće doći, jer će Turska popustiti Europi; ali ako nebi, tad njoj ne bi balkanski saveznici u ponovnom ratu toliko toga oprostili kao u prvom. Carigrad nije bio saveznicima daleko već u prvom ratu, te bi sada mogli doći pred sama vrata, ako ne i u sv. Sofiju.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

† **Anton Vasilić.** U petak večer, 18. t. mj., umro je ovdje iza kratke bolesti Anton Vasilić, zidar namješten kod gradjevnog ureda c. i k. ratne mornarice, u najljepšoj muževnoj dobi od 40 godina. Jak, krepak i zdrav, legao je u hladan grob nesrećom što mu se dogodila dan prije. Idući sa svog posla 17. t. mj. u 6 s. po p. u arsenal na vježbu vatrogasaca ponudio mu jedan znanac mjesto u teretnom automobilu vojnog erara te došavši pred Arsenal htjede skočiti na zemlju sa automobila, ali u skoku zakučila mu se haljina za automobil i kako je isti, prem polagano hodio, povukao ga za sobom i zapleo tako da su mu kola prešla preko gornjeg diela nogu i trbušne šupljine i zadobio teške ozljede usljed kojih je nakon 24. s. umro u pokrajinskoj bolnici. Svakoga, koji je pokojnika poznavao, živo se kosnula ta nesreća, a njegova smrt pobudila obću žalost u svim našim narodnim krugovima, gdje je pokojnik bio poznat sa svog živog i svjestnog rodoljublja i prisustvovao sa svom rodoljubnom dušom u svakom našem narodnom pokretu u Puli, bilo kod izbora, narodnih zabava i u društvima, a osobito pak kod Narodne radničke organizacije u kojoj je obnašao čast neumornog i marljivog odbornika.

U nedjelju mu je bio krasan sprovod kakvog se riedko vidja u Puli. U žalobnoj mnogobrojnoj povorci, koja se protezala skoro kilometar dužine, prisustvovalo je našega naroda svih stališa, a zastupana su bila sva naša hrvatska društva u Puli.

Nad otvorenim grobom oprostio se od pokojnika u ime Narodne radničke organizacije i prijatelja krasnim i ganutljivim riečima predsjednik iste g. dr. Rudolf Pederin.

Pokojnik ostavlja udovicu sa troje nejake djece.

Velikoj žalosti obitelji i rodbine pridružujemo se iskreno i mi, a dragom pokojniku bila lahka ova hrvatska zemlja, za koju je svim žarom svoje rodoljubne duše živio i

radio i u kojoj je prerano našao vječni počitak.

Naši vojnici u Skadru. Jutros je posebnim parobrodom odputovao iz Pule četvrti bataljun 87. pukovnije u posadi u Puli, u svemu do 500 ljudi, u Skadar, da zamieni tamo se nalazeću posadu c. i k. mornarice. S njima je otišlo i 20 momaka od vojničke glazbe, koji će zajedno s tom posadom ostati u Skadru. Momci spomenute pukovnije su Slovenci.

Što se sve događja u Puli. Malo ima mjesta u ovoj državi, gdje bi jedna stranka tako samovoljno upravljala i sva kojake lopovštine počinjala, kako je to u Puli činila talijanska kamorra. Kradje Talijana Lorenzetta, koji je pokrao do pol milijuna kruna, lopovštine, prevare i tat bine talijanskih činovnika na občini puljskoj, takvi su skandali, da im nema para na daleko, još su svima živo u pameti.

Sada je došao na javu još jedan skandal, ništa gori ako ne još sramotniji od prvih. Već više dana kola po gradu glas, da je jedna djevojčica od 6 godina pala žrtvom usljed gadne pohote neke krmače u ljudskoj spodobi. Djevojčica, koja je kći policajnog agenta Dardi-a kod državne policije u Puli, morala je okužena potražiti lieka u pokrajinskoj bolnici radi bolesti, dobivene od tog gnjusa.

Redarstvena oblast stala je istraživati tu gnjusobu i povjerila izvide inšpektoru policajnih agenata Carlin-u. Ali uza sve istraživanje, nije se moglo doći u trag besramnoj krmači. Tako je cielo to gnjusno nedjelo ostalo neodkriveno, a maloj su se medjutim počeli pokazivati tragovi kužne bolesti i na očima. Policajna vlast je šutila i valjda krivnjom spomenutog Carlin a nije mogla u trag zločincu. Prošlog tjedna izniela je tu stvar tršćanska „Ddinost", i tek tada ganula se redarstvena oblast te povjerila istragu u tom nečistom poslu i drugim agentima. Nova istraga novih ljudi uniela je svjetla i napokon je u utorak na večer uapšen inšpektor policajnih agenata gori spomenuti Carlin. Zašto je baš uapšen, ne smijemo za sada kazati, ali svakako će doskora doći na javu čista i prava istina, a možda još koja pikantnija stvarčica.

Eto dakle „kulturni" Talijani u Puli, gojenci kamorre, sposobni i kultivirani u svemu: tati, prevaranti i . . . . . gnjusi, zavodnici nejake, slabe i nevine dječice. Tu neka „Giornaletto" govori o talijanskoj kulturi u Istri i kulturi i sposobnosti balkanskih i ostalih Slavena. Divljačtvo, pokvarenost do mozga, lopovštine i gnjusobe, to su posljedice talijanske kulture i odgoja u Istri — odatle i onaj silni broj renegata, koje rekrutira talijanska kamora u Istri za svoje nečiste posle. U to neka se zamisle razni Corenichi, Schiavuzziji, Cherschi, Vidulichi, Martinolichi itd. itd., do čega vodi protunarodni i lažni odgoj i umišljena kultura.

Pa da nisu Talijani u Istri zreli; dapače prezreli, gnjili od velike pokvarenosti. Nama Hrvatima je takova talijanska zrelost hiperkultura — odvratna, gnjusna!

Prva javna vježba Hrv. Sokola u Medulinu. U nedjelju 27. tek. priredjuje Hrv. Sokol u Medulinu na livadi svog staroste br. Kirac Ivana, prvu javnu vježbu, sa rasporedom: I. U 8 sata odlazak vježbača sa društvenom fanfarom iz Sokolane na doček braće Prementuraca. II. U 3½ vježbe 1) proste Zadarske 2) podmladak proste, 3) Francuski box, 4) podmladak batinama, 5) skupine 6) podmladak kombinirane vježbe sa zastavicama, 7) kolo i 8) šegrti igre. III. Ples — Ulaznina 50 para po osobi, gospodje 30 para, Sokol u odori ne plaća ulaznine. Bude li slabo vrijeme odgadja se na nedelju 3. VIII.

Pozivaju se svi prijatelji Sokolske misli, da u nedjelju prisustvuju javnoj vježbi, koju prvi put priredjuje mladi Hrv. Sokol u Medulinu. Zdravo i do vidjenja!

Promantura za Družbu. Kao što druguda, tako i kod nas, nastojalo se, da se što svečanije proslavi narodni blagdan. Na sam narodni blagdan bila je na Čitaonici i nekim drugim kućama izvješena hrv. trobojnica, dočim su večerom bili razsvietljeni prozori svjećama, a okolni vrhovi krijesovima.

U nedjelju dne 6. julija počelo se sa sakupljanjem darova. Uspjeh nije bio baš sjajan, ali ipak zadovoljavajući. Vidimo, da smo i mi u Premanturi počeli uvidjati blagotvoran rad spasitaljice Družbe. — Ukupno se je sabralo na sabirni arak K 57·84, koji se je novac poslao „Narodnoj Zajednici", da ga dostavi Družbi.

Izravno Ravnateljstvu Družbe poslao je Tamburaški Odsjek Hrv. Čitaonice K 100, kao dar prigodom narodnog blagdana. Na sabirni arak je svako rado i zadovoljno dao svoj obol. Dirljivo je i to, što su i malena djeca davala, veseleći se, da mogu i ona davati nešto u korist Družbe. U proslavi sudjelovali su muškarci, ženske, odrasli i djeca.

Kada budu Premanturci složni, nestati će iz našega sela izroda, koji su samo na sramotu Premanturi. Doduše ti izrodi su odpadci odpadaka, pokvarena čeljad, bez karaktera i svakog ljudskog dostojanstva, koji će za vino i trbuh prodati ne samo sebe nego oca i majku, ženu i djecu svakomu, tko da više.

Odbor Hrv. Čitaonice u Premanturi pozivije sve svoje članove i ostale rodoljube i rodoljubkinje na slavu Hrv. Sokola u Medulinu, koja će biti u nedjelju dne 27. o. mj. Odlazak ispred Čitaonice u 2 sata po podne.

Iz Krnice. Prigodom Narodnog Blagdana sakupilo se za Družbu K 27·80, koja svota je poslana izravno Družbi. Darovaše: Ćurković, župnik K 8, Smoković, učitelj K 5, po K 2 Lukež, činovnik, Ćurković Marija, Brgić, učitelj u miru, po K 1 Metlika Ivo, Vlačić Valentin, Josip Skabić pok. Vezmoslava, Juranić Ivan, Peruško Mate, Crvić Vinko, Butković Josip, učitelj; Peruško Antun 80 p, Skabić Mate pok. Mate 60 p, Kohar Ivan 40 p.

Vjenčanje. Na sv. Anu dne 26. t. mj. vjenčat će se u Crikvenici gdjica Ljubica Golac iz Crikvenice, poznata u našim krugovima u Puli sa pjevačkih koncerata, sa gosp. Nikolom Despinićem, višim podčastnikom c. i kr. ratne mornarice.

Naše čestitke mladencima.

Za Narodni blagdan. Primili smo za Narodni blagdan dalje ove iznose: Občina Punat 20 K, Narodna Čitaonica u Puntu 5 K; gosp. B. Mrakovčić K 30, koje darovaše K 10 M. Černe, K 6 A. Mrakovčić, K 3 Gj. Corazza, po K 2, A. Justinijanović, B. Mogorović, S. Mogovović, A. Slavić, Fr. Mavar, K 1 S. Vitanović; g. Josip Vrbka, župnik u Lanišću za jednu pristojbu K 2.

Lošinjski kotar

Iz Maloga Lošinja. Za proslavu narodnog blagdana u Malom Lošinju sabrano je K 111·94. Od toga podarise: a) umjesto članarine mjesnoj Čitaonici: obitelj Martinolić „Povero" K 25; Milan Paškvan, učitelj K 10, po K 6 Josip A. Kraljić, učitelj, Romano Martinolić, Ivan Martinolić, Josip Vidulić „Zaglajenac", Ivan Rade „Silba" i Cesar Bonicioli; Antun Kirac 3 K; b) umjesto ulaznine k proslavi nar. blagdana: Mr. ph. Josip Picinić K 10 i Anka Skopinić, učiteljica društbinog Zabavišta u Velikom Lošinju K 2; c) u ime dara: po 2 K Rudolf Ivković i dr. Ivo Orlić; d) sabrano med školskom djecom družbine škole: u I. razredu K 5·48, u II. razr. K 6·04, u III. razr. K 10·42. Novac odaslan je izravno družbinom Ravnateljstvu u Opatiji.

Iz Nerezina. Dne 3. srpnja oko 8 sati prije podne, nadvile su se strašne crne oblačine nad Osorščicom, a malo iza toga počela je iz njih padati kiša ko iz kabla a malo iza toga uz strahovitu grmljavinu i bljesak počela nas nemilo biti kao orasi a i više debela tuča, koja je padala upravo suha cielih 10 minuta, te je posvema uništila sve, što je bilo na polju i vinogradima sa južne strane Nerezina pak sve do Sv. Jakova. Osobito pak vinogradi i mlade šume posvema su uništeni za više godina. Sa sjeverne pak strane sela Nerezine računa se, da je uništena polovica usjeva i vinograda. Ali sve štete nanešene od tuče, sa svim tim da su ogromne, lakše bi narod pretrpio, da nije vrhu tuče bio i strašan povodanj. Stari ljudi kažu da što slična nisu nikada čuli ni vidjeli. Taj je nanesao tužnom narodu još mnogo više štete nego li sama tuča, jer je na više mjesta odnio sasma zemlju do živog kamena, a uz to odnesla je voda i na mnogim mjestima i gromače, kojima su bila polja ogradjena, te je takvim mjestima ostala upravo prava pustoš. Na nekim pak mjestima, što su se prije obradjivala, vidi se danas velike gromade kamenja i mulja, što ih je voda nanesla. Razumije se, da će tužan seljak morat zapustiti takova polja, čime će ocutiti veliku škodu. Samo se po sebi razumije, da je tužni narod odmah svrnuo pogled na občinu, nadom, da će ona, ko što je njezina dužnost, poduzeti shodna, te se obratiti na više oblasti molbom, da pošalju komisiju, koja bi imala procjeniti štetu i polag toga odlučiti čim obliatiju podporu nastradalim. Ali uzaludu! Polag informacija, što smo ih dobili od samih osoba, koje pomažu na občini vedriti i oblačiti, osvjedočismo se, da nije občina ništa poduzela. Čim su to doznali, zauzeli su se za stvar nerezinski Hrvati, na čelu im naš vrli Gavde Sokolić, te su dne 8. julija odposlali na c. kr. kot. poglavarstvo molbu, podpisanu od 106 kuće-gospodara bez razlike stranke.

Kad su gospoda na občini doznali za tu molbu, grozno su se uznemirili (valjda radi toga, jer su uvidjeli, da je narod počeo oči otvarati), pak su (čujte!) nekojima zabranili da spomenutu molbu podpišu, pod izgovorom, da su oni već *sve* poduzeli (možda brzojavno?) Osobito su prestrašili one iz svetog Jakova. Tužni ljudi!!

Iznašamo to pred javnost prije svega čvrstom nadom, da će ee kompetentne oblasti zauzeti za nas, te nam čim prije priskočiti čim većom podporom u pomoć, a Nerezincima preporučujemo ovim putem, da već jednom otvore oči, jer i ovaj slučaj dokazuje, koliko se na občini brinu za njih.

Voloski kotar

Mune. *(Naše nove ceste.)* Već je javnosti poznato, da se u gornjem dijelu voloskog kotara već tri godine mjere ili bolje rekuć mjerkaju razne ceste. Čovjek, koji ne pozna kraja, mislio bi, da je tu za izmjeriti nekoliko stotina hiljada kilometara. U istinu ta daljina nije tako velika, nego izgleda da je zanemarenost veća. Ni-am stručnjak, ali svojedno mislim da je to malo previše, kad se mora isti put 2, 3, čak i više puta mjeriti. Čovjek bi skoro mogao posumnjati pa reći, da gg. mjernici ne idu za tim, da se cesta čim prije svrši, nego da se spomenuta gg. čim više materijalno okoriste. Shvatljivije će moje naslućivanje biti, ako spomenem, da su gg. mjernici sa podgradske ekspoziture sami Njemci, a na čelu im je Talijan i po tome svi naši veliki prijatelji, ljudi koji imadu jako mnogo smisla i volje, da pomognu našem bijednom narodu!!

Naravno u Podgrad moraju doći samo Njemci. (Ipak se vidi da nije Podgrad u Štajerskoj, jer im je bar na čelu Talijan, dakako još veći naš politički prijatelj!)

Da bude jasna slika, navesti ću jedan slučaj, koji će biti dovoljan, da se dokaže veliku skrb i savjesnost ovdješnjih mjernika.

Neke subote bio je jedan od gg. mjernika u Munama, a dva u Zvonećem. Prvi je imao dva radnika — od kojih je jednom 18. god. sa 3·60 K nadnice, a drugom 14 g. sa 3 K nadnice (zbilja savjesno izbirani nadničari), a ona druga dvojica imali su svaki tri radnika. Prvoga su njegovi nadničari dopratili u Zvoneće (valjda bi mu bilo previše dosadno kroz šumu samom putovati!), a onda ih je poslao natrag kući, a ova druga dvojica isto poslije podne poslali su svoje radnike kući, pa su pošli u Opatiju. U ponedjeljak su opet pošli nadničari na određeno mjesto gg. čekati, ali nisu se vratili, kako je bilo rečeno u jutro, nego u večer. Naravno radnici su bili plaćeni za subotu i ponedjeljak, kao da su cijeli dan radili — a bit će da nisu niti g. ostala bez ploće.

Sada bi bilo interesantno znati, tko je platio radnicima tolike krune i na čiju štetu? Mislim da će lahko svaki pogoditi

Kako ste vidjeli ovo je jedan slučaj, a tko znade, koliko je ovakvih slučajeva bilo u ovo 3 godine. Bilo bi poželjno, da bi se već jednom zauzeli kompetentni faktori za tu stvar, jer narod već zdvaja a kod ovakovog rada ne ima nikakve utjehe. Z druge strane poznato je, kako se je ovih dana na staroj, nevaljaloj cesti, jedan automobil razmrskao, gdje je dakako i nekoliko života nastradalo, a toga svega ne bi bilo, kad bi se sagradila nova cesta.

Ne želim niti mravu zla, ali skoro bi želio, da si još neki — bez većega zla — malo nos ogrebe, jer bi se možda prije sagradila nova cesta.

Pazinski kotar

Kršan. Pet godina provadja se u nas dioba občinskog dobra. Ta je dioba zaista jedna od najtočnijih i najsavršenijih današnjega vieka; koja ima više nepravica i protuzakonitosti nego li dielova. Diobu občinskog dobra porezne občine Kršan, provadja već 5 godina jedan gospodin, gospodin, koji je rekao god. 1907. prigodom izbora „da meni povjerite, ove bih u tri mjeseca dovršio". Taj gospodin nije nitko drugi, već glavom sam g. Linz c. k. šumski savjetnik u Pazinu.

Občinsko glavarstvo u Plominu, naš seoski starješina sa jednim zastupnikom, koji je bio jedini izmedju dvih občinskim pouzdanikom pri diobi a osobito g. Linz mogu se zbilja ponositi sa tom diobom, proti kojoj je uložen utok ništa manje nego od tridesetidvojice na jednom, ne računajuć ovamo razno osamljene utoke i tužbe.

Naš seoski starješina Rudolfo de Domazetovich, koji je, mimogred budi rečeno ljuti talijanaš, a njegov otac bijaše rodjeni Senjanin od roda plemenitih Domazetovića — jest tako drzovit, te se usudjuje i javno lagati cielom puku — on je naime dao javiti dva puta kroz godinu dana po občinskom slugi na trgu u nedjeljno dane, da je dioba svršena, neka svaki svoje ogradi itd., dok nije i treći put na Tjelovo dne 22. maja dao opet javno oglasiti da je došno nekakov dekret (valjda od g. Linza), da je dioba dovršena, da je od sada svaki gospodar od pokazanog mu dijela, da neka svatko od sada unapred, od tobože tudjeg diela čuva blago, kao od kupusa itd., ne znamo bili se više čudili ili zgražali na tako drsku laž. Kako se može dati javiti da je dioba svršena, kada ima jošte više komada zemljišta za razdieliti; kako se može dati javiti, da je svatko vlastnik od pokazanog mu diela, kad pravilnik jasno kaže, da dioba ima biti potvrdjena od občinskog zastupstva, zatim od zemaljskog odbora, pa kad bude potvrdjena od obih i načinjeni ugovori, da će istom onda biti svaki vlastnik od svoga.

Na dioba nije jošte bila ni predložena ni izvrdjena od občinskog zastupstva.

Naš seoski starješina i občinski zastupnik Frankola, koji je bio jedini prisutan uz g. Linza kod provadjanja diobe u svojstvu pouzdanika, i na koga je bilo više krivih blagoslova nego li kaplja u jezero, sada lažu i huckaju puk, neka brani pasti marvi, neka gradi, jer da je na zadnjoj občinskoj sjednici dne 19. maja potvrdjena dioba i sve svršeno, a sve to s namjerom, da se porode smutnje i razmirice, pa da oni mogu lakše u mutnom loviti i da im ostane tako ta nepravedna dioba, u kojoj imadu oni najveć prste umješane. Medjutim znamo za stalno, da se na sjednici dne 19. maja nije o tome ni raspravljalo. Za sada dosta, drugom zgodom više.

Apeliramo na slavni zemaljski odbor u Poreču, da dobro ispita cieli diobeni postupak občinskog dobra porezne občine Kršan, e da narod ne bi morao vjerovati, što je rekao jedan, u diobu umješani, da „ni junta neće proti jednom savjetniku" makar i ne bilo pravedno razdieljeno.

Gradnja konvikta u Pazinu. Napokon su započele radnje za izgradnju konvikta za hrvatske djake. Odpočelo se je pripravljanje tla za temelje zgrade. Sama zgrada biti će sazidana iz betona, u koju svrhu su već dopremljeni i neki strojevi za pravljenje betona. Početak jeto je tu, te da bude što skorije dočekan sretno i svršetak.

Sv. Nedolja kod Labina. I ovdje smo ako i skromno proslavili Narodni blagdan. Mi nismo toliko sretni, poput ostalih naših sunarodnjaka, da blagdan svetih slavenskih Apoštola proslavimo službom božjom u crkvi, jer imademo na žalost protunarodnog svećenika. Učinili smo ipak što smo mogli, te se sjetismo naše Družbe Sv. C. i M. i sabrasmo svoticu od K 31·50, koju odposlasmo ravnateljstvu Družbe u Opatiju. Od te svote podarise po 5 K: Jakov Črnjul, gostioničar, Valent. Jereb, župnupravitelj, Sv. Martin; po 2 K Andjeo Kolić, učitelj, Antun Burul Šimat, Marko Licul Fuhtar; po 1 K Marin Pamić, Marin Licul Grašić; Ivan Šantalcza, Mato Kos Noskovič i Mate Kiresić. Ostala svota sakupljena je medju školskom djecom.

Porečki kotar

Iz Zrenja. (Svršetak.) Čim je započela zabava, odmah je došao u dvoranu predsjednik občinske uprave Jacinto Punis sa fantom Jakovom Punis, zahtjevajuć pismenu dozvolu veselice od naših prvaka Antuna Tončić i Antuna Grdina. Naši stajali čvrsto te zahtjevali od njega dekret političke oblasti u umješanje naše veselice, koja je bila na vrijeme najavljena c. kr. kot. poglavarstvu u Poreču. Kad su vidjeli da im njihova ne vriedi, upitali su aksistenca žandarmerije, da zapriječe veselicu, ali i ovo im nije uspjelo. Sada su se dvojica uputili u Oprtalj načelniku, da odašalje pulicaja sa nalogom, da zapriječi veselicu. Dr. Pesante obieručke ih je primio i odazvao se njihovoj molbi. Dotle neprestano zvonilo na Leginoj školi, opetujemo na „Leginoj" školi, znak da se kaporioni sakupe i spase talijanstvo Zrenja, tužna im majka. Na to je izašla talijanska glazba sa ruljom, da uz kuću veselice demonstrira, a žandarm je imao sto muka, da uzdrži mir i red. Medjutim došao je i pulicaj iz Oprtlja, koji je u pratnji predsjednika občinske uprave i občinskog poslužnika opeta u dvorani zahtjevao, da se prekine veselicom. Sada je nastala cijela gungula. Iz vana su bili naši protivnici a u dvorani naš narod. Naši složno zahtjevaju nastavak veselice, čemu je morao odbor popustiti, dok su izvana slijedile provokacije, te u istinu naši su nastavili veselicu. U to doba su školska djeca Legine škole — kako se pripovjeda napojena vinom — demonstrativno pjevala izazivne pjesme proti Hrvatima, a za'njima oko 200 koraka vidjeli smo proći njihovog učitelja Luigia Duse, a da nije zaprijećio demonstraciju podložne mu djece. Školski naime zakon nalaže učiteljima, da moraju i izvan škole pripaziti na ponašanje školske djece.

Za vrijeme blagoslova prekinuta je bila veselica, te opeta nastavljena. U 5 i pol sati opet je u prijašnjoj pratnji došao Oprtaljski pulicaj te ponovno „in nome della legge" zahtjevao, da se prekine veselica. Odbor videći veliku razdraženost duhova jedne i druge strane te bojeći se i krvoprolića, te da se izbjegne daljnjim nesrećam, sa taktičnog gledišta je prekinulo veselicu, dok je naš narod uz harmoniku na usta nastavio ples. Veselica i onako imala se završiti u 7 sati, po tome smo ipak uspjeli našim programom.

Niti iza veselice nije prestala borba. Talijančići navalili u krčmu, te sa izazivnim pjesmama provocirali su naše ljude, koji su mirno pili u gostioni Andreja Punis. Dapače niti nisu mirovali, kad su naši otišli, te ako nije došlo do krvi, imamo zahvaliti energičnom nastupu žandarma. Talijančići najradje bi vidjeli u krvi Antuna Tončić i Antuna Grdina, a najviše su se isticali Jovanin Bassanese, postolar, koji se preporuča za djelo hrv. svećenicima, učiteljima i učiteljicama, Antun Križman Bable, proti kojem je morao oštro nastupiti žandarm, to koji se narlivava za čuvara i nadziratelja sadjenja borova, te Joakim Bassanese, trgovac i mesar.

Da nije došlo do krvi, ima se pripisati ozbiljnosti i trijeznosti naših ljudi, koji su strogo pazili, da nikoga ne izazivlju.

Jedno moramo ovdje spomenuti. Kad bi stoti dio bio poduzeo naš jedan učitelj, onda bi bilo vriskanja u Judeji, dok smo uvjereni da Duse-u neće biti ni vlas taknut, a kamo li disciplinarna istraga. Vederemo!

Na koncu jošte ne smijemo ni ovo zaboraviti, premda ne spada na veselicu. Ovdješnji trgovac Andrej Punis pred dva mjeseca bio je postavio hrvatski napis na svoj dućan. Talijani pako, slijedeći svoju kulturu, namazali mu ju dva puta sa.... Ali nek se ne boji g. Andreja Punis, jer to je samo u njegovu korist.

Već bi bilo skrajno vrijeme, da se naši ljudi opamete, te ne idu u talijanske dućane, da bogate one, koji nas mlate po glavi, te radje idu Andreju Punis. Zaključujemo: Do vidova kod druge veselice.

Kako se uredjuje hrvatski na sudu u Bujam. Moguće da već nema u Istri kotarskog suda, koji bi tako omalovažavao, dapače vrijedjao naš hrvatski jezik, kako to čini c. kr kotarski sud u Bujam Gospodu Talijane na tom sudu uplaši hrvatski jezik valjda gore nego li španjolske bikove crvena marama, pa kad već moraju udovoljiti zakonu da na hrvatske podneske odgovaraju hrvatski, onda to čine ovako: 1) M 340/9/2.

Zaključak

U rješenju predlogu odvjetniku N. N. proti N. N., odmjeri se gori imenovanu odvjetniku za ovu predlogu K. 7·40, s opaskom da opominjevalne troskove M 340/9/1 bele su već odmjerene od ovog suda sa iznosu K. 8.03.

C. k. kotarski Sud

Buje dne 5 Junija 1913

(L. S.) Podpis nečitljiv.

2) Ne II 24/11/1

Zaključak

U rješenju predloga odvjetniku N. N. za liquidacije troskove, obznanuje se isti odvjetnik, da nije se moglo primiti u obzir njegov predlog jer troskove tudi naznačene bile su već odmjerene u dotične izvršne pravde.

C. k. kotarskog Suda

Buje dne 7 junija 1913

(L. S.) Podpis nečitljiv.

Mi smo odgojeni tako, da smatramo prostotom svako vriedjanje, osobito pak vriedjanje jezika naroda, koji je u većini u Istri. To je svakako nepristojnost, koja dolići uličnjakom, a jest na sramotu akademsko izobraženih ljudi. Nisu dosta progonstva i razna šikaniranja našega naroda i jezika, nego nam se talijanska gospoda još i rugaju. U tome se odlikuje osobito porečki kotar. Na čast vam budi talijanska gospodo, kad se u vašoj prostoti i kaljavosti ne možete sramiti, ali doći će i vama crni petak, dan plaće i odmazde.

Sastanak pouzdanika Političkoga Društva u Livadah. Dne 31. ovoga mjeseca (četvrtak) na 9 i pol sati u jutro, obdržati će se u Livadah sastanak pouzdanika Političkoga Društva iz sudbenih kotara Motovun i Buje. Preporuča se, da svi pozvanici dodju na ovaj sastanak.

Iz Lovrečice. *(Pred umaškim mandarinom.)* Nečuvena progonstva sa svih strana, kojima je izvrgnut naš narod pod tiranljom umaške sinjorije na občini, nastavlja se i dalje sa podvostručenom žestinom. Čovjek se zbilja mora pitati: gdje smo? Jesmo li u zemlji mandarina i satrapa? Jesmo li u vieku kulture i jednake slobode za svih ili smo još u vieku nasilne samovolje, ropstva i tiranije?

Evo tomu dokaza. U jenaru 1911. obdržavao je naš rodoljub Augustin Babić ples u svojoj kući u selu Babićima nedaleko Lovrečice. Par dana kasnije bude pozvan na občinu i tu kažnjen na 50 K globe, radi toga, jer da nije imao občinske dozvole za obdržanje plesa. U marću 1911. bio je ponovno radi sličnih stvari kažnjen na 540 K globe. Protiv svega toga naš je čovjek bio uložio utok, koji utok još ni dandanas nije riješen.

Sada dolazi na red ono, u čemu se odlikuje občina Umag sa načelnikom „mangiacroati" Manzutto.

Dne 8. t. mj. bio je g. Augustin Babić pozvan na občinu u Umag. Kad je stupio pred načelnika Manzutta, ovaj ga zapita, da li se sjeća, da je bio dne 13. I. 1911. kažnjen od občine na 50 K globe radi toga, što je obdržavao ples bez občinske dozvole. Naš mu čovjek odgovori, da se sjeća. Manzutto mu na to reče, da sad mora izvršiti kaznu t. j. da mora odmah 48 sati u zatvor. Naš mu čovjek odgovori, da je protiv one občinske odluke učinio utok, koji još nije riješen i da zbog toga on nije prisiljen ni da plati globu ni da ide u zatvor. Sve to ne pomaže ništa. Manzutto mu odgovori, da on ne zna za nikakav utok i da na svaki način mora ići odmah za 48 sati u zatvor. Kad je Augustin Babić zapitao Manzutta, da li može platiti globu, mjesto da ide uzatvor, Manzutto mu odgovori, da može platiti, ali odmah.

Što će učiniti naš pošteni Babić? Ni kriv, ni dužan on mora da plaća globu ili da ide u zatvor, jer je to volja svemoćnog Manzutta.

G. Aug. Babić nije imao kod sebe dovoljno novaca, da plati globu, te je zato zamolio svemoćnog Manzutta, da mu dozvoli, da ide kući u Babiće po novac. Ali ovaj ni da čuje o tome „ili platite odmah sada ili odmah u zatvor".

Nakon dugog moljakanja, dade napokon mandarin našemu čovjeku 15 minuta vremena, da si potraži novac u Umagu, ali u pratnji jednog stražara. Naš je čovjek dakle aretiran! Zašto?

Srećom imade i u Umagu poštenih antimanzuttovaca, te našemu čovjeku nije trebalo mnogo truda, da si nadje 50 K na posudu. Kad je novac donesao na občinu, reče mu Manzutto: „nadajte se svaki čas još jednoj ovakovoj, zbog onih 540 K globe".

Ovome dogodjaju našeg poštenog čovjeka sa famoznim Manzuttom ne treba komentara.

Ovaj postupak prevršuje već svaku mjeru čovječtva i ljudskog dostojanstva; ni u Turskoj nije već tako; to se može dogoditi još u kojem kraju Kine od kojeg mandarina. To je sramota za cielu Austriju, da se takva šta u njoj dogadja. A oblasti? Austrijske oblasti šute a naš narod trpi. Znatiželjni smo, kamo će umaški mandarin spremio onih 50 K, koje je nepovlastno utjerao od Babića.

Franina i Jurina

Fr. Kaj je to neka potreba?

Jur. A iskat aventore, za čapat hleb kruha.

Fr. A viš Jure, sada komać razumem za kaj je Juvanin iz Zrenja se preporučival hrvackim popom, učiteljem i učiteljicam za postole delat, da napuni svoj prazni trebuh i da se spasi od svoje mižerije.

Jur. A! to je oni Juvanin, ki je bil kapurijon proti našemu plesu u Zrenju drugi dan po Ciriloven.

Fr. A, čekaj, ja ću ga preporučit dobro tim njegovim aventorom i čujem, da je klatil sve do Sovinjaka.

Jur. Ma ja još jenu tušću znam.

Fr. A kega zlodija?

Jur. Bil sam u Zrenju i videl sam, da su Legin stan pretvorili u postolarsku butegu.

Fr. Kako to Jure razumeš?

Jur. A videl sam, da su nosili dva vela postolina kako piranska barka dugi i svi razdrti nutre krpat.

Fr. A brižna Lega kamo je pala!

Razne primorske viesti

Za učitelje i učiteljice. Na školama Družbe sv. C. i M. za Istru ispražnjeno je nekoliko učiteljskih mjesta. Učitelji i učiteljice, koji se žele natjecati za odnosna mjesta, neka se izvole prijaviti Družbinom Ravnateljstvu u Opatiji do 1. kolovoza o. g. Svoje molbe neka provide svjedočbama zrelosti, odnosno osposobljenja i svjedočbama dobroga vladanja.

Financijalno ravnateljstvo u Trstu obustavilo je podpunoma raznim občinama izplaćivanje već utjeranih občinskih nameta a da nije o tome ni obavjestilo občine. Tek nakon ustmenog ispitivanja od Poncija do Pilata doznalo su neke občine, da je u god 1900—1910 porezna uprava iz naslova „občinski nameti" isplatila više nego je utjerala, te je usljed toga naložila c. k. poreznim uredima, da občinam ne izplaćuju tako dugo namet, dok ne budu pokrivene preplate.

Tim postupkom nagnalo je financijalno ravnateljstvo občine u velike novčane neprilike. Občine nemaju čime plaćati svoje činovnike i namještenike, niti nabavljati školske potrebe, te im uobće sve najnuždnije fali.

Radi toga koraka financijalne uprave, koja tjera občine u propast, imale bi oštećene oblasti obustaviti poslovanje.

Ali ni to nije dosta. Jedna istarska občina uložila je još mjeseca muja pritužbu na fin. ravnateljstvo, a sa svim tim nije dobila obć. namete a niti riešenja pritužbe. Na ustmeno pitanje odgovorište gospoda „mi smo već davno poslali na porezni ured", a ovaj odgovara, „da nije do-

bio ništa. Čini se, da se time hoće navlaš rugati se s občinama.

Molimo s toga naše zastupnike, da bi se zauzeli za naše občine u toj stvari na nadležnom mjestu.

Dvorkinja traži se za 1 uru na dan. Popitati ulica Carduci 21. I. kat lijevo od 6—7 na večer. Nedjeljom 8—10 prije podne.

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

Lutrija u kojoj svaki dobije. U misli imamo turske srećke, jer po njihovom igraćem nacrtu mora svaka srećka dobiti barem 400, u sretnom slučaju također 400.000 franaka u zlatu. Kupovnina za tu izvrstnu srećku iznaša samo K 4·75 mjesečno i znači to uplaćivanje toliko, koliko ulaganje novca u štedionicu, koji vlastnik turske srećke, bez obzira na zgoditke dobije, ako želi srećku opet prodati. Tko hoće dakle sa malim rizikom pokusiti svoju sreću sa srećkama, u sretnom slučaju dakle obogatiti, u najneugodnijem slučaju pa dobiti veći dio ili u doglednom času uslijed rastuće kurzne vrijednosti također sav uplaćeni novac natrag, taj neka odmah naruči izvrstnu túrsku srećku, da može biti dionikom već budućeg vučenja dne 1. augusta o. g., kod kojeg će biti vučen glavni zgoditak 400.000 franaka i više nadaljnih zgodituka po 30.000, 10.000, 2500, 2000 i 1000 franaka. — Pojašnjuje i naručbe prima za srećkovno odjeljenje „Slovenske Straže" g. Valentin Urbančić, Ljubljana. — Primaju se također priglasi k nakupu srećaka austrijske razredne lutrije i daju zanesljive i točne obavijesti.

Prometna bolestnička blagajna za građanske osobije c. i kr. ratne mornarice u Puli.

Natječaj

Sa 1. septembra t. g. ima se kod gornje prometne bolestničke blagajne popuniti mjesto **provizornog kancelarijskog vježbenika.**

Uvjeti za to jesu:

1. austrijsko državljanstvo;
2. tjelesno i duševno zdravlje;
3. neporočan predživot;
4. znanje i sposobnost za postignuće činovničkog mjesta;
5. poznavanje njemačkog jezika u govoru i pismu i dobro poznavanje hrvatskog i talijanskog jezika;
6. neoženjen, te takav mora vježbenik ostati, dok ne bude imenovan stalnim činovnikom.

Molitelji prosti vojne službe uživaju u istim okolnostima prednost.

Nakon šest mjesečne pokusne službe sa pripomoći od 100 K mjesečno, nakon udovoljenja sliedi imenovanje za stalnog vježbenika sa pripomoći od K 1560 godišnje.

Iza dvogodišnje službe biti će vježbenik imenovan stalnim činovnikom blagajne.

Službene prilike uredjene su službenom pragmatikom a za mirovinu te obskrbu stalnih namještenika i njihovih udovica i sirota, uredjene su ustanove zakonom od 16. decembra 1907. D. Z. L. br. 1.

Molbe imaju se podnieti uredu prometne bolestničke blagajne, ul. Campomarzio 31, najdulje do 15. augusta t. g.

Pula, 15. julija 1913.

Predstojnik.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 814.

Javna zahvala

„Croatiji" osiguravajućoj zadrugi u Zagrebu, koja je uslijed požara prouzročenu nam štetu brzo i pravedno likvidirala, te nam po stručnjacima ustanovljenu odštetu najkulantnije isplatila.

Preporučamo s toga svakomu najtoplije „Croatiju", taj naš jedini domaći osiguravajući zavod.

U Križevcima, 10. julija 1913.

Prva hrv. tvornica drva za kefe, strojeva za pranje i risaćih potrebština.

Hinko Schwarz v. r.

Nove čitanke za hrv. pučke škole u Istri. U c. kr. nakladi školskih knjiga u Beču izašle su *Druga čitanka* (za 2. i 3. škol. god.) i *Treća čitanka* (za 4. škol. god.). Čitanke su veoma lijepe, a stoje Druga K 1·20, a Treća K 1·40. Kako čujemo, u mjesecu će rujnu izaći i *Prva čitanka* (Početnica), pa će naši učitelji moći u nastajnoj školskoj godini uvesti u škole nove toli potrebite i željno očekivane čitanke. Bilo u sto dobrih časova! Kad izadje jošte i *Četvrta čitanka* (za 5. i 6. šk. god.) bit će naše škole snabdjevene — nadamo se — dobrim čitankama.

Za školsku god. 1913./14. držati će na prodaju uz ove nove čitanke i sve ostale školske knjige, potrebne za hrvatske škole naša tiskara u svojoj papirnici ulica Giulia broj 1. Time će odpasti česti prigovor roditelja, da se knjige ne mogu nigdje dobiti.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.

Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913 do opoziva.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka, svake srieđe, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat Baška-Lopar-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Nerezine svake srieđe tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Lošinjveli-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.

Glavna odpravničtva:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

Balkanski rat

na razglednicama dobiva se u papirnici Laginja i dr. — Pula.

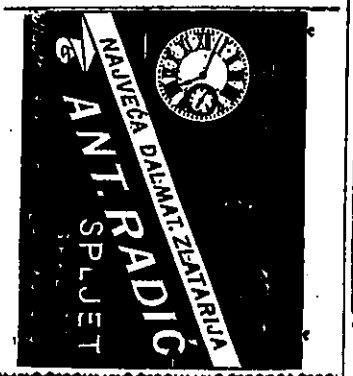

Kore od raka (ljuštine) kupuju se u via Ercole br. 21, III. pod lievo.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmana & Co. Tetschen a/Elbe jest jedini sapun koji čuva kožu od sunčanih pjega i uzdrieje lieps, mekanu i nježnu put, što se sa dnevno dolazećim zahvalama može nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova Lilienerema „Nazara" kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Cieva u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Širite „Našu Slogu".

Važan oglas Hrvatske narodne i Slovenske Straže. - Čitajte!

U današnjim teškim odnošajima možete obogatiti samo sa srećkom.

Turska srećka

jest u tu svrhu prva i najpreporučljivija srećka.

jer imade šest vučenja na godinu,
jer iznose glavni zgoditci svaku godinu *400.000, 400.000, 400.000, 200.000, 200.000* i *200.000* franaka u zlatu.
jer svaka srećka *mora* dobiti najmanje 400 franaka.
jer je dakle za nju izdana novac sigurno uložen kao u štedionici.
jer igra još dug niz godina i obdrži kupac nakon izplate kupovnine trajno pravo srećkanja bez svakoga nadaljega uplaćivanja.
jer iznaša mjesečni obrok *samo 4 krune 75 para* i
jer pridobi kupac već nakon uplate prvog obroka isključivo pravo srećkanja.

POZOR! Buduće vučenje se vrši *1. kolovoza 1913.* Glavni zgoditak *400.000 Fr.*

Nakon vučenja izlazi hrvatski vjestnik o izvučenim brojevima.

VAŽNO! Primaju se također priglasi k nakupu srećaka austrij-ke državne lutrije. Točne obavjesti šalje svakomu bezplatno za srećkovno odjeljenje „Slovenske Straže" g. **Valentin Urbančič, Ljubljana.** — Primaju se provizijski zastupnici uz ugodne uslove.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

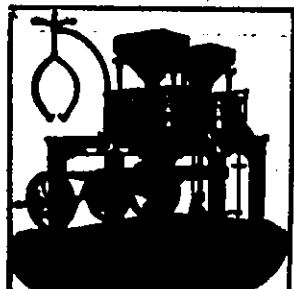

NAJBOLJI ŽITNI MLINOVI,

uljarski strojevi, motori, gospodarski strojevi u najboljoj izradbi i najjeftinije izradjeni, priredjeni za svako tlo.

Mnoga poduzeća po nama uredjena u prometu.

Ponude, proračuni na zahtjev badava i bez poštarine od

tehničke poslovnice

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolò 2/b.

Dobivaju se podpune opreme za sva obrtnička i industrijalna poduzeća.

Dopisivanje: hrvatski, slovenski, njemački i talijanski.

Broj 31. Pula, u četvrtak dne 31. julija 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se se plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 347.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } nagodinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se nasloviju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. H. Mandić u Trstu

Poziv na predplatu!

Evo je prošlo i prvo polugodište a da mnogi naši predplatnici nisu poslali predplate. Imade ih dapače mnogo i mnogo takovih, koji nisu poslali predplate ni za lanjsku godinu.

Podsjećamo ovime sve naše cienj. predplatnike, da urede svoje račune sa upravom i pošalju predplatu, a one okorjele dužnike opominjemo, da podmire predplatu, da ih ne zateče jednoga dana sudbeni poziv za podmirenje predplate, što će im prouzročiti veće troškove. Kad takovi nemaju toliko savjesti i duševnosti, da je nepošteno držati list a neplaćati ga, s takovima ne ćemo ni mi imati nikakovog obzira.

Pula, mjeseca julija 1913.

Uprava „Naše Sloge".

Godišnji izvještaj Družbinih škola u Puli.

Školska godina 1912.—1913. završena je u svim Družbinim školama dne 15. julija svečanom zahvalnicom u crkvi Majke Božje u Šijani, uz prisuće c. kr. kotarskog školskog nadzornika g. Barbalića, djece predvodjene učiteljstvom, te mnogobrojnog naroda, tako, da je crkva bila upravo dubkom puna. Iza crkvene svečanosti razdieljene su svjedočbe, a zatim se djeca veselo razidjoše na dvomjesečno odmaranje.

Važniji dogodjaji tekom školske godine bili su ovi: Dne 16. sept. 1912. početak škole uz običajnu crkvenu svečanost. Početkom mjeseca studenoga inspicirao je škole veleuč. g. prof. Vjekoslav Spinčić, predsjednik Družbe. Novoimenovani c. k. kotarski školski nadzornik g. Barbalić više puta je obašao sve škole. Preko godine djeca su se tri puta ispovjedala i pričestila, a neka su primila i sv. Krizmu. I ove godine priredila su djeca običajnu „Božićnicu", a na 15. lipnja drugu zabavu. Obje su uspjele veoma lijepo, na obće zadovoljstvo mnogobrojnih učesnika. I na zabavi Narodnog Blagdana sudjelovala su djeca skladnim pjevanjem. Bila su priredjena i dva izleta: jedan u Pomer, a drugi, sa starijom djecom na izložbu u Pazin. Zdravlje djece bilo je u obće veoma povoljno. Veleuč. g. dr. H. Martinz pregledao im je oči i cielo boginje. Od 1. junija bila je u družbinim školama uvedena samo dopodnevna obuka. Koncem školske godine bila je priredjena u Čitaonici izložba ženskih ručnih radnja, koje su izradile marne učenice pod vještim vodstvom vriednih naših učiteljica. Sama izložba imala je prekrasan izgled i svak se je divio ljepoti i savršenosti pojedinih radnja, koje su najbolje pokazivale, koliko se može postići marljivošću i dobrom voljom.

Ove godine bilježimo jedan veliki napredak u našem školstvu, t. j. otvorenje dviju novih škola (na Kastanjeru i Verudi) i sistemizaciju mjesta posebnog vjeroučitelja za družbine škole, tako da do sada imamo pet škola sa 11 razreda i jednom usporednicom, a 13 učiteljskih sila, uključiv ovamo i vjeroučitelja.

Broj djece i napredak u pojedinim školama bio je sliedeći:

Trorazredna muška škola Šijana: Broj djece 236, ocjenjenih 225, neocjenjenih 11, promaknutih s odlikom 84, prvim redom 137, skupa 171; nepromaknutih 54. Postotak uspjelih 76 po sto, neuspjelih 24 po sto.

Trorazredna ženska škola Šijana: Broj 179, ocjenjenih 172, neocjenjenih 7, promaknutih odlikom 28, prvim redom 107, skupa 135, nepromaknutih 37. Postotak uspjelih 78 po sto, neuspjelih 22 po sto.

Dvorazredna mješovita škola Kastropola: Broj djece 96, ocjenjenih 93, neocjenjenih 3, promaknutih odlikom 16, prvim redom 67, ukupno 83, nepromaknutih 10. Posto tak uspjelih 89 po sto, neuspjelih 11 po sto.

Dvorazredna mješovita škola s usporednicom Kastanjer: Broj djece 165, ocjenjenih 158, neocjenjenih 7, promaknutih odlikom 84, prvim redom 95, skupa 129, nepromaknutih 29. Postotak uspjelih 82 po sto, neuspjelih 18 po sto.

Jednorazredna mješovita škola Verudа: Broj djece 54, ocjenjenih 48, neocjenjenih 6, promaknutih odlikom 8, prvim redom 28, skupa 36, nepromaknutih 12. Postotak uspjelih 75 po sto, neuspjelih 25 po sto

Kako se vidi, napredak je uobće dobar, a u nekim školama dapače izvrstan. To nam je najboljim jamstvom uspjeha naših škola i za budućnost.

Sveukupni broj djece, koja su pohadjala ove godine Družbine škole, na koncu školske godine iznosi 730. Liepi je to broj ali bi morao i mogao biti barem dvaput toliki, kad ne bi mnogi i mnogi hrvatski roditelji svojom djecom punili tudjinske škole. Neki se izgovaraju, da u družbinim školama nema mjesta, jer da su i onako prepune. Istina je to, i mi se veselimo toj istini, jer dokazuje, da je u Puli velik broj našega pomlatka — uzdanice naše. Medjutim Družba nastoji, u koliko joj sredstva dopuštaju, da zadovoljava našim školskim potrebama. Eto, ove godine dobismo dvije nove škole, a za sliedeću godinu idemo jedan veliki korak napred: otvorit će se nova dvorazrednica u Velom Vrhu, škola na Kastanjeru proširit će se na četverorazrednicu, a ona u Verudi na dvorazrednicu. Sada tek do naših ljudi stoji, da svojom djecom napune sve te školske zgrade. Mi ne ćemo, kao naši protivnici, da u našim školama raznarodjujemo tudju djecu; mi tek tražimo, da *naša* djeca idu u *naše* škole. I sramota će biti našim ljudima, ako broj djece u hrvatskim školama sliedeće godine ne predje 1000. Dani i mjesta upisivanja za dojduću školsku godinu bit će na vrijeme objavljeni, a medjutim očekujemo od svih hrvatskih roditelja, koji imadu djece za školu, da iste upišu u narodne škole.

Sastanak pouzdanika Političkoga Društva u Roču.

I sama narav bila je s nama dne 23. ovoga mjeseca, kad se poslie podne obdržao sastanak pouzdanika Političkoga Društva iz mjesne obćine Roč u Roču. Noć prije i skoro cielo ono jutro je kišilo, te smo se bojali, da će nam nevrieme sve pokvariti, a kad tamo, još prije podne ogranulo žarko sunce a pala kiša ohladnila je zrak, te polila ceste, tako da je bilo baš ugodno hoditi, te se mnogobrojni narod odazvao pozivu Političkoga Društva i pohrlio na sastanak u gostionu I. Martina u Roču.

Sastanku je predsjedao predsjednik Političkog društva g. dr. D. Trinajstić. Sastanku su prisustvovali i narodni zastupnici Fran Flego, I. Sancin, župnici Ražička i Flego, te više učitelja. Više svećenika se ispričalo, jer su bili zaokupljeni istodobnim svećeničkim sastankom u Brdu (Plomin).

Sastanak je tekao u najboljem redu. Predsjednik je protumačio narodu svrhu Političkoga Društva, osobito svrhu sadašnjeg pokreta. Bavio se narodnim zastupstvom u Beču i u pokrajini. Osvrnuo se obširno na dogadjaje zadnjih godina, kad je talijansko nasilje prevršilo svaku mjeru, te se svi hrvatsko-slovenski zem. zastupnici moraju držati gesla: sve za obraz a obraz ni zašto.

Liepo je po pučku govorio, nar. zastupnik Fran Flego. U dugom govoru, popraćenom finim humorom, dotaknuo se naš Flego i narodnih mana, osobito mane prekomjernoga pića, što je uzrok mnogo naše nevolje, ne samo pojedinaca, nego naroda u obće. Govorio je Flego o našem narodnom biću. Mi govorimo hrvatski jezik, te smo radi toga Hrvati, i s našim hrvatstvom moramo se ponositi. Svaki se najzadnji talijanski pekljar ponosi sa talijanstvom, nemojmo dakle ni mi zatajivati što je naše. Tumačio je narodu moć organizacije i kako svaki može lahko postati član Političkoga Društva, jer nije baš teško odkinuti dvie krune na godinu, kad dobro znamo, koliko se hiljada potroši na nepotrebne stvari, kao na prekomjerno piće, na duhan itd.

Narodni zastupnik Sancin izvjestio je o radu zem. zastupnika i o dugom nesazivu sabora te o prilikama u kulturnom vijeću.

Gosp. Maljavac, obć. tajnik predložio je na glasovanje razne rezolucije, jednake onima, prihvaćenim na sastanku, dne 16. 7. u Buzetu.

Govorili su još župnik iz Roča veleč. g. Ružička, preporučujući svima, da pomno sliede naputke i nauke, koje su čuli, te neka se svi oduševljeno primu narodnoga posla. G. A. Belanić istrakao je nadu u bolju našu budućnost, dok nam bude naš narodni kvas — naše seljačtvo čim bolje gospodarski jako i duševno zdravo.

Slijedio je predlog pouzdanika u pouzdaničko vieće, te se tom prilikom izmijenilo više misli i povela rasprava o raznim pitanjima.

Nakon toga je predsjednik Političkoga Društva zaključio ovaj u istinu lijepo ispali sastanak.

Red je sada na našim ljudima u Roču, da njeguju posijano sjeme, neka ono urodi dobrim plodom.

Novi rat na Balkanu.

Pula, 30. julija 1913.

Sa ratišta nema više krvavih viesti o sukobima, tek dolazi još do malih okršaja izmedju Grka i Bugara. Na ostalim bojištima nastalo je primirje.

Mirovni delegati su odputovali u Bukarešt, gdje će se voditi pregovori o miru, koji su započeli danas. Ima velike nade, da će mir biti sklopljen još ovaj tjedan. Srbski zahtjevi biti će prihvatljivi za Bugarsku, jedino bi zahtjev ratne odštete mogao naići na odpor. Srbi će pri mirovnim pregovorima zahtjevati od Bugara, da se ispune ovi uvjeti: da se Srbiji prepuste sva područja što ih je srpska vojska zaposjela u zadnjem ratu. Osim toga da se provede regulacija stare srpsk. medjo i da Bugarska plati ratnu odštetu.

Glede grčkih zahtjeva se govori, da će biti teški i da je grčki ministar predsjednik Venizelos izjavio, da se Grčka ne može odreći Kavale. Točne uvjete mira podati će srpski i Grčki delegati na sutrašnjoj konferenciji.

Bugarska stoji na stanovištu, da bi bukareški dogovori imali provizorni značaj, a da postanu pravomoćni tekar onda, ako je potvrdi Europa. Bugarski delegati zastupat će takodjer mnienje, da o onim točkama, o kojima ne bude postignut sporazum, neka rasudi Europa.

U ovom sporu igra do sada veliku ulogu Rumunjska. Koliko se može do sada prosuditi, postupak Rumunske je do cada pošten i pravedan, jer hoće da se sklopi pravedan mir za svih.

Turska je bila u svom napredovanju bez odpora sa strane Bugarske prodrla preko stare bugarske medje. Ali je brzo uvidila ozbiljnost i pogibelj tog koraka, pak je brzo povukla svoje čete iz Bugarske. Razumije se po sebi, da Turci, po starom običaju, kudagod prolaze uništuju sve ognjem i mačem, koljuć nemilosrdno kršćansku raju, starce i djecu. Uza sve opomene Europe Turska neće da zapusti Drinopolje i krajeve u Macedoniji. Europa jadna nema valjda moći, da turskog divljaka istjera iz krajeva, koje su joj balkanski saveznici uzeli, niti ugleda da prisili Tursku da poštuje londonski mir. Europa o tome komodno drži konferencije što da učini s Turskom, a dotle Turčin ubija i muči kršćansku sirotinju. Tako se Europa do danas još nije odlučila na odlučan korak proti Turskoj. Europejski diplomati spremaju se tekar da sastave notu, u kojoj će pozvati Tursku da povuče

Broj 31. Pula, u četvrtak dne 31. julija 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se se plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 347.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } nagodinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se nasloviju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. H. Mandić u Trstu

Poziv na predplatu!

Evo je prošlo i prvo polugodište a da mnogi naši predplatnici nisu poslali predplate. Imade ih dapače mnogo i mnogo takovih, koji nisu poslali predplate ni za lanjsku godinu.

Podsjećamo ovime sve naše cienj. predplatnike, da urede svoje račune sa upravom i pošalju predplatu, a one okorjele dužnike opominjemo, da podmire predplatu, da ih ne zateče jednoga dana sudbeni poziv za podmirenje predplate, što će im prouzročiti veće troškove. Kad takovi nemaju toliko savjesti i duševnosti, da je nepošteno držati list a neplaćati ga, s takovima ne ćemo ni mi imati nikakovog obzira.

Pula, mjeseca julija 1913.

Uprava „Naše Sloge".

Godišnji izvještaj Družbinih škola u Puli.

Školska godina 1912.—1913. završena je u svim Družbinim školama dne 15. julija svečanom zahvalnicom u crkvi Majke Božje u Šijani, uz prisuće c. kr. kotarskog školskog nadzornika g. Barbalića, djece predvodjene učiteljstvom, te mnogobrojnog naroda, tako, da je crkva bila upravo dubkom puna. Iza crkvene svečanosti razdieljene su svjedočbe, a zatim se djeca veselo razidjoše na dvomjesečno odmaranje.

Važniji dogodjaji tekom školske godine bili su ovi: Dne 16. sept. 1912. početak škole uz običajnu crkvenu svečanost. Početkom mjeseca studenoga inspicirao je škole veleuč. g. prof. Vjekoslav Spinčić, predsjednik Družbe. Novoimenovani c. k. kotarski školski nadzornik g. Barbalić više puta je obašao sve škole. Preko godine djeca su se tri puta ispovjedala i pričestila, a neka su primila i sv. Krizmu. I ove godine priredila su djeca običajnu „Božićnicu", a na 15. lipnja drugu zabavu. Obje su uspjele veoma lijepo, na obće zadovoljstvo mnogobrojnih učesnika. I na zabavi Narodnog Blagdana sudjelovala su djeca skladnim pjevanjem. Bila su priredjena i dva izleta: jedan u Pomer, a drugi, sa starijom djecom na izložbu u Pazin. Zdravlje djece bilo je u obće veoma povoljno. Veleuč. g. dr. H. Martinz pregledao im je oči i cielo boginje. Od 1. junija bila je u družbinim školama uvedena samo dopodnevna obuka. Koncem školske godine bila je priredjena u Čitaonici izložba ženskih ručnih radnja, koje su izradile marne učenice pod vještim vodstvom vriednih naših učiteljica. Sama izložba imala je prekrasan izgled i svak se je divio ljepoti i savršenosti pojedinih radnja, koje su najbolje pokazivale, koliko se može postići marljivošću i dobrom voljom.

Ove godine bilježimo jedan veliki napredak u našem školstvu, t. j. otvorenje dviju novih škola (na Kastanjeru i Verudi) i sistemizaciju mjesta posebnog vjeroučitelja za družbine škole, tako da do sada imamo pet škola sa 11 razreda i jednom usporednicom, a 13 učiteljskih sila, uključiv ovamo i vjeroučitelja.

Broj djece i napredak u pojedinim školama bio je sliedeći:

Trorazredna muška škola Šijana: Broj djece 236, ocjenjenih 225, neocjenjenih 11, promaknutih s odlikom 84, prvim redom 137, skupa 171; nepromaknutih 54. Postotak uspjelih 76 po sto, neuspjelih 24 po sto.

Trorazredna ženska škola Šijana: Broj 179, ocjenjenih 172, neocjenjenih 7, promaknutih odlikom 28, prvim redom 107, skupa 135, nepromaknutih 37. Postotak uspjelih 78 po sto, neuspjelih 22 po sto.

Dvorazredna mješovita škola Kastropola: Broj djece 96, ocjenjenih 93, neocjenjenih 3, promaknutih odlikom 16, prvim redom 67, ukupno 83, nepromaknutih 10. Posto tak uspjelih 89 po sto, neuspjelih 11 po sto.

Dvorazredna mješovita škola s usporednicom Kastanjer: Broj djece 165, ocjenjenih 158, neocjenjenih 7, promaknutih odlikom 84, prvim redom 95, skupa 129, nepromaknutih 29. Postotak uspjelih 82 po sto, neuspjelih 18 po sto.

Jednorazredna mješovita škola Verudа: Broj djece 54, ocjenjenih 48, neocjenjenih 6, promaknutih odlikom 8, prvim redom 28, skupa 36, nepromaknutih 12. Postotak uspjelih 75 po sto, neuspjelih 25 po sto

Kako se vidi, napredak je uobće dobar, a u nekim školama dapače izvrstan. To nam je najboljim jamstvom uspjeha naših škola i za budućnost.

Sveukupni broj djece, koja su pohadjala ove godine Družbine škole, na koncu školske godine iznosi 730. Liepi je to broj ali bi morao i mogao biti barem dvaput toliki, kad ne bi mnogi i mnogi hrvatski roditelji svojom djecom punili tudjinske škole. Neki se izgovaraju, da u družbinim školama nema mjesta, jer da su i onako prepune. Istina je to, i mi se veselimo toj istini, jer dokazuje, da je u Puli velik broj našega pomlatka — uzdanice naše. Medjutim Družba nastoji, u koliko joj sredstva dopuštaju, da zadovoljava našim školskim potrebama. Eto, ove godine dobismo dvije nove škole, a za sliedeću godinu idemo jedan veliki korak napred: otvorit će se nova dvorazrednica u Velom Vrhu, škola na Kastanjeru proširit će se na četverorazrednicu, a ona u Verudi na dvorazrednicu. Sada tek do naših ljudi stoji, da svojom djecom napune sve te školske zgrade. Mi ne ćemo, kao naši protivnici, da u našim školama raznarodjujemo tudju djecu; mi tek tražimo, da *naša* djeca idu u *naše* škole. I sramota će biti našim ljudima, ako broj djece u hrvatskim školama sliedeće godine ne predje 1000. Dani i mjesta upisivanja za dojduću školsku godinu bit će na vrijeme objavljeni, a medjutim očekujemo od svih hrvatskih roditelja, koji imadu djece za školu, da iste upišu u narodne škole.

Sastanak pouzdanika Političkoga Društva u Roču.

I sama narav bila je s nama dne 23. ovoga mjeseca, kad se poslie podne obdržao sastanak pouzdanika Političkoga Društva iz mjesne obćine Roč u Roču. Noć prije i skoro cielo ono jutro je kišilo, te smo se bojali, da će nam nevrieme sve pokvariti, a kad tamo, još prije podne ogranulo žarko sunce a pala kiša ohladnila je zrak, te polila ceste, tako da je bilo baš ugodno hoditi, te se mnogobrojni narod odazvao pozivu Političkoga Društva i pohrlio na sastanak u gostionu I. Martina u Roču.

Sastanku je predsjedao predsjednik Političkog društva g. dr. D. Trinajstić. Sastanku su prisustvovali i narodni zastupnici Fran Flego, I. Sancin, župnici Ražička i Flego, te više učitelja. Više svećenika se ispričalo, jer su bili zaokupljeni istodobnim svećeničkim sastankom u Brdu (Plomin).

Sastanak je tekao u najboljem redu. Predsjednik je protumačio narodu svrhu Političkoga Društva, osobito svrhu sadašnjeg pokreta. Bavio se narodnim zastupstvom u Beču i u pokrajini. Osvrnuo se obširno na dogadjaje zadnjih godina, kad je talijansko nasilje prevršilo svaku mjeru, te se svi hrvatsko-slovenski zem. zastupnici moraju držati gesla: sve za obraz a obraz ni zašto.

Liepo je po pučku govorio, nar. zastupnik Fran Flego. U dugom govoru, popraćenom finim humorom, dotaknuo se naš Flego i narodnih mana, osobito mane prekomjernoga pića, što je uzrok mnogo naše nevolje, ne samo pojedinaca, nego naroda u obće. Govorio je Flego o našem narodnom biću. Mi govorimo hrvatski jezik, te smo radi toga Hrvati, i s našim hrvatstvom moramo se ponositi. Svaki se najzadnji talijanski pekljar ponosi sa talijanstvom, nemojmo dakle ni mi zatajivati što je naše. Tumačio je narodu moć organizacije i kako svaki može lahko postati član Političkoga Društva, jer nije baš teško odkinuti dvie krune na godinu, kad dobro znamo, koliko se hiljada potroši na nepotrebne stvari, kao na prekomjerno piće, na duhan itd.

Narodni zastupnik Sancin izvjestio je o radu zem. zastupnika i o dugom nesazivu sabora te o prilikama u kulturnom vijeću.

Gosp. Maljavac, obć. tajnik predložio je na glasovanje razne rezolucije, jednake onima, prihvaćenim na sastanku, dne 16. 7. u Buzetu.

Govorili su još župnik iz Roča veleč. g. Ružička, preporučujući svima, da pomno sliede naputke i nauke, koje su čuli, te neka se svi oduševljeno primu narodnoga posla. G. A. Belanić istrakao je nadu u bolju našu budućnost, dok nam bude naš narodni kvas — naše seljačtvo čim bolje gospodarski jako i duševno zdravo.

Slijedio je predlog pouzdanika u pouzdaničko vieće, te se tom prilikom izmijenilo više misli i povela rasprava o raznim pitanjima.

Nakon toga je predsjednik Političkoga Društva zaključio ovaj u istinu lijepo ispali sastanak.

Red je sada na našim ljudima u Roču, da njeguju posijano sjeme, neka ono urodi dobrim plodom.

Novi rat na Balkanu.

Pula, 30. julija 1913.

Sa ratišta nema više krvavih viesti o sukobima, tek dolazi još do malih okršaja izmedju Grka i Bugara. Na ostalim bojištima nastalo je primirje.

Mirovni delegati su odputovali u Bukarešt, gdje će se voditi pregovori o miru, koji su započeli danas. Ima velike nade, da će mir biti sklopljen još ovaj tjedan. Srbski zahtjevi biti će prihvatljivi za Bugarsku, jedino bi zahtjev ratne odštete mogao naići na odpor. Srbi će pri mirovnim pregovorima zahtjevati od Bugara, da se ispune ovi uvjeti: da se Srbiji prepuste sva područja što ih je srpska vojska zaposjela u zadnjem ratu. Osim toga da se provede regulacija stare srpsk. medjo i da Bugarska plati ratnu odštetu.

Glede grčkih zahtjeva se govori, da će biti teški i da je grčki ministar predsjednik Venizelos izjavio, da se Grčka ne može odreći Kavale. Točne uvjete mira podati će srpski i Grčki delegati na sutrašnjoj konferenciji.

Bugarska stoji na stanovištu, da bi bukareški dogovori imali provizorni značaj, a da postanu pravomoćni tekar onda, ako je potvrdi Europa. Bugarski delegati zastupat će takodjer mnienje, da o onim točkama, o kojima ne bude postignut sporazum, neka rasudi Europa.

U ovom sporu igra do sada veliku ulogu Rumunjska. Koliko se može do sada prosuditi, postupak Rumunske je do cada pošten i pravedan, jer hoće da se sklopi pravedan mir za svih.

Turska je bila u svom napredovanju bez odpora sa strane Bugarske prodrla preko stare bugarske medje. Ali je brzo uvidila ozbiljnost i pogibelj tog koraka, pak je brzo povukla svoje čete iz Bugarske. Razumije se po sebi, da Turci, po starom običaju, kudagod prolaze uništuju sve ognjem i mačem, koljuć nemilosrdno kršćansku raju, starce i djecu. Uza sve opomene Europe Turska neće da zapusti Drinopolje i krajeve u Macedoniji. Europa jadna nema valjda moći, da turskog divljaka istjera iz krajeva, koje su joj balkanski saveznici uzeli, niti ugleda da prisili Tursku da poštuje londonski mir. Europa o tome komodno drži konferencije što da učini s Turskom, a dotle Turčin ubija i muči kršćansku sirotinju. Tako se Europa do danas još nije odlučila na odlučan korak proti Turskoj. Europejski diplomati spremaju se tekar da sastave notu, u kojoj će pozvati Tursku da povuče

svoju vojsku iz Macedonije do iza linije Enos-Midija, naime iza granice koju je odredio Londonski mir. Ako Turska i na tu notu ostane gluha, onda će europski diplomati opet vićati što će učiniti proti Turskoj. Pa da će ih Turska slušati!

No s druge strane dolazi utješljiva viest, da će Rumunjska istjerati Turke iz Drinopolja i Macedonije sa silom, ako se Turska ne makne još na vrieme. Dapače se balkanske države groze, da će zauzeti Carigrad i Turčina sasma otjerati iz Europe, ako gu budu primorani sa vojskom tjerati iz Macedonije. To bi bi bilo najpametnije, da se tako barem jedan vječni kamen smutnje ukloni iz Europe.

Tako je položaj na Balkanu još uviek nejasan i danas se još ne može uz tolika prijašnja iznenadjenja proreći, što može nastati iza sklopljenoga mira.

Nadajmo se ipak, da neće balkanske države srtati iz jedne pustolovine u drugu te će se opametiti i učvrstiti trajan mir za uredjenje i rehabilitiranje svoje izgubljene snage. A silne žrtve i zahtjevaju, da trajni mir povrati nastale štete.

Interpelacija

zastupnika Matka Mandića i drugova na Njeg. Preuzvišenost gosp. ministra bogoštovlja i nastave i na Njeg. Preuzvišenost gosp. ministra za poljodjelstvo.

Pokrajina Istra je, kako je poznato, skoro izključivo poljodjelska zemlja. U gradićima imade doduše nešto trgovine i obrti ali seosko pučanstvo, a i ono mnogih gradića bavi se većinom samo poljodjelstvom. Za dobro uspjevanje poljodjelstva hoće se, kako je opet poznato dostatan broj domaće životinje t. j. volova, konja, svinja, ovaca itd. i to djelomice radi gnoja a djelomice radi različitih poljodjelskih radnja. Hoće se dakle umnog i ustrajnog marvogojstva, koje je glavnom polugom svim skorom granam poljodjelstva.

Racijonalnog marvogojstva ne može pako biti tamo, gdje ne ima osim ostaloga i dostatnog broja živinara ili živinoliečnika, kojim se može poljodjelac bez izvanrednih troškova u svakoj potrebi za pomoć uteći. To vriedi osobito za pokrajinu Istru, gdje vladaju na žalost skoro čitavu godinu u jednom ili drugom kotaru kužne bolesti, na jednoj ili drugoj vrsti domaće životinje. Domaćih pako živinara, koji bi temeljito poznavali zemlju i narod, njegove zle i dobre strane, njegovu ćud, napose njegov jezik, ima tamo veoma malo. Skoro svi živinari u našoj pokrajini kod središnje vlade u Trstu i kod zemaljskog odbora u Poreču, kod c. k. kotarskih poglavarstva, jesu ogromnoj većini stanovničtva Istre i to poljodjelskog stanovničtva, po rodu, jeziku i čuvstvu tudji.

Za visokoškolce iz Istre, koji se posvećuju živinarskoj struci, ustrojila je c. kr. vlada 4 štipendije. Medju ostalim uvjetima, koje se traži u odnosnom natječaju za te štipendije, zahtjeva se od molitelja, da poznade u govoru i pismu oba zemaljska jezika, t. j. hrvatski ili slovenski i talijanski jezik. Od tih štipendija za živinarske učenike ne uživa sada ni jedan Hrvat ili Slovenac Istre ni jednu, već je uživaju sami Talijani, premda ne poznaju zemaljskih jezika. Ovim bijaše dostatna protekcija kojeg državnog ili zemaljskog zastupnika talijanske narodnosti ili koje visoko položene osobe iz Primorja ili u najboljem slučaju kakva lahko stečena svjedočba talijanske realne gimnazije u Pazinu odnosno očitovanje kojeg profesora, o tobožnjem znanju hrvatskog ili slovenskog jezika dotičnog molitelja.

Ove godine bijaše takodjer razpisana jedna štipendija za kandidate živinarske nauke iz Istre. Izmedju molitelja bio je jedan Slovenac i jedan Talijan iz Pule. Prvi siromak poznaje temeljito oba zemaljska jezika, dočim ih ne poznaje Talijan, *što je i sam priznao*, premda ima nekakvu svjedočbu o tom, koju je na lahku ruku stekao. Štipendiju je uzprkos tomu dobio rečeni Talijan.

Obzirom na sve ove činjenice, stavljaju podpisani na Njegovu Preuzvišenost gospodina ministra za bogoštovlje i nastavu odnosno na Njegovu Preuzvišenost gospodina ministra za poljodjelstvo sliedeći upit:

1. Je li Vašim Preuzvišenostim poznato, da je u Istri nestašica hrvatsko-slovenskih živinarskih liečnika?

2. Kako opravdavaju Vaše Preuzvišenosti činjenicu, da se podjeljuje štipendija kandidatim živinoliečničtva iz Istre, koji ne odgovaraju zahtjevima odnosnih natječaja, prdmda, imade molitelja, koji tim zahtjevima posve odgovaraju?

3. Hoće li Vaše Preuzvišenosti u buduće nastojati, da se kod podieljivanja rečenih štipendija strogo pazi na uvjete istaknute u odnosnim natječajima i da bude takodjer za slavensko poljodjelsko stanovničtvo Istre poskrbljeno za dostatan broj živinoliečnika?

U Beču, dne 12. junija 1913.

(Sliede podpisi).

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

„Gršković-eva ulica" u Osieku. Na šem četrdesetgodišnjem predplatniku i užem zemljaku, gospodinu *Mati Gršković*u, umirovljenom kr. gimnazijalnom ravnatelju i bivšem kr. zem. školskom nadzorniku, izkazao je grad *Osiek* putem svoga zastupstva osobitu počast, prozvavši jednu od glavnijih osječkih ulica »*Gršković-evom ulicom*«.

Gosp. Mate Gršković rodom je iz Vrbnika na otoku Krku. Ravnajući preko četvrt vieka kraljevskom velikom gimnazijom u Osieku i obnašajući dugo vremena čast osječkog gradskog zastupnika, stekao si je naš vriedni zemljak velikih zasluga za grad Osiek i prosvjetu cielog tamošnjeg kraja. Gosp. Mate Gršković obitava već dvadesetak godina sa svojom porodicom u Zagrebu, te i u svojoj visokoj starosti osobito živim interesom prati herojsku borbu hrvatskoga naroda u Istri, kome je u mladosti svojoj bio jednim od prvih buditelja. Našem dičnom zemljaku najsrdačnije čestitamo na tom riedkom odlikovanju!

Posebni vlak iz Pule u Postojnu. Dne 3. augusta t. g. biti će u postojnskoj jami (špilji) velika pučka zabava. Tom prilikom odlazi iz Pule u Postojnu posebni vlak, koji će voziti uz pol cielne. Taj vlak stati će na svim postajama do Divače kao i redoviti osobni vlakovi. Odtazak iz Pule u 8·28 s. u jutro, dolazak u Divaču o podne, gdje će se objedovati, a dolazak u Postojnu u 3·40 s. po p. Odtazak iz Postojne u 8·30 s. večer.

Mrzle krpe! Prošlog ponedjeljka obolio je opasno „dr. Srečko Agostini, 24 godine neprekidno liečnik bolestničkih blagajna, ne sin, ne rodjak, ne prijatelj, ne štovatelj tata občine". Oko podne, kad je najjača pasja vrućina, upalio mu se tako mozak, da su mu morali staviti mrzle krpe na glavu, što radi opreza čine sada svaki dan, jer mu je glava odviše usijana i da mu se odviše ne upali. Jadnik je odatle ovih dana odviše fin, uljudan i kulturan. — Uzrok bolesti treba tražiti u odviše velikom učenju, prevelikoj kulturi (razumije se: talijanskoj!) i dubokom liečničkom znanju. Zato su se za njime, kao učenom liečniku uviek jagmile samo bolestničke blagajne, te nije imao prilike obilaziti svietom trbuhom za kruhom, čime je osobito talijanskom pučanstvu oduzeta mogućnost uživati blagoslovljene plodove tog vrstnog i učenog liečnika. Satrijte se vi hrvatski liečnici: čarlatani, kotlokrpe! Zato „dr. Srečko Agostini, 24 godine neprekidno liečnik bolestničkih blagajna" itd. itd., posvećuje svoje umne sposobnosti i veliko liečničko znanje samo slavenskom pučanstvu, koje mu za uzdarje rado puni njegov tobolac, te bismo vrlo žalili, kad bi se slavensko pučanstvo otreslo tog učenog liečnika, koji Slavenima preporuča dupače šintare i konopac za ljekariju. Do toga je dr. Srečko došao valjda velikim učenjem i napornim istraživanjem i svojom dvietisućgodišnjom hiperkulturom. Pa da to nije ljubav i skrb do slavenskih bolestnika!

Natječaj za šintara. Kod jedne bolestničke blagajne otvoren je natječaj za šintara. Isti mora biti akedamički naobražen po talijanskoj dvietisućgodišnjoj kulturi i osobito vješt u baratanju konopcem. Vidi pobliže oglas u „Giornalettu"!

Hrvatska Čitaonica u Premanturi priredjuje dne 10. augusta t. g. zabavu sa predstavom. Potanji raspored javit ćemo u narednom broju.

Iz Premanture. Ulovila ga groznica, sav se trese. Nema više škara da strize po miloj volji, pa u svojoj ljutini hvata se pera i papira te prosvjeduje „energicamente" već po stoti uut. Ali dà; ne koristi.

Danas je ovdje na sjednici, sutra se već žuri u Pulu, pa u Poreč i svagdje se čuje vika: „Io protesto energicamente". Sve ne pomaže; škare ne može da dobije.

Izabere drugi put; i evo najednom u puljskom smetlištu članak pod naslovom „Un amministrazione modello". Koliko je zlobe u tom članku izrigao, možemo pojmiti samo mi, koji dobro poznajemo prilike ovoga sela i stanje naše administracije i . . . . . karakter dopisnika.

Iza kako je u upravnom vieću većina zastupnika Hrvata, bio je u pogibelji lijepi premanturski zvonik, da ga pandže mačaka ne raznesu; bila je u pogibelji škola, da se ne sruši u gromaču pod težinom hrvatskoga nadpisa; bio je u pogibelji don Mattich „egregia e distinta persona . . . . . che seppe guadagnarsi la stima generale e le simpatie non solo dai promontoresi ma della cittadinanza di Pola e di quelle città vicine". Dalje je u pogibelji novac občine Premantura, da ga ne bi tkogod proždro bez dopisnika.

Iza kako je većina hrvatska u upravnom vieću, mnogo straha morao je da pretrpi vrt stora Tonina, bojeći se, da mu občinski dud ne uzme energiju, koju je primio od svog gospodara.

A stara naša slavenska lipa! Sva je već posjedila, te se još i danas trese od bojazni, da ju nemilosrdna hrvatska većina na predlog Tonina ne baci sa njenoga kamenitoga prijestolja, kao da je ona tužna kriva, što ljudi ne će da za nje kupe cviet za čaj. Sve, sve trpi i tesko osjeća hrvatsku većinu u premanturskoj administraciji, ali više nego li zvonik, dud i lipa osjeća je naš „gudalo".

Dopisnik „Giornaletta" veli, da na ovoj občini vlada veliki nered, usljed kojega se čovjek nikako ne može snaći, a čime se i mi djelomice slažemo, jer bi morala i ta hrvatska većina već jednom uvidjeti, da je nužno, da se nabavi jedna željezna košulja, koja će se na dopisnika „Giornaletta" skoro morati navući.

Sokolske slavlje u Medulinu. U nedjelju 27. t. m. slavio je medulinski „Hrvatski Sokol" svoj prvi javni nastup kao Sokol te se može zaista ponositi sa polučenim uspjehom.

Već prije podne, za crkvenog obhoda, pokazalo se je uz Sokolsku glazbu 40 sokola i sokolića, koji su baš zadivili mnogobrojni svjet, štono je kao svake godine dohrlio na „Jakovlju" u Medulin.

Ali pravo slavlje bilo je tekar poslije podne na gumnu u „Dažijonu", u sjeni starih ulika, na zelenoj travi. Sokolska je glazba najprije, obišav mjesto, išla na more po braću Premanturce, kojih se dovezlo preko stotine sa tamburaškim zborom. Kad je povorka stigla na mjesto zabave, bilo se tamo sakupilo već mnoštvo svijeta, domaćega i nadošlog iz okolišnih mjesta, naročito iz Ližnjana, Pomera, Pule, Alture i Šišana. Vježbe sokola pod vodstvom vodje brata Jure Kirca bile su izvršene sa zamjernom točnošću, u divnom skladu; te smo se svi čudili, kako su ti mladići mogli dotjertia do onolike savršenosti u vježbanju. Ali eto dokaza, da dobra volja i požrtvovnost znade svladati sve zaprieke!

Takodjer vježbe pomladka (26 djećaka) pod vodstvom brata Josipa Kirca, zadivile su mnoštvo gledalaca, te se je mnogo očiju orosilo od milinje, gledajući onu krasnu kitu nadobudne mladeži, kako uredno i skladno izvadja svoje vježbe.

Sviet je uživao i često davao oduška svojim čuvstvima burnim pljeskanjem i odobravanjem. Glazba je pratila vježbe i svirala inače, a premanturski tamburaši odigrali su takodjer njekoliko komada. Uz duševno uživanje odbor je poskrbio takodjer za tjelesno, te je prigodna gostiona davala svakojake okrepe. Šaljiva tombola te izbor krasotica doprinjeli su takodjer u dobroj mjeri živahnosti zabave.

Sve u jedno složiv, mora se reći: baš divno!

Na odboru je, da u Medulinu bude više takvih i sličnih zabava, koje učvršćuju duh i tielo te podižu narodni ponos.

Darovi za Narodni blagdan. Nadalje primismo K 70·70, koju svotu sakupiše u Barbanu prigodom Narodnog blagdana. Iz obširnog iskaza prinosnika razabiramo da je doprinielo za Družbu u liepom broju ne samo pučanstvo grada Barbana nego i okoliśna mjesta. Živili rodoljubni darovatelji!

Pazinski kotar

Iz Pićanšćine. Željno sam očekivao svaki broj dične „Naše Sloge" misleć, da će se koji štogod oglasti i opisat proslavu Narodnog blagdana kod nas, budući to nitko učinio nije — hoću to objaviti, da ne bi sviet diljem naše mile Istre mislio, da narod Pićanski spava duboki san, već da vide, da se i ovdje budi narodna sviest. Na dan sv. Cirila i Metoda odsluženа je kod sv. Katarine služba Božja, kojoj je prisustvovala školska mladež sa svojim učiteljem a bio je i liepi broj našega naroda, što je časno i hvale vriedno. U večer palilo se krieśove po cieloj Pićanšćini u slavu svete braće Cirila i Metoda.

Sliedećeg dana već za zora skupilo se domaćeg i susjednog naroda toliko, da ga nije dugo vremena bilo toliko kod sv. Katarine, da taj narod, koji je željan nauke i poduke, čuje koju o našim sv. apoštolima i o uzorima vjerskim i narodnim. Uz domaćeg g. učitelja prisustvovao je sv. misi i vrli nadučitelj Pićanski g. Zidarić Vinko. Gosp. kapelan Žigutić ocrtao nam liepim riečima život i djelovanje sv. braće za proširenje sv. vjere medju Slavenima a napose medju našim narodom, preporučiv svima, da po njihovom primjeru ostanemo vjerni Bogu i narodu. Na to g. Zidarić prozbori narodu o sv. braći obzirom na našu prezasluženu Družbu. Zašto je ustanovljena i kako živi jedino o narodnim darovima. Postavlja škole u ona naša mjesta, gdje bi naši dušmani htjeli odhrodriti naš narod i stvoriti janjičare. Predočuje narodu, kakav dobitak ima Družba od raznih proizvoda kao žigica, cig. papira itd. Toplo preporuča svim i svakomu, neka rabe samo naše žigice i ostalo, jer time doprinašaju dar domu na oltar. G. učitelj Dukić preporuča prisutnim knjižicu narodni blagdan" a onda se bez nagovaranja dragovoljno sakupila svota od K 91·50 h što je doduše malena svota ali za naše prilike dosta liepa — a uz to — početak je!

Porečki kotar

Iz Lovrečice. *(Još od Umaškog mandarinata.)* Ovdješnje „Zabavno Društvo Sloga“, mislilo je dne 6. t. mj. obdržavati zabavu s plesom u korist Družbe. Zabava imala se obdržavati u Babićima u dvorani g. Augustina Babića. Istoga dana imala se obdržavati konstituirajuća skupština Legine podružnice u Lovrečici.

U subotu dne 5. t. mj. dobi „Zabavno Društvo Sloga“ dekret od občine Umag, kojim nam dekretom famozni Manzutto „per viste di ordine pubblico“ zabranjuje obdržavanje zabave s plesom. Odmah smo poslali jednog društvenog odbornika na kotarsko poglavarstvo u Poreč, da tamo protestira. Lieno je naš čovjek pošao u Poreč, ljepše se povratio, naravno ne opravivši ništa. Sve u ime javnog mira! Ta javni bi mir i red bili sigurniji, da je fam. Manzutti dozvolio i nama obdržavanje zabave, tim više, što bi se naša zabava obdržavala u Babićima, druga u Lovrečici. Jedna stranka bila bi u Babićima, a druga u Lovrečici, jedna daleko od druge! Čujte sada ovu!

Famozni Manzutto brani nama obdržavanje zabave „per viste di ordine pubblico“, koji je razlog neosnovan, dok občinskoj glazbi iz Umaga dozvoljava da prolazi izazivajući i vriedjajući narodni osjećaj kroz čisto hrvatska mjesta, kao što je sv. Ivan, Križine. Občinskoj (talijanskoj) glazbi dozvoljava obhod po hrvatskim mjestima, da plaćena fukara iza nje urliče i galami svakojake prostote i uvrede na hrvatski narod i njegove svetinje. To se sve zbiva u ime Manzutovog mira i reda, jer je napereno proti našemu narodu, a c. k. politička oblast u Poreču sankcionira te lopovske odredbe umaškog mandarina. Zar moraju ljudi mirno slušati, da se u Sv. Ivanu više „merda per i Croati“.

Svima je jasno, da Manzuttu nije ni najmanje stalo do javnoga mira i reda, već je njemu stalo da zaprieči hrvatsku zabavu, koja se je imala obdržavati u korist Družbe. Ali jasno to nije političkoj oblasti u Poreču, zato i čini Manzutto sva ta nasilja i nedjela proti našemu narodu. Mi ne znamo više, da li obstoje još više oblasti, ili je Manzutto sam vladar? Tu smo kao u Italiji. Njima je slobodno pjevati razne iredentističke pjesme i javno vikati: „Viva Istria italijana colla Italia“, Viva Italia“ i slično, dok se nama brani i svaka najnedužnija zabava, dok se nama brani izvještavanje narodne trobojnice na pučkoj školi, sve to u ime javnog mira! Već i prosti seljak kaže, da smo kao u Italiji i da u Poreču sjedi talijanski prefetto a ne austrijski k. k. Bezirkshauptmann! Stoga pitamo, gdje su i za nas više oblasti, gdje je za nas c. k. poglavarstvo, gdje je c. k. namjestničtvo? Kada će austrijske oblasti ustati na obranu svojih hrvatskih državljana, da već jednom stanu na put tim talijanskim skandalima i bezsramnostima! Tu se više ne da podnositi talijanskog zuluma, a kad se prelije prepuna gorka čaša, moglo bi i slabo svršiti. U narodu vrije, jako vrije, a nije ni čudo, jer njegovo hrvatsko srce kuca za svoju habsburšku dinastiju, te neće dopustiti, da se ovi dielovi odtrgnu našemu caru i kralju, o čemu rade naši Talijani javno i tajno.

Pozivljemo više oblasti, da odmah učine kraj tim skandalima, prozonstvima i protuzakonitostima, koji se zbivaju s našim narodom.

Upozorujemo i naše zastupnike na nesnosno i očajno stanje našega naroda u ovim stranama!

Narodni blagdan u Fuškulinu kod Poreča. Kako po svim selima širom Istre, tako se i kod nas proslavio narodni blagdan sv. apostola Cirila i Metoda.

U oči toga dana veselo slavljenje zvonova navješćivalo je sutrašnji blagdan. Na sam dan vijale su se po kućame narodne zastave. U 10 sati bila je svečana misa, koju je odpjevao naš mjestni župe-upravitelj uz sudjelovanje naših seoskih pjevača, koji skladno uz pratnju harmonija odpjevaše figuratnu misu „Barocci“ uvježbanu od našeg pastira.

Prisustvovalo je sv. misi mnogo naroda i sva školska djeca uz pratnju svoje učiteljice. Iza evandjelja protumačio je naš župe-upravitelj narodu znamenitost blagdana i ocrtao život sv. braće. Iza mise odpjevaše školska djeca jednu pjesmu u čast ss. slavjanskih apoštola.

Oko 3 sata po podne sakupio se liepi broj župljana, pa su sa našim mališima najvećim veseljem i zadovoljstvom otišli iz Fuškulina, da posjete svoju zapuštenu braću u susjednim selima: Valkarin, Mušalež i Vrvare. Na večer se svi veseli i zadovoljni vratismo kući da zapalimo krijesove i time pozdravimo i dalnju našu braću, te joj naznanimo, da nas ima ćak i na zapadnoj obali Jadranskog mora, na vratima našeg dušmanina.

Osim moralnog užitka nije zaostalo ni materijalnog dobra, jer se je tom prilikom sakupio liep darak za našu Družbu. Zavidnom požrtvovnošću i ljubavlju sakupio je učenik Matko Jurković izmedju školske djece K 20·17. Velikim oduševljenjem razproduli su nekoji učenici Družbine škole 110 knjižica „Narodni blagdan“. Naša učiteljica Ruža Ružić sa gdjicom Justinom Miloš sakupile su po selima K 67·42.

Novac je odposlan Nar. Zajednici u Opatiju u ukupnoj svoti od K 98·50.

Narodni blagdan u Materadi. Eto nam je već druga godina, što nam zasja istočna zora, koja nam je sagradila nerazrušivu kulu t. j. školu Družbe sv. Ćirila i Metoda, koja će naše materinsko zlato očuvati od tudjinstva.

Pošto smo i mi sinovi te siromašne Družbe, nastojali smo, da i ove godine u Materadi dne 5. o. mj. proslavimo narodni blagdan sv. Ćirila i Metoda, koja imena nosi naša vriedna Družba.

Istog dana usred sela Jurečani vijala se na prozoru škole naša hrv. trobojnica, koja nas je cio dan opominjala na ukradjenu nam i još ne povraćenu hrv. trobojnicu od naših par renegata. U 8 i pol sati bila je služba božja, kojoj su prisustvovala djeca Družbine škole sa svojim učiteljem i učiteljicom, te još nekoliko naših ovdašnjih narodnjaka.

Istog dana poslie podne krenula su djeca sa svojim učiteljem i učiteljicom u pratnji naseg narodnjaka I. K. iz Materade u Kaštel, da sprovedu narodni blagdan u što ljepšoj zabavi i veselju sa svojim sudrugovima, koji polaze Družbinu školu rečenog mjesta. Na povratku iz Kaštela pjevala su djeca vesele pjesme; te prije nego što su dospjele svojoj kući, vidjela su, kako njihovi svjestni oci i braća pjevajući narodne pjesme pale krijesove na čast i slavu sv. Cirila i Metoda.

Sliedeći dan iza evandjelja držao nam je naš župe-upravitelj velč. g. Vranjac krasan prigodni govor o radu sv. braće, te uobće o ćirilometodskoj ideji za ujedinjenje svih Slavena u kat. crkvi.

Niz toliko godina, što obstoji naša crkvica, ipak se našao jedan. svećenik, koji nam je protumačio prvi puta o našoj sv. braći, to možemo kazati, da smo tek sada upoznali, što su bila naša sv. braća: ne trgovci, koji su putovali po svietu trgujući robom od mjesta do mjesta, kako su nam to znali više puta pripovjedati naši narodni neprijatelji, već apostoli slavenske crkve, sijući riec božju u našem slavenskom jeziku.

Na osminu sv. braće priredilo je naše omladinsko društvo „Hrv. Zvienda“ u korist naše Družbe zabavicu. Neopisivo je veselje i skladnost vladalo za vrieme zabave sve tamo do 12 i pol sati, tako da nije trebalo ni žandarma niti policije.

Predsjednik omladinskog društva zabavljao nas kratkim govorom: što je Družba i koji je njezin rad? Čisti dobitak zabave jest K 41·63. Otvorilo se dvije škrabice, u kojima se našlo K 7, a djeca Družbine škole dala su što za učila, a što na dar svega K 14·46.

Rasprodalo se ovdješnjoj mladeži 50 knjižica „Narodni blagdan“ poslane od Narodne Zajednice“.

Cjelokupna svota od K 86·09 poslana je našoj Nar. Zajednici u Opatiju. Živili Materačani! Ne bojte se lažnjivih Talijana

Koparski kotar

Veli Mlun. U nedjelju dne 8. augusta t. g. biti će glavna skupština podružnice Družbe na otvorenom. Početak u 4 sata po podne. Pozivlju se prijatelji Družbe i svi rodoljubi, da dodju na tu skupštinu.

Franina i Jurina

Jur. Dobar dan, Frane!

Fr. Bon giorno!

Jur. Ča si već pozabli govorit po slavinsku, da govoriš: bon jorno?

Fr. Mi no xe slavo, mi xe talian de Lovrečica.

Jur. Ben, kad si taljan, reci mi, kako gre vaša kalabreška baraka u Lovrečici?

Fr. Tutto ben! Noi gavemo la podostaria, i siori, e adesso gavaremo anche la „Lega Passionale“.

Jur. Povidaj mi malo, kako je bilo onaj put, kad ste bili vi kapurioni na onoj šeduti u Poreču?

Fr. Tutto bel. Avevimo isti i piti quanto che volevimo e put tamo i natrag, tutto za nis. Ga pagà tutto i siori.

Jur. A kako to, da su van sve sijori platili.

Fr. Pulito! A mi i me da de tutto anche bori i me da, solo che zigo per la patria!

Jur. Ma će se i šijorima jedanput osušiti ti žepi!

Fr. Mai più! Fina che avemo noi quella cassa forte che xe a Umago, mai più no se farà osušiti le scarselle dei siori.

Jur. Znamo, znamo, da ste manjoni, ma te vam po malo kalati krila.

Fr. No, no, caro mio Jure, no ne farà kalati le krila cosi presto! Cossa no ti ga visto nedilju prid crikvom come che zigava nostro Gigantorio, a? Quel xe propio un mus-cardin. Fio mio, mi ga passà tutta la Calabria, e fra tutti i giovanotti calabresi non go visto un compagno come che xe el Gigantorio.

Jur. E ni triba ne, da mi to povidaš, znamo mi i brez tebe, da je on jedan veliki, veliki Kalabrež.

Fr. Si, si, fio mio, compagno Calabrese non ti ga visto.

Jur. A reci, Frane moj, kako je pasa naš socialista u Trstu?

Fr. E, fio mio, bisogna dir la verità, la el ga ciapà coppe.

Jur. Bržan stari, a ča su mu gori rekli?

Fr. I lo ga domandà: „Chi ve ga manda?“ E lu ga ditt: „Mi xe manda dei comunisti!“ E lori i ghe ga ditto: „Vu se conturbator de San Lorenzo, poco me sta de cazzar ve in buxo!“ Cosi i ghe ga ditto, e el povero vecio el ga fatto stisnuti el rep fra le gambe, e l' se la ga mocà!

Jur. Ka takada! Ki pod drugim jamu kopa sam u nju pade! Dobro mu stoji! Če se ben navaditi pameti!

Fr. Lu xe bon omo e tutto, ma el ga la lingva come la krava el rep!

Jur. Brižni vi, po svuda dobivate takade, ma anke imaju pravo, da vas takivaju. Bi te htili biti Talijani, a ne znate njanke govoriti talijanski. Za kega vranića pak držite sa šijorima?

Fr. I siori i ne da de tutto! Chi ne darà se no ne da i siori.

Jur. Šijori će vam pojisti anke puntine, ke imate na postolih. Ma reci, ča vam daju ti šijori?

Fr. Fio mio, de tutto i ne dà. Adesso i ne ga ditto a Umago che i ne farà anche el molo a Lovrečica.

Jur. Dosta, dosta, finimo ju! Sad komać vidim, da si šturlav kaj tovar!

Fr. Chi? Mi sturlav come tuo tovar?

Jur. Ja, ja, moj Frane, ti i sva tvoja kompanija! Kako češ, da nam Umagiži dadu molo? Ne znaš, da, ako bi nam učinili molo u Lovrečici, mi bimo njin uzeli više od po komercija. Oni te se zubima i noktima tući kontra temu, da mi dobijemo molo!

Fr. E pur i ne ga ditto che i ne farà el molo.

Jur. Oni van govore to, aš vide da sto još slipi, da još niste progledali, i s tim vas žele još bolje zaslipiti, samo da držite za njihov partit i njim punite žepe!

Fr. Per baco ti ga rajon! Quando che xe cusi, cambiaremo subito la bandira.

Jur. Tako, tako, ti je Frane moj! Mi treba da se svi složimo kontra Umagu i da sami iščemo svoje pravice.

Fr. Cosi la xe!

Jur. Za danas je Frane dosti; ja moram pojti! Zdravo! Živio!

Fr. Živio! Živio!

Razne primorske viesti

Slovensko-hrvatski katolički kongres u Ljubljani. Od 23. do 27. augusta t. g. obdržavat će se u Ljubljani slovensko-hrvatski katolički kongres. Za taj kongres, koji će biti veličanstvena i znamenita manifestacija katoličke misli hrvatskoga i slovenskoga naroda, čine se velike pripreme, kojima će biti učestnicima dana prilika da se upoznadu i sa bielom Ljubljanom i drugim kulturnim i gospodarskim stečovinama bratskog slovenskoga naroda. Službeni glavni program kongresa već je ustanovljen, iz kojega vadimo glavne točke:

Dana 23. kolovoza, u subotu, biti će skupština katoličkoga slovenskoga narodnoga djačtva i vježbe „Orlova“. U velikoj dvorani hotela „Union“ priredit će se iza toga veliki i svečani komers u počast pridošlim gostima iz slavenskih zemalja.

Dana 24. kolovoza u nedjelju sabrat će se u sedam sati u jutro društva, korporacije i drugi učestnici sastanka na Poljanskoj cesti blizu domobranske vojarne, za tim pred ljudskim domom na vrtu Alojzijevišća, na Elizabetinoj cesti i u susjednim ulicama. U osam sati u jutro dolaze svi ovi sa stajališta na kongresni trg, gdje će se čitati sv. misa u prisutnosti svih slovenskih i hrvatskih biskupa.

Sva društva pribivat će svetoj službi Božjoj korporativno sa svojim znakovima i pod svojim barjacima. Narod neka dodje u narodnim nošnjama. Poslije svete mise pokloniti će se učesnici sastanka prečistoj Djevici Majci Božjoj i krenut će na mjesto sastanka.

Istoga dana biti će u 10½ prije podne svečano otvorenje kongresa i sjednica će trajati do jedan sat po podne. Iza objeda pregledavat će se znamenitosti grada, a na večer u 8 sati bit će u dvoranama hotela

„Uniona“ veliki zbor uz sudjelovanje slovenskih i hrvatskih društava.

Dana 25. kolovoza u ponedjeljak imat će prije podne sekcija svoje sjednice i prosvjetne slovenske organicacije svoja zhorovanja. Istoga dana prije podne biti će glavna skupština Slovenskoga kršćansko-socijalnoga saveza, a o podne svečana sjednica kongresa. Na večer veliki koncerat u dvorani hotela Union.

Dne 26. kolovoza u utorak. Toga dana priredit će se izlet u Postojnu, da si učesnici kongresa mogu pregledati ovu znamenitost slovneske zemlje. Istoga dana biti će opet sjednice sekcija kongresa, vijećanja i glavne skupštine Orlova, Jugoslavenskog strukovnog saveza, obrtnika i drugih, svečana sjednica kongresa i po tomu veliki koncerat u čast gostima.

Dana 27. kolovoza u sriedu bit će prije podne sjednice sekcija, glavna skupština „Slovenske Straže“ i zaključak kongresa.

Iz Istre predavat će na kongresu dr. Matko Laginja, nar. zastupnik o „Seljačkom staležu: rane i ljekovi“, i pop Ante Pilepić kapelan u Krku o „Hrvatskom paroplovstvu“.

Odbor u Ljubljani poskrbio je takodjer za učestnike kongresa vrlo jeftine stanove i hranu.

Promjena na vladi u Hrvatskoj. Glasoviti komesar Cuvaj, poznat sa svoje čovjekoljubne vladavine u Hrvatskoj, napokon je dignut sa svoga mjesta. Na njegovo mjesto imenovao je kralj na predlog magjarskog ministra predsjednika nekoga mladoga barona Skerlecza, koji je do sada bio činovnik u magjarskoj službi. Novi komesar došao je u subotu u Zagreb i preuzeo vladu, kojom prilikom je izjavio, da će njegov komesarijat biti kratak i ima zadaću, da pripravi tlo za uvedenje ustavne vladavine. U tu svrhu pozvao je na konferenciju stare magjarone i nekoje mladje od koalicije. Ovi posljednji su odbili poziv obrazloženjem, da ne mogu sudjelovati na konferenciji sa starim magjaronima. Na konferenciji su pak stari magjaroni pod vodstvom bivših banova Raucha i Tomašića izrazili privrženost novom komesaru i obećali podporu. Naravski, da nije uzmanjkao izraziti svoje povjerenje novoj metli i kanonik Radičević, taj personificirani salamelekista. Hrvatska je eto opet sretna s novim komesarom.

Komesarijat u Českoj. I ova naša pola monarkije počela je slieditи bezobzirno Magjare u upravi. Lani su Magjari obdarili Hrvatsku komesarijatom, a u subotu je Austrija obdarila Česku. U Českoj je naime razpušten češki sabor i zemaljski odbor a imenovano jedno upravno povjerenstvo — komesarijat —, koji će upravljati zemljom. Predsjednikom tog kraljevskog upravnog odbora imenovan je grof Franjo Schönborn, dosadanji predsjednik zemaljskoga sabora. Time je u Českoj suspendirana zemaljska autonomija, ali ipak nije komisarijatom u Českoj obustavljen ustav, kako to Magjari učiniše u Hrvatskoj.

U nedjelju su sve češke stranke izdale proglase, u kojima zauzimaju stanovište proti komesarijatu u Českoj.

Odlična hrvatska pjevačica. Čitamo u rimskoj „Tribuni“ od 8. o. mj. br. 188 ovu vijest: „Na kr. filharmoničkoj akademiji u Rimu pokazila je ovih dana gdjica Vilma Pavačić, još vrlo mlada pjevačica sa sjajnom budućnošću, ispit s odlučnim uspjehom pred tehničkim povjerenstvom, koje je sastojalo od učitelja Antuna Cotogni, Ivana Sgambati i od gdje Marije Garroni, te postignula osobito časno imenovanje „odlične pjevačice u razredu pjevača“. — Gdjica Vilma Pavačić je kćerka g. Frana Pavačić, vrsnoga slikara i profesora na obrtnoj školi u Zagrebu, pa se od srca radujemo i čestitamo vrlom slikaru na tako rijetkom odlikovanju njegove kćerke.

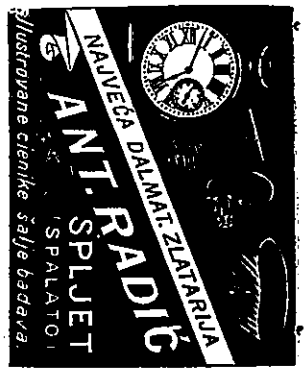

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun
od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe
jest jedini sapun koji čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje lieps, mekanu i nježnu put, što se za dnevno dokazetim zahvalama može nepobitno dokazati.
Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i parfumerijama.
Isto se preporuča Bergmannova Lilienscrema „Manera“ kao izvrsno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Cieva u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

PEKARNA
LJUDEVIT DEKLEVA
Via Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Sissano 14.
Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.
Direktna poslužba u dom i u javne lokale.
Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.
Poslužba brza i točna.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.
Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913. do opoziva.
Redovite pruge po Kvarneru.
Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.
Baška-Punat-Rieka, svake srieđe, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.
Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.
Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjvell-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.
Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat Baška-Lopar-Rab-Lošinjvell-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Nerezine svake srieđe tamo, četvrtak natrag.
Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Lošinjvell-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.
Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.
Glavna odpravničtva:
na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

■ SVOJ K SVOMU! ■
TISKARA I KNJIGOVEŽNICA
LAGINJA i DR.
■ ULICA GIULIA, 1. **PULA** ULICA GIULIA, 1. ■
preporuča se za
tiskarske, knjigovežke i galanterijske radnje.
Solidna izradba pečata iz gume.
Imade u zalihi
tiskanice i knjige za p. n. obćine, crkve, škole i odvjetnike, posujilnice i konsumne družtva, trgovačke knjige, pisanke za škole, kao i sve pisarske i risarske potrebštine.

Ustanovljena 1891.
ISTARSKA POSUJILNICA u PULI
registrana zadruga na ograničeno jamčenje.
Vlastita kuća (Narodni Dom)
Podružnica u Pazinu.
Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz
4 1/2 %
čisto bez ikakvog odbitka.
Ustanovljena 1891.

Za gnojenje u jeseni
Thomasovo brašno
Marka zvieżda
jest najkorisnije i najcijenije umjetno gnojivo. Thomasovo brašno „Marka zvieżda“ proizvodi obilatu žetvu svih žitarica, vinograda, livada i pašnjaka. Radi velikog uspjeha što ga je u svim krajevima postiglo gnojenje s Thomasovim brašnom „Marka zvieżda“ ovo je gnojivo neobhodno potrebito za svako gospodarstvo.
Bez Thomasovog brašna nema velike žetve. Neka se zahtieva izričito Thomasovo brašno „Marka zvieżda“ i radi obaviesti za uporabu Thomasovog brašna ili kupnju itd. obratiti se na gospodu
Herman Tureck & Co.
Trst, via Sanità br. 8.
Treba se čuvati manjevriednije robe!

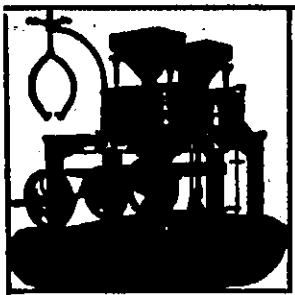
NAJBOLJI ŽITNI MLINOVI,
uljanski strojevi, motori, gospodarski strojevi u najboljoj izradbi i najjeftinije izradjeni, priredjeni za svako tlo.
Mnoga poduzeća po nama uredjena u prometu.
Ponude, proračuni na zahtjev badava i bez poštarine od
tehničke poslovnice
EMANUEL I OSKAR KRAUS,
TRST, Via San Nicolò 2/b.
Dobivaju se podpune opreme za sva obrtnička i industrijalna poduzeća.
Dopisivanje: hrvatski, slovenski, njemački i talijanski.

Broj 32. Pula, u četvrtak dne 7. augusta 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju obič. cienika ili po dogovoru.

Novce predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju svapisma i predplate

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Maadić u Trstu

Poziv na predplatu!

Evo je prošlo i prvo polugodište a da mnogi naši predplatnici nisu poslali predplate. Imade ih dapače mnogo i mnogo takovih, koji nisu poslali predplate ni za lanjsku godinu.

Podsjećamo ovime sve naše cienj. predplatnike, da urede svoje račune sa upravom i pošalju predplatu, a one okorjele dužnike opominjemo, da podmire predplatu, da ih ne zateče jednoga dana sudbeni poziv za podmirenje predplate, što će im prouzročiti veće troškove. Kad takovi nemaju toliko savjesti i duševnosti, da je neposteno držati list a neplaćati ga, s takovima ne ćemo ni mi imati nikakovog obzira.

Pula, mjeseca julija 1913.

Uprava „Naše Sloge".

Sastanak pouzdanika političkoga društva u Livadama

Kad se cestom iz Pazina prispije na raskrižje, gdje se putevi dijele prema Kaldiru i Motovunu, pojavi se najednom pred očima crni grad Motovun, podignut na strmu brijegu. Crne one kuće sliče mrkim ptičurinama, koje navještaju zlu kob, a iz Motovuna i iz ostalih starih talijanskih crnih kula na vrhu brežuljaka po Istri, odavna zla kob bije naš narod. Od mnogih takvih talijanskih kula narod se naš izbavio, izbavit će se takodjer i iz robstva crnog Motovuna, Oprtlja i drugih takvih gnjezda.

Ova nas je utjeljiva misao bodrila, kad smo dne 31. 7. o. god. prisustvovali u Livadama (mjesna općina Oprtalj) ispod Motovuna, mnogobrojnom sastanku pouzdanika političkoga društva iz sudbenih kotara Motovun i Buje.

Jednoglasni je sud bio: takvog brojnog sastanka, i takvo zanimanje za narodnu stvar u ovim stranama, koje još nemilo trpe talijanaški jaram, nijesmo očekivali!

Sastanak je trajao skoro četiri sata, te je tekao u najboljem redu. Prisustvovali su sastanku narodni zastupnici Šime Červar, župnik u Zrenju, koji je predsjedao sastanku, te nar. zast. Ivo Sancin, iz Buzeta, i stari narodni borac Frane Flego iz Buzeta. Nadalje vidismo lijepu kitu časnih svećenika, marljivih pučkih učitelja, te mnogobrojan naš seljački svijet, koji se rado odazvao društvenom pozivu.

Nar. zastupnik Š. Červar, otvara sastanak te daje odušku veselju, koga čuti viditi pred sobom toliki narod. Govori o kritičnosti vremena, o neophodnoj potrebi složnog rada, moramo kupiti naše sile, nedozvoliti, da niti jednoga izgubimo, moramo zaboraviti na bilo kakve razmirice. A. Belanić, navadja žilav rad Talijana i njihovo protuzakonito postupanje sa Hrvatima i Slovencima. Uvjeren je, da se mnogo toga imade zahvaliti onom migu, koji se čuti iz hladnoga za nas Beča, da se nas sve južne Slavene mora gnjeciti. Navadja statističke podatke mnogih općina sa velikom većinom Hrvata i Slovenaca a ipak upravljane od talijana. Spominje golem rad, što čeka Političko Društvo i potrebu, da se svi okupimo oko toga društva.

Nar. zastupnik Sancin, u dugom se govoru bavio sa istarskim saborom. Potankimi podaci razložio je „poštene" namjere Talijana u pitanju dioba općina. Bavi se postupanjem talijana, koji pokrajinskim novcem — dakle novcem, kojega plaćaju i dvije trećine Slavena — grofovskom rukom postupaju sa njihovimi ustanovama, kao za talijansku prkos-gimnaziju u Pazinu, sa talijanskim ženskim licejom u Puli, talijanskim gimnazijom u Puli, poljodjelskom tal. školom u Poreču itd. Govori o pitanju vode, ceste, škole itd. Spominje intransigentnost protivnika, s kojima nije moguće dalje ići. Spominje, kako su stariji narodni borci, znali kojiput, u ime mira i u najpoštenijim nadama, u kojoj stvari popustiti Talijanimo; nego sada, kada su se ti naši stariji borci osvjedočili o ponašanju protivnika, postali su, tako rekuć, radikalniji od nas mladjih.

Sa indignacijom se zast. Sancin oborio na koncu govora na postupanje Talijana, koji znadu i osobno navaliti, te crniti, sumnjičiti čovjeka. Spominje, kako ga tendencijozno nazivlju, cesarsko kraljevskim... Da — rekao je Sancin — ja sam cesarsko kraljevski učitelj poljodjelstva, i dobro znadem, što znači ono c. k. Što imam na kapi, to imam i u srcu, a ne kao mnogi u talijanskom taboru, koji imadu na kapi cesarsko kraljevski napis, i kao takvi plaće vuču, a u srcu svome su samo... kraljevski (regio). Kao zastupnik naroda — završio je Sancin — čutim se slobodan, te ću raditi, u granicama zakona, bez obzira na desno ili na lijevo.

Nar. zast. Červar, bavio se je zatim opširnije pitanjem vode, o kojem se je pitanju on već bavio i putem štampe. Preporuča svima, neka se sami živo interesiraju za ovo pitanje, od kojeg ovisi naše zdravlje, napredak marvogojstva, uopće cijeli gospodarski napredak. Prešao je zatim govornik na jezikovno pitanje, te je tim govornik na jezikovno pitanje, te je živo preporučio svima, da se uvijek služe svojim jezikom, neka u državnim uredima zahtjevaju, da se zapisnik vodi u hrvatskom jeziku, neka energično uskrate podpis na svaki zapisnik, koji nije hrvatski sastavljen. To pravo nam daje zakon, te se dakle bez ikakvog obzira s njim služimo.

Ponovno je uzeo riječ nar. zast. Sancin, te je dao više praktičnih uputa u pitanju vode, ceste, napajališta za blago. Govorio je o regulaciji rijeke Mirne, i o drugome. Razvila se zatim živa rasprava, u kojoj su uzimali često riječ, nar. zastupnici Červar, Sancin, Flego, te družbini učitelji Nežić i Depolo, više poljodjelaca, Ivan Kozlović, Stjepan Legović i mnogi drugi. Jednoglasni je bio vapaj naroda, da je neophodno potrebito imati jednoga mladoga i odvažnoga našega odvjetnika u Bujama i Motovunu, govorilo se o potrebi novčanih zavoda, o školama i drugome.

Na predlog gosp. učitelja Nežića, prihvaćene su jednoglasno resolucije prihvaćene na sastancima u Pazinu, i jedna u Buzetu, naime ona o uztegnuću potpora, koje prima Pokrajinsko Poljodjelsko Vijeće. Prihvaćena je i ova nova točka:

„Pozivlje se c. k. Namjestništvo, da odašalje, čim prije jednog inžinira u razna mjesta političkog kotara Poreč, u svrhu proučenja pitanja vode i priprave odnosnih nacrta".

Na koncu se prešlo na izbor članova u pouzdaničko vijeće. Iza sastanka jedan se dio naroda uputio svojim kućama, a njekoji su ostali na objedu u Livadama, te se na predlog nar. zast. Š. Červara, sakupilo za Družbu sv. Cirila i Metoda K 45. Sakupljač bio je učitelj Depolo, a novac se predao učitelju Nežiću, da ga poslijedi Družbi.

Na koncu ovih letimičnih crtica, preporučamo svima, neka slijede krasne primljene naputke. Nar. zast. Sancin izjavio je, da će veoma rado ići svakomu na ruku, u pitanju vode, ceste i drugom, a i Političkom Društvu biti će najmilije ići svakomu na ruku. Dajmo se svi na rad, jer novim radom postignuti ćemo uvijek nešto novoga, a nemarom i prepirkama, izgubiti ćemo i ono malo što imamo.

Propast autonomije?

U kraljevini Češkoj zapinjala je odavna autonomna uprava s razloga što bečka vlada, pod uplivom svemogućih Nijemaca, nije htjela odobriti izvore prihoda, što ih je predlagao zemaljski odbor (povećanje prireza i samostalna pristojba od piva), a sabor kraljevine nije djelovao sbog njemačke opstrukcije. Ali ova opstrukcija, treba to istaknuti, nije imala svoj uzrok u zapostavljanju ili ćak gaženju njemačkih zakonitih prava, — jerbo Nijemci u Češkoj kraljevini imadu ćak više u nacionalnom pogledu nego li Česi — većina je išla za drugim ciljevima.

Očito je vlada išla za tim, da zemaljskom odboru bude onemogućeno bistvovanje te su njoj posvema odani zemaljski maršal i njekoji odbornici dali ostavku, na što je uslijedilo imenovanje *carskog povjereništva za upravu kraljevine Češke*, koje je već preuzelo poslovanje u zemaljskim uredima, dočim se je zemaljski odbor, volens nolens, usprskos žestokim i svestranim prosvjedima faktično razišao.

Glasilo naših talijana, porečka „Unione Nazionale" krsti sve to sa: *colpo di stato*, kršenjem ustava i povratkom k apsolutizmu te s užasom vidi prijeteću pogibelj, da bi zemaljska autonomija i druguda mogla biti ukinuta, dakle i u Istri.

Isti list kaže, da bi se sve pokrajine a u pokrajinama svi narodi morali složno boriti proti takvomu gaženju ustavnih prava, znajući stalno, da bi proti složnim provincijama i vlada teže mogla nastupati sa izvanzakonskim mjerama.

Logično bi imalo slijediti od toga, da se u prvom redu nastoji doći do te toli žudjene sloge u radu i odporu; ali „Unione Nazionale" očito nariče samo za autonomijom, koja daje svu moć i slobodu jednom narodu ili jednoj stranci, a tišti i guši drugu narodnost, košto je slučaj kod nas u Istri. Njoj nije stalo do autonomije kao takove nego do autonomnog pašovanja u Istri, na ruglo zakona i pravice te na štetu širih masa pučanstva.

Stara politika talijanske vladajuće kamore u našoj nesretnoj pokrajini: tobože na temelju ustavnih zakona *gasiti prava našeg naroda* te *iskorišćivati svoju premoć u autonomnoj upravi u jedino stranačke svrhe*.

Za takvu autonomiju mi se apsolutno ne možemo zagrijavati, dočim je odvisilo i još danas odvisi od talijanske stranke, da nas drugačijom praksom navede na drugačije osvjedočenje.

Uprava i upravne oblasti mogu biti autonomne ili državne ili štogod po srijedi, ali u svakom slučaju moraju biti: objektivne, nepristrane, podložne zakonu a ne stranačkoj samovolji. Pučanstvo ima pravo barem to zahtjevati u zamjenu danka u novcu i u krvi, što ga plaća javnim bićima.

Vladajuća talijanska stranka u Istri nije htjela nikada razumiti dobrovoljno tu istinu te zatirući slavenske suzemljake u pokrajini iskopala grob i za se i za svoje ljude: nije htjela u zajedničkoj kući brata za brata, pak će imati tudjinca za gospodara,

Ludost talijanske politike vidi se najbolje u njihovom napinjanju u skoro čisto hrvatskim općinama kakove su Tinjan, Kanfanar, Sv. Vičenat, Mutićenice itd. te u osnivanju talijanskih škola, naročito Leginih za hrvatsku djecu (Bokordići, Krmed, Banjole itd.), dočim bi imali mnogo i mnogo da rade i troše u vlastitim mjestima (Rovinj, Vodnjan, Bale, Citanova, Piran, Izola itd.), gdje je neukosti i analfabetizma koliko i u najzabitnijem selu, a sa opskrbom vode i zdravstvenim prilikama, osobito radi nezgodnih ulica i nečistoće, još su na gorem. Al gdje će Talijani misliti na te malenkosti, kad moraju skrbiti za tolike „glazbe" po hrvatskim selima?

Mogli bi navadjati ad infinitum grijehe talijanske stranke u Istri, ali čemu gubiti vrieme, kad su itak svakomu poznati? A talijanska stranka vedri i oblači u autonomnoj upravi Istre!

Zato ne valja uzeti za zlo glasilu te stranke, kada plače nad propasti autonomije, jer se boji za vlastitu kožu. Što bi bila talijanska liberalna stranka u Istri bez centralnog ureda na „junti" u Poreču? Što bi bilo od te stranke u raznim gradovima bez vlasti na općini? Eto Pula: dok je kamora bila gazdarica u općinsko

kući, imala je bojne i stranačke snage, ali čim je bila odtjerana od jasala, odmah se je opaziła njezina slaboća.

Eh, autonomija, autonomija — to je Eldorado za istarske Talijane i janjičare!

Pred glavnom skupštinom Ferijalnog društva Istre.

Hrv. slov. omladina Istre dolazi opet u Pazin, u to naše mnogo kulturno središte, da podа račun o svom radu u minuloj poslovnoj godini. Pravo je, da omladina bira baš Pazin za ovogodišnje svoje zborovanje, jer je Pazin ne samo vrlo pristupačan većini društvenih članova, nego takodjer i za to, što većinu istarske omladine vežu sa tim mjestom najugodnije uspomene na prve porive mladenačkih snova i na onaj zamjerno veliki mladenački zanos, što ga gimnazijsko djaštvo u obilju imade, a kojim to isto djaštvo kasnije silno oskudijeva. Istarska omladina regbi da shvaća ozbiljnost današnjih vremena, pa je voljna da u svoje redove ulije novog duha, e bi tako svaki njezin pojedini član dvostrukim žarom stao na branik protunarodnom, internacijonalnom duhu, koji se u zadnje doba širi na sve strane Istre baš iz tog nesretnog Pazina. U to ime bilo sretno!

Dosta je žalosno i za omladinu samu i za narod, kojemu pripada, da je od 130 akademičara Istrana 100-tina njih izvan svake organizacije. Kriv je tomu i nemar samе omladine, a i novaljala dosadašnja organizacija radi skroz pogriješnog sistema i loše vodstva, koje nije znalo dati cijeloj organizaciji većeg impulsa, većeg života. Što se do sada radilo, ili nije dovoljno, ili je odviše jednostrano.

Našoj omladini treba u prvom redu jaka i valjana *djačka* organizacija, koja će ujediniti sv , što ima mladje i zdravije medju djaštvom, srednjoškolskim i sveučilišnim, da zajedničkim usavršivanjem sebe pomognu svojem narodu.

Temelj organizaciji mora biti: jedinstvo, bratstvo i sloboda, — *jedinstvo* u tome, što se svi, koliko nas ima, bilo koje grupe, moramo naći zajedno, kadagod se radi o dobrobiti našega naroda, *bratstvo* u tome, što ne gleda više posprdno na svoga druga, niti drug Slovenac krivim okom na Hrvata, ili obratno, a *sloboda* u tome, što se omladina smatra samostalnom grupom u narodnom životu nezasljepljena nikojim autoritetom i nezarobljena ni od kojeg sebičnjaka u njegove privatne, protunarodne svrhe. — Razumije se, da svaka organizacija narodne omladine mora biti u prvom redu narodne, nacijonalne, slavenske: hrvatska, slovenska ili srpska.

Središte i sjedište društva mora biti Pazin, gdje organizacija treba, da ima svoju vrhovnu upravu, ili barem neki broj članova (eksekutivni, izvršujući odbor), koji će i za praznike i kroz godinu provadjati zaključke upravnog odbora, odnosno u njegovoj odsutnosti vršiti i sve njegove funkcije.

U svakom većem mjestu diljem Istre, gdje imade nekoliko akademičara, imaju se obrazovati *podružnice* sa svojom upravom i svojim samostalnim djelokrugom. T. j. organizacija mora biti provedena federativno sa centralom u Pazinu i podružnicama u svim većim istarskim varošima, po uzoru n. pr. Narodne Zajednice, Sokola ili Družbe.

Tako je nužna potreba, da se odmah započne predradnjama oko osnutka po družnice ferijalnog društva Istre u Opatiji, Puli i na otocima.

Svaki odsjek mora imati svoja samostalna *pravila* i *poslovnik* u skladu sa glavnim ustanovama općih društvenih pravila, koja se moraju naravski preurediti, proširiti i popuniti.

Reći će tko, što treba nama novih pravila, kad već imademo jedna. — Nova pravila trebamo za to, jer su stara nepotpuna i suviše uska. Tko toga ne vjeruje, neka ih prouči i usporedi sa pravilima drugog kojeg uzor-društva, pa će vidjeti, što njima fali.

Drugi će reći: Našoj omladini ne treba ničesa, do i dobre volje. — Ni to ne stoji, jer je sigurno, da je barem 10% akademičara voljno raditi, samo ne zna, kako, gdje, ni što. A tih 10% neumornim, ustrajnim i valjanim radom povući će za sobom drugih 10%. S vremenom će se takova organizacija sama po sebi nametnuti svakom omladincu, koji hoće da bude u životu priznat, a ne će da bude od nje boj kotiran.

I neki *lokal* je centrali neophodno potrebit.

Vodstvo mora sastojati od najagilnijih, marljivih i ustrajnih mladića.

Rad se društvu ne smije nikada suziti na samo kratkotrajne ferije, ili možda čak na samu glavnu skupštinu, i ne smije nikada biti odviše jednostran.

Djačka organizacija je *staleška* organizacija, pa je prema tome dužna, da u prvom redu promiče interese samog djaštva. Treba da vodi tačan račun o svakom pojedinom članu i o svima zajedno, da budno pazi, kako ne bi nijedan omladinac po zlu pošao, a još više, da se gdjegod no pojavi nerazmjer izmedju broja kandidata jedne i broja kandidata druge struke. Zato će nastojati, da svojim članovima pruža dovoljno materijalno i moralne *pomoći*, a gdje treba, i *zaštite* pred hajkom inomišljenika. Jednom riječi djačka organizacija daje *direktivu* omladini i na gimnaziji i na sveučilištu.

Mi imademo već priličan broj radenika i korisnih institucija na kulturnom i gospodarskom polju, pa se djaštvu ne treba baš zabrinjavati za opstanak hrv. i slov. naroda u Istri, a sebe možda zanemarivati. Jer, ako mladež sama, — kad se već za to drugi ne brine, — pušta svoje članove, skoro izobražene i potpune ljude, poći po zlu, veća je pogriješka, nego puštati desetke naših nepismenih staraca u njihovom duševnom mrtvilu, ili možda izgubiti po koju neškolanu jedinicu u tudjim rukama. Za takve izgubljene individue nije utrošeno skoro ništa, dok je za nas mladje izdano već na hiljade narodnog novca, pa je pravo, da od nas traži narod ne samo povratu dužne glavnice, nego i neku dobit od tog kapitala. Narodu je veća šteta, ako mu se iznevjeri jedan skupo izškolani sin, nego li desetak drugih mrtvih pojedinaca! — M slim naime reći, da je omladina do sada radila izravno u narodu, dok bi za nju uputnije bilo, kad bi na čelo svoga programa postavila sebi zadaću usavršiti, ojačati i upotpuniti svoje članove na svim poljima, da onda snažnom desnicom zahvati po narodnoj njivi!

Na tim načelima mogla bi se provesti reorganizacija ferijalnog društva Istre.

Ante Flego.

Položaj na Balkanu.

Pula, 6. agusta 1913.

Na ratištu povodom primirja miruje oružje i zaraćene vojske drže pozicije, koje su zauzele do početka primirja. Zadnja vijest javlja iz Bukarešta, da su Bugari potukli lijevo krilo Grka i osvojili Pečevo. Što se Turske tiče, zauzima sada i Njemačka stanovište, da joj ne će dati nikakvog zajma, dok njene čete ne ostave Traciju. Medjutim su zaraćene stranke podujele primirje još za tri dana.

Pregovori o miru napreduju dosta polagano, premda uvjeravaju iz Bukarešta, da bi mir mogao biti podpisan već ovaj petak. O mirovnim pregovorima javljaju vijesti, da je na konferenci od jučer postignut podpun sporazum izmedju srbskih i bugarskih delegata glede buduće granice izmedju Srbije i Bugarske.

Izmedju Grčke i Bugarske post je još neke razlike. Rumunjska upliva na Bugare da se sporazume s Grcima. Sa svim time još se nisu sporazumili ni o glavnim granicama izmedju obiju država. Srbi i Grci su doduše nešto popustili u svojim uvjetima, ali i te je Bugarska odklonila. Radi toga izjaviše Srbi i Grci, da neće pod nikakvim uvjetima dopustiti dalnje produženje primirja, koje ističe u petak o podne. Pod tim pritiskom Bugari će ipak u zadnjem času popustiti i primiti zahtjeve saveznika te podpisati mirovni ugovor Tako naime glase posebne viesti.

Po tome ima nade, da bi mogao biti sklopljen mir već u petak. Ako se to ne dogodi započet će opet rat.

Turčin medjutim mirno stoji u Drinopolju i Traciji. Evropa je nesložna, te nije nastupila skupno proti Turskoj, da ju istjera iz Drinopolja i Tracije. O tome javljaju, da je skupni nastup velikih vlasti u pitanju Drinopolja i Tracije dosada izostao s razloga, što engleski poklisar još nije dobio instrukcija od svoje vlade. Engleska naime ne vidi u takvom koraku nikakvog uspjeha i nije voljna upustiti se u takvu aferu, koja bi samo Evropu na novo blamirala. — Engleska drži, da se mirnim putem ne će od Turske ništa postići, a na prisilnu akciju opet Engleska ne može da pristane radi svojih muslimana u Indiji.

Radi toga je u interesu balkanskih država da se pomire čim prije, i tako sami istjeraju Turku iz Tracije i s njome sami urede račune. Europa je stara lija, i pozudno gleda na Balkan i Carigrad, samo se pojedina velika vlast ne usudi početi plesa na Balkanu, jer bi ju onda druge uhvatile za šiju — a sve u ime kulture, da Turčin i nadalje pašuje po Balkanu i širi svoju specijalnu kulturu... kolcem!

Pogled po Primorju

Puljsko-Ropinjski kot.

O državnom redarstvu u Puli. Ima tomu godina dana, da je redarstveni odsjek ovog c. k. kot. poglavarstva povjeren upravi nadkomesara Dr. Josipa Mlekuša.

Po imenu sudeći mogao bi se ko prevariti, da je to slovenac, ali izim imena slovenskog u njemu nije ništa. On je nijemac. Slovenskog jezika niti nepoznaje.

Nije moja namjera, da mu zamjerim, što nije slaven. Drugi su razlozi, koji me siluju, da se s njim pozabavim.

Od kada je on naime tu, zavladao je u Puli neki osobiti duh, tako da Pula izgleda danas u nekoj vrsti izuimnog stanja. Državni temeljni zakoni u obće kao da nijesu niti poznati.

Nebi trebalo još nego da vam zabrani i misliti, ali hvala Bogu, u tom je pogledu barem Puljska policija još nemoguća.

Ko prodje noću kroz grad opaziti će, da je tu sve tiho i mirno kao u grobištu.

Nije dozvoljeno ni najmirnije pjevanje, udaranje u gusle, a ni glasoviru, pod izlikom, da nije moguće unaprijed znati, koje će komade tko na glasoviru svirati.

Bez muzike, osobito u gradu gdje je toliko oficira, momčadi itd. nije ni života pa ti sve gostione jedva kubure!

Kad bi jedan gostijoničar htjeo da svoju gostijonu podrži otvorenu i poslije propisanog vremena i doba, kao što je bio običaj uvjek i što se čini u cijelom civilizovanom svijetu, teško bi on to isposlovao kod mjesnog poglavarstva.

Sa takovim zabranama nije se čuditi, ako ja lan gostijoničar propada ekonomično.

Govorio mi je jedan: policija nam brani i da dišemo!

Je li koji mornar malo veseo, je li se koje društvo oficira ili gradjana zabavlja, eto ti policija da to spriječi!

U političkom pogledu, bože oslobodi.

Nije dana a da ne čitaš, da je ko bio zatvoren radi... špijunstva!

Ko da izbroji, do sada uapšene ljude, pod sumnjom uhodarstva.

Najbolji dokaz, koliko su te tužbe osnovane jest taj, da je u svim dosadašnjim slučajevima c. k. državno odvjetništvo u Rovinju naprosto odustalo od progona proti osumnjičenim.

I za sam slučaj Schmutza, i bez osvrtati se na slučajeve Gallinaro, Deseppi, i družinu, koliko galame u listovima, krivo informiranim.

Ne smije se govoriti o slučaju, još su u rukama sudca iztražitelja; ali je opet tajna da je nekomu slučaj *Redela* — koga su tobože otkrili na pošti — pomutio mozak.

Povratit ćemo se na stvar, kada bude dovršen kazneni postupak.

To nas Hrvate interesira vrlo, jer se je htjelo u ovom procesu okaljati i poštenjaka našeg dičnog Laginju, kao da se u njegovom uredu smiju urote i što ti ja znam.

Tuže mi se jadni naši radnici, kako ih se progoni.

Dolaze u Pulu na radnju i prije nego su se okrenuli uspšeni su, radi.... skitanja (!!!)

Stavi ih na raspoloženje suda, koji ih naravno riješava, jer nebivaju krivi.

Za Dr. Mlekuša je skitanje, ako jedan radnik iz Istre, Dalmacije, došav u Pulu na radnju ne nadje je odmah!

Ali ni tim nije svršeno. — Sud ga je riješio, a jadan radnik mora da čami još u općinskim zatvorima, dokle mu općina, kojoj pripada, ne potvrdi pripadnost.

Ima slučajeva gdje su radnici odsjeli u općinskim zatvorima i po mjesec dana, dok im je općina priznala pripadnost, pa su onda iz Pule otpremljeni ili što je nečuveno izagnani!

Za Puljsku je policiju kradja ako neodraslo dijete ubere jednu jabuku.

Stražar ga uapsi, predaje ga se sudu, a zašto, za prostu poljsku štetu, ako se takav prekršaj i tako nazvati može.

Ko da izbroji tužbe na gradjanski sud protiv djece, što se na javnom putu igraju.

Dva mlada radnika igraju na kamenčić, poznata igra je ta svakomu, ali je i to zabranjeno, jer da se radi, tobože o hazardnoj igri!

Bilo je slučajeva, da su igrači bili uapšeni i predani sudu!!

Ozobam, koje su jednom u životu bile redarstveno kažnjene, pa makar i jedan jedini put, ne daje se svjedodžba dobrog ponašanja.

Takovo postupanje učila je i teška povreda opstojećih zakona i od neizmjerne štete za gradjane.

Neki Skoblar iz Pule imade sina koga je policija osudila, kad je bio devet godina star, na nekoliko sati zatvora, što je tobože u društvu druge dječurlje ukrao jednu jabuku.

Dr. Mlekuš mu nije htjeo dati svjedočbe dobrog ponašanja, već je i tu osudu spomenuo u posvjedočenju.

Moglo bi se još svega i svašta iznjeti u javnost.

Da to nebi izgledalo kao lični napadaj ili kakova osveta, bilo bi vrlo uputno kad bi gospodin namjesništveni savjetnik grof Schönfeld poveo savjesnu istragu.

Neka se čuju svi gradjani Pule i sama gospoda časnici; neka se čuje mnienje sudbene oblasti, pak neka grof Schönfeld odluči, prije nego nesposobnost Dra. Mlekuša ne izloži i ne uzdrma i sam njegov položaj!

Gosp. grof znati će barem što se sve u redarstvenom ciejeku medju personalom dogadja.

Zašto je komesar Meta zatražio premještaj iz Pule?

Zašto je komesar Šinkovec obolio i zatražio dugi dopust?

Zašto je oficijal Adamtz zatražio premještaj?

Zašto je kancelist Kučera zatražio premještaj?

Zašto je komesar Francetić zatražio premještaj?

Nek se upitaju svi podčinjeni Dr. Mlekuša kako im je i ne dvojim da će odgovor biti veoma interesantan.

Poznat je dr. Mlekuš i u Trstu. Tamo je on upravljao jedan komisarijat. Nek se upitaju onamošnji činovnici, što misle o Mlekušu, da li je on sposoban za upravu jednog ureda ili nije?

Nebi li bilo umjestnije kad bi on dao si liječiti svoje pokvarene živce u kakvu sanatoriju za živčane bolesti?

Toliko za danas. Materijala je izobila!

A i ovo bi moralo biti dosta vladi, da g. Mlekušu podieli vječni dopust barem iz Pule, da izbjegne i smješnosti, koju prouzrokuje g. Mlekuš svojim neznanjem.

Jedan gradjanin.

Pokajnik. Radi uvriedljivih izraza, što ih je liečnik bolestn. blagajne mornarice dr. Srečko Agostini izustio u „napadu časovite boljetice" proti nekim odbornicima iste blagajne i u obće proti Hrvatima, te na adresu hrvatskih liečnika u Puli, bio je stavljen pod disciplinarnu istragu. Pošto je pak sve to neliepe izraze požalio, obustavljena je proti njemu istraga, ali neki crni crvić neda mu mira, pak je proti jednom svom kolegi Hrvatu podnio nekakvu prijavu, radi čega je sada taj stavljen pod disciplinarnu istragu.

S lahko pojmljivih razloga ne možemo onako po zasluzi ožigosati postupak dra. Agostinija, ali se čudimo krugovima mornarice, koja vrši nadzor i imade velikog upliva kod te bolestničke blagajne, da može što takva trpjeti, osobito poslie onih prostačkih pogrda, što ih je taj fini liečnik izrigao u sebi dostojnom „Giornalettu" na hrvatske kolege i cio hrvatski narod. I još mu ti krugovi davaju pravo! Divimo se!!

Koncerat s predstavom u Premanturi. Hrvatska Čitaonica u Premanturi priredjuje u nedjelju dne 10. agusta t. g. koncerat sa predstavom na otvorenom uz sudjelovanje sokolske glazbe iz Medulina. Početak u 4 s. po p. Ulaznina: sjedala I. reda K 1, ostala 50 p., stajanje 30 para. Djeca i vojnici plaćaju polovicu.

Budući da je čisti prihod namienjen u prosvjetne svrhe, primaju se dobrovoljni prinosi sa zahvalnošću. — U slučaju nepovoljna vremena odgadja se koncerat na 8 dana.

Hrvatska Čitaonica u Altari priredjuje na Veliku Gospu (15. aug.) u 3 sata po podne javnu veselicu na otvorenom. Sudjeluje glazba Hrv. Sokola iz Medulina. Biti će pučka tombola, vježbali će medulinski Sokolaši i nakon toga ples. Pozivljemo braću iz okolice i iz grada da nas tog dana pohode. — Odbor.

Odvjetnik dr. Josip Flego u Puli premjestio je svoju pisarnu u ulicu Giosuè Carducci br. 16, I. kat.

Pazinski kotar

Iz Čepića kod jezera primamo:

Kada ćute ljudi, kojima je zlo, drugi za nje obično misle, da im je dobro. A da se ne bi lako mislilo i glede ove prostrane kotline, mi ponavljamo u cielosti dopis, koji je bio već izašao u ovom čestitom i vriednom listu mjeseca kolovoza prošle godine. Taj glasi doslovce:

„Oko Čepića prostiru se dvie ogromne sjenokoše, koje bi pružale pravu, neiz mjernu korist tekar onda, kad bi se privelo kraju jur započetu regulaciju riečice Raše i s ovom spojeno izsušenje samog jezera. Nu regbi da se upravo taj posao hoće zavlačiti ili odgadjati u nedogled, jer dvie stranke, pokrajina i država naime, koje tuj partecipiraju, nemaju tobože sada novaca u tu svrhu. Velimo „tobože", pošto čovjek ne može zaista vjerovati u takov izgovor, ako pomisli, da zemaljski odbor ima i bez sabora pune kese, kad se radi o talijanskim prkosgimnazijama, licejima, kojekakvim izložbama, pak o podporama „Legi", juntinim činovnicima, talijanskim studentima itd. itd., i gdje još s druge strane gledu, kako država dobiva i troši bezbrojne milijune za razne okupacije, za nove topove, Dreadnoughte, za povišicu vojne sile, za njemačke škole u — — nenjemačkim pokrajinama i ostalo.

Jest, jest, oko Čepićkoga jezera „radi se" već čitave decenije. Inžiniri dolaze, malo mjere, pak opeta odlaze; za njima sliede naravski gospodske komisije, sastavljene od juutinih i vladinih, političkih i tehničkih činovnika, i tako to, nò, ide redom napried, dok voda, taj silni elemenat, poplavljuje i nadalje po miloj volji spomenute dvie livade i nanaša tužnim kmetovima grozne, porazne štete.

Ljudima je već dodijalo do grla to vječno mjerenje i zavlačenje ili — rekli bismo — ta skupa komedija, pak zato mole, prose i zaklinju upravo naše dične državne zastupnike, neka iz petnih žila porade na tome, da se makar i naredbenim putem doznači u Beču (a pritiskom Beča i u Poreču) one svote, koje su potrebite za podpunu i hitru regulaciju Raše i bar djelomično izsušenje jezera. Izvedbom tog posla pridignut će se bo ekonomsko i zdravstveno stanje ovog kraja, a na uljehu državi, pokrajini i občini dolazit će tada u blagajne naravski i više zemljištnog poreza".

Porečki kotar

Iz Porečkog vilajeta. Bojimo se g. uredničče, da ćete morati pod gornjim naslovom u svakom broju otvoriti posebnu rubriku dok se turski odnošaji u občini Umag nedovedu u sklad sa europejskom prosvjetom. Ti će odnošaji potrajati dok bude samovoljno u onoj občini pašovao poznati Manzutto, koji nepozna povrh svoje volje nikakova zakona. On propisuje, on nalaže, on ukida i uništuje zakone provadja, dekrete kako mu se čini il kako mu skoči u glavu. On drži, da je u ovoj občini absolutni gospodar a svi drugi — dakako Hrvati — njegovi robovi, s kojima može postupati po svoj talijanskoj voljici. On se smatra dakle u svojoj občini malim pašom. Tomu je prutio opet jednom dokaz i u nedjelju dne 3. agusta o. g.

Naše omladinsko društvo u Materadi prijavilo je po svojim pravilima c. k. kotarskomu poglavarstvu u Poreču, da će obdržavati rečene nedjelje *društvenu* zabavu u *satvorenim* prostorijama. Tamošnji *nazovi* Talijani, a la Juritšević, obdržavali su istodobno javni ples, kod čega njim nije nitko smetao.

Na zabavu našeg omladinskog društva sakupilo se je više stotina osoba, članova i poznanika i sve je teklo u najliepšem miru i redu. Negdje između 5—6 sati po podne došlo je pred prostorije naše omladine 5 občinskih stražara i 2 oružnika. Stražari su odmah počeli zahtjevati, da otvori vrata naših prostorija i da se razpusti zabava. Naši prvaci nehtjedoše dozvoliti ni jedno ni drugo jer da su zabavu redovito priglasili oblasti, da vlada podpuni mir i red. Nakon podulje nagovaranja i prepiranja pošli su redari tražiti sjekiru i željezne pralice *te su onim oruđjem silom provalili vrata*. Oružnici stajaše uz bok stražara i nagovarahu naše prvake neka se nalogu pokore. Jedan je dapače oružnik kazao, da bi on potao u dvoranu kroz prozor.

Pošto su *junački* provalili vrata — a da im se nije nitko silom odupro pozvaše glasbenike da odmah prestanu igrati i naložiše puku da se odmah razidje.

Nastojanjem naših hladnijih i uvidjavnijih muževa puk se u brzo smirio i po savjetu istih prvaka mirno razišao. Da nebijaše slučajno starijih, trieznijih i umnijih muževa na licu mjesta, bilo bi svega i svašta jer 5 stražara i 2 oružnika nebi bili mogli odaljeti ogorčenju i opravdanoj srčbi ogromnog množtva naroda.

Oblasti neka zahvale dičnim našim Benuliću, Kozloviću i još nekojim, koji su puk mirili, jer inače bilo bi jao i naopako.

Mi znamo, da gospoda u Umagu idu za tim, da dodje do pokolja i krvi pak da se napune tamnice našim tužnim narodom, ali takav lopovski postupak imale bi već jednom preprieći carske oblasti.

Talijanaška „sinjorija" iz Umaga, Cittanove, Buja, Brtonigle itd. hoće da skoči iz kože jer ih onaj biedni „ščavo" neće više da sluša, neće da više ljubi i cieliva onu lopovsku ruku, koja ga je do sada nemilosrdno udarala i mučila. Prestala su i za onaj kraj naše Istre vremena kad je talijanski gospodin kao biesan tiran s priprostim narodom postupao. Tim modernim talijanskim tiranom nestaje tla pod nogama pak skaču, biesne, urliču kao krvoločne hijene.

Radi toga upozorujemo carske oblasti na taj turski zulum u onoj občini, neka pripazi na te biesne fanatike, pak ako neima druge pomoći, neka im oduzme svu vlast jer je u djećjoj ruci nož vrlo pogibeljan.

Koparski kotar

Javni pučki sastanak. Slovenska „Kmečka zveza" za koparski kotar sazivlje javni pučki sastanak na blagdan Sv. Roka dne 16. augusta o. g. u 3 sata po podne pod vedrim nebom izpod Sv. Petra u občini Piran.

Na sastanku sudjelovati će nekoji hrvatsko-slovenski državni i zemaljski zastupnici. Na taj vrlo važni sastanak upozorujemo već sada naše občinstvo iz Koparštine, Piranštine, Bujšćine, iz Trsta i okolice itd.

Na javnom sastanku biti će govora o djelovanju naših zastupnika u carevinskom vieću, na zemaljskom saboru, o radu „Kmečke zveze", o gospodarskoj organizaciji, o pučkom školstvu itd.

Rodoljubi slovenski i hrvatski pohrlite dne 16. agusta na određeni sastanak. Na sastanak se može iz dalnjih mjesta željeznicom do postaje Sicicle (mala istarska željeznica) ili parobrodom do Pirana (Portorose) pak napried vozom.

Državna pripomoć za gradnju ceste Kopar—Vanganel—Bobići itd. Ministar za javne radnje preuzv. g. Dr. Trnka priobćio je zastupniku M. Mandiću, da je vlada dozvolila državnu podporu za gradnju toli potrebite ceste iz Kopra na Vanganel-Babiće—Truške—Trsek itd. svotu od kruna 928.000. Sav trošak za gradnju te ceste proračunan je na K 380.000. Interesirane občine i pokrajina imati će dakle da doprinesu sa svoje strane za podpuno pokriće svijuh proračunanih troškova još 152.000 K. U takove svrhe daje obćina pokrajina dvie trećine iznosa a obćine jednu trećinu.

Sv. Donat. Dne 10. augusta obdržavat će ovdješnja podružnica Družbe sv. Ć. i M. svoju glavnu godišnju skupštinu sa običnim dnevnim redom. Početak točno u 4 sata po podne. Prije i poslije skupštine bit će ples. Svirat će domaća glazba. Po zivlju se članovi i prijatelji, da se toga dana u što većem broju odazovu. Moli se bližnje podružnice i društva da ne priredjuju toga dana zabava. — Odbor.

Zabavna večer u Buzetu. Na Veliu Gospu dne 15. t. mj. obdržavat će u Buzetu u dvorani „Narodnog Doma" zabavnu večer uz koncerat, pjevanje i predstavljanje šaloigre u jednom činu „Seoski dvorac". Iza koncerta ples. Početak točno u 7 s. i pol na večer. Ulaznina koncertu: Sjedala 1 krunu, stajanje u dvorani 60 para, na galeriji 50 para. — Ulaznina k plesu 1 krunu.

Pošto je čisti dobitak namijenjen Glazbenom društvu „Sokol" u Buzetu, dobrovoljni se prinosi primaju sa zahvalnošću.

Franina i Jurina

Fr. Ma ča bi reć, da su se va poreškem „Jastaru" sijor Grča onako razkokodakali?

Jur. Ča ćeš, brižan, nima drugega posla, a neć i ova vrućina človiku lahko možjani ofendi.

Fr. Leda brate leda, pak će bol pasat.

•

Fr. Biš Jurino viroval, da je „Lega" hitila va Lovrečice miljar krun?

Jur. Bin, ako su talijanska gospoda, ka našega kmeta varaju i slipe, iz Umaga, Buj, Čitanove, Črnegavrha itd. vobom one šoldo prnesla.

Fr. Tako je nisu nabrali va Lovrečice?

Jur. Od kega, ča od onega para šarenjačkih podrepnic i gladuhi?

Razne primorske viesti

V. redovita glavna skupština akad. dr. „Istre". Sazivljam petu redovitu godišnju glavnu skupštinu hrv.-slov. akad. fer. društva „Istra", koja će se obdržavati dne 17. kolovoza u „Narodnom Domu" u Pazinu sa slijedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika;
2. Ovjerovljenje zapisnika prošlogodišnje glavne skupštine;
3. Izvještaj upravnog odbora: a) izvještaj tajnika, b) izvještaj blagajnika, c) izvještaj knjižničara;
4. Izbor novog odbora;
5. Eventualija.

Upozoravaju se članovi na § VII društv. pravila, točka 4., u kojoj se veli, da je svaki redoviti član *dužan* doći na društvenu skupštinu, inače je dužan da na vrijeme ispriča svoje odsustvo. Nadalje se imadu svi prijedlozi i dr. kao i referati pismeno dostaviti najmanje 3 dana prije glavne skupštine društv. tajniku: (Bulevard 145 B. — Sušak). — *Gosti dobro došli*

Predsjednik: Božo Frančić, cand. iur.

Tajnik: stud. med. Niko Sučić.

Velika manifestacija prigodom katoličkog sastanka u Ljubljani. Pišu nam iz Ljubljane: Katolički će se sastanak u Ljubljani otvoriti dne 24. agusta s velikom manifestacijom; posvećenjem hrvatsko-slovenskoga naroda Bez Grijeha Začetoj. U svim se slovenskim krajevima diže puk, da pohrli taj dan u Ljubljanu. Ne će biti slovenskoga sela koji ne će taj dan poslati u Ljubljanu svoje kćeri i sinove. Posvud je najveće zanimanje za katolički sastanak. Slovenska raja na skrajnjem ejeveru naše domovine, slovenski Koruški, doći će u svojim karakterističnim narodnim nošnjama s posebnim vlakom u Ljubljanu. Iz daleke Njemačke, iz Vestfalskoga, dohrlit će slovenska radnička društva sa svojim zastavama. Odlično će biti zastupana slovenska Štajerska, isto tako Istra i Primorje, od kuda je već prijavljeno

mnogo puka u narodnim nošnjama. Osobito čarovit će biti u svečanom obhodu pogled na kranjsku skupinu: sve će doline poslati na manifestaciju najstarije i najljepše narodne nošnje. U svečanom obhodu će igrati mnogo glazba. Pred skupinama će nositi nebrojene društvene zastave iz svih slovenskih krajeva, na čelu stare zastave, pod kojim su se Slovenci i Hrvati zajednički borili i pobjedjivali.

Obhodu će učestvovati i nježna mladež, dječaci i djevojčice u narodnim nošnjama, što će biti osobito ljubezan prizor. U obhodu će korakati 2500 slovenskih Orlova. Prijavljen je dohod posebnog vlaka s 500 Čeha, medju kojima 300 čeških Orlova i mnogo narodnih nošnja. Poljaci imaju u Krakovu posebni odbor, te je već prijavljeno brojno učestvovanje. Poljački radnici će doći sa vlastitom glazbom. Iz krakovske će okolice stići velika skupina poljačkih seljaka u svojim narodnim nošnjama. Braćo Hrvati, i vi se maknite iz svih krajeva naše zajedničke domovine, hrvatska društva uzmite u ruke svoje barjake i pohrlite s njima 24. agusta na zajedničku hrvatsko-slovensku manifestaciju u bijelu Ljubljanu. Neka svijet vidi naše jedinstvo za naše zajedničke ideale!

Štipendija. Početkom buduće školske godine 1913—14. podieliti će se siromašnom djaku iz Istre jedna štipendija od 400 K za polazak trgovačke škole u Splitu. Molbe za tu štipendiju valja podastrieti c. k. namjestničtvu u Trstu do 30. agusta o. g. Više o tom u službenom listu „L'Osservatore Triestino" br. 176 od dne 2. agusta o. g.

Za narodni blagdan. Zastupnik M. Mandić sakupio je medju desetoricom Hrvata, koji su boravili s njime ujedno u Karlovim Varim za „Narodni blagdan" K 63, koje je predao blagajniku „Družbine" podružnice u Trstu.

Poziv

na izvanrednu glavnu skupštinu „Gospodarskog Društva"u Sv. Martinu kod Buzeta, koja će se obdržavati u vlastitoj dvorani u nedelju dne 24. Augusta 1913. sa slijedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika;
2. Izvještaj upravnog i revizornoga odbora;
3. Odobrenje računskog zakijučka za prvo polugodište g. 1913;
4. Pokriće društvenog gubitka;
5. Zaključak ili o raspustu (likvidaciji) društva ili za nastavak poslovanja;
6. Slučajnosti.

Početak skupštine biti će točno u 2 sata po podne. Osam dana prije biti će izloženi članovima na ogled društveni računi. Opozorava se svekolike članove, da u vlastitom interesu prisustvuju skupštini, da ne bude kasnije nesnosnovanoga izgovaranja.

„Gospodarsko Društvo" r. z. s. o. j.
Buzet, Sv. Martin, dne 8. Aug. 1913.
ODBOR.

„Ugarsko-Hrvatsko parobrodarsko društvo.

U petak 15. agusta 1913. biti će običajni izlet

iz PULE za RIEKU

sa brzim i udobnim parobrodom „Novi".

Odlazak iz Pule u 4·30 s. pr. p.
Odlazak iz Rieke u 8 s. večer.

Prevozne ciene: tamo i natrag K 5·—; djeca ispod 10 godina plaćaju polovicu.

Prevozne karte dobiju se u Agenciji društva u ulici Giosuè Carducci broj 6.

Prodaje se kuća sa 1 sobom, kuhinjom i nuzgrednim prostorijama, dvorištem i vrtom. Vodovod u kući. Povoljna cijena, upitati se u Tiskari Laginja i dr. Pula ulica Giulia 1.

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun
od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe
jest jedini sapun koji čuva kožu od sunčanih pjega i uzdrieje lieps, mekanu i nježnu put, što se sa dnevno dolazećim zahvalama može nepobitno dokazati.
Komad po 80 para dobiva se u svim trgovinama, drogerijama i parfumerijama.
Isto se preporuča Bergmannova Lilienscrema „Manera" kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Cieva u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.

Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913 do opoziva.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka, svake srieđe, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjvell-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat Baška-Lopar-Rab-Lošinjvell-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Nerezine svake srieđe tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Lošinjvell-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.

Glavna odpravničtva:
na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

■ SVOJ K SVOMU! ■

TISKARA I KNJIGOVEŽNICA
LAGINJA i DR.
■ ULICA GIULIA, 1. PULA ULICA GIULIA, 1. ■

preporuča se za
tiskarske, knjigovežke
i galanterijske radnje.
Solidna izradba pečata iz gume.

Imade u zalihi
tiskanice i knjige za p. n. občine, crkve, škole i odvjetnike, posujilnice i konsumne društva, trgovačke knjige, pisanke za škole, kao i sve pisarske i risarske potrebštine.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI
registrana zadruga na ograničeno jamčenje
Vlastita kuća (Narodni Dom)
Podružnica u Pazinu.
Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz
4 1/2 %
čisto bez ikakvog odbitka.
Ustanovljena 1891.

Za gnojenje u jeseni
Thomasovo Sterni Marke brašno
jest najkoristnije i najcijenije umjetno gnojivo. Thomasovo brašno „Marka zviezda" proizvodi obilatu žetvu svih žitarica, vinograda, livada i pašnjaka. Radi velikog uspjeha što ga je u svim krajevima postiglo gnojenje s Thomasovim brašnom „Marka zviezda" ovo je gnojivo neobhodno potrebito za svako gospodarstvo.
Bez Thomasovog brašna nema velike žetve. Neka se zahtieva izričito Thomasovo brašno „Marka zviezda" i radi obavieśti za uporabu Thomasovog brašna ili kupnju itd. obratiti se na gospodu
Herman Tureck & Co.
Trst, via Sanità br. 8.
Treba se čuvati manjevriednije robe!

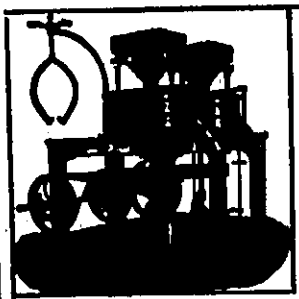

NAJBOLJI ŽITNI MLINOVI,
uljarski strojevi, motori, gospodarski strojevi u najboljoj izradbi i najjeftinije izradjeni, prikladjeni za svako tlo.
Mnoga poduzeća po nama uredjena u prometu.
Ponude, proračuni na zahtjev badava i bez poštarine od
tehničke poslovnice
EMANUEL I OSKAR KRAUS,
TRST, Via San Nicolò 2|b.
Dobivaju se podpune opreme za sva obrtnička i industrijalna poduzeća.
Dopisivanje: hrvatski, slovenski, njemački i talijanski.

Broj 33. Pula, u četvrtak dne 14. augusta 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce . predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, i nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 8 K za seljake } nagodine ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., za ostali svet 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu

Komesarijat u Istri.

Sve novine donose viesti, da će u jeseni biti uveden i za Istru komesarijat kao u Češkoj. Tada će vlada raspustiti istarski sabor i preuzeti sama upravu zemlje imenovavši vladinog povjerenika i povjerenstvo koje bi sastojalo iz dva Slavena i dva Talijana. Tako sastavljeno povjerenstvo nadomjestilo bi sadašnji t. zv. zemaljski odbor i upravljalo bi zemljom. Kao povod tomu navadjaju novine, što su se razbila svaka pogadjanja izmedju Hrvata i Talijana u Istri, radi intransingentnosti Talijana, koji nehtjedoše priznati nama ni najprimitivnija prava u pogledu jezika. Kod pregovaranja s Talijanima naši zastupnici postavše kao prvi uvjet i kao conditio sine qua non za pregovaranje, priznanje ravnopravnosti hrvatskom i slovenskom jeziku u zemalj. saboru i zemaljskim uredima. Do sada talijanska većina Istre nije nikada htjela priznati hrvatskom i slovenskom jeziku u Istri nikakovo pravo u saboru, te hrvatski i slovenski govori nisu nikada došli u saborski izvještaj, već kad bi koji od naših govorio hrvatski u saborskom izvještaju bilo bi to spomenuto sa: N. N. *parla slavo*. U zadnje vrieme je predsjedničtvo sabora primalo interpelacije i predloge i u hrvatskom ili slovenskom jeziku. Ako spomenemo još da su naši zastupnici u saboru govorili svojim jezikom, te da je to talijanska većina samo trpila nekako prisilno — jer Nj. V. car i kralj nije potvrdio zaključak talijanske većine sabora, kojim bijahu proglasili samo talijanski jezik službenim i raspravnim jezikom istarskog sabora — onda smo spomenuli sva prava ili bolje pogodnosti, koje je uživao naš jezik u istarskom saboru i zemaljskom odboru.

Talijani nisu htjeli ni čuti o tome, da se kod pregovaranja uredi najprije pitanje hrvatskog i slovenskog jezika, nego su okolišanjem ili lukavštinom htjeli obići to pitanje i predlagali, da se najprije raspravlja i sporazum sklopi o drugim pitanjima. Naši pak tvrdo ustrajaše na svojem stanovištu i tako su pregovori prekinuti. U proljeću ove godine pozvao je tršćanski namjestnik ponovno predstavnike hrvatske i talijanske na dogovor u Trst. Tu je strankama predložio, da njemu — namjestniku — svaka stranka podnese pismeno sve točke i uvjete pod kojima bi se mogao postići sporazum. To i učiniše; onda je na temelju tih referata imao namjestnik sastaviti posebni nacrt točaka i uvjeta o kojima bi stranke imale raspravljati i na temelju kojeg bi se imao postići sporazum i sklopiti mir. Nu gosp. je namjestnik tom prigodom počinio — da li hotice ili nehotice — jednu veliku pogrieshu: on je naime izaslanicima hrvatske stranke poslao kao temeljnu osnovu za pregovore referat, kojeg su sastavili i predali mu Talijani. Taj ofert g. namjestnika naši su sa indignacijom odbili posebnim izvješćem, odklonivši a limine svako pregovaranje na temelju takovog pristranog oferta, koji je bio jedna velika uvriedа po naše izaslanike i sav hrvatski i slovenski narod u Istri. Time su bili svaki pregovori prekinuti.

To bi bio u kratko historijat pregovora, koji su se vodili u ove zadnje četiri godine izmedju Talijana i Hrvata Istre.

Odmah iza prekinuća pregovora počeli su se javljati glasine o mogućnosti i shodnosti uvedenja komisarijata u Istri.

Uvedenjem komisarijatu u kraljevini Češkoj, te glasine izbiše sada jače na javu, i kako istaknusmo u zadnjem broju, talijanske novine u Istri, u osobito službeno glasilo talijanske stranke u Istri „Unione Nazionale" uspisalo se o komesarijatu u Češkoj zauzevši stanovište proti komesarijatu u Češkoj u bojazni, da bi takovu mjeru mogla poduzeti vlada i u Istri, što bi bilo samo na štetu Talijana i time toj oligarhičnoj skupini oduzeta hegemonija, koju je talijanska skupina zlorabila samo za sebe i svoje lično svrhe u svakom pogledu a proti i na zator većine hrvatskog i slovenskog pučanstva u ovoj pokrajini austro-ilirskog Primorja.

Uvedenjem jednog kraljevskog povjerenstva na upravu zemlje istina je, da se krši ustav i ukida autonomija svake pokrajine. Ali kad jedna skupina ljudi, u Istri manjina, pod plaštem ustava, krši ustav i zaštitom autonomije samovoljno upravlja zemaljskim imetkom samo za sebe i svoje stranačke svrhe a na štetu drugog dielа naroda, u Istri hrvatskog i slovenskog, koji sačinjava većinu pučanstva ove pokrajine, tada se ustav i autonomija pretvara u najgori absolutizam i hegemoniju, moć i silu, koje ta toboznja autonomna uprava upotrebljuje proti većini pučanstva u Istri. Tako je i autonomna uprava u Istri, zemaljski Odbor, bio uviek jedna nepravedna, nezakonita i nasilna moć, koja je bezobzirno kršila ustav i autonomiju, samo da tako sebi i svojoj stranci pribavlja koristi. Ta lažna autonomna oblast u Istri radila je sistematično i hotimice jedino za svoje talijanske sinjorette u pustim talijanskim gradićima Istre, zapuštajuć navlas seosko hrvatsko i slovensko pučanstvo. Kad bismo htjeli nabrojiti sve to lijepo upravljanje tog autonomnog talijanskog tiela u Istri trebali bismo iznieti sve što se je pisalo preko četrdeset godina u našem listu i drugdje.

Dakle što smo imali mi Hrvati i Slovenci Istre? Ništa! Jer sve što imamo to smo postigli vlastitom snagom, velikim žrtvama i teškim borbama. Talijani na upravi zemlje od uviek nisu nam dali ništa a niti neće dati nikada, doklegod budu autonomiju upotrebljavali u svrhu vlastite hegemonije nad nama i proti nama. A to će činiti uviek dok budu na vlasti u Istri.

Mi Hrvati i Slovenci Istre nismo do sada nikada očutili blagodati autonomne uprave u Istri, te možemo kazati, da talijanska uprava zemlje, Zemaljski Odbor, bio je za nas još gori komesarijat nego li svaki kraljevski, jer, kako spomenusmo, talijanska je uprava zemlje zlorabila svoju vlast jedino za sebe a uviek proti nama, te pod firmom ustava i autonomije radila što je htjela. Bolji će biti svakako kraljevski komesarijat od sadanjeg zemaljskog odbora, što će ovaj pod kontrolom državnih organa i zakona morati svakako pravednije upravljati zemaljskom imovinom i za nas Hrvate i Slovence u Istri, te od te imovine davati i našemu narodu za njegove potrebe na kulturnom i gospodarskom polju.

Neka ne misle gospoda Talijani, da hoćemo ovim redcima prikazati se kao oduševljeni pristaše komesarijata. To ne! Mi bismo mogli biti za komesarijat s gledišta slobode i demokratizma kao za „nuždno zlo", ali s gledišta potištenosti i zanemarenosti, s kojima nas je uviek i dosljedno traktirala talijanska autonomna uprava u Istri za nas će biti komesarijat jedno dobro, a zlo svakako ne gore od zemaljskog odbora. Ako bude uveden i u Istri komesarijat, tada neka Talijani krive samo sebe i svoju nasilnu upravu: njihova „Junta" je komesarijat pod zaštitom ustava i autonomije, koje su nemilosrdno kršili, a kraljevski komesarijat biti će pod zaštitom ustava dà, ali i pod obvezom zakona.

Kada Talijani u svojoj zaslijepljenosti i mržnji nisu htjeli da pravedno i s nama upravljaju zemaljskim imetkom, onda mi nemamo ništa proti tome da dodje takva uprava, koja će i za nas i za nje upravljati pravedno i pošteno. Takovu upravu pozdravit ćemo radostno i rado pomagati.

Mir na Balkanu.

Pula, 13. augusta 1913.

Došao je napokon toli žudjeni čas, da možemo današnji izvještaj o položaju na Balkanu zamieniti sa „Mir na Balkanu". Kako dugo će potrajati taj mir i da li će se uzdržati trajnim ne možemo predvidjeti; ali se bojimo, da bi mogao nastati po novi rat sa Turskom, jer ona neće da preda Bugarima Drinopolje i osvojene zemlje u Traciji. Turska se naime grozi, da bez rata neće napustiti Drinopolja i Tracije.

•

Mir je podpisan u nedjelju dne 10. augusta 1913. u Bukareštu (Rumunjska), a sklopljen je izmedju kralja Bugarske s jedne strane i kralja Rumunjske, Srbije, Grčke i Crnogore s druge strane. Taj mirovni ugovor glasi:

„Proniknuti željom da učinimo konac ratnom stanju izmedju dotičnih zemalja i da uzpostavimo mir, za kojim tako dugo čeznu njihovi narodi, odlučili su gore spomenuta veličanstva sklopiti pravovaljani mirovni ugovor, te su u tu svrhu imenovali sliedeće opunomoćenike. (Sliedi listina mirovnih opunomoćenika) Nakon što je sporazum sretno postignut zaključeno je: Članak I. Izmedju bugarskog kralja i ostalih vladara, kao i njihovih nasljednika vladati će mir i prijateljstvo. Članak II.: Prema dodatku V. zapisnika izpravljena granica medju Rumunjskom i Bugarskom teći će od Dunava nad Turtukajom, te će završiti na Crnom moru južno od Ekrene. Ujedno je izričito uredjeno, da Bugarska najdulje za dvie godine poruši postojeće utvrde Ruščuka i Šumle i u onom pojasu što leži 20 kilometara oko Balčika. Članak III.: Prema dodatku IX. zapisnika, ustanovljena granica izmedju Srbije i Bugarske, izlazit će sa brda Partarica na staru granicu, te će teći mimo stare tursko-bugarske granice i razvodje izmedju Vardara i Strume, izuzev gornju dolinu Strumice, koja će ostati Srbiji, te će završiti kod gorja Belasica, gdje će se sastati sa bugarsko turskom granicom. Članak IV.: Pitanja, kola se odnose na staro-bugarsku srbsku granicu uredit će se izmedju stranaka što sklapaju ugovor, primjereno ustanovljenju dodanom zapisniku. Članak V.: Prema dodatku IX. zapisnika ustanovljena granica izmedju Grčke i Bugarske teći će od nove srbsko bugarske granice, te će proširiti Belasica gorje i završiti kod ušća rieke Mesta u Egejskom moru. Članak VI.: Glavni stanovi pojedinih vojska obaviešteni su o podpisu ugovora. Bugarska vlada obvezuje se početi već sliedećih dana sa razoružavanjem. Članak VII.: Izpražnjenje bugarskog područja započeti će odmah nakon demobilizacije bugarske vojske, te će završiti nakon 14 dana. Članak VIII.: Za vrieme okupacije bugarskog područja, pridržavaju vojske pravo dobave za izplatu u gotovom. Vojske će moći upotrebiti željeznice za transportiranje četa i životnih namirnica bez ikakove odštete. Bolestnici i ranjenici biti će pod zaštitom spomenutih vojska. Članak IX.: Svi zarobljenici povratiti će se svojim vojskama čim to bude moguće. Vlade će jedna drugu oštetiti za uzdržavanje zarobljenika. Članak X.: Sadašnji ugovor biti će za 15 dana ili ako bude moguće još prije ratificiran, te će se izmjena ratifikacije poduzeti u Bukareštu. Za ovjerovljenje svega ovoga dali su opunomoćenici svoje podpise i pečat. Dano u Bukareštu 10. kolovoza 1913".

Iza toga mira biti će Balkan po prilici podieljen ovako:

Bugarska odstupa Rumunjskoj oko 7000 četvornih kilometara i 260.000 žitelja. Dobiva ostatak drinopoljskog vilajeta (ne računajući još Drinopolje) sa 23 500 četvornih kilometara i 650.000 ljudi, jedan dio solunskog vilajeta i mali dio kosovskog vilajeta — u svemu 40.000 četvornih kilometara sa 1,600.000 stanovnika. Bugarska će dakle iza odstupa Dobruče imati oko 60.000 četvornih kilometara i 800.000 stanovnika više nego prije prvog rata.

Srbija dobiva najveći dio kosovskog vilajeta, dio bitoljskog i solunskog vilajeta, u svemu 32.000 četvornih kilometara i 1,110.000 stanovnika.

Crna Gora dobiva dio sandžaka, okružje Gusinje i Plava, možda Peć i Djakovicu i nešto zemlje u skadarskom vilajetu, u svemu 7000 četvornih kilometara i 230 000 stanovnika.

Grčka dobiva otok Kretu, Epir, dio južne Macedonije, Solun, okružja Seresa, Drame i Kavale, sve skupa 45.000 četvornih kilometara i 1,520.000 stanovnika, a osim toga veći dio Egejskih otoka.

Nova kneževina Albanija zauzimat će najveći dio dosadašnjeg skadarskog vilajeta, sjeverni dio vilajeta janinskog, osim toga dielove vilajeta Bitolj i Kosovo, u svemu će imati oko 32 000 četvornih kilometara i 800.000 stanovnika. Južna granica još nije odredjena.

Proširene balkanske države imat će od prilike:

Rumunjska: 138.000 četvornih kilometara i 6,260.000 stanovnika (do sada 131.000, dotično 6 milijuna);

Bugarska: 139.000 četvornih kilometara i 4,600.000 stanovnika (do sada 96.000 i 3.8 milijuna);

Srbija: 80.000 četvornih kilometara i 3,600.000 stanovnika (do sada 48.000 i 2.5 milijuna);

Grčka: 110.000 četvornih kilometara i 4 milijuna stanovnika (do sada 65.000 i 2.5 milijuna);

Crna Gora: 16.000 četvornih kilometara i 480.000 stanovnika (do sada 9000 i 250.000 stanovnika).

Absolutno dobiva najviše Grčka, relativno (prema dosadašnjem broju površine i stanovnika) Crna Gora, koja će imati gotovo dvostruko toliko stanovnika, koliko prije rata. Crna Gora bit će za polovicu manja od Albanije. Njeno pučanstvo bit će od prilike toliko, koliko pučanstvo grada Praga, dok će Albanija imati toliko, koliko Budimpešta.

*

Sada kada je nastao mir, vrlo je dobro spomenuti u glavnim crtama nešto o povijesti obih ratova.

Balkanski je rat započeo sa navalom Crnogoraca 9. listopada 1912. Crnogorska vojska je prodirala sa dvije kolone prema Skadru. Turske posade u Sandžaku su se na brzo izgubile, samo je u Skadru ostalo 25.000 Turaka, koji su se junački branili najprije pod Hasan Rizom a onda pod Esad pašom.

I Srbi su započeli svoje operacije sa više kolona. Glavna njihova vojska pod kraljevićem Aleksandrom (100.000 ljudi) napredovala je preko Vranje prema jugu. Na zapadu je operirala vojska generala Jankovića (60.000 ljudi); vojska generala Živkovića napredovala je prema Sandžaku, gdje se je sastala sa Crnogorcima. General Stefanović priključio se je sa svojih 30 000 ljudi Bugarima kod Kjüstendila. Glavna srbska vojska sukobila se 23. listopada kod Kumanova sa turskom vardarskom vojskom (80.000 ljudi) pod Fethi pašom, te je za dva dana izvojevala pobjedu. 18. studenoga zauzeli su Srbi Bitolj neprestano napredujući.

Grci razdielili su svoju vojsku u dvie grupe. Tadašnji prestolonasljednik Konstantin pobiedio je sa 60.000 ljudi kod Serfidža (12. listopada) vojsku od 15.000 Turaka pod Hasan Tahsimom, dok je general Sapundzakis u Janini obkolio Esad pašu. Grčka vojska zauzela je 9. studenoga Solun.

Glavna turska sila stajala je proti Bugarima. Bugarska je vojska bila razdielena na tri strane. Na iztoku je stajalo 125.000 ljudi pod Radkom Dimitrijevim, u sredini 50 000 ljudi pod Kutinčevom, a na zapadu 125.000 ljudi pod generalom Ivanovom. — Osim toga bilo je kod Kjüstendila 25.000 ljudi združeno sa Srbima. Turci su u prostoru izmedju Kirkilise i Ekibaba imali 90 000 ljudi pod Abdulah pašom, 50.000 ljudi pod Šukri pašom bilo je u Drinopolju, 10.000 kod Kirdžalija, a 25.000 ljudi blizu Strumice i Seresa. 22. listopada osvojili su Bugari u dvodnevnoj žestokoj bitci Kirkilise. Drinopolje obsjedali su Bugari sa jednim korom, a glavna je vojska napredovala prema Lile Burgasu, dje je 29. listopada došlo do krvave bitke, koja se je svršila obćim biegom turske vojske i turskoga pučanstva. Turska vojska zaustavila se je tek kod linije na Čataldži, koja je na brzu ruku bila utvrdjena. Uslied poraza i nestašice hrane stradali su Turci tako, da je 3. prosinca sklopljeno primirje, iza kojega je imao slieditи mir. Jedna bugarska kolona unišla je medjutim u Solun, što su ga bili osvojili Grci. Grčka se nije priključila primirju, nego je sa svojom mornaricom spriečavala prevoz vojske iz Azije. Prije nego je došlo do pregovora o primirju, srušili su mladoturci pod Enver-begom u Carigradu staroturski vladu, ubili Nazim pašu i prisilili vladu na nastavak rata.

U nastavku rata Bugari su sa 60.000 ljudi marširali na poluotok galipoljski, da sebi otvore put do Carigrada uzduž marmorskog mora. 5. veljače počeli su bojevi, koji su Bugare doveli sve do Bulaira. Skadar, Janina i Drinopolje još nisu bili zauzeti. 5. ožujka predala se je Janina, dok su Srbi sa 50.000 ljudi stigli na pomoć Bugarima kod obsade Drinopolja. 24. ožujka počelo je dvodnevno bombardiranje Drinopolja, u noći od 25. na 26. pale su iztočne tvrdjave, a dan kasnije osvojen je grad iza krvavih uličnih bojeva.

Crnogorci su tek 31. ožujka sa težkim naporom osvojili neke utvrde oko Tarabоša, a 21. travnja Taraboš sam, na što se je Esad paša predao, dobivši slobodan prolaz sa oružjem i lakim topovima. Rat je svršen iza dugih pregovora primirjem u Londonu, kojim je Turskoj ostao tek dio evropske Turske do linije Enos-Midija.

Već za samog ratovanja i osvajanja pojedinih mjesta, naročito Solunu, kao i prigodom londonskih pregovora i razprava o albanskom pitanju na konferenciji poklisara pojaviše se velike protivštine izmedju Bugarske te Srbije i Grčke. Radi vardarskog kraja došlo je do spora izmedju Srbije i Bugarske, dok je Grčka opet zahtijevala, da bugarske čete odu iz Soluna. Srbija i Grčka sklopiše savez, te je konačno došlo do drugog balkanskog rata, u kojem su Bugari 30. lipnja zauzeli Gjevgjeliju i pošli na Kočane. Kod Bregalnice došlo je do krvave bitke, koja je trajala 8 dana i u kojoj su Srbi Bugare potukli tako, da se je bugarska vojska, kojoj su drugo krilo s juga potiskivali Grci, morala povući do Kjüstendila. Rumunjska je na to proglasila mobilizaciju i upala u Bugarsku, dok su Turci opet zauzeli Traciju. 31. srpnja došlo je na molbu Bugarske do primirja i konačno do pregovora u Bukureštu, koji su urodili utanačenjem mira izmedju Rumunjske i Bugarske, te Bugarske sa Srbijom i Grčkom, dok je Drinopolje još uviek u turskim rukama.

Tršćanski Talijani god. 1866. i danas.

Koji čita današnje talijanske nazovi-liberalne listove Trsta i u obće Primorja, morao bi pomisliti, da je talijanstvo ovih južnih naših krajeva bilo od davnine čisto liberalno, radikalno, protuslavensko i protuaustrijsko. Ali tomu nije tako. Ovo umjetno radikalno bezobzirno i bezobrazno talijanstvo stvoreno je posliednjih pedesetak godina pomoću ili putem austrijskog činovničtva, ponajpače pomoću bivših austrijskih namjestnika Depretisa, Rinaldini-a, Gočsa itd. Kako su stariji odlični Talijani u gradovim Primorja mislili, čistili, govorili i radili, doznajemo lahko iz svake strane povieśti primorskih Talijana natrag pedeset godina i više.

Naši se stariji muževi sjećaju kako bijahu naobraženi Talijani muževi prijazni, susretljivi, blagi i skloni nam Slavenima te se je mnogi izmedju njih rado služio i našim jezikom. Ti muževi bijahu i dobri austrijski patriote i ljuti protivnici svakoga, koji bi htio na postojećoj državnoj svezi išta mienjati.

Za sve to neznaju ili neće da znaju današnji kolovodje talijanske liberalne stranke, napose njihovi nazovi-liberalni listovi, koji pripovieđaju neukim i zavedenim svojim masam, da je talijanstvo ovako čisto, radikalno, protuslavensko i protuaustrijsko sve od najstarijih vremena — dà, već barem par hiljada godina!! Tom vjeruju priprosti čitatelji, koji nevide dalje od nosa i koji nisu prekoračili svog praga. Evo samo jedan dokaz kako su tršćanski Talijani još pred nepodpunih 50 godina mislili i ćutili. Od mjeseca maja o. g. otvorena je u bečkom Pratеru takozvana „Jadranska izložba", na kojoj su Talijani Primorja izložili sve što su imali boljega i vrednijega na svakom polju ljudskoga znanja i umjenja, dočim su tu izložbu Hrvati i Slovenci južnih pokrajina kao njemačko poduzeće većinom prezreli.

Medju izloženim tamo predmetima nalazi se i *počastni dar* grada Trsta *pod admiralu Tegetthoffu*, junačkomu zapovjedniku austrijske ratne mornarice u bitci kod Visa god. 1866. Taj je počastni dar izložio odio austrijskog pomorskog društva i nalazi se u historičkoj skupini (Vidi izložbeni katalog br. 148) Počastni dar grada Trsta je stolni ures: na pećini, okolo koje stoje 4 alegorične žene, stoji juk mužkarac, koji drži u zraku čvrstim rukama brod, i to kopiju fregate-oklopnjače „Ferdinand Maks", koja je, kako je poznato u bitci izpod Visa potopila tali janski ratni brod „Re d' Italia". Taj dar nosi dvojaki napis, ili posvetu, i to latinsku i talijansku. Ova posliednja glasi:

„Allo ammiraglio Guglielmo cav. de Tegetthoff comandante la flotta imperiale austriaca glorioso vincitore alla isola di Lissa li abitanti della città di Trieste questo segno di grato animo offrono.

Perchè diffuse lo onore del nome au striaco custodì il dominio dello Adriatico sorbò allo imperatore due provincie salvò lo emporio da sventura.

Tanto avvenne li dì 20 luglio 1866".

U prevodu glasi ta posveta:

Admiralu Vilimu vitezu pl. Tegetthoffu zapovjedniku carskog austrijskog brodovlja slavnom pobjediteliu kod otoka Visa građani grada Trsta daruju ovaj znak zahvalnog srca.

Jerbo je proširio slavu austrijskog imena, sačuvao vlast nad Jadranom, očuvao caru dvije pokrajine, spasio emporij od nesreće.

To se je dogodilo dne 20. julija 1866.

Tako su eto ćutili i radili tršćanski građani talijanske narodnosti pred 47 godina, a koji čita danas „Piccolo", „Indipendente" i njima slične, te prispodobi jedno i drugo, morao bi se naći u najvećoj neprilici. Ali mi poznamo te tobožnje pučke prosvjetitelje, koji žive i uživaju jedino od tudje nesreće, koji u mutnom love i koji užižu i podpiruju ljudske strasti bodreć svoje pristaše na borbu, na progonstva, na nasilja proti svakom, koji im je na putu, koji im križa račune i koji razkida njihove djavolske mreže.

Još ima i danas mnogo i mnogo građana talijanske narodnosti u Trstu, koji bi inače govorili i radili nego li govore i rade, da nisu od nazovi liberalnih listova terorizirani, da se neboje za svoju čast, imetak i zav... svoj život od bjesomučnih tirana i terorista.

Prešni predlog

zastupnika Matka Mandića i drugova za ublaženje biede i nabave pitke vode u političkom kotaru Porečkom u Istri.

Ogromna većina stanovničtva političkog kotara Porečkog u Istri bavi se poljodjelstvom, koje je posliednjih godina zbog raznih elementarnih nepogoda vrlo loše uspjelo. Dugotrajne suše i česte tuče uništiše godimice sad ovdje sad ondje djelomično ili posvema poljske proizvode. Tako je primjerice prošle godine osim drugih krajeva nemilo potukla tuča skoro svu župu Zrenj, pod koju spadaju porezne obćine Zrenj, Pregara i Saléž u mjestnoj obćini Oprtalj — kotar Poreč, pa ipak nije ono stanovničtvo od državne podpore ni prošle ni ove godine ni pare primilo. Sada je već za ranog proljeća pritisla u onom kotaru tako žestoka suša, da je nesamo zemlja veoma otvrdnula i razpucala, nego je takodjer skoro svuda na selima nestalo vode za ljude i za životinju. Potraje li još samo čedan dan sadašnja vrućina, biti će uništeni ćak i oni poljski usjeni, koji inače najdulje suši prkose. To isto vriedi za livade, sjenokoše, pašnjake itd. kaošto i za glavnu hranu: za krumpir, kuruzu, fažol, pa i za samo trsje. Iz čitavog kotara stižu nam zdvojni vapaji naroda zbog nestašice vode. Za nabavu jednog voza vode izgubi često jadan seljak skoro čitav dan a vozić vode treba mu skoro čitav za škropljenje trsja s modrom galicom, dočim mu za piće, kuhanje, pranje i za napoj životinje skoro ništa nepreostane. Za onoga pako, koji nejma svoga blaga za vožnju, biva položaj kud i kamo zdvojniji.

Ono malo smradne ili blatne vode, što je preostalo u vodnjacim ili kaljužam, mora narod po svoju čistiti ili onakvu uživati sam i njegova životinja. Od kako žalostnih posljedica bi moglo biti uživanje tako nečiste vode, pokazalo se je prošlih godina uz željezničku prugu od Poreča prema Kopru, kad no su u onom kraju zbog toga zavladale kužne bolesti medju ljudima i na životinji.

Radi nestašice vode i za dobavu iste u onom kotaru zauzeli su se narodni zastupnici već do sada opetovno i kod carske vlade i kod zemaljskoga odbora ali su na žalost svi njihovi koraci ostali beznapješni. U tom pogledu podastrta je i u najnovije vrieme jedna spomenica c. k. namjesničtvu u Trstu, te čekamo željno povoljnu njezinu riešitbu. Obzirom na sve ovdje navedeno stavljaju podpisani sliedeći prešni predlog:

Visoka kuća neka izvoli zaključiti:

Poziva se c. k. vlada:

1. da priskoči bezodvlačno na pomoć novčanim sredstvima ili javnim radnjama onom stanovničtvu političkog kotara Porečkog u Istri koje je zbog prošlogodišnje tuče i radi ovogodišnje suše silno nastradalo;

2. da poduzme bezodvlačno sve nuždne korake, da ono stanovničtvo nenastrada zbog nestašice vode;

3. da naredi podredjenim oblastim. u Primorju da provedu potrebite izvide radi stalne nabave vode u onom i u ostalim kotarima Istre i da im u tu svrhu doznači potrebiti novac iz državne blagajne.

U formalnom pogledu predlaže se, da se ovaj prešni predlog uputi odboru za ubluženje biede uporabom sviju u poslovniku visoke kuće predvidjenim kraticama.

U Beču, dne 12. junija 1913.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Poziv na dobra srca. Upozorujemo sve naše u Puli i okolici na poziv veleč. g. A. Janka glede dievojačke škole, što će ju početkom nastajne školske godine otvoriti u Puli čč. sestre Sv. Križa iz Djakova.

Za uši g. dra. Ferku. Primili smo ovo pismo:

„Ferri roventi (ovo je podcrtano bojama austrijske zastave. — Ur.)

Egregio Signor

Redattore della Naša Sloga del 21 Maggio 1913 (ovo je podcrtano bojama hrvatske trobojnice. — Ur.)

„Nasa Sloga" del 21 Maggio! (ovo je izrezano iz „Giornaletta" i priliepljeno. — Ur.)

Mi permetto qui di inviarLe una copia della traduzione (traduzione gentilmente inviatami da un mio amico croato) dell'articolo „Pezze bagnate“ inserito nel N. 31 31 Luglio 1913 del Suo pregiatissimo giornale in risposta al mio articolo (del Giornaletto N. 4766) di data 26 Luglio 1913 ore 7½ pom. contro i Cannibali!!! (ova rieč je izrezana iz „Giornaletta“ i prilieplјena. — Ur.) „Cannibali“, acciochè io prima della sua pubblicazione sia certo che essa corrisponde fedelmente al testo originale croato.

La prego di fare le rispettive eventuali corretture alle inesattezze, e con Suo comodo potrà poi restituirmela.

RingraziandoneLa antecipatamente con tutto il dovuto rispetto mi firmo di Lei devotissimo Dr. Fortunato Agostini da 24 anni ininterrottamente medico di casse ammalati, non figlio, non parente, non amico, non ammiratore dei ladri del Comune. (cieli ovaj tituluš izrezan je iz „Giornaletta“ i prilieplјen ispod imena. — Ur.)

Pola le 6 Agosto 1913 ad ore 10.15 notte... „e non verso mezzogiorno, (podcrtano crvenom olovkom. — Ur.) quando è più potente il caldo canicolare....“! atto ad infiammare gli cervelli!“

Pismo je iznešeno točno po izvorniku te stoji svakomu na uvid u našem uredničtvu. Dostavljamo ga za uši g. dru. Ferku, da prosudi o možđanskoj sredjenosti g. dra. Agostini a. Za informaciju javljamo, da smo to pismo primili poštom preporučeno u zatvorenom omotu, koji je bio unakrst vezan sa špagom!

Komentara ovomu pismu ne dodajemo nikakova; samo pismo je dovoljna ilustracija auktora. Kondoliramo samo, ne auktoru pisma, nego bolestničkoj blagajni civilnih radnika, c. i k. ratne mornarice!

Poštanski ured u Premanturi. Dne 16. Augusta 1913. otvara se u Premanturi novi pošt. ured, koji će se baviti pismovnom i toretnom poštom te će služiti kao sabiralište pošt. štedioničkog ureda. Novi će ured biti priključen pošt. mreži time, što će pošt. teklić ići jedanput dnevno do pošt. ureda Pula 1.

I todobno biti će ukinuto dosadašnje pošt. sabiralište u Premanturi. Mjesta Pomer i Draga Ronzi odjelit će se od dostavnog kotara pošt. ureda Pula 1 a priključit će se onome novog pošt. ureda u Premanturi.

Šintar imenovan. Primamo: Kako ste u predzadnjem broju javili bilo je otvoren natječaj za šintara kod jedne ovdješnje bolestničke blagajne. Sada je takav ime novan u osobi nekog dra. Srčka. Kako se vidi novi šintar je akademski izobražen i posjeduje dvjetisućljetnu kulturu Talijana istarske kamorre, a uz to znade vrlo vješto baratati konopcem i zamkom i još k tomu operirati sa usijanim gvoždjem (ferri roventi). Mi samo čestitamo bolesničkoj blagajni i pacientima (i kakvu pacienciju!) na toj stečevini!

Marčana za Družbu. Prigodom ovogodišnjeg narodnog blagdana sakupilo se u Marčani za Družbu K 94·20. Od te svote dali su: po 20 K upravno vijeće općine Marčana; po 10 K Društo za štednju i zajmove; trojica po 5 K; četiri po 4 K; dva po 3 K; tri po 2 K; dvadeset po 1 K i po jedan 60 h, 40 h i 20 h.

Odnosnu svoticu, koju su sabrali mjesni župeupravitelj i učitelj te sbturijent Ante Deprato, poslalo se poštanskom naputnicom izravno na Družbino Ravnateljstvo u Opatiju.

Voloski kotar

Hrvatska učiteljska škola u Kastvu. Prema iskazu te škole proizlazi, da je početkom škol. godine bilo upisanih u učit. školu ukupno 79 djaka, od kojih tekom škol. godine istupilo 10, ostalo 69, od kojih 4 propala, dočim od ostalih 65 sa 3 privatista 6 dobila popravak; 2 Kastavca svršila sa odlikom a 60 dobro prošlo.

Resultat je veoma dobar akoprem se je svojedoba sudilo da nije Kastav povoljan za to.

Povjerenstvu kod mature predsjedao je umirov. vladin savjetnik g. Fran Franković, otac hrv. učiteljstva u Istri.

Na novoj škol. zgradi za učit. školu postavlja se krov i biti će koncem godine gotov.

Pazinski kotar

Otvorenje „Narodne Čitaonice“ u Cerovlju, biti će 15. tek. mj. u 4 sata po podne uz sudjelovanje hrv. narodne glazbe iz Pazina. — Pozivlju se rodoljubi da u velikom broju pristupe na tu narodnu slavu.

Krivi smo si ponajvećma sami! Pod ovim naslovom dobivamo iz jednog mjesta pazinskog kotara: Par privandranih i od suda višekrat patentiranih nitkova zadaje našem mjestu trista jada. Oni se kao vjerni članovi „Unione nazionale“ ne žacaju već nikakvih sredstava, nikakvog „Osar tutto“, samo da zarobe naš kraj u vjersko čudorednom i političko-narodnom obziru. Ti vam ljudi žive izključivo na temelju one crne, proste korupcije. Mučna je s toga naša borba proti njima, tim mučnija, što vidimo svojim očima i čujemo svojim ušima, kako žalibože i dobrahni broj „mjerodavnih“ razvikanih i obožavanih Hrvata izvan našega mjesta prima lepo, susreta prijazno i pomaže prilično te nečuvene grobare našeg duševnog i tjelesnog života. Ne znamo zbilje, je li to naivnost, tobožnja „taktika“ ili pak ona poznata komoditeta. Nu bilo što mu drago, žalosno je to i sramotno svakako. Žalosno, jer upravo ta svojstva spomenutih Hrvata ulievaju nitkovima sve to više snage za njihov zatorni rad u našem kraju, a sramotno opeta, jer se nitkovi, čim dodju kući, rugaju otvoreno i smiju od srca tim Hrvatima. A tako ne valja! Hrvat iz mjesta B ne smije pod nikoju cienu, uz nikakvu izliku zatvarati svojih očiju pred zlodjelima talijanskih potepuha iz mjesta A. Toliko danas dosta obzirno, a do potrebe govorit ćemo jasnije.

Iz Kringe. Šaljemo Vam K 7·20, koju svotu sabrasmo za Družbu a darovaše: Ruskyevski Joso K 3, Anton König K 2, Jelovac Ivan i Mofrdin Antun po 1 K, a Prenc Božo 20 h. Hvala svima!

Porečki kotar

Hum-Draguć! Dopis iz Huma što no čitah u zadnjima brojevima „Naše Sloge“, učinio slab utisak na mene, ja moram reći uzrujano me do skrajnosti!

Poznat je meni dobro taj nesretni Hum i njegov zasleplјeni puk, jer u svoje vrijeme bila me sudbina pritisla, da sam morao u tom zakletom gnjezdu proboraviti par godina!

Narod je to hrvatske i nipošto talijanske narodnosti, što nam svjedoče razna njiha obiteljska imena: Gržinić, Legović, Pavlović, Skrinjar, Grabar, Brnobić itd. itd. svi su porijekla hrvatskoga i do pred kojih 20 godina nije nitko u svojoj obitelji govorio talijanski osim Fabrisa iz Kortine, koja obitelj se htjela odlikovati tu i tamo govoreći svoj bastardo talijanski à la šior Tonin ili à la šior pokojni Pierin de „Sottopečina“ od kojega se priučila talijanstvu ona „stara“ nutra iz Huma, jer sada klepetaju i njezina djeca talijanski. Pardon moram još jednoga spomenuti, naime onu finu tikvu iz Štancije, onoga silnoga kupiprodaj krave i ovce i taj pešla po talijansku altrochè à la Milanese i Napolitana. Dosti, drugih nema!

U ostalom, ako se je slučajno jedan ili drugi naučio talijanštinu u Leginoj kovačnici, nek se prijavi, da znademo koliko imademo na broju svih Kalabreža u Humu!

Nu da vam rečem, što mišljah vam reći! Sasvim tim mili Bože da ti je čuti, vidjeti i znati kako se većina njih ponosi svojom talijanštinom, svojim renegastvom. Bijesne i rogovilaju po talijansku samo kod kuće u Humu — ili kada dodju u Draguć ili Roč, gdje je isto većina njih prodala svoje mlieko i krv, svoje poštenje i značaj, i mrzi i proganja svoj sladki jezik, kojim ga je majka učila govoriti i Bogu se moliti!

Allegri, avanti, koliko vas je na Humšćini, Draguću i Roču koji se po talijansku Bogu molite?! Dapače sam šior Tonin iz Kotle, Bog mu daj lahko duši, koji je bio prvak i temeljni kamen vaše Lege, molio je hrvatski, jer talijanski nije znao niti otčenaša. Ah! žalostna vam majka, tužna vam sreća. Imate čiste i bistre oči i nećete da vidite, imate i jednu savjest, koja vam daje zdravu pamet i razum, da bi ste mogli prosuditi što je pravo i krivo, što je koristno i škodljivo, što je značajno i bezznačajno, ali vi nećete i nećete!

Da je samo trdovratnost i okorljelost, da to činite samo iz jada, mržnje i osvete do hrvatskoga naroda i jezika to je znano Bogu i ljudem!

Njekoje je zapeljala plaća judin novac, drugo otrovala je prožderljivost t. j. jedaća i pijaća a treće zaslepilo neznanje i ljudski obzir.

Da ima žalibože prvih moram spomenuti jednog mrtvoga pok. Britvića — Bog mu daj vični mir, u pogovoru kod sam mu predbacio, da nebi smio biti tako zagrižen talijan i protivnik našega jezika i naroda, pošto je sam Hrvat, rekao mi: Što bi, treba ići k maši tamo, gdje zvoni, htio je reći, valja držati s onimi koji plaćaju.

Da ima drugih, svijedoci sto sami, koji ste se više puta najeli i napili na račun drugih, koji znadu na lukavi način drugu poštenu krv sisati i derati vrijednu kožu poštenoga i dobro mislećega kmeta! Jer kod se je čulo i gdje je onaj koji bi trošio svoj krvavo zasluženi novac u takve svrhe!? Pitajte malko u Pazinu, Mraka, Camusa, Costantina, nek vam što dadu i nek vas pomognu s njihovim vlastitim novcem i čuti ćete. Bena, mrgare, što da ti damo, donesi radje, donesi! Tako isto i Sandrin u Buzetu.

Odkuda dakle judin novac i novac za jedaću i pijaću? (Sliedi.)

Koparski kotar

Javni pučki sastanak kod Sv. Petra — občina Piran. Javili smo u zadnjem broju, da je sazvala slovenska „Kmečka zveza“ za koparski kotar, za dne 16. ov. mj. (na Rokovo) javni pučki sastanak izpod Sv. Petra — občina Piran.

Na sastanak su pozvani državni i zemaljski zastupnici gg. Laginja, Mandić, Pangerc, Sancin i Valentić. Nadamo se, da će se tomu pozivu većina zastupnika odazvati!

O važosti tog sastanka bilo bi suvišno govoriti onomu, koji znade u kakovu se nalazi stanju i položaju naš narod na Piranštini t. j. pod nasilnom i bezobzirnom upravom najžešćih Talijana Istre.

Čujemo, da se pripravljaju za taj sastanak i Piranska gospoda a mi im kličemo unapried: *dobro nam došli!*

Javna tombola u Kortah. U nedjelju dne 31. agusta priređuje društvo za osjegurarje domaće životinje u Kortah — občina Izola — u 4 sata po podne na korist društva javnu tombolu, na kojoj će se izigrati: 1 telicu, 1 peršut (šunku) i 1 škropilnicu. Svaka srečka stoji 40 para.

Franina i Jurina

Fr. Imal si pobošnića, Jurino moj pravo, da vrućina človeku lahko ofendi možjani.

Jur. Ča ni bolje šijor Grči?

Fr. Bojim se, da mu nebi ni led pomogal.

Jur. Muči no, pusti ga, da gre ž njega on jadina i otrov pak češ videt, da će mu zlo pasat.

Fr. Ma neka mu se Bog smiluje!

Razne primorske viesti

Izbori za gorički sabor svršili su u nedjelju izborom u kuriji veleposjeda. Medju Talijanima su izabrani klerikalci sa 118 do 122 glasa proti liberalcima, koji su dobili 111 do 114 glasova. Slovenci su izabrali kompromisne kandidate sa 68 do 78 glasova, dok su protukandidati dobili 25—26 glasova. Novi gorički sabor imati će više talijanskih klerikala, nego ih je bilo prije naime 9 (prije 6); talijanskih liberala 6 (prije 9); zatim 10 samostalnih Slovenaca (prije 1), onda 4 Slovenca novo i stare struje u slovenskoj pučkoj stranci. Slovenski liberali, koji su prije imali 4 zastupnika, ne će imati sada ni jednoga.

Otpuštanje rezervista sa granice. Jučer su u Beču konferirali ratni ministar Krobatin i ministar vanjskih posala grof Berchtold te se javlja, da je bilo govora o odpustu rezervista sa južnih granica monarkije. Rezervisti, da će skorih dana biti pušteni kući.

Listnica uredničtva.

Gosp. N. N. u K. Čitali smo u „R. N. L.“ onaj blezgavi dopis iz Kaštelira, te držimo, da nije vriedno nanj se obazirati. Mi smo već do sada na ovom mjestu žigosali postupak Vaše „liberalne“ i „klerikalne“ nazovi inteligencije, koja nema prečijeg posla nego li da se pravdu, prepire i medjusobno grdi puštajuć tudjincu i nametniku, da se tamo sve to bolje i čvršće ugnjetuje. Zavirite tamo u našu školu pak u onu „Leginu“ u Labinčih pak ćete, ako imate narodnog ponosa i rodoljublja, krenuti jedni i drugi sa strampuice, koja vodi u narodnu smrt. Pitajte malo tamošnje stare rodoljube kako je kod Vas liepo bilo dok nebijaše toliko „inteligencije“. Napredujete dakle po ražju! Da ste nam zdravo!

Zahvaljujem se

javno veleuč. g. Dr. Robertu Russ opć. liječniku u Buzetu, što me je svojom liječničkom vještinom i hitrinom gotovo oteo sigurnoj smrti i tako me sačuvao svojoj obitelji kao hranitelja. Od mene i cijele porodice hvala, a od Boga plaća.

Tereza Golmajer,
učiteljica.

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

Mala kršćanska obitelj u Gorici primiti će na stan i hranu 2—4 djevojčice; sobe moblirane na novo, hrana dobra, ciena 50 kruna na mjesec. Dopisivanje u hrvatskom, slovenskom, njemačkom i talijanskom jeziku. Upitati se kod uprave lista.

Poziv

na redovitu glavnu skupštinu **„Ročkog društva za štednju i zajmove"**, registrane zadruge na neograničeno jamčenje u Roču, koja će se obdržavati dne 24. kolovoza 1913. na 8 sata i pó u općinskoj zgradi.

RASPORED:

1. Izvještaj uprave.
2. Odobrenje računskog zaključka za god. 1912.
3. Promjena društvenih pravila.
4. Izbor pomirnog suda (§ 49. pravila).
5. Slučajnosti.

ODBOR.

Poziv

na redovitu glavnu skupštinu **„Konsumnoga društva"** u Banjolama, koja će se obdržavati dne 24. augusta 1913. u društvenim prostorijama u 4 sata popodne sa sliedećim

dnevnim redom

1. Izvješće predsjednikovo o djelovanju zadruge.
2. Odobrenje računskoga zaključka za god. 1912.
3. Slučajnosti.

Odbor.

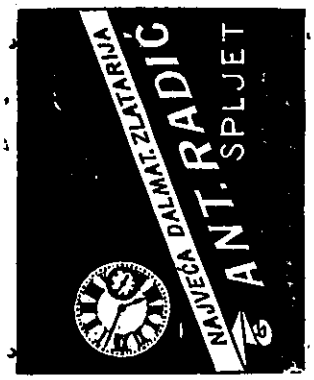

SVOJ K SVOMU!

Tiskara i knjigovežnica

LAGINJA i DR.

Ulica Giulia, 1. PULA Ulica Giulia, 1.

Preporuča se za tiskarske, knjigovežke i galanterijske radnje.

Solidna izradba poleta iz guma.

Imade u zalihi tiskanice i knjige za p. n. obćine, crkve, škole, odvjetnike, poslužitelje, konzum. društva, trgov. knjige, pisaće za škole, kao i sve pisarske i risarske potrebštine.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 814.

„Ugarsko-Hrvatsko parobrodarsko društvo.

U petak 15. agusta 1913. biti će običajni izlet

iz PULE za RIEKU

sa brzim i udobnim parobrodom „Novi".

Odlazak iz Pule u 4·30 s. pr. p.
Odlazak iz Rieke u 8 s. večer.

Prevozne ciene: tamo i natrag K 5·—; djeca ispod 10 godina plaćaju polovicu.

Prevozne karte dobiju se u Agenciji društva u ulici Giosuè Carducci broj 6.

Prodaje se kuća sa 1 sobom, kuhinjom i nuzgrednim prostorijama, dvorištem i vrtom. Vodovod u kući. Povoljna cijena, upitati se u Tiskari Laginja i dr. Pula ulica Giulia 1.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe

jest jedini sapun koji čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje ljepu, mekanu i nježnu put, što se sa dnevno dolazećim zahvalama može nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova **Lilienerema „Nazera"** kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Ciena u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.

Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913 do opoziva.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka, svake srieđe, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat-Baška-Lopar-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Nerezine svake srieđe tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Lošinjveli-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.

Glavna odpravničtva:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

Slavenima grada Pule i okolice!

Početkom nastajuće školske godine dolaze u Pulu i osnivaju svoj zavod za odgoj ženskoga pomladka časne sestre sv. Križa iz Djakova u Hrvatskoj.

Mnogo je truda stajalo naš narod, dok je svojoj djeci priskrbio i jednu pa makar privatnu pučku školu. Zaostali smo bili mnogo u svakom obziru. Uz hrvatsku svijest propadala je u našem narodu i vjera i moral. Nu najveća o-kudica u svakom pogledu osjećala se je odavna u odgoju hrvatskih kćeri. Ona, koja je bila pozvana, da bude čuvaricom domaćeg ognjišta, koja je imala da odgaja svome rodu i hranitelje i branitelje vjere i domovine, bila je zanemarena. Nije bilo nikoga, koji bi bio ucijepio u nježno srce hrvatske žene najsvetija čuvstva: ljubav prama vjeri i domovini. Hrvatske kćeri dosada uzgojene većinom u sebi tudjem jeziku, zadahnute tudjim idealima nijesu niti osjećale potrebe da svoju djecu uzgajaju hrvatski. Na našu žalost a na radost naših neprijatelja, izašlo je tako iz redova našega naroda na tisuće izroda. Nestalo je gotovo iz naših kuća odziva lijepih imena Zvonimira, Branimira, Danice i Zorice, pa mjesto njih čuješ često u čisto hrvatskim obiteljima, razna nenarodna a i poganska imena. Blaga slavenska ćud, nježno hrvatsko srce gotovo da se je ugušilo u tudjoj koprivi.

Ove godine slavenski narod u Puli i iz okolice biti će tako sretan te će moći pov'eriti svoje kćeri osobama, koje će ih majčinom brigom privinuti na svoje slavenske grudi, koje će u našem narodu započeti onaj tihi, ali sigurni rad na boljak naše budućnosti.

Sestre sv. Križa sa svojim dolaskom u Pulu morati će pridonijeti mnogu žrtvu prije nego razviju svoju djelatnost, te urede svoj zavod za svestrani odgoj naše ženske mladeži. Stoga niže potpisani kao povjerenik i skrbnik časnih Sestara ovime apelira na svako slavensko srce, koje ljubi svoj narod, osobito na naše gospodje i majke. Dvoje moramo dati novim hrvaticama u našem mjestu: dajmo im našu djecu, da ih one uzgajaju a dajmo im i kruha da mogu živjeti te svu brigu posvetiti jedino odgoju naše djece. Radi se o našoj budućnosti, pa svaki novčić, koji se za tu plemenitu svrhu potrosi vratiti će se narodu stostrukim kamatima.

Svi dobrovoljni prinosi neka se šalju na niže potpisanoga.

U Puli dne 14. kolovoza 1913.

Janko Antun,
korni vikar.

„CROATIA"

osiguravajuća zadruga u Zagrebu. — Utemeljena god. 1884.

Centrala: Zagreb u vlastitoj palači, ugao Marovsko i Preradovićeve ulice. **Podružnica u Trstu,** via del Lavatoio br. 1, II. kat. — **Telefon br. 2594.** — **Glavna zastupstva:** Ljubljana, Novisad, Osijek, Rijeka i Sarajevo.

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete sliedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti,
2. Osiguranja miraza,
3. Osiguranja životnih renta;

II. Protiv štete od požara:

1. **Osiguranja zgrada** (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica),
2. **Osiguranja pokretnina** (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.),
3. **Osiguranja poljskih plodina** (žita, sijena i t. d.);

III. Stakalnih ploča protiv razlupanja.

Zadružna imovina u svim odjelima iznosi	K 3,013.332·60
Godišnji prihod premije s pristojbama	K 1,486.297·56
Isplaćene odštete	K 5,624.162·96

Sposobni posrednici i akviziteri namještaju se uz povoljne uvjete.

Povjerenik za Pulu i okolicu: Ante Iskra, Via Campo Marzio 5 I. kat.

Za gnojenje u jeseni

Thomasovo Stern Marke brašno

jest najkorisnije i najcijenije umjetno gnojivo. Thomasovo brašno „Marka zviezda" proizvodi obilatu žetvu svih žitarica, vinograda, livada i pašnjaka. Radi velikog uspjeha što ga je u svim krajevima postiglo gnojenje s Thomasovim brašnom „Marka zviezda" ovo je gnojivo neobhodno potrebito za svako gospodarstvo.

Bez Thomasovog brašna nema velike žetve. Neka se zahtieva izričito **Thomasovo brašno „Marka zviezda"** i radi obavieisti za uporabu Thomasovog brašna ili kupnju itd. obratiti se na gospodu.

Herman Tureck & Co.

Trst, via Saulta br. 8.

Treba se čuvati manjevriednije robe!

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda

Broj 34. Pula, u četvrtak dne 21. augusta 1913. God. XLIV.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce .. predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju. Nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, } na godino
5 K za seljake } ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina

Plaća i utužuje se u Pul.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu

Javni sastanak „Kmečke Zveze" u St. Petru.

Putnik, koji bi se bio našao dne 16. ovoga mjeseca u jutro u krasnom predjelu mile ove naše uže domovine Istre, u mjesnoj općini Piran, te nebi bio znao što se ima obaviti taj dan ispod Sv. Petra pred gostionom gosp. Rot-a, čudom bi se bio čudio, viditi veliki broj našeg naroda, koji je sa svih strana dolazio po djelomice prostranim i lijepim a djelomice i slabim onamošnjim cestama te koracao prama jednom cilju, put gore spomenute gostione.

Misao je svih bila usredotočena na javni sastanak, kojega je dne 16. kolovoza na navedenom mjestu sazvala „Kmečka Zveza" (Seljačka Sveza) za politički kotar Kopar.

Koliko ih je bilo na sastanku? Gledali smo i brojili smo ono veliko mnoštvo, gledali smo ono mnoštvo glava stisnutih oko govornika, po savjesti računamo, da ih je bilo oko dvije hiljade, a to je bio za naše narodne prilike u onim stranama ogroman broj.

Otvorenje sastanka.

Točno u tri sata po podne započeo je sastanak. Oko prostranog stola tik govorničke tribine, sjedali su narodni zastupnici iz Istre gosp. prof. M. Mandić, gosp. I. Pangerc, gosp. F. Flego i gosp. Valentić, te gradski i zem. zastupnik iz Trsta, gosp. Dr. F. Černe. Bilo je zatim više časnih svećenika: dekan iz Krkavci Škerbec, župnici I. Mandić, Sonc, Čemažar, Gabrijelić.

Na sastanak imao je doći i nar. zast. Dr. Laginja, nego časnog ovog narodnog borca već dulje vreme muči nestalno zdravlje a i druge neprilike, te je premda teškim srcem morao odustati od prisustvovanja ovome sastanku.

Hrvatsku i slovensku štampu su zastupali: gosp. A. Belanić „Našu Slogu" a g. I. Orel „Edinost".

Neposredno prije otvorenja sastanka zapjevalo je Pjevačko društvo iz Kortah, pod ravnanjem, vrstnog zborovodje gosp. učitelja Orel, svima dobropoznatu rodoljubnu pjesmu „Slovenec in Hrvat".

Predsjedao je sastanku predsjednik „Kmečke Zveze" gosp. Andrija Medoš, koji je najprije dao izraza veselju svojega srca videći ogromno mnoštvo naroda, svih pozdravio te preporučio pozornost tekom govora.

Govor Veleč. dekana Škerbec.

Iskusni ovaj narodni borac u mantiji časnoj, pozdravio je iz dna srca prisutan narod, poseban ima pozdrav za navedene narodne zastupnike (kod ovih riječi narod burno pozdravlja svoje zastupnike). Govori o svrsi, koju ima „Kmečka Zveza", koja će slijediti putem naznačenim nam od Dobrile i od sadašnjih živućih nasljednika Dobrile u narodnom polju, Mandića, Spin- [illegible] lanisku proslavu stogodišnjice rodjenja Dobrile, i govor Dr. Laginje, čije neka mudre upute i preporuke našim političarima, neka slijede u svemu nauku Dobrile, govornik želi da budu od svih dobro uvažene.

Govor nar. zast. prof. M. Mandića.

Pojavio se tada da govori narodu nar. zast. gosp. prof. Matko Mandić. Vidi mu se na licu tragove bolesti, koja ga već više vremena mori, ipak vjeran svome načelu „U službi naroda do smrti", došao je na sastanak.

Sarvim tim, da mu zdravlje nije čvrsto, jakim je glasom prof. Mandić govorio narodu. Tumačio je kako su narodi habsburške monarhije god. 1861 dobili ustav, kako se je god. 1867 razdvojila monarhija na Austriju i Ugarsku — koje obe tlače naš narod. Tumačio je o prijašnjem i sadašnjem sastavu zem. sabora i carev. vijeća. Osvrnuo se na slavnu godinu 1907, kad se pred cijelim svijetom otkrila laž o talijanstvu Istre.

Oštrim se riječima oborio prof. Mandić na „rad" tobože kršćanina zast. Petra Spadaro, koji je zagriznuti, fanatični talijanaš i dušmanin našeg naroda, kako i svi drugi talijanaši druge stranke Govori o njegovim lašima u parlamentu i u op. zastupstvu. Mene je — veli prof. Mandić — Spadaro molio, preporučivao mi se za slovenske glasove. Preporučivao se i drugim ljudima, jer je dobro znao, da bez naših glasova neće nikada kao zastupnik viditi Beča, a sada kako nam odvraća?

Dva puta su mu slavenski glasovi pomogli da ide u Beč, dva puta nas je prevario — treći neće! (Tekom ovoga govora narod se ogražao nad postupanjem Spadarovim.)

Na koncu govornik preporuča složan rad

Govor nar. zast. J. Valentić-a.

Zem. zast. gosp. učitelj Valentić, živim je bojama oslikao „pošteno" postupanje talijanskih zastupnika od vremena izbora zem. sabora do danas. Opisao je sve muke, koje su morali proći hrvatski i slovenski zastupnici, sve makinacije talijanskih zastupnika, sve njihove tajne namjere, crne planove na štetu naroda — ipak sve to im nije pomoglo, otkrili su svoje misli i naši su zastupnici sada na čistu, što im je za činiti.

Govori o dlobi općina, o propalo tal. izložbi u Kopru, o kršenju zakona na sve strane, o kaosu, koji je zavladao u Istri.

Govor nar. zast. J. Pangerc.

Zem. zastupnik gosp. J. Pangerc, načelnik općine Dolina, bavio se najprije terorismom kojim bi htjeli Talijani nadalje vladati u Istri, što im ipak ne uspijeva. Bavi se zatim opširno sa strančarskim postupanjem Talijana sa zem. Kulturnim Vijećem. Jasnim navodima tumači narodu, koliko bi dobra mogla učiniti narodu jedna pravedna, neopstrana uprava na K. Vijeću.

Bavi se zatim sa „Kmečkom Zvezom" te govori o njezinoj svrsi, da drži budnu u seljaka njegovu narodnu svijest i da nastoji oko što većeg gospodarskog podizanja seljačkoga stališa — jer nam na tom stališu počivaju najbolje nade za sretnu narodnu budućnost.

Apelirao je još jednom govornik na slogu, te se na koncu osvrnuo takodjer na poznatog Spadara.

Govor nar. zast. F. Flega.

Prirodjenim mu pučkim načinom počeo je govoriti ovaj stari narodni borac, inače junačkog izgleda i krepke riječi.

Vrućim je najprije riječima, punim bratske tople ljubavi govorio o Hrvatima i Slovencima, sinovima jedne majke. Spomenuo je Talijane, koji bi svi bez našeg seljaka skapali od glada, dočim mi možemo, i te kako živiti bez naših Talijana.

U našim je rukama — veli Flego — naša moć. Nastojmo da lijepim načinom uplivamo na zalutalu našu braću, te ih povratimo u naše redove. Ako ćemo da drugi poštuje nas, poštujmo mi samih sebe — budimo uvijek i ponosimo se da smo Hrvati, da smo Slovenci.

Govori zatim o pučkim školama, koje imadu svrhu, da u materinskom jeziku dadu prve nauke djeci. Preporuča na osobit način mladeži neka radi složno, nepopustljivo, jer na mladjima budućnost počiva.

Mi ne mrzimo Talijane — veli govornik — nego samo njihova zlodjela. Hoćemo da postupaju s nama kao sa jednakopravnom braćom. Ne vraćaju se više ona stara vremena, kad im je naš seljak nosio kokoše, purane, pršute i drugoga najboljega i najfinijega. Otvorili smo svi oči i hoćemo, da budemo jednakopravni s drugima.

Rezolucija gosp. Medoša.

Kratkoće radi ispuštamo obični uvod u svim rezolucijama, javljamo samo njihovu sustinu. Rezolucija predložena od gosp. Medoša i jednoglasno primljena glasi:

Odobrava se rad slovenskih i hrvatskih državnih i zem. zastupnika. Pozivaju ih, da ustraju do podpune pobjede jednakopravnosti našega jezika i naroda sa Talijanima. U slučaju raspusta zem. sabora izbornici će ponovno birati iste svoje zastupnike.

Rezolucija gosp. Celigo.

Gosp. Petar Celigo, jedini slovenski op. zastupnik u mjesnoj općini Piran, predložio je slijedeću rezoluciju: Pozivaju državne i zem. zastupnike, da ulože sav svoj upliv oko skorog podignuća prepotrebne slovenske pučke škole u Sv. Petru (Piran), u Košlaboni, Krkavce (Pomjan) te da se u tu svrhu upotrebe privatne kuće, i ako posvema ne odgovaraju školskim zahtjevima, dokle se sagrade potrebite zgrade. Neka i država pomogne gradnji tih škola.

Nakon toga je gosp. učitelj Orel, živo preporučio svima neka budu složni u ovim pitanjima, a ne da jedan hoće školu u Sv. Petru, a drugi u Novoj Vasi, jer tada škole uopće neće biti, a Talijani će se smijati. Postavljena na glasovanje rezolucija se prima jednoglasno.

Rezolucija gosp. Miha Grbec.

Gosp. Miha Grbec, posjednik u Krkavcima, predlaže slijedeću rezoluciju:

Poziva se drž. i zem. zastupnike, da uplivaju na vladu i na zem. odbor, da se naprave, odnosno poprave ceste, osobito u krševitih krajevih kotara Kopar, kao takodjer u općinah Pomjan, Piran, Izula, da bude mogao seljak lakše izvažati svoj proizvod.

Rezolucija Veleč. I. Mandić-a.

Veleč. gosp. I. Mandić, župnik u Kaštelu, predlaže slijedeće:

Preporučuje se našim zastupnicima, neka sa svom energijom zahtjevaju, da se na c. k. kotarskom sudu u Piranu postavi sudac vješt jeziku našega naroda, a na poreznom uredu u Piranu, neka bude barem jedan činovnik vješt našemu jeziku. Neka nastoje takodjer oko toga, da poštanske sabiralnice u Sv. Petru i u Padeni, budu imale i slovenski nadpis.

Nakon postavljene ove rezolucije je g. Dr. F. Černe lijepim i uvjeravajućim načinom podučavao narod, kako mora on sam dati primjer da ljubi i brani svoj jezik, kako se mora po svuda ponosno služiti svojim jezikom — narod se ne smije mučiti sa sucem ili drugim činovnikom, ako ga ne razumiju, neka se činovnik muči sa strankom, jer je za to i plaćen. Naše će pravo biti u toliko štovano, u koliko ga mi sami branimo.

Postavljena je zatim rezolucija na glasovanje te jednoglasno primljena.

Govorio je još odvjetnički kandidat u Trstu, gosp. Dr. Agnelletto, preporučujući svim organizacija u „Kmečkoj Zvezi", te je zatim predsjednik Medoš zaključio sastanak.

Malo zatim — pošto je bilo vrijeme odlaska — prisutni su se nar. zastupnici odijelili od naroda, burno pozdravljeni.

Položaj na Balkanu.

Pula, 20. agusta 1913.

Iza mira u Bukaresta povratiše se mirovni delegati svojim kućama kao i srbske i rumunjske čete sa bugarskog teritorija povukoše se u svoje zemlje. Po zaključku mirovne pogodbe počele su balkanske države i sa demobilizacijom vojske, da se momčad nakon teškog i napornog rata povrati na svoja ognjišta na rad i posao.

Položaj na Balkanu uza sve to još nije ustaljen da se balkanske države uzmognu sada mirno razvijati i uredjivati, jer taj mir muti još uviek i sada Turska. Turci naime neće nikako da napuste Drinopolje i Macedoniju, nego sve po malo zauzimlju grad po grad. Turska se dapače grozi, da će Bugarskoj navjesti rat i navaliti na Bugarsku. Evropa još nije nastupila energično proti Turskoj nego samo diplomatskim notama opominje Turku, na što Turska haje i nehaje. Iz tog držanja Turske mogli bi nastati novi zapleteji, koji bi doveli sobom novi rat izmedju Turske i Bugarske a valjda i Rusije, koja neće ni trpiti ni dopustiti da se oslabi ili uniši Bugarska.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

† **Vinko Skaljer.** U utorak pokopasmo opet jednoga od starih naših narodnih rodoljuba u Puli: u ponedjeljak je naime zaklopio svoje oči Vinko Skaljer, otac ovdješnjeg našeg odvjetnika dra. Lovra. Pokojnik je, rodom iz Sušnjevice, živo osjećao i radio za našu narodnu stvar u Puli, a bio uz to dugi niz godina predplatnikom i marljivim čitateljem našega lista.

Zadjet pred kojih 15 dana od kapi pokosila ga nemila smrt u 68. godini. Izražujuć sinovima i svoj rodbini naše iskreno saučešće, daj Bože pokojniku vječni mir i pokoj!

Slavenima grada Pule i okolice!

Početkom nastajuće školske godine dolaze u Pulu i osnivaju svoj zavod za odgoj ženskoga pomladka časne sestre sv. Križa iz Djakova u Hrvatskoj.

Mnogo je truda stajalo naš narod, dok je svojoj djeci priskrbio i jednu pa makar privatnu pučku školu. Zaostali smo bili mnogo u svakom obziru. Uz hrvatsku svijest propadala je u našem narudu i vjera i moral. Nu najveća oskudica u svakom pogledu osjećala se je odavna u odgoju hrvatskih kćeri. One, koja je bila pozvana da bude čuvaricom domaćeg ognjišta, koja je imala da odgaja svome rodu i hranitelje i branitelje vjere i domovine, bila je zanemarena. Nije bilo nikoga, koji bi bio ucijepio u njezno srce hrvatske žene najsvetija čuvstva: ljubav prama vjeri i domovini. Hrvatske kćeri dosada uzgojene većinom u sebi tudjem duhu, zadahnule tudjim idealima nijesu niti osjećale potrebe da svoju djecu uzgajaju hrvatski. Na našu žalost a na radost naših neprijatelja, izašlo je tako iz redova našega naroda na tisuće izroda. Nestalo je gotovo iz naših kuća odziva lijepih imena Zvonimira, Branimira, Danice i Zorice, pa mjesto njih čuješ često u čisto hrvatskim obiteljima, razna nenarodna a i poganska imena. Blaga slavenska ćud, njezno hrvatsko srce gotovo da se je ugušilo u tudjoj koprivi.

Ove godine slavenski narod u Puli i iz okolice biti će tako sretan te će moći povjeriti svoje kćeri osobama, koje će ih majčinom brigom privinuti na svojo slavenske grudi, koje će u našem narodu započeti onaj tihi, ali sigurni rad na boljak naše budućnosti.

Sestre sv. Križa sa svojim dolaskom u Pulu moraće pridonijeti mnogu žrtvu prije nego razviju svoju djelatnost, te urede svoj zavod za svestrani odgoj naše ženske mladeži. Stoga niže potpisani kao povjerenik i skrbnik časnih Sestara ovime apelira na svako slavensko srce, koje ljubi svoj narod, osobito na naše gospodje i majke. Dvoje moramo dati novim hrvaticama u našem mjestu: dajmo im našu djecu, da ih one uzgajaju a dajmo im i kruha da mogu živjeti te svu brigu posvetiti jedino odgoju naše djece. Radi se o našoj budućnosti, pa svaki novčić, koji se za tu plemenitu svrhu potroši vratiti će se narodu stostrukim kamatima.

Svi dobrovoljni prinosi neka se šalju na niže potpisanoga.

U Puli dne 14. kolovoza 1913.

Janko Antun,
korni vikar.

Nepošten račun. Činilo se iz početka, da će „Unione Nazionale", glasilo talijanske stranke u Poreču, uza sav talijanski šovinizam, ipak rabiti pristojna sredstva u borbi proti našemu narodu. Al da: vuk mijenja dlaku, ali ćudi ne! Vidi se da *passeggeriust* Salata, koji u tom listu daje propisivati spise zemaljskog odbora, nije uzalud bio u novinarskoj školi zloglasnog *Jerka* od pokojne babe „L' Istria", kasnijeg izdavatelja bijednih „Il Giovine Pensiero" i „Il Popolo Istriano", na koje prilično dobro sjeća i današnji puljski „Il Giornaletto".

Eto u broju od 9. t. mj. spomenuto porečko glasilo donaša bezobrazno statističke podatke o školama u Istri te ističuć da imade *98* talijanskih prama *162* hrvatske i slovenske škole, bahato više i slavi velikodušnost talijanskih gospodara prama slavenskoj raji.

Nu, ovaj put je šarlatana guja ujela. Dakle hrvatskih i slovenskih škola ima više nego li talijanskih? Da je tomu zbilja tako, nebi bilo ništa čudnovata, jer u Istri pučanstvo pripada za $^3/_5$ slavenskoj a za $^1/_5$ se ubraja u talijansku narodnost.

Ali talijanski list laže znajući da laže. Rekło se je već bezbroj puta, da nije odlučan broj sistemizovanih škola, nego *broj opstajećih razreda* odnosno službujućih učiteljskih sila. Neka „Unione" donese tu statistiku, po kojoj će se viditi pravo stanje stvari! S brojem sistemizovanih škola ne kaže se baš ništa. Sistemizovane su n. pr. škole u Monsaležu, u Baderni, u Kostaboni, u Morganima, u Sv. Mariji od Zdravlja, u Šajinima, u Petehima i druguda, *ali faktično ne opstoje.* Onda valja pitati, da li se može suprotstaviti n. pr. jednorazredna mješovita škola u Štinjanu ili Premanturi bilo kojoj od škola u Puli (Alighieri, Sv. Martin i t. d.) gdje je na jednoj školi i *preko deset* razreda i učitelja. A kako je pak to, da uz toliku blagodat talijansku, *preko tisuće slavenske djece u Puli*, sva hrvatska djeca u općinama Sv. Vičenat, Višnjan, Vižinada, Oprtalj, Grožnjan, Umag, stotine i stotine te djece u Malom i Velom Lošinju, u Cresu, *nemaju javne škole* u svojem materinskom jeziku?

I još koješta bi trebalo konštatovati.

Neka nam sveznadarka „Unione Nazionale" iznese n. pr. *podatke o troškovima* za talijanske te za hrvatske i slovenske škole u Istri, pak razmjer medju talijanskim i slavenskim učiteljstvom u pojedinim plateznim razredima; samo onda će se moći govoriti o pravednosti ili nepravednosti razdiobe.

Smješno je pak svakako, kad talijansko glasilo hoće da otvaranje hrvatskih i slovenskih škola upiše u *zasluge* naših talijanskih „gospodara". A broj pučanstva, a zakon — nevrijedi li to baš ništa?

Broj talijanskih škola, a po gotovo bezbroj razreda u tim školama bi se morao smanjiti za dobar dio, a sijaset škola i razreda slavenskih bi se još moralo otvoriti, a da razmjer bude pravedan.

Van sa brojkama!

Naš dragi šef c. k. pellelje! Mi smo se u predzadnjem broju „Naše Sloge" na dugo bavili sa šefom mjesne državne policije i sav smo dosadašnji njegov rad podvrgli ostroj ali opravdanoj kritici.

Rekli smo otvoreno naše mnijenje i držali smo za stalno da nam više neće biti potreba, da se na stvar povratimo.

Dr. Miekuš je htjeo da se u Pulu povrati, bilo i za malo dana, i rek bi nije dobro shvatio našu latinštinu.

Naša je kritika bila podpuno nepristrana, bez uličarskih i prostih napadaja u potpunoj nadi da će to koristiti gradjanstvu, uredu koga Dr. Miekuš upravlja a i Dr. Miekušu samom, da se na vrijeme odaleči iz mjesta i odrekne položaja, kojem nije ni najmanje dorasao.

Sve ono što smo naveli jest plod našeg dugog opažanja i proučivanja stvari i osoba. Naše je uvjerenje, da Dr. Miekuš nije za mjesni policijski ured, a nije ni za grad Pulu.

Neka bude uvjeren Dr. Miekuš da nijesu u stvari igrale nikakvu ulogu osobni interesi, da naš napadaj nije izlijev pojedinih o njemu nagadjanih osoba. Mi ga možemo uvjeriti da tako misli o njemu cijeli grad, bez razlike stranaka. A i sami talijani, neka bude Dr. Miekuš uvjeren, imaju ga rado kao oči luk.

Da se uvjeri o istinitosti naših navoda, neka ide od krčme do krčme, od obrtnika do obrtnika, od stranke pojedine k drugoj i svak će mu iskreno moći dati samo jedan savjet: tolle grabatum tuum et ambula! (Poberi šila i kopita, pak putuj!)

Mi bismo se mogli opet na dugo baviti ističuć slučaj za slučajem o apsolutnoj nesposobnosti Dr. Miekuša. Da ne dosadimo čitaocima, ne ćemo to bar za sada učiniti.

Obećajemo ali Dr. Miekušu, da ga nećemo pustiti u miru dok se sam ne odluči te nas ne oslobodi od njegove nesposobne prisutnosti.

Zar ne pomišlja Dr. Miekuš na ulogu koju on danas igra pred svojim detektivima, stražarima i činovnicima? Kako će ti ljudi da sude o svom starješini o kom su listovi svega i svašta iznijeli!

Nije li zar njegova auktoriteta do koje je toliko držao podpuno uzdrmana?

A što će još biti iza rasprave sa Dr. Čerlekom?

Ne idemo dalje sa samilovanja i želimo samo da nas Dr. Miekuš razumije i skupi skute prije nego nas primora na dalje pisanje a do potrebe i na *parlamentarnu akciju.*

Strašna nesreća na vježbalištu mornarice, admiral ubijen. U zadnji čas doznajemo, da je jutros oko 10 s. na vježbalištu ratne mornarice u blizini Sarcogliane raspraśnuo se najveći top, koji je prouzročio velikú nesreću, to je nastradno viceadmiral grof Lanjus komu su odnešene obje noge i uslied rana umro, a teško ranjenih imade više oficira i mnoštvo momčadi. Od momčadi mrtva su četiri mornara, a inžiniru tvornice Škoda odnešena je desna ruka.

Iz Kanfanara dobivamo slijedeći dopis, iz kojeg je razvidno, kako tamošnja občina i upravitelj talijanske škole bacaju klipove razvitku hrvatske škole, koja se usprkos toga lijepo razvija.

Akoprem nema u občini nego desetak obitelji, koje u kući talijanski govore, ipak imademo ovdje dvorazrednu talijansku i jednorazrednu hrvatsku školu. Upraviteljem škole jedne i druge je talijanski učitelj Furlin, koji nezna niti riječi hrvatski. Pitamo školske oblasti, kako mogu dozvoliti da bude upraviteljem hrvatske škole takav učitelj, koji nemože ni s roditeljima ni sa djecom hrvatske škole govoriti. (Jest moguće, jer smo u Istri! — Op. ur.) Taj gospodin postupa sa djecom hrvatske škole tako, kao da su marva a ne ljudi. Koncem školske godine napao je sina Ivana Križmanića tak, da je isti sav u strahu pobjegao i bila bi se dogodila velika nesreća, da nije slučajno majka na vrieme došla. Čudimo se kako može školska oblast dozvoliti, da takav učitelj vodi upisivanje u hrvatsku školu, kada bi svaki po zdravom razumu morao shvatiti, da bi upisivanje u hrvatsku školu morao obaviti hrvatski učitelj ili učiteljica a u talijansku školu neka upisuje talijanski učitelj. A ne samo to, da talijanski učitelj upisuje djecu u hrvatsku školu, već oblast trpi, da kod upisivanja vodi glavnu riječ občinski tajnik, sada školski referent (?) kod kojega se mora svaki oglasit prije nego upiše dieto u školu. (Pitate: školske oblasti? Kakove školske oblasti! U Kanfanaru je školska oblast šepavi Košara i par renegata! Op. ur.) Tako se je dogodilo, da je dieto, koje je morało biti upisano u hrvatsku školu, bilo upisano u talijansku. Ako je koji otac htio upisati dieto u hrvatsku školu tekom školske godine, ulje mu to upravitelj dozvolio, dočim je dozvolio da se upiše u talijansku.

Kako občina (g. školski referent!) voli naše a kako talijanske učitelje navesti ćemo ovaj slučaj: Upravitelj talijanske škole g. Furlin dobiva od občine K 540 godišnje za stanarinu, akoprem imade stan u naravi i on ga je dužan kao upravitelj po zakonu primiti jer odgovara propisima. Pitamo gospod na načelnika, zašto trošimo tih K 540 badava? ili je naša občina tako bogata, da može trošiti novac bez potreba? On toga sigurno nezna, ali znade g. školski referent (?) Košara, da dobiva zato jer je upravitelj škole Talijan. Dok se tako postupa sa talijanskim upraviteljem učinila je občina (Košara) utok proti odšteti za stanarinu hrvatskoj učiteljici, kojoj ista po zakonu pripada, samo zato, da stvar zategne. Učitelj u Baratu nije primio ni danas još stanarine za cielu školsku godinu, premda je već od mjeseć dana svršila škola. Zašto se zateže sa isplatom? Zato jer je učitelj u Baratu Hrvat.

U Morganima je ustanovljena javna škola, a občina se nije još pobrinula niti kani to učiniti, ako ju više oblasti ne prisile, da pripravi prostorije, u koje bi se imala smjestiti škola i to samo zato jer se radi o hrvatskoj školi. Kada bi se imala ustanoviti talijanska škola, sagradili bi bili već novu palaču.

U Rovinjskom selu polazilo je prošle godine do 100 učenika hrvatske škole, dočim će ih iduće školske godine biti i više. Kada bi se dosadašnji učitelj bio na vrieme pobrinuo imali bi i ovdje već dvorazrednu hrvatsku školu, premda bi se občina i tu protivila jer se radi o hrvatskoj školi.

Tako postupaju ovi ljudi sa našim narodom, koji za vrieme izbora govore, da će poštivati njegova prava, a oni za nje glasuju i pripravljaju njim korita. Držimo, da će gospodin načelnik, koji ne zna skoro ni talijanski govoriti stati na put ovakovom pašovanju g. školskog referenta, občinskog tajnika itd. itd. A kada nebi on to učinio upozorujemo na to više školske oblasti i pozivljemo ih da one učine, što neće da učine občinski glavari.

Na Veliku Svetion u Alturi. Dne 15. t. mj. bila je običajna crkvena i pučka svečanost u Alturi, kamo je došlo silu naroda iz svih okolitnih mjesta. Ove je godine bilo sve življe i veselije, jer je tamošnja Čitaonica priredila zabavu na otvorenom, sa svirnjem glazbe, šaljivom tombolom i plesom. Medulinska sokolska glazba, ta vrijedna i neumorna četa, razigrala je svačije srce na *fertji* (sajmu) Alturskoj, kao što je to već prije učinila na Jakovlju u Medulinu (nedjelju iza 25 jula) i na Lovrenčevu u Premanturi (na 10 augusto), a učinili će, nadajmo se, na Mulu Svetieu (nedjelju iza 8 septembra) u Pomeru te na Martinju (11 novembra) u Ližnjanu. S glazbom je iz Medulina pohrlilo Alturcima u pohode mnoštvo drugog svieta, pa i iz Pule su se odazvali mnogobrojni Hrvati.

Što se svi sila gostova nije mogla udobno smjestiti u kući i pred kućom krčmara Sladonje, gdje se je zabava vršila, to nije smetalo, jer se svijet brzo snašao i po drugim Alturskim lokalima, gdje nije falilo ni dobre kapljice ni dobrog zalogaja.

Odbor Čitaonice trsio se je, što je bolje mogao i znao, da sve bude u redu pak moli izričito svakoga, da ne uzme na zlo, ako nije sve našao kako bi bio želio. Ta, na selu smo, u početku ovakvih priredjenja, sa stotinu zapreka, koje će s vremenom sume odpasti.

Voltura je uvjek bila i biti će gnjezdo hrvatskih sokolova: uz svoju Glavicu i Ušćevo dvore ona svedjer okupja braću iz Kavrana, Muntića i Loborike, a u kolu hrvatskih mjesta na Puljštini neće nikada biti zadnja. Napried Alturci!

Sluga božji — odsudjen. Primamo iz Premanture: Čitali smo prošle godine par puta u „Edinosti" o našem slugi božjem. Mjesto da nastoji u narodu učvrstiti moralan i religiozam duh, briga se više za svoj materijalni probitak.

Hoću da vam iznesem potpunu fotografiju našeg duhovnog pastira Don Ivana Matić-a ili Mattich kako gdje više nosi! Taj je čovo rodjen u krasnoj Dalmaciji na otoku Pagu. Po imenu samome može se opaziti, da potječe od hrvatske obitelji, ali je kasnije po boljim ili slabijim prilikama postao Talijanom, a kadkad znade biti i Hrvatom i opet prema prilikama. Kao Talijan iskvario je već posve naša obiteljska prezimena. Taj čovo „puro sangue italiano" iz Dalmacije potalijančio je n. pr. prezime Mezulić u „Mezzulich". Misli li gosp. Matić ili Mattich, da su ti navodi neistiniti, onda će mu to mnogi Premanturski Hrvati znati dokazati i na kompetentnome

mjestu. Uz to znade don Mattich najprostačkijim riječima vrijedjati pristojnije seljane od sebe samoga.

Bilo je to još prošle god. 1912. kad je pobožnom našem narodu dodijao taj ljubitelj tovnih janjaca i pšenice bjelice, kako kaže naša narodna pjesma.

Želeći zato osloboditi se tog duhovnog pastira stadoše dva čovjeka — Hrvata (J. Skoko i Petar Mezulić) kupiti po mjestu vlastoručne podpise, e da se ga iz naše župe makne. To bi bilo i uspjelo, da nije na biskupskoj stolici u Poreču sjedio sada pokojni biskup Flapp.

Doznavši zato naš debeli seoski tirančić, dade odmah preda se dozvati gore spomenutog Petra Mezulića, koji je u selu pobirao podpise, te se stane „pastir" ko bjesomučan derati na svoju ovcu, što mu nije podložna. Medju inim uvrijedama, nazvao ga bezvjercem; ali Petar nije sira uzeo iz tudjih panata ni najboljeg janjca izmedju stada bez dozvole gospodara; pak bojeći se tužbe, kažnje molio seljuka za oproštenje i davao sve natrag i zvao k sebi. Uz to je obiedio Petra Mezulića, da je krivotvorio podpise i imena nekojih starijih osoba u mjestu. Tim je izvrgnuo čovjeka preziru i mržnji nekojih suseljana.

Gosp. Mezulić je drugi put došao k Matiću s jednim svjedokom i zahtjevao, da mu se dokaže, da je imena falsificirao, ili da to opozove. Don Mattich mislećí, da je nekakav paša u kojem turskom vilajetu, stao još jače bjesniti i prijetiti svojim debelim šakama. Mladiću P. nije preostajalo drugo, nego tražiti zadovoljštinu na c. k. kotarskom sudu u Puli. Sliedilo je pravorijek c. k. suditša kojim bijaše pop Matić osudjen *na pet dana zatvora i na izplatu svih sudbenih troškova.*

Pop nije mogao shvatiti, kako može sud dati njemu krivo, zato je učinio utok na okružni sud u Rovinj.

Ali okružni je sud u Rovinju potvrdio osudu kotarskog suda u Puli. I tako je naš „pastijer" inače siromašnog sela ostao razočaran, poparen. Zavirimo li kroz vrata u crkvu, opazit ćemo, da je prazna, ali gosp. Matić na propovijedaonici hvali svoje zarobljenike a prijeti s paklenimi mukama onim Hrvatima, koji neće da slušaju njegove „svete" riječi. Ali se naši Hrvati drže onih toli značajnih riečí pjesnika Mažuranića

„Dobar pastir, jer što kaže inom
I sam svojim potvrdjuje činom".

Eto još se osudjuje vikati na propovijedaonici i nazivati sasma poštene ljude bezvjercima, framazunima i t. d. a zaboravlja na gore spomenutog janjca i sir!

Kraj takovih duhovnika ne može da religiozan osjećaj kod naroda postuje vedim i jačim!

Peter Mezulić.

Životarenje u Ližnjanu. Valjda u cijeloj okolici puljskoj nema sela, u kojem spava inteligenca kao u Ližnjanu. Dok se veselimo i divimo napretku susjednih sela, pogledajmo malko kako je kod nas. Kod nas je sve mrtvo, bez života, uopće bez volje za rad. Koji samo malo pozna naše žalostne prilike, taj će odmah opaziti gdje je uzrok.

Par naših „inteligentnijih" ljudi, mjesto da se slože i zajedničkim silama rade za procvat sela, to vidimo, da svaki „inteligenat" iz neke zavisti prema drugom „inteligentu", nastoji da dobije za se što veću stranku, da se što uspješnije bori prema drugoj. Mržnji ni kraja ni konca. Žalosna je to činjenica. (Jer je po sriedi egoizam trbuha! — Ur.)

Što radi naša mladost? Mladost je živa, puna lijepih ideja, pripravna na sve, kao što je to obično kod mladeži. Nu mladež je neiskusna da izvede nešto sama, pak joj zato treba vodića, koji će joj prednjačiti. Ali dok naša mladost vidi, da se naši prvaci mrze i grizu medjusobno, dotle i ona gubi svaku volju za rad.

Prestanimo jednom medjusobnom mrž njom i tricama, prionimo svi skupa uz plug jakim desnicama, jer nam je velika ledina za izorati. Sjetimo se samo lanjske sramote, da je naše tamburaško društvo propalo, nakon dva mjeseca životarenja. Ugledajmo se u naše susjede!

Ližnjanac.

Za Družbu. Zanešeni svirkom češke kapele u „Narodnom Domu" sakupilo se kod veselog stola na Velu Gospu K 5 za Družbu, koje darovaše svaki po 1 K: Oskar Ahne, trgovac, Haffner, juvelier, Kučera, Krejči i I. M.

Voloski kotar

Pripomočno i poučno društvo „Domoljub" u Rukavcu. Vodjeni željom, da ojačamo naše članove u njihovom čovjekoljubnom i narodnom čuđenju i djelovanju, da ih još čvršće vežemo u prijateljsko kolo, da članovima dademo obilježje ratnika, što vojuje za medjusobnu ljubav i slogu a protiv zla i tmine, odlučili smo i mi dignuti stijeg, vidljivi znak, koji će nas voditi i krijepiti u vršenju društvenih dužnosti.

Odlučili smo stoga u nedjelju dne 7. septembra o. g. (u slučaju nepovoljnog vremena 8/9.) blagosloviti i razviti svoj društveni barjak.

Blagoslov i razviće obavit će se u 3½ sata po podne pred župnom crkvom u Rukavcu, iza česa će biti prirodjena pučka svečanost.

Pozivamo Vas ovim najuljudnije, da svojom prisutnošću uzveličite ovaj za nas važan čin i time nas učvrstite u uvjerenju, da smo na pravom putu.

Slavna bratska i ina društva umoljavamo, da nam izvole pravodobno priopćiti, da li možemo sa stalnošću računati na njihov odaziv, a ona ugledna društva, koja bi bila voljna pri svečanosti aktivno sudjelovati, molimo, da nam to jave.

Koji želi (društvo ili pojedinac) u svrhu trajne uspomene uresiti našu zastavu posebnim zlatnim čavlom umoljavaju se, da nam pošalju ime (početna slova, monogram ili slično) koje se ima urezati u čavao, a uz to i prinos od najmanje 10 kruna za odnosni trošak najdalje do 26. agusta t. g.

Pazinski kotar

Sa skupštine akad. društva „Istra" u Pazinu. U nedjelju dne 17. o. mj. obdržavahu istarski akademičari oko „Istre" svoju V. redovitu skupštinu, na koju su pohrlili omladinci razmjerno iz svih krajeva Istre. Ovog puta naročito iz Pule, okolice Pazina itd. pristupilo brojni, dok oni iz Liburnije nijesu našli za shodno da skupštini prisustvuju. Sama skupština potekla je u uzornom redu, tako te se moglo mirno i trezno raspravljati mnoge predloge.

Što se tiče djelovanja društva u minuloj godini, o tom će clj. „Naša Sloga" donijeti iscrpivi izvještaj, te možemo ovog puta samo toliko spomenuti, da je društvo kao u moralnom, tako i u materijalnom pogledu zadovoljilo svojoj zadaći.

Otvorenje Čitaonice u Cerovlju. U nedjelju 17. t. mj. otvorena je u Cerovlju svečanim načinom novoosnovana Narodna Čitaonica. O toj prosiavi primismo kasno za ovaj broj odulje izvještće, koje ćemo objelodaniti u narednom broju.

Porečki kotar

Hum-Dragući (Konac.) Reći će ti Sandrin, to je jedna velika blagajna u koju moraju plaćati svi, a uživaju samo nekoji — prodanci i beznačajnici, talijanske podrepnice. Tko će mi zamjeriti, ako mi se uslijed toga izvine iz srca žalostan ali istinski uzdisaj „Nek bude radi toga prokljet svaki tak nesretni čovjek, koji prima taj judin novac, koji uživa prokleti taj novac, da za njega jede i pije!" Ne zaslužili drugo, nego li, da potomci i nasljednici njegovi, koji se nadamo, da će kratko doći do poznanja istine i pravice, ga budu kleli i proklinjali, kad u hladnom bude počivao grobu i nastojali izbrisati iz svojega srca svaki i najmanji spomen na njega! Težko je to reći ali navadno se tako zbude! Jer prošteno je svima, svima, samo nije izdajici domovine!

Da ima i trećih, koji su zavedeni i zaslepljeni i koji neznadu misliti svojom glavom i ispričavaju se iz obzira na jednoga ili drugoga, osvjedočiti će se lahko, ako se nalazi u vašoj sredini i s vama govori, osobito prigodom kojih izbora. Ja neznam, čuje se govoriti, kamo bi bolje, mislim kamo je većina, ili eto zarinuli su mi cedulјicu neka glasujem ove, ili što bi rekao Sandrin, Bigatto, ili propali Grozich — pardon Grossi ili dugonja Sirotić!?

Da znate to su talijanski konzuli, trgovci i mešetari ljudskoga blaga u Humu.

Dalje svojem talijanstvu navadno daju oduška time, da na sva grla kriču svoj „Aviva" osobito pred inostrancima, zatim pa zapjevaju samo narodne pjesme! Pri tom moram opaziti, da prodano blago ljudsko koli u Humu toli u Draguću jesu jadne kukavice, junaci samo kod kuće, pošto se svojim talijanstvom i renegatstvom znadu dičiti i ponositi samo kod kuće gdje znadu da su im pleća sjegurna, ali da jih vidiš i čuješ kada se nalaze gdje medju Hrvatima, onda se ta prodana marva znade lizati i pretvarati. Sto puta bi znao potvrditi i priseći, da on nije Talijan, već da je Hrvat ili Slavjan.

Kakvi Talijani ste vi Humljani, pokazali ste najljepše, kad ste ono pred godinama pred okružnim sudom u Rovinju stali oko 70—80 vas, radi vaše talijanske surovosti, kad ste na predsjednikovo pitanje, kako želite biti izpitani, svi bez razlike rekli i izjavili, talijanski ne znamo, izvolite nas samo izpitati po naše — po slavo — po hrvatski! Koliko truda i muke nije imao tada s vama tumač Muskarda? Podpunim pravom morao je tada jedan izmedju slušatelja na galeriji zapitati u smjehu svojega druga: Che gente se questa? Dichiarano d' essere italiani e non sanno nemeno parlare italiano! Curioso davvero! Ali taj ostade začudjen kad mu drug razjasni: Che vuoi, amico, niente altro che carne venduta; italiani sono questi, col rispetto, del nostro c...!

Doista carne venduta, kao najveći siromahi, najzadnje sluge bili ste tom prigodom od vaših kapurijona poslužení, jer mjesto obećanog arrosti (pečenke) con salata i drugog obećanog tratamenta, morali ste jesti gnjile i smrdljive sardele i spati po štalama! Ruku na prsa i pomislite koliko jada i čemera, tuge i žalosti niste zadali tadanjemu vašemu dušobrižniku g. Edi Grzetiću i vašem dobromu načelniku g. Fr. Flegi, koje je morala kroz dva dana i dvije noći nepresano čuvati žandarmerija jer je gamad Rovinjska bila u kratko odlučila: nel mare con loro, ili alla forca con loro!!

Šest odrjetnika vas je bezplatno zagovaralo i branilo, ali usavim tim surovost vašu platili ste pošteno, odsjedivši u tamnici radi vašeg talijanskog junaštva skoro svi od 8—30 dana che fa, poco importa — carne venduta!

Ovih 20 godina Vam je providnost božija dodielila samo vratne svećenike, koji se zaman trudili i mučili, da bi Vam otvorili zaslijepljene oči. Ali na žalost, njih glas ostao je glas vapijućega u pustinji i vi ostadoste zaslijepljeni puni mržnje i pokvarenosti, jer ste se prodali talijanskim špekulantom, koji vas vode kao najgore blago od sajma do sajma i pune svoj žep s vašom trgovinom.

Eto do česa vas je dotjerala Lega, brutalna kultura tih talijanskih špekulanata koji vas pozivčuju do najveće brutalnosti samo da pomoću vašom uništuju braću vašu i vas same. Pokvarenost i divljaštvo talijansko dovelo vas, da ste kamenjem navalili na vašeg sadanjeg dobrog i vriednog dušobrižnika č. g. Kurelića, komu bi preporučio ovo: Mili častni gospodine, kad Vam bude jednom ostaviti to renegatsko gujezdo dajte postaviti spomen-ploču na vidljivo misto sa napisom: Gens Culmi — infima gens! što znači: Puk u Humu, sramota od ljudi! To nek jim služi na čast! Svršavam za danas pozdravljajuć naše tamošnje narodnjake veleći na koncu: Što sam tu naveo ne spada na vas i ne tiče se vas nipošto, „jer srebra i zlata neprima se rdja!"

Brus.

Koparski kotar

Iz Vrha kod Buzeta. Naš g. župnik Franjo Peršić bio prošlih dana sa prvim hrvatskim hodočašćem u Rim — Assisi — Loret. Za njegove odsutnosti i to dne 5. t. m. u 11 sata večer htjeli ga pokrasti nepoznati tati. U to ime nad portalom razbili stakla i forsirali vrata; na pločniku pred vratima razbili su cementnu ploču kamo su stube naslonili. Na vapaj i zapomaganj ženskinja zlikovci se razbjegli netragom no opravivši ništa. No u ostalom g. župnik bio šegaviji od njih jer u oči svog odlazka svu gotovinu odnio iz kuće — pod pušku. — Tko je to učinio? Valjda one talijanske podrepnice, koji su g. župniku po tri puta posjekli ruže i razbili i odnesli klupu i stol iz vrta; valjda su to učinili oni, koji su svojedobno htjeli ubiti g. župnika zato jer je Hrvat—narodnjak a ne prodanac; valjda su to učinili oni koji su mu blatili kuću, valjda su to učinili oni koji su g. župniku ispalili krasnu hrvatsku trobojnicu sa stiegom. — Pfui — sram Vas bilo prodanci.

Razne primorske viesti

Sastanci pouzdanika Političkog Društva.

Dne 4. septembra u 11 sati u jutro obdržavati će se u Dekanih, u prostorijam Konsumnog Društva sastanak pouzdanika Političkog Društva iz sudbenog kotara Kopar.

Dne 18. istoga mjeseca u 11 sati u jutro obdržavat će se u Podgradu, u „Narodnom Domu" sastanak pouzdanika Političkog Društva iz sudbenog kotara Podgrad.

Mi već sada upozorujemo pouzdanike P. D. na te sastanke, a posebice će svaki dobiti poziv po pošti. Dodjite nefaljeno, da se pogovorimo o narodnim našim stvarima i udarimo temelj novom redu.

Mjerničke komore. Prošloga čedna obavljeni su u Trstu prvi izbori za upravu novostvorene mjerničke komore za Kranjsku, Primorje i Dalmaciju. Ta je komora razdieljena u tri odsjeka, u hrvatsko-slovenski, talijanski i njemački. U talijanski odsjek bira se za upravu 5 članova, za hrvatsko-slovenski 2 i za njemački 2.

Izbor je obavljen samo za posljednja dva odsjeka dočim je izbor za talijanski odsjek prekinut jer je došlo do sukoba izmedju izborne komisije i prisutnog vladinog komesara. Taj izbor će se obaviti kasnije kad stignu iz Beča potrebiti naputci. Ovdje nemožemo zamučati kako nam je nepojmljivo zašto dolivaju talijanski mjernici 5 a mi ostali t. j. hrvatski slovenski i njemački samo 4 člana. Zar je to pravo gg. mjernici iz Dalmacije, Kranjske i Primorja?

Talijanski podanici u austrijskoj državnoj službi. Doznajemo iz novina, da je nedavno bio zatečen u kradji kod tele-

fonsko brzojavne službe u Trstu jedan talijanski podanik a u Rovinju da su iz službe odpustili domaćeg talijana i bivšeg vojnika bez ikakve krivnje te istu službu podielili nekom talijanskom podaniku koji vrši službu pismonoše. Podje li tako napried neće moći kod nas dobiti službe austrijski vojnik jer će mu i taj crni kruh odnesti podanik kralja talijanskog.

„Pučki zastupnik?" Glasoviti talijanski zastupnik Pietro Spadaro, kolovodja takozvane talijanske pučke, kršćanske (!?) il klerikalne stranke u Istri, nije već bio zadovoljan, što se je poznatom gadnom interpelacijom u parlamentu proti vlastitim svojim slovenskim izbornicim iz občine Piran onako žalostno proslavio, već ga je ta slava tjerala i novim sjajnijim viencima iz lišća napulitanskog luka. Taj nazvani-pučki zastupnik, koji se je god. 1907. i god. 1911. prije ukih izbora za parlament svojim izbornicima slavenske narodnosti i drugim našim muževima lizao i preporučivao, ojunačio se ponovno u toliko, da je pošao osobno svoje izbornike Hrvate iz sela Materada i Lovrečica — občina Umag, na c. k. namjestničtvo tužiti i klevetati. Toga su nazovi pučkoga zastupnika njegovi talijanski suzemljaci i njihovi listovi nemilosrdno perušali i izgrdili jedno što se je oko istarskih Slavena lizao i mazio dok bijaše izabran zastupnikom i drugo što je odkrivao altariće kod talijanskih občinskih uprava u Istri, koji bi reć, da miriše više po katramu, nego li po tamjanu.

Nu nazvani-pučki i kršćanski zastupnik zaboravio je brzo na liberalne šibe i batine, koje su kroz mjesece po njegovim ledjima padale, te je prošloga đedna pošao u *kodešalde* s jednim od kolovodja talijanske-liberalne stranke, s Umaškim načelnikom P. Manzuttom na c. k. namjesničtvo, da tamo tuže tobož nama sklone c. k. činovnike i ocrni i oklevete onu tužnu raju iz Materade i Lovrečice, koja stenje i uzdiše i Manzuttovom pašaluku.

Šteta što se ta dvojica kolovodja talijanskog liberalizma i kršćanstva Istre nedadoše skupno fotografirati jer bi prod njihovim slikama slavenski občinari Pirana, Umaga itd. od straha i trepeta ničice padali.

Mi se g. P. Manzuttu nečudimo, jer je on napokon vičan u svojoj občini vladati absolutistički, te izdavati ukaze, dekrete i fermane, kakvih još nije izdao nikada nijedan načelnik Istre; on nadalje svojih občinara hrvatskog jezika kao kandidat za bilo koje zastupničko mjesto nije trebao, a kao pravi talijanski liberalac Istre mora da pokaže odlučno svoju protimbu i svoje nepriajateljstvo proti svakomu Slavenu, ali se čudimo i od čuda snebivamo kako se je mogao dati kršćanski tobož zastupnik na nečastno djelo klevetnika i crnitelja proti siromašnim, zapuštenim, tlačenim i proganjanim vlastitim svojim izbornicim, koji nemaju druge krivnje, van tu, da su živi i da neće više da ljube onu ljutu batinu talijanske liberalne gospode, koja je kroz vjekove po njihovim ledjima nemilosrdno udarala.

Da se je g. Spadaro, kao pučki i kršćanski zastupnik obavieštio kod svojih pučkih i u istinu kršćanskih izbornika slavenske narodnosti — kaošto bi bio morao učiniti, ili da se je kao c. k. činovnik bar na c. k. namjesničtvu prije informirao, nebi se bio dao stalno onako grdno nasamariti od svog liberalnog druga. Njega su grdno nasamarili njegovi liberalni sugradjani u Piranu u pitanju one zlobne interpelacije a sada ga je ljuto nasamario liberalni načelnik Manzutto proti občinarom Materade i Lovrečice i proti c. k. namjesničkim činovnicima. On se daje lakkoumno nasamariti od talijanskih liberalaca, za koje neće inače da ita znade, proti svojim slavenskim izbornicim, al neka znade, da Bog nepiaća svake subote.

Zahvala.

Potpisani u ime svoje i svog brata Viktora kao i cijele rodbine ovim se javnim putem najsrdačnije zahvaljuje na toplom saučešću iskazanom budisi na koji način od mnogobrojnih prijatelja i znanaca prigodom smrti nezaboravnog oca.

Pula, dne 21/8. 1913.

Dr. Lovro Scalier,
odvjetnik.

Javna zahvala.

Svim onima, koji nama prigodom bolesti, smrti i pogreba naše mile kćerce Nadice iskazaše budićim koju uslugu, pomoć i naklonost, izričemo im ovim svoju iskrenu zahvalnost.

Buzet, 18/8. 1913.

Dinko i Josipa Sirotić.

Poziv

na XV. Glavnu skupštinu potpisanog Buzetskog društva za štednju i zajmove r. z. n. n. j., koja će se obdržavati u prostorijama „Narodnog Doma" pod Buzetom u nedjelju dne 31. augusta 1913. Početak u 9½ sati prije podne, sa slijedećim

DNEVNIM REDOM:

1. Pozdrav predsjednika;
2. Čitanje zapisnika zadnje skupštine;
3. Izvješće upravnog odbora i potvrda računa za godinu 1912.;
4. Čitanje zapisnika o izvršenoj reviziji;
5. Promjena pravila;
6. Ini predlozi.

Polog društvenih pravila izloženi su računi svakomu članu na uvid kroz zadnjih osam dana u društvenim prostorijama.

BUZET, 1. augusta 1913.

Buzetsko društvo za štednju i zajmove registrana zadruga na neogr. jamčenje.

NB. Istodobno upozoruju se sva gosp. članovi, koji što duguju a da nisu još te podmirili zaostalih kamata, da to odmah učine, jer će se ih u protivnom slučaju predati suda u ruke, bez ikoje druge opomene.

Poziv

na izvanrednu glavnu skupštinu Oprtaljskog društva za štednju i zajmove registrane zadruge na neograničeno jamčenje u Livadama, koja će se obdržavati u Livadama u nedjelju dne 7. septembra 1913. u tri sata po podne sa slijedećim

DNEVNIM REDOM:

1. Izbor novog predsjednika i jednog člana u upravni odbor;
2. Slučajni predlozi.

Za mnogobrojni odziv preporuča se

ODBOR.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Stazione 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Prodaje se kuća sa 1 sobom, kuhinjom i nuzgrednim prostorijama, dvorištem i vrtom. Vodovod u kući. Povoljna cijena, upitati se u Tiskari Laginja i dr. Pula ulica Giulia 1.

SVOJ K SVOMU!

Tiskara i knjigovežnica

LAGINJA i DR.

Ulica Giulia, 1. PULA Ulica Giulia, 1.

Preporuča se za

tiskarske, knjigoveške i galanterijske radnje.

Solidna izradba pečata iz gume.

Imade u zalihi

tiskanice i knjige za p. n. občine, crkve, škole, odvjetnike, posujilnice, konsum. društva, trgov. knjige, pisanke za škole, kao i sve pisarske i risarske potrebštine.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmanna & Co. Tetschen a/Elbe jest jedini sapun koji čuva kožu od svakojakih pjega i uzdrieje lieps, mekanu i zdravu put. Ako se za dnevno dolazećim zahvalama može nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova Lilienerema „Hanera" kao izvrsno sredstvo za zjeglovanje ruku za gospodje. Cieva u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Širite „Našu Slogu".

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.

Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913 do opoziva.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka, svake srieđe, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat Baška-Lopar-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Nerezine svake srieđe tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošnjmali-luka Sv. Martin-Lošinjveli-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.

Glavna odpravničtva:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

Za gnojenje u jeseni.

Thomasovo Stern Marke brašno

jest najkoristnije i najcijenije umjetno gnojivo. Thomasovo brašno „Marka zvezda" proizvodi obilatu žetvu svih žitarica, vinograda, livada i pašnjaka. Radi velikog uspjeha što ga je u svim krajevima postiglo gnojenje s Thomasovim brašnom „Marka zvezda" ovo je gnojivo neobhodno potrebito za svako gospodarstvo.

Bez Thomasovog brašna nema velike žetve. Neka se zahtieva izričito Thomasovo brašno „Marka zvezda" i radi obaviesti za uporabu Thomasovog brašna ili kupnju itd. obratiti se na gospodu

Herman Tureck & Co.

Trst, via Sanità br. 8.

Treba se čuvati manjevriednije robe!

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4½%

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Broj 35. Pula, u četvrtak dne 28. augusta 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce .. predbrojbu, ogluse itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a neslogu sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } nagodine ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju svapisma i predplate

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu

Pred trideset godina.

— jm. Dne 21. augusta o. g. navršilo se trideset godina, što je u zemaljskom saboru Istre pala prva hrvatska rieč. Progovorio ju je tada mladi zastupnik dr. Matko Laginja. Talijansku većinu sabora uspalile su prve hrvatske rieči do ludila, a fanatizirana i divljačka porečka masa na galeriji iskalila je na hrvatske svetinje sve svoje bjesnilo. Mladi Laginja mirno, stoički, stoji i sluša sve napadaje, motreć svojim mudrim i pronicavim okom svoje protivnike. Promatrajuć tako pobjesnjele protivnike, sjegurno je u sebi mislio, kako će se „gospoda Latini", razmaženi do divljačtva od oligarhične većine sabora i od c. k. vlade već priučiti na hrvatsku rieč i govor ne samo, nego će po vremenu uvidjeti, da nije u Istri sve talijansko i onako latinsko, kako su poglavice talijanske pripovjedale i prikazivale od uviek Istru i u toj obmami uzgajali svoje talijanske „kaligere" u talijanskim gradićima Istre. Odgojiti te talijanske „kaligere" i kramare u podpunoj injoranciji o prilikama Istre bio je tada a i danas je glavni cilj talijansko sinjorije u Istri, da takova masa u talijanskim gradićima tako zaslieplјena i injorantna služi slieno do fanatizma ciljevima istarske šinjorije, današnje kamorre.

Od godine 1883. prolazilo je vrieme, vrieme kušnje, progonstva, napadaja, zatvora, žrtava svakojakih. Naši zastupnici, izloženi u tim godinama i tvornim napadajima od nahuckane i fanatizirane porečke fukare, ne mogući dobiti ni hrane, ni krova, ni konaka, jobskim su mirom podnašali sve te poruge i poniženja, nezaštićeni ni od oblasti ni od talijanskih drugova, rado su podnosili i pregarali sve te nepravde. Uvjereni o konačnoj pobjedi za svetu pravednu stvar naseg polištenog i na svakom koraku zasramljivanog hrvatskog i slovenskog puka u Istri, založili su se za taj naš puk svom svojom dušom i svim svojim srcem. To tvrdo uvjerenje vodilo je naše napred, i kročili su neustrašivo, držeći visoko stieg pravde i zakona. I pod tim stiegom provalise sve ogromne i teške zaprieke i nije bilo sile, koja je mogla svladati taj stieg zakona i pravde!

Čim su se tom stiegu suprotstavile veće zaprieke i jače sile, tim ponosnije je lepršao stieg zakona i pravde nad hrvatskim pukom Istre a narod ga veselije pozdravljao i hrlio oduševljeno sa svojim prvacima u boj za pravdu i zakon.

I prolazile godine, a da narod nije malaksao niti sustao u borbi. Hrvatska rieč naših narodnih bojovnika orila se već u istarskom saboru; gospoda Latini priučavaju se našoj slatkoj rieči i mirno slušaju u koliko je razumiju. Sa galerije tek čujes kadkad osamljeno kašljucanje, znak neizlječivog bolestnika, koji lagano izdiše da se smiri za naviek. Naše to ne smeta; ponosno i neustrašivo dižu svoj glas za pravdu i zakon, a narod ih odvažno sliedi i pomaže.

Pojavi se eto na obzorju dvadesetipeta godina nakon prve hrvatske rieči u istarskom saboru. Znamenita je to godina 1907., godina uskrsnuća hrvatskog i slovenskog naroda u Istri, godina narodnog probudjenja, što ju je proročanskim duhom pred 45 godina navieštio u istarskom saboru „gospodi Latinima" Otac istarskog kmeta veliki biskup Dobrila! Većeg ponižanja nije mogao dati preziranj istarski kmet bahatim Latinima Istre!

I baš onaj god. 1883. mladi tridesetgodišnji zastupnik, na kojeg je latinska sinjorija sasula svakojake pogrde i psovke radi hrvatske rieči a fanatizovana svjetina vikala: propni ga!, taj eto neustrašivi i gordi bojovnik za pravo i pravdu polištenog istarskog Hrvata, srušio je na prvim izborima za carevinsko vieće dvie po izbor poglavice istarskih Latina u tobože talijanskim kotarima. Tada je nestalo i talijanskim službene laži i obmane o talijanstvu zapadne Istre. Nastane smetnja u latinskim redovima, a austrijska oblast napokon uvidi, da je bila od uviek samo varana od latinske sinjorije, te stade povarana od latinske sinjorije, te stade posredovati da se i našem narodu u Istri dade pravde i zakona. Ali Latini ne htjedoše ni tih mrvica dati našemu narodu, pak je naš narod prihvatio i dalnju borbu, koju mora izvojevati do kraja, jer na zastavi našoj i naših vodja stoji još uviek bistrim i čistim slovima upisano: pravda i zakon!

Trideset je godina tomu, da je dr. Matko Laginja prozborio u istarskom saboru hrvatsku rieč, koju je sve do danas sa svojim dostojnim drugovima širio, zagovarao i do skrajnosti branio. Niti malo utrudjen, niti smalaksao, brani hrvatsku rieč i prava istarskog puka i u svojoj šestdesetoj godini, dapače i ako kadkada godinama i zdravljem poliješten, sav pomladjen i oživljen prvi ustaje kadgod i gdjegod treba širiti, zagovarati i braniti hrvatsku rieč i prava hrvatskog i slovenskog naroda u Istri.

Sjećajuć se puni ugodnog raspoloženja i radosti u svojoj rodoljubnoj duši na prvu hrvatsku rieč u istarskom saboru dne 21. augusta 1883., budimo uspomenu na tadašnjeg mladog Laginju i pozdravljamo danas još uviek istog u šestdesetim godinama sa poklikom, da nam Bog još dugo uzdrži i poživi našeg sledog vodju dra Matka Laginju!

V. redovita god. glav. skupština hrv.-slov. akad. ferijalnog društva „Istra".

Dne 17. augusta o. god. sastali se mnogobrojni članovi akad. društva „Istra" u Nar. Domu u Pazinu. U devet sati prije podne otvorio je predsjednik kol. Francić skupštinu, pozdravio prisutne, te se osvrnuo na mučan posao upravnog odbora kroz ovu godinu. Najprije je trebalo očistiti društvo od t. zv. članova, koji nisu u njem vršili ni svojih najprimitivnijih dužnosti. Pošto bez materijalne moći ne može biti moralnih uspjeha, to je odbor živo uznastojao, da zakupi jedan temeljni fond, što mu je, kako ćemo kasnije iz blagajničkog izvješća vidjeti, donekle i uspjelo. Tajnik kol. Sučić podao nam izvješće o cjelokupnom radu društva. Dok su otočani po izvješću III. redovite godišnje glavne skupštine, bili prije silno nemarni, bio je ove godine rad na otocima dosta plodan. Tako su djaci u Dobrinju dosta utjecali na širenje sokolske ideje po otocima, držali četiri predavanja, tri pučke zabave, poduzeli dva veća izleta u susjedna sela sa domaćim mladićima, raspačali 1000 primjeraka „Pučke Prosvjete" itd. U kontinentalnoj Istri držala su se tri predavanja u Draguću te nastavni tečaj u Grimaldi. Osnovale se dvie nove knjižnice i to jedna u Premanturi kraj Pule i jedna u Kastvu. Prema tome uzdržava „Istra" 12 knjižnica sa preko 5000 svezaka. Mnoge od tih napreduju veoma povoljno, a što su neke zapuštene kriv je ponajviše analfabetizam u dotičnom kraju. S obzirom na to, uzeli su si članovi „Istre" za glavnu zadaću, da se bore proti tom najvećem zlu našeg naroda. Po iskazima pročitalo se ove godine 2500 svezaka sa ukupno 410 čitalaca. Popreko pada na svakog čitaoca pet svezaka. Tajnik se sada malo udaljio od samog predmeta. Osvrnuo se naime na žalostne školske, ekonomske, pa i narodne prilike, diljem čitavog slavenskog juga. Eto u Slavoniji 80 mađjarskih škola, eto u Sloveniji razširene germanizacije, pa eto i u Istri one nesretne djećice, koja nisu nikada škole vidjeli. S obzirom na ove slabe okolnosti poziv'e drugove, da predju preko nesretnog i naručenog strančarstva našega kampanilizma, koji je toliko korjena zahvatio, da smatra „dindušmaninom svoju vlastitu braću. Takav elemenat, koji traži razmirice medju nama samima treba mimoići, nastojati ga onemogućiti, jer ćemo inače i sami pomoći, da uništimo svoj vlastiti narod. U tu svrhu treba nastojati, da zainteresujemo našu omladinu, koja ne smije biti zagrizljiva, strančarska, previtljiva, razdvajalačka. Daleko od tih mana, koje nam ubijaju volju za svako djelovanje a stvaraju narodni indeferentizam. Blagajnik kol. Raner podao nam u kratko izvješće o stanju blagajne. U njoj imade gotovog novca K 536·58. Po navedenom temeljita je tvrdnja kolege tajnika, koji je rekao, da smo ove godine postigli povoljan uspjeh ne samo u moralnom već i u materijalnom pogledu.

Iza izvješća revizornog odbora, koje je svršilo po skupštini jednoglasno primljenim apsolutorijem, prešlo se na izbor novog odbora, koji je sada ovako sastavljen:

Predsjednik Franjo Raner, stud. med., podpredsjednik Ivo Aničić, stud. iur., tajnik Mijo Iveša, abiturijent, blagajnik Ernest Štrpin, cand. iur., knjižničar Mate Gržević, stud. agr., te odbornici Božo Semelić i Mate Deprato, abiturijenti. U revizornom odboru: Božo Francić, cand. iur. te Niko Sučić, stud. med. U častnom sudu: Srećko Zuglia, absolv. pravnik, Fran Klarić, absolv. pravnik te Maks Vičić, stud. med.

Kod zadnje točke eventualija se zaključilo, da se kod društvenog naziva izostavi ono „ferijalno", jer „Istra" ne djeluje samo kroz ferije, već kroz cielu godinu. Raspravljalo se o sjedinjenju istarskih klubova u Beču te Zagrebu sa našim društvom. To je pitanje skupština prepustila novo izabranom odboru. Kolega Aničić uzima rieč te preporučuje članovima „Istre" da čim više razšire medju narod kalendar za god. 1914, što ga je izdao ABC-klub u Zagrebu. U njemu ima temeljnih pojmova o državi, do domovine, narodnosti, a to će štivo narodu veoma koristiti. Kolega veli, da bi se svaki istarski akademičar morao više družiti sa srednjoškolcima, dolaziti u dodir s mladim učiteljstvom te nastojati pokopati onaj jaz, što postoji izmedju nas i našeg seljaka.

U društvo se upisalo dvadesetak novih članova, od tih sa paziuske gimnazije sedam. Seniora imade društvo 21. Nekoji su se članovi, koji nisu mogli doći na skupštinu, brzojavno opravdali — toko knjižničar Josip Žerjav, Ivo Šterk, pravnički vježbenik c. k. suda te Ivo Mogorović, pravnik, Volosko, zatim Lavoslav Kundić, a gosp. dr. Orlić poslao nam slijedeći brzojav: „Ideal narodne borbe nek Vam bude osvećeno Kosovo."

Tu je narodnu borbu našu u Istri ove godine izdašno pomogla i mati-zemlja Hrvatska. Hrvatska je Narodna Straža najme darovala našem društvu lijepi dar od od K 100 a „Prva hrvatska" u Zagrebu K 50. Sjetila su nas se i druga nekoja društva sa manjim svotama, u svima izričemo ovim putem najdublju hvalu.

Na skupštini je hrv. slov. akad. klub „Jurislav Janušić" zastupao društveni izaslanik g. Kazimir Vidas, stud. phil, a „Istra" je kao svog odaslanika na njihovu skupštinu designirala kol. Niku Sučića, stud. med.

U 3 i pol sata po podne istoga dana zaključio je predsjednik kolega Raner skupštinu.

Pazin, dne 20. augusta 1913.

Mijo Iveša, tajnik
hrv.-slov. akad. društva „Istra".

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

† **Marica Srdoč.** Prošlog četvrtka po podne preminula je ovdje Marica, supruga Tome Srdoča u dobi od 43 g. Pokojnica, rodom iz Dobrinja rodj. Sučić, isticala se ovdje kao prava i svjestna rodoljubka te uz svog supruga u kući i vani revno njegovala našu materinsku rieč. Ugodno se sjećamo pokojnice od izbora za carevinsko

vieće g. 1911, kad je neustrašivo vodila pred izbornu žaru svog iznemoglog svekrva starca od 84 god., ne mareć za zvižduk i psovke talijanske fukare. Pokopana je u subotu uz saučešće našeg mnogobrojnog naroda.

Blagoj pokojnici budi lahka ova hrvatska gruda, koja ju krije, a prijatelju Tomi i djeci, te ostaloj rodbini naše iskreno saučešće!

Pogreb žrtava nesreće u Šarkedjanu. U zadnjem broju donesli smo viest o strašnoj nesreći, što se dogodila prošlog četvrtka na streljani ratne mornarice usljed eksplozije jednog velikog topa od 30·5 cm kalibra. Tu viest doznali smo malo iza čina i kad je naš list bio već u stroju pak smo ju mogli priobćiti tek u sutšini. Žalibože se poslie ispostavilo, da je viest bila u cielosti istinita s razlikom što admiral grof Lanjuš nije bio podlegao isti čas ranama, već tek drugi dan na na večer.

Kod te nesreće bila su ubita tri mornara svi Hrvati, dva iz Dalmacije, jedan iz Hrvatske i jedan civilista. Teško ranjeni ostali su podadmiral grof Lanjuš, kojem su bile razmrskane obje noge ispod koljena; dva vojnika i jedan radnik a 14 ostalo je lahko ranjenih bez pogibelji za život. Svi teško ranjeni još su živi, ali je stanje njihovo beznadno.

Podadmiralu grofu Lanjušu, čim je dovežen u bolnicu, odrezali su obje noge, ali uza sve to je njegovo stanje bilo vrlo teško. Usljed velikog gubitka krvi admiral je vrlo oslabio i napokon je u petak večer umro.

Sprovod ubijenih mornara bio je u subotu po podne na vojničko groblje. Pri sprovodu učestvovale su sve vojničke i gradjanske oblasti te odieli cielc garnisije u Puli, dok su svi ratni brodovi u luci izvjesili za vrieme sprovoda zastave na pol stiega. Mrtva tjelesa bila su položena na stalkima (lafetama) od topa, koje su vozili vojnici mornarice. Sprovod je ispao vrlo imponantan uz sveobće saučešće naroda, kojeg je na hiljade i hiljade gledalo žalobnu povorku.

Pogreb podadmirala grofa Lanjuša bio je u ponedjeljak u 5 s. po podne. Takova sprovoda još nije bilo u Puli; to je bilo nešto veličanstvena. Možemo reći, da je polovica puljskog naroda zapremila ulice kud je imao sprovod proći sve do vojničkog groblja. Na sprovodu bio je zastupan naš car i kralj po posebnom izaslaniku, a tako i njemački car i naš prestoljonaslednik. Izim svih vojničkih predstavnika iz cielc posade pomorske i kopnene, bilo je na sprovodu sve činovničtvo državno i autonomno. Sprovod je vodio podadmiral Kohen a četama je zapovjedao kontreadmiral Hansa. Na sprovodu je također bila jedna kumpanija mornara sa njemačkog ratnog broda „Goeben", koji se nalazi u luci i svi oficiri tog broda. Mrtvački lies je bio položen na stalku od topa, kojeg su vozili vojnici ratne mornarice. Iza liesa stupali su pokojnikov sin i dva brata, onda zastupnik našega i njemačkog cara te prestoljonaslednika a iza ovih nepregledna povorka vojničkih i civilnih činovnika.

Na odar pokojnikov bilo je položeno 92 vienca, koje su nosili u sprovodu vojnici mornarice i kopnene vojske. Medju tima bio je vienac od njemačkog cara i prestoljonaslednika Franje Ferdinanda.

Kad je lies položen u grob, ispalile su čete u počast iz puškara i malih topova a sa ratnog broda „Mars" 17 hitaca.

Udovici pokojnog admirala stiglo je bezbroj sožalnica malne od svih europskih vlada a posebno od našega i njemačkog cara. U ime svih hrvatskih društava u Puli i u ime dra Laginje, koji je odsutan, kondolirao je na lučkom admiralatu g. dr. Ivan Zaccon. Udovica pokojnog podadmirala je po rodu Hrvatica, kćer višeg činiora ratne mornarice Šojke.

Saučešće za pokojnim podadmiralom je općenito i u gradjanstvu i u momčadi ratne mornarice zbog njegove dobrote i zbog strašne nesreće, što ga je snašla u vršenju svoje službe. Bilo mu je tek 57. godine. P. u m.!

Rovinjska porota. Dne 1. septembra o. g. sastaje se opet glasovita rovinjska porota. Iz listine izžriebanih porotnika za ovo zasjedanje opažamo, da od svih 36 nema 10 porotnika, koji znaju hrvatski jezik. O toj nepravdi pišemo već desetke godina, ali sudska vlast se ne obazire na sva ta naša jadikovanja; kada će to stanje za nas prestati ne znamo. Ako pišemo oštrije proti toj nepravdi, tad nas plijene, a ro vinjska porota funkcionira i dalje i sudi hrvatskom pučanstvu a da ne razumije obtuženika.

Tu treba poduzeti drugu akciju; naši zastupnici moraju poprimiti energične korake, da se takova anomalia odstrani, treba iznesti javno u parlamentu pred sviet, što se sve dogadja u Istri kod okružnog suda u Rovinju u XX. vieku, da suci sude obtuženika, kojeg ' nerazumiju. Zar je to samo za Slavene Istre, da šute, plaćaju i podnašajut Quousque . . .?

Poretna rasprava pred okružnim sudom u Rovinju proti našem uredniku, odredjena je za 11. septembra t. g. usljed tužba ove liepe družbe: Petris, župan Galežana, firma Timeus & Boccasini od Giornaletta i porezni činovnici Tomich i Percovich.

Narodna Radnička Organizacija u Puli priredit će dne 31. t. mj. u nedjelju veliku vrtnu zabavu u korist potpornog fonda za bolestne članove. Na zabavi svirati će naša „Sokolska fanfara" same narodne komade, a i druge zabave biti će po miloj volji.

Ulaznina za članove K —·30 po osobi, za nečlanove K —·40, a za gospodje K —·20. Početak u 5 sati po p. Nakon vrtne zabave biti će ples.

Obzirom na plemenitu svrhu nadamo se da će pohrliti lijep broj našeg naroda na tu zabavu, da doprinese svoj obol za toli plemenitu ustanovu naše N. R. O.

Za Družbu. G. Ante Vičić šalje iz Chicago (Amerika) za Družbu K 97·25 u ime društva „Istarska Sloga" u Chicagu. Tu svotu naša braća u društvu „Istarska Sloga" u dalekoj Americi namienjuju svake godine našoj Družbi. Živili!

G. Hrvoj Fiegc, djak, šalje K 14·84, koje je sabrao prigodom vjenčanja Valentina Vivode sa Marijom Dražić u Pračanu. — Obitelj Vranić u Puli dariva K 10·— mjesto vienca na odar pok. Stjep. Ružića. Veleč. Matej Ev. Škabić šalje K 8·— sabranih kod rodoljubnog stola u veleč. Ferde Hrdy a u Sv. Lovreču kod Labina.

Prigodom vjenčanja gdjice Ivke Marotti u Marčani sa g. Rudolfom Mandićem, c. k. povjerenikom u Dubrovniku, sakupilo se na prediog dra. Gjure Červara za Družbu K 180·—. Ova svota predana je ravno Ravnateljstvu Družbe.

Koledar „Jorgovan" za god. 1914. Izišao je nakladom tiskare Laginje i dr. u Puli omiljeli koledar za mladež „Jorgovan" za godinu 1914. U njemu će učeća mladež i ove godine naći liepog zabavnog štiva, zagonetka i sl. „Jorgovan" koledar vrlo je prikladan za štep, kao priručnik i kao bilježnica, u koju svrhu imade više praznih listova i skrižaljki za razne bilježke u školi.

„Jorgovan" se prodaje po 50 para u svim većim mjestima Hrvatske i Dalmacije u knjižarama a naručuje se kod tiskare Laginja i dr. u Puli.

Lošinjski kotar

Cres. Prošlih dana čitalo se u novinama, da je stanje naše občine u deratnom stanju Pa nije ni čudo, kada se gospodari na veliko, kada se troši novac na potrebno i nepotrebno. Sagradilo se školu kao za kakovo sveučilište. I tu se uzdržaje desetak učiteljskih sila, a dosta bi bila šestorica. Ali dà, treba dati mjesto ovomu i onoj — sono Chersini. Neznam čemu se uzdržaje večernju školu za par naučnika, od kojih ne će imati občina nikakve koristi. Na občini se drži, što nemaju druge občine, uz tajnika, kancelistu i blagajnika. Zašto je ovaj? Možda da gleda kako paučina plete mrežu po praznoj blagajni! Ali se mora i ovog držati, jer je naš, jer je u rodu s Rokima. I ova obitelj još najbolje prolazi s občinom, jer ima u najmu jeftino sve stanove. N. pr. najam od stana sv. Vid morao bi svakako nositi K 4000. A ova obitelj ga ima za samih K 2600. Pred malo bila je dražba za taj stan. Pa mjesto da občina povisi najam na 4000, ona je ostavila istu cienu, koja je bila pred dvadeset godina, kada je jedan jaganjac stojao K 1·60 dočim danas stoji 5 do 6 K. Dodjoše dvojica, da se nabijaju na dražbi. Ali načelniku, Karvinu i drugima to nije bilo pravo, gledahu ih mrkim okom. Dodje jedan od Bajčića i pošalje onu dvojicu van, i na njemu ostane za 2600 K. Tada bijahu gospoda veseli, zadovoljna, jer to je ostalo njihovu čovjeku, a občina neka puše u praznu blagajnu. I ovdje je izgubila občina za šest godina K 8000. Ali da, mora se poći Bajčićima na ruku, jer da nema njih, kako bi prošla vlastela kod občinskih izbora. Oni drže njihovo talijanstvo. Pa opet se vidi, kako su naša gospoda zauzeta za dobrobit občine i iz dražbe za lov. Prošlih godina iznašao je najam za lov K 750. A pred malo uzeše ga naši lovci, svi stupovi občine, za godišnjih K 141. Dakle i tu je izgubila občina za pet godina K 3000. Ovo spomenuh, da se vidi, kako gospoda ne gledaju korist občine nego svoju. Pa zašto nebi svaki malo glodao, a ti puče „povero pantalon" plati. Ovdje bi trebalo uzeti čim prije metlu i pomesti... Ali čekajmo, da se počne u Poreču. Ali kada će to biti? Za Hrvatsku, gdje ne treba, drži se već drugu godinu komesara, a Istru puštaju oni u Beču na miru, da Talijani rade s nama što hoće. Možda bi i kod nas to uveli, ali se boje zamjere od strane Vilima i Viktora.

Zbilja ili komedija. Znali smo već odavna, da su občinski upravitelji grada i občine Cres u vrlo tiesnom i kritičnom položaju zbog financijalne i novčane mizerije, u kojoj se občina nalazi. Ali nismo slutili ni izdaleka da je položaj tako težak i toli zdvojan, kako nam to sada sama talijanska gospoda posvjedočiše.

Na zadnjoj občinskoj sjednici izjavio je občinski načelnik da polaže svoju čast, jer da više sa občinom upravljati nemože, pošto su občinske blagajne posve suhe ili isprazujene. Za njim povedoše se i svi občinski savjetnici, podavši i oni svoje ostavke. Tako je občina Cres ostala bez glave i bez viećnika. Ostali članovi zastupstva upotriebili su sva moguća sredstva, da bi načelnika od njegove odluke odvratili, ali u tom ne uspješe ni kod njega ni kod občinskih savjetnika.

Kako rekosmo, znali smo, da je občinska uprava u plitkih vodah, ali da će se tako brzo nasukati, nismo mogli znati.

Občinska uprava u Cresu je u talijanskim rukama, te je primala i trošila po miloj volji, kako je sama htjela.

Sada se pita, hoće li načelnik i njegovi savjetnici ostati kod svoje ostavke ili će se dati nagovoriti, te ostavku natrag povući. Dogadja se naime to često u talijanskim občinama, da polože sad načelnik, sad občinski savjetnici svoje časti, pak čekaju da se ih dodje moliti te se tobože žrtvuju za občinsko dobro. Mi to zovemo komedijom i takovih komedija u talijanskim občinama Istre zabilježili smo tečajem zadnjih godina mnogo. Čekamo dakle da vidimo, hoće li se sada i u Cresu odigrati na občini samo komedija ili će biti mrvičak i tragedije.

Voloski kotar

Za crkvu u Matuljama. Nedavno je naš gospar Ivan Vlah-Vicić, radišni marnik i zauzimatelj za svako javno dobro, razaslao na nekoje svoje drugove i prijatelje u Matuljama i obližnjim selima proglas i poziv na sastanak dne 18. o. mj. u svrhu ustanove „Odbora za gradnju crkve u Matuljama.

Ovome se pozivu radostno odazvali malone svi pozvanici, dočim su ostali izpričali svoju odsutnost radi zapriečenja i izjavili se složnima sa istaknutom idejom. Prisutni su živim zanimanjem i velikim odobravanjem saslušali izvješće o predmetu, te se njih sedamnaestorica odmah složila u „Odbor za gradnju crkve u Matuljama". Odbor se konstituirao kako slijedi: Predsjednik Ivan Vlah Vicić, obć. savjetnik, podpredsjednik Vjekoslav Sinčić, obć. savjetnik, tajnik Josip Mihelić, posjednik, blagajnik Vincenco Ricci, veletržac, revizori Josip Loik, c. k. uprav. pošte, Boško Bačić, obć. zastupnik i Franjo Dukić, gradjevni poduzetnik. — Sastav odbora javio se odmah crkvenoj i političkoj obiasti, od koje se ujedno zamolila dozvola za sabiranje. milodara. Sada je na bogoljubnom narodu, da podupre ovaj važni, ali i teški podhvat.

Prinosi se šalju na blagajnika g. Vinka Ricci, veletrica, Matulje (Istra). Bilo sretno i beričetno!

Pazinski kotar

Svečano otvorenje Narodne Čitaonice u Cerovlju. Nakon toliko vremena došao je ipak dan 15. t. m., da smo mogli otvoriti Čitaonicu, koja je već sada trn u oku naših narodnih neprijatelja, a sjegurno je, da će biti što dalje sve to veći, osobito ako bude ista dobro uspjevala, o čemu gojimo najveću nadu. To će samo onda moći da bude, ako se našoj brizi priklopi briga naših narodnih prijatelja i rodoljuba, čega radi pozivljemo gg. prijatelje i rodoljube, da bi se odazvali našoj molbi te pomogli nam u tom poduzeću bilo materijalno bilo moralno, jer mi sami ne možemo mnogo, premalo nas ima.

Svečanost je započela nešto prije 4 i pol sata poslie podne, a naše su se trobojnice vijale na dalje vidjenijim mjestima tek od podne, budući ih prije nismo mogli dobiti. Odmah iza 4 sata sakupio se otvarajući odbor u društvenim prostorijama, odakle je krenuo sa trobojnicom na čelu put kolodvora, koju je nosio naš stari narodni borac Franjo Udovičić iz Gologorice da dočeka glazbu te ostale prijatelje. Već se tog časa vidjelo veselja na licu svim našim a protivnicima zlovolja. Došao vlak, izkrcala se glazba sa liepim brojem prijatelja, te se uvratali i krenuli uz sviranje glazbe put društvenih prostorija. Čim je povorka stigla pred društvene prostorije te htjela da odsvira pred vratima jednu pjesmu, dodje oružana sila i zabrani sviranje, premda je glazba imala dozvolu sviranja. Nato je hilo vrijedni naš g. učitelj pozdraviti nadošle prijatelje i domaćine, što mu je bilo isto zabranjeno od spomenute sile. Budući je navedeno bilo zabranjeno, sazvao je g. učitelj kao privremeni predsjednik skupštinu, da se izabere stalni upravni odbor, koja je svršila u 5 sati i pol izabravši sliedeći upravni odbor: predsjednik Ivan Grželj, župan, tajnik i blagajnik Josip Mmas, učitelj, odbornici Lovro Tomašić, učitelj, Toma Šepuka, c. kr. cestar, knjižničar Ante Turčinović, želj. stražar, odb. zamjenik Franjo Opašić pok. Martina, revizori Joško Klun, želj. podčinovnik i Josip Opašić, gostioničar. Za vrijeme skupštine komentiralo se o zabrani i dozvoli sa c.

kr. žandarmerijom te se time postiglo brigom našeg mladog gosp. doktora Ivana Prudana, da je glazba mogla iza skupštine odsvirati pred čitaonom jednu pjesmu i krenuti na to uz sviranje u dvorište gostione gosp. Opašića, gdje se vršio zabavni dio uz sviranje. U 7 i pol sati morala je glazba za prijateljima otići vlakom i pustiti nas domaćine u velikom zadovoljstvu, što se svršila naša svečanost u najvećem redu i veselju osim one gore spomenute opadice.

Za vrieme odmora u zabavnom dielu pozdravio je prisutne naš g. učitelj i zahvalio im se na tako mnogobrojnom posietu, a zatim je ocrtao kratkim govorom gosp. A. Belanić iz Pazina biedno stanje našeg naroda pod tudjom vladom danas i negda te koliko su doprinile čitaonice do naše narodne prosvjete, uzevši primjerom najstariju hrv. čitaonicu u Istri, naime u Kastvu. Nato se zahvalio odboru na dočeku, čestitao na poduzeću i metnuo svima na srce, da porade na što veći uspjeh društva.

Bivši privremeni odbor i novi stalni upravni odbor smatra se dužnim, da se javno zahvali svima, koji su ih do sada bilo u čemu pomogli, osobito gospodi, koja ih je financijalno pomogla, a medjutim se najtoplije preporuča gg. prijateljima i rodoljubima za u buduće.

Novčane se podpore do sada dobilo od sliedeće gospode: po 20 K prof. Vjek. Spinčić i Fran Matejčić, c. k. pokr. škol. nadzornik; po K 5 Josip Mandić, dr. S. Kurelić, odvjetnik, dr. Gržinić, liečnik i I. Kos, c. k. gim. uprav.; Ivan Banovac, živ. liečnik K 4; po K 2 Josip Orel, Ćiro Raner, dr. Šebesta, liečnik, L. Kogoj, abiturijent, Ante Ladavac, učit. kandidat, dr. I. Prudan, Josip Dušić, gostioničar, Knez, Turčinović, Belelić; po 1 K Fran Novljan, prof., Ante Opašić, učitelj, A. Cerovac, Fran Ferenčić, E. Drndić, M. Koren, Iv. Opašić, trgovac, Josip Stranić, Vjek. Bertoša, Ćiro Bertoša, M. Juričić, krojač, Grkinić, Peručić, c. kr. sudac, X, Y, Revelante, Grabar, Gortan, Junek, F. M. i I. S. — Prodano grožđje i kruške za vrieme zabave donielo je K 9·80. Svega ukupno K 114·80. — Živili darovatelji!

Koparski kotar

Sv. Donat kod Buzeta. Dne 10. t. m. obdržavala je ovdješnja podružnica Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru svoju redovitu godišnju skupštinu. Akoprem nije bilo najljepše vrieme obzirom na naše prilike i malenu količinu prisutnosti naroda, uspjeh bio je dobar u moralnom i materijalnom pogledu. Primilo se svega ukupno K 103·52 od kojih se je pokrilo troškove sa K 28·92. Čisti dobitak od K 74·60 odposlao se izravno ravnateljstvu Družbe u Opatiju.

Dužnost nam je, da se zahvalimo petorici mladića iz Buzeta sa vodićem g. Miranom Kajinom, te gospodi iz Sovinjaka, Vrha, Račica i svima, koji su nam budi čime pripomogli.

Svanina i Jurina

Fr. Je l' istina Jure, da je uskrsnula u Poreču Markova baba?

Jur. Joh nije ne, Bog njoj dal večni mir i pokoj, nego njoj se je rodila sestra od drugoga otca i od druge materi.

Fr. Tako brižna sirota ne zna čigova je.

Jur. Zna, zna; ima gospodina za otca i bogatu mater.

Fr. A kako su ju pak krstili?

Jur. Lipo brate. Ima tri imena, kako i gosposka dica, ali najprvo je Franjica.

Fr. Tako se zove Franinova baba?

Jur. Baš tako!

Razne primorske viesti

Atentat na kr. komesara u Zagrebu. Dne 14. t. m. do podne izveden je na kr. povjerenika baruna Ivana Skerlecza u času, kad je ostavljao stolnu crkvu nakon službe božje, kao na kraljev rodjendan, revolverom napadaj. Atentat nije uspio, te je kr. povjerenik tek lako ranjen na ramenu. Atentator je pucao na kr. povjerenika iz neposredne blizine. Redari su atentatora odmah odveli na redarstvo, gdje je bio podvrgnut preslušanju. Ranjeni kr. povjerenik odvezao se u bolnicu milosrdne braće, gdje su mu liečnici povezali ranu i pridržali ga na liečenju. Rana se zacielјuje te će doskora ozdraviti.

Atentator jest 23 godišnji liečilac Stjepan Dojčić iz Ludbrega, koji je doputovao iz Amerike i to u svrhu, da izvede atentat.

Kako je atentat bio počinjen u samoj stolnoj crkvi, to je crkva iz nova posvećena.

Pritegnuli im malo uzde. Tršćanska kamorra, koja se smatrala državom u državi, kano i kamorraši u talijanskim obćinam Istre, doživjela je zadnjih godina raznih razočaranja. Prvi udarac zadali su njoj tršćanski Slovenci tim, što su svojim životom i ustrajnom agitacijom postigli ustrojenje c. k. kot. poglavarstva ili namjestničkog savjetničtva. Tim je bio kamorri na magistratu oduzet dobar dio posala preneešenog djelokruga, kojim su se do tada služili na štetu austrijskih a na korist talijanskih podanika.

Kasnije oduzela im je vlada i pravo pobiranja državnih nameta a ovih dana izdao im je c. k. namjestnik dekret, kojim nalaže kamorri na magistratu, da mora iz službe odpustiti sve činovnike i druge službenike, koji nisu austrijski podanici, ponajpače talijanskim podanicima, jer ima jedino ih — oko 40 — namještenih na tršćanskom magistratu.

Taj dekret — sam po sebi — ne samo da je posve opravdan sa stanovišta državne vlasti, već je također osnovan i na zakonu i načelu pravice. Državnoj vlasti ne može biti ravnodušno jesu li njezini podanici u javnoj službi namješteni unutar njezinih granica ili tudji državljani, pa bilo to i savezna država. Svaka država mora dati najprije zasluge i kruha svojim državljanom.

Tim opravdanji je u ovom slučaju postupak c. k. namjestničtva u Trstu prama podanicima talijanskog kraljevstva, za koje se znade, da su ne samo načelni neprijatelji postojećeg državnog ustroja u našoj monarhiji, već da se oni nalaze ondje u redovima onih elemenata, koji obično prave nerede, izazivlju nemire, izgrede i demonstracije.

Gradska uprava u Trstu nastavlja ći novničtvo iz talijanskog kraljevstva u gradskim zavodima i daje zaradnje podanicima istog kraljevstva kod svih svojih poduzeća. Domaći radnik iz same obćine, zemlje ili iz ove države šeće i gladuje, dočim se talijanski podanik na njegovom mjestu šepiri i tovi.

Bilo je dakle skrajnje doba, da je vlada bar djelomice kamori pritegla uzde, jer bi se inače s vremenom bilo dogodilo, da bi bili glavnu reč na magistratu i kod gradskih poduzeća vodili talijanski podanici.

Radi spomenutog dekreta dižu silnu prašinu talijanski nazovi liberalni listovi Primorja, zazivajuć na pomoć nebo i pakao proti namjestniku. Njima se pridružiše i bečki židovsko liberalni listovi, koji naziru u tom koraku carskog namjestnika slavenske prste. Da su pako u kraljevini Italiji svi radikalni, iredentski, republikanski pa čak i socialistički listovi na nogama, ne treba ni spominjati. Neki radikalni zastupnik Cappa najavio je već ministru izvanjskih posala upit u parlamentu.

Kako čitamo u novinama proti tom dekretu ustala je talijanska vlada i njezin poslanik u Beču konferirao je o tom s ministrom vanjskih posala grofom Berchtoldom. Čini se, da će austrijska vlada popustiti Italiji, što ne bi bilo ništa čudnovata, jer znademo, da je više puta vlada talijanskog kralja uplivala i dirigirala nutarnje poslove Austrijske. Austrijska vlada je poslušala tada, zašto nebi i sada? Kad se radi o Slavenima Austrije, ne treba se zamjerati Italiji, umuje mudra austrijska diplomacija, koja se u vlastitoj državi briga više za tudje podanike nego li za svoje, osobito ako su ti Slaveni.

Iz „Narodne Zajednice za Istru": (Djelovanje društva kroz mjesec julij.) Na redovitoj mjesečnoj sjednici C. O. „Narodne Zajednice za Istru" za ovaj mjesec izvješćeno je društveni I. tajnik o društvenom poslovanju kroz mjesec julij. Iz toga izvještaja vidimo slijedeće podatke: *„Društvena pisarna"* poslovala je i kroz mjesec srpanj svaki dan redovito od 5—7 sati kao i do sada. U to doba dolazila je činovnica za pisanje na stroju i obavljala ono, što je trebalo obaviti. U to doba dolazio je u pisarnu I. tajnik, ako nije bio otsutan iz Opatije, a isto tako dolazio je svaki dan u pisarnu i II. tajnik.

Društveni je predsjednik redovito bio u pisarni dnevice od 6—7 sati i rješavao s gg. tajnicima društvene poslove.

Još su pošešće dolazili u društv. pisarnu oba društv. blagajnika i odbornik g. učitelj Matetić, koji je u zadnje doba postao vrsnim pomoćnikom u ovom narodnom radu.

Od ostalih članova C. O. dolazilo je u društv. pisarnu malo njih, pa bi poželjno bilo, da u buduće više dolaze.

U društv. pisarnu dolazi redovito po koja osoba iz Volosko Opatije i drugih mjesta u Istri, ako joj treba kakove upute, informacije ili što slično, a odbornici, koji se tamo nalaze rado im željama udovoljavaju, u koliko je to moguće. Izgleda, da će i u tom smjeru kancelarija „Narodne Zajednice" biti od velike koristi.

Društvena pisarna primila je kroz mjesec srpanj u svemu *151 dopis* od kojih je bilo: 37 pisana od pojedinca i korporacija u poslu proslave „narodnog blagdana" u Istri; 33 sabirna arka sa prinosima sakupljenim za Družbu tom prigodom; 6 je dopisa bilo od raznih oblasti, koje su odgovarale, na koji društv. podnesak; 10 je pisama bilo od pojedinaca i korporacija, koje su nam odgovarale na naše podneske; 11 je pisama bilo od pojedinaca i korporacija, koje se obraćaju na „Narodnu Zajednicu" s kakvim upitom ili štogod javljaju; 4 su pisma bila u poslu namještavanja u obrt i trgovinu; 6 je pisama od društv. povjerenika, koji pišu o mjesnim prilikama svoga kraja; 11 je dopisa od naših društv Podružnica i 37 je raznih drugih dopisa od pojedinaca. Što iz ovoga se iskaza vidi u kojem se smjeru vodi društv. dopisivanje. Opaža se odmah, da se većina dopisa tiče prosl. „narodnog blagdana" a to je razumljivo, jer je „Zabavni odbor" N. Z. u sporazumu s Družbinim Ravnateljstvom ove godine ni se bio preuzeo aranžiranje proslave ovogodišnjeg narodnog blagdana u Istri i time skopčano sabiranje prinosa za našu Družbu.

Iz pisarne se otpremilo kroz mjesec srpanj 256 pošiljki i to 61 dopis i 159 pošiljki prigodom „nar. blagdana": što knjižica „Narodni blagdan", što "sabirnih araka", zahvala u novine. Za sve je to izdano na poštarinu 84 Krune i 35 filira.

Poslovni je odbor držao 3 svoja sijela, dok se jedno nije moglo držati radi otsutnosti većine odbornika iz Opatije. Sijela se poslovnog odbora drže redovito svakog četvrtka u 5 sati po podne, pa mogu na nje doći i ostali članovi C. O. a ne samo članovi poslov. odbora. Do sada su na ta sijela redovito dolazili samo 2 člana C. O. i to gg. Viktor Car Emin i Ivan Matetić. Bilo bi poželjno da i ostali dodju. Na tim se sijelima izvješćuje o društv. korispondenciji i tekućim poslovima pa se stvara zaključke u manjim i manje važnim poslovima.

Drugi odbori nisu u mjesecu srpnju ništa radili, jer nije bilo prigode ni potrebne prave.

„Zabavni odbor" nije mogao još da konačno uredi izvještaj o proslavi „narodnog blagdana" u Istri, u koliko ju je on vodio, jer nije još od svih strana primio izvještaja, sabirnih araka i novaca. Do sada je stiglo na „Narodnu Zajednicu" 35 sabirnih araka sa od prilike 3.500 Kruna, koje su odmah izručene Ravnateljstvu Družbe sv. Ćirila i Metoda. Sve sabirne arke imademo sačuvane pa ih redom kako su stizali objelodanjujemo.

Nijednu se novu *Podružnicu* nije kroz ovaj mjesec osnovalo, kao što se nije uredilo još one četiri: u Klani, Grasu, Srdočima i Sp. Škofljama, jer sada nije nekako prikladno doba za to. Na jesen morat će se na organizatornom polju opet i intenzivno poraditi.

Od starih podružnica, kao i dosada, jedne rade dobro i ustrajno a druge manje, no ipak svaka daje redovito znak života. Izvještaj o tromjesečnom radu podružnica dobili smo samo od 5 podružnica: 1) Opatija, 2) Labin, 3) Lovran, 4) Matulji i 5) Veprinac. U ovom tromjesecu izgleda, da je najmarljivija bila podružnica u Matuljima.

Povjerenici: Po našim društv. pravilima imademo pravo, da imenujemo svoje društv. povjerenike po Istri, kojima je zadaća, da u svemu, što im se čini potrebnim i vrijednim izvjestе C. O. Takove se povjerenike većinom imade imenovati u onim krajevima, gdje još ne opstoji ili se ne će doskora urediti društvena podružnica. Tim smo se pravom poslužili pa smo svojedobno (pred neko 4 mjeseca) odposlali oko 100 pisama na razne naše inteligencije i pouzdane ljude u Istri — osobito svećenike i učitelje — moleći ih, da bi primili za svoj kraj naše povjereništvo. Nismo to još učinili za cijelu Istru, nego samo za one krajeve, gdje nam se činilo potrebnim i zgodnim. Za ostale krajeve učinit ćemo to naknadno.

Svim onima, kojima pisasmo, priložili smo jedan tiskani „Arak s upitima o narodnim, društvenim i gospodarskim odnošajima" dotičnog kraja, moleći ih, da taj arak ispune te ga nama pripošalju.

Do sada primismo 17 tiskovih araka ispunjenih i to za ova mjesta: 1) Pićan, 2) Vabrigu, 3) Slum, 4) Šumbreg, 5) Kastel, 6) Vrh, 7) Kozljak, 8) Gologorica, 9) Kanfanar, 10) Sušnjevicu, i okolna mjesta 11) Trviž, 12) Krnigu, 13) Rakotole 14) Ps. Novaki, 15) Lanišće, 16) Grimaldu i 17 Alturu.

Slavenima grada Pule i okolice!

Početkom nastajuće školske godine dolaze u Pulu i osnivaju svoj zavod za odgoj ženskoga pomladka časne sestre sv. Križa iz Djakova u Hrvatskoj.

Mnogo je truda stajalo naš narod, dok je svojoj djeci priskrbio i jednu pa makar privatnu pučku školu. Zaostali smo bili mnogo u svakom obziru. Uz hrvatsku svijest propadala je u našem narodu i vjera i moral. Nu najveća oskudica u svakom pogledu osjećala se je odavna u odgoju hrvatskih kćeri. Ona, koja je bila pozvana da bude čuvaricom domaćeg ognjišta, koja je imala da odgaja svome rodu i braniteljе i braniteljе vjere i domovine, bila je

zanemarena. Nije bilo nikoga, koji bi bio ucijepio u nježno srce hrvatske žene najsvetija čuvstva: ljubav prama vjeri i domovini. Hrvatske kćeri dosada uzgojene većinom u sebi tudjem jeziku, zadahnute tudjim idealima nijesu niti osjećale potrebe da svoju djecu uzgajaju hrvatski. Na našu žalost a na radost naših neprijatelja, izašlo je tako iz redova našega naroda na tisuće izroda. Nestalo je gotovo iz naših kuća odziva lijepih imena Zvonimira, Branimira, Danice i Zorice, pa mjesto njih čuješ često u čisto hrvatskim obiteljima, razna nenarodna a i poganska imena. Blaga slavenska ćud, nježno hrvatsko srce gotovo da se je ugušilo u tudjoj koprivi.

Ove godine slavenski narod u Puli i iz okolice biti će tako sretan te će moći povjeriti svoje kćeri osobama, koje će ih majčinom brigom privinuti na svoje slavenske grudi, koje će u našem narodu započeti onaj tihi, ali sjegurni rad na boljak naše budućnosti.

Sestre sv. Križa sa svojim dolaskom u Pulu morati će pridonijeti mnogu žrtvu prije nego razviju svoju djelatnost, te urede svoj zavod za svestrani odgoj naše ženske mladeži. Stoga niže potpisani kao povjerenik i skrbnik časnih Sestara ovime apelira na svako slavensko srce, koje ljubi svoj narod, osobito na naše gospodje i majke. Dvoje moramo dati novim hrvaticama u našem mjestu: dajmo im našu djecu, da ih one uzgajaju a dajmo im i kruha da mogu živjeti te svu brigu posvetiti jedino odgoju naše djece. Radi se o našoj budućnosti, pa svaki novčić, koji se za tu plemenitu svrhu potroši vratiti će se narodu stostrukim kamatima.

Svi dobrovoljni prinosi neka se šalju na niže potpisanoga.

U Puli dne 14. kolovoza 1913.

Janko Antun,
korni vikar.

Sastanci pouzdanika Političkog Društva.

Dne 4. septembra u 11 sati u jutro obdržavati će se u Dekanih, u prostorijam Konsumnog Društva sastanak pouzdanika Političkog Društva iz sudbenog kotara Kopar.

Dne 18. istoga mjeseca u 11 sati u jutro obdržavat će se u Podgradu, u „Narodnom Domu" sastanak pouzdanika Političkog Društva iz sudbenog kotara Podgrad.

Mi već sada upozorujemo pouzdanike P. D. na te sastanke, a posebice će svaki dobiti poziv po pošti. Dodjite nefaljeno, da se pogovorimo o narodnim našim stvarima i udarimo temelj novom radu.

Motor na plin 3 HP.

prodaje se odmah.

Upitati u tiskari Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

Djelovi stroja

prodaju se pod staro željezo. Upiti neka se uprave na papirnici Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

Br. 3.369/13.

Natječajni oglas.

Otvara se natječaj za dobavu živežnih potrebština i gorivog te ogrijevnog materijala za upravu cc. kk. kazniona u Primorju (Kopar i Gradiška) za god. 1914.

Vrsta materijala i množina nabave razvidne su iz nabavnih uvjeta, koji stoje na razpolaganje zanimanicima u kancelariji c. k. višjeg državnog odvjetništva u Trstu, soba br. 4, u uredovnim satima (8—2)

Na zahtjev šalju se iste zanimanicima putem pošte, ako unaprijed pošalju poštarinu.

Dobavni rok je od 1. januara do 31. decembra 1914.

Jamčevina nije predpisana.

Pismene zapečaćene ponude obskrbljene biljegom od jedne krune otpraviti će se ujedno sa uzorcima upravi kaznione u Kopru odnosno ravnateljstvu kaznione u Gradiški najkasnje do 15. septembra 1913 o podne; osim toga opremiti je ponude natpisom: „Ponuda za dobavu živežnih potrebština".

Ponudi priklopiti je vlastnoručno od natjecatelja potpisane nabavne uvjete.

Nema se obzir na zakašnjene ili nepravilno sastavljene ponude.

Ostaje pridržano pravo razdijeliti dobavu.

C. kr. višje državno odvjetništvo.

TRST, dne 18. augusta 1913.

C. kr. dvorni savjetnik i višji državni odvjetnik
U. z.
Dr. Zencovich s. r.

Krčkoj omladini!

Prva redovita skupština „Organizacije krčke narodne omladine", obdržavati će se u Nedjelju, 31. t. mj. u 3 sata poslije podne u Hrvatskoj čitaonici u Puntu sa slijedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika;
2. Čitanje i ovjerovljenje zapisnika polugodišnje konstituirajuće skupštine;
3. Izvještaj centralnog odbora i vjesnik pododbora;
4. Izbor novog odbora za tekuću novu godinu;
5. Eventualia.

Umoljava se cijelokupnu krčku omladinu, da ovoj skupštini u što većem broju prisustvovati izvoli. Ujedno se upozoravaju članovi org., da svoju članarinu do tog dana kod društvenog blagajnika, isplatiti izvole.

Punat-Dobrinj, 26. kolovoza 1913. — Predsjednik: Jerko Grškević, učitelj. Tajnik: Josip Variola, cand. med.

SVOJ K SVOMU!

Tiskara i knjigovežnica

LAGINJA i DR.

Ulica Giulia, 1. PULA Ulica Giulia, 1.

Preporuča se za tiskarske, knjigovežke i galanterijske radnje. Solidna izrada pečata iz gume.

Imade u zalihi tiskanice i knjige za p. n. občine, crkve, škole, odvjetnike, poduzetnike, konzum. društva, trgov. knjige, pisaonice za škole, kao i sve pisarske i risarske potrebštine.

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

Prodaje se kuća

sa 1 sobom, kuhinjom i nuzgrednim prostorijama, dvorištem i vrtom. Vodovod u kući. Povoljna cijena, upitati se u Tiskari Laginja i dr. Pula ulica Giulia 1.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 314.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmana & Co. Tetschen a/Elbe jest jedini sapun koji čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržuje lijepu, mekanu i nježnu put, što se na dnevno dolazećim zahvalama može nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim lekarnama, droguerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmanova Lilienerema „Nazera" kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Cieva u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Širite „Našu Slogu".

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.

Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913 do opoziva.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka, svake srieđe, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat Baška-Lopar-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Nerezine svake srieđe tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošnjmali-luka Sv. Martin-Lošinjveli-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.

Glavna odpravništva:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

Za gnojenje u jeseni

Thomasovo Sterne Marke brašno

jest najkoristnije i najcijenjenije umjetno gnojivo. Thomasovo brašno „Marka zviezda" proizvodi obilnu žetvu svih žitarica, vinograda, livada i pašnjaka. Radi velikog uspjeha što ga je u svim krajevima postiglo gnojenje s Thomasovim brašnom „Marka zviezda" ovo je gnojivo neobhodno potrebito za svako gospodarstvo.

Bez Thomasovog brašna nema velike žetve. Neka se zahtieva izričito Thomasovo brašno „Marka zviezda" i radi obavisti za uporabu Thomasovog brašna ili kupnju itd. obratiti se na gospodu

Herman Turcek & Co.

Trst, via Sanità br. 8.

Treba se čuvati manjevrednije robe!

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničene jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Broj 36. Pula, u četvrtak dne 4. septembra 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce . . predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se se plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju: nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., ostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu

Početak školske godine!

Primiće se eto dan za dnevom konac školskim praznicima i tim se bliža početak školskoj godini 1913—1914.

Na početku školske godine zabrinuti su roditelji za školu sposobne dječice u koju da istu upišu, kako da ih odprave i kamo preporuče. Mnogo zabrinutiji su pako oni roditelji, koji ne mogu da šalju svoju ecdju u školu, jer u obće škole nemadu.

Sretnih roditelja, a još sretnije one djećice, koja imadu svoju školu i koja tu školu polaziti mogu. Veće blagodati ne mogu roditelji iskazati svojoj djeci, nego li je on, da šalju tu djecu redovito u pučku školu. Tim iskazuju roditelji svomu porodu najveću ljubav i najbolju uslugu. Ono, što se njihova djeca u školi nauče za budući život, toga im ne može uzeti ni tuča ni suša, ni oganj ni povodanj. Sve drugo, svako dobro i svako bogatstvo, sve to može propasti, ali znanje i nauke, stečene u školi ne može nitko da ukrade ili odnese. Boljeg i većeg miraza ili dote ne mogu dati roditelji djeci nego li je dobra i temeljita nauka.

Ovo neka si dobro zapamte svi oni naši roditelji, koji su možda neodlučni, dali će i kamo da pošalju svoju djecu u školu. Nisu ovo naše misli i naša načela, već su to mudre misli i duboka načela najvećih uzgojitelja mladeži i dobročinitelja čovječanstva.

Gdje su u mjestu ili u blizini dvije pučke škole, u dva jezika, javne ili privatne, tamo neće ni časak pametni roditelji razmišljati u koju školu da pošalju svoju djecu. Javne pučke škole jesu one, koje uzdržaje pokrajina a za koje doprinašamo svi — i to u porezu ili putem školskih taksa. Privatne pučke škole jesu one, koje uzdržavaju privatna društva, kao što su kod nas „Družba sv. Cirila i Metoda" i talijansko društvo „Lega Nazionale".

Roditelji hrvatske ili slovenske djece neće upisati svoju djecu u talijansku školu, u javnu ili privatnu, ako su kod zdravih moždjana t. j. ako ih nije pamet zapustila. Najveće zločinstvo počinjaju na vlastitom porodu oni roditelji, koji upisuju svoju djecu u tudju, recimo u talijansku školu. Takovi su roditelji najveći neprijatelji svoje vlastite djece, oni su ubojice vlastitog poroda.

Najveće uzgojno načelo za sve narode i za sve viekove bilo je i biti će do konca svieta, da se svako dieta uzgaja u majčinom jeziku. Tko šalje svoju djecu u tudju školu, u školu, u kojoj se podučaje ih uči u jeziku neposnatom tvomu djetetu, taj griesi proti gornjem načelu. Ali ne samo to. On je takodjer protivan svakom zdravom i temeljitom napredku svoga djeteta. Diete bo u tudjoj školi, u školi, gdje ne razumije učitelja, ni učitelj njega, to diete ne može valjano napredovati, ono se muči badava, mjesto da se bistri i razvija, biva tupije i glupije. Takovo diete se kroz godine i godine nauči koliko toliko brbljati u tudjem jeziku, ali ne nauči onoga, što bi znati moralo, što je zakonom propisano i što bi mu trebalo u budućem životu.

Dobri, pametni i razumni roditelji upisati će dakle uviek svoju djecu u onu školu, gdje razumiju djeca učitelja i učitelj djecu i gdje će im djeca moći napredovati t. j. naučiti sve ono, što im treba znati u budućem životu. Hrvatska i slovenska djeca dakle u hrvatske i slovenske škole, bilo javne ili privatne, ali u talijanske *nikada*. Kuošto ne želimo i ne ćemo, da bi naše škole polazila talijanska djeca, tako ne želimo niti hoćemo, da bi naša djeca polazila u talijanske škole.

Dobro je to, reći će nam se za ona mjesta, gdje imade škola, ili gdje roditelji mogu birati, hoće li da šalju svoju djecu u narodnu ili u talijansku, u javnu ili u privatnu, ali kako tamo, gdje nema škole ili gdje je samo talijanska škola? U Istri imade žalibog na sramotu školskim oblastim, ponajviše našim talijanskim susjedom, koji kod nas vedre i oblače 10—12.000 djece bez ikakve škole. To su skoro isključivo hrvatska i slovenska djeca. Talijanske djece u Istri nema bez škole, jer Talijani imadu toliko svojih škola, da ustrajaju, kako je poznato talijanske škole za hrvatsku i slovensku djecu. Putem i pomoću talijanske škole hoće da odnarode, da potalijance našu djecu.

Za ona mjesta i za one roditelje naše krvi i našeg jezika, koji ne imaju svoje narodne škole, težak je posao sada početkom školske godine. Oni si jadnici razbijaju uzalud glavu, kamo da pošalju svoju djecu u školu — kad škole u obće ne ima. Oni se moraju tješiti samo tim, da će jednom ipak i oni doći do škole. Loša je to utjeha, ali je ipak nešto, jer će s vremenom i oni doći bilo do javne ili privatne škole. Naša plemenita Družba priskače na pomoć gdje samo može, ali ne može svuda, kako bi željela i kako bi to potrebito bilo. Ona ne zaboravlja na želje i molbe našeg zapuštenog puka; piše i bilježi točno i marljivo i pomoći će, ako bog dade i tamo, gdje je narod još sada bez škole.

Roditeljima preporučamo tamo, gdje nema narodne škole, da poduče svoju djecu, ako i koliko mogu sami, ili da se žrtvuju, pak da šalju djecu u najbližu narodnu školu, da zamole svećenika ili koju drugu sposobnu osobu, da im nauči diete bar čitati.

Nikada pako i nigdje ne smiju da šalju svoju djecu u talijansku školu, jer bi to za djecu i za njih bila najveća nesreća. Otudjili bi si vlastito diete, otrovali bi vlastitu krv otrovom, od kojega ju nebi svi liečnici svieta više izliečili. Naši susjedi Talijani nebi poslali svoju djecu u naše škole za sve zlato svieta. U našim školama nije se izgubilo još ni jedno talijansko diete, dočim se je u talijanskim školama izgubilo na hiljade i hiljade naše djece.

Neka nas vodi dakle načelo: *Našu djecu u narodnu školu.* Gdje ne ima narodne škole, radje ništa, nego li u talijansku školu, u fabriku ili prelievaonu, gdje se iz naše djece stvara naše najzešće neprijatelje.

Poruka Družbe sv. Ć. i M. za Istru istarskim roditeljima!

Roditelji Istrani!

Dvadeseta teče godina, što Družba dijeli s Vama skrb i brigu nad Vašom nejakom djećicom. Da nije Družbe, mnogo bi Vaše djece bilo još i danas bez svjetla i znanja — lutalo bi svijetom nesvijestno, glupo, nijemo i slijepo naprama svemu, što je ljudski um dobra i korisna pronašao. Kad je samo mogla, naša je Družba i Vama i Vašoj djeci pružila pomoćnicu ruku. Vašem glasu nije se nikada oglušila. Gdje ne bi dospjela da pomogne tvorom, priskočila bi savjetom — a sve iz tople, duboke i srdačne ljubavi k Vama i Vašoj djeci.

Ta je ljubav rodila i ovu našu poruku, što Vam je roditelji Istrani — šaljemo u času, kad ste pozvani, da svoju djecu upišete u školu.

Naša poruka glasi: *šaljite svoju djecu u hrvatske škole, gdje će ih narodni učitelji odgajati i sa život pripravljati u narodnom, materinjem jeziku!*

Takve su škole jedino vrijedne, takav je odgoj jedino dobar i blagonosan.

To su već i naši stari vrlo dobro znali. A ne samo naši, već i najumniji ljudi iz tudjine: Nijemci, Englezi, Francuzi, itd. mislili su i učili tako.

Jedan od njih veli od prilike: Čovjek, koji je tako nesretan i glup, da je sebi prisvojio drugi, tudji, ma i napredniji jezik, nikada ne će više znati, gdje počivaju njegove najveće svetinje, u čemu leži njegova snaga, njegova sila i moć — takav čovjek hoće da sama sebe satre.

Na ovo nadodaje jedan naš domorodac: Takav se čovjek može uporediti težaku, koji tudju njivu obradjuje, a svoju zapušta.

Drugi je neki glasoviti Nijemac učio: Ima li jedan narod išta milijeg od jezika svojih otaca? Ta upravo u tom leži cijelo bogatstvo njegovih misli, njegovih starina! Povijest, vjera, običaji, način mišljenja — sva duša njegova i srce nahode se u njegovu jeziku. Oduzmite tomu narodu jezik, vi ste mu oteli besmrtnu imovinu, koja već od vijekova prelazi od roditelja na djecu. Tko mi zatire jezik, ubija u meni um i život, otimlje mi čast i najmilije ljudsko pravo.

Što je tu rečeno za narod, vrijedi i za svakog pojedinca. Ako si nekomu iščupao iz duše materinji jezik, nanio si mu najveću štetu. Takov će čovjek biti izgubljen; on će do vieka ostati bez imena i bez domovine.

A ima li na svijetu veće nesreće od ove? Bez imena, bez domovine, bez braće i prijatelja — sam samcat na ovom širokom i nemilosrdnom svijetu!

— Ta je li moguće, da bi takav čovjek kod tolika svijeta ostao sam i zapušten? — pitat će se tkogod u sebi.

— Ako je, na priliku, dajem svoje dijete u talijansku školu, pa ako se ono po vremenu premetne u Talijanca, zar će kod tolikih milijuna Talijana ostati samo i neshvaćeno? — pitat će drugi.

— Hoće, odgovaramo mi. To već sada potvrdjuju i sami umniji Talijani. Tako se je jedan od njihovih poznatih pisaca u jednome od najznamenitijih talijanskih listova „Illustrazione Italiana", narugao nedavno riječkim i dalmatinskim Talijanašima, dobacivši im u obraz, da su sva njihova naprezanja uzaludna: oni nisu i ne mogu biti Talijani, ma i da govore samo talijanski.

Pravi Talijani nose svoje talijanstvo u svojoj krvi. A ta krv nije od juče, već onamo od stotina i tisuće godina. Sa krvlju su oni baštinili i svoj način mišljenja. A upravo taj način mišljenja čini golemu razliku izmedju pravih Talijana i onih naših izroda, koji hoće silom da budu Talijani.

A ta razlika će ostat vječna. Nju neće izbrisati ni vrijeme ni išta na svietu. Ona će izbijati iz govora, kretnja, običaja, pisanja, mišljenja — riječju: iz svega života onih naših poturica vajnih. Izbijat će ta razlika poput sramotna žiga, kojim ih je Bog udario za kazan znano Kaino, pošto je ovaj ubio Abela, brata svoga. Pa kao što im se je onomadne narugala „Illustrazione Italiana", tako će ih još i većma prezrijeti budući talijanski naraštaji. A kad ih ti naši dušmani ne budu više trebali za ugnjetavanje njihove hrvatske i slovenske braće, onda će ih grubo odbaciti od sebe, baš kao što se ono odbacuje trošno i iznošeno odijelo.

Onda će oni i njihova djeca ostati sami, bez domovine, bez ikoga na širokom svijetu. Slična će sudbina stignuti svakoga, koji se odbije od svoga rodjenoga, materinjega jezika. Takva će sudbina stignuti i Vašu djecu oj roditelji Istrani! — budete li ih slali u tudje mjesto u narodne škole.

Ali ima i više. Hrvati su i Slaveni u ovoj carevini toliko napredovali, da im i najviše oblasti moraju poštivati jezik. Još malo pa ni u Beču ni u našim krajevima ne će biti ureda, gdje se ne bude upotrebljavalo naš rodjeni jezik. To već slute Nijemci i Talijani, pa se žure, da i oni nauče naš jezik, pa da mogu kasnije zasjesti na bolja mjesta.

Tu pak treba, da ih preteknu naši, da dobro i temeljito nauče svoj materinji jezik, koji će im biti najboljim oružjem u ovoj teškoj borbi za obstanak.

Ne velimo, da nije dobro znati i tudje jezike, ali učenje tih jezika prava je igračka onome, koji dobro pozna zakone svoga jezika. Inim toga naši ljudi imadu osobiti dar, da lako i brzo nauče tudje jezike. Eno Vam naših pomoraca. Nisu oni ni vidjeli francuske pa ni engleske škole, a slušajte ih, kako te jezike lijepo i gotovo pravilno govore.

Školi nije svrha, da djeca u njoj uče tudje jezike, već da se od mladih nogu nauče misliti i da prikupe ono znanje, koje će im u životu trebati. A takve se stvari utuvljuju teško i u bistre glavice, pa i onda, kad se obuka vrši u materinjem jeziku djece. Kakovu će korist imati dijete od učiteljeva govora, ako mu je taj govor tudj i nepoznat?

Takove škole ubijaju u djetetu duh, otupljuju mu mozak, oduzimlju mu volju za znanje i ne daju mu, da se jadno izbavi iz tmine neznanja.

Roditelji Istrani! Proučite ovu našu poruku! Promišljajte o ovome, što smo Vam ovdje iznijeli. Poslušajte glas naše Družbe, pa kad Vas početkom iduće školske godine pozovu, da upišete svoju djecu u školu, ne puštajte se zavaravati ni od koga, već ih predajte u ruke narodnim učiteljima, koji će vam od vaših milih anđjelaka stvoriti vrijedne i čelične ljude.

Opatija, početkom rujna 1913.

Ravnateljstvo Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Zahvala. Od c. kr. komesara občine Pula g. baruna Gorizzutti primili smo ovu obavieset: Dajem Vam na znanje, da su bili na Občini:

c. i kr. kontreadmiral Koerber, sada upravitelj c. i kr. lučkog admiralata, sa svojim doglavnikom, te je u ime c. i kr. ratne mornarice najljepše zahvalio občinstvu grada Pule za srdačno saučešće, izkazano prigodom žalosti c. i kr. ratne mornarice, u koju ju je zavila smrt c. i kr. podadmirala grofa Dragutina Lanjus de Wellenburg i trojice mornara;

i sin pokojnog podadmirala, grof Fridrih Lanjus, koji je u ime pokojnikove obitelji najljepše zahvalio občinstvu Pule za neočekivanu manifestaciju, kojom je istupilo prigodom obiteljske žalosti, uvjeravajući o svojem trajnom priznanju.

U Puli, dne 28. kolovoza 1913.

C. kr. komesar: Gorizzutti v. r.

Ovaj dopis nam je poslan u hrvatskom jeziku, te je to prvi slučaj, da je sa strane puljske občine priznat i hrvatski jezik kao jezik velikog broja autohtonog naroda, koji sačinjava puljsku občinu. Mi rado konstatiramo ovo pravdoljubije g. baruna Gorizzuttia.

Velika javna skupština. U ponedjeljak dne 8. t. mj. u 10 i pol sati pr. p. sazivlje Narodna Radnička Organizacija **Veliku javnu skupštinu** u velikoj dvorani Narodnog Doma, sa slijedećim dnevnim redom:

1. Proletarijat i radničko pitanje;
2. Početak školske godine.

Hrvatski radnici! agitirajte medju svojim drugovima, da ih dodje čim više na tu skupštinu.

Idemo dalje. Naša spremica o predstojniku redarstvenog odsjeka u Puli g. Miekušu još nije iscrpljena, a teško da će i biti, dokiegod bude u Puli na tom mjestu.

G. Miekuš je svoju sposobnost pokazao odmah u početku svojeg djelovanja u Puli. To je osobito očutio naš list, kog je pri nastupu svog mjesta u razdoblju od dva mjeseca zaplienio *šest puta*. Pa da bi zašto! Nije nam dao pisati o rovinjskoj poroti i zlouporabama nekih državnih činovnika Talijana u korist talijanske stranke u Puli ili bolje kamorre. Dapače je zaplienio i takovih stvari, koje okružni sud u Rovinju nije potvrdio! Mi smo tada o njemu izrekli naš sud, kako nova metla hoće da se u svom novom položaju izkaže, samo što je predaleko sizala, da se ulize prema gore a pokaže svoju strogu, po slovu zakona, moć prama dolje! I tako započeti rad nastavio je i dalje uz posljedice i pododove, koje su porodile i očito pokazale „sposobnost“ šefa puljskog redarstva. Zanimivo je i svakako siptomatično, da plodove rada g. Miekuša uzimlje u zaštitu list puljske kamorre „Il Giornaletto“. Mi naravno g. Miekušu ne zavidjamo na toj zaštiti, te ćemo rado povjerovati, da g. Miekuš nije kriv, da ga brani takve sorte list kamorre, kao što je u istinu sam kriv, što moramo odsuditi njegov rad i postupak i prikazivati njepovu nesposobnost na mjestu šefa drž. redarstva u Puli.

Imamo u zalihi obilnog materijala o mudroj policajnoj upravi i taktu g. Miekuša, kao one o zabrani učenja glazbe privatnih mladića; o izgonu iz Pule više mladića na prostu denuncijaciju jednoga koji se je tako htio riješiti jednog krčmara, jer ga po ugovoru nije mogao; o postupku sa svojim vlastitim činovnicima; način kako je zapleo Savu Jovančevića u sferu Schmutz-Nicolich itd. itd. O svemu tomu progovorit ćemo kasnije, te danas završujemo porukom g. Miekušu, da je bolje te zatraži sam premještenje, nego li, da mu se to dogodi na način, koji mu neće biti ugodan, jer Vi ste g. Miekušu postali nemogućim i kod svog vlastitog činovničtva i kod gradjanstva.

Za sastav pravedne poreme listine. Občinska oblast u Puli priobćuje javnosti, da će biti izložena prvotna lista kandidata za porotnike na magistratu od 5 do 12 septembra. Iz takovih lista sastavlja se kasnije godišnja lista porotnika. U opredieljenom roku pravo ima svaki občinar da podnese proti toj listi plemeni ili na protokol ustmeni reklam proti onim osobam; za koje drži, da ne imadu pravo sjediti medju porotnicima; nadalje ima pravo da zahtjeva, neka dodju u porotnu listinu osobe, koje imadu sva svojstva porotnika. Posivljemo dakle naše sumišljenike, da se prijave na občini i da traže svoje pravo i u tom pogledu.

Taj posao je pako teško provesti od nevjeskih i nesposobnih osoba. Taj posao morao bi uzeti u svoje ruke koji od naših pravnika, koji odvjetnik ili kandidat odvjetničtva. U Trstu primjerice latio se toga posla odvjetnik dr. Slavik i upravo sjajno uspio. On je sabirao gradivo, podnašao reklame i danas je u Trstu sastavljena ponajviše njegovom zaslugom porotnička lista tako, da imadu tamo Slovenci i Hrvati posljednjih godina bar polovicu svojih porotnika.

Ono, što rekosmo glede občine Pule, vriedi i za sve ostale občine, spadajuće pod okružno sudište a Rovinju. Svuda treba da se zauzme naša inteligencija za to, da dodje u porotnu listu što više naših sposobnih muževa. Sposoban je svatko koji je neporočan, koji je punoljetan, te znade čitati i pisati bez obzira na to, da li znade i drugi zemaljski jezik.

Mičite se dakle rodoljubi, jer ne ćemo inače doći u Rovinju nikad do svoje porote. Budemo li čekali, da nam kod toga pripomognu gospoda kod okružnoga suda u Rovinju, čekati ćemo do sudnjega dana. Tamošnjoj gospodi je prirastlo srcu ovo današnje neudravo i nezakonito stanje. Njima je pravo, što našemu siroti seljaku sude putem tumača zagriženi i strastveni talijanski porotnici pa dosao svaki drugi na vješala tanka.

Talijanske tatove, sliepare i varalice oprastaju takovi porotnici a naše ljude sažiju do ušiju. I to se zova pučki sudci!

C. kr. obrtna škola u Puli. Na ovoj školi postoje strukovni tečajevi usavršivanja za šegrte (naučnike) i sa hrvatskim nastavnim jezikom. Radi toga upozorujem slavenske roditelje, da svoju djecu, koja uče budi koji zanat, upišu u hrvatski odio, a tu strukovnu školu obvezan je polaziti svaki naučnik. Upisivanje će se vršiti kroz dvie prve sedmice mjeseca septembra od 6 do 8 sati na večer, nedjelja isključena. Šegrti imadu da prikažu zadoju školsku svjedočbu. Upisnina iznosi 1 krunu. Poučavanje će početi dne 15. septembra.

Hrvatska Čitaonica u Banjolama pridjuje na Malu Gospu dne 8. rujna zabavu sa predstavom na otvorenom. Tom prigodom će držati član hrv.-slov. akadem. društva „Istra“ Božo Semelić predavanje. „Zašto nosi naša Družba ime slavenskih Apoštola Ćirila i Metoda?“ Pošto je to prva zabava u Banjolama, to molimo sve naše rodoljube, da toga dana pohrle k nama, da vide koliko smo napredovali.

Odbor.

Javna zahvala. Odbor za gradnju crkve u Banjolama smatra ugodnom dužnošću, da se ovime najljepše zahvali Ližnjancima, osobito tamošnjem mjesnom poglavaru, koji su obilnim prinosim izkazali, da im je zaista naš napredak drag i da nam žele dobro. Hvala im!

Banjole. Naše je mjesto počelo lieno napredovati. Ovih dana svršavamo gradnjom nove Družbine škole, koja će biti vrlo prostrana i na početku ove školske godine otvorena. Za školom ne zaostaje ni novogradjena crkva, koja će biti brzo pod krovom. Preuredili smo i našu Čitaonicu tako, da ona sada svojim smještajem, radom i zauzimanjem potpuno odgovara svome rodoljubnom zadatku. Evala novom odboru, koji je taj zadatak na srce primio, živom željom, da radi za narodnu stvar.

Dok se pripravljamo na to, da što ljepše i svečanije proslavimo onaj dan, kad se bude blagoslovila i otvorila nova škola, dotle Talijani iz Pule, bojeći se za svoju legalku „kovačnicu“, koju na žalost u našem mjestu imadu, šalje ovih dana ovamo neke ljude, da mjere, kuda će oni svojim „dragim“ Banjolcima napraviti novu — cestu. I uviek oni tako, kada znadu, da bismo mogli koji korak napred, dolaze, da mjere cestu. Pa dobro, neka mjere, mi ih zato sigurno ne ćemo protjerati, pače bit ćemo im veoma zahvalni, ako nam već jednom naprave tu blaženu cestu, ali samo neka ne diraju u našu školsku djecu. Naša djeca imadu sada lijepu školu i vrsna učitelja, koji će ih učiti i uzgajati u njihovom materinskom jeziku, kako to i treba, da djeca razumiju učitelja, što im on u školi kazuje. Inače posve dobro znamo, da Talijani ne love (mjereći cestu) našu djecu iz ljubavi, već nebi li se tudja djeca u njihovoj zloglasnoj „kovačnici“ izrodila i na svoj liepi jezik i na svoj rod zamrzila.

Posivljemo s toga sve one Banjolce, koji su do sada šiljali svoju djecu u talijansku školu, da toga više ne čine. Dajmo našoj dječici pravi nauk i uzgoj, dajmo ju u našu školu. Ne prodavajmo svoje djece za nijedno bogatstvo, da nas kasnije ne stigne njihovo i narodno prokletstvo. Mi mogred napominjemo, da će naš učitelj učiti onu djecu, koja to hoće i talijanski i njemački jezik, pa će ona tako na temelju svoga jezika mnogo lakše i brže učiti drugi jezik. Dakle sada ne može niko opravdati šiljanje svoje djece u talijansku školu, kada ima sve pogodnosti i siguran uspjeh u našoj školi, dok je u talijanskoj školi uspjeh veoma slab ili nikakav. Ako bi se ipak koji našao, da pokraj svega toga upiše svoje diete u talijansku školu, neka znade da je izrod i prodanac, čovjek bez narodnoga poštenja, koji nije dostojan, da ga sunce božje grije.

Voloski kotar

Sastanak pouzdanika Političkoga Društva u Voloskom. Dne 19. o. mj. u 8 sata p. p. održavati će se u Narodnom Domu u Voloskom sastanak pouzdanika Političkog Društva za Hrvata i Slovence u Istri iz mjesnih općina Volosko Opatija, Kastav, Veprinac, Lovran i Mošćenice.

Preporuča se da svi pozvanici na taj sastanak nefaljeno dodju. Na sastanak dolazi narodni državni zastupnik Prof. V. Spinčić i više zemaljskih zastupnika. Govoriti će se o našem narodnom pitanju i o društvenim stvarima.

„Hrvatski Sokol“ u Kastvu priredjuje u nedjelju dne 7. septembra o. g. na starinskoj „Kapetanovoj lokvi“ javnu vježbu, na koju pozivije odbor sve članove i prijatelje svoga „Sokola“.

Pazinski kotar

Pazin, 26. augusta 1913. *(Iza skupštine akad. društva „Istra“.)* U novoj društvenoj godini prelazi vodstvo tog našeg društva djelomice u srednju a djelomice u južnu Istru. Dok su glavna lica upravnog odbora u minuloj godini bila iz Liburnije, vraća se sad jedan dio u rodno mjesto, kolijevku društvenu u Pazin, a drugi u nove krajeve u okolicu Pule. Ove godine dolaze odbornici „Istre“ u kraj, gdje ih do sad nijesmo imali. Premalo je akademičara iz tih krajeva bilo, koji bi ozbiljno bili shvatili svoj položaj i svoju zadaću. Istakli su se samo u prigodama, dok se na ustrajan rad nijesu dali. Sad ima da i to na bolje krene. Temelj je položen, početak je dobar, našlo se žilavih ljudi koji hoće, da se oduže svome narodu.

Motreći to seljenje odbornika ili bolje odborskih časti iz jednog kraja u drugi, pada mi nešto na um. Prošle je godine narodna omladina istarska predala vodstvo društva u ruke kolegama iz Liburnije i otoka. Odbor je shvatio svoju zadaću, djelovao je na prosvjetnom polju, držao predavanje, priredjivao zabave i izlete aktivno je sudjelovao u „Sokolu“, ukratko svud se mogio vidjeti odbornike sa par članova „Istre“. Ti su nam kolege za svoje uprave popularizovali društvo po krajevima, u kojima mi nijesmo bili poznati, a što je još veća zasluga, obratili su pažnju djaštva sa četiri srednjih škola u kojima uči istarska mladež, na naše društvo.

Kad sad ne vidim u upravnom odboru nijednog kolegu iz prošle godine, kad su medju nama *formalno* uže sveze prekinute, čini mi se zgodnim da pozovem bivše odbornike i vodje tog pokreta u novim krajevima nek ne popuste u svom radu, nek ne zanemare ono što su postigli, nek dalje prosvjetljuju narod, da bi taj upoznao, ko mu je prijatelj, ko li neprijatelj, ko ga oslobadja, a ko zarobljuje.

Da se udovolji želji svih nas, a i prema glasu glavne skupštine, mora da se na tom poslu u jednom kolu snadju i mladji učitelji, trgovačka mladež, gimnazijalci i realci sa akademičarima. Na okupu nek se nadju svi da stvore važnu jednu podružnicu „Istre“ za te krajeve. Dužnost je djaštva, da pri svakom kulturnom radu *aktivno* sudjeluje, jer prema onoj latinskoj samo primjeri vrijede, dok „verba volant“.

Vruće bi želja nas ovogodišnjih odbornika bila, da se u Liburniji nastavi, kao što se počelo. Nek kolege ne misle, da su se sa odborničkom čašću otresli i dužnosti prama društvu. Nastojmo svi, da „Istra“ bude društvo članova, ne samo odbor jedan, na kog po običaju cijela sudbina društva pada. U našoj se društvenoj godini mora društvo popularizovati u okolici Pule. I tu će se sigurno naći na okupu učitelji i srednjoškolci sa akademičarima. Sredstva za prosvjetu biti će ona ista, pa ćemo tako lagano naravnim putem moći sagraditi ono što je naš prijatelj i bivši član A. Fiego u „Našoj Slozi“ nedavno zagovarao. Podignut ćemo odjeke, stvoriti ćemo udove našem tijelu. Zato skupimo i poredajmo naše djaštvo, da svoje ideje ostvarimo, treba nam ljudi!

F. R.

Iz Cerovlja. Slučajno mi dopadne ruku 28. pr. mj. glasoviti po lazima list propale puljske kamore, koja premda još po iz-

tražnim zatvorima, izmišlja pomoću svojih pokrajinskih dopisnika kojekakove laži, koje onda iznaša na javu kao nepobitne činjenice.

Nije mi ovdje zadaća baviti se njihovim lažima i izmišljotinama, jer su nam svima predobro poznate, ali isto ne mogu da predjem preko prevelike bahatosti njihovoga dopisnika iz Pazina u članku „Un ispettore delle imposte sobillatore". U tom članku obraća se rečeni dopisnik na slabovidjenost i potlačenost (?!) talijanskih i njemačkih činovnika u ovoj pokrajini, te veli, da su Hrvati dobro vidjeni i slobodni u svemu, pa makar počinili nešto, što se sasma protivi zvanju dotičnog činovnika.

Kao dokaz tome navadja c. kr. nadzornika poreznog ureda u Pazinu, koji da je 15. augusta učestvovao otvorenju ovdašnje Narodne Čitaonice te držao na otvorenom vatreni govor protiv Talijana, da se protiv njih potakne što veća mržnja. Na taj dopis mogu dopisniku reći, da napadnuti gospodin nije 15. augusta držao nikakov govor u Cerovlju te da nije u obće učestvovao kod otvorenja naše Čitaonice. Dakle gosp. dopisniče lažljivče, tog ste si puta sasma oblijepili oči blatom i pokazali svietu, kako su vasi dopisi istiniti i koliko se može istim vjerovati. Samo napried, ali lažima se ne dodje do kraja, jer uviek vriedi naša poslovica: U laži su kratke noge.

Porečki kotar

Iz Poreča nam pišu: Jeste li čitali g. urednike zadnji broj „Unione Nazionale", s kojom ste već prilično upoznali Vaše čitaoce? Meni je pao u oči članak pod naslovom: „I fasti della falce" (Zgode kosira), pa hoću, da napišem par riječi za „N. S." o toj stvari.

Dakle, talijanski list ističe grozne štete, što su ih ljudi-neljudi nanieli svojim susjedima posjekav im loze u god. 1911., 1912. i osobito ove godine 1913., te se zgraža nad zlobom u svim tim slučajevima i nad nemoći oblasti da osigura ljudski imetak protiv takvog zuluma.

Bogme i ja kažem, da je sve to užasno i da bi trebalo kazniti najteže svakoga krivca u toj stvari.

Ali to nije dosta: narodu u Porečkoj i Vrsarskoj občini treba i drugih stvari, a ne samo kazne i strogosti. I baš u tom smjeru se pokazuje u najružnijem svietlu talijanska uprava u Istri, bilo na kojem polju. Onaj *hrvatski* narod je pod vlasti občinskih glavarstva *talijenskih* u Poreču i Vrsaru; sud i c. k. porezni ured su isto u Poreču uredjuć takodjer kao *talijanske* oblasti; crkvena vlast i školska oblast ne razlikuju se ni malo od ostalih, ako se ne izuzme koji riedki slučaj u zadnje doba. Cielа javna uprava prikazuje se tome narodu kao talijanska, bez ljubavi za njegov napredak i na predmnijevi, da je to kakva zulukafrija, gdje se može vladati samo tamnicom i mačem.

Uzmimo crkvenu oblast: hrvatski puk iz Varvara, Monselеža i Vaikarina ima svog župnika u Poreču, ne čuju od njega nikada svoje rieči niti poduke; okolo Poreča namješteni su i po hrvatžupama sami talijanski popovi, koji će biti sve što hoćete, ali nisu pastiri nego vuci za hrvatske ovce. Škole? Početak je učinjen, ali oblasti, kao što u Žbandaju, namjesto da ih unapredjuju, stavljaju svakojake zaprieke.

A Funtane, gdje su Talijani učinili svakojake eksperimente za stvaranje bastarda, a Novavas, gdje se na silu potalijančuje onaj dobri narod, a Gradina i Lim, posve zapušteni krajevi, jer nisu i neće da budu talijanski? Sve to i još mnogo takvoga svjedoči o grdnom nemaru, pače gdjegod i o zlobnoj nakani prama hrvatskom narodu pod sudom porečkim.

Narod je neuk, zaostao je u svemu, odan je strastima, ali ima u njem i dobrih svojstava, koja bi se razvila i nadvladala zlu stranu, kad bi mu bili dani svi uvjeti napredka na kulturnom i gospodarstvenom polju.

Tu su pozvane u prvom redu oblasti, od prve do zadnje: ali od njih se traži shvaćanja za narodne potrebe, ljubavi u provadjanju mjera, dobrovoljnog susretanja u svakom pogledu. Tudjim jezikom, tudjim ljudima, prisilnim potalijančivanjem i surovim nastupom ne polučuje se ništa!

Koparski kotar

Vrh kod Buzeta. Bližim štovanim čitateljima „Naše Sloge" dobro je poznato, da je narod na Vrhuvštini od vajkada vjeran svome rodu i jeziku. Znao je on to pokazati prigodom občinskih izbora i prigodom biranja narodnih zastupnika, kad su svi kao jedan hrlili na biralište. Ali od osam do deset godina amo reć bi, da se stvar nekako naopak kreće; mjesto da napredujemo, nazadujemo. Prije naime nijedan u čitavoj plovaniji nije se pripoznavao Talijanom. Obitelj „Agapito" na Vrhu nije doduše nikada s nama glasovala, ali nije dala glasa ni za Talijana. Je li danas tako? Na žalost nije. Najveći nekadašnji narodni borci, danas već starci sa sledom glavom (Matičić, Pikulić) bacili su svoje pošteno ime i materino mlieko pod noge i postali izdajice roda svoga.

Agapito, Močibob i Anton Sirotić-Ježić, konjski rešetar — pardon — mešetar ili merkant zbacili su se sebe indiferentizam, pa se dali Talijanima u krampije — postali su Talijanaši. Dobivali su valjda mandulu od buzetskih koprujona. E što ćete, ljudi bez karaktera. Malo po malo poveli se i mnogi drugi za njima, tako da se pripoznavaju danas polovica stanovnika sela Vrh Talijanima.

Mnogi su čitatelji „N. Sl." dobro poznavali pok. Zvanića Pikulića — mešnara.

Taj vam je bio ko stanac kamen, pravi Crnogorac (škoda, da ga crna zemlja tare). A što je danas s njegovom djecom? Izdajice su očevog imena, potalijančili se. Odkad se stariji sin Ivan oženio kćerkom Ivana Agapita i odkad mu se sestra udala za sina Andreja Beneta, nije više dobro s njima. Priavojili su ih.

Taj bi se čovo htio prikazati pred ljudima Hrvatom, a osobito gosp. um. župniku Franu Vranić-u. Gosp. župniče! Kad Vam dodju takovi ljudi u kuću, pokažite im vrata, jer nisu vriedni takvi karakteri, da prekorače vaš pošteni prag. (Sliedi.)

Iz Buzeta. Dne 24 pr. mj. imali su buzetski talijani, bolje rečeno njihove podrepnice, zabavu u korist „Lege". Iz izvješća u novinama vidimo da su skupili lijepu svotu, kojom će „Lega" kupovati i trovati našu djecu.

Medju posjetnicima bilo je svakakvih ljudi; medju njima moramo, da istaknemo one naše izvanjske seljake, koji su prisustvovali zabavi napose one iz sv. Martina pod vodstvom Zamarića Pauletića. No osobito nam je dužnost istaknuti osobu Jozka Zormana. Taj je čovjek u službi jednog slov. trgovca u Trstu, inače rodom slovenac iz Štajerske. Od kada se negdje u Buzetu ženi za neku koja je jednom bila .... nić a sada .... ni, pretvorio se u novo pečenog spasitelja — nespašenih Talijana u Istri. Kad dodje u Buzet priznaje se Talijanom, a kada govori sa jednim svojim sučenikom ne će da govori slovenski jer se srami materinjeg jezika već govori njemački ili se muči talijanski. — Jadna ti majka. — Taj isti delija, kako smo doznali kani se u Buzetu namjestiti te sa njegovom dragom bivšom poslovodkinjom pokojnog Riga Ivana otvoriti trgovinu gdje će naravno biti ovisan o našem narodu. Kad se već sada pokazuje takovim, što će biti tek onda kad se budo bolje podkožio.

Za to već unapried preporučamo našem narodu da bježi od onih ljudi, koji ga se srame i koji u zaledju proti njemu rade time što podupiru zloglasnu „Legu".

Još ih ima nekoliko, kojima smo ovog puta oprostili ali još je uviek vrieme da i njima rečemo u brk što ih ide.

Franina i Jurina

Jur. Nu čekaj Frane, ću ti neć novega povet.

Fr. Će?

Jur. Bil sen na 2. avgusta na ferji va Nerezinah, mislel sen, da ću čut muziku nerezinsku ali s čunskega, a kad tamo ni bilo nis.

Fr. A će će reć?

Jur. Će će reć; doma ni bilo komandanta Eliuša a Salata se ne paća brez njega.

Fr. A kadi je bil?

Jur. Povedali su mi, da je bil va Italiji i va Trientu.

Fr. A puoć je šal tamo?

Jur. Po Italiji da je bil pitat soldi za novu rapresentancu, zač lega ne da soldi za kupovat voti za komun, ako ne za kupovat voti za Rizza.

Fr. Oho, tako je to; a pouć je bil va Trientu?

Jur. Tamo je šel pozdravit mestricu i pitat, ako mu je već učinila konti od komuna.

Fr. Vidiš, vidiš, dobro je i to znat.

Razne primorske viesti

„Tko sije vjetar — žanje buru" — kaže naša poslovica, koju ćemo danas uporabiti na javno djelovanje i dvolično postupanje talijanskog nazovi kršćanskog zastupnika g. Petra Spadaro.

Kad se je u Istri službeno pojavila talijanska pučka ili kršćanska stranka, bilo je mnogo naših odličnih muževa, osobito medju svećenstvom na selu, koji su tu stranku iskrenim zadovoljstvom pozdravili držeći, da će nova stranka ublažiti narodnosnu borbu u Istri, da će ona posredovati izmedju umjerenih talijanskih i slavenskih slojeva u našoj pokrajini na temelju uzvišenih kršćanskih načela: ljubi iskrnjega svoga kao samoga sebe; ne čini drugom ono, što nebi tebi drago bilo, da ti drugi učini .... i slična.

Naše je svećenstvo pozdravilo iskreno prve uspjehe kršćanskih boraca proti vladajućem lažiliberalizmu u Rovinju, Motovunu, Izuli, Kopru, Piranu itd. Nu to veselje trajalo je malo. Brzo je nastupilo neočekivano razočaranje.

Bilo je to god. 1907. za prvih državnih izbora, obavljenih na temelju nove izborne reforme. Kako je poznato, došli su u uži izbor sva trojica talijanskih kandidata i to u I. kotaru Benatti proti Spadaru u II. i III. dr. Laginja proti dr. Rizzi-u i dr. Bartoli-u. U I. kotaru pomogli su kod užeg izbora do pobjede kandidatu Spadaru *slovenski* izbornici onog izbornog kotara, dočim su u II. i III. kotaru pomogli do pobjede *liberalnim* kandidatima Rizzi-u i Bartoli-u proti Laginji *kršćanski* izbornici i talijansko-slavenski socijalni demokrati.

Slavenski izbornici I. kotara držali su se kršćanskih načela glasujuć za kršćanskog predloženika proti liberalcu, dočim su talijanski izbornici pučke ili kršćanske stranke u II. i III. kotaru glasovali za gospodu i bogataše liberalce, proti kršćansko pučkom predloženiku dr. Laginji.

Slavenski izbornici g. Petra Spadara nisu se mogli bogznačemu nadati od svog zastupnika, znajući da je on Talijan i da će njegovi liberalni protivnici paziti na svaki njegov korak, ali ako nisu mogli od njega ništa ili malo dobra očekivati, smjeli i mogli su još manje od njega očekivati kakvo zlo ili nezahvalnost njegovu. A to su i zaista dočekali.

G. Spadaro nije se nikada nigdje ni javno ni privatno zauzeo bilo za koji opravdani zahtjev svojih slavenskih izbornika, dočim je imao obraza u sjednici občinskog zastupstva u Piranu javno napasti dalmatinske Hrvate, koji mu nisu nikada ništa na žao učinili.

Kad je pako naša plemenita Družba podigla privatnu školu u sv. Luciji, stao je proti toj školi bisniti g. Spadaro kao i njegovi liberalni sugradjani. Mjesto da bi bio kao pravi pučki i kršćanski zastupnik nastojao, da se slavenskomu pučanstvu občine Piran, njegovim izbornicima, koji imadu na stotine djece sposobne za školu, otvore javne pučke škole, stao je on u parlamentu mahnitati proti Družbinoj školi i proti svojim slavenskim izbornicim oprtiv ih najinfamnijom klevetom i najgjusnijom lažI. Tim se je doduše prikuplo svojim liberalnim sugradjanima, ali ujedno pretrgao i zadnju nit, koja ga je vezala sa njegovim slavenskim izbornicima. Ovim je otvorio konačno oči, pokazav se u čitavoj svojoj golotinji. Skinuo si je se obraza „kršćanske" krinku, ispod koje nema absolutno ništa kršćanskoga.

Utreći tako svoje slavenske izbornike u občini Piran, sjetio se je i onih u susjednoj občini Umag. Iz zadnjeg broja „N. Sloge" doznajemo naime, da je bio na c. k. namjestničtvu u Trstu u društvu poznatog liberalnog načelnika Manzutta tužiti svoje slavenske izbornike iz Lovrečice, Materade itd. Ovim izbornicima neće i nemože da dokaže ni Spadaro ni Manzutto absolutno ništa zla, van jedino to, da oni neće da i nadalje slieno sliede i slušaju talijansku kamorru iz Umaga. Odkazali su pokornost i poslušnost nasilnicima i tiranima iz Umaga, koji ne štuju ni božjih ni carskih zakona i radi toga ih je pošao tužiti c. k. namjestničtvu u Trstu njihov nazovi-kršćanski zastupnik g. Petar Spadaro!

Tim je zastupnik Spadaro izgubio svako pravo, svaki upliv i utjecaj na svoje slavenske izbornike i na njihovu sudbinu.

Prevario ih je dva puta; ali stalno neće po treći put, kako reče zastupnik Mandić na onom krasnom sastanku izpod sv. Petra.

G. Spadaro neka se uvija i koprca kako i koliko hoće, on neće moći nikada i nikomu da dokaže, da nije kazao zastupniku Mandiću prije izbora god. 1911. da se neće nigdje i nikada protiviti opravdanim i zakonitim željam i zahtjevima svojih slavenskih izbornika. Ako on sada tvrdi da slavenske pučke škole u občini Piran, Umag itd. nisu opravdan i zakonit zahtjev njegovih izbornika, onda ne ima na sebi g. Spadaro ništa kršćanskoga nego li svoje ime.

Samo tako napried gosp. Spadaro, ali znajte, da tko sije vjetar, da taj žanje buru!

Natječajni oglas. Početkom prvog tečaja školske godine 1913./14. ima se podieliti jedan štipendij iz Najviše privatne blagajne Njeg. Veličanstva u godišnjem iznosu 400 K.

Pravo na uživanje ovog štipendija imadu mladići iz Istre, koji posjećuju strukovne

razrede mornarskoga odsjeka trgovačke i pomorske akademije u Trstu ili pomorsku školu u Malom Lošinju.

Natjecatelji imadu podnieti svoje molbenice, koje imadu podkriepiti krštenicom, svjedočbama o uspješnom navršnću boginja i siromaštva, školskim svjedočbama o zadnjim dvjema polugodištima, dokazom zavičajnosti, nadalje svjedočbom potvrdjenom od državnog liečnika o tjelesnoj sposobnosti, osobito dobrom vidu i sluhu kao i o potpunom isključenju daltonizma a možda i dokazom o praktičnom brodarstvu, putem predpostavljenog školskog ravnateljstva c. kr. namjestništvu u Trstu najkašnje do 30. septembra 1913.

Gospodarski tečaji. Namjerom, da se u pokrajini Istri podigne i razširi u narodu racijonalno pivničarstvo, držat će se ove godine na Državnom uzornom gospodarstvu u Pazinu dva trodnevna tečaja i to: prvi tečaj trajat će od 21.—24. septembra, a drugi od 24.—27. istoga mjeseca. Na tečajima poučavat će se o postupku groždja prigodom berbe i spremljenju i uredjenju vina.

Teoretično podučavanje, koje će biti inače popularno izmjenjivat će se sa praktičnim, tako da će i najprostiji seljak moći prisvojiti potrebito znanje iz racijonalnoga pivničarstva.

Oni, koji žele pohadjati jedan od ovih tečajeva, moraju se najdulje do 10. rujna t. g. prijaviti upraviteljstvu državnog uzorgospodarstva u Pazinu.

Opaža se pako, da se ne će moći primiti preko 20 polaznika za svaki tečaj.

Da se pak olakoti polazak tečaja i manje imućnim osobama iz udaljenih mjesta, odredilo je c. kr. namjesništvo više malih novčanih potpora, pri podjelivanju kojih imat će se osobiti obzir na seljake, koji će moći dokazati, da su siromašni i da se u istini bave pivničarstvom.

Koledar „Jorgovan" za god. 1914. Izišao je nakladom tiskare Laginja i dr. u Puli omiljeli koledar za mladež „Jorgovan" za godinu 1914. U njemu će učeća mladež i ove godine naći lijepog zabavnog štiva, zagonetka i sl. „Jorgovan" koledar vrlo je prikladan za žep, kao priručnik i kao bilježnica, u koju svrhu imade više praznih listova i skrižaljki za razne bilješke.

„Jorgovan se prodaje po 50 para u svim većim mjestima Hrvatske i Dalmacije u knjižarama a naručuje se kod tiskare Laginja i dr. u Puli.

Sva gospoda, koja su još u aprilu dobila naručbenicu na koledar „Jorgovan", umoljavaju se da istu povrate ili sa narudžbom ili bez nje.

Sastanci pouzdanika Političkog Društva.

Dne 18. septembra u 11 sati u jutro obdržavat će se u Podgradu, u „Narodnom Domu" sastanak pouzdanika Političkog Društva iz sudbenog kotara Podgrad.

Mi već sada upozorujemo pouzdanike P. D. na te sastanke, a posebice će svaki dobiti poziv po pošti. Dodjite nefaljeno, da se pogovorimo o narodnim našim stvarima i udarimo temelj novom radu.

Javna zahvala.

Iskrenim srcem izrazujem i ovim putem moju duboku harnost i zahvalnost veleuč. g. dr. Ot. Brovetu, obć. liečniku u Krku, što je moju suprugu svojom liečničkom vještinom gotovo oteo sjegurnoj smrti i tako sačuvao moju obitelj od očite propasti. Od mene i cielе porodice hvala a od Boga plaća.

Kornić, 18. kolovoza 1913.

Ivan Kremenić,
posjednik.

Oglas.

Častimo se obavjestiti p. n. općinstvo, da G. Mirko Gargašević nije više u službi ovoga zavoda.

Omiš, dne 1. rujna 1913.

Ravnateljstvo U. P. Z. „Providnosti" registrovane sa ograničenim jamstvom.

Motor na plin 3 HP.

prodaje se odmah.

Upitati u tiskari Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

Br. 3.369/13.

Natječajni oglas.

Otvara se natječaj za dobavu živežnih potrebština i gorivog te ogrijevnog materijala za upravu cc. kk. kazniona u Primorju (Kopar i Gradiška) za god. 1914.

Vrsta materijala i množina nabave razvidne su iz nabavnih uvjeta, koji stoje na razpolaganje zanimanicima u kancelariji c. k. višjeg državnog odvjetništva u Trstu, soba br. 4, u uredovnim satima (8—2).

Na zahtjev šalju se iste zanimanicima putem pošte, ako unaprijed pošalju poštarinu.

Dobavni rok je od 1. januara do 31. decembra 1914.

Jamčevina nije predpisana.

Pismene zapečaćene ponude obskrbljene biljegom od jedne krune otpraviti će se ujedno sa uzorcima upravi kazniona u Kopru odnosno ravnateljstvu kazniona u Gradiški najkašnje do 15. septembra 1913 o podne; osim toga opremiti je ponude natpisom: „Ponuda za dobavu živežnih potrebština".

Ponudi priklopiti je vlastoručno od natjecatelja potpisane nabavne uvjete.

Nema se obzir na zakašnjene ili nepravilno sastavljene ponude.

Ostaje pridržano pravo razdijeliti dobavu.

C. kr. više državno odvjetništvo.

TRST, dne 18. augusta 1913.

C. kr. dvorni savjetnik i višji državni odvjetnik
U. z.
Dr. Zencovich s. r.

SVOJ K SVOMU!

Tiskara i knjigovežnica

LAGINJA i DR.

Ulica Giulia, 1. PULA Ulica Giulia, 1.

Preporuča se za tiskarske, knjigovežke i galanterijske radnje.

Solidna izradba poštа iz gume.

Imade u zalihi tiskanice i knjige za p. n. obćine, crkve, škole, odvjetnike, posjednike, konzum. društva, trgov. knjige, pisaće za škole, kao i sve pisarske i risarske potrebštine.

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

Djelovi stroja

prodaju se pod staro željezo. Upiti neka se uprave na papirnicu Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe jest jedini sapun koji čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje ljepu, mekanu i nježnu put, što se za dnevno dokazećim zahvalama može uspobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Iste se preporuča Bergmannova Lilienerema „Manera" kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Cieva u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 314.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Stazione 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni. Poslužba brza i točna.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.

Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913 do opoziva.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka, svake srieđe, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat Baška-Lopar-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Nerezine svake srieđe tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošnjmali-luka Sv. Martin-Lošinjveli-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.

Glavna odpravništva:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

Za gnojenje u jeseni

Thomasovo Stern Marke brašno

jest najkoristnije i najcijenije umjetno gnojivo. Thomasovo brašno „Marka zvieżda" proizvodi obilatu žetvu svih žitarica, vinograda, livada i pašnjaka. Radi velikog uspjeha što ga je u svim krajevima postiglo gnojenje s Thomasovim brašnom „Marka zvieżda" ovo je gnojivo neobhodno potrebito za svako gospodarstvo.

Bez Thomasovog brašna nema velike žetve. Neka se zahtieva izričito Thomasovo brašno „Marka zvieżda" i radi obaviesti za uporabu Thomasovog brašna ili kupnju itd. obratiti se na gospodu

Herman Tureck & Co.

Trst, via Sanità br. 8.

Treba se čuvati manjevrednije robe!

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Zapisnik

glavne skupštine „Gospodarskog društva u Pazinu"

držane dne 29. juna 1913. sa slijedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika;
2. čitanje zapisnika posljednje glavne skupštine;
3. izvješće tajnika;
4. promjena pravila;
5. biranje novog odbora;
6. razno.

Skupštinu otvara g. podpredsjednik J. Grašić — jer g. predsjednik Dr. Š. Kurelić nije mogao sudjelovati istoj, pošto je bio zaprijećen privatnim poslovima —, pozdravlja prisutne i obrazlaže korist društva, veleć, da je društvo od velike važnosti za naše gospodarske prilike u „Istri" i t. d.

Nakon toga zapitao je skupštinare glede točke 2. dnevnog reda, tičući se čitanja zapisnika posljednje glavne skupštine, da li će se nalme pročitati ili ne zapisnik posljednje skupštine ili bez toga odobriti ga. Pošto su skupštinari izjavili jednoglasno, da zapisnika pročitati ne treba, bio je isti odobren i podpisan.

Točka 2. Čitanje tajnikovog izvješća, koje glasi ovako:

Slavna skupštino!

Glasom naših pravila § 34. imala se je obdržavati glavna trogodišnja skupština mjeseca rujna prošle godine, i to istom za upravne godine 1909—10. i 11.

Nu usljed preopterećenja raznim poslovima sa strane uprave, nije se glavna skupština redovito držati mogla.

Stoga zaključilo se je na upravnoj odborskoj sjednici držanoj dne 17. XII. 1912., da se glavna skupština ima obdržavati mjeseca veljače ove godine.

Glavnu smo skupštinu do duše bili na temelju toga zaključka sazvali za dne 29. I. 1913.; ali buduć da istoj nije pristupio dostatan broj članova nije se zato skupština obdržavati mogla.

Molim, da slavna skupština izvoli to zakašnjenje uzeti do znanja i izvinuti odbor na tom zakašnjenju.

Na glavnoj skupštini držanoj dne 21. X. 1909. bijaše izabran slijedeći odbor:

Predsjednik: Dr. Š. Kurelić. Podpredsjednik: Josip Grašić.

Odbornici:

Pravdoslav Rebek, Brumnić Anton,
Trampuž Franjo, Mandić Josip,
Slokovič Libernat, Tomašić Lovro,
Turčinović Josip, Ladavac Franjo,
Sironić Petar, Mogorović Ivan-Zabrežan,
Mogorović Ivan, Grdoselo,

Nadzorni odbor:

Dr. D. Trinajstić. Frulić Šime,
Dr. Ante Gržinić, Opašić Mate,
Cucančić Mate.

Obranički sud:

Zidarić Vinko, Zvaček Ljudevit. Ivić Ivan,

Naše društvo je razprodalo u razdobju od 25. IX. 1909. do 25. V. 1913. slijedeću vrst robe u količini kako slijedi:

I. a) umjetnog gnoja (Kalijeve soli)		10 kvint.	.	K	132·42
b) . . (Tomas-Troske)		5509	.	.	66099·92
c) . . (Superfosfat)		1210	.	.	15956·22
		6729 kvint.	.	K	82188·56
II. d) Sump. sa 3% pom. gal.	80·25 kv. za K 1335·41				
e) . čistoga	442	.	.	7448·41	
Skupa . . .	552·25		Ukupno	K	8783·82
III. Modre galice	2692·87	.	.	.	18629,96
IV. raznog sjemenja . . .	150 kg.	.	.	.	330·—
V. 10 strcaljka				.	380.—
i to sve za svotu od				K	110312·34

iz toga se može ipak zaključiti, da se je nešto narodu na temelju koje svote možemo ipak zaključiti, da se je nešto narodu pomoglo, i to ne samo što su seljaci dobivali robu uz sniženu cienu, nego i bolju vrst iste.

Što je naše društvo imalo taj lijepi promet i što je društvena uprava u redu vodjena i što je društvo dovedeno do lijepog stepena i steklo se baš lijepog kredita kod raznih tvrdka kod kojih dobavlja robu, zahvaliti moramo u prvom redu našem vrlom odborniku g. Mandiću, koji akoprem inače poslom preobterećen, sdušno je obavljao sve poslove društva skopčane sa nabavom i razprodajom robe, te se nadamo, da će isti i u buduće svoju djelatnost posvetiti našem društvu i time pomoći narodu, kojega mu boljak i budućnost leži na srcu.

Naše je društvo dobilo podpore od vlade kroz gorinavedene upravne godine kroz „Gospodarsku Svezu" u Puli K 8500, i to K 6000 za dobavu umjetnog gnoja kojega se je usljed toga razprodavalo uz sniženu cijenu, a K 2500 za dobavu sjemenja.

Pošto se sjemenje nije naručilo, jer je potpora stigla prekasno, upotrebila se ista podpora za dobavu sumpora i modre galice te se je usljed te podpore jedno i drugo razprodavalo uz sniženu cijenu.

Kuruzu i posije što se je razprodavalo kroz naše društvo, razpačavalo je društvo za račun „Gospodarske Sveze u Puli" kojoj se zahvaliti moramo na podjeljenoj nam kuruzi i posijama, te se preporučamo da nas i u buduće ne zaboravi.

Naše je društvo, kako će biti većini od skupštinara poznato, unajmilo svoje nekretnine kao što i zgradu u kojoj se nalazi uzor Gospodarstvo vladi za 20 godina uz godišnju najamninu od K 3000.

U društvenoj zgradi, kako rekoh, smješteno je uzor Gospodarstvo i gospodarski tečajevi, jedno i drugo počelo je u zadnje doba prilično lijepo napredovati i razvijati svoj djelokrug, te je nade, da će se u buduće još obširnije razviti i da će se naši seljaci za njega više zanimati, što im svima preporučiti moram, jer uvjeravam ih kao seljački sin, da dok seljak ne bude se prihvatio modernijega načina obrađivanja svojeg zemljišta i priredjivanjem svojih proizvoda, da će se uviek mučiti i da će ne samo na istom mjestu ostati, nego dogoditi će mu se sjegurno i to, da će ga jedino iz njegovog neznanja tudjinac ispodrinuti sa njegovog imetka i na njegovom se ognjištu dičiti.

Uza svu zapuštenost i patriarkalnost naših seljaka, opažam ipak i u tom pogledu neki napredak, jer su i naši seljaci počeli čitati gospodarske članke gosp. Trampuža, tiskane kao u posebnom prilogu „Pučkog Prijatelja u Pazinu", koji su od velike praktične vrijednosti.

Poželjno bi zato bilo, da gosp. Trampuž nastavi na započetom putu, a da naši seljaci gledaju u praksi provesti ono, što im gosp. učitelj o poljodjelstvu piše.

Glasom prve glavne knjige imade upisanih članova 192 od kojih je platilo članarinu od najmanje K 4 i K 1 za upisninu 156 članova. Ispod K 4 i upisninu platilo je 7 članova, upisnu pristojbu od K 1 bez članarine platilo je 25 članova, dočim ih je 14 članova upisano koji nisu ništa platili. Po tom možemo zaključiti, da imademo odgovarajućih članova prema našem društvu 156.

Iza osnutka našeg društva, istupilo je iz našeg društva 8 članova, kojima se je također isplatilo i zadružne dijelove.

O pitanju članarine, bilo radi inkasa dosadašnjeg, bilo za promjenkti istu, biti će govora kod dotične točke dnevnoga reda današnje skupštine a ja od svoje strane imam već sada da istaknem, da je glavni razlog što se nije članarinu do sada inkasiralo bio taj, što je defakto previsoko odmjerena i da bez prisilnih sredstava je bilo nemoguće istu do sada posvema utjerati, te da se zato preporučivo istu sniziti o kojem je pitanju odbor raspravljao te se izjavio istoga mijenja.

Uvaživ i ovakvu djelatnost društva kakva je dosadašnja koju se nemože smatrati posvema odgovarajućom svrsi društva, mora se ipak istoj priznati veliku važnost i korist za naše gospodarske prilike te je zato preporučivo, da bilo budući odbor, bilo članovi i nečlanovi u buduće posvete bolju pažnju i zanimanje za razvitak ovog našeg društva.

Uredno gospodarstvo je prvi i glavni uvjet napredka, a bez dobrog gospodarstva i najbogatija kuća brzo propadne. Uzmimo si u tom za primjer druge kulturnije narode, koji ne troše svoje sile samo u prazne fraze i političko-diplomatska natezanja, već nastoje oko ekonomskog podignuća i blagostanja svoga. Pa i talijani naši dobri susjedi opustili su na dobro političku frazu i čarlatanstvo, te se latili ekonomskog rada i hoće gospodarski ojačati svoje pozicije, jer su sjegurni, da sa blagostanjem i gospodarskom neodvisnošću dolazi i politička sloboda.

Svako pravedno i iskreno srce propinjati mora, kada se pomisli kako drugi narodi na gospodarskom polju napreduju a mi?!? Očekujemo pomoć od drugih, neznamo si sami pomoći, te se jedino nadamo da će

nas spasiti kakva podporica koja nam se dobacuje bilo od koje strane i koja umjesto da nas potakne na bolji i samostalniji rad nas čini baš robove u tom pogledu.

U ostalom se baš mi s materijalnih većih podpora ni moralnih ne možemo hvaliti, da smo od ikoje strane dobili.

Bilo bi zato preporučivo, da zato pozvani faktori posvete veću pažnju u pogledu razvitka našeg gospodarstva.

Time svršavam svoje izvješće i ponovno postavljam svima na srce razvitak našeg društva i molim sve one faktore kojih je u prvom redu dužnost, da se za društvo zauzmu, a Vam pako braćo i prijatelji seljaci preporučam, da se u društvo začlanite i da preporučite Vašim susjedima i prijateljima neka se i oni u društvo začlane i da prama istom svoje dužnosti ispunjavaju.

Osobito bi pako zaželjeno bilo, da prestaju nesretna ciepkanja, koja su se žalibože pojavila u našim redovima i koja su osobito za gospodarstvo veoma štetna a ponajpače u našoj Istri kojoj i onako prijeti pogibelj sa svih strana i da se jednom bratski kako smo jednoč bili zagrlimo te složno, marljivo i ustrajno započnemo svaki svojim silama raditi oko napredka gospodarskog, što će nas jedino uzdržati i spasiti nad moćnim našim neprijateljima.

Time svršavam i pozdravljam Vas.

Pazin, dne 26. V. 1913.

Josip Turčinović, tajnik v. r.

Točka 4. Promjena pravila.

Na predlog gg. Sironić Petra i Brumnić Antona bila su promjenjena sa većinom glasova društvena pravila u pogledu sniženja članarine, naime snizilo se do tada opstojeću članarinu od K 100 na K 5 i K 1 upisnine, te K 50 jamčevine.

Točka 5. Biranje novog odbora.

Predsjednikom društva bio je izabran g. Pravdoslav Robek c. kr. višji veterinar u Pazinu.

Podpredsjednikom: g. Grašić Josip, župnik u Bermu,

Odbornicima:

1. Brumnić Anton, posjednik Lindar;
2. Drndić Eduard, c. kr. porezni ofic. u Pazinu;
3. Mohorović Ivan, posjednik i župan Zabrežani-Pazin;
4. Mogorović Ivan, posjednik i župan Grdoselo,
5. Hrvatin Anton, posjednik Kašćerga;
6. Sironić Petar, posjednik Trviž;
7. Mandić Josip, obć. blagajnik Pazin;
8. Slokovič Liberat, župnik u Sv. Petru u Šumi;
9. Turčinović Josip, privatni činov. u Pazinu;
10. Tomašić Lovro, učitelj u Novaki;
11. Ladavac Franjo, posjednik Pazin-Heki.

Nadzorni odbor:

1. g. Dr. Dinko Trinajstić, odvjetnik Pazin;
2. „ Dr. Ante Gržinić, opć. liječnik Pazin;
3. „ Cucančić Matija, poslovodja Posujilnice Pazin;
4. „ Frulić Šime, župnik u Grdoselu;
5. „ Dr. Šime Kurelić, odvj. u Pazinu.

Obranički sud:

G. Zidarić Vinko, nadučitelj u Pićnu;
„ Zvaček Ljudevit, župnik u Gologorici;
„ Ivić Ivan, župan u Gračišću.

Pazin, dne 29. svibnja 1913.

Proglas istog Društva:

1. Pošto su pravila podpisanoga društva ovih dana odobrena pozivlje zato isto društvo sve svoje do sada opstojeće članove, da se u svrhu ponovnog upisanja u društvo izvole što prije prijavit kod društvene uprave (općinskom uredu u Pazinu, blagajnički odio).

2. Podredno pozivlje sve one posjednike koji nisu jošte članovi društva i koji se žele u društvo učlaniti, da se i oni izvole oglasiti kod društvene uprave u prostorijama kao gori.

3. Članom društva može postati svaki posjednik bio on muškoga ili ženskoga spola (onaj posjednik, koji slučajno nebi bio punoljetan, mora biti zastupan po svojem štitniku (:Kuratoru:).

4. Članarina iznaša jednom za uvjek K 5, a K 1 pristojna upisnina i jamčevina K 50.

5. Pošto društvo kani proširiti svoj djelokrug ako dobije dostatan broj članova, umoljava se zato osobito stare članove, da se čim prije izvole sa društvenim knjižicama prijaviti za ponovno upisanje u društvo kod upravnog odbora i za obračunanje stare članarine.

Gospodarsko društvo, reg. zadr. na ogr. jamč.

U Pazinu, dne 20 kolovoza 1913.

Odbor.

Pozor! gg. učitelji i roditelji Pule -- i okolice --

TISKARA, KNJIGOVEŽNICA I PAPIRNICA

LAGINJA i dr. PULA, via Giulia 1

drži ove godine toli potrebne školske knjige za pučke škole na skladištu i to:

Za I. razred:
Prva čitanka (sastavili Baf-Pribil-Sarson).
Prva računica (sastavili Močnik-Kraus Habernal).

Za II. razred:
Druga čitanka (sastavili Nazor Pribil Ribarić).
Prva računica (sastavili kao gore).
Mali katekizam.
„Jergovan" koledar za god. 1913.—14.

Za III. razred.
Druga čitanka (sastavili kao gore).
Druga računica (sastavili kao gore).
Prva praktična slovnica talijanskog jezika.
Mali katekizam.
Vijenac jednoglasnih i dvoglasnih pjesama (sastavio Sprachmann).
„Jergovan" koledar za god. 1913.—14.

Za IV. razred.
Treća čitanka (sastavili Nazor-Baf-Jakac-Pribil-Sarson-Tentor-Žic).
Druga računica (sastavili kao gore).
Prva praktična slovnica talijanskog jezika.
Prva njemačka vježbenica (Cobenzel).
Veliki katekizam.
Biblijska povijest (od Panholzera).
Vijenac jednoglasnih i dvoglasnih pjesama (sastavili kao gore).
„Jergovan" koledar za god. 1913.—14.

Za V. i VI. razred.
Treća čitanka (sastavili kao gore).
Treća računica (sastavili kao gore).
Druga praktična slovnica talijanskog jezika.
Druga njemačka vježbenica.
Prva njemačka čitanka.
Veliki katekizam.
Biblijska povijest.
Vijenac jednoglasnih i dvoglasnih pjesama.
„Jergovan" koledar za god. 1913.—14.

Osim tih knjiga ima sve ostale školske potrebštine na skladištu te se za nabavu najtoplije preporuča.

Drugo izdanje.

Broj 37. Pula, u četvrtak dne 11. septembra 1913. God. XLIV.

Oglasi, pripostana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce... predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu

Sastanci pouzdanika Političkog Društva.

Dne 18. septembra u 11 sati u jutro obdržavat će se u Podgradu, u „Narodnom Domu" sastanak pouzdanika Političkog Društva iz sudbenog kotara Podgrad.

Mi već sada upozorujemo pouzdanike P. D. na to sastanke, a posebice će svaki dobiti poziv po pošti. Dodjite nefaljeno, da se pogovorimo o narodnim našim stvarima i udarimo temelj novom radu.

Sastanak pouzdanika Političkoga Društva u Dekanima.

Zanimljiva je i utješljiva narodna borba naših Slovenaca na skrajnim onim granicama Istre, oko grada Trsta, oko gnjezda talijanaše grada Kopra, Milje i drugih protivnih kula. Na mnogobrojnom sastanku pouzdanika Političkoga Društva, obdržanom dne 4. o. mj. u Dekanima, prisustvovali su naši časni svećenici, marljivi učitelji, a u najvećem broju bio je zastupan naš seljački svieat. Vidili smo iz rieči, iz nastupa tih ljudi, da su to sve izkušani vojnici u narodnoj borbi, u spasavanju što je negda bilo naše, te što nam je opaki neprijatelj bio oteo.

Sastanku je predsjedao predsjednik Političkog društva g. dr. D. Trinajstić, koji je najprvo pozdravio sve prisutne; osobiti je pozdrav imao za nar. drž. zastupnika gosp. prof. M. Mandića, zem. nar. zastupnike Pangerca i Valentića, načelnika u Dekani g. Piciga, za sve ostale naše svećenike, učitelje, te na koncu sve nadošle uopće. Tumačio je nadalje o radu Političkoga Društva i o potrebi složnog rada.

Nar. zast. g. prof. M. Mandić govorio je o parlamentarnim pitanjima. Spomenuo je dva izbora zastupnika za carevinsko vieće, na temelju nove izborne reforme u godinama 1907. i 1911. God. 1907. bio' je ministrom predsjednikom Beck, čovjek liepih sposobnosti i dosta dalekovidan. On je našim istarskim zastupnikom pokazao dosta dobre volje učiniti više toga što je koristno za narod. Žalibože nije mogao učiniti što je bio namislio, jer ga je brzo oborila parlamentarna kriza, nastala usljed češko-njemačke borbe u Češkoj. Govornik spominje, kako je jednom prigodom rekao dr. Laginja ministru Becku, neka se samo žuri izvesti odmah ave, jer inače kasnije neće. Kako to? upitao ga Beck. Tako, odvratio mu Laginja, može lako doći do jačeg njemačko-češkog sukoba, što može uzdrmati i ministrom predsjednikom i Vaša Preuzvišenost može odstupiti. Beck se je na ove rieči samo malo nasmijao i rekao: Ta valjda to neće biti tako brzo. Žalibože to se i dogodilo prema proročanstvu Laginjevom. Beck je malo za tim pao, a nasliedio ga je Bienerth. Pod Bienerthom se vladalo četiri godine bez redovita proračuna. Bienerthu su mrzili Česi, te su vodili u parlamentu jaku obstrukciju proti njemu. Nikako si nije mogao Bienerth stvoriti svoju većinu. Radi svega toga je godine 1911. raspustio parlamenat.

Bojao se je Bienerth narodnih stranaka, te se nadao izvući bolju korist po novim izborima, negu se nemilo prevario u računima. U novim izborima izgubili su dosta svojih mandata njemački kršćansko-socijali i socijaldemokrati, a narodne se stranke ojačile. Bienerth je iste godine pao, te je ministarska predsjednička stolica bila povjerena barunu Gautschu. Ovaj je dosta sposoban i pravedan čovjek, no žalibože pao je i on žrtvom neprestanih kriza u ovoj Babiloniji, kakva je sada naša monarhija. Na njegovo mjesto došao je grof Stürghk, koji se još danas nalazi na vladi.

Od god. 1911. se u parlamentu raspravljalo većinom o velikim općim državnim pitanjima. Vlada neće da predloži parlamentu zakone, koji bi bili korisni za naš puk. Pomoglo se je nešto u sniženju godina vojničke službe, premda se za dobar dio našeg naroda, čija djeca služe u mornarici nije pomoglo, a s druge su strane narasli u velike vojnički troškovi. Duge su se rasprave vodile o pitanju skupoće hrane. Istarski hrvatski zastupnici radili su svim silama te nastojali čim više pomoći svojim izbornicima; spominje medju inim potpore od oko milijun kruna prigodom štete nanešene narodu usljed suše u prošloj godini.

Govornik se zatim bavio sa pitanjem klubova u parlamentu. Živa je bila želja naših zastupnika, da bi došlo do jednoga samoga jugoslavenskoga kluba svih hrvatskih, slovenskih i dvojice srbskih zastupnika. U početku se odmah ustanovio „Narodni Klub" u kojem su bili: govornik, Spinčić i Laginja, te Rybař i Gregorin iz Trsta, odnosno Gorice. „Narodni Klub" imao je poglavitu svrhu da utire put „Jugoslavenskom Klubu". Žalibože do toga nije moglo doći, najviše radi dalmatinskih zastupnika, koji su bili birani nakon strastvenih stranačkih borba. Radi toga je „Narodni Klub" stupio u pregovore sa „Hrvatsko-Slovenskom Zajednicom" te se odlučilo ustrojiti „Hrvatsko-Slovenski Klub" u koji je stupio i naš „Narodni Klub" pridržavši slobodne ruke u svemu, što se tiče zasebnih pokrajinskih pitanja, i svoje posebno klubsko ustrojstvo. Proti tomu koraku diglo se dosta vike, te su narodni zast. Rybař i Gregorin bili prisiljeni pod pritiskom javnog mnienja njihovih izbornika a i privolom njihovog političkog dfutva „Edinost", odstupiti od Hrvatsko-Slovenskoga Kluba, ostajuci ipak u „Narodnom Klubu".

Njeki su nas hvalili — svršava zastup. Mandić — a njekoji napadali. Mi se ne obaziremo na nikoga, imademo savjest po kojoj radimo. U ostalom držimo se načela da valja polagati račun svojim izbornicima, te budu li oni kada odsudili rad svojih zastupnika, znati će već ovi povući konsekvencije.

Nar. zast. g. J. Valentić osvrnuo se na poznate nam dogadjaje sa zem. saborom, na sve one nepravde, koje viču osvetu pred Bogom, što ih Talijani čine proti našem narodu.

Nar. zast. Pangere preporučio je svima, da se držimo u čvrstim, složnim redovima, jer je pogibelj velika, vrieme odveć ozbiljno.

Razvila se za tim zanimiva i živahna rasprava, potaknuta od obć. zast. u Dekanima g. J. Andrijašića, u kojoj su razpravi sudjelovali veleč. gg. svećenici župnik-dekan Škerbec, Krašovec i Čemažar; gg. učitelji Venturini, Bertok, Urbančić, K. Mahnić te posjednici gg. A. Medoš, predsjednik „Kmečke Zveze", R. Pecarić, K. Šiaković, L. Bertok, M. Turko i drugi.

Razpravljalo se o odnošajima „Političkoga Društva" napram drugim društvima, poimenice napram „Kmečke Zveze", koja je ustrojena za politički kotar Kopar, te se konstatiralo, da ova dva društva idu ramo uz rame, tim više, što je odbor „Kmečke Zveze" izjavio, da će se svi članovi „Kmečke Zveze" začlaniti u „Političko društvo", te se prepustilo odnosnim Odborom, da urede sporazumno svoj djelokrug.

Župnik-dekan Škrbec bavio se školskim pitanjem u Pomjanu, gdje obstoji talijanska škola u lokalima, koji neodgovaraju školskim propisima, dočim se neće dozvoliti slovenska škola u Koštaboni, premda prostorije podpunoma odgovaraju školskim propisima.

Na predlog g. Venturinija, primljene su resolucije, jednake onima prihvaćenim u Pazinu dne 19. juna ove godine te još ovu točku:

Poziv lje se vladu, da providi shodno za odstranjenje štete od pokrajine, koja šteta joj prieti, usljed nemogućnosti saborskog djelovanja.

Na predlog g. župnika Čemažar prihvaćene su ove rezolucije:

Pouzdanici „Političkoga Društva", obraćaju se Političkom Društvu, to predlažu, da se odredi potrebno glede obdržavanja redovitih tečajeva za izobrazbu sposobnih občinskih tajnika u Istri. Predlažu tako-

Prva čitanka
za
hrvatske opće pučke škole.

Već je „Naša Sloga" javila, da su za hrv. škole u Istri izašle dvije nove čitanke: „*Druga čitanka*" za 2. i 3. škol. god. i „*Treća čitanka*" za 4. škol. god., a „*Prva čitanka*" (Početnica) da će izaći doskora.

„*Druga*" se i „*Treća čitanka*" mogu već dulje vremena dobit, pa su ih naši učitelji sigurno već i nabavili i — ako ne baš proučili — barem prolistali, da ih uzmognu s uspjehom uvesti u naše škole početkom nove školske godine.

Nije tako s „*Prvom čitankom*". Ona će izaći ovih dana, te će se već prvih dana oktobra moći i nabaviti. Kako je poznato, prvih se 4 do 6 tjedana u prvoj školskoj godini mora posvetiti najviše vremena i pažnje predvježbama za čitanje i pisanje, da se tako pripravi čvrst temelj, na kom se onda lakše i s uspjehom dalje gradi. Prema tome moći će se već u nas u nastajnoj školskoj godini uvesti u naše škole i „*Prvu čitanku*".

Budući da nisu naši učitelji imali prilike da vide „*Prvu čitanku*", a da se budu mogli prema rasporedu u njoj ravnati u u svome obučavanju, prikazat ću ovde u kratko, kako je sastavljen prvi dio „*Prve čitanke*". U njoj su malena slova poredana ovim redom: I. skupina: *i, u, n, m, e, v, r, o, a*; II. skupina: *l, h, j, s, š, z, ž, c, č, d, t, d, đ, p, b, k, g, f*; III. skupina: *nj, lj, dž*. Uza svako slovo u prve dvije skupine ima slika; u trećoj skupini nije se uza slova postavilo sliku, jer se baš prikladnih slika nije moglo naći, a nijesu niti od potrebe: kada dijete pozna 27 slova, vrlo će lako uz dobra učitelja naučiti i zapamtiti još *nj, lj, dž*.

U prvoj su skupini samo *pisana slova*, na svakoj stranici po jedno, zatim su dvije vježbe s tiskanim slovima te skupine.

U drugoj je skupini obradjeno na svakoj stranici po jedno slovo *pisano* i *tiskano*. Uza svako su slovo ili kakove zgodne rečenice ili pripovjetka ili gradivo, koje se dade vrlo lako i ljepo obraditi u zornoj obuci: tako je već i prvi dio knjige prava čitanka; radi toga je i naziva sastavljači „*Čitankom*" a ne „*Početnicom*".

Da uzmognu učitelji urediti obuku već u prvim tjednima škole prema novoj knjizi, navest ću ovdje nešto poblize, kako je uredjena I. skupina slova.

Prvo je slovo *i*. Uza nj je slika *igle*. Sa *i* su već pomoću slika sastavljene rečenice: *stol* (slika) *i stolica* (slika): *ploča* (slika) *i klupa* (slika) itd.

Drugo je slovo *u*. Uza nj je slika *uka*. Kod te su vježbe rečenice sastavljene sa *i* i *u*.

Uza *n* je slika *noge*, uz *m* slika *miša*, uza *e* slika *svanđelja* (zgodnije se slike nije moglo naći, pošto nema ni jedne zgodne hrvatske riječi, za koju bi se moglo upotrijebiti prikladnu sliku), uza *v* slika *vola*, uza *r* slika *ribe*, uza *o* slika *oka*, uza *a* slika *anđela*. U tim se vježbama nalaze pomoću slika u obliku rebusa ove rečenice: *ptica* (slika) *ni u kavezu* (slika); *miš* (slika) *ni u miholovci* (slika); *u mene ni pločice* (slika); *vunene kape* (slika) *ni i ni*; *mačka* (slika) *vene miša* (slika); *evo u moru ribe* (slika); *nina nena, rudice* (slika) *rumena*. Te će rečenice djeca s veseljem čitati.

Kada učitelji znadu, kako je uredjena prva skupina malenih slova, lako bi par tjedana s uspjehom obučavali i bez „*Prve čitanke*".

A što je pak sa „*Četvrtom čitankom*" za 5. i 6. školsku godinu? Ona će izaći, ako Bog dadne i sreća junačka do godine, a medjutim će učitelji morati da upotrebljavaju u 5. i 6. školskoj godini dosadanju Paričićevu „*Treću čitanku*" i dosadanju (dalmatinsku) „*Treću čitanku*". *X.*

djer, da Političko Društvo podupre, prama svojim silama zadružne težaje za izobrazbu vodja gospodarskih zadruga u Istri.

Sastanak je trajao od 11 sati prije podne do preko 2 sata po podne. Na koncu sastanka odredilo se potrebito glede organizacije društva u pojedinim občinama koparskog sud. kotara. Na sastanku je g. nadučitelj H. Rudež preuzeo izvješće za list „Edinost" a po običaju tajnik P. D. izvješće za „Našu Slogu".

Red je sada na svim našim rodoljubima u onim stranama, da nastave radom u smislu i duhu „Političkoga Društva".

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Početak školske godine na hrvatskim školama u Puli. Na Družbinim školama u Puli započimlje škola u utorak, dne 16. ov. mj. sa sv. misom u šijanskoj crkvi u 8 i pol sati u jutro. Upisivanje obavljat će se dne 12., 13. i 15. o. mj. od 9 do 12 sati prije podne, a od otvorenja škole svaki dan u vrijeme pouke (od 8 do 11 u jutro i od 2 do 4 po podne). Naših je škola šest i to: dvie u Šijani (muška i ženska), pak u Via Besenghi (kuća g. Stihovića), Via Castropola, Via Verudella i na Velom Vrhu, pak svak nek upiše svoje diete gdje mu je najzgodnije.

Upozorujemo naše ljude, da je po zakonu svak dužan slati u školu svoju djecu od 6 do 14 godina; ako toga ne čini, biva strogo kažnjen.

Preporučujemo dakle svim Hrvatima i ostalim Slavenima grada Pule i okolice, neka na vrieme upišu djecu u školu, te neka nastoje, da je i tokom ciele godine marljivo pohadjaju.

Braćo! Dajmo svi svoj pomladak u Družbine" narodne škole, pa ćemo da brojkama dokažemo veliku nepravicu, koju nam čine naši neprijatelji, ne dajući nam hrvatske škole, što bi nam pripadale po zakonu i pravici.

Pred poretom u Rovinju sjedilo je i sjediti će žalibog u ovom zasjedanju najviše osoba naše krvi. U poznatim činjenicama o „Rovinjskoj poroti" bilo je nepobitno dokazano, zašto dolazi toliko našega naroda pred onu nesretnu poretu te ne marimo vrećati se na one razloge.

Do sada bijaše većina tih nesretnika na veću (dapače jedan na smrt na vješalima) ili na manju kazn osudjeno i to nekoji njih, kojim se je sudilo i koje se je odsudile putem i pomoću tumača. Ta rugoba prosvietljenog našeg vieka vlada u Austriji još jedino kod nas u Istri. Nesretnim osudjenicima su se gospoda od porote ipak toliko smilovala, da su im priobćili u hrvatskom jeziku dobili ste toliko i toliko let pržuna.

Nama usmrzie krv u žilama, kada pomislimo na jadan položaj onih nesretnih obtuženika pred talijanskom porotom u Rovinju.

Zaplienjeno!

Još jedan slučaj valja da ovdje istaknemo. Dogodilo se je naime, po našem sudu riedak slučaj, da je državni odvjetnik za razprave odustao od obtužbe zbog pomanjkanja dokaza proti obtuženomu. Tim je sam jasno dokazao, da je istražni sudac dosta površno vodio istragu ili da je povjerovao nepouzdanim svjedocima. U jednom i u drugom slučaju nanešena je nevinomu obtuženiku težka uvreda i velika nepravda, koju mu neće nitko smanjiti ili odpraviti.

Tako biva eto u Rovinju, gdje ima sudaca i državnih odvjetnika, koji ne poznadu ni naroda, ni njegove ćudi ni njegova jezika. Ali silom namećati hrvatskim strankama pozive u talijanskom jeziku, o tom znade prednjačiti i predsjednik rovinjskog tribunala g. Covaz, taj negdašnji strogo nepristrani i pravdoljubivi čovjek u Puli.

Cieplienje boginja. Občinsko poglavarstvo u Puli nam javlja: Budući da se opetovno pojavljuju slučajevi bolesti od boginja u Tratu, nalazim shodnim, da preporučim občinstvu cieplienje boginja (kozica). U tu će svrhu biti na razpolaganje občinstvu občinski liečnik svake subote od 5 do 6 sati poslije podne u pučkoj školi na trgu Alighieri.

Poretne razprave proti našemu uredniku, koje su se imale obdržavati u Rovinju danas 11. t. mj. bile su odgodjene.

Odsudjen na smrt. Prošeg tjedna odsudila je porota u Rovinju Mata Floričića iz Sanvinčenštine na smrt na vješalima, što je kamenjem po noći ubio neku Mariju Tijan iz istoga sela. Floričić je star 29 god., oženjen i otac četvero djece. O tom umorstvu mi smo donieli dopis iz Sanvinčenštine u 18. br. od ove godine.

Hrvatski jezik na tribunalu u Rovinju. Predsidj okružnog suda u Rovinju znade uviek službeno i ne službeno pobijati naše tvrdnje i naših zastupnika time, da suci na tom okružnom sudu poznadu hrvatski jezik. To znade tvrditi za sebe i g. Covaz, predsjednik tog okružnog suda. Premda smo mi uvjereni o protivnom onom što znade u službenim spisima na svoje predpostavljene oblasti tvrditi gosp. Covaz, donašamo jedan zaključak, podpisan vlastoručno od g. Covaz-a, predsjednika okružnog suda u Rovinju. Taj zaključak primili smo prošli tjedan i glasi:

U rješenju predloga podnesenog od obrane obtuženika Jerka Mahulja, da se odgodi razprava odredjena za 11. t. mj., Vidiv da zaista je u tijeku proti njemu drugi postupka Pr. 60/13 koj nije dosrše za razpravu, Vidiv da u smislu § 56 k. p. svi gore naznačeni postupci imadu se razprovljati zajednički; Čuvši c. k. državni odvjetništvo, ova vieća komora pronašla je: odgoditi razpravu odredjenu za 11. t. mj. Iz Vieća komora c. k. okružna sudišta. Rovinj, dne 3. septembra 1913. Covaz v. r.

Vjenčanje. U subotu 6. t. m. vjenčao se u Puli g. Franjo Bulić, činovnik Gospodarske Sveze, sa gdjicom Anom Poljanić. Mladencima naše srdačne čestitke, te bilo sretno i beričetno!

Na piru sakupilo se za Družbu K 16. Živili kićeni svatovi!

Sokolska vježba u Pomeru. „Hrvatski Sokol u Medulinu priredjuje u nedjelju dne 14. o. mj. na Jelačićevom gumnu u Pomeru javnu vježbu sa zabavom. Svira društvena fanfara. Odlazak iz Medulina u 3 sata po podne. Vježbat će se i ljubljanske vježbe.

Za Družbu. Prigodom svog polazka u Ameriku, darovala je gdja Kata Tomšić preko odvj. dra Scallera za Družbu K 20. — Na piru g. Mate Sankovića iz Brgudca i Antonije Pubalj iz Lanišća, sabrano je na predlog Josipa Pubalja u Lanišću za Družbu K 10·64, koje darovaše po 2 K Jos. Pubalj i Ant. Buždon „Štrok"; po 1 K Jakov Pubalj, Jure Mikac Brest, mladoženja, Ante Brajković, Mate Sanković, Josip Rabak; 24 p Ivana Grbac, po 20 p. navjesta i Marija Brajković.

Lošinjski kotar

Odigrana komedija u Velom Lošinju. Kadno je onomadne dao ostavku Veloselski načelnik g. Cumicich (Kumičić) zbog odpora, što ga je našao med občinskim zastupnicima u poslovima občinske uprave — kazali smo, da stvar ne uzimljemo ozbiljno, da g. Cumicich sliedi i u tom svoje drugove načelnike talijanskih občina Istre, koji se za svaku malenkost kao i malena djeca „razpiče" te polažu čast, znajuć, da će ih doći ljudi i smiešni zastupnici moliti, neka za Boga ostavku natrag povuku. I nismo se prevarili, kao što se u tom pogledu vrlo riedko prevarimo. G. načelniku došla deputacija, koju je on stalno očekivao te ga zamolila, da se primi opet načelničtva, neka ne čini občini neprilika, da proti njemu ne ima nitko ništa, da je onaj odpor bio samo posljedica nesporazumljenja i — i našem dobrom šijoru Cumicichu palo srce u hrnjeće i on ti lieno povukao natrag svoju ostavku, te načelnikuje i danas hvala Bogu, zdrav, veseo i zadovoljan.

Talijanske novine su pisale, da su kod te komedije sudjelovali i zastupnici manjine, pa ako je tomu tako, tada su pokazali i oni, da napreduju u umjetnosti, koja je do sada bila izključivo vlast istarskih Talijanaša.

Voloski kotar

Blagoslovljenje zastave „Domoljuba" u Rukavcu. Primili smo od tamo obširan dopis o blagoslovljenju nove zastave pučno podpornog društva „Domoljub", obavljenog prošle nedjelje vrlo svečano i uz sudjelovanje mnogobrojnih narodnih društava te velikog mnoštva občinstva iz domaće te iz susjednih občina i mjesta. Toj pučkoj svečanosti prisustvovali su narodni zastupnici prof. Spinčić, dr. Poščić, dr. Brnčić i M. Mandić. Ovaj posljednji kumovao je uz gdju T. Grgurina novoj zastavi. Obširnije o toj svečanosti izvjestit ćemo u budućem broju, jer nam za danas ne zadostaje prostor.

Treća ljekarna u Opatiji. Društvo talijanskih ljekara Istre sa sjedištem u Poreču, razpravlja pitanje o uttrojenju nove t. j. treće ljekarne u Opatiji. Kako doznajemo, društvo će preporučiti molbu nekog ljekara Candussi-a, da mu se izdade dekret za novu ljekarnu.

Mi ne znamo, da li je potrebita treća ljekarna u Opatiji, nu ako je, onda zahtjevamo od carskih vlasti, da podiele dekret domaćem ljekaru, nipošto tudjincu. Pozor onim, kojih se to tiče. Žalostno iskustvo u Lovranu imalo bi nas opametiti. I tamo smo uzgojili talijansku zmiju u vlastitim njedrima!

U komunalnoj malo realnoj gimnaziji u Voloskom Opatiji obdržavati će se prijamni i ponovni ispiti dana 16. i 17. rujna. Istih će se dana obaviti i upisivanje ispitanika. Učenici, koji su ovaj zavod prošle školske godine polazili, imadu se upisati dne 16. rujna. Dne 18. rujna započinje školska godina 1913.-14 u 9 sati službom božjom, poslije koje će se učenicima pročitati i protumačiti školski propisi i progiasiti razdioba sati. Dne 10. rujna u 8 sati započinje redovita obuka.

Pazinski kotar

Iz Čepića kod Jesera primamo: Sa svojih debelih zlodjela poznati i sudbeno viekrat uglavljeni krnjelsko-talijanski nitkovi našega mjesta (kojima sekundiraju sada potajice neki prefrigani i aprobani šizmiši) uprli ove godine uz par domaćih odurnih, odvratnih i mitolom zgoljne patine podkupljenih propalica sve sile, sve „oser tutto", nebi li kao vjerni članovi „Unione nazionale" pretvorili naš stari Čepić u talijanski „Felicia", u kojem bi oni opet mogli haračiti, kako su to činili sve tamo do godine 1908. Da postignu svoj cilj, počeli su uništavati i sasma neduzne stvari. Tako su eto pred nedavna oklaštrili ono tužno kestenje pred školom, a sada se pak dali i na table sa hrvatskim nadpisima. Izmedju ovih bode ih u oči najviše ona občinska s napisom „Občinsko Upravno Vieće u Čepiću". Nju su nitkovi u noći od 1. na 2. pr. mj. skinuli sa zida, bacili pod noge i zaprljali blatom i crnilom. Ona im neda mira. Pa kako i bi! Ta njome se oskrnuulo „talijanski značaj" ovoga mjesta i ciele mjestne občine Plomin; ona podsjeća nadalje, da je bar donjekle prošlo zlatno doba, kad je šaka i drugo oružje nitkova dielilo nemilo i nesmetano svoju pravdu; ona još konačno kaže, da se ne će više golema tisuća občinskoga novca — no — čitatelj nas već razumije, pa možda i glasovita rovinjska porota, koja neka zatraži dotične informacije od zemaljskog odbora kao „nadzorne" oblasti.

Svršavajuć ovaj dopis, jesmo zbilja znatiželjni kakovo li će stanovište zauzeti prema tim novijim lopovštinama slavni oružnički postajevodja Schlick iz još slavnijeg „piplićevog" Plomin grada, u kojem javne tajne već smrde tako daleko, da pošten čovjek mora začepiti nos.

Kao fine finalis: Bit će nam vrlo drago, ako pročitaju pomno ovaj dopis i neki Hrvati iz blizine i iz daljine, koji u svojoj naivnosti ili „taktičnosti" susretaju i primaju liepo te nitkove i pomažu na taj način indirektno njihove lopovštine.

A mimogred još samo ovo: pred kratko se doba nastanio ovdje neki Fiočon, hvališa, Jornalettovac, pol tića — pol miša, koji je s jedne strane nerazdruživi kompanjon raznih Schlicka, a s druge strane vierni klienat i prijatelj lokala nikogovića. Inšuma pravi raritet, na kojem već poznamo svaki vlas.

Koparski kotar

Vrh kod Buzeta (dalje). Vrh imade od vajvada vrlo loše puteve. Posredovanjem blagopok. Ivana Žigante iz Sovinjaka, učinila se nova, prilično dobra cesta iz Marčenigle do Vrha, te se dobralno popravilo staru stazu (za 1 km) od Vrha prama Buzetu. Onda ni glasa nije bilo od Talijana ni o njihovim obećavanjima, jer Vrh je bio izključen za Talijane. A što se danas događa? Počeli su nekoji talijanaši, valjda iz Buzeta, obećavati Andrejetu Agapito i drugovima cestu od Vrha do Svih Svetih, ako većina naroda glasuje s Talijanima. Andrija Beneto a valjda i drugi s njim, počeli su razne poštene osobe šuntati, veleći im, da mi Hrvati nemamo ništa koristi od Hrvata; oni znadu samo obećati, a ništa dati. Kad bi samo jedan put glasovno narod, veli Beneto, s Talijanima, odmah bi nam ovi napravili gospodsku cestu, vodnjake i dr. Počeli su s raznim obećivanjem, da iskše neuk narod smute i u svoju mrežu ulove, jer se približavaju novi izbori za Juntu.

Narode! Nemoj ići za takvim osobama, koje idu lašima po svietu. Reci ti našem Naciju neka tendi svoje affari, a druge neka na miru pusti. Cesta će biti i bez njega, a nacrti ili dišenji, bit će gotovi do malo vremena. Za vodnjake su također nacrti učinjeni.

Neka dobro znade onaj krvavog nosa, da te dišenje nisu učinili Talijani, već je to zasluga našeg neumornog i velezaslužnog gosp. Sancina, narodnog zastupnika. Nek slavna junta u Poreču otvori kasu i dade naš novac i cesta će biti gotova bez tal. obećavanja. (Svršit će se.)

Širite „Našu Slogu".

Franina i Jurina

Fr. Imaš još ku novitad z Nerezin, Jurino.

Jur. Va Nerezinah ti je sila novitadi. Bil sen ti na Velu Gospoju opet va Nerezinah, bilo ti je ave veselo, zač je Eliuš prišal i prinesal je valjda dobri glasi, zač su pripravili i mužiku. Ja da malo vidim tu komediju, nagnul sen se na „Krunu", da čujem tu muziku rabiosu. Neki poučitelj Salata mota i mota a ja gledam ča će to bit, pak zatrube, tum, bum, trus, buf, ma lepo znaš lepo je bilo, pa ti se javi jedna trumbeta — ia — ia, kako da je s Cuneskoga.

Fr. Ma ča se nisu još naučili.

Jur. A su, su, već lipo znaju svirit „nella patria dei rosetti i sviva Dante."

Fr. Ma Jure dragi, će se smi va Nerezinah svirit i popivat sve će se oće.

Jur. Da, da, tamo se more svirit i pivat i proti popom i fratrom i proti Hrvatom, zač poglavar va Lošinju je jako dobar kako i Eliuš. Poglavar je rekal: Sior Ejio per mi že bon, mi ghe voio ben.

Fr. Melć Jure, do mala k . . . . . pira.

Jur. Sada moraš poć Frane, a do drugega puta, kad se budemo videli, ću još god doznat, pak ću ti povet.

Razne primorske viesti

Čim se ovca stidi, tim se koza pemosi veli naša narodna poslovica, koju možemo danas upraviti na „republikane" slavnoga Pirana. Ti uzor-slobodnjaci hvastaju se u svojim listovima, da je građanstvo slavnoga (!) Pirana do sada zaniekalo jednu sobu nekom slovenskom odvjetniku iz Trsta, koji je kanio tamo jednom na čedan dolaziti u službenim poslovima. Već je bio taj odvjetnik našao u Piranu sobu, ali kad za to saznše poznati tamošnji „liberaloni", prisiliše vlastnika sobe, da našemu odvjetniku istu odkaže. Tako bijahu i drugi vlastnici soba prisiljeni neprimiti na stan našega odvjetnika i sad bi reć, da su pod uplivom one prpošne i nadute sinjorije kućevlastnici tako terorizirani i prestrašeni, da se ne ufaju iznajmiti sobu slovenskomu odvjetniku. I tim se ponose oni moderni piranski Zulukafri, ističuć slogu i solidarnost slobodoumnih (?!) piranskih građjana. Svaki Švaba, došao bilo iz djavolove kuće, naći će u Piranu sobu ili stan, ali domaći odvjetnik, koji je nedavno boravio dulje vremena u Kopru, ne može da dobije u slavnom Piranu niti za skupe novce stana.

I tim se ponosite Piranci?! Na čast Vam bilo! Ta stidili se i onako više ne možete — kao ni koza.

Iz Narodne Zajednice za Istru. (Namještanje naučnika u obrt i trgovinu.) Centralni odbor Nar. Zajednice za Istru u Opatiji, bavi se medju ostalim narodnim poslovima također i namještanjem naučnika u obrt i trgovinu. Pri tom uzima u obzir osobito mladiće iz ugroženih krajeva Istre. Do sada se je već nekoliko takovih mladića namjestilo u trgovinu i jednoga u praktičan zanat.

Centralni odbor ima sada na raspolaganje 8 naučnika za trgovinu jestiva, 3 mladića za kovački, 2 za stolarski zanat i 1 za kojigod praktični zanat. Naprotiv imade potragu samo za 1 postolarskog naučnika. Umoljavamo s toga naše narodne trgovce i obrtnike, da se na naš naslov (Kancelarija Zajednice, Opatija — Villa Dalibor) obrate, ako trebaju naučnika.

Namještanje naših ljudi u druge poslove. C. O. Nar. Zajednice za Istru, posredovao je već u mnogo slučajeva za namještanje naših ljudi u razne poslove kao n. pr. pisarne, tvornice, tramvaj itd. — Mnogi se obraćaju u tom poslu na naš naslov, pa imademo i sada na razpolaganje: 3 mladića za pisarnička mjesta, 1 za vrtlarskog pomoćnika, 1 djevojčicu za knjigovodstvo, 1 pisačicu za pisanje na stroj. Naprotiv imademo potragu za 1 vještu stenografkinju (hrvatskog i njemačkog jezika) u odvj. pisarni, 1 potragu za mjesto računara u jednom društvu za štednju i zajmove u Istri. Tko bi htio dobiti jedno od ovih mjesta, neka se obrati na naš naslov i neka nam pošalje svoje dokumente.

Natječaj za jedan štipendij iz zaklade biskupa Dobrile. Početkom I. semestra školske godine 1913.-14. je razpoloživ jedan štipendij u iznosu godišnjih 224 K iz dijačke zaklade biskupa Dobrile. Do uživanja ovog štipendija pozvati su djaci iz zakladateljeva roda, i to bližnji, a zatim dalji srodnici. Ako takvih natjecatelja ne bi bilo, može se udieliti ovaj štipendij i inim djacima istarskim, medju kojima imadu prednost sinovi siromašnih seljačkih obitelji slavenske narodnosti.

U ostalom imadu se upotriebiti glede udjeljenja ovih štipendija općenito postojeći zakoni i propisi.

Pravica do uživanja ovog štipendija počinje ustupom u I. gimnazijski razred te traje do svršetka nauka. Pravo udjeljenja pristoji c. kr. namjestničtvu.

Natjecatelji za ovaj štipendij imadu prikazati svoje molbenice c. kr. namjestničtvu u Trstu do 30. septembra 1913. a imadu se podkriepiti krštenicom i svjedočbom o cjepljenju boginja, svjedočbom siromaštva, školskim svjedočbama dviju zadnjih polugodišta, kao i zakonitim dokazom možebitnog srodstva sa zakladateljem te inih gore spomenutih zahtjeva.

Istarske štipendije. Početkom ovog mjeseca razpisan je natječaj na pet štipendija državnih, svaki u iznosu od 168 K za gimnazijalne djake pripadnike koje općine na istarskom kopnu i to za one, koji se kane posvetiti svećeničkom zvanju. Svjedočbe podkriepljene krstnim listom, domovnicom, svjedočbama dvaju posliednjih tečaja, svjedočbom siromaštva i o cieplienju kozica, valja predložiti c. k. namjestničtvu u Trstu najdulje do 30. septembra 1913.

Mladi Hrvat, list za mladež, izašao je 8. i 9. broj sa ovim sadržajem: 1. R. K. Jeretov: U školu. 2. Novi Robinzoni. 3. V. Ilijić: Jesen. 4. R. M. D.: Božje suze. 5. Anka Bočina: Razvaljeno gnijezdo. 6. Po O. Župančiću: Mak. 7. Utrkivanje. 8. Barba Rike: Seljak i čeljugar. 9. Starac prevario divove. 10. Marko i vila. 11. Barba Rike: Valjana sejtrica. 12. Dragan Zoranić: Pisalivica. 13. Viktor Hugo: Bik i dijete. 14. Marko u službi za konja. 15. Bijeli jelen. 16. Vojislav J. Ilić: Na Vardaru. 17. Lav. N. Tolstoj: Svadja medju braćom. 18. Jovan Jovanović Zmaj: Stara baka. 19. Posljednje zgode majmuna Floka. 20. Čudno društvo. 21. Veličina hrvatskoga naroda. 22. Ćuk i jejina. 23. Rat na muhe. 24. Ljudski život. 25. Mačak — učenik. 26. Iz moje torbice. 27. Zagonetke.

Slovenska gimnazija u Gorici. Ove školske godine otvara se u Gorici slovenska gimnazija. Dosada je obstojala u Gorici samo njemačka gimnazija sa nekolim slovenskim i talijanskim paralelkama. Od sada se iz te njemačke gimnazije osnivaju tri: i to čisto slovenska i talijanska te njemačka. Ove dvie posliednje biti će realne gimnazije.

Slov. gimnazija osniva se već ove godine sa četiri niža razreda, a postepeno svake godine otvarat će se po jedan viši razred.

Tom ustanovom čisto slovenske gimnazije na Goriškom udovoljeno je napokon davnoj i najpravednijoj želji naše braće Slovenaca.

Poginuo srbski patriarh. Najviši crkveni poglavica za pripadnike grčko-istočne vjere u Hrvatskoj i Madjarskoj, patriarh Bogdanović, koji je stolovao u Sriemskim Karlovcima, izginuo je prošlog tjedna u Bad Gasteinu, te ga do danas još nisu pronašli. Patriarhu se dogodila koja nesreća u brdima, kamo je sam zalazio i poginuo, ili je pak sam kidisao na život u bolestnom duševnom stanju. Oblasti i društva poduzeli su pomna istraživanja, da bi pronašli patriarha. Do sada su u jednoj rieci našli patriarhov šešir i komade odiela, pak se drži stalnim, da se patriarh utopio u Rieci, a njegovo tielo je odniela rieka.

Patriarh Bogdanović je trpio od neuraštenije, te se nalazio na liečenju u Bad Gastein.

Koga taru skrbi na nikaki način ne zna pomagati, obično pokusi svoju sreću naposliied još sa srećkom, i u istinu se taj pokus mnogo puta posreći, jer se često čuje, da je taj ili onaj kroz noć obogatio usljed glavnog zgoditka. Najbolje preporuke je vrijedna turska srećka, jer riješi vlastnika u sretnom slučaju sa svojimi glavnimi zgodici po 400.000 i 200.000 zlatnih franaka uistinu svih skrbi, u najneugodnijem slučaju pak se mu povrati veći dio za srećku i izdanog novca u oblici najmanjeg zgoditka, kojeg svaka srećka mora dobiti, dočim dobije usljed uvijek rastuće vrijednosti turskih srećaka u dogledno čaru također sav svoj novac opet natrag, ako srećku proda. Tako velikih ugodnosti ne nudi nijedna druga srećka i nije lutrija na svijetu, koja bi bila sigurnija i povoljnija od turskih srećaka. Turske su srećke su srećke dakle ujedno lutrija i štedionica, zato ju preporučamo svima onima, koji bi rado pokusili svoju sreću bez posebnog rizika. Mjesečni obrok za turaku srećku, koje buduće vučenje se vrši dne 1. listopada o. g., iznosi samo 4 kruna i 75 filira. Tko pa hoće dodati još K 1·25, dobije polog još preporučivu srećku talijanskog crvenog križa, tako da je po tome dionikom 10 vučenja svake godine. Narudžbe prima i obavljesti daje za „Slovenaku i Hrvatsku Narodnu Stražu" g. Valentin Urbančič, Ljubljana, i svi surednici u provincijah slovenskih i hrvatskih. Naručajte samo po posredovanju „Straže", koja je u svezi sa mogućnom slavenskom kršćanskom bankom sa potpuno uplaćenom dioničkom glavnicom od 40 milijuna kruna, kod koje se nije bojati izgube i neprilika.

Br. 3.369/13.

Natječajni oglas.

Otvara se natječaj za dobavu živežnih potrebština i gorivog te ogrijevnog materijala za upravu cc. kk. kazniona u Primorju (Kopar i Gradiška) za god. 1914.

Vrsta materijala i množina nabave razvidne su iz nabavnih uvjeta, koji stoje na razpolaganje zanimanicima u kancelariji c. k. višjeg državnog odvjetništva u Trstu, soba br. 4, u uredovnim satima (8—2).

Na zahtjev šalju se iste zanimanicima putem pošte, ako unaprijed pošalju poštarinu.

Dobavni rok je od 1. januara do 31. decembra 1914.

Jamčevina nije predpisana.

Pismene zapečaćene ponude obkrbljene biljegom od jedne krune otpraviti će se ujedno sa uzorcima upravi kazniona u Kopru odnosno ravnateljstvu kazniona u Gradiški najkasnije do 15. septembra 1913 o podne; osim toga opremiti je ponude natpisom: „Ponuda za dobavu živežnih potrebština".

Ponudi priklopiti je vlastnoručno od natjecatelja potpisane nabavne uvjete.

Nema se obzir na zakašnjene ili nepravilno sastavljene ponude.

Ostaje pridržano pravo razdijeliti dobavu.

C. kr. višje državno odvjetništvo.

TRST, dne 18. augusta 1913.

C. kr. dvorni savjetnik i višji državni odvjetnik
U. s.
Dr. Zencovich s. r.

Zahvala

Prvom čeških obćem dioničkom društvu za osiguranja života u Pragu.

Ovime Vam izražavam svoju iskrenu zahvalnost, da ste mi tako brzo i uobće bez najmanje zaprieke isplatili cielih 10.000 K osigurane glavnice iza smrti mojeg pokojnog supruga gospodina Josipa Vatovca, koji bijaše kod Vas osiguran na život. Izražam Vam ovu svoju zahvalnost tim radje, budući da nije bio pokojni osiguran kod Vas nego tek dvie i pol godine.

Uvjeravam Vas, da ću vrlo rado preporučivati Vaš čovjekoljubni zavod svuda, gdjegod ću imati prilike.

Trst, dne 1. septembra 1913.

Ivana Vatovec v. r.

Oglas

kojim se daje na obće znanje, da će se strane potpisanog biti dne 22. septembra t. g. obdržavana usmena javna jeftimba u občinskom uredu u Buzetu (na „Narodnom polju") od 9 ure do podne, na kojoj će se odati gradnja mosta preko livade kod mlina pod Buzetom. Izklična cijena K 32.500.

Natjecatelji imadu položiti prije dražbe vadium od 10 po sto izklične cijene. Radnja će biti povjerena najboljem nudiocu po odobrenju zem. Odbora u Poreču.

Predsjedničtvo cestovnog odbora:
Buzet, 31. augusta 1913.

Predsjednik: F. Fiego v. r.

C. kr. Obrtna-strukovna škola u Puli.

Objava

za školsku godinu 1913-1914.

1. **Javna dvorana risanja.**

a. Za majstore i radnike. Upisivanje će se obaviti kroz dvije zadnje sedmice mjeseca septembra od 6 do 8 sati na večer, nedelja isključena. Pristojbina iznosi 2 K. Predavanje će započeti na 5. oktobra.

b. za učenike. Upisivanje će se vršiti kroz drugu polovicu mjeseca septembra srijedom i subotom od 2 do 5 sati po podne. Upisnina iznosi 2 K. Poučavanje će početi na 8 oktobra.

c. Za ženske. Upisavanje će se dhaviti kroz drugu polovicu mjeseca septembra od 9 do 12 sati prije podne, nedjelja isključena. Pristojbina iznosi 2 K. Predavanje će početi dne 6. oktobra.

2. **Strukovna škola usavršivanja za šegrte** (obvezna škola). Na osnovu zakona od 5. veljače 1907., d. z. l. br. 26, § 99b, stavak 3, 5, 6 i 7 su šegrti dužni, dok potpuno ne postignu cilj nauke, pravilno posjećivati postojeće obće obrtne škole za dalje obrazovanje onako, kako što je u odnosnoj nastavnoj osnovi propisano. Obrtnici su obvezani da pomagačima do navršene 18. godine, dozvole vrieme, utvrdjeno statutom i nastavnom osnovom dotične škole potrebito za pohadjanje postojećih obrtnih škola za dalnje obrazovanje.

Upisivanje se vrši kroz dvie prve sedmice ovoga mjeseca od 6 do 8 sati na večer, nedjelja isključena. Šegrti imadu da prikažu zadnju školsku svjedočbu. Upisnina iznosi 1 K. Poučavanje će početi dne 15. septembra.

Ravnateljstvo c. k. obrtno-strukovne škole,
u Puli, septembra 1913.

Arh. prof. **Spiro Nachich,**
c. k. ravnatelj.

Motor na plin 3 HP.

prodaje se odmah.

Upitati u tiskari Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

Oglas.

Društvo za štednju i zajmove Omišalj, Istra, traži računara. Natjecatelji neka se obrate na Upravu radi točnih informacija i prilože dokaz sposobnosti.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmana & Co. Tetschen a/Elbe jest jedini sapun koji čuva kožu od svakih pjega i mrlja, čini ju lijepu, mekanu i njenu pût, što se svakodnevno dokazalim zahvalama može neopobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova Lilienmilch „Kaseta" kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospođe. Cijena u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 - Pedrinisa Via Stazione 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni. Poslužba brza i točna.

Djelovi stroja

prodaju se pod staro željezo. Upiti neka se uprave na papirnicu Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.

Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913 do opoziva.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka, svake srieđe, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat Baška-Lopar-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Nerezine svake srieđe tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Lošinjveli-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.

Glavna odpravničtva:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda

Za gnojenje u jeseni

Thomasovo Stern Marke brašno

jest najkoristnije i najcijenije umjetno gnojivo. Thomasovo brašno „Marka zviezda" proizvodi obilatu žetvu svih žitarica, vinograda, livada i pašnjaka. Radi velikog uspjeha što ga je u svim krajevima postiglo gnojenje s Thomasovim brašnom „Marka zviezda" ovo je gnojivo neobhodno potrebito za svako gospodarstvo.

Bez Thomasovog brašna nema velike žetve. Neka se zahtieva izričito Thomasovo brašno „Marka zviezda" i radi obaviesti za uporabu Thomasovog brašna ili kupnju itd. obratiti se na gospodu

Herman Tureck & Co.

Trst, via Sanità br. 8.

Treba se čuvati manjevriednije robe!

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Pozor! gg. učitelji i roditelji Pule -- i okolice --

TISKARA, KNJIGOVEŽNICA I PAPIRNICA

LAGINJA i dr. PULA, via Giulia 1

drži ove godine toli potrebne školske knjige za pučke škole na skladištu i to:

Za I. razred:

Prva čitanka (sastavili Baf-Pribil-Sarson).
Prva računica (sastavili Močnik-Kraus Habernal).

Za II. razred:

Druga čitanka (sastavili Nazor-Pribil-Ribarić).
Prva računica (sastavili kao gore).
Mali katekizam.
„Jergovan" koledar za god. 1913.—14.

Za III. razred.

Druga čitanka (sastavili kao gore).
Druga računica (sastavili kao gore).
Prva praktična slovnica talijanskog jezika.
Mali katekizam.
Vijenac jednoglasnih i dvoglasnih pjesama (sastavio Sprachmann).
„Jergovan" koledar za god. 1913.—14.

Za IV. razred.

Treća čitanka (sastavili Nazor-Baf-Jakac-Pribil-Sarson-Tentor-Žic).
Druga računica (sastavili kao gore).
Prva praktična slovnica talijanskog jezika.
Prva njemačka vježbenica (Cobenzel).
Veliki katekizam.
Biblijska poviest (od Panholzera).
Vijenac jednoglasnih i dvoglasnih pjesama (sastavili kao gore).
„Jergovan" koledar za god. 1913.—14.

Za V. i VI. razred.

Treća čitanka (sastavili kao gore).
Treća računica (sastavili kao gore).
Druga praktična slovnica talijanskog jezika.
Druga njemačka vježbenica.
Prva njemačka čitanka.
Veliki katekizam.
Biblijska poviest.
Vijenac jednoglasnih i dvoglasnih pjesama.
„Jergovan" koledar za god. 1913.—14.

Osim tih knjiga ima sve ostale školske potrebštine na skladištu te se za nabavu najtoplije preporuča.

Drugo izdanje.

Broj 38. Pula, u četvrtak dne 18. septembra 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } nagodinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Lagunja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Lagunja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. H. Handić u Trstu

Dante Alighieri.

Početkom ovoga mjeseca obdržavalo je zloglasno iredentsko društvo „Dante Alighieri" u gradiću Polianza svoju godišnju glavnu skupštinu. Mi smo o tom vrlo pogibeljnom nam društvu češće u ovom listu pisali i pisati ćemo sve dok bude ono svoje djavolsko poslanstvo u našim stranama i medju našim narodom vršilo.

Društvo „Dante Alighieri" osnovano bijaše tobož za to, da širi i promiče talijansku prosvjetu medju talijanskim kolonijam izvan kraljevine Italije a u istinu nije ništa drugo nego zloglasna matica raznih talijanskih političkih, školskih i gospodarskih društava izvan Italije. Ono sakuplja godimice velike svote novaca, koje upotrebljava za širenje talijanstva i u našim južnim pokrajinama za odnarodjenje naše hrvatske i slovenske djece. Samo dio sakupljenog novca šalje u istinu raznim svojim naselbinama izvan Italije, a velik dio tog novca dolazi u Austro-Ugarsku, ponajviše u Dalmaciju, Istru, Trst, Goričku, ponešto na Rieku, južni Tirol itd. itd. Naši se listovi snebivaju godimice od čuda, odakle tolik prihod raznim talijanskim zabavnim društvima Dalmacije i našeg Primorja, što ga dobivaju kod raznih zabava, plesova itd. a te ogromne svote dolaze iz Italije od zloglasnog društva „Dante Alighieri". Ovo smo mi opetovno tvrdili te nebijaše nikada s nijedne strane oprovrgnuto. I na posliednjoj skupštini isticali su razni govornici kako imade društvo važnu zadaću, da pomaže Talijane na „protivnoj obali" Jadrana, gdje im prieti tobož pogibelj od slavenske navale. Takovu ludost mogoše izlanut neupućenim i nesviestnim članovom, dočim znadu svi upućeni i sviestni članovi društva, da ta pomoć nije ugroženim Talijanima Austro-Ugarske, već da se novcem, što ga primaju razne „Lege", „Patrie" i kako se sva ta zloglasna društva zovu, širi i promiče talijanstvo nasilno i umjetno medju Slavenima ove naše jadranske obale.

Zavaravaju svoje nenko članove društva i oblasti u tu svrhu, da iztinu od njih što veće svote novaca, kojim pak stvaraju kod nas iz naše dječice umjetne Talijane.

Društvo „Dante Alighieri", kojemu se je prvobitno odricalo svaku političku svrhu, iztičuć, da je ono samo kulturno i prosvjetno društvo, izrodilo se je u posve čisto političko društvo sa najizrazitijom bojom i težnjom najbijesnijih iredentista. Pod krinkom prosvjete širi ono u našim krajevima najčišći i najbistriji iredentizam. Ta politička akcija nije toliko naperena proti postojećem javnom redu u našoj monarhiji, koliko proti obstanku našega naroda na jugu monarhije. Kad bi ono u istinu promicalo prosvjetu medju Talijanima i u našim zemljama i kad bi širilo najidealnije težnje medju svojim pristašama u ovoj monarhiji naprama „majci" zemlji, nas nebi ni malo boljela glava radi toga, jer nismo mi zvani ni pozvani, da suzbijamo ičije političke težnje ili da štitimo interese države — ali kad se ide za tim, da se ta akcija provadja na naš račun, da se ide za tim, da se izbriše sa lica zemlje naš narod, koji stanuje ovdje stotine viekova, tada smo dužni upozoriti naše narodne krugove i naše narodno vodstvo na pogibelj, koja nam prieti od zloglasnog društva „Dante Alighieri".

Ovo društvo provadja svoje političko iredentsko poslanstvo znanjem i privolom i pod pokroviteljstvom talijanske vlade i najviših državnih krugova.

Zadnjoj skupštini prisustvovali su aktivni i umirovljeni ministri, aktivni i umirovljeni generali i drugi visoki častnici, najviši državni činovnici, senatori, zastupnici, sve dakle, što predstavlja službenu Italiju. Sa skupštine odpremljen je brzojavni pozdrav kralju, što je najbolji dokaz, da je on u najtjesnijoj svezi sa težnjama i zadaćima društva.

Na skupštini priobćena je „radosna" viest, da je nepoznati dobročinitelj darovao u društvene svrhe tri milijuna lira. Dobar dio tih pustih milijuna doći će i u naše krajeve za raznarodjenje naše djece, a odakle dolaze ti milijuni i tko je taj nepoznati dobročinitelj, nije teško pogoditi onomu, koji znade sveze društva sa najvišim krugovima u Rimu.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Klub hrvatsko-slovenskih zastupnika na istarskom saboru obdržavao je u ponedjeljak dne 15. o. mj. u Trstu sjednicu, na kojoj se je raspravljalo općenito o hrvatskom pitanju i napose o sadašnjem položaju našega naroda u Istri. Stvoreno je raznih zaključaka jednoglasno, odnosećih se na gornja pitanja i razpravilo razna mjestna pitanja.

Zadnja zaplijena. Mjestna redarstvena oblast zaplienila nam je zadnji broj lista radi viesti pod naslovom „Pred porotom u Rovinju" i to zadnji dio, gdje smo prigovorili gospodi kod okružnog suda što trpe tako nezdrave i nezakonite odnošaje. Tu će zapljenu bez dvojbe okružno sudište potvrditi, jer nam ne može dati pravo a krivo redarstvenoj oblasti u Puli.

U ostalom takovim se zaplienama postizava samo privremeni uspjeh, jer mi ćemo se pobrinuti, da zaplienjena viest dodje opet u naš list i to sa paprenim tumačem. Toga nam gospoda ni u Rovinju a ni paša ovdašnje policije veli Jože neće zabraniti.

Pitanje hrvatske porote u Rovinju reć bi da je za gospodu kod okružnog suda nedotaknjiva peta, u koju ne smije nitko da dira. Nekomu bi reć, da je pravo i drago, što se našemu narodu i u ovom prosvjetnom vieku sudi pred porotom pomoću tumača, što inače ne biva nigdje u našoj monarhiji.

Mi žalimo duboko, što imade naših pravnika, koji takovo stanje trpe i mučke odobravaju. Oni kojih se ovo tiče, će nas slabo razumjeti; jasnije govoriti ne smijemo, jer visi nad nama . . . . . crvena olovka.

Veli Jože na djelu.

Zaplienjeno!

Jedan veliki komicij.

Odkad je upravitelj puljske obćine c. k. komesar barun Gorizzutti obezčastio municipij Pule sa hrvatskim spisima, digoše radi toga poštenjaci firme Timeus-Baxa-Boccasini & Ci. kuku i motiku na njega. Ali kada su puljsku obćinu osmradili nositelji „talijanstva" Pule i pokrali nemiloerdno preko milijun kruna obćinskog novca, onda ti prosti tatovi i slepari nisu smatrali obešćašćenom puljsku obćinu, dapače dogodilo se nešto nevidjena u poštenom svietu, da su te proste i uglavljene tatove i slepare Talijani u Rovinjskoj poroti riešili svake obtužbe i proglasili nevinimi. Tim pravorieškom, koga mogu izreći samo ljudi zadojeni kulturom istarskih Talijana, spasili su čast puljskog municipija, proglasili poštenjacima proste i uglavljene tatove i lopove.

Tada gornja firma u svom smetištu nije podigla ni mrve prosvjeda proti tatima i sleparima niti zahtjevala javnu skupštinu gradjanstva, kako to sada čini proti barunu Gorizzutti-u zato, što g. barun po zakonu i pravu rabi na obćini puljskoj i hrvatski jezik, kao što rabi i njemački, proti čemu gornja poštena firma ne prosvjeduje. Ali tu se radi o hrvatskom jeziku, pak satiri moraju u smetištu puljskom izliti sav svoj gnjev i bies i svoj dvietisućljetni riečnik istarske talijanske „kulture" psovki i pogrda. Ta smiešna firma diže se pogrdama na baruna Gorizzutti-a radi hrvatskog jezika, jezika velikoga broja pučanstva starosjedioca obćine puljske, a ne tek od jučer doklačenih, kao što su svi kamorati puljski, koji sebi u svojoj bezobraznosti i bezstidnosti arogiraju pravo reprezentacije puljskog gradjanstva. Veće sramote, uvriede i poniženja nebi bilo po puljske gradjane, kad bi imali za predstavnike oline gornje firme.

Žao nam je bilo čitati u cimeru rečene firme, ako je istine, da se je barun Gorizzutti ispričavao jednoj olini radi hrvatskih spisa. Ako je to istina, onda ta isprika graniči barem s nekim ponižnjem po g. baruna!

Ako se je g. barun Gorizzutti pobojao „velikog komicija", kojim se je rečena firma zaprietila „svojim gradjanstvom" onda bi taj „komicij" izgledao ovako:

„Gradjanstvo" rečene firme sakupilo bi se, recimo, u kazalištu. Na pozornici opazili bismo obične šarlatane, a u fojeru i ložama smjestili bi slike pradjedova Albanesa, dra Glezera, Baxa, Ambrožića, Bolmarčića, Filinića, Rizzia, Boccasini-a, Turrine, Korenića, Timeusa itd. itd. a u sredinu smjestili bi kip Dantea, što ispod triema municipija puljskog otbiljno čuva „talijanstvo" obćine puljske. Da nebi falilo i hrvatskih benevreka dovukli bi na „komicij" i barba Miju iz Vinkurana i predsjednika iz Pomera.

Kad bi se ti pradjedovi rečene firme smjestili, čudom bi se začudili što ih dovukoše. Pradjed Albaneža uzalud bi pitao albanezki što se tu oko njega zbiva, jer ga nitko ne razumije a sam neznajući u kojem je to neporoznatom gradu; pradjed dra Glezera upitao bi susjeda, recimo Rizziera pradjeda: seien Sie so gut, mein Herr, und erzählen S' mir . . . a pradjed Rizziev bi ga začudjeno pogledao i odvratio: nientis tudeški, a Boccasinievi i Timeusovi pradjedovi ipak bi se razumjeli, ali nebi marili ni znali zašto su tu, već bi se upitali: cumpare a quanto strazze, che prezzi i ga candele; andemo piutosto a Venesia, che perder tempo qua con queste ciaccole; pradjed Baxe upitao bi recimo pradjeda Ambrožića: ale pane provim, pro co to . . . . , a stari bi Ambrožić odgovorio: ne vem, gospod, per moj duš, za kaj pa sme tukaj . . . Stari Bolmarčić opazio je na jednom staroga Filinića i veselo pridje k njemu: o kumpare, hote van, ce su i Vas sim popeljali, povejte mi nu, ce su to sve ovi ljudi; stari Filinić bi odvratio: ce ćeta susede, nase dica su zkiavernele, oteli bi per forca da jih razumimo, a ja neznan ni besede ce to govore. A tako Vam je i s menom kumpare, meni se sve pari, da to nisu dica od naših dec . . . Taj razgovor probudio bi starog Turinu iz hrvatskog Primorja i starog Korenića s usječkih strana, i hrlo pohite svojoj braći, da se izbave samoće i straha medju nepoznatim licima iz zaprašene prošlosti. Stari Turina bi započeo: a ča ste Vi dva iz Cresa došli semo delat; mi se para, da smo mi svi semo došli, a da ne znamo ni kako ni poč; ako ča znate, nò pripovidajte. Stari Korenić ga čudno gleda, pa će: ali prijatelju, Vi ste najmlaji mej nama, pak sen miuli da Vi cegod znate. Ja sam furetì ovdi, camo od ižule losinjske. I tako dalje nastaviše po hrvatsku, dok se ne javi predsjednik i zavikne: silenzio! qua no si parla che italian! Ha la parola dr. Albaneže! Naši se zgledaše i upitaju: ce je to, ča oče on čovik . . . . dok im stari Turina, koji je bio po svietu kao zidar, ne rastumači, da će sada govoriti neki albanezki. Na to se skupiše i rekoše: Homo ča, ča ćemo tu, kad ne razumimo! I odoše, a za njima i drugi pradjedovi, nerazumivši ni jokine beke od svega toga.

Dante, koji je slušao i razabrao „čavonski" govor, strese se, žalostno pogleda odlazeće, a one potomite slavnih pradjedova na pozornici apostrofira:

— — — — —: Via,
Ruffian, qui non son femmine da conio.

Tako bi eto pradjedovi „avi" poznate firme u Puli posvjedočili talijanstvo grada Pule i obćine puljske!

Zaplienjeno!

Banjole. Zabava, koju je priredila naša Čitaonica dne 8. t. mj., ispala je u svakom pogledu veoma dobro. Naroda se sakupilo iz mjesta, okolice i grada Pule toliko, da je taj dan bilo kod nas tako živo i veselo, kao nikada do tada. Rodoljubni Prosvjetari podali su nam svojim šaloigrama i spremnim tamburanjem nezaboravni užitak.

Dne 14. t. mj. imali smo blagoslov nove „Družbine" škole. I tom su nas prigodom mnogi posjetili, da budu svjedoci naše najljepše i najmilije stečevine. Poslije blagoslova, što ga je obavio župnik iz Premanture don Mattich, sastali se u školi, a bila nas je puna dvorana, da zaslušamo našega učitelja i mnoge još druge, koji su nas uputili, kako imademo liepu tu školu materinjega jezika ljubiti, njom se dičiti, te marljivo u nju djecu šiljati, da nam jednom izučena i ozgojena budu čestit ljudi i svijesni rodoljubi. U školu se upisalo preko 60 djece. I ono desetak djece, koja su po svojim okrutnim roditeljima osuđjena za „leginu" kovačnicu, da im se tamo mozak otupljuje, rado bi u našu pa je nade, da će se tvrda srca tih roditelja umekšati, te željama svoje djece ipak udovoljiti, dok je još na vrieme.

Još ovo: Gosp. župnik nam je i predobro znan, da se ne veseli podignuću nove Družbine škole u našem mjestu, ali ipak se je mogao poslije obavljena blagoslova te škole u svome jadu uzdržati, pa ne pred narodom onako demonstrativno iz škole izaći ne gledajuć ni lievo ni desno, kao da ga furije gone. Takav mu postupak ne služi na čast, pa makar da je on lijepo iz Kalabrije, kao što je na žalost iz naše „Dalmatinske zemlje slavne".

Krčki kotar

Sa sastanka krčke omladine u Puntu. Tko promatra rad naše omladine u opće, bila ona kojih mu drago kulturnih, stranačkih socijalnih i inih smjerova i nazora, to će tijekom vremena doći do uvjerenja, da skoro svaka njena akcija, bilo kao cjeline ili njenih raznih grupacija: akademskih, ferijalnih, glazbenih, pjevačkih itd. ne dovodi do željnog rezultata, ili barem ne u onom opsegu, kako se to pri poduzimanju dotične akcije pomišljalo. Koji su razlozi tim uspjesima, teško je reći. Ima ih dakako mnogo. Po mojem je subjektivnom mnijenju ponajviše krivo to, što dotična akcija nije nigda djelo čitave omladine — barem ne kod nas, gdje nema nikakvog smisla za organizaciju i disciplinu — nego je djelo pojedinca ili pojedinih frakcija koje se preko noći radja u mladenačkoj masti, u jutro se već kuša da provede, a u večer očekuje se već rezultate. To nije ništa drugo nego varnica, koja svijetli dok prane iz žeravke, a na zemlju pada ugasnuta, mrtva. Tu se ne gleda, dali će ta akcija biti primljena s usbitom i odobrenjem medju ostalom omladinom i narodom, dali je za tu ideju skodno vrijeme, dali je narod prije bio na to pripravljen potrebitim znanjem i uputom, dali će to shvatiti ili ne i na koji će to način shvatiti, dali je na raspolaganje dovoljno moralnih i materijalnih sredstava, da se to privede k cilju itd. Na sve ovo trebala bi omladina dobro da pazi, a da ne zadje medju narod s idejama i činima, koje nijesu kadre, da mu koriste. Mnogo je kad se narod s osvjedočenjem nečeg korisnog primi, ali je još više, kad narod bilo skojih razloga zabaci nešto i prezre, jer time omladina gubi ugled, prestiž i povjerenje medju pukom, trati uzalud sile i vrijeme, te poliče svoje narodne neprijatelje na veću akciju. Takvih je uspjeha na žalost omladina već često doživjela. Ona uviek započinje lijevo mjesto desno, sa krova mjesto sa temelja. Zato i tolik uspjeh. Zamislimo se malo. Imade li smisla i nade u uspjeh, ponajpače medju našim narodom u Istri propagirati t. zv. politiku visokog stila uz ovakvu nacionalnu nezrelost i mrtvilo. Naš narod nezna gdje je, kako se zove, kako govori, kamo pripada. Njemu je sve jedno zvalo se njega Istranom, Slavo-Istrijanom, Hrvatom, Talijanom, Austrijancem, itd. Njemu je svejedno, on ništa neugodnog ne osjeća, dapače drži časnijim i lijepšim, kad on i njegova okolina govori talijanski ili ma bilo koji tudji jezik. Za to nije čudo što je takav narod, kog se prepustilo svojoj sudbini nacijonalno mrtav, pogotovo ako se kreće i živi medju kulturnijim ambijentom. Svjedokom su nam tome naši primorski potaljančeni gradovi, koji su u tom pogledu prava nesreća za naš narod, legla iznarodjivanja. Medju takve gradove spada i Pula. Da se predusretnu svake pojave, dužnost je omladine, da se maši žilavo posla. U tu svrhu treba da se organizira, jer u organizaciji potiče jedan drugoga na rad i medjusobnu potporu. Omladina je zvana, dužnost joj nalaže, da po mogućnosti izbjegavajući sve stranačke i ine razmirice, stupa i vodi svoj narod stazom prosvjete. Pošavši s ovog stanovišta pokušala je i krčka omladina prosle godine da se organizira. Početak je dakako svaki težak, ali s malo volje i rada dade se sve postići. Iz izvješća članova u pojedinim općinama opaža se, da se već malenim korakom stupilo naprijed, te da se prilično radilo.

U Dobrinju: držala se četiri predavanja: 1. Svrha i zadaća Sokolstva; 2. Postanak Sokolstva. 3. Balkanski rat, njegovi uzroci i posljedice; 4. Dolazak Hrvata u ove krajeve. Nadalje se osnovalo pod teškim okolnostima „Hrvatski Sokol", priredilo se s njime 3 zabave, jednu zabavu i dva izleta u obližnje selo Gabonjin, razdielilo se oko 1000 brošura „Za narodni blagdan", te tridesetak djela lakšeg sadržaja, medju njima neka djela Kumičića i Cara Emina. Gojilo se ponešto i pjevanje i glazbu.

U Puntu se sav rad kretao ponajviše oko „Sokola". Priredila se javna vježba i zabava, držalo se nekoliko predavanja: „O Hrvatskoj povjesti; O opdini i pravu općinara; O prosvjeti u Danskoj. Nadalje priredilo se pios za hrv. školu u Krku, sakupilo se čistih 50 K. Za crveni krst sakupilo se 120 K, za „Družbu" zajedno sa Čitaonicom oko 60 K.

U Baški: odlučili su osnovati knjižnicu, te su se obratili na pojedince, da poklone koju knjigu. Za Sokola odlučilo se dobaviti stalnog vježbača. Sakupilo se oko 700 K za narodni blagdan, u Baškoj Dragi skupilo se 375 K za „Crveni krst".

U Omišlju: Držalo se u selu Njivicama analf. tečaj sa 40 osoba s prilićnim uspjehom, držalo se zabavu u korist hrv. škole u Krku. Poslalo se 70 K čistih. Rasprodalo se 50 komada Kriletićevih pjesama „Istri". Općina Dubašnica i Vrbnik nije niti ove niti prošle godine bila zastupana. Zar tamo nema omladine?! Sramota!

Zaključilo se obratiti na akad. društvo „Istra", nek se čim prije uvede ono, što je bilo zaključeno na glavnoj skupštini 1912. naime uredjenje podoružjeka, u kojima bi mogli biti redoviti članovi nekademičari, s osobitim obzirom na učitelje.

Za tekuću godinu izabran je slijedeći odbor: Predsjednik: Jerko Grković, učitelj, podpredsjednik Nikola Fabijanić, učitelj, tajnik Josip Variola, cand. med., blagajnik I. Bonefačić, učitelj, knjižničar Toma Jedrlinić, učitelj. Časni sud: Božo Frančić, cand. iuris, Ivan Šorić, učitelj. Izvjestitelj za srednjoškolsku omladinu: Ivan Žic, gimn. Revizori Šandor Barbalić, učitelj i N. Franolić, gimn.

Dužnost je članova organizacije, da započeti rad još uspješnije nastave, da drže predavanja, analf. tečajeve, zabave, izlete itd. — S radom k prosvjeti, prosvjetom Slobodi! — J. V.

Voloski kotar

Blagoslovljenje zastave poučno podpornog radničkog društva „Domoljub" obavljeno je u nedjelju dne 7. o. mj., kako već u kratko javismo svečanim načinom pred crkvom sv. Luke u Rukavcu — občina Kastav.

Svečanost je započela poslie blagoslova u 3 i pol sata po podne na krasnom prostoru pred crkvom. Tog dana dielio je tršćansko-koparski biskup presvj. g. dr. A. Karlin u istoj crkvi sakramenat' berme, te je tim povodom iz bliza i daleka nagrnulo već u jutro u Rukavac mnogo tudjinaca. Poslie podne nadošla su razna pjevačko-zabavna, radnička i sokolska društva iz občine Kastavske, iz Voloskog-Opatije, iz Rieke, Sušaka-Trsata sa glazbom na čelu itd. U svemu bijaše što in corpore, što po deputaciji zastupano desetak društava. Najbrojniji je bio „Sokol" Volosko-Opatijski te radnička podporna društva iz Rubeša i Trinajstići u istoj občini. Nekoja društva bijahu sa zastavama a „Sokol" iz Voloskog imao je svoje trubljače. Kod svečanosti i na koncertu sudjelovala je glazba.

Na krasnom prostoru pred crkvom bio je podignut privremeni oltar, na kojem bijaše zastava blagoslovljena. Sveti čin obavio je župnik-dekan iz Kastva preč. g. Fran Ryšlavy. Prije blagoslova pripela je zastavi vrlo krasan i skupocjen trobojni trak kumica gdja Tereza Grgurina, poprativ svoj dar sa par rieči posvete.

Zatim je sliedio blagoslov. Po blagoslovu progovorio je narodu u kratko g. Ryšlavy, preporučiv članovima „Domoljuba", da budu složni i marljivi radnici da čuvaju svoju zastavu poštenim radom i čestitim životom.

Zatim je sliedilo zabijanje čavala u držalo zastave. U svemu zabiše predstavnici društava i privatnici 15 čavala, izraziv svatko pri tom vruće želje za uspješan rad „Domoljuba". Izmedju privatnika zabiše čavle gg. prof. i zastupnik Spinčić, načelnik kastavske občine K. Jelušić, veletržac Ricci i poznati voloski starina-rodoljub V. Tomičić, prva dvojica podadoše društvu lijepih nauka i mudrih savjeta.

Iza toga primila je kumica zastavu te ju je predala barjaktaru, preporučiv mu, da ju štiti i čuva čistu i neokaljanu, što je ovaj svečano obećao.

Predsjednik „Domoljuba" trgovac gosp. Milan Kundić izrekao je zatim pozdravni govor, zahvaliv se toplo svima, koji su do sada kod „Domoljuba" djelovali, koji se za društvo zauzimlju i oko njegovog napredka rade, napose zahvalio se srdačno svim prisutnim, ponajpače odličnjacima i društvima, koja su pohrlila iz bliza i daleka, da počaste „Domoljuba" i da uzveličaju današnju svečanost.

Iza njega progovorio je narodu kum zastave zastupnik M. Mandić iztaknuv potrebu i važnost radničkih podpornih društava i u obće gospodarskih organizacija te preporučio članovima „Domoljuba" da rade uviek u ljubavi, bratinstvu i slogi i da nezaboravе nikada, da su oni hrvatski radnici.

Poslije toga podalo se ono ogromno mnoštvo naroda s glazbom i zastavama na čelu na prostorije g. Sušnja, gdje se imao vršiti koncerat. U tren oka napunio se prostrani vrt i sve prostorije naokolo, u i izvan gostione. Kod koncerta udarala je već kako spomenusmo glazba a pjevala su slliedeća društva: muški zbor „Domoljuba", društvo „Sloga" iz Zameta, „Istarska Vila" iz Kastva, školska mladež obojeg spola iz Rukavca. Pojedini pjevački zborovi nastupili su po dva puta; sve točke izvedene su vrlo točno te se je burno odobravalo; osobito se je živo povladjivalo mješovitom zboru školske djece.

Vrieme bijaše upravo krasno; naroda toliko, da ga nije još te bilo, niti će ga biti u onim stranama.

Svečanost uspjela je u svakom pogledu vrlo sjajno koli moralno toli materijalno, na čemu čestitamo srdačno marljivom odboru „Domoljuba", napose vriednom mu predsjedniku. Rastlo, cvalo i napredovalo radničko podporno društvo „Domoljub" sebi na korist i diku, a narodu na čast i slavu!

Širite „Našu Slogu".

Pazinski kotar

Iz akad. društva „Istra“. Ovih se dana uredilo pitanje društvene knjižnice u Dekanima. Već je više vremena naše društvo mislilo, da tu knjižnicu u drugo mjesto premjesti, jer u Dekanima nije udovoljavala svojoj svrsi. Knjige su ležale nečitane u ormaru. 12. rujna prenio je novi društveni knjižničar knjige u bližnje selo Bertoke. Nadamo se, da će knjižnica u ovom kraju bolje djelovati. Slavnom občinstvu ne možemo, nego da najtoplije preporučimo tu instituciju. Da će se naše želje ispuniti najbolje nam je jamstvo to, što je gosp. nadučitelj Josip Bertok u svoje ruke preuzeo vodstvo knjižnice. Njemu se u ime društva najljepše zahvaljuje uz preporuku: Knjižničar.

I. Odborska sjednica akademskog društva „Istra“. U nedjelju 28. rujna u 3 sata po podne obdržavat će se I. odborska sjednica u Cerovlju u prostorijama Hrv. Čitaonice sa slijedećim dnevnim redom: 1. Izvješće tajnika. 2. Izvješće blagajnika. 3. Izvješće knjižničara. 4. Dioba rada medju odbornicima po sveučilištima tijekom godine. 5. Eventualija.

Umoljavaju se odbornici da nefaljeno dodju, jer je sad najzgodniji čas, kad se još jednom možemo na okupu naći. Zapriječeni kolege neka pismeno opravdaju svoju odsutnost, te ujedno izjave svoje želje. Do vidova: Predsjednik.

Koparski kotar

Vrh kod Buzeta. (svršetak.) Dne 24. augusta imali su Talijani u Buzetu neku veselicu (valjda kakov sastanak). Govore, da je bilo više muzika, kojima su mnoge zaslijepljene za sobom vukli. Iz Vrha bila ih je također velika vojska od osam do deset osoba. Pored Nacija i drugih nije uzmanjkao ni nedavni odbornik naše Podružnice Grgur iz Medveja, nekadanje Crne gore. Čujem, da je bio i onaj, inače dobar Hrvat? Jakov Petohleb iz Dobrove te Ivan Grbac sin pok. Zvanića Pikulića. Ovaj zadoji se lijepo zabavljao u krugu nove braće — narodnih odmetnika i izdajica majčinog si mlijeka sve do kasno u noći (do 1½—2 sata p. ponoći) dok mu se kod kuće borila žena na život i smrt, pošto je pala strmoglavice niz stepenice sa prvog poda u konobu.

Da postave lovor vijenac toj velebnoj slavi u Buzetu, išle su iz Vrha dvije svignorine i to Nina krnjaševa i Marija žnidarkinja (Strpinova). To su vam djevojčice od 15 do 17 god. stare, a išle su bez pratnje roditelja. Po Buzetu, bez nadzorstva, hodale su s kim im se prohtjelo, a kući su došle oko 1½—2 sata poslije ponoći praćene od svojih . . . . . Roditelji! koliko držite do časti vaših kćeri? Ili mislite da će doći po njih buzetski Kalabrezi!!

„Tamburaški zbor“ u Draguću. Narodna Čitaonica u Draguću, jedino stjecište dragućkih Hrvata, odvažila se na osnutak „Tamburaškog zbora“. Naši ljudi pozdravili su oduševljeno tu rodoljubnu odluku, a napose naše obitelji u samom Draguću, pokazale su se sklonim toj misli, te obećale svoje izdašno podupiranje. Narodna Čitaonica prihvatila je svoj gornji zaključak sa više razloga, a pogiavito s ovih dvaju. U jednu ruku hoće ona, da našoj mladeži, našem hrvatskom društvu ovdje poda zabave i veselja, a u drugu da ih bodri i potiče na daljnju borbu. Opaža naime na svoju žalost, da su ovdješnji Hrvati prepušteni sami sebi i da se tko ili nitko iz naših bližih središta ne brine za nje, dok naši odmetnici hoće po što po to, da Draguć i njegovu okolicu potalijanče sa Leginim dječjim zabavištem i sa ovdješnjom glazbom, koju Lega također uzdržava. Na ponos biti će dakle Narodnoj Čitaonici, ako s novim tamburaškim zborom uzdrži našu mladež i naše obitelji u svojoj sredini te ih otme talijanskoj pokvarenosti i nemoralu.

Tehničke poslove oko osnovanja „Tamburaškog zbora“ povjerila je Narodna Čitaonica našem domaćem učitelju Franu Koreliću, koji će badava poučavati i tamburanju. Za nabavu tambura već se sakupila liepa svotica, a budući da nije dovoljna, to se umoljava sve rodoljube, da podupru Narodnu Čitaonicu bilo sa prinosima, bilo sa tamburama. Darovi se primaju sa toplom zahvalnošću a umoljava se, da ih se izvoli slati na gosp. Frana Korelića, učitelja u Draguću kroz Cerovlje, Istra.

Gg. učiteljima vjere do znanja!

C. kr. naklada školskih knjiga u Beču I. Schwarzenbergstrasse br. 5. poslat će badava zbirku slika za biblijsku obuku, ako se početkom školske godine ukratko sastavljena molba pošalje kroz upravu dotične pučke učione.

Franina i Jurina

Fr. Znaš ki nose va Lovrane talijansku banderu?

Jur. Trebeda Talijani.

Fr. Bora ti; nose ju dalmatinsko-hrvatske izdajice i dotepeni Kranjci, ken ni nono ni zinut talijanski znal.

Jur. Kako su onda postali Talijani?

Fr. Ter će jutra i Kinezi, ako ih vežeš za puno korita.

Razne primorske viesti

Američki Hrvati za Družbu sv. Ć. i M. za Istru. *U Antofagasti* organizovao se nedavno zabavni odbor gospoda i gospodja za priredjivanje zabava u korist naše Družbe. U tom su odboru prokušani rodoljubi, koji će, nema sumnje poraditi iz svih sila, da se našoj potrebnoj Družbi namakne što veća godišnja potpora. Hrvati u Antofagasti pokazali su u više zgoda kakva je u njih žarka i rodoljubna duša. Prigrlili su misao ove naše Družbe i ta velebna misao ima danas u njih dobre i plemenite prijatelje.

Mimogredce napomijenjeno, da je Družba primila slavjansko pripomoćno društvo u Antofagasti za člana svoje čete od 1000 i sa zahvalnošću zabilježila dar do K 240, što ih je ovih dana primila od toga rodoljubnoga društva.

Hrvatski Sokol u Punta Arenas dostavio je ovih dana Družbi sv. Ć. i M. za Istru 1K 302 sakupljene na zabavi priredjenoj prigodom narodnog blagdana 5. srpnja o. g. Junački Hrvatski Sokol iz Punta Arenas piše našoj Družbi: „Primite ovaj mali iznos darovan iz iskrene ljubavi prema staroj domaji od ljudi, koji i u dalekoj tudjini iz svega srca žele procvat, napredak i slobodu braće u domovini i što veći napredak u prosvjetnom pogledu pa do druge zgode primite iskrene pozdrave. Za odbor Hrvatskog Sokola, V. Brnčić“.

Ove krasne riječi govore više nego li bi i najljepše naše. Naša Istra treba da se na ove glasove iz tudjine zamisli, da dobro uvaže u svoje srce uspomenu na daleku braću i da se u svakoj zgodi pokažu dostojni ove velike i divne bratske ljubavi u tudjini.

In South Chicago primila je Družba K 87, sabranih prigodom krštenja sinčića Franje Kolavo iz Veprinca. Na toj domaćoj svečanosti sastalo se više znanaca i prijatelja. I ti se dobri ljudi sjetiše svoje Istre i u tren oka sakupiše gori spomenutu svotičcu. Oni su tu svotu dostavili Družbi preko svoga župnika, koga su medju ostalim zamolili, da bi ovo oglasio sa oltara, da se i u našoj domovini Istri više puta sakuplja za našu siromašnu dječicu, „da uče i da ne budu samo ovčari“, jer je danas nauka u svijetu potrebita.

Priopćujemo ovo nekoliko priprostih, ali iskrenih riječi, a našim dalekim prijateljima i zemljacima želimo najbolju sreću.

Grana Hrvatskog Saveza „Petar Svačić“ u St. Louis javlja danas, da šalje Družbi K 50, sabranih prigodom ovogodišnjeg narodnog blagdana. Želja je naše Družbe, da bi se uz gordo stablo „Hrvatskoga Saveza“ u Americi na vijeke zelenile sve njegove grane, a medju njima i ona, koja nosi ime posljednjega hrvatskoga kralja Petra.

Svoj Američkoj braći želi naša Družba najljepšu sreću u tudjini i najsretniji povratak u domovinu!

Sazivi zemaljskih sabora. U drugoj polovici ovoga mjeseca sastati će se nekoliko zemaljskih sabora na dulje ili kraće zasjedanje. Sastaju se ponajviše oni sabori u kojima neima narodnostne borbe t. j. sabori njemačkih pokrajina. Od južnih sabora sastaje se samo sabor kranjski i sabor goričko-gradišćanski.

Izmedju onih sabora, koji se neće sastati nalazi se i sabori češki, moravski, galicijski, štajerski, istarski, dalmatinski itd. U ovim saborima postoje narodnostne ili strančke borbe, te se vlada neuda sazvati tih sabora. Češki je sabor, kako je poznato, u zadnje doba razpušten.

Ljupki san je okrijepa i velika potreba za svakoga. Čim bolji krevet tim bolji san. Kod nabave perja za postelje i gotovih kreveta treba da se obratite na jednu priznatu i solidnu tvrdku. Odpremna kuća

S. Benisch u Dešenice, br. 762, Češka

poznata je od dugo kao takova i pribavila si je svojom realnom i jeftinom poslužbom mnogo stalnih naručitelja i najveće povjerenje. S toga ne propustite prije nabave perja za postelje i gotovih kreveta naručiti ilustrovani cienik badava od ove tvrdke.

Više kuća u Puli malih i velikih prodaju se odmah uz povoljne cijene. — Upiti neka se dostave na uredništvo lista.

Nevjerojatno, a istinito je, da svaki naručnik turske srećke mora dobiti! U sretnom slučaju iznosi dobitak 400.000 ili 200.000 zlatnih franaka, u manje ugodnom slučaju 30.000, 10.000, 4.000 franaka itd., u najneugodnijem pak 400 franaka. Za tursku srećku, koje buduće vučenje se vrši 1. listopada o. g., izdan novac dakle nije izgubljen, kaošto na primjer po brezuspješnoj igri u lutriji, nego čini sigurnu glavnicu, koja se viša sa uvijek rastućom vrijednošću turskih srećaka. Upravo posebne i velike je važnosti, da naručnik turske srećke već po uplavi prvog obroka pridobije isključeno pravo igranja do zgoditka i da po odplati kupovnine bez svake nadaljne uplate igra toliko vremena napred, dok ne dobije. I jedanput mora dobiti! Da je svakome, koji hoće svoju sreću pokusiti sa srećkom, omogućeno nabaviti si u tu svrhu najizvrstniju tursku srećku, dolučili su se mjesečni obroci na samo 4 krune 75 filira. Tko hoće uplaćivati mjesečno po 6 kruna, dobije polog turske srećke još izvrstnu srećku talijanskog crvenog križa, tako da ima po tome na godinu desetputa nadu na glavne i druge lijepe veće zgogitke.

Narudžbe prima i obavijesti daje za „Slovensku i Hrvatsku Narodnu Stražu“ g. Valentin Urbančić, Ljubljana, i svi suradnici u provincijah slovenskih i hrvatskih. Naručajte samo po posredovanju „Straže“, koja je u svezi sa mogućnom slavenskom kršćanskom bankom sa potpuno uplaćenom dioničkom glavnicom od 40 milljuna kruna, kod koje se nije bojati izgube i neprilika.

Raspis natječaja.

Raspisuje se natječaj na jedno mjesto učiteljice kod dječjeg javnog zabavišta u Baški.

S tom je službom skopčana plaća od 768 K godišnjih i stanarina 144 K. Molbe treba da se prikažu do konca rujna o. g. ovomu Vijeću i treba da natjecateljice dokažu:

1) znanstveno usposobljenje; 2) fizičku sposobnost; 3) neporočno moralno ponašanje.

Molbi treba da se prilože također isprave o dosadanjem službovanju. Nastup je službe čim uslijedi otvorenje zabavišta.

Mjesno školsko vijeće

Baška, dne 11. IX. 1913.

Predsjednik: B. Kaftanić.

Najbolji ceski izvori

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očišćano 2 K; bolje 2·40 K; prva vrst polusvjetlo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, pahuljasto 5·10 K; 1 kg najfinije, kao snieg bielo, očišćano 6·40 K, 8 K; 1 kg pahuljica, sivo 6 K, 7 K; biele fine 10 K; najfinije prsne pahuljice 12 K.

Kod naručbe od 5 kg franko.

Gotovi kreveti iz gustog crvenog, plavog, bielog ¡¹² šutog nankinga, 1 pokrivač, 180 cm dug, 120 cm širok, sa 2 jastuka, svaki 80 cm dug, 60 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; polu pahuljice 20 K, pahuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. Perine 200 cm duge, 140 cm široke 13, 14·70, 17·80, 21 K. Jastuci 90 cm dugi, 70 široki 4·50, 5·20, 5·70 K. Podperine od lispo prutane tkanine 180 cm duge, 116 cm široke 12·80 i 14·80 K. — Razsašije se pouzećem počam od 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novac. — Cjenici badava i franko.

S. BENISCH, Dešenice, 762, Češka.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu. — Utemeljena god. 1884.

Centrala: Zagreb u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice. **Podružnica u Trstu,** via del Lavatoio br. 1, II. kat. — **Telefon br. 2594.** — **Glavna zastupstva:** Ljubljana, Novisad, Osijek, Rijeka i Sarajevo.

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti,
2. Osiguranja miraza,
3. Osiguranja životnih renta;

II. Protiv štete od požara:

1. **Osiguranja zgrada** (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica),
2. **Osiguranja pokretnina** (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.),
3. **Osiguranja poljskih pledina** (žita, sijena i t. d.);

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadružna imovina u svim odjelima iznosi . . . . . K 3,013.382·66
Godišnji prihod premije s pristojbama . . . . . K 1,486.297·58
Isplaćene odštete . . . . . K 5,624.162·96

Sposobni posrednici i akviziteri namještćuju se uz povoljne uvjete.

Povjerenik za Pulu i okolicu: Ante Iskra, Via Campo Marzio 5 I. kat.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska raspačavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 314.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe jest jedini sapun koji čuva kožu od zrnaskih pjega i mrlježa kopa, mekana i zjelost pôt, što se on dnevno dolaznim rabljenjem može neprobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim lekarnama, dregerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova Liliencrema „Manera" kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospođe. Cijena u limenu po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Fabrikation Via Giovia 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni. Poslužba brza i točna.

Djelovi stroja

prodaju se pod staro željezo. Upiti neka se uprave na papirnicu Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.

Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913 do opoziva.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka, svake srieđe, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat Baška-Lopar-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Nerezine svake srieđe tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Lošinjveli-Nevalja svakog ponedjejka tamo, utorka natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.

Glavna odpravništva:

na Ricci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda

Za gnojenje u jeseni

Thomasovo Stern Marke **brašno**

jest najkoristnije i najcijenije umjetno gnojivo. Thomasovo brašno „Marka zviezda" proizvodi obilstu žetvu svih žitarica, vinograda, livada i pašnjaka. Radi velikog uspjeha što ga je u svim krajevima postiglo gnojenje s Thomasovim brašnom „Marka zviezda" ovo je gnojivo neobhodno potrebito za svako gospodarstvo.

Bez Thomasovog brašna nema velike žetve. Neka se zahtieva izričito Thomasovo brašno „Marka zviezda" i radi obaviesti za uporabu Thomasovog brašna ili kupnju itd. obratiti se na gospodu

Herman Tureck & Co.

Trst, via Sanità br. 8.

Treba se čuvati manjevriednije robe!

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Pozor! gg. učitelji i roditelji Pule - - i okolice - -

TISKARA, KNJIGOVEŽNICA i PAPIRNICA

LAGINJA i dr. PULA, via Giulia 1

drži ove godine toli potrebne školske knjige za pučke škole na skladištu i to:

Za I. razred:

Prva čitanka (sastavili Baf-Pribil-Sarton).
Prva računica (sastavili Močnik-Kraus Habernal).

Za II. razred:

Druga čitanka (sastavili Nazor-Pribil-Ribarić).
Prva računica (sastavili kao gore).
Mali katekizam.
„Jergovan" koledar za god. 1913.—14.

Za III. razred.

Druga čitanka (sastavili kao gore).
Druga računica (sastavili kao gore).
Prva praktična slovnica talijanskog jezika.
Mali katekizam.
Vijenac jednoglasnih i dvoglasnih pjesama (sastavio Sprachmann).
„Jergovan" koledar za god. 1913.—14.

Za IV. razred.

Treća čitanka (sastavili Nazor-Baf-Jakac-Pribil-Sarton-Tentor-Žic).
Druga računica (sastavili kao gore).
Prva praktična slovnica talijanskog jezika.
Prva njemačka vježbenica (Cobenzel).
Veliki katekizam.
Biblijska poviest (od Panholzera).
Vijenac jednoglasnih i dvoglasnih pjesama (sastavili kao gore).
„Jergovan" koledar za god. 1913.—14.

Za V. i VI. razred.

Treća čitanka (sastavili kao gore).
Treća računica (sastavili kao gore).
Druga praktična slovnica talijanskog jezika.
Druga njemačka vježbenica.
Prva njemačka čitanka.
Veliki katekizam.
Biblijska poviest.
Vijenac jednoglasnih i dvoglasnih pjesama.
„Jergovan" koledar za god. 1913.—14.

Osim tih knjiga ima sve ostale školske potrebštine na skladištu te se za nabavu najtoplije preporuča.

Broj 39. Pula, u četvrtak dne 25. septembra 1913. God. XLIV.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce . predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču sa administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 8 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina

Plaća i uputuje se u Pul.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplata.

Odgovorni urednik Jerko J. Makulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu

Pr. 34/13/1.

U ime Njegova Veličanstva Cara!

C. kr. okružni sud u Rovinju kao tiskovni sud, odlučujući o predmetu mjestnog c. k. državnog odvjetništva dd. 13. t. m. posl. br. Ss 34/13/1

je sudio:

I. Sadržaj vjesti „pred porotom u Rovinju" od rieči „Talijanske zločince" do rieči „talijanski braniti", natisnute u br. 37. periodičke novine „Naša Sloga" dd. Pula 11. 9. 13 tvori objektivne elemente prestupka sd § 300 k. z. II. Potvrđuje se izvedena zapljena, zabranjuje se daljnje širenje spomenutog tiskopisa, naređuje se uništenje svih zapljenjenih izvoda te oglašenje nazočnoga zaključka u uredovnom listu „Osservatore Triestino" te u dojdućem broju spomenutog tiskopisa i to na prvoj strani.

C. k. okružni sud, odio V.

Rovinj, dne 16. rujna 1913.

Dr. Sbisà v. r.

Razlozi:

U spomenutom dielu vjesti neistinitim kazivanjem i izopačivanjem stvari kuša se dražiti druge na mržnju proti oblasti i proti pojedinim organom vlade u obziru uredovanja njihova.

Sastanci pouzdanika Političkoga Društva u Podgradu i u Voloskom.

Dne 18. o. mj obdržao se je sastanak pouzdanika Političkog Društva iz sudbenoga kotara Podgrad (Narodni Dom) a dan zatim sastanak pouzdanika iz sudbenoga kotara Volosko u Voloskom (Narodni dom).

Ograničenost prostora nalaže nam da budemo veoma kratki u izvješću, te donesemo samo nekoliko glavnih crta važnih ovih sastanaka. Obim je sastancima predsjedao g. dr. D. Trinajstić, predsjednik Političkoga Društva. U Podgradu prisustvovali su sastanku drž. nar. zastupnik gosp. prof. M. Mandić i zem. nar. zast. gosp. dr. F. Brnčić a u Voloskom drž. nar. zast. gosp. prof. V. Spinčić te zem. nar. zastupnici dr. I. Pošćić, dr. F. Brnčić i A. Rojčić, a ispričali se onaj dan odsutan iz Voloskoga g. dr. A. Stanger te g. dr. M. Laginja. U liepom su se broju odazvali na obim sastancima: časno naše svećenstvo, vrlo učiteljstvo, te ostalo građjanstvo i naš seljački svijet.

U Podgradu je nar. zast. Mandić govorio o obćem položaju. Naglasio je abnormalnost prilika u habsburškoj monarhiji. U ovih zadnjih 7 godina raspravljalo se samo jedanput o redovitom godišnjem proračunu. U ovo 7 godina zbilo se je 6 promjena na stolici austr. ministra predsjednika. Vlada u Austriji nije parlamentarna vlada. Ona stoji i pade bez obzira ima li ili nema sobom većinu u parlamentu, vlada ovisi od nekoliko njemačkih i madjarskih aristokrata. Govornik naglasuje servilno ponašanje talijanskih zastupnika u Beču, dočim kod nas znadu rogoboriti. Pitanje općeg osiguranja nije se još riješilo. Bavi se slavenožderskim postupanjem vlade u svim balkanskim pitanjima, te na koncu govora osvrće se na poznato pitanje klubova u kolima se nalaze jugoslavenski zastupnici u bečkom parlamentu.

Nar. zast. g. dr. F. Brnčić izvjestio je o poznatim događajima sa istarskim saborom i svim pregovorima sa tal. zastupnicima. Brojkama, koje moraju svakoga našega čovjeka ozbiljno zamisliti, dokazivao je strančarsko postupanje Zem. Kulturnog vijeća, koje je medju inim talijanskom Gospodarskom Društvu u Motovunu, koje obstoji samo na papiru i na papiru broji samo dvadeset članova, dalo pod poru od 700 kruna a hrvatskom Gospodarskom Društvu u Kastvu, koje u istinu radi, te broji preko 800 članova, dalo je jednom podpore samo 400 K, a mnogim drugim društvima niti paru. Oborio se govornik na koncu govora na nedostojno uplitanje talijanske vlade na nutarnja pitanja hab. monarhije.

Gosp. bilježnik T. Sorli, obrazložio je rezoluciju, u kojoj su također govorili gosp. Tihomir Jenko i gosp. I. Deklova, te je bila prihvaćena a koja glasi:

„Poziva se hrvatske i slovenske narodne zastupnike Istre, da rade na to: 1) obzirom, da je Volosko Opatija svjetovno lječilište, u kojem imadu zastupnici političke oblasti dosta posla u rapresentiranju vlade, nužno je, da se za podgradski kotar osnuje posebna ekspozitura političke oblasti; 2) da se ustanovi za sud. kotar Podgrad mjesto putujućeg učitelja poljodjelstva i mjesto živinara u Podgradu.

Govorili su za tim časni starina Monsignor Ante Rogač, župnik-dekan u Hrušici te još dvojica drugih svećenika Logar i Hrašovec; u ime seljaka g. I. Ivančić, spomenuti g. Sorli i drugi. Govorilo se o potrebi organizacije narodnih sila, o potrebi, da se naš seljački svijet učvrsti gospodarski i moralno te o raznim lokalnim pitanjima.

Na predlog veleč. gosp. Hrešćaka, primljene su rezolucije, potpunoma slične onima primljenim u Pazinu dne 19. 6 o. g. i rezoluciju jednaku onoj primljenoj u Dekanima, neka se nasimo makne Namjestničtvo, da odstrani od ove naše pokrajine one štete, koje joj nastaju usljed nemogućnosti djelovanja sabora.

Nakon toga je gosp. predsjednik zaključio sastanak.

U Voloskom je govorio o obćem položaju nar. zastupnik g. prof. V. Spinčić. Govorio je o danas raskomadanoj našoj domovini Hrvatskoj, čija se pokrajina Istra nalazi po pogubnom dualizmu izručena premoći njemačkoj. Jednom, i to ne pred mnogo vremena, bila je naša kraljevina Hrvatska mnogo više uvažena, za njezino prijateljstvo otimali su se mnogi. Danas smo u tom pogledu dosta pali. Jedino se mora ipak naglasiti, da je danas hrvatska narodna svijest dosta jaka i nema danas ni jednoga svjestnoga Hrvata, koji ne čuli, da samo u narodnom sjedinjenju stoji naš spas.

Govornik se obširno bavi sa mnogim sredstvima upotrebljenim od c. k. i od pokrajinske oblasti u svrhu odnarodjenja našega naroda i usparavanja narodne svijesti. Naglasuje, kako sadanje stanje cjelokupne Hrvatske naše ne može dugo obstati, a konstatira, da sa sadašnjim parlamentarnim uredjenjem u Beču i u Budimpešti neće se tako lahko, odnosno nikako, doći do redovitog rješenja hrvatskog pitanja veoma teškog, jer dolazi u sukob sa trim narodima, Nijemcima, Madžarima i Talijanima i sa dvjema državama, našim „dragim saveznicama" Italijom i Njemačkom. Ipak se nešto mora dogoditi, jer ovako dalje ne ide. Mora doći do nekakvih promjena, koje će po svoj prilici biti skopčane sa promjenom osoba na višim mjestima. Medjutim mi moramo raditi, moramo se organizirati, sakupljati naše sile, hrvatski i dogovorno postupati te nikada podmetati jedan drugomu zapriece u narodnom radu. Sav naš rad neka bude upravljen i vodjen obzirom na vrhovni cilj, na — Hrvatsku našu.

Nar. zast. gosp. dr. I. Pošćić bavio se pokrajinskim pitanjem, te je obširno referirao o svim njegovim fazama. Naglasio je, da nikako ne smijemo popustiti u sadašnjoj borbi, jer moramo doći do pobjede, i to zato, jer su naši zahtjevi utemeljeni na faktičnom natem broju u Istri i na temeljnim zakonima ove države.

Razvila se zatim veoma živa rasprava, u kojoj su sudjelovali gg. dr. Ivo Orlić, dr. G. Červar, dr. N. Fabijanić, dr. A. Grgurina, dr. Bakarčić, prof. Ivančić, A. Vuhtar u ime Slovenaca, i drugi. Govorilo se o organizaciji političkoga društva, o pitanju hrvatskoga jezika, o državnim uredima te o mnogim lokalnim pitanjima.

Na predlog načelnika Kastva gosp. K. Jelušića prihvatilo se jednoglasno zaključke kao u Podgradu.

Nakon toga je predsjednik zaključio sastanak, preporukom, neka svi složno uzrade za našu narodnu stvar, osobito u onom liepom i velevažnom dijelu Istre.

Židovsko-liberalno zadirkivanje.

Poznata je žalostna činjenica, da stvara u Austro-Ugarskoj monarhiji javno mnijenje ponajviše židovsko novinarstvo. U svim većim gradovima, napose u Beču, Gradcu, Budimpešti itd. jesu najveća novinarska poduzeća u židovskim rukama. Ako se uzme, da ima dandanas novinarstvo silni upliv na sve javne događaje u svietu, to će se lahko pojmiti, koliki upliv imade u našoj monarhiji židovsko novinarstvo i kako ono taj svoj upliv vrši i iskorišćuje. Taj svoj veliki upliv u monarhiji vrši ono naročito proti Slavenima obiju pola, koli u vjersko narodnom, toli u gospodarskom pogledu. Na riečima skrajno liberalno a u težnjama i osnovama svojim skrajno nasilno i tiransko, izvrgava ruglu i posmjehu sve ono, što je kršćanima i Slavenu milo i drago. Liberalni su židovski novinari za sebe, dočim su proti inovjercima, osobito proti nama Slavenima najveći tirani i nasilnici. Te osobujnosti židovske štampe ćute krutu osobito Slaveni našega Primorja, gdje se s tom štampom istovjetuje talijanska, takozvana liberalna stranka. Kod nas u Primorju nije moguće pomisliti talijanskog liberalnog lista bez židovskog kvasa ili smoka. Svi talijanski nazovi-liberalni listovi crpe svoje nauke i svoje upute na židovskom vrelu, koje se nalazi u Trstu i koje nosi naslov poznatog „Il Piccolo".

Ovaj list, vlastničtvo poznatog židova Majera, uredjivan je od vrstnih židovskih novinara, pazi točno i vreba oštro na sve događaje u našim stranama. Ocjenjuje ih i opisuje po svoju, izdaje parolu na podredjene si liberalne listiće i onda se tuj sve rešeta, pretresuje, izvrće i prevraća sve dotle, dok ne postignu svoj cilj. Našu tvrdnju podkriepljuju i najnoviji događaji o poznatom dekretu carskog namjestnika u Trstu proti namještenju talijanskih podanika u službe tršćanskog magistrata i o nekom govoru tršćanskog biskupa, izrečenog nedavno u Senju.

O prvom pitanju uzvitlana je prašina u i izvan monarhije putem židovsko liberalne štampe i to na poticaj glasila tršćanskih židova i slobodnih zidara. Ovo je pitanje političke naravi, te će o njemu imati da kažu zadnju rieč prvi savjetnici krune. Drugo je pitanje vjersko-narodno i tiče se nas Slavena Primorja, napose Hrvata i Slovenaca Istre. Na to se pitanje osvrćemo danas jedino radi toga, što su nekoji naši listovi posvetili židovsko-liberalnoj štampi više pažnje nego li je u istinu zaslužuje. Iz jednog hrvatskog lista na Rieci doznali smo, da je tršćansko-koparski biskup presvj. g. dr. Karlin za svog boravka u Lburniji skočio u Senj u posjete tamošnjem biskupu presvj. gosp. R. Vučiću. Za objeda nazdravio je biskup Vučić svomu drugu i gostu, zaželiv mu, da bi u svom uzvišenom poslanstvu slijedio stope svog velikog predšasnika blagopokojnog biskupa Dobrile. Biskup Karlin odgovorio je medju ostalim na pozdrav, da mu je bio vazda ideal jedinstvo Hrvata i Slovenaca, te će i sada da radi u tom smislu.

Iz riečkih novina preveli su tu viest činovnici zemaljskog odbora u Poreču za glasilo tog odbora i ujedno prijavili ju u Trst svojoj matici — židovskom listu, koji ju je odmah stao obradjivati po svoju prikazujuć biskupa Karlina kao protivnika Talijana i kao običnog slovenskog političkog agitatora. Svoje slobne i drzovite navale proturio je u zloglasne bečke židovske listove, iz kojih crpe svoju mudrost svi ostali židovsko-liberalni listovi monarhije. I tako je jedan bezazleni govor sa skromnog objeda u uskom prijateljskom krugu postao velikim svjetskim pitanjem. Svi židovsko-liberalni listovi monarhije raspravljaju i pretresaju taj strašni zločin katoličkog i slavenskog biskupa, što ga je počinio time, da je u prijateljskom krugu, medju četirim zidinam izrekao nešto, što se u prvom redu ni jednog člana slavnog Izraila ne tiče i što se ne protivi postojećem javnom redu monarhije nit može ikoliko naškoditi katolicima one biskupije, bilo koje narodnosti. Židovsko-liberalni novinari zaboli su opet jednom

svoje više manje krive nosove tamo, gdje im absolutno mjesta nema. Naši slavenski i kršćanski listovi ne pitaju nikada, ne iztražuju nigdje i ne zalaze nikamo medju židovsko-slobodozidarske odličnjake i prvake, pa da tamo njuškaju i prisluškuju te da s njima sviet upoznadu. Kada su kršćanski listovi pisali o židovskim vjerskim dostojanstvenicima ili o uredjenju njihove crkve itd.? Tà valjda ne drže ni sami židovski listovi, da su njihovi rabini, nadrabini itd. sve sami svetci ili da su njihove vjerske ustanove sve same uzorustanove? Pa ipak nitko u te njihove narodno vjerske svetinje ne dira. Samo oni moraju da odkrivaju kršćanske oltare, da zalaze u najskromnije kršćanske kućice, da tu kopaju i prekapaju. Svako imenovanje i premještenje duhovnog pomoćnika, župnika il crkvenog poslužnika, mora da prodje kroz njihova sita i rešeta, a kad se radi o imenovanju naših crkvenih predstojnika, kanonika, biskupa itd. oni moraju imati prvu i posljednju rieč. I pri tom proučavaju katoličko kanoničko pravo, statistiku, vjerske i narodnostne odnošaje, običaje, jezik itd. itd. kao da se imade izabrati kakovog nadrabina ili velikog meštra.

Takovo drzovito i bezobrazno pisanje nepozvanih protuvjerskih listova trpi se kod nas mučke il se obično odbije sa kakvom lahkom doskočicom il neslanom opazkom i mirna Bosna! Radi toga i jesu tako nesnosni, nasilni i drzoviti. Njima valja jednom i u našoj kršćanskoj štampi doviknuti: ne dirajte u naše narodno-vjerske svetinje! pustite na miru naše crkve, crkvene poglavare i poslužnike! ne pačajte se u naše vjerske ustanove, zavode itd. U obće kazati im se mora jednom za uvjek za sve naše vjerske poslove: p r s t e k s e b i!

Iz ovog i ovakovog pisanja protuvjerskih i protunarodnih nam listova, morali bismo se naučili bar dvoje: neupuštati se s njima u prepir, već ih jednostavno odbiti: t o n i j e v a š p o s a o! i drugo treba, da smo o izvještivanju o našem narodnom i javnom radu i životu oprezniji i lukaviji, jer naši vjerski i narodni protivnici, židovsko-liberalni novinari pretvore, kad im to račun može, muhu u lava. Mudrom i jedno oko dosta.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Hrvatske škole u Puli. Dne 15. t. m. otvorile su se naše narodne škole u Puli. I ove godine pomnožale su se naše škole sa više razreda i učiteljskih sila, a uz to otvorila se nova škola na Velom Vrhu. Radi sve to većeg broja naše djece sve je to još premalo, pak će se do godine morati još proširiti naše škole. Ove godine upisalo se u naše škole već do sada okolo 1000 djece, a broj bi narasao i na 2000, da imademo onako velike zgrade, kakovima je puljska talijanska obćina obskrbila svoje talijanske škole. Tada bi se tek vidilo, kakovo je to talijanstvo Pule, koje toliko vješa na veliko zvono libel puljske kamorre. Škola i škola dajte i našemu narodu, pak će se odmah u pravom svjetlu prikazati, kakovo je to talijanstvo Pule, Poreča, Umaga itd. itd. — u obće ciele Istre. Talijani pak i vlada, naviše nam ne daju škola, samo da može talijanska sinjorija i nadalje prikazivati Istru talijanskom zemljom, a što austrijska vlada dopušta radi svoje „mile" saveznice Italije.

Više svjetla. Pišu nam iz srednje Istre pod gornjim naslovom 20. o. m. U glasilu slovenske pučke stranke „Slovenec" u Kranjskoj od ovih dana čitamo pod naslovom „Intrige puljskih hrvatskih i slovenskih liberalcev" kako su se u Puli naselile školske sestre iz Djakova, koje kane otvoriti djevojačku školu i dječje zabavište sa hrvatskim naukovnim jezikom i kako to nije pravo „hrvatskim i slovenskim liberalcem u Puli", koji su odlučili tomu novomu poduzeću koliko je moguće naškoditi itd. itd.

Mi u pokrajini ne znamo, koliko je na drugom dielu gornje viesti istine, a znamo vrlo dobro, da se je u ovim stranama sve, što pošteno i rodoljubno čuti, poveselilo dolasku školskih sestara, koje bi imale naš ženski naraščaj u puljskom pogibeljnom zraku osvješćivati, nastojeć da ga moralno i narodno uzgoje i učvrste. Tu po našem dubokom uvjerenju ne ulazi ni liberalizam ni klerikalizam, već narodni uzgoj našeg ženstva po strogo pedagogičkim načelima, koja vriede za sve naše javne zavode i škole.

Školske sestre mogle su do nedavna zadovoljiti slovenske rodoljube u Trstu, koji nisu manje slobodoumni nego li su ištobožnji puljski liberalci, i koje su dugi niz godina uzgajale slovensku mladež u rečenom gradu na obće zadovoljstvo. Ono dakle, što vriedi za našu braću u Trstu, imalo bi i moralo bi valjati za naš narod u Puli, ako hoćemo, moralno i narodno da sačuvamo našu omladinu u ovom toli pogibeljnom nam ambientu. Opetujemo dakle, da ne znamo što je na stvari, ali držimo, da bi se moralo s kompetentne strane u Puli naše obćinstvo umiriti. Ako je viest neistinita, neka se ju izpravi, je li pako istinita, onda valja da naši odlučujući krugovi osbiljno i odlučno na put stanu svakoj nezdravoj i protinarodnoj agitaciji pretjeranih i ne odgovornih elemenata. Želimo dakle u tom pogledu više svietla od strane onih, koji su na kormilu i koji nose odgovornost za sve, što bi mogli zla prepriečiti.

Priobćujemo ove redke doslovno i dodajemo, da je bojazan izlišna, premda opravdana polag dopisa u „Slovencu". Nama o svoj toj agitaciji nije ništa poznato kolikogod smo iztraživali, da takove usijane glave očepimo javno po zasluži. Tvrdimo dapače pozitivno, da svi naši vodeći krugovi u Puli s veseljem pozdravljaju otvorenje te hrvatske škole častnih sestara Sv. Križa. Zato bi dopisnik „Slovenca" iz Pule dobro učinio i koristio našoj narodnoj stvari, da iznese imena onih, koji su budi kako radili ili rade proti toj školi. U koliko smo mogli doznati, govorili su proti toj školi jedan ili dva socijalista t. zv. jugoslavenske grupe, te ti zavedeni elementi nemaju ništa posla sa hrvatstvom i našom narodnom stvari u Puli, dapače mi i naš narod smatramo te ljude svojim protivnicima i ne manje pogibeljnima od istih Talijana, s kojima znadu raditi i zajednički proti nama. Ako bi dakle u društvu sa takovima radio i koji mladić od budi kojeg našeg narodnog društva u Puli, radu bismo znati njegovo ime, da s takovima obračunamo.

Glede same škole javljamo, da će se ista doskora otvoriti, usprkos pisanju talijanskih novina, te upozorujemo naš narod, da se ne da zavesti ni obazire na lažno pisanje talijanskih novina. Škola će, sestara je gotova stvar i uspjeh osjeguran, jer se do sada već upisalo liepi broj djevojaka, koli u zabavište toli u više razrede kao što i za strukovne predmete.

Toliko za sada konstatiramo radi na umirenje naših a na prkos naših protivnicima.

Opet zapljena. I posliednji broj našega lista zapljenila nam je mjestna redarstvena oblast i to zbog viesti pod naslovom „Veli Jože na djelu". G. cenzor ne trpi, da se njegova slavna osobu povlači u javnost, što mi nerado činimo, kao što nismo to činili sa njegovim predšastnicima, premda ne bijahu s l a v e n s k e krvi.

G. dr. Mlekuš drži, da je on neprikosnovjedljiv i nedotakljiv pa da se ne smije kritizirati ni njega ni njegovog javnog rada, o kojem su već odavna puno sve naše novine. Mi znademo, da je služba redarstvenog predstojnika kod nas skakljiva i da se hoće za istu čednih sposobnosti, ponajviše zdrava razbora, uvidjavnosti, nepristranosti i hladne krvi. Nervozni i lahko upaljivi temperamenti nisu za onu službu. Uzalud se napinje g. dr. Mlekuš, nastojeć zatrti sunce svojom šakom. Istina i pravo mora prije ili kasnije na svjetlo, pa će na božje svjetlo ave po njemu zaplienjene viesti, pa da se on po stavi baš na glavu. Do vidova dakle gosp. cenzore!

Crnac se pere. Poznati gmazovi sa puljskog smetišta u ulici Sergia srde se, što je i prošlog porotnog zasjedanja bila odgodjena rasprava proti našem uredniku na tužbu tih poštenjakovića: traže poštenje na sudu i to onom i onakovom sudu pred kojim su bili riešeni lupeži i pronevjeritelji obćine puljske. Pred takovim sudom neće naš urednik nikada dati prilike, da budu proglašeni poštenima ljudi, koji su javno branili i zagovarali poznate lopove i tatove obćine puljske.

Neka kamoraši izposluju, da budu rovinjsku porotu sastavljali ljudi, koji će znati i razumjeti hrvatski jezik, kojim jezikom će se naš urednik na raspravi služiti, tad nećemo više upotriebiti nikakovo zakonito sredstvo, da se rasprava odgodi.

Dotle će se crnac sa ulice Sergia uzaludno prati!

Iz Čitaonice u Puli. Odbor upozoruje ovime, da imade na raspolaganje više novina, koje bi ustupio uz snižene cienе. Koji bi želio pribaviti kakovu novinu, neka se obrati na blagajnika Čitaonice (Istar. Posujilnica).

Za subotu dne 4. oktobra t. g. pozivlju se svi p. n. članovi, da dodju u 9 s. na večer u prostorije Čitaonice na dogovor glede dalnjeg rada Čitaonice u zimskoj sezoni. Preporučujemo članovima, da radi važnosti dodju svi na taj pogovor.

Iz Vinkurana. U nedjelju dne 5. okt. biti će u Vinkuranu zabava sa predstavom, deklamacijom, šaljivom poštom i plesom u korist Družbe sv. C. i M. Zabavi će prisustvovati Hrv. Čitaonica iz Premanture sa svojim tamburaškim odsjekom i Hrvatski Sokol iz Pule sa svojom fanfarom. Pozivlje se ovime sve rodoljube iz grada Pule i okolice da dohrle u što većem broju na ovu rodoljubnu zabavu. Raspored zabave javiti će se u dojdućem broju.

Radi plemenite svrhe nadamo se, da ćemo se te nedjelje naći u velikom broju u rodoljubnom Vinkuranu.

Lošinjski kotar

Unije. Nastojanjem našega zemljaka g. Andrije Karčića, svršenoga pravnika u Zagrebu, nabavili smo kod tvrdke T. Kovačić iz Zagreba 16 komada tambura. Naša mladjarija veselo je primila u ruke ovo narodno glazbalo, u tamburanju se marljivo vježba, pa već se pokazuje liepi napredak. Tamburicom će naša hrvatska mladež davati oduška svom mladom srcu, a uzigrati i starija srca; što je najglavnije, očeličit će se u narodnoj borbi, koju ovdje treba da vodimo proti raznim plaćenicima i Judama.

Harni smo g. Karčiću, što se dao na teški posao oko sakupljanja milodara za tambure, napose smo zahvalni onima, koji su nas novčano ili drugim načinom pomogli za nabavu istih.

Novčanim prinosom pomogoše nas: po 50 K Hrvatska Katolička Banka d. d. Zagreb, Prva Hrv. Štedionа Zagreb, Hrvat. Poljodjelska Banka d. d. Zagreb, Hrvatska eskomptna banka Zagreb, Hrvatsko Slavonska zemaljska hipotekarna banka Zagreb, Hrvatska zemaljska banka d. d. podružnica Zagreb; po 20 K Hrvatska Svaobća Kreditna banka d. d. Zagreb, Srpska Banka Zagreb; po 10 K dr. A. B. Zagreb, Banka za trgovinu, obrt i industriju d. d. Zagreb; K 11·40 Ante Andrijčić, Poreč.

Tvrdka T. Kovačić dala nam je pri nabavi tambura 10 po sto popusta, uz to pakovanje i prevoz do Malog Lošinja preuzela je na svoj teret. — Svim darovateljima najljepša hvala!

Iz Nerezina. (Talijanska kultura). Gosp. Josip Kanaletić pok. Josipa iz Nerezina, gospodar austr. broda „S. Giuseppe", došao je dne 28. augusta krcat cementnog kamena iz Spljeta u Chioggiu — Italija. Kad je došao tamo, radnici tvornice cementa su štrajkovali. Direktor od tvornice pozvao je g. Kanaletića u kancelariju i rekao mu, da je tamo štrajk (sciopero), koji može trajati 1 do 2 mjeseca, jer da su oni u tvornici fornirani materijalom za 2 do 3 mjeseca, a on, ako želi, da može slobodno sam iskrcati materijal, a on da će mu za iskrcanje pravedno platiti. Kanaletić mu je odgovorio, da ne može toga učiniti, jer da bi nanj navalili fakini, koji su štrajkovali. Direktor mu je tvornice odgovorio, da je on već sporazuman sa žandarima (karabinijeri), pa kad bude imao početi iskrcavati, nek samo njemu javi, a on da će ih pozvati, kako je dosta i učinio. — Još prije nego li je rečeni Kanaletić sa svojim mornarima počeo iskrcavanje, navalila je svjetina okolo broda rugajući mu se: „Adesso ti starà quà almeno per un mese." Kanaletić je bio prisiljen iskrcavati ili sa fakinima ili pak sam, jer mu je brod činio mnogo vode. Dapače i lučki kapetan mu je rekao, da neka ili iskrca robu na kraj, ili neka ju pobaca u more. — Razumije se, da bi Kanaletić bio mnogo izgubio, ako bi robu u more bacio, pak se je valio odlučiti sam iskrcavati, kad oni drugi chioggioti nisu htjeli.

Čim su mornari (a i sam gazda morao je raditi, jer je bila pogibelj za brod) počeli sa iskrcivanjem, talijanska fukara, sakupila se na obali te počela na sve moguće načine vredjati jih. Nije moguće navesti sve što su govorili, no navesti ću samo nešto, a tko bude čitao, neka sudi. Medju inim kričali su: Abbasso Austria! Abbasso la bandiera austriaca con le nespole! Abbasso Francesco Giuseppe! Vien in terra, che ti ammazemo, che te scortighemo! Te butaremo sotto al trabacolo una bomba, acciochè ti vadi a pico! Pljuvali su proti brodu i tko vam znade, što su sve radili. Da pak nije bilo karabinijera, Bog zna, što bi se bilo od naših tužnih mornara dogodilo. Kroz 10 dana nisu smjeli sa broda nego jedino u pratnji dvojice karabinijera, tako, da niti do živeža nisu mogli.

Iznašam to na javu, osobito onima, koji ih još protežiraju.

Što bi se dogodilo našim ljudima, da se gdjegod tko od nas onako izjavi o njihovoj vladajućoj kući i znamenitostima? — Austrijsko ministarstvo neće radi ovih činjenica držati ministarsko vieće i pokrenuti diplomatske korake, kao što to čini talijansko, radi poznatih naredaba tršćanskog namjestničtva.

Voloski kotar

Ispiti osposobljenja za učiteljsku službu. Pismeni ispiti osposobljenja za obće pučke i gradjanske škole započet će pred ispitnim povjerenstvom u Kastvu dne 10. novembra 1913. u 8 sati u jutro. Jednom krunom biljegovane molbenice sa prilozima (svjedočba ispita zrelosti, opis života, dokazi dvogodišnjega službovanja na školama sa pravom javnosti) neka se na vrieme pošalju preko dotičnoga c. kr. kot. školskoga vieća ravnateljstvu ispitnoga povjerenstva u Kastvu.

Širite „Našu Slogu".

Koparski kotar

Sistematsko zarobljivanje Draguća. Promatrajući širom Istre razvoj političke moći naših stoljetnih dušmana Talijana, opažamo svuda redom pri odnarodjivanju našega naroda istu metodu i ista sredstva: podkupljivanja i terorizam. To su im najmilija demoralizatorna sredstva ili kako oni sami zovu, to je onaj njihov poznati „osar tutto“. Nemoralnu lozinku provadjaju nemoralni agenti, koje po što po to priskrbe u svakom našem gradiću ili ovećem selu sa masnim plaćama, a sa grdom zadaćom: pripravljati tlo raznim njihovim školama.

I naš Draguć dospio je na isti put „spasenja“. Kažemo naš Draguć, jer doista je naš još i danas. To dobro znadu i naši krvopije. Svjedokom im je naš živi jezik, kojim se isključivo govori u Draguću i njegovoj okolici, svjedoče im imena naših polja, naših sela, naše pjesme i način života ovdješnjih poljodjelaca, a napokon bi i sami teško i sa neizbježivim porazom osjetili tu krutu istinu, kad bi djeca naših Blažekovića, Draščića, Gržinića, Gregorovića, Kovačića, Krivičića, Kurelića, Matkovića, Milića itd. istupila iz leginog zabavišta i njihovih škola. Dà, doista je Draguć naš i ostao bi, da i kod nas se nije našlo par agenata krnjeskih dotepenaca sa svojim banditima, našim izrodima.

Dobro se sjećamo još grozota, što ih je pravila ova mafija: narod su opijali vinom i kod izbora forsirali ga svim sredstvima za sebe, naše su kuće napadali kamenjem, vrata blatili i pljuvali za našim ljudima, širili puke izmišljotine, dok je pijana rulja u nedjelje urlikala i kao strašilo s teškim batinama vucarila se po Draguću. Činjenice su to, koje će trajno služiti na čast dragućkom talijanstvu, dok će narod dočinim agentima imati rasta zahvaliti se, što su ga doveli u stanje, da ima oči, a ne vidi, ima uši a ne čuje.

Tako je mafija kroz niz godina vršila svoju zadaću u Draguću, dok nije postigla svoj žudjeni cilj: domoralizirala seljaka i predala ga talijanskim netom otvorenim kovačnicama: leginom zabavištu i dvorazrednoj školi. Tu će naša mladost ispiti još dosta ljutog otrova i duševno zakržljaviti, a ipak ne gubimo još nade, uvjereni, da pravda pobjedjuje svagdje, pa će i kod nas pobjediti.

Franina i Jurina

Fr. Ma ča bi reć, da poreška „koritarka“ zabada tuliko svoj blatni nos u tuji posli?

Jur. Za to, zač nima drugoga posla, jer se na jaslah domaće koze pita i krmi.

Fr. Ča nebi mogla malo svitu povidat kako su ono njiji kapurioni pred liti pokrali poresku banku i kako su njiji **patrioti** pokerali na komune u Puli preko milijun krun?

Jur. Bi mogla bi, ma ona zna, da ni samo tat oni, ki krade, nego i oni, ki vreću drži.

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

Razne primorske viesti

† **Fran Kramberger.** Dne 17. t. mj. preminuo je u Gorici u bolnici milosrdne braće dušobrižnik koparske kaznione velč. g. Fran Kramberger u najljepšoj muževnoj dobi providjen svetotajstvi za umiruće. Pokojnik je bio mirne i blage ćudi, dobar svećenik i čestit naš rodoljub. Vječni mu mir i pokoj!

„Hrvatski Sokolski Savez“ priredjuje od 1. do 30. novembra o. g. VII. prednjački tečaj u Zagrebu. Prijave neka se šalju na „Tehnički odbor H. S. S.“ Zagreb, Gundulićeva 26, najkasnije do 20. oktobra o. g. — Zdravo!

Dva besplatna mjesta. „Hrvatsko Pripomočno Društvo u Beču“, podieliti će početkom nastajne školske godine dva besplatna mjesta u bečkom „Studentenheim“ siromašnim Hrvatima, slušateljima bečke univerze. Isti dobivaju besplatan stan, ogriev i rasvjetu. Molbe sa svjedočbom o imućtvenim okolnostima kao i svjedočbama o napredku u naukima, imadu se upraviti na društvenog tajnika: Manfred Makale, Beč IX, Rufgasse 8. najkasnije do 1. oktobra o. g.

C. kr. financijalnom ravnateljstva u Trstu do znanja. Do 14. o. mj. imale su se podastrieti molbe glede imenovanja stalnih vježbenika kod c. kr. poreznih ureda. Dužnost je nadležnih oblasti, pogotovo financijalnog ravnateljstva u Trstu, da se imenuje molitelje prema zahtjevima i potrebi pokrajine. Nek se ne dogodi, kao što je to bio na žalost običaj prijašnjih godina, da se hrvatski natjecatelji zapostavljaju, a zapreme većinu mjesta ljudi, koji se niti po svojim sposobnostima, niti po poznavanju zemaljskih jezika a niti po dobi i godinama službe ne mogu protežirati. Naviastito moralo bi se to dobro paziti za popunjenje skoro čisto hrvatskih kotara kao n. pr. Volosko-Opatijski, Krčki itd. Najbolje bi bilo, kad bi se po mogućnosti namještali molitelji pripadnici dotičnih kotara, koji poznavaju jezik i običaje svoje okolice. Imade vriednih, radinih, točnih i savjesnih molitelja Hrvata iz Volosko-Opatijskog i Krčkog kotara. Da vidimo, jeli će se ovaj put postupati prema potrebi i želji pučanstva ovih kotara i u obće pretežne većine hrvatskog pučanstva u Istri ili će se namještati ljude, koji za to nisu nikako sposobni?

Novi goriški saber i novo predsjedničtvo istoga. Kako spomenusmo u posljednjem broju, zastaje se ovoga mjeseca medju ostalim i sabor goričko-gradiški, koji bijaše nedavno izabran.

U novom saboru imati će većinu talijanska pučka stranka, nu ta većina nije tolika, da bi mogla sama vladati. Očekuje se dakle, da će se ta stranka složiti sa slovenskom samostalnom strankom, koja je u saboru po broju članova druga. Izvan takove većine ostali bi talijanski liberalci i slovenski novostrujari t. j. vjersko-radikalni Slovenci. Ovi jedni i drugi ostali bi u takovoj manjini, da, kad bi se i složili, što je valjda isključeno, nebi mogli u radu smetati većini.

Sabor grofovije Goričke je dakle sazvan, ali još nije imenovano njegovo predsjedničtvo. To imenovanje očekuje se svaki čas. Predsjedničtvo t. j. predsjednika i podpredsjednika imenuje Njeg. Veličanstvo. Kandidati za ta odlična mjesta jesu zastupnici preč. g. dr. Faidutti, stolni prošt u Gorici kao predsjednik, a kao njegov zamjenik zemaljski i državni zastupnik dr. Anton Gregorčič. Prvi pripada talijanskoj pučkoj stranci, dočim je drugi član slovenske samostalne stranke. Dodje li u istinu do sporazuma izmedju ovih dviju stranaka, tada je u saboru osjegurano mirno i trezno djelovanje, čega nije bilo u razpuštenom saboru.

Nove banke po dvadeset kruna. Na 29. septembra 1913 počet će austrijska vlada izdavati nove banke od 20 kruna sa datumom od 2. siečnja 1913. Banke, koje su sada u tečaju, a nose datum od 2. siečnja 1907., bit će opozvane na 2. siečnja 1914, a vriedit će do 31. prosinca 1915.

Natječaj za štipendije. Početkom I. tečaja školske god. 1913./14. imadu se podieliti dva štipendija iz zaklade biskupa Dobrile u godišnjem iznosu od K 200. Na uživanje tih štipendija imadu pravo mladići slavenskih roditelja, rodjenih u tršćansko koparskoj biskupiji i koji polaze koju državnu gimnaziju austro ugarske monarhije.

Prednost imadu oni, koji pohadjaju gimnaziju, u kojoj imadu veću priliku podpuno izobraziti se u materinskom (hrvatskom ili slovenskom) jeziku. Ako obstoji na takovoj gimnaziji pripravnica, imadu učenici te pripravnice takogjer pravo na tu štipendiju.

Ako ne bi bilo molitelja slavenske narodnosti, podielit će se štipendij i drugom učeniku koparsko tršćanske biskupije. Uživanje štipendija traje do svršetka nauka ubrojivši sve fakultete kojeg c. k. sveučilišta. Želja ustanovitelja je, da bi se mladići, koji uživaju štipendij, posvetili svećeničkom staležu i da bi služili u tršćansko-koparskoj biskupiji.

Molitelji imadu uložiti molbe putem predpostavljenoga školskoga ravnateljstva na biskupski ordinarijat u Trstu i priložiti molbam krstni, domovinski i siromašni list, svjedočbu o cjepljenju boginja i školske svjedočbe zadnja dva polječa.

Natječaj na pet štipendija iz zaklade biskupa Dobrile. Početkom prve polovice školske godine 1913./14. ima se podieliti pet štipendija ročene zaklade u godišnjem iznosu od K 200 odnosno K 224 svaki.

Pozvani su na uživanje mladići od slavenskih roditelja, koji su rodjeni u župama puljsko-porečke biskupije izvan gradova i trgovišta i koji pohadjaju koju austrijsku ili ugarsku gimnaziju ili takovu realku, gdje se redovito predava njemački i slavenski (hrvatski ili slovenski) jezik, samo da prvi bude obveran za sve a drugi za učenike slavenske narodnosti. U pomanjkanju takovih natjecatelja srednjih škola, pozvani su takodjer učenici domaće pučke škole od 3. razreda unapried. Uživanje štipendija traje do svršetka nauka, uzevši sve struke kojeg austrijskog sveučilišta. Prednost imadu oni natjecatelji, koji kane posvetiti se svećeničkom zvanju.

Obroci štipendija doznače se 15 oktob. za prvo a 15. aprila za drugo polugodište. Natjecatelji neka predadu molbenice do 15. okt. o. g. porečko-puljskom Ordinarijatu.

Listnica uredničtva.

Naš glavni suradnik, zastupnik M. Mandić zahvaljuje se ovim putem najsrdačnije svima, koji ga se povodom njegovog imendana bilo kako sjetiše.

Veselja dan je uvijek dan vučenja za onoga, koji kupi tursku srećku te njome pogodi jednog izmedju glavnih zgoditaka po 400.000 ili 200.000 franaka. Takav će dan biti opet već 1. listopada o. g. Jer svaka srećka mora dobiti, zato je mirnom savjestju preporučamo u nakup svakome, koji hoće svoju sreću pokusiti sa srećkom, jer ako se mu već ne dogodi glavni ili drugi veći zgoditak, dobije u obliei najmanjeg zgoditka veći dio, sa prodajom srećke, u doglednom času pa takodjer sav za nju izdani novac natrag. Turske srećke su dakle najmanje opasna lutrija, ujedno takodjer sigurna štedionа, te nije druge srećke, koja bi se mogla u tome usporediti s njome. Mjesečni obrok turske srećke iznosi 4 K 75 h. Tko si pa hoće nadu na zgoditke povećati, taj neka uz tursku srećku kupi izvrstnu srećku crvenog križa uz skupnu mjesečnu odplatu po samo 6 K.

Narudžbe prima i obavijesti daje za „Slovensku i Hrvatsku Narodnu Stražu“ g. Valentin Urbančić, Ljubljana, i svi suradnici u provincijah slovenskih i hrvatskih. Naručajte samo po posredovanju „Straže“, koja je u svezi sa mogućnom slavenskom kršćanskom bankom sa potpuno uplaćenom dioničkom glavnicom od 40 milijuna kruna, kod koje se nije bojati izgube i neprilika.

Motor na plin 3 HP.

prodaje se odmah.

Upitati u tiskari Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

· Jeftino česko ·

PERJE

– – – za krevete – – –

5 kg. novo čišano K 9·60, bolje K 12·—
biele pahuljice čišane „ 18·— „ „ 24·—
kao snieg biele pahuljice čišane „ 30·— „ „ 36·—

Razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troškova.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes. br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Više kuća u Puli malih i velikih prodaju se odmah uz povoljne cijene. — Upiti neka se dostave na uredništvo lista.

Raspis natječaja.

Raspisuje se natječaj na jedno mjesto učiteljice kod dječjeg javnog zabavišta u Baški.

S tom je službom skopčana plaća od 768 K godišnjih i stanarina 144 K. Molbe treba da se prikažu do konca rujna o. g. ovomu Vijeću i treba da natjecateljice dokažu:

1) znanstveno usposobljenje; 2) fizičku sposobnost; 3) neporočno moralno ponašanje.

Molbi treba da se prilože takodjer isprave o dosadanjem službovanju. Nastup je službe čim ustrijebi otvorenje zabavišta.

Mjesno školsko vijeće
Baška, dne 11. IX. 1913.
Predsjednik: **B. Kaftanić.**

Najbolji cesti izvor!

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očišano 2 K; bolje 2·40 K; prva vrst polusvjetlo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, paheljasto 5·10 K; 1 kg najfinije, kao snieg bielo, očišano 6·40 K, 8 K; 1 kg pahuljica, sivo 6 K, 7 K; bielo fine 10 K; najfinije prsne pahuljice 12 K.

Kod narudžbe od 5 kg franko.

Gotovi krevefi iz gustog crvenog, plavog, bielog ili žutog nankinga. 1 pokrivač, 180 cm dug, 120 cm širok, sa 2 jastuka, svaki 80 cm dug, 60 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim paheljastim perjem 16 K; polu pahuljice 20 K, pahuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. Perine 200 cm duge, 140 cm široke 13, 14·70, 17·80, 21 K. Jastuci 90 cm dugi, 70 široki 4·50, 5·20, 5·70 K. Podperine od lepo prutane tkanine 180 cm duge, 116 cm široke 12·80 i 14·80 K. — Razašilje se pouzećem počam od 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se se dopade vraća se novac. — Cienici badava i franko.

S. BENISCH, Dešenice, 762, Češka.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela ove su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 314.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe

jest jedini sapun koji čuva kožu od svečanih pjega i uzdrinje lepe, mekane i nježne pôti, što se za dnevno dolazećim zahvalama može nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova Lilienerema „Nanora" kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Cieva u kutiama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Djelovi stroja

prodaju se pod staro željezo. Upiti neka se uprave na papirnicu Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.

Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913 do opoziva.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka, svake srieđe, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk-Punat Baška-Lopar-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Nerezine svake srieđe tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Lošinjveli-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.

Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.

Glavna odpravničtva:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda.

Za gnojenje u jeseni

Thomasovo Stern Marke brašno

jest najkoristnije i najcijenije umjetno gnojivo. Thomasovo brašno „Marka zviezda" proizvodi obilatu žetvu svih žitarica, vinograda, livada i pašnjaka. Radi velikog uspjeha što ga je u svim krajevima postiglo gnojenje s Thomasovim brašnom „Marka zviezda" ovo je gnojivo neobhodno potrebito za svako gospodarstvo.

Bez Thomasovog brašna nema velike žetve. Neka se zahtieva izričito Thomasovo brašno „Marka zviezda" i radi obaviesti za uporabu Thomasovog brašna ili kupnju itd. obratiti se na gospodu

Herman Tureck & Co.

Trst, via Sanità br. 8.

Treba se čuvati manjevriednije robe!

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Pozor! gg. učitelji i roditelji Pule -- i okolice --

TISKARA, KNJIGOVEŽNICA i PAPIRNICA

LAGINJA i dr. PULA, via Giulia 1

drži ove godine toli potrebne školske knjige za pučke škole na skladištu i to:

Za I. razred:

Prva čitanka (sastavili Baf-Pribil-Sarson).
Prva računica (sastavili Močnik-Kraus Habernal).

Za II. razred:

Druga čitanka (sastavili Nazor-Pribil Ribarić).
Prva računica (sastavili kao gore).
Mali katekizam.
„Jergovan" koledar za god. 1913.—14.

Za III. razred.

Druga čitanka (sastavili kao gore).
Druga računica (sastavili kao gore).
Prva praktična slovnica talijanskog jezika.
Mali katekizam.
Vijenac jednoglasnih i dvoglasnih pjesama (sastavio Sprachmann).
„Jergovan" koledar za god. 1913.—14.

Za IV. razred.

Treća čitanka (sastavili Nazor-Baf-Jakac-Pribil-Sarson-Tentor-Žic).
Druga računica (sastavili kao gore).
Prva praktična slovnica talijanskog jezika.
Prva njemačka vježbenica (Cobenzel).
Veliki katekizam.
Biblijska povijest (od Panholzera).
Vijenac jednoglasnih i dvoglasnih pjesama (sastavili kao gore).
„Jergovan" koledar za god. 1913.—14.

Za V. i VI. razred.

Treća čitanka (sastavili kao gore).
Treća računica (sastavili kao gore).
Druga praktična slovnica talijanskog jezika.
Druga njemačka vježbenica.
Prva njemačka čitanka.
Veliki katekizam.
Biblijska povijest.
Vijenac jednoglasnih i dvoglasnih pjesama.
„Jergovan" koledar za god. 1913.—14.

Osim tih knjiga ima sve ostale školske potrebštine na skladištu te se za nabavu najtoplije preporuča.

Broj 40. Pula, u četvrtak dne 2. oktobra 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce .. predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju; nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } nagodinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina Plaća i ustuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu

Od zla na gore!

Smrću g. Agustina Tomasi — mjeseca aprila o. g. — ostalo je izpražnjeno mjesto predsjednika zemaljskog kulturnog vieća za Istru. G. Tomasia riešila je smrt težkih posljedica, koje bi ga bile snašle radi njegovog rada ili nerada kod zem. kulturnog vieća i koje ga prisiliše, da je pod starost morao položiti čast zemaljskog zastupnika. O tomu su pisali obširno naši listovi i nitko nije ni kušao, da bi navode o silno lošoj upravi zemaljskog kulturnog vieća pobio. Šutila je c. k. vlada, pa zašto nebi šutio i zemaljski odbor u Poreču, koji je stalno znao za ono, što se oko njega zbiva i koji si je pogotovo tro od veselja ruke, što c. k. vlada na ave pozive i pritužbe — veličanstveno — šuti!

Smrću predsjednika zem. kulturnog vieća postalo je pitanje izvida i istraga proti upravi toga vieća koli za vladu, toli za zem. odbor bezpredmetnim. Za nas nije to pitanje bezpredmetnim ni danas, ono mora u svoje vrieme i na svojem mjestu opet na svjetlo božje, ne da se sudi mrtvomu, već da se pozove na odgovornost njegove sukrivce: c. kr. vladu i zemaljski odbor.

Zemaljsko kulturno vieće i od istoga odvisne kotarske gospodarske zadruge, jest novija institucija za promicanje i unapredjenje sviju grana narodnog pospodarstva. Ono je do sada imalo tri predsjednika: dr. Campelli, markiz Juraj Polesini (ovaj se nije slagao sa vladajućom klikom u Istri te je tu čast kratko obnašao. Op. pisca) i Tomasi. Prva dva primala su nagradu za tu počastnu službu od K 2000, dočim je primao posljednji K 8000 plaće. Nijedan od tih predsjednika nije vršio valjano svoje dužnosti, jer ne bijaše nitko od njih ni strukovno ni jezikovno za to usposobljen. Svi ti predsjednici mogli su imati možda koliko toliko teoretske naobrazbe, ali praktičnog znanja nisu imali nikakvog. Radi toga je obstojalo zemaljsko kulturno vieće za Istru, bar što se tiče Hrvata i Slovenaca — samo po imenu.

Po smrti predsjednika Tomasi-a nagadjalo se u našim — a stalno još više u protivničkim krugovima — o tom, tko da mu bude nasljednikom. Priznati valja, da kod nas nije lahko naći sposobnoga predsjednika zemaljskom kulturnom vieću. Našega čovjeka nebi trpjela vladajuća talijanska svojta, kojoj se nebi carska vlada u tom obziru za živu glavu zamjerila. Medju Talijanima imade malo njih, koji bi poznavali iz vlastite prakse bar većinu gospodarskih grana, još manje onih, koji poznaju zemaljske jezike i koji bi se htjeli i smjeli služiti obim zem. jezicima.

Nu kod nas u Istri je svaki Talijan stvoren za svaku čast i za svaku službu — pa i ne imao o njoj ni pojma. Tako se je u brzu ruku našlo medju talijanskom gospodom — i to medju nesposobnom najnesposobnijega — nasljednika g. Tomasi u. Taj sretnik, koji se čuti spo sobnim za sve, je liečnik i zem. prisjednik g. dr. Apollonio! U službenom listu primorske vlade „L' Osservatore Triestino" od dne 24. p. mj. čitamo u službenom dielu, da je Njeg. Veličanstvo imenovalo savjetnika zemaljskog odbora i posjednika u Umagu dr. Karla Apollonio predsjednikom zemaljskog kulturnog vieća za markgrofiju Istru za preostali još rok t. j. do konca god. 1914.

Pod oglasom podpisan je ministar poljodjelstva Zenker.

Na našu sramotu moramo priznati, da nas je ono imenovanje veoma iznenadilo i osupnulo. Kažemo izričito: na našu sramotu, jer smo na časak bili zaboravili, da je u Istri i ono moguće, što nije nigdje drugdje na svietu.

U vladinom priobćenju čitamo, da je g. Apollonio posjednik zemljišta i realiteta u Umagu, što bi mu imalo podati tobože svjedočbu zrelosti ili sposobnosti za ono mjesto. Ali tim su se mogli zadovoljiti razni vladini krugovi, time se može zasliepiti prostotu, nu mi, koji poznajemo i osobe i stvari, ne možemo se time zadovoljiti, niti se damo time zasliepiti. Gosp. Apollonio može biti najvrstniji liečnik Istre, on može biti i najbolji savjetnik zem. odbora, najveći posjednik zemljišta i realiteta, nu zrelosti i sposobnosti za predsjednika zemaljskog kulturnog vieća absolutno nema. On može da znade ravnati, i upravljati svojim veleposjedom s punim žepovima, ali ne može i ne znade da vrši važne poslove predsjednika zemaljskoge kulturnog vieća, jer ne poznaje pokrajine, ne zna za gospodarske odnošaje u njoj, ne pozna ogromne većine naroda ni njegovog jezika, ne zna jade i nevolje, želje i potrebe baš onog dielа stanovničtva pokrajine, koje se bavi poljodjelstvom i radi kojeg je ponajviše ustrojeno zemaljsko kulturno vieće. Ali što ga čini najsposobnijim za ono mjesto i radi čega rekosmo gori, da je kod nas moguće i ono, što nije inače moguće nigdje u svietu, jest činjenica, da novoimenovani predsjednik kulturnog vieća za Istru ne zna ni rieči hrvatske ili slovenske. U Istri imade preko 400.000 stanovnika, od kojih se bavi poljodjelstvom njih bar 90 po sto. Od ovih 90 po sto, jesu skoro tri četvrtine hrvatski i slovenski poljodjelci, s kojima ne može novoimenovani predsjednik kulturnog vieća da zamjeni u njihovom jeziku ni najobičnijeg pozdrava! Nije li to „unicum" u svietu? Ne znači li to bacati zakon pod noge i pravici udarati šakom u lice?

Nu ni to nije sve. G. dr. Apollonio poznat je u našim narodnim krugovima, koji su imali sreću ili nesreću, da s njim dodju u doticaj, kao najnepomirljiviji i kao najstrastveniji član i pristaša talijanske vladajuće stranke u Istri. Tko ga je čuo ili vidio u zemaljskom saboru, na sjednicam zemaljskog odbora, na pregovornim komisijam i konferencijam u pokrajini u Trstu, Beču itd., na skupštinama i sastancima talijanskih društava, političkih, gospodarskih, zabavno poučnih itd., taj mora našu gornju tvrdnju podkriepiti. Od toliko poznatih nam dokaza za ovu tvrdnju, navadjamo ovdje samo ono, što su s njim doživjeli nekoji naši zastupnici na jednom komisijonalnom pregledu i što rečenoga gospodina bolje označuje, nego li svi naši opisi.

Posredovanjem naših zastupnika podala se je god. 1909 (?) u sudbene kotare Motovun i Buzet posebna komisija, sastojeća od odaslanika c. k. vlade, zemaljskog odbora, dvojice naših zastupnika, predstojnika občina itd. radi pregledavanja radnja i pošumljenja potoka, bujica itd., koje se stiču u riseku Mirnu. Od strane vlade bio je prisutan predstojnik ureda za uredjenje bujica u Beljaku, šumski nadsavjetnik g. Wenedikter, član zem. odbora gosp. dr. Apollonio, naši zastupnici, občinski načelnici itd.

Po dovršenom djelu sastavljen bijaše zapisnik u njemačkom, talijanskom i hrvatskom jeziku. Te je zapisnike trebalo podpisati od članova komisije. Vladin odaslanik i naši zastupnici podpisaše zapisnike, dočim se je tomu uzprotivio prisjednik g. Apollonio izjaviv, da on podpisuje talijanske zapisnike i da ulaže prosvjed proti netalijanskim zapisnicima. Taj postupak iznenadio je sve prisutne. Odličan je član komisije kasnije izjavio, da to prekoračuje ne samo sve granice narodnog radikalizma, nego i one obične pristojnosti i uljudbe.

Medjutim imalo je slieditи i gore. Naši zastupnici odgovarali su na hrvatske upite interesiranih gospodara i seljaka na Livadama hrvatski, što je na dra Apollonia tako djelovalo, da je skočio sa sjedala kao biesan, te stao prosvjedovati proti tomu, što se u njegovoj prisutnosti govori u njemu nepoznatom jeziku, da se on proti tomu ogradjuje, da to nije pristojno itd. Razumije se samo po sebi, da je usljed toga došlo do žestokog riečkanja i da je g. Apollonio ono našao što je tražio, što mu je moralo biti veoma neugodno pred mnogobrojnim občinstvom. I tako nepomirljivog i strastvenog čovjeka postaviše na čelo zemaljskog kulturnog vieća za Istru. Kako je do toga moglo doći, kazati ćemo drugi put.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Neopravdani napadaji. Dne 8. rujna t. g. obdržavala je „Narodna radnička organizacija" javnu skupštinu, na kojoj se je govorilo o radničkom i o školskom pitanju u Puli. — O toj je skupštini donio obširan dopis ljubljanski „Slovenec" koji je baš pohvalio oba glavna govornika: dra Pederina (radničko pitanje) i dra Zuccona (školsko pitanje), dočim je prigovorio okolnosti, da je njeki socijalista na istoj skupštini, zagovarajući narodne škole, smio napasti „rimokatoličku bandu" kao tobožnju zapreku napredku naroda. Mi smo svojedobno najavili tu skupštinu, koja nije ni prva ni zadnja gledom na školsko pitanje.

Kasnije je isti ljubljanski „Slovenec" priobćio viest iz Pule, da na Kastanjeru njekoji od Narodne radničke organizacije huckaju narod proti novoj školi, koju kane otvoriti u Puli čč. sestre iz Djakova, te je logikom svoje vrsti stavio to huckanje u savez sa govorom, što ga je izrekao na skupštini dr. Zuccon, koji da je spomenuo sve hrvatske škole u Puli, samo ne tu novu školu čč. djakovačkih sestara.

U zadnjem pak broju piše o istoj stvari i u istom smislu pazinski „Pučki Prijatelj", koji dozu napadaja na „puljske liberalce" povećuje baš prostačkim, neosnovanim napadajem na Družbine škole u našem gradu. U borbi, koju moramo izdržati u Puli, ne bismo bili očekivali napadaja iz Ljubljane i Pazina; ali kad su napadaji tu, valja da se i na nje osvrnemo.

Na gore navedenoj skupštini, kako je dobro pisao prvi put „Slovenec", govornik o školskom pitanju, dr. Zuccon, pretresao je obširno i temeljito isto pitanje ističuć nepravde, koje nam čine i država i pokrajina i občina te preporučujuć skupštinarima i svim našim ljudima, da dok oblasti ne dadu narodne škole svi moraju slati djecu „u hrvatske škole, kojih će ove godine biti po svim krajevima Pule tako, da se nitko neće moći ispričati radi umišljene daljine . . . .", a da pri tome nije spomenuo izričito Družbine ili koje druge škole. Time lje nije dr. Zuccon počinio nikakav grieh niti činom niti propustom.

Ali hajka radi tobožnjeg nespominjanja buduće škole čč. sestara iz Djakova, nastala je tekar iza 16. septembra, kad je zemaljsko školsko vieće vratilo molbu za otvorenje škole, a da joj nije udovoljilo, jer da čč. sestre nemaju ovlaštenja za otvaranje zavoda u Austriji. Medjutim su djeca valjda išla u Družbine škole, a pokrovitelji čč. sestara, mjesto da udare na biskupski ordinarijat i namjestničtvo, koji molbu za gornje ovlaštenje drže još neriešenom, udri po tobožnjim liberalcima u Puli.

Što se pak tiče izbruha socijalista na skupštini, opaziti ćemo dopisnicima „Slovenca" i „Pučkog Prijatelja", da je žalostno te se na skupštini nije našao nitko od njihovih sljedbenika, koji bi bio socijalisti uzvratio po zasluzi. Ne ide to: izostajati iz skupština pak napadati na druge, a ne doći sami braniti ono, što se misli da treba obrane.

U ostalom, kao što smo već zadnji put izjavili, kažemo i danas, da niti u krugovima naših narodnih ljudi niti medju članovima Narodne radničke organizacije ne ima nikakvih protivnika škole čč. sestara iz Djakova, već se mi svi veselimo svakoj hrvatskoj školi u Puli.

A što se tiče zlobne opaske dopisnika „Puč. Prij." da je „Naša Sloga" donela poziv veleč. popa Janka za školu čč. sestara kao oglas na četvrtoj strani izjavljamo

ovo: g. pop Janko je donio osobno u naše uredničtvo rečeni poziv i zahtjevao, da bude uvršten kao oglas na dva stupca uz plaću. Mi smo ga tako uvrstili, dok je uprava odredila da bude uvršten badava. Što je meteur smjestio poziv na četvrtu stranicu, bilo je s tehničkog razloga, pošto onakav dvostupčani oglas nije mogao biti drugdje smješten. Kasnije je sam urednik bez ikakvog poticaja naredio, da se poziv preudesi u jedan stupac i smjesti medju domaće vieti. Dopisnik dakle morao je sam dobro znati historiju uvrštenja tog poziva kao oglas, dok mi u obće ni danas ne znamo, zašto je veleč. Janko zahtjevao, da se poziv kao oglas uvrsti. I po tome neka sude svi pravi i nepristrani o istinoljubliju i nakani dopisnika, kako bi htjeo jačati i pomagati naš narodni položaj i napredak u ovom gradu.

A kažemo i to: neka bude prokleti od Boga i od ljudi svaki onaj, koji dolazi u naše narodne redove sa svrhom, da sije razdor i neslogu te gradi na mržnji braće medju sobom!

Dr. Agostini osudjen. Glasoviti liečnik ambulance od mornarice dr. Srečko Agostini sa titulušom od pet tiskanih redaka, poznat kao vrstan operateur Hrvata sa konopcem i usijanim gvožđjem, bio je u utorak 30. pr. mj. od kot. suda u Puli odsudjen na 120 K globe ili četiri dana zatvora radi uvrede poštenja nanešene na otvorenoj dopisnici odbornicima bolestničke blagajne mornarice gg. Štahanu i Markonu.

Valjda je tu uvriedu nanio na večer u žaru svjetiljki kad je njegov cieli stan bio raskošno razsvietljen čak do 3 sata u jutro, a ne o podne „kad sunce žari pasjom vrućinom"!

Šef puljske policije dr. Mlekuš pred sudom. Jučer po podne počelo se odigravati valjda posljednje prikazivanje dra. Mlekuša u Puli, a to pred sudom. Jučer se naime proti dru. Josipu Mlekušu, šefu c. k. državne policije u Puli, obdržavala pred c. k. sudom kaznena rasprava na tužbu g. Petra Čerleka radi toga, što je prigodom glasovite afere Schmutz i Nicolich, koju je dr. Mlekuš htio razviti do uhodarstva i veleizdaje a na koncu se izlegla prosta kradja, upleo u tu aferu i g. Petra Čerleka, odvjetničkog kandidata kod dra. Laginje i proveo premetačinu u njegovom stanu kao i u njegovoj sobi odvjetničke pisarne; nadalje time, da je jednom informacijom u jednoj častnoj aferi g. Čerleka prouzročio, te je bila uskraćena viteška zadovoljština g. Čerleku. Rasprava je počela u 4 s. po podne i trajala do 7 s. večer. Rasprava je odgodjena, pošto je zastupnik Čerleka dr. Mangiarello predložio da se pozove na raspravu par svjedoka i glavno da se rieši uredovne tajne, koja veže podpukovnika Pischely kao predsjednika odbora častnog suda u Puli, a koje tajne ga može riešiti jedino zborno zapovjedničtvo u Gracu. Podpukovnik Pischely je važan svjedok, predložen od dra. Mlekuša, jer je taj svjedok u svojstvu predsjednika častnog suda u Puli, došao pitati informacije u dra. Mlekuša, u koliko je upleten i osumnjičen g. Čerlek u aferu Schmutz tim više što mu je sa strane policije provedena kućna premetačina. Informacije je pak podpukovnik Pischely tražio za to, što je protivnik Čerlekov uskratio mu dati viteško zadovoljštinu radi osumnjičenja u aferi Schmutz i prizvao se kao kadet u pričuvi na vojnički častni sud, koji je na temelju informacija sa strane podpukovnika Pischely a u dra. Mlekuša naredio, da se viteška afera Čerleka odgodi do konačnog riešenja afere Schmutz i dr. Pošto pak podpukovnik Pischely na jučerašnjoj raspravi nije radi uredovne tajne htio dati pozitivnih odgovora, bilo je nužno zatražiti u zbornog zapovjedničtva, da ga rieši uredovne tajne, radi koje osobe je došao pitati informacije u dra. Mlekuša i u koju svrhu. Opazismo da se i obtuženik dr. Mlekuš na raspravi zavio u uredovnu tajnu, pak bi bilo uputno, da se i on do ponovne rasprave rieši te uredovne tajne, koja, čini se, izgleda dosta komodna.

Porečko-puljski biskup. U nedjelju 5. t. mj. biti će u crkvi sv. Justa posvećen novi porečko-puljski biskup dr. Tripo Pederzolli. Posvetu će obaviti knez biskup goričći metropolit dr. Sedej uz asistenciju biskupa dra Karlina iz Trsta, dra Jeglića iz Ljubljane i dra Mahnića iz Krka.

Novi biskup će se preseliti u Poreč tek u mjesecu novembru, pošto nije još sasma uredjena biskupska palača, koja se popravlja.

Skupština državnih uslužbenika. U nedjelju 28. septembra t. g. obdržavali su državni uslužbenici ove pole monarhije u svim većim gradovima prosvjedne skupštine radi zavlačenja službene pragmatike i tim spojenog poboljšanja njihovog materijalnog položaja. Ti prosvjedi opravdani su osobito za državne činovnike nižih razreda a poglavito pak za sve podčinovnike i uslužbenike svih kategorija.

Takovu skupštinu obdržavati su državni uslužbenici i u Puli, koja je bila vrlo brojno posjećena od uslužbenika svih državnih ureda u Puli. Na tu skupštinu bili su pozvani i državni zastupnici dr. Laginja i dr. Rizzi, koji je posliednji bio obećao doći i pred skupštinu iznieti svoja priobćenja, te se na njega i čekalo 10 časova. Dr. Laginja, odsutan već više vremena iz Pule, pozdravio je brzojavno iz Spljeta skupštinu, obećajuć svoju podporu opravdanim zahtjevima državnih uslužbenika.

Kad uvidješe, da dr. Rizzi ne dolazi, skupština se konstituirala, izabravši predsjednikom financ. savjet. Birimišu, podpredsjednikom prof. Bekara, te odbornicima Tomich-a i Fabianića. Predsjednik pozdravi skupštinu njemačkim, talijanskim i hrvatskim jezikom, zahvaliv prisutnima na brojnom odazivu, pozdravija prisutne izaslanike iz Ljubljane, Pazina, Rovinja i Malog Lošinja, te sve mjestne novine, koje su se odazvale pozivu na ovu skupštinu. Na to je dao rieč glavnom govorniku poštan. asistentu Škodi, koji je u obširnom izvještaju prikazao historijat službovne pragmatike, naglasiv, kako vlada i parlament već pet godina vuku državne činovnike za nos. Taj izvještaj bio je na više mjesta popraćen živim odobravanjem odnosno ogorčenjem prema vladi i zastupnicima. Zaključio je izvještaj, da će činovnici postići svoje opravdane zahtjeve jedino u potpunoj slogi i jedinstvu svih pod geslom: jedan za sve i svi za jednoga.

Iza njega izjavili su se solidarnim sa izvještajem činovnici i podčinovnici pojedinih ureda, od kojih je por. oficijal Bončina osobito drastično prikazao poštupak vlade i parlamenta.

Na to je uz živo odobravanje jednoglasno prihvaćena rezolucija, koju je prof. Bekar pročitao u njemačkom, talijanskom i hrvatskom jeziku, te glasi:

Državni uslužbenici izjavljuju, da neće podnipošto dulje trpiti zavlačenje službene pragmatike i s njome u savezu stojeća pitanja.

Zahtjevaju bezodvlačno razjašnjenje položaja neposredno iza sastanka carevinskog vieća ostvarenjem njihovih zahtjeva, te čine odgovornim vladu i parlament za sve posljedice, koje bi mogle nastati zavlačenjem iza toga roka.

Iza toga je predsjednik zaključio skupštinu, pozvav prisutne, da viknu trokratni „Hoch" Nj. Veličanstvu caru i kralju, čemu su se skupštinari stojećke odazvali.

Sastanak u Čitaonici. Kako smo već javili, odbor Čitaonice u Puli poziviše u subotu 4. t. m. za 9 s. u večer svoje članove na pogovor radi odredjenja rada u nastajnoj zimskoj sezoni. Pošto je odboru stalo, da u odluci glede daljnjeg rada i zabavnih priredaba sudjeluju svi članovi, to ih ovime pozivlje, da dodju na taj sastanak u što većem broju.

Zabava u Vinkuranu u korist Družbe. Kako javismo u prošlom broju, priredjuju u nedjelju 5. t. m. rodoljubni Vinkuranci zabavu u vrtu Družbine škole u Vinkuranu. Zabava sastojat će iz koncerta s predstavom, šaljivom poštom, tombolom i dr. a iza koncerta ples. Tekom koncerta koncertirat će sokolska fanfara iz Pule i tamburaški zbor iz Premanture. Čist prihod zabave odredjen je u korist Družbe sv. C. i M. U slučaju nepovoljnoga vremena odgadja se zabava na 8 dana kasnije.

Ulazne ciene: muški 40 para, ženske 20 para, a djeca i vojnici plaćaju polovicu. Početak zaĉave u 3 s. po p. Obzirom na plemenitu svrhu te zabave preplatnine i dobrovoljni prinosi primaju se sa zahvalnošću.

Pouzdano očekujemo, da će na ovu liepu i rodoljubnu zabavu naših čestitih Vinkuranaca pohrliti iz Pule i obližnjih mjesta veliki broj našega naroda, da tako izkažemo rodoljubnim Vinkurancima naše priznanje za to pohvalno narodno djelo i svojim velikim prisustvom pobudimo u njima daljni poriv za narodni rad i ujedno time doprinesemo svoj obol u korist plemenite svrhe, kojoj je ta zabava namienjena.

Mjesto namjenika državnog odvjetnika raspisano je kod okružnog suda u Rovinju. Molbe za to mjesto imaju se predložiti sa potrebitim prilozima propisanim putem do 18. oktobra 1913. c. k. državnom nadodvjetničtvu u Trstu te dokazati podpuno poznavanje zemaljskih jezika.

Nova podružnica „Družbe sv. C. i M." za Istru. C. k. namjestničtvo u Trstu uzelo je do znanja pravila novoustrojene podružnice „Družbe sv. C. i M." za Istru sa sjedištem u Premanturi u občini Pula.

Za Družbu. Iz Krnice pimili smo za Družbu K 9·—, koje darovaše: A. S., K 2; po 1 K: Josip Skabić pok. Vasmoslava, Mandušić Ivan od Martina, Miho Divšić, Josip Divšić, Antun Buršić, I. M. i J. K.

Lošinjski kotar

Otok Cres. (Kanalizacija Vranskog jezera.) Podlistak „Naše Sloge" i brošurica pod gornjim naslovom od g. J. Pavačića — rek bi — nije ostao glas vapijućega u pustinji. Ovo je pitanje pobudilo i kod viših krugova veliku pažnju. Naš kotarski poglavar g. Mosettig osobito se trsi da ostvari ovu krasnu ideju. Veseli nas pak i to, da su se i u Beču počeli za to zanimati, te su ovih dana u tu svrhu poslali ovamo nadinžinira g. Petriča.

Preporučamo zastupnicima na carevinskom vieću gg. Spinčiću i Rizziu, da se i oni za ovu toli važnu stvar zauzmu. Kanalizacija Vranskog jezera je za otočane Cresa i Lošinja životno pitanje.

Pazinski kotar

Iz Pazina. (Nešto o odnošajima na pazin. pošti.) Bilo je već govora u ovom listu o odnošajima na pazin. pošti, ali pošto se prilike nijesu ništa na bolje okrenule, nego su ostale stare ili dapače moguće i pogoršale, to smo prisiljeni, da nešto opet iznesemo na ravnanje i uvaženje onima, kojih se to tiče.

Poznato je, da naši Talijani drže ovu poštu zaposjednutu sa svojim ljudima, kao da je to nekakav njihov isključivi posjed premda je s druge strane vrlo dobro poznato svima, da dotični činovnici ne poznaju hrvatskoga jezika akoprem opće skoro isključivo sa našim narodom. Ali da su se uzdržavali u službi na ovoj pošti i bez poznavanja hrvatskoga jezika, krivi su dobrim dijelom i sami naši ljudi. Najbolji dokaz za to nek nam služi ova činjenica, da se je jedan izmedju sadašnjih činovnika izrazio po više puta, da njemu ne treba poznavati hrvat. jezika, jer da i tako hrvat. inteligencija s njim talijanski govori, a sa seljakom, da se već lako prodje! Jest, ovaj činovnik je krasno istaknuo onu vrlo slabu stranu naše nekoje gospode u Pazinu, premda bi nekoji morali prednjačiti, jer se nekoji nalaze n. pr. u odvjetničkom, profesorskom staležu!

Za kratko vrijeme biti će namještenje novog seoskog listonoše za pazinsko polje, a kako se čuje opredijeljen je opet jedan talijanaš, da služi naš narod!

Sada privremeno upravlja poštom brat ravnatelja pošta Pattaya, koji želi postati upraviteljem iste, ali ovaj ne može biti imenovan radi nepoznavanja hrv. jezika a i drugih stvari. Nu kad ga ne mogu imenovati za stalnoga, to će ga ondà pustiti u privremenom stanju!

To se dogadja ondje, gdje živi skoro isključivo naš narod! A kako je već spomenuto krivi su tome dosta i naši ljudi, i to u prvom redu oni, koji su za to pozvani da na to paze i da poduzimaju shodne korake. Poželjno bi bilo, da se u buduće ti naši ljudi ne služe previše talijanskim jezikom u uredima, gdje nebi to smjeli činiti pod nijednim uvjetom. Ako ne bude pomoglo ni ovo, bit ćemo drugi put malo otvoreniji prema nekojim osobama jer kako se kaže — na dva stolca je istodobno ne moguće sjediti!

Iz Tinjana. (Poštanske neprilike.) U Tinjanu imali smo dugo godina poštaricom ovdje rodjenu gdjicu Depiera. Što se službe tiče, njoj nije bilo prigovora. Ona sama, premda rodjena Talijanka, govorila je sa našim narodom hrvatski, a bila je uz to vrlo uslužna svim strankama, kad bi se ju bilo zašto umolilo, a primala bi stranke i u izvanuredovno vrieme, znajuć da ima pojedinac i po cieli sat hoda prije no do pošte stigne.

Buduć se već oko tri godine na tome radi, da se kod nas uspostavi brzojav i telefon, a pošto se valjda ona pod stare dane time nije htjela baviti, pitala je zaslužnu ...irovinu, za što joj je naravski i udovoljeno.

Iza upokojenja spomenute gdjice Depiera mislili smo opet zadobiti osobu, koja će obavljati svoju službu na zadovoljstvo ovog puka, koja će poznavati jezike, te se barem u narodnom pogledu nepristranom pokazati. Dobili smo pošticu u osobi neke gospodje Rebula. Ime joj je slovensko, a ostalog nema ništa na sebi slovenskoga, premda u ovoj občini i u ovom poštanskom okružju živi preko 95 po sto ljudi, koji se samo hrvatskim jezikom služe. No sa svim tim sadašnja poštarica i ako ju nagovoriš hrvatski, pita i napred u talijanskom jeziku, što se želi itd.

Glede službe same ona upravo drakonski postupa, te neće ni da razgovara sa strankom, koja je par minuta došla prije ili iza uredovnih sati, premda kako je spomenuto, nekoje stranke rabe i po čitav sat dok do pošte dodju. Ona bi pako morala znati, da seljak ne može sebi nabaviti kronometra, a može se dogoditi i to, da njezin sat zaostane ili preteče, te bi joj moralo biti poznato, da se strogo uredovnih satova mogu držati uredi po gradovima, gdje su ljudi okupljeni, a ne po selima, koja su i po jedan sat razstrkana jedno od drugog.

Dieljenje pisama je također u podpunom neredu, tako da po koje pismo putuje od Iruda do Pilata, dok pravom naslovniku u ruke dodje. Koliko se može od toga imati i štete, a da nitko za nju ne odgovara.

Što se svih tih navoda tiče, nek se izvoli slavno ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu za povedenim izvidima samo osvjedočiti. Na to se tuže svi, bez obzira narodnosti.

Imali bismo još kojošta navesti, ali nećemo za sada, pošto nam nije nakana naškoditi gdji Rebula (a i onoj dvojici, koji su krivi, da je ona još ovdje), već nam

je samo namjera, da ove navedene stvari na bolje krenu.

Zato preporučamo slavnom ravnateljstvu pošta u Trstu, koje je u zadnje dvije godine sa uspostavljenjem brzojava i telefona napredovalo u toliko, da nam je sa nadpisom „Poštanski, brzojavni i telefonski ured“ izvjesilo tablu, da dade odmah i radnje provesti, a ne samo tablu izvjesiti, te da nam pošalje upravljati ovdješnjom poštom osobu, koja će poznati jezik i prilike ovoga naroda, te neka ne dopušta, da sve naše dozivanje uspostavljanja reda bude samo „glas vapijućega u pustinji“, premda se Tinjan ne nalazi u „Sahari“.

Voloski kotar

Iz Lovrana nam pišu: Kad je dne 12. pr. mj. stigao presv. g. biskup dr. A. Karlin, bio je, medju drugim, pozdravljen od hrv. djece, koju je predvodila naša zaslužna učiteljica gdjica Ivanka pl. Sajević. Dražestna djevojčica Marija pl. Persich izrekla je liepi pozdravni govor, te poslie toga predala presv. g. biskupu krasnu kitu cvijeća sa trobojnim vrpcama.

Netko se je usudio odstraniti sa kite cvieća trobojne vrpce . . . Kako to? Kako je on mogao u obće taknuti kitu cvijeća presv. g. biskupa bez njegove dozvole i bez njegova znanja?

Presv. g. biskup je drage volje slušao pozdrav u jeziku lovranske plovanije i rado primio iz nježnih ručica cvieće s vrpcama u bojama naroda, koji govori takav jezik. A zašto ne bi ono, što je ugodno presv. g. biskupu, bilo pravo i nekomu drugomu, koji je dužan, da se presv. g. biskupu klanja?

Ako se tkogod ne osjeća dobro u Lovranskoj plovaniji, neka si traži drugu, u kojoj nema našega naroda, našega jezika i naših boja — i gdje se manje pazi na etiketu.

Samo talijanski poštanski žig (pečat) ima c. k. poštanski ured u Opatiji t. j. „Abbazia“ i u Voloskom „Volosca“, te pitamo ponovno tamošnju občinu i mnogobrojne rodoljube, kako mogu tu nepravdu trpjeti? Toliko podsjećamo pozvanike za zadnji put i čekat ćemo samo do konca godine hoće-li popraviti tu sramotu! Ako ne, tad će čuti bez obzira svi što ih ide.

K gradnji željeznice Opatija-Učka. Ministarstvo željeznica dalo je dozvolu za gradnju uzkotračne zubne željeznice iz Opatije preko Veprinca na Učku občinam Volosko-Opatija i Veprinac. Odnosni nacrti nalaze se u občinskom uredu u Veprincu na uvid do 29. oktobra. Prigovore proti osnovi i proti odkupu zemljišta valja predložiti c. kr. kotarskom poglavarstvu u Voloskom.

Talijansko mjerilo. Glasilo zemaljskog odbora u Poreču, ne može nam oprostiti grieha, što smo ga počinili na talijanstvu Istre time, da smo nazvali nekog Candussia, koji bi htio otvoriti u Opatiji treću ljekarnu, tudjincem. I jest taj neznani gospodin tudjincem za one strane i za onaj kotar, gdje bi htio omastiti bradu a da ne pozna ni naroda ni njegovog jezika. Što bi kazali porečki Jusari kad bi, recimo, htjeo koji naš ljekarnik otvoriti ljekarnu u Poreču, Rovinju, Vodnjanu, Piranu itd? Skočili bi od jada i bieса iz kože i digli bi proti njemu i nebo i pakao. Ta komu nije poznato, da su primjerice svi naši rodoljubi, koji dolaze iz Liburnije, kvarnerskih otoka itd. za talijansku gospodu iz srednje i zapadne Istre sve sami tudjinci, doseljenici itd.? Dapače iz istoga kotara su naši ljudi talijanaškim fanaticima tudjinci, ako ne trube u njihov rog, premda govore talijanski, poznavaju narod i njegove težnje. A mi da primamo ljubeznivo i da postupamo susretljivo sa svakim talijanaškim dotepencem, koji nas mrzi i prezire iz dna duše i koji ne pozna ni nas ni naš jezik. A jok! Prošla su vremena, kad se je kamen uzvraćao hlebom te smo hvala Bogu i mi progledali i upoznali prijatelje i dušmane.

Talijanaških ljekarnika imade u Liburniji kud i kamo previše i zato je svela dužnost naših občina, društava i pojedinaca da upotrebe sva sredstva proti novoj provali talijanskih ljekara. G. Candussio biti će „autentico istriano di Parenzo“ ali on je ujedno i „autentico italiano di Parenzo“ pak neka traži medju Talijanima kruha i zasluzbe. Mi ne trebamo u Liburniji više agenata i eksponenta talijanskog političkog društva za Istru.

Porečki kotar

Fuškulin kod Poreča. Dne 15. t. mj. sproveli smo do hladnog groba neprežaljenog Matu Jurkovića pok. Šime, koji je u nedjelju na 14. p. mj. podlegno smrtnom udarcu, zadanu mu od svog Sočala radi neznatne stvari.

Gubitkom spomenutog našeg rodoljuba izgubili smo vrstnu silu u borbi za naša prava u Porestini. Pokojnik bio je potomak čestite obitelji Jurkovića, koji su od davne davnine poznati kao vrstni gospodari i čelični rodoljubi.

Isti je bio od više godina občinskim zastupnikom u občini u Poreču, pa je tamo neustrašivo branio prava svog naroda i korio talijansku gospodu zbog njihove nepravednosti prama nama, premda je bio osamljen, jer ostali koji zastupaju izvanjske porezne občine, militavci su i strašivice, pa da se ne zamjere visokoj gospodi, znali bi se povući i uzteguti kad se radilo o našoj koži, pa nisu znali otvoriti svoja usta, premda čuju i vide što se sve anuje i radi protiv nama.

Prigodom njegove nagle smrti čitav Poreč se razveselio čim se pronielo viest o njegovoj smrti. Dočim se svaki pošten čovjek zgraža nad takvim činima, porečanska se gospoda iztakla u svojoj mržnji protiv nama time, što su ubojicu slavili kao junaka, pa mu slali hrane u tamnicu, a obitelj obdarili ne malom svotom novaca, što su ju medjuse sakupili. To je najveća sramota za narod, koji toliko iztiče svoju tobožnju kulturu. Da je bio pokojnik obljubljen od našega naroda očito se to vidilo pri sprovodu, kome je prisustvovalo mnoštvo našega naroda iz sve okolice Poreča.

Da je bio pokojnik pravi rodoljub, premda se nije toliko javno isticao, jer skrbán za obitelj i uvjek zaposlen, dokazuje nam njegova oporuka, u kojoj odredjuje, da kad bi izumrli muški članovi njegove obitelji, sav njegov imutak ide Družbi sv. C. i M. za Istru.

Nek se Porečani, naši zakleti neprijatelji vesele, ali će njihovo veselje biti kratkotrajno, ima bo još na porestini sivih sokolova, koji će zamieniti našeg pok. Jurkovića.

Našim ljudem pak na porestini nek taj slučaj bude za opomenu i pobudu, da se osvieste i slože u bratsko kolo proti zajedničkom i zakletom našem neprijatelju i da ne nasjedaju na njihove medene rieči.

Tebi pak, dragi Mate, nek bude lahka domaća gruda, koju si toli žarko ljubio.

Razne primorske viesti

Natječajni oglas. Na c. kr. visokoj školi za živinare u Beču ima se s 1. januara 1914. podieliti sedam državnih štipendija po šesto (600) K na godinu, koji su namienjeni za slušatelje četirigodišnjeg tečaja na toj školi, a koje će podieliti c. kr. ministarstvo za nastavu i bogoštovje sporazumno sa c. kr. poljodjelskim ministarstvom.

Molitelji neka ulože svoje molbe na rektorat c. i kr. visoke škole za živinarstvo u Beču najkasnije do 31. oktobra 1913. priloživši jim kratni list, svjedočbu austrijskoga državljanstva, svjedočbu o cjepljenju boginja, siromašni list, svjedočbu zrelosti za pohadjanje visokih škola.

Nove banknote od 20 kruna. Kako smo već javili dne 28. rujna 1913. počela je Austro-ugarska banka sa izdavanjem banknota po 20 kruna sa datumom od 2. siečnja 1913. u svojim glavnim zavodima u Beču i Budimpešti kao i u svim podružnicama.

Banknote po 20 kruna što se sada u prometu nalaze sa datumom od 2. siečnja 1907. bit će 2. siečnja 1914. opozvane i povučene iz prometa.

Bankovne note po 20 kruna što se sada u prometu nalaze sa datumom od 2. siečnja 1907. primat će se u glavnim zavodima kao i u podružnicama Austro-ugarske banke do 31. prosinca 1915. u ime plaćeta ili na izmjenu tako, da je 31. prosinca 1915. zadnji rok za povučenje tih bankovnih nota.

Počevši od tog vremena će zavodi Austo-ugarske banke primat opozvane banknote samo na izmjenu do 31. dec. 1921.

Poslije 31. prosinca 1921. Austro-ugarska banka nije više obvezana ni otkupljivati ni izmjenjivati banknote po 20 kruna sa datumom od 2. siečnja 1907., dakle poslje tog dana propadaju sasvim.

Nove banke su 150 mm. široke a 90 mm. visoke. Preko čitavog svog objema imadu vodeni tisak sa oznakom rimskoga broja 20 (XX.) Bojom su obe strane različite, a previladava plavkasto-crvena boja. Na jednoj strani samo magjarski tekst na drugoj je vriednost banke označena u osam jezika austrijskih naroda.

Iz Narodne zajednice za Istru. Prigodom proslave ovogodišnjeg narodnog blagdana poslao je Centralni Odbor N. Z. z. I. na mnoge pojedince i na razna društva po Istri sabirni arak za sabiranje prinosa za Družbu. Mnogi su od tih vratili taj sabirni arak i priposlali sabirni novac bilo Družbi bilo Narodnoj Zajednici. No imade njih oko 60 koji toga do sada ne učiniše. C. O. N. Z. z. I. moli ih i ovim putem da to učine što prije.

Sabrano za Družbu u Borutu. C. O. N. Z z. I. primio je bio od gg. N. Srdoča i č. o. K. Ferlina iz Boruta iznos od K 15·26, što su ga oni sakupili za našu Družbu prigodom proslave narodnog blagdana i to pod geslom: „za vjeru i domovinu“. Živjeli darovatelji! Naprijed za Družbu! (Ovu viest bio je prema naročitoj želji gg. sabirača poslao dne 29. VIII 1913. C. O. N. Z. z. I. uredništvu „Pučkog Prijatelja“ u Pazin s molbom, da bi je objelodanio, ali toga do danas nije uredništvo učinilo).

Glavna godišnja skupština djačkog pripomoćnog društva u Voloskom Opatiji obdržavat će se u subotu dne 11. oktobra u 6 sati poslije podne u risaoni komunalne male realne gimnazije u Opatiji.

Novi zemaljski poglavar za Gorišku. Nj. Vel. car i kralj imenovalo je za zemaljskog kapetana Goričko-Gradiške držav. i zemalj. zastupnika prepozita dra. Faiduti, od talijanske krišć.-social. stranke, a za podkapetana odvjet. dra. Franko, od slovenske samosalne stranke.

Rasprava proti Dojčiću. Kako smo svojedobno javili, pucao je na 18. agusta o. g. mladić Dojčić u Zagrebu u stolnoj crkvi na kr. komesara u Hrvatskoj baruna Skerlecza. Kako je znano, barun Skerlecz bio je lahko ranjen u ruku, te je sada već sasma ozdravio.

Radi toga obdržavala se prošlog četvrtka proti Dojčiću u Zagrebu rasprava, te je bio odsudjen na 16 godina teške tamnice radi pokušajnog umorstva i uvriede Veličanstva, počinjeno u Americi.

Dojčić je radi prestroge odsude uložio priziv i ništovnu žaobu, dok se državni odvjetnik zadovoljio sa odsudom?

Štipendije iz zaklade Pobar. Zemaljski odbor u Poreču razpisuje natječaj na dvie štipendije iz zaklade pok. župnika Frana Pobar, svaka od 400 K godišnjih. Pravo na te štipendije imadu u prvom redu potomci roditelja zakladatelja koji polaze javne škole ili više ili srednje zavode i onim jednako; u drugom redu imaju pravo djaci istih škola, koji mogu dokazati da su u srodstvu ili rodbinstvu s prednjacima roditelja zakladatelja.

Molbe valjano podkriepljene valja poslati zemaljskom odboru u Poreču najdalje do 15. oktobra o. g.

Zadavili se u čabru. Prošloga čedna mastili su grozdje u konobi biskupskog konvikta (Istituto Grisoni) u Kopru radnici Busan i Deponte. U niskoj konobi, u kojoj je već kuhalo ili vrielo više bačava mošta, bijaše tolike kiseline, da su obojica pali u čabru u nesviest i tu ih našli sliedećeg jutra mrtve na dnu.

Popunitbeni izbor za istarski sabor. C. k. namjestništvo u Trstu uriče popunitbeni izbor za gradove Vodnjan, Pazin i Buzet, koje je ostalo izpražnjeno smrću zastupnika Dr. Cleve. Izbor će se obaviti dne 16. novembra.

Glasilo zemaljskog odbora u Poreču izrazuje svoje zadovoljstvo, što je vlada napokon razpisala taj izbor jer da su njoj već neki zloguki slavenski krugovi šaptali neka obustavi zemaljsku autonomiju, što je ovim izborom obezkriepljeno! Vidi se, da na gospodske moždane u Poreču joste djeluje prošla ljetna sparina, a toliko im je srcu prirasla autonomija Istre — radi korita i vlastitog žepa!

„Splošna hranilnica“ u Trstu, koja je osnovana po načelima štedioničkoga regulativa od dne 2. septembra 1844., počinje poslovati sa 1. oktobra o. g. „Splošna Hranilnica“ u Trstu je jedini slovenski zavod u Primorju, koji imade pravo primati uloge, za koje se zahtjeva pupilarna sigurnost.

Uredovne prostorije nalaze se u ulici Torre Bianca br. 41. Uložci će se ukamačivati po 4%.

Franina i Jurina

Jur. A kede si Frane već toliko vrijeme? Svuda te jišćen, da ti neć lijepoga povejen.

Fr. Oho! Jopet čegod od nerezinske muzike.

Jur. Baš si Franino pogodil. Za 18. avgusta su ti muzikanti počastili onomastik našega kraja, ma . . . .

Fr. Ma će ma . . . .

Jur. Ma . . . . . scuam me je nanke povedat.

Fr. Nu povej mi, kada si me jiskal.

Jur. Skužuaj Frane, če ti se pari, ča su najprija zasvirili?

Fr. Če me pak vero Jurino tratuaš danas za buzda, če bi drugo svirili, ako ne ino našega kraja.

Jur. Viš kume Frane, da si se provaril. Pruavi Austrijanci bi to sakako udolali, ma nerezinski komandant Eliuš i njihov meštar misleli su uonu večer, da su niegde vav Čoze ali vav Tripoli, da su najprija zarovli: „Nella patria del roscetti . . . .“ a pokle ino od krajà.

Fr. Koga vraga mi to govoriš Jurino?

Jur. Pruavu jistinu.

Fr. Ma će vero se more vav Nerezinah tako očito demostrirat.

Jur. Sen ti već rekal Franino, da je vav Nerezinah sve slobodno, a pak sen čul, da je komandant Eliuš rekal, da su uon, kapitan i logotenent svejedno.

Fr. Donke vero je Eliuš vela glava.

Steckenpferd-Lilienmilch-Seife

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe jest jedini sapun koji čuva kožu od sunčanih pjega i uzdrieje lepu, mekanu i nježnu put, što se na dnevno dolazećim zahvalama može nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim lekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Iste se preporuča Bergmannova Liljeovarena „Kamera“ kao čvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Ciena u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Raspis natječaja.

Raspisuje se natječaj na mjesto općinskog liječnika za mjestnu općinu Punat sa sjelom u Punta.

Godišnja plaća je K 3000, te će liječnik dobivati stan u naravi.

Za liječenje bolestnika bira takse, fiksirane u §§. 10 i 31 organičnog pravilnika.

Za liječenje bolestnika izvan okružja, od 2 km. od sjedišta pripada liječniku pristojba od 54 fil. po km. (tour-retour) u ime putovnog troška na nekolnim putevima, a na kolnim 40 fil. po km.

Zahtijeva se: usposobljenje u sveukupnom liječništvu, austrijsko državljanstvo i poznavanje hrvatskog jezika.

Liječnik će držati lijekarnički ormar, ako mu to dozvoli politička oblast.

Čim općinski liječnik postigne definitivnost imade pravo na mirovinske doznake za sebe, udovicu i siročad polag zakona od 12/VIII. 1907. br. 42 l. p. z.

Drugi uvjeti razvidni su u organičkom pravilniku u ovom uredu. Molbe u redu opremljene prima potpisano do 30 studenoga 1913.

Nastup je službe prama dogovoru, a najkasnije 1. veljače 1914.

Glavarstvo općine
PUNAT, dne 29. rujna 1913.
Načelnik: N. Orlić.

PEKARNA
LJUDEVIT DEKLEVA
via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano 14.
Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.
Direktna poslužba u dom i u javne lokale.
Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.
Poslužba brza i točna.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo, Punat.
Plovitbeni red počam od 1. IV. 1913 do opoziva.
Redovite pruge po Kvarneru.
Punat-Krk-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.
Baška-Punat-Rieka, svake srieđe, petka i nedjelje tamo, četvrtka, subote i utorka natrag.
Rieka-Opatija-Lovran-Rab svake nedjelje i petka isti dan tamo i natrag.
Rieka-Opatija-Lovran-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin svake subote tamo i natrag.
Rieka-Opatija-Beli-Merag-Krk Punat Baška-Lopar-Ra-Lošinjveli-Lošinjmali-luka Sv. Martin-Nerezine svake srieđe tamo, četvrtak natrag.
Rieka-Crikvenica-Baška-Rab-Lošnjmali-luka Sv. Martin-Lošinjveli-Novalja svakog ponedjeljka tamo, utorka natrag.
Vrbnik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica svaki dan tamo i natrag, svakog utorka produljenje do Rieke.
Glavna odpravničtva:
na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na vlastitom kiosku na gatu.

Na obročno isplaćivanje
Cijene bez utakmice!
Upravo prispjele za dojduću jesensku i zimsku sezonu:
Odijela za gospodu
najnovije vrsti, engleska i bečka moda.
Ogrtači za gospodje
ukusni i vrlo elegantni.
Tkanine za gospodje
zadnja novost u bogatom izboru.
Rubenina za gospodje
od najjednostavnije do najfinije.
Pokrivala za postelju i stol, - Posteljina i stolno rublje -
u velikom izboru i u raznim cienama.
Sagovi za salon stol i pod
Zavjese
iz sukna, baršuna, platna, čipaka i tula.
Stors, Befains, Bris-Bise
kao što i sve dotične stvari.
Baruch Rausch
ulica S. Felicita br. 4.
Dobro! Jeftino! Pravo!

Više kuća u Puli malih i velikih prodaju se odmah uz povoljne cijene. — Upiti neka se dostave na uredništvo lista.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u ejeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpošiljavaonica
R. Stermecki, Celje, br. 214.

- Jeftino češko -
PERJE
za krevete
5 kg. nove čihane K 9·60, bolje K 12·—
bielo pahuljice čihane „ 18·— „ „ 24·—
kao snieg bielo pahuljice čihane „ 30·— „ „ 36·—
Razašilje se franko pouzećem.
Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar, troškova.
BENEDIKT SACHSEL, Lobes. br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Motor na plin 3 HP.
prodaje se odmah.
Upitati u tiskari Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

Djelovi stroja
prodaju se pod staro željezo. Upiti neka se uprave na papirnicu Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

Veliko iznenadjenje!
U životu nikada više ovakove prilike!
700 kom. samo K 3·90.
Jedna liepa pozlaćena Anker-Ura sa lancem, dobro iduća uz 3 godišnje jamstvo, 1 svilena kravata za gospodu, 3 fina rubčića, 1 lijepi prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 ogrlica iz orient. bisera za gospodje, 1 par naušnica sa srebrenim kopčama i Simili briljantima, 1 lijepo žepno zrcalo, 1 kožnata novčarka, 1 par dugmeta za manšete, 1 elegantni Album za razglednice, najljepši razgled svieta, 3 šaljive stvari za staro i mlado, 20 dopisnih predmeta i 500 drugih predmeta u kući potrebnih. Sve skupa sa satom stoji samo K 3·90, dočim je ura sama toliko vriedna. Odpošilja se pouzećem ili za unapried poslati novac kroz
Bečku centralnu odpremnu kuću
P. Lust, Krakow.
P. S. Kod naručbe od dva zaboja prilaže se 1 prima engl. britva. Za neodgovarajuće novac natrag. Riziko isključen.

Najbolji češki izvori
S. Benisch
Jeftino perje za postelje!
1 kg sivo, dobro očihano 2 K; bolje 2·40 K; prva vrst polusvjetlo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, pahuljasto 5·10 K; 1 kg najfinije, kao snieg bielo, očihano 6·40 K, 8 K; 1 kg pahuljica, sivo 6 K, 7 K; biele fine 10 K; najfinije prsne pahuljice 12 K.
Kod naručbe od 5 kg franko.
Gotovi krevети iz gustog crvenog, plavog, bielog ili žutog nankinga, 1 pokrivač, 180 cm dug, 120 cm širok, sa 2 jastuka, svaki 80 cm dug, 60 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; polu pahuljice 20 K, pahuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. Perine 200 cm duge, 140 cm široke 13, 14·70, 17·80, 21 K. Jastuci 90 cm dugi, 70 široki 4·50, 5·20, 5·70 K. Podperine od liepo prutane tkanine 180 cm duge, 116 cm široke 12·80 i 14·80 K. — Razašilje se pouzećem počam od 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novac. — Cjenici badava i franko.
S. BENISCH, Dešenice, 762, Češka.

Za gnojenje u jeseni
Thomasovo Stern Marke **brašno**
jest najkoristnije i najcijenjenije umjetno gnojivo. Thomasovo brašno „Marka zvieżda“ proizvodi obilatu žetvu svih žitarica, vinograda, livada i pašnjaka. Radi velikog uspjeha što ga je u svim krajevima postiglo gnojenje s Thomasovim brašnom „Marka zvieżda“ ovo je gnojivo neobhodno potrebito za svako gospodarstvo.
Bez Thomasovog brašna nema velike žetve. Neka se zahtieva izričito Thomasovo brašno „Marka zvieżda“ i radi obaviesti za uporabu Thomasovog brašna ili kupnju itd. obratiti se na gospodu
Herman Tureck & Co.
Trst, via Sanità br. 8.
Treba se čuvati manjevriednije robe!

Ustanovljena 1891.
ISTARSKA POSUJILNICA u PULI
registrana zadruga na ograničeno jamčenje
Vlastita kuća (Narodni Dom)
Podružnica u Pazinu.
Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uložke, koje ukamaćuje uz
4½%
čisto bez ikakvog odbitka.
Ustanovljena 1891.

Splošna hranilnica u Trstu
osnovana po načelima štedioničkog rezultata od dne 2. septembra 1844., je počela poslovati
sa 1. oktobra 1914.
Uredovne prostorije se nalaze u ulici Torre Bianca br. 41. — Uredovni satovi od 9—12 i od 3—5 p. p.
Kamatna mjera za uložke 4 po sto.
„Splošna hranilnica“ u Trstu jedini je slovenski zavod u Primorju, koji imade pravo primati uloge, za koje se zahtieva **pupilarna sigurnost.**

Broj 41. Pula, u četvrtak dne 9. oktobra 1913. God. XLIV.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položajcom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacije«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godine ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utanjuje se u Pul.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli tako izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1, kamo nam se naslovljuju sva pismena i predplate

Odgovorni urednik Jerko J. Kahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu

Sastanci pouzdanika Političkoga Društva u Krku i u Cresu.

Dne 16. ovog mjeseca na 10 sati u jutro obdržavati će se sastanak pouzdanika Političkoga Društva za sudbeni kotar Krk u gradu Krku, a dne 17. na tri sata poslijepodne za sudbeni kotar Cres u gradu Cresu, te se ovime vruće preporuča svim pozvanicima, da nefaljeno dodju na ove sastanke.

Od zla na gorel

(Konac).

Rekosmo u zadnjem broju, da je u službenom Listu pod oglasom o imenovanju g. dr. K. Apollonio za predsjednika zem. kulturnog vieća za Istru podpisan ministar poljodjelstva Zenker. Samo imenovanje uzsliedilo je pako na sliedeći način:

Zemaljski odbor ili bolje rekuć, talijanski članovi tog odbora sa zemaljskim kapetanom, izabrali su izmedju sebe najradikalnijeg i najnepomirljivijeg člana za kandidata na predsjedničku stolicu istarskog kulturnog vieća. Svoj izbor priobćiše c. k. namjestničtvu u Trstu, odnosno poljodjelskom odsjeku (II.) toga namjestničtva. U ovom odsjeku vedre i oblače — kako je poznato referent, namjestnički savjetnik g. dr. Pipitz i desna mu ruka vladin savjetnik i nadzornik za poljodjelstvo g. Frühauf. Ova gospoda dolaze često u Poreč i poznaju dobro g. dr. Apolloni-a kao odlučnog i radikalnog Talijana, koji nije stalno s njima nikad nijedne netalijanske rieči progovorio. Poznaju ga i kao veleposjednika i znaju kako i mi, da za ono mjesto nije absolutno sposoban već s jednostavnog razloga, što nezna ni rieči jezika ogromne većine istarskih poljodjelaca. Nu reć bi, da im ovo nije smetalo nimalo, jer znaju, da se u Primorju i na visokih činovničkih stolicah prolazi dosta dobro i bez znanja jezika većine pučanstva i jer sude sami po sebi, da mogu i oni obnašati visoke časti i pune odgovornosti službe bez znanja hrvatskog ili slovenskog jezika. Čemu dakle zahtjevati znanje tog jezika od predsjednika kulturnog vieća za Istru, pa i bila većina poljodjelaca pokrajine slavenskog jezika?

Oni preporučiše bez dvojbe mirne duše carskom namjestniku g. dr. Apollonia za predsjednika zemaljskom kulturnom vieću u Istri. Nu nesmijemo biti nepravedni i svu krivnju baciti na onu dvojicu radi toga, što su preporučili ili savjetovali carskom namjestniku, da predloži dra Apolloni-a za ono važno mjesto. Njima pripada dio krivnje, ako i u koliko su kod tog imenovanja sudjelovali, nu mnogo veću odgovornost preuseo je na sebe radi tog imenovanja carski namjestnik. Carski namjestnik nije u Trstu ni od danas ni od jučer. On poznaje i mora da poznaje kod nas ne samo javne odnošaje, nego i sve odličnije osobe, koje kod tih odnošaja sudjeluju ili na nje uplivaju. Carski namjestnik dolazi vrlo često u doticaj i sa g. dr. Apolloni-em, bilo to u Poreču i Trstu, bilo drugdje. On mora da znade, da je po njemu predloženom kandidatu za predsjedničku stolicu zem. kulturnog vieća za Istru, dru Apolloni-u, hrvatski i slovenski jezik jednako poznat kao i turski ili kineski. Njemu je dobro poznato, da je kulturno vieće ustrojeno radi promicanja i pospješivanja poljodjelstva itd. u našoj pokrajini i da se poljodjelstvom u Istri bavi velika većina slavenskog stanovničtva zemlje. Uzprkos tomu predložio je za to mjesto čovjeka, kojemu je naš jezik posve tudji!

Predlog carskog namjestnika došao je u ruke ministru poljodjelstva preuzv. g. dr. Zenkeru. Ovaj je prihvatio predlog carskog namjestnika i predložio Njeg. Veličanstvu dra Apollonia na imenovanje za predsjednika zemaljskoga kulturnoga vieća za Istru.

Eto, tim načinom i tim službenim putem uslijedilo je imenovanje novog predsjednika kulturnog vieća za našu pokrajinu.

Od svih osoba, koje su kod tog imenovanja sudjelovale, nosi najmanju krivnju ministar poljodjelstva, premda je on mogao jednim potezom pera to imenovanje prepriečiti. Ministar poljodjelstva predložio je svjetloj kruni na podpis službeni spis u dobroj vjeri, da se je njemu predložilo od podredjene mu oblasti za ono mjesto muža u svakom obziru vriedna i sposobnoga. Inače si ne možemo protumačiti grubu pogrješku i tešku nepravdu, nanešenu našemu narodu upravo tim imenovanjem i baš od strane ministra poljodjelstva. Ovaj je naime ministar po rodu, uzgoju i čuvstvu, odličan član češkoga naroda t. j. onog naroda u austro-ugarskoj monarhiji, koji brani svoja prava bilo proti komu najodlučnije i koji ne trpi, da se imenuje u granicama kraljevine Češke u redu i to služi na čast sviestnomu i rodoljubnom češkom narodu.

Ali baš radi toga ne može se gornje imenovanje — u koliko je na isto morao uplivati ministar poljodjelstva — inače protumačiti, nego tim, da je bio ministar Zenker krivo obaviešten ili slabo informiran od podredjenih mu oblasti o pravom stanju stvari kod nas u Istri. On nebi bio stalno ne samo kao češki rodoljub, već i kao pravedan i pošten čovjek, nikada na to pristao, da bude na čelu jek, nikada na to pristao, da bude na čelu kulturnom vieću u Istri čovjek strastven i nepomirljiv, koji ne zna ni rieči jezika ogromne većine stanovničtva pokrajine i velike većine poljodjelaca, za koje ili radi kojih bijaše ustrojeno to vieće.

Ministra poljodjelstva treba svakako na vrieme upozoriti na pogrješku, koju je počinio i na nepravdu, koju je našemu narodu, krivo informiran, valjda nehotice nanio. Njegova će biti dužnost ne samo ta, da obračuna sa onima koji ga krivo obavjestiše, nego i ta, da drugi put bolje pripazi na izvještaje podredjenih si oblasti iz Istre i uobće iz Primorja. Naš se narod u Primorju bavi većinom poljodjelstvom i taj narod sačinjava većinu stanovničtva triju pokrajina. Taj narod je zaostao krivnjom autonomnih i car. oblasti u svim granama gospodarstva za velikim prosvietljenim narodima. Radi toga bije tešku borbu za svoj obstanak. On treba mudre poduke, bratskog savjeta, očinske pobude i tople ljubavi od onih, koji s njime upravljaju, koji su mu na čelu, koje mora da sluša i koje on sa svojim žuljevima plaća. Svega toga ne ima i ne može da ima od osoba, koje ga preziru i mrze — jer su mu tudje — jer ga ne razumiju! Takove sablazni moguće su samo kod nas!

Salus ex inimicis nostris.
(Spas od neprijatelja naših.)

Možda umjesnije od gornjeg napise, od spomenute latinske poslovice, mogla bi stati druga poslovica, a ta je: Perditio tua ex te Israel. Budemo li najme sliedili primjer žilavosti, radinosti, energije naših protivnika Talijana, primjer njihove zauzetnosti, gdje se stari natječu sa mladjima, tko će više uzraditi za crne njihove svrhe, tada ćemo mi u svetom našem djelovanju spasavanja domaće ove naše hrvatske grude zemlje od tudjinstva, moći učiniti čudesa i brzo povratiti našu lijepu Istru u pravu njezinu hrvatsku kolotečinu, hrvatski život, jer ovako dalje je zbilja odveć sramotno za sve nas.

Budemo li pako spavali, budemo li ljubili onaj kleti: dolce far niente, krijepost Napulitana, tada ćemo padati sve dublje i dublje, tada ćemo izgubiti u malo vremena i ono, što se je do sada teškom mukom spasilo od protivničkih ruku, tada nijesmo dostojni niti da živimo.

Zaludu nam je; vičimo mi koliko nam drago i proti vladi koja nam se uvijek maćuhom pokazala, i proti našim Talijanima, u kojima nema niti trunka smisla za pravednost, ipak jedan veliki dio krivnje nosimo mi svi skupa, ta zato mnogo puta mnogi i mnogi naši pozvani ljudi, da rade na narodnom polju, moraju reći: naš grieh...

Imena nećemo iznositi, jer bi to samo škodilo, te bi odveć velika bila to čitulja. Svi imademo nekoliko grijeha na duši, svi smo premalo do sada radili, a osobito premalo se žrtvovali.

Raditi na narodnom polju zvani su svi svijesni Hrvati. Svaki može, po svojem društvenom položaju, po ambijentu u kojem živi, sa duševnim i novčanim sredstvima, kojima raspolaže, da učini mnogo dobra za svoj narod. Neki može više a neki manje, već prama darovima kojima ga narav i božica sreće obdarila. Osobito treba u narodnoj borbi novčanih sredstava — ne zato, da se novcem štiri korupcija, kako to znade činiti talijanska liberalna stranka — nego da se novcem namiruje one beabrojne troškove, iziskuje jedan sistematičko vodjeni rad.

Lahko je Talijanima. Oni razbacuju novac na sve strane, dobivaju moralne potpore iz susjedne kraljevine, a štite ih i mogućnici iz Beča. S druge strane imade medju Talijanima više bogatih ljudi nego medju Hrvatima, imade mnogo baštinika starih takozvanih Talijana, koji su nemilo sisali krv našemu jadnomu kmetu, a danas njihova djeca se šepiru s tim tudjim novcem, skupljenim suzam i proklestvom našeg naroda. U mnogim našim mjestima narod je siromašan, gospodarski je zaostao jer je to bila uvijek želja naših i državnih i zem. oblasti, dobro znajući da se sa siromašnim čovjekom, kao i sa siromašnim narodom dade mnogo lakše postići željeni cilj.

Nego ipak Bogu hvala, i naš se je narod u ovo zadnje vrijeme u njekojim stranama prilično dignuo i materijalno obskrbio. Eto nam n. pr. naše Liburnije, u kojoj mi imademo dosta naših imućnih ljudi, koji su po savjesti dužni da većim novčanim sredstvima priteku narodnim institucijama u pomoć. Otkrivati sve golotinje naše nećemo, jer bi to odveć žalosno bilo, a protivnici naši bi se samo time okoristili.

Zaostali smo mnogo za Talijanima u materijalnim žrtvama. Evo n. pr. njihovo političko društvo izdaje svoju vlastitu novinu, za to se društvo zauzimaju živom riječju i ustrajnim radom svi; stariji pokazuju put mladjima. A mi? Kakva bi se ironija pojavila, kada bi se moglo za ovim činjenicam na javu te bi se vidilo, da mnoge osobe, dušne po svojim umnim sposobnostima, po svojim materijalnim sredstvima neće niti da se maknu, a našlo bi se i malu četu zbilja diviljenja vrijednih ljudi, koji premda ne podpunoma slobodni u svemu, ipak se žrtvuju za opću narodnu stvar.

Naša Liburnija, zatim grad Pula, Pazin, kvarnerski otoci itd., sve je to zvano da se istakne u narodnoj borbi, da se sakupi i organizira oko Političkog Društva.

Bez žrtava nema napretka. Bez segnuti duboko u žep nema govora o kakvom trajnom radu. Lijepo je oduševljati se kad se čita strašne i krvave epizode iz rata za oslobodjenje naše braće na Balkanu, logična mora biti tada konsekvenca, da ako je naše veselje, naš zanos iskren, moramo i mi štogod žrtvovati za naš narodni spas. Mi nijesmo u Turskoj u kojoj se moralo oružjem postići, kod nas se zahtjeva mnogo i mnogo manje. Zahtjeva se oružje koje nam podaje razum, proučavanje naših prilika; zahtjeva se malo vremena žrtvovanoga za opću narodnu stvar; zahtjeva se prave kršćanske ljubavi jednoga napram drugome, a i zahtjeva se što više novčanih žrtava — jer dok je s jedne strane istina, da novac nije sve, s druge je strane također velika istina, da se bez novca nemože ništa postići.

Mičimo se, jer neprijatelj radi, brzom rukom sije kukolj u našem polju. Neka nam njegov primjer bude poticalom za nov rad, kojeg moramo poduzeti da se otresemo nesnosnog današnjeg stanja.

A. B.

Dru M. Laginji.

Na žalim ovim te naš Jadran pláče
i ovo doba vali ljuti biju,
na kršim, štono guste magle kriju,
na ravnim, kuda ponarasle draće

te zemlju tvrdu tlače i još jače,
a sunca traci slabi su da zgriju,
ko da i oni, ko njegda, ne siju,
tu pozdravljam Te, Istarski prvače.

Al srce zdravo štono tamo bilo
i grijale ga Tvoje žarke rieči,
neskrnuto je, i nije sagnjilo.

Pod lugom toplim uviek vruće stoji,
do dana boljih, trublja dok zaječi:
U narod na rad — a tog' se ne boji.

Split, septembra 1913.

Gjuro Palavršić.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

† **Andrija Turak.** U utorak na veče udaren od kapi preminuo je ovdje naš ugledni rodoljub, posjednik i trgovac Andrija Turak u 45 godini. Pokojnik nastanjen u Puli od 18 godina, stekao je i u protivničkom taboru dobar glas i suvrstanje a u našim krugovima uživao je svesrdno poštovanje i kao rodoljub i pametan gospodar te bio vrlo uvažen i kao takav bio dugi niz godina odbornikom i podpredsjednikom Istarske Posujilnice u Puli. Pokojnik, nedak našeg prvaka dra Laginje, rodjen je u Kanfanaru te se posvetio učiteljskom staležu i kao takav marljivo djelovao više godina u Alturi kraj Pule. Napustiv učiteljsku službu nastanio se u Puli i posvetio trgovini, kojom je svojom marljivošću i trieznim gospodarenjem stekao lepi imetak.

Nagla smrt Andrije Turka, koji je bio sve do zadnjeg časa zdrav, krepak i jedar, pobudila je u Puli svesrdno sažaljenje i žalost: jučer u jutro svi se pučanima snebivajući propitkivali je li istinita ta žalostna viest.

Sprovod pokojnika biti će danas u 5 s. po p. iz kuće žalosti, ulica Operai (Šijana) u svetoime crkvu, a odatle na skupno groblje.

Ožalošćenoj udovici i djeci te ujaku mu dru Laginji naše najiskrenije saučešće s milom pokojniku: Vječnaja pamjat!

Posvećenje porečko-puljskog biskupa obavljeno je u nedjelju u drevnoj bazilici sv. Justa u Trstu vrlo svečanim načinom. Sveti čin obavio je nad novoimenovanim biskupom presvj. g. dr. T. Pedersolli-om goričkim knez-nadbiskup presvr. g. dr. Fr. Sedej u prisustvu tršćansko-koparskog biskupa presvj. g. dr. A. Karlina, krčkog biskupa presvj. g. dr. A. Mahnića i ljubljanskog knezo-biskupa presvj. g. dr. A. Jegliča. Svečanom obredu prisustvovali su poglavari crkvenih, svietovnih i vojnih oblasti on c. k. namjestnikom na čelu. Prisutni bijahu i neki članovi porečko-puljskog te koparskog i piranskog kapitola. Prostrana crkva bijaše dubokom punu pobožnog i znatiželjnog občinstva. Obćina Poreč zastupao je obć. zastupnik baron Juraj Polesini. Poslie posvećenja podielio je novi biskup sv. blagoslov i primao čestitke.

Okolo jednog sata sakupiše se posvećenici u posebnoj dvorani velike Dreherove restauracije kod svečanog objeda, što ga je posvećenicima dao priredit novi biskup.

Zanimivo je bez dvojbe, što je novi biskup izrekao prvu zahvalu-zdravicu sv. Otcu i Njeg. Veličanstvu u latinskom jeziku, dočim su njemu nazdravili carski namjestnik i Slovenac nadbiskup goriški u talijanskom jeziku!

Koncert slovenskog pjevačk. društva u Puli. U nedjelju, dne 5. t. m. na veče priredilo nam je u dvorani Narod. Doma „Slovensko pjevačko društvo u Puli“ svoj prvi koncert. Velika dvorana Narodnog Doma bila je prepuna rodoljubnog obćinstva i Slovenaca i Hrvata i Čeha, što je riedkost da se toliki broj složne braće nadje na okupu. Svojim prvim nastupom osvjedočilo si je ovo naše i bratsko društvo podpunoma svoje lice, što je prizvalo raz-dragano obćinstvo jednodušnim oduševljenjem tako da su pjevači morali iza svake točke nastupiti još jedanput. Tekom zabave koncertirala je domaća kapela, a uz to je živo djelovala šaljiva pošta, tombola i razbacivanje koriandola. Iza koncerta oko ponoći započeo je ples, koji je animiran trajao do malih ura u jutro.

Iskreno se veselimo krasnom uspjehu ovog novog društva kod svog prvog nastupa, te za stalno očekujemo još višestrukovih lijepih večeri, koje će nam razveseliti naše rodoljubne duše i skupiti toliki broj bratskih srdaca, da složno i jedinstveno nastupe za naša sveta prava i zajednički dom.

Pogodili smo u živo. Naš uvodni članak u zadnjem broju o imenovanju novog predsjednika zemaljskog kulturnog vieća za Istru, pogodio je gospodu oko glasila zemaljskog odbora u najčutljiviji dio njihove inače d e b e l e kože. To se glasilo na uvodnom mjestu zadnjeg broja pod naslovom „Lažni izlievi“ uvijalo i previjalo kano zmija u procjepu, grizući oko sebe sve, do čega njen otrovni jezik dopire. Ali uzalud mu posao. Napobitne činjenice neda se pobiti običnim talijanskim čarlatarijam, kao što se neda prekriti sunca niti najvećom pesti.

Piskari oko porečkog jasiera bacile se svom žestinom na obranu svog štićenika dra Apolloni-a, o kojem smo ustvrdili, da je strastven i nepomirljiv do skrajnosti te našu tvrdnju podkriepili nepobitnim činjenicam. Mi tvrdimo i danas i neopozivljivo ni jedne rieči o poznatom događaju na zapienicima nakon opisnog pregleda potoka i bujica te o razgovoru naših zastupnika sa seljacima u Livadah. Mi se pozivljemo na sve prisutne članove komisije i na mnogobrojne seljake, koji su se čudili prostačkom postupku g. Apollonio-a. Naši navedi jesu poveć istiniti, te ih nisu kadri obeskriepiti svi porečki jasieri. Za sve naše navode imademo dokaze i svjedoke, koje smo pripravni navesti na pravom mjestu i za to opunovlaštenim osobama. Porečkoj svojti bilo bi uzaludno ista dokazivati, jer njima strast zaslieplje vid i razum.

Da je istinu temu tako, dokazuje nam i ta činjenica, da u Poreču nisu se mogli strpiti ni osam dana, pa da čuju nastavak ili konac naših navoda i dokaza premda smo u zadnjem članku kazali, da ćemo već u današnjem broju nastaviti.

Da su čekali na konac članka — kao što bi bili morali — bili bi doznali, da smo i mi bacili najveći dio krivnje na carske oblasti zbog imenovanja nesposobnog čovjeka na čelo zemaljskog kulturnog vieća. U ostalom, ako se želi vratiti na ono pitanje, mi smo pripravni, da ih i nadalje pratimo i da im po sto puta jasno i glasno kažemo i dokažemo, da g. Apollonio nije absolutno za ono mjesto.

Spomen-prsten novomu biskupu. Zupnici svih tršćanskih crkava pokloniše svomu bivšemu drugu i novomu biskupu porečko-puljske biskupije presvj. g. Dr. Trifunu Pedersolli-u vrlo krasan i dragocien prsten u znak odanosti, ljubavi i poštovanja. Biskupu je predao prsten župnik stolne crkve sv. Justa preč. g. Just. Battigonni prsten od svojih drugova. Novi biskup duboko dirnut nagovorom i dragocienim darom zahvalio se je vrlo srdačno svojim bivšim drugovima obećavajući im, da će ih za uvijek uzdržati u najmilijoj uspomeni.

Uapšenja u Puli. Od neko doba podaje nam Pula razna senzacija. Mjestno glasilo kamerre i njemci vode u Istri do sada su uviek nastojali te stvari zabašuriti, što im je u većini slučajeva i uspjelo. Tako će biti i sada. U noći od ponedjeljka na utorak uapsila je ovdješnja policija 16 mladića Talijana radi stvari one bombe, što je prošlog tjedna bila podmetnuta u palači guvernera na Rieci i eksplodirala. Na sreću ta bomba nije naniela veće štete, do li oštećenja nekojih zidova i nekoliko uredskih soba u guvernerovoj palači.

Riečka policija u potragi za atentatorom, došla je na slied, da tragovi uzročenja te bombe sižu čak u Pulu. Zato je i uzsliedilo uapšenje 16 mladića u Puli, kojima je redarstvo provelo i prometačinu u stanu. O bližim uzrocima tih uapšenja kao što i o uspjehu prometačine, policija ne daje nikakvih podataka.

Uapšeni mladići su sinovi poznatih talijanskih iztaknutih obitelji u Puli a sami pak su od onih, što sačinjavahu jednom društvo „Giovine Pola“ a sada se ubrajaju u t. zv. Mazziniance.

Atentat bombom na Rieci uzsliedio je svakako iz političkih uzroka sa strane Talijana proti magjarskoj vladi odnosno proti njesinom guverneru na Rieci, te sudeć po mnogim uapšenjima, bio je zasnovan na širokaj bazi medju svim t. zv. Mazzinianicima i izvan Rieke, medju Talijanima i ove pole monarhije.

Talijanski listovi našeg Primorja neka i ovdje posovu Niemce u pomoć a sebe neka i opet prikažu državnim oblastima, kakovi su to stupovi Austrije. Proeit i jednim i drugim!

Za Družbu. Na godišnjicu navještenja rata Crne Gore Turskoj 8. okt. 1912. sakupili su učitelji: Ljudevit Bačić, Josip Butković, Silvije Mihelić, Josip Rubeša, Aleksander Širola i Josip Demarin po 2 K a Grgo Zuccon, suđb. diurnist 40 para za Družbu. Ukupno K 12·40.

Lošinjski kotar.

Unije. Kod talijanske pučke škole u Unijama za odgoj poperdila svanule su ove godine dvie učiteljske sile na račun pokrajine. Čudimo se, kako su se školske oblasti pokazale tako skrbne za jednu školu koja ne služi za drugo, nego za odnarodjivanje hrvatske djece, oduzimajuć njoj iz ustiju materinju hrvatsku riječ. Početkom lanjske školske godine obilazio je učitelj Rucconich mnoge hrvatske obitelji, prosjačeći jih, da dadu djecu u talijansku školu! Toga ove godine nije učinio, jer mu sada taru glavu druge brige i druge misli, a to je istraga sa strane c. kr. kot. poglavarstva, obavljena neki dan na Unijama. Istina, gospodina R. vidi se po tilcama pjevuckajući. Ne znamo, je li to znak prisilnog veselja? Da pak može g. učitelj Rucconich pokazati, kako imade dovoljan broj djece na unijskoj talijanskoj pučkoj školi, liepo ti je on ove godine primio u školu koje dvadeset djece, koja su obilnom na svoja dobu pučku školu već svršila. Školske oblasti će dakako to i nadalje trpjeti, pa tako držati na talijanskoj pučkoj školi na račun i teret pokrajine dvie nepotrebne učiteljske sile, da može g. R. bolje razvijati svoje poznato djelovanje izvan škole.

Porečki kotar

Kaštel (kod Buja). Zagrišeni porečki „Unione Nazionale“ od 1. okt. br. 59. hoće da opravda propadanje talijanaša u Kaštelu, pak se služi i najneistinitijim dokazima protiv nas Hrvata, samo da zaslepi talijansku kratkovidnu javnost.

U prvim se redcima taj zagrišenac baca blatom na naše naše škole, veleći, da se u njoj ništa ne uči do „qualche canzone croata“, pak da za to hoće djeca iz naše škole u talijansku. Istina je, ovo je godine upisao Mate Kozlevac (vero nepolitano!) svoju kćer u talijansku školu, ali ne od želje za naukom, kako to „U. N.“ veli, nego su tu drugi razlozi. Dotični je M. Kozlevac dugovao već više vremena stanovitu svotu „Kaštelirakom Društvu“, na koju svotu nije htio plaćati interesa, niti je igda dolazio na račun. Kad je pak društvo pozvalo na račun Kozlevca, on je poslao svoju kćer u talijansku školu, jer je valjda mislio, da će mu se dug oprostiti, ako ju šalje u hrvatsku školu.

„U. N.“ veli nadalje, da se u talijanskoj školi sveobće naobražavaju djeca, pak da zato hrli sve u talijansku školu, a bježi iz hrvatske. Da se razabere, kako sve „hrli“ u talijansku školu, neka služi samo ovo: Prošle je godine imala hrvatska Družbina škola 65 djece, a ove godine, jer „bježi“ sve u talijansku fabriku, nema nego oko 80, dakle samo 15 više nego prošle godine! Po ovome se može razabrati kakav glas uživa hrvatska škola! Da uživa onakav glas, kako veli „U. N.“ sigurno nebi se bilo upisalo i ove godine troje djece iz talijanske škole u hrvatsku i to: Morgan Anton, Bartulić Ivanka i Kramersteter Mila. Evo, ovo je najbolji dokaz, da je hrvatska škola obljubljena! Ej, talijanska gospodo, piskarajte samo dalje, ali znajte, da smo mi gospodari u vlastitoj kući. Ne bojimo vas se, znamo, da vam je naša škola trn u oko, ali šta će te, svaki traži svoje, pak smo i mi tražili svoje, ali uzalud, od vas nam nije bilo pomoći, dok nam se nije naša Družba smilovala i dala nam školu, koja kako i sami vidite lepo napreduje, a nadamo se i napredovat će i probuditi narodnu svieat kod naših ljudi, koji još spavaju.

Mi ne možemo nego zahvalni biti našoj miloj Družbi, da nas je obdarila ovakvom školom. Da ovaie naša Družba i oslobodi naš potišteni narod u ovim stranama ispod jarma talijanskih pasa: alla Manzutto, Spizzamiglio, Fragiacomo e compagnia bella.

Osobito pak hvali „U. N.“ nekoga Giovanni Spizzamiglia i divi se njegovoj velikodušnosti, da je pomogao „jadnome“ Kozlevcu u nevolji. E, neće se lija prevariti! Dobro znade on što čini. On kupi jadnu raju oko sebe i čini joj se dobrotvorom i oslobiditeljem od Hrvata, ali neka mu samo dodje čas, znati će jadnu raju izsisati, kao što je činio i u našim ljudima, dok se nisu odalečili od tog „mangiacroati“.

Livade za Družbu. Prigodom Narodnog blagdana sabralo se u Livadama za Družbu K 172, od kojih darovaše: „Prijatelj naroda“ K 100, I. Nežić K 10, po K 5 Milanović Frano i Janko Nežić, Ivan Antonac 2 K, po K 1 Fachin Petar, Ivan Bertola, Josip Antonac i Darinka Lešćan. Prigodom sastanka povjerenika političkog kotara Poreč (sudb. kotar Buje i Motovun) sabralo se K 46; u škrabici br. 198 sabrano K 3·76; u škrabici br. 103 sabrano K 3·06, ukupno K 178·32, koja je svota poslana na Ravnateljstvo Družbe.

Koparski kotar

Za tamburaški zbor, kojega kani osnovati „Narodna Čitaona“ u Draguću darovali su po 1 K gospoda: Miran Kujin, Mraković A., N. N., Šestan Rajko, Mate Flego, Kazimir Rade, dr. Volarić Fran, Vladimir Kuret, Alfa Separator, Bazilij Jeras, Ivan Vivoda, Lovre Dražić, Ivan Gregorac (blacksmicu) iz Bazeta, Ivan Koren, trgovac, Mate Juristić, krojač i Ivan Anćić, trgovac iz Pazina.

Najljepše se zahvaljujemo u ime „Narodne Čitaone“ plemenitim darovateljima. Pomozimo i spasimo naveđeni Dragući!

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

Franina i Jurina

Jur. Si štijel Franino „Il Piccolo" od tri setembra, ondi češ nać od tribunala od Trsta, da je nerezinski maestro de posta denuncijal gosp. dr. Metha.

Fr. Sen i ja to čul, ma mi se pari, da se tu vražja kuha.

Jur. Da bi bil melćual, bi mu bilo boje.

Fr. Ulje, ako je i grancivo, riva se zgor vode.

Jur. Nu, da bi direcion od poste pitala Nerezince, koliko listi rakomandiranih pernese Mićel va kuću . . . .

Fr. Dosta, da jim poseje skuntrin, dokle oči ne otvore.

Jur. Ja se ufan, da će brzo Nerezinci oči oprijet.

Fr. Će i Romano?

Jur. Pusti njega, von ima bekarit skopci s bradavicami i z jaji, ima tabelu, na koj piše: Castra à 1·40.

Fr. To će reć skopac po K 1·40.

Jur. To bi bilo dobro, da bi bil skopac, ma i ovcu i pruasa proda pod tim imenom.

Fr. A će nimaju veterinarje vav Nerezinah?

Jur. Kako ne! Fanat je veterinarij, bil se je diplomat vav Beču i njemu riendi, a ki ju ima, neka ju drži, do kada, to se neznua.

Fr. Čuješ Jurino, Talijani reku: il frutto maturo casca da solo; i meni se pari, da je već zrelo.

Razne primorske viesti

† **Dr. Ivan Banjavčić.** U utorak izpustio je svoju plemenitu dušu stari hrvatski borac i odličan rodoljub narodni zastupnik u hrvatskom saboru dr. Ivan Banjavčić, odvjetnik u Karlovcu. Poštenjačina od glave do pete, vjeran svojim pravaškim načelima od najranije mladosti do posljednjeg daha, dr. Ivan Banjavčić neustrašivo je branio i svakom prilikom odvažno nastupao za prava Hrvatske i potlačenog hrvatskog naroda. Pokojni Banjavčić osobito se kao pravi hrvatski rodoljub zanimao za naše prilike u Istri te znao zborom i tvorom podupirati našu borbu proti našim neprijateljima, a bio je točnim predplatnikom i podupirateljem našega lista od početka.

Duboko se klanjajuć sjeni čelik rodoljuba i odličnog otačbenika dra. Ivana Banjavčića, kličemo: Slava njegovoj uspomeni!

Državni sabor opet sazvan. Predsjedničtvo državnog sabora pozvalo državne zastupnike k budućoj sjednici, koja će se obdržavati u Beču dne 21. oktobra u 11 sati prije podne. Na dnevnom redu te sjednice jesu slijedeći predmeti: podrobna rasprava o financijalnoj reformi (automobilni porez, totalizatorski i porez na oklade, porez na pjenušasta vina, novela glede poreza na rakiju i novela k osobnoj dohodarini).

Kar da se to kulturo-nosci! U prosvietljenom svietu vriedi načelo, da je umjetnost medjunarodna ili internacionalna, da se njome svatko okoristiti može, da ima svatko pravo, da ju uživa, da njoj se divi, oponaša itd. itd. U tu svrhu postoje stalni ugovori ili neka medjunarodna pravila, kojih se valja svuda jednako držati. U galerijam, muzejim itd. možeš uz stalne uvjete snimiti, preslikati ili pretiskati najveće umjetničko djelo, kao što možeš na svakom pozorištu pjevati ili predstavljati opere, operete, tragedije, drame, veseloigre itd. itd. u koliko nije od auktora inače odredjeno, i pošto si prema auktoru ili njegovu zamjeniku neke obveze izpunio.

To biva u čitavom svietu, samo nebiva medju potomcima dvietisućgodišnje talijanske kulture u našim stranama. Evo dokaza.

Slovensko dramatsko društvo u Trstu htjelo je dati u kazalištu u Narodnom Domu operu „Metuljček" slavnog talijanskog skladatelja Pucini-a. Uprava kazališta obratila se na skladateljevog zastupnika u Italiji molbom, da njoj dozvoli davati rečenu operu. Stalna da će njoj dozvola stići, učinila je sve potrebite korake i velike troškove za što bolju provedbu opere, koja se imala pjevati u nedjelju. Za takove dozvole je u čitavom svietu stanovita odšteta auktoru, koju bi bilo i slovensko kazalište platilo. Znati valja, da se je tu operu pjevalo u hrvatskom jeziku u Zagrebu, u slovenskom Ljubljani, u češkom, poljskom jeziku itd.

Uprava slovenskog kazališta nije dakle mogla ni časak o tom podvojiti, da bi joj se bilo moglo s koje strane pjevanje rečene opere zapriečiti. Pa ipak se je dogodilo ono, čemu se nije ni u snu nadati mogla i što se ne dogadja nigdje u prosvietljenom svietu.

Uprava slovenskog kazališta primila je naime u subotu, dan prije predstave od zastupnika talijanskog auktora u Trstu, pismenu obznanu, kojom joj se javlja, da se u Trstu ne može pjevati rečenu operu u drugom jeziku, do li u talijanskom.

Svatko si može lahko pomisliti u kakvu je došla nepriliku uprava rečenog kazališta. Sve je pripravno za operu, razaslani pozivi, učinjeni veliki troškovi, sve očekuje napetu, da čuje krasnu operu i u slovenskom jeziku — a kad tamo dodje u zadnji hip zabrana — i to takova zabrana, da je takovu jedino talijanska kamorra u Trstu izmisliti mogla. Nema bo dvojbe, da je ta kamorra uplivala na skladateljevog zastupnika, da je tjelo t. j. da je morao izdati gornju zabranu. Takova stvar ne dogadja se — kako rekosmo nigdje u svietu. To je izum naših za nesreću susjeda. Ovo je povlastica onih kamorističkih krugova, koji bi naš narod u Primorju htjeli milom ili silom odnaroditi, moralno i materijalno uništiti. Tršćanska kamorra je matica za kamorru u Istri i na Goričkoj. Od nje i iz nje dolazi svako zlo za naš narod. Ona hoće da uzaša medju druge narode prosvjetu i slobodu, a kad tamo je baš ona nositeljica tmine i tiranstva. Oraj čin trščanske kamorre, koja se za poruge nasmijeh, liberalizam, kako nam jasno i očito, što bi se dogodilo našemu narodu, kad bi kojem nesrećom spao pod pandže ovih ljudskih pogrda. Ova kamorra imade svoje podružnice u Istri i u Goričkoj. Kod nas u Istri jesu njoj glavne središta u Puli, Poreču, Pirnu, Kopru itd. Oni u Poreču nose zastavu, na kojoj je napisano krvavim slovima: **smrt u Istri svemu, što nije talijansko!** I to da su kulturonosci? Pfuj neznanje!

Iz Narodne Zajednice za Istru. U četvrtak, dne 2. o. mj. obdržavala se je u općinskoj vijećnici u Volosku XVII. redovita mjesečna sjednica Centralnog odbora N. Z. z. I., kojoj je prisustvovalo 16 odborskih. Iz tajnikova izvještaja o društvenom djelovanju kroz mjesec rujan radimo slijedeće podatke: „Društvo imade svoju pisarnu u Opatiji, koja posluje dan-nomice od 5 do 7 sati na veče. U toj se pisarni primilo kroz mjesec rujan 71 dopis a odpremilo ih se 76. Posovni je odbor obdržavao svakog četvrtka svoje odborsko sjelo. „Narodna Zajednica za Istru" imade sada 10 svojih podružnica i to: u Voloskom-Opatiji, Veprincu, Lovranu, Matuljima, Rukavcu, Kastvu, Zametu, Labinu, Malom Lošinju i Spodnjim Škofljama. Ova poslijednja se je uredila u mjesecu rujnu. Povrdjena su još pravila za podružnice: u Klani, Srdočima i Cresu, a nije bilo moguće konstituirati ih radi mjesnih prilika. Društvo imade do sada 42 svoja povjerenika u raznim mjestima Istre.

U društvenoj se je pisarni nastojalo u ovo zadnje doba nešto bolje i solidnije urediti naše poslovanje u namještanju naučnika u obrt i trgovinu kaošto u opće pitanje namještanja naših ljudi u razne urede i druge poslove. U tom pogledu uredilo se je posebne tiskanice i knjige po uzoru takovog „Društva za namještanje naučnika u Zagrebu". — Tu granu našeg poslovanja preuzeo je hvalevrijedno na sebe naš odbornik g. učitelj Matetić. Imademo sada oko 15 prijava za naučnike a dvojicu smo i prošlog mjeseca namjestili u posao, pa držimo, da će ova grana našega poslovanja biti jednom od najvažnijih i najkorisnijih za naš narod u Istri". — (slijedi). —

Sa željeznice Pula-Divača. Predobro je već poznato, da slavno c. k. ravnateljstvo držav. željeznica u Trstu vrlo teško ili bolje nikako ne rješava opravdane tužbe, zahtjeve i želje našeg naroda. Premda su i naši zastupnici mali progovoriti u saboru o nekojim stvarima što se zbivaju kod istar. željezničkih pruga na štetu i nepravdu našeg naroda, all to ravnateljstvo ostalo je i nadalje tvrdo i gluho.

Radi vlastitog interesa moralo bi to ravnateljstvo promijeniti natpise na spomenutoj pruzi, jer je ironija i ludo, da se n. pr. na pazinskoj stanici koći natpis „Mitterburg-Pisino", kada prvo njemačko ime ne upotrebljava nitko, dok hrvatskoga imena „Pazin" nema ni traga. Znamo slučajeva, da je mnoge putnike zavarao ovaj natpis, te su mislili, da se ne nalaze na pazinskoj stanici, već na kojoj drugoj.

Prosljedi li se vožnjom po ovoj pruzi, to se samo čita talijanska imena: Piazzuente, Rozzo itd., kao da se nalazi u kakvoj Kalabriji, dok u samim kolima vlaka čuješ hrvatski razgovor medju putnicima. S druge strane je valjda i slavnom ravnateljstvu poznato, da su sva mjesta na spomenutoj pruzi obitavana po našem narodu, te se na taj način ne samo krši § 19. drž. temelj. zakona, već se time neka srdačinu čini sa imenima našeg naroda.

Ne samo da to slav. ravnat. zapostavlja naš jezik gdjegod to može, nego danas moramo i tu priliužbu izaći, da kod njekojih vlakova nema ni dovoljnih kola, te se naš narod trpa u kola kao marvu ne gledeći jeli već mjesta ili nije. Mislimo — bez dalnjeg dokazivanja — da kad čovjek plati vozni kartu, ima pravo i na sjedalo, te valjda ne plati za stajanje.

Čudno nam je, da se to vrlo često događja i kod brzovlaka Pula-Divača. Kada je već vlak u Puli napunjen, kako se onda može odrediti, da krene vlak bez da se prikopča novih kola! Pisca se ovih redaka dogodilo nekoliko puta, da se je morao stojećke voziti, a za vjerodostojnost ovih tvrdnja mogu posluziti i drugi putnici, koji su to doživjeli. A znade se dogoditi i to, kao što se je dogodilo pred nekoliko dana, da su u kola za putjagu strpali naše seljake, pošto su druga kola bila već prenatrpana!

Možmo, da to slavno ravnateljstvo, kad već ne će da znade za naš jezik, barem bi onda moralo imati više obzira za našim narodom, kada joj puni blagajne. I naši zastupnici i općine bi morali ćešće nastupati, da se jednom promijeni ovo nepravedno stanje.

Širite „Našu Slogu".

Gospodarski viestnik.

Izložba voća u Rečkoj dolini. Kmetske podružnice Trnovo, Prem, Košana i Vreme u susjednoj nam Kranjskoj priredile pod vodstvom Vremskog župnika veleč. gosp. Martina Škrjanc, koji imade za poljodjelski napredak uopće a za gnaj voćarstva svoje župe i okolice napose velike zasluge, u Bitnijah blizu stacije Kilovče izložbu voća.

Izložbu otvoriše spomenuti vriedni gosp. župnik kao predsjednik izložbenog odbora u nedjelju dne 6. o mj. iza sv. mise, koja se obdržavala pod milim nebom, na svečan način te u prisutstvu gg. drž. i zem. zastupnika komercijalnog savjetnika Povšeta, zemaljskog odbornika i drž. zastupnika grofa Barbo, više poljodjelskih stručnjaka iz Kranjske i Primorskog i mnogobrojnog drugog pučanstva iz blizine i daljine, na svečani način. Opodne bijaše u gostioni klobučar banket, na kojem izvrsne osobito gosp. župnik Škrjanc i komercijalni savjetnik Povše krasne zdravice.

Poslie večernje obdržavahu na izložbi vriedni voćarski stručnjaci gg. Humek iz Ljubljane i Zdolšek iz Grma vrlo zanimiva predavanja o voćarstvu. Ova dva gospodina sa g. župnikom na čelu, uredile takodjer i izložbu vrlo ukusno i poučno, tako da mogu biti na nju ponositi.

Izloženo je voće upravo krasno sa lijepimi bojami, tako da bi čovjek mislio, da je to štajersko ili tirolsko voće.

Preporučamo našim Istranima, osobito onim iz bližnjeg voloskog i podgradskog kotara, da si ogledaju ovu vrlo zanimivu izložbu, koja ostaje otvorena sve do nedelje dne 12. o. mj. Tog zadnjeg dana izložbe obdržavati će poznati voćarski stručnjaci gg. profesor Zdolšek i nadzornik Humek vrlo zanimiva predavanja o voćarstvu odnosno o razširenjivanju zemlje. Našim ljudima može ova izložba i zato mnogo koristiti, jer će ih poučiti, kakove vrsti voća treba da pomnožavaju i sade za imati od voćarstva što veću korist, jer vrsti voća, koje se na toj izložbi preporučaju za dodatni predjel, prikladne su većinom i za naše istarske prilike. Dakle svaki, tko može neka se potrudi buduće nedjelje na voćarsku izložbu u Bitnje, stacija Kilovče na pruzi Rieka—Sv. Petar u Kranjskoj. Tko bi si pak rado lijepog, finog zimskog voća nabavio i ne može podnipošto na izložbu, neka se pismeno obrati na g. predsjednika kmetijske podružnice, veleč. gospodina Martina Škrjanc u Vremah kod Kilovča (Kranjska).

F. Trampuš.

Steckenpferd-Lilienmilch-Seife

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe jest jedini sapun koji čuva kožu od svakovrsnih pjega i nečistoća kože, mekane i ljubke put, čini se za divno dičnošću zadivljenu modu neophodno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim trgovinama, drogerijama i parfumerijama.

Iste se proizvode Bergmannove Lilienmilch-Kreme za njegovanje rukuh za gospodje. Cieva u kutiama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

via Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Giuseppe 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Brzojavna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

✝

Teško ucviljeni javljaju podpisani u svoje i u ime rodbine tužnu vijest, da je sinoć u 10½ sati naglo preminuo u Gospodinu njihov nezaboravni suprug, otac, brat, odnosno sin, nećak i svak, gosp.

Andrija Turak

kuće-posjednik i trgovac

u 45. godini svoga života.

Smrtni ostanci nepreživljenog pokojnika dignut će se sutra u četvrtak dne 9. t. mj. u 5 sati po podne iz kuće žalosti, Via degli Operai.

PULA, 8. listopada 1913.

Ivan Turak, otac Marija Turak, supruga Franjo Turak, brat
Ivan, Antun; Olga, Antonija i Marija, djeca
i ostala rodbina.

✝

Istarska Posujilnica u Puli priopćuje svojim zadrugarima i prijateljima da je član njene uprave gospodin

Andrija Turak

trgovac lijesom

preksinoć zatečen neodoljivom bolesti svoju plemenitu dušu ispustio.

Sprovod mrtvog tijela na vječni počinak biti će danas u 5 sati popodne od kuće žalosti u Šijani (via Operai) do sustolne Crkve i od tamo na gradsko groblje.

PULA, 9. oktobra 1913.

Starešinstvo.

Najbolji ocesi izvor!

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očišćeno 2 K; bolje 2·40 K; prve vrst polusvijetlo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, polupahuljasto 5·10 K; 1 kg najfinije, kao snieg bielo, očišćeno 6·40 K, 8 K; 1 kg pahuljice, sivo 6 K, 7 K; bielo fine 10 K; najfinije prsne pahuljice 12 K. Kod narudžbe od 5 kg franko.

Gotovi krevefi iz gustog crvenog, plavog, bielog ili šarenog zanskinga, 1 pokrivač, 180 cm dug, 120 cm širok, sa 2 jastuka, svaki 80 cm dug, 60 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo finim pahuljastim perjem 16 K; puni pahuljice 20 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. Perine 200 cm duge, 140 cm široke 13, 14·70, 17·60, 21 K. Jastuci 90 cm dugi, 70 široki 4·50, 5·20, 5·70 K. Podgrtine od finog gustavo damskog 220 cm duge, 116 cm široke 11·50 i 14·40 K. — Roba se povraća ako se ne dopada vrača se novac. — Cienici badava i franko.

S. BENISCH, Dešenice, 762, Češka.

Motor na plin 3 HP.

prodaje se odmah.

Upitati u tiskari Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

Djelovi stroja

prodaju se pod staro željezo. Upiti neka se uprave na papirnicu Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muške i ženske odijela su u ojamku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpodavaonica

R. Stermecki, Cerje, br. 314.

Austro-hrv. parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovidbeni red počam od 1. listopada do 31. prosinca t. g.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Glavotok-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka svake srijede i subote tamo, petak i utorak natrag.

Rieka - Opatija - Lovran - Rab svaki petak tamo i natrag.

Rieka - Opatija - Beli - Krk-Punat-Baška-Rab-Lošinjvali-Lošinjmali (luka sv. Martin) Nerezine svake srijede tamo, četvrtak natrag.

Rieka - Cirkvenica - Baška - Rab - Lošinjvali-Čikat-Lošinjmali svaki ponedjeljak tamo, utorak natrag.

Vrbnik-Šilo-Cirkvenica svaki dan tamo i natrag, utorak produljenje do Rieke.

Plovidbeni redovi badava i franko.

Glavno odpravničtvo:

na Rieci Riva Cristofero Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na gatu u vlastitom kiosku, telefon 272.

Više kuća u Puli malih i velikih prodaju se odmah iz povoljne cijene. — Upiti neka se dostave na uredništvo lista.

SVOJ K SVOMU!

Tiskara i knjigovežnica

LAGINJA i DR.

Via Giulia, 1. PULA Via Giulia, 1.

Preporuča se za tiskarske, knjigovežke i galanterijske radnje.

Solidne izrade poleta iz guma.

Imade u zalihi tiskanice i knjige za p. n. občine, crkve, škole, odvjetnike, povjerenike, konzum. društva, trgov. knjige, pisanke za škole, kao i sve pisarske i risarske potrebštine.

Raspis natječaja.

Raspisuje se natječaj na mjesto općinskog liječnika za mjestnu općinu Punat sa sjelom u Puntu.

Godišnja plaća je K 3000, te će liječnik dobivati stan u naravi.

Za liječenje bolestnika bira takse, fiksirane u §§. 10 i 31. organičnog pravilnika.

Za liječenje bolestnika izvan okružja, od 2 km. od sjedišta pripada liječniku pristojba od 54 fil. po km. (tour-retour) u ime putovnog troška na nekolnim putevima, a na kolnim 40 fil. po km.

Zahtijeva se: usposobljenje u sveukupnom liječništvu, austrijsko državljanstvo i poznavanje hrvatskog jezika.

Liječnik će držati lijekarnički ormar, ako mu to dozvoli politička oblast.

Čim općinski liječnik postigne definitivnost imade pravo na mirovinske doznake za sebe, udovicu i siročad polag zakona od 12/VIII. 1907. br. 42. l. p. z.

Drugi uvjeti razvidni su u organičkom pravilniku u ovom uredu. Molbe u redu opremljene prima potpisano do 30 studenoga 1913.

Nastup je službe prama dogovoru, a najkasnije 1. veljače 1914.

Glavarstvo općine
PUNAT, dne 29. rujna 1913.
Načelnik: N. Orlić.

Na obročno isplaćivanje

Cijene bez utakmice!

Upravo pristigle za dojduću jesensku i zimsku sezonu:

Odijela za gospodu

najnovije vrsti, engleska i bečka moda.

Ogrtači za gospodje

ukusni i vrlo eleganti.

Tkanine za gospodje

zadnja novost u bogatom izboru.

Rubenina za gospodje

od najjednostavnije do najfinije

Pokrivala za postelju i stol,

- Pesteljina i stolne rublje -

u velikom izboru i u raznim cienama.

Sagovi za salon stol i pod

Zavjese

iz sukna, barduna, platna, čipaka i tula.

Stors, Befains, Bris-Bise

kao što i sve dotične stvari.

Baruch Rausch

ulica S. Felicita br. 4.

Dobro! Jeftino! Pravo!

- Jeftino česko -

PERJE

– – – za krevete – – –

5 kg. novo čišćeno K 9·60, bolje K 12·—
biele pahuljice čišćene „ 18·— „ „ 24·—
kao snieg biele pahuljice čišćene „ 30·— „ „ 36·—

Razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje i prima natrag ne sakadne tovar. troškova.

HERBERT ZACHERL, Lobes. br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Splošna hranilnica u Trstu

osnovana po načelima štedionickog regulativa od dne 2. septembra 1844., je počela poslovati

sa 1. oktobrom 1913.

Uredovne prostorije se nalaze u ulici Torre Bianca br. 41. — Uredovni satovi od 9—12 i od 3—5 p. p.

Kamatna mjera za uložke 4 po sto.

„Splošna hranilnica“ u Trstu jedini je slovenski zavod u Primorju, koji imade pravo primati uloge, za koje se zahtijeva **pupilarna sigurnost.**

Broj 42. Pula, u četvrtak dne 16. oktobra 1913. God. XLIV.

Oglasi, pripostana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce, predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju: nepodpisani ne tiskaju, nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu

Sastanak pouzdanika Političkoga Društva u Baderni.

Dne 26. o. mj. u 3 sata poslije podne držati će se u Baderni u prostorijama Gospodarskoga Društva, sastanak pouzdanika P. D. iz sudbenog kotara Poreč (mjesne obćine Poreč i Vrsar) te se na osobiti način preporuča svim pozvanicima, da nefaljeno prisustvuju tomu sastanku.

Medju saveznicima.

Tridesetgodišnji trojni savez izmedju Austro-Ugarske, Italije i Njemačke, rodio je kod nas u Primorju u novije vrieme takozvani dvojni savez t. j. savez izmedju Talijana i Niemaca. Taj savez je navalne i obranbene naravi a naperen je jedino proti Slavenima Primorja t. j. proti nam Hrvatima i Slovencima. Izmedju tih novovriekih saveznika iščezla je — bar na oko — nekadanja mržnja, nestalo je starih antipatija, te danas nećeš više čuti ili čitati u talijanskim ili njemačkim listovima: mostro di patata! malodetto lughero! porco d'un tedesco! itd. ili: verfluchter italienischer Karakter! schmutziger Katzelmacher! dummer Polentafresser! itd. itd. Danas nema izmedju tih za nevolju saveznika, granica izmedju Italije i Austro-Ugarske, danas su oni ne samo nerazriešivi drugovi i saveznici nego i debeli kumovi i desni prijatelji. Ali da se razumijemo.

Ovo kumstvo i prijateljstvo vrijedi samo do pol zdjele, t. j. ono ih veže i spaja jedino u Primorju, dočim imadu u drugim „talijanskim" pokrajinama monarhije slobodne ruke, te mogu tamo, ako treba, jedan proti drugom i na noževe.

U „talijanskoj" pokrajini Dalmaciji prepustili su na primjer Niemci saveznike Talijane savsim na milost i nemilost tamošnjim hrvatskim „divljacima", koji su u 50 godina stvorili iz čisto talijanske pokrajine hrvatsku zemlju. Tamo bi saveznici Niemci — da mogu zakrenuti vratom i zadnjem zadarskom Talijanašu, kad bi mogli na njegovo mjesto posjesti kojeg svog agenta ili eksponenta. Nu tamo, hvala narodnoj svjesti, ne cvate ruže ni jednima ni drugim.

Posve inače biva u Tirolu t. j na granicama izmedju sjevernog i južnog Tirola, pardon „Piccolo", što ne kažemo: Trentina!). Tamo postaju primorski (pardon „Piccolo della regione Giulia!) prijatelji i saveznici najtješći i najbješnji protivnici. Tamo se bore i kolju za svaki pedalj zemlje, za svako seljačko ili radničko diete, koje bi htjeli jedan drugom oteti ili odnaroditi. Tamo razvijaju političko školska društva „Lega Nazionale" i „Schulverein" najživlje djelatnost. Tamo dolazi često izmedju jedne i druge narodnosti do žestokih sukoba, dà i do krvavih okršaja. Njemačko talijanska narodnostna borba u Tirolu nalazi glasna odziva ne samo u zemaljskom saboru, već i u carevinskom vieću, gdje se često zastupnici obiju na rodnosti zakvače kao najžešći protivnici.

U Tirolu dakle boj na noževe izmedju sebe, a u Primorju boj na noževe jednih i drugih proti trećemu, t. j. proti Slavenima! Njemačko talijansko prijateljstvo i savezničtvo u Primorju izbilo je na javu osobito tečajem ove godine. Povodom zadnjih gradskih, odnosno zemaljskih izbora u Trstu, stupili su Talijani i Niemci za prvi put složno u borbu proti jednako im mrskim Slovencima. Njemačko političko društvo pozvalo je u novinam i u javnim pozivima sve svoje pristaše, da glasuju svi složno za kandidate takozvane talijanske liberalne stranke. Tomu pozivu odazvaše se složno njemački izbornici Trsta, što je pokazao i uspjeh izbora u samom gradu. Taj je uspjeh priznat s obiju strana i proslavljen u listovima jedne i druge stranke.

Drugi vidljivi i jasni izraz njemačko-talijanskog savezničtva u Primorju proti Slavenima, podali su nedavno Talijani susjedne Gorice, povodom neke proslave njemačkih željezničara u samoj Gorici. Tamo su se javno bratimili ta za nevolju braća na prkos Slovencima, a bez dvojbe na jednaku štetu Slovencima i Talijanima.

Jednom su se poslužili Talijani — bar oni iz Istre — proti nama u političkoj borbi za zaslijepljenošću vlade, kao što su to sami priznali. Tu su vladu sačinjavali, kao što ju tvore i danas, većinom Niemci. Danas se služe proti nama ne samo s vladom i pomoću vlade, nego takodjer i s Niemcima, koje inače ne vole i ne trpe.

Medjutim Niemci su vrlo lukavi i praktični ljudi. Oni ne iskazuju ljubavi, simpatija ili usluga Talijanima Primorja radi toga, što bi ih voljeli iz iskrene ljubavi i pravog prijateljstva. Nipošto. Oni čine sve što čine na korist tobož i na uslugu Talijanima, promišljeno i proračunano, sebi na korist, jedino u svoje sebične svrhe. Danas se Niemci okorištavaju zaslijepljenošću Talijana ne samo proti nama, na našu propast i pogubu, nego takodjer i na pogubu i propast istih Talijana. Ne želimo biti zloguki proroci, ali gorko iskustvo uči nas, da ćemo proći loše i mi i Talijani, bude li se i nadalje puštalo Niemcima slobodno prodiranje u naše južne pokrajine. I to nagio, postepeno i dosljedno prodiranje opaža se danomice u svim granama i na svim poljima našeg javnog života. To opažamo mi odavno, za to znaju kod nas i djeca naša, ali toga neće da opaze odlučujući čimbenici talijanske stranke Primorja. Oni ne vide, kako se kod nas danomice širi niemština putem carskih ureda, osobito pomoću državnih i privatnih željeznica, koje unesoše njemački službeni jezik na skrajnji naš jug. Oni ne opažaju nasilno ponjemčivanje naše i talijanske djece u Trstu, u Gorici, u Puli, u Opatiji, Lovranu itd. putem njemačkih srednjih pučkih i škola. Oni ne vide što se događa u našim lječilištnim i kupališnim mjestima, kao što su Volosko-Opatija-Lovran, Portorose, Brioni, Grado itd. itd. Sva su ova mjesta već tako zaražena njemačkim duhom, da se tamo već i domaćinu tudjincem smatra.

Da je tako u našim mjestima, znademo odavna iz iskustva a da nije bolje ni u talijanskim, doznajemo iz njihovih listova, koji se zadnje doba tuže ne samo na drzovitost Niemaca pridošlica u Gradu, Portorose itd. već i na domaće obćinstvo, koje je već njemačkim duhom zaraženo.

Ovo nam je dokazom, da počimaju otvarati svoje oči i talijanski uvidjeniji ili oprezniji rodoljubi i da su stali i oni uvidjati pogibelj, koja im prieti od silne njemačke bujice. Nu oni ili su osamljeni, ili nepozvani i nesposobni, a da bi mogli bitno uplivati na dosadašnji pravac talijanske politike u Primorju. Odlučujući talijanski krugovi ne vide ili neće da vide njemačku pogibelj za sebe i za nas te smatraju još uvjek nas, urodjenike, starosjedioce i susjede, većom pogibelji, nego li su im Niemci — doseljanci! S takovim strančarima je teško razgovarati a još teže dogovoriti se. S njima vlada strast i mržnja; kod njih ne odlučuje zdrav razum i hladna volja, oni se drže zloglasnog načela: Mi gospodari, il neka vrag nosi sve skupa! Tako rade ludjaci, nipošto razboriti ljudi.

Domaće razmirice — otrov u narodnom radu.

Ljuti su i pravi otrov u narodnom radu — domaće razmirice. Svaki osbiljno vodjeni rad mora nastojati, da te mjesne razmirice čim više odklanja, uništuje, jer nam de facto mnogo škode u našoj narodnoj stvari. Osobito nam škode te razmirice u onim obćinama, koje su po broju pučanstva naše, ali još ipak stenju pod ljutim protivnikom, koji uživa nad našim mizernim borbam, te piri čim više moguće u vatru domaćih mjesnih borba, medju rodjenom braćom. U tim se našim obćinama hoće mnogo discipline, mnogo samozataje, mnogo i teških žrtava, hoće se jaku, disciplinirano narodnu vojsku, ali i jaku, disciplinirano narodnu inteligenciju, u kojoj će naš narod viditi samo jednu cjelinu, jednu misao, jednu dušu, u kojoj će viditi inkarniranu slogu.

Osobito u mjestima, u kojima imadu sjedište talijanske uprave naših obćina, u mjestima, u kojima se najviše tlačilo i danomice tlači naš narod, u tim gnjezdima, u kojima je neredotočana talijanska moć, mora se ćešće nastajati naš narod — osim naravski u onom slučaju, da u tom gnjezdu (kao n. p. u gradu Motovunu, u Bujama i dr.) nema naših ljudi, dočim u Puli, u Lovranu, u Kanfanaru, u Lošinju Malomu i Velomu, u Cresu, u Krku itd., ako u vlastitoj kući, u kojoj ipak još pasju talijanaši — nego, svaka sila za vremena.

Naš pravi narodni neprijatelj je Talijan. Sve dakle mora da bude upravljeno obzirom na toga neprijatelja, a sve što nije s njime u savezu, mora da bude podredjeno prvom našem cilju — oslobodjenju Istre od talijanske previasti. Osobne razmirice, ma koliko duboke i stare bile, moraju iščeznuti pred obćim neprijateljem. Nemojmo se tješiti, da te nevolje imade i u protivnom taboru. Istina je, imadu i Talijani potljanja medju sobom, nego lahko i njima, oni su „beati possidentes", oni imadu moć, novac, imadu dobre „santole" u Beču, a još bolje u Rimu, pred kojim se i našoj vladi gaće tresu.

Ne smije ni jedan naš čovjek promišljati, kad mu je uzraditi štogod na narodnom polju sa kojom njemu nepoćudnom osobom, u kojem njemu nepoćudnom mjestu: kako mogu to ja učiniti? Vlastiti ja neka iščezne s vida, jer nam mnogo kvari u svemu. Neka svaki radje promisli: Što će na to reći naši protivnici, kako će se njih dojmiti naš rad! I tada će mu tajni jedan glas iz dna duše reći: Talijani će se diviti vašoj slogi, biti će im teško na srcu, kad vas vide u čvrstoj falangi i kad vide da je vašim razmiricam kraj. Čim je veća vaša sadašnja kavga, tim neka bude jača vaša sutrašnja sloga — tim će biti veći jad naših protivnika, koji će, i ako preko volje, morati priznati, da su se Hrvati opametili.

Pred narodnim pitanjem neka padaju sve razmirice; neka postane igračkom svaka žrtva, ma koliko inače teška bila, stojala ta žrtva truda i troška, koraka ili riječi, osobnog ponižanja i samozataje.

Tko ima uši da čuje, neka čuje; tko ima oči da vidi, neka gleda . . . . . .

A. B.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Nešto svjetla od obćinskih izbora g. 1907. u Puli. Učitelj Baucher (sada u Puli) morao je iz Bala, jerbo se je bio uhvatio tamo u koštac sa onim kapelanom Verla te u obće sa upravom obćinskom, koja je u rukama klerikalaca. Ali im on ni sada neda mira. U zadnje je vrieme našao nekoga Tognoli, koji je u Balam prodavao nekakav tobožnji antiflokseričnl prah onim posjednikom te tako brao novac i pravio antiklerikalnu kampanju. klerikalce je to bolilo, pak su molili učitelja poljodjelstva iz Pule g. Gersetticha, da bi došao u Bale držati predavanje te odvratio one posjednike od kupovanja onog praha, koji nije ni za što. Gersetich je to pokušao učiniti na 28. 9., ali mu predavanje prekinuše i pometoše pristaše Bauchera.

Sad se klerikalci na to tuže u sedmičnoj „L' Unione" iz Trsta u broju 40 od 5. o. mj. dopisom iz Bala, gdje kažu, da su Balani do sada ludo potrošili u taj bezkorisni prah do K 14.000. Na to nadostavljaju:

„E pensare che questa spesa non indifferente vien fatta sulla parola di uno sconosciuto a Valle. Così presto si sono dimenticate le elezioni di Pola, quando molti vallesi furono mandati a votare sotto falso nome, mentre il promotore era rimasto prudentemente a casa come a casa è rimasto domenica scorsa mandando a fischiare soltanto gli amici; così presto si sono dimenticati gli affari d'oro della Cassa rurale così bene amministrata dal Baucher; così presto — ma chi la finirebbe se volesse ricordare tutte le benemerenze del Baucher?"

Dakle eto sada razjašnjuju iz talijanskog tabora glasovite občinske izbore u Puli od g. 1907, kad je kamorra s onim tatinom Galante po što po to htjela zadržati vlast na občini puljskoj pomoću lažnih birača iz Bala. Tom prilikom su naime oko 40 Baljana dovukli na izbor da glasuju mjesto pravih izbornika. Premda je to bilo kasnije dokazano, ti izbori bili su unatoč utoka od vlade potvrdjeni a krivci ostali nekažnjeni. Tako su se provadjali izbori u Puli, a i još sada se provadjaju u onim občinama Istre, gdje Talijani hoće da zadrže vlast nad većinom hrvatskog pučanstva n. pr. Višnjan, Oprtalj itd.

Poziv na omladinu. Uprava hrv. Sokola u Puli pozivlje sve mladiće, koji bi željili stupiti u sokolsku fanfaru, da dodju na vježbe svaki utorak i srieda od 8 i pol dalje. Pošto će se sokolska fanfara povećati brojem glazbara, to će se rado primiti svakoga, koji je voljan stupiti u zbor fanfare hrv. Sokola u Puli. Preporučamo našoj omladini u Puli, da se brojno odazove rodoljubnom pozivu hrv. Sokola.

Za Družbu. Da počaste uspomenu pok. Andrije Turka, sakupiše nekoji gosti u gostioni Brdar za Družbu K 3·80. Obitelj Turak dariva K 100, da počasti uspomenu neprežaljenog glavara, dr. M. Laginja K 20 mjesto vienca na odar pok. A. Turak, te Josip Stihović, Blaž Brečević i Fran Opašić po K 5 u istu svrhu.

Mjesto vjenca na grob pok. Andrije Turka daruje za Družbu sv. C. i M. Odbor kred. i eskompt. društva u Puli K 20, Slavensko persko-zabavno in podporno društvo K 10.

Lošinjski kotar

Jezikovna ravnopravnost kod. c. kr. oblasti u Malom Lošinju. U nijednom sudbenom kotaru neodnarodjuje se toliko našega naroda, koliko upravo u sudbenom kotaru Mali Lošinj. U tom kotaru ubrajaju Talijani u svoje pristaše 80—90 po sto naših odpadnika. Nije tamo svako drugo ili svako treće prezime hrvatsko, već od stotine talijanskih privržnika ima 80 do 90 hrvatskih odpadnika. Ono što imade čisto talijanska imena, doselilo se je izvana na otoke i otočiće. Ogromna većina tih odpadnika potiče iz druge polovice prošloga vieka amo. Oni odpadoše od svoje starine pomoću javnih oblasti carskih i autonomnih i putem škola zemaljskih i državnih. I oblastim i školam kao da bijaše glavni i jedini cilj odnarodjivanje hrvatskoga stanovničtva. Takovom umjetnom odnarodjivanju putem škole pogodovorio je negdje godina osamdesetih prošloga stoljeća i jedan odličan član austrijske vladajuće kuće, ali njegove plemenite i opravdane opaske nisu imale drugog uspjeha, ako ne valjda taj, da mu se je kazalo, da se on u to ne ima pačati.

Ovakovo umjetno i nesilno odnarodjivanje putem škole i pomoću c. k. ureda vrši se žalibože i danas, premda je posliednjih 30 do 40 godina narodna sviest i kod nas dobrahno napredovala.

Proti odnarodjivanju hrvatskog stanovničtva u lošinjskom sudbenom kotaru putem javnih škola ne ćemo danas gubiti rieči — pošto se je i tako o tomu dosta govorilo i pisalo — ali proti čemu moramo najodlučnije prosvjedovati jest: umjetno odnarodjivanje tamošnjeg stanovničtva putem c. k. oblasti. To se odnarodjivanje vrši time, što se omalovaža ili zapostavlja naš hrvatski jezik i što se nogama gazi državne temeljne zakone od c. k. oblastih, od činovnika, koji su na te zakone prisegli.

U onom kotaru jesu n. pr. c. k. kotarsko poglavarstvo, c. k. kotarski sud, c. k. porezni ured, c. k. lučki ured, c. k. oružničke postaje, c. k. poštanski ured itd., koje imadu samo talijanske napise ili koje imadu talijansko-njemačke, ili koje ne imaju nikakvih napisa, samo da ne bude i hrvatskog napisa. Riedki su oni c. k. uredi, koji imadu trojezične napise t. j. talijansko-njemačko-hrvatske.

Medju c. k. urede, koji imadu samo talijanske napise u samom Lošinju, jest kotarska politička oblast i c. k. porezni ured. Baš ove dvije javne oblasti morale bi najviše paziti na vršenje državnih temeljnih zakona i na jezikovnu ravnopravnost, jer imadu najviše posla i sa hrvatskim stanovničtvom i jer bi morale stajati visoko nad stranačkom borbom.

Doista se čudimo c. k. kotarskom poglavarstvu, što dopustila da se tako grubo mimoilazi zakon i što ne pokaže činom, da je on potitički poglavar svega stanovničtva kotara bez razlike narodnosti. Možebitni odgovor, da je on tako našao ili da on neće da popravlja stare pogriješke, ne vriedi, jer je prisegom dužan svaki c. k. činovnik svaku nepravdu odstraniti i svaki prekršaj zakona kazniti. Gospodine, izpročite malo članak XIX. državnih temeljnih zakona!

Veli Lošinj. Opažamo već od nekoliko vremena, da nedjelna pruga Zadar-Rieka, parobroda „Tihani", ugarsko-hrvatskog parobrodarskog društva, ne tiče redovito Veli Lošinj. To nam se dogodilo i u nedjelju dne 12. tek. mj., kadno je znatan broj putnika čekao parobrod, a ovaj kao da nam se ruga, došao do pred luku i onda okrenuo put Raba. Da nije mogao pristati, nema opravdanog razloga, jer vjetar nije bio tako jak, da bi mu prijetila kakova pogibelj. Svi se čudiše, da s onakvim vjetrom nije taknuo. Putnici puni negodovanja morali se sa svojim prtljagama povratiti kući.

Upozorujemo spomenuto društvo, da bi opomenulo dotičnoga kapetana, da se takova šta ne dogodi više, jer društvo time gubi svoje ime pred mješčanima i strancima, koji to s očitim negodovanjem osudjuju.

Voloski kotar

Dobrotvorka občine Volosko-Opatija. Dne 1. septembra 1913. umrla je ovdje gospodja Adelina udova grofica Delmestri u 79. godini života. Pošto je pokojnica ostavila oporukom cieli svoj imetak u svrhu uzdržavanja sirotišta u Voloskom, novine su razno o stvari pisale. Da se pako saznade tko je bila rečena dobročiniteljica i kako stoji sa njezinom oporukom odnosno ostavinom, dobro će biti, da se javnost o tom poduči. Molim zato, da izvolite u vaš list uvratiti sliedeći dopis.

Pokojnica bila je kći pok. Ivana Minacha. Udala se je bila još posve mlada za grofa Delmestri, koji je, rodom iz Italije, onda služio u Voloskom kao sudbeni i upravni činovnik. Nisu imali djece, a suprug joj je još negdje prije 1870. umro. Pokojnica baštinila je liepi imetak od pokojnog si otca, koji je bio na daleko poznati i bogati, brodovlasnik, a nešto je bila baštinila od svojeg supruga. Tim svojim imetkom upravljala je vrlo obzirno a trotila je za sebe kano da je najveća siromatica. Vječita njezina i poglavita briga bili su crkva i siromasi tako, da i voloska crkva i voloski siromasi znali bi kojekoja pripovjedati, kakva je ona bila dobročiniteljica. Mnogo puta su se ljudi na nju tužili da je škrta, jer da hoće da joj se radi za malo plaće, ali ona je uvjek mislila i govorila, da ono što se njoj od računa odpusti, daruje se siromahom, za koje ona svoj imetak štedi.

Prem je još u mladih godinah u svojoj obitelji govorila hrvatski, nadošla je moda da bolje obitelji govore talijanski sa svojom djecom. Tako je i pokojnica s vremenom pristala uz talijanski jezik, a kad se je bila počela ovdje buditi narodna sviest, znala je i ona živo se zauzeti, oso bito prigodom občinskih izbora za one, koji su ovdje talijanaštinu podržavali — ali ipak je rado i svagdje hrvatski govorila a u zadnje vrieme videći da občinski zastupnici dobro upravljaju občinskim imetkom i da se u istinu brinu za obće dobro — približila im se i rado s njimi razgovarala, pače vrlo često, reko bi skoro svaki dan, prolazeći uz občinski ured, nije mogla a da unj ne zaviri, te se ili porazgovori ili potuži ili glede česa prosvjeduje — u kratko zavolila je iskreno domaće ljude — Hrvate.

Odkad je ostala udova bila je uvjek slaba zdravlja, te je zato u mladjih godinah polazila, osobito u ljeti u gornje krajeve, a pod stare dane nije više iz Voloskoga odilazila nego kad i kada u zimi bilo u Gorici, bilo u Mali Lošinj, misleć da će joj tamo lagljе biti, ali ipak se je rado vraćala u Volosko, svoje rodno mjesto, koje je vrlo volila.

Tako je i godine 1909. u zimi boravila u Malom Lošinju — i onđje prvi put si dala po sada takodjer već pokojnom nadšem Šimi Kvirinu Kozuliću napisati oporuku, kojom odredjuje sav svoj imetak siromahom, starcem i sirotam njezine občine Volosko-Opatije i to naročito za prave domaćine, odredivši, da se ima njezinim imetkom sagraditi i uzdržavati sirotište.

Kasnije je dala napisati više oporuka, ali u svakoj je ostavila cieli svoj imetak u gornju svrhu, samo bi štogod promijenila glede načina ili osoba, koje bi imale sirotištem upravljati. Jedno par takvih oporuka dala je položiti kod c. k. kotarskoga suda u Voloskom.

Talijanske novine pisale su, da je pokojnica ovako odredila svojom ostavinom, jer da ju je jedan hrvatski odvjetnik tik pred njenom smrću na to nagovorio i na nju u tom smislu pritisak učinio. Kako gori iskazano, nije na nju nitko uplivao, jer je ona tu odluku sama zamislila i stvorila i prije nego se bila Hrvatom približila.

Godine 1910. dala si je sagraditi tik uz groblje u Voloskom svoju posebnu grobnicu sa kapelom i oltarom, na kojem je htjela da se svaki dan čita sv. misa — u tu svrhu položila je bila takodjer kod biskupskog ordinarijata u Trstu svotu od K 40.000 — željom, da biskup pošalje u Volosko ili drugdje priskrbi jednog svećenika, koji će svaki dan čitati sv. misu u toj njezinoj kapeli.

Malo iza toga, što je sagradila grobnicu, nedaleko iste sagradila si je i veliku liepu kuću u svrhu sirotišta i veselila se je misli, da će starci onđje zaključeni u onoj kapeli sv. misu slušati i za nju Boga moliti. Kad je kuća bila gotova, ponudila ju je občini u svrhu, da se pobrine, da u njoj ustanovi sirotište za autoktone pripadnike Voloskog-Opatije, te obećala cieli svoj imetak ostaviti za uzdržavanje tog dobrotvornog zavoda. Občina je ponudu pokojne grofice prihvatila i obvezala se u novoj kući otvoriti sirotište ako i u koliko bude pokojnica ostavila dostatnog imetka za uzdržavanje ustanove i kuća je bila zatim uknjižena na ime občine.

Pokojna grofica nije sama drugo želila i bila je posve sretna, kad je doznala, da je nedavno občina bila kuću iznajmila u svrhu kućanske škole, uz uvjet, da najamnina ne bude potrošena nego u svrhu kuće, to jest za nabavu pokućtva, koje će biti za sirotište potrebito. Nego žalibože, dok se još rečena škola nije bila ni otvorila, grofica Delmestri se je preselila sa ovoga svieta.

Prem je pokojnica bila, kako spomenuto, već prije raznimi oporukami odredila svoj imetak za uzdržavanje sirotiša, ipak je zaželila jedno mjesec dana prije smrti, da učini još jednu oporuku, kojom je odlučila imenovati svojom baštinicom občinu Volosko Opatijsku i ostaviti joj cieli svoj imetak, ali samo u svrhu, da isti služi kano glavnica, s koje kamatami se ima uzdržavati sirotište, kako je to bilo predvidjeno i u ugovoru, kojim je bila izručila svoju novu kuću občini.

Tu oporuku, najposlednju, podpisala je pokojnica posve redovito i kako to zakon zahtjeva, nekoliko dana prije svoje smrti i ta je oporuka sada bila predana sudu.

Prem je dakle oporuka, ne jedna, nego više jih, posve u zakonu odgovarajućoj formi učinjena, nekoji rodjaci pokojnice izjavili su, da oni oporuke ne priznaju, te zahtjevaju, da bude ta oporuka uništena. Da bi se to dogodilo, nije moguće ni pomisliti, pa će dakle volja pokojne grofice biti izpunjena i cieli njezin imetak, odnosno njezina ostavina biti će za vjeke sačuvana a od kamata te glavnice uzdržavati će se starci siromasi bez razlike političkog mišljenja, pravi vološčaci opatijci.

Ovi će dakle sami imati koristi od ostavine, občina kao takva neće razpolagati ni glavnicom ni kamati isto, već će tim upravljati posebni odbor, kuratorij, sastojeći se od občinskog načelnika i prvog občinskog savjetnika, od jednoga občinskoga zastupnika iz Voloskoga i jednoga iz Opatije, koje će imenovati občinsko zastupstvo, te od župnika Voloskoga i od upravitelja c. kr. kot. suda u Voloskom. Sirotište samo voditi će milosrdne sestre. Kako se čuje, ostavina pokojne grofice iznaša oko 800.000 K, te je nade, da će kamati ove glavnice dostajati za uzdržavanje sirotišta.

Ovom ostavinom, pokojna grofica postavila si je trajni spomenik, koji će trajati dok bude obstojalo Volosko i Opatija, te će se njezino ime spominjati i blagoslivljati, može se reći, dok bude svieta i vjeka.

100 godišnji starac. U selu Mladenići, por. občine Sarsoni u Kastavštini živi Mladenić Mate Zubčić u kući br. 44 rodjen 21. oktobra 1813. Starac je zdrav i radi svakojeg dana pletući koševe, ide k misi, zapuši cigaru i popije svoje pol litrice da se razveseli.

Riedka svečanost. U nedjelju dne 12. t. mj. obavljena je u skromnom selu Hrušica, občina Podgrad vrlo riedka i ganutljiva svečanost. Tamošnjem velezaslužnom župniku dekanu, počastnom kanoniku i predsjedniku najvažnijih gospodarskih društava, monsignoru Antunu Rogaču, predano je svečanim načinom visoko carsko odlikovanje. Poslije sv. mise predao mu je u prisutnosti tršćansko koparskog biskupa preuv. g. dr. A. Karlina, mnogobrojnog svećenstva, sve tamošnje inteligencije i mnoštva župljana c. k. kotarski poglavar poglaviti g. barun Schmid-Zabierow križ Fran Josipova reda za neizmjerne njegove zasluge, što si jih je stekao u službi crkve i naroda tečajem skoro punih 50 godina.

O samoj svečanosti ne imamo za ovaj broj još potanjih viesti, pa se ograničujemo samo na ovo za dodatkom, da bijahu dičnomu starini odposlani ovi brzojavni pozdravi i čestitke:

Pazin: Odbor političkog društva za Hrvate i Slovence Istre čestita na javnoj priznanji jur davno znanog zaslužnog rada.

Trst: Monsignor Rogač Podgrad-Hrušica: Povodom današnje svečanosti čestitaju najsrdačnije uzor svećeniku i rodoljubu prijatelji i štovatelji Istrani: Mandić Matko, Mandić dr. Frane, Mandić dr. Josip, dr. Brnčić i dr. Ćkovlć.

Ovim zaista iskrenim i srdačnim čestitkama pridružujemo se i mi i ovim putem kličući iz dubine srca: Monsignore, uživajte davno zasluženo priznanje u zdravlju i zadovoljstvu još dugi niz godina!

Pazinski kotar

Djački Dom u Pazinu. Postavljanje ugalnog kamena na djačkom domu u Pazinu obavit će se svečanim načinom, uz sudjelovanje presvjetlih biskupa dra. Karlina iz Trsta i dra. Mahnića iz Krka, dne 19. tek. mj. u 9 i pol sati prije podne. Želja nezaboravnog biskupa Dobrile pri bližava se eto svome oživotvorenju. Pozivlje se zato sve one, koji se tomu vesele a poimenice okolišni narod sa svećenstvom i učiteljstvom, da prisustvuju toj riedkoj i važnoj svečanosti. — Gradjevni odbor.

Porečki kotar

Iz Sovinjštine kod Motovuna. Bliža se dan, koji će nama svima u pameti ostati. Dan je taj 19. listopada 1913., gdje je našoj velezaslužnoj Družbi uspjelo poredo svih muka i zapreka sa strane naših krvnih neprijatelja Talijana otvoriti školu i baciti luč prosvjete medju ondješnji nas zapušteni narod, koji kroz dugi niz decenija stonje pod pritiskom par talijančića iz grada Motovuna. Tog će se dana otvoriti škola Družbe sv. C. i M. uz svečanu sv. misu u 10 sati prije podne i blagoslov zgrade, koji će obaviti veleč. g. Zorko Klun, župnik u Sovinjaku. Da bude svečanost što veća, odazvala se i naša glazba „Sokol" iz Buzeta, da ljude osokoli i za dalnji rad obodri.

Pozivljemo ovime prijatelje našega naroda, da ne propuste ove zgode, gdje će moći narodu koju kazati; pozivamo i tebe narode, da se što mnogobrojnije odazoveš, da čuješ iz usiju onih koji te vole, koji te brane, kako se tvoj neprijatelj smije i veseli dok ti u tmini živiš i dok škola nemaš. Znadu oni dobro, da je njihovo gospodarenje nad tobom prestalo, kad budeš ti oči otvorio. Zato braćo, pohrlimo svi bez razlike 19. u Sovinjštinu, da čujemo, da vidimo, da se divimo.

Koparski kotar

Konstituiranje občinskog zastupstva Ocizla-Klanec. U ovoj čisto narodnoj občini nije moglo doći do redovitog konstituiranja novog zastupstva već dulje vremenu radi strančarstva i — bilo rečeno bez zamjere — zbog osobnih zadjevica. Novoizabrano zastupstvo moralo se je sastati tri puta prije, nego li se je izmoglo konstituirati. To se je napokon srelno svršilo u prisutnosti c. k. kot. poglavara iz Kopra g. Polley-a i narodnog zastupnika Mandića. Nakon obavljenih formalnosti bio je izabran načelnikom g. Pečar i četvorica savjetnika obiju stranaka. Bilo srelno!

Razne primorske viesti

† **Dr. Ivan Banjavčić, dobrotvor Istre!** U zadnjem broju javismo smrt velikog Hrvata, žarkog rodoljuba i velikog prijatelja istarskih Hrvata dra Ivana Banjavčića. U utorak je nezaboravni pokojnik pokopan u Karlovcu uz veliko sudjelovanje naroda iz svih krajeva naše domovine.

Kako doznajemo iz pouzdana izvora, ostavio je pokojni Banjavčić Družbi sv. C. i M. za Istru **blizu sto tisuća kruna.** Time je ovaj plemeniti otačbenik slavno posvjedočio svoju žarku ljubav ne samo prema našem potlačenom narodu u Istri nego i pokazao svim Hrvatima, kako treba ljubiti svoj narod i domovinu, za koju je cielog svog života radio. Nat narod u Istri sjećat će se do vieka slavnog i plemenitog velikog Hrvata dra Ivana Banjavčića, čiji spomen ne smije izumrieti iz naših srdaca.

Vječna slava dru Ivanu Banjavčiću!

† **Mate Andrejević Ternovec.** Dne 10. o. mj. preminuo je u Trstu nakon kratke i teške bolesti, providjen sv. sakramenti za umiruće, g. Matej Andrejević Ternovec, vitez Leopoldovog reda, umirovljeni dvorski savjetnik vrhovnog i kasacijonog dvora, počastni gradjanin Buzeta itd. itd.

Pokojni dvorski savjetnik Ternovec bijaše jedna od najmarkantnijih, najpoznatijih i najobljubljenijih ličnosti našega Primorja.

Rodjen u Goričkoj, svršio je hrvatsku gimnaziju na Rieci, pravničke nauke na hivšoj akademiji u Zagrebu. Tako si je posvo osvojio hrvatski jezik, kojim se je vazda rado služio kano i svojim materinskim slovenskim jezikom. No s jezikom hrvatskim užgala se u njemu prava, iskrena ljubav do svega, što bijaše hrvatsko, te bijaše on najodlučniji promicatelj i širitelj što uže sveze izmedju Slovenaca i Hrvata.

U Primorju stupio je mladi Ternovec u sudbenu službu, te ga nalazimo pod koncc godina sedomdesetih na sudu u Buzetu kao malog suca (pristava ili adjunkta), gdje je tako rekuć prvi začeo širiti hrvatsku svieet medju tamošnjim zapuštenim narodom.

Kasnije je služio kao sudac u Vodnjanu, Sežani, Trstu itd., dok ga ne pozvaše u Beč na vrhovno sudište, gdje je postao dvorskim savjetnikom. Po dovršenim godinama službe vratio se je u omiljeli mu Trst, gdje je medju rodjacima, prijateljima i znancima uživao najveće poštovanje i iskrenu ljubav i gdje je želio svršiti posljednje svoje dane.

Povodom njegovog pogreba iskazali su mu u velikom broju posljednju počast ne samo visoki činovnički krugovi, napose sudbeni, nego osobito svi slojevi slavenskog stanovništva Trsta i okolice. Odličnom rodoljubu i uzornom sudcu vječni mir i pokoj, a njegovoj rodbini naše iskreno saučešće.

Sjednica odbora Političkog Društva. Dne 12 ovog mjeseca držana je u Pazinu odborska sjednica Političkog Društva. U istoj bilo je podano izvješće o dosadašnjem radu oko organizacije društva, te se raspravljalo o dalnjim koracima u tom smjeru. Ispravilo se je društvena pravila prama rješenju c. k. ministarstva na prva predložena mu pravila, te su stvorilo više zaključaka, odnosećih se na razna viseća narodna pitanja u pokrajini.

Iz narodne zajednice za Istru. *Istra za Družbu prigodom ovogodišnje proslave narodnog blagdana.* (Iz tajnikova izvještaja na mjesečnoj sjednici za rujan): Spora zumno s Ravnateljstvom Družbe sv. C i M. za Istru preuzeo je bio „Zabavni odbor" Narodne Zajednice za Istru na sebe sav rad i reklamu za ovogodišnju proslavu Narodnog blagdana u Istri, eda se tako Ravnateljstvo Družbe može potpuno dati na reklamu i agitaciju u drugim hrvatskim pokrajinama. U to svrhu bio se prostrio Zabavni odbor N. Z. z. l. od 8 na 15 članova. Taj je odbor prije svega odredio program samo proslave i uredio sve potrebito za proslavu i sabiranje za Družbu. Odlučilo se je bilo izdati za strane Zajednice takodjer jednu knjižicu pod naslovom „Narodni blagdan", što se je i učinilo najprije u 2000 primjeraka, ali budući da je zaliha bila premalena, tiskalo se je pojeh 3000 komada. I sve je to u novno još 2000 komada. I sve je to u Istri raspačano! U svrhu jedinstvene proslave i što uspješnijeg sabiranja za našu Družbu bilo se je poslalo oko 170 pisama sa sabirnim arcima: 1. na sve Družbine podružnice u Istri, na nekoje podružnice Čitaonice i 4. N. Z. z. l., 3. na nekoje Čitaonice i 4. gdje nije bilo u mjestu nikakovog društva gdje nije bilo u mjestu nikakovog društva na pojedince. — Iza proslave Narodnog blagdana stizali su pomalo izvještaji o proslavi, sabirni arci i sabrani novac i to djelomice na Centralni odbor N. Z. z. l. a djelomice na Ravnateljstvo Družbe sv. C. i M. Novac, što ga je C. O. primio, odmah bi se izručilo družbinom Ravnateljstvu a iskaze o sabranom novcu redom se je objelodanjivalo u novinama. Slalo se je na uvrštenje ovim novinama: „Našoj Slogi", „Pučkom Prijatelju", „Riječkim Novinama" i „Riječkom Novom Listu". — Objelodanilo se u Novinama sve iskaze, koji su bili izravno na Zajednicu poslani a bilo ih je u svemu 42 i to iz ovih mjesta: Poljane, Pićan, Mune, Tinjan, Lindar, Rukavac, Dobrinj, Punat, Fapci, Vodice, Slum, Veli Brgud, Brešca, Vrbnik, Ripenda, Kaštel, Buzet, Fuškulin a), Fuškulin b), Srdoči, Vranja, Čepić, Banjole, Zarečje, Krnica, Sv. Lovreč-Pazenatski, Medulin, Pehlin, Zamet, Matulji, Premantura, Rabac, Mulinska, Šušnjevica, Veprinac, Dane, Borut, Materada, Kanfanar, Šumberg, Zamask, Kastav (za knjižice). — U svemu je stiglo na Narodnu Zajednicu K 2548 i 73 fil., koju svotu se je odmah, kako je stizavalu, izručilo Ravnateljstvu naše Družbe. Družba je pak nadoknadila Zajednici sve troškove, što ih je imala tom prigodom i to za poštarinu i ogluašivanje K 52·70 i za štampanje knjižice „Narodni blagdan" K 156. Ukupno K 208·70.

Dobro će biti, ako spomenem, da je izravno na Ravnateljstvo Družbe stiglo iz Istre prigodom ovogodišnje proslave Narodnog blagdana oko K 6666 i to iz 36 mjesta, kamo smo mi sa strane Narodne Zajednice poslali poziv za proslavu i sabiranje i kojima smo poslali sabirni srak. Ovi su naime voljeli poslati novac izravno na Družbu, nego li na naše još mlado društvo. No to ne smeta, jer glavno je bilo, da se svrha postigne, a to se je i postiglo.

Odim ovih iznosa imade još svota od K 1556·96 uložena u Posujilnici u Puli, kao iznos sakupljen u Puli i Alturi, a svota od K 478 u Posujilnici u Pazinu, kao iznos sakupljen u Pazinu. Spomenut ću k ovomu iznos od K 272·02, koji je iz raznih mjesta u Istri prigodom ovogodišnjeg Narodnog blagdana poslan na upravu „Naše Sloge", a iznos od K 30·60 na upravu „Pučkog Prijatelja". Prema tome bi okruglo naša hrvatska i slavenska Istra bila prigodom ovgodišnje proslave Narodnog blagdana dala okruglo svotu od K 12.000. Prilično je to dor našoj Družbi, za koji ide nemala hvala Narodnoj Zajednici.

Natječaj. Početkom l. polugodišta godine 1913/14 imade se podjeliti jedna državna kvarnerska gimnazijalna stipendija od godišnjih 200 K. Ovu stipendiju mogu uživati pripadnici kvarnerskih otoka, koji polazo državne gimnazije u carevinskom vieću zastupanih kraljevina i zemalja a navlastito državnu gimnaziju u Puli. Natjecatelji za ovu stipendiju moraju podastrieti molbenicu sa krstnim listom, svjedočbom siromaštva i zavičajnosti, svjedočbom o cieplјenju kozica te svjedočbe zadnjih dvaju polugodišta najkasnije do 20. novembra 1913. i to putem školskoga ravnateljstva na c. k. namjestničtvo u Trstu. — Od c. kr. namjestničtva. Trst, dne 2 oktobra 1913.

Donosimo ovaj natječaj da pokažemo na pasus „a navlastito državnu gimnaziju u Puli". U Puli su dvije državne gimnazije, talijanska i njemačka, te da onaj pasus razumjeva njemačku gimnaziju o tom ne dvojimo, jer vlada u Austriji ne preporuča drugih škola do li njemačkih. Mladići s kvarnerskih otoka u velikoj većini su hrvatske narodnosti, pa ako žele od svoje države uživati kakovu stipendiju, moraju poći u njemački gimnazij, to bi bilo jedno; te stipendije za mjadiće s kvarnerskih otoka **ustanovljene** su svojedobno izričito za pohadjanje državne gimnazije u Pazinu, koja je tada bila njemačka. Sada je pak u Pazinu državna gimnazija hrvatska i po moralu austrijske vlade, ti stipendiji ne vriede više za gimnaziju u Pazinu, jer je hrvatske, ali za to valjaju za gimnaziju u Puli, jer je njemačka. Kako da se okrsti taj postupak? Mladići Hrvati, ako žele uživati koju milost austrijske vlade, moraju pohadjati nerazumljive tudje škole. To može biti za austrijsku vladu moralno, ali za nas to granići s nekakvom trgovinom.

Za pušače. Svi su pušači suglasni u tome, da je najbolji cigareini papir onaj, što ga u korist Družbe sv. Ć rila i Metoda za Istru izduje gospodin Stjepan Gamulin u Jelsi. Od tog papira ima naša Družba lijepe dobiti, pa je već stoga i dužnost svakoga Hrvata, da ga kupuje i troši. Medjutim ovoj je dužnosti lahko udovoljavati tim više, što je Družbin cigaretni papir, kako to poznavaoci tvrde, najbolji — i što je glavno — upravo najzdraviji.

„Splošna hranilnica" u Trstu, koja se je osnovala po načelima štedionićkog regulativa od dne 2. septembra 1844, začela je poslovati sa 1. oktobrom o. g. „Splošna hranilnica" u Trstu je jedini slovenski zavod u Primorju, koji ima pravo primati uloge, za koje se zahtjeva **pupilarna sigurnost.** Uredi se nalaze u ulici Torre Bianca br. 41. Uloški se budu ukamaćivali sa 4%.

„Danica", *koledar društva sv. Jeronima za god. 1914.*, upravo je doštampana Nakon koledarskog i ljetopisnog dijela dolazi I. Zabavni dio, II. Poučni dio. U zabavnom dielu nalazi su 11 priloga, od kojih 6 pripovjedaka i 5 pjesama, a uz to 45 različitih slika. U poučnom dielu nalaze se razni poučni članci. — „Danica" stoji samo 40 para, te podaje i ove godine čitaocima obilne zabave i liepe pouke. Dobije se u svim knjižarama.

Dr. Drag. Pelikan, specijalista za kožne, venerične i ženske bolesti, otvorio je privatni ambulatorium u ulici Giulia br. 5, I. kat. — Ordinira od 2—3 ½ po podne izim nedjelje i blagdana.

Posl. br. U IV 450/13.

U Ime Njeg. Veličanstva Cara!

C. kr. kot. sud u Puli, odio IV., po tužbi funkcionara državnog odvjetništva kao javnog tužitelja protiv Brenko Kati radi prekršaja po § 14 z. Z. 16/I 1896 br 89 L. D. Z. iz god. 1897. u prisudu funkcionara državnoga odvjetništva Vanzo kao javnog tužitelja, optuženice, koja se nalazi na slobodi, nakon glavne rasprave danas provedene a na osnovu prijedloga učinjenog od tužitelja, da se uporabi zakon, presudio je:

Brenko Kate žena Ivanova, od Tome i pok. Fume, rodjena u Šćićima, pripadna u Puli, 48 go i stara, kat., udata, domaćica, nepismena, bez imanja, već kažnjena radi § 12 z. Z.

je kriva

prekršaja po § 14 z. Z. 16 l. 1896 br. 80. L. D. Z. iz god. 1897., što je neopredjeljenog dana mjeseca februara 1913 u Puli pradavala nečisto rubljeo, dakle jedno živežno sredstvo, čij je uživak bio škodan ljudskom zdravlju i biva radi toga

kažnjena

na temelju gornjeg § na 5 (pet) dana zatvora te na platež parbenog troška i onog ovršenja kazne, medju kojima K 4 za trošak analize. U smislu § 21 gornjeg zakona biva zaplienjeno mlijeko a na temelju § 20 zakona istog biće osudjena optuženica, da u roku od 15 dana iza dostave pravomoćne presude pod prielnjom ovrhe objelodani na vlastiti trošak sadržaj prisutne presude u novini „Naša Sloga".

Omissis.

C. kr. kot. sud, odio IV.

PULA, dne 8. travnja 1913.

Grego v. r. **Marnilć v. r.**

Traži se činovnik

za vodjenje društvene poslovnice sa potpunim poznavanjem hrvatskog, talijanskog i njemačkog jezika kod Austro-hrvatskog parobrodarskog društva na dionice u Puntu. Prednost će imati oni, koji su bili uposleni kod kojeg parobrodarskog društva.

Više kuća u Puli malih i ve likih prodaju se odmah uz povoljne cijene. — Upiti neka se dostave na uredništvo lista.

Djelovi stroja

prodaju se pod staro željezo. Upiti neka se uprave na papirnicu Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

- Jeftino česko -

PERJE

--- za krevete ---

5 kg. novo čihano K 9·60, bolje K 12·— bjele pahuljice čihane „ 18·— „ „ 24·— kao snieg bjele pahuljice čihane „ 30·— „ „ 36·—

Razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troškova.

BENEDIKT SACHSEL, Lobeз. br. 259 pošta PILSEN, Češka.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe jest jedini sapun koji čuva kožu od zančanih pjega i nedrieje liepu, mekanu i nježnu put, što se za dnevno dokazalim zahvalama može nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim lekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Ište se preporuke Bergmannova Lilienmilch-Kaseru kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Cieni u tabanu po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Na obročno isplaćivanje

Cijene bez utakmice!

Upravo prispjele za dojduću jesensku i zimsku sezonu:

Odijela za gospodu

najnovije vrsti, engleska i bečka moda.

Ogrtači za gospodje

ukusni i vrlo elegantni.

Tkanine za gospodje

zadnja novost u bogatom izboru.

Rubenina za gospodje

od najjednostavnije do najfinije.

Pokrivala za postelju i stol,

- Posteljina i stolno rublje -

u velikom izboru i u raznim cienama.

Sagovi za salon stol i pod

Zavjese

iz sukna, barsuna, platna, čipaka i tula.

Stors, Bofains, Bris-Bise

kao što i sve dotične stvari.

Baruch Rausch

ulica S. Felicita br. 4.

Dobro! Jeftino! Pravo!

Raspis natječaja.

Raspisuje se natječaj na mjesto općinskog liječnika za mjestnu općinu Punat sa sijelom u Puntu.

Godišnja plaća je K 3000, te će liječnik dobivati stan u naravi.

Za liječenje bolestnika bira takse, fiksirane u §§. 10 i 31 organičnog pravilnika.

Za liječenje bolestnika izvan okružja, od 2 km. od sjedišta pripada liječniku pristojba od 54 fil. po km. (tour-retour) u ime putovnog troška na nekolnim putevima, a na kolnim 40 fil. po km.

Zahtijeva se: usposobljenje u sveukupnom liječništvu, austrijsko državljanstvo i poznavanje hrvatskog jezika.

Liječnik će držati lijekarnički ormar, ako mu to dozvoli politička oblast.

Čim općinski liječnik postigne definitivnost imade pravo na mirovinske doznake za sebe, udovicu i siročad poleg zakona od 12/VIII. 1907. br. 42. l. p. z.

Drugi uvjeti razvidni su u organičkom pravilniku u ovom uredu. Molbe u redu opremljene prima potpisano do 30 studenoga 1913.

Nastup je službe prama dogovoru, a najkasnije 1. veljače 1914.

Glavarstvo općine

PUNAT, dne 29. rujna 1913.

Načelnik: N. Orlić.

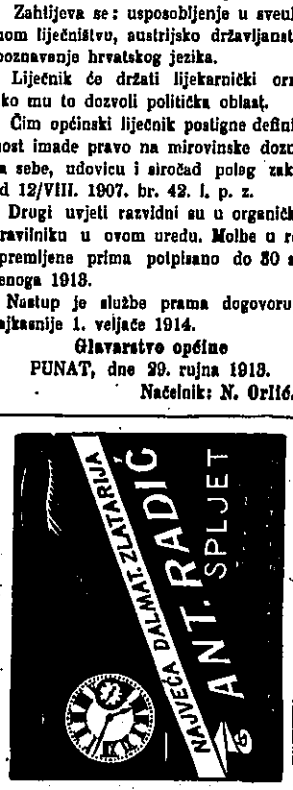

Austro-hrv. parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovidbeni red počam od 1. listopada do 31. prosinca t. g.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Glavotok-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka svake srijede i subote tamo, petak i utorak natrag.

Rieka - Opatija - Lovran - Rab svaki petak tamo i natrag.

Rieka - Opatija - Beli - Krk-Punat-Baška-Rab-Lošinjvali-Lošinjmali (luka sv. Martin) Nerezine svake srijedo tamo, četvrtak natrag.

Rieka - Cirkvenica - Baška - Rab - Lošinjvali-Čikat-Lošinjmali svaki ponedjeljak tamo, utorak natrag.

Vrbnik-Šilo-Cirkvenica svaki dan tamo i natrag, utorak produljenje do Rieke.

Plovidbeni redovi badava i franko.

Glavno odpravničtvo:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na gatu u vlastitom kiosku, telefon 272.

Zahvala.

Podpisana duboko dirnuta mnogobrojnim iskazima sućuti prigodom smrti i pogreba našeg nezaboravnog glavara

Andrije

zahvaljuju ovime najsrdačnije svim mjestnim narodnim društvima i korporacijama te znancima i prijateljima, koji su budi kako nastojali ublažiti našu veliku bol i milom pokojniku izkazali zadnju poštu.

Svima hvala i od Boga plaća!

Pula, 10. listopada 1913.

Obitelj Turak.

Širite „Našu Slogu“.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 — Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica R. Stermecki, Celje, br. 814.

Motor na plin 3 HP.

prodaje se odmah.

Upitati u tiskari Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu. — Utemeljena god. 1884.

Centrala: Zagreb u vlastitoj palači, ugao Marovskc i Preradovićeve ulice. **Podružnica u Trstu,** via del Lavatoio br. 1, II. kat. — **Telefon br. 2594.** — **Glavna zastupstva:** Ljubljana, Novisad, Osijek, Rijeka i Sarajevo.

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti,
2. Osiguranja miraza,
3. Osiguranja životnih renta;

II. Protiv štete od požara:

1. **Osiguranja zgrada** (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica),
2. **Osiguranja pokretnina** (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.),
3. **Osiguranja poljskih plodina** (žita, sijena i t. d.);

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadružna imovina u svim odjelima iznosi	K 3,013.332·66
Godišnji prihod premije s pristojbama	K 1,486.297·56
Isplaćene odštete	K 5,624.162·96

Sposobni posrednici i akvizitori namještenju se uz povoljne uvjete.

Povjerenik za Pulu i okolicu: Ante Iskra, Via Campo Marzio 5 I. kat.

Najbolji češki izvori

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očihano 2 K; bolje 2·40 K; prva vrst polusvjetlo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, pahuljasto 5·10 K; 1 kg najfinije, kao snieg bielo, očihano 6·40 K, 8 K; 1 kg pahuljica, sivo 6 K, 7 K; bicle fine 10 K; najfinije prane pahuljice 12 K.

Kod naručbe od 5 kg franko.

Gotovi kreveti

iz gustog crvenog, plavog, bielog ili žutog nankinga, 1 pokrivač, 180 cm dug, 120 cm širok, sa 2 jastuka, svaki 80 cm dug, 60 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; polu pahuljice 20 K, pahuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. Perine 200 cm duge, 140 cm široke 13, 14·70, 17·80, 21 K. Jastuci 90 cm dugi, 70 široki 4·50, 5·20, 5·70 K. Podperine od lepo prutane tkanine 180 cm duge, 116 cm široke 12·80 i 14·80 K. — Razašilje se pouzećem počam od 10 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novac. — Cienici badava i franko.

S. BENISCH, Dešenice, 762, Češka.

Splošna hranilnica u Trstu

osnovana po načelima štedioničkog regulativa od dne 2. septembra 1844., je počela poslovati

sa 1. oktobrom 1913.

Uredovne prostorije se nalaze u ulici Torre Bianca br. 41. — Uredovni satovi od 9—12 i od 3—5 p. p.

Kamatna mjera za uložke 4 po sto.

„Splošna hranilnica“ u Trstu jedini je slovenski zavod u Primorju, koji imade pravo primati uloge, za koje se zahtjeva **pupillarna sigurnost.**

Broj 43. Pula, u četvrtak dne 23. oktobra 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce . . predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju svapisma i predplate

Odgovorni urednik Josko J. Kakulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Tratu

Blagoslov ugalnog kamena „Djačkog Doma" u Pazinu.

I samo se je nebo radovalo, nedjelju, dne 19. ovoga mjeseca, kad se je u našem Pazinu, na svečan način blagoslovilo ugalni kamen velebnog „Djačkog Doma", u kojem će naći duševne i tjelesne hrane djaci hrvatske gimnazije u ovome gradu, koji će biti povjereni umnoj skrbi dobroponznatih uzgojitelja mladeži, naime sinovima velikoga Don Boska.

Ugodna toplina sunca, koje je iz posve bistrog neba, sipalo svoje životvorne trake na nas smrtnike, bila je krasnim odrazom topline srdaca naših, koju smo čutili u ovom velikom danu. Čutili smo, kako nad gradom Pazinom, nad bezbrojnim hiljadami hrvatskoga našeg naroda, lebdi neumrli duh velikoga Oca našega biskupa Dobrile te se neizmjerno veseli, što se evo ispunjava davna i vruća Dobrilova želja; vidjeti u srcu naše hrvatske Istre, „djački dom", za hrvatsku učeću se mladež.

Svečana se povorka uputila, odmah iza desete u jutro, iz stolne crkve. Oči svijuh bile su najviše uperene napram dvojice crkvenih knezova, biskupa tršćanskoga presvjetl. Dr. A. Karlina i biskupa krčkoga presvjetl. Dr. A. Mahnića. Uz njih je stupala pratnja, pazinski prošt Mons. A. Kalac, zatim lijepa četa svećenika svijuh triju biskupija Istre, više redovnika, jedan predstavnik Salezijanske kongregacije, predsjednik gradjevnog odbora Dr. Dinko Trinajstić, načelnik općine Dr. Šime Kurelić, dočim su predstavnici drugih javnih vlasti, naročito: kotarski kapetan savjetnik I. Šorli sa dvojicom polit. komesara i drugimi činovnici, predstojnik kotarskog suda vitez L. pl. Schrott sa svojimi činovnici, čekali na gradilištu, gdje su se našli: ravnatelj hrvatske gimnazije savjetnik Kos sa profesorskim zborom, učiteljsko osoblje hrvatske pučke škole, pripravnice, učiteljišta, vidjeli smo našeg Oca Dr. M. Laginju, sa još nekojimi iz Pule; iz Voloskoga došao je na svečanost dobar naš starina gosp. Viktor Tomičić, itd. itd.

Svečana je povorka bila predvodjena svetim križem, kojemu su slijedile pitomkinje učiteljišta, djaci pripravnice, muški pjevački zbor hrvatske gimnazije, hrvatska glazba iz Pazina, koja je putem svirala prigodne komade, a pjevači su pjevali. Dio ogromnoga broja naroda, koji je prisustvovao svečanosti, slijedio je procesiju, a dio je prisustvovao njezinom prolazu.

Na krasno okićenom oltaru u divnom položaju, odkuda se jasno vidila cijela zgrada, čitao je svetu misu presvjetli tršćanski biskup Dr. A. Karlin. Tekom tihe sv. mise pjevali su majstorski izvežbani od učitelja gosp. Govekara, djaci hrvatske gimnazije znamenitu Brajšinu skladbu prema starinskom pjevanju hrvatskih crkvenih pobožnih pjesama našega naroda a prije i poslije sv. mise svirala je glazba, pod vrstnim ravnanjem gosp. Gržinića. Kolom na okolo bilo je naroda na hiljade. Kudgod si okom krenuo gledao si, nikada ne vidjen prizor u Pazinu, pravo more ljudskih glava. I sav je taj ogroman broj naroda najsvečanijom religijoznom sabranošću prisustvovao slavi i radovao se velikom doživljenom danu.

Nakon svete mise otputili su se biskupi, svećenici, predstavnici oblasti i dio naroda do mjesta gdje se nalazio ugaoni kamen. Blagoslov kamena obavio je biskup Mons. Dr. A. Karlin. Veleč. gosp. Šime Frulić iz Grdosela jakim je glasom pročitao pergamenu, koju su onda podpisali i uzidali u kamen, te su zatim biskupi i drugi dostojanstvenici udarili tri puta čekićem po kamenu. Odmah zatim vratila se povorka na prijašnje mjesto kod oltara, ispred kojega stao je Mons. Dr. A. Mahnić da progovori narodu prigodnu riječ, u biskupskom ornatu i pastirskim štapom u ruci.

Sav se onaj golemi narod još jače stisnuo oko omiljelog nadpastira krčke biskupije. Žalibože prostor nam lista ne dozvoljava, da napišemo, kako bi bilo dostojno, koju riječ više o znamenitom ovom govoru. Čuli smo riječ muža apoštolske vjere, mučeničkog žara, čelik-značajnika ustrajnosti riječ svećenika po Srcu Isusovom. Biskup nema osobitoga govorničkog dara, ali su mu nasuprot misli tako bistre, da te se njegov govor duboko dojmi.

Spomenuo je presvjetli biskup, znamenitost dana. Spomenuo je sretno prebrodjene poteškoće. Dotaknuo se je blagoslova ugalnog kamena i njegovog simboličnog značenja — pravi je ugalni kamen svakoj zgradi — rekao je biskup — naš Spasitelj Isus Krist, Bog — Čovjek. Učenom je besjedom naveo zatim, kako su proti ovom jedino čvrstom ugalnom kamenu, od davnih vremena ustajali mnogi, a u današnje moderno vrijeme pojavili su se liberalizam, socijalizam, anarhizam i druga zla, kojima je krenulo ljudsko društvo, jer se odalečilo od pravoga i jedinoga izvora života — Isusa Krsta.

Lapidarnim je riječima prikazao biskup golema zla, koja su krive nauke počinile u svijetu u intelektualnom, moralnom i ekonomičnom polju, tako da se već više godina odasvud, iz cijele Europe čuje jednoglasni vapaj „Natrag k Isusu". Govornik navadja razne primjere prvih i prosvjetljenih naroda kao Engleza, Francuza, i drugih, kod kojih se najodabraniji sinovi, cvijet inteligencije, obraća jedinomu izvoru pravoga života i napretka — Bogu — Čovjeku Isusu Krstu i vjernoj, nepogrješivoj čuvarici vječne Istine — katoličkoj crkvi.

Biskup se zatim osvrće na nauk, kojega crpi mladež u gimnazijama, nauk velepotrebit za život. Ali ipak, jedno je u strogom smislu riječi potrebito, najvažnije, neophodno nužno, a to jedno jest uzgoj u pravom kršćansko-katoličkom duhu, jest neprocjenjivo blago naše svete vjere, jest spas neumrle naše duše. Uz gimnaziju, eto nam i djački Dom, u kojem će mladež naći potrebite duševne hrane, u kojem nalaziti potrebite kruhom Anđeoskim, te time će se krijepiti kruhom Anđeoskim, te time će se krijepiti kruhom Anđeoskim, te time će se postati čvrsta u borbama života. Što se narodnih zahtjeva tiče, navadja govornik, riječi svetoga Pisma: Tražite najprije kraljestvo božje i pravdu njegovu, a sve ostalo će nam se dodati. Sve ostalo ćemo mnogo lakše dobiti, budemo li podizali svaki naš rad na čvrstom kamenu — Isusu Krstu.

Govornik se je zatim zahvalio svima, koji su pomogli gradnji doma bilo kojim načinom, te se preporuča i u buduće. Na koncu se je obratio Neoskvrnjenoj Začetoj Djevici, te zaprosio njezin moćan zagovor.

Time je svečanost na licu mjesta bila gotova. Presvjetla se gospoda biskupi, sa svećenstvom i mnogim narodom vratili u stolnu crkvu, a putem je svirala hrvatska glazba. U crkvi je presv. biskup Mons. Dr. A. Mahnić podijelio svima apoštolski blagoslov, te se zatim narod razišao.

U frančiškanskom kloštru bio je poslije podne banket za mnoge učestnike. Na njem smo, osim jur spomenutih ličnosti vidjeli takodjer zastupnika Ivrdke graditeljice Zajec i Horn iz Ljubljane, inžinira Jenka, i Benediktinca veleč. Vernera arhitekta. Biskup Mahnić nazdravio je prvu zdravicu predstavnikom autoriteta svetomu Ocu Piju X, koji je dozvolio, da se Feretićeva ostavina porabi u korist Djačkog Doma i Njegovom Veličanstvu, čija vlada je sklona ovom poduzeću.

Nakon te, izvrstalo se i drugih zdravica toplim spomenom na pokojnike, koji su se trudili, a nedoživjeli što mi, te na žive prisutne i odsutne, koji su svaki svojim načinom pripomogli, da se evo gradi naš Djački Dom.

Oko 5 ura po podne bila je svečana akademija „Djačke Marijine kongregacije."

Sedmak Iveša Premanturac izrekao je proslov veseleći se, što se već gradi Djački Dom, i zahvaljujuć svima, koji su k tomu što doprinesli.

Zatim su djaci na opće zadovoljstvo odigrali nekoliko komada, medju kojima krasnu Hajdrihovu „Mladini" (muški zbor), i Brožovo „Hrvatsko Kolo". Perožić, učenik drugog razreda, iz Bašćanske Drage vrlo je lijepo deklamao prigodnicu pjesmu „Djački Dom". Tamburaški zbor i gudački kvartet takodjer pokazaše lijepe sposobnosti. Jednom riječi, akademija je vrlo uspjela.

Na svršetku neka još bude spomenuto, da je pazinska glazba vrlo lijepo izvršila svoj zadatak. Vrijedna je svake podpore i golema bi bila šteta za narodnu stvar, kad bi ta ustanova smalaksala. Poslije blagoslova ugalnog kamena odigrala je glazba „Bože živi", a poslije govora biskupa Mahnića tj. na koncu ciele sveča nosti na gradilištu slušali smo odkrivenih glava „Lijepa naša Domovina".

Računa se, da će „Djački Dom" moći biti posve gotov i posve suh za nastanjenje, tekar proljećem 1915. Daj Bože u sto dobrih časa!

Ovoliko u kratko radi ograničenosti postora. Dao Bog urodilo sve najboljim plodom — a vjera je naša nepokolebiva da hoće, jer je Bog s nama. Dao Bog, da se čim prije dovrši dom, te tada ponovno vidimo u našoj sredini presvjetlu gospodu, naše biskupe, koji će drugim blagoslovom otvoriti vrata novomu našemu zavodu, u kojem će se uzgajati djeca naša u smislu Strossmayerovog gesla: Sve za vjeru i za domovinu.

Slava dru. Ivanu Banjavčiću!

Prošlih dana uzpisale su se sve hrvatske novine, bez razlike stranaka, o blagopokojnom dru Ivanu Banjavčiću. A imale su i zašto. Već svojim radom bio je dr. Ivan Banjavčić velik. Svojom oporukom postavio se je u red najvećih, najboljih, najrodoljubnijih Hrvata.

Rodjen u neznatnom selu Barilović u sesnkoj potkuplici od siromašnih roditelja, godine 1843., izučio je nauke, što dobrotvornošću što svojim trudom, u Karlovcu, na Rieci, u Zagrebu i Gracu, te se skoro poslie svršenih nauka nasello u Karlovcu, koj bje njegovom drugom i poslednjom postojbinom.

U Karlovcu bio je odvjetnik, prvo doba jedini odvjetnik doktor, i kao takav došao je svojim znanjem, svojim umom i svojim srcem na glas, ne samo u Karlovcu nego i u Ogulinu i u cieloj gornjoj Krajini, i stekao si već za mlada liep imotak, prem je sirotinju često zastupao bez ikakve nagrade.

Djetinjskom je ljubavi ljubio svoju majku i uzdržavao ju do njezine smrti; a kao pravi brat podupirao je svoje sestre, sedam njih na broju, i njihovu mnogobrojnu djecu, ne da se pogospode, nego da u svojem seljačkom staležu čim bolje prolaze.

Prijatelje i znance, kakvih je imao liepi broj i u našoj Istri, ne samo da je gospodski pogošćivao kad bi došli u Karlovac, nego je mnogim u nuždi i na pomoć pritekao.

U Karlovcu bio je i ljubljen i štovan od svih, te je još mlad postao gradskim načelnikom i ostao takovim dugi niz godina. Smatrao se je pravim karlovčanom, te nebi ni rodjen karlovčan mogao bio više za grad učiniti nego li je on učinio. Moderno lječilište na Korani, električna centrala na Ozlju, gradjanske djećačke i djevojačke škole, pučke škole u selima, veliki Karlovac — sve to je djelo dra. Ivana Banjavčića. Domorodno čuvstvo već prije Banjavčića u „domorodnom" gradu Karlovcu liepo gojeno, on je svojom riečí i svojim djelima još više učvrstio.

Nu njegovo djelo nije ostalo omeđjašeno na Karlovac; ono se je proteglo i na županiju zagrebačku, pod koju Karlovac spada i u kojoj je on bio radišan skupštinar i član upravnoga odbora.

A proteglo se je i na cielu banovinu Hrvatsku-Slavoniju. Njezinim saborskim članom bio je on dugi niz godina, te je i kao takav razvio svoju blagotvornu djelatnost. Pripadao je od prvog početka svoga djelovanja do zadnjega svoga daha

stranci prava. U politici bio je učenik nesmrtnoga dra Ante Starčevića, dok je na kulturnom polju išledio stope velikoga dra Josipa Jurja Strossmayera. Ako i u manjem, kao da je sjedinio u sebi ta dva velika Hrvata. I kao što je ljubav ove dvojice sinula preko medja banovine Hrvatske-Slavonije, tako nije ni blagopokojni Ivica sustajao na tim medjama, već je obuhvaćao u svojoj velikoj duši također ostale zemlje sveukupnoga kraljevstva hrvatskoga.

Već za svoga života pritekao je u pomoć svuda gdje je trebalo. Njeki njegovi prijatelji, dobri poznavatelji njegovih djela, računaju da je živ razdao u političke i kulturne svrhe hrvatskoga naroda najmanje 300.000 K.

Ostavinu njegovu računaju njeki na istu tu svotu, naime 300 000 K; drugi na najmanje 200.000 K. Bilo koliko mu drago, sve je ostavio u dobrotvorne, kulturne svrhe. Dok je brisao sve dugove, što su njih seljaci napram njemu imali, podario je svojom posljednjom voljom svoj rod, crkve, škole, društva: Barilović, Cerovac, Karlovac, Istru, cielokupnu Hrvatsku. Ovu tim, de je ostavio družbi sv. Jeronima zakladu za nagradjivanje pisaca o narodnom gospodarstvu; i tim, da je namro „Matici Hrvatskoj", koja izdaje knjige za sve Hrvate, polovicu svega što ostane pošto se namire svi posebno navedeni legati; Istru tim, da je ostavio Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru drugu polovicu. Cieli svoj život, prijateljujuć od mladih nogu sa njekimi muževi Istre, zanimao se je za prilike i neprilike te zemlje. Njegovo ime nalazimo medju prvim članovima utemeljiteljima Družbe. Svojom oporukom postao je on najvećim dosadanjim dobrotvorom Družbe i postavio si je u srcima svih Hrvata Istre nerazrušiv spomenik. Najvećem dobrotvoru Družbe a time i Istre, blagopokojnomu dru Ivanu Banjavčiću Slava! Slava! Slava!

Bolest, smrt i sprovod dra Ivana Banjavčića.

Dr. Ivan Banjavčić bio je cieli svoj viek razmjerno jako zdrav čovjek. Tek pred nešto više od godine dana njemu se je pokazala njeka boljetica ispod jezika s jedne strane i između zubače. Već rujna prošle godine dao se je u Zagrebu operirati. Pomoglo je za kratko. Prošloga proljeća tražio si je pomoći u Beču, gdje je bio u sanatoriju Fürth. Vrativ se njeko oporavljen u Karlovac, podao se je u jedan sanatorij u Weilheim kod Stuttgarta a onda u jedan u Heidelberg. U Weilheimu posjetio ga je prijatelj mu župnik Stjepan Zagorac. Već tamo bio je tako slab, da se ga je teško razumjelo što govori i da mu je Zagorac savjetovao, da se kući vrati. Nu blagopokojni se je još uviek nadao, da može ozdraviti od njegove grozne bolesti — raka —, te se je zamamljen glasovi odnosnoga Heidelberškoga sanatorija, dao odvesti u Heidelberg. Tu došao je tako slab, da su ga morali prenašati se željeznice u kočiji i dalje. Teško da bi bio preživio vožnju do doma. Poslie velikih patnja i muka izdahnuo je dne 7. listopada t. g. svoju veliku dušu u Heidelbergu, daleko od svoje domovine. Na njegovu želju bi mu trupio preveženo u Karlovac. Upravo na osmi dan njegove smrti dne 14. listopada obavio se je njegov sprovod od njegove kuće na Zrinjskom trgu do groblja u Dubovcu, sada dielu Karlovca. Inicijativom občine slobodnog i kraljevskog grada Karlovca, koje zastupstvo obdržavalo je u koroti navlastitu sjednicu i odlučilo razne čine pieteta naprama pokojniku, razvio se je veličanstven sprovod — sprovod kakva Karlovac još nije vidio. Kod sprovoda bio je uz rodbinu pokojnikovu nesamo gradski načelnik i gradsko zastupstvo karlovačko, nego cieli Karlovac, staro i mlado, muško i žensko, službeno i neslužbeno, svećenstvo i vojništvo, al sve. U velikom broju bio je zastupan Jastrebarski kotar, kojega je blagopokojni najzad zastupao. Osim doma čega svećenstva bilo je tu mnogo drugih svećenika iz bliza i daleka; bilo je drugih prijatelja i štovatelja iz raznih staleža; bilo je predstavničtvo grada Zagreba, Matice Hrvatske, Družbe sv. Cirila i Metoda. Osobito brojno bilo je zastupano predstavničtvo stranke prava sa predsjednikom njezine vrhovne uprave drom Milom Starčevićem i tajnikom Cezarom Akačićem na čelu. Sprovod trajao je jedan uru. Mollio se je i pjevalo ispred pokojnikove kuće i na groblju, pred otvorenim grobom. Tu su se s njim za posljednji put oprostili: načelnik grada Karlovca Gustav Modrušan u ime grada, Cezar Akačić u ime stranke prava, odvjetnik dr. Reiner u ime Karlovačkih odvjetnika, profesor Kučera, predsjednik Matice Hrvatske u ime ove, prof. Spinčić predsjednik Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u ime ove, župnik Huzek u ime pravaških izbornika Jastrebarskoga kotara.

Za vrieme svakoga govora čulo se je jecanje mnogobrojnih rodjaka i rodjakinja pokojnikovih i vidilo suza na mnogim drugim licima, te je poslie svakoga ozvanjao turoban: Slava dru Ivanu Banjavčiću!

Nad grobom dra Ivana Banjavčića.

Zastupnik naroda Vjekoslav Spinčić oprostio se je od svoga prijatelja i pobratima, u ime hrvatske Istre i Družbe ovim riečima:

Žalobni zbore! U doba kad se sa mnogo strana radi na zator, uništenje, našega naroda, a kad mora doći do promjena u monarkiji obzirom na naš narod, te kad je nuždno, da budemo svi pošteni, složni, ne gledeć na malene medjusobne razlike, izdahnuo je svoju plemenitu dušu muž — kojega tielo leži već evo u raki — a koj bi svojom pomirljivom ćudi bio mogao doprinieti za složan rad svih sinova domovine Hrvatske, bili oni koje vjere, kojega imena, i iz koje pokrajine, za njezin spas.

Cieli svoj život, odkad je počeo misliti i mogao raditi, on je mislio i radio u njezin prilog, u užem ili širem obsegu, za domorodni grad Karlovac, svoj izborni kotar, za Banovinu i cielokupnu domovinu, kako je to izložio prijatelj Akačić; a htjeo je, da se Njegovom pomoću radi i poslie Njegove smrti, kako to svjedoči Njegova posliednja volja, za napredak duševni i tjelesni pojedinih osoba i slojeva, najpače pak za čim veću izobrazbu tako zvanoga srednjega staleža u svim hrvatskim zemljama — knjigama „Matice Hrvatske" — i za škole u onoj hrvatskoj pokrajini, Istri, koja se je najposliednja probudila na narodni život.

U ime te pokrajine, u ime Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, koja će uviek zahvalno spominjati ime Ivana Banjavčića, svoga dosadanjega najvećega dobrotvora, u ime djece, koja će se Njegovom pomoći istrgati iz pandža naših ljutih neprijatelja, te u ime svoje, koji sam bio s Njim vezan vezom prijateljstva preko pol stoljeća, izričem preblagom pokojniku posliednji s Bogom!

Sa nebeskih visina moli predobri Ivane, za našu Hrvatsku, za koju ćemo mi raditi u Tvojem duhu, i sjećaj se nas, kao što ćemo se mi Tebe.

Vječna Ti slava i trajni spomen, nezaboravni Ivane!

Oporuka dra Ivana Banjavčića.

Blagopokojni dr. Ivan Banjavčić ostavio je obširnu oporuku, kojom je sav svoj imetak, izuzev nešto legata svojim sestrama, te osobiju svoje odvjetničke pisarne, ostavio sve u dobrotvorne svrhe. Sjetio se je tako znatnim legatima svih pučkih škola u gradu Karlovcu i svoje rodne občine Barilović; isto tako i župnim crkvama Barilović, Cerovac i občine Barilović. Svim hrvatskim djačkim podpornim društvima u Karlovcu, Beču, Pragu, Gracu, Insbrucku, sveučilištnoj menzi u Zagrebu (2000 K), starčinar. društvu u Kninu te društvu „Bihać" u Splitu, vatrogasnom društvu u Karlovcu i Koprivnici, pjevačkim društvima „Zora" i „Nada" te hrv. Sokolu u Karlovcu ostavio je oporučno od 300 do 600 K, ukupno svim spomenutim 13.200 K; Društvu sv. Jeronima u Zagrebu 10.000 K. kao zakladu dra Ivana Banjavčića, koje dohodak ima se porabiti kao nagrada najboljem hrvatskom piscu u narodnom gospodarstvu. Povrh toga sjetio se i seljaka svoje občine Barilović, ostaviv zakladu od 10.000 K, od kojih kamati imaju se isplaćivati svake godine dvim seljacima ili dvim seljačkim zadrugama kao nagrade za najnaprednije marvogojstvo i voćarstvo.

U XI. točki svoje oporuke odredjuje o tom:

„XI. Imetak moj nakon svega prenavedenoga ostavši, ima pripasti: a) društvu sv. Cirila i Metoda u Istri, koje čuva hrvatsku djecu u onim našim hrvatskim krajevima od tudjinstva hrvatskim svojim školama; b) „Matici Hrvatskoj" u Zagrebu — i to na jednake dielo. „Matica Hrvatska" u Zagrebu imat će iz namienjene joj imovine nagradjivati dohodkom ponajbolje spisatelje hrvatske bilo u kojoj grani narodnog nam života."

Imetak pokojnika računaju na 300.000 K neki i više, a sastoji se iz gotovine, dionica, vriednostnih papira, tražbine od zajmova i dvokatnice u Karlovcu, koje vriednost računaju i više nego li pokojnik u oporuci od prije pet godina. Tako bi „Matica" i „Družba" mogle zapasti i preko 100.000 K, kad se odbiju legati, troškovi, percentual kao možda i ono, što će se morati iz ostavine platiti, jer je pokojnik za njih jamčio.

*

Ovom oporukom podigao je blagopokojni dr. Ivan Banjavčić sebi vječni spomenik u cielom hrvatskom narodu, spomenik dostojan njegovog neokaljanog života, spomenik pravog Hrvata i otačbenika!

Budi i ovaj kratki prikaz ogledalom našim potomcima na vječnu spomen i slavu dra Ivana Banjavčića!

Pogled po Primorju

Puljsko-Ropinjski kot.

Radi časti Družbe i njezinog učiteljstva. Kad je Družba god. 1898. otvorila prvi razred svoje škole u Puli, nije se ni iz daleka predvidjalo, da će doći dan, te će se naći u Istri hrvatska novina, koja će se napadajima nabacivati na tu instituciju, uzdržavanu žuljevitom rukom hrvatskoga naroda. Kolike žrtve ima da doprinosi siromašni narod, da uzdrži pet puljskih škola s ukupno 15 razreda i preko 800 djece! Poznato je, koliko se naša Družba brine oko odgoja hrvatske djece u Puli, pa sto ipak se našao klevetnik, koji se u jednom istarskom listiću usudio da prostim klevetama i lažima ocrni u javnosti naše škole u Puli.

U istom listiću objelodanjeno je i pismo, što ga je Družbino Ravnateljstvo upravilo na dotično uredništvo. Čitali smo i pripomenak uredništva, koje očekuje od svog dopisnika, da stvar razjasni i to na prvom mjestu „radi časti uredništva". Iza toga dolazi čast naroda, a najposlie čast Družbe i njezinog učiteljstva.

Koliko smo upućeni u stvari naše Družbe, uvjereni smo, da se ona mora boriti sa neizmjerno velikim poteškoćama. Prijatelj iz Hrvatske dostavio nam je ovih dana jednu okružnicu „Hrvatske Narodne Straže", u kojoj se napada Družba i izrično veli, da za istarske škole neće Straža doprinositi ništa. Komu nisu vrane mozak isipale, znat će najbolje, kakva bi to bila nesreća za Istru, kad bi joj Družbe nestalo. Priznajemo, da bi ne upućen čitatelj mogao lahko povjerovati kojekakvim klevetama i ogorčen uskratiti pomoć našoj Družbi. Kakva bi to bila katastrofa za naš narodni život u Istri, ne treba tek spominjati, ali rek bi, da stanoviti strančari u Istri i ne pomišljaju na to: njima je samo do toga stalo, da svoju časovitu mržnju iskale bilo na komu! — Nedavno su udarili na profesora Spinčića, a zaboravljaju, da kad ne bi bilo njega, oni bi danas gdjegod pasli ovce, ako im ih nebi medjutim bili Talijani odnieli.

Pamet bi ih morala učiti, da su sve družbine škole — prelazne škole i da je zemaljska vlast dužna, da ih prije ili poslie primi pod svoju upravu. Dotle treba da se sam narod za nju brine, a u drugu ruku, da od vlade energično zahtjeva, da za uzdržavanje tih škola dade svoju pomoć. Vlada daje tu pomoć preko volje i neka gospoda oko „Pučkog Prijatelja" budu uvjerena, da bi ona bila presretna, kad bi odnošaji u družbinim školama u Puli bili onakovi, kakovima ih iskazuje njihov bezdušni dopisnik. Vlada ne bi naime ni časa počasila, da u takovom slučaju zatvori sve one škole, pa i druge u pokrajini, da se tako oslobodi dužnosti plaćanja odredjene podpore.

Ni u javnim, ni u samostanskim školama, ni u raznim konviktima, ni u zavodima, što ih uzdržavaju crkveni ljudi — nije sve zlato. Svak može da pogriješi, pak može i Družbin učitelj, ali za to ne treba odmah s njime na vješala, već komu je do istinskog napredka škole i do dobrobiti našega naroda, nastojat će, da prisko ći savjetom, blagom riečí, da tobožnje zlo ukloni. „Pučkom Prijatelju" preporučili bismo pak, da svoje čitatelje malo češće pozivlje, da doprinesu za Družbu, čime će našoj narodnoj stvari mnogo više koristiti, nego li da družbine škole i požrtvovno družbino učiteljstvo obasipije — na veliko veselje naših dušmana — samim crnim i nepravednim napadajima.

Zadnji pozdrav. Već od tri tjedna po prilici zapečaćena je sudbina šefa policije dra Miekuša u Puli; on je iz Pule premješten te će nam već dolduće mjeseca otići i kao takav valjda nam se više neće povratiti. I ne trebamo takvih!

I prije nego otidje, htio je dr. Miekuš da se izkaže ili bolje da blamira puljsku policiju. Da nas proti dru Miekušu vodi osobna kampanja, ne bismo mu zamjerili niti spominjali zadnja uspjenja en gros zbog bombe na Rieci, jer su ti svi Jornaletovi pomazanci te neka ih kamorra štiti i brani; ali pošto je i tom prilikom dr. Miekuš pokazao svoju vještinu i sposobnost kako se smjehu izvrgava policajna institucija, vriedno je spomenuti i tu valjda posljednju Serlokholmijadu u Puli. Nedavno zabavljalo se na večer oko 16 mladića u jednoj gostioni u Šijani. Par dana prije toga prasnula je bomba u guvernerovoj palači na Rieci; riečka policija tražeć atentatora umišljeno došla na trag svezi s atentatom u Pulu; dr. Miekuš donjušio da je imalo 16 „giovinotta" u Šijani večeru i . . . . sha! imam je — pomislio — i u haps s njima. Naravno da se iz svega toga rodio . . . . miš, jer su mladići morali biti ispušteni. Mislili smo, da će Jornaletto bar sada skočiti na premudrost dra Miekuša i uzeti u obranu svoje gojence, ali zaludu čekasmo; kukavni lizipete Jornaletovi ni riečí o tom velikom činu dra Miekuša. Zar je možda dr. Miekuš i njima poručio da je dobar patriot, kao što se je pred jednim našim zaklinjao da je dobar Slovenac. Drukčije sebi ne možemo tumačiti muk glasila kamorre. Radi te šutnje opralo je Jornaleta i socijalističko glasilo u Trstu.

Prije nego dr. Miekuš otidje iz Pule molimo njegove starješine, da dadu ispi-

Nastavak u prilogu.

tati i razbistriti ovu stvar: Čuka se po gradu o jednoj ljubavnoj aferi, što se je desila u jednoj uredovnoj sobi a na štetu jedne djevojke namještenice tog ureda. Pošto se tu radi o ugledu jednog c. k. ureda i o časti jedne poštene djevojke, podčinjene šefu tog ureda, to treba da policajna oblast zametne sviestnu i strogu istragu o toj stvari i možda neće trebati daleko istraživati i stvar lahko i brzo pronaći!

Ovime smo valjda s drom Miekušem gotovi i . . . fia suggell' . . . budi mu to naš zadnji pozdrav!!

Barun Gorizzutti in ritirata. Odkad se „Giornaletto" radi hrvatskih dopisa zagrozio g. barunu Gorizzutti-u, c. k. komisaru občine puljske, da će sazvati veliki komicij Martinolića, Ambrožića, Bolmarčića, Filinića, Turina (iz Šmrike kod Kraljevice), Glesera, Albaneža itd. i njihovih djedova i pradjedova, od tada g. barun Gorizzutti, c. kr. komesar občine Pule, ne šalje više našemu listu na objavu oglase, koji se tiču cielog pučanstva občine, dakle i hrvatskog. Nama je to doista čudnovato, a izgleda i smješno, kad nebi bilo i žalostno, da se je g. barun Gorizzutti tako brzo preplašio čarlatanske prietnje glasila kamorre sa gore spomenutim Talijanima! Ovih dana čitali smo naime objavu puljske občine za odanje občinske šoli u zakup; ta objava je u talijanskom jeziku i objelodanjena u glasilu kamorre. G. barun Gorizzutti znade za sigurno, da i hrvatsko pučanstvo občine puljske u Puli i u podobćinama začinja svoju hranu sa solju i da ima pravo natjecati se za rasprodaju občinske soli. Ako g. barun Gorizzutti smatra puljski „Giornaletto" glasilom Talijana u Puli, Galežanu i Fažani, treba da znade (a znamo da znade!), da je naš list glasilo Hrvata u Puli, Medulinu, Premanturi, Pomeru, Ližnjanu, Alturi i svih drugih sela občine puljske, u kojima živi jedino hrvatsko pučanstvo.

Takav postupak g. baruna Gorizzutti-a, koji za volju par čarlatana oko glasila puljske kamorre omalovažuje oko 30.000 Hrvata puljske občine, nije ni liep ni pošten, to znači pogodovati jednoj prostoj bandi ozlogašenoj sa najprostijeg zločinstva kradje i prevare, što je baš bilo uzrokom, da je g. barun Gorizzutti zasio na upravu občine puljske.

Mi g. baruna Gorizzutti-a odviše štujemo, a da bismo mu podvalili kakav doticaj s tom bandom, ali odlučno zahtjevamo u ime hrvatskog pučanstva puljske občine, da občinske oglase obnaroduje, ako već neće drukčije a to kroz naš list u hrvatskom jeziku i za naš narod ove občine, koji takodjer doprinaša za občinu kao i Talijani, čime će udovoljiti pravici i zakonu a na što je vezan ne samo svojim poštenjem kao čovjek nego i prisegom kao činovnik!

Iz ureda jada i čemera. Porezni uredi u Istri s našeg narodnog pogleda prava su pokora, jad i čemer za naš narod; izgledaju kao kakvi kr. talijanski a ne c. k. austrijski uredi! I puljski ne zaostaje za njima. Dodje naš čovjek u puljski porezni ured da što plati, govori hrvatski, ali kao da govori zidu: činovnik se čudi i gleda i pita talijanski. Tako se onomad namjerismo na tom uredu na činovnika Percovich-a. Izrazismo želju hrvatski, a šior Percovich okrene se drugu i pita razjašnjenje ovaj put obzirnim i pristojnim riečima „perchè non ho studiato la lingua croata" (strah je vrag!). Drug mu ni ne odgovara, jer ili nije razumio ni sam ili mu nije htio kazati (što je i pravo učinio). Napokon pita Percovich „cosa è sto „deset", te mu se drug smiluje i rastumači. Na pozivu potvrdi stranki primitak; ali kako? Talijanski dakako, naravno.

Mnogo je nauka u tome za nas Hrvate!

Percovichu u nos, kad je bio tako bezobrazan te na hrvatski nagovor izdao talijansku potvrdu.

Pitamo mi upravitelja poreznog ureda g. Kaučića, kako može dopustiti da nesposobni činovnici imadu posla sa strankama i hoće li pozvati na red tog objestnog činovničića i strogo poučiti da uz svu njegovu injoranciju i odvratnost prema hrvatskom jeziku ima znati, da je u Istri hrvatski jezik zemaljski i jednakopravan talijanskomu. Mi ćemo se već pobrinuti, da bude taj talijančić Percovich i s više oblasti poučen o poznavanju hrvatskoga jezika, kao što ćemo zahtjevati, da se na poreznom uredu u Puli ne stavljaju nesposobni činovnici à la Percovich & Tomich na mjesta, gdje dolaze u doticaj sa strankama. Nadamo se, da ovo posliednje neće biti od potrebe, jer će g. upravitelj Kaučić sam ukloniti te nepodobštine.

Naš narod pak poziviemo i opet, da na poreznom uredu govori i zahtieva sve u hrvatskom jeziku, a nadasve pak pazi, da mu činovnici izdavaju namire i potvrde u hrvatskom jeziku, te svaku stvar neka nam dodju javiti, da poučimo talijanske činovnike pristojnosti i uljudnosti prema našem narodu i jeziku.

Dolazak novog biskupa u Poreč i Pulu. Doznajemo iz posve pouzdanog izvora, da će novoimenovani biskup presv. g. dr. Trifun Pederzolli stignuti u Poreč dne 8. novembra o. g. Sustolni kaptol u Puli posjetiti će novi biskup dne 8. ili 9. decembra da preuzme i ovdje svoja biskupska prava.

Don Mattich se opet čuje. U nedjelju dne 19. t. mj. došao jedan Hrvat-župljan don Mattichu, upravitelju župe u Premanturi, da mu krsti muško diete. Don Mattich je to odbio, jer da se otac djeteta nije ispovjedio, premda dotičnik uvjerava, da se je ispovjedio drugdje a ne u don Matticha. Nije preostalo drugo već otisli s djetetom u bližnji Pomer tamošnjem župniku i taj je diete krstio.

Ovo nije prvi slučaj, da to don Mattich čini kojem sebi nepoćudnom Hrvatu. Svakako glavni motiv uskraćenja sv. krsta nije bio onaj naveden od don Matticha, nego je jedini i glavni taj, što je dotični otac djeteta dobar i pošten Hrvat, te znade don Mattichu odkresati u oči njegovu protinarodnu i nekršćansku rabotu. Kud može drugi župnik krstiti diete, zašto to ne čini i don Mattich? Ili je u Premanturi druga vjera i u Pomeru druga? Ili . . . ili?

Svakako ćemo i ovu psinu don Matticha staviti do znanja presvjetlom biskupu dru Pederzolli-u čim zasjedne stolicu u Poreču. Vidjet ćemo, hoće li don Mattich i nadalje počinjat u Premanturi što bude njega volja!

Banjole. Kada Talijani ne mogu u našem mjestu već ništa postići „leginom" kovačnicom, to misle da će možda time, ako nam dadu — „unito". Ovih se dana na njihovu ponuku sakupili u „leginoj" školi pod vodstvom tal. učitelja neki naši izrodi i odlučili, da će se u to društvo začlaniti, ako dobiju dozvolu, da mogu točiti vino i — piti. Ne misle dakle oni, da bi utemeljili takovo društvo, gdje bi čitali, naobrazivali se i pristojno zabavljali, već samo na to, da bi što više vina imali i popili. Zato se odmah i odazvao Jadričina, taj najbolji prijatelj „Vinka Lozića", da će biti u društvu poslovodjom. On se već sav topi od miline i te nenadane sreće tako, da je kroz noć od najvećega Hrvata postao za volju vina — najveći Talijan. Drugi u toj lijepoj kumpaniji će mu dakako u svemu pomagati, pa eto društva, koje će u najvećem zanosu svoga patriotizma raditi za spas talijanstva u našem mjestu. Oni se dapače ,ako bazat-

škim počastnim gradjaninom.

God 1883. nalazimo pok. Ternovca kao

ljubiti i braniti svoju materinju rieč i svoju narodnost.

Do sada smo te odmetnike i izrode štedili u nadi, da će se možda kada opametiti, ali vidimo na žalost, da oni svaki dan postaju sve gori. Od sada napred drukčije ćemo s njima postupati. Izniet ćemo, kad bude, na javnost njihova „slavna" imena, da ih pošteni sviet upozna i prezire, nebi li im rumen stida na njihov galopinski obraz pao.

Za Družbu. Da počasti uspomenu svog milog prijatelja pok. Andrije Turka dao je g. Josip Blašković za Družbu K 10. — Za počast odlazka c. k. oruž. stražmeštra g. Ivana Bulve ob priliki njegova premještenja iz Marčane u Prag (Češka) daruju: velč. g. župeupravitelj don Ive Vinodolac K 4, Ivan Bulva K 5, po K 2 Katica Blažina, Dragica Guštin, Mate Blažina, Jakov Škoravić, K 1·20 Anton Guštin, po K 1 Marija Guštin, Gründl, Anton Radolović Slak, Ive Siljan. Na predlog gdje Dragice Guštinove i Katice Blažinove odlučilo se je od te svote K 11·10 za Družbu sv. C. i M. za Istru i K 11·10 za zavod sv. Nikolaja u Trstu. Živili darovatelji! Gosp. Bulvi sve dobro u njegovoj domovini!

Lošinjski kotar

Sastanak pouzdanika Polit. društva u Martinšćici. U četvrtak dne 30. o mj. u 10 sati u jutro, bit će u Martinšćici na otoku Cresu, sastanak pouzdanika Političkog društva za Hrvate i Slovence u u Istri iz mjestne občine Cres. Živo se preporuča svim pozvanima, da nefaljeno dodju na ovaj važni sastanak.

Krčki kotar

Sastanak pouzdanika Polit. društva u Krku. Na ubavom položaju u gradu Krku, u liepim prostorijama Češkog paviljona, držao se je dne 16. o. mj. mnogobrojno posjećen sastanak pouzdanika Političkoga društva iz otoka Krka.

Predsjedao je sastanku društveni odbornik velč. g. Pavačić, župnik na Beleju na otoku Cresu. Nakon pozdrava svim častnim svećenicima, učiteljima i drugim staležima zastupanim na sastanku, te posebnim pozdravom prisutnom narodnom zastupniku i zem. prisjedniku velč. g. A. Andrijčiću, osvrnuo se je govornik na žilav rad naših narodnih protivnika Talijana, čijoj sili moramo i mi suprostaviti silu. Rad će naš biti uspješan ako budemo složni, a ta sloga biti će tekar onda trajna i čvrsta, ako bude imala čvrste temelje. U našem narodu moramo imati jedan program. Program naš moramo crpiti iz naroda. Budući je naš narod katolički i hrvatski, i naš program mora da bude katolički i hrvatski. Sami nacionalni uzgoj je jako labav temelj za svaki narod. Govornik navadja ovdje razne primjere iz povjesti, kojima dokazuje svoju tvrdnju. Nakon toga bavio se je pitanjem organizacije društva.

Ustao se za tim, da progovori narodu, časni narodni zastupnik i zem. prisjednik A. Andrijčić. Govornik se osvrne letimice na sva naša narodna pitanja od godine 1908. amo, te je došao do zaključka, da se sa skrajno fanatiziranim Talijanima ne da na liepi način ništa doseći. Pol smo se vieka borili za našu narodnu ravnopravnost, i ako u prijašnjim godinama nisu mogli protivnici naši skršiti naš odpor, skršit će ga tim manje sada, kad ipak imademo u ruci nešto više sredstava od prije. Opisuje teško stanje naših prisjednika, osobito u prvo vriame u Poreču, kad su ćutili svu težinu nama Hrvatima [illegible] hvatijivog nacrta Namjestnika"— pitali su naši zastupnici Vladu, neka se izjavi, koliko ima upliva talijanska vlada iz Rima na Vladu u Beču, što se tiče naših narodnih pitanja u Istri. Vlada nije još niti danas na ovo sasma opravdano pitanje odgovorila — opravdano za to, što su hrvatsko-slovenski zastupnici dobili utisak, da se u pregovorima sa Talijanima mora nešto straga zavjesa događjati. Govornik se zatim bavio sa hajkom ciele službene i neslužbene Italije, odnosno na poznate naredbe Namjestnika glede tal. podanika, te završuje sa riečima punim osvjedočenja, da će konačna pobjeda biti na našoj strani.

Gosp. dr. Antončić, odvjetnik u Krku, naglasuje potrebu čim većeg odgoja našeg naroda. Mora se često držati poučne sastanke, u kojim će se u narodu buditi zanimanje za poznavanje naših zakona, naših narodnih pitanja, neka narod bude dobro znao za zadnju svrhu njegove borbe. Toj se istoj želji pridružio i gosp. naučitelj Ivan Mahulja iz Omišlja.

Velč. gosp. I. Pilepić svećenik u Krku osvrće se na unutarnja pitanja društva, koja nijesu za javnost, te je Odboru P. D. javljena skoro jednoglasno izražena želja prisutnika na sastanku. Razvila se zatim zanimiva rasprava u koju su uticali gg. dr. Antončić, liečnik dr. Majnarić, gostioničar u Baški Tudor, učitelj u Baški Katarinić, svećenici Milovčić i više drugih svećenika i svjetovnjaka.

Na predlog gosp. naučitelja I. Mahulje, primljene su sve one resolucije prihvaćene na sastanku u Pazinu dne 19. 6. o. g., a povrh toga još ove resolucije:

„Poziv'je se c. k. Namjestničtvo, da odmah poduzme potrebite korake u svrhu, da se odstrane od ove pokrajine sve silne one štete, koje joj nastaju radi nemogućnosti djelovanja zem. sabora — djelovanje ovo onemogućeno je radi skrajne zagrizenosti talijanske liberalne stranke, čija je hegemonija u ovoj nesretnoj pokrajini naniela neizmjerne štete.

Izrazuje se ogorčenje radi imenovanja dr. K. Apollonio, na čast predsjednika Zemaljskog Kulturnog Vijeća za Istru. Njegovo je imenovanje za to mjesto nova, krvava uvreda proti našemu hrvatskomu jeziku — jeziku većine pučanstva te je dobro poznat radi svoje narodnostne mržnje proti Hrvatima. Poziv'je se c. k. Vladu, da učini i u ovom pitanju radikalnog lijeka, jer sa neprestanim popuštanjem Vlade pred šakom preuzetne talijanske oligarhije, za sjegurno ne koristi vrhovnim interesima državo. Predlaže se, da se Vijeće pravedno podijeli u dva jednakopravna dijela: „hrvatsko-slovenski i talijanski po uzoru Tirola".

Sve su ove rezolucije primljene jednoglasno.

Zatim se je ponovno javio za riječ nar. zast. Andrijčić, te se opširno bavio sa radom Zem. Odbora. Dao je prisutnicima razne praktične upute kamo im se obratiti za potrebe vode, napajališta, sjeme, gnoja itd.

Nakon skoro četverosatnog raspravljanja zaključio je predsjednik ovaj važni sastanak, vruće preporučiv svima, neka slijede dalje danas započetim radom.

Voloski kotar

Občina Kastav na spomen dra Ivana Banjavčića. Dne 17. t. m. sastalo se je občinsko zastupstvo Kastavsko u svoju redovitu sjednicu. Prije prelaza na dnevni red, spomenuo se je občinski načelnik Kazimir Jelušić ganutljivimi riečmi blagopokojnoga dra Ivana Banjavčića. Iztaknuo Prije nego gr. [illegible] do hrvatskoga molimo njegove starješine, da dadu ispi-

Nastavak u prilogu.

Slava dru Ivanu Banjavčiću! Želeć što občina nije mogla biti zastupana kod sprovoda — jer nije pravo znala kad će biti — zastupstvo je glasovalo 100 K za Družbu sv. C i M. za Istru mjesto vjenca na odar preblagog pokojnika.

„Djačko pripomoćno društvo u Voloskom-Opatiji" obdržavalo je prošle subote dne 11. o. mj. svoju glavnu godišnju skupštinu na kojoj su društveni tajnik g. prof. Ivan Ivančić i društveni blagajnik g. Julij Miran izvijestili o djelovanju društva kroz prošlu društvenu godinu.

Iz tih izvještaja vadimo slijedeće važnije podatke: „Kroz prošlu društvenu godinu izdalo je društvo na potporu učenicima iznos od K 2481·90. i to: 1. za tramvajske karte iz Lovrana do Opatije, 2. za odijela i obuću, 3. za stanarinu učenicima, 4. za objed i 5. za knjige. — Potpora za tramvajske karte dobila su u svemu 22 učenika, od kojih 20 iz općine Lovran a 2 iz opć. Veprinac. — Potporu za odijelo i obuću dobilo je u svemu 27 učenika, od kojih 11 iz opć. Volosko-Opatija, 7 iz opć. Kastav, 6 iz opć. Lovran, 2 iz opć. Veprinac i 1 iz opć. Punat.

Potporu za stanarinu dobiše 3 učenika i to 1 iz opć. Mošćenice, 1 iz opć. Lovran i 1 iz opć. Podgrad.

Potporu za objed primalo je 8 učenika, od kojih 5 iz opć. Kastav i 4 iz opć. Veprinac.

Podporu u knjigama dobiše 52 učenika, kojima se isposlidilo 324 knjige.

Društvo je imalo koncem prijašnje društvene godine 129 članova, dok ih sada ima 142 i to 86 utemeljitelja, 46 redovitih i 59 podupiratelja. Od članarine primilo je društvo u prošloj godini K 1075 i to K 580 u ime utemeljiteljne svote a K 495 u ime druge članarine. U darovima primilo je društvo svotu od K 2276·44, medju kojima se nalazi prinos sl. občine Volosko-Opatija od K 1000, sl. občine Kastav od K 100, sl. Veprinačkog društva za slednju i zajmove od K 100, sl. Posujilnice u Voloskom od K 400, čisti prihod zabave kluba XIII. u Voloskom od K 300 i polovicu čistog prihoda zabave kluba „Domovina" u Opatiji od K 270.

Cijeli prihod društva u prošloj društvenoj godini bio je K 3652·20, dok je cieli rashod bio K 2515·25. — Društvena imovina iznosi sada:

1. Uloženo kod Posujilnice u Voloskom K 4881·36; 2. Uloženo u filijali Jadranske banke u Opatiji K 1542·12 i 3. gotovina u blagajni K 765·33. — Ukupno K 7188 81.

Pazinski kotar

Predavanja u Pazinu. U ovoj je školskoj godini „Odbor za prosvjetu" nastavio svoje djelovanje. Sjednice se opet drže redovito i na njima temeljito raspravlja o narodnim potrebama i o načinu, kako da se našim ljudima pomogne.

Javna su predavanja također počela. Tako je 20. i 21. rujna prof. Novljan predavao o svesokolskom sletu u Pragu. Kod toga je pokazano 140 svijetlih slika, koje nam prikazaše život u Pragu za onih slavnih i nezaboravnih dana, kad se je ono lani oko sv. Petra i Pavla ondje sastalo preko sto tisuća Slavena s raznih strana svijeta, kad su bile one veličanstvene vježbe, u kojima je sudjelovalo jedanaest tisuća sokolova i šest tisuća sokolica.

Dne 18. rujna predavao je gosp. dr. I. Prudan o Srbiji i Bugarskoj. Predavanje je popraćeno sa preko sto slika s putovanja čeških sokola po tim kraljevinama prigodom svesokolskog sleta u Sofiji. Bilo je to prije onoga slavnoga boja „za krst časni i slobodu zlatnu", bilo je to onda, kad su se ono braća bratski slagala da izvrše ono „Bog što sudi s neba", a bilo je to i prije onog rata, u kojem se braća tako iskrvariše radi komadića zemlje. Mnogo je nauka u tome za nas Hrvate!

G. prof. Zv. pl. Dorogby predavao je 5. i 6. o. m. o Zagrebu. Prvi je dan govorio o trećem svesokolskom sletu u Zagrebu, a drugi je dan o znamenitostima hrvatske prijestolnice. Kod toga je pokazano 120 svijetlih slika. Koji su od slušalaca bili već u bijelom našem Zagrebu, radovali su se slušajući to predavanje, slike su u njima budile mile uspomene, a koji još tamo bili nijesu, veselili su se, što bar u slikama gledaju Zagreb i slušaju o njegovim znamenitostima i ljepotama.

Odbor je odlučio za skioptikon nabaviti novi objektiv, da se slike uzmognu projecirati ravno na platno. S tom će promjenom biti 1. i 2. studenoga pokazano 107 slika iz života ptica, a predavat će prof. Fr. Novljan.

Zaključeno je u prosincu prirediti Brajšino veče. Matko Brajša-Rašan je vrlo zaslužan za proširenje naše pjesme po Istri, njegove su zasluge za probuđenje narodne svijesti u našoj pokrajini vrlo velike, jer pjesma govori iz srca k srcu, pjesma budi, diže, jača, hrabri, tješi i veseli. Pjevačice i pjevači vrlo se rado odazivaše pozivu, da dodju vježbati, pa će to veče sigurno krasno ispasti. Nadamo se, da će i iz bližnje okolice ljudi onog dana pohrliti u Pazin, da čuju, što je Brajša stvorio. Raspored će se na vrijeme javiti.

Na koncu upozoravamo g. pisce, koji pripravljaju rukopis za raspisani natječaj, neka se požure, jer je Božić blizu.

Iz Šumbrega. Kao što je već po cieloj Istri svršila berba (trgatba) tako je ovih dana i kod nas. Narod u Šumbregu zadovoljan je sa trgatbom, jer je hvala Bogu ove godine bilo kod nas prilično grozdja. Pošto je bilo za vrieme trgadbe lieporo i suho, a osobito, pošto nas je gosp. Trampuž, upravitelj državnog uzor-gospodarstva u Pazinu dne 29. prošlog mjeseca na veoma liepi i praktični način podučio o trgatbi, mašćenju, vrienju i u obće o konobarstvu, to se može sa stalnošću kazati, da će biti ove godine u Šumbregu izvratno vino. Gospodinu Trampužu najljepše ovime zahvaljujemo na lijepoj i veoma korisnoj poduci.

Gospodi trgovcima vinom prepručamo, da dodju kušati vino u Šumbreg, gdje će naći dobrog, zdravog naravnog vina. Nije li njima (trgovcima) moguća osobno doći, nek se izvole obratiti na ovdješnjeg učitelja M. Diminić, koji će im dati sve upute.

Razne primorske viesti

Dvorski savjetnik Ternovec kao sudac u Istri. Kazali smo u zadnjem brojU, da je blagopokojni dvorski savjetnik g. Matej Ternovec služio pod konac godina sedamdesetih kao pristav ili adjunkt u Buzetu, gdje ga je naš narod poznavao pod imenom **mali sudac** i kao takovog silno volio i štovao. Stariji muževi na Buzeščini sjećaju se i danas ugodno svog milog malog suca. U ono vrieme spravao je naš narod u onoj i u susjednih občinah tvrdi san, te je valjda prvi bio pok. Ternovec, koji je narodu kao sudac u hrvatskom jeziku sudio. Njegov predstojnik bijaše odlučan Talijan i nerado je čuo i opazio kako mladog pristava narod sluša i voli. Na sudu nagovorio bi sam svakog seljaka hrvatskim jezikom i čim bi opazio, da se seljak sili da se izrazi po tadašnjem običaju talijanski, odmah bi mu priskočio na pomoć bogom riječi: recite il kažite mi po svoju po domaću ono što mi imate kazati. Narod ga je s početka zabeznuto slušao, jer ne bijaše do tada na takovo susretanje sudaca naučan.

Sjećajuć se blagotvornog djelovanja na Buzeščini tog odličnog činovnika i rodoljuba, htjelo mu se hrvatsko zastupstvo odužiti time, što ga je imenovalo bazetskim počastnim gradjaninom.

God 1883. nalazimo pok. Ternovca kao sudca u Vodnjanu, gdje je njegovo službeno, napose izvanslužbeno djelovanje silno uplivalo na naš narod poreznih občina onog kotara.

Na proljeća god. 1883. šastao se je pisac ovih redaka s pokojnim Trnovcem u jednoj krčmi izvan Vodnjana na dogovor sa prvacima onog kotara radi predstojećih izbora. Osobe, koje bijahu pozvane na sastanak, oznaćio je pokojni Ternovec. Bilo nas je pet. Danas su svi pokojni osim mene. Ti bijahu: sudac Ternovec, porezni činovnik Dugulin iz Vodnjana, župnik-kanonik Mijo Semelić iz Barbana, posjednik Degiorgis iz Svetvinčenta. Pokojni Ternovec ubrajao je i ovoga potonjega medju **naše**, što je kasnije vrlo žalio — jer nam se je bio iznevjerio. Od tog sastanka vezalo me je s pokojnikom sve do smrti najtjesnije prijateljstvo. Kad se je kasnije kao savjetnik, pa onda kao dvorski savjetnik vratio i nastanio u Trstu, razgovarali smo često u stanju našega naroda u Istri, osobito ob onom 30—40 godina natrag. „Težka bijahu ona vremena" — znao bi reći — „ali ja se ih sjećam uvjek najugodnije, jer vidim, da je hvala Bogu mnogo zrno na plodnu zemlju palo". Vidio je plod svoga truda i radovao mu se. Svevišnji neka ga za to nagradi!

Interpelacija u pitanju porote u Rovinju. U sjednici carevinskoga vijeća od dne 21. o. mj. podnio je zastupnik M. Mandić i drugovi interpelaciju na ministra pravosudja radi uvedenja hrvatske porote u Rovinju i zbog imenovanja sudaca na c. k. okružnom sudu u Rovinju, koji poznaju hrvatski jezik.

Liečnici — občinski načelnici. Tolikim osebujnostim u javnom životu naše Istre valja nam pribrojiti i ovu, držeći se one poznate: gdje stoje tolike druge, proći će i ove. U Istri imadu nekoje občine, dakako talijanske i talijanaške, za svoje načelnike občinske liečnike, premda je u očitoj oprieci ili protimbi sa občinskim izbornim redom i zemaljskim zakonom. Rekosmo, da je to u talijanskim ili talijanaških občinama — jer šta takova ne bi dozvolila ili ne bi ni časak trpila ni autonomna ni carska oblast.

Po § 10. občinskoga izbornog reda i u savezu sa zemaljskim zakonom od godine 1907. o zdravstvenom uredjenju u našoj pokrajini, ne mogu občinski liečnici kod nas obnašati časti občinskog načelnika. Toga se zakona i ustanova drže strogo sve naše občine i — koliko je nama poznato — nije se još ni jedna od naših občina o taj zakon ogriešila — premda bi bio možda ovdje ili ondje i njima dobro došao takav načelnik. Mi se ne žacamo priznati, da bi bio ovdje ili ondje zbog nestašice intelegencije, i u našim občinam takav načelnik na svom mjestu, nu od naših nije nigdje nikomu na um palo, da bi občinskim načelnikom izabrao občinskog liečnika. Ali nepojmljivo nam je, kako su mogle upasti u pogrieška ili doći u oprieku sa zakonom talijanske občine, koje u sav sviet trube, da ne znadu kud ni kamo sa svojom inteligencijom. U tim občinam je lahko naći načelnika medju **mnogobrojnom** inteligencijom te netreba im valjda posizati za občinskim liečnikom. Takovih občina sa liečnikom načelnikom imadu Talijani danas tri, i to Oprtalj, Vižinada i Vrsar. Do nedavna imali su ga i u Vodnjanu. U svim tim občinama je bar polovica — a negdje i više — hrvatskih občinara, ali to za sada ne ulazi amo.

Občini Oprtalj je na čelu dr. Pesante, občini Vižinada dr. Rittossa i občini Vrsar dr. Dapas. To su sve muževi vriedni i čestiti, proti kojim mi kao takovim neimamo absolutno ništa. Nama se radi jedino o povriedi občinskog izbornog reda i zakona o uredjenju zdravstva u pokrajini. Ta gospoda ne mogu da budu na čelu občine u kojoj služe kao občinski liečnici. I proti tomu prosvjedujemo mi u ime zakona najodlučnije.

Mi znamo, da će gospoda kod zemaljskog odbora u Poreču sleći ramenima, i kazati: kad je moglo biti do sada, zašto da ne bude i od sada. Njima bi bilo uzaludno protivno dokazivati, jer njima valja sve nad pravom i zakonom. Njima za volju neće se maknuti ni careva vlada, jer vrana vrani oka ne iskopa.

Usprkos tomu pozivljemo mi onu dvojicu naših prisjednika u Poreču, da upozore zemaljskog kapetana na povriedu zakona. On bar nebi smio nogama gaziti one zakone, na koje je položio zakletvu.

Slavensko bogoslužje u Istri. Pod ovim naslovom izašli su u posebnoj brošuri članci o Slavenskom bogoslužju u Istri, što su izlazili u podlistku „Naše Sloge" iz pera g. V. S. U ovoj brošurici dodano je par glava, koje nisu bile tiskane u podlistku. U toj knjižici prikaziva se točno progonstva i obrane slavenskog bogoslužnog jezika u Istri i pravo od starine našega naroda na tu povlasticu. Knjižica, koja obsiže 259 str. dobiva se u Tiskari Laginja i dr. u Puli a stoji brošir. K 1, poštarina 20 p. više.

Knjige za pučke škole. *Prva čitanka za hrv. pučke škole u Istri* počet će se raspačavati 25. o. mj. Zapada 75 para po komadu. C. kr. naklada školskih knjiga u Beču prima već sada narudžbe. Uprave pučkih škola dobivaju na uvid besplatno po 1 otisak, ako zatraže to od ravnateljstva c. kr. naklade školskih knjiga (K. k. Schulbücher-Verlags-Direktion, Wien V., Schwarzenbergstrasse 5). Prva čitanka je prispjela te se dobiva u Puli u papirnici Laginja i dr. ulica Giulia 1.

Dr. Drag. Pelikan, specijalista za kožne, venerične i ženske bolesti, otvorio je privatni ambulatorium u ulici Giulia br. 5, I. kat. — Ordinira od 2—8 ½ po podne izim nedjelje i blagdana.

-- Za Sve Svete i Mrtvi dan. --

posjeduje tvrdka

-- F. SLEZAK --

Pula, Foro br. 1

veliko skladište vienaca, kita cvieća, cvjetnih jastuka i srdaca. Vienci u velikom izboru uz najumjerenije ciene.

Upozoruje se štov. občinstvo, da prije nabave pregleda trgovinu.

Svježe cvieće uz najumjerenije ciene u najvećem izboru.

Eksotične biljke u loncima za urešenje grobova.

Izjava.

Ja podpisani pozivam ovime javno sve one, kojima sam na mjenicu, zadužnicu ili kako drugačije jamčio na koji budi iznos, da se u roku od mjesec dana od danas jave podpisanom pismeno.

Svim onim, koji se do gore imenovanog roka ne jave, prestajem biti njihov jamac.

Smoljani, dne 23. X. 1913.

Martin Perković Raponja.

Zahvala.

Podpisani zahvaljuje ovime javno gospodinu Aleksi pl. Perku, odnosno njegovim dvim sinčićima Branku i Krešimiru, koji su našli izgubljene knjižice sa K 60·—, te mi ih preko c. k. redarstva izručio.

Pula, 21. X. 1913.

Franjo Marcuzzi,
trgovac uljem, Via Emo, 11.

Posl. br. U IV 1407/12.

U ime Njeg. Veličanstva Cara!

C. kr. kot. sud u Puli, odio IV., po tužbi funkcijonara državnoga odvjetništva protiv Grbac Blažu radi prekršaja po §§ 11/4 i 14/2 zak. 16—I 1896. br. 89 l. d. z. iz god. 1897. u prisuću funkcijonara državnoga odvjetništva Vanzo, optuženika, koji se nalazi na slobodi, nakon glavne rasprave danas provedene a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja, da se uporabi zakon je presudio:

Grbac Blaž pok. Grge i pok. Marije Kraljić, rodj. u Lanišću, pripadan u Buzet, 48 god. star, kat., oženjen porodom, poljodjelac, pismen, bez imanja, već kažnjan radi prekršaja zakona o živežnim sredstvima,

je kriv:

a) prekršaja po § 11/4 zak. 16/I. 1896. br. 89 l. d. z. iz god. 1897., što je bolje neopredjeljenog dana mjeseca rujna t. g. u Puli prodavao povodnjeno mlijeko, dakle svijesno prodavao jedno patvoreno živežno sredstvo, koje je izgubilo bilo na hranjivosti.

b) prekršaja po § 14/2 spomenutog zakona, što je gornjom prilikom iz nemara prodavao mlijeko, koje je sadržavalo nečistoće, dakle iz nemara prodavao jedno živežno sredstvo, čiji je uživak bio kadar, da škodi ljudskom zdravlju te biva radi toga

kažnjen

na temelju § 11 gornjeg zakona na 1 (jedan) mjesec zatvora te na plaćaj parbenog troška medju kojim K 18 za troškove analize; u smislu § 20 istog zakona biva zaplijenjeno mlijeko.

Dužan je nadalje da u smislu § 21 zak. već spomenutog, tekom mjeseca listopada objelodani na vlastiti trošak prisutnu presudu u gradskoj novini „Naša Sloga".

Omissis.

C. kr. kot. sud, odio IV.

PULA, dne 11. oktobra 1913.

Rakić v. r. **Marušić** v. r.

Natječaj.

Razpisuje se natječaj za jednu štipendiju iz jubilarne štipendijske zaklade Buzetske Frana Josipa I., u iznosu od godišnjih 200 K plativih u dva šestmjesečna obroka, i to prvi računajuć od 1. oktobra t. g. i 1. aprila dojduće godine i tako u naprvo.

Pravo na uživanje štipendije imaju siromašniji, marljivi bolji djaci na srednjim ili višim školama, koji pripadaju ovoj mjestnoj občini. Komu je jednom štipendija bila podieljena, uživa ju dok svrši nauke pa i u godini jednogodišnje dobrovoljačke vojničke službe, a gubi ju postignućem besplatnog mjesta u kojem zavodu ili drugog štipendija, te slabim napredkom tako, da izgubi školsku godinu i slabim moralnim ponašanjem. Tko bi htio postignuti štipendiju, neka na podpisanoga podnese do 20. novembra t. g. molbu, podkriepljenu sa svjedočbom siromaštva, čudorednog ponašanje, školskog napredka u minulom tečaju i neka navede ako uživa koju drugu štipendiju.

Uprava jubilarne štipendijske zaklade Buzetske Frana Josipa I.

Buzet, dne 4. oktobra 1913.

Ivan Flego, župnik.

Više kuća

u Puli malih i velikih prodaju se odmah uz povoljne cijene. — Upiti neka se dostave na uredništvo lista.

Raspis natječaja.

Raspisuje se natječaj na mjesto općinskog liječnika za mjestnu općinu Punat sa sjedištem u Puntu.

Godišnja plaća je K 3000, te će liječnik dobivati stan u naravi.

Za liječenje bolestnika bira takse, fiksirane u §§ 10 i 31 organičnog pravilnika.

Za liječenje bolestnika izvan okružja, od 2 km. od sjedišta pripada liječniku pristojba od 54 fil. po km. (tour-retour) u ime putovnog troška na nekolnim putevima, a na kolnim 40 fil. po km.

Zahtijeva se: usposobljenje u sveukupnom liječništvu, austrijsko državljanstvo i poznavanje hrvatskog jezika.

Liječnik će držati lijekarnički ormar, ako mu to dozvoli politička oblast.

Čim općinski liječnik postigne definitivnost imade pravo na mirovinske doznake za sebe, udovicu i siročad polag zakona od 12/VIII. 1907. br. 42. l. p. z.

Drugi uvjeti razvidni su u organičkom pravilniku u ovom uredu. Molbe u redu opremljene prima potpisano do 30 studenoga 1913.

Nastup je službe prama dogovoru, a najkasnije 1. veljače 1914.

Glavarstvo općine
PUNAT, dne 29. rujna 1913.
Načelnik: **N. Orlić.**

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u ojeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska raspačavaonica

K. Sternscek, Celje, br. 314.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni. Poslužba brza i točna.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmana & Co. Tetschen a/Elbe

jest jedini sapun koji čuva kožu od svakovrsnih pjega i nedaća kože, mekanu i nježnu pût, što se na dnevno dokazalim mirovnima može neopobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim bakarnama, drogerijama i parfumerijama.

Leo se preporuča Bergmannovu Lilienmilch „Steckenpferd" kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Cieni u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

- Jeftino česko -

PERJE

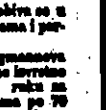

– – – za krevete – – –

5 kg. novo čikave K 9·60, bolje K 12·—
bielo pahuljice čikave „ 18·— „ „ 24·—
kao sneg biele pahuljice čikave „ 30·— „ „ 36·—

Razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz nakmade tovar. troškova.

BENEDIKT SACHSEL, Lobez. br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Djelovi stroja

prodaju se pod staro željezo. Upiti neka se uprave na papirnicu Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

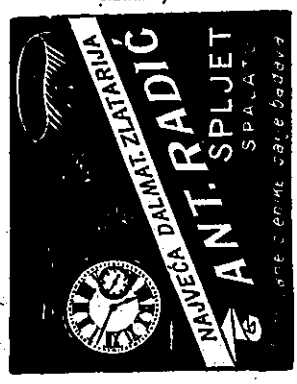

Austro-hrv. parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovidbeni red počam od 1. listopada do 31. prosinca t. g.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Glavotok-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka svake srijede i subote tamo, petak i utorak natrag.

Rieka - Opatija - Lovran - Rab svaki petak tamo i natrag.

Rieka - Opatija - Beli - Krk-Punat-Baška-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali (luka sv. Martin) **Nerezine** svake srijede tamo, četvrtak natrag.

Rieka - Cirkvenica - Baška - Rab - Lošinjveli-Čikat-Lošinjmali svaki ponedjeljak tamo, utorak natrag.

Vrbnik-Šilo-Cirkvenica svaki dan tamo i natrag, utorak produljenje do Rieke.

Plovidbeni redovi badava i franko.

Glavno odpravničtvo:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na gatu u vlastitom kiosku, telefon 272.

Motor na plin 3 HP.

prodaje se odmah.

Upitati u tiskari Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

Na

obročno isplaćivanje

Cijene bez utakmice!

Upravo prispjele za dojduću jesenaku i zimsku sezonu:

Odijela za gospodu

najnovije vrsti, engleska i bečka moda.

Ogrtači za gospodje

ukusni i vrlo elegantni.

Tkanine za gospodje

zadnja novost u bogatom izboru.

Rubenina za gospodje

od najjednostavnije do najfinije.

Pokrivala za postelju i stol,

- Posteljina i stolno rublje -

u velikom izboru i u raznim cienama.

Sagovi za salon stol i pod

Zavjese

iz sukna, barkuna, platna, čipaka i tula.

Stors, Bofains, Bris-Bise

kao što i sve dotične stvari.

Baruch Rausch

ulica S. Felicita br. 4.

Dobro! Jeftino! Pravo!

Najbolji češki izvor!

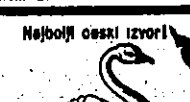

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očišćano 2 K; bolje 2·40 K; prva vrst polusvjetlo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, puhnjasto 5·10 K; 1 kg najfinije, kao snieg bielo, očišćano 6·40 K, 8 K; 1 kg puhuljica, sivo 6 K, 7 K; biele fine 10 K; najfinije prsne puhuljice 12 K.

Kod narudžbe od 5 kg franko.

Gotovi krevseti iz gustog crvenog, plavog, bielog ili šutog nankinga, 1 pokrivač, 130 cm dug, 120 cm širok, sa 2 jastuka, svaki 80 cm dug, 60 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim puhuljastim perjem 16 K; polu puhuljice 20 K, puhuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. Perine 200 cm duge, 140 cm široke 13, 14·70, 17·30, 21 K. Jastuci 90 cm dugi, 70 široki 4·50, 5·20, 5·70 K. Podperine od lieko prutane tkanine 180 cm duge, 116 cm široke 12·80 i 14·80 K. — Razašilje se pouzećem počam od 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novac. — Cienici badava i franko.

S. BENISCH, Dešenice, 762, Češka.

–Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga za ograničene jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Broj 44. Pula, u četvrtak dne 30. oktobra 1913. God. XLIV.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce .. predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se se plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 8 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Pul.

Pojedini broj stoji 10 h., ostali 20 h., koji u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Lagineja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju svaplenna i predplata

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. H. Handžić u Trstu

Prepis pergamene

sazidane u ugalnom kamenu Djačkog Doma u Pazinu dne 19. oktobra 1913.

Viribus unitis!

Godine Spasitelja Našega Gospodina Isusa Krista 1913. dne 19. listopada, pod srećnim vladanjem Njegova Apostolskog Veličanstva Našeg Cara Franu Josipa I., pod pontifikatom Njegove Svetosti Pape Pija X. kojemu je geslo: Omnia instaurare in Christo. Za Presvjetl. i Preč. Biskupa Tridansko-Koperskoga Dr. Andrije Karlina, iskrenog ljubitelja sebi povjerenog Hrvatsko-Slovenskog stada, poticalom trudoljubivog Presvj. i Preč. Gospodina Dr. Antonija Mahnića, Biskupa Krčko-Osorskog, također ljubitelja i dobročinitelja Hrvatskoga naroda; uz pripomoć i nastojanje Gosp. Dr. Dinka Trinajstića, odvjetnika, kao predsjednika Djačkog Pripomoćnog Društva u Pazinu, bio je postavljen i blagoslovljen temeljni kamen ovom konviktu, gradjenom u sporazumu i sredstvima zaklade biskupa Dr. Frana Anijana Feretića u Krku i Djačkog Pripomoćnog Društva u Pazinu.

Nacrte za istu zgradu zgotovio je Benediktinac u Sekavi u Štajerskoj Veleč. Gosp. O. Anselm Werner. Pod njegovim nadzorom zidala se ova zgrada uz pripomoć gosp. Ljudevita Roth. Zidarska radnja izručila se tvrdki Zajec & Horn iz Ljubljane.

U ono vrijeme bio je u Pazinu Prepošt i nadžupnikom Preč. Gosp. Antun Kalac. Općinskim Glavarom i Gradonačelnikom Gosp. Dr. Šime Kurelić. Kotarskim Poglavarom c. k. Namjestnički Savjetnik Gosp. Ivan Šorli i Ravnateljem Hrvatske Gimnazije c. k. Školski Savjetnik Gosp. Ivan Kos.

Dao dobri Bog te bi ova zgrada pribavila mnogo vriednih svećenika i svjetovnih trudbenika Hrvatsko-Slovenskom narodu u Istri.

Blagoslovnom obredu prisustvovali su predstavnici mjesnih oblasti i narod.

Pazin-grad, dne 19. X. MCMXIII.

(Slijede podpisi.)

Sastanak pouzdanika Političkoga Društva u Baderni.

U svojem novom pokretu oko organizacije narodnih sila, pohodilo je „Političko Društvo" dne 26. o. mj. i sudbeni kotar Poreč (mjesne obćine Poreč i Vrsar) te se u to ime držao sastanak u Baderni, u prostorijama Gosp. Društva, a u sjeni malie nam hrvatske trobojnice, koja se je veselo vijala nad zgradom „Gosp. Društva".

Veleznamenit je ovaj kotar. U kotaru smo, u kojem je najljući jaram trpio i još trpi naš patnički narod. Ime grada Poreča je ono dobro poznato gnjezdo, od kuda je od pamtivieka sla kob bila naš narod. Državne i pokrajinske, a žalibože i crkvene oblasti, znale su iz Poreča složnim silama navaljivati na naš narod, na sveta njegova prava. Ipak dani se . . . prolaze malo po malo dnevi staroga robstva. Talijani to dobro čute i zato se grčevito hvataju svakoga i najludjega sredstva. Ništa im neće koristiti, jer na koncu svega pobjedjuje istina i pravica.

Sastanku je predsjedao podpredsjednik Pol. Društva gosp. dr. Ivan Zuccon, nar. zastupnik i zem. prisjednik a prisustvovali su sastanku nar. zast. i zem. prisjednik veleč. g. A. Andrijčić i nar. zast. g. I. Sancin, više svećenika, učitelja i mnogobrojan narod.

Toplim riečima pozdravio je predsjednik mnogobrojan narod što se je oda sviju strana Poreščine sakupio u Baderiu. Bavio se je zatim obćirno pitanjem organizacije naših sila. Osvrnuo se je na rad protivnika. Dotaknuo se je mnogobrojnih potreba hrvatskoga naroda u ovom kotaru. Bavio se je krvarećim pitanjem škola, koje narod naš kao ozebao sunca treba. Naveo je nekoje oveće vladine podpore našim Talijanima, dočim je seljački naš svist pušten na milost i nemilost gospodujuće talijanske stranke. Na koncu svojega, pomno slušanoga govora, dao je govornik nekoliko podataka, iz kojih se dade razumjeti, da je svakomu zlu konac. Glavno je samo, da mi svi ustrajno idemo u boj i podnipošto ne popuštamo.

Uzeo je zatim riec gosp. nar. zastupnik I. Sancin, te se je bavio pokrajinskim, odnosno saborskim pitanjima, počami od god. 1908, do danas. Naveo je sijaset konkretnih činjenica, koje su narod silno zanimale, te je iz njih razumio podlost talijanskog postupanja. Spominje narodni ustanak hrvatskoga naroda oko Poreča god. 1897. Tada su nam starlji vodje preporučivali ustrpljenje. Danas je našemu ustrpljenju kraj . . .

Javio se je tada da progovori narodu dobro poznati narodni borac gosp. zem. prisjednik Ante Andrijčić. Jakim je glasom, da je sve odzvanjalo, preporučio narodu slogu, ustrajnost do konačne pobjede. Mnogobrojno sakupljen narod pomno je slušao svu trojicu govornika i glasnim odobravanjem davao oduška svom zadovoljstvu, što vidi u svojoj sredini svoje narodne zastupnike, te razumije da se ipak opaža nešto ploda njegovih borbe.

Poredali se zatim da govore naši dobri poljodjelci. G. Tome Jehnić iz sela Jehnići (Zbandaj) ističe potrebu jednoga hrvatskoga odvjetnika u Poreču. G. Anton Jurković iz Fuškulina naglasuje potrebu jednog hrvatskog liečnika u Poreču. Gosp. Maglica Petar iz Vabrige govori o gospodarskim pitanjima, tičućih se kamenoloma u Vabrigi i Tara. G. Prekalj Jure iz Sv. Lovreča Pazenatičkog ironizira „rad" naših talijanskih gospodara na obćini Vrsar oko talijanskih gospodara na obćini Vrsar oko interesa nasega hrvatskoga naroda. Župnik iz Fuškulina, veleč. g. Ante Jerolami osvrnuo se u kratko na rieči nar. zastupnika, te je predložio, da se prihvate resolucije, prihvaćene na sastanku P. D. u Pazinu. G. Petar Burić, trgovac u Baderni, predložio je još ovu novu rezoluciju:

Pouzdanici Političkoga Društva za Hrvate i Slovence u Istri, sakupljeni na sastanku u Baderni, dne 26. X. 1913. god. prosvjeduju najodrješitije proti postupku obćine poreške glede otvorenja javne pučke škole u Baderni, redovito dozvoljene od pozvanih čimbenika, te pozivlju školske oblasti, da najenergičnijim sredstvima prisile obćinsko školsko vieće u Poreču na ovršenje zakona i svojih dužnosti prama narodu, koji pošteno plaća svoj danak u novcu i u krvi. Zahtijevaju da se odmah, još ove godine otvori hrvatska škola.

Postavljene na glasovanje, sve su rezolucije primljene sa velikim odobravanjem. Gosp. Burić bavio se je zatim pitanjem vode u Baderni. Na koncu sastanka predložili su prisutnici svoje povjerenike na odobrenje društvenom odboru. Gosp. predsjednik se je ponovno zahvalio svima na brojnom učestvovanju na sastanku te preporučio, da se ravnaju po primljenim naputcima.

Zemaljski odbor troši...

Imali smo prilike viditi, dobrotom naših prisjednika, obračun zemaljsko zaklade u Poreču za god. 1912. i osvjedočili se, kako troši zemaljski odbor novce istarskih porezovnika, štono ih dobiva od izravnih i neizravnih poreza te drugih izvora.

Po zakonu koji vriedi kao zemaljski red za Istru (od 17. maja 1908. br. 17. lista zemaljskih zakona i nar.) moralo bi se pokrajinsko gospodarstvo voditi po načelu: „da se uzmu u obzir gospodarske i prosvjetne potrebe toli talijanskog, koli slavenskog pučanstva zemlje u mjeri, koja odgovara zbilja obstojećim prilikama, pobrinuv se također osobito za osnivanje još manjkajućih zavoda i ustanova."

Da vidimo, drži li se zemaljski odbor, odnosno oni, koji u njemu vedre i oblače, toga pravednoga načela, kojim je na papiru sankcionirana posvemašnja ravnopravnost obih istarskih narodnosti na gospodarsko-financijalnom polju.

Pokrajinski dohodci su iznašali godine 1912. ukupno K 2,465.211 to će reći na besjede: dva milijuna četiristo šezdeset i pet tisuća dvjestojedanaest kruna, a sastojali su u glavnome od utjeranih: a) nameta na izravne poreze K 767.851·69, b) nameta na potrošarinu K 677.260·03, c) pristojba na pivo K 818.769·44, d) prinos države od ličnih poreza K 168.046·48, e) prinos države od poreza na šestoka pića K 73.551·75, što daje svega skupa K 1,994.979·37 dakle malne dva milijuna kruna. Od ostalih dohodaka vriedno je spomenuti onaj od K 229.749·06 za utjerane bolestničke troškove i prinose.

Na izdatcima se vidi, kolika ljubav za naš narod i njegov napredak vlada na slavnoj junti. Prije svega treba istaknuti veliki prednjam, koji Talijani uzimlju za sebe. To su osobito troškovi: 1) za zemaljsku upravu K 212.337·60, od kojih dobivaju Hrvati možda ono, što je preko dviesto tisuća, 2) za talijansku gimnaziju-realku u Pazinu K 66.995·19, za ženski licej u Puli sa K 68·496·18, 4) za poljodjelski zavod u Poreču sa K 62.894·55, 5) za svrhe umjetničke i znanstvene K 7.426·47, 6) za obrt i trgovinu K 10.500·—, 7) za upravu bolnice u Puli barem K 150.000, 8) za tisak saborskih spisa K 10.777·— što daje već liepu svoticu od K 588.926·94 ili blizu šest sto tisuća kruna.

Od toga hrvatski i slovenski dio istarskoga naroda, osim gore spomenutih 12 do 13 tisuća kruna, ne dobiva a ma baš ništa.

Gdje naš narod nješto dobiva u izdatcima pokrajinske zaklade, koji iznašaju ukupno K 2,648·969·58 dakle nešto preko dva milijuna i pol, to je stavka o pučkim školama sa iznosom od kruna 749·470·34, od kojih možda K 300·000 pada na Hrvate i Slovence te stavka o zdravstvenim troškovima sa ukupnim iznosom od K 733.355·86, od kojih niti K 300.000 ne pada na naš narod.

.. To će reći, da novci pokrajine s kojima raspolaže zemaljski odbor u Poreču, bivaju potrošeni na korist Hrvata i Slovenaca približno u mjeri jedne petine, dočim četiri diela istih idu na korist Talijana.

Ima njekih stavki, gdje bi se moglo reći, da i naš narod dobiva svoj dio, ali to je tako ne razmjerno, da je za nas skoro ništa. Eto n. pr. stavka o potrošku za strukovne škole sa K 18·240, od kojih škola u Kastvu dobiva nekoliko stotina kruna, a drugo sve ostaje za talijanske škole; sto stavke u pokrajinskom gospodarskom vieću sa K 50.333·62 od kojih su samo mrvice za Slavene; pak dolazi stavka o zemaljskom dugu sa K 184.662·77, stavka o izdatcima za utjerivanje pokrajinskih daća sa K 16.964·17 — obe isključivo u korist talijanske strane — pak stavka o školskim podporama sa K 28.070 od kojih naši ne primaju niti peti dio; pak . . . . ali čemu i dalje navadjati, kad je i po rečenomu jasno, kako se mačuhinski postupa s našim narodom u pokrajinskoj upravi.

Pitat će tkogod: a gdje su stavke o cestama i o vodogradnjama? Za to ne boli glava Talijane. Kroz puste godine njihove uprave na junti potrošili su milijune za talijansku stranu, a sada neće da troše za ono, što bi još trebalo učiniti, jer bi to išlo većinom u korist istarskih Slavena. Što njih briga, što su ciele obćine, ve sela, široki krajevi bez cesta i bez vode. Volili bi oni da našemu narodu nestane i zemlje i zraka i da ga u obće nestane iz Istre.

I to se sve događja privolom i pod okriljem c. k. vlade, proti kojoj Talijani za fintu daju pisati one grozomorne članke od novinara iz Italije, jer da ubija Talijane, a da pogoduje Slavenima. — Sarkatani!

Iz carevinskog vieća.

U Beču, dne 24. okt. 1913.

Ljetno zasjedanje carevinskog vieća svršilo je u prvoj polovici mjeseca julija, a jesenško zasjedanje počima s utorkom dne 21. oktobra. Na rastanku bila je vlada obećala zastupnicima, da će sazvati carevinsko vieće najdulje u drugoj polovici mjeseca septembra i to radi provedenja takozvanog malog financijalnog načrta i s tim skopčanog uredjenja činovničkih plaća ili prihvata činovničke pragmatike. Činovnici državni i poslužnici pritišću naime sa svih strana na vladu i na zastupnike, da se već jednom i njihovim zahtjevima udovolji, jer da će se inače latiti drugoga sredstva t. j. takozvane pasivne resistencije. Ova sastoji naime u tom, što činovnici dolaze u ured i rade što manje mogu, samo da se ih kazniti ne može a pri tom poslovi silno zaostaju. Takova resistencija pogibeljna je osobito na postama, željeznicama i drugim prometnim poduzećima. Vlada je dakle usilovana, da to pitanje konačno rieši a i sami zastupnici obvezani su većinom prama svojim izbornicima činovničkog zvanja. Za uredjenje činovničkih plaća traži vlada nove prihode, i te je našla u nekojim poduzećima, koja bi se imalo obteretiti većim ili novim porezima a koje terete bi nosili većinom visoki i imućniji gradjanski krugovi. Predmeti ili poduzeća, koja bi se imalo obteretiti novim porezom jesu automobili, konjske utrke ili oklade kod istih, pjeneća vina itd. Kako je razvidno iz toga, novi porezi obteretili bi najmanje niže slojeve stanovničtva, radnike, seljake, male posjednike, obrtnike itd. I radi toga ne ima u carevinskom vieću skoro s nijedne strane protimbe proti obterećenju spomenutih predmeta i poduzeća, jer sve to spada u takozvane luksus predmete i luksus poduzeća, bez kojih nebi život propao.

*

U sjednici od utorka prešlo se je nakon obavljenih formalnosti na raspravu vladine osnove o oporezovanju automobila. Oporezovani će biti samo luksus-vozovi, nipošto oni, koji služe za prevoz trgovine, poljskih proizvoda itd. Automobile će se oporezovati polag konjskih sila i to čim imade više konjskih sila, tim više će vlastnik poreza plaćati, i to do stanovite visine.

*

Porez na oklade kod utrkivanja konjskih zadeziti će samo gospodske krugove. Kod konjskih utrka klade se naime gospoda na bolje konje, koji bi imao prvi stići k cilju. Takove oklade iznose često ogromne svote, koje pripadnu poduzetnicima ili strankama, koje se klade. Pravedno je dakle posve, da se takove okladnike ili igrače postepeno oporezuje, jer se ne klade iz potrebe ili nevolje već iz objesti ili iz pohlepe za lahkim dobitkom.

*

Pjeneća vina i to domaća i izvanjska imade se također oporezovati. Visi će dakako biti porez na izvanjska nego li na domaća pjeneća vina. I taj porez podnesti će lahko ogromna većina državljana, koji ne mogu često ni do čaše stolnog a kamo li će do pjenećeg vina. Pravedno je dakle, da plate porez oni, koji prodaju, odnosno koji piju takova vina.

Kako već rekosmo u državnom saboru nema protimbe ovom oporezovanju automobila, pjenećih vina i oklada, ali valja paziti i na gornju ili gospodsku kuću, koja imade da kaže o tome zadnju riec i u kojoj sjede oni sretnici, koji posjeduju ili se voze najviše automobilom, koji sudjeluju najviše kod konjskih utrka i koji izpiju najviše pjenećega vina. To su, kako je poznato veliki bogataši, veliki industrijalci, posjednici, najviši crkveni, vojnički i civilni činovnici i dostojanstvenici.

O prvim dvim predmetima glasovano je u sjednicama od sriede i četvrtka te bijahu prihvaćene odnosne osnove. O trećoj osnovi vrši se je rasprava u petak, te će doći do glasovanja tekar budućeg đedna. Biti će prihvaćena bez dvojbe i ova osnova t. j. o porezu na pjeneće vino.

Rusinska obstrukcija.

Gornje tri osnova, koje ne nailaze u državnom saboru na otpor, bile bi u normalnim odnošajima prihvaćene stalno u par sjednica. Ali zastupnici rusinskoga naroda iz Galicije prihvatili su i ovu zgodu, da pokažu carskoj oblasti svoje nezadovoljstvo zbog njezine pristranosti na korist Poljaka a na štetu Rusina ili Ukrajinaca. Ovi se dadoše naime na obstrukciju t. j. na dugačke govore, kojima zavlače raspravu i u kojim pokazuju na sve jade i nevolje rusinskog naroda u Galiciji. Svi njihovi govornici ističu redomice, da nisu proti oporezovanju spomenutih predmeta, niti žele svojim postupkom prkositi opravdanom zahtjevu činovničtva, ali da ih sila goni na to, da tim načinom iskažu vladi svoje nepouzdanje. Oni govore 3 do 4 sata, većinom rusinski i radi toga imadu malo slušatelja.

Vladine osnove biti će prihvaćene uzprkos toj obstrukciji, jer se je za nje izjavila ogromna većina državnog zastupstva.

*

Iza ovih osnova doći će na dnevni red dvije nove i to osnova o većem oporezovanju šestokih pića, rakije itd. te osnova o većem oporezovanju osobne dohodarine. Niti proti ovim osnovam neće biti znatne opozicije, jer je svaki prijatelj čovječanstva za to, da se šestoka pića što jače oporezuje i da se s njima što manje truju niži slojevi čovječanstva. I povećanje poreza na osobnu dohodarinu zadesiti će srednje i visoke krugove, više nego li seljaštvo, radničtvo itd. Iz prihoda ovog poreza odpasti će jedan dio i na pojedine kraljevine i pokrajine zastupane na carevinskom vieću i to za uredjenje više manje loših zemaljskih financija tih zemalja. Taj će porez, dotični dio toga poreza dobro doći osobito onim pokrajinam, koje moraju da vidiraju nesnosne namete na razne državne i zemaljske poreze i prihode itd.

Sablazan izseljeničkih parobrodarskih društava.

Već u prvoj sjednici stavljeno bijaše s raznih strana više upita na caraku vladu zbog sablaznog postupka raznih izseljeničkih ili parobrodarskih društava, koja na veliko prevažaju austrijske državljane preko oceana u Ameriku, Australiju itd. medju tim društvima ističe se osobito Canadian-Pacific, koje je pripušteno u Austriji god. 1908 i koje je izvažalo izseljenike većinom iz Trsta u Kanadu. Ovo je društvo imalo svoje podružnice u svim većim mjestima a svoje agente po čitavoj Austriji. Izvezlo je državljana ponajviše iz Galicije, Slezke te naših južnih pokrajina. Društveni agenti služili su se svakojakim varkama i alleparijama te su pomoću agencija spravljali preko mora mlado i staro, a ponajviše mladiće, koji bi imali do mala doći pod vojničku stavnju. Takovim mladićima ispostovalo je društvo krive putne listove, te se ih je prevelilo zadnjih godina preko oceana za preko 80.000.

Kod tog smradnog posla sudjelovali su i nekoji bivši visoki činovnici, kažu i neki zastupnici i druge ugledne osobe. Redarstvo je u Galiciji i drugim mjestima pozatvaralo agencije i pod ključ spravilo mnoge agente.

U proračunskom pododboru razpravlja se o tomu prljavom poslu te se tim bavi obširno sva Austrijska javnost. Vladi je taj posao veoma neprijatan, ali ona se izgovara, da ona nije izdala društvu Canadian-Pacific koncesije i da nisu više u službi, koji su si pri tom omastili bradu.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Promjene u polit. službi. Upravitelj c. k. kot. poglavarstva u Poreču imenovan je kao c. k. vladin povjerenik upraviteljem obćine grada Rovinja, jer tamošnji kopačipoljodjelci ne dopuštaju više da kamorad od talijanske liberalne stranke zlorabe vlast obćine na štetu većine poljodjelskog pučanstva onoga grada.

Za upravitelja c. kr. kot. poglavarstva u Poreču imenovan je g. grof Mels-Colorado, namjestn. tajnik do sada u Puli. Gosp. grofa Melsa hvale kao dobra i pravedna činovnika, ali ne pozna ni rieči našega jezika, kojeg govori ogroman broj našeg naroda u onom kotaru, pak će teško moći upoznati jade i nevolje i udovoljiti potrebama tog naroda.

Svakako bi Namjestničtvo u Trstu imalo već jednom prestati sa sistemom, da na čelo jedne važne oblasti postavlja čovjeka, koji neće moći razumjeti naroda ni narod njega. Time se ni malo ne pospješuje korist i napredak u kotaru a još manje nastoji pomoći narodu. Na ovakove štetne i nimalo pristojne pojave c. k. vlade osvrnut ćemo se obširnije, jer ne možemo trpjeti, da budu na čelu političkih kotara ljudi samo za paradu!

Hoch Deutschland! Neka nam naš cenzor g. dr Mlekuš oprosti ovaj „veleizdajnički" poklik, jer nam se izvija iz naše patriotske duše kad čitamo s drugim patriotskim i vojničkim krugovima u Puli niže navedene redke upisane na razglednicama izloženim u papirnici poljskog židova Fischera u Puli. Svako patriotsko austrijsko srce uzdrhta od žarkog rodoljublja kad čita: „Wir heissen Deutsche kennt ihr unser Zeichen — Das neue Banner schwarz und weiss und rot — Wie seine stolzen Farben nie verbleichen — So bleiben wir ihm treu bis in den Tod." Ili: „Es gibt ein Deutschland gross und maechtig — ueber aller Gronzen geht" itd. Ili: Dir möcht' ich diese Lieder weihen, — Geliebtes deutsches Vaterland, — Denn dir, dem neuerstand'nen, freien, — Ist all mein Sinnen zugewandt. I tako dalje!

Ovo se sve čita i prodaje u gradu Puli, ratnoj luci austrijske države, u papirnici poljskog židova i tiskara Fischera, koji izvršuje radnje za urede c. i kr. ratne mornarice. Čujemo, da dr. Mlekuš, šef državne policije u Puli, nije vidio te razglednice. Znamo pak, da je dr. Mlekuš dobro vidio i Argusovim okom prosreo razglednice četirih balkanskih vladara u ratu sa Turčinom i pronašao chodnim iste zaplijeniti i zabraniti prodaju u Puli, kao što znade dr. Mlekuš zaplieniti i niemo boje hrvatske zastave.

Kada su austrijske oblasti zadovoljne za živim riečima Gross-Deutschlanda, mi nemamo ništa proti tomu, samo konstatiramo i sada jednu činjenicu, što se sve u Austriji dozvoljava, a što brani i plieni i čak proganja kao veleizdaja ili u privrženosti traži trag veleizdaje!

Poziv na pjevače i pjevačice. Odbor hrv. pjevačkog i glazbenog društva u Puli pozivlje za petak 31. t. mj. u 7. sati na večer u dvoranu Čitaonice sve pjevače i pjevačice i druge koji žele stupiti u pjevački zbor na pogovor radi ustanovljenja dana za pjevačke vježbe. Pošto se kani prirediti jedan veliki koncerat, umoljavaju se svi, da dodju na ovaj pogovor i da se što više njih upiše u pjevački zbor.

Banjole. Svaki, koji pozna naše mjesto, u kojem nema niti jednog Talijana, a govori se tu najljepšim hrvatskim narječjem u Istri, začudit će se, odkuda Talijanima tolike smjelosti, što su upregnuli, da nas potalijanče i podjarme. Mnoga su već sredstva upotrebili, da taj svoj paklenski cilj postignu. Pri tom znadu biti tako lukavi, da ih nije moguće odmah u njihovim namjerama odkriti. Nekoliko dana prije otvorenja Družbine škole htjeli su ćak da nam naprave cestu. I zaista radnjom su ozbiljno započeli. Mi veseli, što ćemo napokon imati tako potrebitu cestu, koju nam već skoro 20 godina obećavaju, pa povjerovali u njihove dobre namjere.

Ali to naše veselje veoma malo je trajalo. Čim se škole otvorile a u „leginu" se školu upisalo istom jedan tucet djece, prestali su Talijani radnjom ceste i — otišli. Sada je nama jasno, da nije njima bilo do toga, da nam naprave cestu, već da tim starim sredstvom Talijana u Istri izmame od lahkovjernih što veći broj naše djece za „leginu" kovačnicu. Ali kiselo je grožđe. Ne damo mi djece za nijedno bogatstvo ovoga svieta. Nama su djeca dika, radost i ponos naš i hoćemo da ona svim žarom srca svoga ljube naš lieni hrvatski jezik i da se diče njime.

Cestu ćemo već imati i morat će nam je napraviti. Kada pošteno dajemo Bogu Božje, a caru carevo, pravo i dostojno je, da se i nama dade, što nam pripada.

Iz Premanture. Dne 20. t. mj. obdržavala se kod nas osnivajuća skupština podružnice Družbe sv. C. i M. za Istru. Kad se sakupio liepi broj naših rodoljuba, otvorio je skupštinu g. učitelj i izrazio veselje, što se ih je u toliko lieponi broju odazvalo na skupštinu. Pozdravivši sve prisutne, rastumači svrhu podružnice i preporuča svima da stupe u nju kao članovi. Iza toga pročita i rastumači nam pravila. Pošto izjave svi prisutni, da će stupiti u podružnicu, predje se na biranje ravnateljstva, u koje bijahu izabrani sliedeći: ravnatelj Petar Mezulić, zamjenik Ivan Mezulić, tajnik Anton Slipšević, zamjenik Anton Stoko, blagajnik Ivan Mezulić, zamjenik Božo Mihovilović.

Iza skupštine ravnateljstva primalo se članove, kojih se je liepi broj upisao. Pošto mogu u podružnicu stupiti osobe koje nisu iz Premanture, to se preporuča braći Banjolcima, Vinkurancima i drugim, da se što prije u nju upišu i tako porade na korist podružnice, Družbe i ciele naše hrvatske Istre.

Za Družbu. U mjesto vjenca na odar blagopokojnog Andrije Turka doruju Družbi po K 10 dr. Zuccon i Jurman Josip, K 8 Gecan Jakov, po K 2 dr. Scalier, Sancin Ivo, Buić Franjo, Brozina Josip i Kukuljica, po K 1 Bozja Josip, Fabrijo, Šorić, Fabijančić, Gjurin i Damjanić Frane.

Poreški kotar

Iz Poreča pišu nam: Ovdje je sagradjena krasna palača za urede c. kr. kot. poglavarstva i za nekoje druge urede. Zgrada ta bijaše doista potrebita, jer stara bijaše ne samo pretiesna nego i neprikladna i ne pristojna za carske uredbe. Na staroj palači bijahu postavljeni samo talijanski nadpisi, valjda još u ono doba, kad smo se mi Hrvati ovog kotara u tvrdom snu nalazili. Nu hvala Bogu danas mije više tomu tako, premda ćami još mnogo našega naroda u tmini neznanstva, jer mu takovini širitelj i učitelj kulture t. j. talijanski susjed nedozvoljava ni jedne pučke škole. Sve škole, koje imademo u ovom kotaru jesu ili privatne, ili takove, koje smo si morali moljakanjem, velikim trudom, troškom i naporom izvojevati.

Danas se više dobrovoljno mrcvariti ne damo i radi toga zahtjevamo od poglavara c. k. kot. oblasti u Poreču ili od njegovih predstojnika, da postave uz talijanske također i hrvatske nadpise u novoj palači nad svima uredima. Ne tražimo ništa nepravedna ili nezakonita.

Carske oblasti tražiti će valjda njemačke nadpise, Talijani talijanske a mi tražimo istim ili većim pravom i hrvatske. Da nebude prigorora s nijedne strane neka

budu trojezični nadpisi, premda je njemački napis na c. kr. uredima u Istri suvišan. Ovoliko za danas, a ne bude li pomoglo ovo, naći ćemo put i do c. kr. namjestničtva i do c. kr. ministarstva. Neka se vrše državni temeljni zakoni pak mirna Bosna.

Iz Materade. Treća je već godina, što se između talijan. gnjezdašca Buja i Umaga t. j. u našoj ugodnoj Materadi diže visoko naša družbina škola. Svaki od nas mora da se veseli prošlogodišnjem, a još većma ovogodišnjem njezinom napredku. Srdačno je gledati četicu 120 djećice naše hrvatske krvi i jezika, kad stupaju n. pr. dva po dva za vrijeme koje svečanosti u našu siromašnu crkvicu, a žalosnim srcem gledamo pak onu siromašnu četicu 60 djećice naše krvi i jezika, ali djece naših hrvatskih renegata, prodanih Talijanu. U ovoj četici 60 djece ne ćeš naći imena ala Garibaldi, Polonij, Bartoli itd., nego samo Ćiće ala Giurissovich-i i Kranjce ala Coslovich-i!

I ova četica 60 djece primala je ovih dana u svoj krug jednu novu dobrodošlu renegaticu, kćer našeg poštara. Dok je kod nas službovao vel. gosp. Sironić, naš narodni pokretač, slao je svoje dijete u našu školu, zašto? to on sam zna. Pitajmo ga malko: Dali su Te Talijani pojeli, kad si slao svoje dijete u hrv. školu i to za vrijeme gosp. Sironića ili su Ti sada na dar izbrisali stare dugove sa knjižurine, ako ih zapravo imaš, ili Ti je gosp. župan dao medalju od zlata odnosno repe zato, što šalješ dijete u talijan. školu? Ili se možda bojiš, da ćeš Ti Talijani oduzeti poštarsku službu? Koji Ti je to zatukao u glavu?

Službu svoju u redu vrši, pa se ne boj, da ćeš ju izgubiti, to Ti mi garantiramo! Ako si dužan ili Bogu ili vragu, morat ćeš prije ili kasnije da platiš kapital uza sve interese. Ni Manzutto, naš dobrostivi načelnik, nije gledao biti na Hrvate, a još manje na Talijane, kad je kupovao grožđe. Kao zvonara mi Te uzdržavamo, te nas većinu i služiš, a i držimo da si također pod ujmom naseg Hrvata N. N.!

Pitamo našu školsku oblast zašto uzdržavamo u talijanskoj školi, koju polaze samo 60 djece, dvije učiteljske sile.

Misli li, da ne znamo, koliko učit. sila pripadaju svakoj školi gledajući na broj djece? Zar nam je potrebno, da plaćamo stanarinu jednome i drugome? Ovo ne zahtijeva škol. zakon, već se vidi i u tome talijanska politika!

Ne ćemo, da spominjemo, koliko troši općina za našu tal. školu bez naše želje, a koliko je pak novaca bačeno u blato kao n. pr. na izlobu u Kopru, što već znade svaki vrabac na krovu, a još bolje oni tamo dolje, koji drže škare i šilo u svojim rukama. Ali kad ih čovjek upita, zašto se tako radi, odgovaraju smijeseći se: „To je načelnikova volja, on hoće i mora da bude tako." „Neka, neka, dok imate još te sve u svojim rukama, ali u nama sve vrije, pa će nam osvanuti dan, kada ćete morati drugome da odstupite svoju već pretoplu općinsku stolicu!"

Dotle se mi Materačani pripravljajmo, te zasučimo rukave ne bojeći se talijanskih pretnja, već napred svi silnom snagom hrvatskom, dok ne dostignemo naš želj. cilj, pa pobjeda će biti tek onda na našoj strani. — Svršavamo poslovičnom: *slogom' rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari.* *Školni Materačani.*

Iz Sovinjštine kod Motovuna. Svanuo je toli željno očekivani 19. listopada 1913. Dan je krasan kao da nam je i samo nebo sklono. Ljudi u svečanom ruhu, s hrvatskim trobojnicama na prsima svojim, žure se i brzaju amo tamo.

Zvona zvone, a ljudi se oko 10½ sati sakupili u malenoj crkvici i oko nje, da zajedno s veleč. gospodinom Zorkom Klunom zahvale Svevišnjemu na prevelikom daru, koji im je danas poslao. Dok se oni tako skrušeno u svojim srcima Bogu mole, dotle se četa „Sokolova" miče cestom iz Buzeta prema Sovinjštini. Hrabro ta narodna četica stupa, da prigodom te svečanosti ljudima sviranjem narodnih pjesama osladi dan i za budućnost ih pripravi.

Milota je bilo vidjeti, gdje pod bremenom godina shrvani starčić u društvu mladjih do pol sata daleko sve u carsku šumu dolazi uz Živio-klice našim Sokolićima u susret, i nosi veliku hrvatsku trobojnicu, u ruci,

Predvođen tako „Sokol", dođje u selo Bartolići. Stanovnici su od veselja, što glazba onuda prolazi, čekali svi na okupu i tom prigodom iskazali onu staru slavensku gostoljubivost naših pradjedova, pruživ okrijepe mladim Sokolovima. U početku, i na svršetku sela postaviše uz put stol s rujnim vincem, a mladi im glazbari za uzvrat zaigraše par narodnih komada. Tako okrijepljeni krenuše dalje, a čitavo selo za njima.

Odbi podne. Mnoštvo ljudstva uz školsku mladež, predvođeno Sokolskom glazbom iz Buzeta, krenu od crkvica do zgrade, od kuda se ima širiti svjetlost i znanje. Tu zgradu blagoslovi veleč. gosp. Zorko Klun, na što prigovori narodu naš neumorni i velezaslužni narodni zastupnik gospodin Ivo Saucin.

On je ukratko i jezgrovito crtao ljudima čitavu borbu i poteškoće, koje su nam naši zakleti neprijatelji Talijani činili, da zapriječe podignuće ove škole. Ali uz prevaru — veli gosp. Saucin — da će po nacrtu biti tu sagradjen dućan i staja, te uz kasniju njegovu promjenu zaveli smo našega protivnika i eto nam sada škole. Ne smijem pri tom zaboraviti i one naše ljude, koji su nam kod odstupa zemljišta na ruku išli, te im se tom zgodom najljepše zahvaljujem (Živili-klici). Zgradu, taj hram prosvjete, imademo. Na vama je sada, dragi roditelji, da djecu vašu redovito šaljete u školu, da crpe iz knjiga one nauke, koje prosvjetljeni naročiti već dugi niz godina poželjeli. Zahvali na to našoj požrtvovnoj Družbi, što nije žalila potrošiti par biljada kruna da tužnom onom narodu u pomoć priskoči, te kao zastupnik njezin, zahvali narodu, što se je u tako lijepom broju sakupio i pozove ga neka se i on tom prilikom svojim malenim obolom nje sjeti.

Izručiv učitelj Rubinić pozdrav gosp. učitelja Nežića, koji je bolesću bio zapriječen prisustvovati toj svečanosti, pozove tamošnji učitelj gosp. Turković narod, da mu djecu redovito šalju u školu, da obradi tu nekoristnu njivu za kojem je dvijek žudio. — Na toga progovori veleč. gosp. Zorko Klun, koji spomene da je slučajno jučer čuo, gdje su dvojica razgovarali, da je škola samo za muškarce, dok je za ženske pletivo i preslica. Rastumači na lijepi način taj primjer prisutnima te veli, da su ženskima potrebite škole u istoj mjeri kao i muškarcima. Ove idu u tudje gradove služiti, tu zamrze svoj jezik, zaborave ga, pa dodje li doma, dogadja se, da ne zna ili neće da s rodjenom majkom u svojem jeziku progovori, a što je još gore, grdi je u tudjem jeziku. Jezik majčin moramo svagdje i svagda poštovati, njime se dičiti, jer koji protivno radi, taj griješi proti Bogu i proti narodu. Zato roditelji dragi, ne mojte odvraćati vaših kćeri od škole, jer one moraju postati dobre odgojiteljice svoje djece; njima će škola, ova zgrada dati svima uputu za budući njihov život. Ta će škola otvoriti svima oči, ta će djelovati, da zbacite sa sebe onaj teški stoljetni jaram, kojeg ste i onako teškom mukom podnašali. Želim da se to što prije zbude, te vas u to ime pozdravljam i zahvaljujem vam, što ste se u tako lijepom broju sakupili. (Živio-klici).

Iza blagoslova, otvorio se ples, gdje su mladići veselo poskakivali i zabavljali se sve do 6 sati, našto se je glazba uputila kući svojoj. Na povratku su ju u Bartolićima i opeta dočekali, te ju pogostili. Veselju nije bilo ni konca ni kraja. Narod je uživao i divio se vještini mladih glazbara, koji su zbilja svojoj zadaći dorasli i ovršili svoju dužnost i tog puta, kao što su to do sada uvijek učinili. Tom prilikom se najljepše toj našoj narodnoj uzdanici zahvaljujemo, te im kličemo: ustrajte i radite na spas našeg milog naroda!

Prije rastanka u Bartolićima je gosp. Saucin ondješnjem stanovništvu zahvalio u ime glazbe, te zaželio da bi im gospodin Bog stostrukim plodom naplatio.

Prošao je dan, ali će nam svima ta krasna uspomena u pameti ostati.

U školu se upisalo 83 djece, te vas djece pozivljemo, da uvijek u punom broju polazite redovito školu, da uzljubite knjigu, taj jedino vaš spas, da budete na diku učitelju i roditeljima, a na spas narodu svome.

Pazinski kotar

Iz Sušnjevice. Cijenjeni čitatelji su rijetko što čitali u novinama iz Sušnjevice, a bit će i mnogi Istranin, koji uopće nezna da postoji. Neznaju iz Istre, ali znadu već ljudi iz tudjih krajeva, poglavito iz Rumunjske. Dolaze oni pvamo često puta. Pitat će se mnogi pošto dolaze ti ljudi u tako neznatno mjesto iz daleke Rumunjske? To ti je, brate, seoce sa nekakvih 65 brojeva, koje se nalazi na podnožju krne Učke i to na lijevom brijegu riečice Boljunčice.

U ovome seocu živi naš narod, koji uz hrvatski govori i t. z. „ćiribirski" jezik, da pitaj ga, koje je narodnosti, kazati će ti svaki, da je Hrvat ili Slovinac. Radi toga, što oni govore uz hrvatski jezik i „ćiribirski", zanimaju se toliko iz Rumunjske za njih. Nu ti ljudi, koji dolaze iz Rumunjske u čoporima, kao vukovi medju mirne ovce, ne uvidjaju ni toliko, da ih ovaj narod ne razumije, kao što ni oni njih, pa kad razgovaraju sa ovdješnjim narodom razgovaraju, kao što gluhonjemi razgovaraju, sve znakovima. Dakle taj je jezik vrlo daleko od rumunjskoga, koji sadržava mnoge i mnoge čiste i krasne hrvatske riječi. Pa, da je to naš narod, dokazuje njihovo bogoštovje, jer se u crkvi služi služba božja sve u hrvatskom jeziku, a znadu se Bogu moliti samo u hrvatskom jeziku. Njihova prezimena jesu: Cvečić, Karlović, Blažinčić, Glavina i t. d. dakle čisto hrvatska imena. Njihove pak i narodne pjesme dokazuju, da je to naš narod, jer pjevaju n. pr. „Popthnul je tihi vjetar"; „Ljepo ti je"; „Vrbniče nad morem"; „Lahko tebi dušo" itd. itd., a ne pjevaju nikakve „ćiribirske", a još manje rumunjske pjesme.

Počeli su osobito na gušće dolaziti iz Rumunjske, od kad je ovdje, pred nekoliko 9 godina podignuta hrvatska škola, ali i prije, kad se je počelo govoriti, da će se podignuti hrv. škola. Radili su oni sve u šesnajst i rade još i danas uz našeg najljućeg neprijatelja Talijana, e bi oni mogli podignuti kovačnicu od zloglasne Lege. Nagovaraju oni narod na sve načine, ali narod ne mari za njihovo nagovaranje. Kad ti ljudi dodju ovamo, dolaze uvijek veselim licem, ali kad odlaze, kao mokre kokoše, jer im posao nikako ne ide za rukom. Oni su već sve pripravili za tu njihovu umišljenu školu. Izučili su si jednog domaćeg čovjeka, koji da će im biti učiteljem u toj umišljenoj školi. Taj je čovjek učio učiteljske škole ništa manje nego kakvih 15 godina. Čekao je valjda, dok puknc glas: „U Sušnjevici se ždje talijansko-rumunjska škola", pa da će onda svršiti škole. Ali dosadilo mu to čekanje, pa će biti valjda i koji drugi uzrok, te je ipak položio ispit zrelosti i posvetio se učiteljskoj službi, nu namješten nije u Sušnjevici, a nade je, da ni neće nikada biti u talijansko-rumunjskoj školi.

Dosadilo je valjda muštrama: dolaziti ovamo, pa, su počele dolaziti ženskinje. Pred nekoliko dana bila je ovdje jedna gospodična, u iste svrhe valjda kao i njezini predšasnici. Nu ova je nekakvu drugu politiku odabrala nego drugi. Izrugivala se je naime hrv. jeziku, rugala se narodu, da ima ružne kuće, da se ružno nosi, a i klevetala je nekoje uglednije osobe, samo da im ugled spizi. Toj gospodični pak poručujemo, da ne dolazi rugati se narodu, jer bi mu to moglo jednom dozlogrditi, a neka znade ona i drugi, da joj je ovdje takvo agitiranje uzaludan posao.

Razne primorske viesti

Prešni predlog. Narodni zastupnici Laginja, Mandić i Spinčić ulošili su u drugorima, u sjednici carevinskog vieća od 28. o. mj. vrlo obširan i temeljit prešni predlog, kojim mole državnu podporu za javne radnje itd. u svim hrvatskim i slovenskim občinam Istre, u kojim je nastradalo pučanstvo radi ljetošnje nerodice, te zbog suše, tuče, povodnje, kužne bolesti na blagu itd. Ujedno su upozorili carsku vladu na suvišne, skupocione i beskoristne zahtjeve carskih oblasti na jugu u pogledu sastavljanja statističkih itd. podataka od strane občina, koje imadu dokazati nastavše štete.

Hrv. akad. društvo „Velebit" u Inomostu izabralo je na svojoj I. glavnoj semestralnoj skupštini za zimski semestar 1913/14, sliedeći upravni odbor: Predsjednik Josip Vanjola, cand. med., podpredsjednik Mato Iveta, cand. med., tajnik Neven Ćosić, stud. med., blagajnik Luka Tramontana, cand. med., knjižničar Ivan Alačević, stud. med., revizori Josip Rizner, stud. med. i Josip Marčelić, stud. med.

Iz Nar. Zajednice za Istru. 1. *Pučka predavanja.* „Prosvjetni odbor" C. O. N. Z. z. I. započeo je nanovo svojim djelovanjem pomoću pučkih predavanja u Volosko-Opatiji i okolišnim mjestima. Prvo takovo predavadje držao je gimn. katehota veleč. gosp. Simo Sironić u Volosku dne 18. o. mj. Predavao je „O Istri i o njezinim stanovnicima" prikazavši pri tom do 100 slika iz Istre i Kvarnerskih otoka pomoću Skioptikona. Drugo predavanje obdržao je prošle nedjelje, dne 26. o. mj. g. prof. Ivančić u Zamelu. Predavao je „O Beču i njegovim znamenitostima" pokazavši pri tom do 80 slika. Buduće nedjelje, dne 2. novembra opetovat će veleč. g. Sironić svoje predavanje „O Istri" u Veprincu.

2. Namještanje naučnika u obrt i trgovinu. Odjeljenje C. O. N. Z. z. I. za namještanje naučnika u obrt i trgovinu ima sada prijavljenih: 4 naučnika za trgovinu speceraja i delikatesa, 3 naučnika za stolarski obrt i 4 naučnika za kovački obrt, 1 naučnika za bačvarski obrt. Poslodavci pak traže: 1 naučnika za trgovinu s manufakturnom robom, 1 naučnika za trgovinu željezom, 2 naučnika za postolarski obrt, 1 naučnika za pekarski obrt, 1 naučnika za sobolikarski i 1 jednog naučnika za konobarski obrt. Tko želi namještenje ili namještenika, neka se obrati na kancelariju Zajednice — Opatija.

Premještenje. C. k. namjestnički namještnik g. baron Reinlein u Trstu (bivši c. k. kot. poglavar u Puli) premješten je k ministarstvu unutarnjih posala u Beču, gdje će voditi izvješće o našim južnim pokrajinama.

Dr. Drag. Polikan, specijalista za kožne, venerične i ženske bolesti, otvorio je privatni ambulatorium u ulici Giulia br. 6, I. kat. — Ordinira od 2—3 ½ po podne izim nedjelje i blagdana.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Liepo imanje u Peroju

kuća na pod sa visokim i prostranim tavanom, staja, prostrano dvorište, vrt, oranice s nasadima uljika (maslina) itd. prodaje se uz povoljne uvjete na javnoj dobrovoljnoj dražbi u Peroju u nedjelju dne 9. novembra o. g. u 11 sati prije podne. Pobliže obavjesti daje Antun Zović u Ružićima (p. Sv. Petar u Šumi) i Fran Baf u Kastvu.

Raspis natječaja.

Raspisuje se natječaj na mjesto općinskog liječnika za mjestnu općinu Punat sa sjedištem u Puntu.

Godišnja plaća je K 3000, te će liječnik dobivati stan u naravi.

Za liječenje bolestnika bira takse, fiksirane u §§. 10 i 31 organičnog pravilnika.

Za liječenje bolestnika izvan okružja, od 2 km. od sjedišta pripada liječniku pristojba od 54 fil. po km. (tour-retour) u ime putovnog troška na nekolnim putevima, a na kolnim 40 fil. po km.

Zahtijeva se: usposobljenje u sveukupnom liječništvu, austrijsko državljanstvo i poznavanje hrvatskog jezika.

Liječnik će držati lijekarnički ormar, ako mu to dozvoli politička oblast.

Čim općinski liječnik postigne definitivnost imade pravo na mirovinske doznake za sebe, udovicu i siročad polag zakona od 12/VIII. 1907. br. 42. l. p. z.

Drugi uvjeti razvidni su u organičkom pravilniku u ovom uredu. Molbe u redu opremljene prima potpisano do 30 studenoga 1913.

Nastup je službe prama dogovoru, a najkasnije 1. veljače 1914.

Glavarstvo općine

PUNAT, dne 29. rujna 1913.

Načelnik: N. Orlić.

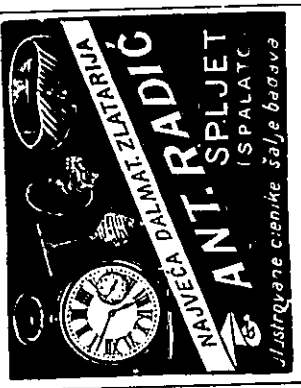

- Jeftino česko -

PERJE

– – – za krevete – – –

5 kg. novo čihano K 9·60, bolje K 12·—
bielo pahuljice čihane „ 18·— „ „ 24·—
kno snieg biele paha-
ljice čihane „ 30·— „ „ 36·—
Razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troškova.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes. br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Više kuća

u Puli malih i velikih prodaju se odmah uz povoljne cijene. — Upiti neka se dostave na uredništvo lista.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 314.

Veliko iznenadjenje!

U životu nikada više ovakove prilike!

700 kom. samo K 3·90.

Jedna liepa pozlaćena Anker-Ura sa lancem, dobro iduća uz 3 godišnje jamstvo, 1 svilena kravata za gospodu, 3 fina rubčića, 1 lijepi prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 ogrlica iz orient. bisera za gospodje, 1 par naušnica sa srebrenim kopčama i Simili briljantima, 1 lijepo žepno zrcalo, 1 kožnata novčarka, 1 par dugmeta za manšete, 1 elegantni Album za razglednice, najljepši razgled svieta, 3 šaljive stvari za staro i mlado, 20 dopisnih predmeta i 500 drugih predmeta u kući potrebnih. Sve skupa sa satom stoji samo K 3·90, dočim je ura sama toliko vriedna. Odpošilja se pouzećem ili za unapried poslati novac kroz

Bečku centralnu odpremnu kuću

P. Lust, Krakow.

P. S. Kod naručbe od dva zaboja prilaže se 1 prima engl. britva. Za neodgovarajuće novac natrag. Riziko isključen.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe

jest jedini sapun koji čuva boju od sunčanih pjega i uzdržuje liepu, mekanu i nježnu put, što se za dosego dolazećih gospodina može nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim lekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova **Lilienscrema „Nanova"** kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Cieva u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Na obročno isplaćivanje

Cijene bez utakmice!

Upravo prispjele za dojduću jesensku i zimsku sezonu:

Odijela za gospodu

najnovije vrsti, engleska i bečka moda.

Ogrtači za gospodje

ukusni i vrlo elegantni.

Tkanine za gospodje

zadnja novost u bogatom izboru.

Rubenina za gospodje

od najjednostavnije do najfinije.

Pokrivala za postelju i stol,

Posteljina i stolno rublje

u velikom izboru i u raznim cienama.

Sagovi za salon stol i pod

Zavjese

iz sukna, baršuna, platna, čipaka i tula.

Stors, Bofains, Bris-Bise

kao što i sve dotične stvari.

Baruch Rausch

ulica S. Felicita br. 4.

Dobro! Jeftino! Pravo!

Austro-hrv. parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovidbeni red počam od 1. listopada do 31. prosinca t. g.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Glavotok-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka svake srijede i subote tamo, petak i utorak natrag.

Rieka - Opatija - Lovran - Rab svaki petak tamo i natrag.

Rieka - Opatija - Beli - Krk-Punat-Baška-Rab-Lošinjvell-Lošinjmali (luka sv. Martin) Nerezine svake srijede tamo, četvrtak natrag.

Rieka - Cirkvenica - Baška - Rab - Lošinjvell-Cikat-Lošinjmali svaki ponedjeljak tamo, utorak natrag.

Vrbnik-Šilo-Cirkvenica svaki dan tamo i natrag, utorak produljenje do Rieke.

Plovidbeni redovi badava i franko.

Glavno odpravničtvo:

na Riecì Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na gatu u vlastitom kiosku, telefon 272.

Izjava.

Ja podpisani pozivam ovime javno sve one, kojima sam na mjenicu, zadužnicu ili kako drugačije jamčio za drugoga na koji budi iznos, da se u roku od mjesec dana od danas jave podpisanom pismeno.

Svim onim, koji se do gore imenovanog roka ne jave, prestajem im biti jamac.

Smoljani, dne 23. X. 1913.

Martin Perković Raponja.

8 dana na pokus

šaljem svakomu na 8 dana. Promjena ili novac natrag, pouzećem:

Amer. sat nikel K	2·80
Rosk. patent-sat »	3·—
Amer. sat goldin »	3·50
Rosk. za željezn. »	4·—
Rosk. dvost. pok. »	4·50
Plosnati sat . . »	5·—
Dvost. pok. posr. »	6·—
14 kar. zlat. sat »	18·—
Orig. Omega sat »	20·—
Budilica, niklov. 20 cm. vis. . »	2·—
Marka Junghans »	3·—
Radium svj. kaz. »	4·—
» 2 zvonca »	5·—
» 4 » »	6·—
» glazba . »	8·—
Ura nihal. 75 cm »	8·—
» sa zvon. »	10·—
Ura nih. sa zv. i gl. K	14. Okrug. ura bud. » 6·—

3. god. pism. jamstvo. Odprema pouzećem.

Max Böhnel

Wien, IV. Margarethenstr. 27/429.

Originalni tvornički cienici badava.

Najbolji češki izvori

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očihano 2 K; bolje 2·40 K; prva vrst polusvjetlo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, pahuljasto 5·10 K; 1 kg najfinije, kao snieg bielo, očihano 6·40 K, 8 K; 1 kg pahuljica, sivo 6 K, 7 K; bielo fino 10 K; najfinije prsno pahuljice 12 K.

Kod naručbe od 5 kg franko.

Gotovi kreveti

iz gustog crvenog, plavog, bielog ili žutog nankinga, 1 pokrivač, 180 cm dug, 120 cm širok, sa 2 jastuka, svaki 80 cm dug, 60 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; polu pahuljice 20 K, pahuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·10 i 4 K. Perine 200 cm duge, 140 cm široke 13, 14·70, 17·80, 21 K. Jastuci 90 cm dugi, 70 široki 4·30, 5·20, 5·70 K. Podperine od liepe prutane tkanine 180 cm dug, 116 cm široke 12·80 i 14·80 K. — Razašilje se pouzećem počam od 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novac. — Cienici badava i franko.

S. BENISCH, Dešenice, 762, Češka.

Bogati izbor

gotovih odiela, ogrtača, paletots za gospodu i djecu.

– – Novost – –

Konfekcija za gospodje

englezki zajamčeni nepromočivi ogrtači.

Krojačnica I. reda

Ignazio Steiner

GORICA **PULA,** TRST

Piazza Foro

Broj 45. Pula, u četvrtak dne 6. novembra 1913. God. XLIV.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce .. predbrojbu, oglase Rd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } nagodino ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Pulu.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu

Sastanak pouzdanika Političkoga Društva u Martinšćici na otoku Cresu.

Ponosno vijanje milih nam hrvatskih trobojnica, dne 30. prošlog mjeseca, u ubavom selu Martinšćica, na otoku Cresu, navještalo je, da se taj dan u prostorijama samostana Č. Č. O. O. Trećoredaca, drži sastanak pouzdanika Političkoga društva iz otoka Cresa.

Sa svih strana prostranoga otoka doletješe na sastanak č. svećenici, naši učitelji i liepi broj poljodjelaca, ribara i dr. Iz dalekog Beča došao je u Martinšćicu naš narodni zastupnik prof. V. Spinčić; iz poznatog gnjezda Poreča došao je zem. prisjednik pop Anton Andrijčić a iz Malog Lošinja vidili smo medju nama narodnog zastupnika gosp. prof. Ambroza vit. Haračića.

Srdačnom je besjedom predsjednik sastanka pop Jose Pavačić pozdravio sve nadošle. Pozdravio je spomenute narodne zastupnike, osobiti je pozdrav imao za časnog starinu mnogopoštovanog Oca Frana Kršića, starješinu samostana, čije nam je prostorije blagohotno ustupio za sastanak. Pozdravio je cieli velezaslužni Treći red svetoga Franje, čija si je pokrajina istarsko-dalmatinska proslavila u čuvanju mi log nam vjerskog i narodnog amaneta, naše glagoljice. Pozdravio je naš patnički narod u Cresu, koji se još mnogo ima boriti, dok se riješi premoći creske vlastele.

Govornik spominje zatim, kako samo onaj rad na narodnom polju može biti za naš narod koristonosan, koji se temelji na čvrstim načelima naše kršćansko-katoličke vjere i u čisto hrvatskom duhu, te se zanosnim riečima sjeća borbe na Balkanu: Za krst častni i slobodu zlatnu. Svršava vrućim pozivom na složan i ustrajan rad.

Ustao se zatim da progovori pouzdanikom naš dični Spinčić. Vrućim se riečima zahvalio najprije častni govornik na pozdrave, kojima ga je počastio odmah čim se je prijavio za rieč mnogobrojan prisutan narod.

Bavio se zatim parlamentarnim radom u obće, naglasivši sve teškoće, koje ima jedan naš narodni zastupnik, da izvuče što dobra za naš narod. Dao nam je jasnu sliku o silnom radu, kojeg se mora privatno poduzeti, izvan parlamenta, da se u danim prilikama izvojšti štogod koristna za narod. Žalibože dandanas parlamenat u Beču je samo puko oružje u rukama vlade, koja sazivlje parlamenat samo da joj glasuje proračun, a kad to postigne, šalje zastupnike kući! Vlada sama hoće da vodi „slavnu" politiku na Balkanu — boji se suda narodnih zastupnika. Pred malo dana ipak ih je pozvala u Beč, jer joj neophodno potrebito glasovanje proračuna.

Financijalno stanje habsburške monarhije je odveć žalostno. Govornik navadja više brojeva, koji nam govore jasnije nego najbolje retoreličke fraze, kamo idemo ovim putem, kuda sve ovo vodi. Troškovi za vojsku, za našu „slavnu" diplomaciju itd. rastu strahovito. U zadnjih 8 godina su se podvostručili. Za pol godine 1914 proračunano je, da će za skupne troškove morati austrijska pola monarhije doprinašati ogromnu svotu od 177,800.000 K, a u proračunu za godinu 1906 bilo je za istu polu monarhije i pod istim naslovom za cielu godinu proračunano 166,900.000 K — dakle sada je mnogo više za pol godine, nego pred 8 godina za cielu godinu.

U ovoj se polovici monarhije troši (kako je predvidjeno za pol godine 1914) za dvor Njeg. ces. i kralj. Veličanstva kruna 5,650.000. Za kabinatsku kancelariju (kancelarija Nj. Vel.) 100.000 K. Za parlamenat 2,000 000 K. Za Carev. Sudište, koje se sastaje rietko kada, 42.000 K. Za ministarsko i upravno vieće 3,000.000 K. Za skupne troškove, kamo spada i diplomacija 260,000.000 K. Ministarstvo nutarnjih posala treba 80,000 000 K. Ministarstvo za zem. obranu pita 60,000.000 K itd. itd. U svemu za polovicu godine 1914. okruglo 1,„564,000.000 K slovom: jednu miljardu pet stotina i šestdeset i četiri milijuna kruna — dočim se je za isti naslov za cielu godinu 1906. proračunalo bilo K 1,„780,000.000.

Govornik se bavi zatim sa državnim dugovima, i tu iznaša porazne brojeve. Sami kamati, koje ova pola monarhije mora platiti, jesu sto i četrdeset milijuna kruna!

Prelazi na sve to veće troškove za razne radnje, te brojevima u ruci odveć jesno dokazuje, na kakav se sramotni način skroz pristrano ponaša vlada, sve na štetu našeg hrvatskog naroda. Evo na primjer: za luke u takozvanom austr. Primorju predvidjeno je samo 400 hiljada kruna. Taj je iznos ispod svake kritike, osobito kad se promisli, da bez ovih naših hrvatskih obala bila bi monarhija državа drugog ili trećeg reda. S druge strane, što je još gore, velika većina tog iznosa troši se za sam Trst i Tržić. Za cestogradnje proračunano je za austrijsko Primorje samo 191 hiljada kruna. Za vodogradnje u cieloj Istri nema praračunane niti prebijene pare.

A kako je sa krvavećim školskim pitanjem? U cielom austrijskom Primorju imade oko 19.000 Niemaca, zatim jedna trećina Talijana, a sve drugo su Slaveni (Hrvati i Slovenci). Za srednje njemačke škole proračunan je za polovicu godine 1914. iznos od 334 hiljade kruna, za talijanske srednje škole 96 hiljada (premda Talijana imade više od Niemaca) a za nas Hrvate i Slovence, kojih imade najviše, proračunano je tekar 67 hiljada. Ovo su činjenice, koje viču osvetu pred Bogom, ovakov škandal je moguć samo u Austriji. Nego škandal je još gori. Za njemačke pučke škole proračunano je (uviek za pol godine) 325.000 K — ukupno dakle za Niemce, koji sačinjavaju jednu desetinu pučanstva, trošit će se za škole za pol godine okruglo 650.000 kruna.

Za trgovačku nautičku akademiju u Trstu, proračunano je 182.000 kruna a za nautičku školu u Malom Lošinju 111.000 K. Obje ove škole za uzgoj pomoraca, jesu talijanske, a za uzgoj pomoraca Hrvata i Slovenaca, nema proračunane niti prebijene pare!

Govornik se zatim bavi sa pitanjem uredjenja plaće činovnicima (službena pragmatika) i sa takozvavim financijalnim planom, to jest sa povišenjem raznih poreza, koje kani vlada uvesti, da zadovolji činovnike. Dotaknuo se težke rak-rane u Galiciji, borbe izmedju Poljaka i Rusina. Spomenuo je drugo teško pitanje, koje se već desetljeća vuče, naime sa česko-njemačkim sporom. Bavi se škandaloznom aferom prevoznog društva Canadian Pacific, a kojoj su kompromitirani mnogi vlaski činovnici. Takova se korupcija činovničtva opaža jedino u državama, koje nisu dugog života.

Bavi se hrvatskim pitanjem. Preko pol vieka uveden je tobože ustavni život u monarhiji a na cielom se našem jugu vlada absolutistički. Ne radi sabor u Bosni, jer vlada hoće da širi njemštinu a niti da čuje o pravime hrvatskog jezika. Nema sabora u Dalmaciji, nema ga u Istri. U Istri od godine 1908. zasjedalo se kakvih 15 dana. O prilikama o užjoj Hrvatskoj i Slavoniji odveć je teško govoriti. Bavi se zatim sa raznim visećim pitanjima Istre. Podvrgnuo je oštroj kritici naredbu pomorske vlade, da su brodovlastnici trgovačkih parobroda vlastni uzimati za kapetane i — tudjince! Ovakvu naredbu mogu dati samo vlade, koje su na glavu pale. Trgovački brodovi moraju, u slučaju potrebe rata, biti od pomo'i ratnoj mornarici i na takovim bi se parobrodima mogli naći kapetani, pripadnici države, proti kojoj bi se eventualno moglo ratovati! Vlada veli, da nema dovoljno austrijskih kapetana, a kako će ih biti, kada za uzgoj kapetana našeg hrvatskog i slovenskog naroda u austr. Primorju vlada ne daje niti pare. Bavi se pitanjem podpora za biedu.

Svršava pozivom na složan rad. U težkim vremenima živimo, moramo si pomagati sami sebi i pripravljati se na sve moguće eventualnosti.

Živo pljeskanje prisutnih pouzdanika pozdravilo je svog sliedog narodnog vodju, sa još uviek mladim vrućim srcem te krepkim zdravljem.

Predsjednik sastanka J. Pavačić bavio se sa gospodarskom zadrugom u Cresu (Consorzio Agrario) koja je podpunoma u rukama Talijana, te naglasuje potrebu osnutka posebne zadruge za naš narod u Cresu.

Progovorio je tada nar. zast. i zem. prisjednik A. Andrijčić, te se bavio poznatim pokrajinskim pitanjima, počamši od godine 1908. do danas, navadjajući u kratkim potezima postupanje talijanske liberalne stranke, koja je još uvijek na kormilu i postupanje slavne c. kr. vlade, u pogovorima za uspostavu mirnih odnošaja u Istri.

Javio se iza Andrijčića, da progovori nar. zast. gosp. prof. Ambroz vit. Haračić. Radi abnormalnih prilika, koje vladaju u Istri, zastupnik Haračić, premda izabran već pred deset mjeseci, nije još mogao sa ostalim drugovima, prestupiti prag saborнice, no on se ipak kao marljiva pčela živo zauzimao oko mnogobrojnih narodnih potreba, te nam pričao o svome putu poduzetom po kotaru i o skrajnoj zapuštenosti u kojoj je našao mnoge krajeve otoka Cresa, nad kojim još vladaju Talijani u općini. Bio je na otoku Krku, gdje je našao lijepe ceste, vode, škole, te rukopipateljno opazio plodove hrvatskih uprava tamošnjih naših općina, a u Cresu je upravo Bogu za plakati, kako je narod naš zapušten. U mnogim krajevima izgleda kao da se nije više u Europi. Nema ceste, u mnogim se mjestima mora skakati kad se hodi. Prevozna su sredstva pimitivna. Kad je on o tome govorio creskom „Talijanu" prisjedniku Chersich, recte Keršić, ovaj se još nasmijao, pa rekao, da je dao fotografirati stari adamitički voz, kojega rabe u Dragozetićima!

Bavio se je zatim životnim pitanjem vodovoda za Cres i Lošinj, o kojem je pitanju veleč. gosp. pop J. Pavačić napisao vrlo poučnu brošuru. Navadja razne korake, koje je poduzeo kod oblasti u Poreču i u Trstu. Naglašuje nužnu potrebu jedne hrvatske nautičke škole u Istri, bavi se pitanjem „Blagotvorne mornarske zaklade" i drugim praktičnim pitanjima, te podnaša razne rezolucije, koje ćemo na koncu iznijeti.

Zaklada za mornare ima više milijuna kapitala. U samom Malom Lošinju po podatcima iz godine 1911, biti će sada oko 140 osoba, koje uživaju podpore u okruglom skupnom iznosu od 25 hiljada kruna na godinu, i to najviše takozvani Talijani, jer je komisija isključivo talijanska. Otok Krk se sretno izbavio ove komisije, ima svoju potrebnu komisiju naših ljudi. Neka to isto pokušaju u Cresu.

Prisutnici su pomno pratili govor gosp. zast. Haračića, u kojemu se opaža marljivu silu, muža rodoljuba, koji potanko sve proučuje te nam time jamči i za uspješan rad u saboru.

Razvila se zatim rasprava o gospodarskim zadrugama o pitanju poreščine o putevima i drugom u kojim su raspravama često uzimali riječ predsjednik sastanka, pop A. Andrijčić, pop I. Mrakovčić župnik u Lubenicama, pop D. Hlača župnik u Martinšćici, gosp. Andrija Linardić trgovac u Martinšćici i više drugih naših ljudi. Zem. prisjednik Andrijčić je javio, da on ima već gotovu zakonsku osnovu za otkup od poreščine, te se čeka otvorenje sabora, da se o tome povede rieč.

Zatim su primljene jednoglasno rezolucije prihvaćene na sastanku u Pazinu, dne 19. VI. o. god. I još sliedeće rezolucije, koje javljamo ovdje u koliko su za javnost:

Poziv'je se c. k. vladu, neka ustanovi jednu nuždno potrebitu nautičku školu za hrvatskim naukovnim jezikom u Istri, što

se može najlakše postići, da se odmah ustanovi hrvatske paralelke na talijanskoj nautičkoj školi u Mal. Lošinju.

Pozivlje se c. kr. vladu, da pomno gleda na to, da se u komisijama za podieljivanje podpore iz „Blagotvorne mornarske zaklade", postavi razmjerni broj hrvatskih naših ljudi, u svrhu pravednog podieljivanja potpora.

Pozivlje se c. k. vladu, da dade proširiti sadašnji veoma uski gat u luci Martinšćica, jer takav, kakav je sada, sačinjava pogibelj života za putnike i nemilo šteti prevoz trgovine. U istoj luci, neka se na zapadnoj strani uvale napravi drugi gat, koji bi služio proti jugovini.

Pozivlje se c. kr. vladu, da uzradi na tom, da se ustroji jedna posebna gospodarska zadruga za južni dio otoka.

Pozivlje se c. kr. vladu, da namjesti za pol. kotar Lošinj jednog putujućeg učitelja poljodjelstva, koji pozna jezik pučanstva, te se razumije dobro u svoj predmet, a naravski da je voljan i raditi u poljodjelske svrhe.

Prosvjeduje se proti postupku c. k. kot. glavarstva u Lošinju, koje se tako nezakonito ponaša, da na dobro mu poznate hrvatske stranke šalje pisma sa njemačkim naslovima i njemačkim dekretima, te se poziva c. kr. ministarstvo nutarnjih posala, da toj svojoj podredjenoj oblasti strogo naloži, da se drži temeljnih zakona države.

Prosvjeduje se proti postupku c. k. kot. suda u Lošinju i Cresu, koji na notorne hrvatske stranke šalju talijanske dopise, te se poziva c. k. ministarstvo pravde, da tomu neredu već jednom kraj učini.

Primajući na znanje sve ono, što je do sada dala vlada za napravu puteva po otoku Cresu, pozivaju istu za dalnje podpore, jer ono, što se do sada učinilo, je tekar početak onoga što se učiniti imade.

Poziva se c. kr. vlada, da podpore, dozvoljene za ublaženje biede, daje samo u one svrhe u koje su opredieljene, i onima za koje može biti unapried uvjerena, da će jih savjestno, redovito i pravodobno u te svrhe upotrebiti; te da jih uzme natrag onima koji neće da jih tako upotrebe, i izruči drugima."

Pozivlje se c. k. vladu, da se čim prije započme sa gradnjom vodovoda, koji bi iz vranskog jezera obskrbio vodom oba otoka Cres i Lošinj, koja je obskrba vodom od velike životne važnosti za stanovništvo oblju otoka.

Poziva se c. k. vladu, da dade čim prije moguće ukinuti poresćinu (lukno), to jest davanje u naravi župnicima, jer ta poresćina je veoma ponižujuća za svećenstvo i neugodna za narod.

Nakon svih ovih primljenih resolucija, predsjednik pop J. Pavačić pomovno se zahvalio svima na brojnom očestvovanju te zaželio obilan plod od današnjeg sastanka.

Iz carevinskog vieća.

U Beču, dne 31. sič. 1913.

Ovog ćedna obdrtavala je zastupnička kuća tri sjednice, t. j. u utorak, sriedu i četvrtak.

Demonstracija čeških radikala.

Na početku sjednice od utorka priredili su češki radikalci bučnu demonstraciju proti vladi, zahtjevajuć od iste da odgovori odmah na interpelaciju čeških zastupnika svih stranaka radi imenovanja upravnog vieća za kraljevinu Češku. Ta je demonstracija prouzročila zastanak pročelnika, koji su kasnije dogovorno odlučili, da se neima za sada odgovoriti na rečenu interpelaciju.

Taj je zaključak jako ogorčao češke radikalce, koji nastoje prirediti vladi što moguće više neprilika.

Mali financijalni program.

U istoj sjednici prihvaćena je uzprkos rusinskoj obstrukciji vladina osnova o porezu na pjeneća se vina. Prihvaćene su napokon sve tri osnove takozvanog malog financijalnog programa t. j. osnove o porezu na automobile, na oklade kod konjskih utrka i na pjenušasta vina i u trećem čitanju.

O povećanju poreza na šestu.

U sljedećih sjednicah razpravljalo se je medju ostalim i o novoj vladinoj osnovi, koja ide za tim, da se povisi porez na šestoka pića, rakiju itd. Jedan dio prihoda od tog poreza odpao bi na pojedine kraljevine i pokrajine zastupane u carevinskom vieću radi uredjenja financija dotičnih zemalja. Ta će osnova biti bez dvojbe prihvaćena, jer očekuju više manje sve pokrajine državnu podporu za uredjenje loših financija. Iza ove osnove doći će na red druga vladina osnova o povećanju poreza na osobnu dohodarinu.

Umjetna gnojiva.

Slovenski zastupnik Fran Povše obrazložio je na koncu predzadnje sjednice prešnost svog predloga za ustanovljenje državnih tvornica za pravljenje umjetnog gnojiva. Prešnost je prihvaćena skoro jednoglasno i predlog upućen gospodarskom odboru.

Proširenje telefonske mreže.

U posliednjoj sjednici započela je razprava o prešnosti predloga zastupnika Krafta o proširenju telefonske mreže u Austriji. Za prešnost govorio je sam zastupnik a o predmetu i ministar trgovine te nekoji drugi zastupnici. Prešnost je predlogu priznata.

Protuvjerski trelist.

Dne 29. o. mj. bijaše u zastupničkoj kući jedno odasłanstvo takozvanih liberalnih osoba, koje traže preinaku bračnog zakona, osobito obzirom na rastavu braka. Ti su liberalci (!) viećali sa poznatim židovskim zastupnicima Ofnerom i Zenkerom te sa razvikanim češkim slobodnjakom prof. Masarikom. Ovi nazovi slobodnjaci nisu bezvjerci, bar prva dvojica drže se svoje židovske vjere ko pijan plota, ali oni su proti katoličkoj vjeri u čemu im odlučno pomaže zastupnik Masarik. U ostalom njihove protuvjerske spletke ostati će i nadalje na vrbi svirala, jer ih nitko ozbiljan ne smatra za ono, što oni sami o sebi drže da jesu.

Poljsko-rusinski pregoveri.

U četvrtak stigao je u Beč namjestnik galički vitez Koritowski, da vodi pregovore izmedju rusinskih i poljačkih stranačkih delegata u pitanju galičke izborne reforme. Uslied toga rusinski su zastupnici odustali od obstrukcije uz uvjet, da se prekine daljnje pretresavanje zakonske osnove o t. zv. maloj financijalnoj osnovi. Tome se zahtjevu, koji je usvojila i vlada i predsjedničtvo zastupničke kuće, odazvala i sjednica stranačkih pročelnika. U povodu toga odgodjene su i sjednice zastupničke kuće, pa od petka do utorka budućeg tjedna neće se obdržavati nikakva sjednica.

Pitanje o tal. sveučilištu.

Klub tal. zastupnika obdržavao je u sriedu sjednicu, na kojoj je zaključeno tražiti, da se osnova zakona o osnutku tal. fakulteta u Trstu parlamentarno rieši još prije, nego što se počne rasprava o proračunskom provizoriju. Predsjedničtvo kluba obdržavalo je na to konferenciju s minist. predsjednikom grofom Stürghkom, koji je predložio, da se pitanje na jednoj od sliedećih konferencija iznese pred pročelnike stranaka.

Izbor delegata.

U sjednici od dne 11. o. mj. obavit će se u zastupničkoj kući izbor delegata za pojedine pokrajine. Delegacija će se sastati još valjda ovog mjeseca i to u Beču. Predsjednikom austrijske delegacije imao bi biti izabran predsjednik poljskog kluba zastupnik dr. Leo.

Prešni predlog

zastupnika Laginje, Mandića, Spinčića i drugova glede pripomoći za ublaženje biede u Istri. (Postavljen u sjednici zastupničke kuće dne 28. okt. 1913.)

U većini poreznih občina, pripadajućih mjestnoj občini Pazin, te u ostalih mjestnih občinah istog sudbenog kotara, osobito u mjestnoj občini Žminj, uništila je tuča ovogodišnji prirod. Jedan dio mjestne občine Svet Vinčenat — osobito Štokovci — trpio je takodjer vrlo mnogo od tuče neposredno prije trgatbe. To isto vriedi za krajeve seoskih občina mjestne občine Motovuna i Oprtlja.

Dočim je poznato, da je u mjestnih občinah sudbenog kotara Podgrad bieda trajna, moramo istaknuti u pogledu seoskih občina sudbenog kotara Kopra, da su njihovi stanovnici mnogo oštećeni djelomice od proljetnog mraza, djelomice od kasnije suše i tuče a napose mjestna občina Dolina od bolesti na govedu.

U najviše poreznih občina mjestne občine Kastav ispala je trgadba radi raznih elementarnih nepogoda vrlo slabo, a u poreznih občinah Brgud i Puži bila je tuča takova, da o kakovoj trgadbi ne može biti ni govora.

Polja, livade i ceste u mjestnoj občini Baška razrovala je povodnja, dočim su s druge strane občine otoka Krka i Cresa imale štete od drugih elementarnih nepogoda. Tako i porezna občina Nerezine, djelomice i druge od mjestne občine Osora, pak Lošinj Mali i Veli.

Mi ne znamo, jesu li središnjoj oblasti podnešeni već predlozi glede svih tih elementarnih nepogoda i glede akcije, koja bi se uslied istih imala povesti.

Mjestna občina Žminj pretrpila je skoro na cielom svojem širokom teritoriju evo već četvrtu godinu uzastopce uslied tuče neizračunivih šteta.

Takozvani regulativ za postupak u slučaju biede, što ga je sa odpisom od 21. oktobra 1907., br. 27.361, uvelo ministarstvo nutarnjih posala u dogovoru sa ministarstvom financija, pogriešio je, kako se u pogledu Istre vrši, posvema svoj cilj, izim ako se neće uzeti, da je navlas tako uredjen, da zategne i do skrajnosti otegoti svaku akciju.

Za izkaze o stanju pojedinih obitelji, kako se u regulativu zahtjevaju, gubi se silno mnogo vremena, za občinu su vrlo skupi i ne mogu biti pravodobno izgotovljeni, te ne odgovaraju svojoj svrsi, jer i onako individualna pripomoć ne može da bude bezuvjetno pravedna.

U regulativu o pripomoći proti biedi postavljeno je načelo, da se ne ima odškoditi šteta, koja je nastala elementarnom nezgodom, nego samo spasiti ljude od podpune propasti i da država ima priteći u pomoć proti biedi samo tada i samo u toliko, u koliko uslied elementarnih nezgoda postoji neposredna pogibelj, da bi oni, koje je nezgoda stigla, bez državne pripomoći u istinu poginuli. Ta je ustanova pravo ivrda i dovadja do toga, da obično najpošteniji najmanje dobiju od pripomoći za biedu.

U pokrajinah, gdje prodaja pojedinog proizvoda, kao n. pr. na jugu prodaja vina, služi za nabavu skoro svega života i redovito za veći dio godine, moralo bi se računati, da je nastala bieda čim se ustanovi, da je pošlo prirod od vina uslied elementarnih nezgoda posvema ili većim dielom. Takove konstatacije lahko bi se učinile na temelju operata, što ih se izradja u svrhe odpisa poreza. Višinu šteta za pojedine obitelji suviše je ustanoviti u takovom slučaju, jer se i onako ne radi o tom, da bi država dala podpunu odštetu, nego se radi samo o pripomoći. Pa baš u takvih slučajevih imalo bi se dieljenje života uporabiti samo kao iznimka u korist onih obitelji, koje ne imaju sposobnosti za radnju. Dieljenje gotova novca ima se bezuvjetno izključiti, a krajevi (občina, cieli kotar ili više kotara), koji su pretrpjeli štetu, imali bi dobiti pripomoć državnu iz sredstava proti biedi za izvršenje općekoristnih, svakom pristupnih cestnih i vodnih gradnja (uredjenje, čišćenja, popravaka i novih radnja). Dapače nije razloga, zašto se nebi dopustilo u pojedinih slučajih, da se novcima za pripomoć proti biedi izvedu one radnje za crkve, šterne, školske zgrade ili za one popravke takovih, koje mora da daje narod dotične občine kao njegov prinos, bilo u novcu, bilo u raboti.

Ne može se ovdje propustiti bez opazke, da su n. pr. radnje na cesti Martinšćica-Štivan na otoku Cresu dovršene već pred više mjeseci, a da radnici još i sada čekaju na 2145 K 60 fil. svoje zaslužbe; da je n. pr. občini Lošinj Mali jur god. 1911. bio doznačen novac od podpore za biedu za popravak puta Maračol na malom otoku Unije, da se ta občina najodlučnije usprotivila pravednoj kontroli radnja od strane župnika i mjestnog poglavara Unijskoga, da je ta radnja, dakle radnja za ublaženje biede kasno početa, da radnici i radnice no budu pravodobno izplaćivani i bi reći, da se dio toga novca, mjesto za stradajuće, porabljuje za stanovite komisije, da se dakle usljed svega toga c. kr. oblasti moraju uputiti, da novce za ublaženje biede upotriebe pravodobno i pravedno i samo za stradajuće.

Na temelju svega toga podpisani predlažu, da visoka zastupnička kuća zdluči:

Poziva se c. k. vlada:

1. Da bezodvlačno dade ustanoviti u gore navedenim predjelima Istre u koliko još nije, poljodjelske štete od god. 1912. i 1913.

2. Da pri zavedenju i provadjanju državne pripomoćne akcije proti biedi postojeći regulativ ne uporabljuje do bosjede, nego da se kloni svega, čimo bi se pomoćna akcija zategla, olegotila, ne posve koristnom ili u obće nemogućom učinila.

3. Da iznose za ublaženje biede dade uporabiti pravodobno i pravedno i samo u korist stradajućeg naroda.

U formalnom pogledu predlaže se, da bude ovaj predlog predan odboru za ublaženje biede u svrhu razprave i izvješća kući sa svim kraticami dozvoljenim po § 42 poslovnika.

U Beču, 28./X. 1913.

(Sliede podpisi.)

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Kamoraška agitacija u pogledu novog puljskog prepošta. Čovjek se mora upravo krstiti lijevom i desnom, kad uči ovakvu nemoralnu agitaciju sa strane liberalnog elementa puljskog kotara, glede nastajnog imenovanja novog puljskog prepošta. Dvie su godine već tomu od kada se otvorio natječaj na ono mjesto. Natjecahu se svećenici raznih političkih boja hrvatski, talijanski, pa i oni koji ne pripadaju nijednoj stranci. Od talijanskih njekoji se sustegoše, kao kateheta talijanske pazinske prkos-gimnazije g. Monti, te vodnjanski župnik g. Fulin. Ovaj zadnji po općem mnenju izigran je pred vladom radi političke iredentske demonstracije svojedobno učinjene u Galežanu; a opet pred crkvom prigodom stanovitih izbora, glasujući za liberalca, a ne kako je bio obećao svojoj kasti za klerikalca; tako da su ga bile tadanje talijanske klerikalne novine u redu očešale. Videći se dakle on na labavim nogam, nije bilo druge nego umaknuti; pa tako ostade u teku natječaja još ostala petorica redovitih natjecatelja. Ali što ćete: tempora mutantur et nos in illis; tako i ova u iredentskom smislu tragi-komedija.

Nastavak u prilogu.

Uvidjevši puljski kamorasi, da jedinom od njihovih čisto talijanskih natjecatelja kanoniku g. Saveriju — ako je pravice — slabo stoje šanse u ispadku; dogovorno sa vodnjanskim župnikom g. Fulinom, kako oni isti na sve strane trube „egli c'ha autorizzato“, baciše se u silnu agitaciju u ovome smislu: snujući proteste i molbe: sakupljajuć uporno i skrovito sve moguće podpise talijanskog puljskog gradjanstva; e bi novoimenovani presv. biskup i visoka c. k. vlada ukinuli dosadanje natječaje, otvorili nove, u kojim bi se natjecao i g. Fulin, željom i odlukom da on postane prepoštom puljske crkve. Mimogredce budi spomenuto, kako javna tajna kola po Puli, „incredibile dictu“, da isti protest ili molbu podpisaše i njekoji talijanski puljski svećenici! Ako li pako liberalcima ovo ne upali, da bi barem novi biskup i c. k. vlada imenovali na to teško i odgovorno mjesto puljskog dekana nemoćnog starca Gutha, koji je već i 77 prevalio, te nemože niti obhode, niti druge teže funkcije obavljati, a da ne smalakše; računajuć, ako on ispade, do malo ga, pa će naš sumišljenik njega naslieditl.

Vrijeme je zgodno za ovaj posao, zaurlikaše liberalci sviju dlaka: sudbina je odpuhala iz Pule admirala Rippera, koji rečbi da je stavljno veto za to mjesto vodnjanskom župniku Fulinu, kao poznatom prkosnom nespašenjaku: novi upravitelj admiralata hoće mira sa talijanskom gospodom u Puli, koji se toli dično proslaviše u panami općinske uprave: na namjesništvu imamo savjetnika Lasciacha, slovensku krv prekuhanu u čorbu talijansku, koji nagovoren od deae Venere, uznastojat će da i namjestništvo skloni za Fulina i tako ćemo dobiti u Puli našeg Biskupića.

Ali talijanska lijo sustani se! Pokojni je biskup Flapp bio talijančina da veći nijo mogao da bude: šnjime je takodjer čustvovao malne cijeli porečki kaptol, sa kojim se on znao posavjetovati; pa ipak svi ti ljudi tjerani grizodušjem, nisu mogli zaustaviti ili opozvati pomenutih natječaja.

Izvanjski župnici koji troše svoj život i mladost koz godine i na sunčanoj žegi i cićoj zimi; koji se lome po tvrdim liticam i duljini puta, lišeni svakog pa i skromnog društva i zabave, ne zapuštaju uz ostalo ni molitve ni knjige, oni su doista zaslužni i sposobni, pa bi mogli najsikoli u hrvatskom i njemačkom jeziku, toli potrebitim u Puli, poduciti najbolje tvoje preporučenike. Zar ti nije dosta liberalna-framazunska bando, da se je kaptol puljski, rovinjski, motovunski, labinski napunio samo mezincima tvoje narodnosti, izim same jedne čiste iznimke, premda je polovica svećenstva ove biskupije naše krvi? Zar hoćeš već da novom pastiru ove Biskupije bacaš klipove pod noge i stvaraš poteškoće, dieleći ga i mrazeći prezaslužnim izvanjskim njegovim svećenstvom, koje se pregara za dvie trećine puka ove biskupije? Izadji iz grada i vidjeti ćeš gdje je jakost vjere, i uporište države i crkve: dali u tvojim framazunskim leglim, ili po izvanjskim selima i varošima? Ruku na prsa gospodo pozvanici, pa ako znate što je crkva katolička i njezino pravo, nesmijete dopustiti ove fatalne nepodobštine u hramu Gospodnjem — tj. talijansko-liberalne tragi komedije.

Prvi pastirski list porečko-puljskog biskupa. Novi porečko-puljski biskup, prevjelli gosp. dr. Trifun Pedersolli upravio je na dan njegovog biskupskog posvećenja dne 5. listopada prvi pastirski list svomu svećenstvu i svomu stadu. U uvodu ističe biskup Pedersolli, kako je pred 22 godine započeo u Trstu svoje dušobrižničko djelovanje, najprije kao duhovni pomoćnik, pa kao župnik kod sv. Antuna novega, gdje je želio djelovati na duševnu korist svojih župljana sve do smrti. „Nu božja Providnost odlučila je inače. Proti svakom očekivanju bio je pozvan od svojih starješina od Sv. Otca i od Nj. Veličanstva, da se poprimi častnog ali teškog bremena biskupskog u Poreču. On se je tomu pozivu odazvao, da bude podredjenom narodu vodja na putu vječnog spasa. Zatim se oprašta od svećenstva i od svojih župljana u Trstu, te tumači svom novom stadu, zašto mu dolazi biskup i koja je zadaća biskupa glavara svoje biskupije. „K Vama dolazim — kaže — kao katolički svećenik, od Boga Vama poslan i od Njegova na zemlji namjestnika“.

Svoju poslanicu dao je biskup tiskati u hrvatskom i talijanskom jeziku. Ona će bez dvojbe učiniti i na svećenstvo i na stado najbolji utisak.

Popunitbeni izbor za istarski sabor provesti će se dne 16. novembra za gradove Vodnjan-Pazin-Buzet t. j. za ispražnjeni mandat po smrti zastupnika dr. Cleve.

Talijansko političko društvo proglasilo je kandidaturu za rečene gradove g. dr. Dom. Sbisà, odvjetnika u Vodnjanu. Znatiželjni smo, hoće li talijanska vladajuća svojta dati priliku ovomu kandidatu i valjda zastupniku, da razvije svoju djelatnost čim prije u zemaljskom saboru? Dvojimo vcomu, jer se rečena svojta drži načela, vladati s pokrajinom — ako je moguće — do sudnjeg dana — bez sabora.

Položili popunitbeni ispit. Dne 28. pr. mj. položili su pred posebnom komisijom u Beču popunitbeni ispit mladi Istrani, svršeni pravnici zagrebačkog sveučilišta gg. Bukatić, Klunić i Zulja s dobrim uspjehom. Čestitamo!

Za pjevače i pjevačice. Na dogovoru od prošlog petka glede pjevačkih vježbi odlučilo se držati pjevačke vježbe: za pjevače ponedjeljak i petak od 8 s. na večer dalje, za pjevačice utorak i četvrtak od 7. s. večer dalje. Pozivlju se gospoda i gospodjice, koja se još nisu prijavila za pjevanje, neka dodju u spomenuto dane na pjevačke vježbe.

„Česko proštenje“. (Česká posvícenská). U subotu 8. listopada 1913. priredjuje „Česka Beseda“ u Puli zabavu s plesom t. zv. „Češko proštenje“, uz šaljive nastupe, šaljivu poštu, glazbu i ples. Početak u 8 s. večer; ulaznina 1 K. Članovi Besede i učestnici u narodnoj nošnji imaju ulaz slobodan. Na zabavi svira orkestar gosp. Tichy-a. Darovi češkim gospodja za buffet primaju se sa zahvalnošću.

Predavanje u Nar. Domu o Puli. U nedjelju 9. t. mj. u 11 s. prije podne držati će g. dr. Ivan Zuccon predavanje o Matici Hrvatskoj i njezinim ovogodišnjim izdanjima.

Upozorujemo sve naše na ovo predavanje, kojim će nas dr. Ivan Zuccon upoznati s jednim hrvatskim kulturnim društvom, koje već preko 60 godina blagotvorno djeluje u cielom hrvatskom narodu sa širenje hrvatske književnosti. Osobito preporučamo našem priprostijem narodu, da dodje u velikom broju na ovo zanimivo predavanje.

Na zabadanja. Mi smo u našem listu na savjet naših odličnih i starijih boraca i nesebičnih rodoljuba koji ne nose svoje pošteno otačbeničtvo pod ovim ili onim cimerom na pazar, više puta izjavili da se nećemo osvrtati na zabadanja „Pučkog Prijatelja“. Toga smo se do sada prilično točno držali, pa rekbi da to gospodi oko „P. P.“ daje još više smionosti te drotvitije nepravedno zabadaju s plitkim ili nikakovim argumentima u naš list. Nas odsudjuju ta gospoda na indeks što se usudismo uzeti u obranu naše rodoljubne i požrtvorne učitelje i učiteljice Družbinih škola u Puli; puljskoj novoj metli (dopisniku „P. P.“) to nije pravo takodjer, premda je mogao i iz izjave vjerovitelja Družbinih škola uviditi, da su neosnovani njegovi napadaji; ali nekoji ljudi hoće silom, da im se spočitne nečistina. Ne znamo što bi iz nas učinila gg. oko ike občine u porečko-puljskoj biskupiji. Kod pomanjkanja ovakovih natjecatelja gu uživati ovu štipendiju i oni, koji su o rodjeni u rečenim občinama ako i pripadaju istim.

Molitelji za ovu štipendiju imadu svoje lbenice obložene sa krsnim listom, dovnicom, svjedočbama posliednjih dvaju ugodišta kao i sa svjedočbom siromašputem njihove nadležne oblasti najje do 30. novembra 1913. podnieti kupskom ordinarijatu u Poreču.

Dr. Drag. Pelikan, specijalista za kožne, ierične i ženske bolesti, otvorio je privatni bulatorium u ulici Giulia br. 5, I. kat. — dinira od 2—3 ½ po podne izim nedjelje i gdana.

Slavensko bogoslužje u Istri.

Pod ovim naslovom izašli su u posebnoj ošuri članci o Slavenskom bogoslužju u ri, što su izlazili u podlistku „Naše oge“ iz pera V. S., odličnog i zaslužnog bornika naših prava u Istri. U ovoj ošurici dodano je par glava, koje nisu le tiskane u podlistku. U toj knjižici ikaziva se točno progonstva i obrane venskog bogoslužnog jezika u Istri i avo od starine našega naroda na tu vlasticu. Ova knjiga će dobro poslužiti akomu, osobito sada, kada se počelo oganjati glagolicu u Splitskoj biskupiji. njižica, koja obsiže 259 str. dobiva se u ikuri Laginja i dr. u Puli, a stoji brošir. 1, poštarina 20 p. više.

Javna zahvala

Prigodom smrti naše nikad ne prežaljene majke

Grgure Buzdon

rodj. Krizmančić,

obvezani smo da izrazimo najtopliju hvalu veleč. mjesnom gosp. župniku Josipu Vrbki, koji je nezaboravljenu pokojnicu često za života tješio i podjelio joj sveta Otajstva umirućih.

Osobita hvala Mnogopošt. gospodi Antunu Ellneru žup. Dolenjavas, Richardu Ružička, Prodek. Roč, koji su našu milu majku na vječni počinak sproveli i nami svoje saučešće izrazili.

Hvala svima rodjacima, prijateljima i znancima koji su pokojnicu za vrieme bolesti posjećivali i tješili, te ju napokon do hladnog groba sproveli, i time izkazali joj zadnju počast. Napose pak zahvaljujemo se članovima naše mile bratovštine sv. Cirila i Metoda i Presvetoga Ruzarija, koji su svi kao jedan korporativno pod znatavom sudjelovali sprovodu. — Svima budi hvala a od Boga obilna plaća.

Lanišće 3. novembra 1913.

O. Fra Anselmo Buždon, redov. sveć. **Antun Buždon, Koko Buždon, Antonija Buždon**, djeca; **Antun Žmak**, zet; **Ivan Žmak, Jelica Žmak**, unuci.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu. — Utemeljena god. 1884.

Centrala: Zagreb u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice. **Podružnica u Trstu**, via del Lavatoio br. 1. II. kat. — **Telefon br. 2594.** — **Glavna zastupstva:** Ljubljana, Novisad, Osijek, Rijeka i Sarajevo.

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti,
2. Osiguranja miraza,
3. Osiguranja životnih renta;

II. Protiv štete od požara:

1. **Osiguranja zgrada** (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica),
2. **Osiguranja pokretnina** (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.),
3. **Osiguranja poljskih pledina** (žita, sijena i t. d.);

III. Stoklarskih predmeta protiv razlupanja.

Zadružna imovina u svim odjelima iznosi . . . . . K 3,013.332·65
Godišnji prihod premije s pristojbama . . . . . K 1,480.297·56
Isplaćene odštete . . . . . K 5,624.162·96

Sposobni posrednici i akvizliteri namještaju se uz povoljne uvjete.

Povjerenik za Pulu i okolicu: Ante Iskra, Via Campo Marzio 5 I. kat.

■ SVOJ K SVOMU! ■

TISKARA I KNJIGOVEŽNICA

LAGINJA i DR.

■ ULICA GIULIA, I. **PULA** ULICA GIULIA, I. ■

preporuča se u

tiskarske, knjigovežke i galanterijske radnje.

Solidna izradba pečata iz gume.

Imade u zalihi

školskice i knjige za p. n. občine, crkve, škole i odvjetnike, pravilnike i kamenom društva, trgovačke knjige, pisaće za škole, kao i sve pisarske i risarske potrebštine.

„P. P.“ kadgbismo mi n. pr. navalili na Družbino učiteljstvo u Cresu, tu neku mezimčad gg. oko „P. P.“, za koje n. pr. znademo, da po ulici medjusobno talijanski govori, da pohadja zabave i posiela u talijanskom društvu „Circolo“ i plaća do 2 K ulaznine itd. Ali mi toga ne htjedosmo iznieti, jer će se već naći koji, te će tu gospodu upozoriti, da takovo ponašanje bez obzira na drugo jako škodi našoj narodnoj stvari u onom izloženom gradu.

„P. P.“ n. pr. ne ima drugog argumenta nego prigovarati nam, što nismo donieli izvještaj o katoličkom kongresu u Ljubljani, koji je trajao pet dana. Prije svega naše uredničtvo nije imalo prilike, da prisustvuje tom kongresu, a od učestnika nam nije o tome nitko poslao izvještaj; a da smo ga donieli po drugim novinama, n. p. po „Slovencu“, bismo bili morali donieti i one glasovite političke izjave, koje su službeno pale na kongresu, a koje mi kao pravi Hrvati samo odsudjujemo. Konstatiramo pak, da smo obdržavanje katoličkog kongresa u Ljubljani oglasili u našem listu tri puta dosta obširno.

Nama podmiče još „P. P.“ da je „katoličanstvo „N. S.“ vrlo sumnjivo“. O tome bi bolje da nekoji šute, jer kad bismo počeli razglabati katoličanstvo „N. S.“ i nekojih koji sa svojim „katoličanstvom“ tjeraju samo prostu trgovinu, onda ne bi „P. P.“ nama predbacivao „sumljivost“ već bi oko sebe opazio dosta farizejaca.

U našem listu mi donašamo izvještaje svih narodnih društava u Istri, koja nam iste pošalju, jer mi kao čisto narodni politički list ne poznamo ni t. zv. liberalaca ni klerikalaca; za nas je mjerodavan svaki, koji pravo, pošteno i nesebično radi u korist hrvatskog i slovenskog naroda u Istri.

„P. P.“ se nekako stavlja u pozu suca, valjda zato, što nije nikad čuo kakovog prigovora s naše strane. Mi znamo dobro, da svako zabadanje dovadja do ciepkanja narodnih sila, a to bi tad dovelo do propasti svih naših dosadanjih stečevina i najposlje do naše narodne propasti u Istri. Neka gospoda javno izjave, da ih nije briga za uščuvanje i unapredjivanje našeg narodnog djela, tad ćemo i mi promieniti držanje naprama njima. Neka samo „P. P.“ i nadalje bezrazložno zabada i izazivlje, mi ga u tome nećemo slieditи, ali mu jednom za uviek poručujemo, da ćemo i nadalje kao i prije kročiti neustrašivo putem, kojeg su nam ostavili naši prvi probuditelji i borci za narodna prava a sada pokazuju naši uvaženi i prokušani vodje Laginja, Mandić i Spinčić i dr.

Htjedosmo pak toliko odgovoriti, ne toliko radi važnosti zabadača, koliko radi našeg naroda, čiji sud nam je jedino mjerodavan!

Otvorenje Čitaonice u Pomeru. U nedjelju 9. t. mj. u 2 s. po p. biti će u Pomeru svečano otvorenje Hrvatske Čitaonice, koja je nekoć lijepo cvala, ali se je usljed pomanjkanja pravog vodje bila raspala. Sada su preuzeli nekoji mladji, da Čitaonicu probude na nov život i osiguraju obstanak, te se tako spremaju u nedjelju da taj čin svečano proslave i novi život Čitaonice učvrste za procvat i napredak naše narodne stvari u Pomeru. Na svečanosti, koja će se obdržavati u društvenim prostorijama, sudjelovat će hrvatska glazba iz Medulina, koja će zabavljati i oduševljavati svečare igranjem podoljubnih narodnih pjesama.

Odbor za proslavu poziv'je ovime sve rodoljube iz Premanture, Medulina, Banjola, Vinkurana, Pule i drugo iz bližnje i daljnje okolice, da svojim mnogobrojnim posjetom počaste ovo slavlje, da tako u Pomercima uzbude još jači žar i ljubav prema rodjenoj grudi i materinskoj hrvatskoj rieči, koju da brane i obrane kao najveću svetinju za sebe i svoje potomke na ponos i čast svoju i cielokupne hrvatske nam domovine.

Narodni prinosi. Starica M. K. iz Račje vasi, župe Lanišće, putem dra Laginje, na priznanje njegovog truda u njezinu korist, daruje K 80 za dječje zabavište sestara sv. Križa u Puli. Živila i naša nasljednika. (Prinose za gornje zabavište prima tiskara, papirnica i knjigovežnica Laginja i dr., Pula, ulica Giulia, 1. Da počasti spomen pok. Andrije Turka daje za Družbu g. G. Bazletić K 5·—.

Lošinjski kotar

Mali Lošinj, dne 2. novembra 1913. Prošlog četvrtka (30. X.) pod večer i slijedećeg jutra bio je naš grad pod dojmom nemilog dogadjaja, koji je mogao biti uzrokom i teških posljedica. Redoviti dopisnik „Il Piccolo“, učitelj M. o tom sigurno svog lista neće izvjestiti, jer se radi o njegovoj kući; ali dočim on javlja u „Piccolo“ sve i svašta, što se dogodi u našem gradu, ne saopćuje mu nikakovih zanimivosti iz svoje kuće, pa tako neće sigurno ni ovog dogadjaja, koji spada pod kazneni zakon.

Naši su djaci nautike poznati na daleko radi svog finog ponašanja. Ta poznato je, kako su prije dvie godine barbarski oštetili ovdješnju zvjezdarnicu i štošta drugo, ali se ne treba čuditi ni tomu ni drugim njihovim junačkim djelima. Mnogo su liepa u ovo zadnjih godina mogli vidjeti, čuti i naučiti, prisustvujući na sudu raspravama, vodjenih usljed medjusobnih tužba ravnatelja i jednog profesora.

Ali evo najnoviji dogadjaj: Sada je ovuda sve kô pomahnitalo da lovi ptice. Ne ima se nikakva obzira. Oružjem se barata sve bez dozvole. U kući Josipa Martinolića a Dragi ispod župne crkve a naprotiv tal. pučke škole — stanuje nekoliko nautičara, pa se i oni pripravljali, da će na ptice skorih blagdana. Vježbali se u pucanju . . . s balama! Pa što se dogodi? Jedna bala dopre sve do zgrade pučke škole (udaljena najmanje 400 koračaja), prosviri dvostruko staklo na prozoru, preleti preko glava djece i zatuče se u protivni zid. Učitelj Steffich više mrtav nego živ bježi iz razreda, djeca prestrašena . . . tek se slučaju imade zahvaliti, da nije učitelj ili koje dijete ostalo prosvirene glave. I ovakova šta dogadja se u sred grada! Što će biti sada? Hoće li se možda proti djaku postupati? Možemo u napred reći, da će se to sve liepo zabašuriti. Ravnatelj nautike sigurno neće mnogo razbijati glave, a c. k. oružničtvo bi moralo učiniti svoju dužnost, ali neki strašmeštri običavaju ispod ruke šutati s nekim sumnjivim osobama, a to je dovoljno, da štošta prodje neopaženo, pa će valjda i ovaj nemili dogadjaj pokriti vel zaboravi.

Krčki kotar

Iz Baške. Pozivlju se članovi Hrv. Čitaonice u Baški, da dodju u što većem broju na glavnu godišnju skupštinu, koja će se obdržavati u njezinim prostorijama dne 8 studena t. g. na 7 sata u večer.

Liepo imanje u Peroju

kuća na pod sa visokim i prostranim tavanom, staja, prostrano dvorište, vrt, oranice s nasadima uljika (maslina) itd. prodaje se uz povoljne uvjete na javnoj dobrovoljnoj dražbi u Peroju u nedjelju dne 9. novembra o. g. u 11 sati prije podne. Pobliže obavjesti daje Antun Zović u Rušćima (p. Sv. Petar u Šumi) i Fran Baf u Kastvu.

Franina i Jurina

Fr. Bi reč, da poštar s Kršana čeka sada nabot dvi medalje, jenu od Curibaldia, a drugu sopeta od Lege.

Jur. Buzarona! Pa čo da je on, kemu su stareji prišli k nam tamo s Hrvacije, tako tepal i bison Talijon?

Fr. A tepal, tepal, fijo, i velog apetita, zoč bi nabot pojil sve Hrvate.

Jur. Ma će se forši ohlodit brzo, zoč će se okoršit još na vrime, da je u slabi kompaniji.

Fr. I neka to stori če maj prije, da se ne bude i za njim pokazivalo s prstom da se druži i s patentiranimi barabami.

Jur. I neka pouči svoju hćer, da ne znopačuje naša imena na recepisih od pošte, zoč kad budemo primorani mi to storit, onda to stalno neće biti ni njemu ni njoj drago.

Razne primorske viesti

Iz učiteljskih krugova. Kada se mi učitelji sastanemo, gotovo će jedan upitati: a znaš li, zašto redovito ne izluzi „Narodna Prosvjeta“? Odgovor je dašto negativan, pošto nitko od nas prostih vojnika u organizaciji ne zna za uzrok neizlaženja glasila. A vrlo je žalosno to za čitavo učiteljstvo udruženo u „N. Prosvjeti“, da nije obavješteno o uzrocima neredovitog izlaženja njenog glasila, pa da uzmognemo svi ukupno te uzroke od straniti. Ali oni u organizaciji, koji bi morali govoriti u društveni boljitak, jedino šute kao sretnici, dočim zauzeti učitelji prvih dana svakoga mjeseca samo bolno uskliknu: opet je nema!

Nema „N. P.“! Što je tomu krivo? Novac? Zašto se to ne javi putem „N. Sloge“ članovima društva, pa da nešto oni ukrenu slodna. Manjka li gradiva? Opet zašto se to ne priopći nama? Da li je možda po srijedi tiskara? Pa ona će na zapovijed odgovornog organa natiskati dobro i zlo, kad je tu novac, kad je plaćena! — Ali moramo mi smrtnici zaključiti iz šutenja sa strane predsjedništva i uredništva glasila, da je sve u redu u krilu novine. Koga zub boli, jauče i trči k liječniku; ovo je naravno. Ali je nenaravno i neprotumačivo ono čutanje, nezapomaganje i rasiriginirano gledanje svoje vlastite smrti bez vikanja u pomoć, kad znaš, da će tvoj glas biti uslišan. To je hotimično ubojstvo, dà harakiri. Neizlaženje „N. Prosvjete“ znači za organizaciju umiranje i smrt: ona je bo duša i krv našeg društva, kao što je svako glasilo budikojeg udruženja.

Neoprostiva je stoga šutnja na kompetentnom mjestu društva, kad znamo, da se šutiti ne bi smjelo. Buduć se šuti, zaključujem, da nezlaženju novine nije razlog ni novac, ni gradivo, ni tiskara, nego nešto četvrto, nama dosele nepoznato. A buduć taj četvrti razlog ne može da bude takve naravi, kojeg se može opravdati, za to će nas sve presenetiti i razočarati. U očigled toga umoljavaju se svi dobri prijatelji „N. Prosvjete“, mladi i stari, učlanjeni i neučlanjeni, da još nešto vremena budu ustrpljivi, dok se stvar ne razbistri dašto sa strane društvenog odbora, a onda će „N. Prosvjeta“ opet izaći i izlaziti lijepa, jaka i zdrava, kao bolesnik iza teške bolesti. Posebice molimo najnestrpljivije kolege i kolegice, da zbog neurednosti pitanja novine (a uredit će se sve domalo!) ne okreću ledja organizaciji.

Sjednica stalnog odbora zemaljskog kulturnog vieća. Dne 27. pr. mj. obdržavana je u Poreču nakon stanke od skoro dviju godina, sjednica stalnog odbora zemaljskog kulturnog vieća. Sjednicu sazvao je novoimenovani predsjednik tog vieća g. dr. K. Apollonio. Prisustvovali su njoj svi članovi vieća, medju njima i gg. dr. Laginja, J. Grašić i I. Mahulja. Nakon pozdrava, razvio je predsjednik svoj vrlo obširan program, što bi ga imalo izvesti kulturno vieće. Očekujemo, da će nas kojim od naše gospode članova izvieštiti o toj sjednici već za budući broj.

Izdanja Matice Hrvatske za god. 1913. Uprava su odštampana sva redoviti i izvanredna izdanja M. H. za ovu godinu te će se knjige početi odpremati t o č n o 20. n o v e m b r a. Medju redovitim izdanjima, izaći će ovih osam knjiga: 1. Jagić i Branko Drechsler: Poviest hrvatske književnosti. U velikoj osmini, ilustrovana sa 66 slika. Nagradjeno iz zaklade grofa Draškovića za god. 1912. 2. O. K. ćera i S. Plivelić: Novovjeki izumi knj. (sa radnjama: 1. Najnoviji izvor ja električnih struja: dinamo izmjenične stru 2. Električna rasvjeta. 3. Električni a mulator). Ilustrovano. Dr. J. Šilović: roci zločina. (Pučka sveučilištna predavan V. Car Emin. Iza plime. Roman iz sav menog istarskog života. Nagradjeno zaklade Dušana Kotura. — Andro Kovačević: Posljednji Nenadić. Roman hrvatskog savremenog života. Nagrad iz zaklade A. Veber-Tkalčevića — Aškerc: Izabrane pjesme. Izbor pje velikoga slovenskoga pjesnika, prire uvodom popratio dr. A. Bazala — Budisavljević: S liške grude. Izbor p viedaka iz ličkoga života. Uvod o napisao J. Pasarić. — I. S. Turge Dim. Roman. Preveo Mirko Divković su redovite izdanja ukrašena origina inicijalima, što ih je izradio slikar T slav Krizman. — To su redovita iz koje može svatko dobiti uz od kruna 6. — Medju izvanredni danjim izaći će ova djela: Dr. F. Hrvatska poviest, sv. III. Nagradje zaklade grofa Ivanu Draškovića. nove 2 K, knjižarska ciena 3 K. U platnu 50 fil. — K. Rac: Sofo dije. Prevod svih tragedija Sofokl stihovima, s uvodom. Za članove knjižarska ciena 4 K. Uvez u platn VI. Nazor: Istarske priče. Za čla 1.60, knjižarska ciena K 2. Uvez u 60 fil.

Tko želi nabaviti orogodišnje knjige Hrvatske neka se prijavi njezinim p micima u Puli gg. dru Ivanu Zuc Josipu Stihoviću.

Raspis natječaja. Početkom I. školske godine 1913/14 ima se p stipendij u godišnjem iznosu od ustanovljen za djake slavenske nar od c. i kr. vojničkog dušobrižnika Fras-a.

Polag ustanove utemeljitelja imad na uživanje te stipendije nadaren kom pogledu vriedan djak maloga ništa (konvikta) u Kopru, ili jedan vriedan eksternist bogoslovja, a u kanju takovih budikoji gimnazija austro ugarske monarhije.

Na prvom mjestu imadu pr uživanje ove stipendije djaci ro župi Vodnjan, odnosno u eksposit raciji) sv. Kvirin ili Juršići u pripadajući istim, na drugom mje iz župe Bačve (kod Vižnjana), na mjestu djaci iz župe Motvoran (k na zadnjem mjestu djaci iz budu

Franina i Jurina

Fr. Bi reć, da poštar s Kršana čeka sada nabot dvi medalje, jenu od Curibaldia, a drugu sopeta od Lege.

Jur. Buzarona! Pa čo da je on, kemu su stareji prišli k nam tamo s Hrvacije, tako tepal i bison Talijon?

Fr. A tepal, tepal, fijo, i velog apetita, zoč bi nabot pojil sve Hrvate.

Jur. Ma će se forši ohlodit brzo, zoč će se okoržit još na vrime, da je u slabi kompaniji.

Fr. I neka to stori če maj prije, da se ne bude i za njim pokazivalo s prstom da se druži i s patentiranimi barabami.

Jur. I neka pouči svoju hćer, da ne znopučuje naša imena na receplsih od pošte, zoč kad budemo primorani mi to storit, onda to stalno neće biti ni njemu ni njoj drago.

Razne primorske viesti

Iz učiteljskih krugova. Kada se mi učitelji sastanemo, gotovo će jedan upitati: a znaš li, zašto redovito ne izlazi „Narodna Prosvjeta“? Odgovor je dašto negativan, pošto nitko od nas prostih vojnika u organizaciji ne zna za uzrok neizlaženja glasila. A vrlo je žalosno to za čitavo učiteljstvo udruženo u „N. Prosvjeti“, da nije obavješteno o uzrocima neredovitog izlaženja njenog glasila, pa da uzmognemo svi ukupno te uzroke od straniti. Ali oni u organizaciji, koji bi m o r a l i govoriti u društveni boljitak, jedino šute kao sretnici, dočim zauzeti učitelji prvih dana svakoga mjeseca samo bolno uskliknu: opet je nema!

Nema „N. P.“! Što je tomu krivo? Novac? Zašto se to ne javi putem „N. Sloge“ članovima društva, pa da nešto oni ukrenu shodna. Manjka li gradiva? Opet zašto se to ne priopći nama? Da li je možda po srijedi tiskara? Pa ona će na zapovijed odgovornog organa natiskati dobro i zlo, kad je tu novac, kad je plaćena! — Ali moramo mi smrtnici zaključiti iz šutenja sa strane predsjedništva i uredništva glasila, da je sve u redu u krilu novine. Koga zub boli, jauče i trči k liječniku; ovo je naravno. Ali je nenaravno i neprotumačivo ono ćutanje, nenaravno i neprotumačivo ono ćutanje, nenapomaganje i rasirignirano gledanje svoje vlastite smrti bez vikanja u pomoć, kad znaš, da će tvoj glas biti uslišan. To je hotomično ubojstvo, da harakiri. Neizlaženje „N. Prosvjete“ znači za organizaciju umiranje i smrt: ona je bo duša i krv našeg društva, kao što je svako glasilo budikojeg udruženja.

Neoprostiva je stoga šutnja na kompetentnom mjestu društva, kad znamo, da se šutiti ne bi smjelo. Buduć se šuti, zaključujem, da neizlaženju novine nije razlog ni novac, ni gradivo, ni tiskara, nego nešto četvrto, nama doselo neposnato. A buduć taj četvrti razlog ne može da bude takve naravi, kojeg se može opravdati, za to će nas sve preseneliti i razočarati. U očigled toga umoljavaju se svi dobri prijatelji „N. Prosvjete“, mladi i stari, učlanjeni i neučlanjeni, da još nešto vremena budu ustrpljivi, dok se stvar ne razbistri dašto sa strane društvenog odbora, a onda će „N. Prosvjeta“ opet izaći i izlaziti lijepa, jaka i zdrava, kao bolesnik iza teške bolesti. Posebice molimo najnestrpljivije kolege i kolegice, da zbog neurednosti pitanja novine (a urediti će se sve domalo!) ne okreću ledja organizaciji.

Sjednica stalnog odbora zemaljskog kulturnog vieća. Dne 27. pr. mj. obdržavana je u Poreču nakon stanke od skoro dviju godina, sjednica stalnog odbora zemaljskog kulturnog vieća. Sjednicu sazvao je novoimenovani predsjednik tog vieća g. dr. K. Apollonio. Prisustvovali su njoj svi članovi vieća, medju njima i gg. dr. Laginja, J. Grašić i I. Mahulja. Nakon pozdrava, razvio je predsjednik svoj vrlo obširan program, što bi ga imalo izvesti kulturno vieće. Očekujemo, da će nas koji od naše gospode članova izviestiti o toj sjednici već za budući broj.

Izdanja Matice Hrvatske za god. 1913. Upravo su odštampana sva redovita i izvanredna izdanja M. H. za ovu godinu, te će se knjige početi odpremati t o č n o 20. n o v e m b r a. Medju redovitim izdanjima, izaći će ovih osam knjiga: 1. V. Jagić i Branko Drechsler: Poviest hrvatske književnosti. U velikoj osmini, ilustrovano sa 66 slika. Nagradjeno iz zaklade Iv. grofa Draškovića za god. 1912. 2. O. Kučera i S. Plivelić: Novovjeki izumi knj. IV. (sa radnjama: 1. Najnoviji izvor jakih električnih struja: dinamo izmjenične struje. 2. Električna rasvjeta. 3. Električni akumulator). Ilustrovano. Dr. J. Šilović: Uzroci zločina. (Pučka sveučilištna predavanja). V. Car Emin. Iza plime. Roman iz savremenog istarskog života. Nagradjeno iz zaklade Dušana Kotura. — Andro Kovačević: Posljednji Nenadić. Roman iz hrvatskog savremenog života. Nagradjeno iz zaklade Dušana Kotura. — Andro Kovačević: Posljednji Nenadić. Roman iz hrvatskog savremenog života. Nagradjeno iz zaklade A. Veber-Tkalčevića — A. Askerc: Izabrane pjesme. Izbor pjesama velikoga slovenskoga pjesnika, priredio i uvodom popratio dr. A. Bazala — Bude Budisavljević: S ličke grude. Izbor pripovjedaka iz ličkoga života. Uvod o piscu napisao J. Pasarić. — I. S. Turgenjev: Dim. Roman. Preveo Mirko Divković. Sva su redovita izdanja ukrašena originalnim inicijalima, što ih je izradio slikar Tomislav Krizman. — To su redovita izdanja, koje može svatko dobiti uz cienu od kruna 6. — Medju izvanrednim izdanjim izaći će ova djela: Dr. F. Šišić: Hrvatska poviest, sv. III. Nagradjeno iz zaklade grofa Ivana Draškovića. Za članove 2 K, knjižarska ciena 3 K. Uvez u platnu 50 fil. — K. Rac: Sofoklove tragedije. Prevod svih tragedija Sofoklovih u stihovima, s uvodom. Za članove 3 K, knjižarska ciena 4 K. Uvez u platnu 1 K. VI. Nazor: Istarske priče. Za članove K 1.50, knjižarska ciena K 2. Uvez u platnu 60 fil.

Tko želi nabaviti ovogodišnje knjige Matice Hrvatske neka se prijavi njezinim povjerenicima u Puli gg. dru Ivanu Zucconu ili Josipu Stihoviću.

Raspis natječaja. Početkom I. polječa školske godine 1913/14 ima se podieliti štipendij u godišnjem iznosu od 180 K, ustanovljen za djake slavenske narodnosti od c. i kr. vojničkog dušobrižnika Ivana Fras-a.

Polag ustanove utemeljitelja imade pravo na uživanje te štipendije nadaren i u svakom pogledu vriedan djak maloga sjemeništa (konvikta) u Kopru, ili jedan posve vriedan eksternist bogoslovja, a u pomanjkanju takovih budikoji gimnazijalni djak austro ugarske monarhije.

Na prvom mjestu imadu pravo na uživanje ove štipendije djaci rodjeni u župi Vodnjan, odnosno u ekspozituri (kužupi Vodnjan, odnosno u ekspozituri (kužupi Vodnjan, odnosno u ekspozituri (kuzupi Vodnjan, odnosno u ekspozituri (kužupi Vodnjan, odnosno u ekspozituri (kužupi Vodnjan, odnosno u ekspozituri (kuž

Gostiona

vrlo lijepa, sa prostranim vrtom na lijepom i prometnom položaju u sredini grada u Puli, iznamljuje se uz povoljne uvjete. Ponude na uredništvo lista.

Motor na plin 3 HP.

prodaje se odmah.

Upitati u tiskari Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni. Poslužba brza i točna.

8 dana na pokus.

Šaljem svakomu na 8 dana. Promjena ili novac natrag, pouzećem:

Amer. sat nikel K	2·80
Rosk. patent-sat »	3·—
Amer. sat goldin »	3·50
Rosk. za željezn. »	4·—
Rosk. dvost. pok. »	4·50
Plosnati sat . . »	5·—
Dvost. pok. posr. »	6·—
14 kar. zlat. sat »	18·—
Orig. Omega sat »	20·—
Budilica, niklov. 20 cm. vis. . »	2·—
Marka Junghans »	3·—
Radium svj. kaz. »	4·—
» 2 zvonca »	5·—
» 4 » »	6·—
» glazba . »	8·—
Ura nihal. 75 cm »	8·—
» sa zvon. »	10·—

Ura nih. sa zv. i gl. K 14. Okrug. ura bud. » 6·— 3. god. pism. jamstvo. Odprema pouzećem.

Max Böhnel

Wien, IV. Margarethenstr. 27/429.

Originalni tvornički cjenici badava.

- Jeftino češko -

PERJE

--- za krevete ---

5 kg. nove čihano K 9·60, bolje K 12·—
bijele pahuljice čihane » 18·— » » 24·—
kao snieg bijele pahuljice čihane » 30·— » » 36·—

Razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troškova.

BENEDIKT SACHSEL, Lobeа. br. 259

pošta PILSEN, Češka.

Austro-hrv. parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovidbeni red počam od 1. listopada do 31. prosinca t. g.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Glavotok-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka svake srijede i subote tamo, petak i utorak natrag.

Rieka - Opatija - Lovran - Rab svaki petak tamo i natrag.

Rieka - Opatija - Beli - Krk-Punat-Baška-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali (luka sv. Martin) Nerezine svake srijede tamo, četvrtak natrag.

Rieka - Cirkvenica - Baška - Rab - Lošinjveli-Cikat-Lošinjmali svaki ponedjeljak tamo, utorak natrag.

Vrbnik-Šilo-Cirkvenica svaki dan tamo i natrag, utorak produljenje do Rieke.

Plovidbeni redovi badava i franko.

Glavno odpravničtvo:

na Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na gatu u vlastitom kiosku, telefon 272.

Steckenpferd-Lilienmilch-Seife

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe

jest jedini sapun koji čuva lanu ni ruzmanih pjega i mrlja. Uspjeh mu je stalan, mekana i nježna pût, što se ne može dosegnuti dosadašnjim kvalitetama nego nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim trgovinama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova Lilienerema „Nanora“ kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Cieva u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Na obročno isplaćivanje

Cijene bez utakmice!

Upravo prispjele za dojduću jesensku i zimsku sezonu:

Odijela za gospodu

najnovije vrsti, engleska i bečka moda.

Ogrtači za gospodje

ukusni i vrlo elegantni.

Tkanine za gospodje

zadnje novost u bogatom izboru.

Rubenina za gospodje

od najjednostavnije do najfinije.

Pokrivala za postelju i stol,

- Posteljina i stolno rublje -

u velikom izboru i u raznim cienama.

Sagovi za salon stol i pod

Zavjese

iz sukna, baršuna, platna, čipaka i tula.

Stors, Bofains, Bris-Bise

kao što i sve dotične stvari.

Baruch Rausch

ulica S. Felicita br. 4.

Dobro! Jeftino! Pravo!

Više kuća u Puli malih i velikih prodaju se odmah uz povoljne cijene. — Upiti neka se dostave na uredništvo lista.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 314.

Izjava.

Ja podpisani pozivam ovime javno sve one, kojima sam na mjenicu, zadužnicu ili kako drugačije jamčio za drugoga na koji budi iznos, da se u roku od mjesec dana od danas jave podpisanom pismeno.

Svim onim, koji se do gore imenovanog roka ne jave, prestajem im biti jamac.

Smoljani, dne 28. X. 1913.

Martin Perković Raponja.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Najbolji češki izvori

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očihano 2 K; bolje 2·40 K; prva vrst polusvjetlo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, pahuljasto 5·10 K; 1 kg najfinije, kao snieg bielo, očihano 6·40 K, 8 K; 1 kg pahuljica, sivo 6 K, 7 K; biele fine 10 K; najfinije prsne pahuljice 12 K.

Kod narudžbe od 5 kg franko.

Gotovi krevети iz gustog crvenog, plavog, bielog ili žutog nankinga. 1 pokrivač, 180 cm dug, 120 cm širok, sa 2 jastuka, svaki 80 cm dug, 60 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; polu pahuljice 20 K, pahuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. Perine 200 cm duge, 140 cm široke 13, 14·70, 17·80, 21 K. Jastuci 90 cm dugi, 70 široki 4·50, 5·20, 5·70 K. Podgerine od lieko prutane tkanine 180 cm duge, 116 cm široke 12·80 i 14·80 K. — Razašilje se pouzećem počam od 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novac. — Cienici badava i franko.

S. BENISCH, Dešenice, 762, Češka.

Bogati izbor

gotovih odiela, ogrtača, paletots za gospodu i djecu.

-- Novost --

Konfekcija za gospodje

englezki zajamčeni nepromočivi ogrtači.

Krojačnica I. reda

Ignazio Steiner

GORICA PULA, TRST

Piazza Foro

Broj 46. Pula, u četvrtak dne 13. novembra 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju obič-nog cienika ili po dogovoru.

Novce .. predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili polož-nicom pošt.-štedionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., za-ostali 20 h., koli u Puli toli izvan isto.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu

Izbornicima X. gradskog sreza.

Dne 16. ovoga mjeseca obaviti će se naknadni izbor zastupnika za zem. sabor, ispražnjen smrću Dr. Cleve, za X. gradski srez, koji obuhvaća poreznu općinu Vodnjan te stari grad Buzet, i dio grada Pazina.

U to ime pozvani su svi hrvatski izbornici, da dadu svoj glas hrvatskom kandidatu, a taj je:

Ante Bertoša pok. Nikole

trgovac u Pazinu.

Neka nitko od dužnih na glasovanje ne uzmanjka ovomu pozivu!

PAZIN, dne 9. studenoga 1913.

Hrvatski izborni odbor.

Jedno dragocjeno priznanje.

Porečka „Unione Nazionale" u svom broju od 8 ovog mjeseca, osvrćući se na jednu interpelaciju, koju je prof. Mandić i dr. podnio u carevinskom vieću u poslu rovinjske porote, donosi ovo dragocjeno priznanje.

„Se oramai l'amministrazione giudiziaria è diventata una vera Babele dove molto spesso avviene che uno parla e parecchi di quelli che prendono parte alle trattazioni non lo capiscono, dove realmente molte volte avviene che avvocati non possono respondere e giudici non possono decidere sulla base di disquisizioni fatte in gergo non compreso, perchè ad ognuno è lecito parlare come meglio gli aggrada . . ." pak dolazi naša porečka kolegica do još dragocjenijeg zaključka, da je naš zahtjev za uvedenje hrvatske porote samo kapric i želja, da izrabimo sudbene aule u naše političke svrhe.

Neizreciv je cinizam, koji je sadržan u onim tvrdnjama i onim zaključcima. I mi smo uvjek tvrdili i tvrdimo, da se hrvatski jezik na rovinjskom sudu ne razumi; isto vriedi za mnoge sudove u pokrajini. Ali ostajuć kod rovinjskog suda, nikada se ne može na istom sastaviti jedan sudbeni dvor, gdje bi više od jednog sudca čestito vladao hrvatskim jezikom. Ostali suci ne samo što ne mogu da stupe u slobodan hrvatski saobraćaj sa hrvatskom strankom nego uobće nemogu da prate njezino raziaganje. A kad se uzme u obzir da takovi suci gotovo izključivo kao predsjednici sudbenih dvorova vode raspravu, onda nije teško shvatiti, kako se na rovinjskom sudu sudi. Samo Talijan najpodlije kamoraške diske može u „Unione nazionale" nazivati kapricom naš najopravdanji zahtjev, da nam sude suci, koji nas razumiju. Sadašnje je stanje nenaravno i neodrživo i mi ne ćemo mirovati, dok ga se ne dokrajći. I neka bude uvjerena „Unione nazionale", da je jedna interpelacija u parlamentu učinjena, najblaža forma, u kojoj taj naš zahtjev tako opravdan i tako uzvišen, može doći do izražaja.

Ako smo mi Slaveni većina u ovoj blaženoj pokrajini, ako smo kao narodnost, priznata u ovoj državi, ako je ravnopravnost hrvatskog jezika sa talijanskim garantovana temeljnim državnim zakonima, onda je naše sveto pravo a dužnost i prisežna obveza odlučujućih državnih čimbenika, da to naše pravo bude potpunoma ostvareno. A to će pravo biti ostvareno samo onda, kada svaki Hrvat bude mogao kod svakog državnog ureda na svaki hrvatski usmeni upit i pismeni podnesak dobiti hrvatski odgovor, što će biti moguće, kada se u državnu službu budu primali činovnici, koji podpuno vladaju sa oba zemaljska jezika, odnosno kad se i od članova talijanske sinjorije bude tražilo poznavanje hrvatskog, kako se od naših činovnika traži poznavanje talijanskoga jezika.

Eto draga „Unione nazionale", to je liek, da se ozdrave svi nesnosni i nezdravi odnošaji. A liek, koji ti propisuješ, da se naime uvede isključivo gospodstvo talijanskog jezika u Istri, smrdi po onom nedemokratskom vremenu kada su Talijani poput turskih aga pašovali po ovoj zemlji i kad se je i sama država osvrćala na hrvatsku raju samo onda, kad je novaca i vojnika trebala. Ali zaludu ima „Unione nazionale" nostalgiju za onim vremenima. Nekadašnja raja prestala je biti takovom, te sada i ona ponosno diže glavu i traži prava, koja joj pripadaju, svjesna demokratskog ovog doba, koje privilegovanih naroda ne pozna.

Pri koncu još nešto. „Unione nazionale" dovodi u savez naš zahtjev ravnopravnosti hrvatskog jezika na sudu sa glasovitim riešenjem občinskih lupeža od rovinjske porote i u tom našem zahtjevu nalazi uzrok onom monstruoznom riešenju. Nevjerojatno ali istinito. Neka „Unione nazionale" radje potraži drugdje uzrok onoj pojavi, pak će se uvjeriti, da nisu naši pravedni zahtjevi onomu krivi nego bolest i trulost talijanskog ambijenta i dosljedno talijanske porote, koju prepuštamo njima i koju kamorasi Istre lopovski izrabljuju kod svake prilike za svoje nepoštene i gadne političke svrhe. Najbolje uči glasoviti proces proti tatima i lopovima puljske občine: da ne padne ljaga krivnje na vodje istarske talijanske kamore (Rizzi & Ci.), kamoraška talijanska tranka Istre radila je svim mogućim nepoštenim sredstvima da budu prosti tati i lupeži od rovinjske porote riešeni svake krivnje. Takovu porotu rado pripuštamo pokvarenom ambientu kamore, ali da nas Hrvate i Slovence i nadalje gnjavi i sudi takova porota, to ne smijemo dopustiti, jer bi to bilo isto, kao da bismo naše šije postavili dragovoljno pod sjekiru, pak ćemo se proti toj anomaliji i skandalu boriti svim dopuštenim sredstvima, doklegod ne bude udovoljeno najčovječanskijem i najpravednijem našem zahtjevu: pošteno, nepristrano i pravedno sudstvo.

Iz carevinskog vieća.

U Beču, dne 7. nov. 1913.

Ovaj par nalazi se glavno leište austrijske nutarnje politike u Lavovu. Tamo vijećaju zastupnici i predstavnici poljskog naroda s jedne strane medju sobom a s druge sa zastupnicima rusinskoga naroda o izbornoj reformi za galicijski zemaljski sabor. Najveće poteškoće stavljaju na put sporazumu glede te reforme izmedju Poljaka i Rusina takozvani konservativni ili umjereni zastupnici poljskoga naroda, kojim je na čelu visoko svećenstvo i koji neće, da se Rusinima u pogledu izborne reforme u susret ide. Većina poljačkih zastupnika je uzprkos tomu za sporazum sa Rusinima, jer uvidjaju, da će zapinjati sav rad ne samo u zemaljskom saboru u Lavovu već i u državnom saboru u Beču.

Rusinski su naime zastupnici spremni na najteršću obstrukciju u državnom saboru, ako ne dodje do sporazuma radi izborne reforme. Oni prieče već sada svako važnije djelo državnog sabora a ostanu li sada bezuspješni pregovori u Lavovu, nastaviti će u državnom saboru žestoku obstrukciju.

Nastavak rasprave o porezu na žestoka pića.

U sjednici od srieđe nastavljena je rasprava o porezu na žestoka pića, pošto je ministar trgovine predao državnom saboru spise o naknadnom ugovoru parobrodarskog društva „Austrijski Lloyd".

U raspravi o porezu na žestoka pića pozegnuo je prvi rusinski zastupnik Holubovicz, da izreče svoj obstrukcionistički govor. Njegov govor trajao je pet sati, te je tako izpunio čitavu sjednicu. Govorio je njemački i rusinski, iznoseć već davno

Gradja za floru otoka Cresa.

Kvarnerski otoci Krk, Cres i Lošinj, zanimali su učeni svjet poodavna. Proučavali su ih ponajviše stranci, ali proučavajući, gdjekoji je tudjinac i škodio dobru glasu naroda, a malone svi, ne poznavajući naš jezik, pisali su imena mjesta, vrhova, krajeva talijanski, kao da su prolazili tal. krajevima, kao da su se hladili pod talijanskim narančama i time teško povriedili pravo i pravicu. Tako su radili Talijani i Talijanci, Niemci i Njemškutari nekoć, pa se na žalost tako radi i sada i raditi će se unapried tako dugo, dok se zemljopisne karte neizprave, dok na njima hrvatska imena ne zapreme svoja opravdana i dolična mjesta.

Godine lanjske počeo je neki dr. Ivan Hruby opisivati Osorščicu na otoku Lošinju, pa nam svoj opis priobćuje u jednom njemačkom botaničkom časopisu, koji se štampa u dalekom gradu Karlsruhe. Hruby, za kojega držimo da je Čeh ili ponjemčen Čeh, došao je na otoku i u milovidni i slikoviti Čunski (on piše „Chiunschi"), gdje je našao „razvaljene kuće, polugolu djecu, razdrapane starce i starice; sobe su žiteljima začadjene staje, a ne stanovi; pokućtvo iz predpotopne dobe, domovi užasno puni gada, smrada i nereda, dok mršavo govedo, koze i ovce, izmučeno bezbrojnim muhama, moraš da uživaš. U nedjelju je bolje, jer se ljudi zaodjenu u čisto ruho i odilo".

Evo dragi moj kopaču, tako te opisuje čovjek, koji je došao s daleka, da proučava „rožice" sa otoka Lošinja, a tako te opisuju u tudjem svietu i drugi tvoji nepriopisuju u tudjem svietu i drugi tvoji nepriopisuju u tudjem svietu i drugi tvoji nepri-jatelji. Pamti ih i ne zaboravi njihove riečí, a kad ti dodju pod krov, pokaži im vrata.

Kad je tako, mora nam biti milo, da ima i u nas ljudi, koji dolaze u naše krajeve da nam ih opišu i da s njihovim ljepojeve da nam ih opišu i da s njihovim ljepotama upoznadu one, koji su od njih daleko. Lanjske smo godine istaknuli, da na Kvarnerske otoke dolazi već više godina naš stručnjak Dragutin Hirc, profesor iz Zagreba i tom smo prilikom rekli, da će nam opisati floru ili cvjetanu otoka Cresa, t. j. sve ono cviće i drugo bilje, koje je tamo na svojim putovanjima ubrao ili pribilježi.

Svoju je riječ održao i ovih je dana Jugoslavenska Akademija štampala njegovu učenu radnju „Gradja za floru otoka Cresa". U „Pripomenku" navodi one botaničare, koji su putovali i ovim zanimljivim otokom, a prvi je bio Domenico Cirilli, profesor botanike u Napulju, koji je pratio na Cres opata Alberta Fortisa god. 1770. Osim njega proučavali su floru barun Seenus g. 1804. Josip Host, Gabriel Strobl i drugi botaničari. D. Hirc putovao je Cresom g. 1903., 1904., 1912. i ove godine, te ga je prošao uzduž i poprieko i pribrao toliko biljaka, da je mogao napisati gornju raspravu.

Otok Cres nam opisuje u geografskom i geologičnom pogledu, podaje nam opću sliku bilinstva za okolinu Bjeloga, opisuje šumu Črešnjevicu, okolinu grada Cresa, primorski kraj od Valuna do Osora, bilje osorskih ograjica, ono bilje, koje raste po kamenim krasama i bilje Vranskog jezera. Prezanimljiv je onaj opis u kojem pisac ističe u koliko bura upliva na drveće, grmlje i drugo bilje, koje postaje od nje palutjasto ili dobiva osobite, kadkada čudesne oblike krošnje, što navlastito pada u oči u onim velikim krasama, koje se steru od Stivana do Orleca.

Od stranice 45 do 88 izbroja g. Hirc sve ono bilje, što ga je ubrao na otoku Cresu latinskim znanstvenim imenima, a ima ga nekoliko stotina, ali nije zaboravio na hrvatska, na narodna imena, koja je čuo u narodu i po kojima mu radnja postaje još zanimljivija.

Godine 1874. opisao je M. Tommasini iz Trsta floru otoka Krka, g. 1905. profesor A. Haračić iz Lošinja floru otoka

poznate jade i nevolje rusinskoga naroda u Galiciji.

Na koncu sjednice imalo se je razpravljati o prešnom predlogu zastupnika Malika radi prodaje obale austrijskog Loyda u Trstu. Prešnost bijaše odklonjena.

Odgovor na češku interpelaciju radi obustave autonomije.

Oko podne sastala se konferencija načelnika, na kojoj je predsjednik zastupničke kuće dr. Sylvester upozorio na to, da je izbor delegacija odredjen na 18. novembra.

Češki zastupnici Stanček, Neumann i Choc zahtjevaju, da vlada što prije odgovori na interpelaciju o uvedenju uprav. povjerenstva za Češku.

Ministar predsjednik grof Stürgkh veli, da je vlada spremna odgovoriti na interpelaciju, ali da bi rado sporazumno raditi s konferencijom načelnika. Ako bi ova konferencija bila zato, da se povede razprava o češkoj interpelaciji, onda bi on predložio, da se uvedu paralelne sjednice, pa bi se u jednoj sjednici uviek razpravljalo o tekućim poslovima zastupničke kuće, dok bi druga bila posvećena raspravi o češkoj interpelaciji.

Predsjednik zastupničke kuće dr. Sylvestar upozorava na to, da zastupničkoj kući preostaje do Božića samo malo vremena, premda bi kuća medjutim morala riesiti čitav financijalni plan i držati rasprave o proračunu za prvo polugodište 1914.

Na češku interpelaciju odgovoriti će ministar budućeg utorka.

*

U sjednici od četvrtka nastavila se razprava o porezu na šestoka pića. Prvi govori rusinski zastupnik Lukaszevicz, našto uzima rieč zastupnik Daun (njemački agrarac), koji izjavljuje, da će glasovati za osnovu. Iza njega govori rusinski zastupnik Kurylovicz (rusofil). Za njegova govora dolazi do burnih prizora. Govornik veli, da bi Austro-Ugarska morala nastojati, da stupi u što uže veze s Rusijom, jer je uviek dirala u historička prava Rusije na Balkanu. Osim toga štetila je Austro-Ugarska Rusiji time, što je umjetno njetila ukrajinski separatizam. (Povici kod Rusina. Buka). Zastupnik Buzdinovskij iztrgnuo je govorniku rukopis njegova govora iz ruku te ga rastrgao i bacio na pod. (Kod češkib radikala čuje se buka i protestni povici). Kod dalnjih izvoda zastupnika Kurylovicza dolazi do ponovnih burnih scena i oštrih povika.

Istom kada je zastupnik Choc doviknuo: „Čuvajmo slobodu govora", utišala se opet buka, te je govornik mogao nastaviti.

Iz pravosudnog odbora.

Pravosudni odbor obdržavao je u četvrtak sjednicu, u kojoj je došlo do oštrih scena. Socijalno-demokratski zastupnik Renner stavio je predlog, da se ministru pravosudja izrazi nepovjerenje radi naredbe, u kojoj je podvrgao kritici obrazloženje osude, koju je izrekao kotarski sudac Ertel. Mnogi zastupnici tražili su, da se o tomu predmetu raspravlja na sliedećoj sjednici, ali da se prije glasovanja sasluša ministra Hochenburgera. — Predsjednik dr. Valdner veli, da neće dopustiti glasovanje, jer da je odbor samo za one predmete kompetentan, koje odboru odputi plenum kuće. Na to je uzeo dr. Waldner spise i otišao iz sobe. Neki članovi odbora spremaju predlog, da se predsjedniku dru Waldneru radi ovog čina izrazi nepovjerenje, tako te bi se morao zahvaliti na predsjedničkoj časti.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Pučka predavanja u Nar. Domu. U nedjelju je dr. Ivan Zuccon držao u dvorani Nar. Doma objavljeno predavanje o Matici Hrvatskoj sa osvrtom na njezina ovogodišnja izdanja. G. predavač je bistro i jasno prikazao poviest Matice Hrvatske, tog blagotvornog i prosvjetnog društva za sve Hrvate i velike zasluge i koristi, što je podalo hrvatskom narodu na prosvjetnom polju u svim granama književnosti, tako da izdanja Matice Hrvatske sačinjavaju od početka do danas veliku biblioteku znanstvenih, poviestnih i pripovidalačkih knjiga domaće i strane književnosti.

Tom predavanju prisustvovalo je oko 300 slušatelja, koji su pozorno cieli sat slušali liepo razlaganje predavača. S pohvalom ističemo, da je na predavanju bilo vrlo mnogo našeg puka radničke ruke, te smo baš zahvalni g. dru. Zucconu, te je dokazao, kako bi se moglo i u Puli ostvariti redovita predavanja svake nedjelje i event. svake, za što jamči povoljan odaziv od nedjelje.

Ta okolnost ponukala je odbor ovdješnje Nar. Radn. Organizacije, te je odlučio uvesti redovita pučka predavanja svake nedjelje. Kako čujemo, takovo prvo predavanje držat će se druge nedjelje 23. o. mj., što ćemo posebice javiti u budućem broju, kao i temu predavanja. Upozoru jemo već sada naš narod na ta pučka predavanja da je brojno i radovito posjećuje, gdje će čuti i doznati mnogo liepih stvari, kojih nije imao prilike čuti i naučiti.

Pleesne vježbe u Čitanici. Počevši od nedjelje doe 16. t. mj. pa dalje svake nedjelje, obdržavat će se u Čitaonici plesne vježbe za članove i pozvanike. Početak u 5. s. po p. Ulaznina po u sobi: za članove 50 p., za nečlanove 1 K.

Talijanske revarenje u Premanturi. U ovo zadnje vrijeme opažamo, da su Talijani istarske kamorre uprli sve sile, da u okolici Pule obnove svoj propali položaj, kojeg su negda imali u selima okolice puljske. Tako polag legine kovačnice u Banjolama osnovaše u Pomeru pred par dana nekakovo društvo „Circolo di coltura". To društvo bismo pohvalili, kad bi ono i vršilo zadaću, kojoj je namienjeno, jer pristaše Talijana u okolici puljskoj trebaju najviše od svih svojih susieljana kulture i uljudbe, poštenja i dobrog glasa. Znano je obćenito, da Talijani rekrutiraju svoje pristaše u okolici puljskoj jedino iz individua najgorega glasa, propalica i drugih sličnih olina, koji su u svaki čas spremni za judin groš izdati sebe, oca i majku, sav rod i dom. Talijani pak dobro znadu što čine i takve i pokvarene i propale elemente sakupe i sakriju u društvo pod kojekakvim zvučnim imenima, da ih dovedu najzad do živinske brutture. Tako rade u našem narodu s raznim talijanskim društvima i školama. U Banjolama upisalo se naime u leginu kovačnicu samo do 15 djece iz mjesta i u dobi od 6 do 14 godina, a ipak figurira ta škola pred ohlastima sa 50 upisane djece. Kako su do tog broja došli, razjašnjuje činjenica, što je u tu školu upisano preko 30 djece iz udaljene Premanture, ali koja djeca figuriraju samo kao upisana u leginoj kovačnici, dočim u školu dodje kad i kad tek po koji pojedinac. Tako obstoje većinom legine kovačnice u našim selima u Istri.

Čujemo sada, da don Mattich, glasoviti upravitelj župe u Premanturi, koji je bio proćeran iz zadarskog sjemeništa radi nelipog čina, nastoji sa onamošnjim odredima oko osnovanja talijanske škole u Premanturi. U tom nastojanju našao je don Mattich debelog kuma u osobi zem poglavara Istre dra Rizzi-a, koji je preuzeo ulogu, da se ostvari „želja" premanturskih odroda i srodnog im don Mattich-a. Mi ne dvojimo, da će Talijani na istarskoj junti poduzeti sve, da se ta nepotrebna škola u Premanturi otvori, premda u mjestu od uviek obstoji hrvatska škola na zadovoljstvo puka i koja lipo uspjeva. Ne čudimo se don Mattich-u, kojega poznamo u dušu kakav je i po karakteru i po ponašanju, ali se čudimo jednom kavaliru — kako se prikazuje — dru Rizzi-u, zem. poglavaru Istre, da sudjeluje u tom nemoralnom djelu i pomaže nečisto svrhe jednog don Mattich-a. To nam je dokazom, da i dr. Rizzi spada medju one istarske kamoraše, koji su otignosani žigom političkih prevara i lopovština, počinjenih na štetu našega naroda u Istri.

Ovime se obraćamo na naše prisjednike na zemaljskom odboru, da dra Rizzi-a pozovu na red i nastoje omesti nepoštene spletke i izazove, koje premanturski odrodi hoće da počine na štetu tamošnjeg naroda, koji je sav hrvatski izim par prodanaca i talij. podrepnjaka.

Predavanje u Premanturi. U nedjelju 16. t. mj. držat će g. Mijo Iveša u Premanturi u Hrv. Čitaonici a u 2 s. po p. predavanje o našem velikom biskupu Dobrili. Prije i poslie predavanja odsvirati će nekoliko komada tamburaški zbor. Ulaz bezplatan, a dobrovoljni prinosi ići će u korist podružnice Družbe.

Na Medulinskoj pošti. Čujemo s pouzdane strane, da će dosadašnji poštemeštar u Medulinu g. Miho Kirac otići u Oglej u istome svojstvu, a na njegovo mjesto da ima doći poštemeštar iz Ogleja njeki Rencich, Talijan puro sangue. Zašto se to događja, nije nam poznato, ali ako su više oblasti ponudile g. Kircu toboš bolje mjesto, eda ga maknu iz Medulina, tad je on sto učinio što je tu meku zahvatio.

Ali neka bude što hoće, ipak u Medulin, čisto hrvatsko mjesto, nebi se smjelo premještati čovjeka, koji je sve drugo nego li sposoban, da ureduje med hrvatskim narodom na zadovoljstvo istoga. Nije dosta da takav činovnik umije natucati par riječi hrvatskih za silu, nego je nuždno, da svojevoljno i neprisiljeno postupa u uredu i izvan ureda u smislu značaja i želja naroda, medju kojim ureduje.

Medulin nije mjesto za protivne eksperimente: to neka znadu gg. na ravnateljstvu pošta i brzojava u Trstu!

Čitaonica u Pomeru. U nedjelju 9. t. mj. otvorena je svečanim načinom čitaonica u našem Pomeru, gdje je već prije opstojalo društvo istog imena, ali je tekar sada pomladjeno, stupilo u novi život.

Iza poldašnje službe Božje sakupio se je silan svijet na otvorenom prostoru blizu kuće, u kojoj su društvene prostorije. Bilo je tu sve što pošteno misli u Pomeru, bili su tu mnogobrojni Medulinci sa svojom Sokolskom glazbom, bilo je naroda iz svih okolnih krajeva, naročito iz Banjola. Niti Pula nije manjkala sa mnogim gostovima, a kano uvjek našli su se u Pomeru sa svojim narodom zastupnici Kirac, Stihović i Dr. Zuccon.

Pomerci, osobito mladež, srdačno pozdravljeni i osokoljeni od svojih zastupnika te od raznih govornika, zavjerili se da će im „Čitaonica" biti ognjište narodne svijesti, zdrave nauke i poštene zabave te će i oni biti u kolu svoje hrvatske braće na Puljštini.

Dao Bog te bilo sretno i narodu koristno!

„Hrvatska Čitaonica" — Vinkuran obdržavala je nakon četiri godine svoju godišnju glavnu skupštinu dne 9. ov. mj. Za predsjednika izabran je Anton Rosanda, podpredsjednik: Luka Pavić, tajnik: Ljudevit Bačić, blagajnik: Anton Rosanda (Ivanov), odbornici: Pravdoslav Mikovilović i Nikola Rosanda. Odborski zamjenici jesu: Vazmoslav Rosanda i Mijo Rosanda. Koji će se učlaniti u probudjenu „Hrv. Čitaonicu" neka se prijavi društvenom tajniku.

Zabava za „Družbu". Dne 12. p. mj. obdržavali su Vinkuranci pod vedrim nebom zabavu sa šaljivom poštom, tombolom, srećolovom i plesom u korist „Družbe sv. C i M. za Istru". Na zabavu je pohrlilo mnogo Hrvata iz Pule a mnogo ih je bilo isto iz okolišnih mjesta. Mnogi koji nijesu mogli prisustvovati zabavi poslavi su svoj dar. Najljepše zahvaljujemo svima koji su bili na zabavi i vrijednim darovateljima.

Napose moramo da izrazimo svoju zahvalnost fanfari „Sokola" iz Pule i tamburaškom odsjeku iz Premanture. Ova su nas društva svojim sudjelovanjem na zabavi zadužila krasnim odsviranim komadima, uznesla i pobudila u nama udivljenje. Čisti dobitak zabave iznosi 167 K. Novac je ouposlan izravno „Ravnateljstvu Družbe" u Opatiji.

Lošinjski kotar

Mali Lošinj. (Naše prilike na Lošinju). Prošla su nam žalost ona lijepa vremena za Hrvate u Istri gdje je svako naše djelo, svaki nas dopis u našim novinama bio namijenjen jedino sumišljanju talijanske premoći u ovoj pokrajini. Maleni uspjesi u našoj borbi zadnjih deset godina, mrtvilo koje je zavladalo zadnjih pet godina na političkom poprištu pokrajine uslied nesazivanja sabora i neprovadjanja općinskih izbora, kao da su nam poremetili zdrav razum, opojili smo se nekim neopravdanim umišljenjem u svoju jakost, zaboravili na naše krute neprijatelje Talijane i dali se na medjusobnu bratoubilačku borbu. U provadjanju ove borbe ne biramo sredstva, a to tim više što današnja naša borba medju nama Hrvatima u ovom kotaru a osobito u ovom gradu nije nikakva borba za načela već čisto osobna, u kojoj pojedine individualitete igraju najveću ulogu, a medjutim nam se nat neprijatelj smije i dan na dan otimlje nam komadić iz našeg narodnog posjeda.

Ilijev ove osobne borbe jest i dopis iz Malog Lošinja u pazinskom „P. P." od

---

Lošinja, obojica tal. jezikom, dok je flora Cresa opisana hrv. jezikom, kao i proljetna flora otoka Raba, koju je g. Hirc također ljetos štampao u „Radu" Jugoslavenske akademije.

„Flora otoka Cresa" dobiva se u Zagrebu u knjižari Josipa Sokola uz cienu od jedne krune (poštarine 10 para), ali se može naručiti i kod pisca (kr. sveučilište).

Svoja naučna putovanja privodi g. Hirc kraju ili podporama kr. zemaljske vlade u Zagrebu ili podporama spomenute akademije, koja mu je od ove dopitana lanjske godine i za izučavanje flore otoka Suska i Unija, kojih će opis izaći početkom naredne godine. Lanjske godine svratio je g. Hirc svojom molbom pozornost akademije i na kopnenu Istru i vruće preporučio i njezino izučavanje u prirodopisnom pogledu. Akademija uvažila je molbu i dopitala mu podporu da izuči floru Kastva i Kastavštine, gdje je g. Hirc boravio do mjesec dana i pribrao tako bogatu gradju, da je smjesta mogao pristupiti k njezinoj izradbi.

Do godine, kako čujemo, odpočeti će g. Hirc izučavanjem flore u istočnim krajevima Istre od Voloskoga do ušća rieke Raše i tom se prilikom uspeti na vrhove Sisol, Velu Učku i Brioštnik.

Svoja izučavanja mogao bi g. Hirc svršiti u Istri za 3 do 4 godine, kroz koje će vrieme pribrati toliko gradje, da nam može opisati floru sjeverne Istre, dok je flora južne Istre opisao Josip Treyn, a srednje Slavoljub Pospichal, obojica njemačkim jezikom.

Kako je Jugoslavenska akademija ove godine pokrenula posebni „Zbornik" u kojem će o pojedinim, hrvatskim jezikom štampanim radnjama, priobćivati bilo u francuskom ili njemačkom jeziku njihov „Sadržaj", biti će tu od samoga pisca takav štampan i o flori otoka Cresa i tako pristupačan i stranim stručnjacima i učenjacima.

Nastavak u prilogu.

ji t. mj. u kojem dopisnik hoće da pobija zadnji Vaš dopis iz Lošinja i to tizne, što uzmuje u obranu c. k. činovnike u Lošinju, dok krivnju dosadašnjeg prodiranja talijanstva, u ovom kotaru hoće da svali na hrvatske škole i učiteljstvo. Gospodo, na što smo spali!

Godine i godine već što vičemo proti c. k. državnim uredima i činovnicima, koji ne znadu ili neće da znadu našeg jezika, a sada nadje se jedno hrvatsko pero, jedan naš istarski list, koji na jednom počmilje da brani one koje smo mi do jučer napadali. Svaku će našu buduću pritužbu moći jednostavno razni ovdješnji talijanski činovnici na pošti, sudu, poreznom uredu itd. pobiti najlakše time, da nam pod nos stave ovdješnji dopis u zadnjem „P. P.“

Istini na čast mora se priznati da sadašnji c. k sudac Dr. B. jedini na sudu poznaje hrvatski jezik, ali pitanje je, koliko ga rabi. I u prijašnja vremena imali smo sporadično kojeg suca ili činovnika Hrvata ili koji je poznavao naš jezik, ali što nam je to pomoglo, kad bi njegov naslijednik opet sve uništio, što bi se u jezikovnom pogledu bilo postignulo.

Na lučkom uredu se je takodjer nešto malo ali vrlo malo priznalo našemu jeziku, ali pitajmo koliko od činovnika znade hrvatski, u kojem se jeziku izdavaju našim ljudima dozvole za putovanje po moru (matricule), svjedočbe itd. Ako su najedanom pečatu ili napisu umetnuli na trećem mjestu i hrvatski naziv, to još nije gospodine dopisniče, nikakva ravnopravnost.

O drugim uredima neću niti da govorim kao n. p. o „pošti“, poreznom uredu, financi. Ali g. dopisnik „P. P.“ samo da se bolje može oboriti na nekoje svoje osobne neprijatelje, hrvatske učitelje, došao je do ideje, da uzme u obranu c. k. državne činovnike i time dokazao, da smo u vodjenju i izabiranju sredstava u našoj medjusobnoj borbi nisko, veoma nisko pali.

Voloski kotar

Raspis natječaja. U Voloskom školskom kotaru raspisan je natječaj na slijedeća učiteljska mjesta za definitivno popunjenje: 1) naduučitelja II. reda dvorazredne hrvatske pučke škole u Lovranu, nastavni jezik hrvatski, talijanski kao predmet; — 2) upravljajućeg učitelja III. reda jednorazredne pučke škole u Jurdanima nastaviti jezik hrvatski, talijanski kao predmet; — 3) upravljajućeg učitelja III. jednorazredne pučke škole u Zvoneći, nastavni jezik hrvatski; — 4) poduči-telje na 4 razrednoj pučkoj školi u Rukavcu i 3 razrednoj djevojačkoj pučkoj školi u Kastvu, nastavni jezik hrvatski;

5) učiteljice III. reda na 3 razrednoj pučkoj školi u Munama i na 2 razredima u Veprincu, Brgudu i Brešćima, nastavni jezik hrvatski; — 6) poduučitelja na 3 razrednoj pučkoj školi u Munama, nastavni jezik hrvatski.

Beriva ovih mjesta označena su u pokrajinskom zakonu od 5. junija 1908. broj 32. Za natjecatelje na mjesta naduučitelja i upravljajućih učitelja zahtjeva se i usposobljenje za naknadno poučavanje vjeronauka. — Molbe se imadu podnesti propisanim putem do 30. novembra 1913.

Istodobno i pod istim uvjetima raspisana su sa slovenskim učevnim jezikom mjesta: 1) učitelja — voditelja III. reda na jednorazrednicama u Materiji i Golcu;

2) učiteljice III. reda na 2 razrednice u Podgrajama, Hrušici i Slivju.

Homoseksualna afera u Lovranu. Najugriženiji Talijan u Lovranu, koji je bio glavna riječ u talijanskim redovima, koji je obnašao i čast općinskog tajnika, Mirko Marchi (bivši negda hrvatski učitelj, sada veliki Talijan s pridjevkom de Lovrano), uhapšen je u subotu dne 8. t. mj., te svezan odveden u Trst, jer da je upleten u homoseksualnu aferu. Već prije njega uhapšena su tri konobara, da su s Marchijem upleteni u istu aferu. Nadati se je još novim uhapšenjima.

Pazinski kotar

Koncert prvog hrvatskog pjevačkog društva „Kolo“ iz Zagrebu u Pazinu. Dne 16. ovog mjeseca, u 9 sati u večer, priredjuje prvo i najstarije hrvatsko pjevačko društvo „Kolo“ iz Zagreba u Pazinu, u velikoj dvorani „Narodnoga Doma“ koncert sa veoma biranim programom. S pjevačima dolazi prvi tenor zagrebačke opere gosp. Tadeus Lovczynski, koji će odpjevati četiri arije iz hrvatskih opera i hrvatskih skladatelja.

Interes za ovaj koncert u Pazinu je veoma živ, jer će našemu narodu u srcu Istre biti ovim koncertom pružen vanredan i rijedak užitak.

Sve dakle što hrvatski čuti, neka se požuri na koncert, jer ovakve rijetke prilike, posjeta takvog odličnog pjevačkog društva, ne opetuju se tako brzo.

Porečki kotar

Vabriga. (Neurednosti na pošti u Taru.) Već je radi neurednosti na našoj pošti bilo više pritužbi iz Tara na ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu, ali žalibože su sve pritužbe slabo koristile, da se naš g. poštar prizove k pameti. Tarani se tuže, a što da rečemo mi Vabrižani? Uredovni sati udešeni su nedjeljom i blagdanima kao nigdje na svietu te nam se upravo onemogućuje pristup na poštu. Ne znamo, da li su ti uredovni sati udešeni znanjem i dozvolom ravnateljstva pošta ili ih je udesio samovoljno naš gosp. poštar.

Ali bilo kako bilo, udešeni su na našu štetu i na štetu svekopćega saobraćaja. Nedeljom i blagdanom od 7 do $8^1/_2$ sati prije podne, a od $3^1/_2$ do 4 sata po podne. Prijepoldašnji sati u ljetu još kako tako, ali zimi zlo i naopako. A što da reknu na to oni žitelji, koji su još odaljeniji nego mi? Popoldašnji sati ili bolje popoldašnji polusat nije upravo ničemu. Pošta dolazi iz Poreča u Tar u $3^1/_2$ sata po podne. Skoro pol sata treba naš gosp. poštar, dok razredi poštu, pa ne izdaje u ono nekoliko minuta što preostaje do 4 sata (pošto se na minutu zatvara, a gdjekad i prije 4 sata) niti marka niti inih poštanskih tiskanica. Stereotipni mu je odgovor — sutra!

Mi Hrvati, kao da smo mo trn u oku. Baš nas voli. Šikanira gdje samo može. Poznat nam je slučaj, da njegova supruga ne prima reklamacija za pojedine brojeve novina, nego zahtjeva za svaku pojedinu reklamaciju 25 filira te domeće, da je nije briga, da li hrvatske novine dolaze redovito; ako tko hoće da čita novine, neka čita talijanske, koje redovito dolaze. Što više, nas Hrvate upućuje, da idemo u Crnu goru tražiti si pravu a ne u Istri, jer da je Istra talijanska. Zar se zbilja s nama smije tako postupati?!

Za raznošača listova u Vabrigu rabi jednu jedva 12godišnju djevojčicu, koja listove i novine znade i u selu po kućama ostavljati a ne uručuje ih pravim naslovnicima. Zar se tako važan posao može i smije povjeriti nedorasloj djevojčici? Znade li to slavno ravnateljstvo pošta i brzojava i da li je to udešeno znanjem i odobrenjem istoga?

Šikaniranja našega g. poštara prevršuju svaku mjeru. I u tom je originalan. Evo primjera. Naš poznanac dobio ovih dana primjera. Naš poznanac dobio ovih dana putem poštanske štedionice 30 K. Toga poznanca ima gosp. poštar osobito u volji pošto je Hrvat. Poslao mu po djevojčici pismenu obavjest ali uz dodatak, da na poštu po novac ne dolazi, jer da novaca nema. Poznavajući naš poznanik g. poš-

tara i njegovu naklonost ipak podje na poštu. Kad se je naš g. poštar doznaku isplatiti kratio, zatraži naš poznanik „pritužbenu knjigu“ da u nju unese svoju pritužbu, jer mu je bilo poznato, da je tik pred njegovim dolaskom predano na poštu u gotovom novcu preko 100 K. Naš gosp. poštar uskratio je pritužbenu knjigu, pretvarajući se tobože da ne zna što je to, jer je ista zatražena hrvatskim jezikom. Nije pomagao ni njemački jezik. Istom kad je stranka izjavila, da će se brzojavno pritužiti na ravnateljstvo pošta i zatražiti izaslanje istrage, da se konstatuje ima li u blagajni novaca ili ne, udostojao se naš gosp. poštar, da stranki isplati doznačeni iznos.

Iznesosmo ovo. Ima toga i više. Ne znamo, ali dvojimo, da ravnateljstvo pošta ovakove anomalije odobrava, te molimo isto, da načini red na našoj pošti, naročito uputi poštara u Taru, da mora primati uredovno reklamacije novina i da se nedjeljom i blagdanom uredovni sati podesnije udese, da bude narodu lakši pristup k pošti i da se na zahtjev daje stranci pritužbena knjiga, da u nju može unositi eventualne svoje pritužbe.

Iz Sovinjaka. Dne 25. listopada o. g. povela se kod c. k. okružnog suditša u Rovinju rasprava protiv Izidora Knaflitscha, bivšeg učitelja u Sovinjaku i to radi smetanja bogoslužja na dan sv. Marka. Obtuženik bio je obtužbe riešen; nu, c. k. državni odvjetnik utekao se kasacionom suditšu.

Tom prigodom uprizorili su „Piccolo della Sera“ i „Il Giornaleto“, obadva od 29. listopada pravi halo! navaljujuć na ovdješnjeg župeupravitelja kano čovjeka, koji bi zaslužio, da bude mjesto Knaflitscha na obtuženičkoj klupi. Spomenute novine kroje raspravu po svoje. Uzvisuju do devetog neba izjave jednog obtuženika, dočim mukom muče o ispovjesti većine svjedoka, koju su pod prisegom podali. Svrha je poznata. Mi svraćamo i danas pozornost hrvatske javnosti na ovo proračunano izopačivanje, da se ponovno osvjedoči, kako spomenute novine hrane svoje čitatelje samo prostačkim lažima, treba zabilježiti ovo:

„Piccolo della Sera veli: Le contradizioni del prete croato. Župeupravitelj izjavio je i na sudu u Buzetu, i na onom u Rovinju jednako, ne da bi se zaplitao u protuslovlje. On je odmah na izlazu iz crkve, kad su djeca talijanske škole pod Knaflitschevim vodstvom počela pjevati litanije u latinskom jeziku, među vjernicima opazio uzrujanje, a kasnije, kad se počelo mrmljati, te se bilo bojati da će vjernici navaliti, bio je zamoljen, da prekine obhod te se vrati u crkvu. Nije pako htio izraženom zahtjevu udovoljiti, bacajući svu odgovornost na učitelja, koga nije nitko ovlastio, da na obhodu pjeva, pošto taj posao obavlja svećenik i za to odredjeni pjevači. To je bila nečuvena halabuka, kad se orila pjesma istodobno u dva jezika. Ljudi vele: bila je sinagoga. Iza povratka u crkvu pjevao je svećenik: „sv. Katarino, moli za nas“, a Knaflitsch sa svojim zborom istodobno sa „ora pro nobis“, tekar onda su došli crkveni pjevači na red da odgovore „sv. Katarino, moli za nas“.

Uzrujanost medju vjernicima u crkvi bila je sve to veća, pjevači na orguljama zašutjeli te napokon ujedno sa orguljašem otišli. Da se zaprieči svakojaki izgred u svetištu, odlučio je župeupravitelj, da litanije ricitando zaključi. Sljedila je pjevana misa bez pjevača na orguljama. Župeupravitelj ne opozivlje niti slovca o svojoj izjavi, te neka Piccolo izvrće kolikogod mu drago, to mu je zanat.

Kako su izjavila trojica svjedoka — medju njima i od obtuženika predloženi Antun Vitolović —, zaključiti se može iz činjenice, da su upravo ova trojica ujedno sa pjevačima usljed uzrujanosti ostavila mjesto na orguljama te otišla.

„Piccolo della Sera“ veli: Il parroco voleva croatizzare anche le funzioni del mese mariano. — Majska pobožnost obdržavala se ovdje tekar tri puta i to u hrvatskom jeziku. Posjećivali su ju mnogi vjernici bez razlike političkog mišljenja. Dolazili su na pobožnost čak oni iz 1 i pol sata odaljenih sela, akoprem je zbog radnje na polju tekar o zdravoj Mariji započela. Nitko nije prosvjedovao pogledom na jezik, u kome se obdržavala. Nesloga pojavila se tekar onda, kad nas je glasoviti Knaflitsch svojom prisutnošću usrećio, razdvojio, te u privatnoj sobi počeo vjernike talijanskog mišljenja, imenom odrode i prodance na propovjedi i pjevanje litanija protuzakonito sakupljati.

„Il Giornaleto“ veli: Alle messe le prediche erano in croato, ciocchè per un popolo in maggioranza italiano formava pure una stonatura. Fraze, samo fraze. Prigodom zadnjeg popisa pučanstva bilo je od 1782 vjernika 312 ubilježenih za Talijane, ali i od ovih služe se mnogi (osobito stanovnici sela Sirotići) hrvatskim jezikom, svi pak razumu dobro hrvatski.

Veli „Il Giornaletto“: continua l' accusato: quando sono venuto io, ho tanto lavorato, che alla messa d' inaugurazione della scuola io condussi 180 scolari italiani e i croati erano in 17.

Običajna talijanska laž Giornaletta i slavenskih odroda! U cielom okružju imade u hrvatskoj školi upisanih 226 učenika, u talijanskoj samo pako 42. Bezsramnost, to jedino svojstvo odroda i prodanaca i „Giornaleta“!

To se zna, da je takav učitelj po dopisima u „Piccolu“ i „Giornalettu“ un maestro come si deve. Evo vam neduzno janje, eno prvokorioca za red u katoličkoj crkvi, goruće apostola, koga svećenik nije dostojan pogledati niti u postole. Ali što će onda nato ona gospodja, koja se izjavila: „egli è falso, anzi falsissimo“? Što će nato njegovi nekoji sumišljenici, koji vele: „jedan dan čini se nama, da je svetac, drugi dan od vraga zaposjednuto nesretnik“?

Franina i Jurina

Fr. Popuhnul je tihi vjetar,
Tihi vjetar od Lovanta.
Jur. I odnesal Mariju krune!
Fr. Donke su nan ga zeli, ne budi mu slabo?
Jur. Škoda, da nisu prije.
Fr. Sada se po Lovranu govori, da je svo šoldo, ki je imel, zafrajal s krčmerima.
Jur. Finalmente mu je proselo!
Fr. A ki mu je kriv, poč je šal va Apriano, je mogal ostat hrvatski meštar, pak bi bil pošten.
Jur. A si opazil, Frane, kako su Talijani naši sad poparoni?
Fr. Poborića, se drže kako mokre kokoši. Pasal je ovuda levantinski refuli, ino z Grecije, pa ih je . . .
Jur. Pravica je došla vavek v prave vreme pa i sada će učinit svoju. Nek Fora i Greghi!
Fr. Van s njima!

Razne primorske viesti

Hrvatsko pjevačko društvo „Kolo“ iz Zagreba u Trstu. Velikim veseljem i zanimanjem očekuju Slaveni u Trstu dolazak zagrebačkog pjevačkog društva „Kolo“ u Trst. „Kolo“ će doći u Trst 15. o. mj. a na veče će prirediti u pozorištnoj dvorani „Narodnog doma“ koncerat. Nastupiti će mješoviti zbor društva od 90 pjevača. Posebna pažnja posvećena je tomu, da se izvode narodne pjesme. Poseban sjaj podat će koncertu, što će s „Kolom“ doći i soliste zabrebačke opere M. Vuškovié i T. Lovczinsky. „Kolo“ ostati će i 16. o. mj. u Trstu, da razgleda mjesto i okolicu. Viest o dolasku „Kola“ izazvala je medju Slavenima u Trstu veliko zanimanje, pa se je na poziv tršćanske podružnice „Glazbene Matice“ sastavio odbor od svih slavenskih društava, koji priredjuje sve potrebito za doček i boravak milih gostova iz hrvatske prieslonice.

Članove „Kola“ dočekati će deputacija tršćanskih Hrvata već na postaji u Divači a od tamo prema Trstu pozdraviti će ih na pojedinim postajama slovenska pjevačka društva. Na kolodvoru u Trstu pozdraviti će ih i dočekati spomenuti odbor. Dolazak u Trst opredieljen je oko 5 sati po podne a koncerat je na večer.

Jedan član odbora pozdraviti će gostove u vrieme koncerta u kazalištu. Poslije koncerta biti će u kazalištnoj dvorani komers na čast članova „Kola“.

Pošto ostaju gostovi u Trstu i u nedjelju, to je odbor izradio program i za taj dan. U jutro biti će izleti u razne krajeve grada i okolice a poslie podne skupni izlet sa parobrodom u tršćanski zaljev i uz istarsku obalu. Tršćanski Hrvati, napose članovi društva „Strossmayer“ vrliti će oba dana milim gostima službu tumača i vodiča.

S tršćanskom braćom blićemo i mi milim gostima iz bielog Zagreba najdražnije Dobro nam došli!

Za hrvatsku školu u Trstu. Podružnica istarske Družbe u Trstu radi već dulje vremena na tom, kako bi u onom velikom gradu, gdje imade na hiljade hrvatskih pomoraca, radnika i obrtnika ustrojila hrvatsku pučku školu. Težak je to posao jer treba za to mnogo novaca i jer je u samom Trstu težko naći prikladne za to prostorije.

Grad Trst ne spada više u djelokrug Istarske Družbe, a na samu njezinu podružnicu u Trstu spalo bi preveliko breme kad bi ona sama htjela otvoriti pučku školu. Nu ni podružnica sama ne može po zakonu ili po svojim pravilima otvarati u obće nikakvih škola pa se je morala tražiti u tu svrhu drugi izlaz.

Rekosmo, da je težko naći u Trstu prikladne prostorije, što će se činiti nevjerojatno onima, koji ne poznaju tršćanskih odnošaja. Ipak je tomu tako. Talijani, tršćanski vlastnici kuća neće — i ne žele ni pomisliti na to, da bi pod svoj krov primili hrvatsku ili bilo koju slavensku školu. Čim im se spomene ime slavenske škole, glasi odgovor: za to nema mjesta. Osim toga nije svaki dio grada prikladan za hrvatsku školu, jer se hrvatska djeca ili njihovi roditelji ne nalaze raztreseni po čitavom gradu. Njih je ogromna većina u stanovitim dielovima grada, i tamo valja tražiti i prikladne prostorije.

Sada bi reć, da će je konačno riešilo i pitanje, tko da ustroji školu i gdje da se istu namjesti. Nekolicina u Trstu nastanjenih Hrvata, članova naše podružnice i članova društva „Strossmayer“ podnesoše c. k. namjestničtvu pravila „Hrvatskog školskog društva“, koje kani otvoriti ponajprije dječje zabavište, pak hrvatsku pučku školu, koja bi se iz zabavišta razvila. Čim budu ta pravila odobrena, sazvati će se osnovateljni odbor i glavnu skupštinu, izabrati stalni odbor, duzeti shodne korake, otvori dječje zabavište.

Što se tiče prostorija, pitanje tako, da je zabavn tvo „Strossmayer“ iznajm like i prostrane prostorije br. 1 (uz trgovačku kavan odstupiti školskom društvu rane za zabavište, odnosn

Na taj se način nadaju riešiti pitanje hrvatske pu koje gine i ginulo bi i na dine mnoštvo naše djece.

Tršćanski Hrvati se nad braće iz vana, napose iz ima u Trstu najveći broj s obrtnika i radnika, kojih uzgoja u hrvatskoj školi, b od narodne smrti.

Javna skupština tršć naca. U nedjelju sakupi političko društvo „Edinost“ tvo svojih pristaša u kaz „Nar. doma“ na javnu sk joj se je raspravljalo o dv 1. Naš položaj i naše djel djelovanju u parlamentu gradskom vieću, dotično saboru.

Skupštini predsjedao je stupnik i odvjetnik dr. Sla je o položaju državni i ze nik dr. Rybař. Mnogobro slušalo je pozorno svoje prv odobravalo.

Iz Narodne Zajednice sečna sjednica Centralnog pad. U četvrtak dne 6. o. je C. O. N. Z. z. I. svoju sečnu sjednicu za mjesec li je prisustvovalo 18 odbornik vještaja društvenog predsje blagajnika, knjižničara i arh ljalo se je o nekojim vrlo nim poslovima. Iz izvješta tajnika o djelovanju druš listopadu vadimo ove važni

Poslovni je odbor četvrtka svoje sieto. Društv poslovala svaki dan od 6 d pismene odpremilo se u listo jeva pisma u 123 pošiljke, oko 80 što poziva na sjedn za novine. Primilo se pak sama, što od pojedinaca, nica i drugih društava i ko društvenih odbora djelovala samo dva i to prosvjetni i Prosvjetni odbor sastao se sjednicu. Na tim je sjedni redu stvorio program rada sezoni, osobito što se tiče vanja u mjestu i okolici. mogućnosti prirediti takov davanja u ovim mjestima: V tiji, Veprincu, Ičićima, Lovra Matuljima, Kastvu, Srdoči Zamolilo se je plemeno mu dvjetnike, odvjetničke konci sore i druge obrazovane ljud Opatiji, da bi stupili u red vača. Nažalost odazvalo se Zamolilo se je za predava gospodu liečnike, profesore Rieci i okolici, pa su se do vriedno odazvala ova gospod zubar, dr. Kiseljak liečnik, d ječnik i inžinir Modrčin. Na će i ostala gospoda, na koju naskoro javiti i pružiti nam ruku na polju širenja pučke p sada priredilo se je dva pre jedno u Voloskom i jedno u

Organizacijoni od se je jedan put na sjednicu govorio o daljnoj društvenoj Zaključilo se je u prvom re irati podružnice u Srdočima, a uz to da se započne s prec osnovanje novih podružnica podružnica započele su opet

Razne primorske viesti

Hrvatsko pjevačko društvo „Kolo“ iz Zagreba u Trstu. Velikim veseljem i zanimanjem očekuju Slaveni u Trstu dolazak zagrebačkog pjevačkog društva „Kolo“ u Trst. „Kolo“ će doći u Trst 15. o. mj. a na večer će prirediti u pozorištnoj dvorani „Narodnog doma“ koncerat. Nastupiti će mješoviti zbor društva od 90 pjevača. Posebna pažnja posvećena je tomu, da se izvode narodne pjesme. Poseban sjaj podat će koncertu, što će s „Kolom“ doći i soliste zabrebačke opere M. Vuškovič i T. Lovczinsky. „Kolo“ ostati će i 16. o. mj. u Trstu, da razgleda mjesto i okolicu. Viest o dolasku „Kola“ izazvala je medju Slavenima u Trstu veliko zanimanje, pa se je na poziv tršćanske podružnice „Glazbene Matice“ sastavio odbor od svih slavenskih društava, koji priredjuje sve potrebito za doček i boravak milih gostova iz hrvatske prestolnice.

Članove „Kola“ dočekati će deputacija tršćanskih Hrvata već na postaji u Divači a od tamo prema Trstu pozdraviti će ih na pojedinim postajama slovenska pjevačka društva. Na kolodvoru u Trstu pozdraviti će ih i dočekati spomenuti odbor. Dolazak u Trst opredieljen je oko 5 sati po podne a koncerat je na večer.

Jedan član odbora pozdraviti će gostove u vrieme koncerta u kazalištu. Poslije koncerta biti će u kazališnoj dvorani komers na čast članova „Kola“.

Pošto ostaju gostovi u Trstu i u nedjelju, to je odbor izradio program i za taj dan. U jutro biti će izleti u razne krajeve grada i okolice a poslie podne skupni izlet sa parobrodom u tršćanski zaljev i uz istarsku obalu. Tršćanski Hrvati, napose članovi društva „Strossmayer“ vršiti će oba dana milim gostima službu tumača i vodiča.

S tršćanskom braćom kličemo i mi milim gostima iz bielog Zagreba najsrdačnije **Dobro nam došli!**

Za hrvatsku školu u Trstu. Podružnica istarske Družbe u Trstu radi već dulje vremena na tom, kako bi u onom velikom gradu, gdje imade na biljade hrvatskih pomoraca, radnika i obrtnika ustrojila hrvatsku pučku školu. Težak je to posao jer treba za to mnogo novaca i jer je u samom Trstu teško naći prikladne za to prostorije.

Grad Trst ne spada više u djelokrug istarske Družbe, a na samu njezinu podružnicu u Trstu spalo bi preveliko breme kad bi ona sama htjela otvoriti pučku školu. Nu ni podružnica sama ne može po zakonu ili po svojim pravilima otvarati u obće nikakvih škola pa se je moralo tražiti u tu svrhu drugi izlaz.

Rekosmo, da je teško naći u Trstu prikladne prostorije, što će se činiti nevjerojatno onima, koji ne poznaju tršćanskih odnošaja; ipak je tomu tako. Talijani, tršćanski vlastnici kuća neće — i ne smiju ni pomisliti na to, da bi pod svoj krov primili hrvatsku ili bilo koju slavensku školu. Čim im se spomene ime slavenske škole, glasi odgovor: za to nema mjesta. Osim toga nije svaki dio grada prikladan za hrvatsku školu, jer se hrvatska djeca ili njihovi roditelji ne nalaze raztrešeni po čitavom gradu. Njih je ogromna većina u stanovitim dielovima grada, i tamo valja tražiti i prikladne prostorije.

Sada bi reć, da se je konačno riešilo pitanje, tko da ustroji školu i gdje da se istu namjesti. Nekolicina u Trstu nastanjenih Hrvata, članova naše podružnice i članova društva „Strossmayer“ podnesoše c. k. namjestničtvu pravila „Hrvatskog školskog društva“, koje kani otvoriti ponajprije dječje zabavište, pak hrvatsku pučku školu, koja bi se iz zabavišta razvila. Čim budu ta pravila odobrena, sazvati će se osnovateljni odbor i glavnu skupštinu, izabrati stalni odbor i odmah poduzeti shodne korake, da se čim prije otvori dječje zabavište.

Što se tiče prostorija, riešeno je i to pitanje tako, da je zabavno-poučno društvo „Strossmayer“ iznajmilo prilično velike i prostrane prostorije u ulici Lavatoio br. 1 (uz trgovačku kavanu) od kojih će odstupiti školskom društvu potrebite dvorane za zabavište, odnosno za školu.

Na taj se način nadaju tršćanski Hrvati riešiti pitanje hrvatske pučke škole, bez koje gine i ginulo bi i nadalje svake godine mnoštvo naše djece.

Tršćanski Hrvati se nadaju pomoći od braće iz vana, napose iz Dalmacije, koja ima u Trstu najveći broj svojih pomoraca, obrtnika i radnika, kojih će djeca naći uzgoja u hrvatskoj školi, koja će ih riešiti od narodne smrti.

Javna skupština tršćanskih Slovenaca. U nedjelju sakupilo je slovensko političko društvo „Edinost“ u Trstu mnoštvo svojih pristaša u kazališnoj dvorani „Nar. doma“ na javnu skupštinu, na kojoj se je raspravljalo o dvima točkama: 1. Naš položaj i naše djelo. 2. Izvještaj o djelovanju u parlamentu i u tršćanskom gradskom vieću, dotično u zemaljskom saboru.

Skupštini predsjedao je zemaljski zastupnik i odvjetnik dr. Slavik a izvieštio je o položaju državni i zemaljski zastupnik dr. Rybař. Mnogobrojno občinstvo slušalo je pozorno svoje prvake te im burno odobravalo.

Iz Narodne Zajednice za Istru. Mjesečna sjednica Centralnog odbora za listopad. U četvrtak dne 6. o. mj. obdržavao je C. O. N. Z. z. I. svoju redovitu mjesečnu sjednicu za mjesec listopad. Sjednici je prisustvovalo 18 odbornika. Nakon iz vještaja društvenog predsjednika, tajnika, blagajnika, knjižničara i arhivara, raspravljalo se je o nekojim vrlo važnim narodnim poslovima. Iz izvještaja društvenog tajnika o djelovanju društva u mjesecu listopadu vadimo ove važnije podatke:

Poslovni je odbor održao svakog četvrtka svoje sielo. Društvena je pisarna poslovala svaki dan od 6 do 7 sati. Iz te pisarne odpremilo se u listopadu 96 brojeva pisama u 123 posiljke, a osim toga oko 80 što poziva na sjednice što oglasa za novine. Primilo se pak 80 brojeva pisama, što od pojedinaca, što od podružnica i drugih društava i korporacija. Od društvenih odbora djelovala su u listopadu samo dva i to prosvjetni i organizacijoni. Prosvjetni odbor sastao se je 2 puta na sjednici. Na čim je sjednicama u prvom redu stvorio program rada u ovoj zimskoj sezoni, osobito što se tiče pučkih predavanja u mjestu i okolici. Odlučilo se po mogućnosti prirediti takova poučna predavanja u ovim mjestima: Voloskom-Opatiji, Veprincu, Ičićima, Lovranu, Rukavcu, Matuljima, Kastvu, Srdočima i Zametu. Zamolilo se je pismeno mnoge liečnike, odvjetnike, odvjetničke koncipiente, profesore i druge obrazovane ljude u Voloskom-Opatiji, da bi stupili u red naših predavača. Nažalost odazvalo se je malo njih. Zamolilo se je za predavanje i nekoju gospodu liečnike, profesore i druge na Rieci i okolici, pa su se do sada hvale vriedno odazvala ova gospoda: dr. Feretić, zubar, dr. Kiseljak liečnik, dr. Ožbolt, liječnik i inžinir Modrčin. Nadamo se, da će i ostala gospoda, na koju se obratismo, naskoro javiti i pružiti nam pomoćnicu ruku na polju širenja pučke prosvjete. Dosada priredilo se je dva predavanja i to jedno u Voloskom i jedno u Zametu.

Organizacijoni odbor sastao se je jedan put na sjednicu te se porazgovorio o daljnoj društvenoj organizaciji. Zaključilo se je u prvom redu konstituirati podružnice u Srdočima, Klani i Cresu, a uz to da se započne s predradnjama za osnovanje novih podružnica. Od starih podružnica započele su opet raditi ona u Opatiji, u Zametu, u Veprincu i donekle ona u Lovranu, Matuljima i Labinu, dok od ostalih nemamo u prošlom mjesecu nikakvih glasova.

Hrv. kat. akad. društvo „Domagoj“ izabralo je na glavnoj skupštini, držanoj 30. okt. o. g. novi odbor, koji se je na odborskoj sjednici dne 1. o. mj. ovako konstituirao: predsjednik Jakov Matković, cand. phil., podpredsjednik Julije Radočaj, cand. iur., tajnik Mihovil Katanec, stud. iur., blagajnik Imro Pavić, stud. iur., knjižničar Stjepan Varga, stug. iur., arhivar Josip Kratina, stud. phil., revizori Božena Kralj, cand. phil. i Hubert Strauch, cand. iur. —

Dr. Drag. Pelikan, specijalista za kožne, venerične i ženske bolesti, otvorio je privatni ambulatorium u ulici Giulia br. 5, I. kat. — Ordinira od 2—3 ½ po podne izim nedjelje i blagdana.

Slavensko bogoslužje u Istri.

Pod ovim naslovom izašli su u posebnoj brošuri članci o Slavenskom bogoslužju u Istri, što su izlazili u podlistku „Naše Sloge“ iz pera V. S., odličnog i zaslužnog pobornika naših prava u Istri. U ovoj brošurici dodano je par glava, koje nisu bile tiskane u podlistku. U toj knjižici prikazuje se točno progonstva i obrane slavenskog bogoslužnog jezika u Istri i pravo od starine našega naroda na tu povlasticu. Ova knjiga će dobro poslužiti svakomu, osobito sada, kada se počelo proganjati glagoljicu u Splitskoj biskupiji. Knjižica, koja obuhvaća 259 str. dobiva se u Tiskari Leginja i dr. u Puli, a stoji brošir. K 1, poštarina 20 p. više.

Otvorenje brijač. i vlasuljarskog salona za gospodu i gospodje.

Podpisani usliedbodjuje se ovime naznaniti p. n. občinstvu grada Pule, da je otvorio sa svim komfortom novog vremena uredjeni

Brijački i vlasuljarski salon za gospodu i gospodje

u kući Giulia broj 5 (preko puta kazališta „Ciscutti“).

Svojom mnogogodišnjom praksom i u masaži lica i manikuri, jamči, svim zahtjevima velecienjenih mušterija podpuno udovoljiti. — Za što mnogobrojniji posjet moli za odličnim poštovanjem

Valerijan Blasch

Berba grožđa u državn. loznjaku Mitrovici kod Žminja u Istri god. 1913.

U državnom loznjaku Mitrovici kod Žminja nalazi se uzorni vinograd od oko 30 ara površine, posadjen prije 8 godine sa domaćim lozama, navrnutim na razne američke podloge, ukupno oko 1800 loza. Zemlja, koje ima veoma malo, je crvena ilovača te je jako pomješana prilično debelim vapnencem. Loza posadjena je na 1·4 × 1·2, tako, da dodje na svaku lozu 1·68 m² površine. Kao potpora lozama služi žica; nategnute su u svakom redu tri, gornje su pako dvije žice dvostruke, te izmedju kolaca pričvršćene kvakama, da se tako prištedi privezivanje loze. (Način privezivanja kao u Oppenheimu). Reže se loza na šparone, ne ostavlja se nikakvih glava u svrhu uzgoja rodnog lesa za dojduću godinu. Šparone priveže se vodoravno na prvu žicu. Vinograd nije ove godine bio oštećen od tranih bolesti ili elementarnih nezgoda. Sve su se radnje u vinogradu vršile na običajni način. Kod toga treba opaziti, da se kod suzbijanja peronospore nije gledalo na to, da bi se škropilo list loze i na doljnjoj strani, što se u zadnje vrijeme preporuča i svejedno nije bilo niti traga peronospori. Lako se dakle kaže, da škropljenje lista loze od doljnje strane proti peronospori nije baš neophodno potrebito, pa bi bilo u tom pogledu najbolje, da se pusti naše vinogradare pri načinu suzbijanja peronospore, koji su rabili već prije i sada dobrim uspjehom.

Glavno pako je, da se u pravo vrijeme i pravim sredstvom škropi. Berba grozdja vršila se je 8. i 9. oktobra ob lijepom vrijemenu.

Uspjeh jematve bio je slijedeći:

Vrst loze	Podloga	Množina grožđa na lozu kg	Količina sladkora po klosterneuburškom mastomj. %	Količina kiselina %
Bijeli burgundac	Rup. du Lot.	0·89	20·1	8·8
	Rip. Portalis	1·48	18·1	9·0
	Berl. × Rip. 420 A	0·52	19·1	10·0
	„ „ T. 5	0·46	19·2	9·5
	„ „ 8	0·73	18·1	10·0
modri burgundac	Rup. du Lot.	1·35	20·7	10·0
	Berl. × Rip. 420 A	0·37	19·1	9·5
	„ „ 420 B	0·63	17·2	9·0
rulandac	Rup. du Lot	1·36	21·2	10·0
	Berl. × Rup 420 A	1·50	20·2	8·5
	„ „ T 5	0·82	20·7	9·0
traminac	Rup. du Lot	1·13	19·2	9·0
	Rip. Portalis.	1·60	20·2	9·0
	Rup. du Lot	1·22	17·0	8·0
	Rip. Portalis	2·88	16·5	8·5
malvazija	Berl. × Rip. T. 8	3·27	16·0	9·5
	„ „ 420 A	0·40	17·5	8·5
	Rup. du Lot	2·20	14·0	8·0
liška graševina	Berl. × Rip. 420 A	1·66	13·2	8·0
	„ „ 420 B	1·—	13·2	8·0
	Rup. du Lot	1·14	17·2	5·0
	Rip. Portalis	1·80	13·9	5·0
bijela tlahtina	Rip. × Rup. 3306	3·80	14·0	6·0
	„ „ 3309	1·—	11·2	6·0
	Salonais × Rip. 1616	1·92	13·7	8·5
portug.	Rup. du Lot	1·91	15·5	8·0
Ca. sauv. Semrig.	„ „ „	1·25	14·0	11·0
Cabe franc.	Aram. × Rup. G. N. 1	1·—	15·5	8·0
Semillon	Mour. × Rup. 1202	1·27	16·0	8·0
Semrig.	Rup. du Lot	3·20	17·5	10·0
Refošak[1]	„ „ „	0·53	13·0	9·0
	„ „ „	—	16·0	14·0

Sudbu si glede dobrih ili slabih svojstava pojedinih domaćih vrsti loza i američkih podloga može svaki interesenat sam učiniti na podlogi gornjih podataka o rodu, te količini sladora i kiseline u mustu.

[1]) Iz susjednog privatnog inograda.

Javna zahvala.

Slutimo se ovim putem, da izrazimo našu najdubljo zahvalnost svim onima, koji se nas sjetili prigodom teške nesreće usljed smrti nezaboravnog oca odnosno supruga

STJEPANA

Izričita hvala cj. obiteljima g. učitelja Leopolda Stihovića i g. Franje Filipčića u Lindaru, koje su nam još za vrieme bolesti pokojnika bile požrtvovno na ruku; hvala veleč. g. Vanik-u, župniku u Lindaru za cijeli njegov mar i trud prije i poslie smrti pokojnika; hvala gg. liečnicima dru Grčiniću i dru Srbesti u Pazinu, što su sa svojim znanjem i požrtvovnom brigom nastojali da ublaže bol preminuloga; zahvaljujemo mons. Antunu Kalcu, prostu u Pazinu i veleč. g. Franji Frankolu, c. k. prof. na hrv. gimnaziji u Pazinu, što su sudjelovali kod sprovoda a gg. dru Trinajstiću i prof. M. Zgrabliću, c. k. škol. nadzorniku u Pazinu, što su učestvovali sprovodu; hvala g. škol. savjetniku I. Kosu, što je naredio da kod sprovoda učestvuje zbor hrv. gimnazije a hvala i g. prof. Govekaru i pjevačima za krasno izvadjanje nadgrobnih pjesama; hvala rodoljubnim Lindarcima i cj. obitelji Fabris, što su vjencima počastili uspomenu pokojnika; hvala svim onim iz drugih daljih krajeva, osobito velevriednim našim prvacima iz Rovinjskog sela i Nove vasi kod Poreča, koji se ne zacate zla vremena da dodju na sprovod i napokon hvala svim ostalima, koji su ili učestvovali sprovodu ili sažalnicama ili kojim drugim putem se nas sjetili u tim teškim časovima.

Lindar, 10. novembra 1913.

Raseljena obitelj Žiža.

Poziv.

Ovime pozivljem javno sve one, koji imaju što dobiti od mjenice, zadužnice ili kako drugčije gdje sam ja obvezan kao jamac za budi koji iznos, da se u roku od mjesec dana od danas jave ustmeno ili pismeno podpisanomu, jer poslije tog roka prestajem biti jamac na svim obvezama i za budikoju svotu.

Smoljani (p. Svetvinčenat) 13. nov. 1913.

Martin Perković Raponja.

Gostiona

vrlo lijepa, sa prostranim vrtom na lie-pom i prometnom položaju u sredini grada u Puli, iznamljuje se uz povoljne uvjete. Ponude na uredništvo lista.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Cimino 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni. Poslužba brza i točna.

8 dana na pokus

šaljem svakomu na 8 dana. Promjena ili novac natrag, pouzećem:

Amer. sat nikel K	2·80
Rosk. patent-sat »	3·—
Amer. sat goldin »	3·50
Rosk. za željezn. »	4·—
Rosk. dvost. pok. »	4·50
Plosnati sat . . »	5·—
Dvost. pok. posr. »	6·—
14 kar. zlat. sat »	18·—
Orig. Omega sat »	20·—
Budilica, niklov. 20 cm. vis. . »	2·—
Marka Junghans »	3·—
Radium svj. kaz. »	4·—
» 2 zvonca »	5·—
» 4 » »	6·—
» glazba . »	8·—
Ura nihal. 75 cm »	8·—
» sa zvon. »	10·—
Ura nih. sa zv. i gl. K 14. Okrug. ura bud. »	6·—

3. god. pism. jamstvo. Odprema pouzećem.

Max Böhnel

Wien, IV. Margarethenstr. 27/429.

Originalni tvornički cienici badava.

- Jeftino česko -

PERJE

– – – za krevete – – –

5 kg. novo čišćano K 9·60, bolje K 12·—
bielo pahuljice čišćane „ 18·— „ „ 24·—
kao snieg bielo pahuljice čišćane „ 30·— „ „ 36·—

Razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troškova.

BENEDIKT SACHSEL, Lebes. br. 259

pošta PILSEN, Češka.

Austro-hrv. parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovidbeni red počam od 1. listopada do 31. prosinca t. g.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Glavotok-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka svake srijede i subote tamo, petak i utorak natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svaki petak tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Bell-Krk-Punat-Baška-Rab-Lošinjvell-Lošinjmall (luka sv. Martin) Nerezine svake srijede tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Cirkvenica-Baška-Rab-Lošinjvell-Čikat-Lošinjmall svaki ponedjeljak tamo, utorak natrag.

Vrbnik-Šilo-Cirkvenica svaki dan tamo i natrag, utorak produljenje-do Rieke,

Plovidbeni redovi badava i franko.

Glavno odpravničtvo:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na gatu u vlastitom kiosku, telefon 272.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmana & Co. Tetschen a/Elbe

jest jedini sapun koji čuva lieče od sunčanih pjega i uzdržuje liepe, mekane i nježne pôti, što se na danas-nje dokazanim zahvalnim mnie nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim lekarnama, drogerijama i par-fumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova Lilienerema „Elsara" kao izvrstno sredstvo za ujegovanje ruku za godjenje. Ciena u tubama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Na obročno isplaćivanje

Cijene bez utakmice!

Upravo prispjele za dojduću jesenaku i zimsku sezonu:

Odijela za gospodu

najnovije vrsti, engleska i bečka moda.

Ogrtači za gospodje

ukusni i vrlo elegantni.

Tkanine za gospodje

zadnja novost u bogatom izboru.

Rubenina za gospodje

od najjednostavnije do najfinije.

Pokrivala za postelju i stol

- Posteljina i stolno rublje -

u velikom izboru i u raznim cienama.

Sagovi za salon stol i pod

Zavjese

iz sukna, barsuna, platna, čipaka i tula.

Stors, Bofains, Bris-Bise

kao što i sve dotične stvari.

Baruch Rausch

ulica S. Felicita br. 4.

Dobro! Jeftino! Pravo!

Više kuća u Puli malih i velikih prodaju se odmah uz povoljne cijene. — Upiti neka se dostave na uredništvo lista.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 314.

Motor na plin 3 HP.

prodaje se odmah.

Upitati u tiskari Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Najbolji češki izvori

S. Benisch

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očišćano 2 K; bolje 2·40 K; prva vrst polusvjetlo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, pahuljasto 5·10 K; 1 kg najfinije, kao snieg bielo, očišćano 6·40 K, 8 K; 1 kg pahuljice, sivo 6 K, 7 K; bielo fine 10 K; najfinije prsne pahuljice 12 K.

Kod naručbe od 5 kg franko.

Gotovi krevети iz gustog crvenog, plavog, bielog ili šutog nankinga, 1 pokrivač, 180 cm dug, 120 cm širok, sa 2 jastuka, svaki 80 cm dug, 60 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; polu pahuljice 20 K, pahuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. Perine 200 cm duge, 140 cm široke 13, 14·70, 17·80, 21 K. Jastuci 90 cm dugi, 70 široki 4·50, 5·20, 5·70 K. Podgerine od lepo prutane tkanine 180 cm duge, 116 cm široke 12·80 i 14·80 K. — Razašilje se pouzećem počam od 18 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novac. — Cienici badava i franko.

S. BENISCH, Dešenice, 762, Češka.

Bogati izbor

gotovih odiela, ogrtača, paletots za gospodu i djecu.

-- Novost --

Konfekcija za gospodje

englezki zajamčeni nepromočivi ogrtači.

Krojačnica I. reda

Ignazio Steiner

GORICA PULA, TRST

Piazza Foro

Broj 47. Pula, u četvrtak dne 20. novembra 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce .. predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Cekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplata.

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu

Iz carevinskog vieća.

U Beču, dne 14. nov. 1913.

Nakon poduljeg odmaranja sastala se je zastupnička kuća na redovitu sjednicu opeta u utorak dne 11. o. mj. Pregovori izmedju namjestnika Galicije vit. Korytowskoga radi sporazuma glede izborne reforme izmedju Poljaka i Rusina ostaše bar do tada bezuspješni, te su radi toga rusinski zastupnici u zastupničkoj kući nastavili obstrukciju.

U sjednici od utorka držao je rusinski zastupnik dr. Olesnicky kod rasprave o porezu na rakiju obstrukcionistički govor, kojim je pobijao rusofilskoga zastupnika Kurilovića. Nakon njega prekinuta je rasprava.

Odgovor ministra predsjednika na češku interpelaciju.

Ministar predsjednik grof Stürgkh odgovorio je zatim na interpelaciju čeških zastupnika, kojim su pitali vladu, kako kani opravdati obustavu autonomije i uvedenje upravne komisije za kraljevinu Češku. Ministar je odgovorio dosta obširno ali glavni bijaše sadržaj njegovog govora sliedeći:

Gospodarsko stanje Češke bilo je u to doba takovo, da se je moralo spasiti. Zemlji je prietila podpuna financijalna propast. Zemaljski je sabor bio već dugi niz godina nesposoban za rad, da se od njega nije mogla očekivati nikakova pomoć. Vladi je preostajao jedini put, da na vlastitu odgovornost poduzme takove mjere, koje bi spasile zemlju. Na taj način došlo je do carskog patenta. Sam patent je prolazna mjera, te će biti ukinut dok se poboljšaju prilike. Sankciju za patent isposlovala je vlada na vlastitu odgovornost.

Što se tiče prigovora, zašto se nisu razpisali novi izbori, veli grof Stürgkh, da se izbori nisu mogli razpisati, jer bi bio bez svake sumnje izabran opet sabor nesposoban za rad. Vlada medjutim želi dobiti sposoban sabor. Vlada će poduzeti korake za približanje obih naroda u zemlji, a savezno s time i korake za uspostavu saborske radne sposobnosti. On se nada, da će kod toga naći podporu svih rodoljuba, kojima je na srcu gospodarski interes zemlje.

Rasprava o ministrovu odgovoru.

Odgovor ministra predsjednika nehtjedoše češki zastupnici uzeti mukom do znanja, te je radi toga zastupnik Stanek predložio, da se povede raspravu o ministrovu odgovoru. Niemci bijahu proti razpravi, te se je o češkom predlogu glasovalo poimenice. Za razpravu glasovali su skoro svi slavenski zastupnici, češki socijalni-demokrati i nekoji Talijani. Predlog je bio primljen sa 16 glasova većine. Ovaj slavenski uspjeh kosnuo se njemačkih stranaka i vlade.

U razpravu posegnu prvi govornik češki socijal-demokrat zastupnik dr. Smeral, koji je rekao, da je jučerašnji dan pokazao, da njemačko-češko približenje leži u najvišem interesu države. Iz jučerašnjeg glasovanja se vidi, da njemačko romanska većina ne postoji. Mnienje je njegove stranke, da bi novi izbori u Českoj samo onda polučili svoju svrhu, ako bi se obavili na temelju reformiranog izbornog reda, gdje bi i radnici došli do svog zastupstva. Češka socijalna-demokracija hoće i želi sporazum s Niemcima.

Drugi češki zastupnik bivši ministar dr. Fiedler reče, da je njegova stranka samo radi toga odustala od namisli, da stavi ministarstvo pod obtužbu radi uvedenja upravnog povjerenstva u Českoj, jer je znala, da rasprava o tom predmetu ne bi tako skoro mogla doći na dnevni red. Krivnju za pravo nose Niemci iz Češke. Uvedenje upravnog povjerenstva protivi se ustavnosti, a pozivanje vlade na financijalnu nuždu i na t. zv. pravo državne nužde nije osnovano, jer nije nikakva nuždа postojala. I s običnim ustavnim sredstvima moglo bi se bilo izaći. Ali vlada je ipak prezrela zakoniti put. Ona je svojim postupkom uzbudjenje samo još povećala, te stvorila opasan precedens. Govornik zahtjeva, da se ovim abnormalnim prilikama učini što prije kraj.

Njemački slobodnjak iz Češke zastupnik Lodgmann izjavljuje, da Niemci nisu bili proti toga, da se povede debata o interpelaciji, nego su samo u interesu financijalnog plana bili za to, da se ova debata ne povede sa la. I Niemci vide u uvedenju upravne komisije povredu zem. ustava. Ova debata pokazuje, kako su stanovišta obaju naroda još vrlo daleko i kako nova nagodbena akcija nema nikakova izgleda da bi uspjela. Krivnja radi današnjih prilika leži na čitavom ustavnom uredjaju Austrije, koja ne dopušta pojedinim narodnostima slobodan razvitak. Ako Austrija u buduće ne bi bila svim tim narodnostnim poteškoćama dorasla, moglo bi doći vrieme, kad će se za Austriju raditi o biti i ne biti. Niemci idu ovim časovima mirno u susret.

Slovenski zastupnik iz Koruške Grafenauer govori obširno o nesnosnom stanju koruških Slovenaca, koji su predani na milost i nemilost domaćim Niemcima.

On tvrdi, da je vlada samo radi toga uvela u Českoj upravno povjerenstvo, jer je htjela Njemcima osigurati njihov gospodujući položaj u zemlji.

Rusin Dr. Okuniewski očekuje, da će se konačno ipak urediti odnošaji u Austriji tako, da će svaki državljanin nastojati, da ostane vječno u Austriji.

Hrvatski zastupnik iz Dalmacije prof. Perić baca svu krivnju radi teških odnošaja u monarhiji u prvom redu na nesretni dualizam, koji onemogućuje svaku razboritu unutarnju i izvanjsku politiku. Vanjska naša politika imala je taj uspjeh da nemamo više nigdje iskrenih prijatelja. U Hrvatskoj vlada samovolja Madjara a u Austriji zapovieda njemačka manjina. Preporuča vladi neka ne stavlja vjerne Hrvate na jugu na preveliku kušnju.

U sjednici od četvrtka uzeo je prvi rieč socijaldemokrat Seliger, koji reče, da socijalni demokrati žele nastojati zajedno s ostalima oko toga, da iz ove države učine modernu i za život sposobnu državu. Gradjanske stranke morale bi konačno uvidjeti, da se to može dogoditi samo na demokratskom temelju.

Poljak Jaworski veli da poljaci vide u uvedenju upravnog povjerenstva povredu ustava. Govornik veli, da bi se konačno moralo predusresti nepodobštinama u zastupničkoj kući. Narodnosne opreke nisu tako velike, a da se ne bi putem kompromisa mogle prebroditi.

Slovenski zastupnik iz Trsta Dr. Rybař oštro kritizuje postupak i držanje austrijskog sudstva i u svom se govoru dotiče afere sa zastupnikom Ludgemannom. Sigurno je to, da su uzkolebane potpore ustava. Govori da su baš od strane vlade povukli krunu u ovu prijavu debatu. Kad bi vlada znala kakav utisak čine naredbe koje i ona izdaje u ime vladarevo, onda ih ona ne bi nikada izdavala. I tako se gubi pouzdanje i u onim političkim krugovima, gdje se ne bi ni pomišljalo da se u opće izgubiti može. Govornik pokazuje kako se prema Italiji čine u Južnom Tirolu velike utvrde, dok se u Trstu pogoduje Talijanima, samo da se ne bi rastepla unio latina, koja bi mogla odlučiti kod glasanja u austrijskoj zastupničkoj kući. Zatim je odsudio izvanjsko uplitanje u naše domaće razmirice, što je izbilo osobito na svietlo povodom poznatih dekreta trščanskog namjestnika, koji bijahu umjestni i zakoniti.

Hrvatski zastupnik Biankini iz Dalmacije reče, da su predstavnici Hrvata i Srba iz Dalmacije prvi, koji shvaćaju borbu Čeha proti upravnoj komisiji u Pragu i proti gaženju ustava i oni se izjavljuju s njima solidarni. Tako isto solidarni su s Česima u rješenju upravnog sudišta. Sve to osjeća hrvatski narod, koji je prisiljen na iseljivanje, jer ne ima ekzistencije u svojoj domovini, pa znade što takova borba znači. Ako se ministar domobranstva tuži, da se iz Hrvatske i Dalmacije iseljiva toliko vojnih obveznika, nije tome kriv narod, nego vlada. Govori zatim o odnošajima u Hrvatskoj i o nečuvenom progonstvu naroda i štampe u Dalmaciji od strane političko-redarstvenih, vojničkih i sudbenih oblasti.

U sjednici od petka uzeo je prvi rieč u istoj raspravi češki zastupnik iz Moravske Dr. Stransky, koji reče da postupak protiv Čeha dovodi ove u očaj, ali ipak nisu izgubili nadu u bolju budućnost. Kritizuje oštro postupak ministra pravosudja i suca, koje naziva krivokletcima.

Govornik veli, da su Niemci u carevini narod vriedan respekta, i da se austrijski Niemci ne smiju s njima identificirati. Njemački narod ima velikih mislioca, ali ne za to „Vertrotelte Wien." Predsjednik pozvao je govornika više puta na red.

Njemački zastupnik Kebeter odbija uvredu nanešenu Beču od predgovornika i opominje vladu, da se ne upušta u apsolutizam. On vjeruje u opstanak Austro-Ugarske, ali smo na demokratskom temelju.

Češki zastupnik Choc govori proti upravnoj komisiji za Češku i veli, da se iz Budimpešta i Berlina vodi politika protivna austrijskim Slavenima. Apelira na Slavene, da se ujedine.

Zastupnik Pitacco iz Trsta ustaje proti iznimnim mjerama, koje se provode protiv Talijana i proti postupku sa kraljevinskim Talijanima u Trstu. Austro-Ugarska bi kao država trojnog saveza morala nastojati, da bude u dobrim odnošajima sa Italijom.

Zastupnik Spinčić govori najprije hrvatski pak njemački, osvrnuv se najprije na položaj u Českoj te prešao zatim na hrvatske zemlje, ponajpače na Istru. (Krasni taj govor donašamo posebice u prilogu. Op. ur.)

Zadnji govornik u sjednici od petka bio je Poljak bivši ministar Glombinski, koji je pozvao sve zastupnike na složan rad za korist zemalja i skupne domovine.

Izbor u delegacije.

U četvrtak trajala je redovita sjednica do 5 i pol sata po podne, te je predsjednik urekao izvanrednu u 6 sati radi izbora u delegacije. Od izabranih delegata izabrani su za južne zemlje u monarhiji kao delegati austrijske delegacije kako slijedi: Štajerska: dr. Korosec i Schweiger, kao zamjenik izabran je jedan kršćanski socijal. Koruška: zast. Dobernigg odklonio je izbor, pa je mjesto njega izabran prof. Wainer. Kranjska: dr. Šušteršič, zamjenik dr. Krek. Istra: dr. Matko Laginja, zamjenik M. Mandić. Gorica: dr. Rugato zamjenik Faidutti. Trst: soc. dem. Pittoni, zamjenik Oliva. Dalmacija: dr. Baljak, zamjenik dr. Ante Tresić-Pavičić.

Jedan prešni predlog.

Našim zastupnikom u Beču došao je glas, kako je jedan dio barbanštine ovog ljeta trpio od suše i, baš pred trgatbu, od grâda. Zato su postavili u sjednici zastupničke kuće od 11. novembra 1913. sljedeći prešni predlog zastupnika dra Laginje, Mandića, Spinčića i drugova u poslu bijede:

Visoka kuća neka odluči: „Poziva se c. k. Vlada, da narodu sela Manjadvorci, Kujići, Belavići, Hrelići, Bratulići i Biletići od mjestne općine Barbanske, u političkom kotaru Puli, temeljem izvida, koje je učinilo povjerenstvo, odaslano početkom augusta 1913. na lice mjesta radi odpisa poreza, primjerenom novčanom pripomoći iz državnih sredstava, omogući, kako bi stanovnici onog kraja, što su ljeti 1913. trpjeli od izvanredne suše, a od 16. na 17. septembra 1913. od tuče, mogli sebi za neko doba pripaviti potrebiti zaslužak širenjem i popravljanjem cesta i puteva, koji spajaju ona sela i čišćenjem lokve na Paljunu, koja od pamtivjeka nije u redu bila očišćena, pri čem bi se mogle porabiti i ženske i druge nepodpune radne sile."

Ovaj predlog neka se uputi na odbor u stvari bjede, da ga raspravi i o njem iz-

vjesti sa svimi pokraćenji, što jih dopušta poslovni red.

Obrazloženje:

Sela navedena u predlogu izgubila su usljed izvanredno jake suše u prošloj ljetnoj dobi tri četvrta diela navadne ljetine od žita, sočiva, krme i krumpira. Tako da je ustanovilo povjerenstvo, koje je dne 4. augusta 1913. bilo na licu mjesta radi odpisa poreza. Jedino ufanje ostajalo je od grozdja, ali i ta je nada narod prevarila, jer je u noći od 16. na 17. septembra tuča potukla već nom vinograde.

Da se hoće popisivati štetu kuću po kuću, trebalo bi izgubiti mnogo vremena i općinu bi to stajalo troška, a nebi odgovaralo svrsi, jer kmestine su u ovom kraju i kako prilično jednake; dielenje živeža pojedincem pokazalo se je u opće teško i uz najbolju volju nemoguće posve pravedno; dieljenje pripomoći u gotovom novcu još bi bilo manje svrsishodno, a konačno treba i to uzeti u obzir, da se po obstojećem regulativu za pripomoć proti biedi, šteta ne daje pojedincem nikad podpuna: ali ono, što se može dati, treba da bude dano čim brže moguće.

Ostaje dakle najkoristniji način pripomoći za olakšanje biede to, da se dade novca za takove j a v n e r a d n j e, koje se mogu izvesti u istoj okolici i u korist svih, koji su trpili štetu, a mogu se pri tom upotriebiti nepodpune radne sile.

Takove radnje, kod koje se mogu porabiti, bilo i uz nižu nadnicu, ženske i poodrasli dječaci i djevojčice, koji se ne mogu računati još u prave težake, jesu: prostiranje i popravak cesta i puteva, kao i čišćenje otvorenih lokava i napojišta za životinju u dotičnoj okolici. Tim se daje pučanstvu prilika, da doma zasluži žitak, da ne treba seliti se i da za budućnost izvede nešto opće koristnoga.

Podpisani: dr. Laginja, Mandić, Spinčić i još 21 zastupnik hrvatsko-slovenskoga kluba.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Predavanja u Narodnoj radničkoj organizaciji u Puli. Kako smo u prošlom broju javili N. R. O. u Puli odlučila je da kroz zimsku sezonu redovito obdržava poučna predavanja u svojim prostorijama. Seriju predavanja otvara Dr. Zuccon koji će u subotu 22. o. mj. u 8 sati večer držati u dvorani N. R. O. u Puli via Castropola svoje interesantno predavanje „Selo i grad". Red ostalih predavanja biti će pravodobno javljen. Već sada možemo gotovo sigurno javiti da će se predavanja obdržavati svake subote u 8 sati večer a biti će u svakom pogledu interesantna i poučna.

Preporučamo dakle narodnim radnicima Pule da se okoriste ovom prigodom i da brojnim odazivom nadare marno nastojanje N. R. O. okolo njihova napredka. Čujemo također da je N. R. O. zainteresirala i pazinsku „Prosvjetu" koja je obećala poslati u Pulu nekoliko predavača.

Pjevačko društvo „Kolo" iz Zagreba priredilo je prošle subote u Trstu a drugi dan u nedjelju u Pazinu pjevački koncerat. Oba koncerta ispala su sjajno i bila posjećena od mnogobrojnog občinstva.

U Pazinu bila je prostrana dvorana Narodnog Doma dubkom puna, a došlo je na koncerat stranih ljudi čak iz Pule. Oduševljenje bilo je neopisivo. Ista koncerta bila je večer u istim prostorijama, gdje je palo više nazdravica u čast odličnih gostova. U dojdućem broju javit ćemo obširnije o tom koncertu.

Banjole. Ovo što su u nedjelju dne 16. t. mj. naši izrodi „legati" i poperdili od sebe napravili, vriedno je da se pripovjeda. Sakupili se oni i to samo četvorica iz Banjola, a drugi najveć iz Premanture (živio don Mattich), Cote i Vintijana, u sve 18 ljudi, da se dogovore, koga će za predsjednika, podpredsjednika itd. svome društvu, što su ga nazvali „Unione istriana" a sa sjedištem baš — u Banjolama. Kako su to sve pametne glave, nijesu mogli izmedju sebe naći tajnika, jer ne znade ma niti jedan od njih čitati ni pisati. Paće mnogi govore, da je i sam odabrani predsjednik društva (nezrelo momče od 20 godina) bio u neprilici, jer u prvi mah nije znao, kako bi potpisao svoje ime talijanski, premda je 5 godina polazio „leginu" školu.

Od tih „poperdila" najsmješnije biva to, što su u svoje društvo upisali kao članove mnoge, koji nipošto ne misle na to, da bi se svome rodu i jeziku izrodili. Ako je to zbilja istina, onda neka odmah kod suda naprave tužbu svi oni, koji su time od „unione istriana" u svojoj časti povrijedjeni. Kod suda će se već za to ludo društvo naći batina.

„Unione istriana" nije još do sada našla shodan prostor, gdje bi se smjestila. Nitko pošten neće tu coprnjicu u svoju kuću, pa ju odbio i Luka Crnobori. Tako valja dragi Luka i budi u tome čvrst kao klisura, pa se nećeš pokajati.

Ovo su prvi znaci tog čudnog društva po imenu „unione istriana" u našem mjestu, pa već moremo sada zaključiti na umirenje onih, koji su takova štia začeli, da im se je plod mrtav rodio, jer je oploditelj kršljav i do kosti pokvaren i da ga već ne će moći oživiti, makar ga vinom i rakijom zalijevali. Eh da je vina i rakije, onda puna šaka brade.

Onim pak poslatim mutikašima, koji potajice u Banjole dolaze, poručujemo, da se kanu ćorava posla. Ne ispiati vam se delije neznane, da radi četvorice poprdila po vama zaludjenih k nama dolazite i veliki strah radi toga prestpite. Mogao bi vam taj strah zaista naškoditi. Dakle pamet u glavu.

Skupština „Hrv. Sokola" u Medulinu. U nedjelju dne 23. tek. mj. biti će u Medulinu izvanredna glavna skupština tamošnjeg Hrv. Sokola. Dnevni red: 1. Izvještaj upravnog vieća. 2. Izbor novog odbora. 3. Eventualno. Početak u 2 sata po podne.

Raspisano mjesto. Kod pokrajinske bolnice u Puli raspisano je mjesto kancelarijskog pristava u XI. razredu pokrajinskih činovnika s pravom promaknuća u X. Molbe na zemalj. Odbor do 30. novembra t. g.

Slavna talijanska junta u Poreču u natječaju zahtjeva od molitelja podpuno poznavanje talijanskog jezika, a samo imat će prednost oni koji se izkažu da poznaju hrvatski i njemački jezik.

Eto kako bi istarska kamoraška junta htjela provesti mir u Istri, gdje nam neće priznati ni u pokrajinskom uredu kojeg i mi skupo plaćamo, da se služimo svojim jezikom. I ovo neka upamte naši zastupnici kad im bude namjestnik ponovno nudio mir s Talijanima.

Raspis natječaju nosi br. 9508 sa nadnevkom 5. t. mj. a mi smo ga primili 19. t. mj.

Za Družbu. Prigodom krštenja Mirka Blažine od Mihovila, sakupilo se u veselom društvu za Družbu K 16. Darovale Mirko Cubranić K 2, po 1 K Martin Blažina, Mihovilo Blažina, Grgur Blažina, Spada Pavao, Ante Radola i Vasmoslav Spada; Viktor Vidić 60 p., po 50 para Antun Martinčić, Josip Bulić, Jakov Juranić i Marija Manzin; po 40 para Pavao Zuban, Jakov Grigorić-Barbić, Martin Celija i Anton Filipović; Mate Vrbanac 30 para. P. Č. darovate naknadno K 2. Isti sakupite međusobno K 1·50 za „izgubljenu ovcu".

Lošinjski kotar

Iz Lošinja. (Nastavak.) Ne želim ovim uzeti u obranu naše hrvatsko učiteljstvo u ovom kotaru, najbolja obrana neka im budu uspjesi njihovog rada u školi i izvan nje. Sjetiti ću samo g. dopisnika „P. P.", da imade i medju našim učiteljstvom i kao u svakom staležu i dobroga i zla, pa kao što se n. pr. dobar katolik srdi na onoga, koji napada cijelokupni svećenički stalež radi zlodjela jednoga ili više svećenika, tako se nanaša i najveća nepravica našem učiteljstvu u ovom kotaru, kada se radi nekolicine njih napada na sve. Ponosom možemo ustvrditi, da je bilo i imade danas u našem sudbenom kotaru hrvatskih učitelja i učiteljica, kojima se možemo kao Hrvati i ponositi, koji su pokazali uspjehe svojeg rada i u školi i izvan nje, a da imade i kukolja, neću zanijekati. Ta gdje ga u životu ne ćemo susresti?

U ostalom ugledajmo se u Talijane. Za njih je svaka njihova škola uzorna, svaki učitelj „un maestro modello" pa bio on bilo kakvih nazora, poštuje ga se, uvažava ga se samo zato jer je t a l i j a n s k i u č i t e l j. Imade talijanskih učitelja baš u ovom našem kotaru, koji su se ogriješili teško u njihovom čudorednom ponašanju, ali im do danas nije njihovo javno mnijenje nikada ništa prigovorilo, niti je tko pokušao omalovažiti njihov sadašnji ugled.

Na sličnj način postupaju Talijani i po ostaloj Istri sa svojim učiteljstvom i školstvom. Svoje blatno rublje peru medjusobom, skrovito, ne iznašaju na javu svoje daboće, naprotiv pred svijetom znadu zaboraviti sve osobnosti i hvaliti čak ono što je možda i zlo, samo da spase ugled talijanstva. Pričao mi je jednom neki član jednog kotarskog školskog vijeća u Istri, kako talijanski članovi vijeća imaju na sjednicama samo pohvale za njihove škole i učitelje i to osobito za „Legine" škole, premda su uvjereni o protivnom. Tumačio mi je spomenuti gospodin, da to Talijani čine najviše s razloga, da prikažu pred vladom njihove škole i to baš „Legine" kako posve odgovarajuće pedagoškim zahtjevima e da im školske oblasti ne čine neprilika kod podiljeljivanja prava javnosti, kod preuzeća škola i t. d. Naučimo se od naših susjeda, kako moramo postupati sa jednokrvnom braćom!

U ovaj naš kotar bez dvojbe je došao koji od gospode učitelja pun oduševljenja za budući rad, ali tako su raztrovani naši društveni odnošaji, da i svetac dodje medju nas, naći će onog kome će se zamjeriti iz bilo koje inadi, te koji neće mirovati sve dok ga ne propne.

Medjusobna mržnja, osobna neprijateljstva, rastrovali su naše mjesne odnošaje, a osobito u ovom gradu tako, da smo dotivili one žalosne događaje po našu narodnu stvar to jest učitelj hrvatske škole ne pohadja zabave, koje jedna ili druga učiteljica priredjuje sa svojim učenicam, da ta učiteljica ne ide na predstavu u kojoj sudjeluje stanoviti učitelj; da jedan dio naše inteligencije ne polazi na zabave jednog hrvatskog društva, jer tobože predstavljaju nekoje osobe njima iz osobnih razloga nepoćudne, da drugi dio inteligencije ne prisustvuje zabavi prigodom narodnog blagdana, jer Hrvatska Čitaonica odbija jedno hrvatsko dramatsko putujuće društvo i t. d.

Da ove razmirice u našem gradu nadju svoj odjek u okolišnim selima, da individualitet A ili B nadje svoje slijedbenike i obožavatelje u ostalim mjestima nateg kotara nije i ne smije da nam bude na čudo.

Posljedica ove naše bezsmislene i lude medjusobne borbe jest ta, da je naša stvar u ovom gradu u ovo zadnjih par godina u velike nazadovala, i to osobito pogledom na mladji naraštaj. Nestalo nam je pučkog društa Zore, nestalo hrvatskih pučkih zabava, sva naša mladež gubi se i iznarodjuje po raznim talijanskim plesovima, zabavama i kinemotografima, predstavam u njihovom „Teatro Bonetti".

(Sliedi konac.)

Iz Malog Lošinja. (Svega po malo.) Zadnji sam Vam put javio kako je onaj učenik nautičke škole pucao. Svi smo očekivali, da će prestati to nemilo baratanje s oružjem, ali se prevarismo. Nekoliko dana iza toga začulo se opet pucanje iz iz kuće c. k. činovnika Chersich na Bričini, gdje stanuje nekoliko „uzornih djaka". Ne treba ni spominjati kakvi je sve strah spopao susjede! Dakako neznamo, da li su što poduzeli pozvani faktori. Bilježimo ovo samo da pokažemo na lijepi odgoj i kulturu lošinjskih janjičara.

Prošlog četvrtka (13. o. mj.) na večer oko 7 sati zavladala je panika na našoj obali. Južina puhala već nekoliko dana, no te večeri baš junački. Oko 7 sati pokrilo se nebo tmurnim oblacima, iz kojih se izlio silni pljusak. More, koje uslijed klime bilo i onako već dosta visoko, sada se na jednom podiglo i poplavilo za pol skoro metra cijelu obalu i trg. Kako se to dogodilo u jedan čas, nastala je strka na sve strane. Trgovci su imali pune ruke posla dizanjem i spravljanjem robe, ali uza sve to nijesu dospjeli, jer ih more preteklo. Svi su dućani na obali i trgu pretrpjeli, koji veću, koji manju štetu; a bez straha nije prošao nijedan. Za malo časaka, podiglo se more po drugi put, no u mnogo manjoj mjeri. Ovakove „skrci" čini nam more više puta, no ovakva se već odavno ne sjećamo.

U Hrvatskoj Čitaonici počelo se sa večernjim predavanjima, koja se radi lakšeg razumijevanja popraćuju skioptičnim slikama. U dvije nedjeljne večeri držalo se historično-kritičko predavanje o Lurdu sa 160 slika. Zadnje pako nedjelje, držalo se krasno predavanje o našoj priestolnici Zagreb sa 80 slika. S pohvalom moramo reći, da se puk zanima za ova predavanja i prisustvuje u lijepom broju. Doskora će jedan liječnik, držati predavanje „o kužnim bolestima i o tuberkulozi", koje će za naše prilike biti vrlo važno. Iza ovog slijedili će drugo vrlo zanimivo.

Dne 10. t. mj. na večer došla je iz Suska vijest, da imade tamo ranjenih ljudi, pa nek odmah putuje sudbena komisija. Radi oluje nije bilo moguće dolje dva dana. U stvari je ovo: Majka i kći, koje same stanuju u kući, bile su u postelji napadnute i izranjene. Stanje starice je pogibeljno, dok je kći izvan pogibelji. Uslijed pripovijedanja napadnutih, uhvaćeni su jedan otac i sin, ali oni su još uvijek negativni.

Voloski kotar

Nesretna igranka u Opatiji. Od tamo pišu nam 15. o. mj. Pojmimo, g. uredniče, što nećete, da dirate u sršenovo gnijezdo, poznato pod imenom mađjarsko-židovske igraone u Opatiji, ali nebismo htjeli, da pade i na narodno glasilo ona poznata latinska: tko šuti, taj odobrava pa evo nas, da kažemo i o tom par rieči. Nevjerujemo bo, da odobravate ni Vi ni ijedan istarski Hrvat — il ćete li — istarski Slaven, tako dvojbeno poduzeće, kao što su zloglasne igraone u obće, poduzeće, koje se protivi postojećim zakonima, i do kojeg se može samo stranputicama i krivuljama.

Sjećati ćete se možda kako Vas je bilo napao netko u porečkom „koritaru" radi toga, što je netko iz Piranštine odsudio u Vašem listu ustrojenje ovakve igraone u lječilištu u Portorose. Dopisnik il suradnik rečenog lista doviknuo Vam je tada: liečnič! liči najprije sebe! smjerajuć na igraonu u Opatiji i budimo pravedni, te priznajmo, da je imao pravo!

Nebismo ni mi dirali u ono tudjinsko poduzeće u našoj Opatiji, kad se nebi stim spajalo ugledne ličnosti ovog kotara. Piše se naime i razpravlja u javnosti o toj nesretnoj igraoni te se s njom dovadjaju u savez imena narodnih zastupnika, imena uglednih odvjetnika, poznatih doktora itd. itd., što se nebi imalo bezkažnjeno absolutno dogadjati. Ako imade kakve krivnje bilo radi kakvog nečistog posla, onda neka se okrivljeni i u javnosti opere, jer nije liepo ni pošteno, ako se čestitomu narodnomu čovjeku i najmanju mrljicu na licu pokazati smije. Čisto čelo i čisti prsti. Za židovsko-madjarsko poduzeće neka odgovaraju tudjinci i carska vlada, koja to trpi ili kod toga svojom privolom sudjeluje, ali naš čovjek, koji se još ponosi čistim obrazom, nesmije da sudjeluje kod prijavog posla.

Nadali smo se već, da će ostati vrata te igraone za uvijek zatvorena, te da neće više biti ni sramote ni žrtava, ali čini se da smo se prevarili. Govori se naime, da će se opet igrati i to pod drugim prikrivenim imenom, ali da će se isti posao tjerati pod novom firmom. Vidjeti ćemo a medjutim zahtjevamo, da se peru oni, na koje se javno baca svakojako smeće.

Hrvatska šegrtska škola u Opatiji. Doznajemo vrlo radosnu vijest, da se je početkom ovoga mjeseca otvorila u Opatiji: „Škola usavršavanja za šegrte" ili kraće „šegrtska škola" za sve vrsti naučnika. Škola je smještena u prostorijama tamošnje obć. male realne gimnazije, a podučaju gg. gimn. profesori Crvarić, Ivančić, Janovski i Ralić. Ova škola je javna te stoji pod državnim nadzorom, a dužan ju je polaziti svaki naučnik, koji stanuje u području obć. Volosko-Opatija i podobć. Vasanska (obć. Veprinac).

Najveća zasluga za ustanovljenje ove škole ide Nar. Zajednicu za Istru u Volo̊skom-Opatiji.

Pokojni Kratić — prorok! Obzirom na našu viest, priobćenu u zadnjem broju u uspšenju glasovitog narodnog odpadnika, obć. tajnika u Lovranu i stupa tamošnjega modernog talijanstva, Marijana Marchi-a, pripoviedao nam je ovih dana prijatelj slijedeću zanimivu crticu:

Pokojni Kratić, utemeljitelj i urednik zloglasne „Prave Naše Sloge" i predsjednik još zloglasnije „mačje" stranke, koji je izdao sve što je poštenom čovjeku milo i sveto za pusti novac, da je pisao iz ludnice svom prijatelju i pobratimu Marijanu Marchiu u času kad bijaše pri sviesti ovako: „Zaklinjem Te našim prijateljstvom da kreneš sa stranputice, na kojoj sam i ja bio, okani se ćorava posla i postani opet čovjek, jer ćeš inače svoj život svršiti u tamnici, kao što ga ja svršavam po božjoj pravdi u ludnici."

Ne znamo u koliko je ova viest istinita, ali vjerodostojna mogla bi biti u toliko, što je poznato, da se je pokojnik pred svojim najtjesnijim znancima pod zadnje doba svog života priznavao krivcem. Još za svoga života vidio je, da su mu nesamo moralno, nego i materijalno propali svi — osim jednoga — generali, medju koje je ubrajao i svoga desnoga prijatelja Marijana Marchi-a.

Sudbina ove dvojice dalmatinskih izdajica je u mnogočem slična. Za vrieme nauka i u prvo doba muževnosti obojica bijahu tako odlučni i odrješiti Hrvati, da je Kratić zbog toga morao bježati iz Rieke a Marchi mnogu gorku progutao zbog talijanskog progonstva. Pa eto u zreloj muževnosti obojicu u službi onih, koji su ih proganjali a proti vlastitom narodu, za koj su prije radili i stradali.

Mi zaista Marchi-u sudbine, koju mu proriče po navedenom psmu drug i prijatelj u zlu — Kratić ne želimo, nu dobro se ne može nadati ni na ovom ni na onom svijetu, ako se ne spokori, jer — prošteno je svima, svima, samo nije izdajici!

Pazinski kotar

Za Družbu. Prigodom vjenčanja gdjice. Marije Paliska sa g. Jakovom Skopac u Ripendi, sakupilo se za Družbu K 64·08 Živili mladenci i rodoljubni satovi!

Franina i Jurina

Fr. Si čul Jurino ča se govori po Lovrane?

Jur. No?

Fr. Da se neken ter neken poprdilon brageše tresu, znć da su i oni imeli s Markotom posla.

Jur. Drugi ti, oni te ga zatajit kako je i Petar Isusa.

Fr. Ma ter su skupa vanjski svet varali i slopili.

Jur. To ši to, ma to da j'drugi posal; Tako da delaju i drugi Talijani po Istroj, to da je va njihoven programe.

Fr. Su l'pak bričnega Marijana kumpanjali va Trst?

Jur. Tr ti den, da nemoru ni vanka od srama.

Fr. Smradi!

Razne primorske viesti

Uspjeh izbora prošle nedjelje. U iz borima zem. zastupnika za X. gradski izborni srez dobili su: službeni kandidat tal. liberalne stranke dr. Sbisà 184 glasa, kandidat na svoju ruku odvjetnik dr. Dalla Zonca, Talijan radikalac (ili bolje: „Mädchen für alles") 65 glasova, a naš kandidat g. A. Bertoša 86 glasova. Izabran je Sbisà.

Hrvatska kandidatura bila je postavljena samo za afirmaciju. Najbolje se je istaknuo Buzet, gdje su svi, na koje se računalo glasovali za našeg kandidata. Najslabije se ponio Pazin, gdje je moglo biti još barem 12 glasova za hrvatsku afirmaciju. U Vodnjanu nismo očekivali više.

† **Stjepan Žiža.** O pokojnom piše nam prijatelj. Iz posliednjeg broja „N. Sl." i to iz „Zahvalnice" doznao sam, da je preminuo u Lindaru g. Stjepan Žiža, umirovljeni učitelj i čestit rodoljub, koji je sudjelovao doduše skromno, ali iskreno u narodnom pokretu već u samom početku. Baš radi toga zaboljelo me je, što smo morali doznati njegovu smrt iz osmrtnice ili zahvalnice, izdane poslije njegove smrti od njegove svojte. Ta on je valjda ipak zaslužio bar toliko svojim radom oko narodne prosvjete i svojim zanimenjem za narodnu stvar, da bi se ga bio imao m par redaka u ovom listu sjetiti bar koji od njegovih po svanju drugova. Pokojnik nije slutio računao, da će ga se poslije smrti slaviti i častiti, nu toliko je imao pravo očekivali, da će se bar njegovo ime poslije smrti u narodnu knjigu ubilježiti.

Mladji naši rodoljubi, osobito gg. učitelji, morali bi znati, da je pokojnik oran ledinu već prije 32 do 33 godine u Rovinjskom Selu, gdje ne bijaše tada osobito ugodan boravak i gdje ga je pisac bito ugodan boravak i gdje ga je pisac bito ugodan boravak i gdje ga je pisac b

Poziv.

Ovime pozivljem javno sve one, koji imaju što dobiti od mjenice, zadužnice ili kako drugčije gdje sam ja obvezan kao jamac za budi koji iznos, da se u roku od mjesec dana od danas jave ustmeno ili pismeno podpisanomu, jer poslije tog roka prestajem biti jamac na svim obvezama i za budikoju svotu.

Smoljani (p. Svetvinčenat) 13. nov. 1913.

Martin Perković Raponja.

Gostiona

vrlo lijepa, sa prostranim vrtom na liepom i prometnom položaju u sredini grada u Puli, iznamljuje se uz povoljne uvjete. Ponude na uredništvo lista.

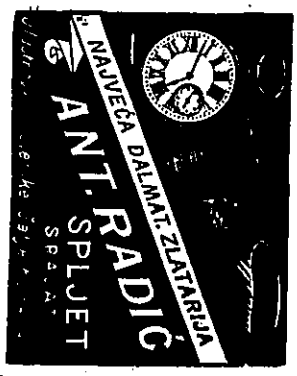

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

8 dana na pokus

šaljem svakomu na 8 dana. Promjena ili novac natrag, pouzećem:

Amer. sat nikel K	2·80
Rosk. patent-sat »	3·—
Amer. sat goldin »	3·50
Rosk. za šiljem »	4·—
Rosk. dvost. pok. »	4·50
Plosnati sat . . »	5·—
Dvost. pok. pov. »	6·—
14 kar. zlat. sat »	18·—
Orig. Omega sat »	20·—
Budilica, niklov. 20 cm. vis. . »	2·—
Marka Junghans »	3·—
Radium svj. kaz. »	4·—
» 2 zvonca »	5·—
» 4 » »	6·—
» glazba . »	8·—
Ura nihal. 75 cm »	8·—
» sa zvon. »	10·—

Ura nih. sa gv. i gl. K 14. Okrug. ura bud. » 6·— 3. god. pism. jamstvo. Odprema pouzećem.

Max Böhnel

Wien, IV. Margarethenstr. 27/429.

Originalni tvornički cienici badava.

- Jeftino česko -

PERJE

– – – za krevete – – –

5 kg. nove čihzno K 9·60, bolje K 12·— biele pahuljice čihane „ 18·— „ „ 24·— kao sniег biele pahuljice čihane „ 30·— „ „ 36·—

Razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troškova.

BENEDIKT SACHSEL, Lobeз. br. 259 pošta PILSEN, Češka.

Austro-hrv. parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovidbeni red počam od 1. listopada do 31. prosinca t. g.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Glavotok-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka svake srijede i subote tamo, petak i utorak natrag.

Rieka - Opatija - Lovran - Rab svaki petak tamo i natrag.

Rieka - Opatija - Beli - Krk-Punat-Baška-Rab-Lošinjvell-Lošinjmali (luka sv. Martin) Nerezine svake srijede tamo, četvrtak natrag.

Rieka - Cirkvonica - Baška - Rab - Lošinjvell-Čikat-Lošinjmali svaki ponedjeljak tamo, utorak natrag.

Vrbnik-Šilo-Cirkvenica svaki dan tamo i natrag, utorak produljenje do Rieke.

Plovidbeni redovi badava i franko.

Glavno odpravničtvo:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na gatu u vlastitom kiosku, telefon 272.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmana & Co. Tetschen a/Elbe jest jedini sapun koji čuva kožu od svakovrstnih pjega i uzdržaje lepu, mekanu i nježnu put, što se za dnevno dolazećim zahvalama može nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim trgovinama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova Lilienseifa „Manera“ kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospodje. Cena u tuljama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Na obročno isplaćivanje

Cijene bez utakmice!

Upravo prispjele za dojduću jesensku i zimsku sezonu:

Odijela za gospodu

najnovije vrsti, engleska i bečka moda.

Ogrtači za gospodje

ukusni i vrlo elegantni.

Tkanine za gospodje

zadnja novost u bogatom izboru.

Rubenina za gospodje

od najjednostavnije do najfinije.

Pokrivala za postelju i stol,

- Posteljina i stolno rublje -

u velikom izboru i u raznim cienama.

Sagovi za salon stol i pod

Zavjese

iz sukna, bartuna, platna, čipaka i tula.

Store, Bofains, Bris-Bise

kao što i sve dotične stvari.

Baruch Rausch

ulica S. Felicita br. 4.

Dobro! Jeftino! Pravo!

Više kuća

u Puli malih i velikih prodaju se odmah uz povoljne cijene. — Upiti neka se dostave na uredništvo lista.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 314.

Motor na plin 3 HP.

prodaje se odmah.

Upitati u tiskari Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4½%

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Najbolji češki izvori

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očihano 2 K; bolje 2·40 K; prva vrst polusvjetlo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, pahuljasto 5·10 K; 1 kg najfinije, kao snieg bielo, očihano 6·40 K, 8 K; 1 kg pahuljica, sivo 6 K, 7 K; biele fine 10 K; najfinije prsne pahuljice 12 K.

Kod naručbe od 5 kg franko.

Gotovi krevети

iz gustog crvenog, plavog, bielog ili šutog nankinga, 1 pokrivač, 180 cm dug, 120 cm širok, sa 2 jastuka, svaki 80 cm dug, 60 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; polu pahuljice 20 K, pahuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. Perine 200 cm duge, 140 cm široke 13, 14·70, 17·80, 21 K. Jastuci 90 cm dugi, 70 široki 4·50, 5·20, 5·70 K. Podperine od lepo prutane tkanine 180 cm duge, 110 cm široke 12·80 i 14·80 K. — Razašilje se pouzećem počam od 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novac. — Cienici badava i franko.

S. BENISCH, Dešenice, 762, Češka.

Bogati izbor

gotovih odiela, ogrtača, paletots za gospodu i djecu.

-- Novost --

Konfekcija za gospodje

englezki zajamčeni nepromočivi ogrtači.

Krojačnica I. reda

Ignazio Steiner

GORICA PULA, TRST

Piazza Foro

Govor zastupnika prof. V. Spinčića

prigodom razprave ob ukinuću autonomije u kraljevini Českoj.

(Hrvatski.) Visoka kućo! Za predmet razprave, koja se vodi evo već treći dan, dosta je veliko zanimanje. Nego onoga, što se je dogodilo u Českoj a što je dalo povoda raspravi, ima u jednom ili drugom obliku i drugud po monarhiji. Nije dakle osamljeno, pa je s toga i simptomatično. Ja ću na to doći u toku svoga njemačkoga govora. A reći ću bar koju i gospodinu predgovorniku dr. Pittacco.

*

(Prosljedjuje njemački.) Visoka kućo! U raspravi ob odgovoru njegove preuzvišenosti gospodina ministra predsjednika raspravlja se o veoma zanimivom al ujedno i ponekle škakljivom predmetu.

Carskim patentom od 26. jula t. g. bilo je imenovano zemaljsko upravno povjerenstvo za **kraljevinu Česku.**

Tim je prestao djelovati ne samo zemaljski sabor nego i zemaljski odbor Češke te je prenešena njihova vlast na imenovano povjerenstvo; tim se je prekršio ustav; tim se je ukinulo autonomiju jedne najznamenitijih kraljevina monarhije i uveo u njoj stanovit absolutizam (Povik: ne stanovit, nego istinit!), dakle istinit.

Jako je značajno, da radi te odredbe c. kr. vlade nisu je pozvali na odgovornost nasljednici onih, koji su naš ustav napravili, nego nasljednici onih, proti kojim bijaše taj ustav, u obliku kakav je, napravljen. Češke stranke, i to sve, podnesle su interpelacije proti imenovanju onoga povjerenstva, jer se je tim prekršio ustav, povriedilo autonomiju Češke.

Ja sam sa svoje strane imao uvjek svoje mnienje, temeljeće se na iskustvu, o autonomiji, bilo občina, bilo zemalja, bilo drugih korporacija u monarhiji Habsburga. Ako dotična korporacija, občina, zemlja učini ono što hoće vlade ili proti čemu neće one da štogod poduzimaju, tad vriedi autonomija; one se ćak i same pozivaju na autonomiju, ako ima pritužbe radi povriede prava i zakona sa strane autonomnih oblasti od onih proti kojima se jih povriedilo. Ako pak odnosna korporacija neće ili ne može da učini ono što vlada zahtjeva i treba, tad njoj nije stalo do autonomije, i provadja ono što hoće. Sjetimo se samo na postupak austrijske vlade kod ustanovljenja njemačkih škola u Pragu i Ljubljani i neustanovljenja českih škola u Beču i slovenskih u Trstu (Posve pravo!). Postupak vlade u prva dva slučaja posve je različan od postupka u dva posliednja slučaja.

U slučaju imenovanja zemaljskoga upravnoga povjerenstva u Českoj kaže c. k. vlada, da se može njezin postupak označiti „državno nuždno pravo“, „iznimna odredba“, „stanje ex-lex“, „carsko naredbeno pravo“, „zakonodavstvo u nuždi“, al da je činjenica, da je stanje u Českoj bila bieda, kojoj se je moralo priskočiti bez obzira na ustavne propise. „Borba narodnih stranaka u kraljevini Českoj“, kaže vlada dalje, je djelotvornost zemaljske uprave već od njekoliko godina uništila; zemaljske financije bile su izcrpljene; vodjenje najznamenitijih humanitarnih i kulturnih zadataka autonomne uprave je u pogibelj postavljeno, zakonite obveze morale su ostajati neizpunjene; gospodarski glas kraljevine Češke — a time i naše države u obće — bio je na kocki.

To se je dogodilo — govori još uvjek visoka vlada — jedino u skupnom interesu svih stanovnika kraljevine Češke, a da se nije htjelo ni jedne nit političke nit narodn stranke ni najmanje pogodovati nit kojoj škoditi.

C. kr. vlada ističe dakle, da se normalnim putem, na temelju ustanova zakona ne može pospješivati skupnih interesa stanovnika kraljevine Češke, da se to može učiniti privremeno samo iznimnim odredbama, te da zato ne dostaju obstojeći zakoni, obstojeći ustav, obstojeće drž. uredjenje.

*

Slično stanje pripravlja se, kako se čini i u **kraljevstvu Galiciji** sa Lodomerijom. I tamo traje borba izmed dviju narodnih stranaka, i — što me osobito boli — izmed dvaju slavenskih naroda; ni tamo ne radi već dulje vremena sabor; ni tamo nemogu se normalnim putem obaviti razni zadatci, te se je u zadnje doba govorilo o imenovanju zemaljskog upravnog povjereničtva ili zemaljskog upravnog povjerenika. Absolutizam tamo još ne vlada; ali mogao bi biti po analogiji umovanja c. k. vlade svaki čas uveden.

Tako je u dviem najvećim sjevernim sastavnim dielovima monarhije, u jedrima njekdanjih neodvisnih slavnih kraljestvi.

*

U **samoj Ugarskoj** još je gore. Tamo vlada njeki osobiti absolutizam, oligarhija nastala dokazanom korupcijom, kojoj nije sveto ni jedno pravo nit ijedan zakon da dalje vodi magjarski imperijalizam; imperijalizam, koji s jedne strane izsisava i na seljenje tjera nemagjarske narodnosti pa i većinu magjarskoga, s druge strane u svoje svrhe takodjer ovostranu polovicu zlorabi.

*

Najgore pako je u južnim, Hrvatima napučenim zemljama. (Posve pravo!) O **Koruškoj** neću da govorim, o tamošnjim odnošajima govorio je drug Grafenauer. Tamo vlada absolutizam Njemaca, i svaka i najzadnja država svieta morala bi se sramiti onoga što se tamo proti jednomu narodu, proti Slovencima, dogadja. Samo mimogred opažam, da c. kr. vlada ne maknu ni prstom proti tlačiteljima u zaštitu tlačenih, i kad bi se jih pitalo, zašto ne, one bi odgovorile, da to nedozvoljava autonomija zemlje.

*

U **zemljama naseljenim Hrvatima, i njihovom braćom Srbima**, nejma medje zasjedanja sabora, u svim tim zemljama vlada se absolutistički.

U **Hrvatskoj i Slavoniji**, toj majci cijelokupnoga kraljestva hrvatskoga, nejma već mnogo godina redovitih saborskih zasjedanja; i skoro su dvie godine, što se je na čelo tih dviju krunovina postavilo komesara, kojega volja je zamienila mnoge zakone.

Njegova preuzvišenost gospodin ministar predsjednik Dr. grof. Stürgkh rekao je, odgovarajuć na interpelacije gospodina Dra Šusteršića i drugova, dalje gospode zastupnika Němca, Tusara, Dr. Šmerala, Habermana, Austa i drugova, kao i gospode zastupnika Dra Adlera, Pernerstorfera, Seitza i drugova, glede obustave ustava u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji, da hrvatski odnošaji, tamo uvedeni absolutizam, „pobudjuju živo saučešće preko medja te kraljevine, imenito takodjer kod suplemenika stanujućih na ovom državnom području“, da on, pošto Hrvatska i Slavonija spada u drugu polovicu monarhije, neće da udje u pojedinosti podnešenih pritužbi, ali da mora ovdje „nabaciti pitanje, koliko bi mogle posliedice i sveukupni utisak već započetoga i duboko sižućega iznimnoga stanja u Hrvatskoj i Slavoniji pričiniti se takovima, da budu štetne preko onostranoga područja interesima monarhije u unutarnjosti i na vanka“.

„Namiće se“, reko je gospodin ministar predsjednik dalje, „ovdje uvaženje nebi li se dulje trajanje obezkriepljenja onih ustavnih uredbi u jednom znamenitom djelu monarhije moglo pričiniti zgodnim dirnuti u sigurnost zajedničkih i onih zadataka o kojim se ima zajednički razpravljati.

Nadalje ima se uvažiti, u koliko bi duljim trajanjem izvanrednih odnošaja u Hrvatskoj i Slavoniji mogao biti uplivisan onaj politički proces naturalizovanja, koji se zbiva u posljedku provedenoga utjelovljenja Bosne i Hercegovine monarhiji, i kojega očuvati od zaprieka znači životni probitak Austro-Ugarske.

Konačno nebi se smjelo,“ reko je gospodin ministar predsjednik, „tom zgodom pustiti posve izvan uvaženja obzir na položaj morarhije na vanka obzirom na bliže njoj probitke.

Sa označenih gledišta nebi se prema razvoju odnošaja ni c. kr. vlada mogla oteti dužnosti, da ulovi moment, u kojem bi ju utvrdjenje takovih probitcima monarhije protivnih upliva prisililo, da se zauzme za zaštitu tih interesa.

Već danas smie se pako“ — to bijaše dne 18. aprila 1912. — „s istih gledišta izraziti nadu, da će čimbenicima odgovornim za upravu Hrvatske i Slavonije uspjeti, naći sredstva i puteve, kako da Hrvatska i Slavonija dodju čim prije do uživanja podpune ustavnosti“.

Tako je govorila njegova preuzvišenost austrijski gospodin ministar predsjednik u javnoj sjednici zastupničke kuće carevinskog vieća dne 18. aprila 1912., i kuća mu je živo odobravala i pljeskala. Sada imademo 14. novembra 1913. Od onda prošla je godina i pô, a Hrvatska i Slavonija imadu još uvjek komesara, ustav je još uvjek obustavljen, i sve ono što je njegova preuzvišenost gospodin ministar predsjednik označio kao moguću posljedicu trajanja iznimnoga stanja u Hrvatskoj i Slavoniji, zbilo se je u nutranjosti i izvan monarhije. Nada njegove preuzvišenosti gospodina ministra predsjednika, izrečena na svrsi odgovora na interpelaciju, da će stanovnici Hrvatske i Slavonije skoro uživati podpunu ustavnost još se uvjek nije ispunila — znak takodjer, kako je slab koli naš parlamenat toli naša vlada, i svi koji s njom drže, naproti magjarskim oligarhijama i njihovim pomoćnicima.

Dogodila se je doista promjena u osobi komesara; i taj raspravlja već više mjeseci, sam ili pomoću magjarskoga ministra predsjednika, sa svim hrvatskim strankama, izuzam pravu stranku prava, o razpletaju hrvatske krize. Tim razpravama zateže se pako toliko i vode se takovim načinom, da se jih ne može drugačije označit nego igrom sa najvišim krugovima monarhije i sa hrvatskim strankama, koje su se u te razprave spustile.

Sve što se ima učiniti u svrhu rješenja hrvatske krize, može se obaviti u par dana, a to je: ukinutje protizakonitoga zakona o željezničkoj pragmatici, objavljenje njekojih već davno sankcioniranih zakona, kao obće vršenje zakona sa strane ugarsko-hrvatske vlade u Budimpešti i njezinih organa u Hrvatskoj i Slavoniji; i najpače ukinutje komesarijata i razpis slobodnih izbora. Tad neka napried odlučuje volja zakonitog zastupstva Hrvatske i Slavonije u društvu sa za to pozvanim čimbenicima.

Kako su se stvari razvijale u Hrvatskoj i Slavoniji i kako se još uvjek razvijaju, škodilo je znatno interesima monarkije na vanka i u nutarnjosti, osobito u Hrvatskim zemljama Bosni i Hercegovini, Dalmaciji i Istri, u kojima svim nije mnogo bolje nego li je u njihovoj matici zemlji.

*

Bosna i Hercegovina došla je do tako zvanog ustava tek poslie 30 godina iza njezine okupacije sa strane monarkije, i to pod pritiskom dogodjaja u Carigradu, gdje se je tada bilo proglasilo ustav. Ali kakav je taj ustav, taj bosansko-hercegovački?! Od koliko vlada i korporacija je odvisna volja tamošnjega narodnoga zastupstva, pod kolike kuratele je ovo posljednje postavljeno?! Koliko sve je zasjedao tamošnji sabor u ovo četiri do pet godine njegovoga obstanka?! Uzeto sve skupa i u Bosni i Hercegovini vlada se absolutistički.

*

U **Dalmaciji** ne zasjeda sabor već dugo; i tamo vlada se absolutistički, pače gore, uvelo se policajnu vladavinu, da njoj treba para tražiti, kako je to jučer drug Biankini izložio. U oči njekih pojava, koje se nastale jedino radi neprijateljskog postupka sa strane vlada proti hrvatskom narodu, živio on u kojem mu drago djelu hrvatske domovine, imenito u

matici zemlji, poduzelo se je sve moguće policajne mjere i ište se svaki dan nove; hoće se čak — baš smješno gospodo — učenike srednjih škola monturirati. Neće se da se ide na izvor nezadovoljnosti, na nepravice, koje se počinja hrvatskom narodu od dana na dan već godine i godine i desetletja; neće se, da se krene na pravi put i da se oslobodi pučanstvo sveukupnoga kraljevstva hrvatskoga od štitničtva i jarma drugih naroda. Nek budu gospoda od vlade stalna, da se zadovoljstvo pučanstva neda odkupiti nit milionima, o kojima se često glede Dalmacije govori, a koji se u istinu toliko nešalju; to se može dogoditi jedino udovoljenjem opravdanih želja cielokupnoga naroda hrvatskoga. (Odobravanje.)

•

Zemaljski sabor **Istre** — a o tom kao i o tamošnjem zemaljskom odboru hoću koju više reći — ne radi već više godina, i to s razloga, jer pozitivne zakone, takodjer temeljne državne zakone, kao i na njima temeljeće se previšnje odluke, gaze oni, koji se u njem prikazuju kao većina. Za Hrvate i Slovence Istre — veliku većinu pučanstva pokrajine — neobstoji ravnopravnost, ustanovljena § 19. D. T. Z. od 21. decembra 1867. D. L. br. 142., posebice priznata od Njegova Veličanstva cesara i kralja previšnjim odlukama 14. septembra 1895. i 17. febrara 1898., i kao pravovaljano potvrdjena odlukama carevinskog sudišta u Beču k br. 5., 6. i 111. iz godine 1888. Nit u saboru nit u zemaljskom odboru nepoštuje se hrvatskoga ili slovenskoga jezika.

Isto tako kako se gaze jezikovni zakoni, gaze se i drugi sa strane vladajuće talijansko-liberalne stranke; tako naročito novostvoreni § 23. zemaljskoga reda iz godine 1908., po kojem bi se moralo brinuti jednako mjerno za gospodarske i kulturne potrebe hrvatskog i slovenskog pučanstva, a nečini se, već se upravo razsipno uporabljuje zemaljska sredstva za Talijane i talijanske svrhe.

§ 23. zemaljskog reda za Istru je nov paragraf, te je bio stvoren u znamenju mira izmed obiju narodnosti i pod patronatstvom c. k. vlade. Kod toga je osobito radio moj drug i prijatelj dr. Laginja, koj je tada, kako se čini, zaboravio na zaplotnost naših narodnih protivnika. I taj novo stvoreni paragraf vriedja većina zemaljskog odbora skoro svaki dan.

U tom paragrafu se kaže (čita):

„Sabor raspravlja i zaključuje o tom kako da smogne sredstva potrebita za ispunjavanje njegove djelotvornosti za zemaljske svrhe, za imetak, za zaklade i zavode zemlje, u koliko ne dostaju dohodci obstojećeg temeljnoga imetka. U tom obziru mora valjati načelo, da se pobrine u mjeri odgovarajućoj stvarnim obstojećim odnošajima za gospodarske i kulturne potrebe koli talijanskoga toli slavenskoga pučanstva pokrajine, naročito i brigom za ustanovljenje još manjkajućih zavoda i uredbi. Sabor je ovlašten nametnuti i držati namete na izravne poreze do 10%. Za više namete izravnim porezima i druge zemaljske pristojbe treba cesarsko odobrenje.“

Ne drži se, kako rekoh ni toga paragrafa; sve se čini u prilog Talijana, za njihove gospodarske i kulturne svrhe, i skoro ništa u prilog gospodarskih i kulturnih probitaka Hrvata i Slovenaca.

To se dogadja doista ne usljed postupka zemaljskog sabora nego zemaljskog odbora.

Pošto se je najme nepoštovanjem ravnopravnosti i razsipnim u prilog talijansko-liberalne stranke postavljenim predlozima sabor razpršilo, obavlja poslove tlačenja Hrvata i Slovenaca u pokrajini većina zemaljskog odbora, pri čemu na predlog c. kr. vlade od Njegovoga Veličanstva imenovani zemaljski kapetan na svaku bilo još jasniju nezakonitost i protuzakonitost privoljuje, nju izrično ili mučke priznaje, i Njegovomu Veličanstvu na odluku nepodastire, u obće sa većinom proti manjini bezuvjetno ide.

Slično kako § 23., povriedjuje, kad treba većina zemaljskoga odbora takodjer § 42. istarskoga zemaljskoga reda. Po tom paragrafu zahtjeva se za moći pravovaljano odlučivati o taksativno navedenim predmetima prisutnost najmanje jednoga slavenskoga člana zemaljskoga odbora; ipak čine se odluke u rečenim predmetima i u neprisutnosti jednoga takovoga člana, a zemaljski kapetan ne poduzima odnosno propisanih koračaja proti tomu.

Referati u zemaljskom odboru tako su podieljeni, da najznamenitije imadu trojica članova talijansko-liberalne, a ostale malo vriedne dvojica hrvatsko-slovenske stranke. U sjednicama zemaljskoga odbora stvaraju se u 90 po sto slučajeva odluke, koje su u prilog Talijana, i jako često na štetu Hrvata i Slovenaca. (Čujte! Čujte!)

Od svih zemaljskih namještenika: kod zemaljskog odbora, kod zemaljskog vjeresijskog zavoda, kod zemaljskog poljodjelskoga zavoda, u zemaljskoj bolnici, na zemaljskoj realnoj gimnaziji, su svi osim jednog pomoćnog liečnika u bolnici — Talijani (Čujte! Čujte!), koji još k tomu u velikoj većini nepoznadu jezika velike većine pučanstva pokrajine.

I odaslanici zemaljskog odbora u razne korporacije, kao što su zemaljsko školsko vieće, kotarska školska vieća, kotarski cestovni odbori itd. — a u Istri ima čisto hrvatskih ili slovenskih kotara — su sami Talijani, izuzam jednoga odaslanika u zemaljskom školskom vieću.

Dok postoji za Talijane raskošno uredjeni poljodjelski zavod, poljodjelska škola, uzor-pivnica, nejmaju Hrvati i Slovenci, istiniti poljodjelci, nikakvih takvih zavoda. Zemaljsko kulturno vieće, kojega predsjednika imenuje Njegovo Veličanstvo na predlog c. kr. vlade, ne pripoznaje nit hrvatskog jezika, i neće da pristane na ustanovljenje narodno odieljenih kotarskih zadruga, gdje mu to u narodnom obziru ne prija. U obće i ta je inštitucija, inštitucija za potlačivanje.

Nit one iznose, koji bijahu predvidjeni u proračunu za 1908. za cesto- i vodogradnje u hrvatskim i slovenskim občinama — a proračun od godine 1908. vuče se uviek dalje — ne troši se u te svrhe, nego u posve druge.

Zemaljski dohodci troše se od godine 1908. u obće bez proračuna u prilog Talijanima i u svrhe potalijančenja pokrajine, a obračuni nepriskazuju se pravodobno niti članovima zemaljskoga odbora.

Većina zemaljskoga odbora povukla je na se, uzela za se vlast zemaljskog sabora, i misli da može i unapried, bez sabora a kao sabor, po miloj volji vladati.

Ona misli da to može činiti, jer je stalna, da zemaljski kapetan neće obustaviti njezinih protuzakonitih odluka, i jer zna da nit c. kr. vlada neće poduzeti nikakvih koračaja u zaštitu zakona. Samo jednom je posegla i za tada je pomoglo. Poslie toga pusti da zemaljski odbor u protuzakonitostima dalje koraca.

Ona, najme c. kr. vlada, pogoduje tim jednu a oštetuje drugu stranku; ona nepospješuje jednakomjerno probitke svih stanovnika pokrajine: ona stoji, hoćeš nećeš, u borbi obiju narodnih stranki, na strani jedne proti drugoj; ona se ne osvrće na biedu u kojoj se nalazi hrvatsko i slovensko pučanstvo pokrajine, i pusti nebunjeno da se zakoni gaze.

Sva čast autonomiji, al je absurdno nit pomisliti, da ima u pravnoj državi organa javne uprave, i to organa kojima stoji na čelu po Njegovom Veličanstvu imenovani zemaljski kapetan, koji smjedu postupati samovlastno, i koji netrebaju da se drže zakona. Takav postupak autonomnih zemaljskih oblasti, i c. kr. vlade naprama njima, prouzrokuje medju pučanstvom najveću ogorčenost i gubitak pouzdanja u pravo i zakon kao i u oblasti, i proizvadja podpunu anarhiju u upravi, te ruši, da govorim sa jednim dielom gospodske kuće, javnu pravnu sviest.

Usupor osobitoj ljubavi austro-ugarskih vlada napram talijanskom življu u Istri, i drugud; usupor okolnosti, da je Italija saveznica austro-ugarske monarhije, nebi se smjele vlade ove posliednje dati voditi i na dalje po uplivima iz Italije, odnosno i Njemačke — gle medju ostalima Crispi-jeve memoire —, nego bi morali bez obzira na ikoga činiti da Hrvati i Slovenci Istre uživaju prava, koja su njim zakonima zajamčena.

Obično kaže vlada: Tuže se Slaveni, tuže se Talijani, vlada dakle udara srednjim putem! To pak nije istina. Nek se ne sluša naprosto rieči, nego nek se ispituje činjenice. Neka se pregleda, kako se postupa i sa strane c. k. oblasti sa talijanskim a kako sa hrvatskim i slovenskim jezikom; nek se pogleda koliko škola i kakovih imadu Hrvati i Slovenci, a koliko i kakovih Talijani itd., itd. Ovdje bi se moglo gospodinu predgovorniku dru Pitacco mnogo toga uzvratiti. Ja ću samo dvoje opaziti. Ja nisam prijatelj absolutizma ni absolutističkih mjera; moram pak otvoreno reći, da se nesmie odsuditi nit namjestnika u Trstu nit ijednoga predstavnika c. kr. vlade n. pr. stoga, što je oživotvorio njeke jasne ustanove zakona. Vidi se u ostalom, radi čega se Talijani i njihovi prijatelji ovdje u Beču, pak u Rimu i Berlinu, razdražuju, kad viču proti odredbama, kakove su one radi inozemnih namještenika. Autonomija — to je moja druga opazka uprama gospodinu dru Pitacco — nesmie tako daleko ići, da se nebi smjelo postupati proti onima, koji su proste tatove skupnih občinskih dobara držali u službi, kako to bijaše na primjer u Puli slučaj. (Glasovi: Posve dobro!)

•

Ako u Istri, ako u Českoj, ako u drugim dielovima monarhije vladaju odnošaji, kako sam jih nataknuo, to su tomu krive različite vlade, koje se nisu držale zakona, naročito ne onih o ravnopravnosti naroda, to je tomu kriva nutarnja i vanjska politika vlada, i kriva je dualistična uredba monarhije. Te odnošaje ne može se nit nesmie odobravati; al oni su tu i pokazuju, da tako, kako bijaše do sad, nesmie ići dalje. Absolutizam ne može nit nesmie vladati. Ne ostaje drugo, nego da se traži druge puteve, puteve prava i zakona za sve; da se promjeni nutarnju i vanjsku politiku; da se postavi monarhiju na druge, povjestne i prirodne temelje. To bi se imalo dogoditi čim prije, jer bi inače moglo biti prekasno. (Živahno odobravanje i pljeskanje. Govorniku čestitaju.)

Broj 48. Pula, u četvrtak dne 27. novembra 1913. God. XLIV.

Oglasi, pripostana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce .. predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju; nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli toli izvan isto.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu

Stvarajmo Hrvate!

Kada ove redke nebi pisalo čedno pero suradnika „Naše Sloge" nego pozvanije pero narodnog vodstva naslov bi ovom članku morao drugačije glasiti, valjda: „Dnevna zapovjed".

Mislim naime, da bi vodstvo našega naroda moralo medju našim redovima uvesti takovu disciplinu i točno uočujuć interese i čast naroda izdavati propise tako obvezatne za svakoga da onaj, koji se o te propise i o tu disciplinu ogriesi bude javno žigosan i do potrebe izključen iz naših narodnih redova.

Na takav bi način doduše nastala mogućnost, da se broj naših pristaša časovito nešto umanji, ali bi se u isto doba stvorio rasadnik za veći narodni ponos i patriotizam te za zdravija i naciionalistička pokoljenja.

Nije dosta priznavati se pripadnikom jednoga naroda. Pravi član jednoga naroda mora da se fuzijonira sa cjelinom, da s njom čuti i osjeća i da cio njegov nastup, privatni i javni, ima pečat narodni. Kod nas žalibože toga nema, ili barem ne u željenoj mjeri.

Ne samo što mnogi i mnogi, tobože naši, svoju narodnost prama prilikama najrazličitije ispovjedaju razvodnjujuć ju sa kojekakvim provincijalizmima i regionalizmima nego takodjer njihov privatni i društveni nastup nije hrvatski.

Obitelji našeg boljeg društva u velikom su broju rasadnik tudjinštine. Opći se u njima u svim mogućim jezicima, samo ne u hrvatskom, odgaja se djecu u svakom mogućem duhu samo ne u hrvatskom i slavenskom, a što je najodurnije, nije rijedak slučaj, da Hrvati u mjestima gdje postoje hrvatske škole šalju svoju djecu u njemačke i talijanske, da ove nenarodan odgoj u obitelji nastave i priprave djecu da zaniječu rod i pleme od kojeg su potekli. Ali nije samo to.

Tužimo se, da se u državne ureda namještaju činovnici, koji ne poznadu našega jezika. Opravdana je naša tužba, jer su na sudu dobrim dijelom, a na upravnim oblastima osim riedkih iznimaka isključivo namješteni takovi činovnici. Ali se mi ne znamo nego tužiti na takovo stanje a nemamo snage, da priznamo, da smo mi sami glavni krivci takovoga stanja. Jer na koncu konca ti činovnici ipak uređuju, kolo državnih ureda se okreće a da nikad ne zapne. A uzrok je tomu naša popustljivost, jer kada bismo mi imali više narodnog ponosa i više vjere u snagu i prava našega jezika i kada bismo se mi isključivo služili tim jezikom u svim uredima, ne poznajuć transakcija u tom pogledu onda bi sadašnji odnošaji na svim uredima postali neodrživi, ovakovo bi stanje dovelo do absurdnosti i samo bi od sebe iščezlo.

Taj naš postupak skutni je simptom bolesti, koja muči cio naš narod, znak je mlohavosti našega karaktera. Strog je valjda to sud, ali je opravdan i ne vriedi samo za nas, koji živemo u ovom kutu Hrvatske. I za druge naše zemlje vrijedi valjda je tamo opravdaniji. Dok drugi jaki narodi ne zanječu nikad sami sebe, kamogod idu, već nastoje da ponosno iztaknu i utvrde svoju narodnost putem onog živog simbola, koji se jezikom nazivlje, mi ne činimo toga ni u vlastitoj svojoj obitelji, u vlastitom svom društvu, gdje vlada suverenitet naše volje, mi ne činimo toga u saobraćaju sa državnim uredima u našim zemljama, gdje nas pozitivni državni zakoni na to ovlašćuju. Mi se samo, kako rekoh, znamo tužiti na državne činioce, a zaboravljamo, da smo mi prvi pozvani i kako cjelina i kako pojedinci, da vojujemo za prava našega jezika. I naš postupak nije znak nikakve uljudnosti, jer, kaže Scipio Sighele, koroć sličan postupak svojih sunarodnjaka, da se kadkad osobne kreposti pretvaraju u podlosti kolektivne.

Za pojedinca je bez sumnje znak superiornosti, ako govori i strane jeziko, ali ako se čitava jedna pokrajina, ili čitav jedan kraj navadi da govori stranim jezikom, zaboravljajući svoj vlastiti, ne dava time znak superiornosti nego žalostni dokaz fatalne dekadence.

I obzirom na sve to, nije težko zaključiti, na kakav se je mislilo sadržaj „dnevne zapovjedi". Neka se već jednom počme sa radikalnim sredstvima i sa odgajanjem, jer zaludu, Hrvate moramo još stvarati.

Akademsko društvo „Istra" slavenskim rodoljubima.

Mnogo treba još truda i napora, dok podignemo našeg istarskog seljaka na onaj stupanj kulturne moći, na kojem se nalazi neprijatelj, koji ga danomice ugnjetava. Ideali se velikog biskupa Dobrile počeše postizavati, jer se istarski seljak budi iz dubokog sna, ali su ipak još mnogomu istarskom Hrvatu oči zatvorene u tmini neznanja i mračnjaštva najgore vrsti. To neznanje i to mračnjaštvo suzbija već krez pet godina mala šačica mladih ljudi, koji se kupe oko poznatog hrv.-slov. akadem. društva „Istra". To društvo djeluje svake godine ondje, gdje se osjeća najveća potreba, gdje su naša mjesta sa strane naših narodnih neprijatelja najugroženija. Polje, na kojem ovo godine radi, je južna Istra.

Rodoljubi! Bez novaca nema rata, a mi se u ovom dielu Istre moramo boriti ne zrnom ubojitim, već oruđjem znanja i prosvjete. Tuga nas obuzimlje gledajući, kako polazi naše dieše stranputice odgajajući se u leginim školama, gdje mu se mjesto sa strane naših narodnih neprijatelja najugroženija. Polje, na kojem ovo godine radi, je južna Istra.

Rodoljubi! Bez novaca nema rata, a mi se u ovom dielu Istre moramo boriti ne zrnom ubojitim, već oruđjem znanja i prosvjete. Tuga nas obuzimlje gledajući, kako polazi naše dieše stranputice odgajajući se u leginim školama, gdje mu se isključivo služili tim jezikom u svim uredima, ne poznajuć transakcija u tom pogledu onda bi sadašnji odnošaji na svim uredima postali neodrživi, ovakovo bi stanje dovelo do absurdnosti i samo bi od sebe iščezlo.

Taj naš postupak skutni je simptom bolesti, koja muči cio naš narod, znak je mlohavosti našega karaktera. Strog je valjda to sud, ali je opravdan i ne vriedi samo za nas, koji živemo u ovom kutu Hrvatske. I za druge naše zemlje vrijedi valjda je tamo opravdaniji. Dok drugi jaki narodi ne zanječu nikad sami sebe, kamogod idu, već nastoje da ponosno iztaknu i utvrde svoju narodnost putem onog živog simbola, koji se jezikom nazivlje, mi ne činimo toga ni u vlastitoj svojoj obitelji, u vlastitom svom društvu, gdje vlada suverenitet naše volje, mi ne činimo toga u saobraćaju sa državnim uredima u našim zemljama, gdje nas pozitivni državni zakoni na to ovlašćuju. Mi se samo, kako rekoh, znamo tužiti na državne činioce, a zaboravljamo, da smo mi prvi pozvani i kako cjelina i kako pojedinci, da vojujemo za prava našega jezika. I naš postupak nije znak nikakve uljudnosti, jer, kaže Scipio Sighele, koroć sličan postupak svojih sunarodnjaka, da se kadkad osobne kreposti pretvaraju u podlosti kolektivne.

Za pojedinca je bez sumnje znak superiornosti, ako govori i strane jeziko, ali ako se čitava jedna pokrajina, ili čitav jedan kraj navadi da govori stranim jezikom, zaboravljajući svoj vlastiti, ne dava time znak superiornosti nego žalostni dokaz fatalne dekadence.

I obzirom na sve to, nije težko zaključiti, na kakav se je mislilo sadržaj „dnevne zapovjedi". Neka se već jednom počme sa radikalnim sredstvima i sa odgajanjem, jer zaludu, Hrvate moramo još stvarati.

Akademsko društvo „Istra" slavenskim rodoljubima.

Mnogo treba još truda i napora, dok podignemo našeg istarskog seljaka na onaj stupanj kulturne moći, na kojem se nalazi neprijatelj, koji ga danomice ugnjetava. Ideali se velikog biskupa Dobrile počeše postizavati, jer se istarski seljak budi iz dubokog sna, ali su ipak još mnogomu istarskom Hrvatu oči zatvorene u tmini neznanja i mračnjaštva najgore vrsti. To neznanje i to mračnjaštvo suzbija već krez pet godina mala šačica mladih ljudi, koji se kupe oko poznatog hrv.-slov. akadem. društva „Istra". To društvo djeluje svake godine ondje, gdje se osjeća najveća potreba, gdje su naša mjesta sa strane naših narodnih neprijatelja najugroženija. Polje, na kojem ovo godine radi, je južna Istra.

Rodoljubi! Bez novaca nema rata, a mi se u ovom dielu Istre moramo boriti ne zrnom ubojitim, već oruđjem znanja i prosvjete. Tuga nas obuzimlje gledajući, kako polazi naše dieše stranputice odgajajući se u leginim školama, gdje mu se

Čela. Na poticaj njezinih članova sakupiše hrvatski mladići u Premanturi lijepi broj knjiga i tako udariše temelje knjižnici, koja sada pod kontrolom „Istre" veoma liepo napredujo. „Istraši" su u tom istom mjestu potakli i ideju o osnutku jedne podružnice Družbe. Ideju su članovi mjesne Čitaonice ostvarili tako, da imade danas Premantura Čitaonu, koja se u posljednje doba može zbilja takvim imenom nazivati, svoj izvježbani tamburaški zbor te gorespomenutu knjižnicu i podružnicu. Na poziv Medulinskog Sokola preuzeti će i urediti „Istra" njihovu skroz i skroz neuredjenu knjižnicu, te onu narodno-radničke organizacije u Puli. Da se može uspješno djelovati u svim južnoistarskim selima, osnovat će članovi „Istre" u Puli jeden njezin odsjek, koji će svake nedjelje držati u jednom selu kakovo pučko predavanje. Do sada su se držala dva takova predavanja, jedno u Premanturi a drugo u Banjolama.

Hrvati, Slaveni! Da nam taj rad bude okrunjen uspjehom, treba nam i vaše pomoći. Da upotpunimo knjižnice u Puli i Medulinu, treba nam knjiga, a da držimo predavanja, treba nam novaca. Svaki, komu je stalo do toga, da nestane iz naših sela kojekakvih talijanaških društava pod raznim imenima, neka posegne u svoju knjižnicu ili u svoj džep. Pitamo otvoreno, ne stidimo se, jer to zahtjeva zakopana svijest našega naroda, koji još uviek ne shvaća, da je on Hrvat i ništa drugo nego Hrvat. Pomognite nam, po sudite o našem radu! Novac i knjige neka se šalju na naslov: Mijo Ireša, stud. agr., Premantura (Pula).

Upravni odbor „Istre".

Otvorenje delegacije.

U utorak dne 18. o. mj. otvoreno je svečanim načinom ovogodišnje zasjedanje obiju delegacija. U 11 i pol sati primio je car i kralj Franjo Josip najprije ugarsko-hrvatsku delegaciju, a o podne austrijsku delegaciju.

Na odnosne nagovore predsjednika obiju delegacija odgovorio je vladar istim prijestolnim govorom. Predsjednik austrijske delegacije, poljački zastupnik dr. Leo, upravio je na vladara u ime delegacije govor, u kojem je iztaknuo vjernost prama Njegovom Veličanstva i prema vladajućoj kući. Zatim je govornik naglasio solidarnost svih naroda, koji žive pod žezlom Njegova Veličanstva, te je rekao, da svi narodi u njemu vide temelj slobodnog narodnog razvitka.

Jaka Austro-Ugarska jamstvo je evropskog mira, pa se to najbolje dokazalo u najbližoj prošlosti. Mudrosti i miroljubivosti Njegova Veličanstva imade se pripisati, da se je spriečilo grozno krvoproliće, koje je prietilo. Austro-Ugarska je kroz stoljeća već usko skopčana s jugoistočnim dielom Evrope, pa za to treba čeliti, da ona upliva na riešenje odnošaja na Balkanu, jer će se samo tako stvoriti podloga za stabilnost austrijskih zemalja.

Govornik je konačno upozorio na požrtvovnost pučanstva i na spremnost, kojom je ono pohitilo pod zastave, da izpuni svoju patriotsku dužnost. Zadnji dogodjaji dokazali su veliku važnost jake vojske, pa zato će se delegacije ozbiljno pozabaviti podnesenim obrambenim osnovama, ali će se pri tom morati uzeti obzir na financijalno stanje države i na gospodarske odnošaje pučanstva, koje je usljed zadnjih dogadjaja na Balkanu gospodarski dosta stetovalo.

Prestolni govor.

Na nagovor predsjednika izustio je vladar ovaj prestolni govor:

„Uzimam do znanja toplim i iskrenim zadovoljstvom izjave vaše odanosti, koje ste mi izvoljeli izraziti. Ratni zapleteji na Balkanu, koji su vašu pozornost prigodom zadnjeg zasjedanja delegacija zaokupili, nadjoše svršetkom drugog balkanskog rata svoj konac. Tečajem krize nastojala je moja vlada oko toga, da političke i ekonomske interese monarhije očuva od štete i da poradi na najzgodniji način oko konsolidovanja položaja na blizom Istoku. Gledom na veliko znamenovanje, koje imade Jadransko more, kao jedini izlazak naše pomorske trgovine po monarhiji, moja je vlada osobitu pozornost svratila na riešenje albanskog pitanja.

U podpunom sporazumu sa saveznim našim državama, mi smo osnutak jedne neodvisne albanske kneževine na poklisurskoj konferenciji u Londonu potaknuli, i pri tom dobili podporu i privolu velevlasti za naše nastojanje. Naši odnošaji prema svim vlastima trajno su prijateljski. U ozbiljno se je vrieme savez, koji nas veže na uhar naših naroda kroz desetke godina sa njemačkim carstvom i sa Italijom opet pokazao kao čvrsti branič evropejskoga mira. Posjet Njeg. Veličanstva njemačkog cara u Beču, koji me je vrlo obradovao, pruža mi ponovno svjedočanstvo o uskoj prijateljskoj vezi izmedju nas i njemačkog carstva. Redoviti polugodišnji proračun moje ratne uprave kreće se u normalnim granicama. Povišenjem ratne spreme posljednje zime prouzročeni su veliki izdatci.

Isti će vam se predložiti kao povišeni zahtjevi. Ja vam preporučam, da ih uzmete u obzir vašom prokušanom patriotskom i domoljubnom požrtvovnošću. Izpunjajući moja oboružana sila na najvjerniji način svoje dužnosti, ona je u sliedu ozbiljnih dogodjaja na Balkanu mukotrpnu zadaću, koja se je na nju stavila, izvršila pod teškim prilikama na naše podpuno zadovoljstvo. Upirući se u prokušanu spremu vojske, mornarice i obilju domobranstva, bilo je mojoj vladi omogućeno, da postigne one ciljeve, oko kojih je nastojala mirnim sredstvima. Uz ove ratne dogodjaje u susjednim zemljama, kulturni i gospodarski razvoj Bosne i Hercegovine nije bio pomućen. Zakonska osnova o izgradjivanju željeznica u bosansko hercegovačkom saboru, koju su obe zemlje svane da izmesu iz političkih i gospodarskih razloga, ove nuždne prometne veze, začinjavala je dokaz zrelog shvaćanja ovog na-

rodnog zastupstva za velike interese monarhije. Računajući na uvidjavnost i domoljubno nastojanje, koje vi podnjete izpunjavanju vaše zadaće, ja vas najsrdačnije pozdravljam.“

Izvještaj ministra izvanjskih posala.

U odboru za izvanjske poslove austrijske delegacije, podao je ministar izvanskih posala svoj izvještaj o djelovanju svog ministarstva od zadnjeg zasjedanja delegacija. Ponajprije govori o balkanskom ratu te je naglasio, da Austro-Ugarska imade svoj interes kod uredjenja balkanskoga položaja. Monarhija je bila zasićena time, što je stekla Bosnu i Hercegovinu, te je za to mogla prema pobjedničkim balkanskim državama zauzeti dobrohotno držanje. Monarhija nije mogla dopustiti poremetnju sila na Jadranu, te je za to tražila, da se stvori autonomna Albanija. — Izvještaj se dotiče djelovanja poklisarske reunije. Monarkija je poduzela vojne mjere, kao protumjere na vojne mjere Rusije, a te su mjere bile tim nuždnije, što su pobjedničke balkanske države pokazale agresivne težnje. Monarhija je dobila s lojalnim koncesijama provedenje bitnoga diela svoga programa, čekajući mir. Prema Srbiji uredila je monarhija svoje držanje napram iskustvu iz aneksione krize. Monarhija je podupirala Rumunjske zahtjeve. Na Balkanu leže još neriešena pitanja, jer narodnostna pitanja još nisu uredjena. Srbija je pokazala postupak, koji ugrožava obstanak Albanije, te koji je dirnuo u ugled monarhije. Zato je monarhija poduzela protumjere. Srbija je propustila u razboritoj proračunanosti. Razvitak Albanije nalazi se uzprkos poteškoća na najboljem putu. Turska je pokazala time, što je opet zauzela Traciju, velik vitalitet. Za Tursku je vrlo dobro, što je odpala od nje nemirna Macedonija. Grof Berchtold reasumira, da je kriza bila historijska nuždа. Odnošaji medju velevlastima dokazuju neočekivanu čvrstoću. Naglašava, da nema medju velevlastima pravih interesnih sukoba, te ističe čvrstoću trojnog saveza, koja se je sjajno pokazala. Poboljšanje njemačko-engleskih odnošaja od koristi je za monarhiju. Odnošaj s Rusijom za vrieme krize bio je korektan i prijateljski. Razvoj Balkanskih dogodjaja odstranio je povod za nesporazumak i pokazao suglasnost u shvaćanju i u interesima. Od Francezke ne diele monarhiju interesne protimbe. Nekoji neprijateljski novinski glasovi ne dadu se razjasniti, te ne odrazuju dispozicija mjerodavnih faktora. Razvitak Rumunjske pratili smo u prošlosti i pratit ćemo u budućnosti s najvećim simpatijama. S balkanskim državama morat će se sklopiti trgovački ugovori. Mi želimo, da balkanske države primimo u intimne trgovačke sveze. Sa Srbijom želimo dobre gospodarske sveze i susjedsko-prijateljski odnošaj. Od Srbije očekujemo očitovanja, koja će omogućiti, da se udje u potanku razpravu. Grof Berchtold apelira na kocu na složan i zajednički rad, da se ekonomske štete opet poprave.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Hrv. djevojačka škola sa zabavištem. Kako smo se informirali na kompetentnom mjestu, sviadane su napokon sve zapreke za otvorenje hrvatske djevojačke škole sa hrvatskim zabavištem čč. sestara sv. Križa. Škola će se konačno otvoriti u ponedjeljak dne 1. decembra. Izim tih škola, čestne sestre držati će tečajeve za kućanstvo, za krojenje, šivanje, čipkanje, umjetno vezenje narodnih čilima (sagova); povrh toga poučavat će i pripravit djevojke za ispit zrelosti učiteljskih škola. Za sve te podnke plaćat će se mala pristojba od 1 K na tjedan, što je takorekuć ništa, kad se uzme u obzir veliku korist, koju će učenice crpiti iz tih poduka.

Za pohadjanje zabavišta ne plaća se ništa.

Eto napokon izpunjene naše davne želje, koju očekivasmo kao ozebao sunca, te ćemo vriednim i požrtvovnim čestnim sestrama sv. Križa zahvaliti na njihovoj ljubavi do našega naroda najbolje time, da se naš narod njihovom rodoljubnom pozivu odazove u velikom broju i svoje djevojčice i mališe upiše u školu i tečajeve čč. sestara. Velika sramota, dà kastig božji bio bi, kad bi našim nehajem zaspala takva velevažna škola te stalno očekujemo, da će naši rodoljubi u Puli svom dušom i srcem poraditi, da se što više našeg pomladka upiše u te škole.

Častne sestre pozivlju ovime roditelje upisane djece u te škole kao i one te kane svoju djecu upisati u njihovu školu, da dodju s djecom u nedjelju 30. t. m. u 3 s. popodne u prostorije škola (via Sissano, Villa Stipek), gdje će častne sestre prikazati glavne osnove svojih školskih tečajeva i u ugodnoj zabavi upoznati se medjusobno.

Pozdravljajuć najsrdačnije otvorenje tog novog našeg prosvjetnog zavoda, zahvaljujemo u ime našeg naroda u Puli častnim sestrama na podanoj nam rodoljubnoj pomoći za sačuvanje našeg pomladka našemu domu i rodu, stalni da će taj njihov rodoljubni i bogougodni podhvat donieti cielom našem rodu obilatog ploda i blagoslova. Bilo u sto dobrih časova!

Nikolaševa večer. Kao prijašnjih godina tako i ove sprema se naš Sokol, da dostojno proslavi Nikolaševu večer. Ove godine obdržavat će se Nikolaševa večer u subotu 6. decembra na samo Nikolinje u velikoj dvorani Nar. Doma uz obilni i raznovrstni program, o čemu ćemo obširnije obavjestiti naše poštovane čitatelje u narednom broju.

Porotno zasjedanje. Dne 9. decembra t. g. sastaje se u Rovinju porota na redovito zasjedanje. Od 36 izžriebanih porotnika imade ovaj put neko 12 porotnika, koji poznaju i hrvatski jezik. To već nije pravo bašibozukom oko listića puljske kamorre, pak pozivlje talij. političko društvo kamoraša u Istri, da proti tomu prosvjeduje. Čarlatanima ni to neide u račun, da pučki suci bez tumača razumiju hrvatske stranke, da je ne sude pomoću tumačenja glasovitog Muškarde i tumača, koji kadkada i nehotice krivo protumače što kaže obtuženik ili koji svjedok a redovito ne mogu nikada točno prevodom izraziti ono što kaže hrvatska stranka. Na primjer u zadnjem zasjedanju mjeseca zeptembra jedan svjedok rekao je hrvatski ovo: Čuo sam hitac . . . i vidio da je netko prošao kroz dvorište mimo kolarice . . . — što je tumač, koji dobro razumije hrvatski, preveo ovako: . . . e vidi passare qualcuno per mio orto nel fondo denominato Kolarica . . . . Na taj prevod ustao je jedan porotnik Hrvat, koji je morao ispraviti taj krivi prevod tumača i pravo i točno rastumačio sucima i porotnicima iskaz svjedoka. A to je bilo od velike važnosti, što se je odmah na raspravi izpostavilo. Nije dakle naše pisanje i prosvjedovanje proti rovinjskoj poroti i tumaču iz puke obiesti ili da i u sudstvu tražimo politiku, nego žalostno iskustvo i nepravedni postupak s hrvatskim strankama izsiljuje nam vapaj za pravdom barem u sudbenoj dvorani. Mi priznajemo rado, da u Austriji za nas još kod suda nadjemo pravde, te zato i zahtjevamo, da barem tu bude istjeran i isključen svaki i najmanji upliv talijanske oligarhije u Istri, koja kao u drugim granama javne uprave htjela bi kao nekad i u sudovanju imati udjela za svoje nečiste sobstvene i političke svrhe.

† **Fran Jedrejčić.** Čitamo u ljubljanskom „Slovencu“, da je u Gračišću preminuo tamošnji župnik veleč. gosp. Fran Jedrejčić. Vječni mu mir i pokoj. — Vrlo žalostno, da moramo ovakve viesti crpiti iz ljubljanskih listova.

Samozvani sudlje. „Pučki Prijatelj“ u svom zadnjem broju onako s visoka (poklonimo se!) nam podmiće, da se je „Naša Sloga“ svečano proglasila liberalnom novinom. To utemeljuje naravno svojom poznatom konjskom logikom; ili onako, kad bismo mi ustvrdili, da je „Pučki Prijatelj“ proglasio sebe velikim lažcem (premda toga „P. P.“ neće nikada priznati). — Toliko odgovora za danas; a doći će vrijeme, kad ćemo potanje prikazati, kako „Pučki Prijatelj“ onako na pamet ili ad usum delphini a sve radi fabrike apetita znade majstorski odkrivati kô iz knjige tudje altariće, koji smetaju njegovoj gori hvaljenoj fabriki a brižno znade držati sakrite svoje altarine i argusovski paziti, da mu ih koji profanus ne odkrije i bijesno bez stida djipnuti, tko mu i pokusi otvoriti koji njegov oltarić: Ja sam infallibilis, noli me tangere!

Strah je vrag. U čisto talijanskom selu Galežanu obćine puljske obavit će se do skora izbori za upravno vieće, kojemu stoji na čelu dugi niz godina neki Petris-paša, odličan član puljske kamorre. Galežancima je valjda dodijalo liepo upravljanje toga Petrisa sa njihovom imovinom, pak se digoše, da povjere upravu u druge ruke, što misle učiniti kod skorih izbora. To je, ne znamo zbog čega, vrlo uzrujalo gazdu Petris a i da prestraši Galežance, dao raztrubiti kroz organet puljske kamorre, da neki hrvatski pop razglodava izborne listine i agitira med hrvatskim izbornicima na Velom Vrhu da preotme Galežancima upravu. Premda se je na tu viest i najzadnji Galežanac slatko nasmijao, kamorraš ju je ipak hotimice izbacio, nebi li kojeg Galežanca naveo na tanak led i tako spasio Petris-pašu. Kad kamorru počnu rušiti sami Talijani i odkrivati njihove lopovštine, onda stane kamorru vika: Talijani na okup, Hrvati dolaze, da nam ukradu naše svetinje, kao da nekomu što ostane ondje, gdje je nekoć vladala puljska i istarska talijanska kamorra. Ipak kamorri dolazi dobro i „babau croato“!

Zlikovci. U noći od 21. na 22. t. mj. ukrali su do sada nepoznati lopovi Josipu Buždonu, stanujućem u Velom Vrhu, iz stale 35 ovaca, nanievši mu time ogromnu štetu do 400 K. Jadniku time lopovi otešе glavno vrelo življenja za svu obitelj.

Umoljavaju se ovime dobri i rodoljubni ljudi po svoj Istri, ako bi koji doznao i ušao u trag ukradjenim ovcama i lopovima, neka to prijavi prvoj oružničkoj postaji ili obćini i našem uredničtvu. Josip Buždon bit će svakomu na tom dobrom djelu od srca zahvalan.

Akad. društvo „Istra“ priredjuje dne 30. o. mj. u Hrv. Čitaonici u Premanturi svoje I. sijelo s ovim rasporedom: 1. O narodnim pjesmama o boju na Kosovom polju g. 1389. Predaje podtajnik „Istre“ g. B. Semelić. 2. Rikard Katalinić Jeretov: Hrvatskom rodu prigodom umorstva istarskog Hrvata Oktavija Ostermana, deklamuje tajnik „Istre“ g. M. Iveša. 3. Odsvirat će nekoliko komada tamburaški zbor Hrv. Čitaone.

Dne 7. decembra otvara to isto društvo svoju trinajstu knjižnicu u Medulinu. Predavat će tom prigodom tajnik „Istre“ — „o koristi dobre knjige“. Sudjelovati će sokolska medulinska glazba. Pozivaju se svi rodoljubi, da izvole ovoj svečanosti prisustvovati.

Predavanje u Nar. Radn. Organizaciji. U subotu dne 29. o. mj. držati će dr. Ivo Buzolić u prostorijama N. R. O. zanimivo i poučno predavanje: „O alkoholizmu i njegovom uplivu na zdravlje radnika“.

Preporučamo radnicima neka se okoriste ovim predavanjima, koja će se kroz zimsku sezonu držati svake subote u prostorijama N. R. O.

Pomer. Od kada je prestala naša „Čitaonica“ pred više godina, nije se u „N. Sl.“ niko odavle javio. Rekbi da spavamo. Nije tome tako. Okupili smo se opet u kolo, te osnovasmo ponovno Čitaonicu, da na zdravu temelju počnemo opet da gradimo. Najveća zasluga ide gosp. dru Ivanu Zucconu, koji nam je svagda bio na ruku, da nam zborom i tvorom pomogne da ostvarimo naša zamisao. Evala mu!

Dne 9. t. mj. otvorismo svečano Čitaonicu“. Braća iz Pule i susjednih sela pohrliše, da nam uzveličaju slavu. Tim nam dokazaše, da nismo osamljeni, da će nam i u buduće pružati bratsku ruku. Medulinska nas glazba izvrstnim sviranjem zabavljala i oduševljevala za cijelo svečanosti.

Glasoviti naš ex delegat sijao je i sije crno sjeme, koje mu na žalost tu i tamo pade na plodnije tlo. Okupio je oko sebe nekoliko zavedenih mladića, dapače i staraca preko 80 godina i s njima hoće da osnuje nekakav „Circolo di coltura“. Pod tim nedužnim imenom htjeo bi da mu pomognu da pridigne svoja propala vrela za fabriku od apetita, ali prekasno. Znamo, da mu je Čitaonica trn u oku, ali taj će ga trn bosti sve jače i jače. Malo će ovdje naći ljudi, koji će prezreti majčino mlijeko, malo ih je, koji će zabaciti liepi naš hrvatski jezik.

Većina Pomeraca je pristupila u Čitaonicu. Danomice se koji prijavi, te se nadamo, da ćemo doskora imati jaku četu, kojoj neće nauditi svaki vjetar, pa puhao s koje mu drago strane.

Do nas je pak Pomerci, da ne klonemo duhom, da dosadanjim marom nastavimo započeti rad na našu korist i na čast ubavog i milog nam Pomera.

Narodni darovi. Za Družbu dariva gdja Matilda Van der Wert iz Kostajnice K 10 radi srotno dovršene jedne stvari. Od jedne sporne igre u Kavani Nar. Dom daju igrači za Družbu K 6. — Za glazbu Hrv. Sokola i pjevačko društvo u Medulinu, darovaše razni rodoljubi u Puli K 25. — Srdačna hvala svima!

Lošinjski kotar

Iz Lošinja. (Konac.) U Velikom Lošinju naša stvar malakše uciljed pomanjkanja naše podpore i to barem moralne. Na Susku i Unijama Talijani su stvorili svoja zabavišta, broj djece u njihovim školama raste, dok mi nazadujemo. Još gore stojimo u Čunskom, Sv. Jakovu i Nerezinam. U Nerezinam mora da se srce svakog Hrvata izpuni čemerom, kad čuje mladji naraštaj, osobito djevojčice, gdje medju sobom i svojim roditeljima razgovaraju talijanski. A to je krv naše krvi, to su izgubljeni sinovi našega naroda, naši poturice.

Mnogo bih araka papira jošte mogao ispuniti, kada bih htjeo nastaviti da iznašam naše jade, ali neću da podam prigodu našim neprijateljima, a osobito provadjaču hrvatskih novina u Poreču i čitateljima njihove „Unione Nazionale“, da uživaju nad našom nevoljom.

Dopisniku „Pučkog Prijatelja“ i njegovim sumišljenicima opetujem ono, što mi je ovih dana rekao jedan naš stari kapetan: „i naši Talijani su također katolici, a nekoji i dobri vjernici, pa naša društva nisu ovdje, da brane katolicizam, već da brane i uzčuvaju naše hrvatstvo“. Zlatne su ovo rieči našeg starog borca i one su mi dale povoda, da napišem ovo par redaka.

Tiču se mene i sviju nas, osobito u ovom gradu. Braćo svećenici i svjetovnjaci, ako imademo još ljubavi do našeg milog hrvatskog naroda, do naše domovine, zaboravimo sve osobne mržnje, na sve vjerske i staleške razmirice, složimo se svi u jedno kolo, razdielimo si medju sobom rad, žrtvujmo svi svoj osobni ja, te združenim silama sadjimo u narod, brinimo se

za naša sela, jer budemo li nastavili ovim korakom, nije daleki dan, kada će izumrijeti i zadnja nada naše Hrvatske majke, da spasi sebi ovaj otok. Ne promjene li se na bolje naši društveni odnošaji, nestati će brzo hrvatskog imena iz ovog grada, pošto naše nazadovanje je tako rapidno, da i najcrnjiji pesimizam jest opravdan. Neka nas ne zavaravaju brojevi kod zadnjeg popisa pučanstva, već nek nam bude pred očima poslovica „na mladjima svijet ostaje".

Pomisao na onu brojnu četu naše djećice, koja nam se danomice iznarodjuje i otudjuje našemu jeziku u leginim talijanskim zabavištima i talijanskim školama u u Susku, Unijam, Ćunskom, Nerezinam i obim Lošinjima, neka nas dovede do spoznaje naših dosadašnjih zabluda u nacijonalnom pogledu te briga za budućnost ove nedužne dječice, neka nas pomiri medju sobom, da zaboravimo na naše medjusobne mržnje, te da svi posvetimo naše sile novom i složnom radu, inače će nam naši potomci moći potpunim pravom predbacivati, da je sve naše rodoljublje, naše hrvatsko djelo bilo osnovano na osobnoj ambiciji, na labavom temelju i himbenoj ljubavi do naroda. Ne tko — već što.

Mali Lošinj, dne 24. novembra. Naše vrle djevojčice nastavnog tečaja i mladići, priredišе sinoć u dvorani Hrv. Čitaonice u proslavu Konstantinova edikta, pod vodstvom svoje učiteljice, vrlo uspjelu predstavu „U tom ćeš znaku pobjediti". Naša se je dvorana u brzo napunila, tako te su mnogi morali žalosni svojim kućama. Toliko ljudi već odavna nijesmo vidjeli na okupu. Prikazivanje je ispalo nad svako očekivanje. Začudno je zbilja, kako se djevojčice upravo užive u svojim ulogoma. Ne smažemo rieči, kojima bismo dostojno pohvalili mladiće i djevojčice, koje uza sav rad u školi i izvan nje, ipak nalaze vremena i daju si truda da nauče ovake prilično teške igre, samo da nas zabave. Uloge su sasma dobro bile porazdijeljene, a i kostimi su odgovarali samoj predstavi. Na obću želju davati će se repriza u nedjelju. Iza predstave uhvatili se mladići i djevojčice u živahno kolo.

Zabava Hrv. Čitaonice u Vel. Lošinju. U nedjelju dne 16. t. mj. priredila je naša Hrv. Čitaonica prvu ovozimsku zabavu. Deklamovala se je Arnoldova „Domovina" i predstavljala Jurkovićeva vesela igra „Kumovanje". Predstavljali su naši domaći mladići i djevojke, te je bilo milina gledati, kako naši zgorinci odvažno nastupaju u pojedinim ulogama, kako si svaki daje truda, da izgovara što bolje štokavski.

Prisustvujući ovoj doista lijepoj zabavi, uvjerih se, da su priredjivači morali uložiti mnogo truda, dok su postignuli takav liepi uspjeh. Zasluga za ovaj naš uspjeh ide družbinom učiteljstvu, koje je izvježbalo naše diletante i priredilo zabavu.

Iza zabave razvio se je ples a tu se dogodilo nešto neugodnoga. U dvoranu došao je kasnije jedan vojnik iz tvrdjave u M. Lošinju u pripitom stanju te počeo galamiti i izvadiv bodež stao prietiti. Mora se zahvaliti jedino razboritosti naših ljudi, da se nije dogodila kakova nesreća.

Ovaj dogodjaj neka bude podukom našim ljudima, da ne dozvole pristup u naše društvene prostorije ljudima, koji k nama ne spadaju. Osobito budimo strogi prama ljudima, koji nisu našega jezika i krvi.

Iz Unija. Unijska omladina priredjuje u nedjelju dne 30. t. mj. u 7 sati na veče u prostorijama Hrvatske Čitaonice u Unijama zabavu, sa ovim rasporedom: 1. **M. pl. Farkaš**: Vijenac hrv. nar. pjesama; udara veliki tamburaški zbor. 2. „Čaša kave", veseloigra u jednom činu. 3. V. G. Brož: „Složno pod hrvatskom zastavom", udara mali tamburaški zbor. 4. „Krčmar k zavinutom rogu"; šaloigra u jednom činu. Ulazuina po volji. Darovi primaju se sa zabavnošću. Čisti je prihod namjenjen u korist tamburaškog zbora.

Lošinj. (Prituž. proti ovdješnjem vojništvu). Često puta čuli smo za razne pritužbe proti ponašanju ovdješnjeg vojničtva a osobito momčadi c. i k. tvrdjave na Montuažini ili kako su ga naši Talijani prekrstili u Monte Asino.

Nedjeljom i svetcem zalete se vojnici najradje do Ćunskog ili Vel. Lošinja i jer su tamo slobodniji i bez ikakvog nadzora, svojim prostaćtvom i bezsramnošću izazivlju i zabadaju u mirno pučanstvo a osobito u ženskinje. Neugodno je osobito susresti se na te razuzdane protuhe cestom iz Vel. Lošinja ili Ćunskoga u Mali Lošinj, kada se kasno u noć vraćaju kući. Ceste nisu razsvjetljene a uz to osamljene, pa je često, osobito naš ženski spol, izložen gnjusobam i pogrdnim rječetinama te kasarnske prostaćine. Dogadjaj, što se je zbio predprošle nedjelje u Vel. Lošinju, prisilio nas je, da se pozabavimo i sa ovim pitanjem.

Preporučujemo c. i k. vojničkoj oblasti u Lošinju, da osobito kroz zimsko doba zabrani ovdješnjoj posadi polazak u izvanjska mjesta ili ostanak u Vel. Lošinju i Ćunskom, najkašnje do 9 sati na večer i neka uvede kroz nedjelje i blagdane vojničke obhodnje (patrule) u obim mjestima.

Krčki kotar

Punat. Odbor za gradnju crkvice sv. Nikole iz Punta javlja, da je dovršena gradnja crkvice na čast sv. Nikole na ušću puntarske Drage, sa milodarima domaćih i tudjih dobročinitelja iz Punta i Amerike.

Svečani blagoslov crkvice i kipa sv. Nikole, sliediti će na dan sv. Nikole, dne 6. decembra 1913, koji dan će se u istoj crkvici odsluziti prva sv. misa.

Na 8 sati u jutro odlaziti će svečani obhod iz župne crkve prama novosagradjenoj crkvici sv. Nikole.

Volosko kotar

Volosko. Ovih dana usrećio nas je N P. g. Namjestnik novim donosiocem teutonske kulture na ovom c. k. kotarskom poglavarstvu. Imenovan je novim konceptnim vježbenikom neki Georg Stern, koji ne zna niti rieči hrvatski ili slovenski. Na prigovor nekojih naših, da ne pozna našeg jezika i to općenitog jezika ovoga kotara, opazio je mladi gospodin: „Ich werde schon in einigen Wochen in die Sprache hineinkommen", što bi značilo u našem jeziku, da će u par sedmica naučiti naš jezik.

Čestitamo našoj vladi, što nam šalje tako sposobne ljude, koji su kadri da nauče nas jezik u par sedmica!

O ti sretna Istro!

Pazinski kotar

Pazin. Posredovanjem nekojih naših vrijednih rodoljuba posjetilo nas je 16. o. mj. do 30 izvršujućih članova starog i veleuvaženog pjevačkog društva „Kolo" iz Zagreba skupa sa glasovitim opernim tenorom g. T. Lowczynskijem i sa svojim velevriednim dirigentom g. Andjelom.

Koncerat, što ono ga je priredilo „Kolo" u velikoj dvorani Nar. Doma, ispao je naravski vrlo dobro, a ovjenčao ga je zlatnom krunom „pan Lowczynski".

Občinstvo, koje je ove večeri sa pravom zapremilo i najskrajniji kulić dvorane i galerije, ostalo je upravo zapanjeno, slušajuć taj andjeoski zbor i onaj divni glas brata Poljaka, te od velikog uživanja ne bi bilo zapustilo dvorane ni do zore, da se je dalje pjevalo.

Program bio je izveden onom poznatom preciznošću i dušom gospode kolaša, pod ravnanjem sigurne ruke g. Andjela, koji je ne samo vrlo valjan i radin glazbenik, nego takodjer andjeo od čovjeka. Jedna točka bila je ljepša od druge. Sve je ekscelirało, ali jedan . . . onaj kružni basista g. Stein, podavao je pjevanju osobitu punoću dubokim svojim glasom kao n. pr. u „Miru" od Muhvića i drugdje, tako te je tu sve bilo što valjanu zboru treba.

A g. Lowczynski? Poveo nas je u rajske dvore . . . . Njegovo krasno grlo uzhitilo je sve, osobito u dodatku „Krakowiak", kad je nastupio kao pravi Poljak, i kad nije mogao od manje, a da svu svoju poljačku dušu ne izlije . . . Povladjivanju ni kraja ni konca. A da ga je čuo naš nezaboravni Lisinski u glasovitoj ariji Porina, on bi zaplakao, pohrlio k njemu, zagrlio bi ga.

Iza koncerta sliedila je večera u prostorijama Čitaone. Tekom iste izrečeno je nekoliko srdačnih nazdravica, na koje se je i srdačno odgovaralo. Prvi je govorio dr. Kurelić, predsjednik Čitaone i občinski načelnik u čast „Kola". Zatim su govorili profesor Doroghy isto u čast „Kola", tajnik Brajša u čast opernog pjevača gosp. Lowczynskoga, veterinar Rebek u čast kapelnika g. Andjela i tako dalje. Sve je bilo zadovoljno i veselo. Tek u kasnu noć slijedio je teški rastanak. U jutro su kolaši odputovali put Zagreba. Bog dao, te nam se povratio čim prije!

Predavanje u Pazinu. Svršeni pravnik g. Srećko Zuglia predavat će u subotu dne 29. o. mj. u prostorijama Hrv. Čitaonice „o temeljnim pojmovima prava". Nadamo se, da će naši u Pazinu pohrliti na ovo važno i zanimivo predavanje. Iza govora odigrati će prof. Šantel jedan umjetnički komad na guslama uz pratnju na glasoviru po g. Govekaru. Početak u 8 i pol sati na večer. Odbor za prosvjetu.

Franina i Jurina

Jur. Zdravo kumpuare Frane, si bil vav Nerezinah?

Fr. Sada grijen odonud.

Jur. Nu če si doznual znuova? Povoj listo.

Fr. Čekaj kumpuare Jure, čemo se malo da serio porazgovorit. Nerezinski mu žikanti sviro lijepo tri kanconete: Viva Dante, Lassa pur i Viva Nerezine.

Jur. Ma to Viva Nerezine je jena nuova kanconeta.

Fr. Ni nuova ne, ovo je bila treta kanconeta, ku su naučili pod meštrom od Veloga Sela. Diretur Eliuš je bil rekal muškantom, da to Viva Nerezine je bil žvental ali napisal meštar od Lošinja.

Jur. Ma za tu kanconetu nisan nigdar čul spominjat.

Fr. Pravo je, znač ovo ti je puolitika interna i kako vav Nerezinah ne pozniva niki muziku, ner samo diretur Eliuš, meštar Saiata i šekretarij Garbaz, a niki drugi ni znual, da Viva Nerezine je marcia militare di Caserta od Italije; znač, da bi bil Eliuš povedel muškantom, da je to marcia z Italije, bi mu bili scioperali, kako su bili, kada jin je bil dual popit, da se ne more svirit *l'inno dell'impero coi strumenti della fanfara.*

Jur. Sada si me Franino razsvetlil i razumin tu politiku internu.

Fr. Vidiš sada Jurino, da ima vav Nerezinah redentisti, kih još Uoni z Lošinja proteje.

Jur. Neka jih proteje, ma da se nebi ki protegnul prija ner misli, znač jih još ima ki su zguor kapitunna.

Razne primorske viesti

Župnikom kod sv. Antuna novoga u Trstu imenovan je dosadašnji župnik sv. Jakova u istom gradu veleč. g. dr. Anton Vattovaz, rodom iz Kopra i starinom Slovenac, kako mu ime kaže. Kod sv. Antuna novoga župnikovao je sve do nedavna, kako je poznato, sadašnji porečko-puljski biskup presvj. g. dr. Trifun Pederzolli.

Tršćanski Niemci za Talijane Primorja. Onomadne obdržavali su tršćanski Niemci, većinom državni činovnici, profesori itd. kao članovi njemačkog političkog društva glavnu skupštinu, na kojoj su zaključili medju ostalim, da će ne samo sami podupirati svim silama Talijane Primorja proti Slavenima, već da će pozvati i ostale Niemce iz Austrije, da ih u tom obziru i oni pomognu. Složno će dakle proti nama sva službena i neslužbena Italija, te svi Niemci iz Austrije, a valjda i oni iz Njemačke, a mi pociepani i podieljeni na mnoštvo stranaka i strančica! Žalostna nam majka.

Pomilovan mladi iredentista. Car i kral Fran Josip I., oprostio je svu podopsu mladom talijanskom iredentisti Mariju Sterle iz Trsta, koji je bio ove godine od bečke porote odsudjen radi veleizdajstva na pet godina teške tamnice.

Mladi iredentista vraća se iz državnog zatvora u Plznu u Trst, da nastavi svoj rodoljubni posao. Bilo sretno!

Uspjesi „Südmark-a" u naseljivanju u Primorju. Svima nam je vrlo dobro poznato, koliko Niemci teže za našim Primorjem i kako gledaju i nastoje njihova razna društva, da što veći broj njih nasele u naše krajeve. Dokaz tome nek služi takodjer članić (pod našim naslovom) u časopisu „Mitteilungen des Vereines Südmark" (Vijesti društva „Südmark") br. 1. str. 431 tek. god. Malen je to članak, ali zanimivosti radi ga donosimo ovdje, da i naši doznaju i vide, što rade Niemci, da otmu našim obrtnicima i zanatlijama komad kruha, pak da ga dadu u usta svojim, čime lagano potištu naše u kut i oskudicu a svojim pripravljaju lijep i širok djelokrug zajedno sa dobrim materijalnim položajem, jer što kako piše spomenuti časopis: „U nekom ljećilištnom i kupališnom mjestu austrijskog Primorja, što se diže (koje se radi narodnog neprijatelja pobliže imenovati ne smije), bila su tekom zadnje sedmice naseljena tri njemačka obrtnika i to jedan limar, jedan postolar i jedan krojač; zajedno sa njihovim obiteljima je onamo to jedan prirast od 14 lica. Sa dalnjim aspirantima za bogata na izgled obrtnička mjesta stoji društvo „Südmark" (Graz) još u pogadjanju; ono može uzeti u obzir naravno samo toplo preporučene i prilično imućne natjecatelje."

To par rieči dobro nam karakterizira njihov „Drang nach Süden" ili kako inače kažu: „Nach unsere blaue Adria", protiv čijeg se prodiranja moramo mi oprijeti, gledajuć, da naši ne daju svojim neprijateljima nikakve zarade, čime će se ih jamačno prisiliti, da društva neće moći k nama šiljati obrtnike, kad ne budu dobivali nikakve zarade, a naša društva trebaju na to svratiti veliku pozornost i gledati, da mi dobijemo svoje obrtnike svih struka.

Dr. Drag. Pelikan, specijalista za kožne, venerične i ženske bolesti, otvorio je privatni ambulatorium u ulici Giulia br. 5, I. kat. — Ordinira od 2—8 ½ po podne izim nedjelje i blagdana.

Priposlano*).

Na dopis „Giosnaletto“ od 16. t. mj. „Un prete croato con naso rotto“, izjavljamo mi podpisani, da čitav članak ne odgovara ni malo istini. Podla je laž, da je gosp. Ivan Vinodolac zahtjevao 10 kruna za svoj put u Vodnjan glede posujilnice. Isto tako kleveta je, da je veleč. gosp. Vinodolac pružio ruke na Radolović Antona, te da mu je isti šakom vratio, već je jedino veleč. g. Vinodolac predložio, da se kupi nekakvo zemljište polag procjene i tu se razilazila mnienja te se članovi odbora malo uzburbali, kako se događja u sličnim prilikama. Na žalost pak našim neprijateljima, moramo ovime izjaviti, da se nije dogodilo ništa, što bi moglo kompromitovati dobar glas našeg Veleč. gospodina i naše stranke.

Marčana, 25. novembra 1913.

Ante Radolović od **Jakova**, **Skoravić Jakov**, predsjednik posujilnice, **Mate Radolović Belas**, odbornik.

*) Za članke pod gornjim naslovom ne preuzimlje uredničtvo nikakve odgovornosti.

Posl. br. U 188/13.

U ime Njeg. Veličanstva Cara!

C. kr. kot. sud u Buzetu, po tužbi funkcijonara državnoga odvjetničtva kao javnog tužitelja proti Matu Pavletiću radi prekršaja § 14 tod. 1 Z 16./1. 1896. br. 89 l. d. z. iz god. 1897. u prisuću funkcijonara državnoga odvjetničtva Bigatta, kao javnog tužitelja, optuženika, koji se nalazi na slobodi, nakon glavne rasprave danas provedene a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja, da se uporabi zakon je presudio:

Mata Pavletića pok. Andra i pok. Matije r. Benčić iz Roča, 56 god.star, kat., trgovca bez imetka, oženjenog (14 djeco od 1—28 god. st.), pismenog, već mnogo puta kažnjenog radi zanemarene pažnje nad živežnim sredstvima,

krivim:

da je dne 9. julija tek. god. odposlao iz Roča u Rovinj znatnu količinu nečisti, te da je tako vlastitom nemarnošću stavio u promet kao hranive stvari predmete, čili je učinak bio kadar nauditi ljudskom zdravlju, dakle prekršaja § 14/1 Z 16. 1. 1896. L. D. Z. 1897 br. 89, te biva zato na osnovu § 14 spomenutog zakona uporabom § 266 kz.

osudjen

na tri (3) dana zatvora te na plateż postupačnih troškova i onih ispitavanja mlieka.

Osim toga proglasit će se nazočna presuda na obtuženikov trošak u novinama „Naša Sloga“.

Omissis.

C. kr. kot. sud,

Buzet, dne 30. julija 1913.

Dr. Volarić v. r. **Šestan** v. r.

Prodajem preko zime

sušeno svinjsko meso Ia.

sortirano i

zaklane purane (tukce)

čiste, bez glave, bez pandža i bez drobe, **franko** u mjesto naručitelju pouzećem i to: poštom (expres) po kilogramu K 2·30, željeznicom (Eilgut) po kilogramu K 2·—.

Narudžbe prima

Fani Daroci — Bukinje,
Via Dobej—Tuzla (Bosna).

Gostiona

vrlo lijepa, sa prostranim vrtom na lijepom i prometnom položaju u sredini grada u Puli, iznamljuje se uz povoljne uvjete. Ponude na uredništvo lista.

- Jeftino česko -

PERJE

--- za krevete ---

5 kg. novo čihano K 9·60, bolje K 12·—
biele pahuljice čihane „ 18·— „ „ 24·—
kao snieg biele pahuljice čihane „ 30·— „ „ 36·—

Razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troškova.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes. br. 259
pošta PILSEN, Češka.

---

8 dana na pokus

šaljem svakomu na 8 dana. Promjena ili novac natrag, pouzećem:

Amer. sat nikel K	2·80
Rosk. patent-sat »	3·—
Amer. sat goldin »	3·50
Rosk. za željezn. »	4·—
Rosk. dvost. pok. »	4·50
Plosnati sat . . »	5·—
Dvost. pok. posr. »	6·—
14 kar. zlat. sat »	18·—
Orig. Omega sat »	30·—
Budilica, niklov. 20 cm. vis. . »	2·—
Marka Junghans »	3·—
Radium svj. kaz. »	4·—
» 2 zvonca »	5·—
» 4 » »	6·—
» glazba . »	8·—
Ura nihal. 75 cm »	8·—
» sa zvon. »	10·—
Ura nih. sa zv. i gl. K 14. Okrug. ura bud. »	6·—

3. god. pism. jamstvo. Odprema pouzećem.

Max Böhnel
Wien, IV. Margarethenstr. 27/429.
Originalni tvornički cienici badava.

Austro-hrv. parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovidbeni red počam od 1. listopada do 31. prosinca t. g.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Glavotok-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka svake srijede i subote tamo, petak i utorak natrag.

Rieka - Opatija - Lovran - Rab svaki petak tamo i natrag.

Rieka - Opatija - Beli - Krk-Punat-Baška-Rab-Lošinjvell-Lošinjmali (luka sv. Martin) **Nerezine** svake srijede tamo, četvrtak natrag.

Rieka - Cirkvenica - Baška - Rab - Lošinjvell-Čikat-Lošinjmali svaki ponedjeljak tamo, utorak natrag.

Vrbnik-Šilo-Cirkvenica svaki dan tamo i natrag, utorak produljenje do Rieke.

Plovidbeni redovi badava i franko.

Glavno odpravničtvo:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na gatu u vlastitom kiosku, telefon 272.

Steckenpferd-Lilienmilch-Seife

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe

jest jedini sapun koji čuva, hrani od zančanih pega i vadidbe lica, mehane i nježne put, što se za dnevne dezinfekcije zahtjevane mede upotrebiti dopusti.

Komad po 80 para dobiva se u svih bolje uređenim, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova Lilienmilch-Creme „Steckenpferd“ kao izvrstno sredstvo za zgrdnjenje ruku za gospođe. Cieni u tubicam po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Više kuća u Puli malih i velikih prodaju se odmah uz povoljne cijene. — Upiti neka se dostave na uredništvo lista.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica

R. Stermecki, Celje, br. 514.

Motor na plin 3 HP.

prodaje se odmah.

Upitati u tiskari Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4½%

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Najbolji češki izvor!

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očihano 2 K; bolje 2·40 K; prva vrst polusvjetlo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, pahuljasto 5·10 K; 1 kg najfinije, kao snieg bielo, očihano 6·40 K, 8 K; 1 kg pahuljica, sivo 6 K, 7 K; biele fine 10 K; najfinije prsne pahuljice 12 K.

Kod naručbe od 5 kg franko.

Gotovi kreveti iz gustog crvenog, plavog, bielog ili šutog nankinga. 1 pokrivač, 180 cm dug, 120 cm širok, sa 2 jastuka, svaki 80 cm dug, 60 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; polu pahuljice 20 K, pahuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. Perine 200 cm duge, 140 cm široke 12, 14·70, 17·80, 21 K. Jastuci 90 cm duki, 70 široki 4·50, 5·20, 5·70 K. Podperine od lepo prutene žimine 180 cm duge, 116 cm široke 12·80 i 14·80 K. — Razašilje se pouzećem počam od 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novac. — Cienici badava i franko.

S. BENISCH, Dešenice, 762, Češka.

Bogati izbor

gotovih odiela, ogrtača, paletots za gospodu i djecu.

-- Novost --

Konfekcija za gospodje

englezki zajamčeni nepromočivi ogrtači.

Krojačnica I. reda

Ignazio Steiner

GORICA PULA, TRST

Piazza Foro

Broj 49. Pula, u četvrtak dne 4. decembra 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce, predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoj 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina

Plaća i utužuje se u Puli

Pojedini broj stoji 10 h., za ostali 20 h., koli u Puli toli izvan isto.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu.

Jedno imenovanje na okružnom sudu u Rovinju.

Pred kratko vrieme bilo je na okružnom sudu u Rovinju popunjeno mjesto zamjenika državnog odvjetnika. Za to mjesto bio je imenovan dr. Quarantotto. Proti njemu kao osobi i kao sucu mi ništa nemamo. Naše je duboko uvjerenje, a tako glase i naše informacije, da je dr. Quarantotto odličan kako osoba, a učen, savjestan i nepristran kako sudija. To lojalno priznajemo i u tom pogledu ne bismo imali ništa da prigovorimo ovom imenovanju. Ali ima nešto drugo, radi čega nas ono imenovanje ne zadovoljuje ili još bolje uznemiruje. Dr. Quarantotto ne pozna nikako hrvatski jezik. To je nedvojbeno istina i o tome su za cielo bili dobro informirani oni, koji su ga imenovali. I sa svim tim učinjena je ova nepravica ne samo nama Hrvatima nego i pravdi, u čijoj se službi nalazi dr. Quarantotto. Jer oni, koji su ga imenovali, znati će također veoma dobro, da su spisi, koje riešava državno odvjetničtvo u Rovinju, rietko isključivo talijanski. Nema takorekuć spisa, u kojem nije barem jedan dio njihov sastavljen u hrvatskom jeziku, a isto tako nema rasprave kod okružnog suda u Rovinju, gdje barem jedan svjedok ne bi isključivo govorio hrvatski. Na tim će raspravama ipak dr. Quarantotto morati zastupati državno odvjetničtvo, onakove će spise ipak morati riešavati. A kako će on to sve obavljati, uči nas gorko iskustvo. Znamo dobro, kakovi su oni prevodi brevi manu, gdje onaj, kojemu se prevadja, saznade prije sve samo ne pravi sadržaj onoga, što mu se prevadja.

I tako je, kako prije kazano, ovim imenovanjem učinjena nepravica ne samo nama, nego i pravdi. I mi u stupcima ovoga lista i zastupnici naši u carevinskom vieću kod svih pozvanih faktora, nismo nikad prestali upozoravati na nesnosne odnošaje na c. k. okružnom sudu u Rovinju i tražiti da ih se ukloni ili mjesto toga pogoršava se položaj i čini se sve to više nezdravijim i neodrživijim. Zaludu smo nebrojeno puta istaknuli na način, da nas može svak čuti, da se na c. k. okružnom sudu u Rovinju ne može nikada sastaviti senat, bilo kazneni, bilo civilni, gdje bi više od jednoga suca vladalo hrvatskim jezikom, moglo hrvatsku raspravu slieditи i stupiti u saobraćaj sa hrvatskom strankom. Zaludu smo upozoravali na pogubne posljedice takovih odnošaja. Sa svim tim se ti odnošaji podržavaju. A ipak c. k. okružni sud u Rovinju ima svoga poglavicu, ipak tako često dolaze da inspiciraju gospoda ozgor. Jesu li ikada gospodin predsjednik Covacz i gospoda nadzornici upozorili pozvane činioce na okružnom sudu u Rovinju? Ako jesu, zašto se ti odnošaji podržavaju, a ako nisu upozoravamo mi i pitamo zašto se stvar ne istraži i zlu na kraj ne stane, mjesto da ga se ovakovim imenovanjima povećava.

Ovoliko na adresu službenih faktora.

Na adresu pako našega naroda upravljamo ozbiljnu opomenu, da je on prvi pozvan, da vapije za prava hrvatskog jezika na državnim uredima. *Neka se s toga isključivo svuda služi hrvatskim jezikom i dovede do apsurduma ovo stanje, pak će ga se onda morati odstraniti. Ovo je pitanje časti naroda a tu transakcija nema.*

Učiteljstvu Istre!

„Ne prosjači kod tudjeg stola, već se hrani vlastitom duševnom hranom", ta nas je želja potakla prije par godina, da pokrenemo vlastito pedagoško glasilo.

„Narodna Prosvjeta" je u istinu nekoliko godina čvrsto spajala naše redove. Mnogo je doprinašala razvitku staleške nam svijesti i tako pružala najljepše uvjete za procvat istarske hrvatske škole.

Usljed dobro poznatih dogodjaja, počelo se u zadnje doba sušiti vrelo hrvatske učiteljske sile u Istri. Nije više moguće dosadašnjim čednim žrtvama uzdržavati lista, koji je nama tako omiljo, koji nam je postao prava duševna potreba. Iz sadašnjih znatnih dugova upali bismo u takove, da bi bilo kasnije ludo i pomišljati na spas novine bez ogromnih žrtava. Zato se sa izdavanjem „Narodne Prosvjete" bilo i prestalo.

Učiteljice i učitelji! Bez svoga glasila u sadašnjim teškim vremenima biti ne možemo! Nama treba list, koji će braniti naša sveta prava, naše životne interese, koji će nas spajati u čvrstu falangu u borbi za našu narodnu prosvjetu i školu.

Posvemašnja bi propast „Narodne Prosvjete" značila za nas kud i kamo više, nego li to u prvi mah i pomisliti možemo. Nastupila bi bezidejnost, s bezidejnosti došla bi nemoć, s nemoći robovanje, žalosno robovanje pod udarcima tudjega bića.

To ne smije da bude! S toga se obraćamo na sve, koji imadu u srcu ama još i trunak stališke sviesti, koji još vjeruju u samopomoć, koji su još uvjereni, da samo učitelj može učitelju biti pravi vodj i iskreni drug: *braćo, pomosite, da se naše glasilo spasi, da može započeti novom godinom pod novim vodstvom nov život!*

Ne tražimo mnogo od vas: obvežite nam se dopisnicom, da ćete u godini 1914. u ime članarine i predbrojbe za „Narodnu Prosvjetu" doprinašati svaki mjesec, ako ste član I. reda 1 K 25 h, ako ste član II. reda 1 K, ne želite li pako biti članom društva nego samo predplatnikom novine, mjesečno 50 h i da ćete nam dostaviti prvi obrok početkom decembra 1913. To će vrijediti samo za godinu 1914., a kasnije će plaćati članovi I. reda K 6 a članovi II. reda K 3 godišnje članarine. Novina će dakle stajati godišnje K 6 (za djake K 3). Budući da hrvatsko i slovensko istarsko učiteljstvo biju iste nedaće, jedni i drugi imadu se da bore za iste ciljeve i ideale, pozivljemo ovim pozivom i braću Slovence, čije ćemo članke vrlo rado slovenski štampati, na suradnju i predbrojku. (Rukopisi se neka šalju na *Redakcijski odbor „Narodne Prosvjete" u Kastvu*, a predbrojba na naslov: Marija Kinkela, učiteljica u Kastvu).

Ove su godine radi praznine i zijevanja blagajne izašla samo 4 broja „Narodne Prosvjete". Tim smo brojevima udarili cijenu od 2 K. Tko je dakle platio cijelu predbrojbu za godinu 1913., želi li, prinijet će mu se protičak od 3 K u predbrojbu za god 1914. Oni, koji se nalaze u knjizi društvenih dužnika, pozivaju se, da pošalju mjesečno 1 K više u svrhu, da društvo prestane biti njihovim vjerovnikom.

Učiteljstvo Istre! To je zadnji naš apel na vašu stalešku svijest, na vaš učiteljski ponos. Bude li ovaj glas naišao na sama mrtva srca, onda će društvo ostati bez svoga glasila, ostat će učiteljstvo rodjenom krivnjom bez oružja u boju. Kolegice i kolege! Ubedemimo se čvrsto, da budemo sili i jaki u svako doba odbiti svaki udarac i juriš na naše škole! Pomozimo nesebičnim radom pa i žrtvama narodnoj našoj stvari u Istri: jer svaki se narod diže i pada sa svojom školom, a škola sa svojim učiteljstvom.

Upravni i redakcijski odbor „Narodne Prosvjete".

Obćinske stvari.

U posljednje vrijeme čuju se s raznih strana bojazni, odkuda ćemo, ustreba li danas sutra, dobiti potrebite i vriedne obćinske činovnike. Ta je briga opravdana, i mi moramo da se za svaki slučaj pripravimo; jer nam nije svejedno, kakovi su činovnici kod koje obćine namješteni, kad znamo, kakova važnost pripada obćinama u državnom ustrojstvu; kad znamo, da najveći i najjači narodi vide zametak svoje veličine baš u tim dobro uredjenim i upravljanim institucijama; kad smo na čistu, da se takovim upravljanjem obćina narod gospodarski i kulturno usrećuje, dok ga se zlim i nesavjesnim upravljanjem obćina upropašćuje.

Da budu obćine dobro upravljane, treba ponajprije, da su kod nje u svim granama obćine uprave namješteni vriedni i sposobni ljudi; naglasujemo: vriedni i sposobni, jer je ovo dvoje tako jedno na drugo vezano, da jedno od drugoga znači isto toliko, koliko i zla kvalifikacija činovnika. Obć. činovnik mora da bude strukovno naobražen, mora da je u svim obć. poslovima dobro verziran, a k tome treba da je i inače znanjem dobro oboružan, o da svim onima, koji trebaju kakova njegova savjeta ili njegove pomoći i s kojima je u neprestanom saobraćaju, dakle s občinarima, može svegda biti od pomoći. A treba da bude vriedan i čestit: da svoj položaj shvaća onako, kako ga shvaćati mora, da sve svoje dužnosti vrši ne pod silu, nego iz čvrste ljubavi do svoga naroda, da mu dakle u svakom slučaju bude dragovoljnim i bezplatnim pomoćnikom i savjetnikom. U kratko: obćinski činovnik mora da znade, da je njegova zadaća i narodna dužnost — obćinarima pomoći prama svojim silama, kborom ili tvorom svadje, gdje im pomoći treba, a guljenje i grubo postupanje s narodom, to da može biti samo plod neukosti i surovosti onih policaja i žandara, koji su tako otupljeni i zlo odgojeni te misle, da je njihova zadaća — izrabljivanje i zlostavljanje siromašnih i neukih ljudi, bili oni krivi ili nedužni.

Pitanje je sada: a kako da dodjemo do tako vriednih obćinskih činovnika? Kušat ćemo odgovoriti.

Upravo radi spomenutih teških zadaća i dužnosti obćinskih činovnika, obćinski zastupnici moraju da pri namještanju prvih budu vrlo oprezni. Ne smiju imenovati kogagod. Prije nego što usliedi imenovanje treba da dobro izpitaju, da li molitelj ima v o l j e i s p o s o b n o s t i, da svoje zadaće i dužnosti vrši onako, kako ih vršiti mora, onako, kako smo to poviše u kratko ocrtali. — A kad usliedi imenovanje, obćinsko zastupstvo mora da i prizna obćinskim činovnicima onaj položaj, što ga oni faktično i zapremaju. Zato neka ih pojedini obćinski zastupnici ne izrabljuju u svoje privatne svrhe, te neka ih ne smatraju svojim slugama, nego neka im priznadu onu nezavisnost, koja ih i ide. Neka na obćini ne bude sto gospodara. Za obćinske namještenike ne smije više da vriedi ona poznata: „Chi servo comun, serve nessun". A u to neka se obćinskim činovnicima dadu i pristojne plaće.

Bude li se obćinske činovnike po njihovim pravima izjednačilo zemaljskim odnosno državnim činovnicima (a da se to učini, zahtjeva pravednost, jer su njihove dužnosti u službi i izvan nje mnogo veće od dužnosti zem. i drž. činovnika); bude li se obćinske činovnike plaćalo onako, kako to oni i zaslužuju, onda se više ne će čuti pritužbi sa strane najsiromašnijih narodnih slojeva, kako ih pojedini obćinski činovnici (radi slabih plaća prisiljeni) — gule, a predusrest će se time još i mnogo većem zlu: eventualnim proneverenjima, na koja su zlo plaćeni obćinski činovnici pri današnjoj velikoj skupoći skoro natjerani; dadu li se obćinskim činovnicima takova prava, tada će se mnogi naš vriedni mladić, željan rada i narodnog napredka, drage volje posvetiti obćinskoj službi, i mi ćemo u kratko vrieme dobiti dovoljno novih, vriednih i sposobnih ono sila, a vriednih i sposobnih obćinskih urednika, što ih imademo, zajedno će sa svojim novim i svježim drugovima složno i s mnogo čvršćom voljom uspješno prionuti uz ustrajan rad oko sveopćeg narodnog napredka!

To je moj odgovor na bojazni i brige, radi kojih je napisano ovo par redaka.

Ivanov.

Austrijska delegacija.

U Beču, dne 3. dec. 1913.

U sjednici od 25. t. mj. odsjeka za izvanjske poslove počela je rasprava o eksposeu ministra vanjskih posala. Glavni govornici bili su zastupnik njemačkog nacionalnog saveza Wolf i češki delegat dr. Kramař. Wolf napada vanjsku politiku, jer da nije bila dosta energična za vrieme rata na Balkanu, te da je Austrija morala odmah u početku krize, ako bi trebalo i s oružjem zapriečiti osnivanje velikih slavenskih država na jugu. Del. Kramař kritizuje austrijsku vanjsku politiku sa slavenskog stanovišta. Austrija je spremila sebi veliku pogibelj tim, što je ustanovila Albaniju, gdje se razvija talijanski živalj. Austrija je morala Srbiju pripustiti na Jadransko more, te je svojom protuslavenskom politikom izgubila gospodarsku budućnost na Balkanu osobito u Srbiji. Govornicima je odgovorio jako mljohavo ministar grof Berchtold.

U sjednici od četvrtka nastavila se rasprava o ekspozeju ministra Berchtolda. Del. Waldner govori protuslavenski govor i poziva vladu, neka spriječi novo panslavističko udruženje Slavena na Balkanu. Del. Pininski, izmedju ostaloga, raduje se što je uspostava ustava u Hrvatskoj pred vratima. Ističe, da su osjećaji monarkije za Bugarsku ohladnjeli, otkada su objelodanjeni tajni ugovori srbskobugarski. Češki del. Kadlčak, kaže da su odnošaji u Ugarskoj, u Bosni i Cuvajev sistem u Hrvatskoj mnogo škodili monarkiji. Madžarski šovinizam ne smije previdati. S južnim Slavenima treba dobro postupati. U popodnevnoj sjednici grof Clam-Martinic podvrgava blagoj kritici spoljašnju politiku. Sa Srbijom bi trebalo uvesti dobre odnošaje. Češki agrarac Udržali i del. Vanjek napadaju vanjsku politiku grofa Berchtolda Del. Bugatto drži da spoljašnja politika monarkije ipak ima nekih uspjeha. Del. Kramarž ostro kritizuje spoljašnju politiku monarkije.

Iza Kramarža progovorio je hrvatski delegat iz Istre dr. Laginja. U svom govoru prosudio je balkansku politiku sa specijalno jugoslavenskog stanovišta. Moćna nekad Turska izgubila je sve izim Carigrada u Europi baš u času kad se je htjela po europejsku preurediti reformama. Tada je trebala naša monarkija pravodobno nastupiti i reokupirati Novopazarski Sandžak, da tako osigura slobodan trgovački put do egejskog mora. Nu u tu svrhu trebalo bi bilo, da naša politika bude više prijateljska prama Srbiji, nego što je bila u posliednjim godinama, a drugo, trebalo je u nutrašnjosti monarkije uzeti veći obzir na južne Slavene, da se sredе prilike medju južnim Slavenima u monarhiji. Nu takovo se načelo nije moglo provesti, budući se u nutarnjoj politici prema južnim Slavenima polazilo baš sa obratnog stajališta. Zahvaljuje raznim predgovornicima, koji su izrazili svoju simpatiju za hrvatski narod. Ističe, kako hrvatski narod od godine 1868. biva od Madjara na najvjerojatniji način silovitim načinom podjarmljivan. Osvrće se na Bosnu i Hercegovinu, za koju kaže, da se sasvim krivo upravlja. Zamjera što su željezničke pruge zasnovane jedino u korist Magjarske od čega najviše trpi Dajmacija.

U primorskim zemljama austrijskim vidimo, gje je južno-slavensko pleme predano na milost i nemilost, političnoj, jezičnoj i gospodarskoj previasti Talijana, koja se od strane vlade na umjetni način podržava. Što više, od svih austrijskih vlada udomilo se neko mišljenje, kao da je previast Talijana u primorskim austrijskim krajevima neka legitimna domena njihova. Gledajući na sve to bezuvjetno je nužno, da se uredi ovo jugoslavensko pitanje, i na takav način omogući Hrvatima, Srbima i Slovencima što uza kulturna i gospodarska uzajamnost uz posvemašnju slobodu bez uštrba za koje pleme, a u svrhu nesmetanog razvitka i napredka. Kad je prvi puta utanačen savez sa Italijom, pogovarnlo se, da je gledom na talijanski živalj u tom utanačenju unešena jedna tajna klauzula gledom na talijanski živalj u Austriji i njegovu nacijonalnu zaštitu. Veli se, da je ta klauzula obnovljena prigodom dviju posebnih novacija talijansko-austrijskog saveza. Sadržina te klauzule, koja se je mogla utanačiti bilo pismenim, bilo ustmenim putem, nije nikad bila objavljena javnosti, ali se po nekim izvanjskim znacima može naslućivati u čemu ona sastoji. Ova klauzula je jedna vrlo loša i pogibeljna stvar, bila ona sad po obsegu i sadržini svojoj kukova mu drago, jer ona dopušta pravo jednoj tudjoj državi, da se mješa u naše unutarnje političke prilike. Da ta klauzula postoji, vidi se iz toga, što je talijanska kraljevinska vlada u više navrata intervenirala na korist talijanskog življa u Austriji. Nadalje je upravo neoborivo dokazano iz memoara nekadašnjeg ministra izvanjskih posala Crispia, što više činjenica je, da kad ovaj talijanski državnik nije mogao osobno uspjeti sa svojom intervencijom, da je postigao svoj cilj preko Berlina. U svakom pogledu vidi se, da se od strane vlade pogoduje Talijanima, pa zato govornik stavlja na zajedničkog ministra vanjskih posala svoju molbu, da precizno izjavi, postoji li onakova tajna klauzula u austro-talijanskom utanačenju ili ne.

Grof Berchtold je iz njega odgovorio na stavljena mu pitanja i prigovore sa strane govornika. Iza toga bio je proračun ministarstva izvanjskih posala primljen.

U petak je imao sjednicu bosanski odbor austrijske delegacije u kojoj je otvorio raspravu naš delegat dr. Laginja po sebnim izvještajem, na što je zajednički ministar vitez Bilinski obrazložio proračun za Bosnu i Hercegovinu.

Vojni odbor delegacije imao je u petak isto, sjednicu u kojoj je ratni ministar Krobatin izvjestio o potrebi povišenja stalеža u vojnoj uredbi, a u sjednici od 2. t. mj. istog odbora iznio je pred odbor potrebe ratne mornarice zapovjednik iste admiral Haus.

Plenum austr. delegacije obdržavat će u utorak 9. t. mj. sjednicu.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Austrijski nadvojvode vlastnici brijonskih otoka. Bečke novine pišu, da kani više članova carske obitelji, medju njima i nadvojvoda priestoljonasljednik Fran Ferdinand kupiti više manjih otoka brijonskih, na kojima da bi sagradili dvorove i dvorce.

Predavanja u Narodnoj radničkoj organizaciji neće se ove subote obdržavati radi Nikolinja (Mikulaševa). Sliedeće subote će se predavanja nastaviti a tema će biti objavljena u narednom broju.

Pomozimo naše sirote. Kao svake godine, tako su se i ovih dana poput marnih pčelica dale na posao naše velevrijedne gospodje i gospodice i zaredale po rodoljubnim obiteljima da što više sakupe u svrhu podarenja siromašnih učenika naših Družbinih škola u Puli.

Svaki Slaven Pulo neka daretljivom rukom doprinese svoj obol za svetu ovu stvar. Ako koji nebi znao komu da predade svoj doprinos, neka se svrati budi si komu od naših vidjenijih ljudi, u koju od naših odvjetničkih pisarna, tiskara, škola i osobito u Narodni Dom.

Ako želi koja od naših gospodja ili gospodjica ili uobće koja osoba imati sabitni arak, neka se javi u pisarni odvjetnika dra. L. Scalier u Nar. Domu (II. kat).

Učenika imade ove godine blizu 1000 u našim školama u Puli, a medju njima mnogo golih i bosih, pak se sa stalnošću očekuje od naših rodoljuba, da će svaki rado segnuti u žep i doprinesti tako da budu naša dječica što obilnije obdarena za Božić. Rodoljubi spremimo našoj dječici što ljepšu Božićnicu!

Nikolaševo u Puli. Kako smo javili, priredjuje Hrv. Sokol u Puli u subotu dne 6. t. mj. po svakogodišnjem običaju „Nikolaševu večer“ u dvorani Narodnog Doma, uz koncertiranje sokolske fanfare, pjevanje i predstavu: „Pravi put je najbolji“, te nastup Nikolaša i dieljenje darova a iza svega toga ples.

Početak točno u 8 i pol sati na večer. Pristup imadu samo pozvani. Ulaznina: članovi 60 p., članice 30 p.; nečlanovi 1 K. Darove, koji se imaju podieliti putem Nikolaša, primat će brat Jos. Meznarčić u subotu 6. t. mj. po podne od 3 do 7 i pol sati u dvorani Nar. Doma uz pristojbu od 20 para po zamotu.

Knjige Matice Hrvatske. Javljamo, da su povjereniku Matice Hrvatske za Pulu dru Ivanu Zucconu prispjele ovogodišnje knjige, te ih članovi mogu podignuti kod g. povjerenika. Knjige Matičine mogu dobiti kod g. dra Zuccona i oni, koji se još nisu začlanili, jer ih je naručio nešto preko broja onih, koji su se do sada začlanili. Ove godine dobije svaki član Matice Hrvatske 8 knjiga, koje sve stoje za člana samo 6 K i 50 p za poštu.

Iz Pomera. (Pomerski čuturaši). Vidila žaba da kuju konja, pa i ona digla nogu. Tako i naši pomerski kulturaši — t. j. čuturaši — podigli svoje vratove i sagradili od luga jedno kulturno (ili čuturaško) društvo, da bude vonjalom cielom čuturaškom kabinetu. Tom je društvu kumovao i svoj blagoslov podielio don Matičh, tai dobročinitelj za telesni i duševni spas puka plovanije premanturske. Dakle Pomer ima dva društva: Hrvatsku Čitaonicu i Unione di Coltura iliti rujina di čutura.

To čuturaško društvo sastoji od Matešinovih dobrovoljaca-birtijaša-furingaša. Glavnu skupštinu imali su u Matešinovom Hotel restaurantu, gdje je izabran Matešina za prešidenta ili bolje za oseštuta, jer za njega funciona famozo Juvanin fu majistro odi Mugje, fu acijoništa odi činematografo, čigova projekcija je valje ovih dana do Kopra dopria, te dr. Mattichio (ne oni iz Galežana) koji se toliko naprezao da uguši onai lipi vonj od pokvarene makine na činematografo; ali kako je stvar svršila to se ne zna, nu kada dodje do ušes pohvaljenog oseštuta, ćemo se javiti. Čuturaši se pripravljaju sada na veliko otvorenje te ugledne čuturaine šocijetadi, a to na dva mjesta, nežto u Matešinovoj birtiji, a nešto u Matešinovom sjeniku — pardon — šali od plesa. Dan otvorenja drže tajnim, jer Matešina nije još naučio govor, a moraju čekat dokle Čube nauči psalme za blagoslovit tu fabriku di apetito; Martin je dao vunu oprat, da može imat za oni dan nove benevreke; Tonela je naredio novu jaketu i novi šiljar; Pošter se već antičipa sa veštitom, da mu nebi rekli da ga je uzeo za onaj dan; Matešina je uzeo mjeru u Trštu za veštit jer da nebi Galežanski muštikanti promislili, da je od njihove race; Riper si je kupijo kadinu novu, pak je nosi na jaketi, jer mu nisu još arivali šoldi za merite ča si ih je dobija u marini, da si kupi avileni krožel, pardon želi za botunima od gume, kako jima na postolim da nebi zbudija dragu, kada prolazi po pjaci Pomerskoj. Batoć judice di procura, uči pravila i opravila toga, društva, da nebi koji palagraf falija za dat intendit; Josip Maričkin l. r. kačelista na sudu, uči zakon, kako se može munjene vodit za nos; Ivan Pelicin uči se udarat na srmoniku da nebi pofalio u školi od c. k. Arsenala kamo se uči zanat za svirača. Blažina će predavat kako se čini beton od cimenta, i kako se trguje in manifature; Juvanin ex majestro škole u Mugji kako se ima držat računi od činematografa, Perisini imaju se brigati da fešta bude ispala, kako triba, a na zadnju Katina će biti maještra od kanta u tom kabinetu di čutura.

Otvorenje pučke knjižnice u Medulinu. Kako je već javljeno, otvara u nedjelju po podne, dne 7. tek. mjeseca, akad. društvo „Istra“ pučku knjiznicu u Medulinu. Tom zgodom priredjuje isto društvo uz sudjelovanje medulinske glazbe, malu pučku svečanost u prostorijama hrv. Sokola u Medulinu. Društveni tajnik g. Mijo Iveša, držat će predavanje „o važnosti pučkih knjižnica“. Nadamo se, da će na ovu rodoljubnu svečanost dohrliti mnogo inteligencije i rodoljubnog občinstva iz Pule i okolice, a ni Medulinci da neće izostati za našim dičnim Premanturcima.

Za Družbu sv. Ćirila i Metoda za Istru podružnicu u Puli sabrano je na krstitkama Dušana Stihović K 46 a darovali su: kuma gdja Zuccon K 10, kum dr. Pederin K 10, gosti dr. Zuccon K 10 i Brečević K 3, ćaća i mama K 10 a sestrice Nada, Zora i Zlata po K 1.

Pišu nam iz Premanture. Kako smo Vam već u prošlom broju Naše Sloge javili, obdržavali su u nedjelju poslije podne u hrvatskoj čitaonici u Premanturi naši vrijedni sveučilištarci, što se kupe oko društva „Istre“, malu pučku svečanost, koja će ostati u trajnoj uspomeni svim onima, koji su prisustvovali. A tih je bilo, možemo s ponosom kazati, lijep broj. Do 70 lica, većinom omladine obojega spola, napunilo je dupkom malenu dvoranu naše čitaone. A mnogi su morali da slušaju iz vana, jer u Čitaoni ne bijaše više mjesta. Od vanjske inteligencije posjetilo nas je rodoljubno medulinsko učiteljstvo: gosp. Žmak, Demarin i gospodjica Barbalić, zatim gospodin Dukić, učitelj u Banjolama i konačno senior društva „Istre“, svršeni pravnik gosp. Srećko Zuglia. Pribrojim i k tome još domaće učitelje gosp. Lukeža i gospodjicu učiteljicu, moramo priznati, da je bio prilićan broj narodne inteligencije, što je na prisutno slušateljstvo osobito dobro djelovalo.

Iza kako je tamburaški zbor pod ravnanjem gosp. Lukeža vrlo vješto odsvirao „Lijepu našu“ i još par komada, započeo je pravnik Božo Semelić svoje krasno predavanje „o narodnim pjesmama o boju na Kosovu“ čitajući najljepše odlomke pojedinih pjesama. Svi smo s uhićenjem slušali o našim narodnim junacima, o viteškom Milošu Obiliću, junačkoj braći Jugovićima, o njihovoj velikoj majci. Svi smo osjetili nadčovječnu snagu naše divne narodne pjesme, koja je kroz 500 godina odgajala naše majke i našu braću za krvavu borbu za narodno oslobodjenje od Turčina. I nas je ona odušivila u našoj borbi s narodnim neprijateljima na ovoj mrtvoj straži hrvatskog naroda.

Iza gosp. Semelića deklamirao je slušatelj visok škole za kulturu tla gosp. Mijo Iveša katalinićevu pjesmu, što je spjevao prigodom usmrćenja mučenika narodne nam pjesme Oktavija Ostromana, u kojoj se zrcali čitava borba i patnje našega naroda od narodnih neprijatelja na ovim klisurama plavoga Jadrana.

Tamburaški je zbor odigrao još nekoliko komada, a na rastanku je gosp. Srećko Zugla toplim riječima pozdravio sakupljeno slušateljstvo, spomenuvši važnost prosvjete, upozorivši na našu slavu prošlost, a još ljepšu budućnost, budemo li junačtvom i požrtvovnošću nalik na one junake, o kojima nam narodna pjesma govori, a narodnom slogom veći od njih.

Poslije predavanja nastavila se prostorijama čitaone prijateljska zabava, pri čemu se mnogo raspravljalo o našim narodnim i kulturnim pitanjima i sakupilo za podružnicu sv. Ć. i M. 7 K i 63 h.

Lošinjski kotar

Mali Lošinj, dne 1. decembra 1913. Sinoć se davala u Hrvatskoj Čitaonici repriza predstave: „U tom ćeš znaku pobijediti.“ Dvorana uza sve to bijaše puna. Veseli nas što se općinstvo toli brojno odaziv'je.

U nedjelju dne 7. o. mj. držati će u Čitaonici predavanje jedan g. liječnik i to: o tuberkulozi i priljepčivim bolestima. Ovo predavanje pobudjuje medju pučanstvom već sada veliko zanimanje.

Jutros su mnogi gledali odlazak eskadre ratne mornarice, koja se već od četvrtka nalazi ovdje, ali je iz tog užitka trgnu neki povici „eviva“. Što je dakle na stvari. Sinoć je bila u teatro Bonetti proslava 100 godišnjice rodjenja G. Verdi. Prigodni je govor držao supient ovdašnje nautičke škole Zadra, i rek bi da se ovdje napumpalo djake za manifestaciju pro universitá italiana. I zbilja. Jutros vidjesmo sve djake s knjigama kako se kupe i nešto živo debatiraju. Nekoliko većih metnulo se pred vrata škole, da nebi nijedan otišao u školu. Kad je odbilo 8 sati započnu klicati „eviva universitá italiana“, te se upute gradom pjevajući razne zabranjene iredentističke pjesme, ala: „Lasse pur“, Nella patria dei Rosetti“, „Viva Dante“ i t. d. Pjevanje su potvrdjivali povicima: „eviva Istria italiana“, „eviva Lussino italiana“. Pred kućom su se profesora Gilberti zaustavili te mu valjda iz zahvalnosti klicali: „eviva professor Gilberti“. Zlobni jezici govore, da su mu to učinili iz zahvalnosti za ljubav koju uspiruje u učenicima za **Nazlone.**

U ostalom to će znati najbolje prof. Gilberti, jer to neće da kaže g. Mosettig premda to dobro znade. Na Brićini klicali su „eviva Italia“, a pred općinom „abbasso Laginja, eviva Rizzi“. Općinstvo se nije pridružilo ovim političkim demonstracijama, dapače s negodovanjem je odbijalo ovakve demonstracije nekulturne mladeži nahuckane od prostačkog trifoliuma koji ovuda vedri i oblači.

Voloski kotar

Predsankcija. Ministarstvo željeznica podielilo je občini Volosko-Opatija u društvu sa občinom Veprinac dozvolu, da provedu tehničke predradnje za izgradnju električne mjestne željeznice sa jedne zgodne točke uz zgradu Štefanije na Učki i to na sedlu prema postaji Lupoglava na pruzi c. kr. državne željeznice — za rok od jedne godine.

Gradnja palače „Lovranske banke“ u Lovranu. Od tamo nam pišu. Usljed natječaja, razpisanog od „Riečke pučke banke“ radi gradnje nove palače „Lovranske banke“, koja se imade u našem gradu graditi, prijavilo se je do 20 natjecatelja iz raznih strana jedne i druge pole monarhije.

Naš mladi arhitekt g. Ivan Marčelja, premda je već skoro prekasno doznao za taj natječaj, podastro je u zadnjem hipu svoje studije i eto dobio je **prvu i jedinu nagradu.** Njemu će dakle biti povjereno projektiranje i ravnanje s tom zgradom u ubavom našem Lovranu.

Čestitamo srdačno našem mladom vještaku i strukovnjaku na toli sjajnom uspjehu te ga i ovim putem toplo preporučamo našim občinama, narodnim poduzećima itd. da se na nj obrate za savjet, nacrte i provedbu svakojakih radnja. G. Marčelja je priskočio i do sada savjetom i radom na rodnim podhvatima, osobito kulturnim, posve besplatno na pomoć. Njegov naslov je Ivan Marčelja, arhitekt, Trst, via Geppa br. 16.

Dječja zabava u Lovranu. U nedjelju dne 7. t. mj. obdržavat će se u Lovranu „Dječja“ zabava“ u prostorijama kavane „Central“ uz deklamovanje, pjevanje i predstavljanje. Na zabavi će predstavljati djeca Družbinog zabavišta i hrvatske pučke škole uz sudjelovanje gudalačkog kvarteta lovran. narodne glazbe. Početak točno u 3 i pol sata po podne. Ulazne ciene: sjedala 1 K, stajanje 40 para.

Zabava se priredjuje u korist siromašne školske djece, pak se pozivlju svi rodoljubi, da posjete tu liepu zabavu naše mladeži i preplatom doprinesu što većem materijalnom uspjehu zabave, na čemu se odbor unapried zahvaljuje.

Pazinski kotar

Mikulova večer u Pazinu. Javlja se ovime, da će sv. Nikola dieliti svoje običajne svakogodišnje darove, u petak dne 6. decembra, točno u šest sati na večer u velikoj dvorani Nar. Doma.

Darove će se primati od 2 sata po podne unapred, te se živo preporuča roditeljima i prijateljima djece, da ne uskrate djeci ovo njihovo veselje.

Koparski kotar

Kmečka Zveza za koparski kotar obdržavat će dne 11. decembra t. g. u 10 s. prije podne u Kortah svoju redovitu glavnu skupštinu u občinskoj kući.

Franina i Jurina

Fr. Dobar večer Jure!

Jur. Bog daj, Bog. A kade si bi ćiora?

Fr. A veru san bi v Dragući na samje.

Jur. A je bilo čuda judi fureških?

Fr. Je bilo jio dosta; mašima jandarmi je bilo ena 5 fureških i 3 domaći.

Jur. Kega malana sa delali tuliki jandarmi furešti.

Fr. A kaj ti ja znuan. Puslali sua jih treda uni njihi zapuvidniki, da se nebi imbatila kakova kumedija.

Jur. Gran sa jih gledali Dragućani, kada sa s pušami pu Dragući hudili.

Fr. A sua ja. Ti ne znaš, da uni nisua treda civ duan bili iz hiše; sa se treda buali poć van.

Jur. Danas su šli furešti jendarmi ča, zak san vidi neke.

Fr. Sua, sua furešti šli će, ma dumuaći su se najcu kumać divertili, zak su naši poprdili imali ćiera ples, pak sa uno, kaj su ćiera dobili, pufrajali najcu i sa puklicali treda i naše jandarme, za enumalu pliesat. Ma sa pliesali, Bug te učuvaj.

Jur. A ki jin je dua prumeš za plies?

Fr. Ja ne znuan ki, ma tuliku znuan, da je reka slavni dragućski župan enej pršoni, da nimaju prumeša, a plies ni te poć fmat. A ni jandarmi nisua teli poć, zak sa rekli, da to ni njiha stvuar. Ma da bi na Grimavdi, ali v Račicah storili Hrvuati plies lako, vaje bi se jih frmalu, zak za Hrvuate za druge leje, nagu za šerenjake. Pa forši jin je dua župan prumeš, ir utua, pa njemu neće ni bug ni vrag nič. Kada pride v Buzet, sa si kontenti samo da ga vidija.

Jur. A kaj ćeš, takove sa ti naše oblasti, pak njihi podvrženi delaja, kar jih je voja.

Fr. Tako ti je današnji duan. Neznuan, kada će ja ti judi prugleć.

Razne primorske viesti

Ustav u Hrvatskoj. Nakon 20 mjeseci komesarijata uveden je u Banovini 1. t. mj. ustav i imenovan banom Ivan barun Skerlecz. Novi ban je 2. tekućeg mjeseca odmah razpisao izbore za hrvatski sabor, koji će se obaviti 16. t. mj. a event. uži izbori biti će 17. t. mj. Hrvatski sabor sastat će se već 27. t. mj.

Koliko će hrvatski narod odahnuti pod „ustavom“ uz stari sistem, prvašnje iskustvo ne podaje nikakve utjehe na bolje; dok bude hrvatska puštana samovolji Magjara, koji tobože „ustavno“ po nesretnoj nagodbi haraće po Banovini, dotle hrvatskomu narodu nikada dobra, jer će Magjari i nadalje po nagodbi izrabljivati Hrvatsku, dok ju sasma ne skuče pod magjarski jaram, za čime Magjari svim silama teže i za što ne biraju sredstava.

Iz Nar. Zajednice za Istru. 1. *Pučka predavanja.* Prosvjetni odbor Nar. Zajednice za Istru priredio je nadalje, dne 8. XI. u Voloskom predavanje „O čaju, kavi i kakovcu“. Predavao je gosp. prof. Vladimir Raić pomoću skioptikona. Isto se predavanje ponovilo u nedjelju, dne 16. XI. u Lovranu a 21. XI. u Opatiji. Dne 22. XI. predavao je gosp. Viktor Car Emin u Voloskom o temi: „Na raskršću dviju kultura“. Dne 30. XI. predavao je u Opatiji g. prof. sušačke gimnazije Joza Ivakić o temi: „Slika našega života u novijoj hrvat. beletristici.“

2. *Knjige „Matice Hrvatske“*: Videći da u Istri imade razmjerno vrlo maleni broj članova „Matice Hrvatske“ i da imade mnogo mjesta bez povjereništva obratio se je C. O. N. Z. z. I. na mnoge učitelje ili rodoljube u takvim mjestima pozivajući ih, da se primu povjereništva i da sakupe što veći broj Matičinih članova.

3. *Božićnica*: Da se ove godine nekako bolje i jedinstvenije urede zabavice o Božiću tzv. Božićnice po našim školama u Istri i da se uzmogne što bolje podariti sirotinju našu, obratio se je Centralni odbor na škol. upraviteljstva svih onih pučkih škola, u čijem se sijelu nalazi još i talijanska škola, moleći ih da prirede takovu zabavicu. Za darove u odjeći, knjigama i novčane prinose, obratio se je takodjer C. O. na nekoja društva, skupove i pojedince, da se sjete naše sirotinje, pa se i ovim putem pozivlje sve naše imućnije krugove, da pripošalju koliko i što mogu na Narodnu Zajednicu u Opatiji s oznakom za koju se školu odnosno školsku djecu ima taj dar upotrebiti.

4. *Namještavanje naučnika* u obrt i trgovinu: Odjeljenje za namještanje naučnika imade sada na raspolaganje: 4 naučnika za trgovinu mješovite robe, 2 naučnika za drugu trgovinu, 3 naučnika za stolarstvo, 2 naučnika za kovački zanat. Traže se pak: 2 naučnika za postolarstvo, 1 naučnik za pekarstvo, 1 naučnik za soboslikarstvo, 1 naučnik za trgovinu jestiva na Voloskom (ali samo za mještane), 1 naučnik za konobarski posao.

Položili sudački ispit. Na c. k. prizivnom sudu položili su prosloga čedna sudački ispit medju ostalima i sliedeći naši suzemljaci i sudbeni prisluŠnici gg. Dr. H. Jelušić iz Kastva i Senen Mogorović iz Pazina. Čestitamo!

Dr. Drag. Polikau, specijalista za kožne, venerične i ženske bolesti, otvorio je privatni ambulatorium u ulici Giulia br. 5, I. kat — Ordinira od 2—3 ½ po podne izim nedjelje i blagdana.

ZAHVALA.

Zahvaljujemo ovime društvu „Sokol“, koje je sa svojim muškim i ženskim članovima, nosivši vjence, odpratilo našu nezaboravnu i milu kćerku

M A R I J U

do vječnog počinka. Nadalje zahvaljujemo na vjencima g. Monitoru i gdji Sofiji, te svim onim, koji su nam u toj tužnoj prigodi bilo kako iskazali sućut.

Pula, 2. decembra 1913.

Obitelj Vranić.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu. — Utemeljena god. 1884.

Centrala: Zagreb u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice. **Podružnica u Trstu**, via del Lavatoio br. 1, II. kat. — **Telefon br. 2594.** — **Glavna zastupstva:** Ljubljana, Novisad, Osijek, Rijeka i Sarajevo.

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti,
2. Osiguranja miraza,
3. Osiguranja životnih renta;

II. Protiv štete od požara:

1. **Osiguranja zgrada** (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica),
2. **Osiguranja pokretnina** (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.),
3. **Osiguranja poljskih plodina** (žita, sijena i t. d.);

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadružna imovina u svim odjelima iznosi . . . . . K 3,013.832 68
Godišnji prihod premije s pristojbama . . . . . K 1,486.297 56
Isplaćene odštete . . . . . K 5,624.162 96

Sposobni posrednici i akviziteri namještaju se uz povoljne uvjete.

Povjerenik za Pulu i okolicu: Ante Iskra, Via Campo Marzio 5 I. kat.

Prodajem preko zime

sušeno svinjsko meso Ia.

sortirano i

zaklane gurane (tukce)

čiste, bez glave, bez pandža i bez droba, **franko** u mjesto naručitelju pouzećem i to: poštom (expres) po kilogramu K 2·80, željeznicom (Eilgut) po kilogramu K 2·—.

Naručbe prima

Fani Daroci — Bukinje,
Via Doboj—Tuzla (Bosna).
Brzojavi: **Daroci Bukinje-Kreka.**

Prodaje se dobro uzdržani

- cijeli namještaj za - brijačnicu

- uz vrlo povoljnu cienu. -

Upitati kod g.

Zv. Gjurin, Pula,
via Sergia 59.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Canjo Marzio br. 5 - Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

SVOJ K SVOMU!

Tiskara i knjigovežnica

LAGINJA i DR.

Ulica Giulia, 1. PULA Ulica Giulia, 1.

Preporuča se za
tiskarske, knjigovežke i galanterijske radnje.
Solidna izradba pečata iz gume.

Imade u zalihi
tiskanice i knjige za p. n. obćine, crkve, škole, odvjetnike, posuđionice, konsum. društva, trgov. knjige, pisaće za škole, kao i sve pisaće i risaće potrebštine.

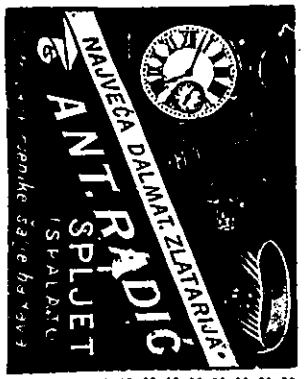

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

Gostiona

vrlo lijepa, sa prostranim vrtom na lijepom i prometnom položaju u sredini grada u Puli, iznamljuje se uz povoljne uvjete. Ponude na uredništvo lista.

- Jeftino česko -

PERJE

--- za krevete ---

5 kg. nove čihano K 9·00, bolje K 12·—
biele pahuljice čihane „ 18·— „ „ 24·—
kao sneg biele pahuljice čihane „ 30·— „ „ 36·—

Razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troškova.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes. br. 259
pošta FILSEN, Ceska.

---

8 dana na pokus

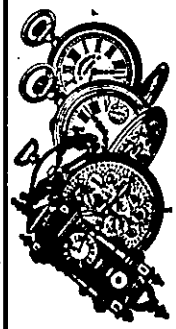

šaljem svakomu na 8 dana. Promjena ili novac natrag, pouzećem:

Amer. sat nikel K	2·80
Rosk. patent-sat »	3·—
Amer. sat goldin »	3·50
Rosk. za željezn. »	4·—
Rosk. dvost. pok. »	4·50
Plosnati sat . . »	5·—
Dvost. pok. posr »	6·—
14 kar. zlat. sat »	18·—
Orig. Omega sat »	20·—
Budilica, niklov. 20 cm. vis. . »	2·—
Marka Junghans »	3·—
Radium svj. kaz. »	4·—
» 2 zvonca »	5·—
» 4 » »	6·—
» glazba . »	8·—
Ura nihal. 75 cm »	8·—
» sa zvon. »	10·—
Ura nih. sa zv. i gl. K 14. Okrug. ura bud. »	6·—

3. god. pism. jamstvo. Odprema pouzećem.

Max Böhnel
Wien, IV. Margaretenstr. 27/429.
Originalni tvornički cienki badava.

Austro-hrv. parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovidbeni red počam od 1. listopada do 31. prosinca t. g.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Glavotok-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka svake srijede i subote tamo, petak i utorak natrag.

Rieka - Opatija - Lovran - Rab svaki petak tamo i natrag.

Rieka - Opatija - Beli - Krk - Punat-Baška-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali (luka sv. Martin) **Nerezine** svake srijede tamo, četvrtak natrag.

Rieka - Cirkvenica - Baška - Rab - Lošinjveli-Čikat-Lošinjmali svaki ponedjeljak tamo, utorak natrag.

Vrbnik-Šilo-Cirkvenica svaki dan tamo i natrag, utorak produljenje do Rieke.

Plovidbeni redovi badava i franko.

Glavno odpravničtvo:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na gatu u vlastitom kiosku, telefon 272.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe jest jedini sapun koji čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje lijepu, mekanu i nježnu put, što se na dnevno dokazećim zahvalama može nepobitno dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim lekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova Lilienmilch-Creme „Nivea“ kao izvrstno sredstvo za njegovanje ruku za gospođe. Cieva s štedama po 70 para franc. Dobiva se po svuda.

Više kuća

u Puli malih i velikih prodaju se odmah uz povoljne cijene. — Upiti neka se dostave na uredništvo lista.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska razpačavaonica

R. Sternecki, Celje, br. 514.

Motor na plin 3 HP.

prodaje se odmah.

Upitati u tiskari Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Najbolji češki izvori

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očihano 2 K; bolje 2·40 K; prva vrst polusvjetlo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, pahuljasto 5·10 K; 1 kg najfinije, kao sneg bielo, očihano 6·40 K, 8 K; 1 kg pahuljice, sivo 6 K, 7 K; biele fine 10 K; najfinije prane pahuljice 12 K.

Kod naručbe od 5 kg franko.

Gotovi krevети iz gustog crvenog, plavog, bielog ili šutog nankinga i pokrivač, 180 cm dug, 120 cm širok, sa 2 jastuka, svaki 80 cm dug, 60 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; polu pahuljice 20 K, pahuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. Perine 200 cm duge, 140 cm široke 13, 14·70, 17·80, 21 K. Jastuci 90 cm dugi, 70 široki 4·50, 5·20, 5·70 K. Podperine od lepo prutane tkanine 180 cm duge 116 cm široke 12·80 i 14·80 K. — Razašilje se pouzećem počam od 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novac. — Cienici badava i franko.

S. BENISCH, Dešenice, 762, Češka.

Bogati izbor

gotovih odiela, ogrtača, paletots za gospodu i djecu.

-- Novost --

Konfekcija za gospodje

englezki zajamčeni nepromočivi ogrtači.

Krojačnica I. reda

Ignazio Steiner

GORICA **PULA,** TRST

Piazza Foro

Broj 50. Pula, u četvrtak dne 11. decembra 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce . . predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Ako list na vriemo ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani i ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., za ostali 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju svapisma i predplate.

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu

Ustav u Hrvatskoj.

Već smo u posljednjem broju pod tim naslovom uvrstili viest, kojom smo javili našim čitateljima, da je u Hrvatskoj prestao komesarijat, da je imenovan ban i da su razpisani izbori za sabor.

Pod Hrvatskom svakako ne razumijemo ovdje cielokupnu Hrvatsku, sve pokrajine kraljevstva hrvatskoga, nego samo Hrvatsku i Slavoniju, ostanke ostanaka čitave Hrvatske, banovinu.

Ta Hrvatska, u kojoj se je započeo prošloga stoljeća politički i kulturni život Hrvata, odkud su frcale iskre, sijale zrake narodnoga života u ostale hrv. zemlje, ta Hrvatska je već 80 god. skoro neprestano žrtvom nasilja Magjara, podržavanih iz Beča. Već do banovanja Khuenova kušalo se je na razne načine, da se skuči Hrvate, da se skrši njihova prava. Od njegova dolazka 1883. za bana činilo se je to neprestano, njekim sustavom, sustavom „pacificiranja" Hrvatske. Zvanična Hrvatska bila je od toga čovjeka, „najvećega zlotvora Hrvatske", zarobljena, a proti ostaloj radio je što mu bijaše drago, znajući, da mu se ništa neće dogoditi sa strane onih, koji su ga postavili niti za najveće zloporabe i zločine što bi jih počinio. Kad je najbolje mislio da je „pacificirao" Hrvatsku, usljed pučke volje, koja je na Tjelovo 1903., baš onda, kada se je dogodila katastrofa sa kraljem i kraljicom u Beogradu, namjeravala učiniti tiraninu kraj, on je iz Hrvatske odprhnuo. Izčeznuo je iz Hrvatske, da se u nju više ne vrati; al da žalibože izvan nje na zator njezin radi. Nu mnogo je njegovo djelo sve ono zlo što se je počinilo u Hrvatskoj naročito od 1907. amo, što kao tajni savjetnik Njeg. Veličanstva, što kao ministar predsjednik, što kao prijatelj i rodjak te dobrovoljni savjetnik drugih ministara predsjednika, što kao predsjednik glasovite sa milijunima državljana izabrane stranke rada, on je radio i žalibože još radi na štetu, na zator Hrvatske, u kojoj je svojedobno od zaduženoga velikaša postao bogat čovjek. Dakako da nije imao zaledja i zaslona, nebi bio radio.

Što je podnesla Hrvatska u posliednjih 5—6 godina, to nije podnesao ni jedan dio monarhije, pa ni nijedna pokrajina civilizovane Europe. Sabor se je po njekoliko puta razpustilo, jednom i prije, nego li se je sastao, i to radi onoga, što bi mogao učiniti. Izbore se je provadjalo uz protuzakonitosti, neurednosti, nasilja s jedne, pogodovanja s druge strane, uz korupciju, uz skrajnju zlobu. Što god se je moglo pomisliti, ma kako zločinačko, porabilo se je za slomiti volju naroda. Ciele stranke, da ciele dielove naroda objedilo se je sa veleizdaje, i postavilo na obtuženičku klupu. Na hrpe se je ljudi bacalo u tamnice, i nije se gledalo, da li je pojedini seljak, obrtnik, trgovac, učitelj, svećenik, odvjetnik, pisac. Ustanovilo se je i plaćalo ćak i legije, te su pokvareni mladići, za plaću napadali poštene ljude u gostionama i kavanama, na ulicama i trzima. Pred vlastostodržcima i njihovim plaćenicima niko ne bijaše sjeguran ni po danu ni po noći, ni u kući ni izvan nje. Prava strahovlada. Nosioci takovih vlada su Rauch, Tomašić, Cuvaj. Uza sve zloporabe, oni nisu ni iz daleka mogli dosegnuti saborske većine, pače Rauch nije mogao dobiti od svih mandata niti jednoga. Volja naroda bila je jača nego li novac, oružničtvo, vojska s kojom su razpolagali, nego li svi i najviši čimbenici po želji kojih su radili. Od Cuvaja bana postao je Cuvaj komesar. Dalo mu se posebne ovlasti s kojima bi skučio volju naroda. Ukinuo je zakon o sastajanju, o tisku, uveo cenzuru kakove nema na svietu, postavio u službu najgore i najomraženije ljude. Narod se nije smjeo ganuti, trpio je, šutio je, znajući da mora i tomu biti kraj. Vlastodrsci su javljali svojim gospodarima, kako se je narod umirio, kako će biti sve dobro, a nisu jadni ni sanjali kako u narodu tinja, vrije, kuha. Osvjestili su se oni i njihovi gospodari tek onda, kad su počele zujiti revolverske kugle. Tek te su morale doći a da im otvore oči i da počmu misliti, kako da se uvede opet ustavno stanje. Bilo je doista njekih koji su htjeli, da se obustavi novi izborni zakon, da se bira po starom izbornom zakonu, da se provedbu izbora povjeri junaku iz veleizdajničkog procesa Accurti-u, ali je konačno ipak bar donekle prevladao razbor. Vlastodrsci su se morali konačno obratiti u svrhu raspletaja krize na predstavnike hrvatsko-srpske koalicije, one koalicije, koja je odstupila od vlade, kad se je nasilno prihvatilo željezničku pragmatiku, proti kojoj se je kroz 6 godina poduzimalo sve moguće, koju se je ćak i sa veleizdaje tužilo.

Da je do toga došlo ima se pripisati i okolnosti, što bijaše koalicija u dobrim odnošajima sa strankom prava, pače što ju je s njome vezao pakt, bez kojega nebi koalicija uživala ni na gori one vriednosti, koju njoj se je dalo. I Cuvaj komesar bio je prije svršetka komesarijata prestao. Mjesto njega bio je došao Skerlecz-komesar. Ovaj, ujedno sa koalicionim banom Pejačevićem, sad hrvatskim ministrom u Budimpešti, ugovarali su sa koalicijom i uglavili ugovor prama kojemu: je prestao komesarijat i što bijaše s njim združeno, povraćen je ustav, imenovan ban, razpisani izbori i to slobodni. K tomu ukida se željeznička pragmatika, onaj u Budimpešti nasilno napravljen zakon, usljed kojega je koalicija napustila vladu, a uvadja u život zakon o hrvatskom nazivlju mjesta u Hrvatskoj i Slavoniji.

To nije Bog zna što. Samo se je povratilo ono, što se je bilo uzelo ili obustavilo. Ali je u današnjem stanju i to stavilo. Već sama činjenica da su mogući njesto. Magjari uztegli zakon o službovanju na željeznicama, znači mnogo. Mnogi i magjarski listovi, oporbeni zavidjaju Hrvatima na uspjesima, te na odpornosti, koju je pokazao hrvatski narod banovine proti svim pokušajima vlastodržaca posliednjih godina. Zavidjaju Hrvatima i jauču, što nisu i Magjari takovi, kojih sila se je slomila jednim samim pokušajem.

Ugovorom izmedju hrvatsko srbske koalicije i hrvatske te ugarske vlade nije ni iz daleka rješena hrvatska kriza, al je ipak nešto dosežено, usljed čega može narod odahnuti i sabrati si sila te koracati dalje.

Za dan 16. tek. mj. razpisani su izbori za svih 88 mandata, što jih ima banovina. Nam bi bilo najdraže, da budu izabrani svi pravaši, zašto stalno nebi ni koalicionašima bilo žao! Nego kako stvari stoje, držimo, da će većinu dobiti koalicionaši, a znatnu manjinu pravi pravaši. Mi želimo, da prvi pošteno upravljaju i svim silama rade za dobro Hrvatske, a da jih drugi isto tako pošteno tjeraju dalje.

Živila Hrvatska!

Iz carevinskog vieća.

U Beču, dne 7. dec. 1913.

U sjednicama zastupničke kuće od 25., 26., 27. i 28. novembra te 2. i 3. decembra vodila se je razprava o noveli glede lične dohodarine. Osnovu većine zagovarao je zastupnik dr. Licht, i zagovarao ju upravitelj ministarstva financija barun dr. Engel. Bilo je mnogo predloga manjine, koje su zagovarali pojedini predlagatelji, al su svi do sada pali, i težko da će ikoji biti prihvaćen.

Novela sastoji u glavnom u tom, da lična dohodarina počima kod dohodaka od 1200 K, te ide postepeno i razmjerno ne već samo do 10.000 nego do 100.000 K. Nadalje u tom, da imadu financijalne oblasti pravo uvida u knjige, i da porezovnici mogu biti prisiljeni da vode knjige.

Razni zastupnici predlagali su i zagovarali, da se ne počme plaćati lična dohodarinu kod dohodka od K 1200 nego tek od višega dohoda, al uzalud. Isto su tako uzaludni predlozi i zagovaranja onih, koji su htjeli, da se postepeno i surazmjerno plaća dohodarina i nad dohodkom od 100.000 K.

Neće bolje proći nit predlozi, koji bi htjeli ukinuti ili omedjašiti pogled u knjige. Većina bit će stalno za predloge vladine. Upravitelj ministarstva isticao je, da će financijalnim činovnicima biti naloženo, da kod toga obzirno postupaju.

Razprava i drugoga diela novele je već gotova; samo će dne 10. govoriti glavni izvjestitelj dr. Licht, te iza toga slieditи glasovanje.

*

Rečena novela o ličnoj dohodarini mogla se je razpraviti uza svu obstrukciju Rusina. Ta obstrukcija bila je što dulje, to slabija. Ona je to više padala, što su se više Rusini i Poljaci iz Galicije približivali glede promjena njihovoga izbornoga i zemaljskoga reda.

Odnosni pregovori izmed Poljaka i Rusina, a posredovanjem c. kr. vlade, naročito ministra predsjednika Stürgkha i namjestnika iz Galicije Korytowskoga, trajali su dugo. Uspjeli su za toliko, da se za prošli petak mogao sazvati i sastati Galički zemaljski sabor, komu je vlada predložila osnovu izbornoga i zemaljskoga reda. Sad bi se imale stranke u saboru složiti još u onim točkama u kojim se nisu složile izvan njega. Krpa se i u tom dielu monarhije, kao i u raznim drugim. Njihov sporazum bi omogućio rad u zastupničkoj kući, ako odkud drugud ne dodje zaprieka.

*

Prema svrsi skoro svake rečenih sjednica raspravljala su se četiri prešna predloga raznih zastupnika, koji svi idu za tim, da se pomogne učiteljima pučkih i gradjanskih škola, bilo tim, da se ih uvrsti u četiri niže kategorije državnih činovnika, bilo tim da se u obće urede njihove plaće, bilo tim, da se zemljama dade svake godine 20 milijuna kruna za uredjenje njihovih plaća, bilo konačno tim, da njim se dade bezodvlačno stanovita podpora. U razpravi, još uviek o prešnosti, govori po jedan govornik, te se opet i opet pretrgava.

*

Od upita koji bijahu postavljeni za ove doba vriedno je spomenuti onaj, što ga je postavio zastupnik dr. Pitacco na predsjednika kuće u pitanju talijanske pravne fakultete. Povod tomu upitu daju mu „mirni i korektni" nastupi talijanskih djaka u Gracu prije njekoliko dana. Ističe činjenicu, da je izvještaj za fakultetu gotov. Poziva se na izjavu ministra predsjednika, koj njim je rekao, da odvisi od konventa starješina ustanovljivati dnevni red, pa stavlja upit na predsjednika, da li je voljan sazvati sjednicu konventa i u njem djelovati, da se postavi na dnevni red još prije proračunske razprave osnova o talijanskoj fakulteti, te uplivati i na ministra predsjednika, da se za to sa svojim „odlučujućim" uplivom zauzme. Predsjedajući podpredsjednik Pernerstorfer mu odgovara, da će njegovu želju dati do znanja predsjedniku. — Pitanje talijanske fakultete je dosta tvrda kost. Samo se ne može rješiti. S njim mora se rješiti i pitanje sveučilištno hrvatsko odnosno i slovensko.

*

Gospoda talijanski zastupnici dr. Gasser i dr. Pitacco postavili su predlog glede novih propisa za namještanje kapetana, častnika i drugoga osoblja na trgovačkoj mornarici; stvar o kojoj su već mnogo prije naši zastupnici Mandić i drugovi postavili interpelaciju. Mimogred budi rečeno, da se vladini krugovi u Beču prikazuju kao da o tom ništa ne znadu, te da su pitali obavjesti kod c. kr. pomorske vlade u Trstu; i to sve lagodno, kao da se ne radi o životnom pitanju jednoga djela našega naroda u Primorju.

Matko Brajša-Rašan.

Razvoj naroda sudi se po tome, koliko je on stvorio duševnih i tjelesnih dobara. Ona grana hrvatskoga naroda, koja živi u Istri, razvijala se u ovo zadnjih 50 godina vrlo lagano. Nismo imali ljudi, a koliko smo ih imali, ponajbolje izmed njih otela nam politika, a neke uništila borba za obstanak. Kod nas se i danas još cieni politički rad. U novije se doba mnogo naglašava gospodarsko nastojanje i dosta uvažava, premda tu na veliku našu štetu prevladava diletantizam. Prosvietni se rad slabo cieni, pa nije čudo, što se naši ljudi nastojali istaknuti u politici ili bježe iz Istre i ovih sićušnih prilika. Tako su vriedni istarski sinovi kao Fiamin, Kumičić, Gršetić, Milčetić, Rabar, Korlević, Katalinić Jeretov i dr. živjeli ili žive izvan Istre. Kod nas se ne može niti provesti dioba rada, nego naši se ljudi bavili svim i svačim, a to ih izcrpljuje, često ogorčava i smeta, da stvore ono, što im je Bog odredio.

Jedan od rietkih naših ljudi, koji je ostao u Istri i u teškim prilikama radio na prosvjetnom polju je Matko Brajša-Rašan. On se je rodio u Pićnu 11. prosinca 1859 od oca Frana i majke Kate rodjene Šumberac iz Šumbera. Obje obitelji, Brajše i Šumberac, bile su dobro poznate u srednjoj Istri o osobito oko Raše i radi poljodjelskog posjeda i radi javnih časti, što su ih pojedini njihovi članovi obnašali. Bili su načelnici, svećenici, narodni suci; djed mu po majci Martin Šumberac (Šote) bijaše dapače u početku zasjedanja istarskog sabora zemaljskim zastupnikom.

Prva tri razreda pučke škole svršio je u Pićnu pod vrsnim učiteljem Golja (rodom iz Gorice), koji je osobito volio njega i saučenika mu Rovisa i poradi napredka u školi i poradi pjevanja u crkvi. Na nagovor tadašnjega vjeroučitelja dao ga je djed Martin Šumberac g. 1871. na dalnje nauke u Pazin, gdje je svršio četvrti razred talijanske muške pučke škole, a onda pošao na njemačku državnu gimnaziju, koju je g. 1880 svršio. Iz Pazina podje na sveučilište u Beč, gdje je učio pravo.

Tamo bijaše revni član i odbornik „Slavjanskog pjevačkog društva", a prigodom svečanog otvorenja akademskog društva „Zvonimir" ravnao je velikim koncertom. Tom prigodom je oktet pjevao njegovu kompoziciju „Ljubezno" od filosofa Jakše Pliverića. Tu je prvi put čuo pjevati glasovitu Milku Trninu. Za zasluge stečene za taj koncert pokloniše mu lieno mahalo. Prigodom otvorenja Zvonimirove čitaonice dirigira pjevanjem, a muški zbor pjeva njegovu kompoziciju „U Kolo . . ."!

Kao sveučilištarac podje s učiteljem Nežićem i čelom Pićanaca na glasoviti tabor u Lindaru. Tu ga ne iznenadiše samo razni govori nego i krasno pjevanje slovenskog pjevačkog društva iz Sv. Ivana kraj Trsta. U praznicima je polazio u Kastav, da se napuji narodnoga duha, koji je tamo bio zavladao, ondje je na raznim koncertima ravnao pjevanjem, a upoznao se i s dr. Matkom Laginjom, koji je onda bio ondje občinskim tajnikom.

Kako u ono doba ne bijaše hrvatskih občinskih tajnika, zahtjevala je disciplina naše stranke, da Brajša podje za občinskoga tajnika najprije u Žminj a onda u Buzet. Tamo je prijatetjevao s pjesnikom A. Kalcem, župnikom i dekanom; podučavao je pjevanje u Štrpedu, a tamo se je g. 1887. oženio s Marijom Žitnik od Antuna i Josipe rodj. Čeh iz Pazina. Iz toga braka u životu su mu dva sina pravnika, Stojan i dr. Ciro te kćerka Jelka.

Iza nekoliko godina občinske službe pošao je u odvjetničku i notarsku pisarnu, pa je radio u Buzetu, Podgradu, Voloskom, Puli, Rieci i opet u Puli. Od 1. svibnja 1907. občinskim je tajnikom velike mjestne občine Pazin.

Brajša je u glazbi većinom samouk. Prve početke dobio je od učitelja pjevanja na gimnaziji, franjevca o. Julija Brunnera, i od franjevačkog orguljaša, brata Fridolina Stöckla. Najviše je naučio u Beču. Svoju glazbenu djelatnost razvio je u Voloskom, gdje mu je sve išlo na ruku.

Već u 6. gimnazijalnom razredu uglazbio je liepu pjesmu A. Kalca „Mlada sam Istrijanka", a kasnije je stvorio više svjetskih i crkvenih glazbenih komada.

Ovdje ćemo navesti samo nekoje: Istarska koračnica, Istarska himna, Kastavgradu, Istarskim pobornicima, Istri, Barkarola, Na odlazku, Pazingradu, Moru, Plani rode, O smiluj mi se, Na moru, Hajd na ples, Sursum corda, Himna biskupu Dobrili; od crkvenih spominjemo: razne mise (jedna latinska a ostale hrvatske); Tebe Boga hvalimo, Pomiluj me Bože (Miserere), litanije, mrtvačku misu, ofertorij, Oče naš, Psalam 97.

G. 1908. sabirao je po nalogu vlade narodne hrvatske pjesme po Istri, pa je kod Krmpotića u Puli izdao I. knjigu istarskih narodnih pjesama.

Velikih je zasluga za narodnu prosvjetu stekao kao učitelj pjevanja i dobar pjevač (bariton). Već kao gimnazijalac poučavao je u svojoj sobi djački zbor a kod Bačana seljački. Sa svojim je zborovima obilazio i po selima u okolici pazinskoj. Na „majalis", kad je bio u osmom razredu, ravnao je pred svim djacima i profesorima svojim djačkim zborom. Na prvom sastanku hrvatskih djaka iz Istre u Trnovu kraj Ilirske Bistrice ravnao je koncertom. Tu je prvi put čuo, gdje Spinčić i Mandić sa zanosom krasno govore. Njegov rad u tom pogledu u Beču, Kastvu, Buzetu i Voloskom već smo spomenuli, a tko bi nabrojio sve koncerte, na kojima je pjevao svojim krasnim glasom.

Duhovni otac mu je Antun Kalac, koji je za njegovog djakovanja bio duhovni pomoćnik u Pazinu, a danas je tamo župnik i prost. On mu je davao i knjiga i novina i savjeta, on ga je oduševljavao za sve što je liepo i dobro, putio ga u narodne potrebe i oduševljavao za rad, pjesničkom dušom zanosio ga za pjesmu.

Nije se ni Brajša mogao osloboditi politike. Već kao gimnazijalac bori se proti nazivu hrvatskoga jezika „ilirski" (illyrische), u čemu je uz pomoć nekojih profesora i uspio. Prepisivao je p r v i u t o k proti občinskim izborima. Bio je na taboru u Dolini i Lindaru. Koliko je kod raznih izbora sudjelovao, ne može se prebrojiti. G. 1910. napisao je poznatu spomenicu i molbu na sv. oca papu radi uporabe hrvatskoga jezika u crkvi. Sudjelovao je i kod izdavanja spomenknjige biskupa Dobrile, za koju je opisao biskupovo rodno mjesto Tinjan.

Danas 11. o. mj. kad izadje ovaj broj „Naše Sloge", rodjendan je Matka Brajše-Rašana. Mi mu od srca čestitamo. U nedjelju 14. o. m, priredjuju Hrvati i Slovenci u Pazinu koncerat od njegovih kompozicija. Onog će se dana okupiti u „Narodnom Domu" u Pazinu sve, što narodno misli i osjeća, a zgrnut će se ovamo i drugi prijatelji i štovatelji sveučarevi s raznih strana Istre. Mi mu se radujemo i želimo, da ga Svevišnji sačuva našemu narodu u čvrstom zdravlju, jer on će još mnogo učiniti za našu narodnu glazbu.

Pogled po Primorju

Puljsko-Rovinjski kot.

Ustoličenje novog biskupa u Puli. Na blagdan Bezgrješnog Začeća bio je ustoličen i u Puli novi porečko-puljski biskup presvj. g. dr. Trifun Pederzolli.

Presvj. g. biskup dovezao se je u Pulu već u nedjelju po podne sa carskim brodom „Panther", koji je iskrcao našeg nadpastira na Jelisavinom gatu, gdje su ga dočekali i pozdravili poglavice vojničkih i civilnih oblasti, te svekoliko svećenstvo u Puli. Kad se je iskrcao s broda bio je nastup na puljsko tlo pozdravljen sa 18 hitaca iz topa te nakon običnih pozdrava i presentacija podao se presvj. biskup sa podadmiralom Chmelaržem, zapovjednikom ratne luke, pješice u hotel Riviera, gdje je odsjeo. Drugi dan u 9 s. krenuo je presvjetli biskup iz crkve Gospe od Milosrdja u svečanoj procesiji, pri kojoj su učestvovale sve vojničke i gradjanske oblasti, uz svirku glazbe ratne mornarice u stolnu crkvu, pred kojom je bio podignut vrlo liepi, cvićem i gradskim zastavama okićeni slavoluk. U stolnoj crkvi pročitan je carski dekret o imenovanju u talijanskom i njemačkom jeziku a iza toga papin brevè u latinskom jeziku. Iza toga je presvjetli biskup odslužio pontifikalnu misu, koja je odpjevana uz orkestar ratne mornarice. Poslie sv. mise podielio je presvj. biskup viernicima papinski blagoslov uz podpuni oprost a na to se sa svojim tajnikom odvezao u otvorenoj kočiji u hotel Riviera, dielec putem biskupski blagoslov na ulici poredanom puku.

U jedan sat po p. bio je u hotel Riviera svečani objed, kojemu su prisustvovali poglavice i dostojanstvenici vojničkih i civilnih oblasti, te svećenstvo iz grada i nešto iz okolica. Medju pozvanicima bio je na objedu i naš zastupnik prisjednik zemaljskog odbora dr. Ivan Zuccon. Na diner je bio pozvan od presvj. biskupa i dr. Matko Laginja, ali se nije mogao odazvati, jer je kao delegat zapriečen u Beču radom delegacija. Na objedu su od civilnih pozvanika bili u većini Hrvati, s kojima je presvj. biskup obćio vrlo ljubezno u hrvatskom jeziku.

Poslie podne iza večernje i blagoslova u stolnoj crkvi, odvezao se presvj. biskup carskim brodom „Panther" natrag u Poreč.

Radi blagdana bezgriešnog Začeća i spora nastalog izmedju gospodara tiskara i tiskarskog osoblja izlazi naš list danas. Radi ovog poslicdnjeg neće moći naš list u buduće do izravnanja spora, izaći redovito i u običnoj veličini, što molimo da naši veleštovani predplatnici i dopisnici uvaliti izvole.

Osuda i smrt policaj. agenta. Svojedobno javili smo, da je ubijen policajni agent u Puli Dardi radi uvrede Veličanstva i članova carske kuće. Dne 8. o. mj. držala se proti njemu u Rovinju rasprava, na kojoj je bio odsudjen na 8 mjeseci pooštrenog zatvora. Proti osudi je branitelj uložio utok i Dardi pušten na slobodu. Nu tu slobodu uživao je jadnik samo tri dana: u nedjelju po podne usmrtio se Dardi u svom stanu, porinuvši si veliki kuhinjski nož u prsa, te je ostao na mjestu mrtav. Tim žalostnim činom sudio si je Dardi sam i nema sada govora o krivnji ili nekrivnji njegovoj; nema ga više i . . . točka.

Dardijeva osuda i smrt najžalostnije su posljedice abnormalnih odnošaja, što ih je šef policije dr. Mielcus stvorio pri redarstvenom odsjeku državne policije u Puli. Na te prilike kazujemo mi prstom iznoseć tvrde i istinite činjenice pred vise oblasti već dulje vremena, ali te oblasti nisu htjele i neće još ni sada da se osvrnu na nepodobštine svog podčinjenika i da ih već jednom uklone, nego čekaju da postane još koja žrtva tih abnormalnosti. Mielcus, Carlin . . . na životu nadalje se šepire, jadnik Dardi u grobu!

Razumije se po sebi da ogavna puljska kamorra traži medju serbo croatima utročitelje tragičnog svršetka pok. Dardia. Dok to čini onaj prostački libel „Il Giornaletto di Pola", izmetina, što je nebi ni pas polizao, branitelj i zatočnik očitih i najprostijih tatova, varalica i lopova, libel koji je znao sam protdristi od občine puljske do 80.000 kruna na godinu itd. itd. —, dok takav smrad krivi serbo-croate radi osude i smrti jadnog Dardia, to nas nimalo ne smeta, ali da se do te prostote snizi jedan branitelj, doktor prava, bivši zamjenik državnog odvjetničtva, onda se zbilja obistinjuje višeput nabačena tvrdnja da je Jornalet izduhina kamorraškog smrdeža. Branitelj pok. Dardia dr. Dallazonca, valjda u pomanjkanju sposobnosti za obranu svog štićenika nabacio je u obranbenom govoru takodjer neistinu, da je Dardi žrtva osvete serbo-croata. Nama bi bilo izpod časti dokazivati jednom Dallazonki glavni i jedini uzrok, koji je pok. Dardia doveo do obtuženičke klupe, već prelazimo preko njegovih ogavnih argumenata i mimo njega s dobro začepljenim nosom konstatirajuć, da su se naše i tu složne dvie f i g u r e, dostojne jedna druge u koje Talijani liepo označuju imenom one blatne ali masne domaće životinje.

Rasprava proti Nicolich i dr. Naši čitatelji će se sjećat, kako su ovog ljeta jednog popodneva policaji zatvorili ovdješnji ured pošt. Pula 3 i prometli sve, nebi li ušli u trag špijunažkoj aferi, u koju bi bio zapleten neki serjent domobranstva Schmutz u društvu s Nicolich-em, upraviteljem tog poštanskog ureda. Nu mjesto špijunaže proizašlo je, da u kasi fali oko 36.000 K, koje je pronevjerio Nicolich a prorajtao Schmutz, komu je Nicolich ponajviše taj novac davao. Radi toga bili su zatvoreni Schmutz, Nicholich i Savo Jovančević, ovaj posljednji zbog toga, što je od Nicolich-a posudio u više puta oko 3000 kruna. Proti posljednjim dvima bila je dne 10. o. mj. pred porotnim sudom u Rovinju rasprava, na kojoj su obojica riješeni krivnje, Savo Jovančević jednoglasno a Nicolich većinom glasova.

Proces proti tatima kamorre. Dne 9. t. mj. započela je pred porotom u Čelovcu (Koruška) ponovno rasprava proti tatima i sljeparima istarske talijanske kamorre radi kradja i prevara počinjenih na občini puljskoj. Kako je poznato, bili su ti poštenjakovići, premda su priznali kradje i prevare, od vriedne i poštene tal. porote u Rovinju riešeni od optužbe, našto je državni odvjetnik učinio utok i vrhovni sud uništio osudu rovinjske porote, odredio ponovno raspravu i delegacije druge porote. Vrhovno je sudište time dalo liepu svjedočbu poštenja i nepristranosti talijanskoj poroti u Rovinju.

Od tih tatova i lopova nekoji su pobjegli u druge države, te stoje pred porotom u Čelovcu ovi ptići istarske talij. kamorre: Galante, Fillinich, Horak, Bigatto, Descovich, Quarantotto, Negri, dok pravi krivci, koji su najviše pokrali i dozvolili da ovi kradu, liepo se još i danas šeću po Puli i drugdje po Istri.

Porotna rasprava. Dne 16. o. mj. urečena je proti našemu uredniku porotna rasprava pred okružnim sudom u Rovinju na 4 tužbe nekih talijanskih kamorraša u Puli radi tobožnjih uvreda počinjenih tiskopisom.

Kupke bolestničke blagajne c. i kr. ratne mornarice za civilne radnike biti će od sada napried otvorene od 9 s. prije podne do 5 s. po podne, što se članovima ovime stavlja do znanja.

Radi istine. Uredništvo ovime istini za volju izjavlja, da dopis iz Premanture u zadnjem broju nije napisao niti ni malo sudjelovao kod sastavka istog tamošnji učitelj g. Luketa.

Predavanje u Narodnoj radničkoj organizaciji. U subotu dne 13. o. mj. predavat će dr. Rudolf Pederin u dvorani N. R. O. „o ustavnim zakonima austrijskim".

Nikolaševa večer u Medulinu. Hrv. Sokol u Medulinu priredjuje u nedjelju dne 14. o. mj. Nikolaševo. Tada će prvi put nastupiti naš pjevački zbor. Sviral će sokolska glazba. Početak u 3 sata po p. Ulaznina: za muške 40 para, za ženske 20 para i za djecu 10 para.

Lošinjski kotar

Iz Nerezina. (Satrapi na djelu.) Početkom ove školske godine dogodila se je u Nerezinama ova rietka komedijica. Rukonić Marija, žena Dominika, došla je g. upravitelju hrvatske škole, moleći ga, da joj primi i upiše u školu sina Dominika koji svršava 6 god. tekar 2. novembra ove godine. Upravitelj ju je podučio po § 37. škol. nast. reda za obće pučke i gradjanske škole, da dade diete pregledati. — Majka išla je radi toga sa djetetom obć. liečniku dru Alačeviću (Allacevich — s ovim talijančićem della forte Zara bavit ćemo se doskora posebice. Ur.) i zamolila ga, da joj izvoli pregledati diete i onda da joj izda svjedočbu o njegovom zdravlju, jer da joj ista treba kao prilog molbi, što ju ima učiniti na mj. školsko vieće radi upisanja sina u školu, budući nema još navršenu 6 god života. Prije nego je diete pregledao, pitao ju je, u koju školu misli upisati diete. Kad je dobio odgovor da u hrvatsku, kaže joj on, da mora govoriti o stvari prije na občini (mislio je valjda mj. škol. vieće ili bolje rekuć čuti referat famoznog Elije). Pregledao po tom diete, ali nije izdao nikakve svjedočbe. Majka je uložila molbu razumi.: se bez liečničke svjedočbe. Na dan otvorenja škole, bila je pozvana da ponovno dovede diete k njemu na pregled. Pregledao ga i razumije se, izdao svjedočbu, da je bolestan na očima. Majka tu svjedočbu ponesla mj. škol. vieću i rekli joj odmah usmeno, da joj sin neće biti primljen u školu. To su i drugi dan pismeno potvrdili. Jer je tužna žena po sumnjala, da je dr. Allacevich pronašao njezino diete bolestnim jedino zato, što ga želi upisati u hrv. školu, išla je drugi dan u Mali Lošinj c. kr. kot. liečniku uzevši sa sobom i sina, moleći da joj ga pregleda i da joj izda svjedočbu. Pregledao ga i vidi vraga! Izdao je svjedočbu, da je djete podpunoma zdravo. Dr. Allacevichu jučer bolestno, a danas c. kr. kot. liečniku potpunoma zdravo!

Iz toga mora svaki pametan čovjek zaključiti: ili da dr. Allačevich pomaže ovdješnjim renegatima voditi terornu politiku ili pako da nije svjestan svoga zvanja. Bilo jedno bilo drugo, oboje ga prikazuje kao pristranog ili bolje kao talijanskog fanatičara. (A imao je obraza preporučivati se Hrvatima za liečnika u Puli.) Polag njega je diete imalo trakomu u očima, koju je valjalo liečiti, a hajdete vi zdrave oči liečiti, bogme morala onda oboljeti, pak osobito, ako bi još pao u ruke kakovom nadriliečniku.

S tom svjedočbom kot. liečnika učinila je stranka utok na c. kr. kot. škol. vieće još 20. IX. ove godine. Ali c. kr. kot. školsko vieću Malom Lošinju nije se brigalo da rieši utok (valjda vrana vrani . . .). Nakon 20 dana urgirala je stranka ali bez uspjeha. Nakon drugih 15 dana molila opet riešenje. Sve uzalud. Dapače u to vrieme morala je stranka sa dietetom po drugi put do kot. liečnika, jer da su na c. kr. kot. školskom vieću primili spis iz Nerezina ili od dr. Allacevicha ili od mj. škol. vieća, neznam točno, da neka opet pregledaju diete, jer da je opasno bolestno na očima, te da bi moglo zaraziti i drugu djecu.

I po drugi put kako rekoh, išla majka s djetetom u Lošinj, pregledao ga kot. liečnik, koji pronadje diete opeta zdravo. To je bilo negdje oko 15. oktobra. Ali sa svim tim riešenja nema te nema. Jedva oko 22. novembra došlo je to toli očekivano riešenje, a medjutim je diete bilo kod kuće kao izgubljeno. — Razumije se, da je na taj način zaostalo sa naukom, a sve krivnjom c. k. kot. škol. vieća, koje vjeruje više zagriženim poperdilima mjest. škol. vieća u Nerezinah, nego li svojem c. kr. kotarskom liečniku. Na zdravlje g. Mosettig!

C. kr. kot. škol. vieće, koje bi moralo bit na ruku siromašnom seljaku, osobito tužnim ženama, kojim su muževi u dalekoj Americi, da zasluže koju paru, šekira i baca u nepotrebiti trošak radi nerezinskih poperdilskih fanatika, jer kad su jednom imali u rukama svjedočbu, što se ju na podingi § 37 škol. i nast. reda zahtjeva, za drugo se oni nisu smjeli brinuti, a ne riešiti toli silnu stvar tekar nakon preko 2 mjeseca. Ne koristi upozoravati na ovo c. kr. zemaljsko školsko vieće, jer i tu zapovjedaju slični onima c. kr. kot. škol. vieća u Lošinju, nego bilježimo i ovo na raboš što sve satrapi počinjaju u vilajetu Lošinjskom. Do kada c. k. vlado ćeš dopustiti da razni protuhe i dangube zlorabe ustrpljivost domaćeg pučanstva u lošinjskom kotaru!

Nerezine. Naše vrle Hrvatice na čelu sa zauzetnom i hvalevriednom gdjicom Jakovom Sučić, učiteljicom družbinog zabavišta, priredile dne 21. studenog t. g. u prostorijama Hrvatske Čitaonice ugodnu zabavu. Dvorana napunila se naroda kao nikad prije, a bilo je vidjeti i naših krvnih protivnika. Željno smo očekivali čas, kad će se zastor dignuti. I napokon zastor se digne, a na pozornici stoji djevojčica Grubešić Marica, koja nas očara sa svojom deklamacijom „Bog i Hrvati". Iza toga stupi na pozornicu djevojčica Zorović Antica, opasana sa hrvatskom trobojnicom, te sa svojim nježnim ali odvažnim glasom deklamovala pjesmu „Istri", kojoj su na na svršetku iskazali buru pljeska i odobravanja. Poslie toga pripazivala se igra „Lurdska Pastirica". Divno je bilo slušati izgovaranje pojedinih uloga i gledati kretnje naših djevojaka. Pokazali su u istinu, da imadu dara za pozornicu. Čestitamo našim marljivim djevojkama a osobito vrloj našoj učiteljici gdjici Jakovi Sučić, koja je toliko truda uložila, da je prikazivanje ispalo u svim crtama nad svako očekivanje.

Pazinski kotar

Brajšino veče u Pazinu. Kako je već „Naša Sloga" javila, priredjuje „Odbor za prosvjetu" u nedjelju 14. o. mj. u velikoj dvorani Nar. Doma „Brajšino veče", na kojem će se pievati samo njegove skladbe.

Program je sliedeći: 1. Istarska koračnica, spjevao A. Kalac. Mješoviti zbor uz pratnju orkestra. 2. Domovina, spjevala L. grofica Sermage. Bariton solo (M. Brajša) uz pratnju glasovira. 3. Barkarola, spjevao R. Katalinić Jeretov. Bariton solo (M. Brajša) s muškim zborom uz pratnju orkestra. 4. Istarskim pobornicima, spjevao R. Katalinić Jeretov. Mješovit zbor uz pratnju orkestra. Odmor. 5. Psalam 97. Mješoviti zbor uz pratnju harmonija. 6. Istri, spjevao R. Katalinić Jeretov. Mješoviti zbor uz pratnju orkestra. 7. Smiluj mi se, spjevao B. Harambašić. Muški zbor i tenor solo (dr. Dežulović). 8. Istarske narodne pjesme: a) Nagnulo se, b) Lipa mi Mare, c) Nije meni. Mješoviti zbor uz pratnju harmonija. 9. Istarska himna, spjevao A. Kalac. Mješoviti zbor uz pratnju orkestra. Početak točno u 8 i pol sati na večer. Blagajna se otvara u 8 sati.

Ciene: Zatvorena sjedala K 3, I. i II. red K 1, III., IV. i V. red K 150, ostala sjedala K 1, stajanje u dvorani i na galeriji 60 para. Djaci, seljaci i vojnici plaćaju polovicu.

Za ovaj koncert veliko je zanimanje u Pazinu. Svi koji narodno misle i osjećaju, bez obzira na stranke, složite se, da dostojno proslave i počaste muža, koji je u teškim prilikama radio za narod u Istri, pjesmama ga budio, tješio, dizao i u borbi sokolio.

Raspis dražbe.

Občina Kastav, politički kot. Volosko razpisuje ovim putem gradnju cisterne u Čikovićima u Jurćićevoj uz izključnu cienu K 8055·90, u Gor. Turkima uz izključnu cienu od K 7088·68, u Sv. Mateju uz izključnu cienu od K 8286·15, u Blažićima uz izključnu cienu od K 8865·45, na temelju projekta izradjenog po c. k. melioracijskom uredu u Trstu od 16. marča 1910.

Radnja predati će se u izvedbu polag jedinićnih ciena ustanovljenih u proračunu.

Nacrti, proračuni, obći i posebni gradjevni uvjeti mogu se uviditi u občinskom uredu.

Pismene ponude obložene sa 5 po sto vadija od ponudjene ciene imaju se poslati najkasnije do 20. decembra 1913. poglavarstvu občine Kastav.

Vadij može biti u gotovom novcu ili u vriednostnim papirima.

Glavarstvo občine Kastav
dne 2. decembra 1913.
Načelnik: **Jelušić.**

Poziv.

na XXVI. redovitu glavnu skupštinu podpisane kotarske gospodarske zadruge, koja će se obdržavati dne 22. decembra 1913. u 9 sati u jutro u dvorani Nar. Doma pod Buzetom sa sliedećim

Dnevnim redom:

1. Upaćivanje članarine.
2. Pozdrav predsjednika.
3. Izvješće tajnika.
4. Obračun za god. 1912.
5. Proračun za god. 1914.
6. Slučajni predlozi.
7. Predavanje c. kr. putujućeg učitelja poljodjelstva.

Kotarska gospodarska zadruga
u BUZETU, dne 7. decembra 1913.
Predsjednik: **Marijon** v. r.

Oglas natječaja.

Usljed zaključka sjednica občinskog zastupstva od dne 8. novembra o. god. razpisuje se ovime mjesto občinskog liečnika za ovu mjesnu občinu uz godišnju plaću od 3000 K.

Molitelji treba da dokažu austrijsko državljanstvo, a molbi treba da prilože diplomu liječništva kao i potvrde o dosadanjoj službi. Liečnik držati će fa maceutički ormar.

Molitelji imadu poznati hrvatski jezik u govoru i pismu, a po mogućnosti i talijanski.

Potanje informacije dati će ovo Glavarstvo.

Molbe se imade ovom občinskom glavarstvu podnieti do 30. I. 1914.

Glavarstvo občine Barban
dne 4. decembra 1913.
Načelnik: **Josip Mirković.**

Poziv.

na redovitu glavnu skupštinu „Društva za štednju i zajmove u Omišlju", reg. zadruge na neogr. jamčenje, koja će se obdržavati u nedjelju dne 28. prosinca 1913. u 3 sata po podne u društvenim prostorijama uz sliedeći dnevni red:

1. Izbor upravnog odbora (ravnateljstva).
2. Izbor nadzorništva.
3. Izbor pomirnog suda.

Ravnateljstvo.

Dr. Drag. Pelikan, specijalista za kožne, venerične i ženske bolesti, otvorio je privatni ambulatorium u ulici Giulia br. 5, I. kat. — Ordinira od 2—3 ½ po podne izim nedjelje i blagdana.

Širite „Našu Slogu".

ZAHVALA.

Podpisane zahvaljuju se najsrdačnije svima, koji su na ikojigod način izkazali svoje saučešće o prilici smrti našeg milog pokojnika

Nika Matejčić-a

Napose zahvaljuju se preč. nadšupniku Flegu i zemaljskom zastupniku Franu Flegu, veleuč. gosp. predsjedniku c. kr. kotarskog suda dr. Ivanu Miliću, občini za prekrasni vijenac, vrlom narodnjaku občinskom načelniku Raspoliću i drugim občinskim zastupnicima, činovnicima, gradjanima i seljacima, koji su u tolikom broju sprovodili nezaboravnog pokojnika k vječnom počinku.

Obitelji Matejčić-Bekar.

„CROATIA"

osiguravajuća zadruga u Zagrebu. — Utemeljena god. 1884.

Centrala: Zagreb u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice. **Podružnica u Trstu**, via del Lavatoio br. 1. II. kat. — **Telefon br. 3594.** — **Glavna zastupstva:** Ljubljana, Novisad, Osijek, Rijeka i Sarajevo.

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete sliedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti.
2. Osiguranja miraza,
3. Osiguranja životnih renta;

II. Protiv štete od požara:

1. **Osiguranja zgrada** (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica),
2. **Osiguranja pokretnina** (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.),
3. **Osiguranja poljskih plodina** (žita, sijena i t. d.);

III. Staklenih ploča protiv razbijanja.

Zadružna imovina u svim odjelima iznosi . . . . . K 3,013 332·66
Godišnji prihod premije s pristojbama . . . . . K 1,486.297·56
Isplaćene odštete . . . . . K 5,624.162·96

Sposobni posrednici i akvizitori nameščuju se uz povoljne uvjete.
Povjerenik za Pulu i okolicu: Ante Iskra, Via Campo Marzio 5 I. kat.

Prodajem preko zime

sušeno svinjsko meso Ia.

sortirano i

zaklane purane (tukce)

čiste, bez glave, bez pandža i bez droba, **franko** u mjesto naručitelju pouzećem i to: poštom (expres) po kilogramu K 2·80, željeznicom (Eilgut) po kilogramu K 2·—.

Naručbe prima

Fanti Daroci — Bukinje,
Via Doboj—Tuzla (Bosna).
Brzojavi: **Darocl Bukinje-Kroka.**

Prodaje se dobro uzdržani

- cijeli namještaj za - brijačnicu

- uz vrlo povoljnu cienu. -

Upitati kod g.

Zv. Gjurin, Pula,
via Sergia 59.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 — Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni
Poslužba brza i točna.

SVOJ K SVOMU!

Tiskara i knjigovežnica

LAGINJA i DR.

Ulica Giulia, 1. PULA Ulica Giulia, 1.

Preporuča se za
tiskarske, knjigoveške i galanterijske radnje.
Solidna izradba pečata iz guma.

Imade u zalihi
tiskanice i knjige za p. n. obćine, crkve, škole, odvjetnike, posuđionice, konsum. društva, trgov. knjige, pisaće za škole, kao i sve pisaće i risaće potrebštine.

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

Gostiona

vrlo lijepa, sa prostranim vrtom na liepom i prometnom položaju u sredini grada u Puli, iznamljuje se uz povoljne uvjete. Ponude na uredništvo lista.

- Jeftino češko -

PERJE

--- za krevete ---

5 kg. nove čihano K 9·60, bolje K 12·—
bielo pahuljice čihane „ 18·— „ „ 24·—
kao snieg biele pahuljice čihane „ 30·— „ „ 36·—

Razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troškova.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes. br. 259
pošta PILSEN, Češka.

---

8 dana na pokus

šaljem svakomu na 8 dana. Promjena ili novac natrag, pouzećem:

Amer. sat nikel K	2·80
Rosk. patent-sat „	3·—
Amer. sat goldin „	3·50
Rosk. za željezn „	4·—
Rosk. dvost. pok. „	4·50
Plosnati sat . . „	5·—
Dvost. pok. posr. „	6·—
14 kar. zlat. sat „	15·—
Orig. Omega sat „	20·—
Budilica, niklov.	
20 cm. vis. „	2·—
Marka Junghans „	3·—
Radium svj. kaz. „	4·—
„ 2 zvonca „	5·—
„ 4 „ „	6·—
„ glazba . „	8·—
Ura nihal. 75 cm „	8·—
„ sa zvon. „	10·—
Ura nih. sa zv. i gl. K 14.	Okrug. ura bud. „ 6·—

3. god. pism. jamstvo. Odprema pouzećem.

Max Böhnel
Wien, IV. Margarethenstr. 27/429.
Originalni tvornički cienici badava.

Austro-hrv. parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovidbeni red počam od 1. listopada do 31. prosinca t. g.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Glavotok-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka svake srijede i subote tamo, petak i utorak natrag.

Rieka - Opatija - Lovran - Rab svaki petak tamo i natrag.

Rieka - Opatija - Beli - Krk - Punat-Baška-Rieka-Lošinjvali-Lošinjmali (luka sv. Martin) Mrežnice svake srijede tamo, četvrtak natrag.

Rieka - Cirkvenica - Baška - Rab - Lošinjvali-Čikat-Lošinjmali svaki ponedjeljak tamo, utorak natrag.

Vrbnik-Šilo-Cirkvenica svaki dan tamo i natrag, utorak produljenje do Rieke.

Plovidbeni redovi badava i franko.

Glavno odpravničtvo:
na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na gatu u vlastitom kiosku, telefon 272.

Steckenpferd-Lilienmilch-Sapun

od Bergmann & Co. Tetschen a/Elbe jest jedini sapun koji čuva kožu od svakovrstnih pjega i nedostaja. Nepa, mekana i nježna pût, što se može dosadašnjim sredstvima nepoznato dokazati.

Komad po 80 para dobiva se u svim lekarnama, drogerijama i parfumerijama.

Isto se preporuča Bergmannova „Lilienmilch-Creme“ kao izvrstno sredstvo za njegovanje rukú za gospodje. Cieni u lekarnama po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

Više kuća u Puli malih i velikih prodaju se odmah uz povoljne cijene. — Upiti neka se dostave na uredništvo lista.

1000 i tisuću slika i raznih predmeta za muška i ženska odijela su u cjeniku, kojega razašilje badava Jugoslavenska raspačavaonica
R. Stermecki, Celje, br. 314.

Motor na plin 3 HP.

prodaje se odmah.
Upitati u tiskari Laginja i dr.
Pula, ulica Giulia, 1.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje
Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Najbolji češki izvor!

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očihano 2 K; bolje 2·40 K; prva vrst polubielo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, pahuljasto 5·10 K; 1 kg najfinije, kao snieg bielo, očihano 6·40 K, 8 K; 1 kg pahuljica, sivo 6 K, 7 K; biele fine 10 K; najfinije prsne pahuljice 12 K.

Kod naručbe od 5 kg franko.

Gotovi kreveti

iz gustog crvenog, plavog, bielog ili šutog nankinga, i pokrivač, 180 cm dug, 120 cm širok, sa 2 jastuka, svaki 80 cm dug, 60 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 18 K; polu pahuljice 20 K, pahuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. Perine 200 cm duge, 140 cm široke 13, 14·70, 17·80, 21 K. Jastuci 90 cm dugi, 70 široki 4·50, 5·20, 5·70 K. Podperine od lieko prutana theatre 180 cm duge, 116 cm široke 12·80 i 14·80 K. — Razašilje se pouzećem počam od 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novce. — Cienici badava i franko.

S. BENISCH, Dečenice, 762, Češka.

Bogati izbor

gotovih odiela, ogrtača, paletots za gospodu i djecu.

-- Novost --

Konfekcija za gospodje

englezki zajamčeni nepromočivi ogrtači.

Krojačnica I. reda

Ignazio Steiner

GORICA PULA, TRST

Piazza Foro

Broj 51. Pula, u četvrtak dne 18. decembra 1913. God. XLIV.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novce . predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se se plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a neslogа sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju. Nepodpisani ne tiskaju, nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odnosno K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., za ostali svet 20 h., koli u Puli toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja. Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. Glavni urednik prof. M. Mandić u Trstu

Delegati kod vladara na objedu.

Izjava dra Laginje.

I ove godine bili su austrijski i ugarski delegati u dva puta pozvani u cesara i kralja na štov, prva polovica dne 11. decembra t. j. prošli četvrtak i to u cesarski dvorac Schönbrun. One večeri bio je pozvan i naš zastupnik, koji je ove godine u austrijskoj delegaciji za Istru.

Poslije toga objeda ili bolje rekuć večere, jer počimlje u 7 ura večer, Njegovo Veličanstvo, kad se digne sa stola, drži razgovor sa delegati, ne baš sa svimi, barem tako nije bilo ove godine, jer bi sovladar odviše utrudio. Ministar predsjednik dr. Stürgkh predstavio je vladaru dra Laginju kao zamjenika zemaljskog kapetana za Istru. Njegovo Veličanstvo spomenulo je, da istarski sabor ne radi. Dr. Laginja: „Ne radi, ni neće moći raditi." Cesar: „Škoda!" Dr. Laginja: „Veličanstvo! ja mislim, da će u Istri trebat postaviti jednu državnu upravnu komisiju, sastojeću od jednakog broja Slavena i Talijana, a na čelu jednoga vanjskoga državnoga službenika. Gospodujuća stranka ne ima srca, da u autonomnih poslovih provede ravnopravnost." Cesar: „Kako je u Istri inače, kakva je bila ljetina?" Dr. Laginja: „Veličanstvo u nekih krajevih prilično, a u drugih slabo. Baš pred par dana obradovala me je viest Visoke vlade, da je odlučila 60.000 K za ublaženje bijede u pazinskom kotaru. Trebati će još i druguda."

Onu izjavu našeg zastupnika glede komesarijata u Istri donesle su bečke i druge novine, mnoge sa opaskami, te se stanje u pokrajini Istri u koliko se tiče autonomnih poslova tumači kao dosta kritično, a to i jest.

Austrijska delegacija.

Od izvješća, što smo ga podali u broju od 4. decembra t. god., obdržavali su razni odbori više sjednica, u kojih se je raspravljalo bilo o vanjskoj politici naše države, bilo o proračunu vanjskog ministarstva i vojske i mornarice. S tim u savezu raspravljalo se u odborih također o odobrenju izvanrednih troškova, koje je uprava vojske i mornarice imala lanjske godine za djelomičnu mobilizaciju i za neke naprave vojničke, kojih da se je potreba uvidila prigodom lanjske mobilizacije, ali nisu stvari, koje su služile samo za lanjsku godinu, nego će rabiti i u buduće.

Troškovi lanjske mobilizacije računaju se oko na 360 milijuna kruna, ali bolje upućeni tvrde, da je toga bilo i više, nego tješe se tim, da ulje došlo do rata, već da se je očuvao mir. Slaba utjeha, kad je mir tako skup! Svi odbori, koji su imali raspravljati o stvari izvanjske politike, o troškovih za vojsku i mornaricu i za sve, što je s tim u savezu, već su dovršili svoje rasprave i podnesli izvješća za plenarne sjednice. Tako i odbor za vojničke izvanredne troškove, koji padaju na Bosnu i Hercegovinu.

*

Od 10. decembra naprijed nastavljaju se plenarne sjednice, u kojih je do sada raspravljan samo proračun za vanjske poslove i onaj za kopnenu vojsku za prvu polovicu 1914. god. Sa proračunom za izvanjsko ministarstvo ide zajedno rasprava o izvanjskoj politici ter o tom, hoće li se ministru izvanjskih poslova izjaviti povjerenje ili ne.

U drugoj plenarnoj sjednici (prva je bila dne 18. novembra 1913) govorili su o izvanjskoj politici: Izvjestitelj markiz Bakem (piše se: Bacquehem), koji je ponavljao svoje pismeno izvješće te je po običaju odobrio od svoje strane postupak naše diplomacije i predložio delegaciji u ime odbora, da i ona tako učini, a od naših strana govorio je delegat iz Štajerske dr. Anton Korošec. On je u svojem govoru izveo ovu misao: „Vanjska politika austro ugarske monarhije je samo polutanska, jer mora da ugadja Madžarom, a onda ne ugadja drugim narodima. Uga djajuć Madžarom, mora da bude dobra također s Italijom, jer su Madžar i Talijan od nekada dobri prijatelji izmedju sebe a proti ostalim narodima države. Neće biti mira ni jakosti unutri ni van države, dokle se država ne preuredi u trialističku t. j. dok južni Slaveni od su trijske i od ugarske strane ne budu ujedinjeni i tim pojačani kulturno i gospodarstveno."

U trećoj plenarnoj sjednici govorio je od naših delegat iz Dalmacije dr. Baljak, koji je stao zato, da se naš narod u svoj državi ne ima proganjati za to što se raduje uspjehu svoje braće po jeziku u Srbiji. Prikazuje jedan slučaj, kako su oblasti skoro uništile jednoga nedužnoga čovjeka u Dalmaciji, obtuženog radi uhodarstva, dočim se je na koncu ustanovilo, da nije bilo ništa ni na njegovu štetu ni na štetu onoga, za koga su ga bili uzeli. Govor dra Baljaka odlikuje se umjerenošću sve do kraja, ali na koncu je zaključio, izjavivši, da ako vladini ljudi budu uvjek samo govorili, da oni vole naš narod, a ne budu za njega dobro radili, onda će im narod reći, kako u tih slučajih običajo: „daj vam Bog sve ono, što vi nama želite". U toj sjednici govorio je također bivši ministar predsjednik dr. Beck, taknuvši se svih važnijih pitanja. Razlagao je, kako bi se u našoj državi ipak sve narodnosti mogle smiriti, kad bi se razumno upotrebili zakoni na njihovu obranu. Osvrnuo se također na triálizam, o kojem je govorio dr. Korošec, ali iz njegovih rieči vidi se, da o trializmu ne ima ili neće da ima jednakog pojma kao dr. Korošec. Dr. Beck izrekao je u tom svom govoru vrlo lijepih nazora.

U slijedećih plenarnih sjednicah austrijske delegacije govorili su znamenitiji govornici njemački, češki i poljski i socijal demokrati raznih narodnosti. Kao jedna nit vuče se kroz sve te govore misao, da su troškovi za vojsku prevelki, da neke države te troškove mogu lakše podnositi, jer su bogatije, ali da naša zemlja neće na dugo moći podnositi bremena, ako bi se troškovi imali povećavati samo za vojnike i njihove potrebe. Nu opet svi se smiruju kad pomisle, da se i druge države okolo nas naoružavaju do zubi. Kad je tako, ne može naša država da ostane bez vojske i oružja. Svakako je glavna stvar, da ne bude rata a lakše je da ga ne bude tada, ako neprijatelj zna da si dobro oboružan, jer se onda sve jedan drugoga boji. Žalostno je, da se mir mora skupo platiti, ali je ipak bolje tako, nego da je rat. Češki socijal Vanek postavio je predlog u sjednici od 13. t. mj. neka vanjsko ministarstvo stupi s drugim državama u dogovore za jednu pogodbu ovako: 1. Austro-Ugarska država veže se, da neće držati oružane sile proti drugim ni napadati nikoga; 2. druge države se vežu, da neće napadati Austro-Ugarske. Naš zastupnik dr. Laginja upao mu je u rieč: „A što bi imalo slijediti u trećem članku, ako druge države nebi rieči držale, pa bi na nas navalile, a mi nebi imali vojske?" Svejedno je naš zastupnik podupro kao šesti taj predlog Vanekov, neka se vidi, hoće li se što u tom smjeru moći po stignuti.

*

Bosanski odbor austrijske delegacije raspravio je proračun o izvanrednih vojničkih potrebštinah u Bosni i Hercegovini i proračun za prvu polovicu 1914 i predlog za odobrenje onih iznosa, za koje je prekoračen lanjski proračun za voj-ku i izvanredne naprave vojničke u Bosni i Hercegovini. Običaj je tom prigodom, da se bosanski odbor bavi svimi pitanji, koja se tiču uprave tih dvih zemalja. Predzadnje delegacije razpravljale su o tom oktobra 1912. Izvjestitelj je tada bio naš zastupnik prof. Vjekoslav Spinčić. Ove godine je izvjestitelj u bosanskom odboru opet naš zastupnik i to dr. Laginja, jer sve druge stranke drže, da je po neki način pravo dati izvješće o Bosni zastupniku iz južnih slavenskih pokrajina, koji je po narodnosti najbliži Bošnjaku i Hercegovcu.

Bosanski je odbor razpravljao u duge četiri sjednice. Obširni nacrt izvještaja dao je izvjestitelj u sjednici od prekjučer (utorak 16. decembra), te će se do malo dana raspravljati u plenarnoj sjednici. Izvješće bosanskog odbora barem u glavnih točkah dati ćemo našim čitateljima na znanje u jednom od slijedećih brojeva.

Iz carevinskog vieća.

U Beču, dne 14. dec. 1913.

Netom minuloga tjedna imale su sjednice delegacije, austrijska i ugarsko hrvatska i njihovi odbori, nadalje neki odbori gospodske i zastupničke kuće. Ova posljednja imala je samo jednu sjednicu. Bilo je to u srieđu dne 10. t. m. Sjednica bje određena za 11 sati. Rusinski zastupnici nisu dozvolili, da se razpravlja dnevni red, naime novela o ličnoj dohodarini. Imao je još govoriti izvjestitelj manjine i imalo se glasovati o pojedinim paragrafima. Rusini počeli su zviždati i lupati, sjedeć na svojim mjestima. Zviždali i bučili su tako, da bijaše upravo za oglušiti. I sami su si u uho dali pamuka, da se preveć ne čuju. Predsjednik i neki podpredsjednici, kao i gospoda ministri sjedili su na svojim stolicama i buljili u Rusine, drugi zastupnici su pogledali, pak bježali da ne ogluše. Ta bučna muzika trajala je kakova dva sata, poslie koje se je sjednica pretrgnula i sastao zbor starješina. Ovaj je nakon dulje vremena odlučio, da se sjednice zastupničke kuće ne drže do 18. t. mj. i tako dade vremena Poljačkim i Rusinskim zastupnicima u Lavovu, da razprave reformu izbornoga i zemaljskoga reda za Galiciju. Rusini naime neće da dozvole redovit rad u zastupničkoj kući, dok se ta reforma ne napravi. Sa svoje strane su za to Rusini privolili, da govori glavni izvjestitelj za promjenu zakona o ličnoj dohodarini i da se o tom glasuje. To se je dogodilo u veče od 7. do 9. Drugi dan moglo se je vidjeti, kako su Rusinski zastupnici razbili kakvih 8 pulleva, izrgav va njih pokrove, da mogu lupati po klupama.

*

Zastupnik Spinčić sa drugovima podnesao je u toj sjednici pet raznih interpelacija:

1. Radi neznanja hrvatskog i slovenskog jezika sa strane jednog žandara na pokus u Podgradu, koga se tamo drži usuprot pritužbe, već prije više mjeseci podnešene.

2. Radi ne poznavanja hrvatskoga ili slovenskoga jezika sa strane nadzornika žandarmerije u Volo-kom kotaru.

3. Radi nepoznavanja jezika pučanstva kotara Voloskoga sa strane jednoga u novije doba kod c. kr. kot. poglavarstva u Voloskom namještenoga koncepinoga činovnika.

4. Radi toga što je kotarskim poglavarom u Poreču imenovan muž, koj ne pozna hrvatskoga jezika, te neće moći obći sa tisućama i tisućama hrvatskoga pučanstva onoga kotara.

5. radi toga, što su pitomci nautičke škole u Malom Lošinju dne 1. t. mj. ulicama toga grada klicali povike i pjevali pjesme, kojima se među ostalim vriedja hrvatsko narodno čuvstvo diela gradskoga pučanstva. U interpelaciji dozivа se u pamet, kako se je prije nekoliko godina baš u Malom Lošinju, kao i u Cresu, hrvatskoj mladeži preporvjedilo pjevati na otvorenom hrvatske pjesme, koje nikoga ne vriedjaju, i kako je čak jedan redar ubio mladića Hrvata samo s toga, jer je hrvatski ujavao; te se pita g. ministra nutarnjih poslova, kad će već konačno austrijske oblasti u Primorju, naročito u kotaru Lošinjskom početi postupati jednakomjerno i prema zakonima sa pripadnicima obiju narodnosti, hrvatske i talijanske.

Učiteljsko pitanje u Istri.

Potrebno je, da i naša javnost doznade, što traže naši učitelji u ovo doba skupoće. Čuje se često puta za strane, od koje se baš ne bi smjelo, da su učitelji od god. 1908. ovamo dobro plaćeni, te ne treba da jadikuju. Sigurno je, da su slabo obavješteni ili da u obće ne poznaju naše stanje. Uzmimo, da lakše razumijemo stvar, kojugod vrst činovnika sa istim kvalifikacijama, pak ćemo vidjeti, da su učitelji u plaćama veoma daleko za njima. A tko više učini za narod?! Ali pustimo činovnike, uzmimo podčinovnike, pak makar i c. kr. žandare, financu i „fante“ (sluge). „Daj, daj“, reći će tkogod, „ne pretjeravajte“! Činjenica je, da su oni puno više boljem, i što se plaće tiče (računi su jasni) a i drugih okolnosti. Oni su ponajvećim dielom u gradu. A u gradu se puno lakše živi nego li u selu.

To bi bilo jedno, a drugo je, da su naše plaće uredjene tako, da nije nikomu na čast (je prava sramota). Nije li to strahovito, da ima puno i puno slučajeva, da učitelj sa 20 godina službe ima manju plaću, nego li njegov drug sa 5 godina službe. A da bude još vrhunac nepravednosti, onaj sa 5 godina službe imade lakši posao, jer je na višerazrednici, a onaj drugi na jednorazrednici.

Ne, ne, to ne ide! Neka se naši zastupnici zamisle u ovo pitanje i neka nastoje, da se ovaj nepravedni zakon prekroji. I još nešto. Ona besmislica o predlaganju trojke po mjesnom školskom vijeću i po obć. zastupstvu ima u sebi toliko tragikomičnoga, da i nju treba dignuti, a ponajpače dokle ne budemo imali narodno vijeće po češkom uzoru. Je li to pametno, da imadu nesposobni ljudi odlučivati o sposobnim učiteljima, koji bi bio bolji za njihovo mjesto? To se u nijednom slučaju, osim gdjegdje za župnika ne prakticira. A kako može talijansko školsko vijeće, odnosno obćinsko zastupstvo, da pravedno predlaže trojku za hrvatsku školu? Tu se onda traži, koji je manji i slitaviji Hrvat, ili možda renegat (i to je kod nas moguće).

Ove sve nas tišti, i zato dižemo svoj glas proti nepravednostima i pozivljemo naš narod, da se počne već jednom bolje zanimati za svoju školu i učitelje, jer je škola prvi uvjet obstanka svakoga naroda. A ovo je izneseno baš sada, jer početkom buduće godine dignut će se čitavo učiteljstvo Istre, da traži svoja prava

Učitelj.

Pogled po Primorju.

Puljsko-Rovinjski kot.

Našim predplatnicima i dopisnicima. Radi pokreta slagara i ostalog tiskarskog osoblja radi povišenja plaće i drugih poluktica u novoj tarifi počam od 1. siečnja 1914., nastao je između ovih i gospodara tiskara spor, jer gospodari nisu htjeli podpisati nove tarife a slagari popustili. Slagari su radi toga namjeravali 13. o. mj. dati gospodarima četrnajstdnevni odkaz, ali gospodari su ih pretekli, te su slagarima taj odkaz dali već 6. t. mj. To se dogodilo većinom u svim tiskarama ove pole monarhije. Slagari su na to već u prvom tjednu odkaza počeli s pasivnom rezistencijom, te je tako nastao zastoj u tiskarskim radnjama, što su očutile osobito novine, koje su počele izlaziti sve u manjem obliku i s umanjenim sadržajem neredovito, a nekoje dapače prestale izlaziti.

Tako se dogodilo s našim listom prošlog tjedna a i ovim brojem, koji izlazi danas u petak. **Zato budući broj našeg lista neće moći izaći, jer kako spomenusmo, dne 20. o. mj. cielo tiskarsko osoblje izstupa iz tiskare.**

Radi toga, stavljajuć to našim štovanim predplatnicima do znanja, umoljavamo je, da ove okolnosti uvaže, kao što i naši poštovani dopisnici neka imaju na umu ove neugodnosti, ako im nisu njihovi dopisi izašli u listu.

Nadamo se, da će se ovaj nemili spor doskora izgladiti, te će onda uredničtvo nastojati, da nadoknadi predplatnicima neizašle brojeve.

Zahvala prevzv. biskupa. Porečko-puljski biskup prevzv. gosp. dr. Trifun Pederzolli putem obćine puljske zahvaljuje najsrdačnije svemu gradjanstvu Pule na iskrenim iskazima ljubavi i susretljivosti prigodom njegovog uštoličenja u Puli dne 8. t. mj. C. kr. povjerenik obćine puljske stavlja to ovim putem do znanja gradjanstvu Pule naše narodnosti.

Predavanje u Nar. radničkoj organizaciji. U subotu dne 20. ov. mj. u 8 sati večer nastavlja dr. Rudolf Pederin u dvorani N. R. O. svoje predavanje „o ustavnim zakonima austrijskim“.

Rasprava proti našem uredniku. Porotna rasprava radi prestupka tiskopisom proti našem uredniku, koja se je imala obdržavati pred okružnim sudom u Rovinju dne 16. t. mj. bila je odgodjena radi bolesti našeg urednika na temelju liječničke svjedočbe. Ne znamo tko ni kako, ali ipak netko nije htjeo vjerovati toj liječničkoj svjedočbi, pak se je okružni sud u Rovinju dao u ponedjeljak 15. t. mj. putem ovdješnje c. kr. policije informirati o bolesti našeg urednika. C. kr. policija mogla je tek potvrditi navode liječničke svjedočbe, jer je naš urednik bio još tada u postelji, premda je policija mogla to konstatovati tek po jednom svom agentu, pak se samo čudimo c. k. okružnom sudu, da daje konstatirati bolesti po jednom lajku, dok ima na raspolaganje svog sudbenog liečnika strukovnjaka.

Prijateljima našega urednika pak javljamo, da mu je bolest krenula znatno na bolje, te je počeo već izlaziti na zrak.

Osuda o kradjama na puljskoj obćini. Kako smo već javili, vodila se proti tjedan pred porotom u Celovcu rasprava proti tatima na puljskoj obćini Galante, Filinich & C. U petak je proglašena osuda, kojom se Galante, koji je pokrao sam 60.000 K, odsudjuje na dvie godine tamnice, uračunavši mu 20 mjeseci istražnog zatvora, tako da će učiniti još samo 4 mjeseca zatvora. Ostali obtuženici su riešeni.

Ovdje nam dolazi na um pričica pod imenom „Društveni moral“: Kad netko ukrade milijun, on je financijski genij; tko polovicu, časte ga kao mudra čovjeka; tko umakne sa sto hiljada — prepreden je čovjek; tko pedeset hiljada — bio je nesretan u svojim poslovima; kradja od dvadeset hiljada je nekorektnost, a tko ukrade deset hiljada, taj je zanesen špekulant. Kradju od pet hiljada nazivamo pronevjerenjem, a od jedne hiljade prevarom. Tko ukrade sto kruna, taj je drzak, a tko ukrade deset kruna, mrsim je običan lopov. **A tko od gladi ukrade prsut ili hljeb — taj je propalica i društveni smet.**

Hrvatsko zabavište u Puli. Radi odmakle dobe, nisu mogle čč. sestre sv. Križa ove godine otvoriti zamovnu djevojačku školu, ali ako Bog da, biti će to u budućoj školskoj godini u većem obsegu i na široko zamišljenoj osnovi. Sada su vriedne i radoljubive čestite sestre otvorile hrvatsko zabavište za dječicu obojeg spola, koje pohadja veliki broj naših mališa. Imali smo prilike već kod nekih mališa opaziti lijepe uspjehe nama toli potrebite škole, postignute u ove kratke vrieme njezinog obstanka.

Radi toga ponovno pozivljemo s najtoplijem preporukom sve naše roditelje da svoju djecu, tu radost svoju i naroda našeg upišu u dječje zabavište čč. sestara, gdje će u nježnoj dobi naučiti se ljubiti majčin jezik i u njemu blagosivljati svoje roditelje i cieli svoj hrvatski rod a anđjeosko srce zagrijavati milim hrvatskim pjesmicama i igrama za svoj lijepi hrvatski dom i rod.

Hrvatsko zabavište nalazi se u zgradi čč. sestara sv. Križa u ulici Sissano (villa ex Stipek).

Krasan načelnik! Kod obnove procesa proti tatu i sleparu Galante i dr. u Celovcu, izjavili su računarski strukovnjaci, da si je bivši puljski načelnik dr. Vareton uračunavao silno velike svote za putne troškove, dnevnice itd. Pošto je dr. Vareton član talijanske vladajuće stike u Istri, želimo o tome čuti mnienje puljskog koritara i porečkog jaslara. Napried gospodo pošteni novinari, kako opravdavate lopovštine vaših prvaka i kolovodja.

Proračun ratne mornarice u austrijskoj delegaciji. U izvješću odbora za proračun mornarice nahodi se medju drugim također izvadak govora istarskog delegata zastupnika dra Laginje i izjave admirala zapovjednika mornarice i izvjestitelja odborova obzirom na taj govor. U izvješću su također tiskane četiri resolucije, što ih je predložio naš zastupnik u pogledu povećanja plaća radnikom, u pogledu boljeg umirovljenja predradnika, pak glede premija i drugih polaktica onim, koji moraju služiti pri mornarici preko tri godine.

To ćemo sve potanko iznesti iz službenih izvještaja u jednom od sliedećih brojeva našega lista. Doznajemo i možemo pouzdano javiti već sada, da su izjave i predlozi, što ih je naš zastupnik učinio u odboru delegacije za poslove ratne mornarice, učinili na sve krugove vrlo dobar utisak.

Iz Medulina. Kako smo vam javili u predprošlom broju „N. Sl.“, otvorilo nam je u nedjelju dne 7. t. mj. hrv. slov. akad. društvo „Istra“ knjižnicu uz malu pučku svečanost. Pošto je sokolska glazba zasvirala nekoliko komada i time okupila u sokolskoj dvorani dične Medulince, progovorio nam je tajnik „Istre“ g. Mijo Iveša o koristi, što nam ih pružaju pučke knjižnice. Ne vrijede danas handžari ljuti i ubojita zrna, danas vrijedi čisto i plemenito srce te bistar razum. Predočio nam dokazima iz povjesti, kako mora narod manje kulturan uvijek podleći onomu više kulturnomu, a da se ta povjesna činjenica ne pokaže i kod nas Hrvata, to si onda, dostojni uspomene naših velikana Gaja, Dobrile, Strossmayera, moramo knjigom kršiti put do prosvjete, a od prosvjete do zlatne slobode.

Iza tajnikova govora progovorio nam je senior „Istre“ svršeni pravnik g. Martin Klunić, preporučujući nam toplim riječima, da cijenimo ovu veliku dobrobit, što nam pružiše naši mladi akademičari, te da čitamo sad za dugih zimskih večeri. Naš nam je pako župnik velec. g. Luka Kirac spomenuo, kako može i radnik postati apostolom narodne svijesti. Taras Ševčenko je, premda prosti radnik, odkrio svijetu maloruski narod, a Maksim je Gorkij, premda nije polazio visokih škola, jedan od najboljih ruskih pripovjedača. Dakle neka se bude ovo oduševiljenje za knjižicu samo bljesak, što naskoro nestane, već neka ljubav za knjigom obuzme srce naših radnika — onda ćemo tekar moći s ponosom govoriti o lijepoj našoj domovini. Iza kako su govorili naši vriedni učitelji g. J. Demarin i g. Žmak, krasnoslovio nam je tajnik „Istre“ pjesmu Katalinićevu prigodom smrti istarskog mučenika Oktavije Ostermana, jer nam baš ta pjesma odaje svu onu tragediju, koja je kroz stoljeća i stoljeća pratila naš hrvatski narod. Iza kako je glazba odsvirala srpsko kolo — zahvalio je tajnik „Istre“ svim prisutnima, što su toj krasnoj svečanosti prisustvovali. Vrijedno je spomenuti, da se tu sakupilo cijelo narodno učiteljstvo iz Medulina, uz spomenute gdjice Barbalić, te iz Ližnjana g. Zuccon, g. Frlić i gdjica Uravić, a vidjeli smo i gdjicu Milić, učiteljicu u Barbanu. Obzirom na navedeno možemo s ponosom ustvrditi, da će nam ta svečanost ostati u trajnoj uspomeni, hvaleći „Istri“, što nam je tu rijedku ugodnost i svečanost priredila.

Medulinac.

Za Družbu. Gosp. Petar Orlić iz Punta, daruje za Družbu sv. C. i M. prigodom vjenčanja gdjice Turato Jele sa g. Antončić Petrom u Omišlju K 10.

U veselom društvu prigodom konstituiranja polit. mjestnog odbora u Omišlju sabrało se za Družbu sv. C. i M. K 10.

Gospodin Pero Premuda, umirovljeni sudbeni vijećnik u Zagrebu, šalje krasna 10 kao svoj ovogodišnji prinos Družbi. Živili!

Lošinjski kotar

Veliki Lošinj, 15. decembra 1913. Ovamo je dopro glas, da je učitelj tal. pučke škole na Unijama, poznati Nerezinac Rucconich došao pod disciplinarnu istragu, jer je kao odgojitelj djece držao „vrlo morarne“ konference odraslijim djevojkama, pa je hilo, da se to i zorno prikaže. Ali talijansko kot. školsko vijeće ovdje u Lošinju smatra to malenkošću, jer se radi o njihovom dobrom učitelju Rucconichu, koji kako se čini ima i drugih na raboću. Sva je prilika, da će se školsko vijeće zadovoljiti time, da mu se podijeli najblaži ukor. Čudimo se, da mu gosp. Brida nije posilao pohvalu. Kad bi se radilo o Hrvatu, više smo nego sigurni, da bi kot. školsko vijeće u druge diple udarilo. — Nego ima i još nešto ovdje kod nas, za što kot. školsko vijeće ne zna, ne čuje i ne će da vidi. Pred nekoliko mjeseci su djeca ovdašnje talijanske pučke škole (recte Čezoti) veselo poskakivajući jedan drugomu pripovjedali: „oggi se nato al maestro il flo“, a u školi, kažu, da su djeca direktno pitala učitelja: „sior maestro, come ve se ciama il flo“. Gospodja Pianello, kažu, da je svjetovala i nagovorila kuharicu Rudijevu, te bi svoj slučaj prijavila c. k. kot. sudu u Lošinju. Rasprava čini se, da je bila provedena i g. učitelj Petrina čini se, da je poznan, da se meritorno izjavi. Direktor Martinolich je već g. nadzorniku Bridi prikazao stvar u lijepom svijetlu, pa naravski nema razloga nego za kakovu nagradu i podporu radi obiteljskih neprilika. Prosit! Oruda je sve moguće.

Voloski kotar

Božićnica u Lovranu.

U nedjelju dne 21. o. mj. priredjuju djeca družbinog zabavišta i hrv. pučke škole u prostorijama kavane „Central“ Dječju zabavu uz dobrovoljno sudjelovanje gudačkog seksteta lovranske narodne glazbe. Početak točno u 3 i pol sata po podne; ulazne cijene: sjedala 1 K, stojeća mjesta 40 para.

Budući da se zabava priredjuje u korist siromašne školske djece, primaju se predplatnine sa zahvalnošću.

Pazinski kotar

Prva glavna godišnja skupština Narodne Čitaonice u Cerovlju, biti će dne 6. jenara 1914., u 4 sata po podne uz sliedeći dnevni red: 1. Negovor predsjednika. 2. Izvješće tajnika i blagajnika. 3. Izvješće pregledača računa. 4. Biranje novoga odbora. 5. Slučajni predlozi.

davanje o važnosti čitanja dobrih knjiga i novina. Ako u određeni sat ne bi došao dovoljan broj članova, držati će se druga skupština 1 sat kasnije uz koji mu drago broj članova. Preporuča se p. n. gg. članovima i prijateljima iz okolice, da u što većem broju dodju na ovu skupštinu.

Porečki kotar

Iz Lovrečice. Eto nam već druge godine, što nam se ponosno diže u našoj Lovrečici „Slavinska" škola, koju nam je podigla naša mila „Družba".

Ova naša svetinja je Talijanima trn u oku, ali to nam ne smeta. Malena je, ali brabra! Pogledaš li samo onu milu dječicu, kako redovito veselo lica stupaju u školu kao mladi sokolići, srce ti zaigra pomišljajući kako će danas sjutra ovi mladi sokolovi čvrsto braniti i držati svoj materinski jezik; da im ga tudjin ne ugrabi. A kako i nebi veselo stupali u školu, kad u njoj čuju onaj mili jezik, kojega im je majka usadila u „Slavinsko" srce. Naš se seljak ne boji više svojih protivnika, koji su ga više puta na razne načine stradili, samo da bi zatajio i bacio pod noge svoju najmiliju svetinju — jezik.

Narodna nam se sviljest širi i učvršćuje usprkos našemu dušmaninu. Veselje moraš svojim očima vidjeti kad čuješ, kako se svuda naokolo veselo ori naša narodna pjesma. Osobito u veče, kad sve miruje, samo osjećaš strujanje morskoga zraka, a pjesma se naših mladića, što prolaze na večernje tečajeve rasprostranjuje svud uz obalu morsku po cijeloj Lovrečici.

Imademo naše „Zabavno Društvo", koje nam lijepo uspjeva i napreduje. Polagano koracamo, ali čvrsto i složno. Držimo se one naše stare narodne poslovice: Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.

•

Ova je godina bila rodna u ovim krajevima. Seljak je dobio svega u obilju, a navlastito dobru kapljicu. Naši bi se trgovci mogli obratiti na ove strane: Lovrečicu, Bršlinglju, jer bi po cijeni dobili dobroga vina. Cijena je u ovim mjestima po 26 do 30 K hl a i cijenije. S toga bi bilo dobro da trgovci pokupuju od našega seljaka onu čistu naravnu kapljicu.

Koparski kotar

Lanišće, dne 8. decemb. 1913. Žalostna vijest. Danas odpratismo do hladnog groba našeg obće znanog občinskog savjetnika i čelik narodnjaka Buždon Ivana.

Bio je čovjek samouk. Pred mnogo godina postao je čitateljem „Naše Sloge" i čuvajući u prijasnjim vremenima svoje stado ovaca; pozdravljalo ga jutarnje sunce na gorama našim sa „Slogom" u ruci. Kao mnoge naše ljude u Istri, tako je i njega ona privela u kolo narodnih boraca.

Bistra uma, shvatio je odmah naš narodni pokret, prionuo uz njega i bio mu je marljiv suradnik do prerane smrti svoje.

Njegova odrješita riječ i njegovo zdravo shvaćanje našlo je posvuda odziva. Naš Kras gubi u njemu jednoga od najboljih svojih trudbenika, buzetska občina svog vrsnog zastupnika, naša posujilnica marljivog odbornika, kot. sud skrbnog povjerenika, zdravstveni odbor zauzetog predsjednika a cestovni odbor svoga odbornika.

Sprovod njegov bio je takav, da se ga ovdje nè pamti. Uz opće prisustvovanje domaćeg naroda vidjeli smo zastupnika političkog društva g. dr. Trinajstića i naučitelja Matanića iz Pazina, občina Buzet bila je zastupana po gg. Sancinu, Flego Franu i obć. tajniku Brmboliću, kot. Sad po svojem predstojniku g. dr. Miliću a občina Roč po načelniku g. Pavlesiću uz više obć. zastupnika. Nadalje vidjesmo g. župnika Ellnera, kot. šumara Draščića i mnoge druge.

Nad otvorenim grobom oprostiše se od njega u ime domaćega pučanstva vel. g. župnik Vrbka, u ime občine g. Sancin a u ime kot. Suda g. dr. Milić. Svi govornici naglasiše pokojnikove zasluge za naš Kras, njegovu radinost i njegovo odrješito narodno osvjedočenje. U njemu gubimo čovjeka, koga ćemo pogrješati još dugo iza smrti njegove.

Vječna spomen njegovu imenu.

•

Još nisu bili spušteni u crnu zemlju zemni ostanci pok. Buždona, već nam kruta smrt ote i drugu žrtvu. Naglom smrću preminu danas sin rodoljubne obitelji Buždon „Jakomelić", čovjek sasma mlad, radin i zauzet veoma za narodnu stvar.

Obim obiteljima na teškim gubitcima naše iskreno saučešće.

Za Družbu sv. C. i M. darovala je posujilnica u Laništu, mjesto vjenca na odar svoga odbornika Ivana Buždona K 50.

Prigodom vjenčanja Grbac Antona i Grbac Matije u Laništu sabralo se za Družbu K 4·10.

Piran. Dne 10. decembra bila je sjednica občinskog zastupstva u Piranu, gdje se je odlučilo o proračunu za god. 1914. Načelnik dr. Fragiacomo je predložio, da se u poreznoj občini Piran digne občinski namet na zemljarinu za 50 po sto više nego god. 1913. Manjina je predložila, da se svi občinski nameti dignu za 50 po sto, tako bi trgovci i poljodjelci nosili iste terete. Prodro je predlog načelnika, koji je svoj predlog ovako motivirao: da ima u gradu Piranu 8000 stanovnika a u okolici 4000. Te 4000 stanovnika da su njihovi „protivnici". Još je napomenuo, da su se zadnje vrijeme poljodjelci jako pomogli sa svojom zemljom, za to neka oni plaćaju, jer obstoji pogibelj da prodru u grad, kad su već i onako na vratima grada. Galerija je počela na to vikati „a onda za što ste Vi gospoda prodali zemlju"?

Iz ovoga se vidi, kako je dr. Fragiacomo potvrdio, da u poreznoj občini Piran ima 4000 Slavena; ako se ubroji još one iz Kaštela, Sv. Petra i Savudrije, ima ih još 3000. Ukupno dakle 7000 Slavena. To su njihovi „protivnici", tim treba dignuti namete, da ne prodru u grad. Da bi nas samo ovako brojili kod popisa pučanstva ili kad treba dignuti kakvu školu, nego mi smo samo za namet dobri. Manjkalo je još samo to, da se gospodin načelnik digne, pa da reče onako po domaću: „pèga ščávo"!

Ispravak. U zadnjem broju podkrala se pogriješka u „Zahvali" za blagop. gosp. Nika Matejčića, te ima biti: občini za prekrasni vijenac: „vriom narodnjaku", . . .

Iz Buzeta. *(Smrt čestitog narodnjaka. Talijanske mudrolije.)* Javljamo žalostnu vijest, da nam je dne 4. decembra umro u Buzetu kap. Niko Matejčić, riečki patricij, od više decenija nastanjen u Buzetu, gdje je junačkom postojanošću odoljevao, osobito u prvim vremenima narodnog probudjivanja, svim spletkama i progonima buzetske šake Mlečića. U njegovoj kući sastajali su se prvi borci u gradiću, tu su se sokolili i na djelo pripravljali. Bio je oduševljen narodnjak i borac, dobra duša i plemenito srce.

Dragom pokojniku budi duga i harna uspomena u našem istarskom puku!

•

Imamo krizu i u našoj občini. Načelnik se je odrekao, ali njegov odstup nije još službeni. Kriza u Roču, kriza u Buzetu, starost izumire a mladost je apatična. U starost izumire a mladost je apatična. U tim krizama love u mutnom beneški i rečki Rabagasi, truju i zaludjuju narod. Dobro je to, jer će naše prevuti iz smrtvila i osnaživi mnogo toga gnjilога u našim redovima.

Naši Mlečići, iza kako namagariše čestitog Barzinia pričama o prevlasti talijanstvu Humštine i Sv. Nedjelje labinske, odlučiše da rivendiciraju za mater zemlju i buzetski Kras. Do mala će, vele, Barzini i Gajda pisati i dokazivati, da su čisto najčistokrvniji Talijani, pohrvaćeni od slavenskih agitatora, koji su u Istri, podporom austrijske vlade, imali svu vlast u rukama a rubalja da im se ni broja ne zna. I tako će se odkriti Europi i cijelom civiliziranom svjetu, da Lanišće nije nego grubo iznakaženje Nilina, da Babin dub nije nego jednostavni prevod starinskog imena grada: Il rovere della nonna a da se Podgaće ima do konca svijeta zvati svojim pravim imenom: Sottobraghe . . .

Razne primorske viesti

Izbori u Hrvatskoj. U utorak 16. o. mj., kako javljeno, obavili su se izbori za hrvatski Sabor u Hrvatskoj-Banovini. Toga dana imalo se je izabrati 88 zastupnika, koje bira narod. Izbori su prošli dosta mirno po svuda, te nije bilo ljudskih žrtava, kako se to dogadjalo za banovanja zloglasnog magjarskog grofa Khuena-Hedervárya, tog bezdušnog krvnika hrvatskog naroda.

U utorak izabrano je: 12 od stranke prava, 9 frankovaca, 3 seljačke stranke, 45 hrvatsko-srbske koalicije (tzv. mladi magjarona), 12 magjarončina (stari magjaroni), 2 nezavisnog kluba (isto magjaroni), 1 izvan stranaka. Potrebno je 4 uža izbora, koji su se obavili 17. o. mj. Pri užim izborima izabrani su 2 od stranke prava i 2 od hrv.-srb. koalicije.

Po tome će u hrvatskom saboru biti po strankama: od hrvatsko-srbske koalicije 47 zastupnika, starih magjarona 12, od stranke prava 14, frankovaca 9, od seljačke stranke 3, od nezavisnog kluba 2, izvan stranaka 1.

Pošto u hrvatskom saboru sjedi još 22 virilista, koje ne bira narod, tada će s ovima, hrvat.-srb. koalicijom i starim magjaronima imati vlada većinu od 81 zastupnika. Jadna Banovino pod magjarskim kapitom!

Odlikovanje. Njeg. Vel. car i kralj Fran Josip I., podielio je učitelju u c. kr. kasnioni u Kopru g. Matiju Kristoliću zlatnu kolajnu s križem za zasluge. — Čestitamo!

Prestali izlaziti listovi. U Trstu prestali su izlaziti, koliko nam je do sada poznato, radi pasivne rezistencije slugara: slovenski dnevnik „Edinost" i službeni list „L'Osservatore Triestino". Ti će listovi opet izlaziti, čim prestane rečena rezistencija.

Ustrojenje „Hrvat. školskog društva u Trstu." Od tamo nam pišu: Odbor „Podružnice Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru", pozvao je posebnom okružnicom tršćanske Hrvate na sastanak za dne 7. o. mj. u prostorije „Dalmatinskog skupa", na kojem se je imalo proglasiti raspust rečene podružnice i ustrojiti novo društvo pod imenom „Hrvatsko školsko društvo u Trstu". Raspustiti se je imalo podružnicu i ustrojiti novo društvo radi toga, što se nije moglo na temelju podružničnih pravila ustrojiti u Trstu hrvatsku pučku školu, za kojom teče već dulje vremena tršćanski Hrvati i koju kane ustrojiti putem novoga školskoga društva.

Na sastanku rečenog dana sakupio se je znatan broj tršćanskih Hrvata, ponajpače hrvatske inteligencije grada Trsta. Sastanku je predsjedao namjesto bolestnoga predsjednika podružnice g. M. Mandića, podpredsjednik iste g. prof. Stjepan Cubrelović, koji je pozdravio srdačno sve prisutne i razložio svrhu sastanka.

Pošto bijaše odglasovan raspust podružnice i nakon odobrenja novih pravila za školsko društvo, prešlo se je na izbor novoga odbora školskomu društvu. U taj odbor bijahu izabrani sliedeći članovi, koji se ovako konstituirahu:

Predsjednik prof. Matko Mandić, mar. mat.; I. podpredsjednik Petar Hasterlić, pomorski kapetan; II. podpredsjednik dr. Fr. Brnčić, odvjetnik i nar. zast.; I. tajnik: dr. Josip Jedlowski, odvj. perovodja; II. tajnik Benjamin Deprato, učitelj; I. blagajnik Josip Costaperaria, arhitekt; II. blagajnik Josip Heneberg, direktor; odbornici: dr. Lj. Čikoić, prof. i dr. Zv. Bjelovučić, odvj. perovodja; nadzorno vijeće izabrani su: Filip Ivanišević, prof. Stj. Čubrelović i dr. Josip Gisconi; u obranički sud: doktori F. Wolf, Tomašić i Krstulović, zatim Brnčić, Dr. Fr. Korsano i Ante Perić.

Ovim sastankom i novim izborom učinjen je znatan korak k postignuću toli uzvišenog cilja, ali pri tom ne smijemo sustati. Sada se moraju dati na posao svi hrvatski rodoljubi u Trstu a da uzmognu čim prije slaviti otvorenje hrvatske pučke škole, dotično za sada djećjeg zabavišta.

Dr. Drag. Pelikan, specijalista za kožne, venerične i ženske bolesti, otvorio je privatni ambulatorium u ulici Giulia br. 5, I. kat. — Ordinira od 2—3 ½ po podne izim nedjelje i blagdana.

Slavensko bogoslužje u Istri.

Pod ovim naslovom izašli su u posebnoj brošuri članci o Slavenskom bogoslužju u Istri, što su izlazili u podlistku „Naše Sloge" iz pera V. S., odličnog i zaslužnog pobornika naših prava u Istri. U ovoj brošurici dodano je par glava, koje nisu bile tiskane u podlistku. U toj knjižici prikazivá se točno progonstva i obrane slavenskog bogoslužnog jezika u Istri i pravo od starine našega naroda na tu povlasticu. Ova knjiga će dobro poslužiti svakomu, osobito sada, kada se počelo proganjati glagolicu u Splitskoj biskupiji. Knjižica, koja obsiže 259 str. dobiva se u Tiskari Luginja i dr. u Puli, a stoji brošir. K 1, poštarina 20 p više.

Javna zahvala.

Ovim putem izkazujemo svim onim znancima i prijateljima, koji su mi izrazili svoje saučešće prigodom nenadane smrti moje nezaboravljene i neprežaljene majke kao i turjaškinje, učiteljice u Janjini (Dalmacija).

Pula, 18. decembra 1913.

Josip Baselli.

Pod. br. U 323/13.

U ime Njeg. Veličanstva Cara!

C. kr. kot. sud u Buzetu, po tužbi funkcionara državnog odvjetništva kao javnog tužitelja protiv Antonije Staraj radi prekršaja § 14 toč. 1 Z. 16/1 1896 br. 89 l. d. z. iz god. 1897. u prisutu funkcionara državnog odvjetništva Ilijaša, kao javnog tužitelja, optužence, koja se nalazi na slobodi, nakon glavne rasprave danas provedene a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja, da se uporabi zakon je presudio

Antoniju Staraj, kćer Antona a kćer pok. Mata i Katarine Brumnjak iz Male Učke, boraveći u Semiću a pripadnu u Roču, 44 god. staru, kat., trgovinju sa mlijekom, bez imetka, nepismenu, jur kažnjenu radi prekršaja o hrani

krivom:

da je dne 23. listop. tek. god. odpošlala u svrhu prodaje iz Semića u Pulj mlijeka, koje je sadržavalo znatnu količinu vode, te da je tako vlastitom nemarnošću stavo u promet kao hranive stvari predmete, čija je uživa bo kadar naškoditi ljudskom zdravlju, dakle prekršaja § 14/1 Z. 16 i 1896. L. D. Z. 1897 br. 89, te biva zato na osnovu § 14 spomenutog zakona uporabom § 266 kz.

osudjena

na pet (5) dana zatvora te na plaćaj postupačnih troškova i onih ispitavanja mlieka.

Osim toga proglasi će se naročita presuda na oštetnikov trošak u novinama „Naša Sloga".

Omisero.

C. kr. kot. sud.

Buzet, dne 23. nov. 1913.

Dr. Velarić v. r. **Dražetić** v. r.

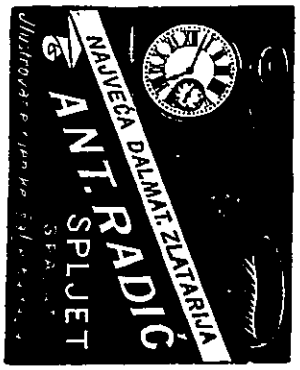

Oglas natječaja.

Usljed zaključka sjednica općinskog zastupstva od dne 8. novembra o. god. razpisuje se ovime mjesto općinskog liečnika za ovu mjesnu općinu uz godišnju plaću od 3000 K.

Molitelji treba da dokažu austrijsko državljanstvo, a molbi treba da prilože diplomu liječništva kao i potvrde o dosadanjoj službi. Liečnik držati će farmaceutički ormar.

Molitelji imadu poznati hrvatski jezik u govoru i pismu, a po mogućnosti i talijanski.

Potanje informacije dati će ovo Glavarstvo.

Molbe se imade ovom općinskom glavarstvu podnieti do 30. I. 1914.

Glavarstvo občine Barban
dne 4. decembra 1913.

Načelnik: **Josip Mirković.**

Širite „Našu Slogu".

Austro-hrv. parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovidbeni red počam od 1. listopada do 31. prosinca t. g.

Redovite pruge po Kvarneru.

Punat-Krk-Glavotok-Malinska-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Punat-Rieka svake srijede i subote tamo, petak i utorak natrag.

Rieka-Opatija-Lovran-Rab svaki petak tamo i natrag.

Rieka-Opatija-Beli-Krk-Punat-Baška-Rab-Lošinjveli-Lošinjmali (luka sv. Martin) Nerezine svake srijede tamo, četvrtak natrag.

Rieka-Cirkvenica-Baška-Rab-Lošinjveli-Cikat-Lošinjmali svaki ponedjeljak tamo, utorak natrag.

Vrbnik-Šilo-Cirkvenica svaki dan tamo i natrag, utorak produljenje do Rieke.

Plovidbeni redovi badava i franko.

Glavno odpravničtvo:

na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na gatu u vlastitom kiosku, telefon 272.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

a Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javna lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni

Poslužba brza i točna.

Motor na plin 3 HP.

prodaje se odmah.

Upitati u tiskari Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

Prodajem preko zime

sušeno svinjsko meso Ia.

sortirano i

zaklane purane (tukce)

čiste, bez glave, bez pandža i bez drobe, franko u mjesto naručitelju pouzećem i to: poštom (expres) po kilogramu K 2·30, željeznicom (Eilgut) po kilogramu K 2·—.

Narudžbe prima

Fani Daroci — Bukinje,
Via Dobej—Tuzla (Bosna).

Brzojavi: **Daroci Bukinje-Kreka.**

8 dana na pokus

Šaljem svakomu na 8 dana. Promjena ili novac natrag, pouzećem:

Amer. sat nikel K	2·80
Rosk. patent-sat »	3·—
Amer. sat goldin »	3·50
Rosk. sa željezn »	4·—
Rosk. dvost. pok. »	4·50
Plosnati sat . . »	5·—
Dvost. pok. posr. »	6·—
14 kar. zlat. sat »	12·—
Orig. Omega sat »	20·—
Budilica, niklov. 20 cm. vis. . »	2·—
Marka Junghans »	3·—
Radium svj. kaz. »	4·—
» 2 zvonca »	5·—
» 4 » »	6·—
» glasba . »	8·—
Ura nihal. 75 cm »	8·—
» sa zvon. »	10·—
Ura nih. sa zv. i gl. K 14. Okrug. ura bud. »	6·—

3. god. pism. jamstvo. Odprema pouzećem.

Max Böhnel
Wien, IV. Margaretheustr. 27/429.
Originalni tvornički sieski badava.

- Jeftino česko -

PERJE

– – – za krevete – – –

5 kg. nove čihano K 9·60, bolje K 12·—
bielo pahuljice čihane „ 18·— „ „ 24·—
kao snieg biele pahuljice čihane „ 30·— „ „ 36·—

Razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troškova.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes. br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Najbolji češki izvori

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očihano 2 K; bolje 2·40 K; prva vrst polusvjetlo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, pahuljasto 5·10 K; 1 kg najfinije, kao snieg bielo, očihano 6·40 K, 8 K; 1 kg pahuljica, sivo 6 K, 7 K; bielo fine 10 K; najfinije prsne pahuljice 16 K.

Kod narudžbe od 5 kg franko.

Gotovi kreveti

iz gustog crvenog, plavog, bielog ili šutog nankinga. 1 pokrivač, 180 cm dug, 120 cm širok, sa 2 jastuka, svaki 80 cm dug, 60 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; polu pahuljice 20 K, pahuljice 24 K; pojedini potrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. Perine 200 cm duge, 140 cm široke 13, 14·70, 17·80, 21 K. Jastuci 90 cm dugi, 70 široki 4·50, 5·20, 5·70 K. Pedperine od lieps prutane tkanine 180 cm duge, 116 cm široke 12·80 i 14·80 K. — Razašilje se pouzećem počam od 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novce. — Cienici badava i franko.

S. BENISCH, Dešenice, 762, Češka.

„CROATIA"

osiguravajuća zadruga u Zagrebu. — Utemeljena god. 1884.

Centrala: Zagreb u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice. Podružnica u Trstu, via del Lavatoio br. 1. II. kat. — Telefon br. 2594. — Glavna zastupstva: Ljubljana, Novisad, Osijek, Rijeka i Sarajevo.

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti,
2. Osiguranja miraza,
3. Osiguranja životnih renta:

II. Protiv štete od požara:

1. **Osiguranja zgrada** (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica),
2. **Osiguranja pokretnina** (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.),
3. **Osiguranja poljskih plodina** (žita, sijena i t. d.);

III. Staklenih ploča protiv razbijanja.

Zadružna imovina u svim odjelima iznosi . . . . . K 3,013.332·66
Godišnji prihod premije s pristojbama . . . . . K 1,486.297·56
Isplaćene odštete . . . . . K 5,624.162·96

Sposobni posrednici i akvizitori nameščuju se uz povoljne uvjete.

Povjerenik za Pulu i okolicu: Ante Iskra, Via Campo Marzio 5 I. kat.

Bogati izbor

gotovih odiela, ogrtača, paletots za gospodu i djecu.

– – Novost – –

Konfekcija za gospodje

englezki zajamčeni nepromočivi ogrtači.

Krojačnica I. reda

Ignazio Steiner

GORICA PULA, TRST

Piazza Foro

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničene jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.